

मराठी सिंधी शब्दकोश

संपादक
प्रा. लछमन हर्दवाणी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई.

मराठी - सिंधी शब्दकोश

: संपादक :

प्रा. लछ्मन परसराम हर्दवाणी

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.

प्रथमावृत्ती : सप्टेंबर, १९९१

प्रकाशक : सचिव, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई-४०० ०३२.

© : प्रकाशकाधीन

मुद्रक : मायक्रोग्राफ, दादी संतुक लेन, जे. एस्. एस्. रोड, मुंबई ४०० ००२, फोन : ३१ ६५ ०२.

किंमत : १०५.००

निवेदन

सूची, तालिका, कोश इत्यादी संदर्भसाहित्याची निर्मिती करण्यात पुढाकार घेणे आणि अन्य संस्था अगर व्यक्ती यांनी स्वबळावर तयार केलेल्या अशा प्रकारच्या संदर्भग्रंथांच्या प्रकाशनास साहाय्य करणे हे महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाचे एक महत्वाचे कार्य आहे. १९६० साली मंडळाची स्थापना झाल्यापासून हे काम आपल्यापरीने करण्याचा मंडळ प्रयत्न करित आहे. भारतासारख्या विविध भाषिकांचे लोकसमूह असलेल्या खंडप्राय देशात आपली मातृभाषा कोणतीही असली तरी अन्य भारतीय भाषा शिकणाऱ्यांना उपयुक्त ठरतील असे कोश तयार करण्याच्या कामाला अग्रक्रम देणे आवश्यक ठरते. मुळात कोश तयार करण्याचे शास्त्र अवगत असलेले अभ्यासक संख्येने फार थोडे असतात. अनेक वर्षांच्या परिश्रमानंतर असा एखादा कोश तयार झाला तरी तो प्रकाशित करण्याचा धोका पत्करण्यास खाजगी प्रकाशक सहसा तयार नसतात. म्हणूनच अशा ग्रंथांच्या प्रकाशनास साहाय्य करणे हे शासनाचे कर्तव्य ठरते.

मराठी भाषिकांसाठी अन्य प्रमुख भारतीय भाषांचे कोश उपलब्ध करून द्यावयास हवेत. खेरीज मराठीच्या बोलींचे कोश आणि मराठी शब्दकोश तयार करण्याचे कामही पुरे व्हावयास हवे. यादृष्टिने मंडळाने तीस वर्षांपूर्वी हाती घेतलेल्या प्रकल्पांचे काम फार संथपणे चालले आहे याची मंडळास जाणीव आहे. गेल्या तीस वर्षांच्या काळात मंडळाने गुजराती-मराठी, उर्दू-मराठी, कन्नड-मराठी असे कोश प्रकाशित केले आहेत तसेच दक्षिण कारवारची व कोणकोणची कोकणी, ठाण्याची वारली. महाडची कुणबी, कुडाळी अशी पुस्तकेही प्रकाशित केली आहेत.

आता प्रा. लछ्मन परसराम हर्दवाणी यांनी संपादित केलेला मराठी-सिंधी शब्दकोश मंडळाने प्रकाशित केला आहे. सिंधी ही मातृभाषा असलेले अनेकजण १९४७ साली महाराष्ट्रात स्थायिक झाले. आज सिंधी भाषिक, अरबी सिंधी लिपीचा उपयोग करित असले तरी सुमारे दीडशे वर्षांपूर्वी ते देवनागरीचा वापर करित असत. सिंधी ही मुळात संस्कृतोद्भव भाषा आहे. असे तज्ज्ञांचे मत आहे. पंचवीस हजाराहून अधिक मराठी शब्दांचा आशय सिंधीत कसा व्यक्त करता येईल हे देवनागरी लिपीत या कोशात स्पष्ट केलेले असल्यामुळे हा कोश मराठी तसेच सिंधी भाषेत लिहिणाऱ्यांना व बोलणाऱ्यांना उपयुक्त वाटेल. हा कोश तयार करण्याचे कठिण काम या दोन्ही भाषांबद्दल वाटणाऱ्या प्रेमांमुळे प्रा. लछ्मन हर्दवाणी यांनी हौसेने हाती घेतले आणि जिद्दीने पुरे केले. या ग्रंथाचा मराठी तसेच सिंधी भाषिकांनी लाभ घेतला तर प्रा. हर्दवाणी यांनी अनेक वर्षे केलेल्या परिश्रमांचे चीज झाले असे त्यांना वाटेल.

य. दि. फडके.

अध्यक्ष.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ.

मुंबई.

दि. २० मार्च, १९९२.

संघादकाचे मनोगत

मी काही कुणी नामवंत कोशकार नाही. मराठी वा सिंधी भाषेचा गाढा अभ्यासकही नाही. तरी देखील मराठी भाषेबद्दल प्रेम, मराठी व सिंधी भाषेतील विलक्षण साम्य व भाषांतराच्या कार्यासाठी एक आवश्यक साधन म्हणून अशा प्रकारच्या द्वैभाषिक कोशाची निकड भागविण्यासाठी मी हा शब्दकोश तयार करण्यास प्रवृत्त झालो.

या कोशाचे वैशिष्ट्य

पंचवीस हजाराहून अधिक मराठी शब्दांचा देवनागरी सिंधीत अर्थ देणारा हा पहिलाच शब्दकोश. देवनागरी सिंधी लिपीमुळे या कोशाचा उपयोग दोन्ही समाजातील लोकांना होऊ शकेल. आधुनिक भारतीय भाषांतील मराठीशी सिंधी भाषेचा जास्त जवळचा संबंध आहे हे या कोशात पदोपदी आढळून येईल. त्यामुळे मराठी व सिंधी भाषांचा तौलनिक अभ्यास करणाऱ्या संशोधकांनाही याचा फायदा होऊ शकेल असे मला वाटते. प्रचलित देवनागरी सिंधी लिपीमधील काही वर्णांखाली मी नवीन खुणा दर्शविलेल्या आहेत. देवनागरी सिंधीतून अरबी सिंधीत लिप्यंतर करण्याच्या वेळेस त्यांचा उपयोग होऊ शकेल.

सिंधी भाषा

सिंधी भाषा ही आधुनिक आर्यभाषांपैकी एक होय. तिचा उगम संस्कृतपासून झालेला आहे. सिंधी भाषा व व्याकरणाचे गाढे विद्वान डॉ. अर्नेस्ट ट्रॅम्प लिहितात, "Sindhi is a pure Sanskrit language and it is much more closely related to the old Prakrit than the Marathi, Hindi, Punjabi and Bengali of our days and it has preserved an exuberance and grammatical forms for which all its sisters may well envy it."

सिंधी भाषा आज प्रामुख्याने अरबी सिंधी लिपीत लिहिली जाते. परंतु दीडशे वर्षांपूर्वी ती देवनागरी लिपीत लिहिली जात होती. इ.स. १८५३ मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीने सिंधी लिपी निश्चित करण्यासाठी एक समिती नेमली. या समितीने काही अरबी व काही फारसी लिपीतले वर्ण एकत्र करून तिसरी एक वेगळी लिपी तयार केली. तीच सध्याची अरबी सिंधी लिपी होय. या लिपीत बावन्न वर्ण आहेत. आधुनिक सिंधी वाङ्मय प्रामुख्याने याच लिपीत लिहिले गेले आहे. या लिपी बरोबर आज सिंधीचे देवनागरी रूपही प्रचलित आहे.

सिंधी कोश वाङ्मय

इ.स. १८५३ मध्ये अरबी सिंधी लिपी तयार झाल्यानंतर अनेक शब्दकोश व व्याकरणाची पुस्तके तयार झाली. त्यांतील सुरवातीचे ग्रंथ देवनागरी व इंग्रजीत होते. सिंधी भाषेतील वैचित्र्यामुळे इंग्रजी विद्वान या भाषेकडे आकर्षित झाले व त्यांनीही अनेक ग्रंथांची रचना केली. काही ठळक ग्रंथ पुढीलप्रमाणे आहेत -

(१) ए डिक्शनरी : सिंधी अँड इंग्लिश - कॅप्टन स्टॅक, १८५५ (मुंबई)

(२) इंग्लिश अँड सिंधी डिक्शनरी - एल्. व्ही. परांजपे, १८६८ (मुंबई)

(परांजपे साहेब महाराष्ट्रीय सरकारी अधिकारी होते. सिंधमध्ये काही काळ राहून सिंधी भाषेचे विद्वान झाले होते.)

(३) ग्रामर ऑफ सिंधी लॅंग्वेज - डॉ. अर्नेस्ट ट्रॅम्प, १८७२ (लंडन)

(४) सिंधी-इंग्लिश डिक्शनरी - जॉर्ज शर्ट व उधाराम थावरदास, १८७९ (कराची)

(५) ए सिंधी-इंग्लिश डिक्शनरी - परमानंद मेवाराम, १९१०

(६) अँड इंग्लिश-सिंधी डिक्शनरी - परमानंद मेवाराम, १९३३

भारताच्या फाळणीनंतर गेल्या त्रेचाळीस वर्षांत भारतात फक्त दोनच शब्दकोशांची निर्मिती झाली -

(१) हिंदी-इंग्लिश-सिंधी शब्दकोश

(२) हिंदी-सिंधी शब्दकोश - केंद्रीय हिंदी निदेशालय, दिल्ली.

मात्र पाकिस्तानात अनेक सिंधी कोश तयार झालेले आहेत. त्यापैकी महत्त्वपूर्ण कोश पुढिलप्रमाणे -

(१) सिंधी लुगात (पाच खंड) - डॉ. नबी बख्खा खां बलोच.

(२) सिंधी उर्दू लुगात - डॉ. नबी बख्खा खां बलोच.

सिंधी भाषेची ठळक वैशिष्ट्ये

(१) प्राकृताप्रमाणे सिंधीचे सगळे शब्द स्वरांत असतात.

(२) अकारांत, इकारांत व उकारांत शब्दांच्या शेवटच्या अक्षरांच्या उच्चार पूर्ण होतो. उदा. 'खट' मध्ये 'ट' चा उच्चार पूर्ण केला जातो.

(३) अकारांत नामे नेहमी स्त्रीलिंगी असतात. उदा. जिभ (जीभ), खट (खाट), लहिर (लहर).

(४) ओकारांत नामे पुल्लिंग असतात. उदा. घोडो (घोडा), कुतो (कुत्रा), महिनो (महिना), काको (काका).

(५) आकारांत आणि ऱ्हस्व-दीर्घ इकारांत नामे बहुधा स्त्रीलिंगी असतात. उदा. माया (माया), जोड (जाया, बायको), माई (बाई).

(६) ऱ्हस्व दीर्घ उकारांत नामे बहुधा पुल्लिंगी असतात. उदा. ग्रंथु (ग्रंथु), घरु (घर), सिजु (सूर्य), रतालू (रताळे).

(७) सिंधी भाषेत हिंदी प्रमाणे लिंगे दोनच आहेत - पुल्लिंग व स्त्रीलिंग. वचने ही दोनच आहेत - एकवचन व बहुवचन.

(८) मराठी प्रमाणे सिंधी क्रियापदे 'णकारांत' असतात. उदा. खाइणु (खाणे), गाइणु (गाणे), पिअणु (पिणे), उडणु (उडणे).

(९) ग ज ड ब यांचे नेहमीच्या ध्वनिव्यतिरिक्त निराळे ध्वनी आहेत. ते त्या अक्षरांखाली अधोरेखा देऊन दर्शविले जातात. हे अंतःस्फोटक (Implosive) ध्वनी होत. - गु जु डू बू.

उपर्युक्त विवेचनावरून माझ्या या शब्दकोशाचा निराळेपणा व आवश्यकता सहजच लक्षात येण्यास हरकत नसावी. तरीदेखील प्रस्तुत कोशाचा वापर झाल्याशिवाय त्यातील गुणदोष लक्षात येणार नाहीत. माझ्यापाशी असणाऱ्या अल्पस्वल्प ज्ञानाच्या भांडवलावर मी हा व्यापार लोकहितार्थ केला आहे. संपादक मंडळ, पंडित मंडळ इत्यादि लवाजमा नसतानाही मी माझ्या वैयक्तिक प्रयत्नात मात्र किंचितही कसूर न करता सदर कोश सिद्ध करण्याचा प्रयत्न केला आहे. ज्ञानसाधकांना याची मदत होवो, हीच अंतरीची इच्छा आहे. 'अधिक ते सरते। न्यून ते पुरते।' करून वाचक, संशोधक व अभ्यासक ह्या शब्दकोशाकडे पाहोत.

हा शब्दकोश तयार करीत असताना माझे गुरू परमपूज्य आण्णासाहेब तथा श्री. कृ. ना. पवार (सोलापूर) यांचे आशीर्वाद लाभले. तसेच या बिकट कार्यात माझे सहाध्यायी प्राध्यापक हेमंत द. गोखले, डॉ. दे. खं. खरवंडीकर, डॉ. गंगाधर मोरजे, डॉ. कन्हाडकर, डॉ. लछमण खूबचंदाणी, श्री. नानक गुरनाणी, इ. ना वेळोवेळी आस्थेने साहाय्य केले. त्या सर्वांबद्दल मी त्यांचा मनःपूर्वक आभारी आहे. शब्दकोशाच्या व्यापात अनेक वेळा गृह आघाडीवर लक्ष देता आले नाही. तरीही सर्व सहनशीलतेने स्वीकारणाऱ्या माझ्या पत्नीचा - सौ. कविताचा - या कोशकार्यात अप्रत्यक्षपणे मोठा वाटा आहे, हे नमूद करावेसे वाटते.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने हा कोश प्रसिद्ध करून मला उपकृत केले. त्याबद्दल मी मंडळाचा अत्यंत ऋणी आहे. कोशवाङ्मय मुळातच दुर्घट. व्यक्तीच्या अर्थशास्त्रात न बसणारे! परंतु सांस्कृतिक ठेव्याचे एक महत्त्वाचे अंग म्हणून कोशांची निर्मिती करणे अपरिहार्य असते. साहित्य व संस्कृती मंडळ असली कामे अर्थाचा विचारही न करता सातत्याने करीत असते. मंडळाचे प्रस्तुत कार्य ऋण काढून सण करण्याच्या उक्तीत बसणारे जरी कुणाला वाटले तरी त्याची समाजाला नितांत आवश्यकता आहे. एवढेच म्हणावेसे वाटते. साहित्य व संस्कृती मंडळाचे अध्यक्ष, सदस्य व पदाधिकारी यांचे पुनःश्च आभार!

'कविता', प्रोफेसर्स कॉलनी,
सावेडी, अहमदनगर (महाराष्ट्र).

प्रा. लछमन परसराम हर्दवाणी

दीपाचो

गुजिरियल इहनि बारहनि सालनि खां मां जंहिं शब्दकोश जे कम में मशगुलु होसि, उहो 'मराठी-सिंधी शब्दकोश' छपिजण ते बेहदि खुशी थी रही आहे. अटिकल पंजिवीह हजार मरहिटी लफ्जुनि जी अंनों डींदडु ही पहिरियों कोशु आहे. मां दअवां कोन थो किरयां त ही कोशु सभिनी गाल्हियुनि में पूरनु ऐं आदर्शी आहे. छाकाणि त मां कोशकारु नाहयां ऐं न ई को वडो विद्वानु या भाषा जो पंडतु. मां मअमूली अध्यापकु आहियां. हहिडे किस्म जे कोश जी कमी महसूस करे रहियो होसि. सिर्फि जरूरत जे लिहाजु खां हिन डिक्शनरीअ जी रचना कई वेई आहे. तंहिं करे हिन कोश में अनेक ओणायुनि जो अंदोशो थी सधे थो.

मराठी महाराष्ट्र जी राजभाषा आहे, जा भारतिय बोलियुनि में अहम जगुह वालारे थी. मराठीअ में संस्कृत जा लफ्जु तमामु घणा आहिनि. मराठी ऐं सिंधीअ में हजारें लफ्जु हिक जहिडा आहिनि. बिन्ही बोलियुनि में हिक अजीब मुशाबिहत आहे. हिन्ही बोलियुनि ते अरबी-फारसीअ जो बि गहिरो असुर थियो आहे. के लफ्जु त फकति मराठी ऐं सिंधीअ में ई मौजूद आहिनि, बीअ कंहिं बि जदीद भारतिय भाषा में उहे उफ्जु कोन्हनि. इन गाल्हि जो सुबूत हिन कोश जो हरहिकु सुफ्हो डेई सघंदो.

हीउ शब्दकोशु कीअं वापुराईजे?

• कोश जो सिटाउ

कोश जे सिटाउ खे हेठियनि उसूलनि ते काइमु कयो वियो आहे.

[अ] लफ्जुनि जी तरतीब -

हिन कोश में मराठी वर्णमाला जी तख्ती हेठीअं तोर काइमु कई वेई आहे -

अ आ इ ई उ ऊ ऋ ॠ लृ लृ

ए ऐ ओ औ अं अः

क ख ग घ ङ

च छ झ ञ ण

ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न

प फ ब भ म

य र ल व श

ष स ह ळ

क्ष ज्ञ

[ब] लफ्जुनि जी समुझाणी -

हिन रीति डिनी वेई आहे -

(१) पहिरीं मूलु मराठी लफ्जु वडुनि अखरनि में रखियो वियो आहे. पोइ चौरस डिगियुनि में उन लफ्जु जो बुनियादु डिनलु आहे. मि. आलाप [सं]

इन्हनि बुनियादी बोलियुनि जे निवार करण लाइ हेठियूं निशानियूं काइमु कयूं वेऊं आहिनि -

सं - संस्कृत

प्रा - प्राकृत

अ - अरबी

फा - फारसी वगेरह.

(२) पोड लफ़्जु जो ग्रामरु डिनो वियो आहे. लफ़्जु जी नह्वी ह्वालति निरवार करण लाड हेठियूं निशानियूं काड्मु कयूं वेऊं आहिनि -

पु. - पुल्लिंग

स्त्री. - स्त्रीलिंग

वि. - विशेषण

सना. - सर्वनाम वगैरह.

(३) पोड देवनागरी सिंधीअ में लफ़्जु जी म्झनों समुझाई वेई आहे. हर म्झनों खे पूरीअ तरह समुझाडण लाड हिक या हिक खां वधीक हम-म्झनों लफ़्जु डिना विया आहिनि, जिनि जे विच में कामा डिनी वेई आहे. किये किये जुमिलनि में म्झनों डिनी वेई आहे.

(४) जेकडहिं हिक खां वधीक म्झनाऊं आहिनि त हर नई म्झनों लाड नओं अंगु डिनो वियो आहे.

(५) बुनियादी लफ़्जुनि सां वास्तो रखंदइ मुख्य लफ़्जु, इस्तिलाह ऐं पहाका पिणि उन्हनिई लफ़्जुनि खां पोई डेई मत्तिलबु समुझायो वियो आहे.

(६) किनि लफ़्जुनि लाड अंग्रेजी म्झनों बि देवनागरीअ में डिनी वेई आहे.

(७) सिंधी हिजे परमानंद मेवाराम जे डिक्शनरीअ जे आधार ते रखी वेई आहे.

देवनागरी सिंधी

हीअ डिक्शनरी देवनागरी सिंधी लिपीअ में ठाही वेई आहे. मक्सदु इहो त जिअँ महाराष्ट्रियन ऐं बिया बि गैर सिंधी पड्ही सघनि. हिन शब्दकोश में पहिरियों भेरो देवनागरी सिंधीअ जो नओं रूपु इस्तअमालु कयो वियो आहे. देवनागरी सिंधीअ जे किनि अखरनि हेठां नयूं निशानियूं डेई उन्हनि खे हिक बिए खां अलगि डेखारियो वियो आहे. देवनागरी सिंधीअ मां अरबी सिंधीअ में Transliteration करण वक्ति उन्हनि निशानियुनि जी अहमियत समुझण घुरिजे. मि.

इल्मु - علم

भाऊ - भाई

मिसालु - مثال

सबर - सब

जाहिर - ظاهر

जरूर - ضرور

शब्दकोशु रचणु आहे मखणु सीख पचाडणु. अकेले सिरि जुरिअत कई अथमु. मुंहिजो बियो शब्दकोशु, 'सिंधी-मराठी शब्दकोशु' पूरो थियण ते आहे. ईश्वर चाहियो त उहो बि जल्दु ई छपिजी तयार थींदो.

महाराष्ट्र राज्य साहित्य संस्कृती मंडल ही कोशु छपाए पघिरो कयो. मां मंडल जो बेहदि थोराडतो आहियां.

'कविता', प्रोफेसर्स कॉलनी,
सावेडी, अहमदनगर - ४१४ ००१.

प्रा. लक्ष्मन परसराम हर्दवाणी

केवळ ह्या शब्दकोशालाच नव्हे तर
माझ्या संपूर्ण जीवनालाच
आधार व आशीर्वाद देणारे
श्री सद्गुरू

आण्णा महाराज पवार
व माऊली

सौ. सुशिलाबाई पवार
(सोलापूर)

यांचे चरणी

ଏକ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର ଶତକ

ଭଗବାନଙ୍କ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର

ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର

ଭଗବାନଙ୍କ

ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର

ଭଗବାନଙ୍କ

ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର . ସି

(ପ୍ରାଣେ)

ପ୍ରାଣେ ଶ୍ରୀମଦ୍ଭଗବତ୍ପଞ୍ଚାବତାର

संकेत सूची

पु.	पुल्लिंग	जिन्स मुज्जकर
स्त्री.	स्त्रीलिंग	जिन्स मोत्सु
न.	नपुंसकलिंग	बे जिन्स
सना.	सर्वनाम	ज़मीर
वि.	विशेषण	सिफ़त
अ.क्रि.	अकर्मक क्रियापद	फ़अलु लाज़िमी (इन्ट्रान्सिटिव् वर्ब)
स.क्रि.	सकर्मक क्रियापद	फ़अलु मुतअदी (ट्रान्सिटिव् वर्ब)
श.यो.अ.	शब्दयोगी अव्यय	हर्फु जरु (प्रेपोज़ीशन्)
उद्गा.	उद्गारवाचक अव्यय	हर्फु निदा (इन्टरजेक्शन्)
उ.अ.	उभयान्वयी अव्यय	हर्फु जुम्लो (कन्जक्शन्)

[सं]	संस्कृत
[प्रा]	प्राकृत
[हिं]	हिंदी
[अ]	अरबी
[फ़ा]	फ़ारसी
[पोर्तु]	पोर्तुगीज़
[इं]	इंग्लिश
[का]	कानडी

विष्णु तर्क

अथर्ववेद	अथर्ववेद	१
सामवेद	सामवेद	२
यजुर्वेद	यजुर्वेद	३
रिग्वेद	रिग्वेद	४
अथर्ववेद	अथर्ववेद	५
सामवेद	सामवेद	६
यजुर्वेद	यजुर्वेद	७
रिग्वेद	रिग्वेद	८
अथर्ववेद	अथर्ववेद	९
सामवेद	सामवेद	१०
यजुर्वेद	यजुर्वेद	११
रिग्वेद	रिग्वेद	१२
अथर्ववेद	अथर्ववेद	१३
सामवेद	सामवेद	१४
यजुर्वेद	यजुर्वेद	१५
रिग्वेद	रिग्वेद	१६
अथर्ववेद	अथर्ववेद	१७
सामवेद	सामवेद	१८
यजुर्वेद	यजुर्वेद	१९
रिग्वेद	रिग्वेद	२०

अथर्ववेद	[१]
सामवेद	[२]
यजुर्वेद	[३]
रिग्वेद	[४]
अथर्ववेद	[५]
सामवेद	[६]
यजुर्वेद	[७]
रिग्वेद	[८]
अथर्ववेद	[९]
सामवेद	[१०]
यजुर्वेद	[११]
रिग्वेद	[१२]

Scheme Of Transliteration Of Sindhi Arabic Letters
Into Devanagari Orthography

सिंधी वर्णांचे लेखन

अ	ا	ज़	ز	श	ش
ब	ب	ड़	ڙ	स	ص
ब	پ	द	د	ज़	ض
प	پ	ज़	ذ	क	ڪ
भ	پ	ध	ڌ	क	ق
त	ت	ड	ڌ	त	ط
ठ	ث	ड	ڌ	ज़	ظ
ट	ث	ढ	ڏ	व	و
स	ث	ह	ھ	ल	ل
थ	ث	ज	ج	म	م
ख	ک	ज़	ج	न	ن
ग	گ	अ	چ	ण	ڻ
ग	گ	च	چ	ह	ھ
ङ	گ	छ	ڇ	झ	ڙ
घ	غ	ख	خ	य	ي
फ	ف	अ	ع	अ	ا
फ	ف	ग	غ		
र	ر	स	س		

सिद्धि जीवित दिशि

संदर्भ ग्रंथ

१	आदर्श मराठी शब्दकोश	डॉ. प्र. न. जोशी
२	सरस्वती शब्दकोश	वि. वा. भिडे
३	पदनामकोश	महाराष्ट्र शासन
४	शासन व्यवहार कोश	महाराष्ट्र शासन
५	सिंधी इंग्लिश डिक्शनरी	परमानंद मेवाराम
६	इंग्लिश सिंधी डिक्शनरी	परमानंद मेवाराम
७	भारतीय कहावत संग्रह	वि. दि. नरवणे
८	हिंदी सिंधी इंग्लिश डिक्शनरी	दीपचंद तिलोकचंद
		पं. देवदत्त शर्मा
९	उर्दू-मराठी शब्दकोश	श्रीपाद जोशी
		एन्. एस्. गोरेकर

अ १ मराठी वर्णमाला जो पहिरियों हर्फु इलत २ अ, अण, बिना, सवाइ; इस्म या सिफ्त जे अगियां अची इन्कार जी या उबती मअनों डेखारींडु अखर. (मि. अयोग्य = जेको योग्य-लाइकु नाहे, अजोगो.)

अकट(टो) विकट वि. शाही, तमामु वडो.

अकथित [सं] वि. न बुघायलु.

अकथ्य [सं] वि. अकथु, बयानु करण खां बाहिरि.

अकरण [सं] न. न करण जी क्रिया.

अकरताळ-ळ्या [सं] वि. हठी, ज़िदी, मथो फिरियलु, खरमगजु.

अकरा वि. यारहं (११)

अकरावा वि. यारहों. अकरावा गुरु (बृहस्पति) - पु. गहिरी दोस्ती. अकरावा रुद्र. पु. (१) शंकर जो अवतार, हनूमानु, (२) गुसे वारो शखु.

अकराळ विकराळ [सं] वि. शाही, भयानकु, खौफनाकु, दींगु.

अकर्तव्य [सं] वि. (१) न करण जोगो (२) फर्जु न पालणु.

अकर्तुक [सं] वि. फ़अलु (बिना फ़ाइल जे).

अकर्म [सं] न. बुरो कमु, पापु.

अकर्मक [सं] वि. बिना फ़ाइल वारो फ़अलु, लाजिमी फ़अलु.

अकल्पित [सं] वि. ओचितो, अचानकु, जंहिजो ख्यालु बि न हुजे.

अकल्याण [सं.] न. बुराई, नुक्सानु.

अकस्मात् [सं] क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अकळ [सं.] स्त्री. पछाडीअ जो साहु या हिडिकी.

अकांडतांडव [सं] न. हाइ घोड़ा, रडियूँ वाका, गुसे में रडियूँ करणु.

अकारण [सं] क्रि. वि. बे सबब, अजाई, कारण-सबब बिना.

अकारांत वि. उहो लफ़जुजंहिजी पछाडी 'अ' सां थिए.

अकालिक, अकालीन [सं] वि. बेवक्ताइतो.

अकीर्ती [सं] स्त्री. बदिनामी.

अकुंठित [सं] वि. बिना कंहिं रुकावट वारो, बे रोकु.

अकुतोभय [सं] वि. बेडपो, बिना डप-जोखे वारो.

अक्कड [हिं] स्त्री. आकड़ि, घमंडु.

अक्कल [अर] स्त्री. अकुलु. अक्कल गुंग होणे - मतियूं

मुंझणु. अक्कल सांगणे - शिकविणे - सलाह डियणु,

अकुलु सेखारणु. अक्कलखार पु. अकर करडो (बूटी).

अकलेचा कांदा पु. बेवकूफु, डाहिरी. अकलेचे तारे

तोडणे - चरियाइप जो कमु करणु - गाल्हाइणु.

अक्कलहुशारी - स्त्री. समुझ, खबरदारी, सियाणप.

अक्का[का] स्त्री. वडी भेण, दीदी. अक्काबाई स्त्री. (१) बुरी मति, बुरि हलति (२) गरीबी, कंगालिपिणो.

अक्रस वि. निसतो, अण्भो.

अक्रस्ताळा वि. हठी, ज़िदी, मथोफिरियलु.

अक्राळविक्राळ वि. डिसो 'अकराळ विकराळ'.

अक्रोड-अक्रोट [सं] पु. अखिरोटु.

अखंड [सं] वि. अखंडु, सजो. अखंड सौभागवती स्त्री.

मरणताई सुहागिणि रंहंदइ औरत. अखंडित वि. सजो,

अणभग्रलु. अखंडित क्रि.वि. लगातारि, सांदहि.

अखिल [सं] वि. अखिल, सजो, सारो, सभु, कुलु

अखेर [अर] स्त्री. (१) आखिर, पछाडी, अन्तु (२) नतीजो (३) अखिरकार.

अख्खा वि. सजो, पूरो.

अग उद्गा. औरत या छोकिरीअ खे सडुकरण वक्ति कमु ईदडु लफ़जु, अरी, अडी. अगबाई उद्गा. अला डी! अई अला!

अगडबंब [सं] वि. दुंबो, धुल्हो मतारो.

अगणित [सं] वि. अणगणितु, गणप खां बाहिरि, हद खां वधीक, बेशुमार.

अगतिक [सं] वि. लाचारु, मजिबूर.

अगत्य [सं] न. (१) ज़रुरत, धुरज (२) अहमियत (३) इज़त, आदरु, विश्वासु अगत्यपूर्वक क्रि.वि. ज़रुर, बिना कंहिं बहाने जे.

अगदी वि. रुगो, फ़कति, बिल्कुल, कतई, पूरीअ तरह.

अगम्य [सं] वि. अगमु, ऊन्हो, समुझ खां परे.

अगळ पु.स्त्री. दर जी कडी.

अगा स्त्री. अंदाजो.

अगाऊ-आगाऊ वि. (१) अगुवाट डिनलु, (२) क्रि. वि. अगुवाट, पहिरीं.

अगांतुक [सं] वि. २ कोठियो, अण सडियो, धारियो (शब्द).

अगाध [सं] वि. (१) अथाहु, बेहदि (२) नामुमकिन.

अगाही-सी, आगाही स्त्री. अगासी, खुडु.

अगेल वि. पहिरियो, अगियो.

अगोचर [सं] वि. (१) इंद्रियुनि खे समुझ में न अचण जोगो, इंद्रियुनि जे ग्यान खां परे (२) गुस्ताखु, खेचिलो.

अगोदर क्रि.वि. पहिरीं, अवलि. अगोदरचा वि. अगूणो, पहिरींजो.

अग्नि-ग्नी [सं] पु. (१) अग्नी, बाहि (२) बुख.

अग्नी देणे - बाहि डियणु, अग्नीसंस्कार करणु.

अग्निकाष्ठ भक्षण - (१) सती थियणु (२) बाहि में सडी मरणु. अग्निदिव्य न. अग्निपरीक्षा स्त्री. (१)

बाहिमें विशी परिखणु (२) बाहि जरीए सचाईअ जी परिख.

अग्निबाण पु. बमु अग्निमांछ न. बद् हाजिमो, हाजिमे जी कमजोरी, बुख घटिजणु. अग्निरथ पु.

रेलगाडी. अग्निवर्धक वि. बुख वधाईदडु. अग्निशामक दल पु.

बाहि विसाईदडनि जो टोलो, (इं) 'फांइर त्रिगेड'

अग्या वि. अगुवानु.

अग्र [सं] न. (१) अगु, मुंहाडी, कुंड (२) चोटी.

अग्रगण्य वि. मुखु, वडो. अग्रगामी वि. अगियो

वेदहु-हलंदहु, अगुवानु, संहों. अग्रधान्य न. सियारे में पैदा थींदहु-खरीफ जो अनाजु. अग्रलेख पु. संपादकी लेखु.

अग्रेसर वि. अगियो वधंदहु, अगुवानु.

अग्राह्य [सं] वि. न वठण जोगो, बुरो.

अग्रिम [सं] वि. अगियो, पहिरियो. अग्रिम धन न. पेशिगी, (इं) 'अड्वान्स'

अब [सं] न. पापु, डोहु, गुनाहु.

अघटित [सं] वि. (१) अणथियणी (२) अजीबु (३) भयानकु.

अघलपघल [सं] वि. (१) शाही, खुलियलु (२) ढिलो (३) क्रि.वि. बेहिजाबु, खुलीअ दिलि सां.

अघाही, अघाही स्त्री. अगियो पासो, मुँहु, अगु. अघाही घेणे-

(१) अगियो वधणु, अगु थियणु (२) अगुवानी करणु.

अघाही मारणे - (१) अगियो वधणु-वधणु, खटणु (२) हमिलो करणु. अघाही साधणे - सभिनी खां अगु

खटणु, गोइ खणी वधणु.

अघोर [सं] वि. (१) भयानकु, वहिशी (२) बुराई.

अचकट विचकट वि. फाहिशु, गंदो, वाहियातु.

अचपल [सं] वि. (१) चंचलु (२) खेचिलो, डिंगो (३) तेजु.

अचंबा [सं] पु. - अचंभो, अजबु.

अचाट [सं] वि. शाही, गैरि मजमूली, तमामु वडो.

अचानक क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अचार [हिं] पु. खटाणि, आचार.

अचाह स्त्री. रुकावट, खोटी, कमु बंदि थियणु.

अचित्य [सं] वि. वीचार खां परे.

अचिन्ह [सं] न. बुरी निशानी, खराबु गालिह.

अचुंबित [सं] वि. नओं, कोरो, बिना छुहाअवारो.

अचूक [सं] वि. (१) बिना कहि भुल जे (२) ठीकु, पूरो, सही, बराबरि (३) अचानकु (४) अगुसु.

अचेतन [सं] वि. (१) बेजानि, विनासाह (२) बेहोशु

अच्छ क्रि. वि. अजुकाल्ह वि. (२) सुठो, (उद्गा) चडो, ठीकु.

अच्छेर पु. अघु सेरु.

अच्युत [सं] वि. दाइमु काइमु, अचलु, मजिबूत.

अज [सं] वि. अण जावलु, जनम बिना.

अजगर [सं] पु. अजगर (२) आलिसी, सुस्तु.

अजब [अर] वि. अजीबु.

अजमाव [फा.] पु. (१) परिख (२) अंदाजो. / मा

अजमावणे स.क्रि. परिखणु, आजिमाइणु.

अजमास [फा.] पु. अंदाजो, अटिकल.

अज(द)मासे क्रि.वि. अंदाजनु, अटिकल.

अजर [सं] वि. - अजरुअमरु, सदाई जुवानु.

अजरामर [सं] वि. अजरुअमरु, लाजवालु, दाइमी.

अजस [सं] वि. शाही, तमामु वडो.

अजा [सं] स्त्री. (१) बुकिरी (२) मायां.

अजागळ [सं] वि. (१) बेदंगो, बेलछिणो (२) चरियो.

अजागळी स्त्री. मस्ती, खेचलि, शरारत.

अजाण [सं] वि. (१) अजाणु, अणजाणु (२) सादो, बालोभालो.

अजात [सं] वि. (१) अणजावळु (२) आजादु.
 अजातझू [सं] वि. जंहीं खे को दुश्मनु न हुजे.
 अजिक्क [सं.] वि. अजीतु, जंहीं खे जीते न सघिजे.
 अजित [सं] वि. अजीतु, अणजीतियलु.
 अजिबात क्रि.वि. बिल्कुल, थोरो बि, असुलु.
 अजीर्ण [सं] न. (१) बदि हाजिमो (२) वि. अण फाटलु,
 झूनो न थियलु.
 अजुक क्रि.वि. अवा, वरी.
 अजुनि, अजून क्रि.वि. अवा ताई, अवा बि, अवा सूधो.
 अजून तरी क्रि.वि. अवा ताई, हाणे त.
 अजेय [सं] वि. अजीतु.
 अजोड वि. (१) लासानी (२) बिना गूढ-जोड वारो.
 अट स्त्री. (१) शर्तु (२) आड (३) छु (४) फरार.
 अटक स्त्री. (१) गिरफ्तारी, कैदु (२) रोक, झल.
 अटकेवर झेंडा लावणे - खेप खटणु, वडी बहादुरीअ
 जो कमु करणु.
 अटकणे अ.क्रि. अटकणु, अटक थियणु, रुकिजणु, बीहणु.
 अटकविणे स.क्रि. रोकणु, झलणु.
 अटणे, आटणे अ.क्रि. (१) आटिजणु, सुकणु, घटिजणु (२)
 सुसणु (३) रिजणु (४) वटु डियणु. (५) जमणु,
 गूड्हो थियणु (६) नासु थियणु.
 अटपणे अ.क्रि. (१) मरणु, हतमु थियणु स.क्रि. (१) गडु
 करणु (२) ठाहे रखणु (३) संभालणु अटपाअटप स्त्री.
 मेडणु, गडु करणु.
 अटळ [सं] वि. अटलु, पुख्तो, न टारण जोगो, अणटर.
 अटाअट स्त्री. कमी, घटिताई, अणाठ.
 अटापीट स्त्री. (१) तकिलीफ (२) बेहदि कोशशि.
 अटीतटी स्त्री. चटाभेटी, चुट, चडहत, हमसरी, ज़िदु.
 अटीव वि. (१) ओबारे घाटो कयलु-जमायलु (२) रिजायलु,
 गारियलु (३) सघारो बणायलु.
 अटोका [का] पु. मर्यादा, हद, वसु.
 अटोकाट [सं.] वि. निहायतं, हद खां वधीक.
 अटुल [सं] वि. (१) अतूरी, पको, पहिरियें नंबर जो, बेहदि
 लुचो (२) होशियार, चालाकु.
 अट्टहास पु. (१) ज़िदु, हटु (२) ज़ोरदार टहिकु.
 अठरा वि. अरिडहं (१८) अठरा धान्यांचे कडबोळे - न. (१)
 अनेक गाल्हियुनिजो मेडु, (२) गडियल ज़ाति जो

शख्खु. अठरापगड जात स्त्री. सभिनी ज़ातियुनि जा
 माण्हू. अठरा विसवे दारिद्रय - न. बेहदि गरीबी.
 अठवडा पु. हप्तो.
 अठी स्त्री. (१) टिउडी, घुंडु, निरिड ते पियलु घुंजु (२)
 बुगजु (३) भाकुरु.
 अठी घालणे - भाकुरु पाडणु.
 अठ्ठा पु. अठो, अठी (तासजी).
 अठ्ठावन वि. अठवंजाहु (५८).
 अठ्ठाघाणव वि. अठ्ठासी (८८).
 अड स्त्री. (१) रोक, झल (२) हटु (३) बोली, शर्तु.
 अडकणी स्त्री. चांवरनि जी कणि. अडगाव न. नंदिडो
 गोठु. अडघर न. नंदिडो घर.
 अडकण स्त्री. रोक, अटक, टेक, आड.
 अडकणे अ.क्रि. बीहणु, अटिकणु, रुकिजणु.
 अडकविणे स.क्रि. रोकणु.
 अडकाठी स्त्री. रोक, रुकावट, झल.
 अडका पु. पैसो, डोकडु.
 अडकित्ता [का] पु. सोपारो, सोपारी भगण-कटण जो
 ओज़ार.
 अडकित्यात सापडणे - मुसीबत में फासणु.
 अडखळणे अ.क्रि. (१) हबिकणु (२) हलंदे हलंदे बीहणु (३)
 रुकिजणु (४) थाबो खाडणु, थाबिडिजणु.
 अडगळ स्त्री. बेकार शयूं, फिटीकरण जहिडियूं शयूं,
 मुंसाईदडु सामानु, निकमो सामानु.
 अडचण स्त्री. (१) अडिचणि (२) रंडक (३) तंगी, अणाठ
 (४) सोड्ह.
 अडचणीचे दुःख न. बुधाए न सघण जहिडो दुखु.
 अडचणीत सापडणे - मुसीबत में फासणु.
 अडचणणे अ.क्रि. (१) सोड्हो-तंगि थियणु (२) सोड्ह
 थियणु.
 अडणी [का] स्त्री. संखु रखण जी जाड. अडणीवरचा झंझ पु.
 मोगो, बेवकूफु.
 अडणूक स्त्री. (१) रुकावट, रंडक (२) फासणु.
 अडणे अ.क्रि. (१) रुकिजणु (२) मुसीबत में फासणु (३)
 अडणु (४) होड ते बीहणु. अडला नारायण गाढवाचे
 पाय घरी - पहिजी गतीअ, पड गडह खे पेरें.
 अडत स्त्री. (१) दलाली, वापारी वहिंवार जी डे वटु.

अहतीस वि. अठ्ठीह (३८).

अहयळा पु. (१) रुकावट, रंडक (२) रोक, झल.

अहभाप न. कूड़ी माप.

अहमुठा वि. (१) ज़िंदी, हठीलो (२) नासमुझी (३) असभ्य.

अहली पु. अर्दली, नौकर.

अहबट न. (१) अण घड़ियलु डंडो या काम (२) पेटो (कपिड़ो).

अहवणूक स्त्री. रोक, झल, रुकावट.

अहवा, आहवा वि. (१) आडो (२) थुल्हो (३) उबतो.

अहव्या मंगाचा वि. थुल्हो. अहव्या जिभेचा वि.

वातराघो, ज़बान जों गंदो. अहवातिहवा वि. डिंगो

फिडो, बेदंगो. अहवे उभे करणे - बेइज़ती करणु.

अहवे घेणे (१) थनु पीआरण लाइ बारु गोडनि ते खणणु (२) ज़ोरीअ बियो मलिलबु कढणु.

अहवे जाणे (१) रस्तो टपणु (२) अज़तिराजु वठणु.

अहवे टाकणे विचमें टपणु, रंडिकाइणु.

अहवे पडणे (१) विचमें पवणु (२) पट ते सुम्ही पवणु.

अहवे बोलणे घटि वधि गाल्हाइणु.

अहवे लावणे (१) उबतो मलिलबु कडी गाल्हाइणु. (२) (बदन ते) कपिड़ा वेइहणु.

अहवे होणे डिघा पेर करे सुम्हणु, आरामु करणु.

अहव्यात शिरणे (१) उबतो गाल्हाइणु, (२) बुरो रस्तो अख्यारु करणु.

अहविणे स.क्रि. अडाइणु, रोकणु, अज़तिराजु वठणु.

अहसणे, स.क्रि. (१) छज़ में विशी छंडणु, सोइणु (२) ज़ोरसां बुघणु (३) टारियूं कटणु.

अहसर पु. (१) रंडक, रुकावट (३) (दर जी) ताड़ी.

अहाखा, आहाखा पु. अंदाजो, हिसाबु.

अहाणी वि. अनाड़ी, गंवारु, अणसुधिरियलु.

अही अहचण स्त्री. घुरिज, औखी वेल.

अहीच वि. अडाई.

अहून, आहून क्रि.वि. आड में थी, लिकी, कंहिजे पुठियां थी.

अहेल वि. अड़ियलु, ज़िंदी, निठर.

अहेल तहू पु. (१) निठरु घोड़ो (२) निठर.

अहोशीपडोशी [हिं] वि. पाड़ेसरी, वेशो.

अहोसा, आहोसा पु. (१) आड, पर्दो, पर्देवारी जगुह (२)

लिकणजी जगुह.

अडा पु. (१) अडो (२) मेडु (३) पड़ाउ (४) आखाडो (५) डाइ.

अहचाल वि. हिन भरिवारो, हिन पासे वारो.

अढळ वि. अटलु, काइमु.

अढळ पु. (१) खबर, पतो (२) मुलाकाति. अढळणे, आढळणे स.क्रि. डिसिजणु, लभणु, मिलणु.

अढळ न. अमरु पदु, मोखु.

अढा पु. वेइहो, वकडु, अढावेढा पु. (१) रोक (२) आनाकानी (३) सुटु मुंझणजी क्रिया. अढेवेढे घेणे - आनाकानी करणु, नटाइणु.

अदी स्त्री. (१) बुगुजु, साडु, कीनो, वेरु (२) निरिड़ जो धुंजु (३) फल रसाइण लाइ गर्मी डियणु. अदी घरणे - मन में वेरु रखणु.

अदे, आदे न. (१) थूणी, काम (२) वडी काराई जा ब माण्हू हलाए सघनि. अढ्याला पाय लावून निजणे - बेओनो थी सुम्हणु.

अणकुचीदार वि. चुहिबवारो.

आणि-णी स्त्री. (१) चुहिब, (२) औखी वेल.

अणु-णू [सं] पु. अणू, 'अइटम', तमामु नंदिडो ज़रो.

अणुअस्त्र, अणवस्त्र न. अइटम बमु, अणुजीवशास्त्र न. जीविइनि जो इल्मु-शास्त्रु, (इं) 'बैक्टिओलॉजी'.

अणुमात्र वि. थोरो वि. अणुरेणु पु. (१) ज़रो ज़रो, (२) बेइदि सन्दिडो ज़रो. अणुविषयक (इं) 'अंटॉमिक' अणुसिध्दांत पु. (इं) 'अंटॉमिक थिअरी'.

अण्णा [का] पु. (१) वडो भाउ (२) इज़तवारो लफ़्जु जो कंहिजे नाले जे पुठियाँ बि लगायो वेंदो आहे. (मि. दामू अण्णा)

अतः, अत एव क्रि.वि. तंहिं करे, इनहीअ करे.

अतः पर क्रि.वि. वरी, हिन खां पोइ, अगिना.

अतर्क्य वि. कल्पना खां परे, जंहिजे बारे में सोचे बि न सधिये.

अति [सं] क्रि.वि. बेइदि, तमामु घणो. अति उदार तो सदा नादार - घणे डिठे पंहिजो मुहुं बि न वणंदो आहे.

अति तेथे माती - हद खां वधीक का गाल्हि करण सां नुक्सान ई थींदो आहे. अति परिचय - पु. हद खां वधीक दोस्ती.

अतिक्रमण [सं] न. मर्यादा खां बाहिर वगणु, उलंघनु करणु,
बेकाइदे दखलु. अतिक्रमण वाहन न. जोरीअ सामानु
वगेरह खणी वेंदइ मोटरि (जंहीं सामान हद ओरांघी
हुजे).

अतिथी [सं] पु. महमानु.

अतिप्रसंग [सं] पु. (१) ज्यादती (२) मर्यादा टपी कयलु
वर्ताउ या हलति (३) हृद खां वधीक दोस्ती-रस्तो.

अतिरथ, अतिरथी [सं] पु. (१) बहादुरु, जोघो (२) बहिस
में न हाराईदहु.

अतिरथी-महारथी [सं] पु. ब. व. वडावडा जोघा-बहादुर.

अतिरिक्त [सं] वि. (१) बेहदि, वधीक, (२) खांसवाइ.

अतिरेक [सं] पु. (१) सझाई, घणाई (२) हृद (३) फर्कु.

अतिरेकी वि. दहशतवादी.

अतिवयस्क [सं] वि. तमामु बुढो, पोइहो.

अतिवृष्टि-ष्टी [सं] स्त्री. तमामु घणी बसांति.

अतिव्याप्ती [सं] स्त्री. हृद खां वधीक फैलाउ-वधाउ.

अतिज्ञाय [सं] वि. वधीक, घणो, ज्यादह.

अतिज्ञयोक्ति-क्ती स्त्री. ज्यादह बयानी, वधाउ,
मुगालबो.

अतिज्ञहाणा वि. (१) लुचु, धूर्तु (२) बेवकूफु (३) हृद खां
वधीक सियाणो. अति ज्ञहाणा त्वाचा बैल रिकामा -
सियाणो कांउ ब्रिटंगो फासे.

अतिसार [सं] पु. - अतिसार, दस्त.

अतीत [सं] वि. (१) माजी, गुजिरियलु (२) पहिरीं थियलु.

अतीव [सं] वि. बेहदि.

अतूट [सं] वि. (१) अटुट, न टुटंदहु, अखंडु (२) खतमु न
थींदहु.

अतृप्त [सं] वि. दिलि पूरी न थियलु, राजी या तृप्तु न
थियलु, अरहो, बेढओ.

अतोनात वि. बेहदि, खूबि.

अत्तर न. अतुरु. अत्ताराचे दिवे जाळणे - पैसो उडाइणु, घर
बारे डियारी करणु.

अत्यंत [सं] क्रि.वि. बेहदि, तमामु घणो.

अत्यवस्थ [सं] वि. मरणकंधीअ ते पहुतलु, सखु बीमारु.

अत्याचार [सं] पु. (१) अत्याचार, जुल्मु (२) मर्यादा छडे
हलति हलणु.

अत्युक्ति-क्ती [सं] स्त्री. वधाउ, ज्यादह बयानी.

अत्र [सं] क्रि.वि. हिते, हिन हंधि.

अथ [सं] अ. शुरूअकरण जो लफ्जु, हाणे, हिन खां पोइ.

अथपासून इतिपर्यंत - मुंडं खां वठी पछाडीअ ताई,
समूरो.

अथवा [सं] उ.अ. या, अगरि.

अथांग [सं] वि. अतांगु, अथाहु, बेअंतु.

अद [सं] वि. अधु.

अदमास [फा.] पु. अंदाजो.

अदत्त [सं] वि. रहियल (रकम)

अदमुरे वि. अधुजावल (डही).

अदम्य [सं] वि. दबिजी न सधिजंदहु, आण न मनींदहु,
डाढो.

अदला, आदला, अदले वि. अगूणो, पोयो, गुजिरियलु (डींहुं.)

अदला ड्रिवस पु. काल्ह.

अदलाबदल स्त्री. मटासटा, वार फेर.

अदळ, आदळ स्त्री. (१) इस्तअमालु (२) तकिलीफ (३)
आमदरफ्त.

अदळअपट स्त्री. भनु डाह, ज़ोर सां फिटी करणु (सामानु)

अदळणे, आदळणे स.क्रि. सटणु, ज़ोर सां ज़मीन ते फिटी
करणु.

अदा [अ] पु. (१) कमाई, फाइवो, नफ़ा (२) अदा करणु
(३) नख़िरो.

अदालत [अ] स्त्री. अदालत, 'कोर्ट'.

अदावत [अ] स्त्री. (१) वेरु, बुगुजु (२) कलंकु, कूडो
इल्जामु.

अदृश्य [सं] वि. गाइबु, डिसण में न ईंदहु.

अदृष्ट [सं] वि. गाइबु, अण डिठलु, लिकलु.

अदृष्ट [सं] न. नसीबु, भागु.

अदृष्टास येणे - कर्म में लिखियलु हुआणु, भोगणु.

अदृष्ट फल न. कर्मनि जो अगिते हली मिलंदहु फलु.

अदृष्टवशात क्रि.वि. कज़ा सां, किस्मतसां.

अदेखाई स्त्री. साहु, वेरु.

अदेय [सं] वि. न डियण जहिडो.

अइल [अ] स्त्री. (१) सज़ा, सबकु, इबरत (२) न्याउ.

अइल घडणे सबकु मिलणु.

अदभुत [सं] वि. अजीबु, हैरत अंगेजु.

अद्य [सं] अ. (१) अजु, अजुकाल्ह (२) हाणे.

अद्यतन [सं] वि. (१) अजोको (२) हाणोको.
 अद्यावत् वि. हाणोको. क्रि.वि. अजुताई, हिन वक्त ताई.
 अद्याप-पि [सं] क्रि.वि. अबा ताई.
 अद्राव्य वि. अण गुरंदडु, अण गुरो.
 अद्वातद्वा [सं.] क्रि.वि. अजायोसजायो, हिक जो बियो,
 मर्यादा छडे गाल्हाङ्गु.
 अद्वितीय [सं] वि. बेजोडु, लासानी, बेमिसिलु.
 अद्वैत [सं] वि. अकेलो, बेजोडु. न. (१) एकता, फर्कु न
 हुअण जी हालति. (२) ईश्वर ऐं इत्सान जो हिकु
 हुअण.
 अद्वैतवाद पु. वहिदानियत, आत्मा ऐं परमात्मा जे
 विच में भेदु या फर्कु न मवण जो मतो.
 अधः [सं] क्रि.वि. हेठि, तरे में.
 अधःपतन न, अधःपात पु. ज्वालु, ज्वालियत, हेठि
 किरणु. अधोगती - स्त्री. ज्वालियत, हेठि किरणु.
 अधोगती - स्त्री. ज्वालियत. अधोरथं न. - ब्राफ
 जरीए अर्कु कढण जो ओजार.
 अधण, आधण न. आधणु, पाणी टहिकाङ्गु लाइ रखणु.
 अधम [सं] वि. नीचु, पापी, ओछो.
 अधर [सं] वि. (१) हेठियों (२) नीचु (३) हेठियों चपु (४)
 मुन्तज़िर
 अधरपान न. (चपनिजी) चुमी.
 अधर्म [सं] पु. अधर्मु, पापु.
 अधवणी स्त्री. आधण जो पाणी, टहिकाङ्गु लाइ रखियलु
 पाणी.
 अधातरी [सं] क्रि.वि. हवा में, विचमें ई, बिना आधार जे,
 आकास में.
 अधाशी [सं] वि. हबिछी, पेटू, लोभी, बुखियो, बेदओ.
 अधिक [सं] वि. (१) वधीक, घणो (२) होशियार. क्रि.वि.
 आकी बाकी.
 अधिकआगळा वि. अंदाज, खां वधीक.
 अधिक उणा वि. घटि वधि. अधिकमास पु. अधुक, हर
 टिनि सालनि खां पोइ ईदडु वधीक महिनो.
 अधिक करणे - जोडणु, मिलाङ्गु, वधाङ्गु.
 अधिक होणे - (१) वधणु, वधीक थियणु. (२) वधीक
 रसी खराबु थियणु.
 अधिकरण [सं] न. (१) आधार, अक्षो (२) दर्जो (३) संबंधु

(४) विषय (५) हालति जरी (व्याकरण में).
 अधिकरणिक पु. जजु.
 अधिकाधिक [सं] वि. वधीकवधीक.
 अधिकार [सं] पु. (१) अधिकार, हक्कु (२) सनद (३)
 ताकत.
 अधिकृत [सं] वि. (१) सनद याफ्तह, सनदी, अख्त्यारी
 डिनलु-मिलियलु, हक सौपियलु. (२) मुकिररु
 कयलु.
 अधिकोष [सं] पु. सरकारी खज़ानो, (इं) 'ट्रेज़री'.
 अधिगम [सं] पु. (१) ग्यानु, ज्ञाण (२) अमानत, पैसो.
 अधिनयम [सं] पु. कानून, काइदो, (इं) 'अडक्ट'.
 अधिपती [सं] पु. राजा, मालिकु, धणी, नाइकु.
 अधिपत्र [सं] न. अख्त्यारनामो, अधिकार पत्र, (इं)
 'वारंट'.
 अधिभार [सं] न. वधीक खर्चु-मुल्हु (वठणु), (इं)
 'सरचार्ज'.
 अधिरोध [सं] पु. रोक, झल, बंदी.
 अधिलाभांश [सं] पु. रोक, झल, बंदी.
 अधिलाभांश [सं] पु. बोनसु, (इं) 'बोनस'.
 अधिरोहण [सं] न. राजगुदीअ ते विहणु, विहणु.
 अधिवास [सं] पु. रहण जी जगह.
 अधिवेशन [सं] न. सभा, बैठक, इजिलासु, (इं) 'सेशन'.
 अधिव्याख्याता पु. (इं) 'लेक्चरर', लेक्चरार.
 अधिष्ठाता-त्रा [सं] पु. (१) रहंदडु (२) आधार, अक्षो (३)
 (इं) 'डीन'.
 अधिष्ठान [सं] न. (१) आधार (२) जगह, हंघु.
 अधिसूचना स्त्री. पधरनामो (इं) 'नोटिफिकेशन'.
 अधिसेविका स्त्री. इस्पतालिजी दाई, (इं) 'मड्ड्रन'.
 अधिक्षेप [सं] पु. (१) इल्जामु, डोहु मड्डहणु (२) धिकार.
 अधी [सं] क्रि.वि. पाहिरीं, अगे.
 अधीचा वि. पहिरियों, अगणो. अधीमधी, अधेमधे
 क्रि.वि. विचविचमें, विचमें ई.
 अधीन [सं] वि. अधीनु, हय हेठि, वसमें, मातहत.
 अधीर [सं] वि. (१) अधीरु, उताविलो, बेसबुरु (२)
 डकिणो, गीदी.
 अधील [सं] वि. पहिरियों, मुंदवारो.
 अधीश [सं] पु. धणी, मालिकु, राजा.

अधीक्षक [सं] पु. सभिनी जे मयां नज़रिदारी कंदडु हाकिमु,
(इं) 'सुपरिटेण्डन्ट'.

अधु-अधू [सं] वि. (१) अपाहिजु, अपंगु (२) नरमदिलि.

अधेली स्त्री. अधेली, आधी, अधु रूपयो.

अधोगामी [सं] वि. बुरो रस्तो अख्यारु कंदडु, हेठि
किरंदडु-वेंदडु, दणियूं पाणियूं वियलु.

अधोठ वि. शाही, दुबो. न. कचो चामिडो.

अधोमुख [सं] वि. हेठि मुहुं कयलु.

अध्ययन [सं] न. (१) अभ्यासु, पढ़ाई (२) अभ्यासु,
मुतालओ.

अध्यवसाय [सं] पु. (१) कोशशि, जतनु (२) इरादो,
फैसिलो (३) आत्मा जो अहसासु.

अध्यक्ष [सं] पु. प्रधानु, मुखी, सदर.

अध्यात्म [सं] न. (१) आत्मा, रूहु (२) आत्मा-ईश्वर
बाबति ग्यानु.

अध्यात्कि, आध्यात्मिक [सं] वि. ईश्वर जे बारे में, रूहानी.

अध्यापक [सं] पु. मास्तरु, गुरु.

अध्यापन [सं] न. सेखारणु, पाढ़णु, मास्तिरी.

अध्यातमध्यात अ. कहिजे विच में, न कहिंजी हंईअ में न
खईअ में.

अध्याय [सं] पु. अध्याउ, बाबु.

अध्याहत [सं] वि. बुनियादी तौर न हूंदडु पर मतिलबु कढण
लाइ खंयलु (लफ्जु).

अध्वर्यु-र्यू [सं] पु. (१) यग्य कंदडु ब्रह्मणु (२) नेता.

अन् [सं] अव्य. अण.

अन [सं] वि. बियो.

अनंग [सं] वि. सरीर बिना. पु. कामदेवु.

अनंत [सं] वि. जंहिजो अन्तु न हुजे, बेह्रदि, अजली.
अनंतकाल पु. अजलु.

अनंतर [सं] क्रि.वि. फासिलो न रखंदे, पुठियां, पोयां.

अननस पु. अनासु, अनानासु.

अनन्य [सं] वि. (१) लासानी, बेजोडु (२) मिली हिक
जहिडो थी वगणु (३) हिक में ई विश्वासु रखंदडु.

अनन्यभक्ति स्त्री. सिर्फु हिक ई ईश्वर-देवता जी पूजा.

अनन्यसाधारण वि. गैरि रवाजी.

अनन्वित [सं] वि. (१) लागापो न रखंदडु, बेवास्तेदारु (२)
अजोगो

अनपेक्षित [सं] वि. (१) जंहिजे बारे में ख्यालु न हुजे (२)
ओचितो, अचानकु.

अनभिज्ञ [सं] वि. अणजाणु, नावाकुफु.

अनभ्यस्त [सं] वि. सेखिराटु, नओ, अणजाणु.

अनमान [सं] पु. (१) बेपरिवाही (२) शकु, अंदाजो,
अनूमानु.

अनमानघबका [सं] पु. अंदाजो, धुको, कोरी कल्पना.

अनमोल [सं] वि. अमुल्लु, कीमती.

अनर्गल-ल वि. बेलगामु, छुडिवागु.

अनर्घ-घ्य [सं] वि. अमुल्लु.

अनर्थ [सं] पु. (१) अनर्थु, कहरु, गज्जबु, वडी मुसीबत (२)
उबतो मतिलबु.

अनर्थक [सं] वि. अजायो, बिना मतिलब वारो, बेमअनों.

अनल [सं] पु. बाहि.

अनवणी वि. पेरें उघाडो.

अनवधान [सं] न. (१) बेखयाली, ध्यानु न हुअणजी हालति
(२) मनु जाइ ते न हुअणु.

अनवरत [सं] क्रि.वि. सांदहि, लागीतो, सदाई.

अनवस्था [सं] स्त्री. (१) मूंझारो (२) अशांती (३) घोटालो.

अनवाणा, अनवाणी क्रि.वि. उघाडनि पेरनि सां, पेरें उघाडे.

अनश्नन [सं] न. उपासु, लंघणु.

अनश्नवे पोटी क्रि.वि. नेराने, खाली पेट सां, कुशु
खाइण बिना.

अनश्वर [सं] वि. नासु न थींदडु, अमरु.

अनसूट वि. (१) अण चखियलु, अण वापुरायलु (२)
ब्रह्मचारी.

अनहित [सं] न. बुराई, नुक्सानु.

अनागत [सं] वि. (१) अवा न आयलु (२) अगिते हली
थींदडु. अनागोंदी कारभार पु. अंधिधुंधि जो कारोबार.

अनाचार [सं] पु. खराबु हलति, पापु, दुराचार.

अनाठाथी [सं] क्रि.वि. अजायो, अजोगो, गैरि वाजिबी.

अनाथ [सं] वि. अनाथु, निंघिणको, छोरो.

अनादर [सं] वि. अनादरु, बेइजती, नफिरत.

अनादी [सं] वि. बिना जन्म-शुरूआत वारो, दाइमु काइमु,
अजली.

अनादि-अनंत, अनाद्यनंत वि. बिना शुरूआत ऐं अन्त
वारो, ईश्वरु.

अनाम [सं] वि. अनामु, नाले खां सवाइ, नाले बिना, बेनामु.

अनाम पत्र न. लावारिसु खतु, (इं) 'डेड् लेटर'.

अनामत वि. (१) पेशिगी, अगुवाट डिनल रकम (इं) 'अड्डवान्स' (२) अमानत.

अनामिक [सं] वि. अनामु, नाले बिना. अनामिका स्त्री - बाच (आङुरि).

अनायास [सं] पु. सवलाई. क्रि.वि. पाणेही, खुदि ब खुदि, सवलाईअं सां.

अनावधान न. बेखयाली, भुल, ग्राफिलियत.

अनावर वि. बकाबू, बेलगामु.

अनावृत [सं] वि. अण ढकियलु, उघाडो.

अनावृत [सं] वि. (१) वापसि न आयलु, (२) आजादु.

अनावृष्टी [सं] स्त्री. बर्साति न वसणु, सोक.

अनासक्त [सं] वि. जंहिंजो कंहिं गाल्हि में मनु न लगलु हुजे, यधो.

अनास्था [सं] स्त्री. बेपरिवाही, निसयानी, ग्राफिलत, बेवेसाही.

अनाहार [सं] पु. लंघणु, उपासु.

अनाहूत [सं] वि. (१) रे कोठियो, अण सहियो. (२) ओचितो.

अनिच्छा [सं] स्त्री. ज्ञा पसंदी, दिलि न हुआणु.

अनित्य [सं] वि. (१) नासु थींदडु, विनाशी, बे जटा.

अनिष्ट [सं] वि. साराह जोगो, बेदागु.

अनिमेष [सं] वि. (१) बंदि न थींदड (अखियू) (२) यकिटकि (३) सदाई सुजागु.

अनियंत्रित [सं] वि. बेलगाम, ज्ञाबे खां बाहिरि.

अनियमित [सं] वि. (१) अणपको, मुकिररु न थियलु (२) बेहदि.

अनिर्णित [सं] वि. अण फैसिल, निर्नड न थियलु.

अनिर्वचनीय [सं] वि. बयानु करण खां बहिरि.

अनिर्वाह [सं] पु. (१) मजिबूरी, लाचारी (२) कमी.

अनिल [सं] पु. हवा.

अनिवार [सं] वि. (१) बेहदि (२) बेकाबू (३) लाजिमी.

अनिवार्य [सं] वि. (१) लाजिमी (२) बेकाबू.

अनिश्चित [सं] वि. जंहिंजी पक न थियल हुजे, मुबहमु, बेकैतु.

अनिष्ट [सं] वि. (१) अशुभु, बुरो (२) अण वणंदडु, नापसंदि. न. नुक्सानु, बुराई, मुसीबत.

अनिष्टापत्ती स्त्री. मुसीबत, आफत.

अनीति-ती [सं] स्त्री. अनीती, पापु, अधर्मु.

अनु [सं] अ. (१) उपसर्गु, ही उपसर्गु जंहिं लफ़्ज जे अगियां जोड़िबो उन जी मअनों अनुसार, पुठियां, खां पोइ, गडु, सागियो, हरहिकु वगैरह थींदी आहे. (मि. 'अनुक्रमणे' = कंहिंजे पुठियां वगणु.) (२) बियो (३) बिल्कुल, असुलु (न)

अनुकंपा [सं] स्त्री दया, रहमु, कहिल.

अनुकरण [सं] न. नकुलु, पुठि वठणु, पेरिवी (करणु), तक़ीद.

अनुकूल [सं] वि. (१) फ़ाइदेवारो (२) मूजिबि (३) सहजवारो (४) मुवाफ़िकु.

अनुक्रम [सं] पु. (१) सिलसिलो (२) तरीको, रीति (३) सिट, क़तार.

अनुक्रमणिका [सं] स्त्री फ़हिरस्त, लिस्टि.

अनुक्रमे अ. सिल् सिलेवार, वारेवारे सां.

अनुक्रमणे [स.क्रि.] कंहिंजे पुठियां वगणु, पेरिवी करणु.

अनुगत [सं] वि. कंहिंजे पुठियां वेंदडु, पोइवारी कंदडु.

अनुगत वाचन न. पाइवारी कंदे सबकु वगैरह जोर सां.

पडहणु. अनुगमन न. पोइवारी करणु, पेरिवी करणु.

अनुगामी वि. पोइलगु, पेरिवी कंदडु, शेवकु.

अनुगृहीत [सं] वि. थोराइतो, शुकुरु गुजारु, मशकूरु.

अनुग्रह [सं] पु. दया, थोरो, अहसानु, महिरिबानी.

अनुग्रही वि. थोराइतो, मशकूरु.

अनुचर [सं] वि. (१) पोइलगु (२) नौकर.

अनुचित [सं] वि. अजोगो, न संहंदडु, गैरवाजिबु.

अनुज [सं] पु. नंदो भाउ.

अनुताप [सं] पु. पछिताउ.

अनुत्तर [सं] न. लाजवाबु. वि. जवाबु न डई संधदडु, चुपि.

अनुदार [सं] वि. (१) मलिलबी (२) नंदी दिलि वारो, कंजूसु.

अनुदान न. दानु, पैसनि जी मदद, सहाइता, (इं.) 'ग्राँट'.

अनुध्वनी [सं] पु. पडाडो.

अनुनय [सं] पु. (१) वेनती, प्रार्थना (२) निमाणी हलति.

अनुनाद [सं] पु. पडाडो, गूंज, (इं.) 'रेजोनन्स'.

अनुनासिक [सं] वि. जंहिजो उचारु नक मां. थियलु हुजे.

(मि. इ, व, ण, न्)

अनुपम [सं] वि. लासानी, उत्तमु, बेनज्जीरु, बेमिसिलु.

अनुपयुक्त, अनुपयोगी वि. निकमो, कम में न ईदड्डु, बेकारु.

अनुपलब्ध [सं] वि. न मिलंदड्डु, हासलु न धींदड्डु.

अनुपस्थित [सं] वि. गैरहाजुरु. अनुपस्थिती स्त्री. गैरहाजुरी.

अनुपात [सं] पु. निसिबत, (इं) 'रेशिओ', हिंसो.

अनुपान [सं] न. (१) दवा सां गड्डु या 'पोइ' वठण जी शङ्क (२) किरी.

अनुप्रास [सं] पु. हिकु अलंकार - तजनीस.

अनुबंध [सं] पु. (१) बंधनु, रुकावट, (२) लागापो, सन्बंधु, मेलु, (३) नतीजा, (४) गुनाहु, (५) परंपरा.

अनुबोधपट पु. (इं.) 'एज्युकेशनल डाक्युमेंटरी फिल्म'.

अनुभव [सं] पु. (१) अनुभउ, आजिमूदो, (२) सुवादु.

अनुभवगम्य वि. आजिमूदे सां समुझण जोगो.

अनुभवजन्य वि. आजिमूदे में मिलंदड्डु. अनुभवणे

स.क्रि. आजिमूदो पिराडणु. अनुभवी, अनुभविक वि.

आजिमूदिगारु, तजबेकारु, ज्ञाणू.

अनुभूती [सं] स्त्री. आजिमूदो, महिसूसियत, ज्ञाण, अंदर जी बूझ, अहसासु.

अनुमान [सं] न. अनुमानु, तर्कु, अंदाजो.

अनुमानघपका पु. धुकेबाजी, अटिकल.

अनुमति-ती [सं] स्त्री. अनुमान जरीए धींदड्डु ग्यानु या ज्ञाण, सही करणु.

अनुमोदन [सं] न. पुठिभराई, टेको, तर्जीह.

अनुयायी [सं] वि. (१) पोइलगु, (२) कंहिजे चये मूजिबि हलंदड्डु.

अनुरक्त [सं] वि. आशिक, प्रेमी.

अनुरंजन [सं] न. दिलि विंदुर. विं

अनुराग [सं] पु. प्रेमु.

अनुरूप [सं] वि. (१) जोगो, जहिडो, मुवाफिकु, (२) लाइकु, ठहकंदड्डु, सूहंदड्डु.

अनुरेखन न. मथां रखी उतारणु, (इं.) 'ट्रेसिंग'.

अनुरेखन पु. मथां रखी उतारींदड्डु, (इं.) 'ट्रेसर्'.

अनुरोध [सं] पु. (१) लाडो, रुखु (२) मुवाफिकत, मणु.

अनुलक्षण [सं] क्रि. वि. (१) मक्सदु बणाए, (२) कंहिं डाँहु डिंसी या इशारो करे, कंहिंजे बारे में.

अनुवर्तन [सं] न. (१) नकुलु, पेरिवी (२) शेवा.

अनुवर्ती वि. पोइलगु, (२) शेवा टहिल कंदड्डु.

अनुवाद [सं] पु. (१) अनुवादु, तर्जुमो, उलिथो करणु, (२) पंहिंजी गाल्हि वरी वरी चवणु, (३) टेको.

अनुवृत्ति-ती [सं] स्त्री. (१) लागापो, (२) रुखु, लाडो.

अनुशासन [सं] न. (१) इन्तजामु, ज्ञाब्तो, काइदो, नियमु, (२) आग्या, हुकुमु, (३) हुकूमत जो बंदोबस्तु.

अनुबंध [सं] पु. (१) संगु, सुहुबत, (२) गाडिजणु, (३) अझो.

अनुधांगिक वि. संगिती, साणु हूंदड्डु.

अनुष्ठान [सं] नं. (१) धर्म मूजिबि कर्मु, साठु, (२) महिनत ऐं बहादुरीअ जो कमु.

अनुसंधान [सं] न. (१) मेलु, जोइजक, ठाहु, (२) ध्यानु, (३) मक्सदु, (४) जाच, खोज, (५) कथा.

अनुसरण [सं] न. पेरिवी.

अनुसरणे स.क्रि. (१) पेरिवी करणु, (२) कबूलणु.

अनुसार [सं] क्रि.वि. अनुसारि, आहर, मूजिबि, मुताबिकि.

अनुसूची स्त्री. फहरस्त, तज्जिकिरो, (इं.) 'शेडचूल'.

अनुसूचित जाती स्त्री. (इं.) 'शेडचूल कास्ट'.

अनुस्यूत [सं] वि. जुडियलु, अखंडु, बुधलु.

अनुस्वार [सं] पु. उहो नुक्तो-टुबिको जो नकमां उचारियल अखरनि जे मथां डिंबो आहे (मि. 'अंग' में 'अ' जे मथां अनुस्वार डिनलु आहे.)

अनुज्ञाप्ति [सं] स्त्री. इजाजत, मोकल, लेसनु, (इं.) 'लाइसेन्स'.

अनुज्ञा [सं] स्त्री. (१) इजाजत, मोकल (२) आग्या, हुकुमु.

अनुठा [सं] वि. कुंआरी, अण परिणियल.

अनेक [सं] वि. अनेक, घणा.

अनेकदा क्रि.वि. घणाई दपजा. अनेकवचन न. अददु जमउ (व्याकरण).

अनैक्य [सं] न. (१) एकता न हुअणु, निफाकु, (२) फर्कु.

अनोळखी वि. (१) अणसुवातलु, (२) नआं, धारियो.

अनौचित्य [सं] न. गैरवाजिबी, अण लाइकी.

अनौरस [सं] वि. हरामी, नाजाइजु (पुट्ट.)

अन्न [सं] न. अन्न, अनाजु, खाद्यो.

अन्न अंगी लागणे पचणु, हज्जमु थियणु. अन्न अन्न करणे, अन्नान्न दक्षा होणे दाणेदाणे लाइ मुहिताजु

थियणु. अन्न अन्न करीत फिरणे रोटी अटुकर लाडू
बीख पिनंदो भटिकणु. अन्नपाणी तुटणे बुखियो
रहणु-हुअणु. अन्नावर उठणे, अन्नाआढ येणे कंहिजे
पेट ते लत डियणु, रोजी छिनणु. अन्न तुटणे,
अन्नपाणी तुटणे खाधो पीते बंदि थियणु. अन्नाचा
किडा पेटी, हबिछी. अन्नाची लाज धरणे अन्नु खाडण
करे कंहिजो थोराडतो हुअणु. अन्नात माती कालवणे
कंहिजे पेट ते लत डियणु, खाधो विहु करणु. अन्नात
माझी पडणे विघिनु पवणु. अन्नास जगणे जंहिजो
खाडणु तंहिजो गाडणु - तंहिसां ईमानदारीअ सां
हलणु. अन्नास महाग-मोताद होणे दाणे दाणे लाडू
मुहिताजु थियणु. अन्नास लावणे रोजी डियणु.
अन्नछत्र, अन्नसत्र न. लंगरु. अन्नद्वेष पु. अन्नु न
वणणु, खाधे खां नाफिरत थियणु. अन्नपूर्णा स्त्री. (१)
अन्न जी देवी, दुर्गा, पार्वती (२) रोटी पचाईदड
औरत. अन्नमयकोष पु. सरीरु, देही. अन्नवस्त्र न.
रोटी कपिडो. अन्नशांति-ती स्त्री. बुखायल खे अनु
दानु करणु-रोटी खाराडणु. अन्नशुद्धी स्त्री. रोटी
खाडणु खां पहिरीं पातलचांवरनि मथां गिहु विज्ञण
जी क्रिया या उहो गिहु. अन्नशेष पु. जूठि. अन्नावणे
अ.क्रि. बुख लगणु. अन्नोदक न. अनुजलु, दाणोपाणी.

अन्य [सं] वि. (१) बियो (२) पराओ (३) निरालो.
अन्यतम वि. को वि, अन्यथा क्रि.वि. (१) नत, न त
त (२) बीअ सूरत में (३) कूडीअ तरह.

अन्याय [सं] पु. (१) अन्याउ, बेइत्सफी, बेदादु (२) गुनाहु
(३) जुल्मु. अन्यायी वि. जालिमु, बेइत्सफी कंदहु.

अन्योक्ती [सं] स्त्री. (१) उहा गाल्हि या चविणी जा चई
हिक लाडवने पर उनजो इशारो बिण्डू डौहुं हुजे (२)
तमसील.

अन्वय [सं] पु. (१) लागापो, सन्धु, मेलु (२) सिल्सिलो
(३) आधारू (४) पुठियां वणणु (५) खान्दानु, कुलु.
अन्वय लावून बोलणे मिठो मिठो गाल्हाडणु, कमु
कढणु.

अन्वये अ. मूजिवि, पटांदडि.

अन्वर्थक [सं] वि. (१) लाडुकु, जोगो (२) मअनों सां
लागापो रखंदहु.

अन्वेषण [सं] न. जाच, खोज, खोजना.

अप [सं] अ. अप, घटिताई, बुराई, ऐं कमी डेखारींदहु
उपसर्गु.

अपकर्ष [सं] पु. अपकर्षण न. (१) जवालयत (२) हेठि
किरणु (३) घटिताई.

अपकार [सं] पु. (१) बुराई (२) नुक्सानु, छीहो (३)
सितमु. अपकारक वि. नुक्सानकारकु.

अपकीर्ती [सं] स्त्री. बदिनामी.

अपकृत्य [सं] न. बुरो कमु.

अपक्व [सं] वि. (१) अपकु, अण पकलु-रसियलु (२)
बेआजिमूदगार.

अपंग [सं] वि. लूलो, लंगिडो.

अपघटन [सं] न. टुटण जी क्रियां, तफरकुं.

अपघात [सं] पु. ह्रादिसो, अड्कसीडंडु.

अपचन [सं] न. बदिहाजिमो.

अपटणे, आपटणे अ. क्रि. किरणु, थाबो, खाडणु, ठेकर
लगणु. स.क्रि. केराडणु, दसणु, धिको डियणु. अपटी,
आपटी स्त्री. (१) ठेकर, थाबो (२) घाटो, नुक्सानु.
अपटी, आपटी खाणे (१) फह करे किरणु, (२) ठेकर
खाडणु (३) घाटो पवणु.

अपत्य [सं] न. बारु, संतानि, औलादु.

अपश्य [सं] वि. (१) नुक्सानकारकु (२) भाडू न पवंदहु.

अपप्रयोग [सं] पु. गलति प्रयोगु-इस्तिअमालु.

अपभाषण [सं] न. बुरो गाल्हाडणु, गारियूं.

अपभ्रंश [सं] न. मूल लफज्जानि में थींदहु बिगाडो-खराबी.

अपमान [सं] पु. अपमानु, बेइज्जती. अपमानित वि.
बेइज्जतो-बेमानो कयलु.

अपमृत्यू [सं] पु. ओचितो-इत्फाकी मौतु, ह्रादिसे में थियलु
मौतु.

अपयज्ञ, अपेक्ष [सं] न. (१) अपजसु, नाकामयाबी (२)
हार.

अपर [सं] वि. (१) बियो (२) लासानी (३) ओलह तर्फ
वारो. अपरपक्ष पु. (१) बियो पासो (२) ऊंदहों
पखु-१५ डीहं. अपरपर्याय पु. सागीअ मअनों वारो
बियो लफजु. अपररात्र, अपरात्र स्त्री. राति जो पोयों
पहरु. अपरात्र पु. टियों पहरु, मंझदि १२ खां पोडू.
अपरंपार वि. अपरंपार, बेहदि.

अपराध [सं] पु. अपराधु, डोहु, गलित्ती. अपराधी वि.

अपराधी, गुनहगार, डोही.

अपरिग्रह [सं] पु. का बि शैड न कबूलणु, पाण वटि न रखणु.

अपरिचित [सं] वि. न सुवातलु, अजिनबी, नावाकुफु.

अपरिमित [सं] वि. बेहदि, तमामु घणो, बेअंतु.

अपरिमेय संख्या स्त्री. गैरि मुत्तिकि अंगु.

अपरिहार्य [सं] वि. लाजिमी, जरूरी.

अपरूप [सं] वि. (१) अजीबु, अनोखो (२) अणलभु (३) पसंदि (४) बदिसूरतु.

अपरोक्ष [सं] क्रि.वि. (१) परपुठि, गैरि हाजरीअ में (२) साम्हं, रूबरू.

अपर्याप्त [सं] वि. हद खां वधीक.

अपलक्षण, अवलक्षण न. (१) बिद सोणु (२) बुरो नतीजो.

अप(व)लक्षणी वि. (१) मनहूसु (२) बदिजेबो (३) बुरो.

अपवर्ग [सं] पु. मोखु, मुक्ती.

अपवाद [सं] पु. (१) नियमु लागू न थियणु (२) नियारप, (इं.) 'एक्सेप्शन' (३) इल्जामु (४) निंदा (५) मलामत.

अपवित्र [सं] वि. नापाकु, अशुधि.

अपव्यय [सं] पु. फिजूलखर्ची.

अपशकुन [सं] पु. बदि सोणु. अपशकुनी वि. निदोरो.

अपशब्द [सं] पु. (१) बुरो लफ्जु, गारि (२) लफ्जु जो गलति प्रयोगु.

अपश्रद्धा [स्त्री.] गलति अक्कीदो.

अपसुक अ. पहिजो पाण, अजखुदि.

अपस्मार [सं] पु. भांवाटी, चकरु, बेहोशी.

अपहरण. [सं] न. भजाए वगणु, फुरणु.

अपहार [सं] पु. (१) खणी वगणु (२) फबाइणु (३) पैसा खाइणु, तगलुबु (४) चोरी (५) खाजो. अपहार करणे फबाइणु, भुचाइणु.

अपह्नुती [सं] स्त्री. (१) लिकाउ (२) नाकार.

अपक्ष [सं] वि. (१) बेधुरो, आज़ादु (२) बिना पंखनि वारो.

अपाड-डे क्रि.वि. (१) बेहदि (२) नामुमकिन (३) फर्कु.

अपात्र [सं] वि. अण लाइकु, ना लाइकु.

अपादान [सं] न. (१) वेछो, दूरी (२) हालति जरी (व्याकरण).

अपाय पु. (१) नुक्सानु (२) धकु (३) मुसीबत. अपायकारक वि. नुक्सानकारकु.

अपार [सं] वि. (१) अपारु, बेअन्तु (२) बेहदि.

अपारदर्शक [सं] वि. गैर शफ़ाफ़ु, प्रकाश भावू.

अपुरा वि. अणपूरो, अधूरो. अपुन्या घड्याला डबडब फार (१) ठल्हो घडो, वजे घणो (२) सखिणी कुनी घणो उभामे.

अपूर्ण [सं] वि. अणपूरो, अधूरो, घटि. अपूर्ण भूतकाळ पु. माज़ी इस्तमिरारी. अपूर्णाक पु. अणपूरो अंगु, (हिसाबनि में) अणपूरु.

अपूर्व [सं] वि. (१) पहिरीं कडहिं न थियलु (२) गैरि मइमूली, अजीबु (३) उत्तमु, लासानी. अपूर्वाई स्त्री. (१) अजबु, हैरत अंगेज गाल्हि (२) साराह.

अपेष्टा [सं] स्त्री. तकिलीफ़, मुसीबत.

अपेक्षा [सं] स्त्री. (१) चाहिना, इच्छा, उमेद (२) जरूरत (३) अंदाजो. अपेक्षित वि. (१) चाहियलु (२) जरूरी (३) अंदाजो कयलु.

अपैशून-न्य [सं] न. सचाई, सुपति, सिधी हलति.

अपौरुष [सं] वि. इन्सान जी ताकत खां परे, ईश्वरी, खुदाई.

अप्पलपोट्या वि. खुदि गर्जु, मतिलबी, पाणभरू.

अप्रकट [सं] वि. अण जाहिर, गुप्तो, अण चिह्ने, झको, अण छपियलु.

अप्रगल्भ [सं] वि. (१) कचो (२) लज्जारो (३) डकिणो.

अप्रतिम [सं] वि. बेजोडु, लासानी, अणजोडु.

अप्रतिष्ठा [सं] स्त्री. बेइजती.

अप्रबुध्द [सं] वि. (१) बेवक़फ़ (२) अणजाणु (३) अग्यानी.

अप्रमाण [सं] वि. बिना साबितीअ वारो, यक्कीनु न करण जोगो.

अप्रमेय [सं] वि. बेहदि, लामहिदुदु.

अप्रयोजक [सं] वि. (१) अजोगो, गैर वाजिबी (२) बेकार.

अप्रशस्त [सं] वि. (१) निंदा जोगो, गैर वाजिबी (२) सोड्हो.

अप्रसन्न [सं] वि. (१) नाखुशि (२) नाराजु (३) गमगीनु.

अप्रसिध्द [सं] वि. (१) विजूद में न हूंदडु (२) मशहूर न थियलु (३) अण छपियलु.

अप्रस्तुत [सं] वि. (१) लाग़ापो न रखंदडु, न ठहिकंदडु (२) अजोगो.

अप्रासंगिक [सं] वि. बे वक्ताइतो, न ठहिकंदडु.

अप्रिय [सं] वि. अण वणंदडु, नापसंदि.

अप्सरा [सं] स्त्री. अपछरा, सुर्ग जी औरत, अप्सरा, नाचिणी.

अफरातफर स्त्री. (१) गबनु, ठगी, पैसा खाइणु (२) डांवाडोल हालति.

अफवा [अ] स्त्री. अफवाहु, हुलु.

अफाट वि. (१) बेहदि (२) शाही, कुशादो, तमामु वडो-घणो. अफाटगुरु न. (१) छुडिवागु जानिवरु (२) डाहिरी, मूर्छ.

अफीण, अफू स्त्री. आफ़ीमु.

अबध [सं] वि. (१) अण बधलु, छुडिवागु (२) अण ठहिकंदडु.

अबब [का] उद्गा. मारि! मारि भेणी! हणु भेणी!

अबरखबर [सं] न. निसतो खाघो, किनु सिनु.

अबाध, अबाधित [सं] वि. (१) बिना कंहिं रुकावट वारो (२) काइमु (३) आजादु.

अबोध [सं] वि. अणजाणु, अग्यानी.

अबोल [सं] वि. (१) गूंगो (२) घटि गाल्हाईदडु, कम् गो.

अबोला [सं] पु. रुसणु, न गाल्हाइणु.

अब्ज [सं] न. अरबु.

अब्रह्मण्य [सं] वि. ब्रह्मण लाइ अजोगो-नैरि. न. पापु, बुरि गाल्हि.

अबू [अ] स्त्री. आबिरु, इजत, मानु.

अभंग [सं] वि. अखंडु, नासु न थींदडु न. मराठी भाषा जो हिकु छंदु-काफ़ियो.

अभंग न. (१) धडो, धडो करणु (२) चिंता, मुसीबत. वि. जामु, बेहदि, खेचिलो.

अभद्र [सं] वि. (१) अशुभु, बुरो, खराबु.

अभय [सं] न. बेडपाई, डपु न हुअण जी हालति, डप खां छोटिकारो, सलामती. अभय देणे - जानि बख्खाणु.

अभक्ष्य [सं] वि. (१) न खाइणजोगो, खाइण लाइ मनअ कयलु.

अभागी [सं] वि. अभागो, निभागो, बदिनसीबु.

अभांडकुभांड न. इल्जामु, तुहिमत.

अभाव [सं] पु. (१) न हुअणु, विजडु न हुअणु (२) विश्वासु (३) अभाज, कमी, ऊणाई (४) शकु. अभावक वि.

सालिबो.

अभावी क्रि.वि. (१) कंहिंजे एवजि (२) कंहिंजी कमी हुंदे, गैरि हजुरीअ में.

अभावितपणे अ. अण जाणाईअ विचां, अजिबुदि.

अभाळ, आभाळ न. (१) उभु, आकासु (२) लसी, बादल छांइजण जी हालति. अभाळ (आभाळ) कोसळणे - मथां मुसीबत जो पहाडु किरणु. अभाळ ठेंगणे होणे - उभ में तरारूं हणणु, वडाईअ में भरिजी ववणु. अभाळ (आभाळ) फाटणे - सभिनी पासनि खां मुसीबत अचणु. अभाळ येणे - (१) बादल भरिजी अचणु (२) मुसीबत अचणु. अभाळावर बुंकणे - (१) वडनि जी गिला करणु (२) अजाई कोशशि करणु. अभाळाची सावली - खन पल जो आसिरो.

अधिकारक पु. (इं.) 'रीजंट'.

अभिचार [सं] पु. (१) बिण जी बुराईअ लाइ कयलु जादू टोणो (२) हिन्सा.

अभिजन [सं] पु.न. (१) जनमभूमी, पंहिंजो देसु (२) कुलु, खान्दानु (३) वडो घराणो (४) नौकर चाकर. (५) मिट माइट. अभिजन सत्ता स्त्री. नवाबशाही, अमीराणो राजु, (इं.) 'अडिस्टॉकसी'.

अभिजात [सं] वि. (१) वड घराणो, आकाहियो (२) वडी दिलिवारो (३) शाहकार (इं.) 'क्लासिक'.

अभिधा [सं] स्त्री. (१) लफ्जी मजनों डेखारीदद लफ्जु जी शक्ती (२) नालो.

अभिधान [सं] न. नालो, जिकिरु, लकबु.

अभिनंदन [सं] न. (१) वाघाई, सुवाघाई (२) साराह.

अभिनय [सं] पु. अइक्विटग (इं.) 'अइक्विट' सरीर जे उजिवनि ज़रीए मन जी भावना जाहिरु करण जी क्रिया, अदाकारी.

अभिनव [सं] वि. (१) नओं (२) ताजो.

अभिनिवेष्ट [सं] पु. (१) इरादो, निश्चो (२) काबिलियत (३) घमंडु (४) गल्लानु थियणु.

अभिनेता [सं] पु. नाटक या फिल्म वगेरह जो कलाकार, अदाकार, अइक्टर. अभिनेत्री स्त्री. (इं.) 'अइक्ट्रेस'.

अभिप्राय [सं] पु. (१) रायो, राइ (२) तबसिरो, किताब ते डिनल राइ (३) मजनों (४) मक्सदु.

अभिप्रेत [सं] वि. सोचियलु, इरादो कयलु, जाहियलु न.

(१) मक्सदु (२) अर्धु.

अभिभाषण [सं] न. तकरीर (इं) 'अड्डेस'.

अभिमान [सं] पु. (१) अभिमानु, घमंडु, बांवरु (२) फखिरु, नाजु. अभिमान असणे - फखिरु हुअणु-थियणु. अभिमानी वि. (१) अभिमानी, मजाजी, मगरूरु (२) फखिरु.

अभियंता [सं] पु. इंजिनेरु (इं.) 'इंजीनियर'. अभियांत्रिकी स्त्री. इंजिनेरी. अभियांत्रिकी महाविद्यालय न. (इं.) 'इंजीनियरिंग कॉलेज'.

अभियोक्ता [सं] पु. सरकारी वकील (इं.) 'प्रॉसिक्यूटर'.

अभियोग [सं] पु. मुकदमो, फरियादु, इल्जामु.

अभिरक्षक [सं] वि. संभालीदहु, मुहाफिजी (इं.) 'क्यूरेटर'.

अभिराम [सं] वि. सुहिणो, आनंदु डीदहु.

अभिरुची [सं] स्त्री. (१) सवादु (२) चाहिना (३) इछा, पसंदी.

अभिरूप [सं] वि. हिकजहिदो, सागियो, जहिदो.

अभिलाष [सं] पु. (१) अबिलाखा, मर्जी, इछा (२) चाहु (३) सिक, प्रेमु.

अभिलेख [सं] पु. (१) कागजपट (२) कागजपटनि जो दफतर (इं.) 'रेकॉर्ड'.

अभिवचन [सं] न. वचनु, वाइदो.

अभिवंदन, अभिवादन [सं] न. नमस्ते, निमिस्कार.

अभिवृद्धि [सं] स्त्री. वाधारो, तरक्की.

अभिव्यक्त [सं] वि. साफु, खुलियलु, जाहिरकयलु.

अभिव्यक्ती स्त्री. (१) खोलणु, खुलासो करणु (२) इजुहारु, जुहूरु. अभिव्यंजक वि. खुलासोकंदहु, खोले बुघाईदहु.

अभिज्ञप्त [सं] वि. पारातो मिलियलु, इल्जामु लगलु.

अभिज्ञाप पु. (१) पारातो, सिरापु (२) निन्दा, इल्जामु.

अभिवेक [सं] पु. (१) मंत्र चवंदे पाणी छिणिकणु (२) गदी नशीनी, राजगदीअ ते विहारण जी रस्म अदाई.

अभिसरण [सं] न. फैलिजणु-वहणु.

अभिस्वीकृति स्त्री. पहुच, मोट जी रसीद, कबूलियत.

अभिज्ञान [सं] न. सारो-समूरो-पूरनु ग्यानु.

अभीष्ट [सं] वि. मनोरथु, चाहियलु. अभीष्ट चिंतन न. आसीस, भलाईअ जी प्रार्थना.

अभूतपूर्व [सं] पहिरीं न थियलु, लासानी, बेजोडु.

अभेद [सं] वि. हिकजहिदाई, एगता.

अभेद्य [सं] वि. जुदा न थीदंहु, न टुटंदहु, पको.

अभ्यंग [सं] न. तेलु वगेरह लगाइणु. अभ्यंगस्नान न. तेलु-अतुरु वगेरह मखे स्नानु करणु.

अभ्यंतर [सं] न. (१) अंदिरियो हिंसो (२) अंदरु, हिदो (३) मन जी गाल्हि.

अभ्यवेक्षण [सं] न. (इं.) 'सेन्सॉरशिप'.

अभ्यस्त [सं] वि. (१) काबिलु, जाणू (२) आजिमूदिगारु (३) हिरियलु.

अभ्यास [सं] पु. (१) अभ्यासु, पढ़ाई (२) हेर (३) मश्क.

अभ्युत्थान [सं] पु. (१) वाधारो, तरक्की (२) उथणु.

अभ्युदय [सं] पु. (१) उभिरणु (२) वाधारो.

अभ्युपगम [सं] पु. (१) फर्जु करणु, अनूमानु (२) अचणु.

अभ्र [सं] न. (१) ककरु, बादलु (२) बादलनि करे थीदंहु ऊंदहि.

अभ्रक [सं] पु.न. अबरक.

अभ्रा पु. (१) विहाणे या सवडि वगेरह जी खल जंहिमें कपह भरी वेंदी आहे (२) छव.

अमका [सं] वि. अमको, फलाणो.

अमंगल [सं.] वि. अशुभु, बुरो, खराबु.

अमदानी [फा.] स्त्री. (१) आमदनी, कमाई (२) मौसम (३) सझाई, बहबूदी (४) राजु, हुकूमत (५) दौर, वक्तु.

अमर वि. अमरु, न मरंदहु, अबदी.

अमराई स्त्री. अंबनि जो बागु.

अमर्याद [सं] वि. (१) बेहदि (२) आज़ादु, छुडिवागु (३) बुरो.

अमर्ष [सं] पु. (१) गुसो, जोशु (२) हसदु.

अमल [सं] पु. साफु, शुधि.

अमल [अ] पु. (१) अमलु, राजु, हुकूमत (२) नशो (३) दर्जो, पदु (४) पेरिवी, अमलु (५) तअमील. अमल उतरणे - नशो लहणु. अमल करणे - (१) अमलु करणु (२) हुकूमत करणु (३) नशेदार शैइ वापुराइणु. अमल चढणे - नशो चइहणु. अमलात आणणे - अमलमें आणणु. अमलदार - पु. अमलदार, अधिकारी, हाकिमु. अमलबजावणी स्त्री. तअमील,

अमलु.

अमली [अर] वि. नशेदारु, नशेवारो. अमली पदार्थ पु.
नशेवारी शैड (आफीमु, गांजो वगेरह).

अमसूल न. कूकमु-कूकम.

अमल-अमलसा - क्रि.वि. ज़रा, थोरो.

अमा [सं] स्त्री. उमास.

अमानत हिंसो. 'अनामत'.

अमानवीय वि. ईश्वरी, खुदाई.

अमानुष [सं] वि. गैर इन्सान्नी, अजीबु, वहिशी.

अमान्य [सं] वि. नाकबूल.

अमाप [सं] वि. अणमयो, बेहदि, जामु.

अमुक [सं] वि. अम्को, फलाणो. अमुकतमुक वि. अम्को
ढम्को, फलाणो टीरो.

अमूप [सं] वि. बेहदि, घणो.

अमूर्त [सं] वि. अमूर्तु, बिना आकार वारो, मुजरिदु,
खयाली. (इं.) 'अइब्दुइक्द'.

अमूल्य [सं] वि. अमुल्लु, कीमती, बेबहा.

अमृत [सं] न. अमृतु, अमिरितु. अमृत झोप स्त्री. असुरजी
मिठी निंड. अमृतमहोत्सव पु. ७५ सालनि जो जशनु.

अमेय [सं] वि. अणमयो, गुणप खां बाहिर.

अमोघ [सं] वि. (१) अण गुसु, अजायो न वेंदडु (२)
असुराडतो.

अमोरासमोर अ. आम्हूं साम्हूं, मुंहां मुंहिं.

अमोल [सं] वि. (१) अमुल्लु, कीमती (२) उत्तमु, सुहिणो.

अमूल [सं] वि. खटो. न. (१) खटाई (२) तेजाबु.

अयता, आयता, आयते क्रि.वि. फोकट में, बिना कंहिं महिनत
जे, ठहियलु जुडियलु. अयत्या बेळी क्रि.वि. ऐन वक्त
ते.

अयश [सं] न. (१) असफलता (२) बदिनामी, गिला.

अयस [सं] न. लोहु, रुकु.

अयाल-ळ [फ़ा] स्त्री. बुश्कूं (घोडे वगेरह जूं)

अयुक्त [सं] वि. (१) अण बुधलु-जुडियलु (२) अजोगो.

अयोग्य [सं] वि. (१) अजोगो, अण संहंदडु (२) नालाडकु.

अरकस [फ़ा] पु. काराई.

अरगळणे अ.क्रि. मतिथूं मुंझणु, हबिकणु.

अरगीपारगी [सं] स्त्री. हयें हयि, वारे वटीअ सां का शैड
हिक त्रिण् खे डियण जी क्रिया, मटासटा.

अरह स्त्री. करडी या एरंडु वगेरह भुवी ऐं कुटे ठहियलु
चूरणु-भोरि. अरह काढणे छंछिरी लहिणु. अरहेन न.
'अरह' (डिसो) खणी कडियलु तेलु.

अरडणे अ.क्रि. रडियू-वाका करणु.

अरण्य न. (१) झंगलु, बन (२) बयाबानु.

अरत्र [सं] क्रि.वि. हेडांहुं, हिते, हिन लोक में. अरत्र न परत्र
- न हेडांहुं जो न होडांहुं जो, धोबी अ जो कुतो न
घर जो न घाट जो.

अरबचरब, अरबटचरबट वि. (१) निसतो, बेसवादी (खाधो)
(२) झंगिली, असभ्य.

अरसिक [सं] वि. (१) रुखो (२) कंहिं बि गाह्नि में रसु न
वठंदडु.

अरक्षित [सं] वि. बचाउ-हिफाजत न कयलु.

अराखडा पु. (१) खाको (२) अंदाजो, अटिकल, तख्नीनो
(३) रहिंड (४) संघो, निशानु.

अराजक [सं] वि. (१) राजा खां सवाड (हुकूमत, देसु) (२)
बलिवो इत्क्लाबु (३) अंधि धुंधि, बेइन्तजामी.

अराणूक स्त्री. (१) शान्ती, आरामु, आयतु (२) आसूदगी.

अरिष्ट [सं] न. आपदा, मुसीबत.

अरुची [सं] स्त्री. नापसंदी, किराहत.

अरुण [सं] पु. पिरिह फुटी, प्रभाति. वि. गाड्हो. अरुणोदय
पु. पिरिह फुटी.

अरुंद वि. सोड्हो, तंगि.

अरे उद्गा. अडे, ए, ओ, हेडे. अरेराब पु. (१) वडाईअ
खाधो (२) तानाशाहु. अरेराबी स्त्री. (१) जुल्मु,
दबाउ, दबड दौस, उरह जोराई (२) वडाई,
मिजाजु (३) दुसि फुसि, बकर बूसाट.

अरेरे उद्गा. दुख जो लफ़्जु. हाड हाड, मुठसु रे!, मारि भेणी.

अरोळी, आरोळी स्त्री. (१) रडि (२) जोर सां कयलु सडु.

अर्क [सं] पु. (१) अर्कु (२) अकु (वणु) (३) सिजु (४)
कपह जो बूटो (५) शोदो, लुचु.

अर्गला, अर्गळ-ळा [सं] स्त्री. (१) जंजीर, बेडी (२) रोक,
रंडक.

अर्घ्य [सं] न. (१) अर्गु (२) अर्गु डियणु. वि. पूजु, पूजा
करणलाडकु. अर्घ्य घेऊन उभे राहणे - कंहिजी बर्बादी
करण लाड कमर कशणु.

अर्चणे [सं] स.क्रि. पूजा करणु.

अर्ज [अ.] पु. (१) अर्जु, वेनती (२) दरखास्त, (इं.) 'अर्जुनीकेशन'. अर्जदार पु. दरखास्त कंदडु.

अर्जणे [सं] स.क्रि. हासुलु करणु. अर्जित वि. हासुलु कयलु.

अर्णव [सं] पु. समुंद्र, सागर.

अर्थ [सं] पु. (१) अर्थ, मज्जनों, मतिलबु (२) मक्सदु (३) धनु, पैसो (४) फलु, नतीजो (४) इछा, कामना (५) सतु, सध (६) फाड़दो. अर्थ लावणे - (१) मतिलबु कढणु-समुझणु (२) लागापो समुझ में अचणु. अर्थपूर्ण वि. पुरि मज्जनों, मतिलबु भरियो. अर्थबोध पु. बीट. अर्थमंत्री पु. माली वजीर. अर्थवाद पु. मक्सद जो बयानु, कहिं गाल्हि जी समुझाणी. अर्थ विवरण न. शरह, टीका, अर्थ जो बयानु. अर्थव्यवस्था स्त्री. माली इन्तिजामु, सिट, (इं.) 'इकॉनॉमी'. अर्थसंकल्प पु. बजेट, खर्च जो तछीनो, (इं.) 'बजेट'. अर्थानुवाद पु. लफ्जी अनुवादु. अर्थार्थी क्रि.वि. (१) दर असल् (२) कहिं बि सूरत में (इन्कारी लफ्जु). अर्थशास्त्र न. अर्थशास्त्रु, (इं.) 'इकॉनॉमिक्स्'. ज्याअर्थी .... त्याअर्थी - (१) जंहि सूरत में .... तंहि सूरत में (२) जहिडीअ तरह .... तहिडीअ तरह.

अर्थात् [सं] क्रि.वि. (१) बेशक (२) मतिलबु त.

अर्ध [सं] वि. अधु. अर्धक वि. अधडु, अधु, अधु हिंसो. अर्धचंद्र पु. (१) अष्टमीअ जो चंडु (२) अघ गोलु शैड. अर्धचंद्र देणे गिचीअ खां पकिडे धिको डियणु, कढी छडणु. अर्धचंद्र मिळणे - नौकरीअ वगेरह तां जवाबु मिलणु. अर्धन न. बु अघकरणु. अर्धनारीनटेश्वर पु. शंकर. अर्धपोटी क्रि.वि. बुखियो रही. अर्धबाटगा वि. (१) अधूरो कयलु-चयलु (२) अघकचो. अर्धमेला वि. अघमुओ. अर्धमेला करणे - मारे मारे अघमुओ करणु. अर्धवट वि. (१) अधूरो, अणपूरो (२) चरियो, डाहिरी. अर्धशिशी स्त्री. अघमये जो सूर. अर्धांग न. (१) सरीर जो अधु हिंसो (२) जाल. अर्धांगबायू पु. फालिजु, अघरंगु. अर्धांगी स्त्री. पत्नी, जाल. अर्धोअर्ध क्रि.वि. अधोअधु.

अर्घा वि. अधु. अर्घाजीव होणे - साहु मुठि में थियणु, उतावलो थियणु. अर्घ्या वचनात असणे - हुकुमु मअणलाड सदाई तयारु हुअणु. अर्घ्या हळकुंदाने पिवळे

होणे - थोरी सफलता में फूडिजी वणणु. कुए लघी हैड गूडी चे आजं बि पसारी.

अर्घेल [सं] स्त्री. अधु हिंसो.

अर्पण न. (१) अर्पणु, डियणु (२) दानु करणु. आर्पणे स.क्रि. (१) डियणु (२) दानु करणु.

अर्बुद न. पाण्घाठी गोड्ही.

अर्धक [सं] न. नंदिडो बारु, अबहमु, भिरो-भिरी.

अर्वाचीन [सं] वि. पाछाटो, हाणोको, हिनजमाने जो.

अर्वाच्य [सं] वि. (१) गंदो, फाहिशु (२) दंगई, फसादी.

अर्हता स्त्री. लियाकत, खासियत, इम्तिहानु पास करे पाणखे लाडकु बणाइणु, (इं.) 'क्वालिफिकेशन'. अर्हताप्राप्त वि. इम्तिहानु पास करे लाडकु थियलु, कानून मूजिबि जाइजु, (इं.) 'क्वॉलिफाइड'.

अलंकार [सं] पु. (१) अलंकार (२) जेवर (३) सींगार (४) रंगीन ज़बानी, मिजाजु. अलंकृत वि. सींगारियलु.

अलग वि. (१) अलगि, धार (२) परे.

अलगत-द क्रि.वि. (१) तमामु आहिस्ते, सवलाईअ सां (२) हिकपासे लडिकंदे.

अलताभलता वि. जहिडो तहिडो, खसीसु.

अलबत, अलबत्ता क्रि.वि. (१) अलबति, बेशक, जरूर (२) घटि में घटि.

अलबत्या गलबत्या पु. जहिडो तहिडो-खसीसु शख्सु.

अलभ्य [सं] वि. अणलभु. अलभ्य लाभ पु. वडो - अणलभु फाड़दो.

अलम [अ] पु. (१) झंडो (२) दुनिया, आलमु.

अलिकडचा-ला वि. (१) हेडांहुं जो, हिन पासे जो (२) हाणोको. अलीकडे क्रि.वि. (१) हेडांहुं (२) अजु काल्ह (३) ओरियां (४) वेझिडाईअ में.

अलिप्त [सं] वि. (१) धार, जुदा (२) मेरो न थियलु, साफु.

अलोट वि. (१) बेहदि, बेशुमार (२) न मोटंदडु-फिरंदडु.

अलौकिक [सं] वि. अलोकिकु, गैर रवाजी, अजीबु.

अल्प [सं] वि. (१) थोरो, घटि (२) मज्जमूली, खसीसु.

अल्पकर्ण-णीं वि. हल्किडो, चुगुलु. अल्पबचत स्त्री.

थोरी बचति. अल्पभाषी वि. घटि गाल्हाईदडु.

अल्पमत न. थोराई. अल्पसंख्य वि. घटि तज्जदाद वारो.

अल्पसंतुष्ट वि. थोरे में खुशि रहंदडु. अल्पस्वल्प वि.

थोरो, थोरो घणो. अल्पायुषी वि. थोरी उमिरिवारो.

अल्पाहार—अल्पोपहार पु. नाश्तो.

अल्लड [हिं] वि. (१) अलडु (२) अणजाणु (३) बालो भोलो.

अवई स्त्री. अफवाहु, हुलु.

अवकळा [सं] (१) बुरी हालति (२) ज्वालियत (३) बेइजती.

अवकाश [सं] पु. (१) देरि (२) मुदो, अर्सी (३) गुंजाइश (४) फुरसत (५) खालु, खाली जगह (६) आकासु (७) वेसाहीं, वेछो, विछोटी.

अवकृपा [सं] स्त्री. (१) रंजु, नाराजी (२) गुसो.

अवकळ [सं] वि. खेचिलो, शरारती (बारु).

अवगणणे स.क्रि. नफिरत करणु, धिकारणु, पाण खां घटि लेखणु.

अवगत [सं] वि. ज्ञातलु, समुशियलु.

अवगुण [सं] पु. औगुणु, ऐबु, बुरी आदत. अवगुणी वि. (१) बुरी आदत वारो (२) निभागो (३) शरारती.

अवघड वि. (१) मुश्किलु, दुखियो (२) तकिलीफ वारो, अणांगो. अवघड वाटणे—होणे — (१) संकोचु—लज्ज यियणु (२) मुंझणु (३) दुखु यियणु. अवघड जागा स्त्री. सरीर जो नाजुकु (लिकाइणु जोगो) हिंसो.

अवघडणे अ.क्रि. (१) मुसीबत में फासणु (२) तकिलीफ यियणु (३) लिड सीटिजणु.

अवघडनाथ प. थुल्हो, दुंबो, ढिठिरु.

अवघा वि. (१) सजो, सारो, पूरो (२) हर हिकु.

अवघाण [सं] न. सिंघणु, बूइ.

अवचट [सं] क्रि.वि. (१) यकायकि, ओचितो (२) आसानीअ सां.

अवचित [सं] क्रि.वि. (१) सवलाईअ सां (२) अचानकु, हिकदम.

अवचिन्ह [सं] न. बुरो आसारु, बदि सोणु.

अवच्छिन्न [सं] वि. जुदा कयलु, छिनलु, पटियलु.

अवच्छेद [सं] पु. (१) अलगि करणु, कटणु—टोडणु—भजणु (२) टुकर, हिंसो (३) खासियत (४) बिप् खां धार कंदइ निशानी. अवच्छेदकावच्छेदेकण क्रि.वि. सभिनी खे गडे—साणु करे. एकसमयावच्छेदेकण क्रि.वि. हिकदमु, सभई गडिजी.

अवजड वि. गुरो, भारी.

अवजार [अ] न. (१) ओजारु, हथियारु (२) बेडीअ जो पालु.

अवहंबर [सं] पु. (१) डेखाउ, ठठु (२) वडाई, आकड़ि.

अवढा पु. (१) गीत (२) सुडिको.

अवतरण [सं] न. (१) हेठि लहणु (२) हवालो (३) जोरु (४) अवतारु. अवतरण चिन्ह न. वाक जूं निशानियूं. (" "). अवतरणे अ.क्रि. (१) हेठि लहणु (२) अवतारु वठणु.

अवतार [सं] पु. (१) अवतार (२) जनमु (३) उमिरि. अवतार संपणे — (१) गरीबीअ में अचणु (२) उमिरि पूरी थियणु.

अवतीभवती क्रि.वि. आसपासि, हेडांहुं, चडनी पासे.

अवतीर्ण [सं] वि. ज़ाहिरु—परिघट्टु थियलु, इन्सानी रूपु अख्यारु कयलु.

अवदशा—सा [सं] स्त्री. (१) बदि किस्मत (२) गरीबी, बुरी हालति, मुसीबत (३) झेडाकारि औरत, निभागी औरत. अवदसा आठवणे कल थिइणु, खुटीअ खणणु. अवघणा—घाण न. गोइहो (धक जो) गुनरु (बदन जो); वेलणि.

अवधान [सं] न. (१) ध्यानु (२) संभाल, खबरदारी (३) मन जो लाडो, रुख. अवधानी वि. हिकई वक्ति सभिनी गाल्हियुनि डांहुं ध्यानु डींदडु.

अवधारण [सं] न. इरादो, साख, वाचा. अवधारणे स.क्रि. पको इरादो करणु—फैसिलो करणु, पक करणु.

अवधी [सं] पु. (१) मुदो, मुकिररु वक्तु (२) हद (३) पछाडी (४) वेछो.

अवध्य [सं] वि. कतलु न करण जोगो.

अवनती [सं] स्त्री. बुरी हालति, ज्वालियत.

अवबोध [सं] पु. ज्ञाण, ग्यानु, अहसासु.

अवमान [सं] पु. (१) बेइजती (२) धिकारु (३) बुछां.

अवमूलन न. कीमत—मुल्हु घटिजणु.

अवयव [सं] पु. (१) सरीर जो हिकु हिकु हिंसो, लिडु, उज्जिवो (२) भाडो, हिंसो (३) जुजो, जुजा (४) बुबो.

अवर [सं] वि. (१) नंडो (२) पोयों (३) नीचु. क्रि. वि. हाणोको, दिन पासे वारो. अवर सचिव पु. (इं.)

‘अंडर सेक्रेटरी’

अवरजून, आवर्जून क्रि. वि. (१) वेनती करे, मिन्चू करे (२) जोरीअ, जाणीवाणी.

अवरुद्ध [सं] वि. (१) रोकियलु, बीठलु (२) कैंदु, बंदि.

अवरोध [सं] पु. (१) रुकावट (२) ज़नानिखानो. अवरोधणे स.क्रि. रोकणु, झलणु.

अवरोह पु. अवरोहण न. हेठि लहणु.

अवर्षण [सं] न. बर्साति न पवणु, सोक, डुकर.

अवल-अव्वल [अ] वि. (१) पहिरियों, अवलि (२) उतमु (३) मुखु. क्रि.वि. पहिरीं, पहिरीं खां. अव्वल अर्जी स्त्री. फ़रियादु. अव्वल कारकून पु. मुखु क्लार्क. अव्वल पुरावा पु. कोर्ट में हाजूर कयल ज़ाहिर साबिती.

अवलंब [सं] पु. (१) आधार, सहारो, असो (२) लड़िकणु (३) लुड़िकिणो. अवलंबणे स.क्रि. (१) अख्त्यार करणु (२) सहारो वठणु. अवलंबित वि. (१) सहारे हेठि आयलु (२) गुलामु.

अवलक्षण [सं] न. (१) बुरा लक्षण (२) निभागु (३) बदि सोणु, अशुभु आसारु. अवलक्षणी वि. (१) बदि अफ़ज़ालनि वारो (२) निभागो, बदिसोणो.

अवलाद [अ] स्त्री. ओलादु, संतानु.

अवलिआ [अ] पु. (१) अवलिआउ, कलंदरु (२) सन्तु (३) पूरालो शख़्मु.

अवले न. बेड़ीअ जो वंशु.

अवलेह [सं] पु. (१) चाटो, चाश (२) अर्कु.

अवलोकणे स.क्रि. डिसणु, जाचणु, परिखणु. अवलोकण न. डिसण जी क्रिया, जाच.

अवश [सं] वि. आज़ादु.

अवशी स्त्री. राति जो पहिरियों पहर.

अवशिष्ट [सं] वि. बाक़ी, बचियलु.

अवशेष [सं] पु. बचियलु, रह्यो सह्यो, टुकरु टेरो, रहति खहति, ओबरि.

अवश्य, आवश्यक [सं] वि. ज़रूरी, अण टरि क्रि.वि. अवसि, ज़रूर, कीअ बि. अवश्यभावी वि. पक थियण जहिडो, ज़रूरी.

अवस स्त्री. उमास.

अवसर [सं] पु. (१) मोक्को, वशु (२) फुरसत.

अवसात [सं] क्रि.वि. अचानकु, ओचितो.

अवसाद [सं] पु. दुखु.

अवसान [सं] न. (१) जोशु (२) मौतु (३) पिछाड़ी, आख़रि (४) हिमथ, धीरजु (५) डुखियो वक्तु (६) ऐन वक्तु. अवसानवातकी वि. दगाबाजु, ऐन वक्त ते दोखो डींदडु. अवसान तुटणे हिमथ हारिजणु-हारणु. अवसानात असणे-येणे कब्जे में अचणु. अवसानातून जाणे कब्जे-हथ-ताक़त खां बाहिर निकिरी वणु.

अवस्ता [सं] क्रि.वि. ओचितो, अचानकु.

अवस्था [सं] स्त्री. (१) अवस्था, हालति (२) छुटिको, ओनो.

अवहेलणे स.क्रि. धिकारणु, बेइज़ती करणु. अवहेलना स्त्री. धिकार, बेइज़ती.

अवळणे, आवळणे अ.क्रि. (१) पको थियणु, मज़िबतु बणिजणु (२) सुसणु, तंगि थियणु (३) कशणु, ज़ोर सां बुघणु (४) सरीरु भरिजणु. स.क्रि. (१) ज़ोर सां बंदि करणु, दबाइणु (२) हथि करणु (३) कशणु, छिके बुघणु.

अवळसर वि. (१) थोरो (२) थोरो सोइहो-तंगि.

अवळा [सं] पु. आविडो, आविरो, आव्रो, आंविरो. अवळा देऊन कोहळा काढणे थोरो डेई घणो फुरणु. अवळी स्त्री. आंविरेनि जो वणु.

अवा, आवा पु. (१) कुंभर जी बठी (२) बठीअ में पाचाइण लाइ रखियल मिटीअजे बर्तणनि जी क़तार.

अवाक् क्रि.वि. (१) चुपि, माठि (२) खालि.

अवाका, आवाका पु. (१) ताक़त, सघ, वितु (२) पहुच (३) चंबो (४) अंदाज़ो.

अवाचे सवा [सं.] क्रि.वि. बे हदि, खूबि.

अवाजवी [अर] वि. बे वाजिबु, अजोगो.

अवाढव्य वि. शाही, तमामु वडो, गिंगु.

अवांतर [सं] वि. (१) ब्रियो, रहियलु-बचियलु (२) रेज़िकी (३) मज़्मूली. अवांतर खर्च पु. रेज़िकी खर्चु, ब्रियो खर्चु.

अवास्तव [सं] वि. (१) खयाली, असति, सचु न हूंदडु (२) अजोगो (३) ग़ैर वाजिबु.

अवाक्षर [सं] न. (१) बिडक, हिकिडो अखर बि (न) (२) बुरो लफ़्जु (३) ग़लति लफ़्जु.

अविचार [सं] पु. बेवकूफी. अविचारी वि. बे सलाहो, बे

साझाहो.

अविद्य [सं] वि. अनाड़ी, बेवकूफ, डाहिरी, जुट्ट, जाहिलु.

अविद्या [सं] स्त्री. (१) अग्यानु, जाहिली (२) कपट.

अविनाशी [सं] वि. अबिनासी, नासु न थींदडु, अमर, अबदी.

अविभक्त [सं] वि. गड़ियलु, जुड़ियलु, गडु.

अविभाज्य [सं] वि. अण वंडिणो, अखंडु, जंहिंजा भाडा - हिंसा न करे सधिजानि, मुफरदु. अविभाज्य अवयव (मूळ अवयव) पु. मुफरद जुजो या जुजा.

अविलंब [सं] पु. तकड़ि, जल्दी.

अविवक्षित [सं] वि. खासि.

अविवाहित [सं] वि. कुंआरो.

अविवेकी [सं] वि. वीचार न कंदडु, न सोचींदडु, गहेलो, बे सलाहो.

अविश्वास [सं] पु. अविश्वासु, बेअतिबारी.

अवीट वि. (१) न फिटंदडु, पको (२) सुहिणो, उत्तमु (३) ककि न कंदडु.

अवृष्टी [सं] स्त्री. बर्साति न पवणु, सोक.

अवेळ [सं] स्त्री. (१) अवेळ (२) देरि. अवेळ सवेळ स्त्री. अवेळ सवेळ.

अवेक्षण [सं] न. (१) जाच, गोल्हा, पुछा (२) अहसानु (३) नजरदारी. अवेक्षक पु. नाजुरु, ओवरसीरु (इं) 'ओवरसीअर'.

अव्यक्त [सं] वि. (१) अणचिटो, लिकलु (२) जाहिर न थियलु, अमूर्तु (२) गाडुबु.

अव्यंग [सं] वि. बेऐबु, पूरनु.

अव्यय [सं] न. (१) अटुटु, लाजवालु (२) हर्फु जर. (व्याकरण में)

अव्यवस्थित [सं] वि. (१) चंचलु (२) मुंक्षियलु (३) बेबन्दोबस्तु, टिड़ियलु पखिड़ियलु, खिर वि खिर. अव्यवस्था स्त्री. मूंसारो, बेइन्तजामी, रोलो.

अव्यवहार्य [सं] वि. वहिंवार में न हलंदडु, अणांगो, कडी छड़ियलु.

अव्याज [सं] वि. सिधो, साफु दिलि, मअसूम.

अव्याप्ती [सं] स्त्री. पूरी अ तरह व्यापकु न हुअणु, अणपूरी व्याख्या.

अव्याहत [सं] वि. (१) अटुटु, अण भगलु, सजो (२) सदाई

हलंदडु (३) बिना रुकावट वारो. क्रि.वि. बिना कंहि रोक या रंडक जे, लगातारि.

अन्धेर पु. (१) त्यागु (२) नफिरत, धिकारु. अन्धेरणे स.क्रि.

छडे डियणु, फिटी करणु, धिकारणु, बेइजती करणु.

अशक्त [सं] वि. कमिजोरु, हीणो, डुबिरो, जईफु.

अशक्य [सं] वि. नामुमकिन, अणहुअणो, नाशुदिनी.

अशांत [सं] वि. (१) बेकरारु (२) काविड़ियलु.

अशिक्षित [सं] वि. अण पड़हियलु.

अशीतशी वि. जहिडी तहिडी, खसीसु.

अशील [अ] पु. असीलु. वि. आकाहियो.

अशुध्द [सं] वि. (१) अशुधि, अण साफु (२) कूडो (३) गलति (४) ओठो. अशुध्दता स्त्री. गलाजुत, ओठाई.

अशुभ [सं] वि. अशुभु, पापु, बुरो.

अशेष [सं] वि. बाकी न बचियलु, सभु, सजो, सारो.

अशौच [सं] न. (१) नापाकी (२) सूतकु (मरण जो), पिनी (३) पातकु, वियम जी गंदगी.

अश्म [सं] पु. पथरु. अश्मयुग न. पथर-जुगु-जमानो.

अश्मरी स्त्री. पथिरी (पेशाब जी).

अश्राव्य [सं] वि. (१) बुधण में ईदडु (२) फ़ाहिशु.

अश्रु-श्रु [सं] न. आंसू, गोडहो, लुडकु. अश्रुधूर पु. अखियुनि मां पाणी कंददडु दूहो-गडस, (इं) 'टीअर गडस'.

अश्रुत [सं] वि. अण बुधलु.

अश्लाघ्य [सं] वि. निन्दा जोगो, साराह लाड ना लाडकु.

अश्लील [सं] वि. (१) फ़ाहिशु, गंदो (२) नीचु. अश्लीलता स्त्री. फ़ाहिशु.

अश्व [सं] पु. घोडो. अश्वारोह पु. घोडेसवार. अश्वखाद्य न. चणा. अश्वशक्ति स्त्री. 'हॉर्स पॉवर'.

अश्वत्थ [सं] पु. पिपिर जो वणु.

अष्ट [सं] वि. अठ (८). अष्टकोण पु. अठुंडो, अठकुंडी शैड. अष्टदल न. अठनि पंछुड़ियुनि वारो गुलु-कमलु. अष्टधातू पु. अठधातू-सोन, रोपो, टामो, शीहो, लोहु, पारो, पितलु, जिस्तु. अष्टपुत्रा स्त्री. अठनि पुटनि वारी औरत. अष्टपैलू वि. (१) अठनि पासनि वारो (२) गुणवानु, ज्ञाणू, काबिलु, हर हुनिरो, हरिफनि मौला. अष्टमी स्त्री. अठहिं. अष्टौपहर क्रि.वि. अठई पहर, राति डीहें.

असंख्य [सं] वि. अण गुणति, बे शुमार, अकीचार.

असंग [सं] वि. (१) अकेलो, बिना संगति वारो.

असंगती [सं] स्त्री. न ठहिकणु, अणमेलु-बेमेलु, हुअण जी हालति.

असट [सं] वि. तमामु छिडो.

असडणे स.क्रि. (१) छिक डियणु, छिकणु (२) छज में विझी छंडणु, सोइणु. असडा, असडीक वि. अण छडियलु-सोयलु (अनाजु.).

असणे अ.क्रि. हुअणु, हुअणु, विजुद में हुअणु, रहणु. असणेपणा पु. विजुदु, हस्ती. असता वि. (१) हंडड (२) हलंदी-पुजंदीअ वारो (३) नाराजपो. असतेपण न. विजुदु, हस्ती.

असंतुष्ट [सं] वि. नाराजु, नाखुशि. असंतोष पु. (१) नाराजपो, रंजु (२) बे आरामी.

असत् [सं] वि. (१) कूडो (२) बुरो.

असत्य [सं] वि. कूडो. न. कूड.

असंदिग्ध [सं] वि. ला शक, बेशक.

असंबध्द [सं] वि. (१) अण ठहिकंदड, हिक बिए सां लागापो न रखंदडु (२) उबतडि.

असंभव [सं] पु. (१) नामुमकिनु (२) अण थियणी.

असंभाव्य [सं] वि. अणथियणो-णी.

असंभ्य [सं] वि. असंभ्यु, जटु, निखरु, बे अदबु, बे शऊरु.

असंमंजस [सं] वि. बेसमुझु, बेवकफु, बेसाङाहो.

असमर्थ [सं] वि. (१) हीणो (२) ना काबिलकार, अण लाइकु.

असमाधान [सं] न. नाराजपो, रंजु.

असमान [सं] वि. ना बराबरि, घटि वधि, हिक जहिडो-जेडो न हंडड.

असल, अस्सल [अर] वि. (१) असुली, मूलु, पहिरियों (२) मुखु (३) पहिरियों दर्जेजो, अवलि, श्रेष्ठ (४) सचो, खालिस (५) हबहु.

असला वि. हहिडो, अहिडो, हिन किसम जो.

असंस्कृत वि. (१) अण सुधिरियलु, जटु (२) संस्कार न थियलु.

असहकार [सं] पु. असहकार.

असहाय [सं] वि. असहाइ.

असहिष्णुता स्त्री. (१) न सहण जी विरुती (२) हंसदु.

असहिष्णु वि. अणसहिणो. असह्य वि. सही न सघण

जहिडो, अणसहु.

असा वि. अहिडो, हहिडो क्रि.वि. इएं, हहिडीअ तरह. असा तसा वि. जहिडो तहिडो, खसीसु. असाच क्रि.वि. इएं ई.

असाधारण [सं] वि. (१) असाधारणु, गैर रवाजी (२) अजीबु (३) नाशुनीदो, न डिठो बुधो (४) तमामु वडो.

असाधू [सं] वि. नीचु, पापी, दुष्ट.

असाध्य [सं] वि. (१) अणलभु (२) ला इलाज (बीमारी), ला दवा.

असांप्रत [सं] वि. (१) अजोगो (२) बे वक्ताइतो (३) विषय सां लागापो न रखंदडु.

असामी [अ] पु. स्त्री. (१) आसामी, शख्सु, माण्हू (२) वडो-मुअतबिरु शख्सु (३) हारी (४) मुकिररु कयल रकम वगेरह.

असार [सं] वि. (१) निसतो (२) निकमो, कूडो. स्त्री. न. (१) फासिलो (२) भित्ति जी वेकरि-थोलिह.

असारा पु. आडाणे लाइ छिकियलु सुटु. असारी स्त्री. सुटु वेइहे फोरियूं ठाहिण जो कोरीअजो फीयो-ओजारु.

असाह्य [सं] वि. अकेलो.

असि-सी [सं] पु. तलिवार. असिघारावत न. बेइदि डुखियो व्रतु.

असुढाळ वि. रुडणो.

असुर पु. दैतु, राकासु. असुरी वि. राकसनि जहिडो, निर्दई, कठोरु.

असू पु.न. आंसू, गोड्हो.

असूड पु. चहिबुकु.

असूया [सं] स्त्री. हंसदु, साडु.

असे क्रि.वि. अहिडीअ तरह, इएं.

असो क्रि.वि. खैर! सुखु! ठहयो!

असोशी स्त्री. हबछ, लालचि.

असोशीक वि. अणसहु.

अस्खलित वि. न बीहंदडु, बे रोकु. क्रि.वि. बिना रुकण जे, सांदहि.

अस्त [सं] वि. लथलु. पु. (सिजु) लहणु, गाइबु थियणु. न. पछाडी, जवालु, मौतु. अस्तंगत वि. लथलु, गाइबु थियलु, जवालियतवारो.

अस्तनी [फ़ा] स्त्री. अस्तीन, बांहें. अस्तनीतील निखारा पु.
गुप्तो दुश्मनु. अस्तन्या वर सारणे बांहें खंजणु, विड्ढण
लाड तयार थियणु.

अस्ताव्यस्त [सं] वि. इस्ति विस्ति, टिड्डियलु पखिड्डियलु.

अस्ति [सं] स.क्रि. आहे. आस्ति नास्ति आहे नाहे, हा न.

अस्तित्व [सं] न. विज्जुदु, हस्ती, हुअणु. अस्तित्ववाद पु.
हस्तीवादु.

अस्तु अ. चणे, खेरु, सुखु, ठहयो!

अस्त्र [सं] न. फिट्टी करण-उछिलाडण जो हथियारु.

अस्थायी [सं] वि. आरिजी, थोरो वक्त लाड.

अस्थि स्त्री. (१) हड्डो, हड्डु, हड्डियूं (२) गोरो. अस्थिपंजर पु.
हड्डिनि जो पिबिरो, डुबिरो शाळु. अस्थिभंग पु. हड्डु
भजणु, (इं) 'फ्रड्क्वर्ड'. अस्थिसमर्पण न. हाठियूं
नदीअ में परिवानु करणु. अस्थिव्यंगोपचारशास्त्र न.
हड्डियुनि जे ऐब-नुक्सनि जो इलाज करण निसिबति
शास्त्रु, (इं) 'आर्थोपेडीज'.

अस्थिर [सं] वि. (१) चंचलु (२) खन पल जो, आरिजी.

अस्पष्ट [सं] वि. अण चितो, अण खुलियलु.

अस्पृश्य [सं] वि. (१) अछूतु (२) हथु न लगाडण जोगो.

अस्मादिक [सं] स.ना. (१) असीं (२) खुदि, मां.

अस्मान [फ़ा] न. आस्मानु, आकासु, सुर्गु. अस्मान ठेंगणे
होणे उभ में तरारूं हणणु. अस्मानी वि. आस्मानी रंग
जो, फिको नीरो.

अस्मिता [सं] स्त्री. आपो, पाणपिणो, फ़ख़रु, अभिमानु.

अस्वल न. रिछु.

अस्वस्थ [सं] वि. बेचैनु, बेआरामु, बेकरारु. अस्वस्थता स्त्री.
बेचैनी, उल्को.

अस्सल [अर] वि. (१) असुली (२) सचो, पहिरियों (३)
चिंदु.

अहं [सं] स.ना. (१) मां, पाण, खुदि (२) अहम, आपो,
पाणपिणो, खुदी, अभिमानु, घमंडु, बांवरु. अहंकार पु.
अहंकारु, वडाई. अहंगंड पु. पाण खे उत्तमु-ऊचो
समुक्षण जी भावना, इअमाजु. अहंमन्य वि. अहंकारी,
खुदि सना, पाण खे पडाईदडु. अहंवाद पु.
नपसानियत.

अहदतहद [फ़ा] क्रि.वि. हिन कुंड खां वठी हुन कुंड ताई.

अहमहमिका [सं] स्त्री. चटाभेटी, रीस, हम्सरी.

अहर्निश-शी [सं] क्रि.वि. राति डीहं.

अहवाल [अर] पु. अहिवालु, हकीकत, (इं) 'रिपोर्ट'.

अहाटणे स.क्रि. (१) सताडणु (२) महिटणु (दालि.)

अहाटीव वि. (१) सतायलु (२) महिटयल (दालि.)

अहारणे अ.क्रि. (१) अहिलणु, घणी रोटी खाडण करे सुस्तु
थियणु (२) हेठि किरणु (३) जमीन जे अंदरि पेहिजी
वणणु.

अहाळणी स्त्री. (१) लहिस, सडणु (२) सहिको. अहाळणे
अ.क्रि. (१) उस में सडणु (२) कोसो वाज लगण करे
परेशानु थियणु.

अहि-ही [सं] नांगु.

अहित [सं] न. नुक्सानु.

अहिरण [सं] स्त्री. अहिरणि, संदाणि (सोनारे जी).

अहिंसा [सं] स्त्री. अहिंसा.

अहेतुक [सं] वि. बिना सबब जे, बिना मक्सद जे.

अहेर पु. सूखिडी, सौगाति.

अहेव स्त्री. सुहागिणि औरत. अहेवपण न. सुहागु.

अहो उद्गा. वडनि खे सडु करण वक्ति कमु ईदडु लपजु.

अहोरात्र पु.न. राति डीहं.

अळकुडी स्त्री. कचालू.

अळंटळं स्त्री. (१) बहानेबाजी (२) गेसरि, सिलिविलि,
सीडप, देरि.

अळणी वि. (१) फिको, घटि लूण वारो. (२) बे सुवादी,
चितो, लिसो (खाद्यो).

अळणे अ.क्रि. (१) घाटो थियणु (२) सुकणु. स.क्रि. घाटो
करणु, गूड्हो बणाडणु.

अळंबे न. खुंभी, सुपिडो, भुंइफोडु.

अळविणे-आळविणे स.क्रि. (१) वेनती-मिन्वू करणु (२)
परिचाडणु, रीक्षाडणु (३) आलापणु (रागु), गाडणु.

अळशी-सी स्त्री. इलसी, एलसी.

अळापिळा पु. मरोट, लिड मरोटिजणु.

अळी स्त्री. कींओं.

अळू न. कचालू. अळवावरचे पाणी न. नासवानु शैड, फ़ना.

अळे न. चलहो, वण खे पाणी डियण लाड उन जे चौधारी
खड.

अळेपिळे, अळोकेपिळोके पु.ब.व. कर-आलसु भवणु.

अळेबळे क्रि.वि. जीअं तींअं, जोरीअं.

अक्ष [सं] पु. (१) गाडीअ जी धुरी, सराई (२) महिवर (३) अखि (४) ढारो. अक्षदंड पु. धुरी, सराई. अक्षप्रतिरूपता स्त्री. महिवर जी प्रतीरूपता. अक्षवृत्त न. खतु मतवाजी (जाग्राफी).

अक्षत [सं] वि. (१) अण भगलु, सजो (२) महिफूजु. अक्षत-ता [सं] स्त्री. अछट्ट, अखो, चांवर (मथां उछिलाइणजा). अक्षत-ता देणे शादीअ जी नीड डियणु. अक्षता (डोक्यावर) पडणे शादी थियणु. अक्षता वाहणे अखो पाइणु, मूर्तीअ मथां चांवर विझणु. वाटाण्याच्या अक्षता लावणे इत्कारू करणु.

अक्षतिज स्त्री. अखणि टीज.

अक्षम [सं] वि. (१) अण लाइकु, हीणो (२) साडेलु.

अक्षय-य्य [सं] वि. नासु न थीदडु, दाइमी, अमर.

अक्षयी [सं] क्रि.वि. वरी वरी, सादहि.

अक्षर [सं] न. (१) अखर (२) लेखु (३) ब्रह्म. वि. नासु न थीदडु, अबिनासी. अक्षर ओळख स्त्री. बुनियादी अखरनि जो ग्यानुइल्लु, लिखणु-पड्णु अचणु. अक्षरगणित न. आल्जब्रा. अक्षरजीवी पु. विद्या ज़रीए पेटु पालीदडु. अक्षरशः अ. अखरि ब अखरि.

अक्षरशत्रू-शून्य वि. अण पड्णियलु. अक्षरारंभ पु. अखर लिखण (विद्या) जी शुरुआत. अक्षरी वि. अखरनि में लिखियलु.

अक्षांश [सं] पु. वेकिराई फाक या डिघाई फाक जो दर्जो.

अक्षि-क्षी [सं] पु. न. अखि. अक्षिका स्त्री. अखिड़ी, टुंगिडो, (इं.) 'आइलेट'.

अक्षणु [सं] वि. सजो, अखंडु, अण भगलु, छीहो न रसियलु.

अज्ञ [सं] वि. अण ज्ञाणु, अण पड्णियलु.

अज्ञात [सं] वि. (१) अण ज्ञातलु (२) ना मज्जलु. अज्ञातव्यक्ती स्त्री. शाहीगु. अज्ञातवास पु. अग्यातवासु, गुझीअ तरह एकांत में लिकी रहणु. अज्ञातस्थळ न. थमु.

अज्ञान [सं] न. अणज्ञाणाई, अग्यानु. वि. (१) अणज्ञाणु, अण पड्णियलु (२) ना बालिगु, सगीरसिन. अज्ञानी वि. अग्यानी.

अज्ञेय [सं] वि. जंहिंखे ज्ञाणी न सधिजे, समुझ खां बाहिर. अज्ञेयवाद पु. हिकु मतो - जंहिं मूजिवि पंहिंजे बुधीअ सां ईश्वर खे ज्ञाणु मुमकिनु नाहे.

आ

आ १ मराठी वर्णमाला जो बियें हर्फु इलत. २ उपसर्ग जे रूप में लगणु सां ही मतिलब निकिरंदा-कमी, घटिताई, फैलाउ, खां वठी, खां ताई, वधीक, उबितो सिल्सिलो ३ खुलियलु वातु.

आ वासणे वातु फाटणु, आचिरज में पवणु.

आईते वि. ठहियलु ठुकलु, तयार.

आई स्त्री. आई, माउ, जीजलि. आईजी राणी बाईजी राणी; तोंड घुवायला कोण देणार पाणी मां बि राणी, तूं बि राणी; केरु भरीदो पाणी? आईजीच्या जिवावर बाईजी उदार बिए जी शैड कंहिं खे डेई पाण शर्फु हसलु कंदडु शख्खु. आईबाप उध्दरणे माउ पीउ ते गारियू डियणु. आईमाई करणे मिन्थूं मेडूं करणु. आईबाप पु. माउ पीउ.

आउत, आऊत न. (१) खेतीअ जो ओजारु (२) आडाणे जो ओजारु.

आकठ [सं] क्रि.वि. गले ताई, पेटु भरे.

आकडा-आंकडा पु. (१) अंगु (२) आंकिडो, हुकु (३) मखि (हुक जी) (४) माकुडियारी, (इं) 'फिशिंग् हूक'. आकडेशास्त्र न. अंग शास्त्र, (इं) 'स्ट्रिटिस्टिक्स'.

आकणे स.क्रि. अंगणु, लीकणु.

आकर्ण क्रि.वि. कननि ताई.

आकर्षक [सं] वि. सुहिणो, मोहीदडु, छिर्कीदडु. आकर्षण न. कशशि, छिक. आकर्षित वि. मोहियलु, माडलु थियलु, छिकियलु.

आकलणे स.क्रि. (१) बुधणु (२) समुझणु, अहसासु करणु.

आकलन [सं] न. (१) बुन्धनु (२) ज्ञाण, अहसासु, ग्यानु, बीट.

आकस पु. वेरु, साडु, दुश्मनी, इसदु, अक्सु, बुगजु.

आकसणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) कशणु, छिके बुधणु.

आकस्मिक [सं] वि. अचानक-ओचितो थियलु.

आकळ न. जाण, सच जो ग्यानु.

आकळणे स.क्रि. डिसो 'आकलणे'.

आकांत पु. (१) रडियुंवाका, रोदनु (२) वेलु, कहर. आकांत करणे जोर जोर सां रूअणु.

आकार [सं] पु. (१) सूरत, शिकिलि (२) बनावत (३) कीमत, (इं) 'जार्ज'.

आकारमान न. शिकिलि, रूपु, बनावत, डौलु (२) मिक्दार (इं) 'वॉल्यूम'. आकारमानात्मक गणन न. मिक्दार मूजिबि कथ.

आकारणी स्त्री. (१) गुणप, माप (२) मुल्लु वठणु. आकारणे स.क्रि. (१) कथणु (२) कीमत वठणु (३) (जमीन जी) माप वठणु (४) सूरत अख्यारु करणु.

आकाश [सं] न. आकासु, आस्मानु, उभु. आकाशपाताळ एक करणे (१) वीहनि नंहुनि जो जोरु लगाइणु, बेहदि कोशशि करणु (२) वेलु मचाए डियणु. (३) जमीन आस्मानु हिक् करणु. आकाश ठेंगणे होणे आसिमान सां मथो गसाइणु. आकाश फाटणे सभिनी पासं मुसीबतूं अचणु. आकाशाला गवसणी घालणे (१) मखणु सीख पचाइणु (२) अभ में तरार मारणु (३) आसिमान में अगिडी टंगणु. आकाशाची सल काढणे आसिमान में अंगुडा विचिडाइणु. आकाशगंगा स्त्री. आकासगंगा, कहिकशां. आकाशदिवा पु. फ़ानूस. आकाशवाणी स्त्री. (१) आकासवाणी (२) रेडियो मां ईदडु आवाजु; (३) 'ऑल इंडिया रेडियो'. आकाशवेल स्त्री. आकासिवेलि. आकाशयान न. हवाईजहाजु.

आकांक्षा [सं] स्त्री. (१) इछा, मुराद (२) शकु (३) धुर (४) हिर्सु.

आकुंचन [सं] न. (१) सोसि, सोड्ह, सोड्हो थियणु (२) निविडणु, झुकणु (३) मुख्तसर-नंदो कयलु. आंकुचित वि. (१) सोड्हो (२) निविडियलु (३) मुख्तसर.

आकुल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुलु (२) मुबतला (३) मुंक्षियलु.

आकृती [सं] स्त्री. (१) सूरत, शिकिलि, बनावत (२) मूरत (३) शरीर (४) तस्वीर. आकृतिबंध पु. रूपु,

बनावत, नमूनो, (इं) 'पइंटर्न', 'फॉर्म'.

आक्रंदणे अ.क्रि. (१) रूअणु पिटणु (२) रडियूं वाका करणु.

आक्रंदण न. रोदनु, विरलाप, शोकु, पार.

आक्रमण न. (१) चडहसाई, हमिलो, काह (२) कब्जे में करणु. आक्रमणे स.क्रि. (१) हमिलो करणु, फहिलिजणु, कब्जे में करणु (२) तैड करणु (रस्तो). अ.क्रि. दबदबो काइमु करणु.

आक्रांत [सं] वि. (१) घेरो कयलु, वेड्हियलु, हमिलो थियलु (२) व्याकुलु. पु. रोदनु, विदलापु.

आक्रोश [सं] पु. (१) रोदनु-पिटिको, शोकु (२) रडियूं वाका, हशर.

आख पु. (१) अखि (२) अंगु, अददु (३) रकम (४) लौदिडी.

आखडणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) बीहणु, रुकिजणु (३) आकिडजणु (४) संघ सुकणु. स.क्रि. सोड्हो थियणु.

आखणी स्त्री. रूपरेखा, लीकणु. आखणे स.क्रि. (१) लीकणु (२) योजना-रिथा ठाहिणु.

आखाड पु. आखाडु (महिनी). आखाडी वि. (१) आखाड वारो (२) आखाडी ग्यारसि (३) कमी, अणाठ.

आखाडा पु. आखाडो, कुश्ती-मल्ल जी जगह. आखाड्यात उतरणे कुश्ती या बहस वगेरह लाइ तयार थियणु.

आखात न. उपसमुंड, नारि, जमीन डाहुं वयलु समुंड जो हिंसो, खाडी, खारी

आखडणे अ.क्रि. (१) सुसणु (२) रुकिजणु, बीहणु. आखड वि. नंदो, तंगि, लुंडो, सोड्हो.

आख्यान [सं] न. कथा, आखाणी, किंसो.

आख्यायिका स्त्री. कथा, डंदकथा.

आग स्त्री. (१) आग, बाहि (२) साडो, जलनि, भंभटु (३) गुसो. आग असणे कंहि गाल्हि जी बाहि हुअणु, बेहदि कामना या इछा हुअणु. आग पडणे (पोटात) बेहदि बुख लगणु. आग ओकणे तोबुनि जो वसिकारो थियणु, बाहि जा उला वसणु. आग पाखडणे (१) गारियुनि जो वसिकारो करणु (२) उला वसाइणु. आग मारणे कोइला विझणु. आग लावणे चूचिडी डियणु, शेडो कराइणु. आगीत उडी घेणे वडो जोखमु खणणु. आगीत तेल ओतणे शेडो वधाइणु. आगीतून निघून फोफाट्यात पडणे हिक मुसीबत मां निकिरी बीअ में

फासणु. आगकाडी स्त्री. माचीस जी तीली. आगगाडी स्त्री. आगगाडी, रेलगाडी. आगजाळा वि. झेडाकार. आगडोंब पु. बाहि जो भंभट्ट. आगपेटी स्त्री. माचीस. आगबोट स्त्री. आगबूट, पाणीअ जो जहाजु. आगलाव्या वि. झेडाकार.

आंग न. लिङ. आंगपुसणे न. अंगोछो. आंगठसा पु. सरीर जी बनावत, डौलु, बीहक.

आगटी स्त्री. सिगिरी, मंगालो.

आंगडे न. नंदिडे बार जी चोली.

आगत [सं] वि. आयलु. आगत स्वागत न. आए जो मानु-इजत.

आगंतुक [सं] वि. (१) आयलु (२) ओचितो आयलु (३) महिमानु (४) रे कोठियो.

आगम [सं] पु. (१) वेद (२) अचणु (३) उपति, मिलिकयत (४) दस्तावेज (५) शुरूआत. आगमनिरपेक्ष वि. उहा जमीन जहिजो हकु साबितु करण जी जरूरत न हुजे. आगम निर्गम पु. (१) अचु ववु (२) कारोबार (३) शुरू-पछाडी. आगमरहित वि. बिना दस्तावेज-साबितीअ वारो. आगमसंपादक वि. जमीन जो पहिरियो हकदार.

आगमन [सं] न. (१) अचणु (२) पेशिकदमी.

आगर न. (१) खाणि (२) भंडार.

आगवान पु. अगुवानु.

आगसणे अ.क्रि. वक्त-मुंद खां पहिरीं अचणु-थियणु, जल्दी अचणु या रसणु.

आगळा वि. (१) निरालो, अलगि (२) वधीक (३) कीमती.

आगळीक स्त्री. (१) अगुराई, छेड, खैस (२) भुल, गलिती (३) जबरदस्ती.

आगा पु. अगियों-साम्हुवारो हिसो.

आगामी [सं] वि. ईदडु.

आगार [सं] न. गुदामु, डेपू, (इं) 'डेपो'.

आगाशी स्त्री. छजहरी.

आग्नेय [सं] स्त्री. डखणु-ओभर.

आग्रह [सं] पु. (१) ज़ोर, सतोहु (२) हट्ट (३) इरादो, निश्चो, अक्कीदो. आग्रही वि. (१) अक्कीदे जो पको, (२) ज़ोर कंदडु. आग्रहपूर्वक वि. ताकीदन्.

आंग्ल वि. अंग्रेजु, अंग्रेजी या अंग्रेजीअ बाबति.

आघाडी स्त्री. (१) पहिरीं (२) अगियों हिसो (३) लडाई.

आघाडी मारणे (१) हमिलो करणु (२) गोड खटणु.

आघात पु. चोट, धकु.

आघाळणे स.क्रि. कपिडो पाणीअ में बोडणु-महिटणु.

आंधोळ स्त्री. सनानु.

आच स्त्री. (१) तउ, सेकु, लहस (२) गरिमी, ताबिश (३) चिंता.

आचका पु. (१) छिक (२) धिको (३) खड्गी, अंग लोछो-उछलो, सीट. आचकणे स.क्रि. (१) छिकणु, छिक डियणु (२) छिनणु (३) फुरणु.

आचमन [सं] न. आचमनु, डाति, धर्मी विधि करण खां पहिरीं शरीर शुधि करण लाड बुकमें पाणी खाणी मंत्र चवंदे पीअणु.

आचरट वि. वाहियाति.

आचरण [सं] (१) हलति, चालि, वर्ताउ. (२) विस्तु-व्रतु.

आचरणे स.क्रि. (१) हलति हलणु (२) विस्तु रखणु, नेमु रखणु.

आचवणे अ.क्रि. (१) गुरिडी करणु, हयु मुँहुँ धुअणु (२) महिरूम थियणु, विवाडणु (३) डाति वठणु, पीअणु.

आचार [सं] पु. (१) हलति (२) रीति, रवाजु.

आचारी पु. (१) गुरु (२) रांधो, राधाऊ, बोर्ची.

आचार्य [सं] पु. (१) गुरु (२) पंडतु, विदवानु.

आच्छन्न [सं] वि. ढकियलु, लिकायलु.

आच्छादणे अ.क्रि., स.क्रि. (१) ढकियणु, ढकणु (२) छाडणु (३) लिकाडणु. आच्छादन न. ढकु.

आज क्रि.वि. (१) अजु (२) अजु काल्ह. आज उद्या क्रि.वि.

अजु सुभाणे, कडहिं त बि. आजतागायत क्रि.वि. अजु डीहं ताई. आजवर क्रि.वि. अजु डीहं ताई, हिन वक्त ताई.

आंजणी-आंजरली-आंजणवाडी स्त्री. आंजिणी, आनिडी.

आजन्म क्रि.वि. (१) जनम खां वठी (२) मरण ताई, सजी उमिरि. आजन्मात क्रि.वि. सारी ज़िंदगीअ में.

आजा-आजोबा पु. (१) डाडो (२) नानो.

आजार [फ़] पु. आजारु, बीमारी. आजारी वि. मरीजु, बीमार.

आजी स्त्री. डाडी (२) नानी.

आजी क्रि.वि. अजु.

आजीव [सं] क्रि.वि. जीअण ताई, जिंदगी भर. वि. उमिरि भरि जो.

आजूबाजू-स क्रि.वि. आसि पासि, इदि गिदि.

आजेसासरा पु. ससु या सहुरे जो पीज.

आजेसासू स्त्री. ससु या सहुरे जी माज.

आजोबा पु. (१) डाडो (२) नानो.

आजोळ न. नानाणा, नानाणो घर.

आट स्त्री. हठ, ज़िड, होड (२) वट्ट, वेड्हो.

आटणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) घटिजणु (३) गूड्हो थियणु (४) आटिजणु, रिजणु.

आटप पु. निबेरो, कमू पूरो करण जी चतुराई, सील.

आटपणे-आटोपणे स.क्रि. (१) पूसे करणु (कमू) (२) गडु करणु, सीलणु (३) घटि करणु (४) मारणु (५) कब्जे में करणु.

आटपाट नगर न. आखाणीअ में छ्याली शहर.

आटा पु. (१) अटो (२) पेचु (स्कूअ जो) (३) वट्ट, वकडु, चकर. आटापाणी न. रोजी. आटापिटा पु. डुक डोड़, सखु महिनत.

आटोकाट वि. बेहदि, खूबि.

आटोप पु. (१) पुजाणी, निबेरो (२) फहिलाज (३) बंदोबस्तु (४) पूराई (५) कब्जो. आटोपणे अ.क्रि. (१) पूरो करणु (२) पुजाणी थियणु.

आटपापाट्या स्त्री. वंशवटी (रांदि).

आठ वि. अठ (८) आठोळा वि. अठिडियो (बार).

आठरणे अ.क्रि. (१) सोड्हो थियणु, सुसणु (२) मुँहँ सुजाए विहणु.

आठवडा पु. हफ्तो.

आठवण स्त्री. यादि, सुधि. आठवणे अ.क्रि. स.क्रि. यादि अचणु-पवणु, कुखणु.

आठळी स्त्री. गंढि (२) खखिडी, खखिडो (बेर वगेरह जो).

आठी स्त्री. निरिड ते ज़ोरीअ पियलु धुंजु, सूंडु, सूंडो, टिजडी.

आड पु. नंडो खूहु. इकडे आड तिकडे विहीर जंडु खण त जंडु गुरो-पुडु खणु त पुडु गुरो; हेडांहुं बाहि होडांहुं पाणी, बिन्ही पासे मुसीबत.

आड अ. (१) ओट में, पुठियौं (२) हिकु डींहुं विच में छडे.

आड येणे विच में अचणु, रोकणु, रंडक विझणु.

आडकाठी स्त्री. (१) अज्तिराजु, रोक (२) ज़ाब्तो.

आडकूट न. (१) पर्दों, भित्ति (२) रंडक. आडपडदा पु. (१) पर्दों (२) लिकाज (३) लज शरमु.

आडनाव न. आकहि जो नालो, (इं) 'सरनेम्'.

आडनर न.पु. डेखाज.

आडमुठा वि. चरियो, डाहिरी.

आडमोरा वि. (१) हिक पासे थियलु (२) विच में ई रखियलु, रंडक कंदडु.

आडरान न. (१) पेचिरो (२) झंगलु. आडरानात शिरणे ज़ाणी वाणी अणज़ाणु बणिजणु.

आडवळण न. सुन्सानु जगह-हंघु. आडवळणाने अ. अण सिधीअ तरह.

आडवा वि. आडो, डिंगो.

आडवाट स्त्री. पेचिरो.

आडवार पु. (१) हिकु न बियो डींहुं (२) अजोगो डींहुं.

आडसर पु. डिसो 'अडसर'.

आडसान न. हिकु सालु छडे बियो सालु. आडसानी ऊस पु. डेड साल खां पोड तयार थींदडु कमंद जो फ़सलु.

आडोसा पु. ओट, आड, असो.

आडळणे अ.क्रि. (१) मिलणु, लभिजणु (२) डिसण में अचणु.

आडावा पु. जाइजो, नज़रसानी. आडावा पत्रकन. पोतामेलु.

आडे न. काम, लाटणि, फती, कणघो.

आड्य वि. (१) शाहूकार, अमीर (२) कंहिं गाल्हि वारो (मि. 'घनाड्य' = धनवानु.).

आड्यता स्त्री. (१) आकड़ि, अभिमानु (२) शाहूकारी (३) मशहूरी.

आड्या वि. बिनि माणहुनि जे हलाइण जी (काराई).

आण स्त्री. कसमु. आण वाहणे कसमु खणणु. आणभाक स्त्री. कसमु, वाइदो.

आणखी उ.अ. (१) अवा, वधीक (२) ऐं, उन खां सवाइ, तंहिंखां सवाइ.

आणणावळ स्त्री. आणण-खणी अचण जी मज़ूरी.

आणणे स.क्रि. (१) आणणु, खणी अचणु (२) शामिलु करणु, गडणु. मनात आणणे पको इरादो करणु, पंहिंजीअ ते अचणु. आणविणे स.क्रि. आणाइणु, घुराइणु.

आणि-आणिक उ.अ. (१) ऐं (२) सवाइ.

आणीबाणीची परिस्थिती स्त्री. नाजूकु-औखी वेल-जी हालति, (इं) 'इमर्जन्सी'.

आस क्रि.वि. श.यो.अ. अंदरि, में, पर्दे में. आतल्या आत क्रि.वि. अंदरि ई अंदरि. आतला, आतील वि. अंदिरियों. आतून क्रि.वि. अंदिरां, मंझां. आतल्या गाठीचा वि. अंदर ई अंदर जो, सिमिणो.

आतंक पु. (१) डपु, डहिकाउ, दहिशत (२) बीमारी.

आतडे न. आतडी स्त्री. (१) आंडो, आंडा (२) ममता.

आतडे तुटणे आंडे जी छिक थियणु, ममता करे व्याकुलु थियणु, फथिकणु. आतड्याला पीळ बसणे आंडो अटिकणु.

आतबट्टा पु. घाटो, नुक्साणु.

आता क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति. आत्ता, आत्ताच क्रि.वि. हाणे ई, हींअर ई, हाणे जो हाणे.

आताशी क्रि.वि. हाणे, अजुकाल्ह.

आतिथ्य [सं] न. महिमाननवाजी, आदरुभाउ.

आतील वि. डिसो 'आतला'.

आतुर [सं] वि. आतो, बेताबु, बे आरामु.

आते स्त्री. पुफी. आतेबहिण स्त्री. पुफाटि. आतेभाऊ पु. पुफाटु.

आत्मन [सं] पु. (१) आत्मा (२) पाणु, खुदि. आत्म वि. (१) आत्मा जो (२) पंहिजो. आत्मकेंद्रित वि. पाण में ई पूरो, अहंकारी. आत्मघात पु. आपघातु, पाणु मारणु. आत्मचितन न. पंहिजे बारे में वीचारु करणु. आत्मजा स्त्री. (१) बुधी (२) धीअ. आत्मतत्त्व न. ईश्वरु. आत्मदमन न. मनु मारणु, पाण ते ज्वात्तो. आत्मनिरीक्षण न. पंहिजी जाच, मन में ज्ञाती पाडणु. आत्मनिर्भर वि. पाण भरु. आत्मनिष्ठ वि. (१) पंहिजे बारे में (२) शख्ती, दाखिली. आत्मपरीक्षा स्त्री. पंहिजी परिख. आत्मसंतोष पु. खुदि पसंदी या राजूपो-संतोषु. आत्मसंयम पु. पंहिजो पाण ते ज्वात्तो-संजमु, मनु मारणु. आत्महत्या स्त्री. आपघातु, खुदकुशी.

आत्मसात करणे क्रि. पंहिजो करणु, माहिरत हासुलु करणु, वस में आणणु, हासुल करणु.

आत्मा [सं] पु. (१) आत्मा, रूहु (२) साहवारो (३) ईश्वर (४) मनु.

आत्माविष्कार पु. पंहिजो या पंहिजी शख्त्तियत जो इज्जहार, (इं) 'सेल्फ एक्सप्रेशन'.

आत्यंतिक वि. (१) बेहदि (२) पछाडीअ जो.

अत्या स्त्री. पुफी.

आंत्र [सं] स्त्री. आंडो-आंडा. आंत्रज्वर पु. आंडनि जो बुखार, मुदे जो बुखार.

आंथरणे स.क्रि. विछाडणु. आंथरूण न. हंघु, बिस्तरो.

आथिला वि. भागवारो, वडो, अमीरु.

आंदण न. डाजु, डेबु.

आदर पु. आदरु, इज्जत, मानु. आदरणे स.क्रि. (१) इज्जत मानु डियणु (२) कबूलणु. आदरून क्रि.वि. (१) दिल व जांसां (२) जोरीअ (३) साफु, खोले खोले.

आदर्श [सं] पु. (१) आदर्शु, मिसालु, नमूनो (२) आरिसी, आईनो.

आदळ पु. (१) सटिको (२) लोडो. आदळणे अ.क्रि. किरणु, टकिरिजणु, स.क्रि. सटणु, उछिलणु.

आदाता [सं] वि. पैसा वठंदडु-पाईदडु, (इं) 'पेई'.

आदात्य [सं] वि. दानुवठंदडु.

आदान [सं] न. (१) असुभु मोकळो (२) वठणु, कबूलणु, ३ (इं) 'इनपुट' (रेडियो-ऑम्प्लिफायर).

आदि-दी [सं] पु. (१) शुरूआत, मूलु (२) उत्पत्ती, पैदाइश (३) आदि. वि. पहिरियों. आदिअंत, आद्यंत पु. पहिरियों ऐं पछाडीअ जो. आदि करून क्रि.वि. वगेरह. आदिवासी पु. आदीवासी, शंगल में रहंदडु या शंगिली जीवति वारो माण्ह या समाज, अवाडली रहवासी.

आदिम [सं] वि. पहिरियों, अवाडली.

आदेय [सं] वि. कबूल कयलु, मणियलु.

आदेश [सं] पु. (१) हुकमु, आग्या (२) उपदेशु, सिख्या.

आंदोलन [सं] पु. पींधो, पींध. आंदोलणे अ.क्रि. लोड १ खाडणु, लुडणु. आंदोलन न. (१) लोडो (२) तहिरकु, हलुचलु.

आद्य [सं] वि. (१) अवाडली, पहिरियों (२) मुखु, अगुवानु. आद्यवंत क्रि.वि. मुंढखां वठी पछाडीअ ताई. आद्यप्रवर्तक पु. जनमुडींदडु, बर्पा कंदडु, शुरूअ कंदडु.

आघण न. आघणु, पाणीअ जो टहको, आहनु.

आघळा वि. आलो नारेलु.

आंधळा वि. अंधो, सूरदासु. आंधळे दळते, कुत्रे पीठ खाते
(१) अन्धी पीहें, कुती चटे (२) अन्धानि आंदो,
कुतनि खाधो (३) अंधि धुंधि. आंधळ्या गायीत
लंगडी गाय प्रधान अंधानि में काणो राजा. आधीच
आंधळी, तीवर झाली मांजोळी अगेई वेठी हुई रुठी
मथां आयुसि पेको माण्हू. आंधळी कोशिंबीर स्त्री.
अखियुनि ते पटी बधी लिक छप रांदि, लिकं लिकोटी
रांदि. आंधळी गाय स्त्री. गरीबु शब्बु, गुगदामु.

आधार [सं] पु. (१) आधारु, असो (२) टेक (३) मदद
(४) सुबिती. आधारतत्त्व न. ठहराउ रे दलील.

आधि-धी [सं] स्त्री पु. चिन्ता, डपु, दुखु.

आधिदैविक [सं] वि. किस्म या देवताउनि खां डिनलु,
खुदाई, कुदिरती.

आधिपत्य [सं] न. मालिकी, वालीपुणो.

आधिभौतिक [सं] वि. साहवारनि खां थींदडु-डिनलु,
जिस्मानी, मादी.

आधिव्याधि [सं] स्त्री. मन ऐं सरीर जो दुखु या पीडा.

आधी क्रि.वि. पहिरीं, अगु में, अवलि.

आधीन [सं] वि. अधीनु, हथ हेठि, कब्जे में.

आधुनिक [सं] वि. हाणोको, जदीदु. आधुनिकता स्त्री.
जिह्दत.

आधेय [सं] वि. रखियलु.

आध्यात्मिक [सं] वि. (१) आत्मिक, रूहानी (२) ईश्वरी
(३) अध्यात्म जे बारें में.

आनंद [सं] पु. (१) आनंदु, खुशी (२) सुखु, संतोषु.

आनंदाश्रू पु. खुशीअ जा आसूं. आनंदित, आनंदी वि.
खुशि, सुखी, खुशि मिजाजु.

आवन [सं] न. (१) वातु (२) मुहुं, शिकिलि.

आनाकानी [सं] स्त्री. आनाकानी करणु, अणबुधो करणु,
ध्यानु न डियणु.

आनुमानिक [सं] वि. अनुमानु-तर्कु कयलु.

आनुवंशिक [सं] वंश परंपरा सां हलंदो आयलु, पुश्ति ब
पुश्ति, अबाणो. अनुवंशिकता स्त्री. वंश परंपरा सां
हासुलु थियल हालति, अडि छिकणु, (इं) 'हेरेडिटी'.

आनुवंशिक [सं] वि. (१) साणु या गडु हलंदडु (२)
इतफाकी (खर्चु), सर वाही, सर वाही तौर.

आप [सं] सना. आपु, पाण, खुदि, पंहिजो. आपापला, आप

आपला क्रि.वि. जंहिजो कंहिजो, जेकोतेको. आपसात
क्रि.वि. पाण में.

आप [सं] न. पाणी. वि. खुदिमुख्तियारु.

आपटणे स.क्रि. सटणु, उछिलाइणु, टकिराइणु.

आपडणे स.क्रि. छुहणु, हथु, लगाइणु.

आपण सना. पाण, खुदि. क्रि.वि. पाण मुरादो. आपण होऊन
क्रि.वि. पाणेही, खुदि, पंहिजो पाण, पाण मुरादो.

आपत्-आपत्ती-आपदा [सं] स्त्री. आपदा, मुसीबत, आफत.

आपधर्म [सं] पु. लाचारीअ जी हालति में करण जी
गाल्हि-उपाउ. मुसीबत में भजी ववण जो धर्मु.

आपपर [सं] वि. पंहिजो पराओ, तुंहिजो मुंहिजो.

आपमती [सं] वि. पंहिजीअ मति सां-दिमाग सां हलंदडु.

आपरंग क्रि.वि. पाण मुरादो.

आपला सं.ना. (१) पंहिजो (२) अब्हांजो, तव्हांजो. आपलेसे
करणे पंहिजो करणु. आपलेपणा पु. पंहिजाई.
आपुलकी स्त्री. पंहिजाई, दोस्ती. आपसूक क्रि.वि.
पंहिजो पाण, पाणेही.

आपाद क्रि.वि. पेरनि खां वठी, पेरनि ताई. आपादतलमस्तक,
आपादमस्तक क्रि.वि. पेरनि खां चोटीअ ताई, नहं-खां
चोटीअ ताई.

आपाप-आपोआप क्रि.वि. पंहिजो पाण, पाणेही, खुदि ब
खुदि. आपापाचा माल गपापा फुकटि जो मालु सभुको
वठणु चाहीदो आहे.

आप्त [सं] वि. (१) मिटु माइटु-ट (२) मिलियलु, हासुलु
थियलु (३) भरोसे जोगो (४) लाइकु, सचो.
आप्तमित्र, आप्तेष्ट पु. मिटु माइटु, यारु दोस्तु.

आब पु. (१) पाणी (२) इजत, मानु (३) पति.

आंब स्त्री. (१) खटि (२) चणनि जे बूटनि जी खटि. आंबट
वि. खटो. आंबटगोड वि. खटो मिठो. आंबटणे अ.क्रि.
खटो थियणु. आंबटपणा प. खटाई. आंबणे अ.क्रि.
खटो थियणु. आंबवणे स.क्रि. खटो करणु, मचाइणु,
खमीरु उयणु. आंबवणे न. खमीरु. (इं) 'फर्मेंटेशन'.

आबकारी, अबकारी [फ्रा] स्त्री. (१) आबकारी, नशेदार
शयुनि ते थियल ढल (२) नशेदार शयूं ठाहिण जो
धन्धो (३) नशेदार शयुनि सां लागापो खंदडु खातो,
(इं) 'एक्साईज'. वि. नशेदार शयुनि या खाते सां
लागापो खंदडु.

आंबली [सं] स्त्री. आमिडी, गिदामिडी.

आंबा पु. अंबु. आंब्याला मोहर आणि कावळ्याला मुखरोग
अंबानि में बुरु, लिडनि में सूर.

आबालवृद्ध [सं] क्रि.वि. बारनि खां बुढनि ताई.

आबाळ स्त्री. लापरवाही, ध्यानु न डियणु, संभाल न करणु.

आभा [सं] स्त्री. तेजु, सूर्ह.

आभार [सं] पु. शुकुरगुजारी, थोरा (मनणु), शुकुरियह.

आभारी वि. शुकुरगुजारु, थोराइतो.

आभास [सं] पु. (१) भरमु, मन जो कूडो ख्यालु (२)

हिकजहिडाई (३) अंदाजो, अटिकल.

आभाळ, आभ न. (१) उभु, आकासु (२) लसी, बादल
छांइजण जी हालति.

आम [सं] वि. अध कचो.

आम [अ] वि. आमु, रवाजी. आमदानी स्त्री. दौर. आमदार
पु. राज्य जे काइदेमंडल जो मेंबर, विधानसभा जो
मेंबर.

आमचा-ची-चे स.ना. असां जो-जी.

आमटी स्त्री. थूहर जी पतिरी-छिडी दालि (रघल).

आमंत्रण [सं] न. नींड. आमंत्रक वि. कोठाईदडु. आमंत्रित
वि. नींड डिनलु, कोठायलु.

आमरण [सं] क्रि.वि. मरण ताई.

आमरस [सं] पु. आमरसु, अंब जी रसु.

आमलक [सं] पु. आंविरो, आवडो.

आमांज [सं] पु. पेचशि, सूरी, 'डिसेंदरी'.

आमिष [सं] न. (१) लालचि (२) मासु.

आमोद [सं] पु. (१) खुशबूड (२) आनंदु, सुखु.

आम्र [सं] पु. अंब जो वणु या अंबु.

आम्ल [सं] न. (१) खटाई (२) तेजाबु (इं) 'अइसिड'. वि.
खटो. आम्लता स्त्री. (इं) 'अइसिडिटी'.

आम्हाला, आम्हास स.ना. असां खे. आम्ही स.ना. असीं,
असाँ.

आय [सं] पु. (१) उपति, आमदनी, मिल्कियत (२) नफ़ओ.

आयकर पु. उपति ढल, (इं) 'इन्कम टइक्स'.

आयत पु. आयताकृती स्त्री. मुस्ततीलु, (इं) 'रेक्टइंगल'.

आयत वि. वडो. डिघो, शाही.

आयता-ते क्रि.वि. ठहियलु, जुडियलु, तयारु. आयतोजी पु.
मुप्तखोरु.

आयत्यावेळी अ. ऐन वक्त ते.

आयात [सं] वि. (१) आमदनी, हासुलु थियलु (२)
आवति, बाहिरां-बिए मुल्क मां आयलु (मालु).
आयातनिर्यात स्त्री. आमदनी ऐं खानगी, बाहिरां मालु
घुराडणु ऐं मोकिलणु.

आयास पु. (१) कोशशि (२) महिनत.

आयाळ स्त्री. बुश्कूं, घोडे या शीहं जे गिचीअ मथां वार.

आयु [सं] न. (१) उमिरि (२) हयाती. आयुर्विमा पु.
हयातीअ जो वीमो, (इं) 'लाईफ इन्शुरन्स'.

आयुक्त [सं] पु. मुख्य अधिकारी, मुकिररु कयलु अमलदार,
(इं) 'कमिशनर'.

आयुध [सं] न. हथियारु, साधनु.

आयुष्य [सं] न. उमिरि, ज़िन्दगी, हयाती. आयुष्यमान वि.
वडी उमिरिवारो.

आयोग [सं] पु. जाच लाइ मुकिररु कयलु अमलदारनि जो
मंडलु, (इं) 'कमिशन'.

आर स्त्री. (१) अरो, ओभारो, (इं) 'स्पोक' (फीथे जो)
(२) टारीअ में फुटंदडु सलो (३) कलफु 'स्टार्च'.
(४) (इटी डकर रांदि में) आरि = ६. (५) तकडि,
चउचउ. आर लावणे तकडि करणु, चउचउ करणु,
सताडणु.

आरडणे अ.क्रि. रडयूं करणु.

आरडाओरड पु. गोडु, शोरु, रडयूं वाका.

आरती स्त्री. आरती.

आरपार [सं] क्रि.वि. आरपार.

आरंभ पु. शुरूआत, मुंदु. आरंभणे स.क्रि. शुरूअ करणु.

आरमार न. आरमारु, बहरी लश्करु.

आखणी स्त्री. कुकुड जी बांग. आखणे अ.क्रि. बांग डियणु
(कुकुडु).

आरसा पु. आरसी, आईनो.

आरक्षण [सं] न. रखी छडणु, रख, महफूजी, (इं)
'रिजर्वेशन'.

आरा पु. काराई, (इं) 'सॉ'. आरागिरणी स्त्री. 'सॉ मिल'.
आरेक्स पु. चीरो.

आराखडा पु. (१) खाको, ढाँचो (२) बनावत (३) नक्शो
(४) योजना.

आराधन-ना [सं] (१) पूजा, भगिती (२) राजी करणु (३)

हासुलु करणु. आराध्य वि. पूजा करण जोगो.
 आराम पु. आरामु. आरामगाही स्त्री. (इं) 'लक्जरी बस'.
 आरास [फा] स्त्री. आरायिश, सजावट, ठहटूह.
 आरी स्त्री. (१) आर (मोचीअजी), बखियार (२) काराई
 (३) सूजो (४) ओभारो.
 आरूढ [सं] चड़हियलु, मथां वेठलु. आरूढणे अ.क्रि. सुवारु
 थियणु, मथां विहणु.
 आरेखक [सं] नक्शाई, शिकिल्यु-खाका कढंदडु, (इं)
 'ड्राफ्टस्मन्'.
 आरेगण [का] न. भोजनु, रसोई. आरोगणे स.क्रि. रोटी
 खाडणु.
 आरोग्य [सं] न. अरोगाई, तंदुरुस्ती, सिहत, शफा.
 आरोग्यशास्त्र न. इल्मु इफज़ सिहत, (इं) 'हाइजिन'.
 आरोग्यपूर्ण वि. तंदुरुस्तीअ वारो. आरोग्यभवन न.
 सिहतगाहु.
 आरोप [सं] पु. (१) रखणु, चाडहणु (२) इल्ज़ामु, डोहु.
 आरोपणे स.क्रि. (१) रखणु, हणणु (२) डोहु,
 मडहणु. आरोपी वि. डोही, गुनहगार.
 आरोह [सं] पु. चडहणु, चाड्ही, वाधारो.
 आरोळी स्त्री. (१) रडि, चीख (२) जोर सां कयलु सडु.
 आर्जव [सं] न. (१) मिन्ध, लीलाडणु (२) खुशामदि.
 आर्जविणे स.क्रि. लीलाडणु, मिन्धू करणु.
 आर्त [सं] न. स्त्री. इछा, कामना, उकीर. वि. (१) दुखी
 (२) बीमार. आर्ती स्त्री. (१) दुखु, मुसीबत (२)
 इछा (३) तकिलीफ. आर्तिक वि. कामना कंदडु,
 लोभी.
 आर्थिक [सं] वि. (१) माली, पैसे सां लागणो रखंदडु (२)
 नफ़ नुक्सान सां लागणो रखंदडु (३) जमअखर्च सां
 सन्बंघु रखंदडु.
 आर्द्र [सं] वि. (१) भिगलु, आलो, धिमियलु (२) ताजो
 (३) दयालू. आर्द्रता स्त्री. (१) आलाणि (२) घिम.
 आर्य [सं] वि. खान्दानी, इज़तवारो.
 आर्य [सं] वि. (१) रिशियुनि जे बारे में या रिशियुनि जो
 लिखियलु (२) पवित्रु, पूजु. पु. मोका, बवासीर.
 आलम [अ] न. आलमु, दुनिया. आलमगीर पु. आलमगीर.
 आलस्य [सं] पु. न. आलसु, सुस्ती.
 आला अ.क्रि. आयो (जमानु माज़). आला गेला पु. आयो

वयो, ईदडु वेंदडु. आला दिबस क्रि.वि. रोजु रोजु, हर
 डींहं. आल्या पावली क्रि.वि. बीठे पेरि, अचण साई,
 अचण शर्ति, ईदेई.
 आलाप [सं] पु. (१) आलापु (रागु जो) (२) बोलु, गुफ्तगु,
 गालिहबोलिह. अलापणे स.क्रि. आलापणु, गाडणु.
 आलिगणे [सं] स.क्रि. गले लगाडणु, भाकुरु पाडणु. आलिगन
 न. भाकुरु.
 आले न. अदरक.
 आलेख [सं] पु. ग्राफु, (इं) 'ग्राफ'.
 आलोचना [सं] स्त्री. (१) आलोचना, नुक्तचीनी (२)
 परिख, जाच (३) तन्कीद.
 आलोढणे स.क्रि. (१) विलोडणु (२) घुमाडणु-फिराडणु (३)
 मन में चवणु, हंडाडणु, यादि करणु, अभ्यासु करणु.
 आलोढन न. (१) विलोडो (२) अभ्यासु.
 आल्हाद [सं] पु. आनंदु.
 आंव [सं] स्त्री. आंव, आऊं, बाह, सूरी, पेशिश.
 आव [सं] पु. (१) डेखाजु भभको (२) हिमथ, धीरजु (३)
 धाको (४) आवक, आवति, आमदनी.
 आवक [सं] स्त्री. (१) आवक, आमदनी, कमाई (२)
 आयल खत वगेरह. आवक बारनिशी स्त्र. आयल
 खतनि जो रजिष्टर.
 आवड स्त्री. पसंदी, शौक. आवडणे स.क्रि. आवडणु,
 आडणु, वणणु, पसंदि अचणु, सुठो लगणु. आवडता
 वि. मनपसंदु, प्यारो.
 आवंढा पु. थुक, गीत. डिसो 'अवंढा'.
 आवण न. (१) चांवरनि जी पोख या बुनी (२) बेजो,
 चांवरनि-सारियुनि जा सला.
 आवणी स्त्री. रूब, रोंबो, रोट, वहराजु, विहराजु, विहुर.
 आवतणे स.क्रि. नींड डियणु, घुराडणु.
 आवंदा क्रि.वि. हेल, हिन सालि, हिन दफ़.
 आवर पु. (१) सील सहिज (२) ज़ाब्तो (३) कमु पूरो करण
 जी फुड्ती.
 आवरण [सं] न. (१) ढकु (२) रोक, झल, ज़ाब्तो (३)
 वेड्हो.
 आवरणे स.क्रि. (१) रोकणु (२) ज़ाब्तो में रखणु (३) छिकणु
 (४) ढकणु (५) गडु करणु, सीलणु (६) पूरो करणु.
 आवरते घेणे पूरो करणु, बसि करणु.

आवर्जणे स.क्रि. छडणु, त्यागणु.

आवर्जून क्रि.वि. डाढियूं मिन्थूं करे, वरवर करे (चवणु).

आवर्त [सं] पु. (१) फेरो, वकडु (२) तूफानु, वाचूडो.

आवर्तणे स.क्रि. (१) यादि करणु, हंडाडणु (२) वरीवरी चवणु-करणु.

आवश्यक वि. जरूरी.

आवळणे स.क्रि. कशिणु, बघणु, छिकणु.

आवळा पु. आवडो, आवडो, आविरो.

आवळाजावळा पु.ए.व. जाडो भाउ, जाडा भाउर.

आवा स्त्री. वेश्या.

आवाका पु. डिसो 'अवाका'.

आवाज [फा] पु. आवाजु, खबर.

आवार न. हातो, आगुन्धु.

आवारा पु. (१) ठळ, डेखाउ (२) नुक्सानु.

आवास [सं] पु. रहण जी जगह, निवासु, रहाइश.

आवाहन न. नीड, कोठ, सड.

आविर्भवेणे अ.क्रि. पैदा थियणु, ज़ाहिर थियणु, परिघटु थियणु, डिसिजणु. आविर्भाव पु. (१) जनमु (२) डेखाउ, धमान. आविर्भूत वि. ज़ाहिर थियलु, पैदा थियलु, उभिरियलु.

आविष्करण न. आविष्कार पु. ज़ाहिर करण या डेखारण जी क्रिया, इज्जहार, जुहूर, (इं) 'एक्स्पेशन'. आविष्कृत वि. ज़ाहिर कयलु.

आवृत्त [सं] वि. (१) छांयलु, फहिलियलु (२) वेड्हियलु (३) ढकियलु.

आवृत्ति-त्ती [सं] स्त्री. (१) वापसि वरणु-अचणु-मुडणु (२) छापो, (इं) 'एडिशन' (३) दुहिराउ. आवृत्तिनियम पु. मअ्यादी काइदो, (इं) 'पिरिऑडिक् लॉ'.

आवेग [सं] पु. (१) जोशु (२) ज़ोर (३) तकडि (४) रफ़्तार (५) लहर, लहरो, (इं) 'फिद'.

आवेदन [सं] न. (१) दरख्वास्त, अरीज़ी (२) फ़रियादु. आवेदनपत्र न. दरख्वास्त.

आवेश [सं] पु. जोशु, गुसो, ताउ.

आव्हान [सं] पु. (१) नीड, कोठ, (२) टाड, वंगाड, ललकार, (इं) 'चड्लेंज'.

आज्ञाका [सं] स्त्री. शकु, डपु.

आशय पु. (१) मायो, मौजूअ, मालु (२) मतिलबु (३)

इरादो, नियत (४) अंदिरियों हिंसो (५) पेदु (६) मक्सदु.

आशा [सं] स्त्री. (१) आशा, आस, उमेद, इछा (२) लालचि. आशावादी वि. निरासु न थींदडु, आस रखंदडु, आशावादी.

आशाळ, आशाळभूत वि. लोभी, हबुछी.

आशीर्वाद [सं] पु. आसीस, आशीर्वाद.

आशीष [सं] पु. आसीस.

आश्चर्य [सं] न. अजबु, अचिरजु, हैरत, कमालु. आश्चर्यचकित होणे अचिरज में पवणु. आश्चर्यकारक वि. हैरतअंगेजु.

आश्रय [सं] पु. अशो, आधारु, सहारो. आश्रित वि. अशे या सहारे हेठि आयलु, कंहिं वटि पलिजंदडु.

आश्वासन [सं] न. (१) धीरजु (२) वचनु, पक, खातिरी, दिलासो.

आषाढ [सं] पु. आषाडु (महीनो).

आस स्त्री. (१) आस (२) उकीर, हुब. पु. सराई, धुरी.

आसक्त [सं] वि. (१) मोहितु, अकनु छकनु (२) लोभी. आसक्ती स्त्री. प्रेमु, मोहु.

आसन [सं] न. (१) आसणु, आसनु, विहणु, विहण जी शैइ (२) विहण जो किस्मु-तरीको (३) सरीर जे उज़िवनि जी खासि रचना. आसन जमणे पेर पुख्ता थियणु, आसणु ज़मणु. आसन ढळणे पंहिंजीअ जगह तां किरणु, पेर उखिडिजणु, आसणु हेठि अचणु.

आसरा आसिरो, अशो, सहारो.

आसव [सं] पु. (१) अंगूर वगेरह जी रसु (२) शराबु (३) अर्कु. आसवनी स्त्री. दारूअ जी बठी, कलालखानो, (इं) 'डिस्टिलरी'. आसुतिपात्र न. कर्णफुलु.

आसुड-आसूड पु. चहबूकु.

आसुडणे स.क्रि. (छज़ में विझी) छडणु, सोइणु.

आसुरी वि. राकासी, भयानकु.

आसुसणे अ.क्रि. (१) आस रखणु (२) उनायलु हुजणु, मांदो थियणु.

आस्तरणे स.क्रि. विछाडणु, पथारणु.

आस्तिक [सं] वि. आस्तिकु, ईश्वर में विश्वासु रखंदडु.

आस्था [सं] स्त्री. (१) विश्वासु (२) आस, कामना (३) उत्साहु, उमंगु (४) चिन्ता, ओनो. आस्थावू,

आस्थेवाईक वि. विश्वासु रखंदहु.

आस्वाद [सं] पु. सुवादु, ज़ाङ्को.

आहत [सं] वि. ज़खी.

आहार [सं] पु. (१) अहार, अनु, खाधो, खूरशि (२) खाङ्णी, खाङ्ण जी कुवत (३) हिसाब सां खाधो खाङ्णु. आहारी असणे कब्जे-ज़ाब्ते में हुअणु, माङ्गु थियणु. आहारी जाणे आदिती थियणु, कब्जे में थियणु. आहारी आणणे वस में रखणु. आहारगृह न. (इं) 'कङ्ग्टीन्'. आहारिका स्त्री. (इं) 'कॅफिटीरिआ'.

आहुति-ती [सं] स्त्री. (१) हवन वक्ति अग्नीअ में विज्ञण जो सामानु या क्रिया (२) बलि. आहुती घेऊन उभे राहणे कंहिजी बेडी भोड़ण लाइ तयारु थियणु

आहे क्रि. आहे.

आहेर पु. डिसो 'अहेर', शादीअ जी सूखिडी.

आल्हाद [सं] पु. आनंदु, खुशी.

आळ पु. तुहमत, इल्जामु. आळ घेणे इल्जामु लगणु.

आळवण-णी स्त्री. (१) सडु (२) मिन्थ. आळविणे स.क्रि. (१) सडु करणु, मजाङ्णु (२) मिन्थ करणु, प्रार्थना

करणु.

आळशी वि. आलिसी, सुस्तु, सूमती. आळशावर गंगा येणे बिना महिनत जे आलिसीअ जो भागु खुलणु.

आळस पु. आलिसु, सुस्ती, सूमत. आळस देणे आलिसु भवणु. आळसणे, आळसावणे अ.क्रि. आलिसु-सुस्ती थियणु.

आळा पु. (१) रोक, बंदिश (२) जुब्तो. आळा घालणे रोकणु, बंदिश करणु, जुब्तो रखणु.

आळी स्त्री. घिटी, महलो.

आळीपाळीने क्रि.वि. वारेवटीअ सां.

आळू न. डिसो 'अळू'.

आक्षेप [सं] पु. (१) अअतिराजु, विरोधु (२) निन्दा.

आक्षेपक वि. अअतिराजु वठंदहु. आक्षेपाई वि. अअतिराजु जोगो.

आज्ञा [सं] स्त्री. (१) आग्या, हुकुमु (२) इजाजत, मोकल (३) बंदोबस्तु. आज्ञा देणे (१) आग्या डियणु (२) न्यापो डियणु, कम तां कढी छडणु. आज्ञापत्र न. सरकारी हुकुमनामो.

इ

इ मराठी वर्णमाला जो टियों हर्फु इलत.

इकडचा-ला वि. हेडांहुंजो, हिन पास वारो, ओरियों. इकडचा तिकडचा वि. हेडांहुं होडांहुं जो.

इकडून क्रि.वि. हेडांहुं, हिन पासे, ओरियां. इकडून तिकडून क्रि.वि. (१) हेडांहुं होडांहुं (२) जीअं तीअं (३) बिन्ही पासनि खां.

इकडे क्रि.वि. हेडांहुं, हिति, ओरे. इकडे तिकडे क्रि.वि. हेडांहुं होडांहुं, सभिनी तर्फनि खां इकडे आड तिकडे विहीर डिसो 'आड'.

इंगणे अ.क्रि. बुडतरि में पवणु, चिन्ता में पवणु. हिमथ हारणु.

इंगळ-ळा पु. अडरु, टांडो.

इंगळा पु. माकोडो.

इंगळी स्त्री. हिक किस्म जो वडो ऐं कारो विछूँ.

इंगा पु. चमिडो छिके महिटे नरमु करण जो मोचीअ जो

ओज़ारु. इंगा दाखविणे मजो चखाङ्णु, सबकु सेखारणु. इंगा फिरणे कमिजोरु बणिजणु.

इंगित [सं] न. (१) निशानी (२) इशारो (३) राजु, गुझु.

इंग्रज पु. अंग्रेजु. इंग्रजी वि. अंग्रेजी.

इच्छा [सं] स्त्री. इछा, ख्वाहिश, मर्जी, चाह. इच्छाभोजन न. पेटु भरे रोटी खाङ्णु, ब्राह्मण खे संदसि इछा मूजिबि भोजन कराङ्णु. इच्छामरण न. मर्जीअ मुताबिक मौतु अचणु. इच्छाशक्ति-ती स्त्री. इछा जी ताकत, खुदिजाबती.

इच्छिणे स.क्रि. घुरणु, चाहिणु, ख्वाहिश करणु. इच्छुक वि. ख्वाहानु, चाहींदहु.

इजा [अ] स्त्री. ईजाउ, चोट, तकिलीफ.

इजा बिजा तिजा क्रि.वि. हिकु दफ़ो बियों दफ़ो टियों दफ़ो, का गाल्हि सांदहि टे दफ़ा थियणु.

इजार [फ] स्त्री. सुयण.

इजारतदार [अ] इजारदार, ठीकेदार, हिक हटीअ वारो.

इटी स्त्री. इटी. इटीबाहु पु. इटी डकर (रांदि).

इडलिबू न. इटालिअन लीमो, टाटर.

इहापिडा स्त्री. बला, पीड़ा, तकिलीफ.

इतउपर क्रि.वि. हिन खां पोइ, अजु खां वठी.

इतका वि. हेतिरो, एडो, ओतिरो. इतक्यात क्रि.वि. एतिरे में.

इतपत वि. एतिरो, हेतिरो. क्रि.वि. हेसिताई.

इतःपर क्रि.वि. हिन खां पोइ, हाणे खां वठी.

इतर स.ना. बियो, निरालो.

इतरत्र [सं] क्रि.वि. बिण कंहि हंघि.

इतस्तः [सं] क्रि.वि. हेडांहुं होडांहुं, टिडी पखिड़ी.

इति [सं] अ. अहिड़ीअ तरह. स्त्री. अंतु, पछाड़ी.

इतिकर्तव्यता स्त्री. फर्ज जी पालना. इतिवृत्त न.

अहवालु, बयानु, हकीकत. इतिनी स्त्री. (१) पछाड़ी,

समाप्ती (२) मौतु. इतिहास पु. इतिहासु, तारीख.

इत्यंभूत [सं] वि. सजी, सारी, समूरी, पूरी, तफसीलवार.

इत्यर्थ [सं] पु. सार, ततु.

इंद्रधनु-धनुष्य [सं] न. इंडलठि.

इंद्रजाल [सं] न. जादूगिरी, जादू टोणो.

इंद्रायण, इंद्रावणी स्त्री. टूहु (वनस्पती) (इं) 'कोलोसिंघ'.

इंद्रिय [सं] न. इंद्री, हवासु. इंद्रियगम्य वि. इंद्रियुनि-हवासनि खे समुझ में ईदहु. इंद्रियगोचन वि. नजर पजीरु, इंद्रियुनि खे महसूसु थींदहु. इंद्रियसंवेदन न. हिसि, जाणु, परोइ. इंद्रियक्षण न. उजिवे सोस. इंद्रियज्ञान न. हिसी ग्यानु.

इंधन न. बारण जूं काठियूं, बारणु.

इनाम [अ] न. इन्आमु.

इबलिस, इब्लिस पु. (१) इबलीसु, शैतानु, शरारती (२) सिमिणो, अंदर जो कारो.

इभत [अ] स्त्री. इजत

इमान [अ] न. ईमानदारी, सचाई. ईमानी वि. ईमानदार.

इमारत [अ] स्त्री. इमारत.

इयत्ता [सं] स्त्री. (१) दर्जो, क्लासु (२) हद.

इरसाल वि. (१) चूँडि, सुहिणो. (२) ठगु, धूर्त.

इराकत [अ] स्त्री. पेशाबु.

इराणी वि. ईरानी, ईरान देश जो.

इरे स्त्री. ईर्खा, इसदु, चटाभेटी.

इलाज [अ] पु. इलाजु, उपाज.

इलीष पु. समूरु (प्राणी).

इबलासा वि. पितिकिडो, नंदिडो.

इशारत-इशारा [अ] स्त्री. पु. इशारो, चिताउ, ताकीद.

इश्श उद्गा. लज-नापसंदी-नाफिरत-अचिरजु-डपु वगेरह जाहिरु कंदहु जालाणो लफजु.

इष्ट [सं] वि. (१) चाहियलु, पसंदीअ जो (२) वणंदहु (३) शुभु.

इष्ट आप्त पु.ब.व. मिट माइट, यार दोस्त.

इष्ट देवता स्त्री. इष्ट देवु, कुल-खान्दान में पूजण जो देवता.

इष्ट मित्र पु.ब.व. याद दोस्त.

इष्ट सिद्धी स्त्री. कामना कयल शयुनि जी प्राप्ती.

इष्टापत्ती स्त्री. फाइदेवारी मुसीबत.

इसप-ब पु. छितो मलो, तेजु खारसि, 'एक्जिमा'.

इसबगेल [फा] पु. इस्पंगुरु, इस्पंगुरजी तुही.

इसम [अ] पु. शख्स, माण्ह, आदमी.

इसवी वि. ईसवी, ईसवी सनु, ईसाई.

इसारा पु. बयानो, सूची, (इं) 'अर्नेस्ट'.

इस्पिक पु. खुदू, खुदू (तास में).

इस्पितळ न. इस्पतालि.

इह [सं] क्रि.वि. हिति, हिन लोक में, हिन जनम में. इह ना पर क्रि.वि. न. हेडांहुं - न होडांहुं. इहलोक पु. हीउ लोको, धरती.

इळा पु. डाटो. इळा खिळा पु. घर जो सभु सामानु - शयूं.

इळी, विळी स्त्री. भाजियूं-फल वगेरह कपण जो कातु.

इक्षु-क्षू [सं] पु. कमेंदु. इक्षुमेह पु. मिठा पेशाब (बीमारी), (इं) 'डाइबेटिस'.

ई मराठी वर्णमाला जो चोथो हर्फु इलत.

ईडलिंबू न. लीमे जो हिकु किस्मु, टाटरु, इटालिअन लीमो.
ईनमीन सव्वातीन वि. आहुरियुनि ते गुणण जेतिरा (माण्डू)
ईर [सं] स्त्री. (१) उत्साहु, उमंगु (२) सतु (३) चटाथेटी,
इसदु (४) अजतिराजु. इरेरु येणे अजतिराजु, वठणु,
रंडक विसणु. इरेस घालणे पाणु बचाइण लाइ बिणु जे
पुठियाँ लिकणु. इरेस पेटणे हठ ते चड्हुणु, ज़िदु
करणु, कमर कशे कमु करणु.

ईर्षा [सं] स्त्री. ईर्षा, इसदु, रीस.

ईश [सं] पु. (१) ईश्वर (२) मालिकु.

ईशान्य [सं] स्त्री. अयसानु, उतरु ओभरु (तर्फु).

ईश्वर [सं] पु. ईश्वर, भगवानु. ईश्वरप्रसाद पु. ईश्वर जी
महिर. ईश्वरमाया स्त्री. ईश्वर जी लीला. ईश्वरी
देणगी स्त्री. इति. ईश्वरेच्छा स्त्री. परमात्मा जी
मर्जी, भाणो.

उ

उ मराठी वर्णमाला जो पंजो हर्फु इलत.

उकटणे स.क्रि. (१) आहोइणु, जंड वगेरह खे छेणीअ सां
टाका डियारणु - खहुरो बणाइणु (२) छिके कडणु
(३) मुँह ते माता जा निशान धियणु (४)
उथिलाइणु. उकटी स्त्री. (१) आहोई, टाकिणी, छेणी
(२) टाका डियारणु खां पोइ वारी कढी छडण लाइ
लप भरे पीठलु अनु.

उकड क्रि.वि. ओकिडू (विहणु)

उकड स्त्री. चांवरनि जो ओबारियलु-टहिकायलु अटो. उकड
काडणे चांवरनि जो अटो ओबारणु-टहिकाइणु. उकडणे
स.क्रि. ओबारणु, टहिकाइणु. अ.क्रि. गर्मी या हुबस
धियणु. उकाहा पु. गर्मी, हुबस. उकडहंडी स्त्री. (इं)
'कुकर'. उकडीब वि. ओबारियलु, टहिकायलु.

उकर पु. खोटे कडियल मिटी या मिटीअ जो डिगु. उकरणे
स.क्रि. उकेरणु, खोटणु. उकरून काडणे (१) बिणु जे
मुँह मां राजु सलाइणु (२) ज़ोरीअ शगिडो करणु, छेइ
कडणु.

उकल-ला पु. (१) सुलिझाउ, समुझाइण (धागा-वार) जी
क्रिया (२) उखिलणु-उखेलणु (३) समुझाणी.

उकलणे स.क्रि. (१) (सुट्ट) सुलिझणु-सुलिझाइणु, खूँघणु,
सोझणु, छडाइणु, उखेलणु (२) समुझाइणु, गांलिह
खोले बुघाइणु (३) बयानु करणु (४) भोरो भवणु.

उकलणे अ.क्रि. (१) साफु धियणु (२) फुटी पवणु (३)
उखिडिजणु (४) खुलणु (५) उजडु धियणु (६)
टिडणु.

उकळ स्त्री. (१) टहिको (२) काड्हो. उकळणे अ.क्रि.
टहिकणु, गरमु धियणु, सिझणु. स.क्रि. (१)
टहिकाइणु, (२) ओबारणु. उकणी स्त्री. (१) टहिको
उभारो (२) छोहु, जजुबे जो जोशु.

उकळणे अ.क्रि. स.क्रि. (१) छिनणु, फुरणु (२) वसलु करणु.
उकाहा पु. (१) गर्मी (२) 'अइसिड' (३) धेति (खीर वगेरह
जी)

उकार [सं] पु. 'उ' वर्ण, 'उ' 'ू' 'ू'; पेशु.

उकाळा पु. (१) टहिको (२) काड्हो (३) वसली.

उकिडवा-वे पु.वि. ओकिडू.

उकिरहा पु. (१) उकिरिडो, गंद जो ढेरु, किनु किचिरो (२)
अरुडी, भाण जो डडो. उकिरहा फुंकणे (१) अजायो
रुलणु (२) वेश्याउनि वटि ववणु.

उक्त [सं] वि. चयलु, ज़ाणायलु.

उक्ता-क्ते वि. (१) उको, गुणण या वजनु करण खां सवाइ
कयलु सौदो (२) बुघो.

उक्ती [सं] स्त्री. (१) वचनु, चविणी (२) भाषणु.

उखडणे अ.स.क्रि. (१) उखिडिजणु, उखेइणु, छिके कडणु.

(२) कदी छड़णु (३) काविड़िजणु, डमिरिजणु, बिगिड़णु.

उखल न. उखिरी. उखल पांढरे होणे नसीबु खुलणु, पंजई गिह में हुअणु. उखलमुसळाशी गाठ पडणे पाण में न ठहंदइनि जी मुलाकाति थियणु. उखळात ढोके घालणे उखिरीअ में मथो विज्ञणु, जानि खतिरे में विज्ञणु. उखळात ढोके घातल्यावर मुसळास कोण भितो? उखिरियुनि में मथा विज्ञनि, से मुहिरियुनि खां न डिजनि.

उखळणी स्त्री. खबेड, बनीअ में पहिरियों हरु डियण जी क्रिया.

उखळणे स.क्रि. (१) पहिरियों हरु डियणु, जमीन खोटणु (२) उखेलणु, खोलणु. ठिके कढणु (३) कदी छड़णु (४) भवणु. अ.क्रि. उखिलणु, दिलो थियणु, टुकर टुकर थियणु.

उखळी स्त्री. उखिरी.

उखळी तोफ स्त्री. हिक किस्म जी तोफ, (इं) 'मॉर्टर'.

उखाणा पु. (१) ओखाणो, अखर पिरोली, आडाखरी, (२) गुंसे मत्तिलब जी चविणी (२) ब्रिनि सिट्टुनि जी कविता जंहि में घोटु कुँवारि हिक बिण जो नालो खणंदा आहिनि. उखाणा घेणे कविता में नालो खणणु. उखाणा घालणे पिरोली बुधाङ्गु-चवणु. उखाणा सांगणे पिरोली सलणु.

उखाळी पाखाळी स्त्री. इची पिची (कढणु), ऐबु, गिला, वीक, विड (कढणु).

उगऊन देणे स.क्रि. खोले बुधाङ्गु, समुझाङ्गु.

उगणे अ.क्रि. (१) जमणु, पैदा थियणु (२) सलो फुटणु (३) समुझणु.

उगम [सं] पु. (१) जनमु, पैदाइश (२) शुरूआत, मुंडु (३) असुली या बुनियादी जगह.

उगरण, उगराणी स्त्री. ओगुड़ि, ओघरि जी वसूली.

उगवणे अ.क्रि. (१) उभिरणु (२) जगणु (३) सलो फुटणु (४) रोशिनी पवणु (५) नजरि अचणु, जूहिर थियणु (६) गहणु (७) वसूली करणु. उगवत-ती स्त्री. ओभरु तर्फ.

उगविणे स.क्रि. (१) सुलिझाङ्गु, सँवारणु, खोलणु (सुट) (२) बदिलो वळणु (३) मथे चड्णु, चड्ही वळणु

(४) गाल्हि खोले बुधाङ्गु.

उगळ स्त्री. (१) वात मां बाहिरी कढियल शैड-थुक-लाइ, ओगारियल शैड (२) ओगर. उगळणे स.क्रि. (१) ओगारणु (२) आतु डेई, बाहिरि फिटी करणु, थुक फिटी करणु (३) त्यागणु, छडे डियणु.

उगळणे अ.क्रि. (१) गहणु, पीसणु (२) सुधिरणु (३) रूअणु अचणु (३) जानिवरनि हेठां चारो लताङ्गु.

उगा क्रि.वि. (१) माठि, चुपि, न कुछंदे (२) बेकारु, अजाई, ख्वाहमखाहु.

उगारणे स.क्रि. (१) ओलारणु (२) खणणु (३) फिटी करणु.

उगाळणे स.क्रि. (१) गहणु, घोटणु (२) ओगारणु, वरी वरी सागी गाल्हि चवणु (३) सरीरु सुकाङ्गु, जानि गारणु.

उगी क्रि.वि. बसि बसि, चुपि, माठि. उगी करणे चुपि कराङ्गु (रूअणु)

उगीच क्रि.वि. (१) क्रि.वि. अजाई, इण् ई, नाइकु (२) चुपिचापु (३) हरूभरू.

उग्र [सं] वि. (१) तेजु, गुसेवारो, भयानकु, निर्दई, उगुरो.

उग्रट [सं] वि. उगुरो, सहण खां बाहिरि (बांस).

उग्रदंड [सं] पु. कड़ी-कठोर सजा.

उघड वि. उघिडियलु, जूहिरु, आशिकारु. उघडउघड क्रि.वि. खुलियो खुलायो, साफु साफु, अछें पाछें. उघडणे अ.स.क्रि. (१) उघिङ्गु, उघाङ्गु, खुलणु, खोलणु (२) जूहिरु करणु (३) आस्मानु साफु थियणु, बसाति रुकिजणु. उघड गुपित न. जूहिरु गुसु. उघडमाथा क्रि.वि. खुलियो खुलायो.

उघडा वि. (१) उघाडो, नंगो (२) खुलियलु, उघाडो (३) जूहिरु (४) मशहूर (५) यतीमु. उघडा करणे (१) उघाडो करणु. ऐब जूहिरु करणु (२) उघाडे पेरें कढणु, यतीमु करणु. उघडा पडणे बेसहारे थियणु. उघडाबागडा, उघडाबंब वि. नंगो. उघडीप स्त्री. उघाड, वाउख, बसाति बंदि थी आकासु साफु थियण जी हालति. उघडघावर क्रि.वि. (१) खुलियल जगह ते (२) सभिनी जे साम्ह.

उघाड-डी स्त्री. (१) उघाड, वाउख (२) खुली जगह.

उंच वि. (१) डिघो, ऊँचो, लंबो (२) मथे (३) उचो (४) कीमती. उंचट वि. डिघेरो, थोरो डिघो. उंचवटा पु.

(१) दड़ो, डिबू (२) थल्लो (३) गोड़हो. उंचसखल वि. हेठि मथाही. उंचा वि. उचो, कीमती. उंचापुरा वि. वड़ो, शाही, डिघो. उंचावणे अ.क्रि. (१) डिघो थियणु, वधणु (२) औज ते पहुचणु. स.क्रि. (१) मथे करणु (२) डिघो थियणु, डेघि वधाइणु (३) वडमाणहप डेखारणु. उंची स्त्री. डेघि, लंबाई. वि. उचो, कीमती. उंचेला वि. डिघेरिडो, डिघो.

उचक वि. उकी (रकम), बुधो.

उचकटणे स.क्रि. (१) छिकणु, छिके कढणु, पाइ पटे कढणु (२) उखेलणु (३) उकेरणु, खोटणु.

उचकणे स.क्रि. (१) खणणु (२) ठाणु, लगाइणु, फुरणु (३) कढी छडणु.

उचका पु. (१) ठगी (२) चिन्ता, उणितुणि, आंधिमांधि, हरिखुरि.

उचकी स्त्री. हिडिकी.

उचक्या वि. (१) ठगु, फोरू (२) पंहिंजी हस्तीअ खां वधीक ओघरि कंदडु.

उचटणे न. (तए तां फुलिको वगेरह उथिलाइण जी) खुरिपी-खुरपी.

उचंबल स्त्री. (१) उथल, छलकि (२) जज्जो. उचंबलणे अ.क्रि. (१) उथिली पवणु (२) छलिकणु (३) आफुरजणु, उफरकणु (४) जज्जो जी उथल अचणु (५) दिलि भरिजी अचणु (६) दिलि कची थियणु.

उचल स्त्री. (१) खणण जी क्रिया (२) उलर (३) इमिलो (४) ओघरि (५) खणति, मथां ई मथां पैसा खणणु (खर्च वगेरह लाइ) (६) भडिकाइणु. उचल खाणे वरी ताकत में अचणु. उचल घेणे (१) वरी बीहणु (२) जोशमां उलर करे वणणु.

उचलणे अ.क्रि. उथणु, उथी उचणु (२) मथे अचणु (३) थियणु, फुटणु (४) वधणु, डिघो थियणु (५) जज्जो पैदा थियणु. स.क्रि. (१) मथे करणु, बीहारणु (२) को कमु खणणु, कबूलणु (३) हथ में खणणु (४) चोराइणु, लमाइणु (५) भडिकाइणु. उचलून जाणे शादीअ जी मज खणी वणणु. उचलून देणे (१) कसमु खणणु, प्रतिग्या करणु (२) खणी डियणु (३) उकी रकम डियणु. उचलून धरणे (१) पुठिभराई करणु, कंहिं गालिह खे वज्जणु, डियणु (२) गुरो व्याजु घुरणु.

उचलून बोलणे (१) मर्यादा छडे गाल्हाइणु (२) बटाक हणणु. उचलली जीभ लावली टाळ्याला जीअं वणे तीअं गाल्हाइणु, बकणु. उचलबांगडी स्त्री. (१) टंगाटोली (२) कढी छडणु, तडो खणाइणु. उचलला-उचललेला वि. (१) खंयलु (२) मथे आयलु (३) मंजूर कयलु, खुशीअ सां डिनलु. उचलाउचल स्त्री. (१) खणपाह, हिक हंघां बिए हंधि खणी वणणु (२) उछिलाइणु. उचलेगिरी स्त्री. (१) नजूर बचाए खणणु, लमाइणु (२) चोरी, ठगी उचल्या वि. गंडीकपु, ठगु.

उचाटणे अ.क्रि. तंगि थियणु, दिलि खजणु. उचाट खाणे-वेणे तंगि थियणु, दिलि खजणु.

उचापत स्त्री. (१) ओघरि, ओघरि ते आंदलु मालु (२) कर्जु. उचापतीचा व्यवहार पु. ओघरि जो वहिंवार. उचापती-त्या वि. विच टपिणो, कुडियो, म्झामलाई.

उचारापाचार पु. नजूर लगण करे थियलु आजार.

उचित [सं] वि. (१) ठीकु, मुनासिबु, वाजिबु (२) ठहकंदडु. उचितास येणे ठीकु लगणु, मुनासिबु समझणु.

उच्च [सं] वि. (१) उचो, उत्तमु, आलों (२) डिघो. उच्चधू वि. वड घरणो, आकाहियो, अमीरु. उच्च न्यायालय न. (इ.) 'हाइकोर्ट'.

उच्चांक पु. शहु डेई सभिनी खां मथे हासलु कयलु दर्जो, रिकार्डु (काइमु करणु).

उच्चाटन [सं] न. (१) उखेइणु, पाइ पटणु (२) कढी छडणु (३) नासु करणु.

उच्चार, उच्चारण पु.न. उचार, हिजे. उच्चारणे स.क्रि. उचारणु, चवणु.

उच्छाद [सं] पु. (१) गोडु, शोरु, शरारत (२) उचाइणु, सताइणु. उच्छाद मांडणे (१) शरारत करणु (२) उचाए डियणु, सताइणु.

उच्छिष्ट [सं] वि. (१) जूठो (२) बचियलु (३) वापुरायलु (४) पारुथो (५) उधारो. न. जूठि.

उच्छृंखल [सं] वि. (१) छुडिवागु, बे ज्वाले (२) खुदि ख्याली (३) उतावलो, उबहरो, तकिडो.

उच्छेद [सं] पु. नासता, तबाही, बर्बादी.

उच्छ्वास [सं] पु. (१) साहु, बाहिरि कढियलु साहु (२)

शूकारो (३) हवा लाइ कयलु टुंगु.

उजबुरा-खोरा वि. साजीडो, साजुडु, साजे हथ सां कम
कंदडु.

उजगरा पु. (१) ओजागो (२) दुखु (३) खबरदारी.

उजदार न. घर जो मुखु दरवाजो.

उजरणे अ.क्रि. (१) (हालति) सुधिरणु, पाण भरो थियणु,
पहिरीं ज्यां थियणु (२) वधणु वेझणु. स.क्रि. ठाहिणु,
दुरुस्तु करणु, सिधो करणु.

उजबट वि. अच्छो, गोरो, उजिलो.

उजवण-णी-णूक स्त्री. (१) सफलता (२) पछाडी, अन्तु
(३) शादी (४) औजु. उजवणे अ.क्रि. (१) औज ते
पहुचणु, पारि पवणु (२) तोडि ताई निभणु (३)
अघणु, उकिलणु. उजवणे स.क्रि. (१) उजाडणु,
शादी कराडणु (२) काराडतो बणाडणु.

उजवा-बी-बे वि. (१) साजो (२) सुठो, उत्तमु. उजवा हात
पु. साजो हथु, विश्वासवारो साथी. उजवी घालणे
कंहिजे चौधारी फेरो पाडणु. उजवी देणे हा करणु,
मवणु. उजवी हावी देणे हा न करणु.

उजळ वि. (१) उजिलो, गोरो, अच्छो, साफु (२) सखरु
(शखसु). उजळमाथा पु. कलंकु लहणु, बेदागु.
उजळमाथ्याने हिंडणे इजत सां मुहुं मथे करे घुमणु.

उजळणी स्त्री. (१) दुहिराडणु, वरी वरी चवणु (२) भेरो,
दौर (सबक जो) (३) चिमिकाडणु. उजळणी करणे
दौर करणु. उजळणी पाठ्यक्रम दौर वारो
अभ्यासक्रम, 'रिफ्रेशर कोर्स'. उजळणे स.क्रि. (१)
उजिलाडणु, उजिलो करणु, चिमिकाडणु (२) साफु
करणु (३) राशिनी करणु-विज्ञणु. अ.क्रि. (१)
उजिलणु (२) रोशनु थियणु, सोसिरो थियणु (३)
लहणु, घटिजणु, पूरो थियणु (४) गोरो-सुहिणो
थियणु (५) सुरहो थियणु, उजरणु.

उजळा पु. (१) चमक, तिजिलो (२) मुलिमो.

उजागर-रा क्रि.वि. बिना कंहिं डप जे, खुल्यो खुलायो. पु.
(१) ओजागो (२) बेबाकु हुअणु.

उजागरी स्त्री. (१) खुलियलु हुअणु, उघाडप (२) मशहूरी.
उजागरीस आणणे जाहिर करणु, खोलणु. उजागरीने
क्रि.वि. न डकंदे, संकोचु न कंदे. उजागीर वि. (१)
खुलियलु, नंगो (२) बेशरमु (३) बे डपो.

उजाड वि. उजडु, वीरानु.

उजाडणे अ.क्रि. पिरिह फुटणु, सुबहु थियणु.

उजाळा पु. (१) रोशिनी (२) अच्छाणि (३) सफाई (४)
मशहूरी.

उजु-जू वि. (१) सिधो, ठीकु, जोगो (२) सुठे रस्ते ते हलंदडु
(३) सादो, सवलो (४) वाजिबी, न्याज जोगो.
क्रि.वि. (१) सिधीअ तरह, सिधो, साम्हं (२) वरी,
बीहर. उजू बुजू ठेवणे शानु-मानु रखणु.

उजेड पु. सोसिरो, रोशिनी. उजेड पाडणे सोसिरो करणु,
डीओ बारणु. उजेड पडणे बदिनामी थियणु.

उज्ज्वल [सं] वि. (१) रोशनु (२) तेजवारो (३) साफु (४)
सुहिणो.

उंठ [सं. उंठ] पु. उठु. उंठीनी स्त्री. उठिणी, उठी, डाची.
उंटावरचा शहाणा बेवकूफीअ जी सलाह डींदडु.
उंटावरून शेल्या हाकणे बेपरवाही सां हलणु.

उंटर-ळ न. (१) दडो, धल्हो (२) गोड्हो (३) वधाविडो.

उंटर वि. (१) हेठिमयाहों, खडिबुडयो (२) धुडंदडु.

उटणे स.क्रि. (१) मलणु, गहणु, महिटणु (२) धूअणु. न.
उबटणु, खुशबूददार लेपु.

उटा पु. ऊंगट, गाडीअ जे फीथे खे डिनल पथर जी आड.

उटाळणे स.क्रि. गरी शैड खे हेठां टेक डेई परे करणु-सोरणु.

उटाळा पु. उटाळी स्त्री. बीरमु.

उट्टे न. बदिलो, कसर, ऐवजु. उट्टे काढणे बदिलो वठणु,
कसर कढणु.

उठणे [सं] अ.क्रि. (१) उथणु, बीहणु (२) जागणु (३) मथे
वणणु (४) पूरो थियणु, बरखास्त थियणु (५) बाहिरि
निकिरणु (६) रवानो थियणु (७) उडामी वणणु,
(दिलि) लही वणणु (८) बलिवो-बगावत करणु (९)
हमिलो करणु, उलर करे वणणु (१०) निशानु - डनो
थियणु (११) पारि पवणु (१२) वीरानु थियणु (१३)
पैदा थियणु (१४) ज़ोरु वठणु (१५) मशहूर थियणु
(१६) सूर करणु, डुखणु. माणसातून उठणे रीतिरवाजु
छडे डियणु, अजोगी हलति हलणु. उठून दिसणे
सुहिणो लगणु. डोके उठणे मथें में सूर पवणु. रोज
उठून क्रि.वि. रोजु रोजु, सदाई. उठता बसता क्रि.वि.
उथंदे विहंदे, सदाई. उठत बसत क्रि.वि. बीहंदे बीहंदे.

उठबशी-उठाबशी स्त्री. उथ वेह.

उठवण-गूक स्त्री. उथण विहण खां हलाखु थियण जी हालति. उठवणीस येणे मरणकंधीअ ते पहुचणु.
उठवण मोडणे (१) सघ वापसि अचणु (२) गरीबी या निराशा दूर थियणु.

उठवळ वि. (१) आलिसी (२) चंचलु (३) बे परवाहु.

उठविणे स.क्रि. (१) जागाइणु (२) उथारणु (३) उथारे बीहारणु (४) मथे में सूरू विसणु (५) पैदा करणु (६) पारि करणु (७) तगाइणु (८) छेइणु, भडिकाइणु, मचाइणु (९) अफवाहु फैलाइणु. जन्मातून उठविणे (१) बे हृदि बदिनामी करणु (२) ज़िन्दगी बर्बादि करणु, सत्यानासु करणु.

उठाउठी क्रि.वि. फ़ौरन.

उठाठेव स्त्री. (१) झंझटु (२) अजाई दखलअंदाजी (३) बंदोबस्तु (४) कम जी खटिपटि (५) विच में टपण जी क्रिया.

उठाव पु. (१) मथे खजी आयलु हिंसो (२) सरीर जी बनावत, डीलु (३) चड्हाई, हूमिलो, बलिवो (४) चिटु. उठावणी स्त्री. (१) बलिवो, बगावत (२) हिमथ अफजाई (३) सुजागी (४) सजावट (५) खणणु (६) भडिकाइणु. उठावदार वि. (१) डेखदारु, शानदारु (२) चिटो.

उठणे अ.क्रि. (१) उडणु, उडामणु (२) ओरांघणु (३) फिको थियणु (४) झपु हणणु, मथां वनी पवणु, हूमिलो करणु (५) टपो डियणु (६) हली वणणु, छडे डियणु (७) खर्चु थियणु (८) लंवणु (अखि).

उठत उठत क्रि.वि. (१) उडामंदे, टपा डीदे (२) अण सिधीअ तरहू (३) थोरे में (४) हिन कन खां हुनकन में वेदे (का गाल्हि बुधणु.)

उठता वि. उडामंदड.

उठती बातमी स्त्री. अफ़्वाहु.

उठवणे-उठविणे स.क्रि. (१) उडाइणु (२) खर्चु करणु (३) पैसा उडइणु (४) परे फिटी करणु, टेइणु-पखेइणु (५) चोराइणु, लमाइणु (६) गाइबु करणु (७) धिकारणु, नफ़िरत करणु. उठवाउठव-वी स्त्री. (१) टारणु, बहानेबाजी, आनाकानी (२) फ़िज़ूलखर्ची, पैसा उडाइणु (३) धिकार (४) हेडांहुं होडांहुं फिटी करणु.

उडाऊ-वू वि. उडाऊ, हथ फाड.

उडाणटप्पू वि. आवारा, रोलू, पेनांगु, टोलाकड्ड, भौणो.

उंडरणे-उंडारणे [का] अ.क्रि. (१) ताकिबरु थियणु, उचाइणु, पेटु भरिजणु, मस्तीअ में अचणु (२) फूडिजणु.

उडी स्त्री. (१) टपो, छलांग (२) इरादो. उडी मारणे टपो डियणु. उड्या मारणे खग्यूं हणणु, मौजूं माणणु.

उंडी स्त्री. (१) चांवरनि जो गिरहु (२) चांवरनि जो पिंडु (३) अटे जी गोली.

उडीद पु. उडद, मांहिं (दालि).

उड्डाण [सं] न. उड्डाम, मथे उड्डामणु, आकास में उड्डामणु, वडो टपो-छलांग.

उणा वि. (१) ऊणो, घटि (२) घटि दर्जेजो (३) घटिताईअ जो.

उणीव स्त्री. ऊणाई, घटिताई, कमी.

उणे न. (१) घटिताई, कमी (२) विड (३) काटू (हिसाबनि में). उणे माणणे कंहिंजो कंधु केराइणु. उणे घेणे पंहिंजी घटिताईअ ते शरमसारु थियणु. उणे काढणे विड कढणु, बदीयू डिसणु.

उतटणे अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु, फाटणु, छिजणु.

उतणे अ.क्रि. (१) उभामणु (खीरु वगेरह) (२) रेलणु, कनतारि धी वहणु (३) अभिमानु थियणु (४) वधणु, वडो थियणु. उतू जाणे (१) उभामणु (अजायो) वहणु, वही वणणु, हारिजणु, नुक्सानु थियणु (२) रुकणु, अडणु. उतू येणे अभामी मथे अचणु, भरिजी अचणु.

उत्तरण स्त्री. (१) लाही (२) लाहीअ वारी ज़मीन (३) ज़वालियत. उत्तरणे अ.क्रि. (१) अतिरणु, लहणु, हेठि अचणु (२) पासि थियणु (३) घटिजणु (अघु) (४) कूमाइणु, सुकणु. (५) उमिरि थियणु (६) चमक घटिजणु, घटिजणु (७) पारि पवणु (८) पसंदि अचणु-थियणु (९) रहणु, टिकणु (१०) रंगु फिटणु (११) (शिकिलि) लहणु, चहिरो फिको थियणु (१२) रसी तयारु थियणु (फलु). मनातून-मर्जीतून उत्तरणे दिलि खजणु, न वणणु. मर्जीला उत्तरणे वणणु. उत्तरणे स.क्रि. (१) उतारणु, हेठि लाहिणु, लाहे रखणु (२) लहणु (३) नकुलु करणु (४) घटि करणु (कीमत)

(५) छंछिरी लाहिणु (६) घोरणु, घोरे फिटी करणु
(७) उज्जिवो कटे छड्डणु (८) बुधणु, जोडणु, अडणु
(९) लाहिणु. उत्तरून टाकणे (१) घोरे फिटी करणु
(२) हेठि लाहिणु.

उत्तरता-ते वि. (१) लाहीअवारो, (२) घटिजंदडु, झीणी
धींदड़ (हालति) (३) ज्वालियत डाँहुं वेदडु (४)
घटि दर्जे जो (५) तरांछिडो. उत्तरता पाया पु.,
उत्तरती कळा स्त्री. ज्वालियत, मिसकीन हालति.

उत्तरविणे स.क्रि. (१) लाहिणु, हेठि लाहिणु (२) नकुलु
करणु (३) (वीमो) भरणु-भराडणु.

उत्तराई स्त्री. बारु लाहिण जी मजुरी, नदी पारि कराडण जी
मजुरी वि. कर्जु या थोरा लाहे आजो थियलु.

उताणा-णे वि. (१) पुठीअ भरि, उटो (२) मुँहुं मये
थियलु-कयलु (३) सुस्तु. उताणा चालणे छाती कढी
आकडि सां हलणु. उताणे पडणे (१) हेठि किरणु (२)
गरीबु थियणु (३) बीमारि थियणु (४) हाराडणु.

उतार पु. (१) लाही, लाहु (२) नदीअ जे विच मां पंधि
ववण लाड पेचिरो (३) लहण-घटिजण-ढरो थियण
जी क्रिया (बुझारु) (४) ज्वालियत. वि. घटि जंदडु.
उतारू पु. (लहंदडु) मुसाफिरु. उतारचिड्डी स्त्री. जहर
या जादू टोणे जो असुर लाहिण लाड डिनल पडहियल
चिठी. उतारजमीन स्त्री. हेठाहीं जमीन. उतार दिवस
पु.ब.व. (१) बुढापो (२) ज्वालियत. उतारपान न.
तास जे पतनि रांदि में हेठि फिटी करण जो पतो,
लहप. उतारमाल पु. बेडीअ जुरीए हुन भरि मोकिलण
जो मालु. उतारबय न. बुढापो. उतारवेळ स्त्री. मंझंदि
खां पोड लहंदडु वक्तु.

उतारा पु. (१) ह्वालो, (इं) 'कोटेशन'. (२) लगिता
लाहिण लाड मथां घोरे फिटी कयल शैड (३) उतारु,
जहर वगेरह जो असुर लाहिण लाड कलयु इलाजु
(४) नतीजो, फलु.

उतारी स्त्री. लहप (पतनि रांदि में).

उतारू पु. गाडीअ मां हेठि लहंदडु मुसाफिरु, (इं)
'पडसैजर'.

उतावळ (ळी) स्त्री. (१) उतावलि, उताविली (२)
जल्दबाजी. उतावळा-उतावीळ वि. (१) उताविडो,
उतावलो (२) जल्दबाजु.

उत्कट [सं] वि. (१) सुठो, सुहिणो, उत्तमु (२) जबरदस्तु
(३) बे ह्दि.

उत्कंठा [सं] स्त्री. उत्कंठा, उकंड, उणिगुणि.

उत्कर्ष [सं] पु. (१) उनती, वाघारो (२) औजु, ऊँचाई,
बुलंदी (३) शानु शौकत, इकबालु, आबादानी.

उत्कलन [सं] न. टहिको, उबारो, (इं) 'बॉइलिंग'. उत्कलन
बिंदू पु. उब पदु.

उत्कृष्ट [सं] वि. (१) तमामु सुठो, उत्तमु (२) वडे दर्जे जो.
उत्क्रांती [सं] स्त्री. धीरे धीरे तरकी या विकासु थियणु, चढो
फर्कु-फेरो. उत्क्रांतिवाद पु. विकासुवादु.

उत्खनन [सं] न. जमीन में पूरियल (कदीमु तहजीब) खोटे
गोल्हणु.

उत्तम [सं] वि. उत्तमु, निहाइत उम्दो. उत्तमांग न. मथो.
उत्तमगती स्त्री. मोखु, सुखियो मौतु. उत्तमु पुरुष पु.
(१) परमात्मा (२) (व्याकरण में) जमीर मुतकलमु
(मि. मां, असां). उत्तमोत्तम वि. बेह्दि उत्तमु.

उत्तर [सं] न. (१) उत्तर, जवाबु, वरंदी, वराणी, सवाल जो
जवाबु (२) पोयों हिसो (३) नतीजो, फलु. स्त्री.
उत्तर तर्फु. वि. (१) पोयों, पोडवारो, ईदड़ वक्त वारो
(२) उत्तमु, तमामु सुठो (३) खाबो (४) वधीक.
उत्तराधिकार पु. वरसो, जाइनिशीनी. उत्तराधिकारी
पु.वि. वारिसु, जाइनिशीनु. उत्तरायण न. उतिराडणु,
सिज जो उत्तर तर्फु ववणु, सतानु. उत्तर क्रिया स्त्री.
मरण खां पोड अग्नीसंस्कारु. उत्तरदायित्व न.
जवाबदारी. उत्तरपक्ष पु. (१) ऊंदाहों पखु (२)
मुदअआलिय जो पासो. उत्तरपूजा स्त्री. पूजा जी
पछाडी. उत्तरभोजन न. राति जी रोटी. उत्तररात्र स्त्री.
अध राति खां पोड जो वक्तु. उत्तरणे अ.क्रि. जवाबु
डियणु. उत्तरार्ध पु. कंहिं शैड जो पोयों अधु हिसो.
उत्तरावस्था स्त्री. बुढापो. उत्तरोत्तर क्रि.वि. (१) धीरे
धीरे (२) वधीक वधीक.

उत्तरीय [सं] न. अंगोछो, टुवालु, बोछणु.

उत्ताण [सं] वि. (१) भयानकु (२) पुठिभरि (३) उभो
(४) चिटो, जाहिरु (५) मयाछिरो, तांधो.

उत्तीर्ण [सं] वि. (१) पासि थियलु, कामियाबु (२) नदी
तरी हुन भरि पहुतलु (३) आजो, छुटलु.

उत्तुंग [सं] वि. तमामु डिघो, शाही.

- उत्तेजक [सं] वि. (१) जोशु डियारीदंड, मुहरकु (२) हिमथाईदंड. उत्तेजन न. (१) हिमथअफ़ज़ाई, हिंआरी, हिमथ, उत्साह. उत्तेजना स्त्री. उत्साह, जोशु.
- उत्थान [सं] न. (१) उथणु, उथी बीहणु (२) उत्साह, बहादुरी.
- उत्थापन [सं] न. इज़त डियण लाइ उथी बीहणु.
- उत्पत्ती [सं] स्त्री. जनमु, पैदाइश, मूल कारण.
- उत्पन्न [सं] वि. (१) ज़ावलु, जनमु वरितलु (२) तयार थियलु. न. आमदनी, कमाई, उपति.
- उत्पात [सं] पु. (१) ओचिदी मुसीबत (२) बदि सोणु (३) खेचलि, शरारत.
- उत्पादक [सं] पु. वि. (१) जनमु डींदडु, पैदा कंदडु (२) ठहींदडु (३) बरपा कंदडु. उत्पादन न. (१) ठहिणु, पैदा करणु, पैदाइशि. (२) ठहियलु मालु.
- उत्सर्ग [सं] पु. (१) बाहिरि कदणु, नेकालु, इख़राजु (२) दानु, धर्म, अर्पण.
- उत्सर्जन [सं] न. नेकालु, इख़राजु.
- उत्सव [सं] पु. (१) उत्सवु, जशनु, पिर्भु, डिणु.
- उत्साह [सं] पु. (१) उमंगु, उत्साह (२) हिमथ (३) उमेद (४) निश्चो (५) सरगमी. उत्साही वि. उत्साही, उमंगवारो, उमंग सां कमु कंदडु, शौकीनु. उत्साहित वि. खुशि, सरगम.
- उत्सुक [सं] वि. (१) ख़ाहानु (२) उताविलो (३) शायकु. उत्सुकता स्त्री. (१) चाह, इछा (२) उकीर, मांदिगी (३) तड़फ.
- उथळ वि. (१) तांधो, मथाछिरो (२) सादो, अबोसु. उथळपाणी न. तांधार. उथळ पाण्याला खळखळाट भारी-फार सखिणी कुनी घणो उभामे. उथळपणां पु. तांधाई.
- उदईक क्रि.वि. सुभाणे.
- उदक [सं] न. पाणी. उदक सोडणे (१) डेई छियणु (२) पको इरादो करणु, प्रतिग्या करणु (३) त्यागणु.
- उदंड [सं] वि. घणा, वधीक, जेतिरा घुरिजनि ओतिरा, जामु.
- उदबत्ती स्त्री. अगरबत्ती.
- उदमी पु. उदमी, उदमु कंदडु, वापारी.
- उदय [सं] पु. (१) उभिरणु, फ़राजु, चाइहु (२) मथे अचणु (३) औजु, वाधारो, शशाई, बहबूदी (४) ओभरि. उदयास येणे पछिरो थियणु, मशहूरी मिलणु. उदयोन्मुख वि. उभिरंदडु, नओं (लेखकु वगेरह).
- उदर [सं] न. (१) पेटु (२) पेटु फूकिजण जी बीमारी (३) गर्भदानी. उदरनिर्वाह पु. गुज़ारो, रोज़ी. उदरभरण न. सिर्फ़पेटु भरणु.
- उदात्त [सं] वि. (१) वडीअ दिलि या वीचारानि वारो, बुलंदि व बाला, आलॉ, रफ़ीउ (२) वडो (आवाजु). उदात्तता स्त्री. बुलंदी, ऊचाई, उत्तमता.
- उदार [सं] वि. (१) उदारु, वडीअ दिलि वारो, फ़राख़ दिलि (२) दानी, सखी (३) खुलीअ दिलिवारो. उदारता स्त्री. उदारता, सखावत, कुशाददिली. उदारमतवादी वि. सुधारो पसंदि कंदडु, (इं) 'लिबरल'. उदार शिक्षण न. दिलि ऐं दिभाग जो विकासु कंदडु सिख्या-तजुलीम.
- उदास [सं] वि. (१) उदासु, मायूसु (२) ध्यानु न डींदडु (३) वैरागी (४) अकेलो (५) वीरानु (६) दुखी (७) लापरवाहु. उदासीन वि. (१) उदासु, मायूसु (२) बेतरफ़दार (३) अकेलो.
- उदाहरण [सं] न. (१) इवालो (२) नमूनो (३) मिसालु (४) हिसाब जो सवालु, दर्जो. उदाहरणार्थ अ. मिसाल तोरि.
- उदी स्त्री. ऊदु, धूप, लोबान.
- उदीम पु. (१) उदमु, वापारु, कमुधंधो (२) फ़सलु-खेतीअजी उपति (३) वहिंवार.
- उंदीर पु. अंधरु, कूओ, कुओ.
- उदो पु. (१) आभार (२) पैदाइश, जनमु (३) सोभ (४) वाहवाह, साराह, पड. उदो उदो करणे साराह करणु, खुशामद करणु.
- उद्गम [सं] पु. (१) शुरूआत, जनमु (२) मथे अचणु, उथी बीहणु. उद्गामी वि. मथे वेदंडु, चड्ढंदडु.
- उद्गार [सं] पु. उचार, गाल्हाइणु, वात मां बाहिरि निकितलु लफ़जु, भावना ज़ाहिर कंदडु लफ़जु. उद्गारवाचक-वाची वि. मन जी भावना ज़ाहिर कंदडु हर्फ़ु-अव्ययु (ग्रामर में), हर्फ़ुनिदा.
- उद्घाटन [सं] न. (१) खोलणु (२) ज़ाहिर करणु (३)

बयानु करणु (४) शुरू करणु.
 उद्घोष [सं] पु. (१) पधिराई, ऐलानु (२) होको, (३) उहाई गालिह वरी वरी चवणु.
 उद्दाम [सं] वि. (१) छुडिवागु (२) बे अदबु, डीठु, गुस्ताखु.
 उद्दीष्ट [सं] वि. मन में सोचियलु-वीचारियलु-पक कयलु-इरादो कयलु. न. इरादो, मक्सदु.
 उद्दीपक [सं] वि. (१) जोशु डियारींदडु (२) चोरींदडु, जागाईंदडु (३) हिमथ वधाईंदडु.
 उद्देश [सं] पु. (१) मत्तिलबु, मन्ना, मक्सदु, इरादो (३) बयानु, जूहूरु (३) ततु, सार.
 उद्देशणे स.क्रि. (१) कंहिं डांहुं इशारो करे गाल्हाइणु-चवणु-बुधाइणु (२) चई बुधाइणु (३) इरादो करणु. उद्देशून अ. (डांहुं) इशारो करे.
 उद्धट [सं] वि. बे अदबु, गुस्ताखु. उद्धटपणा पु. गुस्ताखी.
 उद्धरण [सं] न. ह्वालो.
 उद्धरणे स.क्रि. (१) मथे - बाहिरी कढणु (२) उधारु करणु, जिंदु छडाइणु, आजादु करणु. पितर उद्धरणे गारियुं डियणु.
 उद्धार [सं] पु. (१) उद्धारु, मोखु, छोटिकारो (२) बियो जनमु.
 उद्धृत [सं] वि. (१) आजादु कयलु (२) औज ते पहुंचायलु, मथे खंयलु (२) ह्वालो डिनलु, (कंहिं किताब वगेरह मां) खंयलु.
 उद्बोधन-न [सं] न. (१) समुझाणी, सिख्या (२) सुजागी (३) ग्यानु, ज्ञाण. उद्बोधक वि. (१) जागाईंदडु, डसींदडु (३) ग्यानु-बोधु डींदडु (४) जोशु-नशो डियारींदडु.
 उद्भव [सं] पु. (१) उत्पत्ती, जनमु, पैदाइश, शुरूआत (२) जाहिरु थियणु. उद्भवणे अ.क्रि. शुरू थियणु, पैदा थियणु, जाहिरु थियणु, ज़मणु. उद्भूत वि. पैदा थियलु, जाहिरु थियलु.
 उद्यत [सं] वि. तयारु.
 उद्यम [सं] पु. (१) उदमु, कमु धंधो (२) व्यापारु (३) कारखानेदारी. उद्यमी वि. कमु धंधो कंदडु, महिनती.
 उद्या क्रि.वि. सुभाणे.
 उद्यान [सं] न. बागु, बागीचो. उद्यानोपहार पु. (इं) 'गार्डन् पार्टी'.

उद्यापन [सं] न. व्रित या धर्मी रसम पूरी करणु-समाप्ती.
 उद्युक्त [सं] (१) तयारु (२) कम में मगनु.
 उद्योग [सं] पु. (१) उद्योगु, कमु धंधो, रोजगारु (२) कमु, पेशो, महिनत. उद्योगी वि. उदिमी, कमु कंदडु, महिनती, माठि करे न विहंदडु.
 उद्रेक [सं] पु. (१) घणाई, घणि (२) उछाहु, जज़िबे जी उछल.
 उद्बहन यंत्र न. उद्बाहक पु. लिफिट, (इं) 'लिफ्ट'.
 उद्विग्न [सं] वि. (१) उदासु, मायूसु (२) व्याकुलु, बेचैनु.
 उद्वेग [सं] पु. (१) बेजारी (२) बेआरामी, चिन्ता, मायूसी (३) डकिणी, कंबिणी.
 उधई स्त्री. उडोही.
 उधहणे अ.क्रि. (१) उखेलणु, खोलणु (२) फाड़णु (३) कडी छड़णु (४) मुअल जानिवर जी खल लाहिणु.
 उधळ स्त्री. उडाउ, फिजूलखर्ची. उधळखोर-उधळ्या वि. हथफाडु, उडाऊ. उधळणे स.क्रि. (१) (गुलालु वगेरह) उडाइणु फिटि करणु-हणणु (२) अजायो खर्चु करणु, पैसा उडाइणु (३) भजाए कढणु. अ.क्रि. (१) भजणु (२) भटिकणु, रुलणु. (३) छुडि विछुडि थियणु, बेलगामु थियणु. उधळपट्टी स्त्री. फिजूलखर्ची, उडाउ.
 उधाण-न न. (१) पूरि जुआरि, वीरि (२) फूह जवानी, जवानी अ जो फूहु (३) वाधारो, झझाई.
 उधार वि. उधारो. उधारी स्त्री. ओधरि.
 उध्वस्त वि. (१) बर्बादि, तबाहु, नासु (२) टिडियलु पखिडियलु.
 उनाड वि. (१) छुडिवागु, आजादु (२) आवारा, रोलू (३) झंगिली. उनाडकी स्त्री. खेचलि, शरारत. उनाडणे अ.क्रि. अजायो रुलणु, शरारतूं कंदे रुलणु.
 उन्नत [सं] वि. ऊचो, उत्तमु, बुलंदु.
 उन्नती [सं] स्त्री. तरकी, वाधारो.
 उन्नयन [सं] न. बुलंद परवाजी, औज ते रसणु.
 उन्नत [सं] वि. (१) मतिवालो (२) नशे में मस्तु (३) मगरूरु.
 उन्नम [सं] वि. मगनु, गलितानु. उन्नमावस्था स्त्री. बे खुदी.
 उन्नमणे स.क्रि. (१) पाड पटिजणु (२) पेट में वकडु पवणु.
 उन्माद [सं] पु. (१) नशो (२) चरियाई, खफिकानु (३)

मगिरूरी, बांवरु.

उन्मेष [सं] पु. (१) अखियूं छिंभणु-खोलणु (२) खुलणु, टिङ्गणु, वधणु, विकासु (३) दिमागु जो विकासु (४) ग्यानु, बोधु (५) चमक.

उन्ह न. उस, सिज जी रोशिनी. उन्हवणी स्त्री. उस में गरमु कयलु पाणी.

उन्हाळा पु. (१) ऊन्हारो (२) गर्मी, आइहडु. कधी उन्हाळा तर कधी पावसाळा कडहिं भरीअ में त कडहिं भाकुर में. उन्हाळी स्त्री. (१) ऊन्हारे जी गर्मी (२) पेशाब जो साड़ो. उन्हाळे पु. (१) पेशाब जी बीमारी (२) गरम पाणीअ जो चश्मो.

उप [सं] उपसर्ग. उप; - ही उपसर्गु लगण सां ही मलिलब निकिरंदा-वेझाई, अन्तु, दानु, शुरूआत, घटिताई आदरु, धंधो वगेरह (२) हथ हेठां, नाइबु.

उपकरण [सं] न. (१) साधनु, सामानु (२) साइन्स जे तजुबे जो सामानु (इं) 'अपरेटस्' (३) ईश्वर जी पूजा जा बर्तन-सामानु.

उपकार [सं] पु. (१) भलाई, उपकारु (२) मदद (३) दया, आधार, थोरा. उपकारक वि. (१) भलाई कंदडु (२) फाइदेंदु. उपकृत वि. (१) थोराइतो, शुकुरगुजारु (३) जंहिते महिरबानी कई वेई आहे.

उपक्रम [सं] पु. (१) शुरूआत, आरंभु करणु (२) (कंहिं में) घिङ्गणु (३) (को कमु) हथ में खणणु, डंजु डाअणु, ज़िमो खणणु (४) कमु-उपाज करणु (५) योजना.

उपग्रह [सं] पु. उपग्रहु, वडे ग्रह जे चौधारी फिरंदडु नंदो ग्रहु, (इं) 'सड्टेलाइट'.

उपचार [सं] पु. (१) उपाज, इलाजु (२) शेवा टहल (३) रवाजु, रीति (४) शफा (५) सत्कारु, मरहबा (६) सामानु, साधनु. उपचारबोल पु.ब.व. मथासिरो गाल्हाइणु.

उपचित [सं] वि. जमज-गडु कयलु, मेडियलु.

उपज [सं] पु. (१) पैदाइश, ज़म (२) उत्पत्ती (३) खोजना, नई कल्पना. उपजणे अ.क्रि. ज़मणु, पैदा थियणु. उपजत क्रि.वि. (१) पैदाइशी, जाए ज़म (२) सुभावीक.

उपजाति-ती [सं] स्त्री. उपजाति, वहु, पुहाई.

उपजीवी [सं] वि. गुजर लाइ बिए ते भाईदडु. उपजीविका

स्त्री. गुजारो, पेटु भरण जो वसीलो, पेट परंदी.

उपटणे अ.क्रि. (१) मथे अचणु, बाहिरि निकिरणु (कोको वगेरह) (२) वरी उथिलणु (बीमारी) (३) खिसिकणु (४) खुलणु, जाहिरु थियणु (५) उलर करणु. स.क्रि. (१) पाइ सूधो पटे कढणु (२) फुरणु (३) खसणु, खसे भजी वणणु (४) बेख कढणु.

उपटसुंभ वि. (१) मुफतिखोरु (२) आवारा, पेनांगु, बेकार (३) पोइढाऊ.

उपहा-ही-ढे वि. ऊंधो, ऊंधी.

उपपणी स्त्री. छज में अनु विस्ती हवा ज़रीए भूसो उडाइणु जी क्रिया. उपणणे स.क्रि. (१) अनु साफु करणु (२) खोले बुघाइणु (३) खसीसु लेखणु.

उपदेश [सं] पु. (१) उपदेसु, बोधु, सिख्या (२) सलाह. उपदेशणे स.क्रि. (१) सिख्या डियणु, सेखारणु (२) सलाह डियणु. उपदेशक वि. उपदेसु-सिख्या डींदडु.

उपद्रव [सं] पु. (१) तकलिफ (२) मुसीबत (३) बीमारी (४) लगिता. उपद्रवी वि. (१) तकलिफ डींदडु, सताईदडु (२) लगिता थियलु.

उपद्वीप [सं] न. उपबेटु.

उपदव्याप [सं] पु. (१) संझटु, खफो (२) बेहदि कोशशि (३) तकिलीफ. उपदव्यापी वि. (१) खफती (२) शरारती (३) कोशशि कंदडु.

उपनगर [सं] न. उपनगरु, वडे शहर सां गुंडियल बस्ती, नंदो शहर.

उपनयन [सं] न. जणियो.

उपनाम [सं] न. (१) आकहि जो नालो (२) तखलुसु.

उपनियम [सं] पु. पेटी काइदो, (इं) 'बाइ लॉ'.

उपनेत्र [सं] न. (१) ऐनक, चश्मो (२) चालीह सालनि जी ज़मिरि.

उपन्यास [सं] पु. (१) शुरूआत (२) दीपाचो (३) विषय जी बा तरितीब रचना.

उपपत्ती [सं] स्त्री. (१) कारणु, साबिती, साबितु करणु (२) मतो, सिधांतु (३) विषय जी छंड छाण (४) साधनु, सामानु (५) अटिकल, कल्पना (६) सन्बुधु, लागापु.

उपपत्नी स्त्री. रखियल औरत-ज़ाल.

उपपद [सं] न. (१) कमितरि-घटि दर्जे जो पदु-स्थानु (२) पदवी.

उपपन्न [सं] वि. (१) साबितु कयलु (२) भरियो-भाग्यो, अमीर.

उपपादन [सं] न. (१) साबितुयिनि सां साबितु कयलु (२) रचना, बयानु.

उपपाद्य [सं] वि. खोले समुझाङ्ग जो (विषय वगेरह).

उपभुक्त [सं] वि. वापुरायलु, इस्तिअमालु कयलु, आजिमूदो वर्तलु.

उपभोग [सं] पु. (१) सवादु, भोगु, कमु आणणु, वापुराङ्गु जी क्रिया (२) सुखु हासुलु करणु (३) आजिमूदो (४) संभोगु, जिनाहु (५) माल जी खपति, खापो.

उपभोगणे स.अ.क्रि. (१) सवादु वठणु, सुखु हासुलु करणु, भोगणु (२) वापुराङ्गु (३) आजिमूदो वठणु (४) संभोगु-जिनाहु करणु (५) भलु करणु.

उपभोक्ता वि. (१) वापुराईदडु (२) आजिमूदो वठंदडु. उपभोग्य वि. वापुराङ्गु जोगो.

उपमर्द पु. (१) बेइजती (२) बिना सोचे कयलु कमु.

उपमा [सं] स्त्री. उपमा, भेट, तश्बीह.

उपमान [सं] न. जंहिं सां कंहिंजी भेट कजे.

उपमेय [सं] न. भेट करण जहिदो.

उपयुक्त [सं] वि. काराइतो, फ़ाइदेवारो.

उपयोग [सं] पु. (१) फ़ाइदो, ज़रूरत, कमु (२) कम में आणणु, वापुराङ्गु.

उपर [सं] क्रि.वि. (१) पोइ, पुठियाँ (२) खौ, खौ वधीक (३) खौ सवादु. पु. असरु, पंहिंजी शख़्शियत जी मुहिर.

उपरखणी स्त्री. माडी, घर जी बीं मंजल.

उपरठपका पु. भलाई अ जो बदिलो बुराई.

उपरणे न. कुल्हे ते रखण जो अंगोछो या टुवालु.

उपरती [सं] स्त्री. (१) दिलि खजी वजण जी हालति, वैरागु (२) शांती (३) रोक (४) अन्तु, पछाडी.

उपरसाल स्त्री. बाहिरीं खल, मथीं चमिडी.

उपरा वि. (१) पराओ, गैर, धारियो (२) नओं. पु. (१) मुंद (२) बिना हुक वारो.

उपरांत [सं] क्रि.वि. उपरांति, (१) पोइ, पोयां, पोइ बि (२) इलावा.

उपराळा पु. (१) का शैइ हूद खां वधीक अंदाज में अजायो सांढणु (२) डुखिए वक्त लाइ बचाए रखणु (३) मदद

(४) एविजो, हरिजाणो (५) रंग.

उपरि-री [सं] शअ. मथे, हिन खां पोइ, पोइ.

उपरोध [सं] पु. (१) रोक, रंडक, विष्णु (२) शकु, शरमु, शकिजणु (३) जुल्मु, तकिलीफ़ (४) तज़ानो, चयर, टोक, हज्व, उभालो (५) तन्ज़. उपरोधिक वि. टोकाइतो, चयर कंदडु (भाषणु), मथां सुहिणो पर चुभंदइ मतिलब वारो, तन्ज़ी (भाषणु या गाल्हाइणु).

उपलब्ध [सं] वि. (१) मिलियलु, हासुलु थियलु (२) मुयसिरु, हासुलु थियण जोगो. उपलब्धी स्त्री. (१) हासुलत, लाभु (२) ज़ाण, ग्यानु.

उपलभ्य [सं] वि. हासुलु थियलु या हासुलु थियण जोगो. उपलक्षणे स.क्रि. मन में इरादो करे गाल्हाइणु, इशारो करे गाल्हाइणु.

उपवन [सं] न. बागु, फुलवाडी.

उपवर [सं] वि. स्त्री. वर जोगि, वड वरि, शादीअ लाइकि.

उपवास [सं] पु. उपासु, लंघणु, सजो डींहु रोटी न खाइणु.

उपविधि-धी [सं] पु. पेटी काइदो, (इं) 'बाइ लॉ'.

उपसणे स.क्रि. कढणु, छिकणु.

उपसभापती [सं] पु. नाइबुसभापती.

उपसर्ग [सं] पु. (१) तकिलीफ़ (२) कंहिं लफ़्ज़ या धातूअ अगियाँ ईदडु हर्फ़, उपसर्गु. (३) बदि सोणु.

उपसंहार [सं] पु. (१) अन्तु, पछाडी (२) ग्रंथ जो पछाडीअ वारो हिंसो (३) सारु, ततु.

उपसूचना स्त्री. सुझाउ.

उपस्कर [सं] पु. (१) साधनु, सामानु (२) सूहं वधाईदडु शैइ (३) घर गिरहस्तीअ लाइ ज़रूरी शयूं-बुहारी, छजु वगेरह.

उपस्थापन [सं] न. हाजुरु करणु, बीहारणु.

उपस्थित [सं] वि. (१) थियलु, पैदा थियलु (२) हाजुरु (३) वहिंवार में चालू, हलंदडु. उपस्थिती स्त्री. (१) हाजुरी, विजुदु (२) यादि (३) ताज़गी.

उपहार [सं] पु. (१) नज़रानो, सूखिडी (२) नाश्तो, नेरणि. उपहारगृह न. (नाश्तेजी) होटल, रेस्टारंट.

उपहास [सं] पु. (१) मश्करी, ठोली, तज़ानो (२) निंदा, गिला, खिल.

उपाख्यान [सं] न. वडी कथा में आयल नंढी कथा.

उपांग [सं] न. नंढिडो हिंसो, कमितरि साधनु.

उपांत्य [सं] वि. उपांतकु, आखरीन खाँ हिकु अगु, (इं) 'सेमी फाइनल'.

उपादान [सं] न. (१) वठणु (२) हासुलियत (३) जुजो, जुजा.

उपादेय [सं] वि. कबूलिण जोगो.

उपाधि-धी [सं] पु. स्त्री. (१) तकिलीफ, रंडक (२) संशुद्ध (३) पदवी, लकबु.

उपाध्याय [सं] पु. गुरु, सेखारीदंड.

उपाय [सं] पु. उपाउ, इलाजु, वसीलो, वाहु, रिया, बिलो.

उपायन [सं] न. नजुराणे, सूखिडी, सौगात.

उपार्जन [सं] न. हासुलियत, हासुलु करणु. उपार्जित वि. हसुलु कयलु-थियलु.

उपाशी वि. बुखियो, बुखायलु.

उपास पु. उपास, लंघणु, विर्तु, व्रतु. उपासमार स्त्री. लंघणु, फाफो, खाधो न मिलण करे बुख मरण जी हालति.

उपाशी वि. बुखायलु, रोटी न खाधलु.

उपासक [सं] पु. पूजा या भगिती (२) शेवा (३) आराधना.

उपाहार [सं] पु. नाश्तो, फल वगेरह खाइणु.

उपीट [का] न. सूजीअ जो चहिरो सीरो.

उपेक्षा [सं] स्त्री. (१) लापरवाही, ध्यानु न डियणु, नजुरअंदाजी (२) बेइजती, धिकारु (३) अखि बूट. उपेक्षित वि. (१) ध्यानु न डिनलु (२) धिकारियलु, ठुकिरायलु.

उपोद्घात [सं] प. (१) मुहागु, ग्रंथ जी भूमिका (२) शुरुआत, महंडु (३) बयानु, समुझाणी.

उपोषण [सं] न. लंघणु, रोटी न खाइणु.

उफणणे स.अ.क्रि. (१) अनाजु छजु मां हेठि केराईदे भूसो उडाइणु (२) वधणु (३) सरीर ते फहिलिजणु (३) (खीरु) फिटणु (४) घमंड में फूडिजणु.

उफराटणे अ.क्रि. (१) उथिलणु, उबतो थियणु (२) अखियू खुमार में भरिजणु, घमंडु थियणु. उफराटा-टे वि. उबतो. उफराटा न्याय पु. उबतो न्याउ. उफराट्या काळजाचा वि. कठोर, पकीअ दिलि वारो.

उफळणे अ.क्रि. छोह मां बाहिरि निकिरणु.

उफाट-डा पु ज़ोरु, जोशु. उपड्याचा वि. (१) जल्दी वधंदडु (२) मज्जिबूत सरीर वारो, सधारो.

उफाण-न पु.न. (१) टहिको (गरम पाणीअजो) (२) उभाम,

उभामणजी हालति.

उफाळा पु. (१) टहिको, उबारो, जोशु (२) उभाम (३) बची पवणु, वधणु वि. वधियलु, बचियलु, वधीक. उफाळणे अ.क्रि. (१) ज़रूरत खां वधीक थियणु (२) घमंड विचां फूडिजणु (३) उथिली पवणु, छोह मां मथे अचणु (४) टहिको अचणु (५) उभामणु.

उबग स्त्री. पु.न. (१) ककि, खफो (२) उल्टी. उबगणे अ.क्रि. ककि थियणु, बेजारु-खफे थियणु.

उबट [का] वि. (१) नहें सोसिडो, थोरो गरमु (२) बांस वारो, टको (३) किनो थियलु. उबटणे अ.क्रि. किनो थियणु, फिटणु. उबटाण स्त्री. बदि बूड.

उबणे अ.क्रि. (१) गरमु थियणु (२) साहु मुंझणु (३) बेचैनु थियणु (४) किनो थियणु (५) फुरिडी भरिजणु. पाऊस उबणे बर्साति बंदि थियणु.

उबदरणे अ.क्रि. (१) साहु मुंझणु (२) तकिलीफ सहणु.

उबदार वि. गरमु, ऊनी. उबदारपणा पु. हिरारत, गर्मी.

उंबरा पु. चांउठ. उंबरा झिजविणे पंध करणु, घडीअ घडीअ धरि वणणु.

उंबराचे फूल न. ईद जो चंडु, छठी छमाहीअ गाडिजंदडु शखु.

उंबरठा पु. चांउठ, बुंभो.

उबविणे स.क्रि. (१) गर्मी डियणु (२) (आने ते - अंडे ते) आरो करणु (३) साहु मुंझाइणु (४) गर्मी डेई, रसाइणु (अंब). उबवण न. (१) आरो, फालिको (२) गर्मी, फल रसाइण जी क्रिया.

उबळ स्त्री. खंधि या दम जो ज़ोरु या दौरो, उबाही.

उबारा पु. (१) गर्मी, हुबस (२) पैसो.

उभट वि. उभो, डिघो.

उभय [सं] वि.स.ना. बूई, बिन्ही, बि तर्फो. उभयतः क्रि.वि. बिन्ही पासे, बिन्ही पासनि खां. उभयता वि. बूई, बूई ज़णा. उभयान्वयी वि. बिन्ही खे जोईदडु, बिन्ही सां लागुपो खंडडु, गुंढीदडु. उभयान्वयी अव्यय न. हर्फु जुम्लो, (इं) 'कंजक्शन'. उभयापत्ती स्त्री. बिन्ही पासे मुसीबत, पसि व पेशि, हयसि बयसि.

उभरणे स.क्रि. (१) उभो थियणु, बीहणु (२) अनाज मां कख वगेरह उडइणु (३) अनाजु वगेरह लाहिणु या भरणु.

उभवण स्त्री. ताबी, उभो धागो.

उभवणी स्त्री. (१) बीहारणु, अडावत, रचना (२) कंधु मथे खणणु (३) फैलाउ. उभविणे स.क्रि. उभो करणु, अडणु, बीहारणु.

उभा वि. (१) उभो, बीठलु (२) तयारु (३) तेजु, पको (४) सजो, सारो (५) चालू, हलंदडु (६) बीठलु, बिना रफ्तार वारो. उभे करणे (१) बीहारणु, उभो करणु (२) वरी हासलु करणु. उभे जाळणे इझा डियणु, सताडणु. उभे ठाकणे साम्हूं अची बीहणु, मथां अची पवणु. उभे दुःखणे मज्मूली आजारु-तकिलीफ. उभे धरणे सताडणु. उभे नेसणे कपिडा पाडणु खां पहिरीं लगाए डिसणु या सरीर ते वेड्णु. उभे राहणे (१) मदद करण लाड वधणु-तयारु थियणु (२) मुसीबत खां छुटणु (३) वसूलु थियणु (४) थियणु (५) रुकावट पैदा थियणु. सावलीस उभे न राहणे कंहिंजे पाछे खां परे भजणु. उभा दांडा पु. (१) उभो थंभो (२) सिधो रस्तो या वहिवारु. उभा दावा पु. जानी दुश्मनी. उभी दुपार स्त्री. बिल्कुलु मंझंदि जो वक्तु, उभी पेठ स्त्री. सजी बजारि. उभ्या जन्मात अ. सारी जिंदगीअ में. उभ्या उभ्या क्रि.वि. बीठे बीठे, झटि. उभी कुडी स्त्री. डिघो ऐं सन्हिडो सरीरु. उभी चाकरी स्त्री. तकिलीफवारी शेवा.

उभार स्त्री. (१) ओबाहु, बनावत, आकार (२) अडावत, रचना (३) खेर, (इं) 'कदम्बर', बाहिरि गोलु कमान. पु. (१) उत्साहु, उमंगु (२) अभिमानु, आकड़ि. वि. उभिरियलु, मथे आयलु. उभारणी स्त्री. (१) ओबाहु, बनावत (२) अडावत, रचना, फहिलाउ (३) बीहारण जी क्रिया (४) कमेंद जे रस जो टहिको. उभारणे स.क्रि. (१) ओभारणु, उभो करणु, अडावत करणु, अडणु (२) हलाडणु, शुरूअ करणु (३) मथे-साम्हूं आणणु (४) भडिकाडणु (५) डिघो करणु. उभारत क्रि.वि. (१) बिना फैलाअ जे (२) पक न हूंदे (३) स्वाजी तोर.

उमग [सं] पु. (१) ज्ञाण, अहसासु (२) खोज, खबर. उमगणे अ.क्रि. (१) मज्जलु थियणु, मिलणु, खोज थियणु (२) खुलणु. स.क्रि. (१) गोल्हणु (२) ज्ञाणणु, समुझणु. उमग पडणे (१) खबर पवणु (२) समुझणु.

उमज स्त्री. (१) समुझ, ज्ञाण, ग्यानु (२) अकुलु, सियाणप. उमजणे अ.क्रि. सुजागु थियणु, डिसणु. स.क्रि. समुझणु, ज्ञाणणु, ध्यान में अचणु. उमजीक वि. (१) तेजफ्रहमु (२) फौरन् समुझ में ईदडु.

उमट पु. (१) खोज, खबर (२) चिटीअ तरह नजरि अचणु, चिटु. उमटणे अ.क्रि. (१) मुहिर लगणु, ठपो लगणु (२) छपिजणु (३) ज्वाहिर थियणु (४) चिटो-साफु थियणु, चिटीअ तरह बुधण में अचणु. उमटलेखन न. मन्बतकारी, चिटु, अखर उधारणु, 'एम्बोसिंग'.

उमदा [अ] वि. (१) उमदो, उचो, उत्तमु (२) सुहिणो (३) वडी दिलिवारो.

उमलणे अ.क्रि. (१) टिडणु (२) टिडिकणु, चीरु पड्जी भजणु (३) खुलणु (४) पिघिरणु, रिजणु (५) खुशि थियणु. स.क्रि. (१) खोलणु, उखेलणु, कढणु (२) छिलणु, सोडणु.

उमळ स्त्री. (१) उबिडाकु, वकडु, दिलि कची थियणु, उल्टी थियण जी भावना (२) घणी बर्साति करे जमीन में पाणीअ जा नेसारा पैदा थियणु. उमळ पडणे घणी बर्साति करे फसलु सडणु.

उमळणे अ.क्रि. (१) टिडणु (२) छिकी अचणु, गर्मीअ करे गर्भु थियणु (३) उबिडाकिजणु, उल्टीअ वांगुरु थियणु.

उमाठ, उमाठा पु. (१) दडो, थल्हो (२) पहाड जो मथियों हिसो (३) दरु, चांउठ (४) का गाल्हि खुलणु. वि. डिघो.

उमाप वि. बे हदि, जामु, घणो.

उमासा पु. उबिडाको, उल्टीअ वांगुरु थियणु (२) जजिबो, छोहु (३) साहु (४) फुरसत (५) खंधि जो दौरो.

उमाळा-ळी पु. (१) उमंगु, जोशु, वल्लवो (२) जजिबो, छोहु (३) टहिको (४) उबिडाकु, दिलि कची थियणु (५) गर्दी, पीह (६) घणी चाहना.

उमेद [फा] स्त्री. (१) उमेद, आशा, खातिरी (२) हिमथ (३) जवानी. उमेदीस येणे (१) जवानीअ में कदमु रखणु (२) बहार अचणु. उमेदवार वि. (१) हिमथवारो, पको इरादो खंदडु (२) बालिगु, जवानु (३) जूररतमंदु, धुरिजाऊ. पु. उमेदवार, दरखास्त कंदडु (२) कमु सिखण लाड थोरे वक्त लाड रखियलु

शखु. उमेदवारी स्त्री. (१) उमेदवारी (२) जवानी, ज़ोरु (३) शर्तवारी या थोरे वक्तजी नौकरी. उमेदी स्त्री. जवानी, ताकत.

उरक पु. उकिलाउ, कमु जल्दु करण जो फ़न्तु-काबिलियत. कामाचा उरक पढणे कमु पुरो थियणु-निबिरणु. उरकणे स.क्रि. उकिलणु, निबेरणु, कमु पूरो करणु, रैवाङ्गणु. अ.क्रि. (१) पूरो थियणु, निबिरणु (२) ख़लासु थियणु.

उरजा स्त्री. संभाल, निगहबानी.

उरणे अ.क्रि. (१) बचणु (२) बाकी रहणु, वधीक थियणु. उरता न ठेवणे-घरणे-बाळगणे लाहे पाहे बीहणु, को कमु करण वक्ति न इकणु. उरले सुरलेले वि. रहियलु सहियलु, बचियलु सचियलु.

उरमट-उर्मट वि. गुस्ताखु, बे अदबु.

उरूस [अ] पु. उर्सु, मुस्लमान फ़कीर या पीर जी वर्सी, वर्सीअ जो जशनु.

उरोज [सं] पु. उरहु, बुबो, पिस्तानु.

उरोळी स्त्री. (बनीअ में मिटीअ जो) बन्दु.

उर्णा [सं] स्त्री. उन.

उर्फ [अ] पु. उर्फ़, मशहूर थियलु नालो, उपनामु.

उर्मी [सं] स्त्री. छोहु, जज़िबो.

उर्वरित [सं] वि. बाकी, बाकी बचियलु.

उलखणे अ.क्रि. ज़ेवर जी लाख लही वगणु, बुडो किरणु या निकिरणु, रेहु टुटणु.

उलगहणे स.क्रि. (१) खोलणु, छोड़णु, जुदा करणु, डाहिणु (२) पूरो करणु, पारि पवणु. अ.क्रि. खुलणु, छुड़णु, धार थियणु, पूरो थियणु, डहणु. उलगडा पु. (१) साफ़ु समुझणु (२) जवाबु, सुलिझ (३) मुक्ती (४) बा तरितीब रचना (५) चिटार्ई, तशरीह.

उलगणे अ.क्रि. (१) पूरो-ख़तमु थियणु (२) बीहणु, बंदि थियणु. स.क्रि. (१) ख़ाली करणु (२) पूरो करणु. उलगाउलग स्त्री. कम जो निबेरो, कमु पूरो करणु. उलगाघाल स्त्री. (१) अजाई कोशशि, झंझटु (२) शरारत. उलघाल स्त्री. बेचैनी, आंधिमांधि, फथिको.

उलट पु. स्त्री. उलट, मोट, वापसी. क्रि.वि. उबतो, वापसि, उलटो, उटिलो, बीणो, माग़हीं, मूरिगोई, पाण. उलट उत्तर न. वरंदी (डियणु), गुथो जवाबु. उलट टपाली

क्रि.वि. वरंदी टपाल में, टपाल मिलण शर्ति. उलटपुलट स्त्री. उल्टि पुल्टि, डांवाडोलु. उलट तपासणी स्त्री. (१) आडी पुछा (२) बीहर जाच.

उलटणे अ.क्रि. (१) उटिलणु, उबतो थियणु, ऊंधो थियणु (२) वापसि वरणु-फिरणु (३) वरी थियणु, उथल खाड़णु (४) पूरो थियणु, वगणु, पुठिते पवणु. स.क्रि. (१) उटिलाड़णु, उबतो-ऊंधो करणु (२) पूरो करणु (३) सुलिझाड़णु, हलु करणु. उलटून बोलणे उलटो जवाबु डियणु, आकड़ि सां गाल्हाड़णु. उलटा वि. उलटो, उबतो. उलटापालट स्त्री. उल्टि पुल्टि.

उलटी स्त्री. (१) उल्टी, कैड (२) कलाबाजी (३) वचन जी भविकडी, गाल्हि तां फिरी वगणु. उलटी अंबारी स्त्री. बिख्या जी झोली. उलटी उडी स्त्री. कुलाचो. उलटी सुलटी हजामत करणे लाख लाहिणु.

उलंडणे स.क्रि. (१) उथिली पवणु (२) ऊंधो करणु, निविड़णु (३) फिट्टी करणु (४) ओरांघणु (५) त्यागणु. अ.क्रि. (१) ऊंधो थियणु (२) कनतारि थी वहणु.

उलणे अ.क्रि. (१) फाटणु, टिडिकणु, भजणु (२) जज़िबो पैदा थियणु.

उलथणे न. उथिलाणो, खुरपी, खुरपो.

उलथणे अ.क्रि. (१) उथिलणु (२) हली वगणु. स.क्रि. (१) उथिलाड़णु (२) मरणु (३) गोल्हणु (४) पूरो करणु (५) मारणु.

उलथा वि. (१) ऊंधो, पुठीअ भरि सुम्हियलु (२) उबतो, उबतड़ि. उलथापालथ स्त्री. उथलि पुथलि.

उलाढाल स्त्री. (१) उथलि पुथलि, हलचलु (२) कारोबार (३) बे चैनी, आंधिमांधि (४) हेतिरनि पैसनि जो धंधो करणु.

उलाळ पु. वडो आवाजु. न. टपो, छलांग.

उलूक [सं] पु. चिबिरो, उल्लू.

उल्का [सं] स्त्री. (१) किरंदडु तारो (२) उलो (३) मशअलु (मशाल).

उल्लंघन [सं] न. उलंघणु, ओरांघण जी क्रिया. उल्लंघणे स.क्रि. (१) ओरांघणु, टपणु, लंघणु (२) चयो न मगणु (३) मर्यादा खां बाहिर वगणु.

उल्लसित [सं] वि. (१) खुशि (२) टिडियलु.

उल्लास-उल्हास पु. (१) हुलासु, आनंद (२) उत्साह (३) शौक.

उल्लू वि. (१) चरियो (२) मोहितु, आशिकु, मुफ्तू (३) उतावलो.

उल्लेख [सं] पु. (१) जिकिर (२) उचार.

उल्हास पु. डिसो 'उल्लास'.

उवाङ्गे-यिणे-हणे अ.क्रि. (१) खुशि या राजी थियणु (२) खोले बुघाङ्गु.

उशागत-ती स्त्री. सेरांदी, हंघ जो मथे वारो पासो.

उःशाप [सं] पु. सिराप या पाराते खां छोटिकारो मिलण जो वरु.

उशी स्त्री. विहाणो.

उशीर पु. देरि. उशीरा क्रि.वि. देरि सां.

उम्वास [सं] पु. बाहिरि कढियलु साहु.

उषःकाल [सं] पु. असुरु, पिरिह फुटी, प्रभाति जो समो.

उषा [सं] स्त्री. (१) सुबह जी लालाणि (२) असुरु, प्रभाति.

उष्टवण, उष्टावण [सं] न. नंढिडे बार खे पहिरियो दपओ अनु खाराङ्ग जो साहु.

उष्टा, उष्टे [सं] वि. (१) जूठो, ओबारो (२) वापुरायलु.

उष्टावणे स.क्रि. (१) जूठो करणु, ओबारणु (२)

पलीतु करणु, भिटिजणु. उष्टावणी न. जूठो - धोतलु

- वापुरायलु पाणी. उष्टावळ स्त्री. जूठि. उष्टी पन्नावळ

स्त्री. कबिरी, रंडी. उष्टे न. जूठि, ओबार.

उष्ट्र [सं] पु. उठु.

उष्ण [सं] वि. (१) गरमु, कोसो (२) तिखो. उष्ण कटिबंध

पु. कोसो कमरबंदु. उष्णकाल पु. ऊन्हारो. उष्णदर्शक

वि. गर्मी डेखारीदहु.

उष्णता [सं] स्त्री. गरिमाङ्ग, तपति, गरिमी, हिरारत.

उष्णतामापक न. सरीर जी गरिमाङ्ग डेखारीदहु कांच जी नली, (इं) 'थर्मामीटर'.

उष्मा [सं] पु. गरिमी.

उसकटणे स.क्रि. (१) टेङ्गणु, पखेङ्गणु (२) खोलणु (३)

डाहिणु.

उसकणे अ.क्रि. पखिङ्गणु, छिङ्ग व छिङ्ग थियणु.

उसण स्त्री. चुक, सट. उसण भरणे सट उभिरणु, चुक पवणु.

उसण उतरणे सट जो सूरू घटिजणु.

उसणणे अ.क्रि. निंड में विफलणु-गाल्हाङ्गु.

उसंत-थ स्त्री. (१) वांदिकार्ड, फुरसत (२) आरामु.

उसनवट-वारी स्त्री. उधारो वठणु-डियणु, कर्जु. उसना-ने

वि. (१) उधारो (२) डेखाङ्ग जो, बाहिरिणं नमूने. न.

बदिलो. उसने उगविणे-फेडणे बदिलो वठणु.

उसपण-णी, उसपा स्त्री. पु. (१) कढी बाहिरि फिटी करणु

(२) कढणु (३) गूणि मां बाहिरि कढियल शैङ्ग.

उसपणे स.क्रि. (१) गूणि मां बाहिरि कढणु (२)

मियान मां तरार बाहिरि कढणु.

उसर-री स्त्री. सुकाए रखियल भाजी (मेथी वगेरह).

उसवणी स्त्री. (१) उखेलण जी क्रिया (२) सोजि घटिजणु.

उसवणे अ.स.क्रि. (१) उखिलणु (२) उखेलणु,

उडेङ्गणु, टाका-सिलाई खोलणु.

उसळ स्त्री. मुङ्ग - दालि वगेरह ओबारे मिर्च मसालह ऐं बियूं

शयूं गडे ठाहियल शैङ्ग-भाजी.

उसळणे अ.क्रि. (१) छलिकणु (२) ज़ोर सां मथे उडामणु,

उछिलिजणु (२) कावडि करणु, उलर करणु (३) मथे

टपो खाङ्गणु (४) बाहिरि या मथे अचणु (५) ज़ोर सां

वधणु. उसळ स्त्री. (१) छोहु, ज़ोर सां बाहिरि

निकिरण जी क्रिया (२) टपो (३) जोशु (४) उसरो,

लमु, ऊसिरो, ओसिरो (५) जुजिकी. उसळी

खाणे-मारणे ज़ोर सां मथे अचणु-बाहिरि

अचणु-उडामणु.

उसासणे अ.क्रि. (१) थधो साहु खणणु (२) सहिकणु (३)

ज़ोर सां मथे अचणु (४) साही पटणु. उसासा पु. (१)

आह, थधो साहु (२) आरामु, साही. उसासा टाकणे

थधो साहु खणणु, आह भरणु.

उसाळा पु. जोशु, उमंगु, उत्साहु.

उसे न. (१) सेरांदी, हंघ जे मथनि वारो पासो (२) विहाणो

(३) सुम्हियल हालति में मथो (४) ओपिरो,

ओपियो, खट जे मथे वारी काठी.

उस्तरणे स.क्रि. (१) घर जी मरिमत करणु, छिति जूं सिरूं

या खपर वगेरह लाहे छिति उघाडी करणु (२)

उखेलणु, धार धार करणु, उडेङ्गणु.

उस्तवारी स्त्री. (१) मरिमत, दुरुस्ती (२) शेवा टहिल (३)

पोख.

उस्ताद, वस्ताद पु. उस्तादु, गुरू (२) होशियार, जाणू.

उस्मरणे अ.क्रि. (१) सहिकणु (२) सुडिका डियणु (३) थधो

साहु खणणु. उस्मरा पु. (१) साही, आरामु (२) थघो
साहु.

उहापोह पु. वादुविवादु, कंहि मसइले ते सोचु वीचार.

उळंबणे स.क्रि. (१) टंगणु (२) मदारु रखणु.
उक्षण [सं] न. छटकार, छिणकार, छट.

ऊ

आ मराठी वर्णमाला जो छहों हर्फु इलत.

ऊ-ऊं स्त्री. जूं, जई, घटो. (मराठी ब.व. उवा = जूंऊ).

ऊट स्त्री. ऊंगट, गाडीअ जे फीथे जी रफ्तार रोकीवडु पथर,
पथर जी टेक-आड.

ऊठपाय क्रि.वि. (१) उथंदे विहंदे, सदाई (२) हमेशाह
तयार.

ऊठबस स्त्री. (१) उथ वेह (२) महिनत, कसिरत.

ऊत पु. (१) झसाई, घणि, घणाई (२) उभाम उभामी वहण
जी हालति (३) रेलो, छोहु (४) दिलि भरिजी अचणु
(५) जवानीअ जी मस्ती. ऊत येणे (१) हृद खां
वधीक थियणु, बे हृदि थियणु (२) न मापणु. उतमात
पु. बांवरु, मस्ती.

ऊद [अ] पु. ऊद, लोबानु, धूप. न. मुश्क बिलो.

ऊन-न्ह न. उस, गरिमी. वि. (१) घटि (२) अधूरो (३) घटि
दर्जे जो. ऊनऊन वि. (१) तेजु (२) बे हृदि गरमु (३)
ताजो.

ऊब स्त्री. (१) गरिमी, गरिमाइश (२) बूसट (३) आधार,
आसिरो, जोरु. ऊब जिरविणे कंहिजी आकडि लाहिणु,
लाख लाहिणु.

ऊर स्त्री. (१) ऊर, उरहु, छाती (२) हिजाँउ, दिलि (३)
पिस्तानु, थणु, बुबो. ऊल उलणे हिजाँउ फाटणु. ऊर
कादुन चालणे छाती कढी हलणु, आकडि सां हलणु.
ऊर दहपणे हिमथ हारणु, दिलि शिकस्तो थियणु. ऊर
दबणे-बसणे दिलि विहणु, घबिराइजणु, मतियूं मुंझणु.
ऊर दाटणे दिलि भरिजी अचणु. ऊर फाटणे (१) दुख
विचां व्याकुलु थियणु (२) उरह भरिजणु, बुबा
सडोइजणु, छोकिरीअ जो बालिगु थियणु. ऊर बहविणे
छाती पिटणु. उरावर घेणे पंहिजे सिर ते खणणु (को

कमु). उरावर असणे सिर ते जवाबदारी हुअणु.
उरावर घोंडा ठेवणे (१) दिलि ते पथरु रखणु, सबुरु
करणु, सूरु पीअणु (२) बे हृदि दुखियो कमु करण
लाइ चवणु. उरावर बसणे (१) छातीअ ते सुवारु
थियणु (२) कोई कमु करण जी जिमेदारी मथां पवणु.
उरी फुटणे हृद खां वधीक महिनत करणु, महिनत करे
छातीअ में सूरु पवणु. उरावर हात ठेवून अ. दिलि ते
हथु रखी, खातिरीअ सां.

ऊर स्त्री. (१) बचियलु (२) खोटी.

ऊर्जा [सं] स्त्री. शक्ती, ताकत, जोरु, (इं) 'एनर्जी'.

ऊर्जित [सं] न. बहबूदी, उनती, वाधारो, औजु. ऊर्जित
काळ प. वाधारे जो वक्तु, औजु.

ऊर्ध्व [सं] वि. (१) मथे आयलु, उभो, अभिरियलु (२) पोइ
वारो. पु. (१) मरण वक्ति पोयों साहु या साह जी
घरघर (२) साहिको. ऊर्ध्वगती स्त्री. मथे ववणु,
मोखु, मुक्ती. ऊर्ध्वदृष्टी स्त्री. आकाश डौंहुं कयल
नजूर. ऊर्ध्वपातन न. अर्कु कढणु, अर्कुकशी,
चिकाइणु, (इं) 'डिस्टिलेशन'. ऊर्ध्वपान न. नशेदार
शैइ वापुराइणु.

ऊर्फ [अ] क्रि.वि. ऊर्फु, या.

ऊर्मी [सं] स्त्री. (१) लहर, छोहु (२) रफ्तार (३) जजिबो.

ऊस पु. कमंडु.

ऊसदार न. अगियों दरु.

ऊह पु. न. (१) तर्कु, अनुमानू, अंदाजो (२) ग्यानु (३)
सिघांतु. ऊहापोह पु. गाल्हि बोल्हि, सोचु वीचार,
बहिसु.

ऊळ [का] स्त्री. बसर जो बूटो या बनी.

ऋ

ऋ मराठी वर्णमाला जो सतों हर्फुं इलत.

ऋग्वेद पु. ऋग्वेदु, रुग्वेदु, पहिरियों वेदु.

ऋचा [सं] वेदनि जो मन्त्रु-श्लोकु.

ऋजु-जू [सं] वि. (१) सवलो, सिधो (२) ईमानदार, सादो.

ऋण [सं] थ. (१) कर्जु (२) ओघरि (३) हिसाबनि में काटु या काटूज जी निशानी (-) (४) सालिबो, बिजिलीज जो हिकु किस्मु (इं) 'निगेटिव'. (५) थोरो, गहिरबानी, उपकार. ऋणकारी पु. (१) कर्जु ईंदडु, व्याजखोर (२) कर्जु वठंदडु. ऋणको, ऋणाईत पु. कर्जु वठंदडु, कर्जुदार, कर्जु, डिणाइतु. ऋणपत्र न. कर्जुपत्र, उधारपत्र. ऋणानुबंध पु. (१) गहिरो नातो, नेहु (२) पोएं जनम जो सन्बु या लागपो. ऋणी वि. (१) कर्जुदार (२) थोराइतु,

शुकुरुगुजार.

ऋतु-तू [सं] पु. (१) रति, मुंद, मीसम (२) रति, हैजु, माहिवारी. ऋतुदर्शन न. हैजु, माहिवारी, कपिड़ा अचणु. ऋतुमती स्त्री. हैजुवारी औरत. ऋतुदान न. जिनाहु, संभोगु.

ऋत्विज [सं] पु. यग्यु-हवनु कंदडु ब्रह्मणु.

ऋद्धि-द्धी [सं] स्त्री. वाधारो, सुखसंपती. ऋद्धि सिद्धि स्त्री. हर तरह जा सुख, शानुशौकत, रिधी सिधी.

ऋषभ [सं] पु. बैलु, ढगो.

ऋषि-षी [सं] पु. ऋषी, मुनी, तपस्या कंदडु, साधु.

ऋस [सं] प. रिछु.

ऋ, लृ, लृ

हिननि टिनि अखरनि सां शुरू थिंदड लफ्ज मराठीज में कोन्हनि.

ए

ए मराठी वर्णमाला जो यारिहों हर्फुं इलत.

ए अ. अरे, ए, ओ. (सडुकरण लाइ).

एकं वि. एका.

एक [सं] वि. (१) हिकु (१) २ बेजोडु, लासानी (३) कोई त बि (४) फलाणो (५) उहो ई (६) अटलु (७) हिक जो बियो (थियणु). एक असणे हिकु हुअण, एकता हुअण. एक धरन बसणे ज़िदु करणु, होड तां हेठि न लहणु. एक नाही दोन नाही चुपि रहणु, न कुछणु. एक करता बेक होणे हिक जो बियो थियणु. एकाचे दोन करणे वधाउ करणु, वधाए वणु करणु. एकाएक वि. हर हिकु, हिक बिए जे पुठियाँ, हिकु हिकु. एकएकटा वि. अकेलो, हिकिडो. एकक पु. (१) एको, (इं) 'यूनिट' (२) बुनियादी अददु, मिक्दार,

मक्दार. एककल्ली वि. (१) ज़िदी, हठी (२) हिक ई गुलिह खे पकिडींदडु, भौरीअ खाधो. एकचित वि. हिक चितो, एकागरु, पके इरादे वारो. एकछत्री वि. रूडू सूडू हुकूमत, कुलु मुख्तियारु, हिक ई राजा जे अधिकार हेठि-हुकुम हेठि. एकजात क्रि.वि. (१) सभई, सभु (२) पूरीअ तरह, पूरा पूरा. एक जिनसी वि. हिक ई किस्म जा. एक जीव वि. हिकु थी वयलु, पूरीअ तरह गडियलु. एकजूट स्त्री. एको, एकता, पूरो मेलापु, बुधी. एकटक क्रि.वि. यकि टकि. एकटा दुकटा वि. अकेलो, छडो, निवेकिलो. एकटाकी वि. (१) हिकई कलम सां लिखियलु (२) हिक जहिडा ई अखर. एकतंत्री वि. हिक ई तरीके सां हलंदडु.

एकतर्फी वि. हिक तर्फो, पासि खातिरी कंदडु.
 एकतान वि. एकागर, बिए तर्फु ध्यानु न डंदडु.
 एकतारा-री पु. स्त्री. यकितारो, हिकई तार वारो
 साजु. एकतुका वि. सगियो, हिक जहिडो. एकत्र क्रि.
 वि. (१) गडु (२) यकिजाइ. एकदम क्रि.वि. हिकदमु,
 यकिदमु एकदर वि. सभु, कुलु. एकंदरीत क्रि. वि.
 थोरे में, मतिलबु त. एकदा अ. (१) हिक दप्प (२)
 हिक महलो (३) हेकार. एकदाचा अ. अखिरकार,
 मिडयोई, जीअं तीअं. एकदेशी वि. (१) हिक तर्फो
 (२) जिदी. एकनिकी स्त्री. एकता, एको. एकनिष्ठ
 वि. (१) हिक में ई सरधा रखंदडु (२) पको. एकपक्षी
 अ. हिक मतिलब सां. एकपाठी वि. (१) हिकु भेरो
 पड्ढण-बुधण सां यवि कंदडु (२) तेजफहमु. एकपिकी
 वि. स्त्री. साल में हिकुई भेरो फसुलु डींदडु जमीन.
 एकपुती वि. स्त्री. हिक पुट वारी औरत. एकमजली
 अ. विच में न बीहंदे (मंजल ते पहुचणु). एक मार्गी
 वि. सादो, हिकुई रस्तो अखितारु कंदडु. एकमुखी
 वि. (१) हिक जे ई हथ में हूंदडु (राजु) (२) यकिराइ
 (फैसिलो) (३) हिक मुँहो. एकमुठी क्रि. वि. हिकई
 वक्ति, हिकई हथ सां. एकमेक क्रि. वि. पाण में, हिक
 बिए में-साँ. एकमेव वि. हिकिडोई, सिर्फु. एकमेळ पु.
 एकता. एकमेळी क्रि.वि. सभई गडिजी. एकरस वि.
 मगनु. एकरूप वि. (१) हिक जहिडो (२) गडिजी
 हिकु थियलु. एकरूपता स्त्री. ठहकंदडु शिकिल्यै.
 एकलकोंडा वि. अकेलाई पसंदि कंदडु. एकलग अ.
 हिक पासे. एकला वि. (१) अकेलो, छडो (२)
 हिकिडोई. एक वचन न. अददु वाहिदु. एकवचनी वि.
 (१) हिक सुखनु-गालहियो (२) शैड जी एकता
 डेखारींदडु (ग्रामर में) (३) हिको. एकवट अ. सभु
 गडिजी. एकवटणे अ. क्रि. गडु थियणु, हिकु थियणु.
 एकवटा पु. एको, एकता. एकवर्णी वि. हिक रंग जो.
 एकवसा पु. एकांत वारी जगह. एकवाक्यता स्त्री. (१)
 यकिराइ, ठाहु, बणति (२) एकता. एकवार अ. हिक
 वारि, हिकु दप्पओ. एकविघ वि. (१) हिक ई किस्म
 जो (२) हिक में सरधा रखंदडु. एकविघा भक्ती स्त्री.
 हिकई ईश्वर जी भगिती. विसणी वि. हिकु भेरो
 गरमु करे थधो कयलु (पाण). एकवीस वि. एकीड

(२१) एकसडी वि. हिकु दप्पओ छडियल-कुटियल
 (चाँवर). एकसष्ट वि. एकहठि (६१). एकसत्ताक वि.
 कुलुमुखितार, हिकई राजा जे अधिकार हेठि.
 एकसंघ-धी वि. बिना जोड या गुंड वारो.
 एकसमयावच्छेदेकरून क्रि. वि. यकिदमु, हिकई वक्ति.
 एकसमान वि. यक्सान, 'यूनिफॉर्म' (हिसाबु).
 एकसांज वि. हिकु भेरो खीरु डींदडु क्रि. वि. हिक
 दप्प. एकसाथ क्रि. वि. सभई गडिजी. एकसारखा-खे
 वि. हिकसारु, हिक जहिडो, बराबरि. क्रि. वि.
 लागतो, सांदहि, हिकघडो, हिकसारु. एकसुरी वि.
 (१) हिकई सुर वारो (२) सागियोई, उहोई उहो.
 एकस्थान न. (१) एका (हिसाबनि में) (२) एको,
 'यूनिट', हिकुई पैमानो. एकहाती वि. हिक हथियो.
 एकाधिकार पु. हिकहटी, मोनोपली एकाक्ष वि. काणो.

एका पु. एको, एकता, यक्मुश्ती.

एकाएकी क्रि. वि. यकायकि, अचानकु.

एकांत [सं.] पु. एकांति, अकेलाई.

एकांडा वि. अकेलो.

एकाकार [सं.] पु. (१) मिलावट (२) एकता (३) गर्दी,
 गोडु. वि. (१) हिक जहिडी विस्तीअ वारो (२)
 एकाकार, हिकुरूप. (३) मगनु.

एकादशी [सं.] स्त्री. ग्यारसि.

एकारणे अ. क्रि. हिक पासे सुकणु-लडिकणु-खिसिकणु. स.
 क्रि. गडु करणु, डिगु ठाहे रखणु.

एकी [सं.] स्त्री. एको, एकता, यक्मुश्ती.

एकीकडे क्रि. वि. हिक पासे.

एकीकरण [सं.] न. मेलापु, गडु थियणु, मिलणु.

एकीबेकी स्त्री. इकीअबधीअ रादि.

एकूण वि. उण-, हिकु घटि. एकूणऐशी वि. उण्यासी (७९).

एकूणतीस वि. उणटीह (२९). एकूणनव्वद वि.

उणवंजाहु (४९). एकूणसाठ वि. उणहठि (५९).

एकूणात स्त्री. (१) जमअखर्चु या हिसाबु पूरो थियण खां पोड
 पछाडीअ जो टोटलु-पूरी रकम. (२) सारी रकम हेठां
 मालिक जी सही.

एकूलता वि. हिकिडोई, सिकीलधो.

एकूण क्रि. वि. (१) कुलु, सभु मिलाए, जुमिले (२) थोरे में,
 मतिलबु. (३) समूरोई.

एकेरी वि. हेकूणो, हिक तहो. एकेरीवर येणे घकें बुजें पवणु,
तूं छा तूं छा करे विडडहणु.

एकोत्रा [सं.] पु. एकोतिरो, हर महीने सेकिडो हिकु रुपयो
व्याजु.

एकोपा [सं] पु. एको, बधी, यक्मुश्ती.

एक्का पु. (१) (पतनि जो) यको (२) छकिडो, हिक
बैलवारी गाडी. वि. हिकु वधीक.

एक्कावन वि. एकवंजाहु (५१).

एक्केचाळीस वि. एकेतालीह (४१).

एखादा वि. को, कोई, विरले, को को.

एडका [सं] पु. एडकु, घेटो.

एताइश्य [सं] वि. हहिडो, हिन जहिडो.

एतदेशीय [सं] वि. हिन देस जो.

एतावता [सं] क्रि. वि. (१) तंहिं करे (२) थोरे में, मतिलबु
त.

एथें-थे क्रि. वि. हिते, हिन जाइ ते.

एरंड [सं] पु. एरंडी, हेरणु, हेरण जो वणु एरंडाचे गुन्हाळ न.
ककि कंदडु लंबो भाषणु, पटाइ, अबू बहूरू. एरंडेल

न. हेरण जे बिजनि जो तेलु, एरंडीअ जो तेलु.

एरवा-व्हा क्रि. वि. (१) (सुभाणे, परीहें, तांपरीहें) अरीहें. २
चार डीहें अगु.

एरवी-व्ही. क्रि.वि. (१) हूंअं (२) न त (३) वरन् ४ या.

एनगार [फा] पु. ज़ोरदार इमिलो.

एवं [सं] क्रि. वि. इएं, अहिडीअ तरह, ऐं.

एवंच [सं] क्रि. वि. थोरे में, तात्पर्जु, मतिलबु त.

एवडा वि. एतिरो, हेतिरो, हेडो.

एवि-वी [सं] क्रि.वि. इएं, अहिडीअ तरह. एवीतेवी क्रि.वि.
हूंअं बि, कुसु बि थियो त, कहिडे बि नमूने.

एव्हा क्रि.वि. (१) हाणे, हिन वक्ति (२) हाणे जो हाणे.

एव्हाएव्हा क्रि.वि. हिन वक्ति. एव्हाना क्रि. वि. हिन

वक्त ताई, हाणे ताई, एतिरे में. एव्हाशी क्रि. वि.

इको हाणे, हाणे ई.

ऐनेन न. मिळे तेलु.

एलकोट-वेर पु. (१) गडियल कोशशि (२) गोडु, बे
इस्तजामी. एलकोट मल्हार पु. बर्बादी, तबाही.

ऐ

ऐ मराठी वर्णमाला जो बारहों हर्फुं इलत.

ऐकणे स. क्रि. (१) बुधणु, सुणणु (२) ध्यानु डियणु (३)
मजणु, चयो मजणु.

ऐकमत्य [सं] न. यकिराइ, सभिनी जो हिकुई रायो.

ऐकविणे स. क्रि. (१) बुघाडणु (२) सेखारणु (३) उपदेसु
डियणु (४) चिताउ डियणु

ऐकीव वि. (१) बुघलु (२) बिना साबितीअ वारो.

ऐक्य [सं] वि. (१) एकता, बधी (२) यकिराइ (३) जुदा न
हुअणजी हालति.

ऐच्छिक [सं] वि. (१) मज्जीअ मूजिबि (२) पाणमुहारो,
पंहिजी पसंदीअ जो (३) लहिरी, छुडिवागु (४)
जाणीवाणी कयलु.

ऐट स्त्री. आकडि, शानु, ठाहु, नखिरो. ऐटबाज वि. ठाहूको,
डेखि वेखियो.

ऐतबाऊ पु. वि. मुफ्तखोरु.

ऐतहासिक वि. (१) इतिहासिकु, तारीखी.

ऐदी [सं] आलिसी, सुस्तु.

ऐन क्रि. वि. (१) ऐन, पूरो वक्तु या घणि डेखारींदडु लफ़्जु,
पूरे (वक्तते), ठीकु. (२) मुखु या शुरूआत
डेखारींदडु लफ़्जु. ऐन कर्ण न. मूरु, मूलु रकम, व्याज
बिना कर्जु. ऐनकाळी स्त्री. खेतीअ जी ढल. ऐन किमत
स्त्री. मूलु कीमत. ऐन खर्च पु. मुखु खर्चु. ऐन गल्ला
पु. (१) बनीअ जी ढल (२) सिर्फुं खेलु डिसी मुकिररु
कयल फ़सल जी ढल. ऐनजमा स्त्री. हमेशाह जी
मुकिररु थियल वसली. ऐन जिल्स पु. अनाज जे रूप
में डिनल ढल. क्रि. वि. पाण, खुदि. ऐनवसुली स्त्री.
रोक वसलीअजी रकम. ऐनवेळ स्त्री. ऐन वक्तु, ठीकु
वक्तु, ज़रूरत जी महिल. ऐनवेळी क्रि. वि. ऐन वक्त
ते, पूरे वक्त ते.

ऐपत [अ] स्त्री. (१) हैसियत, वित्त (२) ताकत (३) पैसो
ऐपतदार वि. पैसेवारो, हैसियत वारो.

ऐबते गैबते, ऐबु गैबु वि. जहिदो तहिदो, खसीसु, गड़ो
गंजो.

ऐरण स्त्री. (१) अहिराणि, संदाणि (सोनारेजी), अरणि (२)
एकिलाई (मोचीअजी)

ऐरावत [सं] इंद्र देवता जो हाथी. कोठे इंद्राचा ऐरावत
आणि कोठे शामभटाची तटाणी (१) कुजा राजा
भोज, कुजा गंगू तेली (२) काडे कोरी काडे तरारि.

ऐल-साड क्रि. वि. ओराड, आरि धारि, हिन भरि. ऐलपैल
क्रि. वि. (१) हिन भरि ऐं हुन भरि, बिन्हीं पासे (२)
रेजिकी (खर्चुं). ऐलफैल स्त्री. (१) बगावत, बलिवो

(२) शरारत, चरियाइप जी हलति.

ऐबज [फा] पु. (१) मालु (२) धनु, मिलिकयत (३) गहु
(४) सतु, सघ (५) क्रीमत (६) रोक वसली.

ऐबजी [फा.] क्रि. वि. ऐवजि, बदिले, बजाइ, बदरि, बदिरां.
ऐंजी वि. अस्सी (८०).

ऐम्बर्य [सं] न. (१) शानु मानु, भभिको, शानु शौकत,
हम्मत. (२) ताकत, अख्तियारी (३) ईश्वर जो
अन्धु-गुणु (४) बहबूदी.

ऐसपैस वि. कुशादो, वडो, वेकिरो. क्रि.वि. कुशादे नमूने,
हेडौंहुं होडौंहुं.

ऐहिक [सं] वि. दुनियवी, हिन दुनिया जो, जहानी.

ओ

ओ मराठी वर्णमाला जो तेरहों हर्फुं इलत.

ओ उद्गा. ओ, जी. ओ देणे जी चवणु, सड जो जवाबु
डियणु. ओ येईपर्यंत क्रि.वि. उल्टी या कैड अचण
ताई.

ओकणे स. क्रि. (१) ओकणु, उल्टी करणु (२) वापसि
करणु-डियणु (३) मन जी गाल्हि जाहिरू करणु.
ओकायला लावणे (१) उल्टी या कैड कराडणु. (२)
लुटियल-फुरियल पैसा वापसि कराडणु.

ओकरा वि. हमेशह उल्टी कंदडु. ओकारी स्त्री. ओकारो,
ओक, कैड, उल्टी.

ओका-के वि. (१) खाली, सुनसानु (२) बुटो, बुसो.

ओक्साबोक्सी क्रि. वि. सुडिको भरे, जारूं जारू (रूअणु),
ओछिंगारूं डेई.

ओखट-टा-टे वि. किनो, किराहत-बुछां डियारींदडु.

ओग [सं] पु. (१) जुलाब (२) सूर.

ओगण न. गाडीअ जे धुरीअ खे डियण जो तेलु.

ओगरणे [का] स. क्रि. परिछणु (रोटी)

ओगळ वि. गंदो, किराहत डियारींदडु, खराबु, गलीजु.

ओगळबाणा वि. अशुभु, किराहत डियारींदडु.

ओघ [सं] पु. ओघु, वहुकिरो, प्रवाहु, पाणीअ जी रफ्तार
(३) रीति. ओघाबरोबर वाहणे (१) वहुकिरे सां गडु

वहणु-ववणु (२) पंगती रवाज मूजिबि हलणु.
ओघाला येणे सिलसिले सां अचणु. ओघाओघाने
क्रि.वि. सिलसिले सां, दर्जे ब दर्जे.

ओघळ पु. (१) वहुकिरो (२) धारा, रेलो. ओघळणे अ. क्रि.
(१) वहणु, टिमणु, टपिकणु (२) किरणु. ओघळी
स्त्री. (१) पाणीअ जे वहुकरे करे जमीन में थियलु
चीरु या खड (२) पाणी अ जो नंदिडो नालो. (३)
वहकुरी, नेडु.

ओज [सं] न. (१) तेजु, आबु, चमक (२) जोरु (३)
रफ्तार (४) रोशिनी (५) मर्दानगी. ओजस्वी वि.
(१) तेजवारो, शाहाणो (२) बलिवानु.

ओज स्त्री. (१) संभाल (२) सफाई, ठाहूह (३) कमु पूरो
करण जी सफाई. ओज राखणे संभाल करणु, सुठे
नमूने इलाजु करणु. ओजविणे स. क्रि. (१) को कमु
ध्यान सां ऐं सुठे नमूने पूरो करणु (२) बंदोबस्तु करणु
(३) (कंहिं खे) गुणवानु या क्वाबिलु बणाडणु.

ओजळ स्त्री. अंजली, बुकु. ओजळ देणे छडे डियणु, त्यागणु.
ओजळीने पाणी पिणे ब्रिए जे चए ते हलणु,
परमतिडियो थियणु, ब्रिए ते मदारु रखणु-भाडणु.

ओझर पु. (१) टिमणु, सिमणु, वहणु (२) नेडु, नालो,

वहुकिरो.

ओझरता वि. क्रि.वि. (१) मथाछिरो, धुंधिलो, अधूरो (२) सरिसरी तोर. ओझरते दर्शन न. शलक. ओझरती नजर स्त्री. सरिसरी नजर वि. धुंधिलो, सरिसरी.

ओझे न. (१) बारु, वजनु (२) हड़ (३) जवाबदारी. ओझेकरी पु. बारु खणंदहु, कूली.

ओटा [का] पु. (१) थल्हो, दिकी (२) शोलु, शोली, पलज. ओट्याला घालणे (१) (कंहिजे) हवाले करणु (२) पलज में विज्ञणु, गोदि डियणु (बारु). ओट्यात घेणे पलज में वठणु, (बारु) गोदि वठणु.

ओटी [का] स्त्री. (१) शोली, पलज (२) उमाछु, दुन खां हेठि पेट जो हिसो (३) ओहु, गांइ-मेंहि जो थणनि वारो हिसो. ओटी भरणे सुहागिणिजी शोलीअ में चांवर-सोपारी-नारेलु वगेरह विज्ञणु. ओटीत घालणे-घेणे (१) हवाले करणु (२) बारु गोदि वठणु या डियणु. भरल्या ओटीने क्रि. वि. (१) सुहागिणि थी (२) वियमु करे सही सलामति भरियल गोद सां. ओटीभरण न. गर्भवती औरत जे पलज में नारेलु वगेरह शयूं विज्ञणु जो साहु.

ओठ [सं] पु. चपु, चप. ओठ करपणे बेइजती थियणु, हार थियणु. ओठ चावणे गुतो अचणु. ओठाचा जार न वाळणे अवा बारु हुअणु, वडो न थियणु. ओठा बाहेर काढणे बिड्क कढणु, चई बुधाइणु. ओठापर्यंत येणे का गल्हि जबान ताई अचणु, चवण ते हुअणु. ओठाळ वि. चपू, चपिरु.

ओठंगण न. (१) टेक, आधार (२) सहारो, आधार. ओठंगणे अ. क्रि. (१) टेक डियणु (२) कंहिं ते भाइणु.

ओठका [का] पु. ओठके न. बुंदु.

ओंठा पु. बुंदु; टोटु.

ओढ स्त्री. (१) छिक (२) कशशि (३) छिकण जी नोडी वगेरह (४) दाबु (५) छिकण जी सघ (६) घुर्ज, जूरुरत, तंगी (७) सरीर सीटिजणु (८) उव (९) लाडो (१०) छ्यालु, चिंता, लोरी (११) सारूपी. ओढ काढणे मुसीबत में डीहें काटणु. ओढघस्त वि. मुसीबत में फायलु, तंगि हालति वारो.

ओढण न. स्त्री. (१) पोई बक्राया अगीअ तारीख ते लिखणु.

(२) परंपरा, रस्म, रवाजु (३) छिकण जी नोडी.

ओढणी स्त्री. (१) ओढणी, रजो (२) छिक (३) नोडी.

ओढणे स. क्रि. (१) ओढणु, पाइणु (कपिडा) (२) छिकणु, ताणणु (३) लीकणु, लीको कढणु (३) कमिजोर थियणु (४) (बीडी वगेरह) छिकणु, पीअणु (५) सिंघणु, डियणु (नास) (६) छिकताण करणु (७) (ध्यानु) छिकिजणु (८) ज़िदु करणु, आटो करणु. ओढून विकणे (१) वधीक क्रीमत सां विकिणणु (२) पाणु पडाइणु, पाण खे वडो लेखणु. ओढून ताणून क्रि. वि. छिके ताणे, जीअं तीअं करे, जबरदस्तीअ. ओढूनताणून चंद्रबळ न. (१) माणो करणु, जूरुरत हूंदे बि न करणु जीअं माणू वरी ज़ोर कनि (२) कूडो डेखाउ करणु.

ओढणे अ. क्रि. (१) छिकताण करणु (२) पुठियां रहणु, अगिते न वधणु (३) सरीर जे ज़िजवनि खे छिक अचणु (४) मनु मोहितु थियणु, (कंहिं डांहुं) छिकिजणु. ओढता घेणे (१) मोट खाइणु, पोइते हटणु (२) अडाइणु (३) भरी उछिलणु, भरी लाहिणु. ओढून घरणे होडतां हेठि न लहणु. जीव ओढणे कंहिं लाइ साहु फथिकणु, दिलिजी छिक थियणु. मरण ओढणे मौत जे वेशो पहुचणु.

ओढवणे अ. क्रि. (१) थियणु (२) गुज़िरणु (३) ओचितो अचणु (४) हासुलु थियणु (५) छिकिजी वणणु.

ओढा पु. (१) छिक, लाडो, कशशि (२) नंइ, नेडु, नालो (पाणीअजो) (३) छिक, ज़ोर (४) (आइ लाइ डिनलु) काठ जो थंभो (५) शौकु (६) घरेलू कमु.

ओढाओढ स्त्री. (१) छिकताण (२) पैसनि जी तंगी.

ओढाताण स्त्री. (१) छिकताण (२) छिक (३) डुक डोइ (४) कश्मकश.

ओढाळ वि. (१) आवारह, रोलू, छुडिवागु (२) चंचलु.

ओढे न. बदिलो, वेरु, इत्तकामु. ओढे उगवणे-घेणे बदिलो वठणु.

ओणवणे अ.क्रि. (१) निउडणु, निविडणु, निमणु (२)

शुकणु. ओणवा वि. निमियलु, ऊंधो, शुकियलु. ओत

पु. (१) ओत, बोडि (२) ओतु, पेटो, उणण जा आडा धागा (३) टहिको, उबारो.

ओतकाम न. पलिट, बीर, धातू साँचे में पलिटण जो कमु,

(इं) 'कास्टिंग'. ओतणी स्त्री. (१) सॉचो (२) पतिरी
शैड् मथाँ खॉं हेठि पलिटणजी क्रिया. ओतणे स.क्रि.
(१) ओतणु, लाहिणु, नाइणु, पलिटण (२) (सॉचे
में) पलिटणु, ओतणु, (सांचे में) घड़णु. ओतशाळा
स्त्री. सॉचे में विझी शयूं ठहियण जो कारखानो, बीर
या पलिट जो कारखानो, (इं) 'फ़ाऊंड्री'. ओतीव वि.
(१) पालिट, सॉचे में विझी ठहियणु (२) असुली,
खालिसु. ओतारी पु. धातूअ जूं मूर्तियूं ठहीदडु
कारोगरु.

ओतप्रोत [सं] वि. (१) उभा ऐं आड (धागा), सभिनी तर्फाँ
उणियलु (२) भरियलु, गडियलु, गुतियलु.

ओयंबणे अ.क्रि. (१) आलो थियणु, तरि थियणु, तारातूर
थियणु (२) गुलनि-फलनि सां भरिजी हेठि झुकणु
(टारी), टिमिटारु थियणु (३) अझो-आधारू वठणु.
ओयंबा पु. (१) वलि या टारीअखे आधार लाइ डिनलु
यंभो (२) आधार, सहारो, सहारो डींदडु.

ओनामा पु. (१) पहिरियाँ अखर, पहिरियो सबकु (२)
शुरूआत.

ओप [सं] स्त्री. पु. (१) चमक (२) मुलिमो.

ओपणे अ.क्रि. (१) धूअणु, अछो-उजिलो करणु (२) उस में
सुकाइणु. स. क्रि. (१) सौपणु, हवाले करणु (२)
डियणु (३) विकिणणु.

ओबडघोबड वि. बे डौलो, डिंगो फिडो, डूल बिलाडो, दूडु
मूडु.

ओंबी [सं] स्त्री. (१) कणिक जो संगु, सिटो, बाली (२)
कणिक जे भुगल संगनि जा दाणा.

ओम् [सं] (१) अ=विष्णू उ=शंकरु म्=ब्रह्मा इनहनि टिनि
जी हस्तीअ वारो लफ़्जु (२) शुरूआत. ओम्भवती
स्त्री. (१) बीख (२) बिख्या घुरण वक्ति चवण जो
लफ़्जु.

ओरखडणे स.क्रि. (१) रहिंड-रांबूटो पाइणु (२) खुरिडणु
(३) लीका पाइणु (४) उकेरणु. ओरखडा पु. रहिंड,
रांबूटो, लीको, निशानु.

ओरट-ड [का] पु. (१) मिर्च सड़ण-तरण वक्ति खंधि पैदा
कंदडु दूंहों. (२) विसामियल डीए वगेरह या तरियल
तेल जी बांस.

ओरड स्त्री. गोडु, रडि, रडियूं वाका, शोरु. ओरडणे अ.क्रि.

(१) रडि करणु, रडियूं करणु (२) रडि करे सडु करणु
(३) कंहिजे बारे में शिकायत करणु, नाराज़पो
जुाहिरु करणु, रडियूं करणु.

ओरबाडणे स. क्रि. (१) रहिंड या रांबूटो पाइणु (२) जीअं
तीअं छिके वठणु. ओरबाडा पु. रांबूटो, रहिंड.

ओरबा पु. तड, लंगरु हणी जहाजु बीहारणु, लंगरु हणण जी
जगह.

ओल स्त्री. (१) घिम, आलाणि, पोसलि (२) धरावत,
अमानत (३) ज़िमो (४) गिरिवी रखियल शैड्.
ओलीस ठेवणे ओलणु, फासाइणु, अडाइणु, शतूं पूरियूं
थियण ताई दुश्मन जो को माण्हू पाण वटि बंदि करे
रखणु.

ओला वि. (१) आलो, भिनलु (२) ताजो, साजो (३)
रसीलो (४) फाइदेवारो (धंधो). ओले जाळणे बेहदि
सताइणु, जुल्मु करणु. ओला इसब पु. खारसि जो फटु
जो सदाई आलो हुजे. (इं) 'एक्जीमा'. ओलाचिंब वि.
पाणीअ में पूरो पुसियलु-भिगलु. ओली भांग स्त्री.
गुसेवारो या सताईदडु शङ्खु. ओलसर वि. थोरो
आलो, आडोको, पाणियाठो. ओलाबा पु. (१)
आलाणि, पोसलि (२) किफ़ाइत (३) दया, रहमु,
पंहिजाइप. ओली सुकी स्त्री. अखर भूरी, पुखो.
ओलेता-ती पु. स्त्री. आलनि कपिडनि वारो-वारी.

ओलांडणे स. क्रि. लंघणु, ओरांघणु, टपणु, पारि करणु.

ओवणे स.क्रि. (१) सुईअ में धागो विझणु (२) पुअणु, पूअणु
(गुल) (३) सिबणु.

ओवर [सं] न. घोटु ऐं कुंवारि.

ओवरी स्त्री. सराइ, मंदर जे पघर में मुसाफ़िरनि जे रहण
लाइ कोठी-कोठियूं.

ओबळा वि. हथु लगाइण-छुहण लाइकु, पाकु.

ओबा पु. जाणि.

ओबाळणी स्त्री. मराठी अ जो हिकु छंदु-बहरु-वजणु.

ओबाळणे स. क्रि. (१) आरती करणु, आरती फेराइणु
(२) घोरणु. ओबाळून टाकणे घोरणु, घोरे छडणु.

ओवी स्त्री. मराठी अ जो हिकु छंदु-बहरु-वजणु. ओव्या गाणे
हद खां वधीक खूशामद करणु-साराह करणु.

ओशट वि. सणिभो, सणिभ जी बांस वारो.

ओसाळ वि. (१) लजारी, शर्मवारी (२) छुडियागु, बेशर्मी

(औरत). ओशाळगत स्त्री. लज्ज, थियण जी हालति.
ओशाळणे क्रि. अ. (१) लज्जी-शर्मसार थियणु (२)
कंहींजे उपकार हेठि निमियलु हुअणु. ओशाळा-ळे वि.
(१) लज्जी, शर्मिंदो (२) दबियलु.

ओशेटा पु. वडे वण जी छांव.

ओष्ठ [सं] पु. चपु. ओष्ठ्य वि. चपनि सां उचारियलु
लफज्ज-अखर.

ओस वि. (१) वीरानु, सुनो (२) खाली (३) बिड्बांडु.

ओसट वि. हिसो 'ओशट'.

ओसडणे अ.क्रि. (१) छुलिकणु, भरिजी वहणु, हारिजी
वहणु, उथिलणु (२) छडे डियणु, त्यागणु.

ओसणणे अ. क्रि. निंद में गाल्हाडणु-विफलणु.

ओसर [सं] पु. (१) सुरणु, पाण सुरी-हटी बिण् खे रस्तो
डियणु, विच तां हटणु (२) बोडि जी मोट. ओसरणे
अ. क्रि. (१) (बोडिजो पाणी) छिजणु, लहणु, मोट
खाडणु (२) जोरु घटिजणु (जुवानी, अमीरी) (३)
घटि थियणु-घटिजणु (गदीं).

ओसरी [सं] स्त्री. (१) ओसारो, घर जो दालानु-विरांडो
(मर्दनि जे विहण लाड्)(२) रंधिणो.

ओसाड वि. वीरानु, सुनो, सुनसानु. ओसाड गावी एरंड बळी
अंधनि में काणो राजा. ओसाडी स्त्री. वीरानु जगह,
आवर.

ओहटी, ओहोटी स्त्री. आलुड, आलुडु, भांग, भाड, समुंड
जी मोटंदड लहर, वीरि लहणु. ओहटणे अ. क्रि. (१)
आलुडणु, वीरि लहणु (२) मोट खाडणु, पुठिते पवणु.

ओहळ-ओहोळ पु. (१) पाणीअ जो नालो, नेडु (२)
वहुकियो, घारो. ओहळणे अ. क्रि. (१) वहणु, सिमणु

(२) जेवर जे वज्जन करे कनु या नकु चीरिजणु-दुंगु
वडो थियणु.

ओळ [सं] स्त्री. (१) लीक (२) कृतार (३) सिट (४)
रीति, तरीको. ओळीस येणे गाल्हाडणु जो वारो अचणु.
ओळकंबणे अ. क्रि. (१) लडिकणु (२) लडिकी लोख खाडणु.

ओळकंबा पु. लोडो.

ओळख स्त्री. (१) ओरख, ओडिखाण, सुवाणप (२)
यादिगीरी (३) निशानी (४) जामिनु. ओळख
देणे-पटविणे सुवाणप डियणु, सुवाणणु, जाणणु.
ओळखपत्र न. सुवाणप जो नाले ऐं फोटे वारो कार्ड,
'आड्डेंटिटी कार्ड'. ओळखपाळख स्त्री. सुवाणप,
यादि, वाकुफियत.

ओळगणे अ. क्रि. (१) लोडा खाडणु (२) आधार वठणु,
असो वठणु, (३) चडहणु.

ओळंगणे स. क्रि. (१) उतविलो थी पकिडणु-चंबुडणु (२)
भाकुरु पाडणु (३) लंघणु, ओरांघणु.

ओळणे अ. क्रि. (१) छिकिजणु (२) महिरबानी करणु, महिर
जी नजुर रखणु.

ओळंबणे स.क्रि. शाहलु वापुराए हिसणु (इन लाड् त भिति
वगेरह गोनी कुंड में आहे या न).

ओळंबणे अ. क्रि. (१) लडिकणु (२) लोडा खाडणु (३) हेठि
सुकणु.

ओळंबा [सं] पु. (१) शाहलु, शाहल जो गोलो (राजे जो)
(२) ताकिलीफ.

ओळा पु. (१) सुठो दंगु, रीति, हलति (२) जुाबो.

ओळीचा वि. बराबरी कंदडु, सागीअ लाड्क्रीअ जो, मटु.

औ

औ मराठी वर्णमाला जो चोडहों हर्फु इलत.

औकात-द [अ] स्त्री. (१) औकात, ताकत, हस्ती (२)
गुजारा.

औचित्य [सं] न. जोगाई, शाड्स्तगी, सेबाजु, मुनासिबत.

औजड वि. वडो, शाही, तमामु गुरो.

औजार न. ओजार.

औट वि. सादी टे. औट घटकांचा-चे पु. थोरो वक्तु जटाउ
कंदडु - हलंदडु (राजु).

औट पु. (१) काठ या काठियुनि जो ढिगु (२) पछटी.

औटकी-के स्त्री. न. (१) सादी टिनी जो खोडो (२) दौर.

औटी स्त्री. काठ में कयल चीर.

औत न. हर. औतकाठी स्त्री. खेतीअ जा साधन-ओजार.

औत्या पु. हर काहींदडु हारी.

औत्सुक्य [सं] न. डिसण-जाणण जी तिखी इछा, मांदगी, उकीर.

औदा [फा] क्रि. वि. हिन दफए, हिन सालि, हेल.

औदार्य [सं.] न. उदारता, फराखदिली.

औदासीन्य [सं.] न. (१) मायूसी, उदासी (२) बे तरफदारी (३) वैराग्य (४) बे परिवाही.

औदुंबर न. उंबर (वणु).

औद्योगिक [सं] वि. हुनिरी, कारखानेदारी जो-वारो, कारखाने सां वास्तो रखंदड.

औपचारिक [सं] वि. (१) रसमी, रसम मूजिवि, तकल्लुफ (२) मयाछिरो.

औपाधिक [सं] वि. पदिवीअ सां (२) निसबती, मुत्लकु (३) शरीकु, मिट्ट.

और वि. (१) निरालो, बियो (२) अजीबु (३) सुहिणो.

औरस [सं.] वि. इकी, इलाली बारु, पंहिजीअ जाल मां

जावलु बारु.

औरसचौरस वि. (१) सागी डेधि ऐं वेकरि वारो (२) शाही, वडो. क्रि. वि. सभिनी पासे.

औषध [सं.] न. (१) औखदि, दवा (२) इलाजु. औषधपत्र न. नुस्खो, हिदायत, मरीजु खे दवाउनि जो लिखी डिनलु कागजु. औषधमेलनकर्ता पु. दवा मिलाईदडु, दवासाजु 'कपाऊंडर'. औषध म्हणून क्रि. वि. (१) दवा जे बदिरां, दवा समुझी (२) मजबूरीअ जी हलति में. औषधवैद्यकशास्त्र नं. तबाबत, (इं.) 'मेडीसिन'. औषधशास्त्र न. (इं.) 'फार्माकॉलॉजी'. औषधिद्रव्य न. दवा (इं) 'ड्रग'. औषधि-धी वि. दवालाइ काराडतो. औषधी द्रावण न. फट्टु धुअणो (पाणी), (इं.) 'लोशन'. औषधोपचार पु. (१) दवाउनि जो इलाजु (२) दवा दरिमलु.

औष्णिक [सं.] वि. हाररती, गर्मी डूिंदडु.

औष [सं.] न. हयाती, उमिरि, जीवति.

औक्षण [सं] न. आरती, आरती घुमाइणु-फेराइणु.

अं

अं मराठी वर्णमाला जो पंद्रहों हर्फु इलत.

अंक [सं] पु. (१) अंगु, अददु (२) निशानी (३) दागु (४) रान, सयर (५) अंकु, नाटक जो हिकु हिसो (६) (अख्बार) पर्चो. अंकगणित न. अंगी हिसाब. अंकलिपी स्त्री. (१) अंग लिखण जी रीति (२) खोडनि जो किताबु.

अंकणे [सं] स. क्रि. (१) अंगणु, लीको पाइणु, निशानी करणु (२) इरादो करणु, (३) हिसाबु लगाइणु (४) नूँघणु.

अंकन [सं] न. (१) अंगु हणणु (२) गणणु (३) निशानु लगाइणु (४) नूँघणु.

अंकित [सं] वि. (१) निशानु या मुहिर लगायलु (२) महदडु.

अंकी [सं] वि. (१) अंगी, अंगनि में लिखियलु (२) अंगनि बाबति.

अंकुर [सं] पु. (१) अंगूरु, (२) चुहिंब. अंकुरणे अ. क्रि.

अंगूरिजणु, सलो फुटणु. अंकुरित वि. सलो निकितलु, साफु नजुरि ईदडु.

अंकुश [सं.] पु. (१) कुंदो (२) जुावो (३) गजबागु (हाथीअ लाइ), कुंदो.

अंग [सं.] न. (१) अंगु, बदन, सरीर (२) अंगु, लिडु, उजिवो (३) तर्फु (४) भाडो, हिसो (५) भाईवारी, हयु हुअणु. अंग चोरणे बाहिरिएं बने सां कमु करणु. अंग झाडणे कबूलि न करणु. अंग टाकणे (१) सरीर जमीन ते फिटी करणु (२) हीणो थियणु. अंग दाखविणे फनु डेखारणु. अंग देणे माइलु थियणु, लाडो थियणु. अंग धरणे (१) सरीर सीटिजणु (२) संघ सुकणु. अंग मोहून काम करणे बे हदि सहितत करणु, हड हलाइणु हड हणणु. अंगाचा भडका-तिळपापड होणे गुसे में तपी बाहि थियणु. अंगाची लाही होणे (१) गुसे में तपी बाहि थियणु (२) बे हदि गरिमी

थियणु. अंगात येणे जिनु लगणु, झूलणु. अंगावर घेणे (१) जिमेदारी खणणु (२) बार खे थनु पियारण लाडू खणणु. अंगावर जाणे (१) उलर करणु (२) धूके वणणु. अंगावर पडणे (१) जवाबदारी मंथा पवणु, (२) जानि फासणु. अंगावर पिणे थनु पिअणु, नंदिडो हुअणु, घाडणु. अंगावर येणे डमिरिजणु, उलर करे अचणु, छिडूब डियणु. अंगावरचे (मूल) थनुपीअंदडु. (बारु). अंगावरचे सोडणे अंधरंगु थियणु. अंगाझी येणे पाणु फासणु, अडिजणु. अंगअंग क्रि. वि. धारधार, अलगि अलगि. अंगकष्ट न. पोर्ह्यो, महिनत, हड हणणु. अंगकाठी स्त्री. बदनजी बनावत, डीलु, डौलु. अंगकाढ-दू वि. पाणु छडाईदडु. अंगघट वि. बे अदबु, गुस्ताखु, तुंदिमिजाजु. अंगघुणे न. स्नानु. अंगप्रत्यंक न. सरीर जा सभु उज्जिवा-लिड. अंगबांधा पु. सरीर जी बनावत - बीहक-डौलु. अंगभर क्रि. वि. सजो बदनु ढकण जेतितो, अंगु ढकण जेतितो. अंगभूत (वि.) कंहिजो अन्धु या हिंसो, पेट में पयलु. अंगयष्टी (स्त्री.) सरीर जी बनावत, डीलु. अंगलट येणे पहिंजो पाणु ई फासणु, पंहिजे पेरनि कुहाडी हणणु, जिन्दु फासणु. अंगबळणी पडणे हिरी वणणु, हेर पवणु. अंगविक्षेप (पु.) सरीर जे उज्जिवनि जो लोडो, हाउभाउ, उज्जिवा लोडणु - इशारा करणु अंगसंग (पु.) (१) सरीर जो छुहाउ (२) मेलापु. अंगस्वभाव (पु.) मूल सुभाउ. अंगचा वि. ज्ञाए जमखां, सुभावीकु.

अंगठा [सं.] पु. आडूठो. अंगठा दाखविणे (१) आडूठो डेखारणु (२) ठाणु.

अंगठी स्त्री. मुंडी.

अंगडी-डे स्त्री. न. बारोता, नांदिडे बार जी चोली या कपिडा.

अंगण न. अडणु, आगुंधु.

अंगाई स्त्री. लोली. अंगाई करणे - बार खे लोली डियणु.

अंगार पु. अडरु, टांडो.

अंगारक [सं.] पु. - अडारो, मंगलवार.

अंगारा [सं.] पु. (१) भभूति (२) अडरु, टांडो (३) काणी (जूअरि जो मर्जु), महलो. अंगाराधुपार करणे लगिता न थियाण लाडू बदन ते भभूति लगाडणु.

अंगिक [सं] वि. (१) बदनी, सरीरी (२) ज्ञाए जम खां हूंदडु.

अंगीकार [सं] पु. (१) स्वीकार (२) मन्जुरी, कबूलियत (३) हथ में खणणु. अंगीकारणे स. क्रि. स्वीकार करणु.

अंगीकृत [सं] वि. (१) कबूलि कयलु (२) हथ में खँयलु.

अंगुल [सं] न. (१) आडुरि (२) हथ में खँयलु.

अंगुली [सं] स्त्री. आडुरि. अंगुलिनिर्देश पु. आडुरि सां इशारो करणु. अंगुलिसंधी पु. टिणी, डोडो.

अंगुष्ठ [सं] पु. आडूठो.

अंगुष्ठाण - न [सं.] न. डोटी, टोटी, सुई न लगण लाडू आडुरि में पाडण जी धातूअ जी टोपी.

अंजन [सं] न. अंजनु सुरिमो, कजलु.

अंजनवेल स्त्री. (इं) 'मनी प्लांद'.

अंजन, अंजनी (स्त्री.) लोहीडो, लोहलाकिडो (वणु), (इं) 'आडुरन वूड'.

अंजली पु. स्त्री. बुकु.

अंजिर-अंजीर पु. अंजीर.

अंड [सं] न. (१) आनूरो, खुसियो, पेलूडो (२) बेदो, बेजो.

अंडे [सं] न. अंडो, बेदो, आनो.

अंत [सं] पु. (१) अंतु, पछाडी (२) मौतु (३) नतीजो (४) भेणी.

अंतः [सं] क्रि. वि. अंदिर, में, अंदिरीं, अंदरिजी. अंतःकरण नं. (१) मनु, दिली, अंदरु, (२) दया. अंतःकाष्ठ न. किठु, (इं.) 'हार्टवूड' अंतःप्रेरणा स्त्री. बिशारत, अंदरजी प्रेरणा अंतःप्रज्ञा स्त्री. अंदर जी बूझ, 'इंट्युइशन' अंतःशक्ती स्त्री. अंदिरी सध-ताकत. अंतःस्थ वि. (१) अंदिरियों, गुडो.

अंतर [सं] न. (१) मुफासिलो, विछोटी, मुदो, वक्तु (२) तफावतु, फर्क (३) जुदाई, विछोडो (४) मनु (५) भावना (६) बियो (७) राजु. अंतर ठेवणे मुफासिलो-विछोटी रखणु. अंतर देणे छडणु, त्यागणु. अंतर पडणे फर्क पवणु, वेछो पैदा थियणु. अंतर होणे फर्कथियणु. अंतरकळा स्त्री. मनु, दिलि. अंतरखूण स्त्री. मनजी गाल्हि, गुड्डी निशानी. अंतरदृष्टी स्त्री. मन ची नजूर, अंदर जू अखियूँ. अंतरपट-पट पु. (१) विचों पदों (२) शादीअ वक्ति घोट ऐं कुंवारि जे

विचमें झलियलु पदों. अंतरमार्ग पु. विचों रस्तो-
अंदिरियों रस्तो. अंतरवेधी वि. मन जो राजु या गाल्हि
सुवाणीदट. अंतरहेतू पु. मन जो राजु. अंतरी वि. मन
ई मन में, मन जो.

अंतरंग [सं] न. (१) मनु (२) अंदिरियों हिसो.

अंतरणे अ.स.क्रि. (१) छडणु, त्यागणु (२) जुदा थियणु (३)
मरणु (४) विवाइणु महिरूम थियणु.

अंतरात्मा [सं] पु. (१) मनु, हिदों, दिलि (२) आत्मा (३)
भावना.

अंतराय-व [सं] पु. (१) रुकावट, अधिनु (२) जुदाई,
विछोड़ो (३) कमी.

अंतराल-ळ [सं] न. धरती ऐं आकाश जे वचवारो हिसो,
खालु.

अंतरिक्ष [सं] न. आकासु.

अंतर्गत [सं] वि. (१) अंदिरियों (२) गुप्तो. न. मन्सूबो.

अंतर्गर्भ [सं] पु. (१) गुप्तु, मगजु (३) गुप्तो-लिकलु
मलिलबु.

अंतर्गोल [सं] वि. पु. लको, (इं) 'कॉन्क्वे'.

अंतर्दृष्टि [सं] स्त्री. अंदिरीं हालति, पंहिजे बारे में हकीकत,
पंहिजी हालति.

अंतर्दृष्टी [सं] स्त्री. अंदिरीं जोति, ग्यानु, मन में झाती
पाइणु.

अंतर्धान [सं] न. गाइबु थियणु, आखियुनि खों ओसलु
थियणु.

अंतर्बाह्य [सं] क्रि.वि. अंदिरों बाहिरों.

अंतर्भाव [सं] पु. शामिलु.

अंतर्भूत [सं] वि. शामिलु थियलु.

अंतर्भेद [सं] पु. (१) राजु, गुप्तु (२) राजु जाहिर थियणु.

अंतर्भेदी वि. राजु जाहिर कंदबु.

अंतर्मुख [सं] वि. (१) मन में झाती पाईदडु (२) वैरागी.

अंतर्धाम [सं] न. (१) आत्मा (२) मनु.

अंतर्धामी [सं] वि. जानी, अजीजु, नज्दीकु.

अंतर्ज्ञान [सं] न. (१) अंदर जो ग्यानु या बूझ (२) ईश्वर
निसबति ग्यानु.

अंतःसाक्षी [सं] वि. मन जो जाणु.

अंतःस्थ [सं] न. गुप्ते तरीके वारो, मन जे मर्कज वारो.

अंतिम [सं] वि. आखिरीन, पछाडीअ जो, पछाडीअ वारो.

अंतिम मूल्य न. आखिरीन मुल्हु (जिंदगीअ जो).
अंतिम सत्ता स्त्री. आखिरीन सचाई-ताकत-हस्ती
(दुनिया जी). अंतिम साध्य न. आखिरीन मक्सदु
(जिंदगीअ जो).

अंती [सं] श.अ. (१) पछाडीअ जो, आखिरकारि (२) करे,
लाइ.

अंत्येष्टी [सं] स्त्री. क्रियाकर्तु, मृतकु कर्तु.

अंत्य [सं] वि. आखिरीन, पछाडीअ जो. अंत्यदर्शन न.
पछाडीअ जो मुँहू डियणु. अंत्यविधी पु. अंत्येष्टी स्त्री.
क्रिया कर्तु.

अंत्र [सं] न. आंडो, आंडा.

अंत्ररणे स.क्रि. विछाडणु, पथारणु.

अंत्ररूप न. हंघु, बिस्तरो, विछाणो. अंत्ररूप पाहून पाय
पसरारवे सवडि आहरि पेर डिघा करणु धुरिजनि.

अंदाज [फा] पु. (१) अंदाजो, अटिकल (२) पैमानो.
अंदाजपत्रक न. आमदनी ऐं खर्च जो तख्तीनो, बजेट,
(इं) 'बजेट', 'एस्टिमेट'.

अंध [सं] वि. (१) अंधो (२) लागजु (३) जाहिलु.

अंधकार [सं] पु. अंधकार, अंधेरो, ऊंदहि, बाड.

अंधत्व [सं] अंधाई.

अंधश्रद्धा [सं] स्त्री. अंधो विश्वासु, बिना सोच वीचार जे
सर्घा रखणु.

अंधळा, आंधळा वि. अंधो, सूरदासु (वधीक हिसो
'आंधळा').

अंधानुकरण न. बिना सोच वीचार जे कयलु नकुलु या
पेरिवी, तक्लीद.

अंधार पु. अंधेरो, अधिकार, ऊंदहि. आंधारणे अ.क्रि. अंधेरो
थियणु.

अंधार-धेरी स्त्री. (१) अंधारी, अंधेरो, ऊंदहि (२) अंधारी,
मये खे चकरु (३) अंधारी, आंधारी, अखियाडी
(वहटजी) (४) अंधारी, डाके जी परदी.

अंधुक वि. धुंधिलो, अणचिटो. अंधुक दृष्टी स्त्री. धुंधिली
नजूर, शांविरो, झंझार.

अंबट, आंबट वि. (१) खटो (२) नाराजु, नाखुशि. अंबट
ओले वि. आडोको, थोरो ओलो. अंबट ढाण वि. बे
इदि खटो, खटो जहिडो टिडु. अंबट शोक पु. बुरो
शौकु, चरियाइप जो शौकु. अंबटसर वि. थोरो खटो,

खटेरो.

अंबणे अ.क्रि. (१) खटो थियणु (२) डुंद खटा थियणु (३) किनो थियणु (४) थकिजण, हड सूर करणु. अंबत

पडणे का गाल्हि फ़ैसिले खाँ सवाड लटिकणु, अण फ़ैसिल थियणु.

अंबर पु.स्त्री. अंबूरी, लोहार जी पकड़. न. (१) रेशिमी कपिडो, कपिडो (२) आकासु (३) खुशबूदारु शैड पु. अनाजु सांढे रखण लाड भित्ति में कयल जाड.

अंबरस, आंबरस पु. अंब जी रसु.

आंबवण न. (१) खमीर (२) सबाणु. आंबविणे स.क्रि. (१) खटो करणु (२) ज़ोर सां थुक उछिलाडणु.

अंबा, आंबा [सं] पु. अंबु. स्त्री. (१) माज, जीजलि (२) देवी.

अंबाडा [सं] पु. चोटी, चोटो (ज़ालुनि जो).

अंबाडी स्त्री. सिणी.

अंबारी स्त्री. अंबारी, हाथीअ जे पुठीअ ते रखियल पालिकी, हौदो, हंबारी.

अंबूर पु. अंबूरी, पकड़.

अंबोटी स्त्री. आंबूती (बूटी).

अमल [अ] पु. (१) राजु, अमलु (२) नशो, ग़शी.

अंश [सं] पु. (१) अन्सु, हिंसो, भाडो (२) जुजो (३) कुल्हो. अंशकालिक वि. (इं). 'पार्ट टाईम'. अंशतः

क्रि.वि. थोरो थोरो, धीरे धीरे. अंशांश पु. अन्स जो अन्सु, भाडे जो भाडो. अंशी पु. हिंसेदारु, भाडे भाई.

अंशु [सं] पु. (सिज जो) किरणो. अंशुमाली-ळी पु. सिजु.

अः

अः मराठी वर्णमाला जो सोरहों ऐं आखिरीनु हर्फु इलत.

क

क मराठी वर्णमाला जो पहिरियों हर्फु सुट्टीह.

कं [सं] न. सुखु, आनंद.

कंक [सं] पु. कंगु, बघु (पखी).

कंकण [सं] न. (१) कंगणु (२) चूडी (३) साठ सोण जो हैड में बोडियलु घागो (४) कडो (कराईअ में पाडण जो) (५) कसमु, प्रतिग्या.

कंकर [सं] पु. (१) ककिरो, ककिरी, पथिरी (२) वारी, रति.

कंकाल-ळ [सं] पु. हडनि जो पित्रो.

कंकाळ-ळा [सं] वि. (१) वहिशी, खतरनाकु (२) दैतु, राकासु (३) हडाओं पित्रो.

कंकास पु. घरेलू शेडो, शेडो झटो.

कंकोळ प. कबाबिचीनी.

कंगण पु. (१) कंगणु (२) मथे उभिरियलु गोलु (३) गोलु किनारी.

कंगवा पु. कंगो, फणोटो.

कंगाल वि. (१) कंगालु, गरीबु (२) सुकलु, डुबिरो (३) बीखारी.

कंगोरा [फ़] पु. (१) किनार, कुंड, किनारो (२) थंभे ते गोलु लीका.

कच [का] स्त्री. (१) मोट, वापसि मुडणु-वरणु (२) ज़ोर (डियणु) (३) रेतीअ जो ज़रो (४) ककिरी, पथिरी (५) मुसीबत (६) कपिचा. कच खाणे मोट खाडणु, वापसि वरणु, हिमथ हारणु, गमु-कसर खाडणु. कचखाऊ वि. मोट खाईदडु. कचमोडा वि. डकिणो, गीदी.

कच [सं] पु. वार, वारनि जो मुचो.

कचकच स्त्री. (१) कचि कचि, वारी डुंदनि हेठां अचण करे थींदडु आवाजु (२) रेतीअ जा ज़रा (३) शेडो झटो, खिटि पिटि.

कचकचा-चा क्रि.वि. (१) डुंद करिटीदे (२) डुंद डुंदनि सां

गसाए (खाइणु) (३) जोर सां रडियूं वाका करे.
 कचकचीत वि. (१) कचो, साओ (२) कचि कचि कंदडु
 (ढोढो) (३) कचो (मटु) (४) पूरा, रोक (पैसा).
 कचकट-टी वि. (१) भुरिणो, भुरिकिणो, भजंदडु, फिटी
 करण जहिडो.
 कचकचणे अ.क्रि. (१) डकी पुठिते हटणु, मोट खाइणु (२)
 डकणु, कंबणु, हिमय हारिजणु (३) ठक् करे भजणु
 '४) किरणु, हिक पासे शुकी पवणु.
 कचकरणे अ.क्रि. (१) डकणु (२) घबिराइणु (३) मोट
 खाइणु (४) हेठि शुकणु.
 कचका पु. (१) काठीअ या तरारि वगेरह जो धकु-चोट (२)
 जोरदार ऐं ओचिती छिक (३) छिकताण (४)
 दहिको, सुदिमो.
 कचकावणे स.क्रि. (१) जोर सां बुधणु (२) मार डियणु (३)
 गारियूं डियणु (४) जोर सां छिकणु (५) हणणु
 (कोको-किली). कचकावून, कचकून क्रि.वि. (१)
 तमामु जोर सां बुधी (२) खूबि (३) बे ह्दि. कचकून
 खाणे - जेवणे पेटु भरे खाइणु, दबाए खाइणु. कचकून
 बांधणे जोर सां छिके बुधणु. कचकून मारणे खूबि मार
 डियणु.
 कचणे, कचरणे अ.क्रि. (१) डकणु (२) मोट खाइणु (३)
 गमु खाइणु (४) हेठि शुकणु. कचर स्त्री. (१) डपु
 (२) मोट.
 कचरा पु. (१) गंदु, किनुकचिरो (२) बेकार शयूं. कचरापेटी
 स्त्री. गंद जो दबो.
 कचरा [सं] पु. कचूरि (दवा).
 कचा सना. कहिडो?
 कचाट पु.न. (१) अटिकल, रम्ज, हिमय-बहादुरीअ जो कमु
 (२) कोशशि (३) डुखियो कमु (४) घोटालो,
 मुसीबत (५) कलंकु, इल्जामु (६) मन्सूबो.
 कचाटी स्त्री. (१) शिकंजो, चंबो, भीडो (२) घोटालो.
 कचाटीत सापडणे चंबे में-मुसीबत में फासणु, वकड में
 अचणु.
 कंचुक [सं] पु. (१) कोटी (२) अंगी (३) कपिडो (४) नांग
 जी खल (५) फल जी खल.
 कचेरी स्त्री. (१) कचहिरी (२) सरकारी कम जी जगह,
 आफिसि.

कचोळ-ळे न. (१) पूजा जो हिकु खासि बर्तनु (२) गोलु ठाहे
 वेठल माण्ह.
 कच्चा-च्चे वि. (१) कचो, साओ, अणपकलु, अण रसियलु
 (२) अघूरो (३) अण सिस्त्रियलु (४) (कंहिं गाल्हि
 में) कचो (५) अण आजिमूदगारु (६) घटि, नंदो
 (७) कचो (रंगु) (८) पति (खंडु जी) (९) आरजी,
 थोरे वक्त लाइ रखियलु. कच्चा डाग पु. कचो टाको,
 गुंडु, रेहु. कच्चा दोरा पु. कचो धागो. कच्चा पाढा पु.
 थोरे में हकीकत. कच्चा माल पु. कचो मालु (कपह,
 लोहु वगेरह). कच्ची बच्ची न. ब.व. बार बचा, फर
 टकर.
 कच्छ [सं] पु. (१) धोती या साडीअ जी लांग (२) नदीअ
 जो किनारो (३) कुमी, कुमीअ जी पुठि. कच्छसर न.
 खारीअ जी ढंद.
 कच्छप [सं] पु. कुमी. कच्छपी लागणे (१) पुठियाँ पवणु
 (२) खुशामद कंदे पुठियाँ फिरंदो रहणु.
 कजाख-ग [तुर्की] वि. (१) शेडाकारि (औरत) (२)
 वहिशी, राकासिणि.
 कंजूस-स [सं] वि. कंजूस.
 कज्जा [अ] पु. (१) शगिडो, शेडो शटो (२) वेरु (३)
 फौजदारी मुकदिमो. कज्जा खोकला पु. कज्जा
 कफावत स्त्री. शगिडो, तकरार.
 कट [सं] पु. (१) साजशि, मन्सूबो (२) चेल्हि, कमरि (३)
 चौपड रांदि में मंघीअडे (x) जी निशानीअ वारो घर
 (हिन घर में गोठ मारे न सधिबी आहे). कट रचणे
 सिटूँ सिटणु, घाटु घइणु.
 कटक [सं] न. (१) कटकु, लश्कर (२) छांविणी.
 कंटक [सं] पु. (१) कंडो (२) गुंडो.
 कटकट स्त्री. (१) खिटि पिटि (२) संसटु (३) शेडो (४)
 तकिलीफ (५) किरिकिरि. कटकट्या वि.
 खिटिपिटि-किरिकिरि कंदडु, चिडिणो.
 कटघर न. काठ जो कटहिरो, संगिलो, वेड्हो.
 कटणे अ.क्रि. (१) कटणु, कटिजणु, कपिजणु, भजणु, मरणु
 (२) घटिजणु, घटि थियणु (३) कट थियणु (४) कटु
 चइहणु, कटिजणु (५) बनीअ जी कटाई थियणु.
 कटदोरा [सं] पु. चेल्हिकी, चेल्हि में बुधणु जो धागो.
 कटमिती-मुदत स्त्री. व्याज जो हिकु हिसाबु-हिन में कर्ज

वारी रकम व्याजसूधी जीअं जीअं मोटाई वेंदी आहे तीअं तीअं मूर घटिजंदो वेंदो आहे.

कटवणी स्त्री. पाराई, लोहजी चुर्हिबाई थुल्ही शीख-लठि जंहिजे ज़रीए पयर कढिया वेंदा आहिनि. न. मेरो धोतलु पाणी.

कटविणे स.क्रि. (१) कढी छडणु, तकिडो रवानो करणु (२) काटा करणु (लगडु), कटाइणु.

कटाकटी स्त्री. काटाकाटी, कपण जी क्रिया.

कटाकटी-ने क्रि.वि. छिके ताणे, जीअं तीअं करे.

कटार-टयार स्त्री. कटारी, खंजरु. उरावर-जिवावर कटयार रहाणे दहशत में रहणु. जिवाला कटयार लागणे दिलि लुड्हणु, कंहि चिंता में मनु व्याकुलु थियणु.

कटाव पु. (१) सुहिणी बनावत, डौलवारो ठाहु, भभिको, डेखु (२) निजारो, डेखु (३) मन्सूबो (४) वढ कुट, कतलु करणु.

कटासन [सं] न. डभनि जो आसनु, तडो. कटासन घालून बसणे (१) तपस्या करणु (२) तपस्या जो मिखिरु करणु.

कटाह स्त्री. वडी तई.

कंटाळणे अ.क्रि. (१) तंगि थियणु, ककि थियणु (२) थकिजणु. कंटाळवाणा-णी पु.स्त्री. वि. (१) ककि कंदडु-इ, बिरु कंदडु-इ (२) थकाईदडु-इ. कंटाळा पु. (१) ककि, बिरु (२) थकु (३) उमंगु न थियणु (४) बुछों, किराहत. कंटाळ्या वि. जल्दी ककि थींदडु.

कटास [सं] पु. (१) नज़र, अखिटेट (२) अखिटेट करे प्रेम विचां डिसणु (२) वेरु, गुसो (३) कंहि गाल्हि ते खासि ज़ोरु हुअणु (४) गुसो या लिकल मज़नों वारो भाषणु-गाल्हाइणु.

कटि-टी [सं] स्त्री. चेल्हि, कमरि, बेठि. कटिबंद पु. चेल्हिकी, चेल्हि में बुधण जो घागो-सोन जो सगो वि. संजमी, पाण खे ज़ात्ते में खंदडु. कटिबंध पु. कमरिबंदु, मिन्तकह, (ई) 'ज़ोन'. उष्ण कटिबंध पु. कोसो कमरिबंदु. शीत कटिबंध पु. थघो कमरिबंदु. समशीतोष्ण कटिबंध पु. पूरो पनो कमरि बंदु. कटिबंध वि. कमरि कशियलु, तयारु. कटिवात पु. चेल्हि जो सूरु, चुक, चूक. कटिशूल पु. कामु, कामवासना,

बेहदि कामी शख्सु, शहवत.

कटु-दू [सं] वि. (१) कौडो (२) तिखो, तेजु (३) अण वणंदडु, दिलि खे चुभंदडु. कटुता स्त्री. (१) कौडाई, कौडाणि (२) तेजु (३) न वणणु.

कटोरा पु. कटोरो.

कट्टर वि. (१) कटरु, पको, पूरो (२) ज़िदी (३) बुगुज़ी.

कट्टा [का.] पु. (१) चबूतिरो, थल्हो (२) हिकई किस्म जे दुकाननि जी कतार. (मि. 'सराफ कट्टा' = सोनारनि जा दुकान).

कट्टी स्त्री. किटी. कट्टी करणे किटी करणु (बुधीअ जो ज़िदु).

कंठ [सं] पु. (१) कंठु, गलो (२) आवाजु (३) तोते जे गिचीअ वारो साओ पटो (४) निडी. कंठ दाटणे गलो भरिजणु, रुअण ते थियणु. कंठ फुटणे (१) निडीअ मां आवाजु निकिरणु (२) बालगु थियणु. कंठ मोकळा करून रहणे ओछिगाळूं डेई रुअणु. कंठास लावणे गले लगाइणु. कंठी प्राण येणे साहु मुठि में थियणु, मरण कंधी अ ते पहुचणु. कंठशोष करणे (१) रडियूं करणु (२) सांदहि शिकायत करणु. कंठस्नान घालणे सिसी लाहिणु, मौत जे घाटि उतारणु. कंठगत वि. (१) यादि कयलु (२) निडीअ ताई पडुतलु (साहु). कंठद्वार न. कंठि दुआरु, निडीअ जो मुंह. कंठमणि-णी पु. (१) गलो जो मणको (२) गले जो तज़वीजु. वि. लाडुलो, प्यारो. कंठरबाणे क्रि.वि. रडियूं करे, गलो फाई. कंठशोष पु. (१) निडी सुकणु (२) अजाई रडियूं करे निडी सुकाइणु. कंठसूत्र न. (१) जणिगो (२) मंगलसूत्र. कंठस्थ वि. (१) गले जो (२) यादि (करणु), बर्जबान. कंठस्नान न. (१) गिचीअ ताई सनानु (२) सिसी लाहिणु. कंठ्य वि. गले मां निकिरंदडु हर्फु - मि. अ, आ, क, ख, ग, घ इहे कंठ्य वर्ण या हर्फु आहिनि, हल्की.

कंठडा पु. (१) कटहिडो, संगिलो (२) चकु, खूह जे चौधारी बनो, पग.

कंठणे स.क्रि. (१) डुखनि में वक्तु गुज़ारणु (२) सहणु (३) तकिलीफ सां पारि करणु.

कंठा [सं] पु. कंठो, गले जो हारु, हसु.

कंठाळ-ळी स्त्री. जानिवर जी पुठीअ ते रखियल बि मुंहीं गूणि. कंठाळ्या वि. बारु दोईदडु (जानिवर).

कठीण [सं] वि. (१) कठु, डुखियो, मुश्किल (२) कठोर, सख्त (३) मुंझाईदंड.

कठोर [सं] वि. (१) कठोर, सख्त (२) तिखो (३) निर्दई.
कठोर वर्ण पु. क, ख, च, छ, ट, ठ, त, थ, प, फ, श, ष, स, ह इहे हर्फ.

कड स्त्री. (१) चेल्ह, कमरि, कछ (ते खणणु) (२) बदर, पासो (खणणु) (३) तरफदारी (४) किनारो, पछाडी (५) कड-भरि, किनारो (नदीअ जो). कड काढणे-गाठणे को कमु यकिसाहीअ पूरो करणु. कड घेणे तरफदारी करणु, बदर खणणु, पासो खणणु. कडेस लावणे (को कमु) पूरो करणु, पारि पहुचणु.

कंड-कंडू [सं] स्त्री.पु. (१) खारसि (२) खुजिलीअ जी बीमारी (३) तिखी इछा.

कडक वि. (१) सख्त, कठोर (२) सुकलु (३) गुसेवारो, ज़ाब्बे वारो (शख्तु) (४) तेजु, तिखो (५) मज़िबतु (६) चुमंदइ, सहण खां बाहिरि (धधि, हवा) (७) सोक, टाटु (८) तल्खु (९) कडकि (चांहिं).

कडकडणे अ.क्रि. कडकणु, कडकडाटु करणु (विजु वगैरह).
कडकडाट पु. कडकडाटु, गजगोड़.

कडकडीत वि. (१) किच्किच् कंदडु, वारियासो (२) टहिकियलु, बेहदि गरमु (३) सफु साफु चयलु (४) कठोर, सख्त (५) सुकलु (६) पूरनता ते पहुतलु.

कडकडून क्रि.वि. (१) ज़ोर सां (भाकुर पाङ्गु) (२) जोश मां (उलर करणु) (३) सख्त (बुख लगणु).

कडकणे अ.क्रि. (१) सुकणु, सुकी सख्तु थियणु (ढोढो वगैरह) (२) (गुसे में) तपी बाहि थियणु (३) ड़ी पवणु, चीरु पवणु (४) फ़सलु सुकणु (५) ड़ुबिरो थियणु (६) ड़ंद करिण जो आवाजु थियणु (७) महंगो थियणु (८) काठियूं सडण जो आवाजु थियणु (९) (गुसे में) ज़ोर ज़ोर सां गाल्हाङ्गु (१०) कडकणु (विजु). कडकडून बोलणे गुसे में-रडियूं करे गाल्हाङ्गु.
कडकडाट पु. (१) कडकडाटु, कडिको, टुटण जो आवाजु (२) गजगोड़.

कडकावणे स.क्रि. (१) हणणु (थफ, लकुणु वगैरह) (२) मार डियणु (३) बे बाकु थी गाल्हाङ्गु (४) छंड कटणु.

कडंग वि. (१) सुकलु (२) सख्त. कडंगणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) सख्तु थियणु (ढोढो, अनु).

कडादण, कडधान्य न. दालियूं (मुड, चणा, थूहर), दालियुनि जो अनु.

कडबा पु. कड्ब, सुकल काना.

कडमड-डी स्त्री. बुखार खां पोड् थींदइ कमिजोरी, लिङ साणा थियणु. कडमडणे अ.क्रि. (१) बुखार थियण खां पहिरीं सरीरु ग़रो लगणु, लिङ शवणु (२) विच में टपी पवणु, दखलअंदाजी करणु.

कडवा वि. (१) कौडो (२) निर्दई (३) गुसेवारो (४) वहिशी, बांगिली (५) खारसि कंदडु (सूरणु वगैरह).

कडवे न. मिसरअ, कली (कविताजी) (इं) 'स्टइन्ज़ा', सलोकु.

कडसणी स्त्री. (१) (दरीअ जो) पदों सोरण जी ड़ोरी (२) मंघीअडो. कडसणीत धरणे मूँझारे में विखणु. कडसणीस लागणे (सिंहत) पुठिते पवणु, ड़ुबिरो थियणु. कडसणे स.क्रि. (१) विलोडणु (२) कशणु, छिके बडणु (३) परिखणु (४) कमिजोर थियणु (५) काङ्गणु.

कंडा पु. सोभ, जड्. वि. सुहिणी (औरत).

कडा पु. (१) पहाड जी चुहिबाई चोटी, चुरि, जबल जी गुरी; चुख (२) मथार.

कडाकूट स्त्री. (१) कोशशूं, हीला (हलाङ्गु) (२) शझाई, घणाई (३) जोशु.

कडाडणे अ.क्रि. (विजु) कडिकणु, गजगोड़ थियणु.

कडारणे अ.क्रि. थुल्हो थियणु, सुजणु.

कडाशीण स्त्री. ड़िसो 'कैदाशीण'.

कंडाळी स्त्री. अफ़वाहु, हुलु.

कडी स्त्री. (१) (दर जो) कडो, कडी (२) काठ जो चौरसि टुकर (३) डंगु. कडी करणे खटणु, सोभ हासलु करणु.

कंडी स्त्री. अफ़वाहु, हुलु, ड़ंद चर्चा.

कडाकोट-कडेकोट पु. हिफ़ाजत-सलामतीअ वारी जगह, सख्तु बंदोबस्तु, पहिरो. वि. सख्तु-पको (बंदोबस्तु).

कडील श.अ. तरफ जो, तर्फ़ा, पासे जो.

कडू वि. (१) कड, कौडो, कडो (२) अणवणंदडु, कठोर (भाषणु) (३) सख्त. कडू तोंडली स्त्री. गोलाडो (वलि, फलु). कडू निंब पु. निमु (वणु). कडू वृंदावन न. दूहु (वनस्पती), (इं) 'कोलोसिथ'.

कंडू स्त्री.पु. (१) खारसि (२) उमंगु, जोशु (३) मस्ती.

कंदुरोग पु. खुहरि.

कहूँ श.अ. तरफां, पासे खां, वटां.

कडे श.अ. (१) तरफि (२) पासे (३) वटि (४) कछ ते
(५) हुन भरि (६) हवाले (७) डौंहुं.

कडेकपाट न. डूंगर-जबल पहाड़-डुखियूं जगुहूं.

कडेलोट पु. (१) पहाड़ या किल्लेजी चोटीअ तां हेठि धिको
डेई मारण जी सजा (२) बे हृदि कोशशि, जफाकशी
(३) कडी छडणु, नेकाली (४) (कहिं गाल्हि जी)
हृद.

कडेस श.अ. (१) किनारे ते, किनारे वटि (२) पासे, पासे
खां.

कडोविकडी स्त्री. (१) गाल्हाड़ण जी रम्ज-खेड़ (२) बिटी
मजनों जो गाल्हाड़ण (३) आडाखरी (४) चालाकी.

कडोसरी स्त्री. वरु, गंडि (पैसा डोकड़ रखण जी लाइ)

कड [सं] पु. (१) टहिको, उबारो (२) जजुबो, जोरु, जाशु.
कड कादून रडणे ओछांगिरूँ डेई रूअणु. कड जिरवणे
गुसो लाहिणु. कडणे अ.क्रि. (१) कडहणु, टहिकणु,
उबिरणु (२) तपी बाहि थियणु. कडत वि.
टहिकियलु, कडहियलु, गरमु. कडविणे स.क्रि.
काडहणु, टहिकाड़णु.

कडई स्त्री. तई.

कडी स्त्री. (१) कडही. कडी पातळ होणे (१) बीमारीअ करे
डुबिरो-पीलो थियणु (२) डप में मतिरूँ मुंझणु, डडर
ढरा थियणु. कडी खाऊ वि. डकिणो, गीदी, नामरुं.
कडीनिंब-लिंब पु. कडही पता.

कण [सं] पु. (१) कणि, कणो, दाणो, ज़रो (२) फुडो.

कणकणे अ.क्रि. (१) कसिजणु (बर्तनु) (२) कलंकु लगणु.

कणखर वि. (१) कडो, सखु (२) पुख्तो, मजिबूत.

कणंग, कणगा स्त्री.पु. गुंदी (अनाज जी).

कणदार वि. (१) दाणेदार (२) खूबि संगनिवारो (३)
सघारो.

कणव [सं] स्त्री. दया, रहमु.

कणस न. संगु.

कणा पु. (१) (पुठीअ जो) करंधो (२) (गाडीअ जी) सराई
(३) डाउको (जहाज जो).

कणिक-णीक स्त्री. कणिक जो अटो.

कणिका [सं] स्त्री. (१) कणो (२) दाणो, ज़रो (३) फुडो.

कणी [सं] स्त्री. (१) कणी, कणो, दाणो (२) जुजो.
दाताच्या कण्या करणे चई चई थकिजणु. कण्या
खाऊन मिश्रास तूप लावणे मयो कूडाए साख कडाड़णु.
कणीस न. संगु (मकाई-जूअरि वगेरह जो).

कण्हणे अ.क्रि. कंझणु, चिंघणु, कुण्कणु.

कण्हेर स्त्री. गाड्हनि या पीलनि गुलनिवारो कनेर जो वणु,
गुलु जंगी.

कतरणी स्त्री. कैची.

कतरबेत पु. (१) किफाड़त, कमि खर्ची (२) साफ सुथराई,
ठीकु. कतरबेती वि. (१) किफाड़त कंदडु, हिसाब सां
खर्चु करे पैसा बचाईदडु (३) गुंदी कपु (४) साफु
सुथिरो.

कतरभेद पु.ब.व. (१) अटिकलूं, चालाकियूं (२) छल-वल,
रम्जूं.

कतल-तल [अ] स्त्री. कतलु, वडकुट. कतलची रात्र स्त्री.
आशूरनि जा ताबूत खणी ववण खाँ अगु वारी राति.
कर्बला में हिन डीहं ते इसनु हुसेन मारिया वया हुआ.

कंतान [अ] कंतानु, गुणि, सिणीअ जो कपिडो.

कंन्राट न. ठीको, (ई) 'कॉन्ट्रिक्ट'. कंन्राटदार पु. ठीकेदार,
(ई) 'कॉन्ट्रिक्ट'.

कतेरा [हिं] कतीलो, कंडनिवारनि वणनि जो खौर.

कथणे स.क्रि. (१) चवणु, बुधाड़णु (२) हकीकत बयानु
करणु.

कथन [सं] न. (१) कथनु चवण-बुधाड़ण जी क्रिया (२)
बयानु, हकीकत, ज़बानी.

कथा [सं] स्त्री. (१) कथा, आखाणी, कहाणी (२)
हकीकत, बयानु (३) कथा, कीर्तनु (४) कीमत,
अहमियत. कथाकथन न. कहाणी बुधाड़णु. कथापट
पु. (ई) 'फ्रीचर फिल्म'. कहाणीअ वारी फिल्म.

कथानक [सं] न. कहाणी या नाटक वगेरह जे आखाणीअ जी
रिया, (ई) 'प्लॉट'.

कथित [सं] वि. बुधायलु, बयानु कयलु.

कथील [सं] न. कलई (धातू), टीनु.

कथ्य [सं] वि. बुधाड़ण-चवण जोगो.

कदन-कंदन [सं] न. (१) कतलु, नासु (२) लडाई.

कदम [अ] पु. कदमु.

कदर [अ] स्त्री. (१) कदुरु, आदरभाउ, मानु (२) कीमत

(३) हिमथ (४) सुभाज (५) दहिशत.

कंदर-रा [सं] (१) गुफा (२) मनु.

कदली [सं] स्त्री. केलो, केले जो वणु.

कदा [सं] क्रि.वि. (१) कड़हिं? (२) कड़हिं बि. कदाकाली
क्रि.वि. (१) कड़हिं कड़हिं (२) आगाटे जमाने में.
कदाचित क्रि.वि. शायदि, मुमकिनु. कदापि-पी
क्रि.वि. (१) हरिज (२) कड़हिं कड़हिं, विलें.

कंदील [अ] पु. लालिटीनु.

कंदुरी-कंदोरी स्त्री. (१) पड़हियलु धागो (गिचीअ में बुधण
जो) (२) कमरि में बुधण जो धागो (३) भंडारो,
लंगरु (४) बकर जो गोशु.

कडु-डू [सं] वि. कंजूसु.

कंधरा [सं] स्त्री. कंधु, गिची.

कधी [सं. कदा] क्रि.वि. (१) कड़हिं? (२) बअजे. कधी
कधी, कधी मधी क्रि.वि. कड़हिं कड़हिं, विच विच में,
बअजे बअजे. कधी काली क्रि.वि. घणो अगु, कंहिं
वन्ति, कंहिं जमाने में. कधीच क्रि.वि. (१) कड़हिं
बि, बिनह (२) अगाणें, पहिरीई. कधीचा क्रि.वि. (१)
कड़हिं जो? (१) कड़हांको, कड़हांकुरु. कधी तरी
क्रि.वि. कड़हिं त बि, कड़हिं, विच विच में. कधी ना
कधी क्रि.वि. कड़हिं न कड़हिं. कधी क्रि.वि. कड़हिं
बि (न ईदुसि).

कनक [सं] न. सोनु. पु. धातरो.

कनवटी स्त्री. वरु, गुंढि.

कनवाळा स्त्री. दया, रहमु, ममता. कनवाळू वि. रहमदिलि,
दयालू, ममतावारो.

कनिष्ठ-ष्ठ [सं] वि. (१) सगीर, सभिनी में नंदो (२) घटि
दर्जे जो, खसीसु (३) आखिरीनि. कनिष्ठ पक्ष-क्षी
क्रि.वि. घटि में घटि.

कनिष्ठिका [सं] स्त्री. चीच.

कनीनिका [सं] स्त्री. अखि जी माणिकी-तारो.

कन्यका [सं] स्त्री. कन्या, छोकिरी, धीअ.

कन्या [सं] स्त्री. (१) कन्या, छोकिरी (२) धीअ. कन्यागत
पु. कन्या रासि में गुरुअ जे अचण जो कालु जो शुभु
धीदो आहे. न. डेती लेती. कन्यादान न. कन्यादानु.
कन्याघन न. डेती लेती.

कंप [सं] पु. (१) कंप, कंबिणी, कंबण जी क्रिया (२)

लजिंशि.

कपचा-ची पु. स्त्री. (१) टुकर (२) छोडो (२) छिलरु (४)
चोपोडो.

कपट [सं] न. (१) कपटु, ढोंगु, कूडु (२) पापु (३) बुराई.
कपटनाटक न. कूडो नाटकु, मिखिर. कपटनिंदा स्त्री.
बाहिरां निंदा पर अंदिरां साराह, लिकल गुझी साराह.
कपटविद्या स्त्री. कंहिजी बुराई-बर्बादी कंदड़ कूडी
विद्या. कपटवेश पु. सांगु, कूडो वेसु या रूपु.
कपटस्तुती स्त्री. बाहिरां खुशामद पर अंदिरां गिला.
कपटी वि. (१) कपटी, लुचु, ठगु (२) इसदु कंदड़.
कपडा [फ] पु. कपिडो (सिबियलु). कपडालत्ता पु. कपिडो
लटो.

कःपदार्थ [सं] पु. कीन जहिडो - खसीसु शख्सु या शैड.

कंपन [सं] न. कंबिणी, डकिणी.

कपर्दक-का [सं] पु. स्त्री. कोडी.

कपाट [सं] न. (१) दरु, दरिवाजो (२) दर-दरीअ जो ताकु
(३) गुफा (४) कबटु.

कपात स्त्री. कट थियणु, घटिजणु, तख्कीफ.

कपाल-ळ [सं] न. (१) निरिडु, निर्डु (२) कपार, कपाट,
कापार (३) नसीबु (४) मट जो टुकर, खपरु.
कपाळी उठणे मथो सूर करणु, तंगि थियणु. कपाळ
काढणे नसीबु खुलणु. कपाळ फुटणे (१) किस्मत
फिटणु (२) विधवा थियणु. कपाळमोक्ष करणे (१)
मगजु फाडणु, खूबि मार डियणु (२) मारे छडणु.
कपाळाला हात लावणे मथो-कर्मु पिटणु. कपाळी
लिहिलेले असणे कर्मनि में लिखियलु हुअणु.
कपाळकरंटा वि. निभागो, बदि नसीबु. कपाळकूट
स्त्री. (१) मगजमारी (२) बक बक.

कपाळी स्त्री. कपह.

कंपास [इं] पु. पल्कार, 'कंपास'.

कपि-पी [सं] पु. (१) बांदरु (२) हनूमानु.

कंपित [सं] वि. डकंदडु, कंबंदडु.

कपिला [सं] स्त्री. (१) हिक ई रंग वारी गांड (२) गांड.

कपिलाषष्ठी स्त्री. घणे वक्त खां पोड् थींदडु किनि
गाल्हियुनि जो सुठो मेलाप, सुहिणो वझु, नामुमकिनु
गाल्हि.

कपी-कप्पी स्त्री. (१) कपी, फिरिणी, चर्खी, रीलु, टाकुलो,

(इं) 'पुली' (बारु खणण लाइ कमु ईदइ), भौणी.
 कंपू पु. (१) टोलो (२) जथो (३) फ़ौजी टोली.
 कपोत [सं] पु. कबूतर.
 कपोल [सं] पु. गिलु, गिटो. कपोलकल्पित वि. (१) मन मां
 गहियलु, छ्याली (२) कूड़ो.
 कप्पा पु. (१) खानो (२) खुडी, (इं) 'पिगन् होल्'.
 कप्पी स्त्री. 'डिसो 'कपी'.
 कफ [सं] पु. (१) कफ, सरीर जे खराबी अ जो हिकु किस्सु
 (२) बलगुमु, खांधारो.
 कफणी-नी [अ] स्त्री. कफिनी-डिघो चोलो.
 कफल्लक पु. कंगालु, बेहदि गरीबु शख्सु, बीखारी.
 कफावत [अ] स्त्री. (१) डोह, गुनाहु, भुल (२) डेडो सटो.
 कबजा [अ] पु. कब्जो.
 कबंध [सं] पु. न. (१) मुंढीअ बिना धडु (२) फथिकंदडु धडु.
 कंबर [फ़ा] स्त्री. कमरि, चेल्हि. कंबर खचणे कमरि टुटणु,
 ना उमेदु थियणु. कंबर कसणे कमरि कशणु, संदिरो
 बुघणु.
 कबरा-रे वि. चिटकमिरो (घोड़ो वगेरह).
 कबाड-काबाड न. (१) डोरनि जो कमु (२) काननि वगेरह
 जो बारु. काबाडकष्ट न. (१) सख्खु पोरिहयो-महिनत
 (२) घटि दर्जे जो कमु (मजूरी). कबाडी-काबाडी वि.
 (१) बारु डोईदडु (२) महिनत-मजूरी कंदडु (३)
 खसीसु.
 कबिला [अ] पु. (१) कबीलो (२) कुटुंब-बार बुचा (३)
 ज़ाल.
 कबुली [अ] स्त्री. कबूलियत, बास. कबूली जबाब पु. गुनाहु
 बासणु, गुनाह जी कबूलियत. कबूल वि. कबूलि,
 मन्ज़ूर.
 कम [फ़ा] वि. कमि, घटि, थोरो. कमअस्सल वि. घटि ज़ाति
 जो. कमकसर क्रि.वि. (१) घटि में घटि (२)
 अटिकल, लगि भगि. कमकुबत वि. कमिज़ोर.
 कमनशीबी वि. बदिनसीबु, निभागो.
 कमठ [सं] पु. कुमी.
 कमतरता [फ़ा] स्त्री. कमी, खोटि, अणाठ.
 कमती [फ़ा] स्त्री. कमी, खोटि. वि. घटि, थोरो.
 कमनीय [सं] वि. (१) सुहिणो (२) मनपसंदु.
 कमर [फ़ा] स्त्री. कमरि, चेल्हि. डिसो 'कंबर'.

कमरपट्टा-बंद पु. (१) चेल्हिकी, चेल्हि में बुघण जो
 धागो (२) संदिरो, तरार कमरि सां बुघण जो पटो.
 कमर ढिला वि. (१) कमिज़ोर (२) गीदी, डकिणो.
 कमर कसणे कमरि कशणु. कमर खचणे हिमथ हारणु.
 कमर धरणे चेल्हि वठिजणु, चेल्हि में सूरु पवणु. कमर
 बांधणे कमरि कशणु. कमर मोडणे (१) चेल्हि भजणु
 (२) हिमथ हारणु. कमर बाकणे चेल्हि चिबी थियणु.

कमल-ठ [सं] न. कमलु (गुलु).

कमविणे-कमावणे अ.स.क्रि. (१) कमाइणु, हासुलु करणु
 (२) (चमु) मारणु, चमिडो नरमु करणु (३) सरीर
 सधारो बणाइणु (४) भाणु वगेरह विस्ती ज़मीन फ़सुल
 लाइकु बणाइणु (५) कलणु (मिटी). कमाळ वि. (१)
 कमाईदडु (२) तयारु कयलु. कमावता वि.
 कमाईदडु.

कमळ [सं] न. डिसो 'कमल'.

कमाई स्त्री. (१) कमाई, उपति (२) चमिडो नरमु करण जी
 क्रिया (३) ज़मीन फ़सुल लाइकु बणाइण जी क्रिया
 (४) अटो गोहिणु (५) चूनो-गारो लताइणु.

कमान [फ़ा] स्त्री. (१) कमान (२) अधु गोलु (३) धनुषु
 (४) पिबिणी, कपह पिबण जो धनुषु (५) (इं)
 'सिंग'.

कमाल [अ] वि. (१) वधि में वधि, घणे में घणो (२)
 पछाडीअ जो. स्त्री. कमालु, इन्तहा, चोटी.

कमी [फ़ा] वि. कमि, घटि, थोरो.

कमीपणा [फ़ा] पु. (१) घटिताई (२) कमी, खोटि, थोराई.
 कमीपणा घेणे पंहिजी घटिताई कबूलणु.

कयास [अ] पु. (१) क्रियासु, वीचारु, अनुमानु, अंदाज़ो.

कर [सं] पु. (१) करु, हथु (२) ढल, 'टइक्स' (३) वास्तो,
 लागापो (४) करणु. करबुकवा वि. ज़ोरीअ टइक्स न
 भरीदडु. करतल पु. हथ जी तिरी. करतल आमलक
 पु. (१) तिरी अ ते रखियलु आंविरो-डो (२) खुली
 खुलाई गाल्हि. करपात्रा वि. टइक्स भरण लाइकु.
 करपात्र व्यक्ती स्त्री. टइक्स भरीदडु शख्सु. करमुक्त
 वि. टइक्स भरण खां छुटलु, बे राइको.

कर [सं] वि. प्रत्ययुजो 'कंदडु' या 'रहाकू'-'रहंदडु' जी
 मअनॉं डेखारे थो. स्त्री. करणु.

करक स्त्री. सट (उभिरणु), मुइणु.

करकचून-कसून क्रि.वि. ज़ोर सां, ज़ोर सां छिके, कशे.
 करकचा-कोचा पु. (१) डनो (२) रांबूटो.
 करकचणे स.क्रि. छिके बुधणु, कशिणु.
 करकरणे अ.क्रि. चीकणु, चीचाट करणु.
 करकरीत वि. कोरो, नअों.
 करकोच-चा [सं] पु. कूज (पखी).
 करंगळी स्त्री. चीच.
 करगोटा पु. चेल्हिकी.
 करंटपक्ष [सं] क्रि.वि. घटि में घटि.
 करटा-करंटा [सं] वि. (१) बदि नसीबु, निभागो (२) कंगालु (३) वीरानु.
 करटी-करंटी-करवटी, करवंटी [सं] स्त्री. (१) खोपिरी (२) नारेल जो खोपो, डोई.
 करड [का] स्त्री. हिकु दफ़्जो छड़ियल चांवर. करड काडजे तडि तकडि में कमु पूरो करणु.
 करंडक [सं] पु. सोभ जे निशानीअ तौर डिनलु धातुअ जो वडो प्यालो वगेरह, (इं) 'ट्रॉफी'.
 करंडई स्त्री. (१) करिडी-हिक साई भाजी (२) पवाडी, करिडीअ जो बिजु.
 करडा वि. (१) भूरो (२) कडो, सुभाअ जो ज़ालिमु, निर्दई (३) अछा थियण ते आयल (वार) (४) चुलनी (राजु).
 करंडा पु. (१) टोकिरो (२) नंदिडी दबी. करंडी स्त्री. टोकिरी, छबी.
 करडू-डे न. मेमिणी, नंडो घेटो.
 करण [सं] न. (१) साधनु, वसीलो (२) करणु, कमु (३) उज़िवो, लिडु (४) कारणु.
 करणी [सं] (१) करिणी (ईश्वर जी करिणी), अजीबु गाल्हि (२) कमु (३) (राजे जी) चूनारी (४) डेती लेती अ खाँसवाइ बियो खर्चु (५) मंतरु, टोणो फीणो (६) बहादुरी.
 करणे [सं] स.क्रि. (१) करणु (२) ठहिणु (३) थियणु. करील तो भरील कंदो सो भरींदो. करील ती पूर्वदिशा असणे तानाशाहु थियणु. करावे तसे भरावे जहिडी करिणी तहिडी भरिणी.
 करदनकाळ [सं] वि. बे इदि ज़ालिमु, भयानकु (शख़्खु).
 करदा [सं] पु. हारी, हरु हलाईदडु.

करदोटा-डा पु. चेल्हिकी.
 करनकर-री वि. करण जहिडी गाल्हि न कंदडु ऐं न करण जहिडी कंदडु (शख़्खु), ज़िदी.
 करपट वि. लहिसियलु, सडियलु. करपणे अ.क्रि. लहिसिजणु, लूसाटिजणु.
 करपल्लव [सं] पु. (१) हय जो पंजो (२) हय जो इशारो.
 करभाग-भार [सं] पु. ढल.
 करभणूक स्त्री. दिलि विंदुर.
 करमणे अ.क्रि. दिलि लगणु (कम में), मजे में वक्तु गुज़िरणु, सरणु.
 करवंटी स्त्री. (नारेल जी) खोपो.
 करवत स्त्री. काराई. आडवा करवत घालणे रंग में भंग विज्ञणु. करवतमासा पु. मोरि मंगरु (मछी). करवत्या पु. चीरो, चीरे जो कमु कंदडु, काठु चीरींदडु.
 करवंद-दी [सं] न. स्त्री. करौंदु (वणु), खारतुतु.
 करवला पु. अहनरु.
 करवा पु. गुंदेरी.
 करवी-वे श.यो.अ. तफ़्फ़ा, द्वारा, ज़रीपु.
 करळ पु. (१) वारियासो पथरु (२) ज़मीन जो हिकु किस्मु.
 करामत [अ] स्त्री. करामत.
 करार [अ] पु. (१) करारु, बोल, वचनु (२) पको इरादो-रायो (३) कबूलियत (४) ठीको. करारनामा पु. करारनामो, करार कयलु कागज़ु. करारी वि. (१) पको, पके इरादे वारो (२) ज़बान जो पको, कठरु (३) कठोर (४) पुख़्तो, अमुडु.
 कराल-ळ [सं] वि. करालु, खौफ़नाकु, भयानकु.
 करिता श.यो.अ. लाइ, वास्ते, जे करे, काणि.
 करी [सं] श.यो.अ. सां, करे, लाइ.
 करण [सं] वि. (१) दिलि सोजु, रहमु पैदा कंदडु (२) दयालू, करुणा स्त्री. दया, रहमु. करुणा भाकणे दया जी बीख घुरणु, मिन्थू करणु.
 करून श.यो. जे करे, जे द्वारा, जे मदद सां.
 कर्क [सं] पु. (१) कर्कु, खेखिडो (२) कर्क रासि (३) कइत्सर (बीमारी). कर्करोग पु. 'कइत्सर्'. कर्कवृत्त न. कर्कु घेरो, खत् सरतानु (जाग्रफ़ी).
 कर्कट [सं] पु. (१) खेखिडो (२) कंडो (३) वंडणी पल्कार (जामेट्री).

कर्मका [सं] वि. (१) कड़ो, कठोर, सख्त, कननि खे तकिलीफ डींदडु (आवाज) (२) चुभंदडु (३) डिंगो, बदिस्माशु (४) निर्दई.

कर्मका [सं] स्त्री. झेडाकारि औरत.

कर्ज [अ] न. (१) कर्जु (२) व्याज ते खंयल पैसा. कर्जबाजारी वि. घणनि जो कर्जु खंयलु (शख्त). कर्जरोखा-खत पु.न. वरितल कर्ज जो लिखी डिनलु कागजु. कर्जवास न. डिअणो, कर्जु. कर्जाळ वि. कर्ज या व्याज ते डिनलु-वरितलु.

कर्ण [सं] पु. (१) कनु (२) सखी, उदार, शख्तु (३) (बेडी-जहाज जो) सुखानु (४) जरेबु, गोनी कुंड जो अघु पासो, वतरु (जामेट्री). कर्णकटु-दू वि. कठोर, कननि खे न वणंदडु. कर्णजप पु. (१) जाससु (२) सुसिपुसि (३) चुगिली. कर्णघार पु. (१) सुखानी, सुखानु हलाईदडु (२) रांदीगरनि जे टोलीअ जो अगुवानु, (इं) 'कडिटन'. कर्णपिशाच पु. कन में गुझीअ तरह खबरु बुधाईदडु भूत, गुझी गाल्हि चवंदडु-बुधाईदडु. कर्णमधुर वि. कननि खे मिठो लंगदडु (आवाज). कर्णविष पु. कन टोपाङ्ग जी रस्म. कर्णशूळ पु. कन जो सूर.

कर्णा पु. तूतारो, लाऊडस्पीकर जो तूतारे जहिडो द्विसो जंहि मां आवाज निकिरंदो आहे.

कर्णिका [सं] स्त्री. (१) विचीं आडुरि (२) कमल गुल जी मुखिडी या पंखुडी.

कर्णोपकर्णी क्रि.वि. हिन किन खां हुन कन में, हिक खां बिए वटि. कर्णोपकर्णिका स्त्री. हुलु, अफवाहु.

कर्तन [सं] न. (१) कटणु, कपणु, लाहिणु (वार) (२) (सुट्ट) कतणु.

कर्तब न. हिमय, काबिलियत, लियाकत, कमु करण जी चतुराई, कर्तबु. कर्तबगार वि. काबिलु, होशियार. कर्तबगारी स्त्री. काबिलियत.

कर्तरी प्रयोग [सं] पु. कर्तरी प्रयोगु, (इं) 'सब्जेक्वि कन्स्ट्रक्शन'. ग्रामर में उहो प्रयोगु जंहि में फाइल (कर्ता) जी जिन्स मूजिबि फ़ज़ल (क्रिया) जो रूपु बदिलिजंदो आहे.

कर्तव्य [सं] वि. (१) जेको ज़रूरी करिणो आहे (२) करण जोगो (३) इरादो कयलु. न. फ़र्जु, मक्सदु. कर्तव्यशून्य

वि. फ़र्जु न पालींदडु.

कर्ता [सं] पु. (१) कंदडु, ठाहींदडु (२) कमाईदडु, घर हलाईदडु (३) कर्ता, फाइलु (व्याकरण में).

कर्तुक [सं] वि. कयलु, जो कयलु. स्त्री. (१) बहादुरी, करिणी (२) जादू, टोणो फीणो.

कर्तृत्व [सं] न. (१) काबिलियत, हिमय (२) कमु (३) कमाळु (४) (इं) 'करिअर'.

कर्तुवाच्य [सं] पु. डिसो 'कर्तरि प्रयोग'.

कर्दनकाळ वि. खौफनाकु, ज़ालिमु.

कर्दम [सं] पु. (१) गप (२) गंदु.

कर्दळी [सं] स्त्री. केलो, केले जो वणु.

कर्पूर [सं] पु. कपूर, काफूर.

कर्बोद्वय न. निशास्तो, मिठाणु.

कर्म [सं] न. करिणी (२) कमु, धंधो (३) साठु, धर्मी विधी (४) खासि कमु (५) करमु, नसीबु (६) मफ़ज़लु (ग्रामर में). कर्मकटकट स्त्री. (१) बला, तकिलीफ वारो कमु या शख्तु (२) कर्म में लिखियल मुसीबत.

कर्मकथा-कहाणी स्त्री. (१) कर्मनि जी कहाणी, दुख भोगण जी कहाणी (२) सारी हकीकत (३) अजाई बकबक. कर्मकांड न. कर्म कांड, धर्मी विधियु, साठुसोणु, पूजा पाठु वगैरह. कर्मगती स्त्र. कर्मनि जो फलु, किस्मत जो लिखियलु. कर्मचांडाळ पु. (१) चंडो शख्तु (२) बुरा कम कंदडु शख्तु. कर्मचारी पु. सरकारी नौकर. कर्मचारी बर्ग पु. अमिलो, (इं) 'स्टाफ़'.

कर्मठ वि. सनातनी, धर्मी कमनि में मगनु. कर्मधर्म संयोगाने अ. (१) कज़ा सां, किस्मत सां, कज़ानी (२) अचानकु. कर्मभूमी स्त्री. (१) करमभूमी (२) हीअ दुनिया (३) भारत. कर्मभोग पु. (१) करमुभोग, कर्मनि में लिखियल दुख सुख (२) किस्मत, भागु. कर्मयोग पु. फल जी इच्छा न कंदे कमु करणु-फ़र्जु पालणु. कर्मवीर पु. (१) पंहिजे कम-फ़र्जु सां ईमानदार रहंदडु शख्तु (२) बहादुर शख्तु.

कर्मशाळा स्त्री. ठाहिण-जोडण जो हंघु, (इं) 'वर्कशॉप'. कर्मद्वय न. कर्म इंद्री - सरीर जो कमु कंदडु उज़िवो - हय, पेर, ज़बान, गुदा, इंद्री.

कर्मणी [सं] वि. मफ़ज़ल जे बारे में. कर्मणी प्रयोग पु. उहो प्रयोगु जंहि में कंहि जुमिले में कर्म (मफ़ज़ल) मूजिबि

क्रिया (फड़लु) बदलिजंदो आहे (ग्रामर में).

कर्षक, कर्षिक [सं] वि.पु. (१) छिक्कींदडु, काहींदडु (२) खेती कंदडु, (इं) 'ट्रड्क्टर'. कर्षण न. (१) छिकण जी क्रिया (२) हरु काहिण जी क्रिया (३) हरु डियण जी क्रिया (४) कशशि. कर्षित वि. (१) छिकियलु (२) हरु डिनलु. कर्षुकीय वि. छिक्कींदडु, भकनातीसी.

कन्हा [सं] पु. (१) उठु (२) शुभ कार्य में अबनि जा पन ऐं नरलु रखियलु लोटो या घाघरि (३) मंगल कार्य में पुठियां शले बीहण जो डीओ.

कल [सं] पु. (१) रुखु, लाडो (२) जवमलियत (३) वकडु (४) लेट.

कलई-कलई [अ] स्त्री. कलई.

कलंक [सं] पु. कलंकु, दागु, तुहिमत.

कलकल [सं] पु. (१) शोरु, गोडु (२) पखियुनि जी मिठी लाति.

कलकलणे अ.क्रि. व्याकुलु थियणु.

कलकलाट पु. गोडु शोरु, रडियू वाका.

कलगी [तुक्की] स्त्री. (१) कलंगी (२) आश्काणी मराठी 'लावणी' अ जो हिकु किस्मु.

कलंहणे [सं] अ.क्रि. हिक पासो सुकणु, दुरिकणु, लडणु (सिजु). कलता वि. सुकियलु, दुरिकियलु, लडियलु.

कलथणे अ.क्रि. फिरणु, वरणु. स.क्रि. उथिलाङ्गणु, पासो फेराङ्गणु, उबतो करणु. कलथा पु. उथिलाङ्गण जो साधनु (खुर्पी वगेरह).

कलंदर [अर] पु. (१) शंगिली बिले जहिडो हिकु साहवारो (२) फकीर. कलंदरु (३) पूरालो-लहिरी-टेमी शख्सु.

कलप पु. कलफु, खिजाबु.

कलम [अ] न. (१) कलमु, लेखणि (२) नुक्तो (३) वण जो कलमु (करणु), पेवंद, (इं) 'ग्राफ्ट' (४) बुशु (५) वडणु (६) कानून जे किताब जो हिकु नियम-काडुदो. कलम करणे (१) वडणु (२) वण जो कलमु करणु, पेवंद हणणु, हिक वण जी टारी बिण वण खे जोडणु. कलमबहादर वि. लिखण में काबिलु. कलमवार क्रि.वि. तप्सीलवार. कलमी वि. (१) लिखियत में, तप्सीलवार लिखियलु (२) विश्वास जोगो (३) कलमु कयलु (वणु या टारी) (४) उत्तम वण जे कलम मां पैदा थियलु (अंबु वगेरह) (५) लेखारी,

लिखंदडु (६) उची ऐं तिखी दालिचीनी.

कलरव [सं] पु. पखियुनि जी मिठी लाति.

कलश [सं] पु. (१) कलशु, लोटो (२) मंदर जी चोटीअ वारो मुनारो, बूबु.

कलह [सं] पु. करहि, शेडो शटो, शगिडो, लडाई, कलहु.

कला-ळा [सं] स्त्री. (१) कला, फनु (२) हुनरु (३) अटिकल, चालाकी, सियाणप (४) चंड जी कला, चंड जे गोल जो सोरहों हिंसो (५) चमक, तेजु. कलाकौशल्य न. कारीगरी. कलात्मक वि. फनाडतो. कलानिघी पु. चंडु. कलावंत वि. (१) कलाकार, फनकार (३) नचंदइ ऐं गाईदइनि जी हिक ज्ञाति, नाचू. कलावंतीण स्त्री. नाचिणी, नचण-गाङ्गण जो धंधो कंदइ औरत.

कलाकंद पु. कलाकंदु, भुगल माए जी मिठाई.

कलागत [सं] स्त्री. (१) कलहु, शेडो (२) चुगिली, चुर्च (३) गारि गंदु.

कलाटणी स्त्री. (१) फेरो, पलिटो (२) कलाबाजी.

कलाप [सं] पु. (१) मेडु, टोलो (२) धणु (३) मोर जो पुछु या खंभ.

कलाबतु-तू पु. कलबूतो, जरी, बादिलो, पामक.

कलाल [सं] पु. कलालु, दाखूं ठाहींदडु-विकिणंदडु.

कलि-ली [सं] पु. (१) कलिजुगु (२) शेडो शटो (३) इसडु, साडु (४) पापु. कलि संचारणे शगिडो करण लाडु संदिरो ब्रधणु, लाहे पाहे बीहणु, मति मारिजणु. कलियुग न. कलिजुगु. कलिपुरुष पु. (१) शेडा वचुडाईदडु शख्सु (२) नीचु, कमीणो.

कलिका [सं] स्त्री. कली, मुखिडी.

कलिंगड [सं] पु. छांहीं, हिंदाणो.

कलिजा [हि] पु. कलेजो, जिगर.

कलुष [सं] वि. (१) मेरो (२) दुष्टु, नीचु. न. पापु. कलुषित वि. (१) मेरो थियलु (२) अपवित्रु (३) गलतिफहमी थियलु.

कलेवर [सं] न. (१) आत्मा खां सवाइ सरीर (२) लाशु.

कल्प [सं] पु. (१) कल्पु, ब्रह्मदेव जो डींहुं जंहिं में चार अरब बूटीह किरोड साल थींदा आहिनि (२) शकु (३) वेदनि जा छह अंग या शास्त्र.

कल्पक [सं] वि. (१) सियाणो, आरिफु (२) नई

खोजना-कल-अटिकल गोल्हे कढण में माहिर.

कल्पतरू [सं] पु. कल्यु बिरुछु, मनोकामना-इछा पूरी कंदडु
खियाली वणु; बेइदि फल डींदडु वणु.

कल्पना [सं] स्त्री. (१) कल्पना, वीचारु, रिथा (२)
अटिकल, चालाकी (३) शकु, अंदेशो. कल्पनाविलास
पु. खयाल आराई. कल्पना विस्तार पु. उपटार,
कल्पना जो वधाउ. कल्पिणे स.क्रि. (१)
कल्पना-वीचारु करणु (२) मन में आणणु-ठहिणु (३)
फर्जु करणु, समुझणु. कल्पित वि. कल्पति, खियाली,
कल्पना सां ठहियलु.

कल्पांत [सं] पु. (१) कल्प जो अंतु (२) परलइ, कयामत
(३) अनरथु.

कल्पांतरी [सं] क्रि.वि. (१) दुनिया जे पछाडीअ ताई (२)
हर्गिज (न), कडहिं बि (-न), बिनिहि.

कल्मश-ष [सं] न. (१) पापु, बुराई (२) गप, गंदु.

कल्याण [सं] न. (१) कल्याण, भलो (२) पुनु.

कल्ला पु. (१) कली, गुलो, लोणो, गुलनि ते कननि वटि
वारनिजो झुगिटो (२) गोडु, शोरु (३) पापिडी
(कुकुड़ जी), गुलू.

कल्लोल-ळ [सं] पु. (१) गोडु, शोरु, कोलाहलु (२) वडी
लहिर.

कल्हई [अ] कलई. कल्हईगार पु. कलई करण वारो.

कव [सं] स्त्री. बाँहुनि जो धेरो, वेइहो, भाकुरु, बखु (२)
लामारो, झपु (३) कुवति, सघ (४) बेहोशी. कव
घालणे (१) भाकुरु पाइणु (२) झपु हणणु (३)
सुधारणु. कवेत घेणे भाकुरु पाइणु, भाकुरु में खणणु,
बखु विझणु.

कवक [सं] न. सेंवरु, (इं) 'फंगस'. कवकशास्त्र न. सेंवर जो
इल्लु-शास्त्रु, (इं) 'माइकॉलॉजी'.

कवकवीत वि. बे सवादी.

कवच [सं] पु.न. (१) जिरिह (२) मज्जिबूतु खल (३)
तअजीजु.

कवची स्त्री. (१) नंढिडो टुकरु (२) बेदे जी खल (३)
खोपिरी (४) (नारेल जो) खोपो.

कवटाळ न. (१) जादू, टोणो फीणो (२) मन्सूबो. कवटाळीण
स्त्री. डाइणि.

कवटाळणे स.क्रि. छातीअ सां लगाइणु, भाकुरु पाइणु,

चंबुडाइणु. कवटाळी स्त्री. भाकुरु.

कवटी स्त्री. (१) खोपिरी (२) बेदे जी खल (३) भाकुरु
(४) खोपो (नारेल जो).

कवठ न. कवीठु, बेलु, कौठु (हिकु खटो-मिठो फलु जो
बहिरां सखु हूंदो आहे).

कवडसा-कडोसा पु. तिरविरो, ओलिडो, पाछूलो, पछाओं.

कवडा पु. (१) कारिडो, तितिरु (२) वडी कोडी, कोडु.
कवडा मिरविणे बटाकू हणणु.

कवडी स्त्री. (१) कोडी (२) अखि जो फुलो (३) नहें ते
थींदडु अछो चिटो. कवडी कवडी साठविणे पाई पाई
करे गडु करणु, पकाईअ सां पैसो ठहिणु. कवडी
किंमतीचा वि. (१) खसीमु, ओछो (२) बेकार.
कवडीचुंबक वि. कंजूसु. कवडीमोल वि. टके वारो,
मअमूली दर्जेजो.

कवन न. शइरु, काव्यु, गानो, गीतु.

कवळ पु. (१) लप (२) तरी (पेर जी) (३) भाकुरु, कछ
(४) गाहु. कवळणे स.क्रि. भाकुरु पाइणु, छातीअ सां
लगाइणु.

कवळी स्त्री. (१) डंदी, नकुली डंद (२) भाकुरु, कछ (३)
कछ में खंयल गाह या काठियुनि जी भरी.

कवाईत [अ] स्त्री. (लश्करी) कवाईतु.

कवाह न. ताकु, दरु.

कवायत [अ] स्त्री. डिसो 'कवाईत'.

कवि-वी [सं] पु. (१) कवी, शाइरु (२) ग्यानी, पंडतु. कवि
संकेत पु. गैरि कुदिरती पर कवीअ जी कल्पना मां
ठहियल का गाल्हि, ख्याली गाल्हि (मि.
'आकाशपुष्प').

कविता [सं] स्त्री. कविता, शइरु.

कवित्व [सं] न. (१) कविता, रचना, शाइरी (२) कविता
लिखण जो गुणु-समुझ.

कशाचा वि. छाजो? क्रि.वि. छा लाइ, छो? छाजो.

कशाने क्रि.वि. कीअ, कहिडीअ तरह?

कशाला क्रि.वि. छा लाइ, छो?

कशास-कशासाठी क्रि.वि. छा लाइ, छो?

कशिदा [फा] पु. भरितु, भरित जो कमु.

कशेरु पु.वि. पुठीअ जो हडो, पुठीअ हडाओं (जानिवर).

कश्मल-ल [सं] न. (१) गंदु, किनु कचिरो (२) पापु.

कषाय [सं] पु. काड्हो, अर्कु. वि. कौडो, कसारो.
 कष्ट [सं] पु. (१) महिनत, पोरिह्यो (२) कष्ट, दुखु, तकिलीफ, कशालो. कष्टसाध्य वि. (१) घणी महिनत खां पोड हासुलु थींदडु (२) दुखीअ तरह हासुलु थींदडु
 कस [सं] पु. (१) ताकत, शक्ती, सघ (२) सतु (अन जो), सघ डींदडु गुणु (३) मज्जिबूती, जटाउ (४) कस, परिख (५) सोन जो गुणु. कसदार वि. सतवारो, सघ डींदडु (खाद्यो). कसहीन वि. निसतो (खाद्यो).
 कस [सं] पु. डिंगियुनि जी निशानी - ( ), डिंगियूं लीकूं.
 कसकस स्त्री. (१) (तप जी) बोठि, तौस, कणिस, बुखारु थियण जा आसार - सरीरु गुरो लगणु - सूरु वगेरह (२) चिन्ता, ओनो.
 कसणी स्त्री. (१) कस, परिख, जाच, चकास (२) डोरि (३) फंदो, फासिणी.
 कसणे अ.स.क्रि. (१) कशिणु, ज़ोर सां छिके बुधणु, कसणु (२) (सोनु) परिखणु (३) (ज़ोर सां) छिकणु (४) ज़ोर सां करणु (५) माहिरु हुअणु. कसलेला वि. (१) पको (२) झूतो जोगी.
 कसपट न. कखु, कणो. कसपटाप्रमाणे मानणे खसीसु लेखणु, मअमूली समुझणु.
 कसब [अ] न. (१) काबिलियत (२) फ़नु, हुनरु (३) होशियारी, ओट (४) चालाकी, अटिकल (५) ज़री (६) कसबु, वेश्या जो धंधो. कसबी वि. (१) काबिलु (२) चालाकु (३) हुनर वारो (४) कारीगरु. कसबीण स्त्री. कसबिणि, कबिरी, रकासा.
 कसर [अ] स्त्री. (१) कसर, घटिताई (२) उडोही (३) वधीक बचणु, वाधि, फ़ाड्दो (४) (तप जी) बोठ, कणिस (५) नाजाड्जु फ़ाड्दो (६) रिश्वरत (७) सुस्ती, आनाकानी (८) फ़र्कु. कसर काढणे कसर कढणु. कसर येणे सन्हो बुखारु थियणु. कसर लागणे उडोही लगणु. कसरकुसर स्त्री. कमी, घटिताई. कसरणे अ.क्रि. घटिजणु.
 कसरत [अ] स्त्री. (१) कसिरत, महिनत, कलाबाजी (२) दुखियो कमु.
 कसला वि. कहिडो? कीअँ? कहिडे किस्म जो?
 कसवटी स्त्री. कसिवटी, परिख, परिख जो पथरु (सोन लाइ).
 कसा-से वि. कहिडो, कहिडे किस्म जो. क्रि.वि. कहिडीअ तरह, कीअँ.
 कसे तरी, कसा बसा, कसे बसे क्रि.वि. जीअँ तीअँ, वडी तकिलीफ सां.
 कसाई [अ] पु. कासाई, निर्दई.
 कसूर [अ] स्त्री. (१) कसूर, डोहु, चूक, ग़िलती (२) घटिताई, कमी (३) ला परिवाही. कसूर करणे कम में गेसरि करणु.
 कसोटी स्त्री. (१) कसिवटी (२) परिख. कसोटी सामना पु. (इं) टेस्ट मड्च.
 कसोशी स्त्री. (१) बारीक जाच, गोल्हा (२) संभाल, खबरदारी (३) खफ़ो, तकिलीफ (४) जफ़कशी, बेहदि कोशशि (५) बे ह्दि महिनत.
 कस्तर पु.न. रेहु, बर्तन खे रेहु डियणु.
 कस्ता वि. (१) हिक पासे झुकियलु - निविडियलु (२) कसो, हलिको, घटि.
 कस्तुरी [सं] स्त्री. कस्तूरी, मुश्क (हरण जी). कस्तुरी मृग पु. मुश्की हरणु.
 कहर [अ] पु. (१) क़हिर, क़हर, जुल्मु, ग़ज़बु (२) हद खां बाहिरि थियल ग़ाल्हि.
 कहाणी स्त्री. (१) कहाणी, आखाणी (२) सिख्या, उपदेशु (३) कथा.
 कहिरा वि. टेडो.
 कह्या [सं] हुकुमु, आग्या. कह्यात अ. कब्जे में, मुठि में.
 कळ [सं] स्त्री. (१) सूर, उभिरंदडु दर्दु (२) चाबी, कुंजी (३) कल (४) अटिकल, राजु (५) शेडो, झगिडो (६) छेड, चुर्च, शरारत (७) बाथ. कळ काढणे (१) छेड कढणु (२) सहणु, सबुरु करणु. कळ घेणे सूर खाडणु (वियम में), बाथ खाडणु. कळ दाबणे कल खे दबाडणु, चाबी फेराडणु. कळ लावणे शेडो कराडणु. कळफलक पु. कुंजु अटिकाडण जो तख़्तो, (इं) 'की बोर्ड'. कळलाव्या वि. शेडो वचुडाईदडु.
 कळकट वि. मेरो, गंदो. न. गंदु.
 कळकळ स्त्री. (१) उकीर, चाहु (२) लगनि (३) विश्वासु (४) दया (५) शोर.
 कळकळणे अ.क्रि. (१) (उस में) तपी बाहि थियणु (२) मथो फिरणु (३) उबारो या टहिको अचणु (४) व्याकुल

थियणु, फयिकणु (५) पेट में वकडु पवणु (६) ज़ोर सां गाल्हाङ्गु, गजणु.

कलण-णा न.पु. (१) दालि जो डारो (२) अन जी कणि, डारो. कलणकोश पु. (१) गरीबीअ जो खाघो (२) अटो पीहण जो धंधो (३) डारो.

कलणे [सं] अ.क्रि. (१) समुझणु, ज़ाणणु (२) कल पवणु, मज़लमु थियणु. कळत क्रि.वि. समुझी, खबर हूँदे, ज़ोरी अ, ज़ाणी वाणी. कळत नकळत क्रि.वि. खबर न हूँदे, अण, ज़ाणाईअ विचाँ, गलितीअ सां. वि. सन्दिडो, बारीकु (बुखारु).

कळप [सं] पु. धणु, झुंडु, टोड्हो (गांयुनि-मेंहुंनि जो).

कळपा पु. (१) खल, छोडो, खरंड (२) पथर जो डिघो ऐं सन्हो-वेकिरो टुकरु (रंधणि जे थल्हे जो).

कळभा पु. झगिडो.

कळवंड-डा न.पु. झगिडो.

कळवळणे अ.क्रि. (१) तडिफणु, फयिकणु, चिचिलाङ्गु, दांहं करणु (२) दिलि पिघिरिजणु, दया अचणु. कळवळा पु. (१) दया, क्यासु (२) हमददी, तरसु.

कळवा [का] पु. अश्कूलु, अश्केलु, पाढण जी नोड़ी, जानिवर जे अगिएं ऐं पोंऐं पेर में बुधल नोड़ी. कळवा घालणे पाढणु.

कळवाकळव स्त्री. (१) पधिराई, सभिनी पासे ज़ाहिर करणु-बुधाङ्गु (२) हिक बिए खे बुधाङ्गु.

कळविणे स.क्रि. (१) बुधाङ्गु, ज़ाणाङ्गु (२) इतिलाउ डियणु, चिताउ डियणु (३) खबर डियणु.

कळशी [सं] स्त्री. नंदी घाघरि, चौरी.

कळस [सं] पु. (१) चोटी, गुंबज़, मंदर जे चोटीअ वारो मुनारो, बूंबु (२) हृद (३) पछाडी, अन्तु, इन्तहा (४) इन्तहाई, चोटु उरूजु (५) नंदी घाघरि.

कळस चढविणे पूरनता आणणु. कळस होणे (कंहिं गाल्हि जी) हृद थियणु. कळसास येणे खतमु थियणु.

कळसूत्र न. (१) काठ जे पुतिलियुनि जी डोरि (२) मर्कजी कल्पना. कळसूत्री वि. डोरि सां नचंदडु - हलंदडु. स्त्री. क्रांती, उथलिपुथलि. कळसूत्री बाहुले न. काठ जी पुतिली; बिए जे इशारे ते हलंदडु शखु.

कळा स्त्री. (१) कला (२) सूरति (३) हालति, मन जी हालति (४) तेजु (५) काबिलियत.

कळासणे स.क्रि. गुंढणु, जोड़णु, बुधणु.

कळी [सं] स्त्री. (१) कली, मुखिडी (२) चूने जो टुकरु या पथर (३) बूंदी अ जो दाणो-कणो (४) झगिडो. पु. सुट जी लड़ि.

कक्ष [सं] पु. (१) कछ (२) पासो (३) वार्डु, (इं) 'वाई', कमिरो (३) हालु.

कक्षा [सं] स्त्री. (१) कमिरो, कोठी (२) तकु (३) दर्जो (४) हृद, मर्यादा (५) अख्तियार (६) पहुच, हृद (७) सिज-चंड वरोरह जे फिरण जो रस्तो, ग्रहमार्गु, (इं) 'ऑर्बिट', मदारु (ग्रह जो).

का क्रि.वि. (१) छो, छा लाइ (२) या (३) छा.

काक [सं] पु. कांजु, कांगु. काकतालीय न्यायाने क्रि.वि. इतिफ़ाक सां. काकदृष्टी स्त्री. बारीक नज़ुर. वि. (१) तिखी नज़ुर वारो (२) वीकिरु. काकपद न. हंसिपडु. काकस्तान न. तकड़ि में कयलु अधूरो स्तानु.

काकडणे अ.क्रि. कंबणु, थधिजणु, सीअ में डकणु, थरिकणु, ठालजणु.

काकडा पु. (१) काकिडो (स्टोव जो) (२) वटि (डिए जी) (३) मशअलु (४) विछूंअ जो डंगु (५) थधि, विल्ह (६) कचो-कोमलु फलु या संगु.

काकडाशिंगी स्त्री. काकिडासिंधी (वनस्पती).

काकडी स्त्री. काकिडी, वंगी, बादिरंगु.

काकण-णी [सं] न. स्त्री. कंगणु, चूडी. हाताच्या काकणाला आरसा कशाला? हय जे कंगण खे आरिसीअ जो कहिडो खपु. काकणभर वि. थोरो (वध्वीक), ससुं.

काकरणे अ.क्रि. (१) हिचिकणु, छिरिकणु (२) आनाकानी करणु.

काकवी [का] स्त्री. ककहु, गुड़ जी पति, पटिडो गुडु.

काकळत-काकुळती स्त्री. (१) मिन्थू मेडूं, नीज़ारी (२) दया, क्यासु. काकुळतीस येणे नीज़ारी करणु, हय पेर जोड़णु, मिन्थू मेडूं करणु.

काका पु. काको, चाचो. काका मामा करणे मिन्थू मेडूं करणु. काकी, काकू स्त्री. चाची.

काकाकुबा पु. चोटीअ वारो तोतो-चतूं.

का की अ. छो त.

का कू स्त्री. (१) हिचक (२) छिरिकणु (३) आनाकानी. का कू करणे (१) हिचिकणु, छिरिकणु (२) आनाकानी

करणु.

काकूस स्त्री. चाची. पु. काकूसु.

काख स्त्री. कछ, बगलु. काखा बर करणे डेवालो कढणु.
काखा वाजविणे कछू ठोकणु, खुशि थियणु. काखेस
मारणे (१) का शैड खणी भजी ववणु (२) अझो
डियणु. काखमांजरी स्त्री. कछोराडी. काखोटी स्त्री.
कछ, बगलु.

कांग [सं] न. कंगणी, किरिंधु (अनाज जो किस्मु).

कागद [अ] पु. (१) कागज (२) पनो (३) चिठी, खत (४)
दस्तावेज. कागदी वि. (१) कागज जो (२) नाजूकु
(३) सन्हो. पु. खत पडुचाईदडु जासूस. कागदी घोडे
नाचविणे फकति लिखित में वहिवारु करणु, कूडा
दिलासा डियणु. कागदोपत्री क्रि.वि. (१) कागज ते
लिखी, लिखित में (२) चिठीअ में, खत में, लिखण
में.

कांगावा पु. (१) बहानो (२) कूडी शिकाइत (३) अजाई
रडियूं वाका (करणु), गाल्हि खे वधाइणु.

कागाळी स्त्री. (१) चुगिली (२) शिकाइत.

काच-कांच [सं] स्त्री. कांचु, काओ, शीशो. पु. (१)
तकिलीफ, जुलु (२) मन ते बंधनु. काचकागद पु.
काठु लसो करण जो वारी पनो, (इं) 'पॉलिश पेपर'.
काचफुगारी पु. शीशगर, (इं) 'ग्लास ब्लोवर'.
काचमणी पु. बिलोर, कांच जो मणियो. काचमिना पु.
मेणु चाडहणु, मीनाकार, (इं) 'एनॅमल'.

काचणी स्त्री. (१) चुभन, चुभिको (२) चिन्ता, ओनो ( )
संधो, निशानु (४) गाठि, गहिको (५) जुलु.

कांचन [सं] न. कंचनु, सोनु. पु. (१) कचनारु (वणु) (२)
पीलकु (पखी).

काचरी स्त्री. (१) कचिरी, पटाटे वगेरह जी सुकायल चिप्सि
(२) धुंजु.

काचावणे अ.क्रि. (१) डुबिरो थियणु (२) छिरिकणु, हिमथ
हारणु.

कांची [सं] स्त्री. चेल्हिकी.

काचोळी [सं] स्त्री. (१) गजु, अंगी, पुठियां गंदि डेई बुधण
जो ब्लाऊजु (२) कचिडे अंब जी कोडी.

काच्या पु. डाब, डब (धोतीअ जी)

काज न. (१) काजु, धंधो, कमु (२) सबबु, कारण, मक्सदु

(३) इछा (४) काजु-बीडो पाइण जो टुंगु, फांदी.

कांजणी-ण्या स्त्री. लाखिडो.

काजवा पु. जुगनू, खुड्खबीतो. काजवे चमकणे डीहं जा तारा
नजरि अचणु, अखियुनि अगियाँ ऊंदहि थियणु.

काजळ न. (१) कजलु (२) कारहिं. काजळी स्त्री. (१)
कजलु (२) फुलो (बतीअ जो) (३) कारहिं (दूहें जी)
(४) कणी, महलो (अनाज जो मजुं). काजळी कागद
पु. (इं) 'कार्बन् पेपर'.

कांजी [सं] (१) कांझी, पेजी (२) लई (३) 'स्टार्च'.

काजू पु. खाजो, खाजा.

काट पु. (१) कट (करणु), घटाइणु (२) कट करण जो
लीको (x) (३) कटियलु नमूनो (४) साजिशि,
मन्सूबो, घाट. काट मारणे काटे छडणु, लीको पाइणु
कट करणु. काटकसर स्त्री. किराईत, कमिखर्ची,
कोइ.

काटक वि. मजिबूत, महिनती, जांठो, थधि-उस-मार सही
सधंदडु.

काटकी स्त्री. लकिडी, काठ टकर, छोडो, सुकल सन्ही टारी.

काटक्याकुटक्या स्त्री. सन्हियूं काठ्यू-छोडा वगेरह.

काटकुळा वि. सन्हिडो, डुबिरो.

काटकोन [सं] पु. ९०° जी कुंड-गोनी कुंड; राजे या वाडे जी
गोनी कुंड मापण जी पटी.

काटणी स्त्री. (१) संग कटण जी क्रिया (२) पन
कटणु-छिनणु (३) कटाई, टोड़, टोड़ण जी क्रिया.
काटणे अ.क्रि. (१) कटिजणु, कटु चडहणु (२)
मेराइणु. स.क्रि. (१) काटणु, छिनणु (२) तास जी
अधु डिगी लाहिणु (३) जीअं तीअं गुजारणु. काटछाट
स्त्री. काटकूट, छांग.

काटशह पु. शह-माति (शतिरंजि में).

काटस वि. कंडियारो, कंडनि वारो.

काटलणे स.क्रि. गिदामिडी सोइणु-खखिडियूं कढणु.

काटा-कांटा [सं. कंटक] पु. (१) कंडो (२) कांटो, ताराजी

(३) वार कांडारिजणु (४) चुभंदडु हिसो (५)

कांटो, घडियाल जी सुई (६) डंगु (विच्छूअ जो) (७)

रुकावट. काटा काटणे रुकावट दूर करणु, दुश्मन खे

मारणु. काट्याचा नायटा होणे गाल्हि मां गाल्हिडो

थियणु, खिल मां शिल थियणु, गाल्हि वधी ववणु.

काट्याप्रमाणे सलणे कंडे जियां चुभंदो रहणु.
काट्यावर ओढणे तकिलीफ में विज्ञणु, सताइणु.
काट्यावर घेणे ताराजीअ ते रखणु. काटेकोरपणे
क्रि.वि. बिल्कुलु पूरीअ तरह, ठीकु ठीकु, बारीकीअ
सां, गुणे गुते. काटेतोल वि. बिल्कुलु पूरो
तोरियलु-मापियलु. काटेघमासा पु. कांडेरो (वणु).
काटेरिंगणी स्त्री. पटपेरूं (वनस्पती). काटेरी वि.
कंडियारो, कांडो.

काटी-कांटी स्त्री. (१) कंडियारा वण या बूटा (२) कंडनि
जो लोड्हो.

काठ, कांठ [सं] पु. (१) कंठो, कपु, किनारो (नदीअ जो)
(२) किनारी, कुंड (३) मर्यादा, हृद (४) पलउ
(५) अंदी (६) सरीख, किनारी (जुतीअ जी).

काठसर क्रि.वि. (१) तरि, भरियलु (२) कनतारि.

काठाड न. गुलु, गिटो (हिकु पासो).

काठाळी स्त्री. साडीअ जी किनारी-पलउ.

काठी [सं] स्त्री. (१) काठी, लकुणु, डंडो (२) सरीर जी
बनावत, डीलु (३) आधार (४) जमीन जी हिक
माप. काठी चेंडू पु. 'हॉकी' रांदि. एका काठीने हाकणे
बर्डअखियूं बराबरि हुअणु, सभिनी खे हिकु लेखणु.
काठी शिखरास लागणे मनोकामनाऊं पूरियूं थियणु,
जनमु सफिलो थियणु.

काठोकाठ क्रि.वि. कनतारि, टिमिटारि, तारि.

कांड [सं] न. (१) संघु (२) थुडु (वण जो) (३) कटी,
किटी, फडकटु (४) छिक, सलो (बेडीअ जो) (५)
बाबु (६) तीर (७) वाक्यो.

कांडण [सं] न. (१) कुटण-छडहण जी क्रिया या धंधो (२)
कुटण या छडहण जो अनाजु (३) छड्हाई. कांडकूट
स्त्री. न. कुट-छडह, छडह छांड. कांडणे स.क्रि. कुटणु,
छडहणु (अनाजु-धाणा वगेरह). कांडप न. छडह,
कुटण-छडहण जी क्रिया. कांडपी पु. चांवर-धाणा
वगेरह कुटण-छडहण जो धंधो कंवडु.

कांडविणे स.क्रि. (१) खन्हणु (२) भडिकाइणु, छेडणु, चुर्च
डियणु.

कांडळणे अ.क्रि. (१) खन्हणु (२) गसी गसी लसो
थियणु-सन्हो थियणु.

कांडारणे स.क्रि. (तेजीअ सां) वधणु, वडो थियणु (बूटो,

फसलु).

कांडाळणे स.क्रि. (१) खन्हणु (२) खारसि थियणु.

काडी स्त्री. (१) तीली (२) कखु (३) तंदु (जरीअ जी)
(४) (माचीस जी) तीली. काडी मोडणे तलाकु
वठणु-डियणु. काडी लागणे तीली लगणु, बाहि लगणु.
काडीचा वि. तिरु बि, थोरो बि (न). काडी पहिलवानु
पु. सन्हिडो शखु. काडीमात्र-एवढा क्रि.वि. थोरो बि,
तिरु बि. काडीमांड स्त्री. तलाकु.

कांडी [सं] स्त्री. (१) डाँडी (२) कमंद वगेरह जो टुकर
(३) गुडी (थूम वगेरह जी) (४) काठी अ जो टुकर.
कांडी फिरविणे (१) मंत्रु पड्हुंदे लकुण-काठी फेराइणु
(बाजीगरु) (२) अजीब गाल्हि करणु-जादू करणु.

कांडे [सं] न. (१) गुंडु, संघु (२) गुरी (कमंद जी) (३) थुडु
(४) खिरो (५) आढुरियुनि जा संघ सुजण जी
बीमारी. कांडेपेर घेणे माप वठणु. कांडेपेर लावून
पाहणे मिटीअ मथां थियल पेरनि जा निशान मापे
डिसणु. कांडेपेर पाहून जानिवरु खरीद करण वक्ति
उनजा हडा, संघ, बनावत वगेरह जाचे. कांडेकरी पु.
डखणु, वाढो.

कांडेचिराईत पु.न. चिर्यातो, किर्यातो (कौडी वनस्पती).

कांडघाल स्त्री. विझु कडु, अंदिर विझण ऐं कडण जी लागीती
क्रिया.

कांडणी स्त्री. (१) लाबारो, फसलु लुणणु (२) नोडु, थुल्ली
नोडी.

कांडणे स.क्रि. (१) कडणु (२) मथे छिकणु (३) पैदाइश
करणु, तयार करणु (४) नई खोज करणु (५) हासलु
करणु (६) कर्जु खणणु या वठणु (७) गाल्हि कडणु
(८) डेखारणु, ध्यान ते आणणु (चुक, डोहु) (९)
गुजारणु (डीहुं) (१०) सहणु (११) शेवा टहिल करणु
(१२) वठणु, कबूलणु (१३) हटाइणु (१४) लाहिणु
(कपिडा). गळा कांडणे ज़ोर ज़ोर सां रूअणु. नसीब
कांडणे किस्मत खुलणु, वधणु. नाव कांडणे नालो
कडणु-कडाइणु. पळ कांडणे रफूचकरु थी वणणु,
खारीअ हेठां कांड थियणु. नवे रान कांडणे खेत में नई
सिर हरु कहिणु.

कांडणे अ.क्रि. घटिजणु, लहणु (बुखारु, बर्साति).

काढते वि. वापसि वरियलु. न. मोट, वापसी. काढते पाऊल

न. काढता पाय पु. मोट खाइणु, वापसि वरणु-मुइणु, जिन्दु छडाइणु. काढते घेणे (१) पोइते मोटणु, पुठिते हटणु (२) पोयाँ भजणु.

काढा [सं] पु. (१) काइहो (२) अर्कु.

काढाकाढी स्त्री. तडि तकडि में कढणु, छिकछिकां.

काणा [सं] वि. (१) काणो (२) टेडो (३) डिंगो.

काणी स्त्री. काणी (जूअरि जी बीमारी).

कात [सं] स्त्री. खल (नांग वगेरह जी). कात टाकणे पाणभरो थियणु, वरी ताकत में अचणु. कातीला येणे बुढापो अचणु.

कात पु. कयो (पान में विज्ञण जो), मिटिअकयु.

कांत [सं] स्त्री. सूंहं, चमक. वि. सुहिणो. पु. कांधु, पती, प्रीतमु.

कातडी स्त्री. चमिडी, खल. कातडी लोळविणे खल लाहिणु-खबि मार डियणु.

कातडे न. चमिडी, चमु, छौडो, छोडो. कातडे कमविणे चमु मारणु-कमाइणु, चमिडो नरमु करणु. कातडे पांघरणे खबर हूँदे बि खबर न हुअण जो ढोंगु करणु, मिखिर करणु. (ढोळ्यावर) कातडे ओढणे डिठो अणडिठो करणु.

कातणे [सं] स.क्रि. (१) कतणु, सुटु ठहिणु (२) का शैड मशीन ते लसी करणु (३) तकिलीफ डियणु, आजारणु (४) छितो थियणु. कातकाम न. कतण या कपण जो कमु, जंडीअ-फीथे ते चाइहे लसो करण जो कमु. कातारी पु. जंडीअवारो, (इं) 'टर्नर'. कातीव वि. (१) जंडीअ या फीथे ते चाइहे लसो कयलु (२) सुहिणो, डोलाइतो.

कातर [सं] वि. (१) कातरु, कांइरु, गीदी, इकिणो (२) बे सबुरु (३) घबिरायलु. स्त्री. कैची (२) बिनि थंभनि खे आडो बिहारे डिनल टेक-आधार, कैची. कातरण न. कुतिरि. कातरणी स्त्री. कतिरण जी क्रिया. कातर बेळ स्त्री. संझा, निमाशाम. कातरणे स.क्रि. (१) कतिरणु, कैचीअ सां कटणु (२) कुतिरणु, टुकणु (इंदनि सां). अ.क्रि. इकणु, छिरिकणु, मोट खाइणु. कातर पु. (१) कतिरियलु टुकरु (२) कतिरणु (३) चीर (हयनि-पेरनि जा). कातरी-कैची कैची.

कातवणे-कातावणे अ.क्रि. (१) चिइणु, इमिरिजणु, जख

खाइणु (२) बेजार या तंगि थियणु (३) मुंझी पवणु. कातळ पु.न. (१) पथरनि वारी जमीन (२) छिप्प, चटान.

कांता [सं] स्त्री. (१) सुहिणी औरत (२) जाल.

कातविणे स.क्रि. सताइणु, दुख डियणु.

कांति-ती [सं] स्त्री. (१) सूंहं, तेजु (२) बदनु, सरीरु.

कात्री स्त्री. कैची.

काथा-थ्या पु. (१) वाणु (२) नोडी. काथ्याकूट पु. अजायो बहिसु, मूशिगाफी.

कादंबरी [सं] स्त्री. नाविलु, किसो, (इं) 'नॉवेल'.

कादंबरीकार पु. नाविलुनिवीसु-लेखकु.

कांदा [सं] पु. बसरु.

कान [सं. कर्ण] पु. (१) कनु (२) (कंहिं शैड जो) हथियो-कडो. कानउघडणी करणे कन खोलणु, चिताउ डियणु, समुझाइणु. कान उपटणे-पिळणे कनु पटणु, सजा डियणु. कान कापणे कन कपणु, शहु डियणु, ठाणु. कान किटणे बुधी बुधी तंगि थियणु, कन सूर करणु. कानाला खडा लावणे तोबह करणु, कन पकिइणु. कान झाडणे अणबुधो करणु, न बुधणु, कन लाटार करणु. कान टवकारणे (बुधण लाइ) कन खडा करणु. कान टोचणे (१) कन टोपाइणु (२) कंहिं गाल्हि लाइ जोरु भरणु. सोनाराने कान टोचणे लाइकु शख्स तर्फा सबकु मिलणु. कान देणे कनु डियणु, ध्यान सां बुधणु. कान धरणे कनु पकिइणु - सजा डियणु. कान धरून घेणे फुरणु, कनु पकिइं ज़ोरीअ वठणु. कान निवणे-धंढ झोणे दिलिजाइ थियणु, कन ठरणु. कान पाडणे (१) हिमथ हारण (२) मोट खाइणु (३) बुधो करणु. कान फुकणे-भरणे (१) कन भरणु, चुगिली हणणु, छेइणु (२) समुझाइणु. कान फुटणे बोडो थियणु. कान लांबणे-वाडणे अकुलु घटिजणु, बेवकफु थियणु. कानावर येणे का गाल्हि कन ते अचणु-बुधणु. कानावर घालणे कन ते अणणु, बुधाइणु, चिताउ डियणु. कानात तेन घालून झोपणे बे आनो-बे परिवाहु हुअणु. कानावर हात ठेवणे कंहिं गाल्हि खां इन्कार करणु, खबर न हुअणु डेखारणु. कानाशी लागणे कन में बुधाइणु. या कानाचे त्या कानास कळू न देणे का गाल्हि बे इदि गुस्ती रखणु. कानी कपाली ओरहणे वरी वरी चवणु, वर वर करे चवणु. कानी मनी नसणे

ख्वाब ख्याल में न हुआणु, बिल्कुलु खबर न हुआणु.
कानी पढणे कनि पवणु. कान कौंढा वि. (१) लजी,
शरमसारु (२) बुधो अणबुधो कंदडु. न. ध्यानु न
डियणु. पु. कन जी मरु. कानकोरणी-णे स्त्री. न. कन
खोटिणी. कानखडी स्त्री. ताकीद, चिताउ. कानगच्छी
स्त्री. कन बंदि करण या बुधण जी क्रिया. कानगोष्ट
स्त्री. राजु, कन में बुधाइण जहिदी गाल्हि. कानटोप
स्त्री. होलु, कन ऐं मथो ढकींदइ टोपी-टोपु.
कानठळी-ळ्या स्त्री. ताडी, कन जो पर्दो-पर्दा.
कानठळ्या बसणे ताडियूं पवणु-चडहणु (कननि ते),
बोडाणि थियणु. कानपट स्त्री. लौदिडी. कानफट-ड
स्त्री. लौदिडी, गिटो. कानफाड्या वि. कनफाडु,
कनफटु. कानपुशी-फुशी स्त्री. कन में भुणिभुणि
(करणु), सुसि पुसि. कानमंत्र पु. सिख्या, सलाह.
कानशील न. लौदिडी.

कानडा पु. रागु जो हिकु किस्सु. वि. (१) डिंगो फिडो (२)
उबतो (३) पासीरो सुम्हियलु.

कानडे वि. (१) डुखियो (२) कन्नड बोली गाल्हाईदडु. पु.
सुट कतण जी चर्खीअ वटि लगल ब काठ जूं किलियूं.

कानन [सं] न. शंगलु, बनु.

कानपणे [सं] अ.क्रि. (१) घटिजणु, मोट खाइणु (माता,
लाखिडो) (२) मुंझणु, लजी थियणु.

कानस स्त्री. रवात, लोहु-काठु गसण जी लोही पटी. कानस
घालणे चिताउ डियणु. कानसणी स्त्री. रवात सां गसण
जी क्रिया. कानसणे स.क्रि. रवात सां गसणु.

काना पु. (१) तोफ या बंदूक में बारूद भरण या बारण जो
सोराखु (२) देवनागरी लिपीअ में अखर जे पुठियां
ईदइ सिधी लीक (१) - 'आ' कार जी (३) काणो,
टेडो.

कानाकोपरा पु. कुंड कुछ.

कानाडोळा पु. (१) अखि बूट, डोह डौहुं ध्यानु न डियणु (२)
अखि जो इशारो.

कानून [अ] पु. स्त्री. (१) कानून, काइदो (२) रीति (३)
ढल, टड्कस.

कानोसा पु. (१) (बुधण लाइ) कनु डियणु (२) टोह, आहट.

कान्होबा [सं] पु. कानु, श्रीकृष्ण-किरशिनु.

काप [सं] पु. वाले जहिडो हिकु जेवरु. स्त्री. फार, टुकर

(मेवे जो).

काप-कांप [सं] पु. (१) डकिणी, कंबिणी (२) डपु.

कापड [सं] न. कपिडो, लटो. कापडचोपड न. कपिडो लटो.

कापडी वि. कपिडे जो ठहियलु.

कापणी स्त्री. (१) वढणी, कपण-कटण जी क्रिया (२)
लाबारो, फसलु कटणु. काटणे स.क्रि. (१) कपणु,
कटणु, छिनणु, लाहिणु, चीरणु, वढणु (२) कट
करणु, घटाइणु. कापा वि. वढे खाइणु जोगो, डाढो.
कापाकापी स्त्री. वढकुट, मारकुट.

कापणे-कांपणे अ.क्रि. कंबणु, धरिकणु, डकणु. कापरा-रे वि.
डुकंदडु, कंबंदडु. कापरे न. (१) डकिणी, कंबिणी
(२) डपु. कापरे भरणे धरिधरि कंबणु, डकणु.

कापशा वि. (१) फेफो, थुल्हो (२) कपह वांगुरु नरमु-हल्को.

कापशी स्त्री. कपह जो वणु, वौणु-वैणु.

कापुसणे अ.क्रि. (१) थुल्हो-फेफो थियणु (२) सेंवारिजणु
(फलु, भाजी).

कापूर [सं] पु. कपूर, काफूर. कापूरकाचरी स्त्री.
कपूरकचिरी.

कापूस पु. कपह, कपाह, वौणु, वैणु.

कांब [का] स्त्री. (१) बांस जी फत्तील (२) (लोह जी) शीख
(३) पटी (४) बांह (ठूठि खां हथ ताई). कांबी स्त्री.
(१) कमान (२) लकुणु. कांबीचे लोखंड न. शीखुनि
वारो लोहु, (इं) 'बार आयर्न'.

कांबरे न. पिचूँ (अखियुनि जूं).

कांबळे न. कंबलु.

काबाह-कष्ट पु. सख्तु महिनत, पोरिहयो, वहणु, गीदी गहणु.

काबीज [अ] वि. कब्जो कयलु, खटियलु. काबीज करणे
कब्जो करणु, खटणु.

कांबीट स्त्री. डिसो 'कांब'.

काम [सं] न. (१) कमु, कमिअत (२) धंधो (३) क्रिया
(४) वहिंवार (५) जूरुरत (६) उपयोग. काम
काढणे (१) कमु कढणु (२) कम में हुआणु (३)
सताइणु (४) मजो चखाइणु. काम चालणे कमु
हलणु, मुकदिमो-केसु हलणु. काम नसणे जूरुरत न
हुअणु, कमु न हुआणु. काम बजावणे (कमु) पूरो
करणु. काम साधणे (१) मनोकामना पूरी करणु (२)
कमु पूरो करणु. कामापुरता मामा पु. कम कडाक,

कमु लथो, डखणु विसिरियो. कामकरी पु. कमी, कमु-महिनत कंदडु, मजूर. कामकाज न. कमुकारि, कमु धंधो, कारोबार. कामगार पु. (१) मजूर, मजिदूर (२) कामोरो, सरकारी नौकर-अधिकारी. कामगिरी स्त्री. (१) खासि कमु (२) कमु धंधो (३) कारीगरी. कामचलाऊ वि. कमचलाऊ, कमटिपाऊ. कामचुकार वि. कमुचोर, सुस्तु. कामदार पु. सरकारी नौकर, अधिकारी. कामसाधू वि. कमकढाऊ, मतिलबी. कामसू वि. महिनती, कम में माहिर. कामाचा वि. कमाइतो, काराइतो, कम में मगनु. कामातून जाणे कम खां वजणु. कामाला येणे (१) कम में अचणु (२) सहणु. कामास येणे लडाईअ में शहीदु थियणु.

काम [सं] पु. (१) कामु, वासना, इछा, संभोग जी चाहिना (२) कामदेवु (३) मनोकामना. कामक्रीडा स्त्री. संजोगु, इस्त्रीअ सां भोगु-जिनाहु. कामचेष्टा स्त्री. इश्क जूं रम्जूं. कामज्वर पु. कामवासना जो बुखारु-तपु. कामदेव पु. प्रेम जो देवता-कामदेवु. कामधेनू स्त्री. मनोकामना पूरी कंदडु गांइ. कामपिसा वि. कामवासना में पागलु थियलु. काममरण न. पंहिंजो मर्जीअ सां मरणु. कामरूप वि. पंहिंजो मर्जीअ मूजिबि रूपु धारे सधंदडु.

कामवृत्ति स्त्री. कामु, वासना, शहिवत.

कामशास्त्र न. संजोग जी विद्या, औरत मर्द जे संभोग जी कला ऐं फर्ज सेखारीदडु शास्त्र. कामातुर वि. कामवासना लाइ बेचैनु थियलु. कामी वि. कामी, शहिवती. कामुक वि. (१) कामी, शहिवती (२) चाहीदडु, इछा रखंदडु.

कामटी स्त्री. तीली, फत्तील.

कामना [सं] स्त्री. कामना, इछा, मुराद.

कामिनी [सं] स्त्री. (१) कामिनी, सुहिणी औरत (२) मइबूबा (३) औरत.

कामीज स्त्री. कामणु, साई.

काम्ब [सं] वि. (१) कामना जोगो (२) कामना-इछा कयलु, कंहिं इरादे सां कयलु.

काय [सं] पु. सरीर.

काय अ. छा? कीअ? कहिडो? छा जो? घणो?. काय की अ.

अलाए, खबर नाहे. काय तो-ती-ते फ़क़ति, सिर्फ़. काय काय छा छा, कहिडा कहिडा.

कायदा [अ] पु. (१) काइदो, कानून (२) नेमी (३) सिरिस्तो. कायदेपंडित वि. काइदेदानु. कायदेभंग पु. काइदे जी भगकिडी, जुल्मी काइदा बंदि करण बाबति तहिरकु. कायदे मंडळ न. काइदेसाजु मजिलस, (इं) 'सेनेट'. कायदेशीय वि. कानूनी, काइदे मूजिबि.

कायफळ न. कांइफलु.

कायम [अ] वि. काइमु, दाइमी.

काया [सं] स्त्री. (१) काया सरीर, देही, बदनु (२) रूप. काया पालटणे काया पल्लु थियणु, रूपु बदलिजणु. कायावाचामनेकरून क्रि.वि. दिलि व जां सां. कायिक वि. बदिनी, जिस्मानी.

कार पु. (१) हिक किस्म जो कारो ऐं सखु पथरु (२) इकिरारु, वचनु.

कारक [सं] न. (ग्रामर में) हालति. वि. सबबी, मुहरिकि, कराईदडु.

कारकीर्द [फा] स्त्री. अयामकारी, राजु, हुकूमत.

कारकुनी स्त्री. क्लारक जो कमु, क्लारकी. कारकून पु. कारिकून, क्लार्कु.

कारखानदार [फा] वि. कारखानेदार. कारखाना पु. कारखानो, (इं) 'फ़ैक्टरी'.

कारखानीस [फ] पु. सरकारी अनाज जे गोदाम जो अधिकारी.

कारचकर-कारंजकर पु. (१) हथियार ठाहीदडु कारीगर (२) बर्तन ठाहीदडु.

कारंजे न. फूहारो.

कारट [सं] न. अग्नीसंस्कार, क्रियाकर्मु. कारटा वि. (१) क्रिया कर्मु कंदडु बांभणु (२) निभागो (३) बदिम्झाशु, शरारती, टींभर.

कारंदाव [सं] पु. कुहंगु (पखी), (इं) 'कूद'.

कारडोक पु. माहीखोर (पखी), (इं) 'कॉरमोरंट'.

कारण [सं] न. (१) कारणु, सबबु (२) मक्सदु (३) आधार, साबिती (४) कमु, गर्ज, मतिलबु (५) शुभु कार्जु (६) साधनु, जुजो. अ. छो त. कारणी लागणे सकारितो थियणु, कमाइतो थियणु. कारणी लागणे सकारितो करणु, सजायो करणु. कारणपरत्वे क्रि.वि.

कंहिं सबब करे, ज़रूरत पई त. कारणी-णे श.अ.
लाइ, करे. कारण की अ. छकाणि त.

कारभार पु. (१) कारोबार, वहिंवार (२) इंतजामु (३)
कमुधंधो. कारभारी पु. (१) कारबारी, इंतजामु
डिसंदहु-कंदहु शख्खु (२) अमलदार (३) मुडिसु,
पती. कारभारीण स्त्री. घर धयाणी, ज़ाल.

कारले [सं] न. करेलो.

कारस्थान [सं] न. (१) मन्सूबो, साज़शि (२) बंदोबस्तु (३)
किफ़ाईत. कारस्थानी वि. साज़शी, मन्सूबाई,
फ़ितरती.

कारा-गृह [सं] न. कैदु, जेलु.

कारागिरी [फ़ा] स्त्री. कारीगरी. कारीगर पु. कारीगर.

कारू [सं] पु. कारीगर, कलाकार.

कारुणिक [सं] वि. दयालू, रहमदिलि.

कारुण्य [सं] न. दया, रहम, क़ियासु.

कार्तिक [सं] पु. (१) कार्कतु, कती महिनो (२) कासाई.
कार्तिकी स्त्री. कतीअ जी ग्यारसि.

कार्पण्य [सं] न. कंजूसई, पकाई.

कार्य [सं] न. (१) कार्यु, कमु, धंधो, कारि (२) नतीजो,
फलु, असर (३) कार्जु, कारिजु, उत्सउ, जशनु. वि.
फ़र्जु. कार्य उठणे वडो कमु पूरो करणु, लकु लंधाइणु.
कार्य उरकणे कारिजु पूरो करणु (शादी वगेरह).
कार्यकर्ता वि. कमु कंदहु पु. लोक सेवकु. कार्यकारी
वि. कारोबारी, कारोबार, हलाईदहु, इंतजामु
डिसंदहु (मंडलु). कार्यकारी अभियंता पु. कारोबारी
इंजिनेर, (इं) 'एक्जिक्यूटिव इंजीनिअर'.
कार्यकारिणी स्त्री. कारोबारी कामेटी. कार्यक्रम पु. (१)
कमु, कम (२) मशगूली (३) कार्यक्रमु, सिटाउ,
प्रोग्रामु. कार्यक्रम पत्रिका स्त्री. सभा जे सामुहूँ आयल
कमनि या विषयनि जी फ़हिरस्त. कार्यतत्पर वि. (१)
कमु करण लाइ तयार (२) सदाई कमनि में मशगूलु.
कार्यदेशक पु. (इं) 'फोरमन'. कार्यभाग पु. मन में
रिथियलु कमु. कार्यभार पु. जवाबदारी, ज़िम्मेदारी.
कार्यमोचक पु. बिए जो बदिलीअ में वनी कमु कंदहु
शख्खु, (इं) 'रिलीवर'. कार्यवाह पु. 'सेक्रेटरी'.
कार्यवाही स्त्री. (१) कारवाई, अमलु (२) हुकुमु
दरिमियानी, काइदे जी कारवाई, (इं) 'प्रोसीडिङ्ग'.

कार्यव्यापृत वि. कमनि में मशगूलु-रुधलु. कार्यसत्र न.
'वर्कशॉप'. कार्यसिध्दी स्त्री. सफलता, कमु पूरो
थियणु. कार्यसूची स्त्री. कम जी विचूर, (इं)
'अजेन्डा'. कार्यक्षम वि. लाइकु, काबिलुकार, भडु,
काराइतो, तखडु. कार्यक्षमन न. लाइकी,
काबिलकारी, बर्जुस्ताई. कार्यान्वित करणे अमल में
आणणु. कार्यालय न. दफ़तर, (इं) 'ऑफिस'.

कार्षापण [सं] न. झूने ज़माने जो हिकु सिको.

काल अ. काल्ह.

काल [सं] पु. (१) वक्तु (२) कालु, मौतु. कालकल्ला पु.
मोक्खो, वेल. कालक्रमण न. वक्तु गुज़ारणु. कालखंड
पु. अरसो, मुदो, मअ्यादु. कालगती स्त्री. (१) वक्त
जी रफ़्तार (२) किस्मत. कालग्रस्त वि. (१) मौत जे
मुँह में फाथलु (२) मुसीबत में फाथलु (३) माज़ीअ
में शामिलु थियलु. कालचक्र न. वक्त जो फेरो.
कालत्रयी क्रि.वि. हरिंज, कडहिं बि. कालपरत्वे अ.
(१) वक्तु गुज़िरण खां पोइ, वक्त आहिरि (२)
कडहिं कडहिं. कालप्रवाह पु. वक्त जो बहुकिरो.
कालमर्यादा स्त्री. मुदो, मुदत. कालमान न. (१) वक्तु
मापणु (२) मुंद (३) हालति. कालहरण न. वक्तु
गुज़ारणु. कालज्ञान न. वक्त जी ज़ाण-समुझ.
कालांतराने अ. कुधु अरसे खां पोइ, अगिते हली.
कालातीत वि. ला इन्तहा. कालावधी पु. अरसो, मुदो,
देरि. कालिक वि. मुदे वारो, वक्त सां वास्तो रखंदहु.
न. (इं) 'जरनल'.

कालवड स्त्री. वहुडी, गाबी.

कालवणे-विणे स.क्रि. गडणु, मिलाइणु. पोटात कालवणे (१)
पेट में विलोडु पवणु (२) पेट में सूर पवणु - इसदु या
साडु थियणु. बिटाळ कालवणे सभिनी खे हथु
लगाइणु-छुहणु. कालवाकालव स्त्री. (१) बेचैनी,
फथिको (२) मिलावट.

कालवा पु. (१) नहिर, वाहु (२) मिलावट (३) गर्दी (४)
शोर.

कालिमा [सं] स्त्री. (१) कारहिं (२) दागु, कलंकु (३)
लज, शरमु.

कालुष्य [सं] न. पलीताई, आलापिश, नापाकी.

काल्पनिक [सं] वि. खियाली, मन घड़ति, नकुली.

काव स्त्री. हुरमिची, गेडू रंग जी मिटी. पु. (१) कावडि, गुसो (२) सुस्ती.

काव काव स्त्री. (कांव जी) कां कां, गोडू, बक.

कावड [सं] स्त्री. कांवाठी. नं. दर जो ताकु.

कावणे अ.क्रि. (१) काविडिजणु (२) खफे थियणु (३) मुंझी पवणु, घबिराडणु.

कावराबावरा वि. हको बको, मुंघलु, डिनलु.

कावळा पु. कांउ. कावळ्याची छत्री स्त्री. फुनगी, खुंभी.

कावा [फा] पु. (१) फरेबु, छलु वलु (२) दाउ, चालि, चालाकी (३) ठगी, लुचाई (४) मत्सुबो (५) डोहु, दोलाबु. कावेबाज वि. फरेबी, दोलाबी, लुचु, ठगु, चालाकु, मक्रेली.

काविरे न. चरियाडप, सौदाउ. वि. चरियो, सौदाई.

कावीण-ळ स्त्री. कामणु, साई, यरकानु.

काव्य [सं] न. काव्यु, कविता, शाइरी.

काशीकर पु. लुचु, शोदो.

कषाय [सं] वि. भगिवो, गाड्हो.

काष्टा [सं] पु. धोतीअ वगेरह जी लांग.

काष्ठ [सं] न. काठ. काष्ठकूट-कुड पु. काठकुटो (पखी), (इं) 'वुडपीकर'. काष्ठचित्र न. काठ ते उकिरियलु चितिरु. काष्ठवत् वि. काठ-लकिडीअ जियां सिधो (बीठलु).

काष्ठा स्त्री. (१) तर्फु (२) मर्यादा.

काष्ठौषध-धी [सं] न. स्त्री. वनस्पती दवा, दवा तोर कमु ईदंडु वणनि जूं टारियूं-पन-पाडूं वगेरह.

कास [सं] पु. (१) कपिडो सिधाईअ में कटणु (२) खंधि. न. चरागाहु. स्त्री. (१) ओहु, गांड या मेंहिंजे थणनि वारो हिंसो (२) कमरि, चेल्हि (३) असो, आघार (४) लांग. कास घालणे (१) गांड मेंहिं जा थण वडा थियणु (२) कमरि कशिणु, संदिरो बुधणु. कास करणे (१) लांग बुधणु (२) कमरि कशिणु, संदिरो बुधणु. कास धरणे असो वठणु. कासेस लावणे असो डियणु.

कासराभर दिवस पु. सिजु उभिरण खां पोइ जो थोरो वक्तु, सिजु लहण खां अगु जो थोरो वक्तु.

कासव [सं] न.पु. कछूं, कछऊं, कुमी.

कासार पु. बर्तण ठाईदंडु-विकिणंदंडु, ठाठारो, भानिसाली.

कासावणे अ.क्रि. सहिकणु, मुंझणु.

कासाविसी-शी स्त्री. बेचैनी, आंधि मांधि, बे आरामी. कासावीस बे चैनु, व्याकुलु.

कासे-कांसे [सं] न. (१) कुटि, कंझो धातू (२) शांझ.

कासोटा पु. डाब, डाब (साडीअ जी).

काहिल-ली स्त्री. (१) वडी तई (२) जलणि, बाहि, बरण जी क्रिया (लिङ) (३) गरिमी, हुबस.

काही क्रि.वि. (१) कुसु (२) थोरो (३) का (गाल्हि) (४) के (५) को, किनि. काही करून क्रि.वि. कुसु बि करे, कीअं बि. काही काही क्रि.वि. के के, कुसु कुसु. काहीच क्रि.वि. कुसु बि. काहीच्या काहीच क्रि.वि. हिक जो बियो. काही बाही क्रि.वि. थोरो, कुसु त. काहीसा क्रि.वि. थोरो, कुसु. काही केल्या क्रि.वि. केतिरो बि करण खां पोइ, कुसु बि करण सां. काही तरी क्रि.वि. कुसु त बि, हिक जो बियो.

काहूर [फ] न. (१) मन जी बेचैनी, आंधि मांधि (२) शोरु (३) गहिरि ऊंदहि, घुघु (४) मुसीबत, अनिरथु, गजबु (५) इल्जामु.

काळ [सं] पु. (१) वक्तु, समो (२) दौरु, दौरो, अमलु (३) डुकरु (४) कालु, मौतु (५) किस्मत, हालति (वधीक डिसो 'काल'). काळ वेळ स्त्री. (१) मोक्को, वक्तु (२) बुरा डीहं (३) महिल. काळांतरी क्रि.वि. हर्गिज, कडहिं बि.

काळजी स्त्री. (१) चिन्ता (२) खबरदारी, संभाल, परधोर (३) ओलाको. काळजीवाहू वि. संभाल लहंदंडु, (इं) 'केअर टेकिंग'.

काळवट वि. कारिडो, कारी जमीन.

काळवटणे-वंडणे अ.क्रि. (१) काराटिजणु, कारो थियणु (२) शर्मिंदो थियणु, मुंहं कारो थियणु (३) टामिणी थियणु.

काळवीट पु. फाड्हो, बारहंसिडो (हरणु).

काळा [सं] वि. कारो, स्याहु. काळे करणे दपअ थियणु, अखियुनि खां ओझलु थियणु. काळे तोंड घेऊन जाणे (१) पुछु पाए भजणु, कारो मुंहं करे ववणु. काळेबेरे असणे दालि में कारो हुअणु. काळ्या दगडावरची रेघ पथर ते लीको, न बदिलिजंदड गाल्हि. पांढऱ्याचे काळे होणे अछनि में खरणु, अछी डाड्डी अटो खराबु. पांढऱ्यावर काळे करणे (कागज ते) लिखणु. काळ्यावर पांढरे होणे वार अछा थियणु, अछा खरणु.

काळतोंड्या वि. (१) कारमुंहो (२) निभागो (३) शर्मिंदो (४) कार जिभो. काळसर वि. कारिडो, कारेडो, कारसिरो, कारांशो. काळा उन्हाळा पु. (१) सखु ऊन्हारो (२) मुसीबत जो वक्तु. काळाकभिन्न वि. कारो ठिकरु-बे हदि कारो. काळकुट्ट वि. बे हदि कारो. काळभोर वि. तमामु कारो. काळबोर पु. पटकुंआरि (वनस्पती). काळी वि. कारी. स्त्री. कारी जमीन. काळी कुटकी स्त्री. कारी कुटिकी (दवा). काळेपाणी न. कारो पाणी (सजा). काळे बेरे न. बुरो वीचार, कपट. काळे मनोके न. डाख.

कालिमा स्त्री. (१) कारहिं (२) कलंकु (३) कजलु (४) ऊंदहि.

काळीज न. कलेजो, जिगर, दिलि जो नाजुकु हिंसो. काळीज खाणे सताडणु. काळीज नसणे दिलि न हुअणु, ममता न हुअणु. काळजाचे पाणी होणे दिलि लुड्हुणु, डप या दुख खां व्याकुल थियणु. काळजाला लागणे दिलि खे चुभणु - तीरु लगणु. उफराट्या काळजाचा वि. निर्दई.

काळे न. दागु, कलंकु.

काळोख पु. ऊंदहि, अंधकार, घुघु. काळोखी स्त्री. (१) ऊंदहि (२) कलंकु (३) कारहिं.

कांक्षणे [सं] स.क्रि. इछा-कामना-मुराद करणु. कांक्षा स्त्री. (१) कांखा, इछा, मन्या (२) मन जो लाडो (३) अंदेशो (४) कंहिं गाल्हि जे बारे में पुछा, शकु. कांक्षी, कांक्षेखोर वि. (१) शकी सुभाज जो (२) अजबु सुभाज जो टेमी.

किं [सं] स.ना. केरु? छा? कंहिंजो?

किंकणी [सं] स्त्री. धिंघरी.

किंकर [सं] पु. नौकर, चाकर, शेवकु, दासु. किंकरी स्त्री. दासी.

किंकर्तव्यविमूढ [सं] वि. मुंशियलु, सहीह गलति जो फ़ैसिलो करण में असफलु.

किंकाळणे अ.क्रि. चीखणु, रडियू करणु. किंकाळी स्त्री. चीख, रडि.

किंकणी [सं] स्त्री. धिंघरी, चेल्हिकी.

किचकट वि. (१) पेचीदो (२) डुखियो (३) पड्हुण में डुखियो.

किंचळणे-किंचाळणे अ.क्रि. चीखणु, रडि करणु.

किंचित् [सं] वि. थोरो. क्रि.वि. थोरे में.

किटण [का] न. (१) मरु, तेल जो सणिभो तहु (२) कटु.

किटणे अ.क्रि. (१) कटिजणु, कटु चड्हुणु (२) परेशानु थियणु (३) कननि जा पर्दा बंदि थियणु.

किटाळ [का] न. (१) बला, मुसीबत (२) कूडो इल्जामु (३) चिणिंग.

किडका वि. कींआरो, कीडे खाधलु. किडणे स.क्रि. कींआरिजणु, खाजणु. किडा पु. कीडो.

किडकिडित वि. सन्हिडो.

किण्व [सं] न. खमीर, (इं) 'यीस्ट'. किण्वन न. खमीर उथणु, मचणु, (इं) 'फर्मेंटेशन'.

कितका वि. केडो? घणो?

कितपत क्रि.वि. केतिरो, केडो, केसिताई, केतिरे क़दुर.

कितवा वि. काजों? कहिडो?

किताब [अ] पु. खिताब, लक़बु.

किती वि. (१) केतिरो (२) केतिराई (३) घणा-घणो. किती एक - कित्येक वि. केतिराई, घणाई, केई, अनेक. कितीदा क्रि.वि. घणा दफ़ा, केतिराई भेरा. कितीतरी क्रि.वि. घणोई, घणो कुसु, केतिराई.

किंतु-तू [सं] पु. शकु.

किता [अ] पु. मिसालु, आदर्शु, नमूनो, पेरिवी करण जोगो मिसालु. किता गिरविणे पेरिवी करणु, हुकुम मूजिबि हलणु, मश्क पचाडणु. किता घालून देणे पंहिंजीअ हलति सां मिसालु-आदर्शु साम्हू रखणु.

किता अ. सगियो, ऐजा, ऐज़न, मथे ज़ाणायल-चयल ज्यां, '==', (इं) 'डिट्टो'. किता खर्च पु. (१) रेज़िकी खर्चु (२) मथे ज़ाणायलु खर्चु.

किनई क्रि.वि. न (मूखे न), घटि में घटि, त बि, कि न.

किनार-री स्त्री. कुंड, किनारी. किनारपट्टी स्त्री. किनारो, कपु.

किन्नर [सं] पु. कवर (गाईदड ज़ाति), किनर.

किंबहुना [सं] क्रि.वि. (१) न रगो, एतिरो, पर (२) बल्कि (३) घणो करे.

किमत [फ़ा] स्त्री. (१) कीमत, मुल्हु (२) लाइकी, अहमियत (३) परिवाह (४) क़दुर. किमती वि. कीमती.

किमपी [सं] क्रि.वि. बिल्कुल, बिनिहि, थोरो बि.

किमया [अ] स्त्री. (१) कीमिया, लोह मां सोनु ठहिण जी विद्या (२) अटकल, खेड़ (३) जादू टोणो.

किमर्थ [सं] क्रि. वि. छो? छा लाइ?

किमान-पक्षी क्रि. वि. घटि में घटि.

किरकिर स्त्री. (१) चीकाटु (२) किरि किरि, खिटि पिट (३) रींगो (बारजो), रोदनु राड़ो.

किरकोळ वि. (१) मझमूली (२) रेजिकी (३) सन्हिड़ो.

किरटा-टे [का] वि. (१) कंजूसु (२) गरीबु (३) चिचिमिचि (अखर) (४) कमिजोर (आवजु) (५) नंढिड़ो (६) बिंदिरो, सन्हिड़ो (७) बे डेपो (८) निसतो.

किरण [सं] पु. किरिणो, तिरिविरो. किरणोपचार पु. (इ.) 'रेडियो घेरपी'.

किरमिजी वि. किरमिची, कारसिरो, गड़हे रंग जो.

किराणा पु. किराणो, पसार.

किरात पु. भीलु.

किर्द [फ़ा.] स्त्री. तारीखवार जमअखर्चु या उहो लिखणजी बंदी.

किर् वि. (१) खहुरो ऐं तेजु (आवाजु), (२) घाटो (झंगलु).

किलकिलाट पु. पखियुनि जो आवाजु, शोरु, गोडु, चिरबिटो.

किलकिला-ले वि. अघु खुलियल (अखियूँ)

किलबिल-लाट स्त्री. पु. मिठी लाति. (पखियुनिजी).

किलबिलणे अ. क्रि. मिठी लाति लंवणु.

किलवर पु. किलावरु, चिणिया, फुलू (तास में).

किलेमाणी वि. जंड जो मथियों पुड़ु विझी रखियलु.

किल्ला [अ.] पु. किल्लो, गड़हु, कोटु.

किल्ली [सं] स्त्री. (१) कुंजी, चाबी (२) अटकल. किल्ली

फिरविणे - कल थेड़णु, बर्गिलाड़णु, भड़िकाड़णु.

किवण [सं] न. जखमु, घाउ, फटु.

किंवदंती [सं] स्त्री. अफवाहु.

किंवा [सं] उ. अ. कि, या, अगर.

किशोर [सं] पु. किशोर, ११ खां १५ सालनि जो छोकियो.

किशोरी स्त्री. किशोरी, ११ खां १५ सालनि जी छोकिरी.

किसगणती स्त्री. गणप, लेखणु (इन्कारी लफ़्जु), परिवाह, फ़िकिर.

किसणी स्त्री. कदकसु, खुरिड़णु साधनु. किसणे स. क्रि.

खुरिड़णु, सन्हिड़ियूँ ज़रियूँ करणु, कुतिरि करणु.

किळस [सं] स्त्री. बुछां, नफ़िरत, किराहत, सूग. किळसणे अ. क्रि. बुछां अचणु. किळसवाणा वि. बुछां डियारीदडु, कबीह.

की [सं] उ. अ. कि, त, या, न, की.

कीक पु. कीक, रड़ि.

कीट [सं] न. (१) मेराणि जो तहु (२) मिटीअ जो वडो ऐं सख्तु गोड़ोहो. पु. कीड़ो, जीतु. कीटक पु. कीड़ो, जीतु. कीटकविज्ञान न. जीतजंतरि विद्या, (इं) 'एन्टॉमोलॉजी'.

कीड [सं] स्त्री. कीओं, जीतु, कीड़ो.

कीर [सं] पु. तोतो.

कीर्तन [सं] न. कीर्तनु, भजनु, ईश्वर जे नाले जो जपु.

कीर्ति-ती [सं] स्त्री. हाक, नामसु, मशहूरी. कीर्तिस्तंभ पु. फ़तह साराह जे यादिगार में खड़ो कयलु धंभो-मुनारो.

कील [सं] पु. (१) किलो, किली, मेख (२) जंड जी किली (३) चपर.

कीव [सं] स्त्री. कहिकाउ, कियासु, रहमु. कीव करणे - कियासु-कहिकाउ करणु. कीव येणे - कियासु-रहमु अचणु.

कीस पु. चूरो, बूरो. कीस काढणे - (१) चूरो कढणु-करणु (२) मखण मां वारु कढणु.

कु [सं] उपसर्ग. कु, खराबु-बुरो-नीचु वगेरह जी मझनों डेखारीदडु उपसर्गु. (मि. कुकर्म=बुरो कम). कुपथ पु. बुरो रस्तो. कुपुत्र पु. कुपुट, खराबु पुट. कुमति स्त्री. कुमति, बुरी मति. कुमार्गी वि. पापी. कुरूप न. वि. कुरूप, बदि सूरति, बदिजेबो. कुविचार पु. बुरो वीचार. कुवेळ स्त्री. कुमहलाई, बुरो वक्तु. कुशंका स्त्री. बुरो शकु, अंदेशो कुसंग पु. कुसंगु, बुरी संगति.

कुइरी स्त्री. (१) अंबिड़ी, (२) खारसि कंदड़ हिक बूटी.

कुई स्त्री. (१) ऊनाड़, गिदड़ जी कूक, खिखारी (२) रड़ियूँ (३) खहुरो आवाजु कुई घालणे - रड़ियूँ करणु.

कुक स्त्री. कुकड़ जी बांग.

कुकडी [सं] स्त्री. कुकिड़ि.

कुकुट-क्कुट [सं] पु. कुकुडु. कुकुटपालन न. कुकिड़ियूँ पाले बेदा पैदा करे विकिणण जो धंधो, (इं) 'पोल्ट्री'.

कुंकम [सं] न. (१) कैसरि (२) कुंगू. कुंकमपत्रिका स्त्री.

शादीअ वगेरह जी नींड.

कुकुला-ले बाळ न. किकिड़, खीर पियाकु बार.

कुंकू [सं] न. कुंगू, निरिड़ ते तिलिकु लगड़ण जो चूरणु, सुहागजी निशानी. कुंकू जाणे - (१) विधवा थियणु (२) शानु शौकत ववणु.

कुक्कू, कुकडीकूचा खेळ पु. हाईअ रांदि.

कुच [सं] पु. बुबो, उरहुं, पिस्तानु.

कुचकट, कुचका वि. (१) किनो थियलु, सड़ियलु (२) नीचु, कमीणो.

कुचकामी वि. निकमो, बेकारि, कम में न ईदडु.

कुचकुच स्त्री. सुसिपुसि, भुणि भुणि.

कुंचडे न. नंदिडे बार जो टोपु.

कुंचणी स्त्री. बुशु. कुंचला पु. रंग जो बुशु.

कुंचबणा स्त्री. (१) परेशानी (२) डुखी हालति, तंगी (३) बिण ते भाड़ण जी हालति. (४) जंजालु, रोलो, मूंझारो, वेलु.

कुचर [स.] वि. (१) कमचोरु, चोर (२) कडू, अण सिसंदडु दाणो-कणो (३) तकिलीफ डींदडु. कुचराई स्त्री. (१) हिचक (२) आनाकानी, निटाइणु (३) कम खां परे भजणु (४) लुचाई.

कुचलणे स. क्रि. कुटणु, लताइणु, मार डियणु.

कुचला पु. जहर कुचलो (वनस्पती).

कुंचा [सं] पु. मोर जे खंभनि जो चंवर.

कुचा, कुच्या, गुच्या पु. (१) (लाटूंअ जो) चुघु (२) ठेंगो.

कुचाळ-का वि. गिलाखोरु, चथरूं कुंदडु. कुचाळी स्त्री. गिला, चथर, ठोली, शरारत.

कुंची [सं] स्त्री कुंची, बुरशु.

कुचेष्टा [सं] (१) मज्जाकु (२) ठोली, टौक, चथर.

कुंज [सं] पु. कुंज, वलियुनि सां ढकियलु हंघु, वलियुनि जो मंडपु, मनहु.

कुजकट, कुजट वि. (१) किनी-सड़ियल शैड या उन जी बांस (२) सड़ियलु, किनो. कुजका वि. (१) किनो थियलु, सड़ियलु, बांस वारो. (२) कमीणो, नीचु. कुजणे अ. क्रि. (१) किनो थियणु, सड़णु (२) बांस करणु, (३) किजणु.

कुजबुज [सं] स्त्री. सुसि पुसि, भुणि भुणि. कुजबुजणे अ.क्रि. सुसि पुसि करणु.

कुटका [सं] पु. टुकर.

कुटकी कुटकी स्त्री. कुटकी, कारी कुटकी (दवा).

कुंटण [सं] स्त्री. धूती, छोकिरियुनि खे लालचि डेई-बर्गिलाए वेश्या जो धंघो कराईदड औरत.

कुंटणखाना पु. वेश्याघर, चकुलो.

कुटणे [सं] स.क्रि. (१) कुटणु (२) मार डियणु-कुटणु (३) कुड्हणु. (४) वजाइणु (५) जोरी करणु. कुटा-कुट्टा वि. पु. चूरणु, भोरि.

कुटाळ-खोर [सं] वि. (१) चुगिलुखोरु (२) बदिसाशु.

कुटाळकी-कुटाळी स्त्री. (१) चुगिली (२) ठोली.

कुटिल [सं] वि. (१) डिंगो, फिडो, (२) कुटिलु, कमीणो, नीचु, पूजो (३) घुंडीदार (वार).

कुटी [सं] स्त्री. (१) कुटी, चूरणु (२) झूपिडी.

कुटीर [सं] न. झूपिडी, नंदिडो घर. कुटीर उद्योग पु. घर हुनर-धंघो, नंढो उदमु, (इं) 'कॉटेज इंडस्ट्री'.

कुटुंब [सं] न. (१) कुटुंब, परीवार. (२) जाल, पत्नी. कुटुंब नियोजन न. औलादि महदूद करण जी योजना. (इं) 'फ़ैमिली प्लानिंग' कुटुंबवत्सल वि. (१) बचइवालु (२) कुटुंब सां प्रेमु रखंदडु.

कुठचा-ला वि. कियों जो?

कुठणे [सं] अ. क्रि. (१) रुकिजणु, बीहणु (२) बंदि थियणु (३) निकमो थियणु. कुठित वि. (१) बंदि थियलु, अटिकियलु (२) मुंघलु.

कुठवर अ. केसि ताई.

कुठून क्रि. वि. कियों? काथां?

कुठेकि. वि. किये? (२) केडौंहुं? काये? कुठे तरी क्रि. वि. किये त बि, कंहिं न कंहिं हंघि.

कुंड [सं] न. (१) पाणी अ जो हौदु, टांकी (२) (हवन जो) कुंडु, बाहि जी खड.

कुडकुडणे अ. क्रि. थधिजणु, थधि सबबि डकणु. कुडकुडी स्त्री. कंबिणी, डकिणी.

कुडबुहा-मुडा-मुड्या पु. सगणु या सोणु जाचींदडु.

कुंडली [सं] स्त्री. (१) कुंडली, जनमपत्री (२) नसीबु, भागु (३) वेड्हो.

कुडा, कुडा वि. (१) कूडो, खोटो (रूपयो) (२) डिंगो, कपटी (३) नुक्सानकारकु.

कुडी [सं] स्त्री. (१) देहि, सरीर, (२) कन जी फुली

(३) सलो.

कुंडी [सं] स्त्री. (१) कूंडी (२) कूंडो (३) गेंडी, (इं) 'बेसिन्'.

कुढणे अ. क्रि. कुडहणु, पोसिरणु, जलणु. कुढ्या वि. मन में पोसिरंदडु, कमीणो, साडेलु.

कुणकुण स्त्री. कुणक, भुणक, भुणिभुणि, अफवाहु, सुसि पुसि. कुणकुणणे अ. क्रि. सुसि पुसि करणु.

कुणबी पु. कुडिमी, हारी. कुणबीमाळी पु. कुड्मु, हारी.

कुणी सना. कोई, कंहिं. न. चपर.

कुतरओढ स्त्री. (१) छिकताण (२) परेशानी (३) तंगी.

कुतर्क [सं] पु. (१) गलति दलीलु (२) अशुभु वीचारु, बुरो शकु.

कुतूहल [सं] पु. (१) जाणण जी इछा (२) अजबु.

कुतेखानी-घाशी स्त्री. लाचारीअ जी नौकरी, हलके दर्जेजी चाकिरी, खसीसु-ओछो कम.

कुत्रा पु. कुतो, कुत्री स्त्री. कुती. कुत्रे हाल खाईना -कुतनि हाबु थियणु, कुतनि जहिडी हालति थियणु. कुत्र्याच्या मोतीने मरणे - बुरी हालति में मरणु. कुत्र्याची छत्री स्त्री. खुंभी. कुत्र्याची झोप स्त्री. सुजागीअजी निंड. कुत्र्याचे जिणे -कुतनि जहिडी-लाचारीअजी जीवति. कुत्र्याचे पाय मांजराचे पाय- चिचिसिच अखर, माकोडनिजूं टंगूं (अखर). कुत्र्याचे शेपूट न. कुते जो पुछु, सिधीअ तरह न हलंदडु शखु कुत्र्याचे शेपूट बारा वर्षे नळकांड्यात घातले तरी अखेरीस वाकडे ते वाकडेच - कुते जो पुछु बारहं महिना नर में विस्जिजे त बि डिंगे जो डिंगो, कुते जो पुछु नड में विस्जणु.

कुत्रे न. (१) कुतो या कुती (२) झेडाकार शखु (३) कुल्ले या रूठि जो संघु (४) दर जी ताडी (५) ठहकणि (नारजी).

कुत्सित वि. (१) किनो, बदिबूडदारु, सडियलु (२) कमीणो.

कुंयणे स.क्रि. बाहिणु, काकूसु करण वक्ति ज़ोर डियणु.

कुदकणे स.क्रि. कुटणु, मार डियणु.

कुदळ [सं] स्त्री. (१) कोडरि (२) झेडाकार शखु.

कुंपण [सं] पु. न. पहियरु, लोड्हो (बनीअ जे बचाअ लाड).

कुंपणाने शेत खाल्ले तर तक्रार कुणाकडे करायची? - पहियरु चोर थिए त वाही केतिरो वहे? कुंपण हुक्कर न. जाहो.

कुपय्य [स.] न. सिंहत बिगाडींदडु खाधो, मरीज लाड नुक्सानकारकु खाधो.

कुपा-प्पा [सं] पु. वडो शीशो-बोतल. कुप्पी स्त्री. शीशी, बोतल.

कुपुत्र [सं] पु. कुपाटु, कुपातिरु, खराबु पुट.

कुबट वि. (१) बदिबूडवारो, सडियलु, किनो (२) गिलाखोर.

कुबड [सं] न. कुबु, गुकु. कुबडा वि. कुबो (शखु), कुबिडो, गुको. कुबडी स्त्री. (१) कुबी औरत (२) (मंडे लाड) घोडी, मंडे जे कछ में आधार लाड रखियल काठजी घोडी.

कुबलणे स. क्रि. मार डियणु, कुटणु.

कुबेर [सं] पु. (१) कुबेरु, देवताजनि जो खजानिची (२) बे हदि अमीरु शखु.

कुब्जा वि. कुबी (औरत).

कुंभ [सं] पु. (१) दिलो (२) कुंभ रासि. कुंभकार पु. कुंभर.

कुभांड [सं] न. (१) इल्लामु, तुहिमत (२) मन्सूबो, रिया. कुभांड आणणे - इल्लामु-कलंकु हणणु. कुभांड रचणे - सिट सिटणु, घाटु घडणु. कुभांडखोर वि. इल्लामु हणंदडु.

कुंभार [सं] पु. कुंभारु, कुंभर. कुंभार तसा लोटा आणि बाप तसा बेटा - जहिडा कांग तहिडा बचा. कुंभारीण स्त्री. (१) कुंभर जी जाल (२) डेंभू, खखीर.

कुमक [फा] स्त्री. कुमक, मदद, मदद लाड आयल फौज, समोट.

कुमंत्र [सं] पु. बुरी सलाह.

कुमार [सं] पु. (१) कुमार, नंदिडो छोकियो (२) (जणियनि खां अगु) अठनि सालनि जो छोकियो. कुमारिका, कुमारी स्त्री. कुमारी, कुंआरी. कुमारीपटल न. चीरो, कुंआरप जो पडो.

कुमुदिनी [सं] स्त्री. कूणी (गुलु), अछो कमल गुलु, (इं) 'वाटर् लिली'.

कुरकरणे अ. क्रि. भुरिकिणो, भोरू, टाकुओं.

कुरघोडी स्त्री. हेठि झुकी घोडो थियणु (रांदि में). कुरघोडी करणे - (१) अधिकार करणु (२) बाजी खटणु.

कुरण न. चरागाहु.

कुरतडणे स.क्रि. (डंदनि सां) कुतिरणु, टुकणु.

कुरनिसात-शात [तुर्की] स्त्री. कुरनिशु, झुकी कयलु सलामु.
 कुरबुर [का] स्त्री. (१) कुरिकणु (२) अणिबणति, शेडो.
 कुरमुरा-रे पु. मुरमरा.
 कुरव पु. कीनो (पखी), (इं) 'गल'.
 कुरवंढणे स. क्रि. (१) घोरणु (२) आरिती. कुरवंडी स्त्री.
 (१) घोर (२) आरिती.
 कुरवाळणे [का.] स.क्रि. प्यार मां हथिडो फेरणु.
 कुरळ-ळे [सं] वि. घुंडीदार (वार), छल्वरु.
 कुरापत [अ] स्त्री. (१) शेडो, टंटो (२) छेड, चुर्च. (३)
 विड. कुरापत काढणे - छेडणु, शेडो कराडणु.
 कुरूप [सं] वि. कुरूप, बदि सूरति, कबीहु. न. (पेरनि जो)
 ककिडो, ककिरो.
 कुरिंस-सात पु. हिंसो 'कुरनिसात'.
 कुरा पु. घमंडु, आकडि, अभिमानु.
 कुन्हाड-डी [सं] स्त्री. कुहाडी. कुन्हाड पाजविणे - कुहाडीअ
 खे तिखो करणु. कुन्हाडीचा दांडा गोतास काळ - कुतो
 कुडिम जो वेरी.
 कुन्हाडा पु. पेचिकसु, (इं) 'स्कू ड्राइवर'.
 कुन [अ] वि. कुलु, सभु.
 कुन [सं] न. (१) कुलु, कुटुंबु, घराणो, जाति (२) हिक ई
 जाति-किस्म जे शयुनि जो मेडु. कुलगुरू पु. (१)
 कुल-खानदान जो गुरु (२) (इं) 'वाईस चान्सेलर'.
 कुलज वि. वडघराणे में पैदा थियलु, कुलाइतो,
 वडघराणो. कुलदीपक पु. खनदान जो नालो रोशनु
 कंदडु. कुलदेवता-दैवत स्त्री. न. उहा देवी या देवता
 जंहिजी खानदान में परंपरा सां पूजा थींदी आई हुजे.
 कुलधर्म पु. खानदान जी रीति या हलति. कुलपती पु.
 (१) खानदान जो मुख्य मर्दु, घर जो वडो (२) (इं)
 'चान्सेलर' कुलमंत्री पु. (यूनीवर्सिटीअ जो) रेक्टर.
 कुलमर्यादा स्त्री. घराणे जी मर्यादा-इजत. कुलवधू
 स्त्री. (१) वड घराणो, आकाहियो. कुलसचिव पु.
 रजिस्ट्रार (यूनीवर्सिटी) कुलस्वामी पु. हिंसो
 'कुलदेवता'. कुलक्षय पु. कुल या घराणे जी तबाही.
 कुलकर्णी [सं] पु. पटवारी, तपेदार.
 कुलगडे न. (१) मज्मलो, दिक्कत, रुकावट (२) मन्सूबो.
 कुसटा [सं] स्त्री. बदि चालि औरत.
 कुसाचार [सं] पु. खानदान जी रिवायती रस्म.

कुलाल [सं] पु. कुलालु, कुंभर.
 कुलीन [सं] पु. आकाहियो, वड घराणो, बुणाइतो.
 कुलूप [अ] न. कुल्फु, तालो. तोंडाला कुलूप घालणे - वातु
 बंदि करणु, कुलपी गोळा पु. बमु, (इं) 'बॉब'; छाट
 (तोफ़जी).
 कुल्या [सं] स्त्री. नहिर, वाहु.
 कुल्ला पु. थरो, थडो, दुडो, विहकजी जाड.
 कुवाड [सं] स्त्री. कुहाडी.
 कुवाड-डे न. (१) पिरोली (२) जादू टोणो. कुवाडे पोवाडे पु.
 ब.व. चुगिलियूं.
 कुवार-कुंवार वि. कुंवारो-री.
 कुंवारकांडे, कुंवारी न. स्त्री. पटकुंआरि (वनस्पती).
 कुश [सं] पु. न. डभु, डभ.
 कुशल [सं] वि. (१) सलामति, ठीकु (२) जाणू, माहिर. न.
 सुखु सलामती.
 कुश्चल [सं] वि. (१) खराबु, गंदो (२) अपवित्रु (३) बुछां
 डियारीदडु.
 कुष्ट-ष्ठ [सं] पु. कोड्डु, महारोगु. कुष्ठी वि. कोड्ही.
 कुसकरणे [सं] (१) भोरणु (२) चीभाटणु. कुसकरा पु.
 भोरि, चूरो.
 कुसपट [सं] न. (१) मज्मूली ऐबु-डोहु (२) छेड, चुर्च.
 कुसपट काढणे - (१) छेड कढणु, झगिडे लाइ बहानो
 गोल्हणु. (२) मज्मूली विड कढणु.
 कुसर-री न. स्त्री. कारीगरी, काबिलियत.
 कुसर पु. (१) वेरु, साडु, बुगुजु, (२) बदिलो, इन्तकामु.
 कुसर काढणे - बदिलो वठणु. कुसर घरणे - मन में
 वेरु रखणु.
 कुसळ न. (१) कंडो, कोको (२) तुहु, बुहु (३) मूरेसर.
 कुसुंब-बा पु. (१) खुहुंबो (२) घोटियल भंग.
 कुसुम [सं] न. गुलु.
 कुसळ पु. हिंसो 'सुरवंट'.
 कुसू [सं] न. (१) चूड, काठीअजी छेडेवारी सन्ही घडियल
 पुछिडी जा कंहीं सोराख में पवे (खट, दर जी चूड)
 (२) चारदीवारी, शहरपनाह.
 कुस्ती [फ़] स्त्री. कुस्ती.
 कुडू [सं] पु. कोडलि जो आवाजु. स्त्री. उमास.
 कुळ [सं] न. (१) कुलु, खानदानु (२) बनीअ जी ढल

भरींदडु हारी. डिसो 'कुल'.

कुलकथा स्त्री. रामकहाणी, सजी हकीकत.

कुलकुलीत वि. सख्तु कारो.

कुलपट न. (१) विड, ऐबु, खामी (२) डोहु, चुक.

कुलव [सं] पु. डांदारी, (इं) 'हदरो'.

कुलवाडी पु. हारी, कुडिमी, किसानु.

कुली स्त्री. (१) आकह, खानदानु, घराणो (२) गुरिडी.

कुलीत-य [सं] पु. कुल्हो.

कुक्षि-क्षी [सं] स्त्री. (१) कुखि, (२) पेटु.

कूक स्त्री. कूक, आवाजु, सडु, बाँग (कुकुडजी). कूकूचकू-कुकुडू कू.

कूच [फ़] न. (१) कूचु, खानिगी. (२) मौतु.

कूट [सं] न. (१) खटाणि वगैरह लाड मसालहनि जो कुटियलु चूरो-भोरि. (२) (चांवरनि जो) डारो (३) तबाही (४) पिरोली (५) राजु (६) गुड्डु, गुड्डो सवालु (७) गुड्डी रिथा, मन्सुबो (८) गुड्डारत वारी गाल्हि (९) डिगु (१०) 'नसुलु' (११) गिला (१२) ठी (१३) पहाड जी चोटी. कूटनीति स्त्री. राजनीती, चालाकी, मन्सुबो, हिकमत अमली, कूटनीती. कूटसाक्षी वि. कूडो शाहिदु. कूटसाक्ष्य न. कूडी शाहिदी.

कूड [सं] न. कूडु, कपटु, ठी. पु. सरीरु, देहि. वि. कूडो.

कूप [सं] पु. (१) खूहु, खड (२) लोड्हो कूपनलिका स्त्री. ट्यूव खूहु. कूप मंडूक पु. (१) खूह जो डेडरु (२) तंगिदिल शख्सु

कूर्म [सं] पु. कुमी. कूर्मदृष्टी स्त्री. महिरबानीअ जी नजूर, महिर, बास.

कूल [सं] न. (१) किनारो (२) लाही.

कूस [सं] स्त्री. (१) कुखि (२) गर्भदानी, बचेदानी, (३) पेटु (४) नजूर (नफ़एजी) इं. 'मार्जिन' (५) कसर (६) चारदीवारी कूस भरणे-कुशी भरणे - पेटु भरणु, दबाए खाइणु.

कूळ न. (१) कुलु, घराणो, नसुलु. (२) कर्जदार, डिअणातु (३) त्रिऐजे खेत में पधार ते कम कंदडु या खेती कंदडु हारी, (इं) 'टेनन्द'. (४) असीलु (वकील जो).

कृत [सं] वि. कर्तु, कयलु, ठाहियलु, लिखियलु. कृतकार्य वि. पंहिजो कम पुरो करे आजो थियलु. कृतकृत्य वि.

(१) राजी, प्रसन्न (२) महिनत जो सुठो फलु हासुलु कंदडु. कृतघ्न वि. किरतघु, बेशुकुरु, बेईमानु, कहिजी भलाई विसारे उनसां बुराई कंदडु, वेगुनो, बे वडो. कृतनिश्चय-संकल्प पु. पको इरादो. कृतज्ञ वि. किरतग्य, शुकुरुगुजरु, धोराइतो. कृतांत पु. (१) नसीबु, भागु, लेखु. (२) मौतु. कृतार्थ वि. राजी या तप्तु थियलु, सोभारो, सुखी, धनभाग.

कृतंक [सं] वि. कुतिरींदडु.

कृति-ती [सं] स्त्री. (१) कमु, क्रिया (२) रचना (३) रीति, ढंग (४) बहादुरी. वि. बहादुरु, माहिर. कृतिसत्र न. (इं) 'वर्कशॉप'. कृतीचा वि. बनावती, इथरादू.

कृत्तिका [सं] स्त्री. कतियूं (नखेत्रु).

कृत्य [सं] न. (१) कर्तु कमु, क्रिया (२) करतूतु (३) जोडजक (४) अमली सिध्यानु, (इं) 'प्रॉब्लेम', जामेट्रीअ में कढण लाड चयल रचना.

कृत्रिम [सं] न. ढोंग, कूड, कपट. वि. बनावती, हथरादू, नकुली. कृत्रिमपुत्र पु. गोदि वर्तलु बार. कृत्रिम अवयवोजनशास्त्र न. नकुली उज्जिवा सरीर में जोडण जो शास्त्र, (इं) 'प्रोस्थेटिक्स'.

कृतंत [सं] न. मुश्तकात, फ़अल जे पुठियां लगंदडु प्रत्ययु-जंहिजे पुठियां गडण सां सिफ़तूं ऐं इस्म ठहंदा आहिनि, इस्मु मुश्तक.

कृपण [सं] वि. किरणु, कंजसु.

कृपा [सं] स्त्री. (१) किरपा, महिरबानी, दया (२) उपकार. कृपापात्र न. दया जे लाइकु.

कृमी [सं] पु. कीडो, कीओं, जीतु.

कृश [सं] वि. डुबिरो, सन्दिडो, कमिजोर.

कृषी [सं] स्त्री. खेती, पोख. कृषीकर्म न. पोख, हारप. कृषिक पु. हारी, किसानु. कृषीवल पु. हारी, कुड्मी. कृषिविद्या स्त्री. हारप जी विद्या, (इं) 'अइप्रॉनॉमी'.

कृष्ण [सं] पु. श्रीकृष्ण, सिरीकिरशिनु. वि. (१) किरशिनु, कारो (२) कपटी, नीचु. कृष्णकृत्य न. बुरो कम, कारो करितूतु. कृष्णपक्ष पु. ऊंदाहों पखु. कृष्णमृग-सार पु. कारो हरणु, फाइहो.

कृत्ति-प्ती [सं] स्त्री. (१) तरिकीब (२) चालाकी, अटिकल. (३) मशीन जे कल जी पेचीदी रचना.

केकटणे-काटणे अ. कि. कीकाइणु, कीकट करणु; ओनाइणु;

रंभणु.

केकरू न. छेलो (बकिरीअ जो).

केका [सं] स्त्री. मोरजी कूकार-आवाजु.

केज-जे [सं] न. माल जी डे वठु, सर व बदरि.

केदार [सं] न. पु. (१) खेतु, बुनी (२) बंदु (३) संगीत जो हिकु रागु.

केंद्र [सं] न. (१) विचु, मर्कजु (२) मुख्य हंघु राजधानीअजी जाइ (३) खातो, विभागु, (इं) 'ब्यूरो'. केंद्रगामी वि. विच डे वेंदड. केंद्रसरकार न. देस जी मर्कजी हुकूमत, (इं) 'सेंट्रल गवर्नमेंट'. केंद्रस्थ वि. मर्कजी. केंद्रीकरण न. मर्कजीकरण. केंद्रीय वि. मर्कजी हुकूमत जो.

केमटा वि. कंजूसु.

केर पु. (१) गंदु, कचिरो (२) वडो रथु. केरादारी अ. गंद ज्यां, कचिरे वांगुरु. केरसुणी स्त्री. बहारी.

केवढा-केवढा वि. केडो, केतिरो.

केवल-ळ [सं] वि. (१) शुधि, खालिसु, निजु, बिना मिलावत वारो (२) अकेलो (३) केवलि, फकति, सिर्फु, रुगो. क्रि.वि. असलु, पूरो पूरो, बिल्कुलु. केवलप्रयोगी शब्द पु. केवलि प्रयोगु (ग्रामर) केवलमूल्य न. निजु मुल्लु, (इं) 'अइब्सोल्यूट वड्ल्यु'.

केविलवाणा वि. क्रियास जहिडो, वेचारो, दया-कहिल पैदा कंदडु.

केवा [सं] पु. (१) खजानो, पूंजी, जमउ (२) अहमियत.

केव्हा क्रि.वि. कडहिं? केव्हा केव्हा, केव्हातरी क्रि.वि. कडहिं न कडहिं.

केस-स [सं] केसु, वारु, वार, रोमु. केसाने गळा कापणे - मिठो गुल्हाए सत्यानासु करणु, दोस्तीअ में विश्वासघातु करणु. केसास धक्का न लावणे - वारु बि वंगो न करणु. केसास धक्का न लावणे - वारु बि वंगो न करणु. केसभर वि. थोरो बि, ज़री बि (-न). केसाळ वि. वारनि वारो, बुजिरु, बजो.

केसर [सं] न. कैसरि.

केसर [सं] पु. न. (१) गुलनि जा रेशा, तंदू (२) बुश्कू.

केसरी पु. केहरु, शीहं.

केसाग्र [सं] न. बुंदी, (इं) 'स्टिग्मा' (-'बॉटनी').

केळ [सं] स्त्री. केलो, केले जो वणु. केळे न. केलो.

केळी स्त्री. चौरी, नंदिडी घाघरि (पत्रे-टीन जी).

कै. [सं] कैलासवासी.

कैक [सं] वि. केई, घणाई.

कैची स्त्री. (१) कैची (२) पकड (३) कैची, छिति वगेरह खे आधार लाइ कैचीअ ज्यां कयल थंभनि जी रचना. कैचीत पकडणे - पकिडणु, फासाइणु.

कैद [अ] स्त्री. (१) कैदु (२) बंधनु (३) ज़ाब्तो.

कैदाशीण स्त्री. डाइणि, झेडाकारि औरत, रनोड, कलहि, चंडी.

कैपक्ष पु. पासिखतिरी, पासो, बदरु.

कैफ [अ] पु. (१) कैफु, नशो (२) मदहोशी (३) नशेदार शो (४) नशईपुणो. कैफी वि. नशई.

कैफियत [अ] स्त्री. (१) कैफियत, ज़बानी, बयानु (२) हककत, बयानु.

कैरी [का] स्त्री. अंबिडी.

कैवल्य [सं] न. (१) मोखु, मुक्ती (२) अकेलाई.

कैवार [सं] पु. (१) हिमायती, पासो खणंदडु, पुठिभराई कंदडु.

कोईल स्त्री. गिडि.

कोक न. (१) कुबु, कुबो (२) टुंगु, सोराखु. पु. (१) चकुआं पखी (२) घणी देरि बरंदडु कोइलो.

कोकणे अ. क्रि. (१) कूकणु, कीकट करणु, रडियूं करणु (२) बांग डियणु (कुकुड).

कोकंब-कोकम पु. कूकम जो वणु, कूकमु. कोकंबेल न. कूकम जे बिजनि जो तेलु.

कोकरू न. नंदो घेटो.

कोकिल-ळ पु. स्त्री. कोइल (पखी).

कोंग [का] न. डोंगु, सांगु. कोंगाडी पु. सांगु रचींदडु, बहरूपी.

कोच स्त्री. ताड (कपिडे जी).

कोचणे स. क्रि. (१) फाडणु, छिनणु, टुकणु (२) टुंबणु.

कोजागिरी स्त्री. असूअ महीने जी पूरनमासी.

कोट [सं] पु. कोटु, किल्लो स्त्री. कोटु, किरोडु.

कोटर न. वण जो पोरु.

कोटि-टी [सं] स्त्री. (१) किरोडु (२) ज़ाति, किस्मु (३)

बिनि मतिलबनि वारो लफ़्जु, हिक लफ़्जु जो बियो मतिलबु कडणु, जवाब जो जवाबु, तजिनीस.

(४) संवति, सतहु. कोटिक्रम पु. दलीलु, बहिमु.
 कोटयाधीन वि. किरोइपती. कोटयावधी वि.
 किरोइनि में गुणण जोगो.
 कोटे [सं] न. आखेरो.
 कोठचा वि. कियों जो?
 कोठही स्त्री. कोठी, कमिरो.
 कोठनीस-कोठावळा पु. अनाज जे भंडार जो अधिकारी.
 कोठपर्यंत क्रि. वि. केसिताई
 कोठला वि. कियों जो, कहिजो.
 कोठा [सं] पु. (१) भंडार, गुदामु (२) पेट्ट, मञ्जो (३)
 आखेरो (४) खानो.
 कोठार [सं] न. (१) अनाज जो गुदामु, भंडार (२) आखेरो.
 कोठारा पु. कण्ठो (जहाज जो).
 कोठी स्त्री. (१) अनाज गडु करे रखण जी जाइ (२) खजानो
 (३) दुकानु, पेदी.
 कोठून क्रि. वि. कियों?
 कोठे क्रि. वि. (१) किये? केडांहुं? (२) किये बि. न.
 आखेरो.
 कोड [सं] पु. न. कोडहु कोडी वि. कोडहियो.
 कोड न. (१) पसंदी, शौकु (२) लाडु (३) संभाल. कोड
 पुरविणे - इछा या शौकु पूरो करणु.
 कोडगा वि. बेशरमु, निठरु, अणासो, नासूदो, बे नको, नौदु.
 कोडणे स.क्रि. पूरणु, बंदि करणु; भीचाइणु. कौडमार पु. (१)
 घुट, बसाट (२) मुसीबत में फासण जी हालति.
 कौडवाडा पु. ढकु, वथाणु, वाडो, रोलू जानिवर पकिडे
 विहारण-पूरणजी जाइ, मुनी.
 कौडा पु. (१) भूसो, बुहु, तुहु, बूसो, बुरी. (२) बुफो
 (वारनिजो), (इं) 'बड्ङ्ङ्फ'.
 कौडाळे न. घेरो, गोलु, वेड्हो.
 कौडी स्त्री. (१) सभिनी तर्फां बंदि थियण या घेरिजी वनण
 जी हालति, घुट, अंदरि घुटणु (२) बंधनु (३) कैदु.
 कोडे न. (१) पिरोली (२) मसइलो (३) गाह (४) गुझारत.
 कोढ [सं] पु. कोडहु.
 कोण [सं] पु. कुंड.
 कोण [सं] सना. केरु? कोणता वि. कहिडो? कोणी एक वि.
 फलाणो, कोई स बि.
 कोणी सना. (१) कोई, को (२) कहिं (३) केरु. कोणीकडे

अ. केडांहुं?
 कोतमीर स्त्री. कोतमीर, सावा धाणा (आला.).
 कोतवाल [फा] पु. (१) कोटिवालु (२) कारकण्छी (पखी),
 (इं) 'इङ्गो'.
 कोता [का] वि. कोतहु, तंगि, सोड्हो, लुंडो, कोताहु.
 कोथन्न, कोथप्रतिबंधक, सं] वि. गंदमारु, रोगु या जीविडा
 पैदा न कंदहु, (इं) 'अइंटीसेप्टिक्'.
 कोथंबीर स्त्री. आला सावा धाणा, कोतमीर.
 कोथळा [सं] पु. (१) सरीर जे कहिं बि ज़िजे जी
 थेल्ही-गोथिरी (२) गूणि (३) थेल्हो (४)
 (विहाणेजी) खल (५) गुजी.
 कोथिंबीर स्त्री. डिसो 'कोथंबीर'.
 कौदट वि. दमु घुटीदहु, घुट-बूसाट वारो, कोभाइतो, कोभ
 जहिडो. कौदणे अ. क्रि. दमु घुटिजणु.
 कौदणे स.क्रि. (१) ठूसणु, सथे-दबे भरणु (२) बंदि थियणु
 (नकु)
 कौदाट वि. (१) गपागीह, पीह (२) झझाई, घणाई (३)
 दबियलु, घुटियलु. कौदाटणे अ. स.क्रि. दबे-सथे
 भरणु.
 कोन [सं] पु. (१) कुंड (२) चुहिब. कोन येणे - (औरत)
 वियामणु, बारु जणणु. कोनाकोपरा पु. कुंड कुरछ.
 कोनशिला स्त्री. इमारत जो बुनियादी पथर कहिं वडे
 माणहुअ खां विझाइण जी क्रिया; कौडी पथर,
 कोनाडा पु. आरलो, जारो, ताकु
 कोप [सं] पु. कोपु, गुसो, कावडि, तीसो. कोपिष्ट वि.
 गुसेवारो, तीसिरु.
 कोप स्त्री. (१) झूपिडी (२) सरीर.
 कोपर [सं] पु. न. ठूठि. कोपरा धरणे - रुसणु. कोपरखळी
 स्त्री. ठूठि हणणु; तअनो हणणु.
 कोपरा [सं] पु. (१) कुंड (२) नंढी तई.
 कोपरी स्त्री. हिक किस्म जी सोटी सदिरी.
 कौब [सं] पु. सलो, गौचु.
 कौबट [सं] वि. नंह सोसिडो (पाणी).
 कौबडा पु. कुकुडु. कौबडी स्त्री. कुकिडि.
 कौबणे स.क्रि. (१) सथे-दबे भरणु (२) पूरणु (३) मार
 डियणु.
 कोबा पु. कोबो, चूनो मिटी सीमेंटु वगेरह मिलाए ठहियल

पकी छिति.

कोबी [इं] स्त्री. पन गोबी, गोबी.

कोमट [सं] वि. नंहं सोसिडो (पाणी).

कोमजणे, कोमणे, कोमाइणे [सं] अ.क्रि. कूमाइजणु, सुकणु.

कोय स्त्री. कोर, कोडी, ककिडी (अंबजी).

कोयंडा पु. लोह जो कुंदो.

कोयंडो पु. डकर.

कोयता पु. डाटो; कतरि.

कोर [अ.] स्त्री. (१) कोर, किनार, किनारीअ जो लीको
(२) टुकर, पारिचो (फुल्लेजो).

कोरड [का] स्त्री. खुश्की, सोक.

कोरडा [का] वि. खुश्कु, सुकलु (२) मथाछिरो,
बेदिलीअजो, रुखो (३) अजायो, बे फाड्डे. (४)
रोक, नकदु. कोरडा अभिमान पु. कूडो-पोरो
अभिमानु. कोरडा आग्रह पु. मथाछिरो जोर करणु.
कोरडा पगार पु. (रोटीअ खां सवाइ) रोक पघार.
कोरडा दुष्काळ पु. बर्साति न पवण करे धींदडु डुकर.
कोरडा धंदा पु. बिना नपए वारो धंधो. कोरडी हवा
स्त्री. कोसी-खुश्कु हवा. कोरडे अंग न. वंस हुअणु,
बार न घियण जी हालति हुअणु. कोरडे सुख न.
सिर्फि नाले जो सुख.

कोरडा पु. (१) चहिबुकु, (२) चहिबुक जो सटिको-धकु;
वाढोड.

कोरणी स्त्री. उकिरण-उकेरण जी क्रिया. कोरणे स.क्रि. (१)
उकेरण, खोटणु (कनु) (२) कोरणु, उकिरण (काठ
या पथर ते). कोरीव वि. (१) उकिरियलु. (२)
खोटियलु कोरीव कातीव वि. सुहिणो, डोलाडतो.
कोरीव ठोकळा पु. फोटो छापण जो ब्लॉक. कोरीव
लेणी न.ब.व. पथरनि जूं मूर्तू घडियल गुफाऊं.

कोरफड [सं] स्त्री. कुंवारि बूटी, फरहो.

कोरवाण न. (१) कोरो कपिडो (२) हल्को कपिडो (बाप्तो,
खादी) वि. कोरो, नजों.

कोरा-रे [फा] वि. (१) कोरो, नजों (२) अण घेतलु, अण
वापुरियलु (३) सेखिराटु (४) अण सुधिरियलु. कोरा
करकरीत वि. नजों निकोरो. कोरान्न न. अणरधलु
खाधो, अनाजु.

कोल [फा] न. जूबु कयल जमीन-सामानु.

कोल [सं] पु. सूअर.

कोलता पु. टांडो.

कोलती स्त्री. (१) उमाडी, बुंडी (२) इल्लामु, कलंकु.

कोलमडणे अ. क्रि. (१) थाबो खाइणु (२) किरणु, डहणु
(३) लेथिडणु.

कोलांटी स्त्री. कलाबाजी, बाजोली.

कोलाहल [सं] पु. गोडु, शोर.

कोली स्त्री. गिडि.

कोलीत न. उमाडी, बुंडी, आरांभी-बी

कोल्हा पु. लूमडु.

कोल्हाटी पु. मदारी-बाजीगरनि जी हिक जाति.

कोवळा वि. कोमलु, कचिडो, नजों, ताजो. कोवळीक स्त्री.

(१) कोमलता, नजाकत (२) जवानी (३) ताजार्ड,
ताजगी, पाबहि.

कोश-व, सं] पु. (१) खजानो (२) कोशु, लुगति, शब्दकोश
(३) (तलिवारजी) मियाण (४) कली, मुखिडी
(गुलजी) (५) ढकु (६) खोपो (रेशिमी कीडेजो).
कोशकार पु. (१) रेशम जो कीडो (२) शब्दकोश
तयार कंदडु. कोशागार पु. टिजोडी, खजानो.
कोशपाल पु. खजानिची, (इं) 'ट्रेजरर'. कोशरचना
स्त्री. कोशरचना, (इं) 'लेक्सिकॉग्राफी'. कोशशास्त्र न.
कोशशास्त्रु, (इं) 'लेक्सिकॉलॉजी'. कोशाध्यक्ष पु.
खजानिची.

कोशिंबीर स्त्री. कचूंबर.

कोशेटा पु. (१) कोशु, खोपो. डिसो 'कोसला'. (२) चीप,
चीप पटी, 'विनीअर'.

कोष्टक [सं] न. (१) चौरस खानो, घर, कालमु, (इं)
'कॉलम'. (२) कीमत या माप डेखारींदड फहिरस्त,
जदिवल.

कोष्टी [सं] पु. कोरी, जोलाहो.

कोष्ठ [सं] न. कुठु (वनस्पती).

कोष्ठ [सं] पु. (१) पेटु, मजदो (२) गुदामु (अनाज लाइ)
(३) दीवानखानो. कोष्ठबंधक वि. कळी कंदडु.

कोष्ठक [सं] न. डिसो 'कोष्टक'.

कोस [सं] पु. कोहु, बू मैल.

कोसला पु. (रेशम जो कीजों या उन जो) खोपो, कोशु.

कोसळणे अ. क्रि. (१) किरणु (२) डहणु (३) जोर सां पवणु

(बर्साति)

कोहळा [सं] पु. कद्, पेठे, एरांजों.

कोळ पु. अंबिडी या गिदामिडी पाणीअ में ओबारे उनजी गुरु
मां ठहियली शर्बतु या रसु. कोळणे स. क्रि. महिटणु,
सतु-गुरु कढणु.

कोळखंड, कोळे न. गूबटु (ढगे जो), गनि.

कोळंजन न. पानपाड (दवा).

कोळपणी स्त्री. बनीअ में पोख जे विचवारो गाहु पटणु.

कोळपणे अ.क्रि. (१) बनीअ मां गाहु वगेरह पटणु (२)
सडणु, कारो यियणु, उस में कूमाइजणु

कोळंबी स्त्री. गांगटु, झींगो.

कोळशीट-कोळष्टक न. कोरीअडे जो ज़ारु.

कोळसा [सं] पु. (१) कोइलो (२) कालकण्छी (परवी),
(इं) 'किंग कोव'.कोळी पु. (१) मुहाणो (२) मलाहु (३) कोरीअडे (४)
फुलों (बतीअ जो)

कौटिल्य न. (१) छलु, कपटु, डोहु. (२) टेडाई.

कौडीचुंबक वि. मखीचूसु, कंजूसु.

कौतुक [सं] न. (१) साराह (२) अजबु (३) लाडु, प्रेमु

कौतुहल न. अजबु.

कौमार्य [सं] न. कुंआरप, कौमार्यभंग करणे - भींडी-मेंदी
छोडणु.कौल [अ] न. नरो, छिति ढकण जी सिर-खपडो-नेसारो. पु.
(१) वचनु, ज़बान, कौलु, वाइदो (२) इकिरारनामो
(३) हुकुमु (४) लोक राइ 'रेफ़रंडम्' कौलार-कौलार
न. खपड वारो घरु या छिति.कौशल-ल्य [सं] न. (१) काबिलियत, फ़नु (२) खुशिहाली,
सुखु सलामती.

क्रंदन [सं] न. रोदनु, राडो, रोजु

क्रम [सं] पु. (१) सिल्सिलो (२) रीति, ढंगु (३) वाघारो
(४) नियमु (५) परंपरा. (६) तरतीब. क्रमप्राप्त वि.
पीड्ही दर पीड्ही आयलु. क्रमवार अ. सिल्सिलेवारि.
क्रमशः क्रि. वि. सिल्सिलेवारि, दर्जे ब दर्जे. क्रमांक पु.
अंगु, नंबर. क्रमित वि. बा तरितीबु, सिजलाइतो,

जायाइतो.

क्रमणे [सं] स.क्रि. (१) तैइ करणु (२) हलणु, अगिते वघणु
(३) लंघणु (४) मरणु.

क्रमिक [सं] वि. दर्जेवारि, अभ्यासक्रम मुजिबि, दर्सी.

क्रमोक्रम [सं] पु. बंदोबस्तु ऐं बे बंदोबस्तु-अंधिधुंधि.

क्रय [सं] पु. खरीद. क्रयविक्रय पु. खरीद फ़रोख़त, डे वठु.

क्रांत [सं] वि. (१) वालारियलु, ओरांधियलु (२) चड्हाई
कयलु (३) व्याकुलु.क्रांति-ती [सं] स्त्री. (१) क्रांती, इन्कलाबु, वडी फेरि घेरि,
उयल पुयल (२) वाघारो.क्रियमाण [सं] न. (१) चालू क्रिया, जेकी कयो पयो वने,
हय वारो कमु (२) ईदडु कमु.क्रिया [सं] स्त्री. (१) क्रिया, कमु (२) क्रियाकर्म (३)
फैलाउ. क्रियापद न. फ़अलु (ग्रामरमें). क्रियाघ्नष्ट वि.
वचन जी पालना न कंदडु, कृतघु. क्रियावाचक वि.
फ़अलु डेखारीदडु (ग्रामर में). क्रियाविशेषण न. ज़ुफ़ु
(ग्रामर में), इफ़ु तमीजु.क्रीडन-क्रीडा [सं] न. स्त्री. (१) किरिड, रांदि (२) विंदुर,
मौज. क्रीडांगण न. रांदि जो मैदानु.

क्रुध [सं] वि. डमिरियलु, काविडियलु.

क्रूर [सं] वि. निर्दई, ज़ालिमु. क्रौर्य न. बे रहिमी, निर्दइता.

क्रोड [सं] पु. (१) छाती, उरहु (२) सूअरु (३) पूराओ
कंदडु, जुमीमो.

क्रोध [सं] पु. क्रोधु, कावडि, गुसो.

क्लांत वि. थकलु. क्लांती थकु, थकावट.

क्लिष्ट [सं] वि. पेचीदो, डखियो.

क्लीव [सं] वि. (१) नामडु (२) कांइरु.

क्लेद [सं] पु. (१) पघरु (२) घिम (३) पाणीअ जो अन्शु.

क्लेश [सं] पु. (१) तकिलीफ़ (२) महिनत (३) सूरु, पीडा

क्वचित् [सं] क्रि. वि. (१) विरिले (२) शायदि ई (३)
कडहिं कडहिं.

क्वथन [सं] न. काइहो.

क्वापि [सं] अ. किये वि.

ख

ख मराठी वर्णमाला जो बियों हर्फु सहीह.

ख [सं] न. (१) आकासु, आसिमानु (२) खालु. खग पु. पखी खगोल पु. (१) आकास जा ग्रह (२) जोतिषशास्त्रु (३) गोलु आकासु. खमध्य पु. (१) औजु, ऊरुजु (२) आकासवारी असां जे मथां वारी ख्याली बुझी-टबिको (३) मध्यानि फाक (४) चोटी, कापारु.

खंक-ख [हिं] वि. (१) कंगालु, गरीबु (२) जालिमु (३) कंजूसु.

खकाण-णा [अ] पु. दजु, मरु, दूहों (मिर्चनिजो).

खंकाळ-ळ्या वि. (१) निर्दई (२) चिड़िणो (३) जोशीलो (घोड़ो).

खंकाळणे अ.क्रि. हिणिकणु-हिणिकारणु (घोड़ो).

खणखणपाळ वि. कंगालु.

खंगणे [सं] अ. क्रि. (१) डुतिर्जणु, डुतिड्जणु, गुरी वगणु (२) कंगालु धियणु.

खंगर पु. (१) किंगरु, पकी पकल सिर (२) खंघरु, धातूअजो गइरु, (इं) 'स्लइंग'.

खंगालणे स.क्रि. आधारणु, पाणी विझी ज़ोर सां लोडए साफु करणु.

खग्रास [सं] अ. क्रि. (१) (सिज या चंड जो) पूरनु ग्रहणु (२) पूरी तबाही. वि. पुरीअ तरह वर्तलु-गीतलु.

खच पु. दिगु, ढेरु. स्त्री. गदीं, अंबूहु, गपागीह.

खचणे [सं] अ. क्रि. (१) अंदरि पेहणु, वेही वगणु, (जमीन) (२) हिमथ हारिजणु (३) थकिजणु (४) निरासु धियणु. (५) सोइह धियणु (६) ढींगो ढेरी धियणु. (७) डहणु, हेठि धियणु (८) मरणु.

खचणे [सं] स. क्रि. जड़णु (हीरो, मोती) खचित वि. (१) जड़ियलु (२) विधलु, लगायलु (चोटीअ में गुलु). (३) मइहियलु (मोतियुनि सां).

खचित, खचीत क्रि. वि. पक, ज़रुरु, सचपचु.

खची-च्ची [अ] वि. (१) खसी कयलु, खोजो बणायलु (२) छिनलु, कटियलु (वणु). खच्ची करणे - (१) खसी करणु (२) कटणु.

खच्चून क्रि.वि. खूबि कशे-दबे भरियलु, सथियलु, बे हदि.

खजाळ वि. (१) शेड़ाकारु (२) कामी, शहिवती.

खजाळी स्त्री. शरारत, छेड़.

खजिना [अ] पु. खज़ानो.

खंजिरी [अ] स्त्री. (१) खंजिरी (२) रेशिमी कपड़े ते गुल-फुल छापण जी कला-रीति.

खंजीर [अ] पु. खंजर.

खजील [अ] वि. शर्मिंदो, लज़ी.

खज़ूर [सं] पु. खज़ूरि, कतल.

खट [सं] न. ज़खमु, फट. वि. शरारती, अड़िबंगु.

खटकणे अ. क्रि. (१) चुभणु (२) खुटिको धियणु.

खटकन् क्रि.वि. हिकदमि.

खटका पु. (१) ज़खमु (२) अणबणति, शेड़ो, खिटिपिटि (३) खुटिको, शकु (४) ठड़िको, खड़िखड़ि.

खटकैबाज वि. जवाब जे जवाब वारो (गाल्हाइणु, गुफ्तगू).

खटपटे न. पखियुनि खे उडाइण लाइ खड़िको कंदडु ओज़ारु.

खटपट्या वि. खिटिपिटि कंदडु, भंडु.

खटनट वि. लुचो. स्त्री. (१) तकिलीफ़ (२) खिटिपिटि.

खटपट स्त्री. (१) जफ़ाकशी, कोशशि, महिनत (२) खिटिपिटि.

खटराग स्त्री. खिटरागु, संसटु.

खटला पु. मुकदिमो.

खटले [का.] न. (१) परीवारु, कुटुंबु (२) ज़ाल, पत्नी (३) शेड़ो सटो. (४) घर बारु (५) पेटु भरण जो साधनु, रोजी (६) खिटरागु. खटले ओढणे - घर हलाइणु, गुज़रानु करणु. खटले तुटणे - वास्तो टुटणु. खटलेबाईक वि. बचइवालु.

खटाटोप पु. (१) जफ़ाकशी, कोशशि, महिनत (२) संसटु, खिटरागु (३) डेखाउ.

खटारा पु. (१) बैलगाड़ी, छकिड़ो (२) खाको.

खट्टा [हिं] वि. खटो. पु. (१) चेल्हि जी हड़ी-संघु (२) आकड़ि.

खट्टू [हिं] वि. नाखुशि, नाउमेदु.

खट्याळ [सं] वि. (१) शरारती, खेचिलो (२) लुचो, अडिबंगु.

खंड [सं] पु. (१) डंडु या ढल (२) भाडो, हिसो, टुकर (३) ठहिकाउ (४) जमींदार खे हारीअ तर्फां डिनलु अनाजु या रकम. (५) रुकावट, रंडक (६) धरितीअ जो वडो भाडो, अनेक मुलिकनि जो मज्मूओ. (७) खंडकु. खंडकरी पु. बनी मसुवाइ ते वठी पोख कंदडु हारी. खंडकाम न. ठीके ते खंयलु कमु. खंडपीठ न. फ़ैसिलो करण लाइ मुक़िररु कयल जजनि जो मंडलु, (इं) 'बेंच'.

खडक [सं] पु. छिप्प, छिप, चट्टान. खडकाळ वि. छिपुनि वारी-पथिराई (जमीन).

खडका पु. खुडिको, आहट.

खडखडणे अ. क्रि. खडिकणु, खडि खडि करणु. खडखडाट पु. (१) खडि खडि (२) डुकर, अणाठ.

खडखडीत वि. (१) बिल्कुल खाली (२) साफ़ (३) सघारो खडण वि. (१) निठरु (२) खेचिली (३) वांशि, संदि.

खंडणी स्त्री. (१) ढल, ढल जी किस्त, डनु (२) फ़िदा, छोटिकारे लाइ डंडु.

खंडणूक स्त्री. ठीको, हिक हटी.

खंडणे स. क्रि. (१) भगणु, टुकर करणु (२) नासु करणु (३) लाजवाबु करणु (४) शर्तू पूरियूं करणु (५) ठीको डियणु-खणणु.

खडतर वि. कठोर, डुखियो, तकिलीफ़ वारो.

खंडन [सं] न. (१) खंडनु, रदु कदु, तरदीद. (२) भगणु, टुकर टुकर करणु. खंडनमंडन न. रदु कदु. खंडनीय वि. (१) तरदीद करण जोगो (२) भगण जहिडो.

खडप पु. (१) छिप्प, पथिराई जमीन (२) जूठनि बासणनि जो ढिगु.

खडबडणे अ. क्रि. मुंझणु, छिरिकणु.

खडबडून क्रि. वि. छिरिकु भरे, मुंझदे.

खडबडीत वि. खडुरो, हेठिमयाहीअ वारो.

खडसणे स.क्रि. (१) भगणु, पटणु (२) दब कदणु.

खडसावणे स. क्रि. (१) दब कदणु, कावडि करणु (२) चिताउ डियणु.

खडा [सं] पु. (१) पथर जो नंढिडो टुकर, ककिरी (२)

जुरो, तड, टुकर (हिडु वगेरह जो) (३) रतनु, जवाहर. वि. बीठलु, उभो. खडा टाकून पाहणे - (१) आजिमाइणु, (२) अंदाजु लहणु. खडान् खडा क्रि. वि. सजी, सारी, समूरी. खडे खाणे - नूरु निचोइणु, बेजारि करणु. खडे फोडणे - शिकाइत करणु, नालो रखणु, भलो बुरो चवणु. खड्यासारखा निवडणे - निकमो समुझी चूंडे फिटी करणु.

खडा [हिं] वि. (१) खडो, बीठलु, उभो (२) अधूरो (हिसाबु) (३) कबूल न कयलु (चेकु वगेरह). खडाजंगी स्त्री. झेडो, बहिसु.

खडाव-वा पु. स्त्री. चाखिडी, चाखिडियूं.

खडाष्टक [सं] न. (१) वेरु, दुश्मनी (२) अणबणति. (३) प्रेम जो झेडो.

खंडित [सं] वि. (१) भगलु, टुटलु (२) रुकियलु, अघ में बंदि थियलु.

खडी [सं] स्त्री. ककिरी, पथिरी. वि. (१) सांदहि, बिना आराम जे कयल (चाकिरी) (२) न मटायल (हुंडी) खडी फोडणे - सखु पोरिह्ये जी सज़ा मिलणु. खडी दुपार स्त्री. ठीकु मंझदि.

खडीसाखर स्त्री. मिसिरी.

खंडी स्त्री. खंडी, वीह मण.

खडु-डू पु. (१) चाकु (लिखण जो) (२) खडू, खडी, अछी मिटी.

खडुळ न. मेरो पाणी.

खडेघाट पु. कपिडा धूअण जो घाट.

खडेरान न. सुजो प्रदेसु.

खडग [सं] न. खड्गु, तलवार.

खडा पु. खड.

खड्या पु. किंगिरी, बुरहाडो (पखी), (इं) 'किंग फ़िशर'.

खण पु. (१) खणु, खानो (पेटी-टेबुलि वगेरह जो) (२) ब्लाऊजु पीसु, कोटीअ जो कपिडो-टुकर (३) कोठीअ जो हिडु हिसो (४) तहखानो (५) इमारत जी मंज़िल-माहि (६) खणु, (इं) 'बे' (ऑफ़ सीलिंग).

खणखणणे अ. क्रि. धिणि धिणि कराइणु (पैसा) खडिकणु.

खणखणाट पु. ठड्काउ.

खणखणीत वि. (१) साफ़ साफ़, मुंह टोडु (जवाबु)

(२) चडी भली (सिहत), तंदुरस्त (३) चडीअ तरह
 बुधणु में ईदहु-जोरदार (आवाजु)
 खणगे [सं] स. क्रि. (जमीन) खोटणु, गुड करणु. खणती
 स्त्री. (१) खोटण जी क्रिया (२) चुभिको (३)
 जलनि. (४) जोरीअ पैसा फुरणु. खणती लावणे -
 खोटणु. खणते न. जमीन खोटण जो ओजारु-साधनु.
 खणपट स्त्री. (१) पको इरादो (२) पुठि न छडणु, जोरु
 करणु.
 खत [अ] न. (१) भाणु (२) लेखी कागजु, दस्तावेजु (३)
 जखमु, दागु
 खंत [सं] स्त्री. (१) अफसोसु, डुछु, अरमानु (२) बे चैनी
 (३) चिड़ (४) बुछां, नफरत. खंतावणे अ. क्रि. (१)
 अफसोसु-अरमानु थियणु (२) चिंता थियणु. खंती
 स्त्री. (१) बेचैनी (२) शरमु (३) बुछां.
 खतावणी [सं] स्त्री. जमअवही, पकी वही, खाते जी वही,
 (ई) 'लेजर बुक्'.
 खतावणे अ. क्रि. किनो थियणु, सडणु.
 खताविणे स. क्रि. (१) जमीन में भाणु विझी जमीन पोख
 लाइकु बणाइणु (२) खातेवार लिखणु, जमअ करणु.
 खत्रूह वि. (१) कंजूसु (२) परेशानु कंदडु (३) सन्दिहो,
 सुकलु (४) जिंदी.
 खंदक [सं] पु. खंदकु, खड, खाही.
 खदखदणे अ. क्रि. टहिकणु, उभामणु. खदखदा क्रि. वि. (१)
 जोर जोर सां (खिलणु) (२) टहिको डेई.
 खंदा [फा] वि. (१) मजिबूतु, जांठो, पुख्तो (२) हठी,
 गुसेवारो. (३) बुरदिबार.
 खनि-नी [सं] स्त्री. खाणि. खनिज वि. मअदनी पदार्थ,
 खाणि जी शैड् खनिज तेल न. जब्ली तेलु.
 खनित्र न. खोटीदहु-खोटण जो साधनु, खामडियो.
 खप पु. (१) खपु, खापो (२) विकिरो, खर्चु. खपणे अ. क्रि.
 (१) खपणु, विकामणु, विकिरो थियणु (२) महिनत
 करणु (३) मरणु (४) वणणु (५) खतमु थियणु.
 खपविणे स. क्रि. (१) खपाइणु, खतमु करणु (२)
 विकिणणु (३) मौत जे घाटि उतारणु. खपवून घेणे -
 (१) सहणु (२) शामिलु करणु, समाइणु.
 खपरेल न. (१) खपरो, छिति जी सिधी सन्ही सिर (२)
 खपरनिजी छिति.

खपली स्त्री. खरंडु, कडी.
 खपा-प्या [अ] वि. खफा, नाराजु
 खपाट न. खपाटी स्त्री (१) दरु, ताकु (२) खाली पेटु (३)
 खुबु, पोरो हिंसो. पोट खपाटीस लागणे - पेटु पुठीअ
 सां लगणु.
 खप्पड वि. (१) सुकलु, डुबिरो (२) अंदरि वियल गिटनि
 वारो.
 खबदह स्त्री. (१) खुबु, खड (२) गुफा. (३) बिरु.
 खबर [फा] स्त्री. (१) खबर, समाचार (२) मअलूमियत.
 खंबीर वि. अटलु, पको, मजिबूतु, धीरु, जाडो.
 खमक्या वि. (१) टिणु, चालाकु (२) जोरदार.
 खमखमीत - खमंग वि. (१) ज़ाइकेदार. (२) टिणु,
 चालाकु.
 खमणे स.क्रि. (१) माठि करे सहणु (२) गाइबु थियणु.
 खमाटणे स.क्रि. जोर सां छिके बुधणु.
 खमीर [अ] न. खमीरु, (इ.) 'धीरु'.
 खर [स.] स्त्री. (१) कोइले जी भोरि (२) गंदु, कचिरो (३)
 पथिरी, ककिरी (४) नदीअंजे तरे जी वारी. पु. खरु,
 खरु, गडहु.
 खरकटणे स. क्रि. (१) तडि तकडि में लिखणु, अंगुडा
 मारणु, (२) खुरिइणु (३) लींघो घुमाइणु.
 खरकटे न जूठि, ओबरि सोबरि.
 खरखरा पु. (१) पछिताउ, (२) चिंता, ख्वालु (३) दुखु
 (४) अखियुनि जी लोछ-चुभिको (५) आंधिमांधि
 (६) जख खाइणु (७) खारसि.
 खरखरीत वि. खहुरो.
 खरचटणे अ.क्रि. रहिडिजणु, छिलीजी पवणी, न. रिणो.
 खरड स्त्री. (१) तकडि में लिखियलु कागजु - चिठी -लेखु
 (२) लीका, अंगुडो, लींघा, किना अखर (३) दब
 (कडणु) (४) खुरिडियलु हिंसो (५) मरु, कारहें.
 खरहणे स. क्रि. (१) अंगुडा मारणु (२) खुरिइणु (३)
 रहिइणु (४) तकडि में डाइही लाहिणु (५) गीसी
 पाइणु. खरहपट्टी स्त्री. छंड, तडी. खरहपट्टी काढणे -
 दब कडणु, लाख लाहिणु, सिधी बुधाइणु. खरह्या
 वि. तडि तकडिमें किना अखर लिखदहु.
 खरडा-ई [हि] पु. (१) खरडो, मसौदो, (२) तंगी, अणाठ
 (३) अधूरी कुटियल-पीसियल शैड् (४) मरक
 पचाइण

लाइ लिखियलु कागजु.

खरपुडी [सं] स्त्री. (१) भित्तिजो चापोडो (२) खरंडु (३)

बासणनि जे-हेठां दिनलु लेपो.

खरपूस-पूस वि. (१) ज़ाइकेदार (२) साफ़, बे डपो (३)

चालाकु (४) चुभंदडु.

खरबूज [फ़ा.] न. गिदिरो.

खरमरीत वि. सखु, तिखो, मुंह टोडु.

खरमन्या वि. (१) जोशीलो, खरमगजु (२) होशियारु (३)

घणो कमु वठंदडु.

खरवड स्त्री. खुरिडि (बासण जे तरे जी). खरवडणे स. क्रि.

खुरिडणु, खरडणु.

खरवस [सं] पु. (१) पिसु (२) मुंह जी गजि.

खरा [सं] वि. (१) खरो, सचो, सचारु (२) सहीह, सचु (३) शुधि.

खराटा [सं] पु. बूहारो.

खराब [अ] वि. (१) खराबु (२) वीरानु (जमीन), नाकबूली (जमीन)

खरारा [सं] पु. खरखिरो (घोड़ेजो), हथेली.

खरीप [अ.] न. खरीफ़, बर्साती फ़सलु.

खरूज [सं] स्त्री. खारसि जी बीमारी.

खरे वि. सचो, सचारु, सहीह. न. सचु.

खरोखर क्रि. वि. सचपचु, दर हकीकत, वाकई.

खर्च [अ] पु. खर्चु. खर्चाळु वि. खर्चाळु. खर्ची स्त्री. (१)

खर्चु (२) पेशिगी रकम. वि. (१) रोज़ कमु ईदड शैड

(२) लड़ाईअ में शहीदु थियलु. खर्ची पडणे (१) खर्चु

थियणु (२) शहीदु थियणु. खर्ची पाडणे कंहि खे खर्च

में विमणु. खर्चिक वि. खर्चाळु, हथफाडु.

खन पु. (१) खरलु, रोही, हमामु (२) चुरो (३) गाल्हि

बोल्हि, सलाह. खनणे स. क्रि. रोहीअ में विस्ती पीहणु,

हमामदस्ते में विस्ती कुटणु. खनबत्ता पु. हमामदस्तो.

खन वि. दुष्ट, पापी, बुरो, बदिम्याशु. खननायक पु. नाटक

जो बदिम्याशु-बुरो किरदार, (इ.) 'विलन्'

खनबत [अ] न. मन्सूबो, गुस्ती गाल्हि बोल्हि.

खनाशी [अ] पु. खलासी

खनिता [अ] पु. (१) खतु, लिफ़ाफ़े (२) आग्यापत्रु (३)

चिठीअजी रेशिमी येल्ही.

खनेल [अ] वि. (१) हठी, ज़िदी (२) बे अवबु, छुड्वागु

स्त्री. (१) खललु, रंडक, रोक (२) मस्ती, डाढाई, गुस्ताखी.

खवखव स्त्री. (१) खारसि, सुरसुरि (२) बुख (३) इछा.

खवखणे अ. क्रि. (१) सुरणु, सुरसुरि थियणु, खन्हणु

(२) बे सबरु थियणु (३) मन में सडणु.

खवचट, खवट वि. (१) सुरिणो, (२) खराबु, ठोलीअ वारो.

खवट वि. (१) किनो, सडियलु (२) मन खे चुभंदडु.

खवडा पु. पितु, मलो (मथे जो).

खवणी स्त्री. कीणु, रंबी, खवणे स.क्रि. खुरिडणु.

खवला पु. (१) चिटो (नांग या डेडर जे सरीर मथां) (२)

ज़खमु, खरंडु, दागु (३) छिलिर (मछीअजो).

खवळणे अ. क्रि. डमिरजणु, तपी बाहि थियणु (गुसे में)

खवा पु. (१) माओ (२) हट्ट.

खवीस [अ] पु. (१) खबीसु, जिनु, भूतु (३) रहिजणु, दुष्ट.

खसकन क्रि. वि. झपो हणी, झाटिको डेई.

खसखस [अ] स्त्री. खसखसि. खसखस पिकणे - टहिकिडो मची वगणु.

खस्त [फ़ा.] न. (१) गप (२) नुक्सानु (३) तबाही (४)

तकिलीफ़ वि. (१) कतलु कयलु, मुअलु (२) ना

उमेदु थियलु.

खस्ता [फ़ा.] स्त्री. (१) तकिलीफ़, मुसीबतुं (२) खबरदारी,

संभाल, गणिती. खस्ता खाणे नुरु निचोडणु, तकिलीफ़

सहणु, शीख पचाडणु.

खळ पु. (१) रंडक, रुकावट (२) देरि. स्त्री. (१) लेई (२)

खारो पाणी.

खळखळ स्त्री. (१) किलिकिलि, शोर, आवाजु, जुंबशि (२)

खिटिपिटि (३) आनाकानी, इन्कार.

खळखळाट पु. घघटु, (पाणी) किरण जो आवाजु. खळखळणे

अ. क्रि. छछिको दियणु (पाणी).

खळगा-गी पु. स्त्री. खड, खुबु, खळी स्त्री. खड (गिटिजी).

खळणे अ. क्रि. (विच में) बीहणु, रुकिजणु, अडणु. स. क्रि.

(१) लेई लगाडणु (२) फिटिकीअ जे पाणीअ में

बोडणु.

खळबळ स्त्री. (१) हंगामो, ममणु, हुलुहुलो, सनसनी (२) बे

आरामी. खळबळजनक वि. सनसनीखेजु, अंगेजु,

खळबळणे अ. क्रि. (१) हुलु- ममणु मचणु (२) जोश

में अचणु (३) बे चैनु थियणु.

खलमल पु. रेदु, कचो.

खलवटणे स. क्रि. (१) मेडणु, गडु करणु (३) चूडणु, गोल्हणु.

खले [सं.] न. (१) पिडु, गाहजो पिडु, खेत में सुकल संग लताइण-कुटण जी गोलु जगह (२) पिडु, हल्को (चंड जो), चंडजे चौधारी अछो गोलु या चकरु (३) अडणु (४) मसणु.

खाई [सं] स्त्री. (१) खाही (२) चिता, चिख्या (३) तबाही, जवालु.

खाऊ [सं] पु. (१) शैड, मिठाई, टोलु, (२) रुश्वत.

खाक [अ.फ़ा.] वि. खाकि थियलु,, मिटीअ में मिलियलु.

खाक [सं] स्त्री. कछ, बगलु.

खाकरणे स. क्रि. खांधारणु, खंधिकार करणु, खांधारो कढणु, निडी साफु करणु. खाकरा पु. खांधारो.

खाक्या [फ़ा.] पु. (१) तरीको, ढंगु (२) रवाजु, (३) अटिकल.

खाखा स्त्री. (१) बांउठ, उली, छिती बुख, (२) हबुछ. लालचि.

खाच [का] स्त्री. (१) खांचो (२) डार, चीरु (३) खड (४) नुक्सानु, घाटो, खाचखळगा पु. खडबड, खडूं खुबा.

खाज [सं] स्त्री. खारसि, सुरिसुरि. खाज जिरविणे - आकडि लाहिणु, मस्ती लहिणु. खाजकुली-कोलती स्त्री, कुंवाच बूटी, विछूं वणु. खाजणे अ. क्रि. खारसि थियणु. खाजविणे स. क्रि. खन्हणु. खाजरा वि. सुरिणो, खारसि कंदुडु. खाजाळू वि. (१) सुरिणो, खारसि कंदडु (२) कामी.

खाजगी वि. खानगी.

खाट [सं] स्त्री. खट वि. निर्दई, कठोरु, डिंगो.

खाटिक [सं] पु. (१) कासाई (२) निर्दई शास्त्रु.

खाटले न. खट, मंजी.

खांड [सं] पु. तरारि. स्त्री (१) चीरु, डार (२) विधी (डंडु भजण करे डंदनि जे विच वारी), खंडाडप (३) कची खंडु (४) मडाई (चाकूंअजी). न. (१) तड, टुकरु (२) तड (सोपरीअ जी) (३) घणु

खाड न. डाइही, हजामत. खाडी-खाडी स्त्री. डाइही. खाडणा वि. डाइहियरु, डाइहीअ वारो.

खाडा [सं] पु. (१) गैरिहाजुरीअ जो डीहूं (२) गैरिहाजुरी (३) खड (४) अणाठ.

खाडी [सं] स्त्री. खारी, जमीन डांहूं वधी आयलु पाणी या उहो टुकरु.

खाडू वि. (२) ज़िदी, शरारती (२) खुसिरो, रे डडिह्यो (३) नामडूं.

खांडोळी-ळे [सं] स्त्री. न टुकरु, हथियार सां कपियलु सरीर जो टुकरु. खांडोळी करणे (सरीरजा) टुकर टुकर करणु.

खाण [सं] स्त्री. (१) खाणि (लोह वगेरह जी) (२) ऊन्ही खड (३) भंडारु, खजानो (४) नसुलु (५) किजलियुनि जो घर. खाण तशी माती - (१) जहिडी भित्ति तहिडो चिट. (२) जहिडी ताबी तहिडो पेटी, जहिडी माज तहिडी बेटी, खाणवट स्त्री, वंशु, कुलु, नसुलु, बुणु.

खाण [सं] न. खाघो, अनु.

खाणखूण, खाणाखूणा स्त्री. ब. व. (१) नीशानु - न (२) मअलूमियत, डसु पतो.

खाणणे स. क्रि. (१) खोटणु, खोटे कढणु, (२) पाड सूघो पटणु.

खाणावळ स्त्री. वीसी, रोटी खाइण जी होटल-जाइ, सराहि.

खाणे [सं.] स. क्रि. (१) खाइणु, (२) खटणु (३) खर्चु करणु (वक्तु) (४) मारणु (रांदि में) (५) सहणु (६) चकु पाइणु, कखणु (७) टुकरणु. खाऊ घालणे - खाराइणु.

खाणे न. (१) खाघो (२) खाजु, खाइण जी किया.

खातर [अ] स्त्री. खातिरी, भरोसो (२) परिवाह, ओनो, फिकिरु. (३) वीचारु, पसंदी, इछा (४) मानु, इजत.

खातरजमो स्त्री. (१) खातिरी, परिवाह, (२) हिमथ.

खातरा पु. (१) भाणु, (२) खड.

खातरी-त्री [अ] स्त्री. खातिरी, विश्वासु, पक. खात्रीलायक वि. खातिरीअ जोगो, विश्वास जोगो.

खाता वि. खाईदडु. खातापिता क्रि. वि. खाईदे पीअंदे.

खाते [अ.] न. (१) खातो, खंघो, हद. खातेवही स्त्री. खातेजी बंदी, पकी वही. (इं) 'लेजर बुक'.

खातेरे न. गंडु, किनु कचिरो.

खात्री स्त्री. डिसो 'खातरी'.

खाद [सं] स्त्री. (१) खाधि, खाघो, खाजु (२) सघ वारो खाघो - अनु (३) रुश्वत खाइणु (४) कुतिरियल-

चिचिरियल शैड्

खांद [सं] पु. (१) कुल्हो, (२) हेर (३) चटाभेटी, हिर्मु (४) अझो.

खांदा [सं] पु. (१) कंधु, कुल्हो (२) हेर. खांदा देणे - कुल्हो डियणु. खांदेकरी पु. (१) कांधी, काईअ खे कुल्हो डींदडु शख्खु. (२) कुल्हे ते बारु खणंदडु शख्खु. खांदेपालट स्त्री. कुल्हो मटाइणु (बारु बिए कुल्हो ते खणणु), जिमेदारीअ जी फेरि घेरि.

खादाड वि. (१) हबिछी, पेटी (२) घणखाऊ, खादाडपणा पु. हबछ, डालटि.

खादी [सं] स्त्री. (१) खादी (कपिडो) (२) खाधो (३) रुशवत वठणु.

खांदी स्त्री. (१) वण जी टारी (२) चोरी.

खाद्य न. खाइण जी शैड्, खाधो, अनु., खाद्यतेल न. खायारो तेलु, खाइण जो तेलु.

खानगी [फा] स्त्री. दासी, वेश्या, वि. खानगी, पंहिजो.

खाना पु. खानो, भोजन.

खानेसुमारी [फा] स्त्री. आदमशुमारी.

खाप [सं] स्त्री. (१) फाक, टुकरु (२) तमाक या पान जे पननि जी वेड्ही (३) खपो, खपु, खांचो, वण ते चड्हण लाइ थुड ते कयल खड (पेरु रखण लाइ). खापणे स. क्रि. (१) खांचो-खपु करणु, (२) छिनणु-कपणु.

खापर [सं] न. (१) ठिकरु, खपडो (२) खोपिरी-डी (३) नाकामयाबी (४) मिटीअजो थांउ- बर्तनु. एखाद्यावर खापर फोडणे - डोहु मड्हणु, नाकामयाबी या डोह जी जिमेदारी बिए जे सिर ते रखणु. खापरखुंटी स्त्री. ठिकरु जो टुकरु. खापरतोंड-ह्या पु. (१) तडपोटो (२) निभागो. खापरपणजा पु. तडडाडो, पडडाडे जो डाडो. खापरपणतू पु. तडपोटो, पोटे जो पोटो.

खांब [सं] पु. (१) थंभो, (२) आधार (३) केले जे वण जो थुड

खांबी वि. (१) कांधी, कुल्हो डींदडु (२) थंभे जो.

खाबू वि. पेटी, हबिछी.

खार [प्रा] स्त्री. नोरीअडो, नोडिअडो.

खार [सं.] पु. (१) लूणु, फिटिकी वगेरह (२) खारी शैड्

(३) खारी जमीन (४) नुक्सानु थियणु. खारकट वि.

(१) खारो (२) बुगुज वारो, साडेलु. खारग न. लूणु.

खारट-खारा वि. खारो, लूणाठो, लूणाठ्यो, खारेरो,

बाडो. खारवणी न. खारो पाणी. खारवणे स. क्रि.

लूणणु (मछी वगेरह) खारसान न. खाराणि. खारवणे

अ. क्रि. लूणिजणु, खारो थियणु.

खाखी पु. (१) मलाहु (२) मुहाणो.

खारा वि. (१) खारो, लूणाठ्यो (२) खारीअ खां ईंदडु (३)

गुरो (हजमु थियण में) खारा वारा पु. समुंड तर्फा

ईंदड हवा, सामूंडी हवा, नसीम बहरी.

खारी स्त्री. हवा जी थघाणि, सीउ. खारी सुटणे स. क्रि. थघी

हवा लगणु.

खारीक स्त्री. खारक, छुहारो.

खाल स्त्री. (१) खल (२) चमिडी (३) चमु, चमिडो, क्रि. वि. हेठि.

खालचा वि. हेठाहों, हेठि वारो, घटि दर्जेजो.

खालती क्रि. वि. (१) हेठि (२) ओभर डांडु (३) नुक्सानु.

खाली येणे - (१) हेठि लहणु (२) बुडणु, नुक्सानु

पवणु.

खालवर क्रि. वि. (१) हेठि मथे (२) सभिनी पासनि खां,

चौधारी. खालवर पाहणे - चौधारी डिसणु. खालवर

मन होणे - दिलि हेठि मथे थियणु. खालवरचा वर्ग पु.

हेठियों तबको

खालसा पु. (१) खालसो, सिखु, (२) सरकार तर्फा जूवु

कयल जमीन या गोठु.

खालाट-टी न. स्त्री. (१) हेठाहीं सर जमीन (२) समुंड जे

किनारे वारी जमीन.

खालावणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, घटिजो ववणु, (२) हेठि

थियणु (३) (सिहत) पुठिले पवणु, कमिजोर थियणु,

हालति खराबु थियणु.

खाली वि. (१) खाली (२) बिना कम वारो, वांदो, क्रि. वि.

(१) हेठि (२) अजायो (३) ह्द में, (४) में. खाली

येणे - (१) हेठि अचणु (२) घटिजणु. खाली राहणे -

बाकी रहणु. जीव खालीवर होणे - साहु हेठि मथे

थियणु. नावाखाली - नाले सां, नाले सां गडिजी.

खालोखाल क्रि. वि. हेठां, कंहिं खां घटि. खालील वि.

हेठि डिनलु-जाणायलु, हेठियों-याँ. खालून श.अ.-

क्रि.वि. हेमं.

खावटी स्त्री. (१) खाधे पीते जो खर्चु (२) सीधो गडु करे रखणु.

खाष्ट वि. (१) सख्तु, कठोर (२) डिंगो, तकिलीफ़ डींदडु, लुचो.

खास [अ] वि. (१) खासि (२) उत्तमु, तुजु (३) खानगी (४) सरकारी. खासखबर स्त्री. खासि खातिरीअवारी खबर. खासगत वि. पंहिजो, खुदि जो. खासनवीस, खासनीस पु. खानगी मुन्शी, (इं.) 'प्राइवेड सेक्रेटरी.' खासदार पु. लोकसभा जो मेंबर, 'एम्. पी.'

खासगी वि. खानगी, निजी.

खासा [अ] वि. (१) खासो, उत्तमु (२) राजा जो, राजा सां लागोपो रखंदडु (३) तुजु, निजु (४) हकी, हलाली (५) मुडिसु, पती.

खास्त-स्ती [अ.] स्त्री. (१) गणितीअमें झुरणु (२) बेइजती.

खाळ पु. गटर, कसी, मोरी.

खिंकाळणे [सं] अ. क्रि. हिनकारणु (घोडो), टहक डियणु.

खिचडी [प्रा.] स्त्री. (१) खिचिणी (२) जुदा जुदा किस्मनि जे शयुनि जी मिलावत, खिचु, गडहगाजिरो.

खिजणें [सं] अ. क्रि. (१) खिजणु, चिडणु, खफे थियणु (२) लजी थियणु

खिजविणे स. क्रि. खिजाइणु, चेडाइणु, खफे करणु, सताइणु.

खिटी [सं] स्त्री. (१) दरजी काठ जी ताडी (२) टिंब, (इं.) 'वूड पिन्'

खिंड [का] (१) लकु (२) माथिरी, (३) खाटु (४) विथी (५) रंडक (६) घाटी.

खिडकी [सं] स्त्री. खिडकी, दरी.

खिंडार न. १ वडो टुंग (२) खाटु (३) खंडहर.

खितपणे [सं.] अ. क्रि. सरीर पुठिले पवणु, हीणो थियणु, घणा डीहं बीमारि पवणु.

खिदळणे अ. क्रि. टहिक डियणु, खिलणु-डंद कढणु.

खिन्न [सं] वि. (१) दुखी (२) उदास.

खिमा [अ] पु. कीमो.

खिरटा-टे वि. बिंदिरो, डेंडो.

खिरणे [सं.] स. क्रि. (१) छाणणु (२) घिडणु.

खिरा [अ] पु. खीरो, काकिडी.

खिरापत स्त्री. (१) खैरात (२) उडाउ, लुटि, बिलफुजली (पैसनि जी).

खिल्लार [सं] न. घणु. खिल्लारी पु. धनार.

खिसा [फा] पु. (१) खीसो (२) पेट में सांढियल गल्हि.

खिसा राखणे - मन में गाल्हि लिकाइणु.

खिस्त [अ.] स्त्री. किस्त, हफ्तो.

खिळखिळा वि. डिलो, सिथलु.

खिळणे [सं] स. क्रि. (१) (कोको) खोइणु, खुपणु (२) सोघो झलणु (३) चंबुइणु (४) बीहिजी वगणु (५) जोइणु (६) चकु पाइणु.

खिळा [सं] पु. (१) कोको, किली (२) प्रेस में छापण जो 'टाईपु', शीहे जो अखर.

खिळी [सं] स्त्री. दर जी ताडी या कडो.

खीर [सं] स्त्री. खीरिणी.

खीळ [सं] स्त्री. (१) दर जी ताडी (२) किलो (३) डाकणि जो डाको (४) संघु (५) रंडक, रुकावट तोंडाला-दातांना-खीळ बसणे - वातु बंदि थियणु, माठि करणु-थियणु. खीळ बसणे रुकावट थियणु. खीळ घालणे - रंडक विझणु, मुंशाइणु.

खुजट, खुजा [सं.] वि. बिंदिरो, डेंडो.

खुजा [फा] पु. (१) कूजहो, सुराही, घुघी (२) शारी, वडो मटु

खुंट पु. (१) खुति, थुडु (वणजो) (२) धडु (३) खीर न डींदडु यण (४) अडो (५) रस्ते जी पछाडी (६) आघार (७) थंभो, सौंटो, किलु, (८) चौकु (९) थुल्ही मतारी गांइ-मेंहि (१०) बांधो, रळुबुधण जो काठु. खुंट होणे, खुंटासारखा उभा राहणे - बुंडु बणिजी बीहणु, पिडु वढी बीहणु. खुंटास खुंट उभा राहणे - जगह भरणु, हिकिडो वगण खां पोइ उनजी जगह ते बियो अचणु. खुंटास खुंट घेणे - वेरु वठणु, कसरुं कढणु.

खुंटणे, खुंटणे अ. क्रि. (१) खुंटणु, घटि थियणु (२) अडणु, बीहणु. स. क्रि. भगणु, छिनणु, पटणु.

खुंटविणे स. क्रि. रोकणु, झलणु, बीहारणु.

खुंटा पु. (१) खूटी, किलु (२) कपिडा टंगिणी (३) डंडो, हथियो (४) जंड जो हथियो. खुंटा हालवून बळकट

करणे - शकु पको करणु. खुंटाळे न. कपिडा टंगिणी, कपिडा टंगण लाइ भित्ति में खुतल काठी या किली.

खुंटी स्त्री. (१) काठ जी किली (२) चपर (३) कपिडा टंगिणी (४) खोटी (वंशलाइ) खुंटी पिळणे - (१) बारणु बारणु, झेडो वचुडाइणु (२) खीर में मूरी विझणु, महिनत बर्बादि करणु (३) विधिनु विझणु. खुंटीला अडकविणे - सौपणु, भाइणु, मदारु रखणु. खुंटीवरचा कावळा - (१) वाटहरू, अजिनबी (२) खन पल जी गाल्हि.

खुडणे स. क्रि. पटणु, छिणु, छांघणु, टोडणु. खुडणी स्त्री. टोड.

खुडक-डूक स्त्री. (कुकिडि) आरे लाइ विहणु, आरे जो वक्तु, आरो करणु. क्रि. वि. कुकिडि जे आरे जियां, पेर पेट में करे.

खुणावणे स. क्रि. मेछ डियणु, इशारो करणु.

खुद [फा] वि. (१) पंहिजो, खुदि जो (२) खानगी (३) राजा जो. क्रि. वि. खुदि, पाण, पु. पती, मुडिसु.

खुन्स [फा.] स्त्री. साडु, वेरु, बुगुजु, दुश्मनी. खुन्सखोर वि. साडेलु, खारबाजु.

खुनशी [फा] वि. साडेलु, साडु रखी वेरु वठंदडु, खारबाजु.

खुनी [फा.] वि. खनी.

खुपणी [सं] स्त्री. चुभिको, खुपणे अ. क्रि. खुपणु, चुभणु.

खुपरा वि. चुभंदडु पु. चुभिको, पोसिरणु (अखियूं)

खुपरी, खुपन्या स्त्री. छाली, डेरो, छालियूं, अखियुनि जे छपरनि जे चुभिके जी बीमारी.

खुपसणे [प्रा.] स. क्रि. (१) टुंबणु, हणणु (छुरो) (२) विझणु.

खुबा (पु.) घोघीतो.

खुबी [फा] स्त्री. (१) खूबी, खासियत (२) राजु (३) संह.

खुबीदार (१) सुहिणो (२) खूबीअ वारो, चतुरु.

खुमखुम-मी [प्रा] स्त्री. (१) मस्ती, आकडि (२) इछा (३) फखुरु (४) हिमथ.

खुमास (पु.) संह, चमक. खुमासदार वि. खूबु, सुहिणो, उत्तमु.

खुर [सं] पु. खुरु (जानिवर जो).

खुरटणे [सं] अ. क्रि. वाधि बंदि थियणु, डेधि न वधणु.

खुरडणे अ. क्रि. गीसी पाइणु, रेड्हियूं पाइणु.

खुरपण [सं] न. खुरपीअ सां कढियलु गाहु. खुरपणी स्त्री.

खुरपीअ सां गाहु कढण जी क्रिया. खुरपणे स. क्रि.

खुरपीअ सां गाहु वगेरह कढणु. खुरपे न. खुरपो.

खुराक [फ] पु. खोराक.

खुराडे [सं.] न. (१) आखेरो (२) खानो (कबूतरनि जे रहण जो) (३) नंदिडो घरु, वाडो, वथाणु (४) खुडी.

खुरापत स्त्री. (१) गुझी विड, ऐबु (२) छेड, चुर्च. (डिसो 'कुरापत').

खुरी [अ] स्त्री. कुरिसी.

खुर्द [फा] वि. नंदो, नंदिडो (जमिरि में शख्नु, भेटमें गोठु)

खुर्दा [फा] पु. (१) खुर्दो, रेजो (२) टुकर टुकर (३) तबाही.

खुलणे [सं] अ. क्रि. (१) खुलणु (२) टिडणु (२) खुशि थियणु (३) वधीक सुहिणो नजरि अचणु.

खुलविणे स. क्रि. (१) खोलणु (२) टिडाइणु (३) संह वधाइणु.

खुला वि. (१) खुलियलु, उघाडो (२) आजादु, छुडिवागु, बे जाव्ने (३) मन जो खलियलु. खुला कारभार पु. खुलियो- ईमानदारीअ जो कारोबार. खुला पदर पु. औरत जी पवित्रु हलति. खुला व्यापार पु. बिना चूंगीअ-महिसूल वापार, (इं) 'फ्री ट्रेड'. खुला हिशेब पु. खुलियो खुलायो हिसाबु.

खुलास [अ] वि. (१) खुलासो, कुशादो (२) साफु दिलि. दिलखुलास पु. साफु दिली.

खुलासा [अ] पु. (१) तशरीह, सफाई (२) मतिलबु, मक्सदु (३) रायो, राइ, वीचार (४) फैसिलो. खुलाशाचा वि. (१) खुलियलु, साफु साफु चयलु (२) खुलासो.

खुश-खूश [फा] वि. खुशि, राजी. खुशमस्करी स्त्री. मसखिरी, चर्चो. खुशमस्कन्या पु. (१) मसखिरो, चर्चाई (२) राजा जे दरबारि जो मसखिरो; खुशामदिडियो.

खुशाल [फा] वि. (१) सुखी, खुशि (२) मजे में (३) चाकु चडो भलो, खुशिहालु. क्रि. वि. बेशक, बिलाशक, भली. खुशालचंद-चेंडु वि. (१) अयाशु, ऐशपरस्तु, नफसि परस्तु. (२) अलिबेलो. खुशाली स्त्री. खुशिहाली, चाक चडभलाई, सुखु आनंदु.

खुशी [फा] स्त्री. (१) खुशी, आनंदु (२) मर्जी, इछा वि. (१) खुशि, राजी (२) तयार.

खुसखुशीत वि. भुरिकिणो.

खुलखुला पु. सिंझिणु

खुलचट वि. बेवकफु, डाहिरी.

खुला वि. (१) पागलु, चरियो, डाहिरी (२) लूलो. पु. सानु.

खुलावणे अ. क्रि. चरियो थियणु.

खूट स्त्री. खोटि, अणाठ.

खूण [सं] स्त्री. १ नीशानु, निशानी, उहुणानु, आकु, अलामत (२) इशारो, मेळ (३) डसु. खुणगाठ स्त्री.

(१) यादि करण लाड् गंढि बुधणु (२) पक, खातिरी, गाल्हि गंढि सां बुधणु. खूणचिटी स्त्री. चुट्की, (इं) 'लेबल्'.

खून [फा] पु. (१) खूनु, हचा (२) रतु, खूनु.

खूप [फा] वि. खूबि, घणो.

खूर [सं] पु. (१) खुरु-गांड वगेरह जो (२) पाओ (खट वगैरहजो).

खूश [फा] वि. खुशि.

खूळ न. (१) चरियाई, देवानगी, खपतु (२) शौकु, (३) टोली (४) लुटि फुरि (५) रंडक. खूळ पिकणे (१) को फडशानु शुरू थियणु (२) फैलिजणु, वधणु. खूळ लागणे चरियो थियणु, मथो फिरणु.

खेकटे, खेंगटे [सं] न. (१) मजामलो, किसो, झंझटु (२) उपाउ (३) तंगी, जूरुरत (४) तुहिमत (५) मसइलो, पेचु, (६) अटिकल, खेड.

खेकडा [सं] पु. खेखिडो.

खेकणे-खेकसणे अ.क्रि. (१) बिगिडणु, रडि करणु, गुसे थियणु (२) उलर करणु.

खेकालणे अ. क्रि. (१) हिणकारणु (२) टहक डियणु.

खेचणे [सं] स. क्रि. (१) खिंचणु, छिकणु, मोहिणु (२) गिहिलणु (३) कशणु (४) बुधणु. खेचाखेच स्त्री. (१) छिकांछिकी, छिकताण (२) गर्दी, पीह.

खेचर [सं] न. (१) खचरु (२) आकास में फिरंदइ पखी, ग्रह वगेरह (३) भूत.

खेटणे [स.] अ. क्रि. (१) लगणु, छुहणु, वेसो अचणु, चंबुडणु (२) गर्दी करणु. स. क्रि. (१) लंघणु, तैड करणु (२) सोरणु, धिको डियणु.

खेटर न. (१) पादरु, जूतो (२) लत.

खेटा पु. अजायो पंधु-चकरु-फेरो. खेते घालणे अजाया पंध

करणु. खेटाखेट स्त्री. कुल्हेगस, गर्दी, थेल्हा थेल्ही.

खेड-डे न. गोठु, वाहणु. खेडवळ पि. गुंवारु, वाहिणी. खेडूत पु. वाहिणी, हारी, गोठ जो रहंदडु, गोठानो. खेडेगाव न. नंदिडो गोठु.

खेत [सं] न. (१) लडाईअ जो मैदानु (२) बनी, खेती (३) मैदानु (४) लडाई.

खेद [सं] पु. (१) खेदु, डुखु, अफिसोसु (२) पछित्ताउ (३) बिरु थियणु, थकु.

खेप [सं] स्त्री. खेप, वारो, भेरो, घुमिरो, चकरु, अजायो पंधु.

खेपाटा पु. खेप, अजायो पंधु.

खेरीज [अ.] वि. (१) वधीक (२) निरालो. श.अ. खां सवाइ, सवाइ.

खेव-बा [सं] स्त्री. पु. भाकुरु.

खेळ [सं] पु. (१) रांदि (२) खेलु, दिलि विंदुर, दिलि विंदुर जो को बि किस्मु (नाटक-फिल्म) (३) शरारत, मस्ती (४) रौंशो (५) खेड. खेळकर वि. (१) रांदीगरु (२) रंगीलो, खुशि मिजाजु. खेळखंडोबा पु. तबाही, नास्ती. खेळगडी पु. रांदि में जोडीदारु, भेची, रांदिभाई. खेळणे अ. क्रि. (१) खेडणु, रांदि करणु (२) हलणु, वहणु. न. रांदीको.

खेळपट्टी स्त्री. पिडु, क्रिकेट में 'पिच्'.

खेळता वि. खुलियलु, बे रोकु.

खेळविणे स. क्रि. (१) खेडाडणु, रांदि कराडणु (२) चालू रखणु (३) हेडांहुं होडांहुं फेराडणु. खेळाडू पु. खेडारी, रांदीगरु. खेळिया वि. (१) खेडारी, रांदीगरु (२) नाटकी, सांगु. रचींदडु (३) लीला डेखारींदडु.

खेळी स्त्री. (१) मज्जाकु (२) होलीअ डींहुं खेलु कंदडु (३) रौंशो (४) रांदि. खेळीमेळी स्त्री. (१) यारी, पकी दोस्ती (२) मज्जाकु, चर्चो. खेळीमेळीचा. क्रि. वि. (१) दोस्ताणो (२) रांदिरुंदि में, खिल बिल में, मसखिरीअ में.

खैर [अ] स्त्री. खैर.

खैरा पु. किरमिची रंग जो, सांविरो.

खैरात [अ] स्त्री. खैरात, खैरियात.

खो पु. (१) खो, खो खो रांदि में 'खो' चई उथारणु (२) विधिनु, रंडक. खो घालणे (१) खीर में मूरी विसणु,

कमु बिगाड़णु, रंडक विझणु (२) कम तां लाहे छडणु. खो देणे (१) कंहिंजी जगह ते अची विहणु (२) कढी छडणु.

खोक [का] स्त्री. घाउ, ज़ख़मु, फाडु.

खोकह स्त्री. न. (१) गिदड (२) खजड़ि (जमीन).

खोकणे अ. क्रि. खंघणु. खोकला पु. खंधि.

खोका पु. खोखो.

खोखो पु. (१) खोखो रांदि (२) टहकु, खिलिको, टहकिडो.

खोगीर [फ़ा] पु. न. घोड़े जी ज़ीन, संज, गाशो, नमदो.

खोगीर चढविणे (१) घोड़े ते संज रखणु (२) ठिकरु भवणु, डोहु मडहणु. खोगीरभरती न. आजाई भीड़, बेकारि माणहुनि या शयुनि जी भरिती.

खोच [सं] स्त्री. (१) फाडु, चीर, ज़ख़मु (२) चुहिंब (३) घाटो, खोटि (४) नाराज़ी (५) तज़नो. खोचक वि. चुमंदड. खोचणे अ. क्रि. स.क्रि. (१) टुंबणु, अंदरि विझणु (२) अंदरि ववणु (३) पूरणु (४) (मन में) चुभणु (५) कावड़ाणु (६) वरु खणणु (७) अटिकाणु (८) घिडणु.

खोचा पु. (१) वरु, घुंजु (२) कंडो.

खोट [सं] स्त्री. (१) खोटि, घाटो, नुक्सानु (२) खुडी (पेर-जूतेजी) (३) कूडु, खोटि (४) विड, ऐबु, खामी. खोट खाणे घाटो पाङ्ग.

खोटा [सं] वि. (१) खोटो, कूडो (२) ठगु (३) नकुली, बनावती (४) पापी (५) खराबु, टाकुओं (६) हल्को. खोटानाटा वि. खराबु, बुरो, कूडो, कूडु सूड.

खोटे [सं] वि. कूडो, बुरो. खोटेपण-णा न. पु. कूडु, बेईमानी.

खोड [सं] स्त्री. (१) बुरी आदत, हेर (२) ऐबु (३) मिजाजु (४) छेड़. खोड काढणे अगिराई करणु, छेड़णु. खोड ठेवणे ठिकरु भवणु, डोहु कढणु, टिको लगाणु. खोड मोडणे सबकु सेखारणु, ठीकु करणु, मस्ती लाहिणु. खोडकर, खोडसाळ वि. शरारती, खेचिलो, डिणो, लुचो. खोडी स्त्री. (१) खेचलि, मस्ती, शरारत (२) हेर, बुरी आदत.

खोड [सं] न. (१) ज़ीन-संज जी चौकट (२) चंदन जे काठ जो टुकुर (३) थुडु (४) अधरंगु थियलु शख़ु (५) बुढो सरीर (६) ढोलक वगेरह जो गोलु काठ. खोडव

न. बांठि (कमंदजी).

खोंड [सं] पु. वहुडो, जुवानु बैलु-ढगो.

खोडणे [सं] स. क्रि. (१) डाहिणु, मिटाणु, खुरिडणु (२) तरकणु, लीको पाङ्ग.

खोडा [सं] पु. (१) अरल, शिकंजो, फंदो फाही, फासिणी (२) डाणु, ढबकु, रंडो, गडु (अडिबंग जानिवर जे गिचीअ में बुधी छडण जो काठ टुकुर) (३) अधरंग बीमारीअ जी हालति. खोडा घालणे डाणणु.

खोडाखोड पु. रदबदलु, लिखियलु डाहे दुरुस्तु करणु.

खोत पु. (१) सारिकार तर्फा गोठ जी ढल वसूल कंदडु हाकिमु (२) कोंकण प्रदेश जो जमीनदार.

खोदकाम पु. खोटण या उकेरण जो कमु.

खोदणे [सं] स. क्रि. (१) खोदणु, खोटणु (२) उकेरण.

खोप [प्रा.] स्त्री. (१) झूपिडी (२) वण जो डरडु, खालु (३) ज़ख़मु, फाडु (४) वारनि जो मुचो (५) गुफा (६) आखेरो.

खोपाट-टी न. स्त्री. झूपिडी.

खोबण-णी [सं] पु. स्त्री. (काठजो) खांचो, चीर, खड, शरी, कुमिरि.

खोबरे [का] न. डूँधी. खोबरेल न. खोपिरे जो तेलु.

खोबळा [सं] पु. (१) लिखण जी पटी (२) अस्तरु (३) खड (४) आमणि, (इं) 'अडक्सल बॉक्स'.

खोबळी स्त्री. खांचो, खड, टुंगु, चीर.

खोरण-णी-णे [सं] स्त्री. न. (१) गंदु कचिरो गडु करण जी डिघी कोडरि (२) अडर-टांडा सोरण जी शीख.

खोरी [सं] स्त्री. (१) दोनो (२) घाटो, नुक्सानु (३) कमिजोरी

खोरे [सं] न. (१) कोडरि (२) माथिरी, तराई (३) कुनाडो.

खोल [प्रा] वि. (१) ऊन्हों, गहिरो, तांधो, (२) गंभीरु, (३) मिमिणो (४) गूडहो (५) सिमिणो (६) चालाकु (७) मिंढिणो (८) गुझो. खोलगट वि. (१) थोरो ऊन्हों (२) हेठाहींअ वारो.

खोलणे [सं] स. क्रि. (१) खोलणु (२) वधीक खोटणु, ऊन्हों करणु.

खाली स्त्री. (१) ऊन्हाई, गहिराई (२) कोठी, कमिरो. खोली मोजणे तांधणु.

खोवणे [सं] स. क्रि. (१) अंदरि विझणु, (वरु) विझणु-खणणु

(२) खोड़णु (३) अजायो विनाड़णु (४) टुंबणु.
 खोसणे स. क्रि. अंदरि विज्ञणु, वरु खणणु.
 खोळ [सं] स्त्री. (१) विहाणे जी खल (२) झोली (३) खड
 (४) नांग जी खल (५) गुफा (६) गर्भ-गुभ जे मथां
 वेड्हियलु सन्हो पदों या शिली (७) थणनि वारो
 हिंसो, ओहु (८) तीरकशु, बथी.
 खोळंबणे अ. क्रि. (१) देरि थियणु (२) रुकिजणु, अडिजणु,
 इंतजारु कंदे बिहणु, तरिसणु. खोळंबा पु. (१) देरि
 (२) रंडक, अडिचणि (३) कम में देरि.
 खोळंबणे अ.क्रि. (१) देरि थियणु (२) रुकिजणु, अडिजणु,
 इंतजारु कंदे बिहणु, तरिसणु. खोळंबा पु. (१) देरि

(२) रंडक, अडिचणि, (३) कम में देरि.
 ख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो. ख्याती स्त्री. (१)
 मशहूरी, नामसु (२) बहादुरी.
 ख्याल [अ] पु. (१) ख्यालु, वीचारु (२) शौकु (३) गाने जो
 हिकु किस्मु.
 ख्याली [अ] वि. रंगीलो, अयाशु.
 खिस्त पु. क्रिस्तु, मसीहु.
 खिस्त दीक्षा स्त्री. बिपतस्मा, ईसायुनि जी मजहबी रसम,
 (इं) 'बडिष्टिज्'.
 खिस्ती वि. किरस्ती, ईसाई.
 खिस्ती तर वि. गैरि किरस्ती.

ग

ग मराठी वर्णमाला जो टियों हर्फु सहीह.

ग [सं] वि. वेंदडु, हलंदडु.
 १ पु. घमंडु, वडाई, आकडि. ग ची बाधा स्त्री. गचे वारे न.
 घमंडु, अभिमानु.
 गड [सं] स्त्री. गुडं, गांड.
 गगन [सं] न. गगनु, आकासु, आसिमानु. गगनचुंबी वि.
 आकास ताई पहुचंदडु-बेहदि डिघो-घी. गगनमणी पु.
 सिजु.
 गंगा [सं] स्त्री. गंगा नदी, पवित्रु नदी. गंगा उचलणे गंगा
 नदीअ जो कसमु खणणु. गंगेत घोडे न्हाणे लकु
 लंघाडणु, तमामु वडो कमु पूरो थियणु, धनभागु
 थियणु. वाहत्या गंगेत हात धुणे मोक्क जो फाडु
 वठणु. पोखीं तांकी पोखि जेसीं पाणी अयेई बारि में.
 गंगाजळी स्त्री. (१) नफ्फ मां थोरो हिंसो पासीरो करे
 रखणु बचाए, (इं) 'रिजर्वस्' (२) गंगाजलु रखण जो
 बर्तनु (३) खज्मतो.
 गंगावन [सं] न. सगी (वारनि जी).
 गंगाळ [सं] न. पाणी रखण लाड वडे मुहं ऐं हेठि ते सन्हो
 धातूअ जो कडनि वारो बर्तनु.
 गचकणी स्त्री. छिक, सट, लोडो.
 गचकणे अ.क्रि. (१) झोबो-लोड अचणु, धोडो अचणु, उछल
 खाडणु (२) नाकामयाबी हासलु थियणु (३) मरणु.

गचकळणे अ.क्रि. गोतो खाडणु. गचकळी स्त्री. गोतो.
 गचका पु. (१) छिक, सट, धोडो (२) थाबो (३) खड (४)
 फाही.
 गचणे अ.क्रि. गपणु, फासणु.
 गचांडी स्त्री. गिची, गिचीअ खां पकिडणु, कडी छडणु.
 गचावणे अ. क्रि. (१) गोतो खाडणु (२) घाटो पवणु (३)
 हबकणु.
 गचाळ वि. गंदो, खराबु, झबिलू, अग्लो.
 गच्च क्रि.वि. (१) ज़ोर सां (२) सोघे, काबू, पको (३) कन
 तारि.
 गच्ची स्त्री. खुडु, माडी.
 गच्छ, गच्छंती [सं] स्त्री. (१) वजणु, भजी वजणु, मुहु कारो
 करणु (२) मौतु, खत्मो.
 गज [फा] पु. (१) कपिडो मापण जो वालु (२) गजु लोह
 जी शीख (३) गजु, कुमाचु.
 गज [सं] पु. गजु, हाथी. गजकर्णी वि. हाथीअजे कनानि
 जियां वडनि कननि वारो. गजगती स्त्री. हाथीअ
 जहिडी टोर या चाल, हाथीअ जहिडी हलणजी
 सुहिणी टोर. गजघंटा स्त्री. (१) हाथीअ जी धिडिणी
 (२) रडियूं करे गाल्हाईदद औरत. गजपती पु.
 गजपती.

गंज [फा] पु. (१) कटु (२) बाटी, बासणु (३) बाज़ारि (४) ढिगु (५) पेती. गंजणे अ. क्रि. कटिजणु, कटु चडहणु.

गजकर्ण न. डडु.

गजणे अ. क्रि. (तेलु वगेरह) सहिटणु.

गजबज [सं] स्त्री. गोडु शोर. गजबजणे अ.क्रि. (१) गोडु शोर थियणु (२) भीड़ थियणु, माण्डुनि सां भरिजी वनणु (३) सथिजणु (४) मुंझणु, वाड्डो धी वनणु.

गजर [सं] पु. (१) घडियाल जो धिंडु, धिंड जो आवाजु, टणाकि टणाकि (२) मशहूरी (३) ज़ोर सां कयल जड् जड्कार (४) ढंदोरो, पड्डो.

गजरा पु. गजिरो, घाटो पूतलु गुलनि जो हारु, चोटे में लगाइण जो नंदिडो हारु.

गंजिफा स्त्री. गांजीफो, तास जे पतनि जी हिक रांदि.

गंजी स्त्री. (१) गंजी, दनि, गाह या काननि जो ढिगु (२) आहरि, कलफु.

गजेंदर [सं] वि. शाही, तमामु वडो.

गट [का] पु. (१) गुटु, टोलो, जमज़, मेडु (२) ढिगु (३) गीहणु, गिरिकाइणु (३) फबाइणु.

गटंगळी स्त्री. टुबी, गोतो.

गटविणे स.क्रि. पंहिंजीअ धुरि में गिहिलणु.

गटर, गटार [इं] न. गटरु, कसी, नालो.

गट्ट पु. डिसो 'गट'. गट्ट करणे स.क्रि. गीही, वनणु, हडपु करणु.

गट्टी [का] स्त्री. यारी, दोस्ती. गट्टीफू करणे किटी करणु, उटी करणु.

गठडी स्त्री. (१) गुठिडी, हड (२) मालु, लिकलु धनु. गठडी बळणे-होणे हथ पेर बीहिजी वनणु, विसो बणिजणु.

गठ्ठा [सं] पु. (१) भरी, बंडलु (२) गोड्हो (३) पूंजी.

गड [फा] पु. गड्डु, किल्लो. गडकरी पु. किल्ले जो अधिकारी-हाकिमु.

गड स्त्री. (१) तकिलीफ, अडिचणि (२) ज़रूरत. गडसंघ स्त्री. (१) घुरिज, ज़रूरत (२) मुसीबत (३) मोक्को, वझु (४) डुखी जगह-हंघु.

गड पु. लोहजो त्रिशूल.

गंड [सं] पु. (१) गुलु, मुंहजो हिकु पासो (२) लौदिडी (३) फुरिडी (४) गंडि (५) ज़ोरु, जोशु (६) घमंडु.

गंडमाळा स्त्री. (१) गले जी बीमारी (२) कंठ माला. गंडस्थल-ळ न. हाथीअजी लौदिडी.

गडगंज वि. अथाहु, बे हदि, ठाल्ले बघा.

गडगडणे अ.क्रि. (१) गजगोडि करणु (२) किरणु, डहणु.

गडगडाट पु. गाजगोडि.

गडगडी स्त्री. भौणी, पाणी कडण लाडू खूह मयां फिरणी.

गडगा पु. (१) बे डोली ठाहियल भित्ति (२) पथरनि जो ढिगु (३) बंदु.

गडण-णी स्त्री. साहेडी.

गडत-द वि. घाटो (रंगु, संगु), गहिरो.

गडदणे स.क्रि. (जमीन में) पूरणु, लिकाइणु.

गडप वि. गुमु, गाड्बु, हडपु.

गडबड स्त्री. (१) गडि बडि (२) सकडि (३) शोर, खचरि खलो.

गडबडणे अ. क्रि. (१) मुंझणु, घबिराइणु, मतियूं मुंझणु (२) गुमु करणु (३) हेठि किरणु, डहणु (४) डांवाडोलु थियणु (५) सुम्ही पवणु, लेटणु (६) वाई वाई बीही वनणु, मरण जे वेझो हुअणु.

गडबडाट पु. (१) गोडुशोर (२) गडिबडि.

गंडविणे स.क्रि. फासाइणु, ठाणु, फुरणु, आभारणु.

गंडा पु. (१) चेलो बणाइणु खां पहिरीं गुरुअ जे मंडिलीअ में शामिलु करणु.

गंडांतर पु.न. (१) आफ्त, मुसीबत, कहरु. (२) जोखो, खतिरो.

गडी पु. (१) नौकर (२) रांदि में जोडीदारु, भेची (३) बांहें बेली (४) शख्स. गडी माणूस पु. मजूर, माण्डू, नौकर. गडीफू करणे किटी करणु.

गंहुस [सं] पु. गुरिडी.

गंढेरी स्त्री. गंढेरी (कमंद जी).

गड्डा [का] पु. (१) बसर-मूरी-गजर वगेरह जो ज़मीन जे अंदरि वारो हिसो (२) गड्डु (३) गंदो, मुटो, गोड्हो.

गड्डी [का] स्त्री. मूडी (भाजीअ जी), वेड्ही.

गड पु. गड्डु, किल्लो. गड्डी स्त्री. नंदिडो किल्लो.

गडणे अ.क्रि. मगन-महू थियणु, गलतानु थियणु.

गडुळणे-गढूळणे अ.क्रि. (१) लुडाटिजणु, मेरो थियणु (२) शकु थियणु. गढूळ वि. मेरो, गंदो, लुडाटियलु, लुडो, लुडाटो.

गण [सं] पु. (१) मेढु, जमड़, झुंडु (२) ज्ञाति, किस्मु (३) इरादो, मक्सदु (४) गणेश या शंकर जो शेवकु (५) रकम (६) मराठी 'तमाशा' में गणेश जी साराह जो शुरुआती गीतु (७) कविता जे छंद में टिनि अखरनि जो जमड़. गणनायक पु. गणेशु. गणगोत न. (१) घराणो (२) मिट माइट. गणपूर्ती-भरती स्त्री. कारिगुजरीअलाइकु तअदादु, (इं) 'कोरम्'. गणवेश पु. सभिनी लाइ हिक जहिडी पोशाक, (इं) 'यूनिफॉर्म', वर्दी.

गणक [सं] पु. गुणप कंदडु, जोतिषी. गणकयंत्र न. गुणप कंदड मशीन, (इं) 'कॉम्प्यूटर'.

गणंग वि. (१) पको, डिठु (२) राडो (सखु दाणो), रडो.

गणणे [सं] स.क्रि. (१) गुणण, हिसाब करण (२) परिवाह करण, मनण, लेखण, अहमियत डियण.

गणती स्त्री. (१) गुणप (२) अंगु, अददु (३) गाणाटो (४) कीमत, अहमियत.

गणन [सं] न. (१) गुणप (२) गुणति, कय, लेखो, शुमार. गणनयंत्र न. गुणप, कय, गुणति, लेखो, शुमार. गणनयंत्र न. गुणप-कय-लेखो करण जी मशीन, (इं) 'कॉम्प्युटर'.

गणना [सं] स्त्री. (१) गुणप (२) शुमार, शुमारी (३) इजत, मानु, लाइकी.

गणिक [सं] श.अ. (१) फ्री (-फ्री सेकिडो), हर हिकु (२) -खे, -पुठियां, -सां, -गडु.

गणिका [सं] स्त्री. गनिका, वेश्या, कबिरी, नाचिणी.

गणित [सं] न. (१) अंगी हिसाब, (२) गुणप, लेखो (३) हिसाब जो मिसालु. गणितशास्त्र न. इल्मु रियाज़ी. गणितश्रेणी स्त्री. हिकई नियम सां या मुकिरर अंग सां घटिजंदडु अंगु, (इं) 'अरिथमेटिकल् सीरीज़'. गणितज्ञ, गणिती पु. हिसाबदानु, रियाज़ीदानु.

गणित्र [सं] न. गणिणो, (इं) 'काउंटर'.

गणेश [सं] पु. गणेशु. गणेशचतुर्थी स्त्री. गणेश चोथि. गणेशोत्सव पु. बडे महीने में मल्हायो वेदडु गणेशजो उत्सव.

गण्या पु. किंगिरी पबी.

गत [सं] वि. (१) माज़ी, वियलु, पोयो, (२) गुज़िरियलु (सालु, डीहूँ) (३) मुअलु (४) नासु थियलु (५)

झूनो, पुराणो. स्त्री. (१) हालति, दशा (२) तरीको, रीति. गतकाळ पु. आगाटो ज़मानो, माज़ी. गतप्राण वि. मुअलु. गतवयस्क वि. बुडो, पोड्हो.

गतक [सं] न. (१) मिखिरु, बहानो (२) (गाल्हि जो) वधाउ (३) टोटिको, मजेदार चुटिको.

गतकाळ्या वि. (१) ढोंगी, मिखिरु कंदडु (२) फोटोडो दुहुलु.

गतणे [सं] अ.क्रि. (१) का गुल्हि थी वणणु, थियणु (२) मरणु, पछाडी थियणु.

गतव्य [सं] न. वणणु, भजणु.

गतानुगतिक [सं] वि. (१) रवाजी, रस्मी (२) अंधी सरिधा सां पेरिवी कंदडु (३) गुंवारु, मूर्ख.

गतार्थ [सं] वि. (१) गरीबु (२) ज्ञातलु, चाहियलु (३) पूरो कयलु.

गतावणे [सं] अ.क्रि. डिसो 'गतणे'.

गति-ती [सं] स्त्री. (१) गति, गती, रफ़्तार (२) हलणु (३) चुरिपुरि, हरकत, (इं) 'अइक्शन' (४) तहरक (५) ढंगु (६) हालति, दशा (७) उपाउ (८) नसीबु, कर्मनि जो फलु (९) बहबूदी (१०) दिमाग कमु करणु (११) असुलियत (१२) किस्मु (१३) ग्रहने जो फोरो (१४) जिन-भूत जे जूणि मां मुक्ती (१५) मंजिल (१६) इत्तहा, पछाडी. गती असणे मगजु हलणु-कमु करणु, दिमागु डोडणु. गती मिळणे मोखु-मुक्ती मिलणु. गतिचक्र न. मशीन खे रफ़्तार डीदडु फीथो, (इं) 'फ्लायवील'. गति नियम पु. तहरक जो काइदो. गतिमान-शील वि. रफ़्तार वारो, फिरंदडु-हलंदडु, ताक़तवारो. गतियंत्र न. चुरंदड मशीन, रेल इंजिणि, (इं) 'लोकोमोटिव'. गतिरोध पु. 'ब्रेक', रफ़्तार रोकु. गतिरोधन न. रफ़्तार रोक, (इं) 'ब्रेकिंग'. गतिशास्त्र न. रफ़्तार जो वीचार कंदडु शास्त्र, इल्मु हरकत, गति विद्या, (इं) 'डायनइमिक्स'. गतिहीन वि. (१) रफ़्तार बंदि थियलु (२) लाचारु, बेवसि.

गतोत्साह [सं] वि. निरासु, उदासु, नाउमेदु.

गत्यंतर [सं] पु. चारो, बियो को उपाउ.

गत्या [सं] क्रि. वि. रीति सां, सां, मदद सां.

गदगदने [सं] अ.क्रि. (१) दिलि भरिजी अचणु (२) पघर में शलु थियणु, बूसाटिजणु (३) गुसे में अचणु.

गदगदा क्रि.वि. ज़ोर ज़ोर सां (खिलणु), ज़ोर सां (लोडाए).
गदरणे [फ़ा] अ.क्रि. (१) पचण-रसण जी हालति में पहुचणु
(फलु) (२) पघर में शलु थियणु (३) लडिकणु (वण
में फलु).

गदळ [सं] न. (१) गंदु, किनु, मेराणि, दज (२) अंधिधुंधि,
बे इन्तज़ामु (३) किटी. वि. गंदो, किनो, मेरो.
गदळणे अ.क्रि.स.क्रि. मेरो-गंदो थियणु-करणु.

गदा [सं] स्त्री. गदा.

गदासेळ [सं] पु. (१) शोरु, गोडु, रडिज (२) जड़ जड़कार
(३) जफ़कशी.

गदेला पु. गादेलो, गादी.

गध्दा [सं] पु. गडहु. गध्देपंचविशी स्त्री. जवानी, बे सोचु
हुअण जो जुवानीअ जो वक्तु.

गध [सं] न. गदु, नसुरु.

गंध [सं] पु. (१) बूड़, बांस (२) खूशबूड़ (३) लेपु (४)
चंदनु. न. तिलिकु. गंधकाष्ट पु. सुगंधी काठु. गंधवार्ता
स्त्री. सुधि, पतो, खबर.

गंधक [सं] पु. गंदकु, गंदिरफ़. गंधकाम्ल न. गंदिरफ़ जो
तेज़ाबु.

गधडा [सं] पु. गडहु (गारि).

गंधर्व [सं] पु. (१) सुर्ग जो रागींदड (२) औरत जी बी
शादी. गंधर्व विद्या स्त्री. संगीत विद्या. गंधर्व विवाह पु.
प्यार जी शादी.

गंधी [सं] स्त्री. (१) खूशबूड़ (२) अतार.

गनिमत [अ] स्त्री. (१) गनीमत, खैर (२) सुठी-किस्मत जी
गाल्हि.

गनीम [अ] पु. (१) गनीमु (२) दुश्मनु (३) फोरु, चोर.
गनिमी काबा पु. (१) लिकी हमिलो करण जो तरीको,
(इं) 'गुरिला वारफेअर' (२) ठगीअ जी तरिकीब.

गनीमत [अ] स्त्री. लुटि, फुरि.

गप-प्य [का] वि. (१) चुपि, खामोशु, शांति (२) गाडबु.
गपचूप-गुपचूप क्रि.वि. चुपिचापु, माठि.

गपकन क्रि. वि. झटि, यकिदमु.

गपका पु. हपो, गीत.

गपापणे अ.क्रि. बेबणु, बकणु.

गप्पा [फ़ा] स्त्री. गपशप, यटुशटु, ठडो ठकाउ. गप्पिष्ट वि.
जटली, गपी, घण गाल्हाउ, यखी हणंदड, लबाडी.

गबर [सं] वि. शाहूकार, अमीर, सण्भी आसामी.

गबरू-बू वि. (१) गभरू, गभरो, सुहिणो (शख़्खु) (२)
बहादुर (३) कंधर.

गबाळ-ळ्या वि. (१) सबिलू, अग्लो, बेढंगो, गदिलो (२)
टाकुओं, बेकार. गबाळग्रंथ पु. (१) उडोही खाधलु
किताबु (२) चोरी करे लिखियलु किताबु. गबाळग्रंथी
वि. अदिलो गदिलो, बे सिजिलो, सबिलू. गबाळे न.
हड.

गबू [हिं] वि. (१) बिंदिरो ऐं थुल्हो (२) शाहूकार (३)
सुहिणो.

गंभीर [सं] वि. (१) गंभीर, संजीदह (२) ऊन्हो (३) शांति
(४) सिमिणो.

गम [अ] पु.स्त्री. (१) मज़ाफ़ी, खिम्या, डोहु बख़्खाणु (२)
गमु, सबुरु. गम खाणे गमु खाइणु, धीरजु रखणु,
सहणु.

गमक [सं] न. साबिती, आधार, प्रमाण.

गमजा [फ़ा] पु. (१) नाजु, नखिरो (२) आकडि, मिजाजु,
शोखी, गुस्ताखी (४) अशिकाणी हलति.

गमणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु, महिसूस थियणु (२) ईध
करणु (३) सुस्तीअ सां कमु करणु (४) दिलि लगणु
(५) मजे में वक्तु काटणु.

गमत [सं] स्त्री. गमति, मज़ो, दिलि विंदुर, मज़ाकु, चर्चो.
गमत्या वि. जिंदह दिलि, ठशई, चर्चाई, मज़ाकी.

गमत न. बेडीअ जे तरे जे चीर मां अंदरि ईदड पाणी.

गमवणे-विणे [सं] स.क्रि. विबाइणु, गुमु करणु. अ.क्रि. वक्तु
काटणु, बिए जी दिलि विंदुराइणु.

गम्य [सं] वि. (१) हासलु करण जोगो (२) समुक्षण जोगो.

गय स्त्री. खिम्या, मज़ाफ़ी, नज़रअंदाजु करणु (डोहु),
परिवाह.

गयाबया स्त्री. नीज़ारी, मिन्थ, मिन्थूं मेडूं. क्रि.वि.
नीज़रीअसां, मिन्थुनि सां.

गयाळ-ळी [सं] वि. (१) ला वारिसु (२) बेवक़ूफ़, डाहिरी,
वाइडो (३) डकिणो (४) बे परिवाहु.

गर [सं] पु. गुरु, गभु, मगजु, सारु, (इं) 'पल्प'. स्त्री. गरु,
(इं) 'मेन्ज', गुरो (नारेलजो).

गरकणे [अर] अ. क्रि. (१) अंदरि वनणु, पेहणु, (२) छिर्कु
भरणु.

गरकन क्रि. वि. यकिदमु, फौरन मुडी.

गरगरणे अ. क्रि. (१) फिरिङ्गु, (गोलु) फिरणु (२) मथो फिरणु, चकरु अचणु (३) तेजीअ सां वधणु—वडो थियणु. गरगरीत वि. गोलु.

गरज [अ] स्त्री. (१) गर्ज, ज़रूरत, घुर्ज, गती (२) परिवाह (३) कमी. गरज करणे (१) गर्ज पूरी करणु (२) कमु टपाङ्गु. गरज सरणे घुर्ज—ज़रूरत पूरी थियणु. गरज सरो बैद्य मरो कमु लथो डखणु विसिरियो, लंघ्या पट विसिरिया मिट. गरजी—जू वि. घुरिजाऊ, मुहताजु, गर्ज वारो, गतियारु. गरजणे अ. क्रि. घुर्ज थियणु, मुहताजु थियणु.

गरजणे अ. क्रि. गजणु, गजगोड करणु.

गरत—ती [सं] स्त्री. आकाहिई, भन्न कुलेरी (औरत).

गरम [फा] वि. (१) गरमु, कोसो (२) तेजु, तिखो.

गरल—ळ [सं] न. ज़हर, विहु.

गरवसा, गरवा [सं] वि. देरि सां पचंदहु—साओ थिंदहु (फसलु).

गरा पु. (१) खखिडी (२) सूजी.

गराडा पु. धेरो, वेड्हो.

गराडी स्त्री. (१) चीलो, गीहो, चरो, गाडीअ जे फीथे जो ज़मीन ते थिंदहु लीको—निशानु (२) चूने जे घाणे जी गोलु खड जंहिमे चौधारी फीथो फिरंदो आहे.

गरीब [अ] वि. गरीबु, लाचार.

गरुड [सं] पु. गरुड पखी, उकाबु.

गरोदर वि. गर्भवती, पेट सां.

गर्जन—ना [सं] न. स्त्री. (१) गर्जना, गजगोड (२) रडि, ज़ोरदारु आवाजु.

गर्द [फा] वि. घाटो, गहिरो, गूड्हो.

गर्दभ [सं] पु. गडहु. गर्दभध्वनी पु. हींग.

गर्दी [फा] स्त्री. (१) गर्दी, भीड़ (२) झझाई.

गर्ही [फा] स्त्री. (१) भनुडाह (२) वाड्वेला, तबाही, कहर (३) अंधि धुंधि.

गर्भ [स.] पु. (१) गर्भु (२) गभु (३) मगजु, गुरु (४) ततु (५) मर्कजु. गर्भकोश पु. ब्रुचेदानी, गर्भदानी, रिह्मु. गर्भगळित वि. बेहदि डकियलु—डिनलु, वायूबतालु थियलु. गर्भपात पु. गर्भपाति, गर्भु केराङ्गु. गर्भधारण न. गर्भु थियणु, पेट सां थियणु. गर्भभाव पु. ततु,

सारु, तात्पर्यु. गर्भशास्त्र न. गर्भशास्त्रु, (इं) 'एम्ब्रियॉलॉजी'. गर्भश्रीमंत वि. ज़ाएजम अमीरु. गर्भस्थान न. गर्भदानी, कुडिहि, कोथ. गर्भज्ञानी वि. ज़ाए ज़म ख्वां ग्यानी—विद्वानु. गर्भाधान न. गर्भु रहणु. गर्भागार पु. (१) गर्भदानी (२) गर्भवतीअ जो कमिरो. गर्भार, गर्भिणी वि. गर्भिणी, गर्भवती. गर्भाशय पु. ब्रुचेदानी, रिह्मु, कोथ. गर्भाशयवलय न. ब्रुचेदानीअ लाडु छलो, (इं) 'लूप'. गर्भित वि. (१) लिकलु (२) गूड्हो. गर्भितार्थ पु. लिकल मअनों.

गर्व [सं] पु. गर्वु, धर्महु, वडाई, अभिमानु, आकदि. गर्विष्ठ वि. अभिमानी, वडाईअखोरु.

गन्हाणे, गान्हाणे [सं] न. (१) शिकायत, फरियादु (२) वेनिती, प्रार्थना, अर्जु

गर्हा [सं] स्त्री. अताबु.

गर्हित, गर्ह्य [सं] वि. निंदा जोगो, निंदियलु.

गल [का.] स्त्री. गिडि (इटी डकर रांदि जी.)

गल [सं] पु. (१) गलो, गिची (२) कंधु. गलकंबल पु. बैल—गांड जे गिचीअ जी लटिकंदहु चमिडी, फडिको. गलग्रंथी स्त्री. कली, कलियूं, (इं) 'टॉन्सिल'.

गल [सं] पु. (१) गिलु, गिटो (२) लोणो, गिलनि जा वार (कननि वटि).

गलका [सं] पु. गोडु, शोरु.

गलतान [अ] स्त्री. (१) अंधिधुंधि, बेइन्तज़ामी (२) तबाही वि. (१) बीमारु (२) नालाडकु (३) बे सुरो.

गलन [सं] न. गुरणु, रिजणु, आउटणु.

गलबत (पोर्तु) न. जहाजु, वडो ब्रेडो.

गलबल—ला पु. स्त्री. (१) गोडु, शोरु (२) मूझारो (३) गुलगुलो. गलबलणे अ. क्रि. मुंझी वजणु, धबिराङ्गी वजणु.

गलिच्छ वि. गंदो, गदिलो, मेरो, अग्लो.

गलित [सं] वि. (१) गुरियलु, रिदलु (२) निसतो थियलु (३) सन्हो थियलु (४) किरियलु. गलितपत्र वि. (१) किरियल पन जियां बे जानि (२) जवाल वारो.

गलेलड्ड [सं] वि. थुल्हो मतारो, डटो डौंटो.

गलोल [फा] स्त्री. गुलेल.

गल्ल [सं] पु. (१) गिटो, गलु (२) गिडि.

गल्लत स्त्री. गलती, गडिबदि.

गल्ला [अ] पु. (१) अनाज जो वडो ढिगु, भंडारु (२) पैसा—मुरादी रखण जो खानो, रोजानी उपति रखण जी जाइ; मुरादी.

गल्ली स्त्री. गिली, घिटी.

गव [का] स्त्री. (१) भाकुरु, भाकुर जो घेरो (२) चंबो, सोघो झलणु (३) वझु, मोक्खो (४) पति, साख (५) गझु (६) अहमियत.

गवई [हिं] पी. गवैयो, रागी.

गवगवा पु. (१) डुलु (२) गोडु, शोरु, लुडु. गवगवा होणे गल्हिलिजी वगणु.

गवंडी [सं] पु. गोंडी, राजो.

गवणे [सं] अ. क्रि. हासलु थियणु, मिलणु, लभजणु.

गवत [सं] न. गाहु, चारो. गवताळ वि. गाहवारी (जमीन), गाहेरो. गवती चहा पु. सावनि पननि वारी हिक किसम जी चांहिं.

गवशा वि. (१) लघल (शैड) (२) लघलु (मालु) (३) रखियल (जाल) (४) हथि आयलु.

गवस [सं] पु. (१) खबर, पतो, खोज, जाच, पुछा (२) मोक्खो, वझु. गवसणे अ. क्रि. (१) मिलणु, हासलु थियणु, लभजणु (२) हथि अचणु.

गवसणी [का] स्त्री. (१) कपिडे जो ढकु, पोशु (२) पुजंदी, सघ.

गवळण [सं] स्त्री. (१) ग्वालिणी, खीर वारे जी जाल (२) श्रीकृष्ण जे भगितीअ जो गीतु.

गवळी [सं] पु. धनारु, ग्वालो, खीरवारो, डोधी, माहियरु.

गवा पु. झंगिली मेंहिं—पाडो.

गवार—री [प्रा] स्त्री. गुवारि.

गवाक्ष [सं] न. मंघु, गिडिखी.

गवेषण [सं] न. जाच, गोल्हा, चकास.

गव्हाण—णी स्त्री. आहुरु, आहुरो, जानिवरनि जे चारे जी जगह (काठजी).

गव्हाळ—ळी—ळ्या वि. (१) कणिको, कणिक रंगो (२) कणिक जी पोख लाइ लाइकु (जमीन).

गस्त [फा] स्त्री. गस्तु, पहिरेदार जो चकरु (हणणु).

गहजप—ब [फा] पु. गजबु, कहरु, जुलु.

गहन [सं] वि. (१) गहिरो, ऊन्हो (२) डुखियो (३) समुझ में न ईदड.

गहाण न. गिरिवी, गुहु. गहाणकार पु. गिरिवीदारु. गहाणपत्र न. गिरिवी नामो. गहाणवट वि. गिरिवी रखियलु.

गहाळ वि. गुमु.

गहिरा [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो, पको (रंगु) (२) जोरदारु, वडो (आवाज).

गहिवर [सं] पु. गलो भरिजी अचण जी हालति, सुडिको, जजिबो, छोहु. गहिवरणे अ. क्रि. दिलि भरिजी अचणु.

गहू [सं] पु. गेहूं, कणिक.

गळ पु. (१) आंकिडो, कुंढी, कुंढो, माकुडियारी (मछियूं फासाइण लाइ), (इं.) 'अंडगल', 'हूक' (२) बुड्डु, समुंड जे पाणो मापण जो ओजारु, (इं.) 'साऊडिंग लाईन', 'लीड' (३) बिली (खूह में किरियल शयूं कढण लाइ) (४) फाहो, फंदो (५) गलो. स्त्री. सेमो, सिमणु, टिमणु (पाणी). गळ घालणे (१) सिन्यूं करणु (२) जबरदस्ती करणु. गळ टाकून पाहणे (१) कोशशि करणु (२) गोल्हा करणु. गळाला लागणे हासलु थियणु, लभजणु गळचिपी—चेपी स्त्री. (१) गिचीअ खां पकिडणु (२) झल, रोक (३) तंगि तलिबी करणु, छिकताण (४) सख्ती, जुलुमु. गळपट्टा (पु.) (इं) 'स्कार्फ' गळपट्टी (स्त्री.) (इं) 'कॉलर'.

गळफास पु. गले जो फाहो—फंदो.

गळका वि. वहंदडु, सिमंदडु (बासणु.)

गळणी स्त्री. (१) कीफ (२) छाणी.

गळणे [सं] अ. क्रि. (१) गुडणु, सिमणु, वहणु, टपिकणु (पाणी) (२) छणणु, किरणु (पन) (३) थकिजणु (४) गुमु थियणु, काफूरु थियणु (वडाई) (५) (हिमथ) हारिजणु, (विश्वासु) लही वगणु (६) घटिजणु (७) छिरिकणु (८) मरणु (९) फाटणु, लीडं थियणु (१०) विसिरणु (११) आनाकानी करणु.

गळंत [सं] न. लफजु मुखसिरु लिखण लाइ लफजु जे अगियां डिनी वैदइ बुडी. (मि. म. रा. — महाराष्ट्र राज्य).

गळती स्त्री. गाइ, सेमो, टिम.

गळते न. (१) गाइ, सेमो, टिम (२) टुंगु, चीर (जितां पाणी वहंदो हुजे). गळते काढणे टिम बंदि करणु, सोराखु बंदि करणु.

गळफटणे [अ.] स. क्रि. (१) मुंझणु, मुंझाडणु (धागो) (२) गुमु करणु.

गळा [सं] पु. (१) गलो, निडी, काकिडो (२) सूरु. गळा उगवणे पारि पवणु, लकु लंघाडणु. गळा काढणे काकिडो कढणु, जोर सां रूअणु. गळा कापणे गलो कटणु. केसाने गळा कापणे विश्वासघातु करणु. गळा गुंतणे जानि-जिदु फासणु. गळा दाटणे दिलि भरिजी अचणु. गळा दाबणे गलो दबाडणु. गळा फुटणे-बसणे निडी पड्जी वगणु. गळी पडणे (१) गले पवणु, जोर करणु (२) भाकुरु पाडणु. गळी बांधणे (१) ठिकरु भवणु, कलंकु हणणु (२) गले मडहणु, का शैड् जोरीअ खणाडणु. गळोटी स्त्री. नेकटाड्. गळ्यात गळा घालणे गहिरी दोस्ती रखणु. गळ्यात घोंगडे येणे मुसीबत में फासणु. गळ्यात पडणे सिर मथां जवाबदारी पवणु. गळ्याला तात लागणे ताति लगणु. गळ्यातला ताईत वि. बेहदि लाडुलो, प्यारो.

गळित, गळीत न. तेली बिज. वि. (१) वहियलु, किरियलु, (२) छाणियलु.

गळू [सं] न. गोड्हो, फुरिडी, पाण्याठी गोड्ही.

गळेबाज वि. सुरीलो, मिठे आवाज वारो.

गांगरणे [प्रा.] अ. क्रि. डकी वगणु, मुंझणु, अवसान खता थियणु, छिरकणु.

गांजणूक स्त्री. पीडा, तकिलीफ, डसो.

गाजणे [सं] अ.क्रि. (१) वजणु, गर्जना थियणु, (२) पधिरु थियणु (३) गुंजणु, वजणु (४) नालो वजी वगणु.

गांजणे स. क्रि. आजारणु, सताडणु, पीडणु.

गाजर [सं] न. गजर. गाजर पारखी वि. अकुल जो दुश्मन, बेवकूफ.

गाजविणे स. क्रि. (१) नालो वजाए छडणु, रोशनु करणु (२) ढंदोरो डियणु. (३) जौहरु डेखारणु.

गाजा पु. (१) मशहूरी (२) हुलु, गोडु. गाजावाजा पु. (१) हुलु, शोर, गोडु (२) गानो बजानो (३) बाहिरियों डेखाज.

गांजा [सं] पु. गांजो. गांजेकस वि. गांजाई, गांजे जो हेराकु.

गाठ [सं] स्त्री. (१) गुंढि (२) गोड्हो, गुंढु (३) मुलाकाति (४) वास्तो, लागापो (५) मेलु, मेलापु (६) फुरिस्त (७) रोक, बंधनु. गाठी घालणे (१) मलिलव तोर

डिसणु (२) गडिजणु. गाठीस असणे गुंढि में हुअणु (पैसो). गाठीचा वि. पंढिजीअ गुंढि जो, खीसे जो.

गाठणे अ. क्रि. (१) गुंढि बुधणु, गुंढि डेई बुधणु, पको बुधणु (२) पकिडणु, झलणु (३) वमी पहुचणु-साणु थियणु (४) वसि करणु, कब्जे में करणु (५) गडिजणु, मिलणु (६) हासलु करणु.

गाठोडे न. (१) हड, बुजिको (२) पूंजी.

गांढ [सं] स्त्री. गांढि, गुदिया.

गाढगा-गे [सं] पु. न. मट्ट, मटिको, दिलो.

गाढणे [सं] स. क्रि. पूरणु, दफिनाडणु.

गाढा [सं] पु. (१) गाडो (२) फीथो. पांगुळगाढा पु. नंढे बार खे हलणु सेखारण जो गाडो.

गाडी [प्रा.] स्त्री. (१) गाडी (२) रेलगाडी, मोटरि. गाडीतळ पु. गाडियुनि जे बीहणु जो हंघु.

गांझळ न. सापो, कीअं.

गाडे न. (१) गाडी (२) शर्त.

गाढ [सं] वि. (१) गहिरो-री (निंढ) (२) पको (३) घाटो (४) बहादुर.

गाढव [सं] न. पु. गडहु. गाढवाचा नांगर फिरविणे नेस्तनाबूदु करणु, तबाहु करणु, सत्यानासु करणु. गाढवापुढे वाचली गीता, कालचा गोंघळ बरा होता रिढ अगियां रबाबु वजाईवे वरिह्य थिया! गाढवाला गुळाची चव काय? गडहु छा जाणे गिहरनि मां? अडला हरी गाढवाचे पाय घरी (१) वक्तु करे वाका त घोडो गडह खे चवे काका (२) पंढिजीअ गतीअ पज गडह खे पेरें (३) अणसरंदीअ पहाज पेके. गाढवी स्त्री. गडहि.

गाढा-ढे वि. (१) निहिरो (२) घाटो (खीरु) (३) मज्जिबूतु (सरीरु) (४) दिली (प्रेमु) (५) माहिरु, काबिलु (६) गहिरो.

गाणे [सं] स. क्रि. (१) गाडणु (गानो) (२) नालो गाडणु. न. (१) गानो, रागु (२) विंघ (३) डे वठु (४) वाक्खो.

गात [सं] न. ईस (खट-पलंग जी.)

गात्र [सं] न. (१) सरीरु, देही (२) ज़िजो, लिडु.

गाथा [सं] स्त्री. (१) कविता, धर्मी काव्यु (२) सारह जो रागु-गीतु (३) कहाणी, कथा (४) खबर, हकीकत

(५) गाल्हि बोलिह. गाथागोवा-वी पु. स्त्री. मूंझारो,
अंधिधुंधि, घोटालो.

गादणे [हिं] अ.क्रि. मेरो थियणु. गादला वि. गदिलो.

गादा [हिं] पु. (१) गप (२) मेरो पाणी.

गादी [हिं] स्त्री. गदी, गदी.

गांध स्त्री. छापाको.

गांधर्व [सं] न. संगीतु, रागु. गांधर्व विवाह पु. प्यार जी
शादी.

गांधिलमाशी [सं] स्त्री. डेंभू, खखरि.

गान [सं] न. गानो, रागु, गाइणु, गइण जी कला.

गाफील [अ] वि. गाफिलु.

गाबडी [का] स्त्री. कपिडे या काठ जो बूचु.

गाबाळ पु. न. डिसो 'गबाळ'.

गाभ [सं] पु. (१) गर्भु (२) विचु, मर्कजु, गभु, गुरु.

गाभास जाणे - (१) गर्भु थियणु (२) वियामणु.

गाभण [सं] वि. गभणि, टुकी (गांइ, मेंहिं वगैरह).

गाभा [सं] पु. (१) गभु (२) मगजु, गोरो (३) असली ततु.

गाभारा [सं] पु. मंदर जो अंदिरियो भाढो-जिते मूर्ती
रखियल हूंदी आहे.

गाभीण-णी वि. डिसो 'गाभण'.

गांभीर्य [सं] न. गंभीरता, मन जी शांती, संजीदगी.

गामी [सं] वि. वेंदहु.

गाय [सं] स्त्री. गांइ. गायक्या वि. धनारु. गायतोंड्या वि.
लज्जारो. गायरान न. चरागाहु. गायबट न. गांइजो
चमु.

गायक [सं] पु. रागी, गवयो, गाईदहु कलाकार.

गायकी [सं] स्त्री. (१) गाइण जी कला (२) गाइण जो
तरीको (३) गाइण जो धंधो.

गायत्री [सं] स्त्री. गाइतिरी (मंतरु.).

गायन [सं] न. (१) गाइण जी कला, संगीतु (२) गानो,
रागु.

गार [सं] स्त्री. (१) चकुमकु पथर (२) गुडो (बर्सातिजो)
(३) खड्ड (४) गोह (५) पेटु. वि. (१) धधो, सर्दु,
(२) साए रंग जी गहिराई डेखारीदहु लफजु. गारपीट
स्त्री. गुडनि जो मीहू.

गारगोटी स्त्री. चकुमकु पथर, रुहुडी, पहणी.

गारठणे अ. क्रि. धधिजणु, जमी ववणु, ठालजणु.

गारठा पु. तमामु घणो सीज, थधि.

गारत-द [अ] वि. (१) पूरियलु (२) खतमु थियलु, मुअलु
(३) तबाहु.

गारदी [अ] पु. पहिरेदारु, फौजी सिपाही.

गारवा पु. थधि, थधाणि, सीज.

गारसणे अ. क्रि. (१) गुडनि जे बर्साति सबबि खराबु
थियणु-सडणु (फसलु) (२) पको थियणु-रसन
लगणु (फलु).

गारा [सं] पु. गारो (अडावत वक्ति मिटीअ वगैरह जो).

गारुड [सं] न. (१) जादू, बाजीगरी करणु, नजुरबंदी, जहर
जो असुर लाहीदहु मंत्रु (२) कपटु. गारुडी पु. (१)
गारुडी, नांगु फासाईदहु, नांग जो खेलु डेखारीदहु,
जोगी (२) बाजीगर.

गान्हाणे न. डिसो 'गन्हाणे'.

गाल [सं] पु. गिलु, गिटो, मिट. गाल फुगविणे (१) मिटूं
सुजाइणु, रुसणु (२) बटाक हणणु. गाल रंगविणे,
गालात बसविणे गिटो गाइहो करणु, चमाट हणणु.
गालकुच्चा-गुच्चा पु. गिटो पटणु. गालगुंड न. मल्हो,
गिराइहो, गिरोहडो, मली. गालफुगी, गालफे स्त्री. न.
मल्हो, गिराइहो. गालबोट न. (१) बार खे नजुर न
लगे तंहिं लाइ मुँह ते लगायलु सुरिमे जो तिलिकु
(२) कलंकु, टिको.

गालन [सं] न. (१) गारणु, रिजाइणु (२) छाणणु.

गालिचा [फा] पु. (१) गालीचो (२) लिफाफो.

गाली [सं] स्त्री. गारि, बुरो लफजु.

गाव [सं] पु. न. (१) गामु, गोठु, वाहणु (२) शहर (३)
अझो (४) चारि कोह पंधु. गावकर पु. (१) गोठाणो,
गामिन्यो, वाहणी (२) गोठ जो मुखी, वडेरो (३)
गोठ जा माणहू. गावकरी पु. गोठाई, गोठ में रहंदहु
शखु. गावकी स्त्री. गोठ जो कारोबार. गावकुसू न.
(१) गोठ जे चौधारी बघल भिति (२) साडीअ या
घोतीअ जी रंगीन किनारी. गावखर न. गोठ जी हद.
गावगुंड पु. गोठ जो शोदो-गुंडो. गावठाण न. गोठ जी
बस्तीअ जी जगह. गावठी वि. गामिटू, गावढळ वि.
गोठाणो, गुंवारु. गावढे न. गामिडो, गोठिडो.
गावढ्या वि. (१) हारी (२) गोठाणो, अनाडी.
गावपाणवठा पु. गोठ जो पाणी भरण जो घाटु-नदी.

गावबैल पु. गोठ जे मुखीअ या वडेरे जो ढगो.
गावमेव्हणी स्त्री. गोठ जी वेण्या. गावमावशी स्त्री.
डेहनिजी पहाज. गावरान न. गोठ जे भरिसां वारी
जमीन. वि. खालिसु सचो (गिहु). गावरानी वि. गोठ
जो, घरेलू. गाववेस स्त्री. गोठ जो वडो दरिवाजो-लंघु,
वंग. गावसई स्त्री. गोठ जे भूतनि वगेरहनि खे हर
सालि डियण जी बलि-बखु.

गावणे [सं] अ.क्रि. (१) लभणु, लभिजणु (२) डिसिजणु,
मिलणु (३) फासणु.

गावी पु. सणजु, सोनारे जो चिम्टो, चूथि.

गाज्ञा [अ] पु. गाशो, घोडे जे संजनि मथां विछाडण जी
सन्ही गादी (२) बिस्तरो, हंघु. गाज्ञा गुंडाळणे (१)
कूचु करण जी तयारी करणु (२) उदम पैदा थियणु-
थी वणणु, भजी वणणु.

गासडी स्त्री. हड, गुठिडी, बुजिफो, बंडलु, विद.

गाहाण न. गिरिवी.

गाहाळ वि. डिसो 'गहाळ'.

गाळ [सं] पु. (१) गप (२) फोगु (३) रउ, लटु, कचो, रेडु,
किटी (४) तरे जो बचियलु मालु. गाळाची
जमीन-माती स्त्री. कचेजी जमीन या मिटी.

गाळण न. (१) छाणण लाइ खँयल शैड (२) थकु. स्त्री. (१)
मूंझारो, होसिला खता थियणु (२) बे इन्तजामी.
गाळण उडणे अवसान खता थियणु, मतिथूं मुंझणु,
वायूं बतालु थियणु, छह छिजी पवणु.

गाळणी स्त्री. छाणी, छाणो. गाळणी कागद पु. (इं) 'फिल्टर
पेपर'.

गाळणे स.क्रि. (१) छाणणु, साफु करणु (२) तेलु या रसु
कढणु (३) (गोड्हा) वहाडणु, गाडणु (४) हिमथ
हारणु (५) रिजाडणु (६) छडे डियणु, (इं) 'टु
ओमिद', रदि करणु.

गाळणे न. छाणण जो कपिडो, साफो, छाणी.

गाळा पु. (१) मरु, फोगु (२) गप (३) खानो (४) कमिरो
(५) पिडी, 'स्टॉल' (६) विथी (७) फलड्डु (रहण
लाड), (इं) 'फलड्ड'.

गाळीव वि. (१) छाणियलु (२) चूंडि (३) उत्तमु (४)
पको-पूरनि डींहनिजो (ठणु).

गिचमिड स्त्री. चिचिमिचि (अखर), रहड.

गिद्दी स्त्री. पथिरी, ककिरो.

गिद्दा वि. डेंडो, बिंदिरो ऐं थुल्हो.

गिणगिणणे स.क्रि. घुणाडणु, नक मां गाल्हाडणु, घुणो
गाल्हाडणु, मिनाडणु. गिणगिणा वि. (१) नक जो,
नाकी, गुनो (२) घुणो, नक मां गाल्हाडणु.

गिणगिणाट पु. शोरु, गोडु, ठकाटूकी.

गिघाड [सं] न. गिझ पखी.

गिरकी स्त्री. (१) चकरु, फेरो, फेरी (२) लरुजिशि.

गिरण-णी स्त्री. (१) गिरणी, चकी, जांडाहि (२) 'मिल्'
(३) कारिखानो.

गिरमीट [इं] न. (१) बमों, सीराई (२) बोली, इकिरारु.

गिरबणे-विणे स.क्रि. (१) (मश्क) पचाडणु, अखर लिखण
जो अभ्यासु करणु (२) चडीअ तरह यादि करणु,
हंडाडणु (३) पेरिवी करणु.

गिरा [सं] स्त्री. जिभ, जबान, बोली, गाल्हाडण जी ताकत,
वाणी.

गिराण न. ग्रहणु.

गिरि-री [सं] पु. पहाडु, जबलु. गिरिभूमी स्त्री. कोहिस्तानु.
(इं) 'हाड लड्ड'.

गिरेबाज वि. उडामण वक्ति गोलु फिरंदडु (कबूतर).

गिन्हाईक [सं] पु. ग्राहकु.

गिलगिलीत [सं] वि. लिलिलिगिदारु, कूंअरो, लिव, नरमु.

गिलावा [फा] पु. (१) गारो (२) लेपु, पलस्तरु (भित्तिजो),
लिंब, गचु.

गिल्ला [फा] पु. (१) गिला (२) शिकाडत (३) शोरु, गोडु
(४) फरियादु.

गिळंकृत वि. (१) गीतलु, खाघलु (२) फबायलु. गिळंकृत
करणे (१) गीहणु (२) फबाडणु.

गिळगिळीत वि. (१) कूंअरो ऐं बे सवादी (२) पटिडो, नरमु.

गिळणे [सं] अ.क्रि. (१) गीहणु, गिरिकाडणु (२) पीअणु
(गुसो, सूरु) सहणु (३) फबाडणु.

गी [सं] स्त्री. वाणी, जबान.

गीत [सं] न. गीतु, गानो.

गीर [अ] पु. गोरो, गुरु, गुभु, मगजु.

गीर्वाण [सं] पु. देवी, देवता. स्त्री. (१) भाषा, बोली (२)
संस्कृत भाषा.

गुंग वि. (१) मगनु, मह, मगलु (२) गश में, बेहोशु (३)

अजब में पियलु.

गुंगणे अ.क्रि. (१) मशगूलु थियणु (२) गश में, हुअणु (३) निंडाखिरो थियणु.

गुंगविणे स.क्रि. (१) बेहोशु करणु (२) मोहिणु (३) हेर विन्नणु, बुराईअ डौहुं माइलु थियणु (४) शैइ खणी भजी ववणु.

गुंगारणे अ.क्रि. (१) गोही डियणु, शैइ खणी भजी ववणु (२) भूं भूं करणु.

गुंगारा पु. ठगी, दोखो, गोही.

गुंगी स्त्री. नशो, गशु, बेहोशी, खुमार.

गुगुल-ळ पु. गुगुरु.

गुच्चा [का] पु. (१) (लाटूंअ जो) चुघु (२) मुक, ठैशो.

गुच्छ [सं] पु. (१) छुगो (२) गुलनिजो छुगो.

गुज [सं] न. राजु, गुझी गाल्हि, गुझु.

गुंज [सं] स्त्री. लालिडी, रती (सोनू तोरणजी).

गुंजणे [सं] अ.क्रि. गुंजणु, गुंजारणु (मखियूं, भौरु). गुंजारव पु. भूं भूं जो आवाजु (भंवरनि जो), गुंजार, घूं घूं.

गुजरणे [फा] अ.क्रि. (१) गुजारणु-गुजिरणु (वक्तु) (२) नासु थियणु (३) मरणु (४) अचणु (मुसीबत).

गुजरी स्त्री. (१) हिक किस्म जी साडी (२) गुजिरी, छेरि (३) भाजियुनि जी मंडी.

गुजारती स्त्री. ज़ामिनु पवणु; शाहिदी.

गुटका, गुटिका [सं] स्त्री. (१) गुटिको, नंदिडी गोली-गोरी, (इं) 'पिल्' (२) दुकु (३) नंदिडी पोथी (४) गोली.

गुटगुटीत वि. (१) बिंदिरो ऐं धुल्हो (२) तंदुरस्तु, रिश्टु पुश्टु.

गुटी स्त्री. हिसो 'गुटका, गुटिका'.

गुठा [का] पु. ज़मीन जो हिक माप-हिक एकड़ जो चालीहों हिसो, १२१ चौरस वाल ऐं ३३ फूट डिघी ऐं वेकिरी ज़मीन.

गुंड वि. पु. गुंडो, शोदो, लुचु.

गुडगुडी स्त्री. नंदो हुको.

गुडगुडीत वि. थुल्हो, फेफो.

गुडघा [सं] पु. (१) गोडो (२) आघारु, मदद गुडघे टेकणे गोडा खोडणु, तंगि थियणु, बाज़ि अचणु.

गुडदी [का] स्त्री. कपिडे या काठ जो बूचु.

गुडाळणे [सं] स.क्रि. (१) वेड्हणु. (२) समेटणु (३) गडु

करणु (४) बिए खे हाराइणु (५) बसि या बंदि करणु (६) मरणु (७) पूरो करणु (८) वटणु (सिड्डु). गुडाळा-ळी पु. स्त्री. (१) वेड्हो. (२) धुंडी, मूंझारो (धागे जो).

गुंडी स्त्री. (१) (धागे जी) ढेरी-फोरी-फोरो, कडी (सुटजी) (२) बीडो, बटणु.

गुडुप [का] पु. बाड ऊंदाही.

गुडी [का] स्त्री. (१) उहा डिघी काठी जंहिं में एकमि जे डींहुं रेशिमी कपिडे बुधी मथां लोटो वगेरह रखी ऐं गुलनि जी माल्हा बुधी घर मथां टंगी वेंदी आहे. (२) मौत जी खबर. गुडी पाडवा पु. पडिव, एकमि.

गुडे न. (१) भजी आयल माणहुनि जो सुंडु (पंहिंजो गोठु छडे) या हिकु शख्खु (२) पर देस में आयलु शख्खु या कुटुंबु (३) पिरोली.

गुण [सं] पु. (१) गुणु (२) माणहुअ या पदार्थ जो मूल धर्मु (३) असुर (४) फ़ाइदो (५) मार्क, मार्कू (६) खासियत (७) सुफ़ति (८) वसूफ़. गुण उघळणे (१) अक कारा करणु (२) पंहिंजो असुली रूपु डेखारणु. गुण सोडणे लाहे पाहे बीहणु, बुरे रस्ते ते हलणु. गुणकर-कारी वि. सुठो असुर कंदडु, मुफीदु. गुणगौरव पु. क़दुरशनासी. गुणग्राहक-ग्राही वि. गुणनि जो शाइकु, गुणानि जो क़दुर कंदडु. गुणदोष पु. खबी ऐं खामी. गुणवाचक वि. वसूफी. गुणज्ञ वि. गुणनि जो पार्खू, गुणनि जो क़दुर कंदडु. गुणाचा वि. गुणवानु, सुठनि गुणनि वारो. गुणबत्ता स्त्री. लियाक़त, गुणु, खबी. 'मेरिट'. गुणबत्ता प्रमाणपत्र न. (इं) 'मेरिट सर्टिफिकेट'.

गुणक [सं] पु. ज़बींदडु अंगु.

गुणगुणणे स.क्रि. गुणगुनाइणु (को गीतु).

गुणगुणा पु. नक जो अंदिरियों नाजुकु पदों.

गुणणे [सं] स.क्रि. (१) ज़र्ब करणु. (२) यादि करणु, वरी वरी पड्हणु, दौर करणु.

गुणन [सं] न. (१) ज़र्ब, ज़र्ब जो कमु (२) गणप, गाणाटो, हिसाबु (३) तख्मीनो.

गुणा [सं] पु. (१) (गाडीअ जी) धुरी, सराई (२) गूनिया, वाढे या राजे जो गोनी कुंड मापण जी 'एल्' टाईप पटी.

गुणाकार पु. जर्ब.

गुणाद्वय [सं] वि. गुणवानु, गुणानि सां मालामालु.

गुणातीत [सं] वि. ईश्वर.

गुणात्मक वि. वस्फी.

गुणी [सं] वि. (१) गुणवानु (२) शरारती.

गुणोत्तर [सं] न. (१) जर्ब जो जवाबु (२) निसिबत, (इं) 'रेशिओ'.

गुण्य [सं] न. जर्बिणी, जर्बिजंदडु अंगु.

गुण्या पु. गूनिया, डिसो 'गुणा'-२.

गुण्यांक [सं] पु. जर्बिजंदडु अंगु.

गुण्यागोविंदाने अ. प्रेम सां, शीतअ सां, मिलीजुली.

गुंत [सं] स्त्री. मुंझणु, मुंझारो. गुंतवणूक स्त्री. (१) मुंझारो (धागे वगेरह जो) (२) रुकावट. गुंतणे अ.क्रि. मुंझणु, फासिजणु, उलिझणु, अडिजणु, अटिकणु. गुंतवळ स्त्री. मुंझारो, मुंक्षियल वार या धागा, मुचो. गुंतविणे स.क्रि. (१) मुंझाडणु (२) रोकणु (३) अटिकाडणु, फासाडणु (४) (पैसो) लगाडणु, सीडाडणु.

गुंता पु. (१) मुंझारो (२) गुंदि, मुचो (३) अटक, रंडक. गुंतागुंत स्त्री. (१) मुंझ (२) पेचीदगी, डुखियाई. गुंतागुंतीचा वि. मुंक्षियल, पेचीदो. गुंताड न. (१) मुंझारो (२) वारनि जो मुचो (३) पेचीदगी.

गुद [सं] न. गुदिया. गुदद्वार न. गुई. गुदमैथुन न. छेकिरेबाजी, लिवातह.

गुदगुली स्त्री. कितिकिताई. गुदगुल्या करणे कितिकिताई करणु.

गुदमरणे अ.क्रि. साहु मुंझणु, दमु घुटिजणु, बूसाटिजणु.

गुदरणे अ.क्रि. स.क्रि. (१) गुजिरणु (२) थियणु (३) पेशि करणु (४) इवाले करणु (५) दाखिलु करणु (६) मरणु (७) शलु थियणु (८) चिन्ता में बुडणु (९) नाजिलु थियणु.

गुदराण [फा] स्त्री. गुजारो, गुजर.

गुदस्ता [फा] अ. (१) गुजिरियल सालि, पर (२) थी वियलु.

गुदाम पु. गुदामु, गोदामु.

गुदा [का] पु. ठैशो, मुक.

गुन्हा [फा] पु. गुनाहु, डोहु. गुन्हेगार पु. गुनहगार, डोही. गुन्हेगारी स्त्री. गुनहगारी. गुन्हेगारी शास्त्र न. इल्मु गुनाहु, (इं) 'क्रिमिनॉलॉजी'.

गुपचिप-चूप क्रि.वि. चुपिचाप, माठि मेठि में, लिकी, चोरीअ.

गुंपणे अ.क्रि. मुंझणु, अटिकणु.

गुपित [सं] न. गुझु, राजु. वि. लिकलु, गुझो.

गुप्त [सं] वि. (१) गुपितु, गुझो, लिकलु (२) लिकायलु (३) राजवारो, मुखी. गुप्तचर पु. जासूस. गुप्तरोग पु. गुझो मर्जु-बीमारी. गुप्तता स्त्री. गुझ.

गुप्ती [सं] स्त्री. गुप्ती (हथियार).

गुफणे स.क्रि. (१) पूअणु (हार) (२) चोटी करणु (३) जोडणु (४) गुथणु.

गुफा स्त्री. (१) गुफा (२) मुंझारो (३) झूपिडी

गुबगुबीत वि. गिटनि गुड्ह, थुल्हो मतारो.

गुबार-रा [अ] (१) डुखु (२) साहु, कीनो (३) गरिमी (४) पेटु फूकिजणु (५) उस.

गुमान [फा] पु. परिवाह, फिकिर (२) आकडि (३) शकु (४) मतो, रायो, वीचार. क्रि.वि. चुपिचाप, चुपि करे.

गुरकावणे स.क्रि. बोक फाडणु, रडियूं वाका करे गाल्हाडणु, गजणु (२) धमिकाडणु (३) अखियूं डेखारणु.

गुरगुर स्त्री. (१) कुते जी भौक-गौर (२) शिकायत (३) गौरणु (४) गुडि गुडि. गुरगुरणे अ.क्रि. गुरणु, गौरणु (२) भुणि भुणि करणु (३) जख खाडणु.

गुरचरण न. चरागाहु.

गुरपटणे, गुरफटणे अ.क्रि. (१) फासिजणु, फासणु, अडणु (२) वेड्हिजणु (३) वकोडिजणु (४) मुंझणु.

गुरमी [फ] स्त्री. (१) आकडि, वडाई, बांवर (२) जोशु, मस्ती.

गुरब [का] पु. पूजारी.

गुरळा, गुरळी पु. स्त्री. गुरिडी.

गुराखी [सं] पु. धनार, रेढार.

गुरांचा डॉक्टर पु. दोरनि-जानिवरनि जो डाक्टर.

गुरु [सं] पु. (१) गुरु (२) शास्त्र सेखारींदडु (३) बुजिर्गु

(४) मास्तर. गुरुकिल्ली स्त्री. (१) गुझ जो उपाउ
(२) गुरुमंतर (३) तरिकीब (४) खूबी (५) गुरूज
जी बुधायल अटिकल. गुरुकृपा स्त्री. गुरूज जी
किरपा-महिर-आसीस. गुरुजन पु. वडिडो, बुजिर्गु,
पूजि. गुरुपुरुष पु. मुडिसु, पती. गुरुमंत्र पु. (१) गुरूज
जो उपदेसु-नामु (२) सिख्या.

गुरु-रू [सं] वि. (१) वडो, डिघो, शाही (२) गुरो, भारी
(३) पूजि. गुरुत्व न. (१) गौराडप, वजनु (२) वडाई
(३) महानता (४) कशशि (धर्तीअ जी). गुरुत्वमध्य
न. कशशि जो मर्कजु. गुरुत्वाकर्षण न. कशशि
सुकिल, जमीन जी कशशि.

गुरु-रू [सं] पु. सूरज मंडल जो वडे में वडो ग्रह. गुरुवार पु.
विस्पति.

गुरे डोरे न. व. व. डोर, पसूं.

गुरी [फा] स्त्री. मगिरूरी, बांवर.

गुर्बार [सं] वि. गर्भवती, पेट सां.

गुन्हाळ [सं] न. चीचिडो, कमंद जी रसु कढण जी मशीन,
कमंद जी रसु मां गुडु ठाहिण जी जगह या धंधो.

गुल [फा] पु. (१) गुलु (२) कारहिजो फुलो (३) माचीस
जी तीलीअ जो बारूद वारो गोलु हिसो. गुलकंद पु.
गुलकंदु. गुलछबु पू. शबू (गुलु). वि. सुहिणो,
मोहीदंडु. गुलबासी पु. गुलु अबासी. गुलमोहोर पु.
तुरो (गुलनि जो वणु). गुलहीशी वि. शौकीनु, अयाशु.

गुलकावणी स्त्री. दोखो, गोही, ठगी.

गुलाब [फा] पु. गुलाबु.

गुलाम [अ] पु. (१) गुलामु (२) ठगु, बदिम्झाशु, लुचु (३)
(तास जो) गोलो. गुलामगिरी स्त्री. गुलामी, बानहप.

गुल्म [सं] पु. (१) गोड्हो (२) वण टिण (३) गुंदि.

गुहा [सं] स्त्री. गुफा.

गुह्य [सं] न. (१) शरमगाहु (२) गुडु, राजु. वि. गुडो,
लिकलु, राजुवारो. गुह्यांग न. शरम गाहु.

गुळगुळीत वि. लसो.

गुळचट वि. मिठो, मिठेरो.

गुळणा-णी पु. स्त्री. गुराडो, गुरडो, गुरिडी. गुळणा धरणे मादि
करण, मुहुं बंदि रखणु, न सलणु, बाहिरि बाफ न

कढणु. गुळणा सोडणे पोल पधिरा करणु, गाल्हि चई
डियणु, वातु खोलणु, राजु खोलणु.

गुळथापडी स्त्री. चटि चटि, मिठो मिठो गाल्हाङ्गु.

गुळमुळीत वि. अण चिटो.

गुळवेल स्त्री. गिलो (वनस्पती, वलि).

गू [सं] पु. (१) गूहुं (२) कटु, मरु.

गूज [सं] न. गुझी गाल्हि, मन जी गाल्हि.

गूढ [सं] न. (१) पिरोली (२) राजु, गुडु (३) मूंझारो,
पेचीदगी. वि. (१) गूड्हो, समुझ में न ईदडु (२)
गुडो. गूढ उकलणे (१) पिरोली सलणु, (२) गुडु
खुलणु. गूढ लेखन न. गुझी लिखिणी. गूढाचार पु.
जासूस. गूढार्थ पु. समुझण में डुखियो मतिलबु.

गूत-थ [सं] स्त्री. (१) मूंझारो, पेचीदगी (२) लताडियलु
गाहु.

गूल [फा] पु. स्त्री. (१) बाहि जी जिभ (२) कोके जो मथो
(३) टाकोडो, फरिफोट (४) (कोके या लोही शीख
जो) डंभु-दागु (५) तीलीअ जो बारूद वारो गोलु
हिसो.

गूण [सं] पु. गुडु. गूळपोळी स्त्री. गुड गुड धाणी. गुळाचा
गणपती पु. (१) धुलो मातरो, फेफो (२) अनाडी,
डग्रिरी.

गृध [सं] पु. गिझ (पखी).

गृधसी [सं] स्त्री. अकुं अलिन्सा, (इं) 'साइटिका'
(बीमारी).

गृह न. घर. गृहकर्म न. घर जो कमु. गृहकलह पु. घरु झेडो.

गृहछिद्र-च्छिद्र न. घर जी फूटि-अणबणति या
कमिजोरी. गृहनिर्माण मंडळ न. आम माणहुनि खे रहण
लाइ घर बुधाए डींदडु सरिकारी खातो, (इं)
'हाऊसिंग बोर्ड'. गृह प्रवेश पु. (१) महूरतु करे नएं
घर में दाखिलु यियण जी रसम (२) शादीअ खां पोइ
कुंआरि जो साहुरे घर में कदमु रखणु. गृह मंत्री पु.
(इं) 'होम मिनिस्टर्', घरु खाते जो वजीर.
गृहक्षकदल न. (इं) 'होमगार्डस्'. गृह विज्ञान न.
घरु कमनि जो इल्लु डींदडु साइन्स, 'होम साइन्स'.
गृहशांति-ती स्त्री. नएं घर जे महूरत जी रसम. गृहस्थ

पु. (१) ग्रस्तु, घर बारी, घर बार वारो (२) सज्जणु, आबरूदार. गृहस्थिती स्त्री. घर जी हालति. गृहस्थी स्त्री. गिरहस्ती. गृहासक्त वि. घर में मगनु, घर सां प्रेमु-मोहु रखंदहु.

गृहिणी [सं] स्त्री. जाल, पत्नी, घरघयाणी.

गृहीत [सं] वि. फर्जु कयलु, कबलु कयलु, मन में सोचियलु, कयासी. गृहीत कल्पना स्त्री. पेशि फर्जी. गृहीत तत्त्व न. (१) जूहिरु साबिती (२) फर्जु करणु, खणी मगणु (३) तर्कु, पेशि फर्जी.

गृह्य [सं] वि. (१) घरू (२) पालियलु.

गंगा-गंगाणे [सं] अ.क्रि. नक मां गाल्हाइणु, घुणो

गाल्हाइणु. गंगाणा वि. घुणो, नक मां गाल्हाईदहु.

गेंडा [सं] पु. गेंडो (जानिवरु).

गेय [सं] वि. गाइण जोगो.

गेरू पु. गेडू मिटी, हुरमिची.

गेला क्रि. वियो ('जाणे' जो जमानु माजी).

गेह [सं] न. घर.

गेळ [सं] न. (१) बिनि आडिरियुनि जे विच वारी विधी (२) गांइ या मेंहिं जे खुर जी विधी.

गेळा पु. मिटीअ जी सुराही, घुधी.

गैदी, गैबती [फा] वि. गदिलो, बेढंगो, वाड्डो, डाहिरी.

गैर [अ] वि. (१) गैर, पराजो (२) ना जाइजु (३) बदि.

क्रि.वि. खां सवाइ. वि. उबतडि, अण लाइकु, लाइकु

न . . . . . गैरअदबी स्त्री. बेअदबी, गुस्ताखी.

गैरइमान न. बे ईमानी, विश्वासु न हुअणु. गैरकायदा

वि. बे काइदे. गैरकिफायत स्त्री. घाटो, नुक्सानु.

गैरखर्च पु. अजायो-वधीक खर्चु. गैरखुशी-बी वि.

नाराजु. गैरजबाब पु. अजोगो-गुस्ताखीअ जो जवाबु.

गैरनफा-फायदा पु. घाटो, नुक्सानु. गैरमंजूर वि.

नामंजूर, रदि. गैरमाकूल वि. अनाडी, बेवकूफ.

गैरमान्य वि. नामंजूर. गैरमेहरबानी स्त्री. नाराजी.

गैरवर्तन न. बे जाइ हलति, ना जाइजु हलति, बदि

सुलूकी. गैरबापर पु. बे जाइ अमलु या इस्तअमाली.

गैरसम्ज पु. गलतिफहमी. गैरसल्ला पु. गलति सलाह.

गैरसावध स्त्री. अहंजु, तकिलीफ, अदिचणि. गैरहजर

वि. गैरि हाजुरु.

गो [सं] स्त्री. (१) गांइ, गुजं (२) बैलु, ढगो. गोकर्ण न.

(१) (बार खे खीरु पीआरण जो) बोदिलो (२) गांइ

जो कनु. गोखमा पु. गैवारु, वाहणी. गोघोहण पु. गांइ

जी चोरी. गोठा पु. (गांइ जो) वाडो, वथाणु, भाणो.

गोदानप्रदान न. गुरु दानु. गोब्राह्मण पु. (१) गांइ ऐं

ब्रह्मणु (२) बालो भालो, गरीबु बांभणु. गोमाशी स्त्री.

चिचिडु. गोमांस न. वडो गोस्तु, गांइ जो मासु. गोमूत्र

न. गंवटु, गौटु, गांइ जो मुटु. गोमेधु पु. गोमेधु

(यग्यु). गोरज पु. गांयुनि जे हलण करे संदनि खुरनि

मां उडामंदइ मिटी-धूदि. गोरजमुहूर्त पु. सांझीअ जो

महूरतु. गोरस पु. गांइ जो खीरु-डुधु-डही वगेरह.

गोरसक (१) धनारु (२) गांयुनि जी रख्या कंदहु.

गोरोचन न. जहर मुहरो. गोन्हा पु. वहुडो, गाबो.

गोबर पु. (सुकलु) छेणो. गोबरी स्त्री. थफे सुकायलु

छेणो. गोशाला-ळा स्त्री. गुरुशाला. गोष्ठ पु.न. (गांइ

जो) वाडो, वथाणु. गोस्तनव्याधी स्त्री. थघी,

साखिडो, (इं) 'कारुपॉक्स'. गोहन न. गांयुनि जो

धणु. गोहत्या स्त्री. गांइ जो कोसु. गोक्षुर पु. (१) गांइ

जो खुरु (२) गोखुरु, कांडेरो.

गोखरू [सं] न. (१) गोखरू, कंडनि वारी हिक वनस्पती

(२) बूट जे तरे जो कोको.

गोंग स्त्री. रडि.

गोगलगाय [प्रा] स्त्री. गोगलि गांइ, शम्बुकु, घोधीतो.

गोंगाट पु. हुलु, लुडु, शोर.

गोंगावणे अ.क्रि. भूं भूं करणु.

गोचर [सं] वि. (१) जूहिरु (२) अखियुनि सां समुझी सधिजंदहु.

गोचीठ पु. चिचिडु.

गोंजरणे-जारणे स.क्रि. कोडाइणु, थधिडा कडणु, पुठीअ तां हयु फेराइणु, प्यार जो हयिडो घुमाइणु.

गोजिरवाणा वि. नाजुकु ऐं सुहिणो (बारु), प्यारो.

गोट स्त्री. बुही. गोट लावणे बुही वराइणु (कपिडे जी).

गोटा [का] पु. (१) गोलु पयर (२) डूँधी, सुकलु नारेलु.

गोटी [का] स्त्री. गोली, चिदो.

गोठण स्त्री. थमु, मिरुनि जे लिकण जी जाइ.

गोठण न. ज़मणु, बर्फ़ थियणु. गोठणांक, गोठणबिंदु पु. बर्फ़ पदु 'फ्रीज़िंग् पॉइंट'. गोठणे अ.क्रि. (१) ज़मणु, बर्फ़ थियणु (२) घाटो थियणु, सख्तु थियणु. गोठविणे स.क्रि. (१) ज़माइणु (२) बंदि करणु, रोकणु (पैसो, पधार).

गोड [सं] वि. (१) मिठो (२) सवादी (३) प्यारो. न. मिठाणु, मिठी शैड. वि. (१) वर्णदंडु, मोचारो (२) शीरी, लबीबु, लज़ीजु. गोडखाऊ, गोड्या वि. चटो, चटई, मिठाणु खाइण जी आदतवारो. गोड दोढकी स्त्री. लसी तूरी. गोडवणी न. मिठो पाणी. गोडवा पु. (१) मेठाजु (२) मज़ो (३) वाखाणि. वि. (१) मिठो (२) ताज़ो (३) जीअरो (४) कोमलु (५) कोरो.

गोडवा पु. साराह, तअरीफ़. गोडवे गाणे साराह करणु, साराह जा हुक भरणु.

गोडसर वि. थोरो मिठो, मिठेरो.

गोडस [प्रा] वि. सुहिणो, सुंदरु.

गोडा [का] पु. (१) छुगो (२) मुचो (३) तुरो (४) फुंदनु, फुंदणु (५) गींडो (घागे जो) टौर.

गोडी स्त्री. (१) मेठाजु, मेठु, मधुरता (२) शीरीनी, शीरी (३) रसु, सवादु (४) चाहु, शौकु, वणणु. गोडीगुलाबी स्त्री. (१) दोस्ती (२) आनंदु (३) मेठाजु (४) खीरु खंडु थियणु.

गोण [सं] स्त्री. (१) गूणि (२) बारु, आफ़त. गोणपाट न. (गूणियू ठाहिण जो) सिणीअ जो कपिडो.

गोणा [सं] पु. गूणि.

गोत [सं] न. (१) गोत्रु, नसुलु, ज़ाति (२) मिट माइट. गोतावळा, गोतावळ पु. स्त्री. मिट माइट, कंहि ज़ाति या कुटुंब जा सभु माण्हू.

गोता [अ] पु. (१) छिक, धिको (२) नुक्सानु, घाटो (३) खंडकु, विघ्नु (४) अजायो पंधु, चकरु. गोत्यात येणे अडीअ में अचणु.

गोत्र [सं] न. (१) गोतरु, कुलु, नसुलु, वन्शु (२) मिट माइट.

गोंद [हिं] पु. गोइंदु, (इं) 'गम वाटर'.

गोंदणे स.क्रि. सुइडी हणणु, तरोखिडी हणणु, सुइअ सां बदन ते नालो लिखणु-गुल फुल चिटणु.

गोदा पु. डंभु.

गोदी स्त्री. गोधी, डाक, (इं) 'डॉक', पाणीअ जा जहाज बीहारण जी जगह. गोदी कामगार पु. गोधीअ में कम कंदडु मज़ूर, 'डॉकर'.

गोघडी स्त्री. गोदिडी, रिली.

गोंघळ [सं] पु. शोरु, लुडु, मूंझारो, बे इंतज़ामी, घमसानु, खचरि खलो.

गोंघळणे अ.क्रि. मुंझी पवणु, वाइडो थी ववणु, बिबियूं मुंझणु.

गोंघळी पु. देवीअ जे मूर्तीअ सामुहं खासि नमूने भजनु-कीर्तनु कंदड हिक ज़ाति.

गोघा [सं] स्त्री. गोह.

गोपान [सं] न. (१) लिकाउ (२) रख्या, रखण जी क्रिया. गोपनीय वि. लिकाइण जोगो, गुक्षो, मख्फी.

गोफण [सं] स्त्री. खांभाणी, पखियुनि खे उडाइण लाइ पथर उछिलाइण जी नोडी. गोफणणे स.क्रि. खांभाणीअ सां पथर उछिलाइण.

गोबर [सं] पु. गोबरु, छेणो.

गोबरा [का] वि. बे डोलो, धुल्हडु.

गोबा पु. वडो गिरहु (वात में विक्षण लाइ).

गोम [प्रा] स्त्री. (१) सौपेरी, कनसोपारी (२) राजु, गुभु (३) विडु (४) खूबी.

गोमटा-टे वि. गोरो, सुहिणो, सुठो.

गोम पु. मिखिरु, डेखाअ जी नाबुशी, कूडो नाराज़िपो.

गोमागणेश पु. वडाइअखोर, आकडिमुठ्यो.

गोमाजी, गोमाजी सोमाजी पु. गोरो गंजो, जेको तेको, फ़लाणो, खसीसु शख्तु.

गोमेद [सं] न. यशवु (रतनु).

गोरख [सं] पु. (१) धनारु (२) गोरखनाथु.

गोरगरीब पु. गरीब गुर्बो.

गोरटा-टी वि. (१) गोरो-री, अच्छो-छी (२) सुहिणो-णी.

गोरटेला वि. अच्छेरो, थोरो गोरो.

गोरसणे स.क्रि. भाणु वगेरह विक्षी ज़मीन पोख लाइकु

बणाइणु.

गोरक्ष [सं] पु. गोरखनाथु. गोरक्षक पु. धनारु.

गोरा-न्हा [हिं] पु. वहुडो, गाबो.

गोरा [सं] वि. (१) गोरो, अच्छे, सुहिणो (२) अंग्रेजु. गोरा गोमटा वि. गोरो ऐं सुहिणो, छबीलो. गोरापान वि. तमामु गोरो-अछो.

गोल [सं] वि. गोलु. पु. (१) गोलु शैड (२) मंडलु, चकर (३) बालु, खेन्हू (४) अंबूहु, मेडु (५) छुगो (६) तोब जो गोलो (७) शाहल जो गोलो. गोलंदाज पु. (१) तोब हलाईदडु, तोबिची (२) क्रिकेट रांदि में बालु उछिलाईदडु, बोलरु, (इं) 'बोल्' . गोलंदाजी स्त्री. (१) तोब हलाईण जी क्रिया (२) क्रिकेट में 'बोलींग'. गोलदार वि. (१) गोलु (२) जानि में भरियलु. गोलांटी स्त्री. कलाबाजी. गोलाघं पु. धरितीअ जो अधु (भाडो), गोल जो अधु भाडो.

गोलमाल [हिं] पु. गोडु, बे इत्तजामी.

गोल्या पु. पथर जी मुहिरि.

गोवणे [सं] स.क्रि. (१) पूअणु (हारु) (२) कलिणु (३) बंधणु, अटिकाइणु (४) फासाइणु, मुसीबत में विझणु (५) ध्यानु छिकाइणु.

गोबर [सं] पु. उरूडी, नंटी माता.

गोबरी स्त्री. गोहो, सुकलु छेणो.

गोबसा पु. बास.

गोवा पु. (१) मुसीबत (२) मूंझारो, पेचु (३) बंधनु.

गोवारे पु. शाहिदु.

गोशवारा, गोषवारा [फ़ा] पु. सारु, ततु, तात्पर्जु, तारजु.

गोशा-घा-सा [फ़ा] पु. (१) बुरकओ, पर्दो (२) गोशो, कमान जी कुंड.

गोष्ट [सं] स्त्री. (१) गाल्हि, हकीकत (२) आखाणी (३) कमु (४) हालति. गोष्टीवेल्हाळ वि. (१) आखाणिपूं बुधाइण जो शौकीनु (२) घण गाल्हाऊ.

गोसावी [सं] पु. (१) गोसांई, जोगी (२) मालिकु (३) छंडो छांडु.

गोळा [सं] पु. (१) गोलो, बालु, खेन्हू (२) गोड्हो, गुंडो (३) चाणो (४) लोह वगेरह जो गोलु बालु (५)

मेडु, जमड़ (६) गिरहु, लुकिमो. वि. गडु (थियलु).

गोळा करणे गडु करणु, रेडणु. गोळा बेरीज स्त्री. कुलु जोडु, ततु, सारु, कुलु मिलाए. गोळाभर वि. पेटु भरे.

गोळी [सं] स्त्री. (१) गोली (२) गोरी (३) खटमिठिडो.

गोळी घालणे (बंदूक वगेरह जी) गोली हणणु.

गोळीबार पु. गोलीबाजी.

गौडबंगाल [सं] न. (१) जादू (२) गुझु (३) साजशि, मन्सूबो.

गौण [सं] वि. (१) सगीरु, घटि, बिण दर्जेजो (२) हल्को, कमितरि. न. घटिताई, कमी. गौण मानणे घटि लेखणु.

गौप्य [सं] वि. गुझो, लिंकलु. गौप्यस्फोट पु. राजु ज्वाहिर करणु.

गौर [सं] वि. गोरो, अच्छे.

गौरव [सं] पु. (१) इजत, शानु, कदुरशनासी (२) नामूसु (३) मानु. गौरवणे स.क्रि. साराहिणु, इजत डियणु.

गौल [सं] वि. मिठो. गौल्यता स्त्री. (१) मेठु, मेठाजु (२) सुंदरता (३) कोमलता.

गौळण, गवळण स्त्री. (१) ग्वाले जी - खीर वारे जी ज़ाल (२) बयो (पखी).

ग्याज न. बैल जी चिंङिणी.

ग्रंथ [सं] पु. (१) ग्रंथु, वडो किताबु, (२) जोइण जी क्रिया, अगियों पोयों मतिलबु (३) हकीकत (४) मन्सूबो, योजना (५) गाल्हि जो वधाऊ. ग्रंथ आटोपणे (१) (कमु) पूरो थियणु (२) (माण्हू) मरणु (३) (कार्जु) बर्बादि थियणु. ग्रंथपाल पु. कताबची, (इं) 'लाइब्रेरिअन्'. ग्रंथकोश, ग्रंथवर्णन पु.न. (इं) 'बिब्लिओग्राफी'.

ग्रथणे [सं] स.क्रि. (१) रचणु, ग्रंथु लिखणु (२) ठाहिणु (३) जोइणु (४) पूअणु, अटिकाइणु.

ग्रंथि-का [सं] पु.स्त्री. (१) गुंढि (२) संघु (३) बन्धनु, रिश्तो (४) मूंझारो (५) गोड्हो (६) गुल्फिडो.

ग्रथित [सं] वि. रचियलु, जोडियलु.

ग्रसणे स.क्रि. (१) गिरिकाइणु, गीहणु (२) गाइबु करणु (३) ढके छडणु (४) सताइणु, आज़ारणु (५) रिश्वत

वठणु (६) झलणु, झलिजणु (चंडु). ग्रसित वि. (१) गिरिकायलु, खाघलु (२) वर्तलु (३) मार खाघलु (४) मुत्तिला.
 ग्रह [सं] पु. (१) ग्रहु, सिज जे चौधारी फिरंदहु गोलु (२) कबूलणु, वठणु (३) पीड़ा (४) रायो (५) भावना (६) ज्ञाण, अहसासु. ग्रहदशा-बाधा स्त्री. ग्रहनि जे करे थींदइ बुरी हालति.
 ग्रहण [सं] न. ग्रहणु (मि. सिज ग्रहणु) (२) कबूलणु (३) ज्ञाणणु (४) वठणु. ग्रहणीय वि. कबूलण जोगो.
 ग्राम [सं] न. (१) गिरांज, गामु, गोठु (२) मेडु. ग्रामण्य न. (१) ज्ञाति जो शेड़ो (२) बहिष्कार. ग्रामपंचायत-सभा-संस्था स्त्री. गोठ जो सजो कारोबारु डिसंदइ संस्था. ग्रामस्त-स्थ पु. गामिन्यो, गोठ में रहंदहु. ग्रामीण वि. गोठानो, गोठ जो. ग्रामोद्धार पु. गोठनि जो उधारु-कल्याण.
 ग्राम्य [सं] वि. (१) गोठानो, वाहिणी (२) असभ्यु (३)

अश्लीलु, फाहिशु. ग्राम्यगीत न. (१) फाहिशु गीत (२) गोठ जो गीत. ग्राम्यस्त्री स्त्री. वेश्या.
 ग्रास [सं] पु. (१) गिरासु, गिरहु (रोटीअ जो) (२) ग्रीहणु (३) ग्रहण में चंड या सिज जो वर्तलु द्विसो (४) तबाही.
 ग्रासणे [सं] स.क्रि. द्विसो 'ग्रसणे'.
 ग्राह [सं] पु. वाघू.
 ग्राहक [सं] वि. (१) ग्राहकु (२) वठंदहु (३) ज्ञाण, काबिलु.
 ग्रीवा [सं] स्त्री. (१) गर्दनि, कंधु (२) गलो.
 ग्रीष्म [सं] पु. ऊन्हारो, गर्मीअ जी मुंद.
 ग्लानि-नी [सं] स्त्री. (१) थकु (२) कमिजोरी (३) जवालियत, घटाज (४) शर्मसारी, पछिताज (५) नीजारी, प्रार्थना.
 ग्वाही [फा] स्त्री. शाहिदी. ग्वाहीदार पु. शाहिदु.

घ

घ मराठी वर्णमाला जो चोथों हर्फु सहीइ

घञस वि. दुंबो, थुल्हो मतारो.
 घंगाळ [सं] न. (१) पाणीअ जो पीपु या बर्तनु, द्विसो 'गंगाळ' (२) तमामु घणी थधि, विल्ह.
 घट [सं] पु. (१) घड़ो, दिलो, घघरि (२) एकाणनि-नवरात्र जे डीहंनि में पूजण जो कलशु-लोठो (३) सरीर, पदार्थु. घट बसणे नवरात्र उत्सज शुरुअ थियणु. घटबात स्त्री. अखंडु जोति. घटस्थापना स्त्री. 'घट' रखण जी रसम. (द्विसो 'घट'-२). घटस्फोट पु. तलाकु.
 घट [सं] वि. पको. स्त्री. घाटो, नुक्सानु, कमी, तक्षीफ.
 घटक [सं] पु. (१) विचवाहू शङ्खु, अमीनु (२) बंदोबस्तु कंदहु (३) जुजो (४) इकाई, एको, (इं) 'यूनिट'. घटक चाचणी स्त्री इकाई जाच, (इं) 'यूनिट टेस्ट'. घटक नियोजन न. इकाई रिथा. घटक भाग पु. जुजे

जो द्विसो. घटकायव पु. जुजे जो हिकु हिकु द्विसो-भाडो.
 घटका [सं] स्त्री. (१) २४ मिनिटनि जो वक्तु, साइत (२) अहिड़ो वक्तु गुणण जो बर्तनु. घटका घालणे पको वक्तु मुक़िररु करणु. घटका घातलेली असणे वाई बीही वजणु, मौतु वेशो अचणु. घटका भरणे (१) मुदो पूरो थियणु (२) डीहं पूरा थियणु. घटकाभर क्रि.वि. (१) थोरी देरि (२) हिन वक्ति. घटकेचा वि. खिन पल जो.
 घटणे [सं] अ.क्रि. (१) थियणु, वाक्खो थियणु (२) घटिजणु, सुसणु (३) मज्जिबूतु थियणु (४) (अखर) पका थियणु (५) सूहणु (६) माहिर थियणु.
 घटना [सं] स्त्री. (१) ठाहु, रचना, थियण जी क्रिया (२) घटना, वाक्खो, वारदात (३) जोडजकु,

‘कॉन्स्टिट्यूशन’ (४) कम जी रिया. घटनात्मक वि.
कानूनी.

घटमूट-मुठ [सं] वि. (१) मज़िबूत, झलाऊ (२) जांठे.

घटविणे स.क्रि. (१) घटाइणु (२) सुसाइणु (२) (सरीर)
डोलाइतो ऐं सघारो बणाइणु (४) मश्क पचाइणु,
यादि करणु (५) पैसा उडाइणु (६) अभ्यासु करणु.

घटसर्प [सं] पु. गले जी बीमारी, खुनाक वबाई, (इं)
‘डिप्थीरिया’.

घटा [सं] स्त्री. यहो, टोलो, मेडु, मेडाको, बादलनि जो
मेडु.

घंटा [सं] स्त्री. (१) घंटे, घिंडु, घिंडिणी (२) हिकु कलाकु.
घंटानाद पु. टणाकि टणाकि.

घटाटोप [सं] पु. (१) गुंबजु (२) गालु शांभयानो (३)
खटराणु.

घटाव [सं] पु. (१) रचना, ठाहु (२) डेखाऊ, डीलु (३)
मेलापु.

घटाळ स्त्री. बैल जे गिचीअ में बुधल घिंडिणियुनि जी माल्हा.
घटिका [सं] स्त्री. डिसो ‘घटका’.

घटित [सं] न. (१) किस्मत, भागु (२) दोस्ती. वि. थियलु,
कयलु.

घटी [सं] स्त्री. (१) डिसो ‘घटका’-१ (२) घड़ी (३)
घड़ियालु. घटीयंत्र न. वक्तु गुणण जो ओज़ारु,
घड़ियालु.

घंटी स्त्री. (१) घिंडिणी (२) जंडु, जंड जो पुडु.

घटीव [सं] वि. (१) सघारो, मज़िबूत (२) सुहिणा ऐं
डोलाइता (अखर) (३) चालाकु.

घट्ट [सं] वि. (१) पको, मज़िबूत (२) घाटो, गूड्हो (३)
कठोर (४) बे शर्मो. घट्ट पकड स्त्री. बंगु.

घट्टा [सं] पु. अखि, गाठि करे हथनि पेरनि में थियलु
ककिरो.

घट्टी [सं] स्त्री. आधरु, जंड जो पुडु.

घड [सं] पु. (१) छुगो (२) मेलापु (३) सिक जो सन्धु
(४) बनावत, रूपु (५) आनूरो (६) मेडु.

घडकाम न. बर्तन वगेरह ठाहिण जो कमु-कला.

घडण [सं] स्त्री. (१) घड़णी, बनावत (२) डीलु (३)

घडण-ठाहिण जी काबिलियत (४) थियण जी क्रिया.

घडणावळ स्त्री. घड़ाणी, ठाहिण जी मजूरी.

घडणे [सं] अ.क्रि. (१) थियणु (२) वाक्खो थियणु (३)
बणिजणु (४) विजुद में अचणु (५) तयारु करणु
(६) पारि पवणु (७) छुहणु (८) गडिजणु, मिलणु
(९) रूपु-आकारु डियणु (१०) छिलणु (पथर).

घडबंची [सं] स्त्री. घडामंजी.

घडविणे [सं] स.क्रि. (१) ठाहिणु (२) बणाइणु.

घडसण स्त्री. (१) गर्दी, पीह, धूकिधूकां (२) रंडक.

घडसणे स.क्रि. मश्क पचाइणु.

घडा [सं] पु. घड़ो, मिटीअ जो दिलो. घडा फोडणे फाटु
फाइणु, राजु जाहिरु करणु. घडा भरणे डीहं पूरा
थियणु, मरण जे वेसो पहुचणु.

घडाघड-डा क्रि.वि. लागीतो, घड़ाघड़ि, बिना रुकावट जे.

घडाडणे अ.क्रि. हेठि किरणु.

घडामोड स्त्री. (१) वाक्खो, मज़ामिलो (२) उथलि पुथलि
(३) डे वटु, वहिवारु.

घडी [सं] स्त्री. (१) घड़ी, पलु (२) घड़ी, तहु, सरु (कपिडे
जो) (३) मोक्खो (४) रचना. घडी करणे घड़ी करणु.
घडी बसणे थाईको थियणु. घडी बिघडणे बे इंतज़ामी
फहिलिजणु, अणबणति थियणु. घडी विस्कटणे
डांवाडोलु थियणु. घडी घडी क्रि.वि. घड़ीअ घड़ीअ,
सदाई. घडीबंद वि. वेड्हियलु, नजो, अण खुलियलु.
घडीभर क्रि.वि. घड़ी खनु. घडीभरणे क्रि.वि. थोरीअ
देरि खां पोड, थोरी देरि रखी.

घडीव वि. घड़ियलु, बणायलु, हयोडे सां तयारु कयलु.

घड्याळ [सं] न. घड़ियालु, वाच.

घण [सं] पु. घणु, वडो हयोडो, मुतिको.

घण [सं] वि. (१) घाटो (२) थुल्हो.

घणघण स्त्री. (१) घिंड जो आवाजु, टणकि टणकि (२)
गाइणु. घणघणणे अ.क्रि. बुरणु, वजणु.

घणघणाट पु. घणाटु, बेहदि वडो आवाजु, धिणि धिणि,
छिण् छिण्.

घमघमणे [सं] अ.क्रि. घब्रिडाइणु.

घणाघाई स्त्री. (१) घणी तकड़ि (२) ज़ोरदारु

(बहिष्-भेड़ो).

घतणे [सं] अ.क्रि. नुक्सानकारकु थियणु, ईजाउ थियणु.

घतन [सं] न. (१) संकट, पेचु (२) नुक्सानु, तबाही (३)

मौतिमारु, घातकु. वि. नुक्सानकारकु, घातकु.

घन [सं] पु. घनु, लोहार जो वडो हयोडो.

घन [सं] पु. बादलु, ककरु. घनगर्जना स्त्री. बादलनि जी गजिगोड. घनचक्कर-चक्र पु. (१) बादलनि जो घेरो (२) घमासानु लड़ाई (३) बादलनि जो मेडु (४) ठठु वि. ज़ोरदारु, भयानकु. घनसाबळा वि. बादल जियां सांविरो.

घन [सं] पु. कअबु, शश पहिलू, टीं सघ, डेधि वेकरि ऐं थोल्लि वारी शैड-शिकिलि, (इं) 'क्यूब'. घनफळ न. डेधि वेकरि ऐं ऊंचाईअ जी ज़र्ब, (इं) 'क्युबिकल कॉन्टैन्स'. फनफूट न. डेधि वेकरि ऐं ऊंचाईअ जी फुटनि में माप. घनमूळ न. टियों मूलु, हिसाब में कंहि कअब जो मूलु अंगु, घनु मूलु, (इं) 'क्यूब रूट'. घनवर्ग पु. कअब जी बी सघ. घन विस्तार पु. टीं सघ (हिसाब में).

घन [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो (२) पको, मज़िबूतु (३) भरियलु (४) जावलु (गिहु) (५) नुहिरो. घनता स्त्री. घाटाई, गहिराई. घनदाट वि. गहिरो, घाटो (संगलु). घनद्रव पु. नुहिराई, घाटाणि. घनरूप वि. नुहिरो, घाटो.

घनिष्ठ [सं] वि. गहिरो, वेझो, पको.

घनराट [हिं] स्त्री. (१) घन्निराहट (२) डपु (३) गोडु.

घबाड न. (१) हिकु शुभु महरतु (२) अचानकु मिलियलु घनु. घबाडचूक स्त्री. वडी भुल. घबाडदैव न. वडी किस्मत.

घम-मी [सं] पु.स्त्री. गुड जी दिमी ठाहिन जो बर्तनु, दिमी.

घमघमणे अ.क्रि. सुगंधु-खूशबूड डिणु, मुअतरि करणु.

घमघमाट पु. घमक, खूशबूड-सुरहाणि-हुगाअ जो फहिलाउ.

घमंड, घमेंड [हिं] स्त्री. घमंडु, बांवरु, आकड़ि. घमेंडखोर वि. घमंडी, मगूरु.

घमत स्त्री. गंबट जो पाणी.

घमशान-स्यान [सं] न. (१) रिहसणु (२) घमचरु (३) झझाई (४) हार. वि. (१) थुल्ले मतारो, जांठो (२) शाही (३) झलाऊ, पको (४) अयाशु.

घमेले [सं] न. तगारी, गेंडी.

घम्म क्रि.वि. चुपिचाप, चुपि करे, माठि मेठि में.

घर [सं] न. (१) घर (२) घर जा भाती, कुटुंबु (३) अझो (४) खानो (५) बिरु, आखेरो (६) टुंगु, खांचो (७) कुलु, घराणो (८) खुदि, पाण (९) ज़ाल (१०) खूबी, राजु (११) 'कॉलम्'. घर उठणे घर नासु थियणु, घर रुलणु. घर करणे (१) पंहिंजो घर करणु, घर वसाइणु (२) डेरो करणु. घर दाखविणे धिके कढणु. घर बसणे घर रुलणु. घराची ओढ स्त्री. घर जी सारूणी. घरघरी मातीच्याच चुली खोडीअ खे ई घुमिरो, रिदूं सभेई बूथ कारियूं. मोठ्या घरचा पोकळ वासा बाहिरां चखी मखी अंदिरां बुड् बुड् दखी. घरकज्जा पु. घरु शेडो. घरकरीण स्त्री. घर धयाणी. घरकान्न स्त्री. ज़ाल, घर धयाणी. घरकाम न. घर जो कम. घरकाम्या वि. घर जो नौकर. घरकार-री पु. (१) घर वारो, मुडिसु (२) मालिकु. घरकुबडा-कॉबडा पु. घर खां बाहिरि न निकिरंदडु, बेसंगो, अकेलाई पसंदि कदडु शख्सु, घर जी घरेतडी. घरगुती वि. घरु, घरेलू. घरघुशी-सी स्त्री. मुडिस खे छडे पंहिंजे यार जे घरमें रहंदडु औरत. घरघेऊ-घेणा वि. घर बोडींदडु, झुगोई झुणु कंदडु. घरचार, घराचार पु. कुटुंब जी रसम-हलति-खाजु. घरजमा स्त्री. घर जी टड्क्स. घरजावई पु. साहुरे घरि रहंदडु नाठी. घरटे न. आखेरो. घरत स्त्री. आकाहिई. ऐं सुशील औरत. घरदार न. घरु बारु. घरघनीण स्त्री. घर धयाणी, ज़ाल. घरनिधी स्त्री. विभिचारी औरत. घरपट्टी स्त्री. घर जी टड्क्स. घरफूट स्त्री. घरु फूटि. घरफोड स्त्री. रंधिणे में रोलो. घरफोडी स्त्री. खाटु, संधि, चोरी. घरफोड्या पु. खाटिरियो, संधिरु, घर खे खाटु हणंदडु-चोर. घरबसल्या क्रि.वि. घर वेठे, बाहिरि न निकिरंदे. घरबुडव्या वि. घर बोडींदडु, देशद्रोही. घर भर वि. घर भरींदडु. क्रि.वि. सजे घर में. घरभाडे न.

घर जी मसुवाड़. घरभेद पु. रंधिणे में रोलो, घरू फूटि.

घरमाशी स्त्री. मखि. घरवाटणी स्त्री. घर जी विरह.

घरकुल-कूल न. (१) नंदिङ्गो घर (रांदि में) (२) आखेरो.

घरंगळणे अ.क्रि. लेथिङ्गणु, गिसिकणु, तिरिकणु.

घरघर स्त्री. खहुरो आवाजु.

घरचा वि. (१) घर जो, पंहिजो (२) मुडिसु.

घरंदाज वि. (१) घराइतो, आकाहियो (२) भलो, अशिराफु.

घरा पु. (१) टुंगु, सोराखु (२) जखमु, फाडु, चीरु.

घराणा-णे [हिं] पु.न. घराणो, वन्शु.

घरोबा पु. (१) दोस्ताणो नातो (२) गहिराइप (३) शादी (४) घरू कमु.

घर्म [सं] पु. पघरु.

घर्षक [सं] वि. गहंददु, गसींददु. न. गहण या मेसारण जो साधनु, रबुडु. घर्षण न. रगड़, महिट, गहिको. घर्षणे स.क्रि. महिटणु, गहणु. घर्षित वि. गठलु, महिटियलु.

घवघवणे अ.क्रि. (१) सुगंधु-हुगाउ डियणु-फहिलिजणु (२) धूं धूं आवाजु करणु.

घवघवीत वि. (१) चिटो, साफु नजरि ईददु (२) सुहिणो, मोहींददु.

घवा [सं] पु. ऊन्ही खड.

घष्ठा [सं] पु. (१) ज़ोर सां धींददु गाठि, गहिको (२) ज़ोर सां डिनलु धिको.

घस स्त्री. (१) छुगो, मुचो (२) (वापार में) घाटो, नुक्सानु (३) गाठि (४) कसिवटी पथर ते पातलु सोन जो लीको.

घसका पु. (१) धकु (२) रहिंड (३) छिक.

घसघशा वि. कुरिकिणो, अघ ते न ठहंददु.

घसघशीत क्रि.वि. वधीक, शमाईअ सां.

घसघस स्त्री. (१) कुरि कुरि, हुजत (२) बहिसु, तकिरारु.

घसट स्त्री. मेलु, दोस्ती.

घसटणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) महिटणु, गहणु (२) गसिजी वणु, लगणु (३) कमु टपाइणु, बिना सोच जे कमु करणु (४) महिटणु.

घसर [सं] स्त्री. (१) घाटो, नुक्सानु (२) संगति (३) वधीक दोस्ती (४) हेर.

घसर स्त्री. लहणु, घटिजणु. घसरगुंडी स्त्री. (१) जवालियत, घटाउ (२) गिसिकणि.

घसरट स्त्री. लहवचुइ, गहिरी दोस्ती, रस्तो. वि. तिरिकिणो.

घसरण स्त्री. (१) तिरिकिणी-गिसिकिणी जमीन (२) लाही.

घसरणे [सं] अ.क्रि. (१) तिरिकणु, गिसिकणु (२) घटिजणु (३) जवालियत अचणु (४) उलर करणु (५) किरणु (६) भजी वणु (७) भुल करणु. घसरखेळ पु. बर्फ ते गिसिकणजी रांदि, (इं) 'स्केटिंग'.

घसरा [सं] पु. (१) घीसो (२) रहिंड, रांबूटो (३) छिडिब (४) धमिकी (५) धकु (६) नुक्सानु, घाटो (७) बदि किस्मत जी चोट. घसरा घालणे रडि करे धमिकाइणु.

घसवट स्त्री. (१) लह वचुइ, गहिरी सुवाणप (२) हेर.

घसा [सं] पु. (१) निडी (२) गलो (३) आवाजु. घसा बसणे निडी वेहिजणु-पवणु, घबो पवणु. घसाखाली उतरणे (१) निडीअ खां हेठि लहणु (२) पैसो खाइणु-फवणु.

घसारा पु. (१) अनेक दवाजनि जी मिलावट, मिलावती दवा (२) गाठि (३) लाथि (गाठि जी).

घस्मर वि. (१) थुल्हो, मज़िबूत (२) पेटी, इद खां वधीक खाईंददु. घस्मरण न. मन जो धीरजु, मज़िबूती.

घळ स्त्री. (१) पाणी वहण करे पहाइ में थियल डार, चीरु (२) गुफा (३) बिरु, टुंगु (४) माथिरी (५) घारो, (इं) 'फर्थ'.

घळघळ-ळा क्रि.वि. सांदह लुडिक वहाईंद.

घळघळणे अ.क्रि. (१) (लगातारि) गड़णु (आंसू) (२) ढिलो थियणु (३) कमिजोरी महसूस करणु. घळघळाट पु. (१) आंसुनि जी धारा (२) झोलु (३) शमाई. घळघळीत वि. (१) ढिलो (२) खुलीअ दिलि वारो (३) खूबि.

घळणे [सं] अ.क्रि. (१) ढिलो थियणु (२) टपिकणु, सिमणु, वहणु, गड़णु (३) मोतीअ जो सोराखु वडो थियणु (४) पाणीअ जे बहुकिरे सां मिटी वही वणु.

घाई स्त्री. (१) तकडि, जल्दी (२) धामधूम (३) धमिचरु. घाईघाईने क्रि.वि. तडि तकडि में, तकिडो.

घाज [सं] पु. गाहु.

घाऊक वि. (१) बूधो (वापार, मालु) (२) सभु (३) उको.

न. नपुं.ओ.

धांग स्त्री. (१) अहसासु (२) यादि.

धागर स्त्री. धाघरि.

धांगरणे अ.क्रि. धबिराडणु, मुंझणु.

धाघरा पु. धाघिरो, पडो.

धांची [का] पु. तेली, चाकी.

घाट, घांट [सं] स्त्री. (१) गलो, निडी (२) गले. जो मणिको.

घांट [सं] स्त्री. (१) घिंडु (२) चुगुलु.

घाट [सं] पु. (१) बनावत, आकारु (२) सह्याद्री पहाड जी कृतार (३) घाटु, पहाडु पारि करण लाड ठाहियलु रस्तो (४) नदी या तलाज जे किनारे ते ठाहियल झाका-घाटु (५) मन्सूबो, घाटु (६) इरादो (७) बन्दु. घाट घालणे घाटु घडणु, मन्सूबो करणु. घाटमाथा पु. (१) पहाड जी चोटी (२) माथरीज मां वेंदड सोड्ही वाट. घाटसर-री स्त्री. पहाड जे मथां वारो प्रदेसु.

घाटणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) महिटे मखण जहिडो नरमु करणु (२) सताडणु (३) गाल्हि बोल्हि हलणु (४) मिलाए हिकु करणु (५) थियणु (६) कुटणु, मारणु.

घाटा पु. (१) घाटो, टोटो, नुक्सानु (२) हयोडो.

घाटा, घाटाणा [सं] पु. फोटो (चणे जो).

घाटी [सं] स्त्री. (१) घिंडिणी (२) नंदी माथिरी (३) पहाड जी चाड्ही.

घाटी पित्तपापडा पु. गडहगाजरो (वनस्पती).

घाड [सं] स्त्री. जखमु, फाडु. पु. नंढे फीये खे रफ्तार डींदडु वडो फीयो.

घाण [सं] स्त्री. (१) बांस, बदिबूड (२) गंदु, गंदगी, किनु (३) किनी शैड (४) गूहुं. घाणणे अ.क्रि. बांस करणु, बदि बूड अचणु, किनो थियणु. घाणवट वि. बांस वारो, किनो. स्त्री. गंदी जगुह या शैड. घाणेरडा वि. किनो, गंदो, मेरो, गलीजु.

घाणा [प्रा] पु. (१) घाणो (तेलीज जो) (२) वाघाणो, वाघाई (शैड तरण वगेरह जी). घाणेकार पु. चाकी, तेली.

घाणी [प्रा] स्त्री. (१) घाणो (२) चुन जो घाणो या पथर जो

फीयो (३) बदि बूड.

घात [सं] पु. (१) घातु, कुहणु, मारणु, मातु, मारि (२) धकु (३) जखमु (४) तबाही, बर्बादी (५) कहर, गजबु (६) मुसीबत (७) चालिबाजी. घातक वि. घातकु, खतरनाकु, घाती. घातकी वि. मारीदडु, नासु कंदडु, नुक्सानकारकु. घातपात पु. (१) बर्बादी, तबाही, मारणु (२) मुसीबत (३) भनु डाह, लुटिफिर. घातवार पु. अशुभु डींहुं.

घात [सं] पु. सघ (हिसाबनि में), चड्हाक (आलजबा). घातकर्म न. कंहिं अंग खे सागिए अंग सां ज़र्बिण जो कमु. घातांक, घात निर्देशांक पु. सघ वारो अंगु.

घाबरणे [सं] अ.क्रि. (१) धबिराडणु, मुंझणु (२) डकणु. घाबरा वि. धबिरायलु, डकियलु. घाबरविणे स.क्रि. डकाडणु.

घाम [सं] पु. पघरु, पसीनो. घाम सुटणे पघरु अचणु. घामट वि. (१) पघर वारो (२) गंदो. घामठाण स्त्री. पघर जी बांस. घामाझाकोळ वि. पघर में शलु थियलु. घामेजणे अ.क्रि. पधिरिजणु. घामोळी स्त्री. आराई. घामोळे न. (१) आराई (२) टपुर, घोडे जो हने जे हेठां वारी रिली.

घाय [सं] पु. (१) जखमु, फाडु (२) धकु. घायवट न. जखमु, घाड. घायवटणे अ.क्रि. (१) घाडणु (२) बीमारु थियणु.

घाय स्त्री. तकडि, जल्दी. घायकूत स्त्री. (१) अजाई तकडि (२) बुखार खां अगु थींदड बे चैनी. घायकुतीस येणे (१) देरि न सहणु, तकडि करणु (२) खार खाडणु (३) उताविलो थियणु. घायकुतेपणा पु. उबहराई, तकडि.

घायाळ वि. घायलु, जखिमी.

घार [सं] स्त्री. सिरिणि, हिल.

घारा वि. शेरो. घारेढोळे पु.ब.व. शेरियूं अखियूं. घारडोळ्या वि. शेरो, शिमिरो.

घाल स्त्री. (१) हमिलो, काह (२) नासु, नुक्सानु (३) मुसीबत.

घालणे [का] न. हमिलो, छापो, धाड.

घालणे स.क्रि. (१) रखणु, विझणु, भरणु (२) परिछणु (भाजी) (३) शुरू करणु (दुकानु) (४) पाड़णु (कपिडो) (५) हिसाबु या पिरोली डियणु (६) फिटी करणु, छडे डियणु (७) टुंबणु (८) डियणु. कानावर घालणे कन ते आणणु, बुघाड़णु.

घालमेल-नी स्त्री. (१) गड़िबुद्धि, घोटालो, गोलुमालु (२) रोलो (३) मन्सूबो (४) फथिको, आंधिमांधि.

घालवणे-विणे स.क्रि. (१) तडणु, तडे कडणु, कढी छडणु (२) विवाड़णु (३) मोकिलाड़णु (४) पहुचाड़णु (५) उडाड़णु (६) गुजारणु, बसरु करणु (७) विसाड़णु. वेळ घालविणे वक्तु गुजारणु.

घाला पु. (१) हमिलो, धाड़, जुलिह (२) धकु, चोट (३) मुसीबत.

धानू, घालपाडू वि. (१) कूडो, बेईमानु (२) बूहे में विशंदडु, पैसा बोडींदडु.

घाब [सं] पु. घाउ, जखमु, चोट.

घावटा पु. (१) जखमु (२) जखम जो निशानु.

घावडाव पु. (१) मोक्को (२) पकड़, झल (३) अटिकल (४) कोशशि.

घास, घांस [सं] पु. (१) (रोटीअ वगेरह जो) गिरहु (२) बुकी, अन जी लप (जंड में विझण लाड़).

घास [सं] पु. गाहु. घासकटाऊ-कादू वि. (१) डाहिरी, अनाडी (२) सिपाही. घासकाडी स्त्री. सुकलु कानो, सुकलु गाहु. घासवाला पु. गाही.

घासणी स्त्री. (१) गहको, गसण-गहण जी क्रिया (२) मलण-महिटण-गसण जो साधनु (३) आज़ारु. घासणे [सं] स.क्रि. (१) गसणु, महिटणु, गहणु, मलणु (२) यादि करणु (३) ठगणु (४) जोरु करणु (५) विड्हणु. घासाधीस स्त्री. (१) वरी वरी गसणु-मलणु (२) बड़िसु (३) छिकतान.

घाळ स्त्री. खाटो, पाणीअ जे बहुकरे करे ज़मीन में धींदडु चीरु.

घिरट [सं] पु.न. (१) जंडु (२) चकरु, वेड्हो.

घिरटी स्त्री. (१) जंडु (२) फेरो, चकरु (३) पहिरो.

घिरट्या घालणे कंहींजे चौधारी फेरा पाड़णु, लामारा

डियणु.

घिसा पु. लोहारु. घिसाडघाई स्त्री. उबहराई, तमामु घणी तकड़ि. घिसाडी पु. लोहारु.

घी न. गिहु.

घीवर पु. गिहरु.

घीस स्त्री. गाठि.

घुगरावणे अ.क्रि. उलर करणु.

घुंगरू न. धिंधिरू.

घुगी, घुगूम [सं] स्त्री. घुघू, चिबिरो.

घुटमळणे अ.क्रि. मुंझणु, हिचिकणु.

घुटवळणे अ.क्रि. तडिफणु, फथिकणु.

घुटी [सं] स्त्री. (१) घुटी, सुती (बार जी) (२) कमंद जो गंडु-टुकरु (३) ताकत जी गोली (४) दाहं. घुटी देणे (१) सुती पीआरणु (२) मोहिणु (३) ताकत जे गोलीअ जो असरु थियणु.

घुण [सं] पु. घुणो, उडोही.

घुण, घुणा [सं] पु. गुनो, नक जो अंदिरियों पदों. घुणा फुटणे नकहीर थियणु, नाकिरी.

घुबड न. घुघू, चिबिरो (पखी).

घुमट [फा] पु. गुंबजु, कुबो.

घुमणे [सं] अ.क्रि. (१) गूजणु, पडाडो थियणु (२) झूलणु (३) ईघ थियणु (४) फहिलिजणु (५) धाको पवणु, वजणु.

घुमा पु. (१) डरु, भौ, दहशत (२) थकु (३) चुघु (४) शिशिदरु थियणु (५) आनाकानी.

घुमा-म्या वि. (१) सूणो, सिमिणो, गुझिडो (२) थोर गाल्हाओ (३) मोगो.

घुमावणे [हिं] स.क्रि. घुमाड़णु, फेराड़णु.

घुरकणी स्त्री. गजिगोड़.

घुरकणे अ.क्रि. गजिगोड़ करणु.

घुरमळणे अ.क्रि. (१) मथां उडामणु, लामारा डियणु (२) छिरिकणु (३) हबकणु (४) पुछु लोडाणु पुठियां फिरणु (५) आनाकानी करणु (६) अण चिटो गाल्हाड़णु.

घुरे [सं] न. (१) मिरिघी (२) डंदण (पवणु) (३) भांवाटी

घुला पु. घोघीतो.

घुशी स्त्री. (१) जूम मां घिड़ण जी क्रिया (२) धूक धूकां.

घुसडणे स.क्रि. (१) विझणु, हणणु, टुंबणु (छुरो) (२) घिड़णु.

घुसणे [सं] अ.क्रि. घिड़णु, धूकीदो वणणु, काहे पवणु, अंदरि वणणु.

घुसमटणे [सं] अ.क्रि. साहु बूसाटिजणु-मुंझणु.

घुसळणे स.क्रि. (१) विलोडणु (२) जोर सां लोडाडणु (३) बेजारु-तंगि करणु (४) झुबणु. घुसळा पु. (१) विलोडे कढियल शैड (२) मखणु.

घुस्मारणे स.क्रि. मुंसाए मारणु.

घुस्सा [अ] पु. गुसो, कावडि.

घूर्ण वि. मस्तु, खुमार में बुडलु (२) पेनांगु.

घूर्णन [सं] न. गोलु गोलु फिरणु, गोलु फेरी.

घू [सं] स्त्री. गुस.

घृणा [सं] स्त्री. (१) नफिरत, बुछां (२) दया, रहमु, क्रियासु.

घृत [सं] न. गिहु, गीहु. घृतकुंभ पु. कामी प्रेमी. घृतकुकल्या स्त्री. गिह ऐं खंडु जा तजाम. घृतबुद्धी स्त्री. मोगाडप.

घृष्टी [सं] स्त्री. (१) गाठि, गसण जी क्रिया (२) संगु, सुहुबत.

घेगावणे अ.क्रि. (१) साइ खाडणु, पोसिरणु (२) तंगि यियणु.

घेघे स्त्री. जोरदार काह. घेघेमार पु. जोरदार हमिलो (करण). क्रि.वि. जोर सां, जोश मां.

घेणे स.क्रि. (१) वठणु (२) खरीद करणु (३) कबूलणु, अंगीकार करणु (४) बखु वठणु (५) पकिडणु (६) इरादो करणु (७) बुघणु (८) कपणु, वढणु (९) हासुलु करणु (१०) जोडणु, मिलाडणु (११) पारि करणु (१२) वणणु (१३) खणणु (साहु). घास्ती घेणे दहशत यियणु, डकणु. शोध घेणे जाचणु, गोल्हणु.

घेणे न. (१) उधारी डिनल रकम (२) लुट, फुरि. घेणेकरी-दार वि. लहणेदार. घेणे देणे न. डियणु वठणु, डे वठु.

घेता वि. वठंदडु.

घेर पु. (१) घेरो (२) दाइरो (३) पलज, पांडु (४) घाघिरो (५) गेलि, तंगु.

घेरणी स्त्री. घेरो, वेड्हो.

घेरणे [सं] स.क्रि. (१) घेरणु, घेरो करणु (२) व्याकुलु करणु (३) चंबे में फासाडणु.

घेरा पु. घेरो, वेड्हो.

घेराब-बो पु. घेराज, वराए वणणु.

घेरी स्त्री. चकर, भांवाटी.

घेलाशेट पु. डहिरी, गुंवार.

घेव पु. वठु (डे वठु). वि. वठण जोगो.

घेवडा पु. सीम, हिक किस्म जी राहें जी फरी.

घेवदेव स्त्री. (१) डे वठु (२) उदमु, वापार.

घेवाणदेवणा स्त्री. डे वठु, पैसे जो वहिवार.

घेवारी पु. रेजिको मालु विकिणंदडु वापारी.

घो, घोव [प्रा] पु. घोडु, मुडिसु.

घोकणी स्त्री. दौर करण या वरी वरी चवण जी क्रिया.

घोकणे स.क्रि. दौर करणु, तोते वांगुरु यादि करणु, रटणु.

घोकंपट्टी स्त्री. रटण जी क्रिया, वरी वरी यादि करण जी क्रिया.

घोक्या वि. रटींदडु, यादि कंदडु (तोते जियां).

घोंगडी-डे स्त्री. न. कंबलु. घोंगडे गळ्यात पडणे गिची अ में धिंडिणी बुधियणु, मुसीबत में फासणु.

घोगरा वि. घघो-घुटियलु (आवाजु).

घोंघावणे अ.क्रि. (१) भूं भूं करणु (मखियूं) (२) गंवणु (३) घूघट करणु (हवा) (४) गडु यियणु. घोंगाट पु. भूं भूं (मखियुनि जी).

घोट [सं] पु. डुकु.

घोटणे [प्रा] स.क्रि. (१) घोटणु (२) गहणु (३) यादि करे पको करणु (४) रटणु, दुहिराडणु (५) सहणु, भोगणु (६) गीहणु.

घोटविणे स.क्रि. (१) अखर पका करणु, मश्क पचाडणु (२) हंडाडणु, मन में गौर करणु.

घोटा पु. (१) मुरे जो संघु या हडी, मुरो (२) घोटियल भंग (३) डंडो (घोटण जो).

घोटाळणे [सं] अ.क्रि. (१) मुंझणु, हिचिकणु (२) अजायो

फेरा पाइणु.

घोटाळा पु. घोटाळो, गडिबडि, गोलुमालु.

घोटीव वि. (१) घोटीयलु, घोटे लसो कयलु (२) मश्क पचाए सुठा कयल (अखर).

घोडा [सं] पु. (१) घोडो (२) घेरि, ओभारी, (इं) 'बोअर' (जाग्राफी), नदीअ जे छोड वटि उहा सामूंडी वीरि जा नदीअ जे मयां चड्ही अचे.

घोडी [सं] स्त्री. (१) घोडी (२) घडामंजी, घोडी वगेरह (३) पेर घोडियूं.

घोडे-ड [सं] न. घोडो. घोडे उभे करणे खंडकु विसणु, रुकावट पैदा करणु. घोडे दामटणे पहिरीं पहिंजो ई कमु करणु. घोड्यावर बसणे नशे में हुअणु. घोड्यावर बसून येणे तकडि कंदे अचणु, घोडे ते चड्ही अचणु. घोडकुदळ पु. (१) जणियो पाइण जी उमिरि थी वगण खां पोड बि जणियो न पाईदडु छेकिरो (२) वडवर, शादीअ लाडकु हुंदे बि शादी न कयल छेकिरी. घोडका-क्या पु. सईसु. घोडगा पु. उमिरि में वडो पर बाराणे सुभाअ जो छेकिरो. घोडचूक स्त्री. वडी चूक-भुल. घोडदळ न. घोडे सुवारनि जी फौज, रसालो. घोडदौड स्त्री. घोडनि जे डुकण जी शर्त. घोडनवरा पु. वडीअ उमिरि जो घोड. घोडनवरी स्त्री. वडीअ उमिरि जी कुंआरि. घोडमाशी स्त्री. बुधी. घोडवळ स्त्री. तबेलो. घोडविबाह पु. बेमेलु विहांवु. घोडवेल स्त्री. घोडे जी लिङि. घोडशी स्त्री. घडामंजी. घोडशीर स्त्री. खुच, मुरे ऐं टंग जे विच वारी वडी नस. घोडेकाठी स्त्री. पेर घोडियूं. घोडेघास न. रश्को, रिश्को (गाहु).

घोण स्त्री. सौ पेरी, कन सोपारी.

घोणशा वि. मोगो, सुस्तु.

घोणा [सं] पु. नकु, बिनि नासुनि ज विचवारे पर्दे जो मथियो हिसो. घोणा फुटणे नकहीर थियणु.

घोर [सं] पु. (१) खोंघिरो (२) परघोर, जारु, चिंता, ओनो (३) दाहं (४) शोरु (५) रोदनु पिटिको (६) मुसीबत. वि. (१) घोरु, बे इहदि (२) खौफनाकु (३) गहिरी (निंड) (४) घमासानु. घोर पडणे चिंता

थियणु, दिलि लुडहणु.

घोरणे [सं] अ.क्रि. खोंघिरा हणणु.

घोरपड स्त्री. (१) गोह (२) मुसीबत (३) डोहु.

घोव पु. मुडिसु, घोदु, पती.

घोष [सं] पु. (१) धनारनि जो वथाणु, गऊशाला (२) नादु, वडो आवाजु, गर्जना (३) दुहिराङ्ग-यादि करण जी क्रिया.

घोषणा [सं] स्त्री. (१) पघिराई, ऐलानु (२) नअरो, (इं) 'स्लोगन्'.

घोस, घोंस [सं] पु. छुगो, मुचो, तुरो.

घोसणे स.क्रि. (१) गोलहणु (२) लभिजणु, मिलणु.

घोसाळे न. लसी तूरी, राजखोश्ट.

घोळ पु. (१) गडि बडि, घोटाळो (२) संझटु (३) मूंझारो (४) बहिसु (५) डुक डोड (६) गडण-मिलाङ्ग जी क्रिया. घोळ घालणे (१) खूबि बहिसु करणु (२) गडि बडि-गोडु-मूंझारो पैदा करणु.

घोळ पु. (१) घेरो (२) पलज, पांडु (३) मछियूं फासाङ्ग जी थेल्ही.

घोळ स्त्री. लूणक.

घोळका पु. (१) भीड, मेडु (२) शोरु, रडियूं वाका.

घोळण न. (१) छडह, छाणण जी क्रिया (२) आटणु.

घोळणी स्त्री. छडह, छडह छांड.

घोळणे [सं] स.क्रि. (१) तारणु (छज में अनु विझी) (२) मन में खुखणु, का गाल्हि मन में हुअणु (३) मखणु, (गिहु) (४) खोटे खोटे पुछणु (५) छिले लसो करणु (६) हिरणु (७) सताङ्गणु (८) छिकणु, धिकणु. घोळून घोळून क्रि.वि. (१) वर वर करे (२) उथिलए पुथिलाए (३) बदिलाए सदिलाए.

घोळविणे स.क्रि. (१) मन में हंडाङ्गणु, सोचणु (२) तकिलीफ डियणु (३) पता पीसणु.

घोळसणे स.क्रि. (१) गडणु, मिलाङ्गणु, (२) दसणु, हेठि केराङ्गणु.

घोळणा पु. डिसो 'घोणा'.

घ्न [सं] वि. मारीदडु, नासु कंदडु.

घ्या उ.वा.उ. डिसो! डिडुड!

घ्राण [सं] न. (१) नकु (२) बांस, बूड़.

घ्राणेंद्रिय [सं] न. नकु.

घ्रात [सं] वि. सिंधियलु.

घ्राता वि. सिंधंदडु.

घ्रेय [सं] वि. सिंधण जोगो.

ङ

ङ मराठी वर्णमाला जो पंजों इर्फु सहीइ हिन अखर सां शुरू थिंदइ लफ़्ज मराठीअ में कोन्हनि.

च

च मराठी वर्णमाला जो छहों इर्फु सहीइ.

च अ. (१) इरादो-पक-सफ़ाई-खासियत ऐं पंहिजाइप डेखारिंदडु इर्फु, ई. (मि. 'शालेच पाहिजे' = थियणु ई खपे.) (२) जहिडो, सागियो.

चक [सं] पु. (१) धाको, दबिदबो (२) काइदो, नेमु (३) डंगु, रीति (४) ढल (५) एकता (६) हिसे में मिलियल जमीन.

चकचकणे अ.क्रि. चिमिकणु, ब्रहिकणु. चकचकाट पु. चमक, चिमिको. चकचकीत वि. चिमिकंदडु, साफु.

चकचकावणे स.क्रि. ज़ोर सां चमाट हणणु.

चकणा [सं] वि. टेडो, टेडी अखि.

चकणे [सं] अ.क्रि. (१) दोखो खाइणु, ठगिजणु, फासणु (२) मतियूं मुंडी ववणु, वाइडो थी ववणु (३) रांदि में ताडी डियणु.

चकती [सं] स्त्री. (१) गोलु टुकरु, फार (धातू-कागज़-मेवे जी) (२) बिलो, पासि.

चकंदळ [सं] न. (१) गोलु टुकरु (२) चांदिणी, चिटी, चिटो (डड जो) (३) डनो.

चकभूल [सं] स्त्री. (१) हैरत, अजबु (२) भ्रमु.

चकमक [सं] स्त्री. (१) चकुमकु (२) छिक ताण, शगिडो (३) लडाई, चकिरी.

चकरावणे अ.क्रि. अजब में पवणु, वाइडो थी ववणु.

चकला [हिं] पु. (१) शहर जो हिंसो-महिलो-पाडो (२) वार्ड जे मइजिस्ट्रेट जी कचहिरी (३) अडो.

चकवणी स्त्री. (१) गुमराहु करणु (२) दोखो, ठगी (३) गोही.

चकवा [सं] पु. (१) चकुओ पखी (२) भ्रम में विशंदडु भूलु (३) मलाइनि जो हिकु गीतु.

चकविणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) दोखो डियणु, ठगणु (३) अजब में विज्ञणु, मूझारे में विज्ञणु.

चकळ [सं] न. टुकरु, भाडो, हिंसो.

चकाकणे अ.क्रि. चिमिकणु, ब्रहकणु, जरकणु, खिंवणु.

चकाकी स्त्री. चिमिको, तिजिलो.

चकोटी-ट्या [सं] स्त्री. गप शप, ठडो ठकाउ.

चकार पु. बिड्क, हिकु बि लफ़्जु.

चकित [सं] वि. अजब में पियलु, घबिरायलु, डिनलु.

चक्क वि. (१) चिमिकंदडु, रोशनु (२) हैरत में पियलु (३)

चिटो. क्रि.वि. (१) अखियूं चर्खु कंदडु, साफु साफु.

चक्कर [सं] न. (१) चकरु, फेरो, फेरी, भांवाटी (२) फीथो, गोलु, (३) अजीबु शख़्खु (४) घेरो.

चक्का पु. चको (डहीअ जो).

चक्काचूर वि. चकिचूर, चकिनाचूर.

चक्की [सं] स्त्री. (१) चकी (२) जंडु.

चक्र [सं] न. (१) चकरु, चकिरो, चर्खु (२) टोली, टोलो (३) गोलु (४) भौरु, कुनु (पाणीअ जो) (५)

भाडो, हिंसो (६) मुसीबत, औखी वेल (७) मंडलु.

चक्रकता स्त्री. गोलाई. चक्रवत वि. फीथे जियां गोलु.

चक्रवर्ती पु. चक्रवर्ती, रुड़ ज़मीन जो शहनिशाहु.
चक्रवाक पु. चकुओ पखी. चक्रवाढ, चक्रवाढव्याज पु.
गडियलु व्याजु. चक्रवात पु. वाचूड़ो. चक्रवृद्धी स्त्री.
गडियल व्याज सा वधंदइ रकम. चक्रव्यूह पु. (१)
लशकर जो खासि गोलु मोर्चो-धेरो (२) औसडु.
चक्राकार पु. गोलु. वि. गोलाओं. चक्रांग पु. कड़डो
(पखी). चक्रांत पु. मन्सूबो, घाटु. चक्रावर्त वि.
गोलाओं, गोलु.

चक्रम पु. चकिरमु, अजीबु सुभाज वारो शख्सु.

चक्री [सं] स्त्री. (१) गडिजी कयलु प्रोग्रामु (२) पटिके जी
रचना (३) मति; अकुलु (४) रिवायत, परंपरा. वि.
(१) गोलु फिरंदडु (२) वारेवटीस सां कयलु. चक्री
उडविणे मज़ाकु करणु, खियु करे वठणु, छी छी करणु,
ठठेली करणु. चक्री उपोषण न. वारे वटीअ सां कयलु
उपवासु-लंघणु. चक्रीवादल न. गुरो वाचूड़ो, चकरदार
तूफानु, (इं) 'साइक्लॉन'.

चखोट [सं] वि. (१) साफु, निर्मलु (२) सुहिणो, सुठो.

चंग [फा] पु. (१) लगड़ जो पुछु (२) वडी डफिली (३)
शर्त (४) चंगु. चंग बांधणे चंग ते चड्हणु, कमरि
कशिणु, तयारु थियणु, प्रतिग्या करणु, संदिरो बुधणु.

चंग [सं.का] वि. (१) चालाकु, होशियार (२) चडो, सुठो.

चंगल स्त्री. (१) झसाई, घणाई (२) मजो (३) शाहाणी
हालति (४) तृप्ती.

चंगी, चंगी भंगी वि. इलती, आदती.

चघल न. (१) चबाड़े फिटि कयलु फोगु (२) बक बक. वि.
(१) सुस्तु, ढिलो (२) बे सवादी.

चघलणे [सं] स.क्रि. चबाड़णु.

चंच [सं] वि. होशियार, चालाकु, तेजफहमु, तेजु.

चंचणे, चंचणे अ.क्रि. (१) मरणु (२) कम तां कडियो वणु.

चंचल [सं] वि. (१) चंचलु (२) टेमी, पूरालो (२) तेजु.

चंचलपणा पु. चंचलता, चिलिविलाई.

चचविणे स.क्रि. (१) दगा सां मारणु, गुडीअ तरह मारणु
(२) सत्पानासु-तबाह करणु.

चंचल वि. डिसो 'चंचल'.

चंचा [सं] स्त्री. (१) ओड़ो, ओणू, पखियुनि खे डकाइण

लाइ खेत में ठाहे बीहारियलु काननि वगेरह जो
माणहूअ जो नकुली पुतिलो (२) सुकलु शख्सु.

चंची [सं] स्त्री. पान जो सामानु रखण जी खाननि वारी
नंदिडी गोथिरी.

चंचु स्त्री. पखीअ जी चुहिब. चंचु प्रवेक्ष पु. चिड़ण-दाखिलु
थियण जी क्रिया.

चंचू [सं] वि. होशियार, काबिलु.

चट [सं] पु. (१) डभु, डभ (गाहु) (२) ब्राह्मण जे बदिरां
रखियलु डभनि जो पुतिलो या डभ (सिराघ में).

चट [सं] स्त्री. (१) चट, सवादु, लज्जत (२) इलत, हेर,
चटिको. वि. वाहियातु. क्रि.वि. (१) यकिदमु (२)
खतमु (३) सभई गडिजी (४) बाई, गिरिकाप (५)
पंहिंजो पाण, पाणेही.

चंट वि. (१) चालाकु, होशियार (२) दुटो (३) खडो तडो,
जल फटाको.

चटई [सं] स्त्री. तौरी, तडो. चटईक्षेत्र न. (इं) 'कार्पेट
एरिया'.

चटक स्त्री. (१) चटक, चाहु, शौकु (२) चट, चश (३)
चूस, चाट (४) मार, हेर, आदत (५) ओनो,
आंधिमांधि (६) तडिफ. पु. तूती (पखी), (इं)
'फिन्च'. चटक लागणे चाट पवणु, डाठ हिरणु.
चटकदार वि. जड़केदार, सवादी.

चटकचांदणी स्त्री. ठाहूकी-सुहिणी-छबीली-अल्बेली औरत.

चटकन क्रि.वि. फौरन, शटि, यकिदमु, ठहपह.

ठपका [सं] पु. (१) लहिस, तज (२) डंभु, दागु (३) सूर
(४) ओनो (५) मन खे चुभंदडु त्ज़ानो (६) नुक्सानु,
घाटो (७) ताति (८) विछोड़ो, डुखु.

चटकावणे स.क्रि. (१) धकु हणणु (२) चकु पाइणु.

चटणी-नी [सं] स्त्री. चटिणी.

चटपट स्त्री. (१) गुणिती, ओनो, सांगो, अंदेशो (२) ताति
(३) चालाकी. क्रि.वि. चटि पटि, अचानकु, यकिदमु,
फौरन.

चटावणे अ.क्रि. (१) शौकु-चाहु पैदा थियणु (२) बुरी आदत
लगणु, हेर पवणु.

चटेल वि. इलती, हेराकु, आदती.

चटोर वि. (१) वाहियातु, बेहूदो, फाहिशु (२) बटाकी (३) कमीणो, कुधो.

चट्ट [प्रा] क्रि.वि. असुलु, सफ़ा, बिल्कुलु, पूरीअ तरह.

चट्टा [हिं] पु. (१) चिटो, फुरिडीअ जो निशानु (२) घाटो, नुक्सानु.

चंड वि. (१) तीसिरु, गुसेवारो (२) जोरदारु, तेजु.

चढफढ स्त्री. (१) खार, जख (२) फथिको, लोछ. चढफढणे अ.क्रि. (१) खार खाइणु (२) फथिकणु, लुछणु.

चढफढाट पु. (१) फथिको, लोछ (२) खार, जख.

चंडाल-ळ पु. (१) चंडालु, नीचु (२) पापी, कमीणो, ज़ालिमु. चंडाल चौकीही स्त्री. चंडाल चौकिडी, नीच माणहुनि जी टोली.

चंडोल पु. (१) चंडूलु (पखी) (२) रंगीलो शख्सु (३) अलबेलो-छबीलो शख्सु (४) फ़ौज जी पछाडी, पछाडीअ जी रख्या कंदड़ फ़ौज.

चडी स्त्री. चदी.

चढ पु. (१) चाइही (२) चाइहु, वाधारो, तरक्की (३) वाधि (४) चइहाई. वि. खटंदहु, उतमु. चढ देणे हिमियाइणु, हिमथअफ़ज़ाई करणु. चढउतार पु. लहु चइहु, लाही चाइही.

चढणे [सं] अ.क्रि. (१) चइहणु, सुवारु थियणु, मये वनणु (२) घमंडु थियणु (३) धिइणु (४) मिलणु, हासुलु थियणु.

चढता वि. (१) चइहंदहु, वधंदहु, वाधारो कंदहु (२) चाइहीअ वारो, मथाहों. चढता पाया पु. शानशौकत जो वक्तु, औजु.

चढती स्त्री. (१) चइहु, वाधारो, तरकी (२) ऊचो-वडो दर्जो. चढती कमान स्त्री. शानशौकत जो वक्तु, सणाईह. चढती कळा स्त्री. (१) चंड जे कलाउनि जो वाधापो-वधणु (२) शानुशौकत, सुखु संपदा, औज. चढती पराई स्त्री. (१) शानु शौकत, वाधारो (२) वधंदहु उमिरि. चढती श्रेणी स्त्री. चइहंदहु सिल्सिलो.

चढते व्याज न. गडियलु व्याजु.

चढवट पु. चाइही. वि. चाइहीअ वारो.

चढविणे स.क्रि. (१) चाइहणु (२) पाइणु (कपिडा, गृह) (३) हणणु (४) खाइणु, पीअणु (नशेदार शैड) (५) खुशामद करे मये चाइहणु.

चढा वि. (१) ढिघो (२) छिकियलु (३) वधीक.

चढाईत वि. (१) चइहण में माहिरु (२) माहिरु घोड़े सुवारु.

चढाऊ वि. (१) हमिलावर (२) चइहण जोगो.

चढाओढ स्त्री. चढाभेटी, शर्त, स्पर्धा, चइति.

चढावा पु. (१) घोटेतनि तर्फ़ आयलु कुआरि जो वगो (२) नज़िरानो, भेट (३) वाधारो (४) लेपु.

चढेल वि. मगिरुरु, आकडिमुठ्यो, बे अदबु.

चढोवढी स्त्री. चढाभेटी, शर्त.

चण स्त्री. क़दु, डीलु, बनावत.

चणका पु. (१) डंग जो सूरु (२) सूरु.

चणचण स्त्री. कमी, तंगी, घटिताई, गर्ज़.

चणा पु. चणो, फोटो.

चतकोर वि. पारिचो, चोथों हिस्सो.

चतुर [सं] वि. चारि (४).

चतुर पु. भंभूरी, (इं) 'इङ्गन् प्लाड'.

चतुर [सं] वि. चतुरु, चालाकु, माहिरु, होशियारु.

चतुरंग [सं] वि. चइनि किस्मनि जी फ़ौज (हाथी, घोड़ा, रथ, प्यादा).

चतुरस्त्र [सं] पु. चौकुंडो, चौरसि. वि. (१) चौरसि (२) माहिरु, क़ाबिलु.

चतुराई स्त्री. चतुराई, चालाकी, क़ाबिलियत.

चतुर्थ [सं] वि. चोथों.

चतुर्थांश पु. चोथाई, चोथो, चोथों हिस्सो.

चतुर्थी [सं] स्त्री. चोथि.

चतुर्दश [सं] वि. चोडहों, चोडहें. चतुर्दशविद्याधाम वि. अज़लॉ विद्वानु, पंडतु.

चतुर्दशी [सं] स्त्री. चोडसि.

चतुर्धा [सं] चइनि किस्मनि जो.

चतुर्भुज [सं] वि. (१) चतुरभुजु, चइनि हयनि वारो श्री विष्णू (२) चौकुंडो (३) शादी कयलु, परिणियलु.

चतुर्वर्ग [सं] पु. धर्म-अर्थ-कामु ऐं मोखु.

चतुर्वर्ण [सं] पु. ब्रह्मणु-खत्री-वैश्यु ऐं शूद्र.

चतुर्विध [सं] वि. चङ्गि किस्मनि जो.

चतुष्कोण [सं] पु. चौकुंडो.

चतुष्टाई [सं] स्त्री. (१) पङ्चनि जी जाच (२) गालिह फैलिजणु.

चतुष्टय [सं] न. चङ्गि जणनि जो मेडु, चौकिडी.

चतुष्पाद [सं] वि. चौपायो (गांड-मेंहिं).

चतुःसीमा [सं] स्त्री. चङ्गि ती तर्फनि जूं इदूं.

चतुःसूत्री [सं] स्त्री. चङ्गि नि उसूलनि जो मजमूओ. वि. चङ्गि नि किस्मनि-उसूलनि जो.

चत्वार [सं] वि. चारि (४).

चंदन [सं] न. (१) चंदनु (२) लेपु (३) तबाही.

चंदेरी वि. सोनहिरी.

चंदेल पु. चंडोलु, चंडूलु (पखी).

चंद्र [सं] पु. (१) चंदरु, चंडु (२) मोर जे खंभ जी विचीं टिकी. चंद्रग्रहण न. चंडग्रहण. चंद्रप्रकाशित वि. चांडोको, चांडिणो. चंद्रबल-ळ न. चंड जी मुवाफिकत. चंद्रमौली पु. शंकरु. चंद्रविकासी वि. चंड जे उभिरण सां टिडंदडु (कमलु). चंद्रक्षय पु. उमास.

चंद्रस पु. चंदिरसु.

चंद्रिका [सं] स्त्री. चांडाणि, चांडोकी.

चंद्रोदय [सं] पु. चंड जो उभिरण.

चंपक [सं] पु. चंपा गुलु. चंपकमाळा स्त्री. चपाकली (हार).

चपकन-दिशी क्रि.वि. यकिदमु, खिन पल में.

चपखल क्रि.वि. ठीकु, ठहिकणु, बराबरि, (इं) 'फिर्द'.

चपहा-हा [सं] वि. (१) मिनो (नकु) (२) चिमितिरो (३) चुंझो.

चंपत [सं] वि. गाड्बु, गुमु, ओझलु.

चपराक स्त्री. चमाट, यफ, धकु.

चपराशी-सी [हिं] पु. पटेवालो.

चपल-ला [हिं] स्त्री. चंपलु.

चपल-ळ [सं] वि. (१) चालाकु (२) फुड्तु (३) तेजु (४) चंचलु (५) तकिडो चपळाई स्त्री. चालाकी, फुड्ती, तेजी.

चपाचप क्रि.वि. झटि, फौरन, यकिदमु.

चपाटणे अ.क्रि. (१) खाई छडणु, गिरिकाडणु (२) कमु लाहे

छडणु.

चपाटा पु. (१) रफ्तार, तेजी (२) मार (३) इमिलो.

चपाती [हिं] स्त्री. चपाती, फुलिको.

चपापणे अ.क्रि. (१) छिर्कु भरणु (२) डकी ववणु, हीसिजणु (३) लजी थियणु, शकिजणु.

चंपी स्त्री. (१) मालशि, लिङ महिटणु, ज़ोर डियणु (२) हजामत.

चपेट [सं] (१) चपेट, धकु, चमाट (२) चोट (३) मुसीबत (४) घाटो, नुक्सानु (५) इमिलो, धाड.

चपेटणे स.क्रि. मारणु.

चप्पल स्त्री. चंपलु.

चबकणे अ.क्रि. हीसिजणु, डकणु.

चबकल-खल क्रि.वि. डिसो 'चपखल'.

चबचबणे अ.क्रि. पाणीअ में पिसणु, आलो थियणु.

चबढब स्त्री. (१) अंधि धुंधि, बे इंतजामी (२) गोडु शोर (३) दखलअंदाजी (४) नाकामयाबी (५) डांवाडोलु हालति.

चबरा, चबरट वि. बक बक कंदडु.

चबाबणे अ.क्रि. हीसिजणु.

चबुतरा [हिं] पु. (१) चबूतिरो, (२) चौकी (३) कचहिरी.

चंबू पु. (शीशे जी) घुघी.

चभळ वि. डिलो, वेकिरो.

चमक [हिं] (१) चिमिको, तिजिलो (२) सट (उभिरणु) (३) मिखिरु. चमकणे अ.क्रि. (१) चिमिकणु, बहिकणु (२) छिर्कु भरणु (३) सूरु थियणु (सट जो) (४) हीसिजणु (५) ज़ाहिरु-मशहूर थियणु (६) अजब में पवणु.

चमकाविणे स.क्रि. (१) घमिकाडणु (२) बेद सां मारणु (३) सींगारणु, चिमिकाडणु.

चमकी स्त्री. (१) चामिकी, बेद जो लकुणु (२) नकुली रेशमु (३) चिमिकंदडु हीरो (नक जी फुलीअ जो) (४) चिमिकंदडु पनी.

चमचमणे अ.क्रि. बहिकणु, चिमिकणु.

चमचमाट [सं] पु. (१) चमक, तिजिलो (२) खाडणु पीअणु जी झझाई.

चमचमीत [सं] वि. (१) सवादी, ज़ाइक़ेदार (२) काफ़ी, भरिपूर.
 चमचा [सं. फ़ा] पु. चिमिचो.
 चमत्कार, चमत्कृती [सं] पु. स्त्री. चिमतकार, अज़बु, इसरार, करामत. चमत्कारिक वि. अज़ीबु, अनोखो.
 चमनी वि. रंगीलो, रांदि वगेरह जो शौकीनु.
 चमार [सं] पु. चमार, मोची.
 चमू [सं] स्त्री. फौज.
 चयन [सं] न. गड्डु करण जी क्रिया, ढिगु, मेढु.
 चयन स्त्री. (१) चैनु, आरामु (२) मज़ो, मस्ख़री.
 चर [सं] पु. चर, चुर, खाही, खड़. स्त्री. रहंड. न. वगण जी क्रिया. वि. चुरंदडु, हलंदडु, वेंदडु, फिरण घिरण वारो.
 चरक [फ़ा] (१) चीचिड़ो, कर्मंद जी रसु कढण जी मशीन (२) लेपु-मुलिमो डियण जी मशीन (३) जंडु.
 चरकट [सं] पु. ककि कंदड़ तकिरीर-गुल्हाड़णु, पटाड़.
 चरकणे अ.क्रि. (१) फाटणु, चीरिजणु (कपिड़ो) (२) डकणु, दहिको थियणु (३) मुंझणु, छिरिकणु, मतिपूं मुंझणु.
 चरका [फ़ा] स्त्री. (१) सड़ण खां पोड़ धींदडु सूरु (२) डंभु, दागु (३) सूरु, डुखु.
 चरकी [फ़ा] स्त्री. सिराणि, चाकूं वगेरह तिखो करण जो फीयो.
 चरखा [फ़ा] पु. चखों, ऐटु.
 चरग-घण न. चरागाहु.
 चरचर स्त्री. (१) सूरु, वेदना (२) पछिताउ.
 चरचरीत वि. (१) खहुरो (२) तिखो (३) चिटो, साफ़ु.
 चरचोंडा वि. चुगुलुखोरु, बकबक्यो.
 चरट न. नोड़ी.
 चरहणे स.क्रि. डरणु, पीहणु.
 चरण [सं] न.पु. (१) पेरु, पेर (२) कविता जी सित.
 चरणे [सं] अ.क्रि. (१) चरणु, गाहु वगेरह खाड़णु (२) चूंडणु.
 चरपट [सं] स्त्री. पटाड़, अजाई बक, शक. चरपटपंजरी स्त्री. पटाड़, ककि कंदड़-थकाईदडु-गुल्हाड़णु, अबू बहुर.

चरफड-डाट पु. जख, पोसिरणु, फयिको. चरफडणे अ.क्रि. (१) जख खाड़णु, पोसिरणु (२) फयिकणु (३) खफे थियणु.
 चरबट स्त्री. पटाड़, मगज़खाऊ गुल्हि. वि (१) चरबटु, वातफाटो, वड वातो (२) बे सवादी (३) बे अदबु, शोखु (४) बकबक्यो (५) चालाकु, धूर्तु.
 चरबी [फ़ा] स्त्री. चरिबी.
 चरम [सं] वि. आखिरी, पोयों. चरमकाल पु. परिलड, मौतु. चरमगती स्त्री. मोखु. चरमज्ञान न. ईश्वर जो ग्यानु.
 चरविणे स.क्रि. चारिणु.
 चरवी [सं.का.] स्त्री. चौरी.
 चरवे न. चारो, पसुनि-पखियुनि जो दाणो-अनु, चोगु.
 चरा पु. रहंड, लीक.
 चराई स्त्री. चाराणी, मालु चारण जो उजोरो.
 चराचर [सं] न. स्त्री. साहवारा ऐं बे जानि, मुतहरकु ऐं गैरि मुतहरकु, सिरिष्टी.
 चरित [सं] न. (१) चरित्रु, हलति (२) कथा (३) इखलाकु (४) सुभाउ.
 चरितार्थ [सं] पु. (१) इछा पूरी थियणु (४) गुज़रो. वि. सफलु, सोभारो.
 चरित्र [सं] न. (१) चरित्रु, इखलाकु, हलति (२) हालति (३) जीवन चरित्रु.
 चर्चिणे [सं] स.क्रि. (१) (सरीर ते) हणणु, लगाड़णु, थफणु, लेपु लगाड़णु (२) ज़िकिरु करणु.
 चर्चा [सं] स्त्री. (१) गुल्हि बाल्हि (२) ज़िकिरु (३) बयानु (४) बहिसु (५) मकालो (६) वीचारु (७) खबर (८) गिला. चर्चासत्र न. (इं) 'सेमीनार'.
 चर्पट स्त्री. (हथ जो) चंबो, बुजो.
 चर्पटपंजरी स्त्री. डिसो 'चरपटपंजरी'.
 चर्बी स्त्री. चर्बी.
 चर्म [सं] न. (१) चर्मु, चमु, चमिड़ी (२) खल (३) ढाल. चर्मका स्त्री. पखाल. चर्मकार पु. चमार, कलालु. चर्मचक्षू-दृष्टी स्त्री. अखियूं. चर्मपत्र न. चमई पनो. चर्मरोग पु. चमिड़ीअ जी बीमारी. चर्मरोग, चिकित्साशास्त्र न. (इं) 'डर्मटोलॉजी'. चर्मी वि.

चर्मी, चमई.

चर्या [सं] स्त्री. (१) चहिरो, शिकिलि (२) डंगु, रीति (३) हलति (४) बनावत (५) वहिंवार.

चर्न न. डप करे धींदडु दहिको.

चर्वण [सं] न. (१) चबाइण जी क्रिया (२) चबाइण जी शैड.

चर्वित [सं] चबाडियलु. चर्वित चर्णन न. (१) चबाडियलु वरी चबाइणु, ओगारणु (२) विंघ लगाइणु, वरी वरी उहाई गाल्हि करणु.

चन्हाट [सं] न. (१) नोडी, नोडु (२) नोडी वटण लाइ चर्छी फेराइण जी क्रिया (३) पटाइ, अबू बहूर, ककि कंदड गाल्हि, विंघापणु.

चल [सं] वि. (१) हलंदडु, मुतहरकु (२) चंचलु. चलचित्र न. सिनेमा. चलचित्रगृह न. सिनेमाघर. चलचित्रदर्शक पु. चुरंदड तस्वीरुं डेखारींदडु, (इं) 'बायोस्कोप'.

चलणे [सं] अ.क्रि. चलणु, हलणु, वणणु.

चलती स्त्री. (१) वाघारो (२) शानु शौकत, औज (३) हलंदी.

चलन [सं] न. (१) हलणु, वणणु (२) हलति (३) सिक्को (४) चालू सिक्को, (इं) 'करन्सी' (५) रसीद, पैसनि जी पहुच, चलनु.

चलनी वि. चालू, वहिंवार में कमु ईंदडु (पैसो). स्त्री. हिक किस्म जी नंढिडी तोफ. चलनी नाणे न. चालू सिक्को-नाणो.

चलबिचल [सं] स्त्री. अस्थिरता, बे बंदोबस्ती.

चलाऊ वि. चलाऊ, हलण जोगो.

चलाख [फा] वि. चालाकु, होशियार.

चलाखी [फा] स्त्री. (१) चालाकी (२) ठगी (३) गुमराहु करणु.

चलान [हिं] (१) पको चोरु, डुटो, डाकू (२) खजाने में रकम सां गडु मोकिलण जो कागजु (३) बीजकु, चालानु, (इं) 'इन्वॉईस'.

चलित [सं] वि. लुडंदडु लमंदडु, हलंदडु. चलितगर्भरोग पु. गर्भदाजीअ में बार जो - गर्भ जो फेरो.

चलित्र [सं] न. चोरींदडु इंजिणि, चोरींदडु, मुहरिकि, (इं)

'मोटर्'.

चव [का] स्त्री. (१) चस, चशिवा, सवादु (२) पसंदी, रसु. चवदार वि. चसाइतो, सवादी.

चव पु. कुतिरि (नारेल वगेरह जी), चूरो.

चवक [सं] पु. (१) अजबु (२) डपु.

चवकणे अ.क्रि. डिजणु, छिरिकणु, अजब में पवणु.

चवड [का] स्त्री. डिगु, डेरु.

चवडा [सं] अ.क्रि. (१) चरियो थियणु (२) आदती बणिजणु.

चवताळणे स.क्रि. क्रोध में अचणु, गुसे में डंद करिणु.

चवदा [सं] वि. चोडहें (१४).

चवदार वि. सवादी, ज़ाइकेदार, लज़ीजु.

चवरी स्त्री. चंवर.

चवली स्त्री. ब्र आना, रुपए जो अठों हिस्सो.

चवविणे [सं] स.क्रि. (१) जागाइणु (२) हिमियाइणु.

चवळी स्त्री. (१) चव्ली, रहों (२) अफ़िवाहु, खबर.

चवाठा पु. चौवाटो.

चविष्ठ वि. सवादी, लज़ीजु, ज़ाइकेदार.

चव्वेचाळीस वि. चोएतालीह (४४).

चव्वा-व्या पु. चौकी (पतनि जी).

चव्हाटा पु. चौवाटो, चौकु.

चश्मा-षा [फा] पु. चश्मो.

चषक [सं] पु. प्यालो, (इं) 'कप'.

चहा पु. चांहि. चहापाणी न. चांहि पाणी.

चहा [प्रा] स्त्री. (१) चाहु, चाहिना (२) आशा (३) साराह.

चहाटळ वि. (१) गिलाखोरु (२) बकबकियो (३) वाहियातु (४) ठठोली कंदडु.

चहाड वि. (१) चुगुलुखोरु (२) बटाकी (३) गुझ ज़ाहिर कंदडु (४) बिचापिडो.

चहाडी स्त्री. चुगिली, कूडी गाल्हि.

चहु-हू वि. (१) चारी (२) चइनी तर्फनि खां. क्रि.वि. सभिने पासे, चौधारी, चौगिर्दि.

चळ पु. (१) चंचलता (२) ज़वालु (३) लाडो (४)

बाहतिरी, चरियाई, मति मारिजणु (५) हिर्सु, शौकु

(६) धुनि, खप्तु (७) होडु. चळ घेणे होड तां हेठि न

लहणु, ज़िदु करणु. चळ भरणे चरियो थियणु, मगजु फिरणु, अकुलु वणु (बुढापे में).

चळक [सं] स्त्री. (१) टोली (२) ज़ोरदार बहुकिरो (३) बोडि बोडां (४) डिगु (५) इमिलो (६) वसिकारो.

चळणे [सं] अ.क्रि. (१) चरियो थियणु, मति मारिजणु, मगजु फिरणु (२) काविडिजणु (३) लगातारि रूअणु (४) भुल करणु, किरणु.

चळत-थ स्त्री. (१) डिगिडी, थही (२) टुकरु, फार.

चळवळ [सं] स्त्री. हलुचलु, तहिरकु.

चळळणे अ.क्रि. जूम मां वहणु.

चक्षु-क्षू [सं] न. अखि.

चा [सं] पु. झालति इजाफत जी निशानी; जो, हकु या लागापो हेखारीदहु लफ़्ज़ु (मि. त्याचा = हुन जो).

चाळ पु. कनु.

चाक पु. (१) कुंभर जो चाकु (२) चाकु, फीथो. स्त्री. नज़र (लगणु) वि. ठाहूको.

चाकण स्त्री. नांग जो हिकु किस्मु.

चाकर [फ़] पु. चाकरु, नौकर.

चाकल [सं] पु. घोडे जी हिक बीमारी.

चाकवत पु. जरी, चिलु (भाजी).

चाकू [फ़] पु. चाकू, कपु.

चाकोरी [सं] स्त्री. गीहो, चीलो, मुहारि, गाडीअ जे फीथे जो लीको.

चाखणे [सं] स.क्रि. चखणु. चाखत जेवणे नज़ाकत सां-लज़त सां रोटी खाइणु. चाखतमाखत बोलणे हबकंदे-सोचिदि गाल्हाइणु.

चाखविणे स.क्रि. (१) चखाइणु (२) चमाट हणणु.

चांग [सं] वि. (१) चढो, सुठो (२) दीठु, हिमयवारो.

चांगभांग पु. ज़ालुनि जो सींगारु-सींधि फणी, संभिरणु.

चांगला [सं] वि. (१) चढो, सुठो, भलो (२) बरजुस्तो, दीठु. चांगला पु. सुठइप, भलाई, चढाई.

चाचड पु. माकोडो, गाड्हो माकोडो.

चाचण न.स्त्री. (१) माकोडो (२) गाड्ही किज़ली.

चाचणी स्त्री. (१) जाच (२) परिख, 'टेस्ट' (३) इम्तिहानु (४) चखे डिसणु.

चाचपडणे [सं] अ.क्रि. (१) हथोराइयूं हणणु (२) हथु लगाए डिसणु.

चाचपणे अ.क्रि. (१) हथोराइयूं हणणु (२) जाचणु, गोल्हणु (३) हथु लगाए डिसणु.

चाचरणे अ.क्रि. (१) हबकणु, बिति बिति करणु (२) थाबो खाइणु (३) लुडंदो लमंदो हलणु (४) सुकणु. चाचरा वि. बितो, हबकवारो.

चांचल्य [सं] न. चंचलता.

चाचा, चांचा पु. दरियाही चोरु-लुटेरो-डाकू.

चां चूं न. चां चूं, हिकु बि अखरु, चूंचरा.

चाट [सं] वि. (१) कमीणो, नीचु (२) गुस्ताखु, वाहियातु (३) बकबकियो. स्त्री. (१) बटाक (२) धकु (३) टोटो, घाटो. चाट पडणे अचिरज में पवणु, इंदें आडिरियूं डियणु.

चाटण न. चाटो (चटण जो).

चाटणे [प्रा] स.क्रि. (१) चटणु (२) लुटणु (३) छुहाज थियणु.

चाटा पु. (१) मुफ़सिलो (२) टकु, बटिणो, (इं) 'स्पिडल' (३) छेकिरो.

चाटी [सं] पु. बजाजु, कपिडे जो वापारी.

चाड [सं] स्त्री. (१) पसंदी (२) परिवाह, लिहाजु, मर्यादा (२) शौकु, चटिको.

चांडाल-ळ [सं] पु. चंडालु.

चाणाक्ष वि. चालाकु, होशियारु, पको, तेजफ़हमु.

चाती [प्रा] (१) टिकी (२) नाणाडी (सुट जी), 'बॉबिन्' (३) सुटु ठाहिण जी चर्खी (४) टकु, चर्खे जे चोटियुनि में पियल लोही शीख.

चातुर [सं] वि. (१) चतुरु, सियाणो (२) महबूबु.

चातुरी [सं] स्त्री. चतुराई, चालाकी.

चातुर्मास-स्य [सं] न. आखाइ ११ खां कती शु. ११ ताई चइनि महिननि जो वक्तु.

चातुर्य [सं] न. चतुराई, सियाणप, होशियारी.

चातुर्वर्ण्य [सं] न. ब्रह्मणु खत्री वैश्यु ऐं शूद्र इहे चारई.

चांदई स्त्री. जंडो, (इं) 'गेबल'.

चांदणी [सं] स्त्री. तारो. चांदणीरात्र स्त्री. तारनिभरी राति.

चांदणे [सं] न. चांडोकी, चांडाणि, चंड जी रोशिनी, सहाई.

चांदरात-त्र [सं] स्त्री. चांडोकी रात.

चांदवा [सं] पु. पींधे या शामियाने जी छिति.

चांदी [सं] स्त्री. (१) चांदी (२) चिटी, कोड्डु.

चांदोबा पु. चंडु (बारानि जी बोलीअ में).

चांद्र [सं] वि. चांडु, चांदिरु, चंड सां लागापो रखंदडु.

चानी स्त्री. नोरीअडो.

चाप [सं] न. (१) धनुष (२) चांप, घोडो (बंदूक जो) (३) पिबिरो (कूआ फासाइण जो).

चापटी स्त्री. (१) दबाए चिपतिरी कयल शड (२) चमाट.

चापणे [सं] स.क्रि. (१) दडिको डियणु, छंड कढणु (२) घणो खाइणु (३) रुशवत वठणु.

चापल्य न. (१) तेजी, फुर्ती (२) चंचलता.

चापा पु. पापिडी (कन जी).

चापा-फा [सं] पु. चंपा गुलु.

चापेकळी स्त्री. चंपा गुल जी मुखिडी.

चापेगौर वि. चंपा गुल जहिडी गोरी.

चाबूक [फा] पु. चाबुकु, चहबुकु. चाबूकस्वार पु. चाबुक सुवारु, घोडे सवारु, घोडे खे सेखारींदडु.

चांभार [सं] पु. चमारु, मोची. चांभारकी स्त्री. मोचीअ जो धंधो. चांभार चौकशी स्त्री. (१) बारीकीअ सां कयल परिख (२) नूस नूस, अजाई विड कढण जी विस्ती, अजाई पुछा गाछा. चांभाराची नजर जोड्यावर विलीअ खे ख्वाब में छिछिड. चांभाराच्या देवाला खेटराची पूजा सौंटी हुजे साणु त गड्डु गोही न करे.

चाम [सं] न. चमु, चमिडो.

चामखीळ स्त्री. हसो, मसो.

चामचोरी स्त्री. चौपाए माल जी चोरी (गांड-मेंहिं जी).

चामट वि. (१) चीड्हालो, लिचिकेदारु (२) पको, सोघो (भाकुर).

चामडी [सं] स्त्री. चमिडी. चामडी लोंबविणे-लोळविणे चमिडी लाहिणु, खूबि मार डियणु.

चामडे न. चमु, चमिडो, खल, छौडो, छोडो.

चार [सं] पु.ब.व. (१) नखिरा, चाला (२) अटिकलू.

चार स्त्री. (१) सावक (२) चारो, साओ गाहु.

चार पु. (१) जासूस (२) कासिदु.

चार [सं] वि. चारि (४). चार हान होणे (१) शादी थियणु (२) मारामारी थियणु, विडहणु. चार अक्षर न.ब.व.

बु अखर, थोरी विद्या-तअलीम. चार घटका

स्त्री.ब.व. थोरो या घणो वक्तु. चार चौघे पु.ब.व.

चारि माण्ह, माण्ह. चार दिवस सासूचे, चार दिवस

सुनेचे चारि डीहं चाह जा हुअणु.

चारणे स.क्रि. (१) चारिणु, चारो डियणु, गाहु खाराइणु (२) खाराइणु (३) रुशवत डियणु (४) जोडणु.

चारा पु. चारो, चोगु, चोगो.

चारी वि. (१) वेंदडु (२) चडनि (पासां) (३) कुलु चारि, चारई.

चारु-रू [सं] पु. नखिरो. वि. सुहिणो, उत्तमु, मोहिणो.

चारुगात्र वि. सुहिणे सरीर वारो. चारुगात्री वि. सुहिणे

सरीर वारी. चारुता स्त्री. सूहें.

चार्वक [सं] पु. (१) नास्तिक आचार्यु चारवाकु (२) नास्तिक इत्सानु. चार्वकमत न. धरम-करम परिलोक ऐं आत्मा खे कूडो समुझंदडु ऐं सिर्फु इत्सान जे सरीर खे सचु समुझंदडु हिक मतो-वीचार.

चाल [सं] स्त्री. (१) वजणु, हलणु (२) डंगु, रीति, चालि, हलण जो डंगु (३) रफ्तार (४) चालि, हलति (५) हमिलो, काह (६) (गाने जी) तर्ज. चालचर्या स्त्री. हलति चलति, रीति. चाल चलाळ वि. वक्त ते कमु ईदडु, काराडतो. चालढकल स्त्री. ईध, कम में देरि करणु. चालढाळ स्त्री. चालि चलति, चालि चलगति.

चालक पु. (१) हलाईदडु (२) संस्था हलाईदडु (३) पेर जी हिक बीमारी.

चालणे [सं] अ.क्रि. (१) चलणु, हलणु, पंधु करणु (२) चालू हुअणु (३) कमु अचणु (४) कबूलि हुअणु.

चालता वि. (१) हलंदडु, चालू (२) तिखो. चालता काळ पु.

औज, शान शौकत जो वक्तु. चालता बोलता वि.

हलंदडु. क्रि.वि. (१) अचानकु (२) डिसंदे डिसंदे,

तेजीअ सां (३) पाणेही. चालता हो उद्. टरु.

चालना स्त्री. (१) हलाइण जी क्रिया (२) रफ्तार (३) प्रेरणा (४) दौर.

चालविणे स.क्रि. (१) हलाइणु (२) शुरू करणु, लागू करणु
(३) हकिलणु (४) कमु आणणु (५) कूडो सिक्को
हलाइणु (६) खणी वनणु (७) ग्रामर में कंहिं हर्फ जा
सभु रूप बुधाइणु (८) मारणु.

चालित [सं] वि. हलायलु.

चालू वि. चालू, हलंदडु.

चावट [सं] वि. (१) वाहियातु (२) शरारती (३)
बकबकियो (४) चीड्हालो.

चावडी स्त्री. (१) चाउडी, गोठ में सरकारी कम जी जगुह
(३) गोठ जी कचहिरी (३) चौकी.

चावणे [सं] स.क्रि. (१) चबाइणु (२) चकु पाइणु (३)
डंगणु (४) टुकणु, कुतिरणु (५) चबाइणु (६)
डाइहणु.

चावरा [सं] वि. (१) चकु पाईदडु (२) चुभंदडु (३)
खाईदडु.

चावळणे [सं] अ.क्रि. (१) निंड में बडि बडि करणु (२)
बकणु.

चावा [सं] पु. (१) चकु (२) डंगु (३) जखमु (४) डड्ह
(कुते जी).

चावी स्त्री. चाबी, कुंजी.

काश-घ-स [सं] पु. चांहिं पखी.

चासणी स्त्री. (१) चाशिनी, चाश (२) परिख.

चाहणे [सं] स.क्रि. चाहणु, प्रेमु करणु.

चाहूल स्त्री. (१) आहट, खुण्क, भुण्क, दहो (२) आवाजु
(३) निशानी.

चाळ [सं] स्त्री. चालि, अनेक कुटुंबनि जे रहण लाड् डिघी
इमारत. पु. (१) छेरि, धिंधिरू (२) जाच, गोल्हा,
चकास (३) ब्रिनि धोतियुनि जे विच वारो गुंडु (४)
(नदीअ जो) कुनु (५) सीटी.

चाळण-णा स्त्री.पु. (१) परणु, छाणी, छाणो (२) छाणण जी
क्रिया.

चाळणी [सं] स्त्री. (१) छाणी (२) जाच, गोल्हा (३) छंड
छाण (४) परणु, गेचणु.

चाळणे [सं] स.क्रि. (१) छाणणु (२) झलणु (३) गोल्हणु
(४) उथिलाइणु.

चाळवण-णी, चाळवणूक [सं] स्त्री. (१) सिकाइण (२)
दिलासो डेई कम में ईध करणु.

चाळवणे [सं] अ.क्रि. (१) आदत विज्ञणु, हेरणु (२)
दिलासो डियणु (३) दोखो डियणु. स.क्रि. (१) हेर
विज्ञणु, माइलु करणु (२) गडाइणु, मिलाइणु (३)
परे करणु.

चाळवाचाळव स्त्री. (१) सिकाइणु (२) दिलासो,
आनाकानी.

चाळविणे स.क्रि. (१) हेराइणु, हेर विज्ञणु, संग में बोइणु
(२) माइलु करणु (३) छेइणु (४) फेराइणु.

चाळशी, चाळिशी स्त्री. (१) चालीह सालनि जी ज़मिरि (२)
ऐनक.

चाळा [सं] पु. (१) चालो, तालु, ताल पखाल (२) आदत,
हेर, चरियाई, सौदाउ (३) शौकु (४) शरारत (५)
छाणु.

चाळीव वि. छाणियलु.

चाळीस वि. चालीह (४०).

चाळूनपाळून क्रि.वि. वारे वटीसअ सां.

चाक्षुष [सं] वि. (१) डिसण में ईदडु, दीदनी (२) अखियुनि
सां लागुपो रखंदडु. न. अखियुनि सां धींदडु प्रतखु
ग्यानु.

चिरु स्त्री. शिरिकी (नंढिइनि बारनि जी बोलिअ में).

चिकचिक [सं] स्त्री. लिव, लिगि लिगि, चीड्ह.

चिकट [सं] वि. (१) चीड्हालो लिगिलिगिदारु (२) कंजूसु
(३) ज़िदी.

चिकटणे अ.क्रि. चंबुइणु, लगणु.

चिकटविणे, चिकटविणे स.क्रि. चंबुडाइणु, लग्नाइणु.

चिकटा पु. लबीसु, चीड्ह.

चिकटी स्त्री. (१) सण्भु, चिकनाई (२) धिम (३) लिव.

चिकण [सं] वि. (१) चीकी (-मिटी) (२) चिकिनो, चीको,
लसो (३) पको, मज़िबूतु (४) सणिभो (५) कंजूसु.

चिकण माती स्त्री. चीकी मिटी, डसडु.

चिकटा, चिकोटा पु. लास, (इं) 'बई लाईम्'.

चिकणाई स्त्री. चिकनाई, सण्भु.

चिकाटी स्त्री. (१) लिव, चीड्ह, लबीसु (२) लगनि (३)

ताकृत आजिमाइण लाइ कराईअजी पकड़ (४)
हिमथ (५) अवरिचाई.

चिकार क्रि.वि. चिकार, कन तारि, तमामु घणो, पूरीअ
तरह. वि. बे हदि.

चिकित्सक [सं] पु. (१) हकीमु, वैदु (२) नुक्तचीनु,
भूशिगाफु (३) झंझाड़ो, जाच-परिख कंदहु (४) ज्ञाण
माहिर. चिकित्सा स्त्री. इलाजु (२) बीमारीअ जी
जाच, अगु पछाण (३) बारीकीअ सां चकास
करणु-डिसणु (४) अजाई जाच. चिकित्सालय न.
अस्पतालि, दवाखानो. चिकित्सेखोर वि. (१) अजाई
जाच कंदहु (२) शकी सुभाअ वारो (३) हद
नुक्तहचीनु.

चिकी स्त्री. (१) लाई (२) गुड़ जो चाटो.

चिकू-चिकू पु. चकू (फलु). वि. कंजूस.

चिखल पु. चिकणि, गप.

चिखळ पु. धिम.

चिखळणे अ.क्रि. (१) फहिलिजणु (२) वहणु (३) (हालति)
खराबु थियणु, गाल्हि वधी वनणु (४) धिमिजणु.

चिंच [सं] स्त्री. गिदामिडी.

चिचुंदरी स्त्री. छुछंदरु, कुए जो हिकु किस्सु.

चिचोका पु. चीचको, गिदामिडीअ जी खखिडी.

चिचोळा वि. (१) सोइहो (२) हिक पास सन्हो धींदो वेंदहु.

चिट क्रि.वि. चुपि चापु, माठि करे.

चिटकी स्त्री. (१) चमोटो, चिभूट, चुहिंडिडी (२) मिटीअ
जो बर्तनु.

चिटकुला वि. नंदिडो, जीतामिडो, चचूअडो.

चिटणीस [फ़] पु. सर दफ़तर, मुन्शी, खत वगैरह लिखंदहु
सरकारी अधिकारी, 'सेक्रेटरी'.

चिटपाखर न. कोई बि (-न), कुकिडू कूं हुअण जी हालति.

चिटोरे, चिटोरा न.पु. चुटिको, कागज़ टुकर या कागज़ ते
लिखियल चिठी.

चिट्टी [सं] स्त्री. (१) चिठी, खतु (२) चुटिकी, (ई)
'स्लिप'.

चिडका, चिडखोर वि. चिडिणो, तीसरु, खिजिणो.

चिडचिड स्त्री. (१) चिडिचिडि (२) धिम (३) लिव, चीडहु.

चिडचिडा वि. (१) चिडिचिडो (२) चीडहालो.

चिडणे अ.क्रि. (१) चिडणु, गुसे में अचणु (२) ज़ख़मु वधणु.

चिडमिड स्त्री. तमामु घणी भीड़, गपागीह, सोइह.

चिडविणे स.क्रि. (१) चेडाइणु (२) गुसो डियारणु.

चिणणे स.क्रि. (१) चुणणु, जीअरे ई पूरणु, मौत जे घाटि
उतारणु (२) पथर वगैरह विक्षी बंदि करणु (त्रिरु)
(३) सोइहमें सथणु.

चित् [सं] स्त्री. (१) चितु, मनु (२) बुधी, वीचार, सुरत
(३) ग्यानु (४) ब्रह्म. चित्तवृत्ति-वृत्ती स्त्री. रुहु,
आत्मा, प्राणु.

चित्तह वि. चिचिमिचि (अखर).

चित्तणे [सं] न. (१) सोचणु, वीचार करणु (२) कंहिजे
कल्याण या सफलता जी कामना करणु, दुआ करणु
(३) तजिवीज-रिया करणु.

चित्तन [सं] न. चिन्तनु, ऊन्हो वीचार. चितनीय वि. गौर सां
वीचार करण जोगो, सोचण जोगो.

चितपावन [सं] पु. महाराष्ट्र जे कोंकण भाडे जो ब्रह्मणु.

चितरणे स.क्रि. (१) तस्वीर-चित्रु कढणु, तस्वीरुनि सां
सींगारणु (२) लीका कढणु, अंगूडा मारणु (३) भित्ति
खराबु करणु.

चिता [सं] स्त्री. चिता, चिख्या, लाश खे साइण लाइ
ठाहियलु काठियुनि जो ढिगु. चिताभूमी स्त्री. मसाणु.

चिंता [सं] स्त्री. चिन्ता, फ़िकिर, गुणिती. चिंतातुर वि.
चिन्ता में मुबितिला-फायलु. चिंतामणी पु. ख्वाहिश
पूरी कदहु हिकु ख्याली मणियो.

चितारणे स.क्रि. तस्वीर-चित्रु कढणु.

चिताविणे [सं] अ.क्रि. चिंता थियणु. स.क्रि. (१) चेताइणु,
सुजागु करणु (२) चेडाइणु, छेइणु.

चित्त [सं] न. (१) चितु, मनु, अंदर (२) बुधी (३)
भावना. चित्तत्व न. (१) मनु (२) हिसासु (३) हस्ती
विजुदु, हुअणु. चित्तनिवृत्ती स्त्री. मन जी शांती.

चित्तधंस पु. मगजु फिरणु, मन जो भ्रमु. चित्तधामक
वि. मन खे मोहीदहु-पागलु कंदहु. चित्तवृत्ती स्त्री.
(१) मन जो लाइ, राबत, लहर (२) मक्सुदु.
चित्तवेधक वि. (१) मनु मोहीदहु, कशशि वारो (२)

मनु घोडाईदड़. चित्तशक्ती स्त्री. रुढ़ानी ताकत, मन जी शक्ती. चित्तशुद्धी स्त्री. मन जी पवित्रता.

चिता [सं] पु. चीतो.

चित्त [सं] वि. (१) सोचण जोगो, ध्यानु करण जोगो, ध्यान में आणण जोगो (२) ज़रूरी.

चित्र [सं] न. चित्र, तस्वीर. चित्रक पु. (१) चीतो (२) चित्रकार (३) चिराईतो (४) चिटकु (वनस्पती). चित्रकला स्त्री. चित्र कढण जो हुनर. चित्रकार पु. चित्रकार. चित्रदर्शक पु. पर्दे ते तस्वीरुं डेखारीदड़ मशीन, (इं) 'प्रोजेक्टर'. चित्रपट पु. सिनेमा. चित्रमय वि. बा तस्वीर, तस्वीरुनि सां. चित्रलेखन न. चित्र कढण जी कला. चित्रविचित्र वि. (१) रंगारंगी (२) अजीबु (३) भांति भांति जो, गूनागूनि. चित्रवीथि-थी स्त्री. चित्रशाला, (इं) 'पिक्चर् गडलरी'. चित्रशाला स्त्री. उहो हंघु जिते तस्वीरुं रखियल हुजनि, चित्रशाला. चित्रसंग्रह पु. आलबमु.

चित्रा [सं] स्त्री. सतावीहनि नखेत्रनि मां चोड़हों नखेत्र.

चियडा [हिं] पु. फाटलु कपिड़ो, लीड.

चियणे [सं] अ.क्रि. चिड़णु, छिड़णु, मछिरणु.

चियावणी स्त्री. (१) छेड़, चुर्च, भड़िकाइणु जी क्रिया (२) उत्साहु, हिमय अफ़ज़ाई. चियावणे स.क्रि. (१) भड़िकाइणु, छेड़णु (२) उत्साहु डियारणु.

चिदानंद [सं] पु. ब्रह्म-ईश्वर जे मेलाप जो आनंदु.

चिंघी [सं] स्त्री. (१) चिंदी, अगिड़ी, लीड (२) फाटलु कपिड़ो.

चीनी माती स्त्री. चीनी मिटी.

चिन्मय [सं] वि. (१) पूरणु ग्यानी (२) साहवारो (३) ईश्वर.

चिन्ह [सं] न. (१) चिन्ह, निशानु, अलामत (२) आसुर, अरिकानु, उहिवाणु (३) दागु (४) तिरु, हसो (५) बिलो, क्रॉसु वगेरह (६) शरारती (७) निभागो. चिन्हबंध पु. नुस्खो.

चिपट-ड न. असुर, असुर जो सोक्षिरो.

चिपड न. (१) खलुनि वारी दालि (२) पिचूं (अखि जूं). वि. धुंधिलो, अणचिटो.

चिपडे न. पिचूं.

चिपणे [सं] स.क्रि. जोड़णु, गूंदणु.

चिपनली स्त्री. पिचिकारी.

चिपली [सं] स्त्री. (१) पिचिकारी (२) रेलो, रेगाड़ी, उछल (३) खरतालु (साजु).

चिपाडे न. कमंद जो फोगु, छूतो (कमंद जो).

चिंब [सं] वि. आलो, पुसियलु, पूरीअ तरह भिगलु.

चिंब न. पूरीअ तरह न वधियल फरी.

चिंबट स्त्री. बान्स जे लकिडे जी फलील.

चिंबटणे स.क्रि. (१) चुहिंडिड़ी पाइणु (२) चीभाटणु, दबाइणु.

चिंबळ स्त्री. सेन्हूं.

चिबुक पु. खाड़ी.

चिमकणे स.क्रि. मेछ डियणु, इशारो करणु.

चिमखडा पु. (१) नंदिडो पथरु, पथिरी (२) चालाकु बार.

चिमट [सं] स्त्री. (१) चपुटी (२) चुहिंडिड़ी.

चिमटणे स.क्रि. (१) चुहिंडिड़ी पाइणु (२) चीभाटणु.

चिमटा पु. (१) चमोठो, चुहिंडिड़ी (२) चिमिटो (३) औखी वेल (४) दो आबो, केटी.

चिमटी स्त्री. (१) चमोट, चुहिंडिड़ी (२) चपुटी. चिमटी टाकणे ज़हर जो असुर लाहिण लाइ मंत्र चवणु, झाड़ विसणु. चिमटी लावणे रमिजुनि सां वस में करणु.

चिमणा पु. सिरिकु (पखी). वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, पितिकिड़ो.

चिमणी स्त्री. (१) सिरिकी (पखी) (२) चिमिनी (बती) (३) दूहें लाइ नड़ो, बुछारो.

चिमुकला वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, पितिकिड़ो, चंचूअड़ो.

चिमुरडा वि. नंदिडो.

चिमूट स्त्री. चपुटी.

चिम्म वि. भिगलु, भिनलु, पुसियलु.

चिर न. कपिड़ो-झा.

चिर [सं] वि. (१) घणे वक्त ताई जटाउ कंदडु (२) सूनो.

चिरकालिक वि. (१) घणे वक्त खां वठी हलंदी ईदड़ (२) घणे वक्त ताई हलंदडु. चिरस्थायी वि. घणो वक्तु जटाउ कंदडु, अमरु.

चिरकणे अ.क्रि. (१) चीर पवणु (२) फाटणु (३) चिचिरिजणु (आवाजु).

चिरकन क्रि.वि. फौरन, यकिदम्.

चिरकाम न. काराईअ सां काठु चीरण जो कमु.

चिरकूट-गूट न. (१) कपिडो (२) फाटल कपिडे जो टुकरु.

चिरगुटपांघरण न. कपिडा लटा, गादी चादर वगेरह.

चिरंजीव वडीअ ज़मिरि वारो, अमरु. पु. पुट्ट.

चिरहणे स.क्रि. (१) चीभाटणु, लताइणु (२) पीहणु (३)

चीयाइणु (४) ज़ोरु डियणु (५) मेलणु.

चिरहणे स.क्रि. गुसे थियणु, काविडिजणु.

चिरणे न. वाढे जो हिकु ओज़ार.

चिरणे स.क्रि. (१) चीरणु, कपणु, फाइणु (२) टुकरु करणु.

चिरंतन [सं] वि. आगाटो, प्राचीनु, झूनो (२) अमरु, दाइमी, सदाई.

चिरा [हिं] पु. (१) कुंवारप (२) जुवानी. चिरा उखळणे कुंवारप नासु थियणु-करणु, भींडी छोइणु.

चिरा [सं] पु. (१) ब़ारो (खेत-बाग़ जो) (२) इमारत जो घडियलु पथरु. चिरा उलयणे (१) अचानकु मरणु (२) को थुल्हो शख़्सु मरणु. चिरा घालणे मिटाए छडणु, नासु करणु-थियणु. चिरा पडणे (१) बांदि थियणु (२) छिप्प पवणु-किरणु.

चिराईत न.स्त्री. चिरयातो, किराइतो (कौडी वनस्पती).

चिरायू [सं] वि. वडीअ ज़मिरि वारो.

चिरीमिरी स्त्री. चीरीमीरी, रुश्वत.

चिरेबंदी स्त्री. मज़मारी, राज़िको कमु-धंघो.

चिरोळी स्त्री. चीरोली, (इं) 'जिप्सम'.

चिलखत [फ़ा] न. ज़िरह, लोह जी पोशाक.

चिलट न. (१) कुति (२) मछरु, खरोति.

चिलबिलाट पु. गोडु, शोरु.

चिलम-लीम स्त्री. चिलिम.

चिलवाण वि. डेंडो, बिंदिरो.

चिलीपिली न.ब.व. ब़ार ब़चा, टींभर टींभर.

चिल्लर पु.स्त्री. (१) चिलिडु, रेज़ो (२) रेज़िकी ख़र्चु. वि.

चिलिडु, रेज़िकी.

चिबचिब [सं] स्त्री. (१) पखियुनि जी मिठी लाति (२) चूं

चूं. चिबचिबणे अ.क्रि. (१) मिठी लाति लंवणु (२) चूं चूं करणु (३) काविडिजणु.

चिबट वि. (१) चीड्हालो, चाबूजों, लिचिकेवार (२) कंजूसु (३) पको, मज़िबूतु. चिबटपणा पु. (१) चीड्हु, लबीसु (२) सहण जी सघ, स़बुरु.

चिबडणे [सं] स.क्रि. (१) महिटणु, गोहिणु (२) कुचिलणु, चीभाटणु (३) आज़ारणु.

चिबडा [सं] पु. चूडो (पेहुंनि जो).

चिबळणे स.क्रि. हय सां दबाए कूअरो करणु (फ़लु).

चिहाल पु. पघरु, धिम, रेलो.

चिह्न न. डिसो 'चिन्ह'.

चिळकांडी स्त्री. (१) रेलो, रेगाडी (रतु वगेरह जी) (२) ठींडी, ज़ोर सां बाहिरि निकिरंदइ धारा, पिचिक, पिचिकार.

चिळसणे अ.क्रि. (१) ककि थियणु (२) किराहत अचणु.

ची स्त्री. हार. ची म्हणणे हार क़बूलणु, आण मबाइणु.

चीक पु. (१) लिगिलिगिदारु शैड्, लबीसु (२) बड जे वण जो खीरु, कचु (३) पिसु जो खीरु (४) कतीरो, कतीलो.

चीज [फ़ा] स्त्री. (१) चीप, लुसिरी, सोन जी सिर (२) पथर जो टुकरु (४) गीतु (संगीत में).

चीज [फ़ा] क़दुरु, सजायो थियणु. चीज होणे (१) क़दुरु थियणु (२) सजायो-सकारितो थियणु.

चीट [सं] न. छीट (कपिडो).

चीड स्त्री. चिड, गुसो. चिडखोर वि. चिडिणो.

चीण पु.स्त्री. चुणु, धुंजु.

चीत वि. (१) कुश्तीअ में हाराए पुठीअ भरि किरियलु, माति थियलु (२) ख़राबु थियलु (३) चिचिमिचि लिखियलु.

चीप स्त्री. (१) चीप, लुसिरी, सोन वगेरह जी सिर (२) पथर जो टुकरु.

चीप वि. चुपि, ख़ामोशु.

चीर [सं] न. कपिडो, लटो. चीरगुट न. कपिडे टुकरु.

चीर न. दयालु वणु - हिन मां टरपेंटाईन कडियो वेंदो आहे, (इं) 'पाईन्'.

चीर [सं] स्त्री. चीर, डार.

चुकचुक स्त्री. किरिडीअ जो आवाजु.

चुकचुकणे अ.क्रि. (१) किरिडीअ जो आवाजु करणु (२)

चुचिकारणु, पछिताइणु.

चुकटी स्त्री. चपुटी.

चुकणे [सं] अ.क्रि. (१) चुकणु, चूक करणु, गलती या डोहु करणु (२) रस्तो भुलिजणु (३) (का गाल्हि) न थियणु (४) चुकितू करणु (५) गुसी वणणु. चुकला माकला वि. भुलियलु, भुललु. चुकून सुध्दा क्रि.वि. भुल में वि, भुलियो भुलायो.

चुकता-ते वि. चुकितू, अदा कयलु, लाथलु (लेखो).

चुकविणे स.क्रि. (१) गोही डियणु, हारणु, खिसिकी वणणु (२) डियणु, चुकितू करणु, लेखो लाहिणु.

चुका पु. चूक, भुल, घोटालो.

चुका पु. चूको (खटी भाजी).

चुकामुकी-मूक स्त्री. मुलाक़ाति न थियणु.

चुकार वि. कमु टारीदहु, नटाऊ, गूसरु. चुकारतहु पु. कमजोर, सुस्तु.

चुकी स्त्री. चुक, चूक, गलती, डोहु. चुकी ठेवणे डोहु मडहणु.

चंगन स्त्री. चंगुलु, मुठि.

चुगनी स्त्री. चुगिली. चुगनी खाणे चुगिली हणणु.

चुचकारणे स.क्रि. चुचिकारणु, पिरभाइणु, लाहु करणु, हथिडो घुमाइणु.

चुटका पु. (१) चुटिको, चर्चो, मजेदार लुटिको, मज़ाकी पिरोली (२) (निंढ जो) सूटो (३) डंभु (४) सूटो (बीडीअ वगेरह जो) (५) उणिठुणि.

चुटकी स्त्री. चुटिकी, चपुटी. चुटकीसरस्त्री क्रि.वि. (१) मिनिट में (२) सवलाईअ सां.

चुटपुट स्त्री. चोरां खोरां, आंधि मांधि.

चुडा [सं] पु. (१) चूडी, चूडो, कंगणु (२) सुहागु. चुडा भरणे सुहागिणि थियणु.

चुडी स्त्री. चूडी.

चुणकळी स्त्री. चुनु पथरु, बाहि-खूरे में विशी चूनो ठाहिण जो पथरु.

चुणचुणीत वि. चालाकु, होशियारु, तेजु, तखडु.

चुणणे स.क्रि. चुणणु, चुण विझणु (कपिडे में) (२) चुणणु, चूडे दिगु ठाहे रखणु.

चुणी स्त्री. (१) चुणु, घुंजु (२) तहु.

चुणूक स्त्री. शलक, नमूनो. चुणूक दाखविणे शलक डेखारणु.

चुयडा पु. (१) सामान जी बिगिडियल हालति (२) खराबी (३) नासु, बुरी हालति.

चुनकळी स्त्री. चुनु पथरु, पचायल चूने जो पथरु. चुनखडा पु. (१) चूने जो पथरु (२) चाकु. चुनभट्टी स्त्री. चुन जी बठी-खूरी. चुनबटा पु. चूने जी खाणि. चुनवणी, चुन्याची निवळी स्त्री. चुन जो पाणी.

चुनही स्त्री. याकूतु, टामिडो.

चुना पु. चुनो, चुनु, चूनो, गचु, सेड्ही.

चुनाळे न. चूनो (खाइण जो) रखण जी दबुली.

चुनेखाण स्त्री. चूने जी खाणि.

चुंफणे स.क्रि. चूसणु, पीअणु.

चुंबक वि. (१) चुमी वठंदहु, कामी (२) कंजूस.

चुंबक [सं] पु. चिमकु, चकुमकु, (इं) 'मड्ग्नेट'. चुंबकत्व न. मकनातीस, कशशि, (इं) 'मड्ग्नेटिज्म'. चुंबकीय वि. मकनातीसी.

चुंबकणे स.क्रि. (१) कपिडा सटिणु (२) टुंबणु.

चुंबणे स.क्रि. (१) चुमणु, चुमी वठणु (२) चूसणु (३) छिकणु.

चुंबन [सं] न. चुमी, मिठी.

चुंबळ स्त्री. (१) सेन्हुअडो, वेड्हो (२) मोका.

चुंबित वि. चुमियलु.

चुंबी वि. (१) चुमी वठंदहु (२) पहुचंदहु.

चुंबुकणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) टुंगु करणु (२) टुंबणु (३) चुमणु.

चुंभळ [सं] वि. लोभी.

चुरंगटणे, चुरगाळणे स.क्रि. (१) मोडणु सोडणु, चीभाटणु, गूडि मूडि करणु (२) खराबु करणु, बिगाडणु (का शैड).

चुरचुरणे अ.क्रि. (१) सडणु, लुछणु (२) पछिताइणु, डुछु थियणु (३) कुरणु.

चुरचुरीत वि. सुकलु, भुरिकिणो.

चुरहणे स.क्रि. चीभाटणु, लताइणु.

चुरणे [सं] स.क्रि. (१) हथ सां भोरणु (२) दबाइणु (३) डाहिणु (४) चीभाटणु, मोइणु सोइणु, गूडि मूडि करणु (५) हथ महिटणु.

चुरमा पु. चूरिमो.

चुरमुरा पु. मुरिमुरो-रा.

चुरस [सं] स्त्री. (१) चटाभेटी, शर्त, सुठी रीस, कुल्हो हणणु, हिर्सु (२) इसदु, वेरु, दुश्मनी.

चुरा [सं] पु. (१) चूरो, भोरि (२) थकावट (३) बर्बादी.

चुराढा पु. (१) चूरो, भोरि (२) बर्बादी, बिगाडो.

चुलत वि. काके जो. चुलत चुलता पु. पीउ जो सौटु. चुलत

दीर पु. डेर जो सौटु चुलत नणंद स्त्री. मुदिस जी

सौटि. चुलत बहीण स्त्री. सौटि. चुलत भाऊ पु. सौटु.

चुलत सासरा पु. सहुरे जो भाउ.

चुलता [सं] पु. काको, चाचो.

चुलती स्त्री. चाची.

चुलवण, चुलवा न.पु. (१) बठी, खूरो (२) चुल्हि, चुल्हो.

चुलाने न. नंदी चुल्हि.

चुळका पु. (१) लप, बुकु (२) पाणीअ जी लप.

चुळणी स्त्री. गुरिडी.

चुळबुळ स्त्री. (१) सुसि पुसि (२) चिलिविलाई, चुरि पुरि

(३) आंधिमांधि. चुळबुळणे अ.क्रि. (१) सुसि पुसि

करणु (२) उणि तुणि थियणु. चुळबुळ्या वि.

चिलिविलो, तिरुतिन्यो.

चूक स्त्री. (१) चूक, भुल, डोहु (२) बे वाजिबी गाल्हि. चूक

भूल स्त्री. भुल चूक.

चूक स्त्री. नंदिडो कोको.

चूड न. नांग जो हिकु किस्सु.

चूड स्त्री. चूडी, कंगिणी. चूड धरणे कूडो कलंकु हणणु.

चूत [सं] पु. अंब जो वणु.

चूतिया वि. बेवकूफ, छसो.

चूर [सं] पु. (१) चूरो, भोरि (२) चूरि, थकावट, सुस्ती.

चूर वि. चूरु, मगनु, मशगूलु.

चूर्ण [सं] न. (१) चूरणु, भोरि (२) अटो.

चून [सं] स्त्री. (१) चुल्हि (२) बुखारी. चून अढणे खाइण

लाइ कुसु न हुअणु, चुल्हि न बरणु. चुनीतून निघून

बैलात पडणे हिक मुसीबत मां निकिरी बीअ में पवणु.

चुलीला अक्षत देणे चुल्हि धाम करणु, सजे घर जी

रोटी मोकिलाइणु. चुलीला अक्षत लागणे चुल्हि न

बरणु. घरघर मातीच्या चुनी खोडे खे घुमिरो हुअणु,

सभिनी घरनि में सागी वेधन हुअणु. चुनीत मांजरे

व्यालेली असणे गरीबीअ जी हलति हुअणु. चूलकोंबडा

पु. घर जी घरेतडी.

चूष स्त्री. मौज, मजो.

चूळ स्त्री. (१) गुरिडी (२) धारसि.

चेइणे अ.क्रि. जागणु, सुजागु थियणु.

चेकळणे, चेकाळणे अ.क्रि. (१) जोश में अचणु (२) चीखणु

(३) ज़ोर सां रूअणु (४) पके इरादे सां कम खे जुंबी

ववणु (५) हथ खां निकिरी ववणु.

चेंगट वि. (१) सुस्तु, मोगो (२) ईध कंदडु.

चेंगरणे अ.क्रि. चीभाटिजणु, दबिजणु, चीभाटणु.

चेचणे स.क्रि. (१) चीभाटणु, चियणु (२) डइणु (३) मारणु.

चेंचूड स्त्री. गाड्ही किउली, किविली.

चेट, चेदूक [सं] स्त्री.न. चेटकु, टोणो फीणो, जादू, मंत्रु,

कामणु, सहूरु. चेटका वि. टोणो फीणो कंदडु,

कामणगोरु, साहिरु. चेटकीण स्त्री. डाइणि, बांभ,

जादूगरिणि.

चेंडू पु. खेन्हूं, बालु. चेंडूफळी स्त्री. बालु बैट, - 'क्रिकेट' रांदि.

चेत[सं] न. चितु, मनु.

चेत [सं] वि. सुजागु.

चेत [सं] वि. (१) बेहोशु (२) पुठीअ भरि सुम्हियलु. स्त्री.

मचु, भंभटु.

चेतणे [सं] अ.क्रि. (१) बरणु, भंभटु थियणु (२) चेतणु,

सुजागु थियणु (३) काविडिजणु.

चेतन [सं] वि. (१) चेतनु, सुजागु, सुरितु (२) जीअरो,

हिसासु. न. जागु, सुजागी.

चेतना [सं] स्त्री. (१) चेतना, बुधी, चितु, मन (२) शक्ती,

सघ, गर्दानगी.

चेतविणे [सं] स.क्रि. (१) जागाइणु, हिमियाइणु (२) बारणु

(३) चिणिंग डियणु (४) छेइणु, चुर्च डियणु.

चेतळणे, चेताळणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) दुखाइणु, बारणु,

मचाइणु (बाहि) (२) भडिकाइणु, जोशु-ताउ
डियारणु, छेइणु.

चेता वि. सुजागु.

चेंद स्त्री. (१) गपागीह, धूकधूकां (२) गप.

चेंदणे स.क्रि. चीभाटणु, लताइणु, चियणु, चिपणु.

चेंदा पु. (१) लताइजणु (२) कमिजोरी (३) गप (४)
गपागीह, भीड़. चेंदामेंदा करणे गूडि मूडि करणु,
भोरणु, टुकर टुकर करणु.

चेप स्त्री.पु. (१) दबाउ, दाबु, ज़ोर (२) गर्दी, भीड़ (३)
मर्जु फहिलिजण जी क्रिया.

चेपणे स.क्रि. (१) दबाइणु, फेहणु, ठपणु (घातू) (२) नंदो
करणु. अ.क्रि. (१) दबिजणु (२) सिधो थियणु (३)
ज़ोर डियणु. चेपणी स्त्री. ठपिणी (कुंभर जी).

चेंबटणे, चेमटणे स.क्रि. चीभाटणु, दबाइणु, चिपणु.

चेला [सं] पु. चेलो, शिषु.

चेव [सं] पु. (१) जागु, सुजागी (२) जोशु, गुसो, इसदु.
चेव येणे जोशु अचणु. चेवणे अ.क्रि. (१) जोश में
अचणु (२) छितो थियणु. चेवविणे स.क्रि. (१) सुजागु
करणु (२) जोशु डियारणु.

चेष्टा [सं] स्त्री. (१) मज़ाकु, चर्चो, खेचलि (२) चेष्टिटा,
कोशशि (३) हलति (४) हलणु चलणु (५) चेड़.

चेष्टाविणे स.क्रि. (१) छेइणु, भडिकाइणु (२) जागाइणु
(३) चेड़ाइणु.

चेहरा पु. चहिरो, मुंह. चेहरा उतरणे मुंह जो पनो लही
वणणु. चेहरामोहरा पु. मुहांडो. चेहरेपट्टी स्त्री. मुहांडो,
शिकिलि, रौश.

चैतन्य [सं] न. (१) जीवु, साहवारो, साहु, आत्मा (२)
ईश्वर (३) मनु.

चैत्य [सं] न. (१) वण जे चौधारी बुधलु थल्हो (२) पिपिर
जो वणु (३) बोधिपुनि जे मंदरनि जो अडणु.

चैत्र [सं] पु. चेटु (महीनो). चैत्रक्षिपणे न. चेट जी बर्साति.

चैन स्त्री. चैनु, सुखु, आरामु. चैनी वि. मौज कंदडु, अयाशु.

चैन न. कपिडो.

चोब वि. (१) चोखो, शुधि, खालिसु, सुठो (२) ईमानदार.

चोबट वि. (१) उत्तमु, सुहिणो (२) खालिसु, शुधि.

चोखटाई स्त्री. सुठाइप, ईमानदारी, सचाई.

चोखणी, चोखणे स्त्री. (१) चूपिणी, चूसिणी (२) चूपो,
चूपण जी क्रिया.

चोखणे स.क्रि. चूसणु, चूपणु.

चोखंदळ वि. (१) नाजुकु, मिजाजी (२) जाच-चकास
कंदडु.

चोखलणे-ळणे स.क्रि. (१) साफु करणु (२) गोल्हणु, जाचणु
(३) वण या बूटे मां सुकल पन या टारियूं पटणु (४)
तारूं तेल सां भरणु. चोखाळा पु. (१) साफु सफाई
(२) जाच, गोल्हा. वि साफु, पाकु.

चोंच [सं] स्त्री. चूंज, चुहिंब (पखीअ जी).

चोचला पु. (१) चचुलो, लाडुलो, प्यारो (२) नाजु, नखिरो
(३) इछा.

चोज न. (१) चोजु; लाडु, प्यार (२) अजबु, इसरार (३)
करामत (४) नाखिरो, मजो. चोज करणे नखिरो
करणु.

चोट स्त्री. (१) चोट, धकु (२) टोटो, घाटो (३) हमिलो.

चोथळणे स.क्रि. (१) नारेल जे खलुनि सां महिटणु-मलणु
(२) हणणु, लगाइणु.

चोथा [सं] पु. (१) फोगु (२) पहो.

चोंदणे [सं] स.क्रि. (१) सयणु, दबणु (२) बंदि करणु (३)
ओराटणु. अ.क्रि. बुटणु (नकु).

चोदणे स.क्रि. चोदणु, जहणु.

चोप पु. (१) मार (२) ठक ठूक (३) ज़ाबो.

चोपटणे स.क्रि. (१) ठके ठूके सिधो करणु (पटु) (२)
मारणु, ठोकणु.

चोपटणे स.क्रि. मखणु, हणणु, लेपणु (दवा, पाऊंढर).

चोपट्टा-ढे वि. (१) लसो, नरमु (२) सणिभो.

चोपडी स्त्री. चोपिडी, बंदी, वही.

चोपडे [सं] न. (१) बेकार किताबु (२) रेशिमी कपिडो.

चोपणे स.क्रि. (१) ठपणु, सिधो या लसो करणु (२) मारणु,
कुटणु. चोपणी स्त्री. ठपिणी.

चोबचिनी स्त्री. चोबिचीनी (वनस्पती).

चोंबडा वि. (१) बिचापडो, चुगुलु, झेडाकार (२) विच
टपिणो, अगोतरो.

चौबळणे स.क्रि. तेलु लगाइणु, मालिश करणु, आढणु.

चौबळणे स.क्रि. (१) ठपिरणु, प्यार जो हथिदो घुमाइणु
(२) मिळे गाल्हाए ठगणु.

चोर [सं] पु. (१) चोर, लिकाईदडु (२) गुप्तो, लिकाए
रखियलु. चोर सोदून सन्यासाना सुळी अटो बाघो कूप
त मार पेई गाबे ते. चोरचा भाळ गळे चोर चोरनि जा
भाउर गुंदी छोड. चोरच्या उलट्या बोंबा हिकिडी
चोरी वी सीना ज़ोरी. चोरच्या मनात चांदणे चोर छे
पंहिंजी चोरी खुबंदी आहे. चोरच्या हाती
जामदारबान्याच्या किन्या जव डेरि गडहु रखपालु.
चोरच्या हाती मंगोटी बुडीअ बुडीअ जो लोहु बि
चढो. चोरकपा-बण पु. चोर खानो. चोरखिंड स्त्री.
चोर लकु. चोरगस्त स्त्री. चोरीअ गस्तु-चकरु हणणु.
चोरगस्तीने क्रि.वि. लिकी छिपी, गुप्तीअ तरङ्ग.
चोरदरबाजा पु. चोर दरवाजो. चोरघाड स्त्री. चोरनि
जो इमिलो, धाडो. चोर नजर स्त्री. (१) अखिटेट,
डिसणु (२) चोर जहिडी शिकिलि. चोरपाळल न.
हलण वक्ति पेरनि जो आवाजु न करणु. चोरबड-बडा
स्त्री.पु. चोरकारी, चोरी चकारी. चोरबाडा पु. चोरनि
जो अडो-बस्ती.

चोरटा पु. चोरटो, चोर. वि. (१) ठगु, बेईमानु (२) चोरीअ
जो (धंदो-सामानु).

चोरण स.क्रि. चोराइणु, लिकाइणु.

चोरस्तान न. बीमारीअ मां उयण खां पोइ निमु जा पन या
दवा पाणीअ में विसी कयलु सनानु.

चोरी स्त्री. (१) चोरी (२) गुप्तो कमु (३) मनअ, रोक (४)
डोहु, बेइन्साफ़ी.

चोरनमास्तन क्रि.वि. (१) चोराए (२) लिकाए.

चोवीस वि. चोवीस (२४).

चोषक वि. चुहंददु.

चोहट-टा पु. चीवाटो, चौकु, चौसलु.

चोहीकडे क्रि.वि. चड्ढी पासे-पासनि खां, चौधारी.

चोळना पु. सुयण.

चोळणे स.क्रि. (१) मडिटणु, गडणु (२) मलणु, मळणु,
सगाइणु, हणणु.

चोळी स्त्री. चोली, अंगी, कोटी, गजु. चोळी बांगडी स्त्री.

(१) औरतुनि जा कपिडा लटा, सींगार जो सामानु

(२) भेरो करणु, भेरे में पैसा-कपिडा मिलणु.

चौ वि. चौ, चारि (४). चौकार पु. चौको, चारि 'रन्स'
(क्रिकेट).

चौक पु. (१) चौकु, चौसलु (२) चौबिरो, चपोल (घोडे
जी), चांच (३) दुंदु (४) पछड, जानिवर जो पायों
डिसो.

चौकट स्त्री. (१) चौकटु, चौकटु, चौकु, फ्रेमु (२) टोली
(३) ईट (तास में).

चौकडी स्त्री. (१) चौकिडी, चड्ढी ज़णनि जी टोली (२)
चौरस डिज़ाईन.

चौकशी स्त्री. (१) चौकसी, गोल्हा, पुछा गाछा, जाच (२)
तहकीकात, गोल्हे लहणु.

चौकस [फ़] वि. (१) चौकसु, होशियारु, सुजागु (२)
जिग्यासु.

चौकी स्त्री. (१) चौकी, पोलीस चौकी (२) पहिरो,
नज़रिदारी.

चौकोन [सं] पु. चौकुडो, चौरसि. चौकोनी वि. चौरसु,
चौकुंडियारो.

चौखणी वि. (१) चौमाडि (इमारत) (२) चारि डिसा (घर
जा).

चौबुरे न. चौबुरो, चौपेरो, चौपायो.

चौबूर क्रि.वि. चौबुरो, चारई बुर मये खणी, बेहदि तेज़ीअ
सां.

चौगस्त न. चारि साल अगु वारो सालु. चौगस्ता क्रि.वि. चारि
साल अगु.

चौगान [हिं] न. चौगानु, मैदानु.

चौघडा [सं] पु. (१) नगारो (२) नगारो-शहनाई वगेरह
चड्ढी साज़नि जो मेहु. चौघडा बाजणे बदिनामी
थियणु.

चौघडी स्त्री. (कपिडे या कागज़ जो) चौणो तहु.

चौघे-ची वि. चारि ज़णा, चारि ज़णियं.

चौजारे न. चौघडु, चोयें चोयें डीहुं पीदडु तपु.

चौत-ब पु. (१) चौपों डिसो, पारिचो (२) चौथि.

चौतारी वि. चौतारो, चड्ढि तंदुनि वारो (कपिडो).

चौतीस वि. चौटीह (३४).

चौब स्त्री. चौथि.

चौबर वि. चौथों.

चौबाई स्त्री. (१) चौपाई, चौथों द्विसो (२) ढल.

चौदा वि. चोडहं (१४).

चौदावे वि. चोडहों. चौदावे रत्न न. मार.

चौपट स्त्री. चौपडि (रांदि). वि. चौणो, चऊणो.

चौपड पु. चौपडि रांदि.

चौपदरी वि. चौणो, चऊणो. स्त्री. झोली, फूकीर जी झोली.

चौफेर क्रि.वि. चौफेरू, चौधारी, चौगिर्दि.

चौमास [सं] पु. चौमासो-चारि महिना.

चौरंग [सं] पु. (१) संदुली, संदुलु (२) मूडहो. चौरंग होणे

हलच चलण खां हलाखु पियणु.

चौरस पु. चौरसु. वि. (१) चौरसि कयलु (२) चालाकु,

होशियार.

चौरस्ता क्रि.वि. सभिनी पासनि खां, चड्ढी तर्फा.

चौरी स्त्री. चौर.

चौर्य [सं] न. चोरी, चोराडणु.

चौन्याऐंशी वि. चोरासी (८४). चौन्याऐंशीचा फेरा चोरासी जनमनि जो फेरो.

चौन्याणव वि. चोरानवे (९४).

चौन्याहत्तर वि. चोहत्तर (७४).

चौन [सं] न. चोटी रखण जी रसम.

चौवा पु. चौकी (तास जी), चौको (दारे जो).

चौवेचाळ वि. चौएतालीह (४४).

चौसष्ट वि. चोहठि (६४).

चौसार पु. चौसारि, चौसरि (रांदि), चौपड.

च्यवणे अ.क्रि. (१) तिरिकणु, वहणु, किरणु (२) कारो मुंह पियणु.

च्यवन [सं] न. (१) टिमणु, सिमणु, गरणु, सरणु (२) किरणु, तिरिकणु.

च्युत [सं] वि. किरियलु, भ्रष्ट.

च्युति-ती [सं] स्त्री. गिरावट, ज्वालियत.

छ

छ मराठी वर्णमाला जो सतों हर्फु सहीइ.

छ उद्गा. नापसंदी या नफिरत जी भावना डेखारींदहु लफ्जु.

छकड, छक्कड [सं] स्त्री. (१) थफ, चमाट (२) धकु (३)

घाटो, नुक्सानु (४) ठगी, लुचाई (५) झेडो.

छकडा [सं] पु. छकिडो, हिक बैल वारी बैलगाडी. वि.

रंगीलो (शङ्खु).

छकणे [सं] स.क्रि. मेटणु, लीक पाए काटणु. अ.क्रि. (१)

ठगिजणु (२) अजब में पवणु.

छकल [सं] न. (१) टुकरु (२) फार, फाक.

छकवणी स्त्री. ठगी, दोलाबु, डोडु.

छकविणे स.क्रि. ठगणु, दोखो डियणु.

छक्का [सं] पु. (१) छको (दारे जो) (२) छकी (तास जी)

(३) ठगी, कपटु, डोडु (४) मिखिरु.

छचोर-र [सं] वि. रंगीलो, नीचु, बेहूदो, बे अवबु, कमीणो.

छद् अ. न.

छट [सं] वि. (१) लुचो, शोदो, कमीणो, ठगु (२) कंजूसु.

छटा स्त्री. (१) रंगु, छाया (२) सोप्या (३) खसि

दंगु-रीति-रूपु (४) लज्जत (५) पाछो, अक्सु.

छटाक पु. छटांकु, आनो (तोर).

छडणी-गूक स्त्री. (१) रंजशि, आजारणु, तकिलीफ (२)

आडी पुछा. छडणे स.क्रि. (१) रंजाडणु, डहणु,

कल्पाडणु, हलाखु करणु (२) आडी पुछा करणु, छोटे

छोटे पुछणु.

छडा पु. (१) सुरागु, जाच, गोल्हा, पुठि वठणु (२) सोन जी

जंजीर या लकुणु (३) धागे जी कुंड.

छडी [सं] स्त्री. छड्ही, लकुणु. छडी नागे छम छम, बिछा

येई छम छम उस्ताद जी मार, बार जी सँवार.

छत [सं] न. (१) छिति (२) तिजिलो (३) पोशु, छव. छत बांधणे-भरणे रौनक आणणु-पैदा करणु (कार्यक्रम में).

छतिसाचा आकडा पु. वेरु, दुश्मनी. छतिसा वि. ठगु, चालाकु. छतीस वि. छटीह (३६).

छत्र [सं] न. (१) छत्र, छटु (२) अक्षो, सहारो (३) छटी. छत्रपती पु. छत्रपती, शहन्शाहु, वडो राजा.

छत्री स्त्री. (१) छत्री, छटी (२) खुंभी.

छंद [सं] पु. (१) शौकु, पसंदी, चाहु, धुनि (२) छंदु, बहुर, काफियो. छंदखोर वि. (१) लहिरी, चिलिविलो (२) हेराकु, इलती. छंदीफंदी वि. इलती, अयाशु, कामी.

छदाम [सं] पु. (१) कसीरो, ब दमिडयूं (२) ज़रो.

छप [सं] न. (१) कपटु, लुचाई (२) विड, ऐबु (३) चयर, ठोली (४) गुक्षो-लिकलु अर्थ (५) कपटी शाखु.

छन्न [सं] वि. छांयलु, दकियलु.

छन्नी स्त्री. छेणी.

छपणे [सं] अ.क्रि. छपणु, छिपणु, लिकणु. छपविणे स.क्रि. छुपाइणु.

छपन्न वि. छावंजाहु (५६). छपन्नदिवाळ्या वि. सदाई डेवालो कढंदहु.

छपाई स्त्री. छपाई, छपण जी क्रिया या मजूरी.

छप्पर न. छपरु, छटु, किडु.

छब स्त्री. (१) बनावत, शिकिलि, रूपु (२) संहं, शोभा (३) दंगु. छबकडा वि. सुहिणो, मोहींदहु, गुलिडो.

छबिना [फ] पु. (१) पहिरो डींदहु जहाजु या काफिलो (२) जुलसु (३) 'कस्टम' खाते जो तेजु बेडो (पहिरो डींदहु) (४) मछुओ.

छबी स्त्री. (१) रूपु, मण्या (२) तस्वीर.

छमकणे अ.क्रि. (१) नखिरे सां हलणु (२) खडिकणु (रूपयो).

छर्दी [सं] स्त्री. उल्ली, कैड.

छर्दा [सं] पु. छरो.

छल [सं] पु. (१) छलु, कपटु (२) जुलु. छलक वि. जुलु कंदहु, जालिमु.

छवि-बी [सं] स्त्री. संहं, सोभ्या, तेजु, मण्या.

छळ [सं] पु. (१) छलु, कपटु (२) जुलु, हलाखी,

तकिलीफ (३) दोंगु, सांगु. छळवाद मांडणे उचाइणु. छळणे स.क्रि. सताइणु, आजारणु, जुलु करणु, हलाखु करणु.

छाट [सं] पु. (१) टुकरु (वडियलु-कपियलु) (२) चूंड, छांड, (इं) 'सॉर्टिंग'. वि. ठगु, चालाकु. छाटणे स.क्रि. (१) छांटणु, कटणु, वढणु (२) चूंडणु, छांगणु, छांटणु (३) काटणु, घटाइणु (४) छिणिकारणु (पाणी) (५) साहु रोकणु (६) कतलु करणु.

छाटा पु. (१) फुडो (२) दागु, चिटो.

छाटी स्त्री. कफिनी, सन्यासीअ जा कपिडा.

छाती [सं] स्त्री. (१) छाती, उरहु (२) धीरजु, हिमय. छाती करणे हिमय करणु. छातीला हात लावून दिलि ते हयु रखी, विश्वास सां. छातीबर दगड ठेवणे छातीअ ते-दिलि ते पयर रखणु. छातीचा वि. बहादुर, हिमयवारो, जानबाजु. छातीचा कोट पु. बहादुरी, हिमय. छातीठोकपणे क्रि.वि. छाती ठोके, बिना डप जे, हिमय सां.

छात्र [सं] पु. शागिर्दु, विद्यार्थी. छात्र सैनिक पु. फौजी सिख्या वढंदहु विद्यार्थी, (इं) 'कड्डेट'. छात्र सेना स्त्री. फौजी सिख्या वढंदहु विद्यार्थियुनि जी सेना-फौज, (इं) 'कड्डेट कोअर्स'.

छांदिष्ट वि. (१) लहिरी, चिलिविलो (२) इलती, हेराकु.

छान [सं] स्त्री. जाच, गोल्हा, खोज.

छान स्त्री. (१) आकडि, रज्जु (२) संहं (३) वेसु वगो, नाजु नखिरो.

छान वि. सुठो, उचो, उत्तमु, मस्तु, खूबु.

छानने अ.क्रि. (१) छाणणु (२) छंड छाण करणु (३) चूंडणु, छांटणु.

छाननी स्त्री. (१) छंड छाण, जाच (२) बहिसु.

छाप [सं] पु. (१) टाईप, छापण जो साधनु-अखर (२) छापो. स्त्री. (१) असुर, मुवसरु, (इं) 'इम्प्रेशन' (२) पूरनता, काबिलियत.

छापणे स.क्रि. (१) छपणु, छापणु (२) मुहिर हणणु, ठपणु. छापीन वि. छपियलु.

छापा पु. (१) छापो, ठपो (२) छापो, (इं) 'रेड', पोसीस

जो मयां वनी पवणु, धाड़.

छापी स्त्री. (१) चतुराई, महारत, क्वाबिलियत (२) कपिड़े जो टुकरु, साफ़ी.

छापेकरी पु. (१) ठपा हणंदहु अधिकारी (२) छापो - 'रेड' विसंदहु अधिकारी.

छाया [सं] स्त्री. (१) पाछो (२) अक्सु (३) ढकु, सहारो, बचाउ, अझो (४) निशानी, आसारा (५) थोरी झलक (६) रूपु, सोभ्या. छायाचित्र न. 'फोटो'. छायाचित्रकार पु. (इं) 'फोटोग्राफर'. छायाचित्रपेटिका स्त्री. (इं) 'कडमेरा'. छायानायक पु. सिजु. छायायंत्र न. दूलो, उस घडियालु, (इं) 'सन् डायल'.

छावणी [सं] स्त्री. (१) छांविणी, लश्करगाहु, 'कडम्प' (२) छपरु, ढकु (३) दर या दरीअ जे मयां सिरुनि जी अडावत करण खां पहिरीं रखण जी पटी-तख्तो.

छावा [सं] पु. (१) शीहं या हाथीअ जो बुचो (२) सुहिणो शख्सु-बारु (३) पूंगिडो, बठडो, जानिवर जो बुचो.

छिथू स्त्री. बदिनामी, थुक लअनत, हैठि.

छिटकणे, छिडकणे [हिं] स.क्रि. (१) छिणिकारणु (२) रडणु.

छिद्र [सं] न. (१) टुंगु, सोराखु, त्रिरु (२) ऊणाई, घटिताई, विड (३) लंधु (४) गुझो रस्तो (५) कपटु. छिद्रदर्शी वि. बिपनि जूं विडूं कढंदहु-डिसंदहु, वीकरु, विडई. छिद्रन्वेषण न. विड कढणु, ऐब जोई.

छिनाल [सं] वि. विभिचारी औरत या मर्दु, औबाशु,

रंडीबाजु. छिनालखाना पु. वेश्या जो घर.

छिनालचाळा पु. वेश्या जो नखिरो.

छिनाविणे स.क्रि. ज़ोरीअ खसणु-फुरणु.

छिन्न [सं] वि. टुटलु, भगलु. छिन्नविच्छिन्न वि. टुकर टुकर कयलु, भगलु टुटलु.

छिन्नी स्त्री. छेणी.

छीट [सं] स्त्री. छीट (कपिड़ो).

छे, छेछे उद्गा. नापसंदी या नफिरत ज़ाहिर कंदहु लफ़्ज़ु, न न, अँ हैं.

छेदणे स.क्रि. छेदणु, शुरुअ करणु.

छेद [सं] पु. (१) छेदु (हिंसाबनि में), वंडीदहु (२) चीर, डार (३) टुंगु (४) टुकर. छेदन न. कटण-वंडण-हिंसा करण जी क्रिया. छेदबिंदु पु. उहा बुड़ी जिते बु लीकूं पाण में मिलनि. छेदक न. टुंगिडा कंदड मशीन-ओज़ारु, (इं) 'पन्चर्'. छेदिका स्त्री. आड़ी कपीदड (लीक).

छेदणे स.क्रि. (१) कपणु, वढणु, चीरणु, भवणु, छेदु कढणु (२) वंडणु (३) टुंगु करणु (४) नासु करणु (५) हिंसा करणु.

छोटा [सं] वि. नंदो. छोटेखानी वि. नंदो, विचोलो, मोचारो, नंदिडो, पिचिकिडो.

छोल पु. रंधो (वाढे जो ओज़ारु).

ज

ज मराठी वर्णमाला जो अठें हर्फु सहीह.

जइत [सं] न. जीत, सोभ.

जई स्त्री. मुंदो, (इं) 'ऑफ़सेट'.

जई [सं] क्रि.वि. जडहिं.

जकड स्त्री. छिक, छिकताण, खिंचाउ.

जकात स्त्री. ज़कात, ढल, चूंगी, अकटु. जकातदार पु. चूंगी वसूल कंदहु अधिकारी, नाकेदार. जकातनाके न. चूंगीअ जो नाको.

जखड [अ] वि. बुदो, कमिज़ोर, हीणो.

जखडणे अ.क्रि. सीटिजणु (लिड). स.क्रि. जकिडणु, बघणु, कशणु.

जखम [फ़ा] स्त्री. जखमु. जमखाणा पु. एविज़ो, अतीओ.

जखमी वि. जखिमी, धायलु.

जखीरा पु. अनाज जो गुदामु.

जंखीण [सं] स्त्री. (१) डाइणि, जिनिडी (२) आपुघातु

कयल गुभोराही औरत जो भूतु.

जखखड वि. तमामु बुढो, सुडो, जईफु, थकलु.

जग [सं] न. (१) जगु, दुनिया, धरती (२) लोक.

जगहव्याळ वि. ऊंचो, शाही, जुंगु. जगढाळ पु. झंडो.

जगतीतल न. धरतीअ जो सतहु. जगत् न. जगत्तु.

जगत्कारण न. जगु पैदा कंदड शक्ती. जगत्त्रय न.

सुर्गु धरती ऐं पातालु. जगत्पालक वि. दुनिया खे

पालींदहु. जगत्प्रसिद्ध वि. सारी दुनिया में मशहूर.

जगत्प्राण पु. हवा. जगत्तौट पु. बेहदि अमीरु शख्त्तु.

जगत्तौटीचा नातू वि. गरीबु शख्त्तु. जगत्स्वामी पु. जग

जो मालिकु. जगत्क्षय पु. दुनिया जो नासु. जगदंत पु.

कियामत, जग जो अन्तु-नासु. जगदंबा स्त्री. जग जी

माता, देवी, पार्वती. जगदाभास पु. माया. जगदगुरु पु.

ईश्वर. जगन्नाथ पु. (१) जग जो मालिकु, ईश्वर

(२) पुरी शहर जी विष्णू भगिवान जी मूर्ती.

जगन्मंगल वि. जग जो कल्याणु कंदड. जगन्मोहना

स्त्री. जग खे मोहींदड औरत. जगलीला स्त्री. (१) जग

जी रीति (२) मोहु, माया, भ्रमु.

जंग [फा] पु. (१) जंगु, कटु (२) मेराणि. जंगट वि.

कटियलु, कटु, चड्हियलु.

जंग [फा] स्त्री. जंगि, लडाई. जंग जंग पछाडणे (१) जमीन

आसिमानु हिकु करणु, बे हदि हीला हलाडणु (२)

खोटे खोटे पुछणु. जंगजोड-जूट पु. (१) सुठी हालति,

आबादगी, भरियो भागियो हुअणु जी हालति (२)

भरियो भागियो घर (३) मेलु, दोस्ती.

जंगजू वि. झेडाकार.

जगणूक स्त्री. जीअणु, जीवनु, जियापो, गुजरानु, गुजरु.

जगणे [सं] अ.क्रि. (१) जीअणु, ज़िंदह रहणु, विजुद में

हुजणु, टिकणु (२) बचणु, बचाउ थियणु, निभिजणु.

जगत् [सं] न. जगत्तु, दुनिया. डिस्सो 'जग'.

जगता वि. जीअरो. जगता पंथ पु. (१) पाणभरो थियणु,

मुसीबत मां बाहिरि निकिरणु (२) वरी धंधो

संभालणु.

जगती स्त्री. (१) जगति, दुनिया (२) धरती.

जंगम वि. (१) जंगमु, फिरंदडु धिरंदडु (२) मुतहरकु,

जंगमु. जंगम मत्ता स्त्री. मालु मताअ.

जंगल [सं] न. झंगलु, बनु, बयाबानु.

जंगला पु. झंगिलो.

जगवण स्त्री. जीअणु, गुजरु.

जगविणे स.क्रि. (१) जीअरणु, ज़िंदह रखणु (२) बचाडणु

(३) संभालणु. जगवून-तंगवून क्रि.वि. पेट खे पटी

बुधी, किफाडत कंदे.

जगविणे [सं] स.क्रि. जागाडणु, सुजागु करणु, चिताउ

डियणु.

जंगी [फा] वि. (१) जंगी, लश्कर सां लागपो रखंदडु (२)

शाही, वडो. जंगी लडाई स्त्री. घमसानु लडाई.

जघन [सं] पु. (१) रान (२) थडो, थडा (३) दुडि जो हडो.

जघन्य [सं] वि. (१) नीचु, ओछो (२) पोयो, आखिरीनु.

स्त्री. बदिनामी.

जंघा [सं] स्त्री. जंघ, रान, सथर.

जचणे स.क्रि. घणी मढ़िनत करणु.

जंजाळ पु. जंजालु, झंझटु, तकिलीफ.

जंजिरा [फा] पु. बेट वारो किल्लो, पाणीअ में ठहियलु

किल्लो-कोटु.

जटा [सं] स्त्री. जटा. जटाधारी वि. जटाधारी, शंकर.

जटित [सं] वि. जडियलु.

जटिल [सं] वि. मुंक्षियलु, डुखियो, पेचीदो.

जठर [सं] न. पेटु, मअदो, ओसिरी. जठरशोष पु. मअदे जी

सोज़ि. जठराणी, जठरानल पु. मअदे-पेट में खाघो

हज़मु कंदड बाहि, कोशिटि, हाज़िमो.

जड [हिं] स्त्री. जड़ी, पाड.

जड [सं] स्त्री. धनु, मिल्कियत.

जड [सं] वि. (१) जडु, मूरखु, आलिसी (२) भारी, गुरो

(३) क्रीमती (४) हज़मु थियण में गुरो (५) जडु, बे

जानि (६) दुखु डींदडु (७) शानाडतो, मानाडतो

(८) गूड्हो (९) थकलु (१०) ज़बरदस्तु (११)

दुनियवी, जडु. जड जाणे महांगो साबितु थियणु,

तकिलीफ वारो थियणु. जडग्रंथी पु. आत्मा जो

दुनियवी पदार्थानि सां सन्बुधु. जडजूग न. बार.

जडता-त्व स्त्री. न. (१) जडता, अचलता (२)

गौराणि, वज्रनु. जडबुद्धी वि. मूरखु, गुंवारु. जडबोका
पु. थुल्लो ऐं फेफो शख्खु. जडवाद पु. जडवादु, (इं)
'मटेरिअलिज्म'. जडात्मकता स्त्री. सुस्ती, मोगाइप.

जडकाम न. गुंढण-जोड़ण जो कमु.

जडजवाहीर [फा] न. ज़रु, सोनु चांदी वगेरह.

जडण स्त्री. (१) जड़णी, जोड़ण-गुंढण जी क्रिया (२) जोड़ु
(३) जड़ण जी क्रिया. जडणे [सं] स.क्रि. (१) जड़ण
(२) जोड़ण, गुंढण.

जडावणे अ.क्रि. (१) ज़ोरु वठणु-वधणु (२) वारो वरणु,
साओ सब्बु थियणु (३) जडु थियणु, सिथलु हुअणु.

जडित वि. जडाऊ, जडियलु (हीरो, मोती).

जडी [सं] स्त्री. ज़डी, पाइ, बूटी. जडीबुट्टी स्त्री. जडी बूटी.

जडीव वि. (१) गुंढियलु, जोड़ियलु (२) जडियलु, जडितू.

जड्या पु. जड्यो, जड़ण-जड़ति जो कमु कंदडु शख्खु.

जण-णी-णे [सं] पु.स्त्री.न. ज़णो, ज़णा, ज़णी, शख्खु. (मि.
चार जण = चारि ज़णा, चारि माण्ह).

जणू [सं] उद्गा. ज़णु, ज़णु त, ज़णु कि, गोया.

जत [सं] स्त्री. एको, बुधी, यकिमुशती. जतनामा पु.
वन्हावली, नसबनामो, हसबु नसबु, शुजरो, गोटु,
कुटुंब में पैदा थियलनि जी फ़हिरिस्त.

जंत पु. पेट में धींदडु सापो, कींओ. जंतविकार पु. पेट में
सापा थियण जी बीमारी.

जतन [सं] न. जतनु, हिफाजत, संभाल, महफूज़ी, पालना.

जतने क्रि.वि. संभाले, ख़बरदारीअ सां.

जतावणी स्त्री. चिताउ, इशारो, ताकीद. जतविणे स.क्रि.
जताइणु.

जती [सं] पु. जती, साधू, सन्यासी.

जतीमती-थी [सं] (१) एको, मेलापु, यकिराइ (२) पंहिंजी
पहिंजी जवाबदारी.

जतीर [सं] न. (१) कुंभर जो चाकु (२) कपह मां ककिडा
कढण जी मशीन.

जंतू [सं] पु. (१) साहवारो, चेतनु (२) कीड़ो, कींओं,
जीव्दो.

जतो-ता-थो पु. घोट कुंआरि जा कपिडा, डाजे जो कपिडो.

जत्रा [सं] स्त्री. (१) जात्रा, यात्रा, मेलो (२) तीरथु

आस्थानु.

जंत्री [सं] स्त्री. पनोतरी, तज़किरो, सिल्सिलो, फ़हिरिस्त.

जत्रू [सं] डोराठी, कंधे जो हड्डो.

जथणे स.क्रि. गडु करणु, कठो करणु, शुरू करणु.

जथा पु. (१) जयो, टोली (२) ख़ानदानु, वन्थु.

जधी [सं] क्रि.वि. जडहिं.

जन [सं] पु. (१) जनु, माण्ह, आदिमी (२) मेडु (३)

दुनिया, लोकु (४) अवांमु, समाज. जनात एक मनात

एक मन में हिकिडी त बाहिरि बी गाल्हि. एकावे

जनाचे, करावे मनाचे बुधि जे सभ जी, कजे मन जी.

जनकथा स्त्री. लोककथा, इंदकथा. जनपद पु. देसु,

प्रान्तु. जनपदभाषा स्त्री. देसी बोली. जनप्रवाद पु.

अफ़्वाहु, हुलु. जनप्रवाह पु. आमु माण्हुनि जी रीति.

जनरीत स्त्री. रीति, रसम, लोकाचार.

जनवाक्यजनार्दन पैंचनि में परमेस्वर, आम माण्हुनि

जो चवणु ईश्वर जो ई चवणु आहे (हिकु वीचारु).

जनवाद पु. आम माण्हुनि जी रीति-रवाजु. जनश्रुती

स्त्री. (१) माण्हुनि जी रीति (२) अफ़्वाहु, हुलु,

उडो. जनस्थान न. पंचवटी, नासिक. जनापवाद पु.

कलंकु, बदिनामी, गिला. जनीजनार्दन आमु माण्हुनि

जो रायो या मतो ईश्वर जो ई रायो या मतो समुझणु

खपे (हिकु वीचारु). जनीमनी क्रि.वि. अंदरि बाहिरि,

पंहिंजे मन में ऐं माण्हुनि जे मन में. जनीवनी क्रि.वि.

समाज में ऐं समाज खां बाहिरि (संगल में).

जनक [सं] पु. जनकु, पीउ, पिता.

जनन [सं] न. (१) जनमु (२) पैदाइश, उत्पत्ती. जननाशौच

न. पातकु, वियमजी गंदगी. जननी स्त्री. जननी,

माउ, माता.

जनानखाना [फा] पु. ज़ननिखानो हुरमु, डेडी. जनानी वि.

(१) ज़नानो, ज़ालाणो (२) गीदी (३) खदिडो.

जनार्दन [सं] पु. विष्णु.

जनावर [फा] न. (१) जानिवरु, पसूं, ढोरु, मिरूं (२) नांगु.

जनित्र न. बिजिली पैदा कंदड मशीन, (इं) 'जनरेटर'.

जन्म [सं] पु. (१) जनमु, ज़मु (२) ज़िंदगी (३) ज़मिरि,

हयाती, ज़मार. जन्माचा पत्कर घेणे सज़ी ज़मिरी

पालण जी ज़िमेदारी खणणु. जन्माची आठवण राहणे
 (१) ज़िंदगी भर यादि रहणु (२) सबकु सेखारणु.
 जन्मकरंटा वि. ज़ाए ज़म खां गरीबु, निभागो.
 जन्मकाळ पु. (१) जनम जी वेल-वक्तु (२) छठी (३)
 हयाती, ज़िंदगी. जन्मकुंडली स्त्री. छठी. जन्मजन्मांतरी
 क्रि.वि. जनम जनम में. जन्मजात (१) ज़ाए ज़म खां
 (२) ज़ाती, तबकी. जन्मपत्र न. छठी, जनमपत्री.
 जन्मभाषा स्त्री. मादिरी बोली, मातृ भाषा. जन्मभूमी
 स्त्री. जन्मभूमी. जन्मसाफल्य न. जनमु सफलो थियणु.
 जन्मसावित्री स्त्री. सुहागिणि हूंदे मरंदइ औरत.
 जन्माची गाठ स्त्री. शादीअ जो न टुटंदइ नातो.
 जन्माची बेगमी स्त्री. सारी ज़िंदगीअ ताई जटाउ
 कंदइ रोजी. जन्मांतर न. (१) बियो जनमु (२)
 नसीबु, भागु. जन्मांतरीचा वैरी वि. पोएं जनम जो
 दुश्मनु. जन्मांध वि. जनम खां वठी अंधो. जन्मोजन्मी
 वि. जनम जनम में, सदाई. जन्मादरभ्य क्रि.वि. ज़मण
 खां वठी, जनम खां वठी. जन्मोत्तर वि. जनम खां
 पोइ.

जन्मणे अ.क्रि. जनिमिजणु, ज़मणु, जनमु वठणु, पैदा थियणु.

जन्य [सं] न. (१) लडाई (२) पैदाइश.

जन्य [सं] वि. (१) ज़ावलु, पैदा थियलु, तयारु थियलु (२)
 ज़मंदइ.

जप [सं] पु. जपु, ईश्वर जो नालो वठणु. जपजाप्य न.
 जपुतपु.

जपणूक [सं] स्त्री. (१) सार संभाल, नज़रदारी, सांभ (२)
 ध्यानु डियणु (३) ध्यान सां रस्तो डिसणु.

जपणे [सं] अ.क्रि. (१) जपणु, जपु करणु, वरी वरी चवणु
 (२) संभालणु, संभाल करणु, बचाउ करणु (३)
 कुरिकणु.

जप्त [अ] वि. जब्तु. जप्ती स्त्री. ज़ब्ती.

जंब-भ [सं] पु. (१) ढोंगु, मिखिरु (२) घमंडु (३) बहानो.

जबडा [सं.हिं] पु. ज़ाड़ी, वातु.

जबर [अ] जबिरो, ताक़तवारो, ज़ोरु, मज़िबूत. जबरदस्त
 वि. (१) ज़बरदस्तु (२) ज़ालिमु (३) काबिलु. जबरी
 स्त्री. ज़ोरी, ज़बरदस्ती.

जबान [फ़ा] स्त्री. ज़बान, जिभ. जबानी स्त्री. ज़बानी,
 शाहिदी.

जबाब [फ़ा] पु. (१) जवाबु (२) प्रतिग्या (कोर्ट में) (३)
 मुहूँ. जबाबदार पु. जवाबदार. जबाबदारी स्त्री.
 जवाबदारी.

जंबाळ [सं] न.पु. गप, चिक.

जंबिया पु. नीमिचो, नंदी तरार.

जंबीर [सं] पु.न. लीमो.

जंबु-बू [सं] स्त्री. ज़मूं.

जंबुक-जंबूक [सं] पु. जंबू, लूमडु, गिदडु.

जबून वि. ख़राबु, वाहियातु, कंगालु.

जंभ [सं] पु. ढोंगु, घमंडु.

जम [अ] पु. (१) इंतिज़ामु, बंदोबस्तु, ठाह जोइ (२) मेनु
 (३) पेर खोइणु. जम बसणे धंधो ज़मणु. जमवाजमव
 स्त्री. गडु थियणु, कठो करणु, मिइणु.

जमणे अ.क्रि. (१) गडु थियणु, हिकु थियणु, पाण में पवणु,
 दोस्ती थियणु (२) ज़मणु, डाढो थियणु (३) मज़िबूतु
 थियणु (४) जाइनशीन थियणु (५) ज़मणु (धंधो)
 (६) अचणु (धंधो करणु अचणु) (७) वारो वरणु.

जमदग्नी पु. (१) हिक रिशीअ जो नालो (२) तीसरु,
 गुसेवारो शख़्तु.

जमदह-दाडा [सं] वि. थुल्हो मतारो शख़्तु.

जमविणे स.क्रि. गडु थियणु, गडु करणु, मेइणु, कठो करणु.

जमा [अ] स्त्री. (१) जमअ, उपति (२) गुणप (३) टोटलु,
 कुलु रक़म (४) ज़ामिनु. जमाखर्च पु. जमअखर्चु,
 लेखो, हिसाबु किताबु. जमाबंदी स्त्री. (१) जमअबंदी,
 बूनीअ जी ढल (२) वसूली.

जमात स्त्री. (१) जमात, जमाअत, सभा, मेहु (२) नियात,
 समाज, पंगति.

जमाना [अ] पु. (१) ज़मानो (२) मौसम, मुंद.

जमालगोटा पु. जमालघोटो, जाइफल जो बिजु, जुलाब जी
 दवा.

जमाव [अ] पु. (१) जमाअत, मेहु, अंबूहु, खलक (२)
 समाज (३) फ़ौज.

जमावर्दी स्त्री. बहादुरी.

जमीन [फा] स्त्री. (१) जमीन, भूमी (२) जगह (३) मूल, बुनियाद. जमीनजुमला पु. (१) ज़रू जमीन, जमीनदारी (२) कहीं गोठ जे माण्डुनि जा घर बुनियूं वगेरह. जमीनदार पु. जमीनदार. जमीनदोस्त वि. (१) बर्बादि-तबाहु थियलु (२) हारायलु, हेठि किरियलु. जमीनधारा स्त्री. जमीन डिंसी मुकिररु कयल ढल.

जम्मत स्त्री. मजो, मजेदार गाल्हि (नंढनि बारनि जो लफ़्ज़).

जय [सं] पु. (१) जड़, जीत, सोभ, फ़तह (२) अर्जनु (३) भारतु. जयघोष पु. जड़कार. जयढाक पु. नगारो. जयदुंधी पु. सोभ मिलण वक्ति कयलु नगारे जो आवाजु या उहो नगारो. जयपताका स्त्री. फ़तह जो झंडो. जयश्री स्त्री. सोभ सां हासलु कयलु तेजु-शोभा. जयस्वी वि. हमेशह खटंदहु-सोभारो. जयावह वि. सोभारो, फ़तह हासलु कराईदहु, फ़ाईदेमंदु. जयी वि. सोभारो, फ़तहमंदु.

जयंती [सं] स्त्री. जयन्ती, परमात्मा या अवतारी इन्सान जे जनम जो डींह.

जय्यत-द [अ] वि. पूरी, सजी.

जर [सं] पु. (१) तपु, बुखार (२) जखमु (३) बुखार जा दाणा (सरीर ते थींदहु).

जर [फा] पु.स्त्री. (१) जरी, कीमखाबु (२) ज़रू, सोनु. जरतार स्त्री. जरी, ज़र, ज़रू बफ़्तु.

जर [सं] अ. जेकर, अगर, जेकड़हिं.

जरंगा पु. मछियूं फासाङ्ग जो ज़ारु.

जरजर [सं] वि. (१) झूठो पुराणो, फाटलु, बुढो, थकलु (२) हारायलु.

जरठ, जरंड [सं] वि. (१) बुढो (२) खहुरो (३) पुराणो (४) ज़ईफ़ु, हीणो, झुडो.

जरत्कार [सं] वि. हिकु हीणो रिशी (२) हीणो.

जरदा, जर्दा [फा] पु. (१) खाङ्ग जो तमाकु (२) पीले रंग जो घोड़ो.

जरदाळू [फा] पु. ज़रदाळू.

जरब [अ] स्त्री. (१) डहकाउ, धाको (२) डपु, दबाउ (३) तोब (४) सज़ा, मार (५) ज़ोरु, असरु, हलंदी,

रअबु. जरबदार वि. (१) तमामु वडो, शाही (२) गौरो, वज़नदार (३) तकिलीफ़ डींदहु, ज़ालिमु, डाढो (४) थकाईदहु.

जरा [सं] स्त्री. (१) पीरी, बुढाङ्ग (२) कमिज़ोरी, हीणाई.

जरा [अ] क्रि.वि. ज़रो, ज़रा, थोरो. जराज्ञाने क्रि.वि. थोरी देरि खां पोङ्ग, सट खनु रखी.

जरायू [सं] न. गर्भस्थानु, रिह्मु, बचेदानी.

जराय वि. फ़रार थियलु.

जरी [सं] क्रि.वि. (१) जेतोणीकि, तड़हिं वि (२) जेकड़हिं (३) बांविजूदि.

जरी [सं] स्त्री. वचुडंदहु बुखारु-तपु, उडंदु मज्ज.

जरी [फा] स्त्री. जरी, ज़र. जरीपटका पु. (१) शिवाजी महाराज जे बर्पा कयल मराठा राजु जो मुखु झंडो, पेशवाङ्गि जो झंडो (२) जरीअ जो कमरिबन्दु, संदिरो.

जरूर [फा] स्त्री. ज़रूरत, धुरिज. वि. ज़रूरी. क्रि.वि. ज़रूर, कीअं बि.

जर्रर [सं] वि. (बुढापे करे) थकलु-कमिज़ोरु थियलु, गरियलु, झुडो.

जर्द [फा] वि. ज़र्दु, पीलो, सोनहरी.

जर्दा [फा] पु. ज़र्दो, खाङ्ग जो तमाकु.

जल [सं] न. जलु, पाणी. जलकुक्कट पु. जलकुकुर, मुर्गुआबी. जलकूप पु. खूहु. जलकेलि-क्रीडा स्त्री. (१) पाणीअ जूं रांदियूं, तरण वगेरह जी चटाभेटी (२) पाणीअ में ऐशु अशिरत (कामी शख्सनि लाङ्ग). जलगतिकीशास्त्र न. (इं) 'हाइड्रो डाइनामिक्स'.

जलचर न. (१) पाणीअ में रहंदहु साहवारो (२) समुंड जे हुन भरि खां आयलु बाहिरियों माण्हू (३) युरोपिअन, अंग्रेजु. जलज वि. पाणीअ में पैदा थींदहु; कमलु; बादलु. जलतरंग पु. (१) लहर, लाट (२) जलतरंगु (साजु).

जलद, जलधर पु. बादलु, ककरु. जलदेवता स्त्री. पाणीअ जी देवी-देवता, अप्सरा.

जलधि पु. समुंड, सागरु. जलपर्यटन न. जहाज़रानी.

जलपान न. पाणी पीअणु, नेरनि, नाश्तो. जलप्रलय पु.

जल परलङ्ग. जलप्रवास पु. दर्याही सफ़रु. जलमय न.

जलमई. जलमधूक न. पनिरु. जलयंत्र न. (१) फुहारो
(२) पाणीअ जे ज़ोर ते हलंदइ कल-मशीन-इंजिणि,
जांडहि. जलयात्रा स्त्री. दर्याही मुसाफिरी. जलयान न.
बेड़ी, जहाजु. जलवनस्पति-बानस पु. पाणीअ जो
बूटो. जलवाह पु. सीर, धार, (इं) 'रेस'. जलविद्या
स्त्री. जल विद्या, इल्मु आबु. जलविहार पु. डिसो
'जलक्रीडा'. जलशोधक वि.न. पाणीअ छाणणो, (इं)
'फिल्टर'. जलशोध पु. (१) सोक, उब सबबि गलो
खुशकु धी ववणु, खुशक साली (२) डुकरु, बर्साति न
पवणु. जलसमाधी स्त्री. पाणीअ में बुड़ी मरणु (पंहिजी
मर्जीअ सां), जीअरे समाधी थियणु. जलसिंचन न.
रेजु, पेजु, ज़मुन खे पाणी डियणु. जलस्तंभक वि.
पाणीअ रोकु, (इं) 'वॉटर प्रूफ'. जलाशय पु. तलाउ.
जलोदर पु. जलंदर.

जलद [फा] वि. (१) होशियार (२) जल्दी कमु कंदडु-असर
कंदडु (३) जल्दी बुरंदडु (४) तिखो, तेजु, तकिड़ो,
बेवेरमु, (इं) 'एक्सप्रेस'. क्रि.वि. जल्दी, तुरितु.

जलाल [अ] वि. (१) तिखो, तेजु (२) ज़ालिमु (३)
जोशीलो.

जलावतन [अ] न. जलावतनु, देश नेकाली.

जलूका, जलौका [सं] स्त्री. ज़ौर.

जलोढ पु. कचो, कचे जी ज़मीन, रेदु.

जल्प-जल्पना [सं] पु.स्त्री. बकिवाद, बटाक, यटो, घणो
गाल्हाउ.

जब [सं] पु. जव. जवखार पु. जवखारु, शोरो.

जब [सं] पु. रफ्तार, तेज़ी. जवन वि. तेजु.

जब [सं] क्रि.वि. (१) जेसिताई (२) उन वक्ति (३)
जडहिं.

जवणे [सं] जवकणे [सं] स.क्रि. (१) गडणु, गडु करणु (२)
ब्रधणु (३) काबू करणु, सोघो करणु.

जंबट न. (१) मेडु, टोली, मंडिली (२) जोड़ी.

जबनिका [सं] स्त्री. (१) पर्दो (२) कपिड़ो (३) नाटक जो
पर्दो.

जबरा [सं] पु. (१) लिलाऊ, हाऊ (२) भूतु, कालु.

जवशी, जवस [सं] स्त्री. इलसी, अनाज जो हिकु किस्मु.

जवळ श.यो.अ. (१) नज़िदीकु, वेझो, ओरे, भरिसां (२) ....

वटि .... खे. वि. (१) वेझो, नज़िदीक जो, भरिसां

वारो, ओर भरो (२) अज़ीजु, माइदु. जवळ करणे

पंहिंजो करणु, पाण में शामिलु करणु. जवळ घेऊन

पाण वटि घुराए, भरिसां विहारे, प्यार सां. जवळचा

वि. (१) वेझो, लगोलगि (२) अज़ीजु. जवळजवळ

क्रि.वि. (१) अटिकल, घणो करे (२) ज़रे घटि, धक

घटि (३) क़रीबि, भरिसां, लगोलगि. जवळनाते न.

(१) मिटी माइटी, मिटाचारी (२) वेझाई. जवळपास

क्रि.वि. भरिसांई, आसे पासे, हथ में. जवळीक स्त्री.

(१) वेझाई (२) घाटो सन्बुधु, मिटाचारी (३)

याराणी, दोस्ती. जवळीक वि. (१) वेझो, भरिसां (२)

अज़ीजु. जवळून क्रि.वि. (१) खां, वटा (२) भरिसां.

जवळ [सं] बि. जाडो (बारु).

जवळ [फा] न. (१) तूफानु (२) सुडु, तूफान जा आसार
डेखारींदइ बादल.

जवा पु. (१) संघु, जोडु (२) मेलापु, ठाहु, मेलु.

जवान [सं] पु. (१) जवानु (२) मर्दु (३) फ़ौजी सिपाही.

जवानजमान वि. जुवानु जमानु. जवानमर्द वि. (१)

जुवानु मर्दु (२) बहादुरु, जोघो, वीरु (३) दिलिदारु,

फ़राख़दिलि.

जवानी [फा] स्त्री. जुवानी.

जवाहीर [अ] वि. जवाहरु, रतनु.

जबी [सं] वि. तेजु, तकिड़ो.

जशद [सं] न. जिस्तु (धातू), (इं) 'ज़िक्'.

जसला वि. जहिड़ो, जहिड़े किस्म जो.

जसा [सं] वि. जहिड़ो. क्रि.वि. जीअँ, जहिड़ीअ तरह,

जेको, जडहिं. जसाचा तसा वि. जीअँ जो तीअँ. जसा

तसा क्रि.वि. (१) जीअँ तीअँ (२) वड़ी तकिलीफ़ सां.

जसे, जैसे क्रि.वि. जीअँ, जहिड़ीअ तरह.

जस्त [सं] न. जिस्तु (धातू).

जहर [फा] न. ज़हर, विहु. जहरमोहरा पु. ज़हर मुहरो.

डिसो 'गोरोचन'.

जहरी [फा] वि. ज़हिरी.

जहान [फा] पु. जहानु, दुनिया.

जहांबाज [फ्र] वि. (१) पको (२) माहिरु, होशियारु (३) हिरफ्तबाजु (४) झेडकारि, शोखु, झुणि झुणि खाधी (औरत).

जहाल वि. (१) तिखो, तेजु, जोशीलो, शोखु (२) जालिमु, करडो (३) भारत जी हिक झूनी सियासी पार्टी. जहालमतवादी वि. जोशीले वीचारनि जो, सुधारकु, नवपसंतु, इन्तिहा पसंदि.

जळ स्त्री. (१) जलु, गुसे जी लहर (२) बाहि, साडो (३) कारहिं (बासण जे अंदरि तरे जी) (३) जोशु, ज़िदु. जळकट, जळका वि. (१) थोरो सडियलु, लहिसारियलु (३) घणी गरिमी या बाहि (३) ज़ोरदार खारसि (४) साडु, इसदु.

जळजळ स्त्री. (१) सूरु, पीडा, लोछि, साडो, कुरणु (२) जुलु, ज़ोरी (३) मन में सडणु, साडु, इसदु (४) मोहु प्रेम. जळजळट पु. साडो, लोछि, कुरणु, तेजु बाहि. जळजळीत वि. (१) टहिकंदडु, तपियलु (२) तेजु, भंभटु कंदडु. क्रि.वि. पूरीअ तरह, पूरो, खूबि.

जळण [सं] न. (१) बारणु, जलाऊ काठियूं या छेणा वगेरह (२) जडो शखु.

जळणूक स्त्री. तकिलीफ, हलाखी, आज़ारु, डझा डियणु.

जळणे अ.क्रि. (१) जलणु, बरणु, सडणु (२) नासु थियणु, खाक थियणु (३) बाहि थियणु (४) क्रोधु करणु, तपी ववणु. ज्याचे जळे त्याला कळे जिते बाहि बरे उते जाइ जले, पाडेवारनि कहिडो सेकु?

जळता वि. बरंदडु, जलंदडु. जळता पाय जाळणारा वि. पंहिजी बर्बादी डिसंदे बि हटु न छडींदडु, जाणी वाणी मुसीबत खे सडु कंदडु. जळतोंड्या वि. कमिबखु, निभागो, दुखी. जळत्या वि. बिचापिडो, वीकरु, गिलाखोर.

जळप पु. (१) जलनि, बे इदि गरिमी (२) गुसो, कावडि, जोशु. जळपणे अ.क्रि. (गुसे में) बकणु, (कावडि में) विफलणु.

जळफळ स्त्री. तीसो, मन में जलणु, गुसे में तपणु, पोसिरणु.

जळबंब न. पाणीअ जी झसाई. वि. पाणीअ सां टिमिटारि.

जळमट न. (१) कोरीअडे जो ज़ारु (२) ज़ारो (३) खांधारो,

बलामु (४) साडु, (इं) 'स्लो' (दवा).

जळाऊ वि. जलाऊ, बारण जहिडो, बारण लाडु.

जळीत न. (१) साडो, जलनि (२) बेइन्साफीअ सां डिनल सज़ा (३) सडियलु घर या फ़सलु वगेरह.

जळू, जळूका [सं] स्त्री. ज़ौर.

जळलं, जळलं मेलं उदगा. नापसंदी ज़ाहिरु कंदडु लफ़्जु, बाहि लगेसि!

जाई [सं] स्त्री. जाइ (गुलु), चंबेली, मोतियो (गुलु).

जाईफळ [सं] जाइफलु.

जाऊ [सं] स्त्री. डेराणी.

जाग [सं] स्त्री. (१) ज़ाग, सुजागी (२) खबरदारी, चौकसी (३) शोरु, गोडु. जागमाग स्त्री. पहरा. जगणा वि. जागंदडु, सुजागु. जागता वि. (१) सुजागु, खबरदार (२) ताज़ो तवानो, फ़ुडतु, ताक़तवारो. जागर, जागरण पु.न. (१) जागो, ओजागो (२) पहरा, संभाल (३) सांवण महीने जी पूरनमासीअ जी राति. जागरुक वि. सुजागु, खबरदार, चौकसु. जगरे न. ओजागो.

जांग स्त्री. रान, सयर.

जांगड न. (१) दुकान तां मुख्यारी आंदलु सामानु (२) गडु ब्रधणु (३) संगति, प्रेम.

जागणे अ.क्रि. (१) ज़ागणु (२) पहिरो डियणु (३) ध्यान डियणु (४) यादि कुरु.

जागतिक [सं] वि. दुनिया जो-जी-जे, दुनिया सां लाग़ापो रखंदडु, विश्वव्यापी.

जांगली पु. (१) पहिरो-पहरो डींदडु (२) धनारु.

जागा वि. (१) सुजागु, जागियलु (२) खबरदार, चौकसु, होयिशारु (३) होश में आयलु मनु या विरती.

जागा [हिं] स्त्री.पु. (१) जगह, हंघु, जाइ (२) खाली जाइ, वांदिकाई (३) नौकिरीअ जी जाइ (४) बुनियादु, पायो, आधारु (५) सबबु, कारणु. जागचे जागी क्रि.वि. (१) बीठल जगह ते ई (२) पाणमुरादो. जागा-गी-गे क्रि.वि. जगह ते, जे बदिरां, जी जाइते.

जांगाड [सं] न. रान, सयर.

जागृत [सं] वि. जागिरति, सुजागु, खबरदार. जागृत

दैवत-स्थान न. मनोकामना पूरी कंदहु भगवान जो आस्थानु, जागंदहु, जीअरो. जागृती स्त्री. सुजागी, जाग, जागिरता, जागिरती.

जांघ स्त्री. जंघ, रान, सयर, चडो.

जाच पु. (१) तकिलीफ, उकूबत, हलाखी, जुठि, बेज़ार करणु (२) बे आरामी, पीड़ा. जाचक वि. तकिलीफ डींदहु, डुखाइतो, सताईदहु. जाचणे स.क्रि.

सताइणु, आज़ारणु, जुल्मु करणु, दुख डियणु.

जाजम [फा] न. जाजिमु, छुरियल चादर, साझमु.

जाजावणे अ.क्रि. (१) काविडिजणु, गुसो करणु (२) मरणु (३) शिशिदर थियणु.

जाजू स्त्री. (१) डोह, शकु, इल्लामु (२) झगिडो.

जाज्वल्य [सं] वि. (१) चिमिकंदहु, तिलिलेदार (२) शोखु, चालाकु, जोशीलो, कवी (३) तेजफ़हमु, तेजु बुधी.

जाठर [सं] वि. पेट जो, शिकमी.

जाड [सं] वि. (१) थुल्हो (२) मज़िबूत (३) खहुरो (४) गौरो (५) वडो, अज़लौ (६) डुखियो, गूड्हो. जाडगा वि. थुल्हो मतारो, दुंबो. जाडाभरहा वि. (१) थुल्हो ऐं बे डंगो (२) थुल्हो पीठलु अनाजु (३) थोरी घोटियल चटिणी (४) डडिरियलु. जाडी स्त्री. (१) थोल्हि (२) गूड्हार्ई.

जाड्य न. (१) गौरो (२) आलसु, सुस्ती (घणो खाइण करे) (३) अग्यानु, मूर्खता (४) थधि (५) बे परिवाही.

जाण स्त्री. (१) ज़ाण, समुझ, ग्यानु (२) कदुरशानासी (३) अहिसासु (४) शुकुर गुज़ारी.

जाण वि. (१) ज़ाण, समुझ (२) ग्यानवानु (३) थोराइतो (४) प्रेमी, रसु वठंदहु (५) संभाल कंदहु, ध्यानु डींदहु (६) सियाणो.

जाणणे स.क्रि. (१) ज़ाणणु, समुझणु, ग्यानु हुअणु (२) सुवाणणु (३) सुठी हलति हलणु (४) अहिसासु हुअणु (५) मवणु (६) भोगणु, संजोगु करणु (७) कदुरु करणु. न जाणो न ज़ाणु, केरु थो ज़ाणो, थो सघे थो. जाणत क्रि.वि. ज़ाणी वाणी, ज़ोरीअ.

जाणता वि. (१) ज़ाण, सुवाणींदहु (२) सियाणो (३) लुचो (४) फैसिलो कंदहु (५) परिख कंदहु (६)

सामायलु, बालगु (७) कदुरु कंदहु. जाणतावर-नवरा पु. सामायलु धोटु. जाणती स्त्री. (१) समुझ, ज़ाण, बुधी (२) सामायल छोकिरी. जाणती कळा स्त्री. (१) पूरन ग्यान जो तेजु, बुधी (२) लगिता दूरि करण जो मंनु. जाणती बधू-नवरी स्त्री. सामायल छोकिरी-कुआरि.

जाणवणे अ.क्रि. ज़ाणणु, समुझणु.

जाणीव स्त्री. (१) समुझण जी ताकत, बुधी, ज़ाण, समक (२) सावह, अहिसासु.

जाणून बुजून क्रि.वि. ज़ाणी बुझी, ज़ाणी वाणी, सोचे समुझी.

जाणे अ.क्रि. (१) ववणु, हलणु, सफ़र करणु (२) नासु थियणु, गुमु थियणु (३) (वक्तु) गुज़िरणु (४) अंदरि घिइणु, ववणु (५) ज़ियानु थियणु, ख़राबु थियणु (६) घटि थियणु (७) पेरिवी करणु (८) विसामणु (९) मरणु (१०) निसतो थियणु (११) ज़नाहु-संभोगु करणु (१२) सती थियणु.

जाणो [सं] उअ. ज़णु त, ज़णु कि, गोया.

जात वि. पैदा कयलु, थियलु.

जात स्त्री. (१) जाति, वन्शु, दर्जो (२) मूल सुभाउ, गुणु (३) ज़ाति (४) क्रिस्मु. जातकुळी स्त्री. (१) ज़ाति ऐं वन्श जी मज़लूमियत (२) नसुलु. जातपात स्त्री. जाति पाति. जातलग वि. (१) जातेरो, आकाहियो (२) पंहिजीअ ज़ाति जो.

जात स्त्री. खुदि, पाण. जातनिशी क्रि.वि. पाण, पाणेही, खुदि. जातीने क्रि.वि. शख़्सी तोर, खुदि.

जातक न. (१) जातकु, जन्मपत्रीअ तां आईदे जे बारे में बुधाइणु-अगकथी (२) जनम जे वक्ति ग्रहनि जी झलति मूजिबि जीवन में थींदहु सुठियुनि या ख़राबु गाल्हियुनि जो बयानु कंदहु ज्योतिषविद्या जो हिकु हिसो. जाताशौच न. पातकु, वियम जी गंदगी.

जातण न. नंदिडो जंडु, रांदीकडे जो जंडु.

जातणी स्त्री. वडो जंडु.

जातवेद [सं] पु. बाहि.

जातापाया पु. ज़वालयत, बर्बादी, पौणाई.

जाति-ती [सं] स्त्री. (१) ज़ाति, क्रिस्मु, जिन्स (२) हिकु

अलंकार (३) वन्धु (४) ज्ञाति, फिरको, जाती.
जातिवन्त वि. खालिसु, आकाहियो. जातिवाचक वि.
(१) इस्मु ज्ञाति (ग्रामर में) (२) किस्मु, जिन्स.
जातीचा-चे वि. (१) निजु, खालिसु (२) आकाहियो.
जातीय वि. सागी ज्ञाति जो. जातीयता स्त्री. फिरके
बाजी.

जाते न. जंडु.

जात्य, जात्यत्रिभुज [सं] न. गोनीकुंड टिकुंडो.

जात्यंघ [सं] वि. जाए ज़म खां अंधो.

जात्यभिमान पु. ज्ञाति-जातीअ जो अभिमानु-नाजु-फखरु.

जात्या क्रि.वि. (१) सुभावीक तरङ्ग (२) खुदि, शङ्खी तोर.

जाबू क्रि.वि. (१) सदाई, हमेशह (२) नेम सां. वि. जूनी
रीति या रसम.

जादा [अ] वि. (१) ज़ियादह, वधीक, घणो (२) खासि,
निरालो.

जादू [फ़] स्त्री. जादू. जादूगार पु. जादूगार.

जान [फ़] स्त्री. जानि, साहु. जानदार वि. जानिदार.

जानवसा [सं] पु. (१) घोटेतनि या कुंआरेतनि जे
लहण-रहण जी जगुह (२) मज.

जानवे [सं] न. जण्यो, जणियो.

जानी स्त्री. उहा गांङ्-गाबो या छोकिरी जा कंहि देवता खे
अर्पणु कई वेई हुजे. अहिङ्गीअ छोकिरीअ खे 'मुरळी'
बि चयो वेंदो आहे.

जानु-नू [सं] पु. गोडो.

जान्हवी [सं] स्त्री. गंगा नदी.

जाप पु. (१) जापु, जपु (२) उचार (३) जवाबु.

जापारणे अ.क्रि. उल्लो गाल्हाङ्गु, जवाबु डियणु, बे अदबीअ
सां गाल्हाङ्गु.

जाफारणे अ.क्रि. काविङ्गिजणु, भबु हाड करणु, उलर करणु,
छिङ्गु.

जाब [फ़] पु. जवाबु.

जांब [सं] पु. (१) ज़मूं, ज़मूंअ जो वणु (२) जेतनु, जेतन
जो वणु.

जाबडणे अ.क्रि. (१) निंड में गाल्हाङ्गु (२) बकणु, जखणु,
वाउलणु.

जांबळा, जांबळा [सं] वि. वाडिगाई.

जांबुवंत [सं] पु. (१) राम जे बांदर सेना जे बुढे रिछ जो
नालो (२) बुढो, पीरसनु.

जांबूळ, जांबूळ [सं] स्त्री. ज़मूं (वणु). न. ज़मूं (फलु).

जांबई स्त्री. ओबीसी, उबासी.

जाम [सं] पु. ज़मूं.

जाम [फ़] पु. जामु, प्यालो.

जाम [सं] क्रि.वि. पको, सोधो, मज़िबूत.

जामगी [फ़] स्त्री. जामिगी, टिकी (बन्दूक जी).

जामण, जामूण [सं] वि. जामिङ्गो, बिंदिरो, डेंडो.

जामदार [फ़] पु. सरकारी ख़जाने जो अधिकारी,
ख़जानिची. जामदारखाना पु. सरकारी ख़जानो.

जामीन [अ] पु. ज़ामिनु, ज़मानत. जामिनकी स्त्री. ज़मानत.

जायजण, जायजाणा [सं] वि. (१) शादीअ वगेरह जे मोक्के
ते डेखाअ लाइ उधारा (मुख्यारी) आंदल जेवर-बासण
कपिडा वगेरह. इहे शयूं वरी वापसि कयूं वेंदियूं
आहिनि (२) धीअ, न्याणी (३) फ़ानी, नासबन्तु.

जायपत्री [सं] स्त्री. जाउतिरी.

जायफळ [सं] न. जाइफलु, जाफरु, जअफरु.

जायबंदी [अर] वि. ज़ख्खी, डुखोयलु, कम खां वियलु.

जायमान [सं] वि. विजुद में ईदहु, पैदा धींदहु.

जायबळ न. डिसो 'जावळ'.

जाया [सं] स्त्री. जोइ, ज़ाल, पत्नी.

जा ये स्त्री. अचु वबु करणु, अजायो फिरणु-फेरा पाइणु.

जार [सं] पु. (१) यारु, चघु (२) विभिचारु (३) उपपती,
पराईअ ज़ाल सां ठहियलु. जारकर्म न. विभिचारु,
ज़िना. जारकर्मी वि. विभिचारी, ज़ानी, ज़िनाकारी.
जारज वि. हरामी, हराम मां पैदा थियलु बारु,
विभिचार मां पैदा थियलु बारु. जारिणी स्त्री.
विभिचारी औरत.

जार [सं] पु. (१) ज़ौर (ज़ावल बार जी) (२) ज़ावल बार
जे वात मां वहंदइ गजि (३) समुंड जे किनारे वारी
अछी गजि.

जारट वि. (१) डाडो, सख्तु, कठोर (२) वधीक डिघो न धी
सघंदहु. जारटणे अ.क्रि. (१) कूमाइजणु, सुकणु (२)

गरी कंडा थी वगणु. जारटले बांगे न. पारुथो वाङ्गणु,
सुकी सङ्गु थियलु वाङ्गणु; बिंदिरो शङ्गु, जामिडो.
जारण न. जादू मंतरु, फीणो, कामणि. जारणमारण न.
दुश्मन खे छीहो रसाङ्गण लाङ् कयलु टोणो फीणो.
जारी [अ] वि. जारी, हाली, जमान हाल में हलंदहु
(सिरिस्तो, काङ्दो, हुकूमत वगेरह). स्त्री. अधिकार,
हुकूमत, अमलु.
जाल न. (१) (मछियूं फासाङ्गण जो) जारु (२) मेडु, छुगो,
सुगटो (३) फाही.
जाल [सं] पु. डोहु, कलंकु.
जालीम [अ] वि. (१) तिखो, तेजु (२) जालिमु, तीसिरु.
जाले [सं] न. जनमु, पैदाङ्ग.
जावई पु. (१) नाठी, निआणो (२) रे कोठियो मिजिमानु.
जावईआग्रह पु. (१) रोटी वगेरह खाङ्गण जो घणो जोरु
(करणु) (२) मथाछिरी सलाह-जोरु (करणु).
जावईण स्त्री. अहिनिराणी. जावईशोध पु. (१) शुधि
खे अशुधि करण जी कोशशि, गैरिजरूरी दुरुस्ती (२)
मूल लेखु बराबरि हूँदे बि पंहिजीअ कमि अकुलीअ
सबबि उनमें कयल गलति सुधारो.
जावक वि. बाहिरि मोकिलण जो, रवानगीअ जो (खतु,
हुकुमु). जावक बारनिशी स्त्री. रवानगी कागजनि जो
मतिलबु लिखण जी बंदी-रजिस्टर.
जावक स्त्री. रवानगी, उकलाउ, निछोडो.
जावत, जावतकाल [सं] क्रि.वि. जेसिताई.
जावपे [सं] न. गाबो, पाडो.
जावळ [सं] न. झंडि.
जावळा [सं] वि. जाड़ा (बार), जाडो भाउ.
जावळे न. जाडो बार.
जावा [सं] पु. वगणु, हलणु. जावा येवा पु. अचणु वगणु,
चकर.
जावू स्त्री. डिसो 'जाऊ'.
जासूद पु. जासूस, कासिदु, दूत, न्यापो या टपाल पहुचाईदहु.
जासूदजोहा पु. बे डौली जुती.
जास्त, जास्ती [अ] वि. (१) जास्ती, वधीक, घणो (२)
अजाई, ज्यादाह.

जास्ती [अ] स्त्री जुल्मु, जोरु, जबरदस्ती, सजा.
जास्वंद-दी स्त्री. हिकु गुलु.
जाहागीर [फ] स्त्री. (१) जागीर (२) सहकारी इन्कामु (३)
पेन्गान. जाहागीरदार पु. जागीरदार, जागीर-जमीन
इन्काम में मिलियलु (शङ्गु).
जाहिरात [अ] स्त्री. इश्तिहार, पधिराई.
जाहीर [अ] वि. जाहिर, आमु माण्डुनि लाङ्. जाहीरनामा पु.
पधिरनामो, शाही ऐलानु. जाहीर सभा स्त्री. आम
सभा.
जाळ स्त्री. घाटि वणी, सुगटु.
जाळ [सं] पु. (१) बाहि, शुङ्गलो, भंभटु, मचु (२) गुसो,
क्रोधु (३) बुखारु (४) जलनि, कुरणु, साडो.
जाळगा वि. हठी, ज़िदी, निठरु.
जाळगी स्त्री. लाटूअ जी डोरि.
जाळण न. बारणु, बारण जूं काठियूं.
जाळणूक, जाळणी स्त्री. तकिलीफ, आजारणु, जुल्मु,
सताङ्गणु.
जाळणे [सं] स.क्रि. (१) जलाङ्गणु, बारणु, साङ्गणु (२)
सताङ्गणु, आजारणु, तकिलीफूं डियणु. जाळपोळ स्त्री.
आतशजदगी, आगजनी, दुश्मन या डाकू वगेरह अची
घरनि वगेरहनि खे बाहि डियणु.
जाळी [सं] स्त्री. (१) ज़ारी, पदो, छाणी (२) लाटूअ जी
डोरि (३) घाटी वणी, वणनि ऐं बूटनि जो सुमटु (४)
गहिरी दोस्ती (५) बन्धनु (६) मखियुनि जो मानारो
(७) दरी, मंघु (८) छिपिरो.
जाळे [सं] न. (१) ज़ारु, ज़ारी, ज़ारीअ जो कमु (२)
कोरीअङ्गे जो ज़ारु.
जिअणे [सं] अ.क्रि. जीअणु, जीअरो रहणु.
जिकडचा-ला वि. जंहिं पासे जो-तर्फ-हंध जो, जेको तेको.
जिकडून क्रि.वि. जितां.
जिकडून तिकडून क्रि.वि. जितां कियां, सभिनी पासनि खां,
जाऊं ताऊं.
जिकडे क्रि.वि. (१) जिते, जंहिं हंधि (२) जंहिं पासे, जेडांहुं.
जिकडे तिकडे क्रि.वि. जेडांहुं तेडांहुं, सभिनेपासे, हर
हंधि.

जिकणूक स्त्री. सोभ, जीत.

जिकणे स.क्रि. (१) जीतणु, खटणु, सोभ हासुलु करणु (२) हासुलु करणु (३) कब्जे में रखणु (४) छूटिकारो मिलणु (५) दबाइणु.

जिकीर स्त्री. (१) गहिपी, खिटिपिटि (२) ईध, रेड्हि पेड्हि करणु (३) तकलिफ, परेशानी, सताइणु (४) लाचारी, बेबसी. जिकीरीस येणे बेजारु थियणु.

जिगर पु. (१) जिगरु, जेरो (२) साहु.

जिगीषा [सं] स्त्री. (१) खटण जी इछा (२) रीस, चढाभेटी (३) वडी चाह.

जिजी स्त्री. (१) वडी भेण (२) माई.

जिणे [सं] न. जियापो, जीअणु, विजूदु, जिंदगी. अ.क्रि. जीअणु, जीअरो रहणु.

जिणे, जिणणे स.क्रि. खटणु.

जित [सं] स्त्री. सोभ, जीत.

जित वि. (१) जीअरो (२) सोभारो, जीतियलु, हथि कयलु. जितरोटी स्त्री. तलाक़ डियण खां पोड् ज़ाल खे डियण जा पैसा - पेट्टु ऐं अंगु. जितवणी न. वहंदडु पाणी.

जितका [सं] वि. जेतितो.

जितणे स.क्रि. जीतणु, खटणु.

जितपात वि. जेतितो, जेकी, जीअं.

जितपर्यंत क्रि.वि. जेसि ताई.

जितवा वि. जेतितो.

जिता [सं] वि. (१) जीअरो, जिंदह (२) बुरदंडु (३) वहंदडु (४) जारी (५) सुजागु. जिता कोळसा पु. बुरंदडु कोडलो. जिता जागता वि. जीअरो जागंदो. जिता जीव पु. जीअरो शखु-साहवारो. जित्या नाही गोढी आणि मेल्या बंधने तोढी जीअरे डिठ न सठा, मुए दब दब पिट्या.

जितासू वि. वहंदडु (पाणी).

जितेंद्रिय [सं] वि. इंद्रियुनि खे वस में कंदडु.

जियला वि. जितां जो, जंहि हंध जो.

जियपर्यंत क्रि.वि. जेसि ताई, जंहि हंध ताई.

जियून क्रि.वि. (१) जाथां, जितां, जंहि हंधा (२) जंहि वक्त खां.

जिये क्रि.वि. जिये, जंहि हंधि, जिते. जिये तिये क्रि.वि. जिते तिते, हर हंधि.

जित-जिह [अ] स्त्री. (१) जिदु, हठु (२) ज़ोरु (३) बरजुस्ताई.

जिंद [अ] पु. (१) मुअल मुसलमान जो भूतु (२) पापी, शैतानु.

जिन्नस [अ] स्त्री. (१) जिन्स, शैड, मालु, वखरु (२) किस्मु (३) मज्मूली-ओछी शैड. जिन्नसवार वि. (१) सिलसिलेवार (२) जुदा जुदा किस्मनि जी (३) सुहिणी, उची (४) जिन्स मूजिबि लिखियलु.

जिभली [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) नंढे बार जी जिभ.

जिभळी स्त्री. जिभी, जिभ साफु करण जी तीली या पटी.

जिभाळी-भोळी [सं] स्त्री. नंहं जे हेठां वारो कोमलु हिंसो.

जिमीन स्त्री. ज़मीन.

जिरणे [सं] अ.क्रि. (१) जीविरणु, खाघो हज़मु थियणु (२) पेहणु, अंदरि वणु (पाणी) (३) दबिजणु, हेठि थियणु (४) पचणु, हज़मु थियणु (ठगी) (५) असुर न थियणु (६) फज़ीहत थियणु (७) लहणु (गुसो).

जिरमाणीस पडणे भाड् पवणु, सुठो असुर थियणु, हज़मु थियणु.

जिरविणे स.क्रि. (१) जीराइणु, चूसाइणु, सुकाइणु (पाणी), चूहाइणु (२) फज़ीहत करणु, नकु कपणु (३) नीसाइणु (४) पचाइणु (मालु, खाघो).

जिराइट [अ] न. ज़राइट, मीहं ते थियल पोख. जिराइती वि. ज़रई, बारानी.

जिरे [सं] न. जीरो.

जिलबी स्त्री. जिलेबी.

जिल्हा [अ] पु. ज़िल्हो. जिल्हाधिकारी पु. ज़िल्हो ज़ो हाकिमु, (इं) 'कलेक्टर'.

जिल्हई स्त्री. (१) चिलिको, तेजु (२) चिमिकाइण जी क्रिया, 'पॉलिश'.

जिवट, जिवस [सं] वि. (१) तेजु, सघारो, सबरु, जाडो (२) लाइकु, काबिलु, आसामी (३) फ़ाइदेवारो.

जिवडा [सं] पु. (१) जीविडो, जीतु, कींओं (२) सुरंदडु साहवारो (३) जीअडो, दिलिडी, मिठिडो (नंढे बार

लाइ लफ़्जु).

जिवणी [सं] स्त्री. मुंह, चीर, डार.

जिवंत, जिवत वि. जीअरो.

जिवती [सं] स्त्री. बार जे छठीअ जी देवी या उन देवीअ जी तस्वीर जा बार जे गले में बुधंदा आहिनि.

जिवलग वि. जानी, तमामु घणो प्यारो, लुइणु, मिठणु.

जिवविणे स.क्रि. जीआरणु, जीअरो करणु.

जिवसा वि. जानी, प्यारो, लुइणु.

जिवाणू न. सुरंदडु साहवारो-नांगु, कीओं वगेरह.

जिब्हा [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) बाहि जी जिभ-भंभट्ट.

जिब्हाग्र न. (१) जिभ जी चुहिंब (२) नाजुकु हंघु.

जिब्हाग्री असणे (१) ज़बान ते हुअणु (२) यादि हुअणु. जिब्हादोष पु. (१) गाल्हाइण जी विड-खामी (२) हबक (गाल्हाइण जी).

जिब्हार न. (१) दिलि, मनु, हियांउ, आत्मा (२) राजु, गुस्तु (३) नाजुकु ज़िबो (४) साहु. जिब्हारी क्रि.वि. नाजुकु हिस ते, दिलि में, दिलि ते.

जिब्हाळा [सं] पु. (१) सिक, प्रेम, पंहिजाइप, कहल (२) बुनियादु, नसुलु, उत्पती (३) ग्रहणु करण जी मन जी शक्ती (४) मनु, आत्मा, साहु (५) दिलि लगणु. जिब्हाळी लागणे दिलि ते लगणु, दिलि डुखणु. जिब्हाळ्याचा वि. (१) जानी, गहिरो, घणो प्यारो, मिठणु (२) तरफदारी कंदडु.

जिह्वाद [अ] न. जिहादु, मज़हबी लड़ाई.

जिज्ञासा [सं] स्त्री. (१) जिग्यासा, ज्ञाणण जी इछा, सूझ (२) खोज. जिज्ञासू वि. जिग्यासू, ज्ञाणण जी इछा कंदडु, तालिबु.

जी [सं] पु. (१) मर्दनि जे नालनि अगियां लगंदडु प्रत्ययु (मि. विठोजी, खंडूजी) (२) जी, जीउ (सड जो जवाबु).

जी सर्व. 'जो' जो जिन्स मोन्स वारो रुपु, जा, जेका (औरत, शड़).

जीऊ पु. जीउ, साहु.

जीक वि. (१) थकलु (२) बेज़ारि, तंगि.

जीत वि. जीअरो, जिंदह.

जीत [सं] स्त्री. जीत, सोभ.

जीन [फ़ा] न.पु. ज़ीन (घोड़े जी)

जीभ स्त्री. (१) जिभ (२) जिभ जी शिकिलि जहिडी शैड.

जिभेवर असणे (१) ज़बान ते हुअणु (२) बर ज़बानि

यादि हुअणु (३) वात मां को लफ़्जु कढण ते हुअणु.

जीभ चावलीशी कणन बोलणे संकोच सां गाल्हाइणु.

जिभेला चिमटा घेणे काई शैड खाइण खां रोकणु, कुसु

गाल्हाइण खां रोकणु. जीभ झडणे जिभ किरणु.

जिभेचे फुटाणे फुटणे फसीह नमूने गाल्हाइणु, वातु

कढणु. जीभ मोकळी सोडणे जिभ कढी कुल्हे ते रखणु,

ज़बान ते ज़ाब्तो न रहणु, बे परिवाहीअ सां गाल्हाइणु

या खाइणु. जीभ मोडणे इंदें आडिरियूं डियारणु,

वाइडो करणु. जीभ विटाळणे वातु खराबु करणु

(गारियूं डेई). जिभेला हाड नसणे वात जो गंदो

हुअणु, वातु कढणु, ज़बान ते ज़ाब्तो न रहणु, जिभ

हणणु. जीभदिंड वि. जिभिरु, वात जो गंदो, गारियूं

डींदडु.

जीमूत [सं] पु. बादलु, ककर.

जीर्ण [सं] वि. फाटलु, झूनो पुराणो. जीर्णज्वर पु. घणाई डींह

हलंदडु सन्दिडो बुखारु. जीर्णध्दार पु. (१) पुराणे

पुतिले या मंदर वगेरह जी मरिमत-ठाह जोइ (२)

पुराणी शैड कढी नई रखणु, फेर घेर.

जीव [सं] पु. (१) जीवु, जीउ, साहु, प्राणु, जानि (२)

साहवारो (३) पाण, खुदि, फर्दु (४) मनु (५) जीतु,

कीओं (६) ताकत, तेजु, बलु, धीरजु (७) लाडो,

पिस्विरती, सचाई (९) किफाईत, फाईदो (१०)

मज़िबूती. जीव अटणे (१) चिंता में गरणु (२)

थकिजणु. जीव अघांतरी टांगणे-उडणे साहु सुकणु,

घबिराइजी ववणु. जीव अर्धा होणे साहु सुकणु,

डकणु, अघमुओ थियणु. जीव कोरडा पडणे (१) गुरो

ववणु, कमिज़ोरु थियणु (२) तंगि-बेज़ारि थियणु

(बीमारी-बुख करे). जीव खाऊन काम करणे ज़ोर

लगाए कम करणु. जीव खाली पडणे दिलिजाइ

थियणु, चिन्ता लहणु. जीव घेऊण पळणे साहु मुठि में

करे भजणु. जीव घेणे जानि वठणु. जीव

ठिकाणी-थान्यावर नसणे मनु जाइ ते न हुअणु,
चिन्ता में पवणु. जीव तुटणे मांदो थियणु, चिंता
थियणु. जीव थोडा थोडा होणे ढकरनि में पवणु,
गुणिती या डपु थियणु. जीव देणे जानि डियणु,
आपघातु करणु, खुदिकुशी करणु. जीव बसणे (१)
दिलि लगणु (२) का शैइ वणणु. जीव भांड्यात पडणे
जीउ पवणु, साह में साहु पवणु, सामति जो साहु
खणणु, चिन्ता लहणु, जानि अचणु, जानि तन में
अचणु. जीव मुठीत घरून मन खे मज्जिबूतु करे, मनु
मारे, लाचारु थी नापसंदि गाल्हि करण लाइ तयारु
थियणु. जीव मोठा करणे हिमथ खां कमु वठणु, धीरजु
रखणु, दिलि वडी करणु. जिवाचे रान करणे जानि
मारे करणु, बे हृदि तकिलीफू सहणु, नूरु निचोइणु.
जिवानिशी जाणे मरणु. जिवावर उठणे कंहिं खे मारण
लाइ संदिरो बुधणु. एखाद्याच्या जिवावर पोट भरणे
कंहिंजे टुकरनि ते पलिजणु. एखाद्याच्या जिवावर
उड्या मारणे बिए जे ज़ोर ते मज़ा माणणु-बुटाक
हणणु. जिवावर उदार होणे जानि जी परिवाह न
करणु, जानि जोखे में विझणु. जिवावरचे आघण
उतरणे लकु लंघणु, निभिजणु, डुखीअ गाल्हि मां पारि
पवणु. जिवावर बेतणे जीउ जंजाल में पवणु, जानि
खतिरे में पवणु, मौतु जे मुंहमें पवणु. जिवास जीव
देणे पंहिंजी जानि जोखे में विझी बि दोस्त जी जानि
बचाइणु, सिर जूं सिटूं डियणु. जिवास मुकणे मरणु.
जिवाचे चार चार करणे ऐश अशिरत ज़रीए खुदि खे
खुशि-सुखी रखण जी कोशशि करणु. जिवात जीव
आहे तो पर्यंत जेसि ताई साहु आहे तेसि ताई, मरण
ताई. जिवाचा घोट घेणे कंहिंखे सताइणु, हलाखु
करणु, साहु कडणु. एकजीव होणे मिली हिकु थियणु.
जिवावरचा प्रसंग आफ्त, मुसीबत, नाजुकु वक्तु.
जिवाभावाचा वि. प्यारो, लाडुलो. जिवानिशी क्रि.वि.
(१) साहु कडी (मारणु) (२) जानि बचाए. जिवापाड
अ. साह खां वधीक. जीवकोश पु. सरीरु. जीवघात पु.
कृतलु. जीवघातक वि. कातिलु. जीवघेऊ-घेणा वि.
साहु कटंदडु, ख़तरनाकु, मौतमारि. जीवजंतू पु. जीतु

जण्यो. जीवतंत्रज्ञान न. (इं) 'बायो टेक्नॉलॉजी'.
जीवत्व न. सुरिति, चेतनता. जीवदशा स्त्री. हयाती,
जिंदगी, विजूदु, सुरिति. जीवदान न. जानि बाख़णु.
जीवदार वि. (१) जीअरो, जिंदह, साहवारो (२)
सघारो, धीरजवारो (३) रसियलु (४) फ़ाइदेमंदु.
जीवप्राण पु. जीवु ऐं आत्मा. जीवलग वि. (१)
वणंदडु, प्यारो (२) यारु, दोस्तु, मिठणु. जीवशास्त्र न.
जीव विद्या, (इं) 'बाइलॉजी'. जीवश्चकंठश्च वि.
जानी, पको (दोस्तु), जिगिरी. जीवहत्या स्त्री. हचा,
खून, कृतलु.

जीवणे अ.क्रि. जीअरो रहणु.

जीवंत वि. जीअरो.

जीवन [सं] न. (१) जीवणु, जिंदगी, हयाती, विजूदु (२)
ज़रीओ, वसीलो, रोज़िगारु (३) खाजु (४) पाणी.
जीवनकलह पु. जिंदह रहण जी जफ़ाकशी-जदोजहद.
जीवनध्येय पु. जिंदगीअ जो मक्सदु. जीवनपाणी न.
शक्ती, ज़ोरु, काबिलियत. जीवनसत्त्व न. विटामिन,
(इं) 'विटामिन्'.

जीवनमान [सं] न. जीअण-जिंदगीअ जो दर्जो.

जीवनमुक्त [सं] वि. (१) आत्मग्यान ज़रीए जीअरे ई
छोटिकारो हासलु कयलु, जनम मरण जे फेरे खां
छुटलु, पूरु आत्मग्यानी (२) वैरागी, त्यागी.

जीवा [सं] स्त्री. जिह (जामेद्रीअ में).

जीवाभ्य, जीवादारभ्य क्रि.वि. (१) ज़ाए ज़म खां (२) तन
मन धन सां.

जीविका स्त्री. रोज़िगारु, पेटु भरण जो ज़रीओ.

जीवित, जीवित्व [सं] न. जीवत, हयाती, जियापो, जिंदगी,
विजूदु.

जुअ [सं] पु. जोडो, जोडी.

जुई [सं] स्त्री. जाइ, चंबेली (गुलु).

जुग [सं] न. (१) जुगु (२) जोडो (३) हिक खाने में ब
गोटूं.

जुगणे अ.क्रि. (१) गुंढिजणु, जोइणु (२) ठाहु थियणु (३)

गोटूं हिक घर में अचणु (४) जुगाइणु.

जुगत स्त्री. जुगति, अटिकल, चालाकी, चतुराई.

जुगार [सं] पु. जूआ, शर्त. जुगारी वि. जूआरी.
 जुगुप्सा [सं] स्त्री. कराहत, बुछां, निंदा.
 जुगूत [सं] स्त्री. (१) जुगति, चालाकी, अटिकल (२)
 कला, फनु (३) काबिलियत.
 जुजबी वि. (१) जुज्जी, खसीसु, मअमूली, थोरो (२)
 आरज़ी, थोरे वक्त लाइ.
 जुटणे [सं] अ.क्रि. (१) जुडणु, गुंढिजणु, गडु थियणु (२)
 जुटणु, कम खे लगी ववणु.
 जुटी स्त्री. (१) एकता, बुधु, मेलु (२) मेडु.
 जुडगा पु. छुगो, गुठी, मूडी, वेड्ही.
 जुडणे [सं] अ.क्रि. जुडणु, गुंढिजणु, गडु थियणु.
 जुडा-डी पु.स्त्री. (१) जूडी, वेड्ही (२) छुगो, सुगिटो (३)
 चोटो.
 जुता-त्ती-ते पु.स्त्री.न. जूती, जुती.
 जुना, जुनाट वि. (१) झूतो, पुराणो, आगाटो (२) फाटलु,
 भुतोभाणु. जुनापुराणा वि. झूतो पुराणो. जुनेर-रे वि.
 झूतो पुराणो कपिडो (खसि करे जालाणो).
 जुंण, जुंणी [सं] स्त्री. (१) जोट, ढगे मथां पावारी-
 कन्धाटु रखण जी क्रिया (२) कम जी शुरूआत.
 जुंण [सं] स.क्रि. (१) जोटणु, पावारी रखणु, तरहटणु, हर
 या गाडीअ खे ढगे या घोडो बुधणु (२) बिनि
 माण्डुनि जो बहिंसु या लडाई शुरू थियणु (३) संज
 विज्ञणु (घोडे ते).
 जुबाड-डे [सं] न. (१) गुंढि डिनल वार (२) भरी
 (काठियुनि जी) (३) छुगो, सुगिटो, मेडु.
 जुमस, जुम्मस, जुमान स्त्री. डपु, भउ, दहशत.
 जुमानणे स.क्रि. डकणु, परिवाह-लिहाजु करणु, खौफु करणु.
 जुलाब [अ] पु. जुलाबु.
 जुलूम [अ] जुलुमु, ज़ोरी, ज़बरदस्ती, अन्याउ.
 जुंवळा वि. (१) जाडो (बारु) (२) बिटो.
 जुवा [सं] पु. (१) संधु, जोडु (२) जोडण जी क्रिया.
 जुवा [सं] पु. (१) जूआ (२) डारनि जी जूआ (३) जूआरी.
 जुबाड-डी स्त्री. नंदिडी पावारी.
 जुवे न. बेटु.
 जुळणी स्त्री. (१) मेलु, बराबरी (२) हिकजहिडाई, भेट (३)

गुंढण-जोडण जी क्रिया, (इं) 'कंपोज'.

जुळणे [सं] अ.क्रि. (१) जुडणु, गडिजणु, ठहणु, गडु थियणु
 (२) फनणु ठहकणु (३) सीलणु, सामानु ठाहे-सजाए
 रखणु. जुळेसा वि. जुडाईदो, ठहकंदडु.
 जुळलेला वि. गडियलु, गुंढियलु, जोडियलु.
 जुळविणे स.क्रि. गडु करणु, ठाहे रखणु, जोडणु, 'कंपोज'
 करणु.
 जुळा [सं] वि. (१) जाडो (२) जाडो (बारु).
 जुळारी पु. प्रेस में छापे जा अखर गुंढीदडु शख्सु, (इं)
 'कम्बोजिटर'.
 जुळी स्त्री. भरी, डिगु, गुठिरी, मूडी, वेड्ही.
 जुळे [सं] न. (१) जाडा बार (२) जोडो.
 जू [सं] स्त्री. जूं, लीख.
 जू [सं] न. (१) जुहरु, पावारी (हर जी) (२) पावारी
 (बैलगाडीअजी) (३) बारु.
 जू [सं] न. जूआ.
 जूग [सं] न. (१) मंडिली, टोली, मेडु (२) बू गोदूं हिक घर
 में अचणु.
 जूट [सं] पु.स्त्री.न. (१) मेलु, मेलापु, मंडिली (२) बुधी,
 एकता (३) मेडु, जथो.
 जून वि. सखु, डाढो, मजिबूतु, रसियलु, पको.
 जूंभण, जूंभा [सं] न.स्त्री. ओबासी, उबासी.
 जे [सं] उअ. (१) त (२) जंहिं करे (३) अरे! हे!
 जे [सं] सर्व. जे, जेकी.
 जेठणे स.क्रि. ज़ोर सां बुधणु, कशणु, छिके बुधणु.
 जेठा पु. ओकिडूं वेही गोडुनि ऐं चेल्हि जे चौधारी कपिडो
 वेड्हण जी क्रिया. जेठा मारून बसणे (१) मथिएं
 नमूने विहणु (२) वांदो विहणु, कमु धंधो न करणु.
 जेठी [सं] पु. कुशीबाजु, वीरु.
 जेणे, जेणे करून जंहिं करे, जंहिं ज़रीए, जंहिं सां, जीअं.
 जेता [सं] वि. सोभारो, खटणहार, फुहंमंदु.
 जेतुका-ला-ले [सं] वि.क्रि.वि. जेतितो, जेडो.
 जेथ क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि.
 जेथून क्रि.वि. जितां, जंहिं हंधां.
 जेथे क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि. जेथे नाही दाणा, तेथे नेकरांचा

भरणा किये लभे कीन, किये अघे कीन. जेये तेये
क्रि.वि. जिते किये, हर हंधि. जेधून तेधून क्रि.वि.
जितां कियां, हर हंधां.

जेधवा क्रि.वि. जडहिं, जंहिं वक्ति.

जेनबुद्धी स्त्री. मोगाई, मोगाणि. वि. मोगो, मूछुं.

जेमतेम क्रि.वि. जीअं तीअं करे, जरे घटि, सूतो पूतो.

जेय [सं] वि. खटणजोगो, हथि करण जहिडो.

जेर [फा] वि. (१) कमिजोरु, खसीसु, घटि दर्जेजो (२)
थकलु, परेशानु (३) हारायलु (४) शिशिदरु (५)
जेरि, हेठि. जेरदस्तवि. हलाखु, हीणो, गरीबु. जेरबंद
पु. जेरिबंदु, लवंदु (घोड़े जो). जेरबार वि. परेशानु,
सतायलु.

जेवढा [सं] वि जेडो, जेतिरो, जेतिरो वडो, जेको. जेवढा
तेवढा वि. हरिको, सभेई, जेको तेको.

जेवण न. (१) रसोई, भोजनु, खानो, रोटी (२) खाइणु
(रोटी) (३) खाजु. जेवणखाण न. (१) खाइणु
पीअणु, रोटी खाइणु (२) खाघो, रोटीबोटी. जेवणघर
न. (१) रंधिणो (२) रोटीअ जी होटल. जेवणावळ
स्त्री. (१) मजिलस (२) रोटीअ जो खर्चु-वीसी (३)
उहो घर या होटल जिते रोटी खाइण जो बंदोबस्तु
हुजे.

जेवणे अ.क्रि. (१) (रोटी-रसोई) खाइणु, भोजनु करणु (२)
फलु खाइणु (३) रुश्वत वठणु.

जेवा पु. (१) रोटी, मानी, भोजनु (२) सीधो (३) रोटीअ
जो खर्चुं.

जेवी [सं] क्रि.वि. जीअं, जहिडीअ तरह. जेवी तेवी क्रि.वि.
(१) जीअं बि, जीअं हुजे तीअं (२) कीअं बि (३)
वडी तकिलीफ सां (४) हर नमूने (५) सुठो या
खराबु.

जेव्हा वि. जेडो.

जेव्हा [सं] क्रि.वि. (१) जडहिं, जंहिं वक्ति (२) जहिडीअ
तरह, जेकडहिं. जेव्हा कधी क्रि.वि. जडहिं जडहिं,
जडहिं बि, कहिं समें, जंहिं कहिं महिल. जेव्हा तेव्हा
क्रि.वि. हमेशह, हर दफ़, सदाई. जेव्हापासून क्रि.वि.
जडहाकुरु.

जेष्ठ [सं] वि. (१) सभिनी में वडो (२) सुठो, ऊचु. पु.
जेठु.

जै उअ: जेकडहिं, जंहिं वक्ति.

जैत, जैत्य [सं] पु. जीत, जड, सोभ.

जैय्य [सं] वि. जीतण-खटण जोगो.

जैव [सं] वि. जीअरो.

जैसा-सी-से [सं] वि. जहिडो-डी.

जो [सं] क्रि.वि. जेसिताई, जेसीं, जंहिं वक्ति.

जोकड, जोखड [सं] न. (१) पाबारी, कन्धाटु (२) बार.
डिसो 'जू'.

जोख [सं] स्त्री. जौर, (इं) 'लीच'.

जोख [सं] न. (१) वजनु, बार (२) तोरुणु, मापणु (३)
पैमानो.

जोखणे [सं] न. (१) जोखणु, मापणु, तोरणु (२) अंदाजो
लहणु (ताकत जो).

जोखीण स्त्री. जौर हणंदइ माई.

जोखीम [फा] स्त्री.न. (१) जोखमु, जोखो (२) डपु, भउ
(२) डपु, भउ (३) जवाबदारी (४) जोखे वारी
गाल्हि.

जोग [सं] पु. जोगु, वैरागु, सन्यासु. जोगडा पु. जोगी,
वैरागी.

जोगवण-वणी-वणूक स्त्री. (१) गुजिरानु, गुजारो (२) ईध,
आलसु.

जोगवणे अ.क्रि. (१) कम में ईध करणु-देरि विज्ञणु (२)
हलणु (३) वघणु वेज्ञणु, खाई मचणु (४) कमु टिपणु.

जोगवा पु. देवीअ जे नाले सां पंजनि घरनि मां वर्तल
बीख-बिख्या.

जोगविणे [सं] स.क्रि. (१) संभाल करणु (जानिवर वगेरह
जी) (२) डुखियो गुजरु करणु (३) कमु टिपाइणु.

जोगा [सं] वि. जोगो, जहिडो, जोगाडतो.

जोगिया पु. हिकु रागु.

जोगी [सं] पु. जोगी. जोगीण स्त्री. जोगिणि.

जोजार पु. (१) घर बार (२) घर जी मुसीबत (३) जंजालु.

जोजो स्त्री. लोली. अ. बार खे निंड कराइण वक्ति चवण जो
लफ़्जु. जोजो करणे निंड करणु, सुम्हणु.

जोट-ठ [सं] पु. थुल्हो सोटी कपिड़ो.

जोड पु. (१) जोडो, जोडी (२) चती, गुंदु (३) मेडु, हंबिलो (४) रागु आलापणु. स्त्री. (१) संग्रहु, गडु, जमड (२) फाड्दो, किफाड्द (३) जोड, गडिजण-जुडण-गुंदिजण जी क्रिया (४) दोस्ती (५) हिकजहिडाई. जोड करणे जोडु करणु, गुंदणु, जोडणु. जोड देणे (१) गुंदु करणु (२) साथु डियणु. जोड नसणे मटु न हुअणु, न ठहिकणु, जोडी न हुअणु. जोडअक्षर न. गडियल अक्षर. जोडका वि. कमाईदडु. जोडणी स्त्री. जोडिणी, जोडु, गुंदु, गोप. जोडणे स.क्रि. (१) जोडणु, गुंदणु, गडु करणु, मिलाडणु (२) बुधणु. जोडता वि. हासुलु कंदडु. जोडनळी स्त्री. बिटी नली. जोडपत्र न. (इं) 'अनेक्स्चर'. जोडपी वि. संगी, साथी. जोडपे न. (१) घोट कुंआरि जो जोडो (२) जाडा बार.

जोडा पु. (१) जोडो (२) जुती, जुतीअ जो हिकु पादरु (३) साथी, भेची (४) हिकजहिडाई.

जोडी स्त्री. (१) जोडो, जोडी (२) हिकजहिडाई (३) धनु, मेडी (४) भागु, नसीबु. जोडीचा वि. सानी, मटु, हम सर.

जोत [सं] न. (१) (गाडीअ या हर में बुधल ढगुनि जी) जोट, जोडी, अहिडो हर (२) हर डियणु, खेडणु.

जोत स्त्री. (१) जोति (२) तेजु, चमक (३) हिमय, ज़ोर (४) अज़लॉ शख़्स.

जोते न. बिनाह, पीड्ह, (इं) 'प्लिथ'.

जोते न. जोटो, ढगुनि जे गिचीअ खे पावारीअ सां बुधण लाइ चमिडे जो पटो.

जो तो पु. जेको तेको, हर हिकु.

जोघळा [सं] पु. जूअरि.

जोघा [सं] पु. जोघो, वीर, मज़िबूतु.

जोपणे [सं] स.क्रि. पालणु, संभालणु.

जोपर्यंत [सं] क्रि.वि. जेसिताई.

जोपा, जोपान स्त्री. संभाल, पालना, तातिना, परघोर.

जोपारणे अ.क्रि. जवाबु डियणु, घटि लेखणु, बे परिवाही डेधारणु.

जोपासणी [सं] स्त्री. सार संभाल, पालना, तातिना, सांभ.

जोपासणे स.क्रि. संभाल करणु, पालणु.

जोबण [सं] पु. (१) जोभनु, जुवानी (२) बुबो.

जोम [सं] पु.न. (१) सघ, ताकत, ज़ोर (२) मर्दानगी (३) सघारो सरीर. जोमदार वि. (१) मज़िबूतु, ताकतवारो (२) ज़ोरदार.

जोर [फ़] पु.न. (१) ज़ोर, ताकत (२) ज़ुलु, ज़ोरी (३) जोशु (४) अहमियत (५) दाबु. जोरकस वि. ज़ोरदार, ताकतवारो. जोरजरबी स्त्री. ज़ोरी ज़बरदस्ती.

जोव [सं] स्त्री. विजु, खिविणि.

जोवरी [सं] क्रि.वि. जेसिताई.

जोशी [सं] पु. जोसी, जोतिषी.

जोष [फ़] पु. जोशु, ज़ोर, ताकत.

जोहरी [अ] पु. जोहिरी.

जोहार [फ़] पु. जोहर, सती थियणु.

जोहार [सं] पु. जुहार, निमिस्कार.

ज्या [सं] स्त्री. (१) धनुश (धनुष्य) कमान जी डोरि (२) धरिती (३) (जामेट्रीअ में) ज़िह, गोल जे घेरे वारी लीक जे किनि बि बिनि टुबिकनि खे छुहंदइ लीक.

ज्याचा सर्व. जंहिजो. ज्याचा तो हरको, अकेलोई. ज्याचा त्याला सभिनी खे, जंहिख तंहिखे, हर हिक खे.

ज्यापक्षी अ. जंहि सूरत में, छो त.

ज्यामिती [सं] स्त्री. (१) जामेट्री (२) धरती मापण जी क्रिया (३) धरतीअ जी पखेड.

ज्येष्ठ [सं] पु. ज़ेठु (महिनी). वि. (१) सभिनी में वडो (२) उत्तमु. ज्येष्ठमघ पु. मिठी काठी. ज्येष्ठपुत्र पु. वडो पुटु, पहराडु.

ज्योत [सं] स्त्री. (१) जोति, रोशिनी (२) तेजु (३) ज़िमी.

ज्योति-ती [सं] स्त्री. (१) जोति, रोशिनी (२) तेजु (३) रूपु, सोभ्या. ज्योतिर्लिंग पु. शंकर जो लिंगु. ज्योतिर्विद्या, ज्योतिःशास्त्र स्त्री.न. तारनि जो इल्लु, इल्लु हैअतु, (इं) 'अइस्ट्रॉनॉमी'.

ज्योतिष [सं] न. (१) जोतिष, नजूमत (२) ग्रहनि-तारनि जी गती ज़ाणण जी विद्या, तारनि जो इल्लु.

ज्योत्स्ना [सं] स्त्री. चांडोकी, चांडाणि, चंड-तारनि जी रोशिनी.

ज्वर [सं] वि. (१) बुरंदडु (२) चिमिकंदडु.

ज्वलन [सं] न. (१) जलु, जलको, जलण या बुरहण जी क्रिया (२) बाहि (३) बारणु, काठियूं.

ज्वलित [सं] वि. (१) बुरंदडु (२) बुरियलु, सडियलु.

ज्वल्प [सं] पु. (१) गुसो, तीसो (२) बदि बूड़ (३) डपु.

ज्वार-री स्त्री. जुवारि, जूअरि.

ज्वाला-ळा [सं] जुवाला, बाहि जूं जिभूं, भंभटु, जिभु.

ज्वालाग्राही वि. झटि बुरंदडु. ज्वालापटल न. बाहि जा

मच, भंभट. ज्वालामाळी पु. बाहि. ज्वालामुखी पु.

जुवालामुखी, बुरंदडु जंबलु-पहाडु.

झ

झ मराठी वर्णमाला जो नाओं हर्फुं सहीह.

झक [सं] स्त्री. (१) मछी (२) मखि (३) बुरी गाल्हि, बुरो कमु. झक मारणे (१) जख मारणु (२) गलिती करणु (३) बेवकूफनि जियां हलणु. झक मारीत, झक्कत क्रि.वि. जख मारे, बुछिडो धी. झककन, झकदिनी-शी क्रि.वि. यदिकम.

झकझक स्त्री. चिमिको, तेजु, चमक, झगिमगि.

झकणे अ.क्रि. (१) अजब में पवणु, मुंझी पवणु, वाड्डो धी वजणु (२) मोहिजी वजणु, भंभुलिजी वजणु, ठगिजणु, गुमराहु थियणु.

झकत, झक्कत क्रि.वि. पहिंजो पाण, जख मारे, बुछिडो धी.

झकपक-मक स्त्री. (१) चमक, चिमिको (२) सफाई.

झकमक स्त्री. तकिरारु, सेडो, खिटिपिटि.

झकवण, झकवणूक स्त्री. ठगी, दोखो.

झकविणे स.क्रि. (१) ठगणु, दोखो डियणु (२) मोहिणु.

झकाकणे [सं] अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु.

झकाकी स्त्री. चिमिको, तेजु, झगिमगि.

झंकार [सं] पु. शिणिकार, शिणि शिणि.

झकास [सं] वि. सुठो, खासो, उमदो, ठाहूको, मस्तु.

झक्क वि. साफु, चिमिकंदडु, खासो, उमदो.

झक्क [सं] पु. मछी.

झक्कड वि. जिदी, होडी, निठरु.

झक्की पु. इटी डकर रांदि जी आग.

झंगट न. मुसीबत, बला, जिजा.

झंगटणे स.क्रि. (१) चुडिटणु, ज़ोर सां पकिडणु (२) ज़ोर सां

उघणु या मलणु (३) ज़ोर सां लगणु (४) विडहणु.

झंगड स्त्री. (१) घिड-घडियालनि जो आवाजु (२) ज़ोरदार बहिसु (३) गोडु. वि. लहिरी, पूरालो, टेमी.

झंगडणे स.क्रि. झगिडणु, झगिडो करणु, विडहणु, बहिसु करणु.

झंगडा पु. (१) झगिडो, तकिरारु (२) मुकदिमो (३) लडाई (४) गुफ्तगू, बहिसु.

झंगमग स्त्री. झगिमगि, चिमिको.

झंगरे न. (१) बुरंदड छेणनि या टांडानि जो ढिगु (२) गरमु रख (३) बाहि.

झगा [अ] पु. चोगो, चोगो, जामो, जुबो, घघो.

झंजा-झा [सं] स्त्री. (१) तूफानु, वाच (२) ज़ोर सां पवंदड बर्साति. झंजावात पु. बर्साती तूफानु.

झंजिफा पु. शिगिरफु.

झंझट न. झंझटु.

झट [सं] न. मुसीबत, बला, जिजा. स्त्री.न. (१) धकु, चोट, वारु (२) ठेकर, थाबो.

झट क्रि.वि. झटि, जल्दी, तकिडो. झटकन-दिशी क्रि.वि. झटि, झटि पटि, तकिडो.

झटकणे स.क्रि. (१) झटिकणु, छंडणु (२) बुहारी पाडणु (३) छिकणु.

झटका, झटकारा पु. (१) झटिको, धकु, चोट, नुक्साणु (२) छिक, ज़ोर सां छिकणु, केराए मारणु (३) अचानकु धींदडु सूरु (४) जोश जी लहिर (५) धिको, धूनो

(६) हमिलो (७) झडप (झोले जी).

झटक्याफटक्यात क्रि.वि. खन पल में, हिक ई छिक या धक सां, झटि पटि.

झटणे [सं] अ.क्रि. (१) पतोडणु, जफाकशी करणु, हीलो हलाडणु (२) कंहि माण्डूअ सां लगणु, चंबुडणु, हयचुरांदि करणु.

झटपट स्त्री. झटिपटि, जल्दी, तेजी. क्रि.वि. झटि, झटिपटि, यकिदम. झटपट्या वि. चालाकु, फुडितु, तेजु.

झटापट, झटापटी [सं] स्त्री. (१) झग झग, झेडो, बहिसु, तकिरार (२) धिकाधूमी, चकिरी, डुक डोड (३) चटा भेटी (४) तकडि, फुडिती.

झड, झडो स्त्री. (१) लागीतो मीहं, मीहं जा फुडा (२) झपो, लामारो (३) दुहिराज (४) जवालु (५) गर्दी, पीह.

झड स्त्री. (१) गुरणु, गुरी कंडा थियणु (२) सिल्ह.

झड [सं] स्त्री. तकडि, जल्दी.

झड स्त्री. हमिलो, झेडो, चकिरी.

झंड वि. हठी, ज़िदी, निळर.

झडकणे स.क्रि. (१) छंडणु, साफु करणु (२) कपिडो ज़ोर सां छिकणु.

झडका वि. डुबिरो, गुरी कंडा थी वियलु, कमिज़ोर. पु. चोट.

झडणे अ.क्रि. (१) छणणु, छणिजणु (पन, वार), हेठि किरणु (२) गुरी कंडा थी वरणु (३) निस्तेजु या फिको थियणु (४) शुरू थियणु (बहिसु, झेडो) (५) (साज) वज़णु, (बंदूकनि जो) आवाजु थियणु (६) वारो वरणु.

झडती स्त्री. (१) झड्ती, तलाशी, जाच (२) गुणप (३) खोडा (४) विचूर (५) हिसाबु, दौर. झडती करणे खोडा यादि करणु. झडती देणे जवाबु डियणु.

झडप स्त्री. (१) झडप, झपु, झपो, झटु (२) ताकु (दर-दरीअ जो) (३) डुक (४) पर्दो (५) भानी, कोट जे खीसे मथां ढकु-चपु (६) (इं) 'वॉल्व' (दिलि जो).

झडप स्त्री. झटि पटि, जल्दी.

झडपण न. (१) विजिणो, पंखो (२) पुडु, ढकु (३) ताकु.

झडपणी स्त्री. (१) हवा करण जी क्रिया (२) विजिणी, पंखो

(३) झपो, लामारो.

झडपणे न. (१) विजिणो (२) छजु.

झडपणे स.क्रि. (१) झडपणु, झपु हणणु (२) तंवारणु, विजिणो हणणु (बाहि लाड) (३) भूतु सुवार थियणु (४) मार डियणु (५) फथिकणु (६) पकिडणु.

झडपा पु. (१) ढकु, पुडु (२) ताकु, फाटकु, बांस जे लकिडनि जो ठहियलु दरु (३) विजिणो.

झडाडणे अ.क्रि. (१) ज़ोर सां हमिलो करणु (२) धूके वरणु (३) सूसट करणु.

झडी स्त्री. (१) झडी, मीहं जी टिक (२) झोरी, गुरींदड बीमारी, सिल्ह (३) जवालु (४) लामारो, टपो.

झणका स्त्री. (१) गुसे या बीअ भावना जो जोशु, जौलानु (२) सूरु, लोछ, वेदना.

झणकार-रा पु. (१) टन्कार, तुणकार (२) झटिको (३) रफ्तार (४) फुडिती (५) लहिर, जौलानु, झपाटो.

झणझणणे अ.क्रि. (१) धिणकणु, वज़णु, बासणनि जो आवाजु थियणु (२) सडणु (वातु-मिर्चनि करे, चमिडी-सडण करे) (३) चुभणु, लगणु, सूरु थियणु, लुछणु. झणझणीत वि. (१) तिखो, तेजु, वातु साडींदड (शैड, भाजी वगेरह) (२) मसालहदारु (३) साडींदड, कुराईंदड (दवा) (४) सखु.

झणत्कार [सं] पु. शिणिकार.

झणाटा पु. (१) डंगु, डंग जो सूरु, सोजु (२) झपाटो, भावना जो जोशु (३) चोट (४) ज़ोर (५) ठडिको.

झणाणणे अ.क्रि. ठडिको थियणु, वडो आवाजु थियणु, छिणाटु करणु.

झणाणा क्रि.वि. वडो आवाजु कंदे, छिणाटु कंदे.

झनक स्त्री. खाडी.

झनाना [फ़ा] पु. ज़नानिखानो.

झपझप, झपाझप क्रि.वि. झटि पटि, तेजीअ सां, हिकदमि.

झपाटणे स.क्रि. (१) जोश विचां को कमु करणु, जिनु लगणु (२) लेह डियणु (३) गिरिकाडणु, दूसणु, खाई छडणु (४) भूताडणु, भूतु सुवार थियणु. झपाटा पु. (१) जोशु, रफ्तार, फुडिती, तेजी, तकडि (२) झपाटो, ज़ोरदारु क्रिया (३) धकु, चोट (४) जिनु लगणु (५)

झझाई (६) चकिरी (७) खहो. झपाट्या वि. फुडितु,
जल फटाको.

झपूझा छोकिरियुनि जी हिक रांदि.

झबले [अ] न. नंढिदे बार जी चोली.

झबा-ब्बा [अ] पु. जुबो, चोगो, चोगो.

झब्बू [सं] पु. (१) अभिमानी-घमंडी शब्बु (२) सखरु शब्बु
(३) तास जी हिक रांदि ऐं उन रांदि में हाराईदडु.

झरकणे अ.क्रि. (१) रफूचकरु थी वणणु, तेजीअ सां भजी
वणणु, खिसिकी वणणु (२) वहणु, सिमणु.

झरकन-दिशी क्रि.वि. झटि पटि, हिकदमि.

झरझर, झराझर क्रि.वि. फुडितीअ सां, बिना कंहिं देरि जे,
तेजीअ सां.

झरझरणे अ.क्रि. लिह् कांडारिजणु, कंबणु.

झरझरीत वि. (१) छिडो उणियलु (कपिडो), सन्हो (२) तंदू
तारा थियलु, खुयलु (कपिडो).

झरण न. सिम.

झरणे अ.क्रि. (१) सिमणु (२) गरणु, टिमणु, वहणु (३)
पौणो पवणु, पुठिते पवणु, डुबिरो थियणु.

झरा [सं] पु. (१) झरणो, पाणीअ जो चश्मो (२) बुनियादु,
मूलु (पैसनि जो).

झराका पु. फुडिती, खडाई, तेजी.

झरातावा स्त्री.ब.व. जफाकशी, हीला.

झरी स्त्री. (१) झरी, पाणीअ जो चश्मो (२) ज्वालियत,
पुठिते पवणु.

झरोका-खा पु. (१) झरोकु, गिडिखी, नंढिडी दरी (२) मंधु
(३) अखिडी.

झवणे स.क्रि. जहणु, जमाउ-संभोगु करणु.

झवकीर वि. कामी, काम में अंधो, शहवती. झवाड्या वि.
विभिचारी, बे ह्दि कामी.

झष [सं] पु. मछी.

झळ, झळई स्त्री. (१) लुक, झोलो, गरमु हवा, कोसो वाउ
(२) तउ, बाहि जी गरिमी (३) रुव.

झळ [सं] स्त्री. (१) खोटि (धातू तपाइण खां पोइ थींदइ)
(२) (वापार में) घाटो, नुक्सानु.

झळक स्त्री. (१) लुक, झोले (२) झर्को, चमक, तिजिलो.

झळकणे अ.क्रि. (१) झलिकणु, जरकणु, चिमिकणु (२)
टिमिटारि थियणु, छुलिकणु.

झळझळ स्त्री. चमक, तेजु.

झळणे अ.क्रि. (१) (दारुं) उस में तपणु (२) ढकिजणु (३)
दागु थियणु.

झळवणे-मणे स.क्रि. (१) गहणु, गसणु, महिटणु (२) लगिता
थियणु, जिनु लगणु (३) तपाइणु (४) लटिकणु (५)

भरिजणु. अ.क्रि. (१) लडिकणु, लटिकणु (२) लुडणु.

झळवट वि. उस में गरमु कयलु-थियलु (पाणी वगेरह).

झळवणी न. उस में गरमु कयलु या थियलु पाणी.

झळाळ, झळाळी स्त्री. (१) झर्को, चिमिको, तिजिलो (२)
छोली, लहिर (३) मण्या.

झाऊ पु. झाऊ (वणु).

झाऊ वि. (१) नाजुकु, सन्हिडो, हल्को (२) खसीसु, फिटी
करण जोगो, फिजूलु.

झाक स्त्री. (१) पखियुनि जी टोली, वलरु, झारि (२)
मुलिमो, सोन-चांदीअ जो पाणी चाड्हणु (३)
तिजिलो, चमक (४) छांग (५) चट.

झाक स्त्री. (१) बंदि थियल अखियूं (बेहोशीअ या साणो
थियण करे) (२) गशी (३) भाउटी, मथे जी फेरी,
चकरु (४) बादलनि जे करे थियल उंदहि.

झाक वि. (१) चिमिकंदडु (२) सुहिणो, मस्तु, ठहूको.

झाकण न. ढकु, पुडु.

झाकणी स्त्री. (१) ढकणु, ढकण लाइ रखियल रिक्केबी (२)
गशी.

झाकणे स.क्रि. (१) ढकणु, पुइ या ढक सां बंदि करणु (२)
(का गाल्हि) लिकाइणु (३) ढकु विझणु (कंहिं गाल्हि
ते). झाकली मूठ सव्वा लाखाची सबुरु आहे सोनु, का
गाल्हि लिकाइण में ई भलाई समुझणु, लिकल
गाल्हि. झाकले माणिक न. गोदिडीअ जो लालु,
नामशहूर लेकिन सचो विद्वानु शब्बु. झाकल्या मुठी
क्रि.वि. लिक चोरीअ, गुझ गोह में. झाकीव वि. (१)
ढकियलु, लिकायलु (२) ढक वारो.

झाकळणे, झाकाळणे स.क्रि. (१) ढकणु, लिकाइणु, बंदि
करणु (२) फहिलिजणु (३) अखियूं चर्खु थियणु (४)

ऊंदहि थियणु.

झांगड स्त्री. (१) वाजुटु, साजनि जो शोर (२) झगिडो.

झांज स्त्री. (१) गशी, चकरु, अंधारी (२) भांवाटी, आखियूं
फिरी ववणु.

झांज स्त्री. विविणो.

झांज-झ स्त्री. झांझ (साजु).

झांजड, झांजर, झांजरमांजर स्त्री.न. (१) प्रभाति, असुर (२)

असुर या सांझीअ जी सकी रोशिनी, मुंहं ऊंदाही.

झांजर वि. खुयलु, गुरियलु, पुराणो.

झांजरणे, झांजरणे स.क्रि. (१) खुरिङ्गणु (२) ठगणु (३) खुसी
ववणु, चुङ्गणु (४) पीङ्गणु, आजारणु.

झांझात स्त्री. जफाकशी, बे हृदि कोशशि.

झांझू स्त्री. खिटिपिटि, झेडो, गहिपी.

झाट न. झांट, कुचा. झाट मुंडावण स्त्री. कुचा कूङ्गणु, खसीसु
कमु. झांटोजी वि. लबाडी, बटाकी, टरिडो.

झाड [सं] न. (१) झाडु, वणु, बूटो, दरखतु (२) लगिता
वारो शांझु (३) नसबनामो, वन्सावली, शुजरो.
झाडाचे राऊत करणे डप में वणु बि भूत ज्यां नजूरि
अचणु, नोडीअ खे नांगु समुझणु. सुक्या झाडाला बाक
लावणे अजाई कोशशि करणु, पाणी विलोङ्गणु.
झाडखंड न. वणिकार, संगु. झाडपंचाळ वि. फुडितु,
चालाकु, जल फटाको.

झाडण स्त्री. (१) बुहारी (२) बुहारिणी (३) कमु तमामु
करणु.

झाडणी स्त्री. (१) बुहारी (२) बुहारिणी (३) छंड कढणु
(४) जिनु कढणु (५) घमिकी, गुसो.

झाडणे स.क्रि. (१) झाडणु, बुहारणु, बुहारी पाङ्गणु (२)
छंडणु (आला कपिडा) (३) काविडिजणु, छंड कढणु
(४) कढी छडणु (५) विविणो हणणु (६) छोङ्गणु
(गोली) (७) इन्कारु करणु. झाडझपट स्त्री. छंड
फूक, साफुसफाई. झाडून क्रि.वि. हडई, सभु.

झाडा पु. (१) तलाशी, जाच, गोल्हा (२) हिसाबु छडाङ्गणु,
लेखो लाहिणु (३) दस्त, जुलाब, इखराजु.

झाडी स्त्री. वणिकार, संगु, झातरि. झाडीतील वाट, झाडीवाट
स्त्री. संग मां रस्तो, डहो, डाहो.

झाडू पु.स्त्री. (१) झाडू, बुहारी, बुहारो (२) भंगी.

झांप पु. (१) वण जे टारियुनि जी भरी (२) पटियल टारी
(३) लोड्हो (४) फाटकु (५) ताकु.

झांप स्त्री. (१) झूटो (निंड जो), खुमारु, गशी (२) छकु,
बादलनि जी ऊंदहि (३) मुंहं ढकणु (४) मोहु (५)
असुरु, प्रभाति.

झांप, झाप [सं] स्त्री. (१) झपो, लामारो, (२) हूमिलो.

झांपड, झापड स्त्री. (१) गशी, विसाई खुमारु (२) छकु,
बादलनि जे करे थींदड ऊंदहि (३) खोपो, ढकु, पर्दो
(४) अखियाडो, आंधारी (वहट जी) (५) असुरु.

झापणे स.क्रि. (१) ढकणु, ढकु डई बंदि करणु (२)
छांङ्गणु.

झापा पु. गाह या टारियुनि वगेरह मां ठाहियलु दरु.

झांब स्त्री. गशी, चकरु, बेहोशी.

झांबड स्त्री. ऊंदहि, अंधकार. झांबडणी स्त्री. लुट फुर, लुटि,
फुरि. झांबडाझांबड स्त्री. छिकताण, कशमकश,
चकिरी, लुटि.

झांबडणे अ.क्रि. सुस्तु थियणु, ढिले थियणु, थकिजणु. स.क्रि.
लुटणु, फुरणु, आजारणु.

झांबरा-न्या, झामन्या वि. (१) वेसरि खाघो, वेसारो (२)
मोगो, कुन्तु.

झामरा वि. बुजिरु, वारनि वारो.

झार [सं] स्त्री. चांवरनि जी कणि.

झार पु. (१) रशिया जे राजाची पदिवी - लकबु (२)
जालिमु राजा.

झार वि. (१) बुलंदु, वडे आवाज वारो (२) बे हृदि कौडो.

झारणे न. (१) ज़ारु (२) ज़ारिअ जी थेल्ही-गोथिरी (३)
वणनि मां फल पटण लाड कुंदीअ जियां हिक काठी,
जंहिजे मथां वारे छेडे ते हिक ज़ारीअ जी थेल्ही
लटिकियल हूंदी आहे, जंहि में फल गडु कया वेंदा
आहिनि.

झारणे [सं] स.क्रि. (१) सोङ्गणु, छडणु (अनु) (२) छाणणु,
साफु करणु (३) सोनारे जी सिगिरीअ मां रख पासे
करे सोनु-चांदी कढणु-सोन जा ज़ारा गोल्हणु.

झारा पु. छाणो, छाणी, डोई, करछी.

भारा पु. कंजूसु.

भारी स्त्री. (१) फूल हजारा, बाग में बूटनि खे पाणी डियण जो टीन जो बर्तनु जहिंखे अगियां फूहारो हूंदो आहे (२) चाहिं जी किटिली (३) बदिनो, बदिलो, डिघे ऐं मुडियल नलीअ वारो लोटो.

भारी [सं] पु. सोन जा जुरा शुधि कंदडु कारीगर.

भाल स्त्री. (१) छत्री, टोकिरो, टोकिरी (२) उछल, बार जो माज डे ववण लाइ टपो डियण.

भालर [हिं] स्त्री. (१) भालरि (२) शांस (३) हिकु साजु.

भालेपण न. ह्याती, जिंदगी, जनमु.

भाबळ वि. (१) वेसरि खाघो, वेसारो, चरिबट्ट (२) धुंधिलो, अण चिटो.

भाबळणे [सं] क्रि. मयो फिरण, चरियो थियणु.

भाबळी [सं] स्त्री. फरहु, नारेल या सोपारीअ जे वण जी टारी (तडे जे सूरति में मड्हियलु या अण मड्हियलु).

भाबळी-ळे स्त्री. न. मुंह अंदाही.

भावू वि. खसीसु, मज्मूली.

भास [सं] पु. घाटी वणिकार.

भासा [सं] पु. (१) धमिकी, डरु, डपु (२) लुटि, फुरि, ठगी.

भाळणी स्त्री. रेहु, टांको, टाको.

भाळणे स.क्रि. रेहु, डियणु, रेहणु, टाकणु.

भिकणे, भिकणे स.क्रि. सपणु, सटणु.

भिकझिक, झिगझिग स्त्री. (१) गहिपी, खिटि पिटि, मीकणु, रोदनु (२) सन्हो मीहुं, फुडि फुडि.

भिकविणे स.क्रि. ठगणु, डोहु करणु, गोही डियणु.

झिगझिग स्त्री. (१) मिन्ध मेड, आजी नीजारी (२) गहिपी, खिटि पिटि (३) फुडि फुडि (बर्साति जी) (४) सुस्ती (५) मांदिनी.

झिगणे स.क्रि. नशे में चूरि थियणु, नशे में लुडंदो लमंदो हलणु, खुमार में हुअणु.

झिंगा पु. झींगो, गांगटु, हकमु.

झिंगी स्त्री. (१) नशो, खुमार (२) नशेदार शैड.

झिंगी-जी, झिजोटी स्त्री. वारनि जी चगु, जुल्फ, जुंडा.

झिजणावळ स्त्री. गाठि, धातूअ जी गाठि (गहण करे धींदड).

झिजणे [सं] अ.क्रि. (१) गहणु, गसी ववणु, घटिजणु, गाठि थियणु (२) पोडते पवणु, बीमारीअ या चिंता में डुबिरो थी ववणु (३) चुडणु.

झिजविणे स.क्रि. (१) गहणु, गसाइणु, गाठि पैदा करणु (२) पाण खे सन्हो करणु, सरीर सन्हो करणु (३) चोडणु.

झिजाटणे, झिजाडणे स.क्रि. (१) वारनि खां पकिडे हेठि सुकाइणु, जुंडा पटणु (२) टोकबाजी करणु, धुक लअनत हणणु (३) दडिबाटणु, छींभणु (४) नफिरत भरी हलति हलणु.

झिजाडणे, झिजारणे अ.क्रि. मोट खाइणु, मोट खाई लगणु, उयल खाइणु, टपु खाई अचणु-लगणु (बालु-बंदूक जो गनु).

झिजारा पु. उयल, मोट, उयड, लमु, आघातु, चोट (बंदूक या तोब छोडण खां पोड हलाईदड खे लगंदड), सूर, ओसिडो.

झिजी स्त्री. वारनि जी चग.

झिजोटी स्त्री. (१) राग जो हिकु किस्मु (२) वारनि जी चग.

झिज्या स्त्री. ब.व. वारनि जूं चंगू, जुंडा.

झिटकारणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत विचां परे करणु, धिके कडणु.

झिट्टीमिट्टी क्रि.वि. फुडो फुडो थी, कणो कणो, दाणो दाणो, धोरो धोरो, धीरे धीरे.

झिडकणे, झिडकारणे स.क्रि. धिकारणु, खसीसु समुझ फिट्टी करणु, धिके कडणु, परे फिट्टी करणु.

झिणझिणणे अ.क्रि. धिणिधिणि करणु, धिणिकणु, वजणु, ठडिकणु.

झिणा [सं] वि. गळलु.

झिपटी स्त्री. वारनि जी चग, जुंडा.

झिपरी स्त्री. (१) वारनि जी चग, जुंडा (२) विभिचारी औरत, गदिली औरत.

झिबड, झिम्मड स्त्री. (१) औडक, जोरदार लागीतो मीहुं (२) मेडु, अंबूड, भीड (३) झझाई.

झिमझिम स्त्री. सन्हफुडी बर्साति, मीहं जी रिमि झिमि.

झिमोटा पु. मुंह-निर्द ते धुंजु-धुंडु, नकु मोडणु.

झिम्मा पु. छोकिरिपुनि जी हिक रांदि.

झिरकणे अ.क्रि. पोडते पवणु, डुबिरो थियणु, गुरी वणणु.
 झिरझिरा-रीत वि. (१) हिलिडो, छिडो उणियलु (कपिडो),
 सन्दिडो (२) खुयलु, तंदू तारा थियलु.
 झिरणे, झिरणीस लागणे-पडणे क्रि. गुरंदो सडंदो वणणु,
 सुकणु.
 झिरपणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, झरणु, फुडो फुडो करे वहणु.
 झिरपा पु. (१) पाणीअ जो वहिको, नेडु (२) सेमो.
 झिरमिरी स्त्री. गशी, चकरु, भांवाटी.
 झिलई, झिलाई स्त्री. चिमिको, चिलिको, रोगणु, चीप.
 झिलाण [सं] न. (१) धुबणि, धुबणि वारी जमीन, गपणि
 (२) घणनि ई चश्मनि वारी जमीन (३) पोसलि,
 घिम (४) पाणीअ जो चश्मो, झरणो.
 झिल्ली [सं] स्त्री. तिडु, तिडो.
 झिल्ली [हिं] स्त्री. झिली.
 झिलमिलणे अ.क्रि. टिमिकणु, झको बरणु-चिमिकणु.
 झिलमिली स्त्री. (१) नथ, नथ जो मोती (२) लटिकंदडु
 मोती, मण्यो (३) कोरीअडे जो ज़ारु, गंद मयां
 थियलु ज़ारु-ज़ारा (४) झकी रोशिनी.
 झीज स्त्री. (१) गाठि, खोटि (२) घाटो, नुक्सानु (३)
 जिस्मानी पोरिह्यो.
 झीट स्त्री. (१) चकरु, गशी, भांवाटी (२) मुसीबत,
 रुकावट.
 झीट न. (१) तमामु झूतो वणु (२) बुडो शख्खु (३) डुबिरो
 शख्खु.
 झील [सं] पु. (१) पुटु, छोकिरो (२) छिनो छोरो, नासु
 थिल कुटुंब जो हिकिडोई बचियलु शख्खु-छोकिरो (३)
 हिक वण मां पैदा थियलु बियो वणु.
 झील [सं] स्त्री. (१) रागु गाडण या साजु वजाडण जी
 सफाई या नज़ाकत (२) रागु जी लरज़शि (३)
 तिजिलो.
 झील [सं] पु. (१) डंड, धुबणि, पोसलि (२) पाणीअ जो
 चश्मो, झरणो.
 झुकणे [सं] अ.क्रि. (१) झुकणु, निमणु, निजडणु (२) भजी
 वणणु, रफूचकरु थी वणणु (३) लुडंदो लमंदो हलणु
 (४) गुरी कंडा थी वणणु.

झुकविणे स.क्रि. (१) झुकाडणु, निंवाडणु, हेठि करणु (२)
 नज़ुर बचाए भजी वणणु, तिगी वणणु (३) ठाणु,
 गोही डियणु.
 झुकाटणे, झुकांडणे स.क्रि. तिगणु, खिसिकी वणणु, अखियुनि
 में सुमो पाए वणणु.
 झुकाडी स्त्री. डिसो 'झोकांडी'.
 झुंग स्त्री. टोलो, जथो, मेडु.
 झुगारणे स.क्रि. फेटारणु, ठुकिराडणु, परे फिटी करणु,
 उछिलणु. झुगारा पु. गोही, दोखो, लिक्कण या ठाणु
 जी क्रिया.
 झुगारणे न. (१) डुबिरो ऐं कमिजोरु शख्खु (२) पापी शख्खु.
 झुंज [सं] न. स्त्री. (१) टकरु, चकिरी (बिनि डगुनि या
 माण्डुनि जी), लडाई (२) तकिरारु, झेडो.
 झुंजणार-रा वि. जोधो, सूरिमो. झुंजणे अ.क्रि.
 टकिरणु, लडणु, विडहणु. झुंजविणे स.क्रि. टकिराडणु.
 झुंजणीळ स्त्री. जंगि जो मैदानु. झुंजाट स्त्री. चकिरी,
 लडाई. वि. (१) ज़बरदस्तु (२) जंगी जोधो, बहादुरु.
 झुंजार, झुंजारराव पु. झूंझारु, जंगी जोधो, बहादुरु,
 वीरु. झुंजारी वि. सरीर सां सरीर मिलाए लडंदडु.
 झुंजरूकमुंजरूक, झुंजूमुंजू न. (१) झूंझाकिडो, असुरु,
 पिरहफुटी (२) प्रभाति जी झकी रोशिनी, भीभिरिको.
 झुंजाट, झुंजाट स्त्री. तूफानी हवा, वाच.
 झुंजाटा पु. वाचूडो, तूफानु.
 झुंजात न. तूफानु, वाचूडो.
 झुटका पु. (१) सूटो (बीडीअ वगेरह जो) (२) डुकु
 (-भरणु-चांहिं या पाणीअ वगेरह जो) (३) चर्चो,
 चुटिको (४) पिरोली.
 झुंड [सं] स्त्री. टोली, मेडु, अंबूहु, धणु, जथो.
 झुडप, झुडप न. (१) बूटो, नंदिडो वणु (२) झुमटु, घाटी
 वणी, जूहो, झातरि.
 झुडपी स्त्री. घाटि वणी, झुमटु.
 झुणका पु. बेसण जी चहिरी शैड जा चांवरनि या फुलिके सां
 रोटीअ वक्ति खाधी वेंदी आहे (हिन खे 'पिठले' या
 'अळण' - 'आळण' बि चवंदा आहिनि.), बेसण जी
 पटिडी भाजी.

शुपका, शुबका [हिं] पु. (१) छुगो (२) मुचो (३) फुंदणु,
 साबो (४) थुबु.
 शुबह [अ] स्त्री. कुसु हासुलु करण लाइ गडु थियलु माण्डुनि
 जो मेहु, भीड़, अंबूहु, गपागीह, सुर्मट.
 शुंबर न. साङु, फानूसु, झालरि वारो शमअदानु.
 शुरका पु. सूटो (बीड़ी-सिप्रेट जो).
 शुरशुरीत वि. सन्हिड़ो, छिड़ो उणियलु (कपिड़ो).
 शुरट वि. डुबिरो, सुकलु (माण्डू या पसं).
 शुरणी स्त्री. (१) सेमो, सिमण-टिमण-वहण जी हालति (२)
 झोरी, झोराणो ग्रंदो सडंदो वणणु, चिंता में गुरणु.
 शुरणे अ.क्रि. (१) वहणु, गडणु (पाणी) (२) सुरणु, कंहिंजे
 दुरव में ग्रंदो सडंदो वणणु, पोइते पवणु (३) नजूर
 बचाए भजी वणणु.
 शुरती स्त्री. भाजि.
 शुरमुरणे अ.क्रि. (१) सुरणु, ग्रंदो सडंदो वणणु, सुकणु,
 डुबिरो-कमिजोरु थियणु, पोइते पवणु (२) दुख में
 व्याकुलु थियणु, दुखी थियणु.
 शुरविणे स.क्रि. रीसाङणु, खुशि करणु.
 शुरळ [का] न. तिड़ो, काक्रोचु.
 शुरळी स्त्री. (१) धुंडु, चमिड़ीअ जो धुंजु (२) तहु, धुंजु.
 शुरा, शुराबावरा [फा] वि. (१) बे डपो, बे परिवाहु (२)
 रंगिलो.
 शुलकावणी स्त्री. ठगी, डोहु, दगा, गोही. शुलकाविणे स.क्रि.
 भरिमाङणु, बातियूं बणाए भंभुलाङणु, ठगणु, दोखो
 डियणु.
 शुलण [हिं] पु. पीघ, पीघो.
 शुलणी स्त्री. लोडो (पीघे जो).
 शुलणे अ.क्रि. (१) झूलिणु, लुडणु, लोडा खाङणु (२) मजे
 सां हलणु-धुमणु, धुमणु घतणु.
 शुलबा पु. विधवा या वेश्या सां शादी करे पत्नीअ जी सूरति
 में कबूलण जी रसम.
 शुलबा, शुलाबा पु. (१) पीघ (२) लोडो.
 शुलविणे स.क्रि. यटु हणी कंहिं खे ठगणु, भंभुलाङणु.
 शुला [सं] पु. (१) झूलो, पीघो, हिंदोरो (२) नोडियुनि जी
 पुलि.

शुलूप [फा] न. वारनि जी चगु, जुल्फ.
 शुळशुळ क्रि.वि. (१) झर झर करे, धीरे धीरे ऐं मिठे आवाज
 सां (पाणी वहणु) (२) धुंधिलो, अणचिटो.
 शुळूक स्त्री. (१) थधी हीर, धीमी हवा जो हल्को झूटो (२)
 धुंधिलो निजारो-डेखु.
 झूट [सं] स्त्री. ठगी, कूडु. वि. कूडो.
 झूर न. चांवरनि जी कणि.
 झूल [हिं] स्त्री. झुल, घोड़े या हाथीअ जे मथां विक्षण लाइ
 कपिड़ो.
 झूला [हिं] पु. पीघो.
 झेंगट न. हिक किसम जो झांसु.
 झेंगट न. (१) झंझट, परेशानी, मुश्किलात, मुसीबत (२)
 साजशि, मन्सूबो (३) जफाकशी, हीलो (४) रखियल
 (जाल).
 झेंठा [सं] पु. झंडो, बांडटो, निशानु.
 झेंडू पु. (१) गेंडो या गौंटो (गुलु) (२) नांग जे चक पाङण
 करे वात मां निकिरंदइ गजि या रतु जी उल्टी. झेंडू
 फुटणे वात मां गजि वहणु.
 झेप स्त्री. (१) उडाम, उछांग (२) लाभारो, झपो (३)
 लोडो, लुडण जी क्रिया (४) उछल, पहुच.
 झेपणे, झेपाविणे स.क्रि. (१) (को कमु) पूरो करणु, पारि
 पवणु (२) (को कमु) करे सघणु, पुजणु.
 झेपसा पु. (१) पीघे जी डोरि-नोडी (२) लोडो.
 झेपावणे अ.क्रि. (१) उछल-टपो डियणु (२) झपो हणणु
 (३) माङलु थियणु, पुठियां लगणु.
 झेल पु. झप, झटण जी क्रिया. झेलबाद वि. क्रिकेट में 'कडच
 आऊट'.
 झेल स्त्री. (१) पीघो (२) लोडो.
 झेलणे स.क्रि. (१) झटणु, झपणु (बालु वगेरह) (२)
 पकिड़णु, का गाल्हि झटि ध्यान में रखणु (३) झटि हा
 करणु-मोकल डियणु (४) कबूलणु.
 झेला पु. (१) गुलनि जो छुगो, गुलदस्तो (२) भाजियुनि जे
 बूटनि खे पाणी डियण जी टोकिरी.
 झोक [अ] पु. ठु.
 झोक [हिं] पु. (१) लाडो, रुखु, ख्यालु, झुकाउ (२) मोडु,

तर्फु, हवा जो सूटो (३) रीति (४) वहक, वहु, रवानी, तेजी.

शोकणे अ.क्रि.स.क्रि. (१) हिक पासे सुकणु, लमणु (२) झूलणु, लुडंदो लमंदो हलणु (३) वडा डुक भरे पीअणु, डोकणु (४) झूकिणु, शोकणु, फिटो करणु, उछिलाइणु, फेटारणु (५) पूरो करणु, रासि करणु (कमु) (६) यटु हणणु.

शोका पु. (१) सूटो, लोडो (पींघे जो) (२) छिक, सटिको (३) अजायो पंधु या चकरु (४) घाटो, नुक्सानु (५) ठगी (६) पींघ.

शोकांडी स्त्री. (१) लेट, हिक पासे किरणु (२) नशे में लुडणु (३) गोही (-डियणु).

शोजा-झा वि. (१) थुल्हो मतारो (२) भिभिरु, पेटिरु, ढिढिरु (३) सुस्तु.

शोट-टी [सं] स्त्री. (१) वारनि जी चग (२) झंडि (३) चोटी.

शोटींग [सं] पु. (१) लोळ्यो, ठगु (२) भूतु (३) जालिमु. शोटींगपादशाही स्त्री. (१) अंधु धुंधु, अंधेर नगरी (२) जुल्मी राजु, अंधेरु, वेबंदोबस्ती.

शोड स्त्री. (१) मार, डुटिको (२) बर्साति जो ज़ोरु (३) ज़ोरु. शोड उठावणे का गाल्हि लागीती-सांदहि कंदो रहणु.

शोड वि. पु. (१) डाढो शख्सु (२) बे शरमु (३) दहमानी (४) निठरु.

शोडगा वि. (१) मारकुट कंदडु, मारींदडु (२) निठरु, ज़िदी.

शोडणी स्त्री. (१) मार (२) संगनि खे लकुण सां सटे दाणा कढण जी क्रिया.

शोडणे स.क्रि. (१) मार डियणु, सटणु, गुडणु (२) संगनि मां दाणा कढण लाइ संगनि खे काठीअ सां सटणु (३) दूसणु, पेट में दबणु (४) जहणु, संजोगु करणु.

शोडावणे स.क्रि. (१) मार डियणु, सटणु, गुडणु (२) संगनि खे लकुण सां सटे दाणा कढणु.

शोत [सं] पु. (१) रोशिनी या बाहि जी लाट, शुअलो (२) पाणीअ जो तेजु वहुकिरो (३) जुहो.

शोप [सं] स्त्री. निंड. शोप मोडणे निंट फिटणु. शोपमोड स्त्री.

निंड में पियलु खललु-विघु, अघ निंड मां उयणु, निंड फिटणु. शोपाळ, शोप्या वि. (१) निंडिरु, गृहरियो (२) निंडाडतो.

शोपहपट्टी स्त्री. झूपिडियुनि जी बस्ती.

शोपडी स्त्री. झूपिडी.

शोपणे अ.क्रि. सुम्हणु, निंड करणु.

शोपा पु. (१) लोडो (२) बुहारी (३) झूपिडी (४) पींघ, पींघो.

शोपाळा पु. पींघ, पींघो.

शोबट न. जानिवरनि जो संजोगु-संभोगु.

शोबट, शोबाट न. (१) झेडो शटो, शगिटो (२) झेडो कंदडु शख्सु.

शोबडणी, शोबाटणी स्त्री. (१) छिक ताण (२) फुरि, लुटि.

शोबडा वि. (१) हय चरांद कंदडु, बेशरमाईअ सां सरीर सां मस्ती कंदडु (२) बुछिडो.

शोबणे अ.क्रि. (१) लगणु (मिर्च) (२) चुभणु, टुंबिजणु (३) ज़ोरीअ भाकुरु पाइणु, हयचरांद करणु (४) लडणु, विडहणु (५) रुखु हुअणु, माइलु घियणु (६) मल्ह विडहणु (७) पकिडणु.

शोबरा वि. (१) चुभंदडु, सूरु कंदडु, कुराईदडु (२) ज़ोर सां लगंदडु-पकिडीदडु (३) तेजु, तिखो (४) हयचुरादि कंदडु.

शोबाटणे स.क्रि. (१) ज़ोरीअ खसणु, फुरणु (२) लुटणु.

शोबाटा पु. (१) फुरि, लुटि (२) फोरु, चोप.

शोबाझोबी स्त्री. धिकाधूमी, धिकमुठि, मारामारी.

शोबी स्त्री. कुस्ती, मल्ह, लडाई.

शोन्या पु. थुल्ही फरासी.

शोल-ळ [सं] पु. (१) शोलु, शोलो, घेरो (कपिडे जो) (२) कपिडे जो लडिकंदडु द्विसो (३) लाडो, शुकाउ (४) लोडो.

शोला [सं] पु. (१) लोडो (२) ठगी, दोखो, कपटु (३) शोलु (४) पींघो (५) छिक.

शोळकबणे अ.क्रि. लडिकणु, लटिकणु, लोडा खाइणु, लुडणु.

शोळणा [सं] पु. शोली (फकीर जी), बीख पिवण जी येल्ही.

शोळी [सं] स्त्री. (१) शोली, पलांडु (२) कपिडे जो पींघो

(३) येल्ही. झोळीबंद वि. बेखारी, पेनू. झोळीकोपरगावचा ।

सुभा पु. बिख्या-पिन जो धंधो.

अ

अ मराठी वर्णमाला जो इहों इफु सहीइ. दिन अखर सां शुरू धींदइ लफ़्ज मराठीअ में कोन्हनि.

ट

ट मराठी वर्णमाला जो यारिहों इफु सहीइ.

टऊर वि. लुचो, इरकती.

टक [सं] स्त्री. (१) तक, धूर, निहार (२) मथे जो सूर (३) लागीतो आवाजु (रोदनु वगेरह). टक लागणे मथो सूर करणु. टक लावणे तकणु, यकि टकि निहारणु. टकटक स्त्री. (१) बक बक, टीं टीं (२) विंघ, उहाई उहाई गाल्हि (३) तक, धूर.

टंक [सं] पु. (पथर वगेरह भवण या घडण जी) टांकिणी-छेणी, टाकी. टंकपाट पु. चौरस धाल्ही (प्रेस में), (इं) 'गड्डी'. टंकयंत्र न. (इं) 'टाईपराइटर'. टंकलेखक पु. (इं) 'टाईपिस्ट'.

टकटकणे अ.क्रि. ताजो तवानो थियणु-नजुरि अचणु, टिडणु.

टकटकी स्त्री. ताजगी, तरावत, तिजिलो.

टकटकीत वि. ताजो तवानो, तिजिलेदार, टिडियलु.

टंकण [सं] न. टिकण खारि.

टकणे अ.क्रि. तकणु, हकणु, धूरणु.

टकपट्टी स्त्री. बरी (खमीस जी).

टकमक-मका क्रि.वि. (१) धूर करे, यकि टकि (२) वाइडो थी.

टकनी स्त्री. टकले न. मथो, मगजु, कोपरी, ठेइहि.

टकन्या वि. ठेइहो, गंजो.

टंकसाळा, टंकसाळ, टकसाळ [सं] स्त्री. टिकिसाल, ज़रबिखानो, टिंगसालो, सिका ठाहिन जो कारखानो.

टकळा पु. उकीर, सिक, उकंड.

टकळी स्त्री. (१) सुटु वटिणो, सुट वटण जी फीय (२) पटाइ

लगातरि गाल्हाइणु (३) टकु.

टका [सं] पु. (१) टका, टको, धनु (२) ढल.

टका-के [सं.का.] पु.न. (१) शंडो (२) छट्टु (३) ठपो, छापो.

टंकार [सं] पु. टन्कार, छिणाट.

टंकारी [सं] पु. टांकिणी, जंड ओहोडो, पथर घडींदइ शाखुं.

टकुरे-ले न. (१) मथो, मगजु (२) ठेइहि.

टकेटोपणे पु.ब.व. जिंदगीअ जा कौडा आजिमूदा, लाहियूं चाइहियूं, टोलाका (खाइणु), ठेकरूं (खाइणु), थाबा थूबा.

टकोर-रा वि. वडो (बेरु, बादामी वगेरह).

टकोरा पु. धकु (हणणु).

टक्कर स्त्री. (१) टकर, थूनो (२) मुकाबिलो (३) वेइहि (४) चटाभेटी.

टक्कल न. गंजाणि.

टक्केटोपणे पु. डिसो 'टके टोणपे'.

टंगळमंगळ स्त्री. गुसुगुसाज, कम करण में आलसु (करण), आनाकानी, बे परिवाही.

टगेगिरी [का] स्त्री. लुचाई, बदिम्झाशी, ठगी. टग्या वि. (१) लुचु, बदिम्झाशु (२) थुल्हो मतारो, दौंसो, इटो मुटो.

टच न. कंहिं कम लाइ मुकिररु कयलु वक्तु, मोक्झो, मुदो, मौसम.

टचकन, टचदिशी क्रि.वि. उमालक, अचानक, फुडितीअ सां.

टचका पु. (१) काठ जो रांदीको (२) टुंबणु (३) ठोंगो (४) चुभिको.

टचटचणे अ.क्रि. (१) धंवणु (२) सटणु (३) उभिरणु (सूर), सूर थियणु.

टंचाई स्त्री. आणाठ, तंगी, कमी, महिंगाई.

टटोरी [सं] स्त्री. खाद्ये जी नली, गिरणि.

टणक वि. (१) सख्खु, पको (२) मज्जिबूत्तु, डटो मुटो (३) टाट.

टणकणे अ.क्रि. थकिजणु.

टणका वि. सख्खु, पको.

टणका पु. (१) धकु (२) विछूंअ जो डंगु (३) तंअनो.

टणकारा पु. थकु, थकावट.

टणू-णू पु.न. गोड्हो (धक लगण करे निर्ई ते थियलु).

टप पु. टपु, लमु, उछल.

टप पु. (गाडीअ जी) छटी-धमणु, ढकु.

टपकणे अ.क्रि. टिमणु, वहणु, सरणु, फुडो फुडो धी वहणु.

टपका पु. (१) टिम, सेमो (२) कलंकु, टिको.

टपणी स्त्री. निहार, तक, नूच विझी विहणु, पहिरो, अखियूं पाए विहण जी किआ.

टपणे अ.क्रि. (१) आबियूं पाए विहणु, वासिराडणु, वाट निहारणु, इंतिजारु करणु (२) नूच विझी विहणु, टहोडणु, पहिरो थियणु, ताडणु, मोकए लाइ वाझाडणु.

टपाल न. टपाल, डाक.

टपूर, टपोरा वि. वडे कद बारो, वडो (साहवारो, फलु).

टप्पल न. खरंडु (जखम जो).

टप्पा पु. (१) टपो, टपु, लमु, उछल (बाल जी) (२) फासिलो, डाब्रो, मंजल (३) खानी, वहुकिरो (४) वसु, वस में अचणु (५) दाड्रो, महदूदी.

टबलणे, टमलणे अ.क्रि. जहणु, संजोगु करणु.

टबुका, टबूक वि. वडो, शाही, पर्वत जेडो.

टमटम स्त्री. बगी, घोडे गाडी.

टर स्त्री. मज्जाकु, ठोली, खिल, चयर, बेइजती. टर उडविणे मज्जाकु-ठोली करणु, मज्जाकु उडाडणु, बेइजती करणु.

टरकणे अ.क्रि. (१) फाटणु (कपिडो) (२) धबिराडणु,

डुकणु, छिरिकणु, टहणु (३) पोयां पेर करणु.

टरकावणे स.क्रि. (१) (कपिडे खे) चहकु थियणु-अंगु थियणु, फाडणु (२) धमाल चाडहणु, गुसो करणु, काविडिजणु, छंड कढणु.

टरफल न. (बोहीमुड या फल जी) खल, छिलु, कटी.

टरफूस स्त्री. विंध, का गाल्हि वरी वरी चई कन खाई ववणु, किरिकिरि.

टरबूज [फा] न. हिंदाणो, छांही.

टरळी स्त्री. खड, डार, चुर, चीर.

टरारणे अ.क्रि. (१) डुकणु, छिकिरणु, टहणु (२) तमामु घणो फूकिजणु (३) बांवर थियणु.

टल्लू वि. बिंदिरो ऐं थुल्लो.

टवका पु. चापोडो.

टवकारणे अ.क्रि. (१) (कन) खडा करणु-खोले बुधणु, (कन) चीटा करणु (२) अखियूं फाडे डिसणु, जूड विझणु, अखियूं फोटारणु.

टंवचणे [सं] स.क्रि. खल लाहिणु.

टवटवणे अ.क्रि. (१) टिडणु, बहिकणु, सुरहो थियणु.

टवटवी स्त्री. ताजिगी, तिजिलो, तेजु, बहक.

टवटवीत वि. (१) टिडियलु (२) ताजो तवानो, तिजिलेदारु, सरहो.

टवरकी स्त्री. भटकणु, रलणु पिनणु. टवरी वि. रोलाकु, आवारा.

टवळी स्त्री. (१) निरिडु-निर्हु (२) नारेल जो टुकर (३) हिक गारि (गुसे में जालूं लफज्जु छोकिरियुनि लाइ वापुराईदियूं आहिनि). टवळी अमावस्या-अवस स्त्री. (१) आखाइ जी उमास (२) निभागी औरत.

टवाळ, टवाळखोर वि. (१) ठोली या चयर कंदडु, गिला कंदडु (२) रोलाकु, पेनांगु, शरारती, निखिमिणो.

टवाळी, टवाळकी स्त्री. ठोली, चयर, टोक, ठो.

टसर [सं] न. टसर, थुल्लो रेशम जो कपिडो.

टहाळ पु.न. टारी, डाली.

टहाळा-ळे पु.न. पननि सूधी टारी, नंदिडी टारी.

टहाळी स्त्री. टारी, लाम.

टळणे अ.क्रि. (१) टरणु, हली ववणु (२) लंघणु, गुजिरणु,

गुसणु.

टांक पु. (१) हिकु तोलो वजणु (२) (लिखण जी) किलिक
(३) रुपयो (४) पथर जहिङ्गी सखु जमीन.

टाकणखार पु. टिकण खारि, कंगण खारि, सुहागो.

टाकणे [सं] स.क्रि. (१) ताकणु, छडणु (२) फिटी करणु,
केराङ्गणु, उछिलाङ्गणु डियणु (३) तलाकु डियणु (४)
विछाङ्गणु (फरासी) (५) हवाले करणु, सौपणु, मदारु
रखणु (६) टाकणु, सिबणु (७) शर्त हणणु-लगाङ्गणु
(८) टकणु (रुपयो). उरकून टाकणे पूरो करणु
(कमु). कादून टाकणे कदी छडणु. खाऊन टाकणे
खाई छडणु. खोहून टाकणे डाहे-मेसारे-मिटाए छडणु
(अखर-अंग). घशात टाकणे (१) ग्रीहणु, गिरिकाङ्गणु
(२) फबबाङ्गणु. घेऊन टाकणे (१) वठी छडणु, खरीद
करणु (२) पी छडणु, पीअणु. टाकून बोलणे गाल्हव
डियणु, घठि वधि गाल्हाङ्गणु. देऊन टाकणे डई छडणु.
पाहून टाकणे केराए छडणु. पिऊन टाकणे पी
छडणु-ववणु. पिलून टाकणे निपोङ्गणु. फोहून टाकणे
भगी छडणु. बसवून टाकणे खोङ्गणु, विहारणु
लगाङ्गणु. बोलून टाकणे चई डियणु-छडणु. मनातून
कादून टाकणे मन मां कदी छडणु. मारून टाकणे मारे
छडणु. मिटवून टाकणे निवेरणु, खतमु करणु
(किसो-गाल्हि). मुलाने थान टाकणे बार जो यजु
पीअणु छडे डियणु. लपवून टाकणे लिकाए छडणु.
बादून टाकणे विरिहाए छडणु. शिलकी टाकणे बचाए
रखणु, मेङ्गणु. हरवून टाकणे विवाए छडणु, गुमु
करणु.

टाकणे [सं] स.क्रि. (१) टाकिणु, टुकिणु (जबलु) (२)
आहोङ्गणु, पथरु घडणु, पथरु खे टाकिणीअं सां खहुरो
करणु. टाकेकरी, टाकारी पु. जांडी, आहोङ्गो, जंडु
आहोङ्गण वारो.

टाकमटिका पु. फणी फूकारो, सींधि सुरिमो, सींगारु, कपिडो
लटो.

टाकनेली वि. त्यागियल, छडे डिनल (औरत), फिटी
कयल.

टाकसाळ, टांकसाळ [सं] स्त्री. टिंगिसाल, जर्बिखानो.

टांका, टाका [सं] पु. (१) टाको (२) संघु (३) पुठीअं जो
कंडो-मणिको.

टाकाऊ वि. टाकुओं, फिटी करण जोगो, बेकारि, रही.

टाकी, टांकी [सं] स्त्री. (१) टांकी, हौदु, हौजु (२) छेणी,
टाकी, टाकिणी (३) इस्टोव जी टांकी (४) (तास में
पते जी) लहप.

टांग, टांगडी [सं] स्त्री. (१) टंग (२) कदमु, विख, बिरांध.

टांग मारणे लुटणु, फुरणु, ठाणु.

टांगणे [सं] स.क्रि. टंगणु, लडिकाङ्गणु.

टांगळ स्त्री. रन. वि. (१) टांगडु, जांचो, डिधियुनि टंगुनि
वारो (२) लतिरु.

टांगा, तांगा पु. टांगो, बगी, घोडे गाडी.

टांगाटोळी स्त्री. टंगा टोली.

टांगे न. (१) निरिडु, मथो (२) टंग.

टाच स्त्री. (१) खुडी (पेर जी) (२) जूकी. टाच मारणे अडी
टणणु. टाचेचे काळीज न. (१) सालो, जाल जो भाउ
(२) प्यारी पत्नी (३) बे इदि प्यारो शखु या शैड.

टाचण, टाचण न. लिखी रखियल का गाल्हि-टिप-फरिहस्त,
चुटिको, तज्जिको, (इं) 'मेमोरैंडम'.

टाचणी स्त्री. (१) टाचिनी (२) डिसो 'टाचण' (३) तंगी,
अणाठ, कमी.

टाचणे [सं] स.क्रि. (१) (धागे या टाचिनीअं सां)
अटिकाङ्गणु-जोङ्गणु-टाकणु (२) लिखी रखणु (३)
अणाठ-तंगी थियणु.

टाचळणे स.क्रि. (१) अडी हणणु, थुडणु (घोडे वगेरह खे)
(२) जोशु डियारणु, माइलु करणु.

टाप स्त्री. (१) सुंबु, घोडे जी लत-इट (२) टाप टाप, घोडे
जे पेरनि-सुंबनि जो आवाजु (३) हिमथ, जुरियत
(४) त्जानो (५) ठोंगो. टाप नागणे (१)
हिमथ-जुरियत थियणु-हुअणु (२) लत लगणु (घोडे
जी).

टापटीप स्त्री. टीपिटाप, सफाई, सुठाई, सुहिणाई.

टापर स्त्री. (१) घोडे जी लत (२) ठोंगो. टापरणे स.क्रि.
डोरा हणणु (घोडो). टापर पु. त्जानो, तज्ज, चुमंदडु
लफ्जु.

टापरी-शी स्त्री. (१) मये ते बुधलु कपिडो (२) थूनो, टकर.
 टापसणे अ.क्रि. सुजणु, सुजी पवणु (सरीर जो हिंसो).
 टापसा पु. सोजि.
 टापू पु. (१) बेटु (२) दाइरो (३) परिगिणो.
 टापू न. (१) बूटे जी कोमलु डांडी, गौंचु (२) फोटनि जो बूटो, धाणनि जो बूटो.
 टामदूम स्त्री. (१) ठठु, भभिको (२) डेखाउ, बमु.
 टार पु. घोडो.
 टारगट, टारगा [सं] वि. (१) बिंदिरो (२) लुंडो (३) शरारती, हरकती, लुचु.
 टाहो पु. (१) बार जो रूअणु, रडणु (२) दांह, चीख, ज़ारी (३) मोर या बियनि पखियुनि जो आवाजु या रोदनु.
 टाळ [सं] स्त्री. कंझी, सांझ. टाळकुट्या वि. (१) कंझी-सांझ वज्राईदडु (२) भजन जो ढोंगु कंदडु.
 टाळ पु. टारी, डांडी.
 टाळके [सं] पु. (१) मथो, मगजु, कापारु, कोपरी (२) ठेइहि.
 टाळणे स.क्रि. (१) टारणु, किनारो करणु, पासो कारणु, वंउ वणणु (२) गुसाइणु (३) विंदुराइणु.
 टाळा पु. टारो, टारण जी क्रिया, पासो करणु, गोही, कनलाटार. टाळाटाळ स्त्री. कनलाटार, गोही, नाटार, टारो. टाळाटाळ करणे कनलाटार करणु.
 टाळा पु. तालो, कुल्फु, जंडो. टाळेबंदी स्त्री. कारोबारु-दुकानु-कारखाने वगेरह बंदि रखणु, (इं) 'लॉक आऊट'.
 टाळी स्त्री. (१) ताडी (२) लंड (३) ताडी, कननि ते चइहियलु पर्दो. टाळी बाजविणे हय छंडणु, कमु रासि करे बे ओनो थियणु, कर्जु लाहिणु, शादी थियणु.
 टाळू [सं] स्त्री. (१) तारूं (२) निरिडु, कापारु. टाळूचा दात बे इदि प्यारो, दिलि जो टुकरु. टाळूवरचे लोणी खाणारा बे इदि कंजूस, कमीणो.
 टाळे न. (१) वडो कुल्फु (२) बूट जो तरो (३) तारूं (वात जो) (४) टुंगु.
 टिकणे [हिं] अ.क्रि. (१) विजूद में हुअणु, हुअणु (२) टिकणु, झलणु, जटाउ करणु, धकु झलणु.

टिकल स्त्री. छलांग, उछांग, टपो.
 टिकला [सं] पु. टिकिडो, तिलिकु.
 टिकली स्त्री. (१) नंदिडो तिलिकु (२) बिंदी, बिंदिली, टिकिली. टिकली मिकली स्त्री. फणी फूकारो, सीधि सुरिमो, हारु सींगारु, कपिडो लटो.
 टिकवणी स्त्री. जटाउ, टिकाउ.
 टिकविणे स.क्रि. (१) (का शैड) सांदणु, संभाले रखणु, महफूजि रखणु (२) (दोस्ती) काइमु रखणु (३) हय ते रखणु (पैसा).
 टिकशी स्त्री. गौंचु, अंगूर.
 टिका पु. (१) टिको, तिलिकु, दागु (२) घोड़े या गांड वगेरह जे निरिड ते नजरि ईदडु चिटो. टिका कपाळी लागणे टिको लगणु.
 टिकाऊ वि. झलाऊ, झालू, तगाऊ.
 टिकाव पु. टीकमु, चंजूर (जमीन खोटण जो).
 टिकाव पु. (१) जटाउ (२) टिकाउ (३) निबहणु, मजिबूती, सहण जी सघ-सहारो, कंहिं खासि हालति में रहण जी ताकत.
 टिकोजी पु. (१) वडो माण्ड, रजु (२) लाटिसाइडु (ठोलीअ में चयलु लफ़जु).
 टिंगल स्त्री. ठोली, चयर, ठो.
 टिंगल स्त्री. सन्हो ऐं नंदिडो कोको.
 टिच न. सट (उभिरणु), चुक.
 टिच, टीच स्त्री. (१) गिराठि (२) गिराठि जेतिरी माप (३) ठोंगो. टिचभर क्रि.वि. गिराठि जेडो, गिडि जेतिरो.
 टिचका वि. नंदो, लुंडो.
 टिचकी स्त्री. ठोंगो, चपुटी.
 टिचणे स.क्रि. ठोंगो हणणु. अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु.
 टिचा पु. बदिनामी, गिला.
 टिचे न. फुरिडी.
 टिच्यून क्रि.वि. मुंहे ते ई, रूबरू, सामूह ई, साफु साफु.
 टिटवी, टिटिभू स्त्री. टीटिहरु (पखी).
 टिपका, ठिपका पु. (१) फुडो (२) दागु, नीशानु (३) पाणीअ जो सेमो, सिम (४) तिलिकु, बुडी.
 टिपण न. (१) यादिगीरीअ लाइ लिखी रक्षियल

फहिरस्त-टिप, लिख, बुटिको, (इं) 'नोद' (३) बार जी छठी. टिपणवही स्त्री. कापी, (इं) 'नोटबुक'.

टिपणे स.क्रि. (१) यादिगीरीअ लाइ का गाल्हि-टिप वगेरह कागज ते लिखी रखणु (२) मेइणु, चूंडणु (किरियल शैड्) (३) हिकु हिकु करे मारणु-(माण्ह), पकिइणु (मुंघिणु), चूंडे कढणु (४) लेपो पाइणु, थफणु (५) सिबणु (६) छुहणु, हयु लगाइणु (७) चिटणु. टिपकागद पु. मसुचिटो, मसुचटो.

टिपणे अ.क्रि. सिमणु, फुडो फुडो यी वहणु.

टिपरी स्त्री. (१) डौंकलो, डौंको, काठीअ जो टुकरु (२) अघुसेरु, पाउ.

टिपरू न. (१) डौंको (२) डुकरु (३) कमंद जी गुरी. टिपन्या-खेळणे डौंकिला हणणु.

टिपुसणे स.क्रि. गुइणु, वहणु, टिमणु, सिमणु.

टिपू न. फुडो, लुइकु, गोइहो.

टिपूर वि. तमामु अछो, चिमिकिणो, ऊजलु. क्रि.वि. अछो जहिइो खीरु, तिखी-अछी रोशिनीअ सां (चंडु निकिरणु).

टिपूस न. फुडो.

टिप्पणी [सं] स्त्री. टीका, शरह, कंहिं जुमिले जी म्झनों बुधाइण लाइ डिनलु बयानु.

टिंब न. नुकिंतो, टुबिको, बुडी.

टिबकणे अ.क्रि. टिमणु, सिमणु, वहणु.

टिबा पु. फुडो.

टिब्बा पु. दडो, टकिरी.

टिमकी स्त्री. टिमकी, दुहिलिडी. टिमकी वाजविणे (१) साराह-वाहवाह करणु, मशहूर करणु (२) बदिनामी करणु.

टिरटिर स्त्री. चइनि डींहनि जो चुटिको.

टिरी स्त्री. थरो-डो, बुंडिडि, विहक जी जाइ.

टिल्लू वि. बिंदिरो, डेंडो.

टिवल्या बाबल्या स्त्री.ब.व. खेचलि, मस्ती, हरकतबाजी, शरारत, वेचारा चाला, आवारागदी.

टिळक [सं] पु. तिलिकु.

टिळा पु. तिलिकु. टिळा करणे राजगदीअ ते विहारणु. टिळा

लावणे तिलिकु डियणु. टिळा बेशीस लावणे गोठ जे सभिनी माणहुनि खे रोटीअ जी नींड डियणु.

टीक [सं] स्त्री. (१) नय या बिए कंहिं जेवर जे मथां सूंह लाइ सजायलु मोतियुनि जो छुगो (२) तिलिकु (३) मोतियो (अखिजो) (४) कोइह जो चिटो.

टीक न. हंघु, जगह.

टीका [सं] स्त्री. (१) टीका, कंहिं जुमिले या किताब जे समुझाइण लाइ लिखियल समुझाणी, व्याख्या, शरह (२) नुक्तहचीनी, आलोचना, तन्कीद (३) गिला. टीकाकार पु. नुक्तहचीनी, तन्कीद कंदडु, आलोचकु. टीकास्त्र न. नुक्तचीन, नुक्तचीनी रूपी हथियार.

टीप स्त्री. (१) फहिरस्त (२) सिबण जो हिकु किस्मु-सराई (-हणणु) (३) ढल लाइ घर जानिवर ऐं बनियूं गणणु-गणप (४) (इं) 'नोद', यादि लाइ लिखी रखियलु कागज (५) नेमु, नियमु (६) गोइहो, आँसू (७) डमु, पीपु (८) चडीअ तरह ध्यानु डियो, (इं) 'N.B.' 'एन्. बी.' (९) सुपहे हेठां शरह, (इं) 'फूट नोद'.

टीप पु. टीप, ऊचो सुरु-आलापु.

टीपकागद पु. मसुचिटो.

टीर [सं] स्त्री. थरो, विहक जी जाइ.

टुकदुकीत वि. ताजो तवानो.

टुकणे अ.क्रि. तकणु, धूरणु, लालची निगाहुनि सां निहारणु, वाझाइणु.

टुंग, टुंगर न. दडो, गोइहो.

टुचकुली स्त्री. वेचारा, चेडाइणु, ठो, मज्जाकु.

टुणकन, टुणदिशी क्रि.वि. हिकदमु, तेजीअ सां.

टुणकणे अ.क्रि. हिकदम् टपो डियणु.

टुपणे स.क्रि. (१) टुंबणु, चुभोइणु, विझणु (सुई) (२) जमीन में बिजु छटणु बर) सुईअ में धागो विझणु.

टुंबर न. गोइहो (धक जो).

टुमटाम स्त्री. डेखाउ, बमु, भभिको.

टुमदुमीत वि. (१) (घणे खाइण सबबि) फूकियलु-बाहिर निकितलु (पेटुं) (२) मतारो, मासवासे (३) सुखियो, अम्सूदो.

दुमणी, दुमणे स्त्री.न. तंगि तलिबी करणु, पैसनि लाइ धुर.
 दुमदार वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, कुशादो ऐं मोचारो (घरु).
 दुमदार वि. नंदिडो ऐं सुहिणो, कुशादो ऐं मोचारो (घरु).
 दुरदुर स्त्री. (१) (डेडर जी) टां टां, बक, बक, कन खाईदडु
 लग्गीतो आवाजु.
 दुरफूस स्त्री. (१) टीं टीं (२) छंड, धमाल.
 दुल्लू वि. डेंडो, बिंदिरी.
 दूक स्त्री. (१) का शङ्ग ठहिण जी अटिकल, डांउ (२) यकि
 टकि नजुर, तक, धूर.
 दूम स्त्री. (१) ठठु, बमु, भभिको, फडशनु (२) को नओं
 रवाजु शुरू थियणु, को नओं फडशनु-हलति-नमूनो
 (३) का नई जा सभिनी जो ध्यानु छिके सधे, नओं
 रागु (४) पूरु, खफ्तु.
 टेक स्त्री. (१) थकु, थकावट (२) अवरिचाई, पको इरादो
 (३) हेर.
 टेक पु.न. नंदिडी टकिरी, दडो. टेकडी स्त्री. टकिरी, नंदो
 पहाडु.
 टेकाड न. दडो, नंदिडी टकिरी.
 टेकण न. टेक, आधार.
 टेकणे अ.क्रि. (१) टेकणु, टेक डियणु, लेटणु (२) कंहिं ते
 भाइणु, मदारु रखणु (३) वेझो पहुचणु.
 टेकाड न. (१) नंदिडी टकिरी (२) दडो (३) डिगु.
 टेकू पु. (१) टेक, आधार (२) पुश्टी, पुठि (३) भर.
 टेगू न. गोड्हो (धक जो), डिपु.
 टेपपणे स.क्रि. लकुण सां मार डियणु. टेणपा पु. लकुणु, बेदु
 (मारण लाइ).
 टेणा पु. (१) बतीअ जी थुल्लो वटि (२) रतु पी थुल्लो थिपलु
 मुंघिणु (३) डेणो, दुंबो, सबरु, थुल्लो.
 टेणे न. टपो, छाल, उछल.
 टेप पु.न. (१) थूनो, टकरु (२) दडो, डबु, थल्लो.
 टेपण, टेपर न. (१) महिणो, तअनो, डोहु (मड्हणु) (२)
 बहानो.
 टेपरणे स.क्रि. (१) पासे-परे करणु (२) धिकणु, गिहिलणु.
 टेपरणे न. (१) मुतिरिको, काठ जो हथोडो (२) सौंटो (३)
 आड.

टेपरा पु. (१) दडो (२) महिणो, तअनो.
 टेपलणे अ.क्रि. (१) सटणु, हणणु, हिक बिए मयां
 उछिलाइणु (२) रेड्हणु, गिहिलणु (३) पेट सां थियणु
 (४) तअनो हणणु (५) टकिराइणु.
 टेंब, टेंभ पु.स्त्री. टकिरी, दडो.
 टेंबा, टेंभा पु. (१) थुडु (वण जो) (२) मशअलु, डियाटी
 (३) आधार (४) वडी चिमिनी (बारण जी) (५)
 ठठु, डेखाउ. टेंभा मिरविणे आकडि डेखारणु, डेखाउ
 करणु.
 टेर पु. फोसो (छेणे-गुंह जो).
 टेव पु. (१) टेव, डंगु, रीति (३) नखिरो, आकडि, ठठु.
 टेवखोर वि. नखिरेलो, वडाईअखोर.
 टेस स्त्री. (१) आकडि, वडाई (२) ठठु, नखिरो.
 टेहणी स्त्री. (१) मज्जाकु, ठठोली, बेइजती (२) नजुरिदारी,
 पहिरो (३) रोक, झल.
 टेहर स्त्री. बेइजती.
 टेहर पु. फोसो (छेणे-गुंह जो).
 टेहलणी, टेहली स्त्री. (१) टहल, फेरियूं पाइणु (२) टेट,
 टहोइ, निगाह.
 टेहळणी स्त्री. नजुरिदारी, पहिरो, जासूसी, सूझ, चकास,
 जाच, चारालु, उहाइ.
 टेहळणे स.क्रि. टहोइणु, टेटणु, अखि में रखणु, नजुरिदारी
 करणु, पहिरो डियणु, चांजूसणु, चारालणु.
 टेहळ्या वि. जासूसी कंदडु. पु. (१) जासूसु, जानूसु (२)
 नजुरिदारी करण लाइ मुकिररु कयलु शखु (३)
 पहिरेदार.
 टोक, टोंक न. कुंड, पछाडी, छेडो. स्त्री. (१) चुहिंब (पखीअ
 जी) (२) नौक, चुहिंब (पेन्सिल जी).
 टोक स्त्री. नजुर.
 टोंकण न. कुंड, छेडो.
 टोकणा-ण्या पु. अहनर.
 टोकणे स.क्रि. (१) टोकणु (२) टडणु, होकारणु, वंगाइणु,
 अअतिराजु वठणु (३) तकणु, धूरणु (४) लीअो
 पाइणु.

टोकरी स्त्री. (१) चमिड़े सां मइहियल टोकरी (२) दबकु, गुट्टु, निठर जानिवरनि जे गिचीअ में बघण जी थुल्ही काठी.

टोकळा पु. (१) उकीर, ताति, वाझाङ्ग-तङ्गण जी क्रिया (२) रोटीअ जे रूप में मुकिररु थियल पधार.

टोंका पु. घुणो.

टोकावणी स्त्री. लीओ.

टोकावणे अ.क्रि. लीओ पाङ्गु.

टोंग न. गोइहो (धक जो). वि. (१) ज़िदी, निठर (२) गुस्ताखु, मगरूर, बे अदबु, वडाईअखोर (३) इटो मुटो, सटाणो, सधर.

टोंगाई स्त्री. (१) ज़िदु, हटु (२) गुस्ताखी, मगरूरी.

टोच स्त्री. चुहिंब.

टोचणी स्त्री. (१) चुभिको, वट्टु (२) पछिताउ (३) चिंता (४) टुंगु करण जी क्रिया.

टोचणे स.क्रि. (१) टुंबणु, चुभोइणु (२) टोपणु (कनु), टुंगु करणु (३) तअनो हणणु (४) यादि डियारणु (५) चोपणु.

टोचा पु. (१) सूओ (सिबण लाइ) (२) टुंगु.

टोणगा पु. (१) पाडो, सानु (२) मोगो, जट्टु (३) इधु.

टोणगी स्त्री. (१) पाडी (२) उंसिरि में वडु ऐं गुस्ताखु छोकरी, इध.

टोणपा [का] पु. (१) बुंडु (२) जट्टु, छसो, बेवकूफ, ओडु, भूकु.

टोणा-ण्या [का] पु. (१) थुल्हो मुंघिणु, जूं, घटो (२) टोणो (३) धकु (४) सौंटो. वि. जट्टु, मूरखु.

टोप [सं] पु. (१) बाटी (बर्तनु) (२) चोटो (३) टोपु (नकुली वारनिजो), टोपु. टोपडे-रे न. (नंदिदे बार जो) टोपु.

टोपण न. (१) टोपणि, सोराखु करण जो ओज़ारु (२) टोटी, डोटी, डोडी (सिबण वक्ति आडुरि में पाङ्ग जी) (३) ढकु (४) तखलुसु (५) नूलो. टोपणनाव न. तखलुसु, उपनामु, कनियत.

टोपणे स.क्रि. (१) टोपणु, टुंगु करणु (२) टुंबणु (३) कुटणु, मार डियणु.

टोपली, टोपले स्त्री.न. टोकरी, खारो.

टोपशी स्त्री. (१) सोज़ि (२) मथे जी चमिड़ी.

टोपसण पु. पुडु, ढकु.

टोपसणे अ.क्रि. सुजणु.

टोपी [सं] स्त्री. टोपी, टोपु. टोपी घालणे ठगणु, दोखो डियणु, (वापार में) बोइणु.

टोपे न. वडो दोनो.

टोमणा [का] पु. (१) महिणो, तअनो (२) इकर सां इटीअ खे हंयलु धकु.

टोल पु. धकु, ठकाउ.

टोलविणे, टोलाविणे स.क्रि. (१) महमिलु रखणु (को कसु) (२) तअनो हणणु (३) टारणु, तडे कढणु (४) हणणु (धकु).

टोला पु. (१) धकु (२) सिरोटो, सिर या पयर जो टुकर (३) महिणो, तअनो.

टोलार वि. (१) खाधलु, सुरियलु (काठु, अनाजु) (२) सुकलु, गरी कंडा थियलु (शख्खु).

टोलेजंग वि. शाही, पर्वत जेडो, तमामु वडो ऐं मजिबूत.

टोलेबाजी स्त्री. धकु, फटिको (क्रिकेट में बैटि जो).

टोब पु. (१) टुंगु (२) चीरु, खड.

टोळ पु. मकडु (फसलु खाईदडु). वि. रोलू, पेनांगु. टोळघाड स्त्री. मकइनि जो फसल मथां हमिलो. टोळभैरव पु. रोलू छोलू, पेनांगु, आवारा.

टोळपणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, लहणु (२) मरणु, गुजिरणु.

टोळी स्त्री. टोली, घलि.

टौका पु. चापोड़ो.

टौकारणी स्त्री. तक, धूर.

टौकारणे अ.क्रि. धूर करे निहारणु, अखियूं फाड़े डिसणु.

ट्याहां, ट्याहां, ट्यांहा क्रि.वि. ऊआं ऊआं कंदे (नंदिदे बारजियां).

ठ

ठ मराठी वर्णमाला जो बारहों हर्फ सहीह.

ठक् अ. अजब में. ठक् होने अजब में पवणु.

ठक् पु. (१) ठगु (२) लुचो. न. अजबु. ठकडा वि. ठगु, लुचु.
ठकणूक स्त्री. ठगी, दोखो, लुचाई. ठकबाज वि.
ठगिबाजु, ठगु. ठकबाजी स्त्री. ठगिबाजी. ठकवणी
स्त्री. ठगी.

ठकविद्या स्त्री. ठगीअ जी कला, ठगी.

ठकठक स्त्री. ठके ठके (आवाज), बक बक.

ठकणे अ.क्रि. (१) ठगिजणु, फासणु (२) (सामूहं अची)
बीहणु, खडो थियणु (३) रहणु, हुअणु (४) अजब में
पवणु (५) टिकणु, रुकिजणु.

ठकार पु. (१) ठ अखर जो आकार-रूप (२) आकडि, ठठ.
वि. सुहिणो.

ठडा स्त्री. ठठो, मजाक.

ठणक स्त्री. (१) सूर (२) थकावट.

ठणकणे अ.क्रि. सूर थियणु, डुखणु (मयो, जखमु, सुजियलु
हिसो) आकुडणु.

ठणका पु. सूर, दर्दु, पीडा, धां धां (मये जी), आकुडु.

ठणकावणे, ठणकाविणे स.क्रि. (१) सूर करणु-थियणु, डुखणु
(२) ठड्काडणु, खडिकाए हिसणु (बर्तनु) (३) मुंद
जी बुघाडणु, मुंहं ते साफु साफु चवणु, छंड कढणु
(४) जोर सां हलाडणु-हकिलणु.

ठणठणणे अ.क्रि. (१) सूर थियणु, डुखणु (२) ठड्कणु
(बर्तनु), खडिकणु.

ठणठणपाळ पु. (१) बेवकूफ, डाहिरी (२) ठल्लो, भींगो,
सुबो (३) ऊणाई, कमी.

ठणठणाट पु. (१) ऊणाई, खोटि (२) भींग, गरीबी, ब्रिट,
कारीअ वारा कख.

ठणठणीत क्रि.वि. पूरीअ तरह, समूरो, सजो (खाली
वगेरह).

ठणाणणे अ.क्रि. ठड्कणु, खड्कणु (बर्तनु).

ठपका पु. ठपिको, इल्जामु, कलंकु, उलाभो, डोरापो.

ठपकाविणे स.क्रि. इल्जामु हणणु, डोहु रखणु.

ठमक स्त्री. नखिरो, लोडु.

ठमकणे अ.क्रि. लोडु-नखिरे सां हलणु, टुल्कणु, टिल्कणु.

ठमकठाणवी स्त्री. सुहिणी औरत.

ठमका पु. सुहिणी ऐं नखिरे जी टोर.

ठमकी चाल स्त्री. सुहिणी ऐं आहिस्ते टोर-चाल.

ठरणे अ.क्रि. (१) तैड थियणु (शादी, प्रोग्रामु), पक थियणु,
फैसिलो या निबेरो थियणु (२) साबितु थियणु (३)
रहणु, आबादि करणु, वसाडणु, निबाहिणु.

ठरविणे स.क्रि. (१) ठहराडणु, तैड करणु, पक करणु,
फैसिलो करणु (२) मुक़िररु करणु, काइमु करणु.

ठराव [सं] पु. (१) ठहराड, रिथ (२) फैसिलो, पको इरादो
(३) टिकाड. ठरावपत्र ग. (१) दस्तावेजु (२)
हुकुमनामो.

ठराविक, ठरीव वि. हमेशाह जो, रीताइतो, मुक़िररु कयलु,
रिथियलु.

ठस [सं] वि. साफु, चिटो (२) मज़िबूत (कपिडो).

ठसका पु. चणानि जे दर्तलि जी चटिणी.

ठसका पु. (१) उटाडो, उटिणो, खंधि (खाडण-पीअण वक्ति
साह जे बलीअ में का शैड अटिकण करे थींदड) (२)
ठठु, शानु, ज़ीनत (३) टौक, तज़नो (४) नखिरो
(५) ठसिको, ठाहूह. ठसके बाज वि. (१) चुस्तु,
जलफटाको, खडो, असराइतो (२) ठह पह, जोरदार.
ठसठशीत वि. (१) लसो, नरमु, गुरुवारो (फलु वगेरह) (२)
साफु, चिटो (३) जोरदार, जोशीलो, टौकवारो
(भाषणु), चुभंदडु.

ठसठस स्त्री. सूर, धाँ धाँ, दर्दु.

ठसठसणे अ.क्रि. रखी रखी सूर उभिरणु.

ठसठोंबस वि. ज़टु, अनाडी.

ठसणे अ.क्रि. अंदर में पहिजी वणु, दिलि ते गहिरो अणु
करणु, दिलि ते ज़मणु.

ठसविणे स.क्रि. (१) दिलि ते जमाइणु-गहिरो असरु करणु
(२) ठपणु, ठपो हणणु.

ठसा पु. (१) ठपो, छाप, मुहिर (२) ठपो हणण जो
साधनु-सांचो (३) असरु (मन ते थियलु) (४)
बलामु (५) रीति, किस्मु (६) टाईप (प्रेस) (७)
छुर.

ठळक वि. (१) साफु, चिटो (२) मशहूर (शख्खु) (३) वडो,
कुशादो, सुहिणो (३) उत्तमु, उम्दो.

ठाई में, ते, हंधि.

ठाईचा वि. असुल खां, अवाइली, ज्ञाए ज़म.

ठाऊक वि. मशहूर, वाकुफु, ज्ञाणू, मअलूम-खबर-ज्ञाण
वारो.

ठाकठीक वि. ठहपह, मुंह ते ई (चयलु).

ठाकणे [सं] स.क्रि. (१) थाकणु, बीहणु, माठि करे बीहणु
(२) कबूलणु (३) ठहणु, सींगारिजणु (४) मन सां
लगणु, सचु लगणु (५) पसंदि पवणु (६) मस्ती
करणु.

ठाका पु. (१) धकु (२) शोरु, गोडु (३) बेडो (४) ठकाउ.

ठाकाठोका पु. अगकथी, आईदो (जोतिशीअ जो बुधायलु).

ठाकी स्त्री. (१) दंगु, रीति, हालति (२) अटिकल, रम्ज
(३) खंधिकार (५) खंडकु.

ठाकुर-कूर [सं] पु. ठाकुरु, देवता.

ठाकूनठोकून क्रि.वि. ठके ठके, चढीअ तरह, ध्यान सां.

ठाठुरणे, ठाठूरणे अ.क्रि. सीटिजणु (सीअ में सरीरु), सीअ में
बदनु बर्फ थी वजणु.

ठाडेसरी वि. कंगालु, भीगियो.

ठाण [सं] न. (१) ठाणु, तबेलो (२) ठाणो, जगह,
आस्थानु, थहु (३) डौलु, सरीर जी बनावत, बीहक
(४) मगरूरी, गुरूरु, आकड़ि. ठाण मांडणे कंहिं
गाल्हि ते अटलु रहणु, टिक ब्रधणु. ठाण सोडणे पुछु
पाए भजणु.

ठाण न. थानु, ताकियो.

ठाणे [सं] न. (१) थाणो, पोलीस चौकी (२) तअलुके जी
जगह-गोटु (३) महिमान जो वधीक टिकी पवणु,
मुकामु.

ठाम वि. पको, मज़िबूत, अटलु, बरकरारु.

ठाय पु. (१) जगह, जाड, हंधु, ठाणो (२) अज्ञो (३)
पातल, थाल्ही. ठायी पडणे (१) लभिजणु, पतो पवणु
(२) का गाल्हि खुलणु. ठाय बसल्या अ. घर वेठे, वेठे
वेठे, आराम सां, हथ बुधी विहण सां. ठायबरी अ.
हेसिताई. ठायीचा वि. असुल जो, बुनियादी.
ठायीठायी जिते किये, हर हंधि, जेडांहं तेडांहं.

ठार क्रि.वि. बिल्कुलु, असलु, सफ़ा, पूरो (-मारे छडणु,
कुहणु, बुडणु, नासु थियणु वगेरह) [मि. चोरांनी त्या
माणसाला ठार मारले = चोरनि उन माणहूअ खे सफ़ा
मारे छडियो.]

ठाव [सं] पु. (१) थाहु, ऊन्हाई, तरो (खूह वगेरह जो)
(२) अन्तु (मन जो) (३) जाच, चकास, पतो (४)
अज्ञो (५) थाणु, हंधु, जगह. ठाव करणे (१) बियो
मुडिसु करणु (२) रोटी खाइण जी जगह ते लेपो
पाइणु. ठाव घेणे (१) अंतु लहणु (२) मन जी परिख
लहणु. ठाव लागणे पतो लगणु, खबर पवणु.
ठावठिकाण न. ठाणो ठिकाणो, पतो, खबर.

ठावणे अ.क्रि. रहणु.

ठावा पु. खट जो पाओ.

ठावे न. जगह, हंधु, जाड.

ठास वि. (१) डाढो, सख्खु, पको (२) साफु, चिटो
(आवाजु) (३) पकी, विश्वासजोगी (खबर) (४)
अटलु, पुख्तो.

ठासणे अ.क्रि. (१) थनिणु, सथणु, बुटणु, दबे भरणु (गूणि
वगेरह में) (२) वडो जोडु डियणु-करणु (हिसाब में)
(३) प्याला चाड्हणु. ठासून क्रि.वि. सथे, दबे, ज़ोर
डेई (भरणु).

ठिकडे न. (१) ठाहूको, सुहिणो शख्खु (२) रतनु.

ठिकरी स्त्री. (१) ठिकिरी, ठिकरु (२) भगलु मटु-दबी.

ठिकाण-णा [सं] न.पु. (१) ठिकाणो, हंधु, जाड, घर (२)
पतो, ज्ञाण (हासुलु करणु) (३) अन्तु, थाहु (४)
आधारु, अज्ञो (५) इसु (६) अबाणो घर-वतनु (७)
तरो (८) उहुनु, आसारु.

ठिकी स्त्री. डिगु, ढेरु, सथो, गंजी, दनि.

ठिके न. (१) दागु, चिटो (२) खेत या ज़मीन जो टुकरु (३)

जगह (४) टुकरु, हिसो (५) हड.

ठिकेकरी पु. बनीअ जो मालिकु.

ठिकर वि. कारो ठिकरु, तमामु कारो.

ठिंगणा वि. थुल्हो ऐं बिंदिरो.

ठिंगळ, ठिंगळी न.स्त्री. थिगिडी, चती, अगिडी, पेवंदु.

ठिंगळणे स.क्रि. (१) चती हणणु (२) टुंगु करणु
(तीर-गोलीअ सां), ज़खी करणु.

ठिंगळणे अ.क्रि. दागु-चिटो थियणु (फल मथां-खराबु थियण करे).

ठिंगी स्त्री. चिणिंग.

ठिपकणे, ठिबकणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, फुडो फुडो थी वहणु.

ठिपका, ठिबका [सं] पु. (१) फुडो, टेपो (पाणी, रत या तेल जो) (२) तिलिकु, बिंदी (३) बुडी (४) कलंकु, दागु.

ठिया-य्या [सं] पु. टेक, आधारु, तड, सहारो (थभे खे हेठो डिनलु), भर झलो. ठिया देणे मज़िबूत करणु.

ठिसरी स्त्री. (१) गिला, निन्दा (२) हथनि पेरनि जो फोटि-चीर.

ठिसूळ वि. (१) भुरिकिणो, भुरंदडु, टाकुओं (२) फेफो, कमिज़ोर.

ठी [सं] स्त्री. (१) अटिकल, रम्ज़, डंगु, रीति (२) मुकिररु कयलु वक्तु या जाड (३) अघ में छडे डिनल गाल्हि या कमु वगेरह (४) निन्दा (५) निश्चो (६) यादिगीरी (७) हद.

ठीक न. (१) बुडो, मोती (२) दागु, चिटो, तिरु.

ठीक [हिं] वि. ठीकु, बराबरि, पूरो. ठीकठाक वि. ठीकुठाकि, पूरो.

ठुकरणे स.क्रि. काठीअ सां चियणु-भोरणु.

ठुंठण [हिं] न. (१) ठूठो (हथु) (२) थुडु (वण जो).

ठुठा स्त्री. ठकाउ, धकाउ.

ठुणका पु. कावडि, चिड.

ठुबरा वि. डेंडो.

ठुबरी, ठुमरी स्त्री. हिक ई अंतरे में पूरो थींदडु रागु.

ठुमकणे अ.क्रि. नखिरे सां हलणु.

ठुली, थुली स्त्री. थुल्हो पीठलु अटो, डुरियलु अनु, बाडु.

ठुशी स्त्री. (१) गहिणो (२) ठौशो (३) त़अनो.

ठुसकर वि. (१) भुरिकिणो, भुरंदडु (२) थुल्हो, फेफो.

ठुसठुसणे अ.क्रि. सूर थियणु (फुरिडीअ में), धां धां करणु-थियणु, डुखणु.

ठुसा पु. (१) गंढेरी, गुरी (कमंद जी) (२) ठौशो. वि. बिंदिरो, डेंडो.

ठेऊ वि. किफ़ाडती, पको, बचति कंदडु.

ठेका पु. (१) ठेको, धुकड जो तालु-थपिकी (२) ठीको.

ठेंगहा पु. गडहु.

ठेंगण वि. ओछो, खसीसु.

ठेंगणा वि. (१) बिंदिरो (२) नीचु, हल्किडो.

ठेंगमत पु. नास्तिक मतो, पाखंड जो मतो.

ठेंगळणे, ठेंगाळणे अ.क्रि. थाबो खाडणु.

ठेंगा [हिं] पु. (१) सौटो, डंडो (२) आकडि, बांवरु, वडाई (३) बगावत (४) नास्तिक मतो.

ठेंगा वि. (१) ठेंगू, टरिडो (२) बिंदिरो.

ठेंगू वि. बिंदिरो, डिमिकिडो.

ठेंगेठोक वि. तेज़फ़हमु, होशियारु, चालाकु, काबिलु.

ठेंग्या वि. (१) बागी (२) बिंदिरो (३) नास्तिकु.

ठेच स्त्री. ठेस, थाबो, ठोकर.

ठेचणे स.क्रि. (१) चियणु, लताडणु, कुटणु (२) सथे-दवे भरणु.

ठेचा पु. अधु कुटियल मिर्च धाणा वगेरह, कुटि, डहीअ में मिलाए कयल चटिणी.

ठेचाळणे अ.क्रि. थाबो खाडणु, ठोकर लगणु, आयडणु.

ठेणा-णी पु.स्त्री. चिणिंग.

ठेणे अ.क्रि. (१) उथी बीहणु, उभो थियणु (२) थियणु, रुकिजणु.

ठेप स्त्री. (१) रफ़्तार जी रोक, अटक, झल, टकरु (२) हद, सीमा (३) मुकिररु कयलु वक्तु, अंजामु, वाड्डो (४) मुदत, मुदो (५) टीप, कैडु, सज़ा.

ठेपणे अ.क्रि. (१) पहुचणु, सहिडणु (२) टेक डियणु, सरीर सां लगणु (३) मंज़ल जे वेझो पहुचणु (४) लाज़िमी

हुअणु.

ठेपसा पु. भितरु, मिटीअ जो चापोड़ो.

ठेबा पु. (१) घूणी, घंभो (२) टेक, आधार, अन्नो.

ठेल स्त्री.पु. येल्लो, धिको (२) गपीगाह (३) घणाई, सझाई.

ठेलाठेली स्त्री. येल्ले येल्लां.

ठेनणे स.क्रि. ठेल्लणु, येल्लो डियणु, सोरणु, धिकणु.

ठेला पु. (१) गूणि, बाचिको (२) गर्दी, पीह.

ठेली स्त्री. येल्ली, गोघिरी.

ठेव [सं] स्त्री. (१) अमानत, धरावत (२) साख, पति, धोरे व्याज ते रखियलु पैसो, (इं) 'डिपॉजिट' (३) पूरियलु या लिकायलु धनु. ठेवीदार पु. धरावत रखंदडु, बडंक में डिपॉजिट जे रूप में (व्याज ते) पैसा रखंदडु, (इं) 'डिपॉजिटर'.

ठेव स्त्री. ढंगु, रीति, बनावत, डौलु.

ठेवण न. लहण या टिकण जी जाइ, सराइ.

ठेवण स्त्री. (१) सरीर जे ज़िज्वनी जी बनावत, डौलु, घाटु, घाड़ाटो (२) रीति, ढंगु, खासियत (३) ओग्रह, ओग्रहु.

ठेवणावळ स्त्री. मुदे सां रखियल रकम जो व्याजु.

ठेवणे [सं] स.क्रि. (१) रखणु (२) बचाए रखणु, पासीरो करे रखणु (३) बिए खे अमानत तोरि डियणु (४) मुकिररु करणु, कम ते रखणु (५) ज़ाल) रखणु (६) सांढे रखणु. ठेवलेली स्त्री. रखियल-विहारियल (ज़ाल), रन.

ठो पु. (१) ठा (२) मये जो टकर.

ठोक पु. ठोक, धकु, मार.

ठोक वि. (१) मज़िबूत, पको, थुल्लो (२) ब्रधो (वापार, मालु). ठोकेबंद वि. ब्रधो.

ठोकण न. झूने वण जो थुडु.

ठोकण न. उपति जो वसीलो, वापार, धंधो, फ़ाड़दो.

ठोकणी स्त्री. धकु.

ठोकणे स.क्रि. (१) ठोकणु, खोड़णु, ठोके अंदरि विहारणु (२) ठोकणु, मार डियणु (३) खड्काइणु (दरु) (४) ठपिरणु (५) कचहिरीअ में दअवों-फ़रियाडु दाखिलु करणु. आघाडी ठोकणे अवलि अचणु, पहिरियो नंबर

अचणु. आरोळी ठोकणे ज़ोर सां सडु या रड़ि करणु. तार ठोकणे तार करणु. धूम ठोकणे भजी ववणु, वठी डुक पाइणु.

ठोकताळा पु. अंदाजु, तखमीनो, कय.

ठोकर स्त्री. (१) ठोकर, थाबो (२) नुक्सानु, घाटो (३) लत, थुडो.

ठोकळ [सं] वि. (१) वडो ऐं मज़िबूत (२) साफु, चिटो (३) सरासरी (४) ब्रधो.

ठोकळा पु. (१) बुंडु, काठ जो टुकरु (२) मसु कुपिडी रखण लाइ घडियलु काठ टुकरु (३) अडो.

ठोका पु. (१) धकु, धक जो निशानु (२) अगकथी, अगकथीअ जो आजिमूदो (३) आजिमूदो (४) वगो, धकु, ठकाउ (घडियाल जो) (५) ठोकण जी क्रिया.

ठोकूनठाकून क्रि.वि. ठके ठूके.

ठोंग पु. (१) दहकानी, वाहिणी (२) ढोंगी, ठोंगी. ठोंगमत न. नास्तिक मतो.

ठोंगळ पु. (१) बुंडु (२) डंडो डौंटो, थुल्लो मतारो (३) ज़टु, अनाडी (४) डिगु (५) गर्दी.

ठोठाविणे स.क्रि. (१) ठड्काइणु (बर्तनु) (२) खड्काइणु (दरु) (३) ठोंगो हणणु (४) तज़नो हणणु (४) ठोकणु, हणणु.

ठो ठो क्रि.वि. ठा ठा, ठकि ठकि, ठका ठकि.

ठोंब [सं] पु. (१) बाखुडु वणु या थुडु, बिना पननि टारी (२) डिंगो, बेहूदो, ज़टु (३) रे औलादि शख्खु, निपुटो (४) छुगो.

ठोंबरणे स.क्रि. सयणु, दबे भरणु.

ठोंबरा, ठोमरा पु. (१) मुक, ठोंशो (२) तज़नो.

ठोंबा पु. (१) डंडो, सौंटो (२) ज़टु, छसो.

ठोंब्या, ठोम्या वि. ज़टु, दहकानी, मोगो, छसो.

ठोमणा पु. (१) तज़नो (२) धकु, मुक. ठोमणे ठोसरे खाल्लेला वि. धिका खाधलु, आजिमूदिगार.

ठोला, ठोल्या [सं] पु. (१) आवारा, पेनांगु, छडो छांडु, भींग्यो (२) ज़टु, छसो, दहकानी (३) यारु, चधु (४) दुंबो शख्खु.

ठोसर वि. (१) थुल्लो ऐं मज़िबूत (कपिडो, जेवरु, बासणु)

(२) घटि नजूर वारो (३) आजिमूदिगारु.

ठोसरा, ठोसा पु. मुक, ठौंशो.

ठोसराई स्त्री. बटाक, डाइ, लबाइ.

ठोसा पु. ठौंशो, मुक.

ठ्यां करणे वठी डुक पवणु, मळी वणु, पुछु पाए भजणु.

ड

ड मराठी वर्णमाला जो तेरहों हर्फु सझीइ.

डई स्त्री. (१) जफाकशी (२) महिमान जो घणा डीहं टिकी पवणु.

डंक [सं.हिं.] पु. डंगु, चकु.

डकडकणे अ.क्रि. लुडणु लचिकणु, थिरडणु.

डकणे अ.क्रि. (१) चंबुडणु, चुहिटणु (२) कंबणु (३) उल्टी-कैड करणु.

डकवण न. खौर, धंभणु, लई, लेई.

डकविणे स.क्रि. खौर या लेईअ सां चंबुडाडणु.

डंका पु. (१) नगारो (२) डौंको (३) बदिनामी, मशहूराई.

डकाईत वि. (१) चालाकु, फुडितु, होशियारु (२) फोरु, लोट, धाडेलु, डाकू.

डकार पु. ओगिराई.

डंकील, डंखील वि. रेहु डिनलु (बर्तनु वगेरह).

डंख पु. (१) डंगु, चकु (२) साडु, कीनो, बुगुजु, वेरु.

डंखणे स.क्रि. डंगणु, चकु पाडणु.

डंखी वि. साडेडु, साइ सड्यो, मन में वेरु रखंदडु.

डंखीण स्त्री. (१) डाडणि (२) बदिसूति औरत (३) बुढी.

डंखील-खेल वि. कीअरों (फलु), सुरियलु (अनु), चूंगारियलु (फलु), टुकियलु, पखियुनि जूं चुहिबूं लगलु.

डंग पु. (१) धुडणु, लुडणु लिचिकणु (धंभो, भिति वगेरह) (२) डपु, जोखो (किरण जो), नुक्सान-घाटे जो अंदेशो. स्त्री. (१) इमिकानु, अंदेशो, शकु (२) सीमा, किनारो, हद (३) कदमु, विख.

डंग पु. उखिरी.

डगडगणे अ.क्रि. (१) बूसट थियणु, गरिमीअ करे बे आरामु थियणु (२) धुडणु, लिचिकणु (३) डकणु, कंबणु.

डगडगीत वि. (१) धुडंदडु (२) पघर में शलु थियलु.

डगणे [हिं] अ.क्रि. (१) कंबणु, धुडणु (२) अंदरि पेहिजी वणु (जमीन अंदरि भिति-धंभो) (३) छिरिकणु, हविकणु, कज खाडणु (४) मोट खाडणु, पुठि डियणु (५) चंबुडणु.

डगमगणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लिचिकणु (२) छिरिकणु, डकणु, मतियूं मुंसणु.

डगर स्त्री. (१) लाही या चाडही (२) टकिरी (३) ढिगु.

डगर वि. (१) मशहूरी, नामूसु (२) कलंकु, डोह.

डगरणे न. सौंदो.

डगरा पु. पाणी हासलु करण लाइ खोटियल खड.

डगला [सं.हिं] पु. डिघो कोटु.

डगळ वि. (१) ढिलो, धिरधिलो (२) साफु, चिटो, वडो (३) सखी, उदार.

डगळणे अ.क्रि. (१) किनो थियणु, सडणु (फलु) (२) किरी पवणु, पटि पवणु (भिति, घर) (३) डिंगो फिडो घडणु-तराशणु (४) हिमथ हारणु.

डगळीव वि. बे डौलो घडियलु पयर, बे डौलो अडियलु घर.

डगागणे अ.क्रि. (१) पघर में तरि थियणु (२) धुडणु, लिचिकणु (३) चटु थियणु, नासु थियणु.

डंगाळ, डंघाळ वि. फाडो, वडी विख खणी हलंदडु.

डंगी स्त्री. (१) कांवाठी (२) हिक किस्म जी बेडी.

डचक-का स्त्री.पु. (१) सदिमो, दहिको (२) बदि सोणु (३) पेट में पयलु वकडु.

डचकणे अ.क्रि. डकणु, कंबणु थडिकणु, दहिको विहणु.

डचकली स्त्री. खटी ओगियई.

- डचडचणे अ.क्रि. खटियूं ओगिरांयू अचणु, निडीअ में साडो थियणु.
- डचडचीत वि. (१) धुडंदडु, लिचिकंदडु (२) टुटंदडु.
- डचमळणे अ.क्रि. छुलिकणु, हारिजणु, छाछोलणु (पाणी).
- डच्च वि. कनतारि, टिमिटारि.
- डच्चू, डिच्चू पु. मौकूफी, नौकिरीअ खां जवाबु, बरखास्तिगी, जवाबु मिलणु, कडी छडणु.
- डपकण, डबकण न. पाणीअ जो दुबो.
- डफ पु. डफिली, दफु, खंजुरी. डफड्या, डफ्या वि. डफिली वजाईदडु.
- डफघाई, डबघाई स्त्री. (१) जवाबु, जवालियत (२) मरणींग हालति, पीणाई, विनाशकालु.
- डंब [सं.प्रा.] न. (१) अभिमानु, पाखंडु, डेखाउ (२) निखिमिणाई.
- डंब, डंबक [सं] क्रि.वि. कनतारि, टिमिटारि.
- डबक-के न. (पाणीअ जो) दुबो, पाणीअ जी खड.
- डबघाई स्त्री. मये डिसो 'डफघाई'.
- डबडबणे अ.क्रि. (१) टिमिटारि भरिजणु (पाणी) (२) अखियूं गोडहनि सां भरिजी वणणु, आंसूं अचणु (३) पधिरिजणु.
- डबडबीत वि. कनतारि, टिमिटारि, तरि.
- डबडी-डे स्त्री.न. (१) टीन जी दबी-बो (२) चमिडे जी शीशी या थेल्ही.
- डबर न. कपचो, इमारत जे पीडहि में विज्ञण जी अण घडियल कारा पथर.
- डंबरणे अ.क्रि. आकिडजणु, कंधु किलीअ में हुअणु, घमंड में फूडिजणु.
- डबा, डब्बा [का.फा.हिं.] पु. (१) दबो, दबी (२) रोटीअ जो दबुलो (३) रेल जो) गाडो.
- डंभारणे, डंभारणे अ.क्रि. सुजी पवणु, फुंडणु. डंभारा पु. सुजियलु; फुंडियलु पेटु वगेरह, सोजि.
- डबी स्त्री. दबी, दबुली.
- डबीर [फा] पु. दबीर, राजाजो मुन्शी (जेको जूरूरत वक्ति राजाजे पारां सहीह करे सघे), (इं) 'प्राईवेद सेक्रेटरी'.
- डबुले, डबोले न. (१) खजानो, गुप्तु धनु, मऊ मालु, गंजु (२) मेडियलु धनु.
- डंभ [सं] पु. (१) अभिमानु, आकडि (२) डोंगु, कपटु (३) पापु.
- डंभारणे अ.क्रि. सुजणु, फुंडणु.
- डमणी स्त्री. कपिडा धूअण जी सौटी.
- डमरू [सं] पु. डमिरू.
- डर [सं] पु. डरु, डौफु, डपु.
- डरणे अ.क्रि. डकणु, डौफु करणु, छिरिकणु.
- डरकण-णी न.स्त्री. गजिकार, गजगोड करणु, रंभणु, टाडणु (२) रडियूं वाका करणु.
- डरकावणी स्त्री. गजगोड, चीख, रडि (कंहिं खे डकाडण लाड कयल).
- डरकावणे अ.क्रि. (१) डकाडण लाड गजगोड या रडि करणु (२) डकाडणु, धमिकाडणु.
- डरकाळी स्त्री. गजगोड, रंभ.
- डरंगळ स्त्री. दस्त, इस्हाल, (इं) 'डायरीअ'.
- डरंगळणे अ.क्रि. दस्त थियणु.
- डरणे अ.क्रि. डकणु, छिरिकणु.
- डरविणे स.क्रि. डकाडणु, डेजारणु.
- डला, डल्ला पु. (१) गोलो, चाणो (२) लिकलु धनु (३) धनु हडपु करणु. डल्ला करणे गबनु करणु, हडपु करणु, बिण जो मालु लमाडणु, फडाडणु.
- डव पु. (१) नारेल जो खोपो जो कटोरे ज्यां कम में अचे, डूंधो (२) नारेल जे खोपे मां ठाहियल डोई.
- डवक, डौक स्त्री. बुकु.
- डवचणी स्त्री. (१) चिड, खफो (२) चुभिको (३) छेड, चूंग, चुर्च.
- डवचणे, डिवचणे स.क्रि. (१) सताडणु, चेडाडणु, चिड डियारणु (२) टुंबणु (३) छेडणु, चोरणु, चूंग डियणु.
- डवडवणे अ.क्रि. (१) पधिरिजी वणणु, पघरु रेला करे वहणु (२) टिडणु, वण में पन या गुल अचणु (३) ऊंदहि थी वणणु (बादलनि जे करे).
- डवणा-ना [हिं] पु. (१) नारेल जी डोई (२) दोनो.
- डवरणे अ.क्रि. (१) टिडणु, बूरु अचणु, साओ सब्जु थियणु

(२) छांङ्गणु, बर्साति जा आसार नजुरि अचणु (३)

पघर में तरि थियणु (४) चकासणु, जाचणु.

डवरणे स.क्रि. रंबणु, रंबु करणु, जमीन पूरी करणु.

डवरणे स.क्रि. (हेठि) लाहिणु (-गूणि वगेरह).

डवरणे स.क्रि. मखणु, थफणु, हणणु.

डवरणे न. थल्लो.

डवरा पु. (१) खड्ड, दुबो (पाणीअ जो) (२) रंबु, रंबो.

डंश [सं] पु. (१) डंगु, चकु (२) साडु, वेरु.

डसणे [सं] स.क्रि. डंगणु, कखणु, चकु पाङ्गणु.

डहाळी, डहाळी स्त्री. (वण जी) टारी, चहो.

डहू पु. नारेल जी खोपो, डूघो.

डहुळ-डूळ वि. मेरो, लुङाटियलु (पाणी).

डळमळणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लुडणु, लिचिकणु (२) कमु रासि न थियणु.

डळमळीत वि. (१) लुडंदडु, लिचिकंदडु (२) मुंझियलु, अण चिटो (३) बुडतरि में पयलु, घोता खाईदडु.

डाई स्त्री. (१) दाउ, वारो (२) आग (रांदि में), सोभ.

डाक, डांख [सं] पु. जोडु, रेहो, संधु, टाको.

डाक [हिं] स्त्री. चांदीअ जो सन्हो पत्रो, जो जवाहर जडण वक्ति हेलां विसंदा आहिनि, अबरक जा टुकर.

डाक स्त्री. टपाल. डाक घर (इं) 'पोस्ट ऑफिस'. डाक बंगला पु. आराम घर (सरकारी). डाक मुद्रांक पु. (१) टपाल जी टिकिली (२) टपाल जो ठपो.

डाकणे स.क्रि. टाकणु, रेहु डियणु, रेहणु, गूढणु.

डाका [हिं] पु. (१) धाडो, डाको (२) चोरनि जो टोली.

डाकिनी, डांकीण [सं] स्त्री. डाङ्गि.

डांकील, डाकीव वि. रेहो डिनलु, जोडियलु.

डाकू [हिं] पु. डाकू, धाडेलु.

डाखळणे अ.क्रि. (१) छणिजी वणणु (पन) (२) दाग-चिटा थियणु (फल मथां) (३) रेहो डियणु.

डाखीण [सं] स्त्री. डखण तर्फ जी हवा.

डाग [फ़] पु. (१) दागु, चिटो (२) कलंकु, टिको (३) डंभु (डियणु).

डाग पु. (१) शैड, नंगु, सामानु (२) जेवरु, गृहिणो.

डांग स्त्री. (१) केले जे वण जो सजो पनु (२) बिरांध, विख

(३) टारी.

डांग पु.न. (१) चाड्ही (२) जबल जी लाही या चाड्ही (३)

टकिरी (४) डांगलु.

डागहुगी स्त्री. दागदोजी, मरिमत, दुरुस्ती.

डागहूक-ग स्त्री. बुड तरि, टुबीअ में पवण जी हालति.

डांगण, डांगाण न. डांगिली प्रदेश.

डागणी स्त्री. (१) डंभु, दाग (२) डंभु डियण जी सीख-शीख.

डागणे स.क्रि. (१) दागणु, डंभणु (२) सबणु (तोफ). डाग देणे डंभु डियणु.

डांगर स्त्री. चांवर, सारियूं.

डांगर न. गिदिरो.

डांगर न. कारो कदूं, तुंबो.

डागळणे अ.क्रि. (१) चिटा या दाग थियणु (सडण करे फल मथां) (२) सरीरु कमिजोरु ऐं फिको थियणु (बीमारी अ में).

डागील वि. (१) दागियलु, सडियलु (फलु) (२) डंभु डिनलु.

डांगोरा पु. डंदोरो, पड्हो.

डांग्या खोकला पु. वडी खंधि, खरटीअ वारी खंधि.

डाच पु. डंगु, चकु.

डाचणे [सं] स.क्रि. (१) सडणु (निडी) (२) चुभणु (मन में) (३) सताङ्गणु.

डाचर वि. थुल्लो मतारो, दुंबो.

डाचाड-ळ पु. केले जे वण जो थुडु.

डाफरणे अ.क्रि. (१) छितो थियणु, रडियूं करणु (२) जख खाङ्गणु, पोसिरणु.

डांबणे स.क्रि. (१) बुधणु (गांड-मेंहिं खे) (२) पूरणु, बंदि करणु (कोठीअ में).

डांबर न. डामरु. डांबर गोळ्या स्त्री.ब.व. फिनाईल जूं गोरियूं.

डांबरट वि. निर्लजो, बे नको.

डांबरणे, डांभारणे अ.क्रि. (१) सुजी पवणु, फूकिजी पवणु, फुंङणु (पेटु) (२) लडिकणु (३) गुरो ऐं सङ्खु थियणु (पेटु) (४) उभु बादलनि सां छांङ्गणु. डांबारा,

डांभारा पु. सोज़ि, फुंडणु.

डांवीस, डैवीस वि. ठगु, लुचु, बदिम्झाशु.

डांभणे स.क्रि. (१) बुघणु (गांड़) (२) ज़मीन में किलु
खोड़णु (गांड़-मेंहिं खे बुघण लाड़) (३) मार डियणु
(४) कंहिंखे कंहिं कम में लगाड़णु.

डांभा [सं] पु. (१) किलु, किलो (जानिवरु बुघण लाड़)
(२) लोड़हे जू काठियूं-यंभा (३) सुठो फसलु.

डांभा [सं] पु. अभिमानु, वडाई.

डांभारणे स.क्रि. (१) बुघणु (२) मार डियणु.

डांभारा पु. सोज़ि, फुंडणु.

डामडील पु. (१) ठाठु, चोजु, धाम धूम (२) डेखु वेखु,
डेखाउ.

डामर न. डामर.

डाल स्त्री. छबो, खारो, वेकिरो टोकिरो.

डालणे [सं] स.क्रि. (१) ढकु डियणु, ढकणु (२) दड़िके में
रखणु (३) ढिगु करणु (४) फिट्टी करणु.

डाली स्त्री. (१) बारु, गुठिड़ी, हड़, भरी (२) कांवाठी (बारु
खणण लाड़), छिको.

डाली स्त्री. चटाभेटी, हिंसुं.

डाव पु. (१) रांदि (२) आग (रांदि में) (३) दाड़, बाज़ी,
आगु, वारो (इं) 'इनिंग' (४) रांदि लाड़ मकिंरु
कयल हद-लीको (५) वेरु, साडु (६) मोक्खो (७)
मौसम, मुंद.

डावके न. लिकलु खज़ानो, धनु.

डावखुरा-खोरा वि. (१) खाबिडु, डाबिडु (२) मुंझाईदडु, बे
ज़ाबो.

डावपेच पु. ब.व. अटिकलबाजी, रम्ज़, छलु वलु.

डावरणे स.क्रि. दड़िको डियणु, डेज़ारणु, धमिकाड़णु.

डावरा वि. डाबिडु, खाबिडु.

डावरा पु. डिंगा फिडा सिद्ध. वि. डिंगनि फिडनि सिडनि वारो
(जानिवरु).

डावलणे स.क्रि. (१) धिके-लोघे कडणु, बे इज़तो करे कडी
छडणु (२) नटाड़णु, लाटारणु, न लेखणु, कन टार
करणु.

डावा वि. (१) डाज़ो, खाबो (२) घटि दजो जो. डावा

घालणे नटाड़णु, ध्यानु न डियणु. डावखुरा वि.

डाबिडु, खाबिडु.

डावीउजवी स्त्री. (१) चोर जो ढिकु हय ऐं पेर कंबणु (२)
वहिंवार जी चतुराई. डावीउजवी देणे-बोलणे हा न
करणु. डावे उजवे करणे पासिझातिरी करणु.

डांस [सं] पु. (१) मछरु (२) चकु, डंगु.

डासळणे स.क्रि. (१) डंगणु, चकु पाड़णु (२) कुतिरणु,
टुकणु.

डाह [सं] पु. जलनि, साडो.

डाहण न. मेरो-गांदो पाणी.

डाहणी स्त्री. डंभिणी, डंभु डियण जी शीख वगेरह.

डाहण्या वि. (१) खटो टिडु (डुधु, फलु) (२) चिटकमिरो,
चिट चिट (चीतो, नांगु). डाहण्या बाघ पु. चीतो.

डाहळा पु. (१) फोटनि-चणानि जो बूटो (२) टारी.

डाळ [सं] यहो, ढिगु, सधी.

डाळ [सं] स्त्री. दालि (अण रघल).

डाळगी स्त्री. टोकिरी.

डाळणे स.क्रि. (१) सधी-थही करे रखणु (पापड़), ढिगु ठहे
रखणु (२) ढके रखणु (३) पूरणु, बंदि करणु.

डाळा पु. ढिगु, ढेरु, थही.

डाळिंब [सं] स्त्री.न. डाड्हूं, अनारु.

डाळिंबी स्त्री. दालि जे दाणे जो अघु हिंसो, दालि जो दाणो.

डाळी स्त्री. (१) तडो (२) खारो, टोकिरो.

डाळे न. (१) चणा या मुड सेके ऐं खलूं लाहे कयल दालि
(अण रघल) (२) छबो, टोकिरो.

डिंक पु. खौर. डिंकवहा पु. खौर जी मिळई-मअज़ून.

डिंकवणी न. खौरजो पाणी.

डिंकणे, डिंकविणे स.क्रि. चंबुडाड़णु.

डिकरा [सं] पु. डीकिरो, छोकिरो.

डिकामाली, डिकेमाली स्त्री. डेकामाली, डुकामाली.

डिखळ, डिखूल न. (१) भींडु, भितरु (२) चको (डाहीअ
जोप.

डिंग पु. ढिगु, ढेरु.

डिंगर पु.न. (१) बारु (२) नौकर.

डिंगरी स्त्री. डिंगरी, मूरीअ जे बूटे जी फरी.

हिंगोरा प. डिगु, डेर.

हिंगोरी स्त्री. नंदिङ्गी डिगी.

डिचू पु. डिसो 'डचू'.

डिपळ, डिफळ न. भितरु, मिटीअ जो गोलो.

डिफाड पु. दडो.

डिब [सं] पु. (१) पुट्ट, बारु (२) शिकिलि.

डिंबिया स्त्री. गोडो.

डिभ [सं] न. (१) बारु (२) छसो, अग्यानी.

डिन्या पु. दिदु, भिभु.

डिवचणे अ.क्रि. डिसो 'डवचणे'.

डिवणे अ.क्रि. (१) चुभणु (२) सताङ्गु (३) भाङ्ग न पवणु.

डीक-ग पु. खौर.

डीर पु. गौचु, अंगूर.

डुकर, डुक्कर [सं] पु.न. सूअरु. डुकरी-रीण स्त्री. सूअरि, भूडिणि. डुक्करमुसळी-मुसांडी स्त्री. जोरदारु थूतो, काह, धकु.

डुकली-ळी स्त्री. निंड जो झूटो.

डुकळ [सं] पु. घटिताई, कमी.

डुंग-गा पु. (१) दडो, चाइही (२) डिगु.

डुगडुग-गी स्त्री. डपु, ओनं, चिन्ता, उकीर.

डुचका [सं] वि. चुचो, चुंशो.

डुचमळणे डिसो 'डचमळणे'.

डुहा पु. रोडो, बबरु (पखी).

डुबक स्त्री. दबकु, चौपाए जू ब टंगू बधु छडण जी क्रिया.

डुबकणे अ.क्रि. पाणीअ में टुबियूं डियणु-रांदि करणु.

डुबकवणी न. मेरो-गंदो पाणी.

डुबकवणे-विणे स.क्रि. (१) पाणीअ में बोडणु, पाणी मेरो करणु (२) पाणी उडाङ्गु-उछालणु.

डुबकळणे अ.क्रि. टुबी डियणु. स.क्रि. पाणीअ में बोडणु.

डुबकळी स्त्री. टुबी.

डुबकी स्त्री. (१) टुबी, गोतो (२) लिंक, रू पोशी.

डुबडुबीत क्रि.वि. कन तारि, टिमिटारि.

डुबणे [हिं] अ.क्रि. (१) टुबी डियणु, बुडणु (२) डेवालो कढणु, खुटणु.

डुबरा वि. भिभिरु, डिडिरु.

डुबूक क्रि.वि. टिमिटारि, कनतारि.

डुमणा वि. बिंदिरो ऐं थुल्हो.

डुरडुर स्त्री. (डेडुर जी) टां टां.

डुरमा वि. (१) भिभिरु, डिडिरु (२) बिंदिरो, डिम्किडो.

डुलकणे अ.क्रि. झूटा खाङ्गु, घिरट खाङ्गु.

डुलकी स्त्री. (निंड जो) झूटो, दौको.

डुलणे [सं] अ.क्रि. (१) लुडणु, लुडंदो लमंदो हलणु, झूलणु (२) हय खां विवाङ्गु-ववणु.

डुळकणे अ.क्रि. उल्टी करणु, कढणु, हंगणु (नंदिङ्गी बारु).

डू, डूब पु.स्त्री. झसाई, घणाई, धनु दौलत, आबादी.

डूब पु. (१) घणाई, झसाई (२) कपिडो रंग में बोडण जी क्रिया, टुबी (३) घाटो, नुक्सानु (४) धनु दौलत, आबादी (५) बीहर डिनलु रंगु.

डूल पु. दुरु, वालो, झूमकु.

डेख न. (१) (वण जी) डांडी (२) कुलु, असुलु नसुलु.

डेखा, डेखान, डेखण न. खुति, बुंडी, पन छिनल डांडी.

डेग [फा] स्त्री. आघारु, टेक.

डेगणे अ.क्रि. थकिजणु, कमिजोरी महिसूसि करणु.

डेगाळणे अ.क्रि. कमु ईधाङ्गु, गिहिल करणु, बिना कंहि उत्साह जे कमु करणु, कमु करणु न पुजणु.

डेचा पु. (१) छेडो, सिरु, मथो (२) मोक्को.

डेठ [हिं] पु. डांडी.

डेडारी स्त्री. उल्टी, कैडू.

डेडाळे न. आंडो, पित्क.

डेडी स्त्री. दिदु, पेटु.

डेडोर [सं] पु. डेडुर.

डेडरणे [सं] अ.क्रि. फुडणु, फूकिजणु, सुजणु (पेटु).

डेडरा [सं] वि. (१) फुडियलु, फूकियलु, सुजलु (पेटु) (२) भिभिरु, डिडिरु.

डेरका-की-के पु.न.स्त्री. (१) मिटीअ जो थांउ, कुनो, देगिडो, मटु (२) भिभु, दिदु.

डेरा पु. (१) वडो ऐं डिघो मटु, दिलो (२) धुबणि, गपणि (३) तंबू (४) गुंबजु (५) भिभु.

डेवण-णे स्त्री.न. लाही, लाहु.

डेवण-णे (१) मुकिररु वक्तु, ठहिरायलु वक्तु या जाइ (२)

औखी घदी.

ढेवणे अ.क्रि. घणो खाइण करे सुस्तु थियणु.

ढेवणे स.क्रि. (१) लाहिणु (बारु), हेठि रखणु (२) (लाहीअ तां) हेठि लहणु.

ढोई स्त्री. (१) मथो (२) (हिकु) शखु-जुणो, आसामी, (३) पीड्ही, नमुलु. ढोई उठणे मथो सूर करणु. ढोई करणे मथो कूडाइणु. ढोई खाजविणे मथो खन्हणु (यादि करण लाइ). ढोई फिरणे मगजु फिरणु. ढोई मारणे सिंसी लाहिणु. [वधीक इस्तलाइ डिसो 'ढोके' में] ढोईचा पु. इजमु. ढोईजड वि. (१) वस खां बाहिरि (कमु), अजलु, अरोकु (२) श्रेष्ठ, मशहूर, रजु (३) बे परिवाहु, बागी. ढोईफोड स्त्री. (१) अजाई चिन्ता (२) मथे जो सुरु (कमु).

ढोकरा [सं] वि. बुढो.

ढोकला पु. (१) चरमो (पाणीअ जो) (२) पाणीअ लाइ लाइ खोटियल खड.

ढोकसी-से स्त्री.न. मथो, मुंढी.

ढोका, ढोकला पु. (१) टंग (२) गोडो.

ढोकावणे अ.क्रि. लीओ पाइणु, मुंढी कढी डिसणु, बारीकीअ सां डिसणु, साती पाइणु.

ढोकी-के स्त्री.न. मथो, मुंढी, मगजु.

ढोके न. (१) मथो, मुंढी, सिंसी, सिरु (२) निरिडु (३) मगजु, दिमागु (४) ज़िहिनु. ढोके उचलणे पाणु खणणु, मुसीबत खां छुटणु. ढोके उठणे मथो सूर करणु-फाटणु. ढोके खाजविणे मथो खन्हणु. ढोके देणे (१) मदद करणु (३) पके इरादे सां कम खे लगणु. ढोके पिटणे मथो पिटणु, रोदनु करणु. ढोके फोडणे मथो मारणु, मगजुमारी करणु. ढोके मारणे (१) सिंसी लाहिणु (२) बोइणु, नुक्सानु करणु. ढोक्यावर बसणे मथे ते चड्हणु. ढोक्यावर मिरि वाटणे कंहिजी परिवाह न करणु, न लेखणु. ढोक्यावर खापर फुटणे टिको लगणु, इल्जामु लगणु. ढोक्यावर हाथ ठेवणे-फिरविणे (१) मथे ते हथु रखणु, आसीस करणु (२) हथु घुमाए ठाणु. ढोक्यारून जाणे का गाल्हि न समुझणु, मतिलबु समुझ में न अचणु. ढोके उठव्या वि. ज़िदी, शिदती,

भंडु. ढोकेबाज वि. हिकमती, अटिकली.

ढोंगर पु. (१) डंगरु, पहाडु, जबलु, टकरु (२) खुशकु या पहाडी प्रदेशु (३) तमामु डुखियो कमु या बारु. ढोंगर पोखरला, उंदीर काढला टकिरीअ खे सूर थिया त जाई कुई. दुलून ढोंगर साजरु हूरां डाइही, ओरियां कख. ढोंगरकंगर पु. जबल, पहाइ वगेरह. ढोंगर किनारा पु. पहाइ जे तरे वारो प्रदेशु. ढोंगरकरी वि. जाबिलू माण्ह, पहाडी प्रदेश जो रहाकु. ढोंगरखिंडी स्त्री. घाटु. ढोंगरदळे न. वण-टिण पटे खेतीअ लाइ साफु कयल पहाडी ज़मीन. ढोंगरमाथा पु. जबल जी गुरी. ढोंगरवट, ढोंगराळ वि. जाबिलू, पहाडी (ज़मीन वगेरह). ढोंगररान न. जाबिलू मुल्कु. ढोंगरसरी स्त्री. पहाइनि जी क़तार. ढोंगरी स्त्री. नंढी टकिरी. वि. जाबिलू.

ढोंगळा पु. धुल्हा माकोडो.

ढोण, ढोणी न.स्त्री. (१) पथर जो थांउ, कूंडो, वण जे थुइ मां ठाहियलु बर्तनु (२) नंढी ब्रेडी.

ढोणगे न. वण जे थुइ मां ठाहियलु या काठ जो नंढो बर्तनु, कूनारो.

ढोणा पु. दोनो.

ढोणी [सं] स्त्री. (१) डून्डी, नंढिडी ब्रेडी, हुइही (२) दोनो (३) नंढो ड़ौदु.

ढोफा पु. गोडो.

ढोंब [सं] पु. (१) मसाणी, मसाणनि में लाशु सादीदडु शखु (२) चंडालु.

ढोंब [का] पु. बाहि जो मचु, भंभटु, भंभडु.

ढोबका पु. बिरु.

ढोंबकावळा [सं] पु. डंग कांउ, वडो कारो कांउ, कोहियारी कांउ.

ढोंबरा पु. खालु, खड, चीरु, डार, खाटु.

ढोंबल-ले न. मथो (ठोली-गुसे जो लफ़जु).

ढोंबारी-भारी पु. बाज़ीगरु, कसिरती, बंदबाजु (हिक ज़ाति या उन ज़ाति जो शखु, जो नोडी तां हलग, कलाबाजिपू डियण वगेरह कसिरत जा कम करे गुज़ारो कंदो आहे.)

डोंबाळा-ळी पु.स्त्री. वडी बाहि, भभडु.

डोभण न. पाणीअ जो दुबो.

डोमल-ले न. डिसो 'डोबल'.

डोल [हिं] पु. डोलु (पाणीअ जो).

डोल पु. खूहो, शीकलो, बेडी-जहाज जो थंभो जंंहिमें पालु
बुधिबो आहे. डोलकाठी स्त्री. (१) खूहो, शीकलो
(२) छड्ह.

डोल [सं] पु. (१) भगिवान जी मूर्तीअ जो नंदिडो पींधो
(२) डोली (३) कंबिणी (४) लोडो, लुडण जी क्रिया
(५) अजबु (६) डोलु.

डोलकर पु. (१) कहारु, डोली खणंदड (२) मीर बहिरु,
नाखुओं, बेडी हलाईदडु शाखु.

डोलणे अ.क्रि. लुडणु, झूलणु, झूमणु.

डोलविणे स.क्रि. (१) लोडाइणु, कंधु धूणणु (२) लोड
डियणु.

डोला पु. (१) ताबूतु (२) डोली, पालिकी (३) काई.

डोलारा, डोल्हारा [सं] पु. (१) भगिवान जी मूर्तीअ लाइ
लाइ नंदिडो पींधो (२) लुडंदडु मुनारो.

डोलावा पु. लोडो.

डोली [सं] स्त्री. (१) हिक किस्म जी पालिकी-डोली (बीमार
खे खणण लाइ) (२) पालिकी.

डोसकी-के स्त्री. न. मथो.

डोह [सं] पु. ऊन्हे पाणीअ जी जगह (खूह या तलाअ में).

डोहण न. दुबो, तलाउ.

डोहणा पु. (१) रंडक, विधिन (२) गोडु, मूंसारो (३)
महिणो, तअनो.

डोहाळणे अ.क्रि. विलोडणु.

डोहाळा, डोहाळा [सं] पु. (१) गर्भवती औरत जूं इछाऊं (२)
इछा, ख्वाहिश, शौकु. डोहाळे लागणे गर्भवतीअ खे
उल्लू-आत अचणु. डोहाळे जेवण न. पहिरियों भेरो
गर्भवती थींदइ औरत सां वास्तो रखंदडु हिकु
जशनु-उस्तवु. हिन मोकअे ते उन गर्भवतीअ ऐं त्रियुनि
सुहागिणियुनि खे मजिलस लाइ नींड डेई घुरायो वेंदो
आहे. डोहळतुली स्त्री. पहिरियों भेरो पेट सां थींदइ
औरत.

डोळ पु. खलुनि वारी दालि. न. शकु.

डोळकर पु. डिसो 'डोलकर'.

डोळस वि. (१) अखियारु, अखियुनि सां डिसी सघंदडु,
अखिरु (२) सुजागु, खबरदारु (३) चालाकु,
सियाणो.

डोळा पु. (१) आखि, नेणु (२) नजूर, निगाह (३) टुंगु,
सोराखु (४) नाको, पाखो (सुईअ जो) (५) अखि
(कमंद जी), सलो फुटण जी जगह (६) गोडो (७)
जंड जो मुहु. डोळा ओळखणे इशारो समुझणु, नजूर
सुजाणणु. डोळा ठेवणे अखि रखणु (कंहि शैड ते),
अखि पाइणु-विझणु. डोळा बांधणे कलमु-पेवंदी करणु
(वणु). डोळा मारणे अखि हणणु, मेछ डियणु, अखि
भजणु. डोळा लागणे अखि लगणु (निंड). डोळे उघडणे
अखियूं खुलणु. डोळे दिपविणे चूंघाइणु. डोळे निवणे
अखियूं थधियूं थियणु, संतोशु थियणु. डोळे पांढरे
करणे (१) अखियूं चर्खु करणु-थियणु (२)
मरणकंधीअ ते पहुचणु. डोळे पाताळात जाणे अखियूं
डरा डेई वणणु. डोळे पिंजारणे अखियूं रतु छडणु,
अखियूं फोटारणु. डोळे पुसणे अखियूं उघणु,
परिचाइणु. डोळे फाटणे अखियूं चर्खु थियणु. डोळे
फिरणे (१) चकरु अचणु (२) इरादो बदिलिजणु. डोळे
फिरविणे (१) अखियूं फिरी वणणु, मरणकंधीअ ते
पहुचणु (२) अखियूं-दोडा फाडणु. डोळे फुटणे (१)
अखियूं निकिरणु, अंधो थियणु (२) हसदु थियणु. डोळे
बांधणे अखियूं बघणु, ठाणु, माहिणु. डोळे भरून
पाहणे तिरपती थियण ताई डिसणु. डोळे मिटणे
अखियूं पूरणु, मरणु. डोळे मुरडणे अखि टेट करे
डिसणु. डोळे मोडणे (१) मेछ डियणु (२) मगिरूरीअ
सां डिसणु. डोळे येणे (१) अखियूं उघणु (२) वरी
नजूर हासलु थियणु. डोळे वाटारणे शूके निहारणु,
अखियूं फोटारणु, अखियूं डेखारणु. डोळ्यांचे पारणे
फिटणे अखियूं थधियूं थियणु. डोळ्यात तेल घालून बे
हदि खबरदारीअ सां. डोळ्यात धूळ घालणे अखियुनि
में धूडि विझणु, ठाणु. डोळ्यात भरणे बे हदि पसंदि
अचणु. डोळ्यांवर कातडे ओढणे अखि बूट करणु,

ध्यानु न डियणु. ढोळ्यांवर धूर येणे पेटु भरिजणु (घमंडु). ढोळ्यांवर पाणी लावणे खुशि करणु. ढोळला पु. अखि. ढोळ उजेडी क्रि.वि. (१) डीहं डिठे जो (२) साफु साफु, मुंहं ते. ढोळेझाक स्त्री. अखि बूट, कन लाटार. ढोळे फुटका वि. अंधो. ढोळेफोड स्त्री. बारीक गोल्हा-जाच-चकास, तिखी नजर अखियुनि जो ज़ियानु. वि. अखियुनि खे तकिलीफ डींदडु. ढोळेभेट स्त्री. (१) अखिरीन मुलाकाति (मरण खां पहिरी) (२) सरसरी निगाह, घडीअ जी मुलाकाति, बीठे बीठे गडिजणु. ढोळे मिचक्या वि. अखियूं छिभींदडु. ढोळेमोड स्त्री. मेछ, अखि जो इशारो. ढोळ्याचा दाब पु. अखि डेखारणु-वडूको डियणु. ढोळ्यातले काजळ चोरणारा पु. पको चोर, दुटो. वि. बे इदि

चालाकु-माहिरु-ठुगु. ढोळ्यांदेखत क्रि.वि. अखियुनि जे सामुहं. ढोळ्यांमागे क्रि.वि. पर पुठि.

ढोळ पु. टुंगु, सोराखु, खाटु.

ढोळूक पु. टुंगु.

ढोळ [सं] पु. इसदु, साडु, कीनो.

ढौर पु. डमिरू.

ढौरणे अ.क्रि. पाणु सींगारणु, हारु सींगार करणु, ठहणु.

ढौन [अ] पु. (१) डीलु, शिकिलि, बनावत (२) सूंहं (३)

ढंगु (४) डेखाउ, ठठु (५) डौलु. डौलदार वि.

सुडोलु, सुहिणो, जेबाडतो, ठाहूको. डौली वि. ठाहूको, रंगीलो.

डौल, डौळ [अ] न. दरख्वास्त करण जो छपियलु फारमु.

डौळपत्रक न. कोरो फारमु (इं) 'फॉर्म'.

ढ

ढ मराठी वर्णमाला जो चोडहों इरुं सहीह.

ढ वि. अण पडहियलु, जाहिलु, ज़टु, मोगो, छसो.

ढई स्त्री. (१) जफाकशी (२) महिमान जो ववण जो नालो ई न वठणु (३) जोरदार कोशशि, मज़िबूती. ढई देणे महिमान जो हद खां वधीक टिकणु.

ढंक वि. तमामु वडो, शाही, परबत जेडो.

ढकल स्त्री. ईंध, कम में कयल देरि, रखि रखां.

ढकलगाडी स्त्री. येल्ह गाडी, (इं) 'ट्रॉली'.

ढकलगुजरण-गुजारा स्त्री.पु. जीअं तीअं वक्तु टपाइणु.

ढकलचंद वि. बे परिवाहीअ सां कमु कंदडु, अलगर्जु.

ढकलणे स.क्रि. (१) धिकणु, येल्हो डियणु (२) डुखियो वक्तु काटणु (३) जीअं तीअं कमु टपाइणु (४) बिण् ते रखणु (कमु).

ढकलनंद पु. जीअं तीअं कमु कंदडु, टोटी.

ढकलपट्टी स्त्री. कमु टारण या कमु सीडाइण जी विरती.

ढकनाढकल-नी स्त्री. रखि रखां, अजु सुभां करणु, पंढिंजो कमु बिण् ते रखण जी विरती.

ढकशी स्त्री. लहर टोडु, समुंड जे लहरुनि जो ज़ोरु भवण

लाड् ठाहियलु बंदु.

ढकार पु. तमामु वडो ककरु-बादलु.

ढग पु. ककरु, बादलु. ढगाळ वि. झुडालो, बादलनि सां छांयलु.

ढंग पु. (१) इलत, आदत (२) छिस्पाई, गडहपाई.

ढगळ वि. (१) झबिलो, ढिलो, फिल्हडो, वडीअ माप जो (२) हथ फाडु, उडाऊ.

ढंगळ वि. लंबो.

ढंगळणे अ.क्रि. किनो थियणु.

ढंढेरा वि. भिभिरु, ढिढिरु.

ढप, ढब स्त्री. हलण-गाल्हाइण जो ढंगु, ठठु.

ढपला-नी पु. स्त्री. टुकरु-चापोडो-छोडो (काठ-भित्ती जो).

ढपळ, ढप्पळ वि. तमामु छिडो (डुधु वगेरह), टिंगु, पाखो, पाणीअ जहिडो.

ढपळवणी स्त्री. तमामु छिडो-पाणीअ जहिडो डुधु-कड्ही या भाजी.

ढब स्त्री. ढंगु, रीति, ढार.

ढबुला वि. डिम्टी, डिम्किडो, छोटी मोटी.

ढबू-बू [का] पु. (१) टको, बिनि पैसनि जो सिको (२) थुल्हो ऐं फेफो शख्सु.

ढम-म्म वि. बे इदि सुस्तु, टोटी.

ढलपा-पी पु.सी. चापोडो, छोडो, टुकरु.

ढवक न. अघु, अघु हिसो.

ढवढव स्त्री. गंडु गोडु, बे इंतजामी, मूंझारो.

ढवढवणे अ.क्रि. कमु रासि न थियणु.

ढवळणे स.क्रि. (१) घुमाइणु, गडणु, हलाइणु, छाछोलणु (२) विलोइणु (३) पेट में वढ पवणु.

ढवळा पु. बेइंतजामी, गोडु.

ढवळा वि. धौरो, अछो.

ढवळाढवळ स्त्री. अस्तअंदाजी, विचमें पवणु.

ढवा [सं] पु. नामर्दु, खदिडो.

ढसाढसा, ढसाढस क्रि.वि. ज़ोर ज़ोर सां (रूअणु वगेरह), ज़ारूं ज़ारूं.

ढसासणे अ.क्रि. गीहणु, वडा डुक भरे पीअणु, वटोरणु, सथणु, दूसणु.

ढळ पु. (१) किरण-फिस्कण-थिइण जी क्रिया (२) तिरकणि (३) भुल, खता (४) ज़वालियत.

ढळढळ-ळा क्रि.वि. ज़ोर ज़ोर सां, ओछिंगारूं डेई (रूअणु).

ढळढळीत वि. (१) साफु, चिटो (२) झझी रोशनीअ वारो (३) पघिरो, साफु.

ढळणे अ.क्रि. (१) तिरकणु, किरणु, दुरिकणु, घटिजणु (२) फर्जु पूरो न करणु (४) मोट खाइणु (५) पुठिते पवणु, पौणो पवणु.

ढळेपंज वि. तमामु बुढो (घोडो).

ढाक, ढाकळ न.स्त्री. तमामु झूना वणु.

ढाक वि. डधु.

ढाकण न. ढकणु, पुडु.

ढाकणे स.क्रि. ढकणु.

ढांग स्त्री. (१) विख, बिरांघ (२) रान, सथर, बिनि रानुनि जे विच वारी विथी.

ढांगळ वि. वडियूं बिरांघूं भरींदहु.

ढांगळणे स.क्रि. ठोली करणु, धिकार जहिडी हलति हलणु.

ढांचे-ढूं क्रि.वि. बे मेलो (गाल्हाइणु).

ढांदोरा पु. ढंदोरो, होको, पड्हो.

ढांदुळणे स.क्रि. ढूंढणु, गोल्हणु, जाचणु, चकासणु.

ढाण न. (१) दागु, चिटो (२) गप.

ढाण वि. (१) आलो (२) टिडु (खटो).

ढाण क्रि.वि. तमामु घणो.

ढाणे न. चिटो, दागु.

ढाण्या वि. (१) चिटकमिरो (२) टिडु (खटो). ढाण्या बाघ पु. चीतो.

ढापण न. (१) ढकु, पुडु (२) अखियाडी, घाणे जे बैल जे अखियुनि ते ब्रधलु पर्दो.

ढापणे स.क्रि. (१) ढकणु, पुडु डियणु (२) लिकाइणु (३) चोराइणु, तगाइणु, लमाइणु.

ढाल स्त्री. (१) ढाल (२) किल्ल जे मथां फडिकंदहु झंडो (३) गिचीअ जी बाहिरि निकितल हडी (४) बचाउ (५) डोराठी. ढाल देणे दूबदू थियणु. ढालगज वि. बेशर्मु, बे नको, पुछु लोडाईदहु. ढालाईत पु. ढाल खणंदहु। सेपाही, सिपरिदारु. ढाल्या वि. सिपरिदारु.

ढास पु. चकु, डंगु.

ढास वि. खुशकु, फसल लाइ काराड्ती न थींदइ (जमीन).

ढास स्त्री. खंधि जी ज़ोर, हलाखु कंदइ खंधि.

ढासण न. आघारु, टेक, सहारो.

ढासरा पु. सदिमो, धोडो, धकु, चोट.

ढासळणे अ.क्रि. (१) किरी पवणु, ढही पवणु, पटि पवणु (२) तबीअत डहणु.

ढाळ पु. दस्त, जुलाबु, तीक. न. (१) बनावत, आकारु, घाटु (२) मोतीअ जी चमक (३) लाही. स्त्री. (१) डंगु, हलति, रवाजु, रीति (२) टारी. ढाळी पडणे रवाजु थियणु. ढाळउखाळ पु. दस्त ऐंजल्थूं. ढाळक न. जुलाब जी दवा.

ढाळणे स.क्रि. (१) वहाइणु, हारणु, गारणु (औंसू) (२) लोडणु, लोडाइणु (चंवरु, पंखो) (३) फिटी करणु (४) तीकणु.

ढाळा-ळी पु.स्त्री. टारी, डांडी.

ढाळ्या पु. पडहेवारो, होकाई.

ढिगार, ढिगारा पु. ढिगु.

ढिंगी स्त्री. टेक, आड.

ढिम, ढिम्म स्त्री. (१) चुपि, माठि (२) थोरो बि असरु (न थियणु).

ढिमा पु. (१) दडो (२) नदीअ जे विच में जमीन जो सुकलु हिंसो.

ढिरा, ढिरी पु.स्त्री. (१) गौंचु, अंगूर (२) नरमु टारी.

ढिला वि. ढिलो, ढरो.

ढिलबिणे स.क्रि. ढरो करणु.

ढिल्या वि. ढरो, ढिलिडो, मोगो, सुस्तु.

ढिसळ, ढिसाळ वि. (१) हथ फाडु, खर्चाऊ (२) फेफो.

ढिसा पु. किंगिरी (पखी), (इं) 'किंग फिशर'.

ढीग पु. ढिगु.

ढीग वि. झसो, जामु, तमामु घणो.

ढील स्त्री. ढराई, नरमाई, बे परिवाही.

ढील वि. (१) ढरो, ढिलो (२) गाफिलु (३) भिभिरु.

ढुकणे स.क्रि. लीओ पाइणु, जोरीअ डिसणु.

ढुकून क्रि.वि. मुहुं वराए.

ढुंगण न. बुंडणु, थडो, थरो, दुडो. ढुंगणास हात पोचणे

आजादु-छुडिवागु थियणु, हथनि खां निकिरी वणणु.

ढुंढाळणे स.क्रि. गोल्हणु, जाचणु.

ढुङ्गाचार्य [का] पु. बुटाकी, डटाई, आकडि खानु, लबाडी.

ढुमणी स्त्री. थेल्हो, धिको, टकरु, धूनो.

ढुशी, ढुसकणी, ढुसकी स्त्री. थेल्हो, धूनो, टकरु, धिको, उखल.

ढुसकणे, ढुसणे स.क्रि. टुंबणु, टकरु-धूनो हणणु.

ढुसा, ढुस्सा पु. ठौशो, मुक.

ढुसी स्त्री. धूनो, टकरु (मथे सां हंयलु).

ढेक स्त्री. ढगे जी रंभ, चीख.

ढेकणे अ.क्रि. उलर करणु, काविडिजणु.

ढेकर पु.स्त्री. ओगिराई.

ढेकूळ, ढेकूळ न. (१) भींड, भितरु, चाप (२) सुकल छेणे जो गोड्हो.

ढेकळी, ढिकळी स्त्री. पिनोडो, चांवरनि जो गोड्हो.

ढेकी स्त्री. उखिरी, पेहू या चूना कुटण जो ओजोर.

ढेकूण पु. मुंघिणु, मुंघुणु.

ढेंग स्त्री. (१) टंग, लत (२) विख, कदमु.

ढेंगमत न. पाखंडी मतो, बिदअत, धर्म जे खिलाफु वीचार.

ढेंगळणे स.क्रि. (१) ओरांघणु (२) फेटारणु, रदि करणु, न कबूलणु.

ढेंगा पु. थडो, थरो.

ढेंगाळी स्त्री. देरि, ईध, गेसरि, सीइप.

ढेंढळ स्त्री. दस्त.

ढेंढळणे स.क्रि. दस्त थियणु.

ढेण्या पु. ढेणो मुंघणु.

ढेप न. वडो भितरु.

ढेप स्त्री. (१) ढेप, दिमी (गुड जी) (२) भीइ, मेझको.

ढेपणे स.क्रि. (१) ढिगु ठाहे रखणु (२) दूसणु, सथणु (गिरहु).

ढेपशी-सा स्त्री.पु. बरियल छेणनि जी रख जो ढिगु (जीअं जो-तीअं रखियलु).

ढेपाळणे अ.क्रि. फस् थी वणणु, सघ निकिरी वणणु.

ढेपाळे न. गुड जी दिमी ठाहिन जो जमीन में पियलु सांचो.

ढेबर वि. दुंबो, भिभिरु.

ढेंबूस न. गोड्हो (सरोर या वण वगेरह मथां थियलु).

ढेम-मा स्त्री. दडो, टकिरी.

ढेमसा पु. मेहो.

ढेर पु.न. (१) भिभु, ढिडु, बाहिरि निकितलु पेटु (२) ढेर,

ढिगु. ढेरपोट्या वि. भिभिरु, वडे पेट वारो, ढिडरु.

ढेर पु. पिचूं.

ढेरी स्त्री. (१) ढिडु, भिभु (२) ढिगी, ढिगिडी.

ढेलच-ज स्त्री. (१) डेडी, सितूनिदारि डेडी, कमानी दर (२)

चांउठि, ढकियलु बुंभो.

ढेला पु. नदीअ जे विच वारो बेट जहिडो हिंसो.

ढेली वि. डठलु, गठलु (चित्रु, सिको).

ढेसण स्त्री. पीह, गपागीह.

ढेसणे स.क्रि. सथे-दडे भरणु.

ढोंक न. (१) झूनो-पुराणो वणु (२) बुडो, पोड्हो, कुराडो शज्जु.

ढोकळा पु. ढोकलो, बेसण जी ठाहियल चहिरी शैइ.

ढोंग, ढोंगसोंग न. ढोंगु, मिखिरु, ठगी. ढोंगघत्तुरा पु.
 दोलाबु, ठगी, लुचाई, फरेबु.
 ढोंगा पु. थड़ो, थरो.
 ढोंग न. (१) बुंहु, काठीअ जो डिंगो फिडो टुकर (२) थुल्हो
 ऐं बदिसूरत शखु.
 ढोंगस न. (१) वण जे थुइ मां कपियलु बुंहु (२) वण जो
 खालु, पोरु (३) सुस्तु, टोटी.
 ढोंगा वि. शाही, परबत जेडो. ढोंगशीर स्त्री. खुच.
 ढोंपर पु. (१) गोडो (२) ठूठि (३) डोडो (आडुरि जी).
 ढोंपरची वाटी स्त्री. ढकिणी (गोडेजी). ढोंपरखळी
 स्त्री. गोडे सां हंयलु धकु, ठूठि हणणु.
 ढोंपरणे स्त्री. डोडे सां ढोंगो हणणु-चिदो अगिते सोरणु.
 ढोंबळ [क] वि. (१) साफु, चिटो, पधियो (२) वडो, वडी
 (३) सूज, (इं) 'प्रॉस'.
 ढोंबळा पु. खाटु.
 ढोंमण न. थड़ो, थरो.

ढोर न. ढोरु, मिहं, पसूं, जानिवर.
 ढोरगा पु. गिझ (पखी).
 ढोल पु. (१) ढोलु, वडो दुहिलु (२) वडी खड, चुर (३)
 ढढरु (वण में खालु).
 ढोलकी स्त्री. ढोलक.
 ढोलक्या पु. ढोलकी, ढोलक वजाईदडु.
 ढोला पु. (१) नुक्सानु, घाटो (२) ठगी, पैसा हड़पु करणु.
 ढोलार न. (१) झूतो ऐं पोरो वणु (२) भिभिरु शखु, पेटिरु.
 ढोली स्त्री. ढढरु, वण जो खालु-पोरु.
 ढोल्या वि. भिभिरु, पेटिरु, ढिढिरु.
 ढोसकणी, ढोसणी स्त्री. टुंबण जी क्रिया.
 ढोसणे स.क्रि. (१) दूसणु, वडा वडा टुक भरे पीअणु, बूसणु
 (२) ठूठि सां धिको डियणु.
 ढोसरा, ढोसा पु. ठौंशो, धकु, मुक, चोट.
 ढोसला पु. कंगणु, थुल्हो चूडो.

ण

ण मराठी वर्णमाला जो पंद्रहों हर्फु सहीह. हिन अखर सां शुरूअ धीदइ लफ्जु मराठीअ में कोन्हनि.

त

त मराठी वर्णमाला जो सोरहों हर्फु सहीह.

त त.
 ता (१) ताई (२) तफा (३) तफसील (४) तअलुको.
 तइ-ई [सं] क्रि.वि. (१) तडहिं, उन वक्ति (२) उति, उते,
 उन हंधि (ही लफ्जु सिर्फु कविता में ई कमु ईदो
 आहे.)
 तऊर, तवर [अ] पु. (१) हठु, मगिरूरी, अभिमानु, वडाई,
 आकडि (२) हिमथ, जुरयत, छाती.
 तकटणे स.क्रि. (१) जोर सां छिके बघणु (२) दूसणु,
 (मानी) नक ताई डल्हणु.
 तकटबंदी स्त्री. (१) लोड्हो, वेड्हो (२) तलिब करणु (३)

धेरो करणु.
 तकतकणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु.
 तकतकीत वि. चिमिकंदडु.
 तकरार, तक़ार [अ] स्त्री. (१) शिकायत (२) फरियाडु, दांह
 (३) शेडो (४) अअतिराजु. तक़ारअर्जी स्त्री.
 अपील.
 तरकाळ स्त्री. (१) वघाउ, वघाउ करे बुघायल गाल्हि, ठाहु
 (ठाहिणु) (२) इलिजामु, कलंकु.
 तकरीर, तक्रीर [अ] पु. (१) इलिजामु, कूडु, डोहु (हणणु)
 (२) कैफियत (३) कूडा सबब, बहाना (४) हकीकत

तकलादी [अ] वि. (१) बनावती, नकुली, जडू (२) बेपरिवाहअ सां ठहियलु (जेवरु, घरु).

तकलीप-फ [अ] स्त्री. तकलीफ.

तकवा [अ] पु. ताकत, ज़ोर, उत्साह.

तकशीम-सीम, तकशीम [अ] स्त्री. (१) हिंसो, पती (२) मंडिली, संघु. तकशीमदार पु. हिंसेदार, भाईवार.

तकशीर-सीर [अ] स्त्री. (१) गलित्ती, भुल, डोहु, गुनाहु (२) विड, घटिताई.

तकस [सं] पु. सूरु, दर्द, ईजाउ, जखमु.

तकाकी स्त्री. तिजिलो, चमक.

तकूब, तहकूब [अ] पि. महमिलु कयलु (कमु), धोरे वक्त लाइ बंदि रखियलु (कमु).

तकूबी, तहकुबी [अ] स्त्री. महमिली, मुअतली, मौकूफी, को कमु कुशु वक्त लाइ बंदि रखण जी क्रिया.

तक्कट क्रि.वि. फौरन, चटपटि, खिन पल में.

तक्केफोड वि. सुस्तु, टोटी, आलिसी.

तक्त, तख्त [फा] तख्तु, गादी, सिंघासन. तक्तनशीन वि. तख्तनिशीनु, तख्त ते विहारियलु, थाफियलु.

तक्तपोशी [फा] स्त्री. तख्तापोशी, तख्तानि-काठ जे पटियुनि जी ठहियल छिति.

तक्ता [फा] पु. (१) तख्तो (२) गुलनि जो ब़ारो (३) नक्शो, खाना ठहियलु कागज़ु (४) कागज़ जो अघु टुकर.

तक्या [फा] पु. तक्यो, वडो विहाणो.

तक्र [सं] न. डुधु, छाछ. तक्रमंडूर पु. डुध सां वठण जी दवा. तक्रार स्त्री. हिंसो 'तकरार'.

तक्का [अ] पु. ज़ोर, जोशु, उत्साह.

तंखा [फा] पु. पधार. हिंसो 'तनखा'.

तग, तगाव [सं] पु. तगाउ, तागापो, जटाउ, टिकाउ.

तग पु. ताराजी.

तंग [फा] पु. तंगु, गेलि, धोड़े जी ज़ीन बुधण जो पटो.

तंगतोबरा पु.स्त्री. संज-ज़ीनू वगेरह. तंगबार पु. (१) ज़ीनसाज़ी, संज विझी कयल तयारी, संज रखी तयार कयलु धोड़ो (२) सफ़र लाइ संभिरियलु या तयार थियलु शख़्स.

तंग [फा] वि. (१) तंगि, सोइहो (२) छिकियलु (३) मुसीबत में फायलु. तंगचाई स्त्री. तंगी, अणाठ, खोटि. तंगतंगीत वि. (१) छिके बुधलु (२) सुबंघु. तंगदार वि. पको, सोधो.

तगत न. (फसलु या अंबनि जी) निगहबानी, नज़रदारी, गुणप.

तगत न. ज़रीअ जा कपिड़ा, चांदीअ वगेरह जो पत्रो.

तंगड-डी न.स्त्री. टंग, लत.

तगडा [सं] वि. डटो मुटो, सघारो, मुष्टंडो.

तगणे अ.क्रि. (१) तगणु, जटाउ करणु (२) सहणु, दमु झलणु, दब झलणु, सट झलणु, तगणु.

तंगणु [फा] अ.क्रि. (१) खीणु-डुबिरो-हीणो थियणु (ताकत या पैसे में), हालति ख़राबु थियणु (पैसे में) (२) थकिजणु.

तगदमापट्टी [अ] स्त्री. धुको, अंदाजो, अटिकल.

तगदमा [अ] पु. (१) डहकाउ, धाको (हुकूमत-अधिकार जो), रज़बु (२) तख्तीनो, अंदाजो.

तगमग [का] स्त्री. लोछि, बे आरामी, आंधिमांधि, बेताबी.

तगमगणे अ.क्रि. फथिकणु, बेकरार-बेताबु थियणु, लुछणु.

तगर [सं] स्त्री. तगरु (वनस्पती).

तगवणा वि. झलाऊ, झालू, झलींदडु, जटाऊ.

तगवणे न. झलाऊ कपिड़ो.

तगविणे स.क्रि. तगाइणु, झलाइणु, जटाउ कराइणु.

तंगशाई [फा] स्त्री. तंगी.

तगाई [अ] स्त्री. तकावी, सरकारि तफ़ा हारीअ खे डिनल कर्ज़ जी रक़म.

तगादा [अ] पु. तकाज़ा, धुर, तल्लिब, छिक.

तगारी [फा] स्त्री. तगारी.

तगिरी-गेरी [अ] स्त्री. मौकूफी, नौकिरीअ खां जवाबु, बरखास्तगी.

तंगी स्त्री. (१) तंगी, अणाठ (२) छिक, छिक ताण, सोइह.

तगीर [अ] वि. कम तां कडी छडियलु, मौकूफु.

तगवग वि. काविडियलु, छितो, डमिरियलु, गुसे में अखियूं बाहि करे डिसंदडु.

तज [सं] स्त्री. तज, दालिचीनी, दालिचीनीअ जो वणु.

तजकारा [अ] पु. रुखत, खाधलु पैसो, ख्यानत, ठगी.

तजकारा [अ] पु. (१) सनद (२) सजा, डंडु.

तजणे अ.क्रि. तजणु, त्यागणु, छडे डियणु.

तजबीर [अ] स्त्री. तस्वीर.

तजना, तजिला, तजेला [अ] पु.स्त्री. तिजिलो, चमक, ताजगी.

तजवीज [अ] स्त्री. तजवीज, उपाज, इलाजु (२) जाच, गोल्हा, पुछा (३) फैसिलो, निबेरो (४) बंदोबस्तु.

तजावज [अ] स्त्री. (१) उलंघनु (२) फरकु (३) मुफासिलो, दूरी.

तजावजा [अ] स्त्री. ख्यानत, गबनु. क्रि.वि. खिर वि खिर, टिडियल पखिडियल हालति में, टाकोडो पियल हालति में, मूंझारे जी हालति में.

तजेला पु. तजिलो, चमक, ताजगी, तेजु.

तज्ज [सं] वि. ज्ञाणू, माहिर.

तट [सं] पु. (१) किनारो, कपु, साहिलु (२) किल्ल जी भिति, कोट जी चौदेवारी (३) निफाकु, फिरकेबंदी, दूबारी, डुफेडु, फोटि (४) साजशि (५) धुरि, संघु, टोली (६) जबल-पहाड जो लाहु, गुरी (७) दाज, वारो (८) दूबदू थियणु, घेरो, वेड्हो. तटबंदी स्त्री. किल्लबंदी. तटस्थ वि. (१) बे तरफदार, अलगि, न हेडांहुं न होडांहुं (२) इतिजारु कंदडु (३) समुंड जे किनारे वटि रहंदडु (४) खामोशु (५) अजब में पियलु (६) सीडियलु, सीडिजी बीठलु.

तट स्त्री. हठु, ज़िदु.

तट पु. (१) बदिनामी (२) झेडो, तकिरारु. वि. झेडाकारु.

तटकन् क्रि.वि. (१) तेज़ीअ सां, फौरन, झटि (२) ज़ोर सां.

तटका [सं] पु. (१) सन्बुधु, लागुपो (२) लिहाजु.

तटकारणे स.क्रि. सख्तु ताकीद करणु, चिताउ डियणु, छंड कडणु.

तटकी-के स्त्री.न. तडनि जो दरु.

तटणे [सं] अ.क्रि. सीडिजी बीहणु, बीही रहणु.

तटतट-तटा क्रि.वि. टिड्को, चीकाटु, कडकड़ाटु.

तटतटणे अ.क्रि. टिडिकणु, फुटणु.

तंटा [हिं.सं] पु. (१) टंटो, झगिडो, बहिसु, अणबणाति (२)

ज़रूरी कमु (३) तकाज़ा, धुर. तंटेबोर वि. टंटार्.

तटाक [सं] पु. नदीअ जो किनारो.

तटाक [सं] न. तलाउ.

तटाटणे अ.क्रि. बे इवि छिकिजणु-फुंडणु (पेटु बगेरह).

तट्टाणी, तट्टाणी स्त्री. नंदी घोड़ी.

तटिनी [सं] स्त्री. नदी.

तटी [सं] स्त्री. बांस जे लकिडियुनि मां ठहियलु दरु-तडो या पर्दो, तडे जो दरु.

तट्ट क्रि.वि. तमामु घणो (फूकियलु-पेटु बगेरह), टिडिकंदडु.

तट्ट पु.न. टट्ट, डडो.

तट्टा पु. तडो.

तड [सं] स्त्री. (१) तडु, किनारो (नदीअ जो) (२) पछाड़ी, इन्तहा, तोड (३) तडभीड, तकाज़ा, तलिब (४) तडभीड, तंगी.

तड [सं] पु. धुरि, पासो.

तंड [सं] पु. बहिसु, झेडो.

तडक क्रि.वि. (१) ज़ोर सां, जोश मां, उमालक (२) झटि (३) पूरीअ तरह, पूरो पूरो (४) सिधो (५) ठह फह.

तडकणे [हिं] अ.क्रि. (१) टिडिकणु (२) डरणु, फुटणु, चीर पवणु, किर्कणु (३) भजणु (४) भजणु (४) दिलि दुखी थियणु.

तडकाफडकी क्रि.वि. (१) झटि, ठहफह, यकिदमु (२) साफु, गैरि मुबहम (३) बिना कंहिं लिहाजु जे.

तडकाविणे स.क्रि. (१) धकु-थफड हणणु (२) काविडिजणु (३) धमिकाडणु.

तडकावून क्रि.वि. झटि पटि, तेज़ीअ सां, बिना कंहिं डप जे, जोश मां.

तडगी स्त्री. मिटिअ जो नंदो दिलो, दिली.

तडजोड स्त्री. (१) ठाहु, करार दाडु (२) किफायत, कमिखर्ची.

तडणे अ.क्रि. टिडिकणु, चीर पवणु.

तंडणे अ.क्रि. विड्हणु, झेडो-बहिसु करणु.

तडतड स्त्री. टिडिकाटु.

तडतडणे अ.क्रि. (१) टिडिकणु, फुटणु, डरणु (२) लिड फुटणु (३) वारनि खे छिक अचणु.

तद्वद्व्या वि. तीसिरु, चिड़िणो.

तद्व [सं.हिं] स्त्री. उत्साहु, जोशु, सरगमी, काबिलियत.

तद्वद्वार वि. उत्साही, जोशीलो, जलफटाको, खडो,
फुडितु, काबिलु.

तद्वद्व स्त्री. तद्व, तद्वप, लोछ, जहोजहद, फधिको.

तद्वद्वणे अ.क्रि. तद्विणु, लुछणु, फधिकणु.

तद्ववा पु. लत.

तद्वस पु. (१) सुई, कंडो (२) पेचु, वटु (पेट में-घने खाइण
करे).

तद्वसळी [सं] स्त्री. नोकदार शीख (तरियल शड कदण
लाइ).

तद्व पु. (१) चीर, डार, टिड़िको (२) छोडो.

तद्वद्वणे अ.क्रि. टिड़िकणु, चीर पवणु, फुटणु.

तद्व, तांदा [का] पु. (१) टोलो, टोली, मेडु, ज्यो (२)
मेडाको, कतार.

तद्वखा पु. (१) धक, चोट, ठैशो (२) ज़ोरु, जोशु (३)
ज़ोरदार क्रिया. तद्वखेबंद वि. ज़ोरदार, ज़बरदस्तु.

तद्वग [सं] पु. तलाउ.

तद्वद्वणे अ.क्रि. छिजणु.

तद्वद्वणे अ.क्रि. (१) कम्पु रासि थियणु (२) फुटणु, चीर
पवणु.

तद्वित् [सं] स्त्री. विजु, खिविणि.

तद्वी स्त्री. किनारो.

तद्वीपारी स्त्री. तद्वे कदणु, शहर नेकाली.

तद्वुक स्त्री. यट्ट, गपोडो.

तंदुल [सं] पु. चांवर.

तंदेल [सं] वि. शेडाई, शेडाकारु, टंटाई, मगिरूरु, डिंगो,
सटाणो.

तद्व्या वि. नसीम बरी, ज़मीन जी हवा.

तद्व्या वि. खुशकु.

तद्वण-न [सं] स्त्री. (१) कमी, तंगी (२) छिक.

तण [सं] न. गाहु, कख-काना, कखु, कसड, रड. तणखाईर
वि. गाहु खाईदडु. तणघर न. कखनि जी झूपिडी.

तणमोड स्त्री. गाह पटे साफु करणु.

तणणे [सं] स.क्रि. ताणणु, छिकणु, कशणु.

तणणे अ.क्रि. झगिडो करणु, विडहणु.

तणतणणे अ.क्रि. (१) खार खाइणु, डमिरिजणु, वातु कदणु
(२) ठेंग टपा डियणु (३) छिकणु, कशणु.

तणसरणे [सं] अ.क्रि. खाई धुल्हो थियणु, सुजणु, मचणु,
डडो डौटो थियणु.

तणार [सं] न. गाह जी झूपिडी.

तणाव-वा [अ] पु. (१) छिक, ज़ोरु (२) तंबूअ जी छिके
बुधल नोडी (३) आघारु, मुरिबी (४) तंदु (५)
आघार लाइ बुधल नोडी (६) तनाउ.

तत-थ [सं] क्रि.वि. उते.

तंत पु.स्त्री. (१) तंत, तंदु, धागो (२) साहु, दमु. तंतवाद्य
न. तार जो साजु (यकितारो वगेरह).

तंत [सं] क्रि.वि. (१) हूबहू (२) टिमिटारि, कनतारि (२)
पक.

तंतकवी पु. चारणु.

तत्कार [सं] पु. 'ॐ तत्सत्' महामंत्र जो बियो अखरु तत्.

तत्काळ [सं] क्रि.वि. ततिकालु, तुरु ई, बरवक्ति.

तंतरणे [सं] स.क्रि. वेसाहणु, ठाणु, दगा करणु, भुलाइणु.

ततक्षणी [सं] क्रि.वि. बरवक्ति, यकिदमु, हिकदमि.

तंतारा, तंतार [सं] वि. डुबिरो, सुकलु, कंगु, सन्दिडो.

तंताळ वि. शरारती, हरकती, लुचो.

तंती पु. कोरी.

तंतू [सं] पु. (१) धागो, तार, साज जी तार (२) तंदु,
तांदूरो (३) सुरागु, सगु (४) नसुलु, वन्शु, औलाबु.
तंतुपटन्याय पु. तंदु-धागे खां सवाइ कपिडो न थो थी
सधे, सदाईजो या सुभावीक सन्धु-लागापो-
मिटाचारी. तंतुवाद्य न. तार जो साजु (यकितारो,
वीणा). तंतुवाद्य पु. कोरी.

तंतोतंत वि. (१) हूबहू, सागियो, सुजि (२) कनतारि
(भरियलु).

तत्ता [सं] वि. कमीणो, नीचु, ओछो.

तत्तामल [सं] वि. सतु, मगजु, गुरु.

तत्त्व [सं] न. (१) सचु, हकीकत, सचो रूप (२) ततु,
सार, मगजु, सतु (३) उसलु, मतो (४) अनसरु,
अनासरु (५) ब्रह्म (६) नेमु (७) विजुडु, हस्ती.

तत्त्वग्रह, तत्त्वनिरसन पु.न. सच-हकीकत जी ज्ञान
थियणु, ततु कढणु. तत्त्वचिंतन न. ईश्वर जो
ध्यानु-वीचार-क्रियासु करणु. तत्त्वतः क्रि.वि. सचु
पचु, हकीकत में. तत्त्वप्रणाली स्त्री. तत्त्वज्ञान न.
फेलिसूफी, सचो ग्यानु. तत्त्वज्ञानी, तत्त्वज्ञ वि.
फेलिसूफ, ग्यानी. तत्त्वार्थ पु. (१) ततु, सारु, मगजु
(२) सचु. तत्त्वसूत्र न. वचनु, चवणी.

तत्त्वमसि [सं] स्त्री. वेदान्त जो ततु - 'तूं ईश्वर ई आहीं'.
(२) धनु, पैसो.

तत्पर [सं] वि. तत्परि, फुडतु, मगनु, रुधलु (कम में).

तत्र [सं] अ. तिते, उते, हुन हंधि, हुते.

तंत्र [सं] न. (१) सुट्ट, धागो, तंदु, तार (२) डंबिलो,
अग्लो, सामानु सरो, बार बुचा (३) नीती, रीति
(४) गुलामी (५) हलति (६) हुनरु, कारीगरी.
तंत्रकला, तंत्रशास्त्र स्त्री.न. हुनर या कारीगरीज जी
विद्या-इल्मु-शास्त्रु, (इं) 'टेक्नॉलॉजी'. तंत्रनिकेतन न.
(इं) 'पॉलीटेक्निक'. तंत्रशाळा स्त्री. (इं) 'टेक्नीकल
स्कूल'. तंत्रज्ञ पु. कारीगरु, मशीन जो ज्ञाणू, (इं)
'टेक्निशियन'.

तंत्रपाठ पु. संजोगु, भोगु.

तत्रापि [सं] क्रि.वि. तडहिं बि, त बि.

तंत्री [सं] स्त्री. (१) तार, नोडी (२) तार जो साजु, वीणा,
स्मरंगी. वि. (१) उणियलु (२) ठगु, सिमिणो,
मकरेली, हिरफ्ती.

तत्रैव [सं] क्रि.वि. उतेई, उन जगुह ते ई, सागिए हंधि.

तत्सत् [सं] न. (१) ईश्वरु अमरु-अविनाशी आहे (२) नासु.

तत्सम [सं] वि. (१) साग्योई, उन जहिडो, हूबहू (२)
संस्कृत मां बियनि देसी बोलियुनि में जीअं जो तीअं
आयलु (लफ्जु).

तत्क्षण-णी [सं] क्रि.वि. बरवक्ति, हिकदमि, फौरन.

तथा [सं] स्त्री. (१) शकु (२) सचाई, हकीकत.

तथा [सं] क्रि.वि. (१) तीअं, तहिडीअ तरह (२) उर्फु (३)
हा, बराबर. तथातथा क्रि.वि. जीअंजीअं, जहिडीअ
तरह.

तथापि [सं] अ. तडहिं बि, तबि, इन्हीअ हूंदे बि.

तथास्तु [सं] उदगा. आमीन! शल इएं थिए, ठीक, हा.

तथ्य [सं] न. (१) सचु, सचाई, हकीकत (२) सारु, ततु.
वि. सचो, हकीकी, सचुपचु.

तद-त् [सं] सर्वनाम. ह, हूअ. तदंत क्रि.वि. सजोई,
सरासरि, असुलु. तदनंतर क्रि.वि. तडहिं, उन खां
पोइ. तदनुगुण-रूप-सार क्रि.वि. तहिडीअ तरह,
तहिडो. तदति क्रि.वि. तडहिं बि, त बि. तदर्थ क्रि.वि.
उन लाइ. तदुत्तर क्रि.वि. उन खां पोइ. तदुपरान्त
क्रि.वि. उन खां पोइ, उतां. तदेषीय वि. (१) हुन
मुल्क जो (२) परदेसी. तदभव वि. तंहिं मां
थियलु-धींदहु, तदभवु, संस्कृत जो उहो लफ्जु जो
बियुनि देसी बोलियुनि में थोरे फिरियल रूप में कम
अचे.

तदा [सं] क्रि.वि. तडहिं, तंहिं वक्ति.

तदात्म [सं] वि. जुदा न थियलु, जुदा न थियण जोगो.

तदारभ्य [सं] क्रि.वि. तडहिं खां, उन डीह खां.

तदूल [सं] पु. चांवर.

तदोत्तर [सं] क्रि.वि. तंहिं खां पोइ.

तंद्रा [सं] स्त्री. (१) आलसु, सुस्ती (२) निंडाखिडाई. तंद्रालु
वि. आलिसी, सुस्तु, निंडाखिडो.

तंद्री स्त्री. (१) आलिसु, सुस्ती, थकु (२) खुमारु (३)
एकाग्रता.

तद्रूपता [सं] स्त्री. सागूणाई, हिकजहिडाई.

तद्घी [सं] क्रि.वि. तडहिं, तंहिं वक्ति, तंहिं डीहं.

तन [सं] न. (१) तनु, सरीरु, बदनु (२) गाहु. तनमनघन
न. तनु मनु ऐं धनु.

तनई, तनाई स्त्री. तंबू या थंभो छिके ब्रधण जी नोडी.

तनखा [फा] पु. (१) प्यारु (२) वजूफो (३) वास्तो,
सन्बुधु (४) सरकारी खजाने मां रकम डियण जो
हुकुमु (५) मालिकी, हुकु.

तननं न. गुनगुनाइणु, चपनि में भुणिकणु.

तनय [सं] पु. पुट्ट. तनया स्त्री. धीअ, कन्या.

तनवी स्त्री. तेजु, चमक, फूह (जुवानीअ जो).

तनल [सं] न. भूसो, बुहु, तुह, कख.

तनसळ-साळ [सं] स्त्री. ताबी करण जो फ्रेमु.

तनाई [अ] (१) तंबू छिके ब्रधण जी नोड़ी (२) छिके ब्रधल नोड़ी (३) मददगार, सहाइता कंदडु शखु.

तनाखारी [फा] स्त्री. खियानत, पैसो खाइणु.

तनु-नू [सं] स्त्री. तनु, सरीर, बदन.

तनु-नू [सं] वि. (१) थोरो (२) नाजुकु, नफीसु (३) डुबिरो, सान्हिड़ो.

तनुज [सं] पु. पुटु. तनुजा स्त्री. धीअ, कन्या.

तनु-नू [सं] स्त्री. (१) तनु, सरीर, बदन, देहि (२) सुभाज, तबीअत (३) तबीअत या सरीर जी खबरदारी-संभाल (४) नाजुकु सरीर.

तनू स्त्री. ताकत, सघ.

तन्ना-न्हा [सं] क्रि.वि. तडहिं.

तन्मय [सं] वि. मगनु, महू, गुल्लानु.

तन्मयता [सं] लंज, लइ लीनु थियण जी हालति, कंहि गाल्हि में मगनु-महू धी वगण जी हालति.

तन्मात्र [सं] न. पृथ्वी-जल-तेज वगेरह जो बे हृदि सूख्यमु रूपु.

तन्वंगी [सं] स्त्री. नाजिनीनि, कोमल ऐं सुहिणी औरत.

तन्वल [सं] वि. कचो, नाजुकु, कचिड़ो.

तन्हारणे अ.क्रि. छिकिजणु, छिक अचणु.

तप [सं] न. (१) तपु, तपस्या (२) बारहनि सालनि जो अरसो या समो (३) पुबु. तपश्चर्या, तपस्या स्त्री. तपस्या. तपःसामर्थ्य न. तपस्या सां हासुलु थींदडु गैरि रवाजी बलु-ताकत. तपोधन, तपोनिधी पु. तपस्वी, बैरागी, जोगी. तपोबल न. तपस्या सा हासुलु थींदडु गैरि रवाजी बलु. तपोलोक पु. सतनि सुर्गनिमां छहों सुर्ग-लोकु. तपोवन न. तपोवन, तपस्या करण जो बन-संगलु, तपस्या कंदडु जोगियुनि जे रहण जो हंधु.

तपकणे अ.क्रि. सिमणु, टिमणु, वहणु.

तपकिरी वि. नासी रंग जो.

तपकिन्या वि. (१) नास डींदडु (२) नास विकिणंदडु.

तपकीर [सं] स्त्री. नास.

तपणे [सं] अ.क्रि. (१) तपणु, गरमु थियणु (२) तपस्या करणु (३) चिमिकणु, ब्रहिकणु (४) तपी बाहि थियणु (गुसे में).

तपन [सं] पु. सिजु. न. (१) तपति, जलिको (२) तजिलो (३) गरमाइश.

तपमान [सं] न. गरमी पबु, (इं) 'टैम्परेचर'.

तपशील [अ] पु. तफूसीलु, विचूरु, तफूसीलिवारि बयानु.

तपस्या [सं] स्त्री. तपस्या.

तपस्वी [सं] पु. तपस्वी, तपसी तपस्या कंदडु, जोगी.

तपळ [सं] वि. (१) तीसिरु, गुसे वारो (२) फुडितु, चालाकु.

तपास [अ] पु. तपास, जाच, गोल्हा, पुछा. तपासनीस पु. हिसाबु किताबु जाचींदडु.

तपासणी स्त्री. (१) जाच, तपास, चकास (२) जाइजो (३) (इं) 'इन्स्पेक्शन'.

तपासणे स.क्रि. (१) तपासणु, जाचणु, चकासणु, गोल्हणु (२) परिखणु, जाइजो वठणु.

तपी [सं] पु. तपी, तपस्वी.

तपीळ वि. तीसिरु, क्रोधी.

तपेली स्त्री. बाटी.

तपेले न. वड़ी बाटी, देगिड़ो.

तप्त [सं] वि. (१) ततलु, कोसो (२) जोश में-गुसे में आयलु. तप्तकांचन न. तपायलु-शुधि कयलु सोनु. तप्तदिव्य न. सखु आजिमाइश (जंहि मूजिबि ततल तेल में पियल शैइ हथु विशी बाहिरि कढिणी पवंदी आहे.)

तफावत [अ] स्त्री. (१) तफावतु, फर्कु (२) भेट, फर्कु, घटि वधाई (३) गलिती, भुल (४) दगा.

तबक [अ] न. (१) तबकु (२) नंढिड़ी थाल्ही, तसिरी (३) चुर, खड (४) दर्जो.

तबकडी स्त्री. (१) नंढिड़ी थाल्ही, तसिरी, रिकेबी (२) पालिकीअ में विहण जी जगुह (३) (इं) 'ग्रामोफोन रेकार्ड'.

तंबर वि. नशे या घमंड में चूरि-मस्तु.

तबल [फा] पु. कुहाड़ो.

तबल, तब्बल [अ] क्रि.वि. भरिपूरु, पूरो, सजो, समूरो.

तबलची-जी [फा] पु. धोकिडी.

तबला [अ] पु. तबिलो, धुकडु.

तंवाकू-खू पु. स्त्री. तमाकु.

तब्बेत, तब्बेत [अ] स्त्री. (१) तबीअत (२) सुभाउ (३) पूरु, मन जो लाडो.

तंबी [अ] स्त्री. (१) तन्बीह, ताकीद, चिताउ, धमिकी (२) मार, सज़ा (३) हार (४) लड़ाई.

तंबुरा [अ] पु. तंबूरो.

तंबू [फा] पु. तंबू.

तबेला [अ] पु. तबेलो.

तंबोरा [अ] तंबूरो.

तम [सं] पु. न. (१) तम, ऊंदहि, अंधूकार, कारंहि (२) अग्यानु, इयाणप (३) मूर्छा, बेहोशी (४) पापु (५) (गुसे जो) जोशु, आकड़ि, वडाई (६) तमोगुण.

तम [सं] गुण जो उरूजु-छेहु-हृद दर्जो डेखारीदहु प्रत्ययु. [मि. उच्चतम = तमामु मथाहों], इस्सु सुफति, मुबालगो, (इं) 'सुपरलेटिव डिग्री'.

तम स्त्री. परिवाह.

तमंचा [फा] पु. तमन्चो, पिस्तोलु.

तमणे, तमतमणे [सं] अ. क्रि. (१) बटाक हणणु, जखणु (२) शूके निहारणु (३) पोसिरणु, सड़णु (४) मुंह डियणु.

तमतमाशा पु. बटाक, बकबक, यखी.

तमस्वी [सं] वि. (१) क्रोधी, तीसिरु (२) अग्यानी, अंधो (३) ऊंदाहों.

तमा [अ] स्त्री. (१) परिवाह, लिहाजु (२) अहिमियत, वजणु, मुल्हु.

तमाम [अ] वि. पूरनु, सफलु. क्रि. वि. सभु, कुलु, मिङ्गोई.

तमालपत्र [सं] न. कमालपदु.

तमाशगिरी, तमासगिरी [अ] स्त्री. 'तमाशा' जो धंधो (डिसो 'तमाशा').

तमासगीर [अ] पु. (१) 'तमाशा' कंदहु कलाकारु (डिसो 'तमाशा'), तमाशगीरु (२) तमाशो डिसदंडु.

तमाशा-सा [अ] पु. (१) महाराष्ट्र जो हिकु लोकनाटक (२) खेलु, विंदुराईदहु तमाशो (३) लकाउ, तमाशो.

तमासूक [अर] पु. (१) दस्तावेजु, इकिरारुनामो (२) सहीह, ठपो.

तमिस्रा [सं] स्त्री. ऊंदाही राति.

तमी [सं] स्त्री. राति.

तमोहर [सं] पु. सिजु.

तय [सं] स्त्री. टीज.

तय क्रि. वि. तैड, फैसलि.

तया सना. हुनखे, हुन जो (कविता में कमि ईदहु लफ़्जु).

तयार, तय्यार [फा] वि. (१) तयारु, तयारि (२) राज़ी (३) सघारो, बलवानु.

तयारी [फा] स्त्री. (१) तयारी (२) सामानु सड़ो.

तयी [सं] क्रि. वि. तड़हिं, तंहिं वक्ति.

तर [सं] स्त्री. (१) तड़ु, पतणु, नंदिडी ब्रेडी (२) भरि, नदीअ जे हुन भरि (२) उपसमुंडु, खाडी. तरीचे भाडे न. पतणु. पतणु लंघाणी.

तर स्त्री. हृद, मर्यादा, सीमा. तरीपार करणे नेकाली डियणु, तडे कढणु.

तर प्रत्ययु-सिफति तफ़सील जी निशानी. मि. श्रेष्ठतर = वधीक श्रेष्ठ.

तर [फा] वि. तरि, आलो, ताजो, भरियलु, बुडलु.

तर [सं] अ. त, पोड ('अगर', 'जेकड़हिं' खे जवाबु डींदहु हर्फु).

तरकट, तर्कट [सं] न. कूडो कलंकु, इल्जामु.

तरकणे स. क्रि. तर्क ज़रीए ज़ाणणु, अनुमानु कढणु.

तरकश [फा] पु. तीरदानु, तीरकशु, बथी.

तरकाटा पु. पाणी मापु, (इं) 'हाइड्रोमीटर'.

तरंग [सं] पु. (१) तरंगु, लहर, छोली (२) पूरु, खनपल लाइ मन में ईदहु वीचारु (३) पाणीअ मथां गडु थींदहु तहु (४) पाणीअ जो फूकिणो.

तरंगणे अ. क्रि. (१) तरणु, वहणु (२) वाहिणु (गाल्हाइणु) (३) मुंझी पवणु, वाइडो थी ववणु (४) सीङ्गिणु.

तरंगिणी [सं] स्त्री. नदी.

तरच अ. (१) तंहिं करे ई, तंहिं लाइ ई, पक हुजे त, इएं थियो त, कबूलि.

तरंज स्त्री. पाणीअ जे मथां वारो तहु (किन कचिरे जो).

तरट [फा] न. (१) टाटु, गूणि (२) चहबुकु.

तरटे [का] न. (१) गूणि जे कपिडे जो पटो (२) ठेइहि, गंजाइप (३) मग़जु, कोपिरी. तरट्या वि. गंजो,

ठोड्हो.

तरड, तरडळ न. भिजायल कणिक पीहाङ्ग-डरण खां पोड
निकितलु बूसो-तुहु.

तरंड [सं] पु. वंशु.

तरडा वि. सुकलु, कूमायलु, फिको.

तरण [सं] न. (१) तरणी, तरण जी क्रिया (२) तरंदड शैड
(बेडी, तख्तो वगैरह) (३) तुरहो, मडु, टलो.

तरणा [सं] वि. (१) जुवानु, जोभिनीकु, सामायलु (२)
बुचटु, पठो. तरणाताठा, तरणाबांड वि. फूह
जुवानीअ में आयलु, जांठो.

तरणि-णी [सं] पु. सिजु.

तरणि-णी [सं] स्त्री. तरणी, नंदिडी बेडी, तुरहो.

तरणी [सं] वि. जोभनवती नारी, जुवानि औरत.
तरणीताठी वि. फूह जुवानीअ में आयल, सघारी
औरत.

तरणूक स्त्री. तदिबीर, छोटिकारे जो उपाउ-वसीलो.

तरणे [सं] अ.क्रि. (१) तरणु (२) बचणु, पारि पवणु (३)
मुक्ती या मोखु मिलणु. तरणोपाय पु. तदिबीर,
छोटिकारे जो को उपाउ, वसीलो.

तरंत पु. डेडरु.

तरतम [सं] न. साबह, इमृतियाजु, जमीरु, बिनि शयुनि जो
फर्कु सुगणण जी शक्ती.

तरवरणे अ.क्रि. (१) फुंडणु, फूकिजणु, सुजणु (२)
बांवरु-धमंडु थियणु, पेटु भरिजणु (३) गदि गदि
थियणु.

तरतरी स्त्री. उत्साहु, फुडिती, सघ, सुरहो थियण जी
हालति, ताजगी.

तरतरीत वि. (१) ताजो तवानो, होशियारु (२) सुरहो,
उत्साही (३) सिधो, उमो.

तरता [सं] वि. (१) तरंदड (२) किफाड्ती, न बुडंदड
(धंधो). तरतापंथ पु. सलामतीअ जो रस्तो, छोटिकारे
जो उपाउ. तरत्यापंथास लागणे मुसीबत मां छुटण जी
आशा नजुरि अचणु, नौबनो थियण जा आसार नजुरि
अचणु. तरते बुडते न. नफ़्ज़ो नुक्सानु.

तरतूद [अ] स्त्री. (१) बिलो, बंदोबस्तु (२) तयारी (३)

मथ नजुर (४) तदारकु, तद्बीर.

तरफ [फा] स्त्री. (१) तर्फु, पासो (२) ज़िम्नो.

तरफ [हिं] स्त्री. (१) बीरमु, (इं) 'लीवर' (२) दर लाड
आड-रंडक.

तरफका वि. गुमु थियलु.

तरफड-फडाट स्त्री.पु. फथिको, लोछ, तड्फ, खफो.

तरफडणे अ.क्रि. (१) खफे थियणु (२) फथिकणु.

तरबूज न. छांही, हिंदाणो.

तरबेज [अ] वि. मसिहुर, काबिलु, मडु, होशियारु.

तरम [अ] पु. ज़मीन जो दर्जो मुकिररु कंदडु अधिकारी.
स्त्री. ज़मीन जो दर्जो.

तरमुंडी स्त्री. गर्दीअ मां रस्तो कढण लाड मथे सां डिनलु
थेव्हो-धिको-थूनो.

तरल [सं] वि. (१) पाणियाठो, पतिरो (२) लरज़ानु,
कंबंदडु, चंचलु.

तरवटणे, तारवटणे अ.क्रि. (१) नशे-खुमार में हुअणु (२)
अखियूं निंदाखिडियूं थियणु (३) (नशे करे) घिडणु.

तरवरणे अ.क्रि. दिलि बहार थियणु, बे इदि खुशि थियणु.

तरवार [सं] स्त्री. तर्वारि, तरारि, तल्वार, तरार.

तरवार-तलवार बहादर-दूर वि. (१) तलवारियो,
शमशेरबाजु (२) जोधो, वीरु (३) तीसिरु, शेडाकारु
(४) बटाकी (५) नामवरु, मशहूर.

तरस [सं] पु.न. चराखु, चीते जहिडो चिटकमिरो जानिवरु.

तरसणे [हिं] अ.क्रि. (१) तडिफणु (२) थकिजणु, तंगि
थियणु (३) तिरासिजणु, उब में व्याकुलु थियणु.

तरळ-ळा स्त्री. बदिहाज़िमे करे थींदड दस्त.

तरळ [सं] वि. (१) पाणियाठो (२) चंचलु, चालाकु,
फुडितु.

तरळणे अ.क्रि. (१) चंचलु थियणु (२) मति मारिजणु,
मुंझणु, वाड्डो थी वगणु.

तराई [सं.हिं] स्त्री. तराई, माथिरी, पहाड जे तरे वारी
जमीन.

तराजू [फा] स्त्री. तराजू, ताराज़ी, साहिमी.

तराटणे अ.क्रि. मुश्कू ब्रधणु.

तराठा पु. (१) सीट, आकडि (२) बटाक, लबाड (३) बब

(कढणु).

तरांहे [सं] न. जहाजु, वडो बेडो, गोराबु.

तराणी स्त्री. दड़िको, दब.

तराफा पु. बेडो, गोराबु, तुरहो, तरहो.

तरारणे अ.क्रि. फुंडणु, सुजणु.

तरावट स्त्री. (१) गशी, नशो (२) उत्साहु, फुडिती (३) थघाणि.

तरासणे अ.क्रि. (पतो) काटणु, (तास) ढपणु.

तरी [सं] स्त्री. बेडी, किशती. तन्या पु. पातिणी, बेडीअवारो, पारि उकारीदडु.

तरी [सं.फा] स्त्री. (१) खाडी (२) दर्याही रस्तो (३) चांवरनि जे पोख लाडू काराडूती जमीन, घणे पाणीअ वारी जमीन.

तरी न. वारी, किचिकिचि.

तरी उ.अ. (१) तंहिं हूंदे बि, त बि, तड्हिं बि (२) घटि में घटि (३) तंहिं करे.

तर-रु [सं] पु. वणु. तरवर पु. वडो-श्रेष्ठ वणु.

तरुण [सं] वि. जुवानु, बालगु. तरुणपण न. जुवानी, जोभनु, जुवाणी. तरुणपिढी स्त्री. जुवान टही, नंढी पोच. तरुणसूर्य पु. मंसंदि, बिपहरी. तरुणी स्त्री. जुवानि छोकरी-स्त्री.

तर्क [सं] पु. (१) अनुमानु, तर्कु, दलीलु, कल्पना (२) धुको, कियासु, अंदाजु, अटकल (३) इल्मु मन्तिकि, (इं) 'लॉजिक', न्यायविद्या (४) अकुलु, मति (५) खबर (६) अनुमानु, नतीजो, हासुलु. तर्ककौशल्य न. अनुमानु या कल्पना करण जी चतुराई. तर्कगम्य वि. अनुमान करण जोगो, जेको अनुमान जुरीए ज्ञाणी सधिजे. तर्कप्रधान वि. कियासी, ध्यानी. तर्कबाज वि. बहिस्र में माहिरु. तर्कविद्या स्त्री. (१) इल्मु मन्तिकि, न्यायविद्या (२) अनुमान या कल्पना करण जी चतुराई. तर्कवृत्ति-स्त्री. दलीलबाजी, मुबाहिस्सो. तर्कशास्त्र न. इल्मु मन्तिकि, (इं) 'लॉजिक', अनुमान जो शास्त्रु. तर्कशुद्ध वि. (१) मन्तिकी (२) कवी, पको. तर्कज्ञान न. अनुमानु करण जी शक्ती. तर्कातीत वि. अनुमानु करण खां परे.

तर्कट न. (१) गलति दलीलबाजी, खराबु-बुरो अनुमानु (२) इल्जामु.

तर्कश [फा] स्त्री.पु. तीरकशु, बधी.

तर्क्य [सं] वि. अनुमान या तर्क सां समुझण जोगो, वीचार करण जहिडो.

तर्जणे [सं] अ.क्रि. (१) घटि लेखणु, धिकारणु (२) छडे डियणु.

तर्जन [सं] न. (१) बेइजती, निंदा (२) दड़िको, छिड़िब.

तर्जनी [सं] स्त्री. डणिसी आडुरि.

तर्जुमा [अ] पु. तर्जुमो, उल्हो, अनुवादु.

तर्णक [सं] न. गाबो.

तर्पण [सं] न. (१) तिरप्ती, संतोषु, खुशी (२) राजी करणु, खुशि करणु (३) पितरनि खे पाणी डियण जी रसम (सिराधु) (४) अखियुनि में बेहदि गिहु या हवा वगेरह विझणु.

तर्पिणे [सं] स.क्रि. राजी या खुशि करणु.

तर्पित [सं] वि. राजी, खुशि, तृप्तु थियलु.

तर्फे क्रि.वि. तर्फा, पासाति.

तन्या [सं] पु. मलाहु, बेडीअ वारो, पातणी.

तरं वि. तरि, आलो.

तरं क्रि.वि. नशे या खुशीअ में चूरि-मस्तु.

तर्ष [सं] पु. इछा, उब, वासना.

तन्हा [अ] स्त्री. (१) तरह, नमूनो, किस्सु, तरीको (२) रीति, ढंगु (३) पूरु, रीचकु (४) नतीजो, अन्तु. तन्हातन्हा करणे तरह तरह जो मिखिर करणु. तन्हेवाईक वि. (१) अजीबु (२) लहिरी, पूरालो, टेमी, भौरीअखाधो.

तन्हाण न. गंदु, किनु, धप, बांस.

तल [सं] न. (१) तरो (कंहिं शैड जो) (२) मधु, सतुहु, जमीन (३) (हथ जी) तिरी (४) सपाटु, तरु.

तलख, तल्लख [फा] वि. (१) तल्लु, तिखो, शोखु, जोशीलो (२) चालाकु, तेजु, चुस्तु, खडो तडो, फुडितु.

तलखली स्त्री. (१) आंधिमांधि, बे आरामी, तडफ (२) बे सुबुरी (३) बुखार जो जोशु.

तलफ, तल्लफ [अ] स्त्री. (१) तलब, छिक, नशे लाडू तिखी

इछा (२) हेर, बुरी आवत.

तलब [अ] स्त्री. (१) बुरी आवत, हेर (२) छिक, नशे लाइ
तिखी इछा, तलब (३) पधार, मजूरी (४) सडु,
नीड.

तलम वि. नरमु, नफीसु, नाजुकु.

तलवार स्त्री. तलवार. (हिंसो 'तरवार').

तलाठवार, तलाठी पु. तपेदार, गोठ में वसूलि कयल
सरकारी पैसे जो हिसाबु रखंदडु लेखारी-मुन्वी-क्लार्कु,
पटवारी.

तलाब [सं] पु. तलाउ.

तलाबा पु. गश्तु (लगाइणु), पहिरो, नजुरदारी.

तलाश-स [फा] पु. तलाश, गोला, गोल्हा.

तल्प [सं] न. (१) हंघु, बिस्तिरो (२) औरत, पत्नी.

तल्पकी वि. विभिचारी.

तल्लख [फा] वि. (१) तल्लु, तिखो, जोशीलो (२)

चालाकु, फुडितु (३) तेजु, तिखो.

तल्लीन [सं] वि. लीनु, मगनु, गलितानु.

तब [सं] पु. ज़ोर, जोशु.

तब [सं] पु. स्त्री. तहु, खल, झिली, पदों, थरी.

तब [सं] सना. तुहिंजो (कविता में कमि ईदडु लफ़्जु).

तंब [सं] क्रि.वि. (१) उन वक्ति, तडहिं (२) तेसिताई.

तंब, तब, तबई [सं] स्त्री. भांवाटी, चकरु, बे होशी.

तबई स्त्री. मिटीअ जो थांउ.

तबई [फा] स्त्री. आफ्त, मुसीबत.

तवक [सं] पु. क्रोधु, गुसो, जोशु.

तवका [सं] पु. ताक़्त, ज़ोर, उत्साहु, धीरजु.

तवकीर-कीळ [अ] न. निशास्तो, पेणु, आहरि (२) अरारोदु.

तवंग [सं] पु. (१) तिरविर, पाणीअ जो मथां सणभ सबडु
रोशिनार्ईअ जे किरणनि जी क्षिरमिर (२) थरी
(पाणीअ मथां तहु) (३) धुंधि, पदों (अखियुनि
मथां).

तवणा पु. कमंद जे लठियुनि जो ढिगु.

तवतवणे अ.क्रि. चिड़णु, खफे थियणु, जख खाइणु.

तवर, तंबर पु. सलो, गौंचु.

तवर [अ] प. जोशु, ज़ोर. (हिंसो 'तऊर'). तवरी वि. (१)

तीसिरु, चिड़िणो, जोशीलो (२) बहादुर.

तबर क्रि.वि. होडांहुं, हुन भरि.

तंबर, तबरी, तंबरी क्रि.वि. तेसिताई.

तबरक क्रि.वि. तडहिं.

तबरे न. टीनु, निकिलि धातू.

तबा [सं] पु. (१) तजो (२) वर्कु (सोन जो) (३) संवति
वारी जमीन. तबातोबरा पु. (१) सामानु सडो (सफर
जो) (२) गुज़ारो, गुज़र.

तबाई [फा] स्त्री. तांवणु, नुक्सानु, खोटि.

तबाका पु. ताक़्त, सघ, वसु, लियाक़्त.

तबाजा-जू [अ] पु. स्त्री. (१) इन्ज़ामु (२) फज़ीलत वारी
हलति (३) सार संभाल.

तवानणे [फा] अ.क्रि. ताजो तवानो थियणु, बुत में वरणु,
पाण भरो थियणु.

तवारीख [अ] स्त्री. तारीख़, इतिहासु.

तवांत क्रि.वि. उन हालति में, इन हूंदे.

तसदिक [अ] स्त्री. तसिदीक़, पुछा, जाच.

तसदी [अ] स्त्री. तकिलीफ़, खफ़े.

तसदूक पु. घोर, घोरे कयलु दानु.

तसबीर [अ] स्त्री. तस्वीर.

तसर [सं] स्त्री. पतंगु, परवानो.

तसराळे न. तासिरो.

तसलमात [अ] स्त्री. (१) त्रिए जी फ़ैज या पैसो वगेरह
इस्तिअमालु करणु (२) अमानत (३) इन्ज़ामु.

तसला वि. तहिडो, तंहिं जहिडो.

तसा वि. तहिडो, तंहिं जहिडो, तहिडे किसम जो.

तसा [सं] क्रि.वि. (१) तीजै, तंहिं नमूने, तहिडीअ तरह
(२) उनहीअ दमि, उछति, यकिदमि, फ़ैरन, सिधो.

तसू [फा] पु. तसू, कंहिं बि शइ जो थोरो ज़ादों.

तस्कर [सं] पु. चोर, फोरु, स्मगलर. तस्करी स्त्री. चोरी,
स्मगलिंग.

तस्त [फा] न. तासिरो, कूजो (हथु-मुंहं धूअण लाइ).

तस्बीर [अ] स्त्री. तस्वीर.

तस्मा पु. तस्मो, चमिडे जो पटो.

तस्मात् [सं] क्रि.वि. (१) तंहिं करे, उनहीअ करे, तंहिं लाइ

(२) एतिरे में.

तह [फ़.अ] पु. (१) ठाहु, करार, सुलिहु (२) मन्जूरी.

तहनामा पु. सुलहनामो, सुलिहुनामो, अहदिनामो.

तहकीक [अ] वि. तहकीकी, यकीन करण जोगो.

तहकुबी [अ] स्त्री. महमिली, मुअतली, बांदि रखणु.

तहकूब-प [अ] वि. महमिलु.

तहगिरी स्त्री. डिंसो 'तगिरी'.

तहत-द [फ़] क्रि.वि. ताई.

तहमुल-मूल पु. डिरिदाई.

तहसील-सील [अ] स्त्री. (१) तहसील, सरकारी ढल जी वसूली (२) तअलुको. तहसीलदार पु. तहसीलदार, ढल जी वसूली कंदहु अधिकारी.

तहहयात [फ़] क्रि.वि. मरण ताई, ज़िंदगी भर.

तहादार [फ़] वि. (१) नओं निकारो (२) ताजो.

तहान [सं] स्त्री. उज, प्यास. तहान घालविणे-मोड़णे प्यास बुसाइणु. तहानेला वि. उनायो, उनायलु, प्यासी, तासियो.

तळ [सं] पु. (१) तलु, तरु, तरो, हेठु (२) ज़मीन, पटु, सतहु (३) मंज़ल, डेरो, पाणो, पहाउ (४) छाविणी (फौज जी). तळ करणे मंज़िल विझणु, तंबू हणणु, डेरो करणु. तळ घालणे तरो हणणु (बूट खे). तळ झाडणे खाई खपाए छडणु. तळ थांबणे तरु बुधणु, थाईको थियणु. तळावर बसणे-रहाणे (१) डुखिया डीहं अचणु, गरीबु थियणु (२) घरि विहणु. तळकोकण पु. (१) गोवा प्रदेश (२) सह्याद्री पहाड ऐं अरबी समुंड जे विचवारो प्रदेश. तळखंड न. जंड जो हेठियों पुडु. तळघर न. तहखानो, बुहिरो. तळघाट पु. तराई, निसीबु. तळझाडा पु. (१) खाली, बुसो (घर) (२) तलाशी, झाडू, झडती (३) ज़मीन बुहारे करण जी क्रिया (४) खाई खपाए छडणु. तळटीप स्त्री. सुफे हेठां शरह, तहति, (इं) 'फुद नोद'. तळपाय पु. पेर जी तरी. तळमजला पु. तरे वारी मंज़ल या घर. तळवट पु.न. (१) मैदान, पोठो (२) पहाड जे तराईअ वारो पटु. तळवटी शअ. हेठि, हेठिएं हिसे में. तळवा पु. हथ जी तिरी, पेर जी तरी.

तळव्याची आग मस्तकास जाणे (गुसेमें) तपी बाहि थी ववणु, बाहि वठी ववणु. तळहात पु. हथ जी तिरी. तळहाताचा मळ पु. डाए हथ जो खेलु, तमामु सवलो कमु. तळहाताच्या फोडाप्रमाणे जपणे साह जियां सांढणु.

तळकट वि. तरियलु, तरण जी बांस वारो.

तळका वि. तरियलु.

तळका पु. (१) तडे जो - फ़रासीअ जो टुकर (सुम्हण लाइ)

(२) फुल्को (३) फोफींदो, फूकिणो.

तळण [सं] न. (१) तर, तरण जी क्रिया (तेल-गिह में)

(२) तई, कडाही (३) तर, तरण जी शैड, तरियल शैड.

तळणी स्त्री. तई.

तळणे स.क्रि. तरणु (तेल-गिह में), धुवणु.

तळत पु. हथ जी तरी.

तळतळ स्त्री. (१) चकरु, भांवाटी (२) क्रोध, गुसो (३) बेचैनी, तडफ.

तळतळणे अ.क्रि. (१) उस में परेशानु थियणु (२) तडिफणु, फथिकणु (३) गुसे में छडधूं हणणु, जख खाइणु (४) जीअण मां बेजाारि थियणु.

तळतळाट पु. (१) क्रोध में आयल जनता जो राजा खे डिनलु पारातो या पिट (२) तमामु घणो गुसो, डमरु, क्रोध (३) जुलु.

तळपट न. तबाही, बर्बादी, खानु मानु चटु.

तळपणे अ.क्रि. (१) चिमिकणु, बहिकणु (२) बरणु (३) चोराइण जे इरादे सां कंहिं शैड जे चौघारी फेरा पाइणु.

तळमळ स्त्री. (१) तडफ, बे आरामी, आंधिमांधि (२) ओनो, चिंता (३) पछुताउ.

तळमळणे अ.क्रि. (१) तडिफणु, बेचैन थियणु (२) चिन्ता या ओनो थियण करे व्याकुलु थियणु, दिलि हुडकणु, उकांढिजणु.

तळवा पु. हथा या पेर जी तिरी.

तळसणे स.क्रि. (१) पन छिनी टारी साफु करणु, रोइणु (२) छिनणु, छिलणु.

तलसाण स्त्री. तरण जी बांस.

तलहातणे स.क्रि. हथ जे तिरीज सां महिटणु, कलणु (अटो).

तलहावणे स.क्रि. तळ अचणु, तपणु, कोसो थियणु, सडणु,

कोसो वाळ लगणु, लहिसिजणु, लूसाटिजणु.

तलहासणे स.क्रि. तोडि ताई निबाहिणु-पूरो करणु.

तळी स्त्री. (१) खूह जे चौधारी हंयलु फर्शु (२) जंडु, जंड जो पुडु (३) फकीर जो कटोरो (४) नवरात्र (नीमी) जे डींहेनि में साहुरनि तर्फां या घोट तर्फां मोकिलियल कुंवारि लाडू सूखिडी-जंहे में, वगो, हैड, कुंगू ऐं टोल हुंदा आहिनि. तळी उचलणे (१) को कमु मिसी करे करणु (२) कम तां लहिणु. तळीराम पु. पंहेजो साहु, मनु, अंदरु. तळीराम गार करणे (पंहेजो) अंदरु ठारणु.

तळे [सं] न. तलाउ.

तलक पु. (१) वाढो, डखणु (२) वेरू, वेर वट्ट, बुंदो, कीने वारो, बुगुजु सांदीदडु शखु.

तल वि. ज़ाणू, माहिर, कारीगर, काबिलु.

ताई स्त्री. (१) वडी भेण, दादी (२) ज़ालुनि जे नालनि पुठियां लगंदडु इज़त जो लफ़्ज़ु. (मि. गंगूताई).

ताईत [अ] पु. ताइयु, तअवीजु, रख्या.

ताऊस [फा] पु. (१) ताऊस (२) मोरु (३) रागु जो साजु.

ताक [सं] न. डुधु, छाच, सणि, सारो. ताकापुरते रामायण कमु कढण लाडू मिठो मिठो गाल्हाइणु. ताकास तूर लाखू न देणे तिरीज तेलु न लगणु डियणु. ता म्हणता ताकभात समजणे इशारे सां सभु सभुसणु, हिकिडे अखरु सां सभु समुसी ववणु.

ताकत-द [अ] स्त्री. ताकत, बुलु, सध.

ताका-गा पु. ताकियो, थानु.

ताकोला वि. अधूरो, अणपूरो.

ताग पु. सिणी, सिणीज जो वणु. तागकूट पु. अजायो मथो हणणु, मगजमारी.

तांगडणे स.क्रि. (१) कंहे खे बुधणु, टंगू बांहुं बुधणु (२) छिकणु.

तागडी स्त्री. ताराजी.

तागा पु. (१) ताकियो, थानु (२) धागो (३) असो.

तांगा [हिं] पु. टांगो, घोडे गाडी, बगी.

तागाईत, तागायत [फा] त.यो.अ. ताई (मि. आज तागायत = अजु डींहे ताई).

ताबा [फा] वि. ताजो. ताबाकलम पु. कलमु ताजो.

ताबी पु. ताजी, अरबी घोडो.

ताट न. (१) पाल्ही (२) टाटु, गुणि जो कपिडो (३) डांडी, कानी (४) कानो, गुनो (जूअरि वगेरह जो).

ताटकळणे अ.क्रि. वेही वेही तंगि थियणु, पकिजी पवणु, लिड सूर करणु, सीडणु, सरीर सीटीजणु, कुडिजणु (लिड).

ताटका [सं] स्त्री. सेडाकारि औरत.

ताटनी स्त्री. नंदिडी पाल्ही, तसिरी.

ताटबा [सं] पु. गुलनि जो बारो या कतार.

ताटस्थ [सं] न. इन्तज़ार, राह डिसणु, ओसीडो (२) बे तरफवारी.

ताटातूट स्त्री. जुवाई, विछोडो.

ताटाळे न. पाल्हणूं रखण जो छिको.

ताटी [सं] स्त्री. (१) काई, जनाजो (२) किडो, बांस जे काठियुनि या गाह वगेरह जो दरु (३) बारो (गुलनि जो) (४) गाहणि, (५) 'वडटल्स'. ताटी कापणे भजी ववणु, खारीज हेठां कांज भजणु, उवमु पैदा हुअणु.

ताटूक, ताट्या न.पु. नंदिडो सानु.

ताठ वि. (१) टाटु, सोटु, सीटियलु, सखु, सिधो, ठिगियलु (२) कशियलु, सोड्हो. पु. (१) सीट, सोटाणि, सोटाई (२) आकडि, टेगरि.

ताठणे अ.क्रि. (१) ठिगणु, सखु थियणु, सीटिजणु (२) टाटिजणु, ठिगणु, टेगरिजणु, अभिमान में फुंडणु (३) छिके सिधो करणु-थियणु.

ताठर वि. (१) सोटु, सीटियलु, सखु, सिधो (२) मगिरु, ज़िदी, रखु, निठरु (३) छिकियलु, ताणियलु (४) घाटो, सोड्हो (५) डटो मुटो.

ताठरणे अ.क्रि. (१) सीटिजणु, सखु थियणु (२) सीटिजी हलणु, टेगरिजणु.

ताठा पु. (१) सीट, सोटाणि, सोटाई (२) सखु, डाटाई,

डाहु (३) टाटाई, मगिरूरी, टेगरि, आकडि (४)
छिक, छिकताण.
ताठी स्त्री. बेहोशी.
ताह [सं] पु. खजी, खजीअ जो वणु. ताहगोळा पु. खजीअ
जो मगजु-सतु. ताहमाह वि. तमामु डिघो-लंबो,
कदावर.
ताहकन-दिशी क्रि.वि. हिकदमि, उमालक, ताह आवाजु
करे-ठकाउ करे (चमाट हणणु, भवणु, हलणु), फह
करे.
ताहणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु, मारणु, कुटणु (२)
सेखत-सजा डियणु.
ताहणे [फा] स.क्रि. (१) ताडणु, जाणणु (२) धुको हणणु,
अनूमानु कढणु (३) भेटणु, भेट करणु.
ताहमाह क्रि.वि. ज़ोर सां-तेज़ीअ सां, गुसे सां.
ताहन [सं] न. मार, सेखत, सजा.
ताहपत्री स्त्री. तालपत्री.
ताहबाजी [फा] स्त्री. धुको, अनूमानु, अटिकल, तक.
ताहव [सं] न. (१) शंकर जो नाचु (२) मर्द जो नाचु (३)
भलु डाह, घरु मये ते खणणु (४) तीलीअ मां थंभु
बणाइणु.
ताहा [फा] पु. (१) अनूमानु (२) भेट, तुलना (३) बराबरि,
मदु.
ताहा पु. (१) धणु, वगु, वलरु (२) मेहु, सुंडु, टोली.
ताहातुडी क्रि.वि. ओचितो, अचानक (मौतु).
ताहातोह-डी स्त्री. (१) ज़बरदस्तीअ थियलु-कयलु
विछोडो-जुवाई (२) छिकताण, छिनपट.
ताहातोहा पु. जादू टोणो, कामणु.
ताहाफाटा पु. खर्चे खाई छडणु, उडाए छडणु.
ताही स्त्री. (१) ताड़ी, खजीअ जो अर्कु (२) कमान (छटीअ
जी).
ताहेल पु. (१) गोराब या बेड़े जो मालिकु-रहबर, मुख्णु
मीरबहिरु-नाखुओं (२) अगुवानु.
ताण [सं] पु. (१) ताणु, छिक, छिकताण, सट (२) पतोइ,
निचोइणु, पतोइ (३) यकु (४) तफाजा, धुर, तखिब
(५) तंगी.

ताण न. (१) मोक़ा, वसु (२) बार.
ताण न. समुंड जी वीरि चडहणु.
ताण वि. सखर, रजु (शख़सु).
ताण-न [सं] स्त्री. सरसी, बालादस्ती, उचाणि, शह डियणु.
ताणणे [सं] स.क्रि. (१) ताणणु, छिकणु. डिघेरणु (२)
वहाइणु (कम में) (३) लाख लाहिणु, गाल्हाव
डियणु. ताणून निजणे बे ओनो थी सुम्हणु.
ताणा [सं] पु. ताणो, तावी.
तात [सं] पु. पीउ, पिता (२) इज़त जोगो शख़सु.
तांत [सं] स्त्री. तंदु, तार, धागो.
तातह-डी स्त्री. (१) तंगी, सोइह, सख़ु ज़रूरत (२)
तकडि.
तातहणे अ.क्रि. (१) सख़ु ज़रूरत हुअणु (२) तकडि में
हुअणु. तातहीचा वि. ज़रूरी ऐं तकिडो, (इं) 'अर्जद'.
तातणे [सं] स.क्रि. (१) तपणु, तपाइणु (२) उचाइणु (२)
उचाइणु, आज़ारणु.
तातवणे [सं] अ.क्रि. (१) उचाइणु, परेशानु थियणु, तंगि
थियणु (३) रडिकरणु (गुसे में), छितो थियणु.
तातू, तातू [सं] पु. तंदु, धागो.
तात्काल-ळ क्रि.वि. सटि पटि, हिकदमि, उछति.
तात्कालिक [सं] वि. उन वक्त जो, तकिडो, उन वक्ति
ज़रूरी हुंदहु, तुर्तु, वक्ताइतो.
तात्त्विक [सं] वि. (१) फेलिसूफीअ जो (२) सच या उसूल
सां वास्तो रखंदहु (३) हकीकी, सचो. न. ततु, सार.
तात्पर्य [सं] न. (१) तात्पर्य, सार, ततु (२) मकसदु,
मतिलबु.
तात्पुरचा [सं] क्रि.वि. ज़ोरीअ, ज़ाणीवाणी.
तात्पुरता [सं] वि. थोरे वक्त लाइ, आरज़ी, वक्ती.
तात्या [सं] पु. वडे माण्हूअ खे सहु करण लाइ कमि ईदहु
लफ़ज़.
तांत्रिक [सं] वि. (१) हुनरी, कारीगरीअ जो (२) रसमी.
तादात्म्य [सं] न. (१) एकता, हिकजहिदाई (२) लंउ,
लीनु, लइलानु थियण जी हालति.
तांदुळ, तांदूळ [सं] पु. चांवर.
तावुप [सं] वि. (१) हि जहिडो, सरीखो, उन किस्म जो

(२) खासि (३) थोरो, ज़रो, तिरु (४) धक घटि, तेतिरो.

तान [सं] स्त्री. तान, सुरु, आलापु.

तान [सं] स्त्री. (१) उज, प्यास (२) हबछ. तानभूक स्त्री.

उज ऐं बुख, सरीर जूं ज़रूरतूं.

तान वि. (१) झलाऊ, जटाऊ (कपिड़ो) (२) महांगो.

तान-ना-नी [सं] वि. थनु पीअंदडु (बारु).

तानबड-डे न. कननि जो हिकु ज़ेवर.

तानाशा पु. अयाशु, विलासी शब्बु.

तान्द [सं] स्त्री. उज, प्यास.

तान्दबट वि. थनु पियाकु, दुकनि ते, किको.

तान्दावणे अ.क्रि. उज लगुणु. तान्देली गाय चिखल खाय बुख में बसर बि मिठा.

तान्दाळू वि. उजायलु, प्यासी.

तान्दा [सं] वि. थनु पीअंदडु, दुकनि ते, किको.

तान्दुला वि. नंदिड़ो बारु, किको, किकिड़ो, थनु पीअंदडु.

ताप [सं] पु. (१) तपु, बुखारु (२) ताबु, गरिमी, तपति (३) चिड़, तीसो (४) खफो, सताऊ, आज़ारु, तकिलीफ (५) तड़फ, बेचैनी (६) दहशत, डखो. तापकरी वि. बुखारु थियलु. तापनली स्त्री., तापमापी पु. गर्मी मापु, (इं) 'थर्मामीटर'.

तापट वि. तीसिरु, चिड़िणो, गरमु सुभाअ जो, चिणिगी.

तापणे अ.क्रि. (१) तपणु, तापिजणु, गरमु थियणु (२) तपणु, काविड़िजणु. तापल्या तब्यावर पोळी भाजून घेणे तती दांगीअ ते लोलो थिफणु.

तापन [सं] न. तपाङ्ग-गरमु करण-छेड़ण-चर्चु डियण जी क्रिया.

तापविणे स.क्रि. (१) तापणु, तपाङ्गु, कोसो करणु (२) कावड़ि डियारणु, छेड़णु.

तापस-सी [सं] वि. तपस्या कंदडु, तपस्वी.

ताफा [अ] पु. (१) ताङ्फो, टोली, टोलो, कलाकारनि जी टोली (२) तुरहो, बेड़ो.

तांब [सं] स्त्री. (१) कटु, जंगु (२) सिजु उभिरणु, लालणि, गाड्हाणि (३) चिचिड़ु. तांब झाडणे लाख लाहिणु, गाल्हाव डियणु.

तांबट, तांबटकर [सं] पु. ठाठरो, टामे जो बासण ठाहींदडु शब्बु.

तांबट [सं] न. छिति ठाहिण लाड कमु ईदडु गाड्हो ऐं खहुरो गाहु.

तांबड [सं] स्त्री. गाड्ही मिटी-जमीन. तांबडतोंड्या वि. गोरो, साहिबु. तांबडमाती स्त्री. गाड्ही मिटी. तांबडसर वि. गाड्हेरो, गाड्हसिरो. तांबडसांज स्त्री. संझा. तांबडा वि. गाड्हाहो, लालु. तांबडे फुटणे पिरिह फुटणु, असुरु थियणु.

तांबडतावे क्रि.वि. झटि पटि, हिकदमि, फौरन.

तांबणे अ.क्रि. कटिजणु (लोहु).

तांबनेल वि. कटियलु, जंगु लगलु.

तांबरणे अ.क्रि. (१) गाड्हो या लालु थियणु (२) कटिजणु, कटु चड्हणु (३) फसलु नासु थियणु (मर्ज करे).

तांबरा पु. (१) कणिक या जूअरि जे फसलु जी हिक बीमारी, जंहि में पोख गाड्ही थी सडी वेंदी आहे (२) कटु.

तांबविणे स.क्रि. कटु चाड्हणु.

तांबसर वि. गाड्हसिरो, गाड्हेरो.

तांबळ न. गाड्ही जमीन वारो सुबो इलाड्को.

ताबा [अ] पु. (१) ताब्यो, कब्जो, मालिकी (२) ज़ाब्यो, अख्तियारी. ताब्यात वि. ताबिअ, कब्जे में, हथ में, अधिकार हेठि.

तांबा [सं] वि. गाड्हसिरो.

तांबूल-ळ पु. पानु (खाड्णजो).

तांबूस वि. गाड्हसिरो, गारांझो.

तांबे न. टामो (धातू).

तांबेजणे अ.क्रि. कसिजणु, कटिजणु (धातू).

तांबेरी वि. टामे मां ठहियलु, टामे जे पत्रे सां मड्हियलु.

तांबेसांज स्त्री. असुरु या सांझी, या अहिडे वक्ति नज़रि ईदड आकास जी लालाणि.

तांबोळी पु. पान वारो, पान विकिणदंडु.

तांब्या पु. लोटो.

तांब [सं] पु. (१) यवनु, मुसलमानु, पठाणु (२) अंग्रेजु.

तांभारणे अ.क्रि. गुसे में तपी बाहि थियणु, छिड़णु.

तामस-सी, तामसिक [सं] वि. (१) तमोगुणी (२) तामिसी,

तीसिरु, चिडिणो, टांडीअ तपिणो, क्रोधी (३)
 जालिमु निर्दई, पापी, दुष्ट (४) ऊंदाहों, अंधारो
 (५) अग्यानी, मूर्ख (६) गरमु, साईंदडु. तामसीपणा
 पु. तामशि. तामसोपचार पु. खौफनाकु ऐं तेजु इलाजु.
 ताम्र [सं] न. टामो (धातू). वि. गाइहो. ताम्रचूड पु. कुकुडु.
 ताम्रघातु पु. गेरू. ताम्रपट-पट्टी-पत्र पु. स्त्री. न. टामे
 जी तख्खी-पटी (हिनते राजा जे ब्राह्मण खे कयल दान
 जो जिकिरु कयलु हूंदो आहे.). ताम्रभस्म न. टामे जी
 भस्म.
 ताम्हण न. पूजा वगेरह लाइ कमु ईदडु गोलु ऐं तराखिडो
 बर्तनु.
 तार [फा] स्त्री. (१) तार, तंडु (२) नशो, खुमारु, मदहोशी
 (३) तार, 'टेलिग्राम' (४) आकडि (५) समाधीअ
 जी हालति. तारदोर पु. छेडो (Naut) तारायंत्र न.
 तार, 'टेलिग्राफ'.
 तार वि. वडो (आवाजु).
 तारक, तारता वि. तारणहार, मुसीबत में मददगार.
 तारका [सं] स्त्री. (१) तारो, तारा (आकास जा) (२)
 अखि जी पुतिली (३) शहाबु, किरंदडु तारो (४)
 फिल्म अडक्टेस.
 तारकाबारका वि. (१) मुंझियलु, हकोबको, वाइडो (२) ठु
 (३) चिडिणो (४) मतिवालो.
 तारकीपारखी वि. (१) धूर्तु, ठु, चालाकु, होशियारु (२)
 सुजागु.
 तारंगण, तारांगण न. रूअणु, छड्छूं हणणु (नंदिडो बारु).
 तारण [सं] न. (१) रख्या, मुक्ती, निजात, छोटिकारो (२)
 गिरवी (३) जमानत, जामिनु, धरावत. तारण
 व्यवसायी पु. गिरवी रखण वारो.
 तारणे [सं] स.क्रि. तारणु, रख्या करणु, मदद करणु,
 मुसीबत खां आजो करणु, मुक्ती डियणु, बचाइणु.
 तारता वि. तारणहार, मुक्ती-मोखु डींदडु.
 तारतखाना पु. काकूसु, पाखानो.
 तारतम्य [सं] न. (१) चढे मठे जी परिख, साबाह, तमीज,
 पछाण (२) फर्कु, तफावतु (३) आदरभाज,
 महिमाननवाजी.

तारंतार क्रि.वि. पूरो पूरो, हूबहू, बराबर.
 तारंबळ, तारांबळ स्त्री. (१) डुक डोइ, तडि तकडि,
 फडिफोट (२) हिरासु, टाकोरो (३) डपु, भज (४)
 तंगी, मुह्रिताजु थियणु.
 तारबट वि. वेडे या गोरब जरीए आंदलु मालु, विदेशी.
 तारबट, तारबटलेला वि. नशे में चूरि, खुमार सां भरियल
 (अखियूं).
 तारबटणे अ.क्रि. (१) नशे में चूरि थियणु, घिडणु, मदहोशु
 थियणु, अखियूं गाइहियूं थियणु (२) विसाणो-सुस्तु
 थियणु.
 तारा [सं] पु.स्त्री. (१) तारो (२) अखि जी पुतिली या तारो
 (३) शहाबु, किरंदडु तारो (४) आतशबाजी (५)
 ठाहूको जुवानु. तारांगण न. (१) आकासु, उभु (२)
 ग्रहशाला (३) मयाहों हंधु (४) फरिफोट, डुकडोइ,
 भाजि, टाकोरो. ताराधीश पु. चंडु.
 ताराजी [फा] स्त्री. लुटि, फुरि, बाहि डियणु.
 ताराजीर [फा] स्त्री. छुइविछुइ, भाजि, टाकोरो.
 तारित वि. (१) तारियलु, पारि पहुंचायलु, (२)
 रख्या-बचाउ कयलु.
 तारीख [फा] स्त्री. (१) तारीख, तिथि (२) इतिहासु,
 तारीख.
 तारुण्य [सं] न. जुवानी, जोभनु. तारुण्यावस्था स्त्री.
 जुवानी, जोभनु.
 तारु-रू पु. वेडीअ वारो, मीरबहिरु.
 तारु [सं] ने. वेडो, गोराबु, जहाजु.
 तारे न. (१) तूफानी हवा (२) चरियाई, सौदाउ, पूरु.
 तारे न. (१) चालाकु शख्सु (२) चरियो, अधमगजी शख्सु
 (३) चरियाई.
 तारोतार क्रि.वि. टिमिटारि.
 तारोळा पु. (१) रंडक, अडिचणि (२) मूंझारो (३) रोलो
 (४) बुरी हालति, गरीबी.
 तार्किक [सं] वि. (१) मन्तिकी, अनूमान जरीए जातलु,
 सच सां वास्तो खंदडु (२) चतुरु, ठु, तेजफहमु,
 अटिकली.
 तार्किक्य [सं] न. (१) अनूमानु करण जी चतुराई-

काविलियत, समुझ (२) होशियारी, ठगी.

ताल [हिं] न. (१) तलाउ (२) दुबो.

ताल [सं] पु. (१) तालु (२) वजनु, मौजूनी. तालतंत्र न.
तालुमेनु, मेनु, मुनासिबत. तालबद्ध वि. वजन वारो,
मौजूनु.

ताल [सं] स्त्री. बंदु, बंधि.

तालक [सं] न. तालो, कुल्फु.

तालीमी वि. कुश्तीअ में भडु.

तालव्य [सं] वि. तालवी, उहो उखरु जंहिजो उचारु तारुअ
मां कजे (मि. च, छ, ज, झ, ञ).

ताला [सं] पु. तालो, कुल्फु.

तालामाला पु. मेनु, समानता, मुनासिबत.

ताली [हिं] स्त्री. ताली, चाबी, कुंजी.

तालीम [अ] स्त्री. (१) तजलीम, सिख्या (२) कसिरत (३)
आखाडो, कसिरतशाला (४) नाटक जी रहर्सल.

तालु-लू, ताळू न. तारुं (वात जो).

तालु-लू [सं] स्त्री. निर्दु.

तालुका-खा [अ] पु. तअलुको, ज़िले जो हिकु भाडो.

ताले [फ़] पु. ब. व. (१) किस्मत, किस्मत जो खेलु, भागु
(२) ठठु. तालेवार वि. (१) शाहूकार (२) भागवानु,
आसूदो.

ताव [सं] पु. (१) चमई पनो, सजो कागजु (२) ताउ,
गरिमी (३) गुसो (४) सोन वगेरह खे गरमु करण जी
क्रिया (५) तपु, बुझारु. ताव देणे गाड्हो थियण ताई
तपाइणु (लोहु). ताव मारणे दबा ए खाइणु, घणो
नफ़ओ कमाइणु. मिशांवर ताव देणे ताउ डियणु, मुछ
मरोटणु. तावातावाणे क्रि. वि. गुसे में.

ताव [सं] स्त्री. कोमल उस (चौमासे जी).

तावड स्त्री. कब्जो, चंबो, वसु.

तावडणे स. क्रि. (१) वहाइणु (कम में), कमु कराइणु लाइ
रोकणु (२) बंदि करणु, अंदरि ई अंदरि पीइणु. अ. क्रि.
वहणु, खपणु.

तावडीतून क्रि. वि. चंबे मां, मुठि मां, हयनि मां. तावडीत

सापडणे चंबे में फासणु, बाखाइ में अचणु.

तावडीस क्रि. वि. हयनि में, चंबे में, मुठि में, वस में.

तावण [फ़] स्त्री. तावणु, चटी, डंडु.

तावणे [सं] अ. क्रि. स. क्रि. (१) खूबि तपाइणु-गरमु करणु,
ताउ डियणु, शैड गाड्हो थियण ताई गरमु करणु (२)
लाख लाहिणु (३) आजिमाइणु. तावलेला सुलाखलेला
वि. कसिवटीअ ते सचो साबितु थियल, पूरीअ तरह
जाचियलु परिखियलु. तावून सुलाखून क्रि. वि. पूरीअ
तरह जाचे परिखे, मुसीबत मां सहीह सलामत बची
(निकितलु).

तावत् [सं] वि. हेतिरो, तेतिरो. तावत्काल क्रि. वि.
तेसिताई, तेसीताई.

तावता [सं] क्रि. वि. अबा ताई, तडहिं बि, त बि.

तावदान [फ़] न. काओ, कांचु, शीशो, चौगोशो शीशो
(दरीअ जो) (२) कांच लगल दरु या दरी.

ताशा-सा [अ] पु. ताशो, नगारो, भेरि.

ताशेरा [अ] पु. (१) नगारो वजाइण लाइ डौंकनि जो कयलु
वसिकारो (२) छंड, लाख (लाहिणु), गाल्हव डियणु,
खबर वठणु.

ताशेरा पु मोक़ओ, वसु.

तास [अ] पु. (१) हिकु कलाकु (वक्तु), बजो, सठि
मिनिटनि जो वक्तु (२) मुदो, पीरडु (स्कूल-कॉलेज
में).

तास [सं] न. (१) ओइ, हर जो निशानु, चीलो, चर, खड
(२) पेटु (नदीअ जो) (३) हरु काहिण जी क्रिया
(४) जाट, हर जी पहिरीं ओइ.

तास [सं] पु. (१) छिलण जी क्रिया (२) छोडो (३) खड,
खुडु.

तास [सं] पु. चाहिं पखी.

तासणी स्त्री. (१) छिलण या छोडा लाहिण जी क्रिया (२)
वाहोलो.

तासणे [सं] स. क्रि. (१) तरणु, छिलणु, छोडा लाहिणु (२)
छंड कडणु, खबर वठणु, लाख लाहिणु, गाल्हव
डियणु. तासीब वि. छिलियलु, घडियलु. तासोपंत पु.
मथो कूड़ायल विधवा औरत.

ताळ पु. (१) तालु (२) तालु मेनु, मेनु (३) चुरि पुरि (४)
ताडी (वजाइणु) (५) मेलापु, मिली हिकु थियणु.

ताळतंत्र न. तालु मेलु, मेलु, मिठ मुहबत.

ताळा [सं] पु. (१) मेलु, हिकजहिडाई (२) कबूलियत.
ताळयावर येणे सिधे रस्ते ते अचणु, पेर ते अचणु.
ताळेबंद पु. पोतामेलु, (इं) 'बडलंस शीट'.

ति [सं] वि. टि, टे (३), संख्यावाचक उपसर्ग, (मि.
तिकोन). तिकटे न. (१) काठ जो टिकुंडो (२) टिनि
पननि जी पातल (३) टिपाई. तिकुटी स्त्री. टिकिडी,
टियारी. तिकोनी वि. टिकुंडयारो. तिक्कल स्त्री.
टिपेडि, टिसरि (तास). तिक्का पु. टिकी, टिक (तास
जी). तिखणी स्त्री. टे खाना, टिनि खाननि वारो.
तिगुण वि. टीणों. तिजवर पु. टियों भेरो शादी कंदहु
मर्दु. तिटाळी वि. टिमाडि. तिपट वि. टीणों. तिपाई
स्त्री. टिपाई, टिनि पेरनि वारी घडामंजी. तिपिकी वि.
साल में टे भेरा फसुलु डींदड (जमीन). तिप्पट वि.
टीणों. तिमजली वि. टिमंजिली (इमारत). तिप्या
पु.स्त्री. टिकी (तास जी). तिबई स्त्री. टिपाई, टिनि
पेरनि वारी घडामंजी. तिबटी स्त्री. उज्जिवनि-लिडनि
जी टेडाई. तिबठा, तिवाठा पु. टिवाटो. तिबेळा-ळी
क्रि.वि. टिनि वक्ति (सुबह, मंझंदि, राति). तिब्बा पु.
टिकी (तास जी). तिब्बाळ पु. टिवाटो. तिशिंणी वि.
टिनि सिडनि वारो. तिसड वि. टिल, टिनि थणनि वारी
(गांड-मेंहिं). तिसाला वि. टिसालो. तिसारणी क्रि.वि.
टियों दफ़ो. तिहोत्रा पु. टिरोतिरो, टे सेकिडो व्याजु.

तिकडचा-ला, तिकडील वि. होडांहुं जो, उतां जो.

तिकडून क्रि.वि. होडांहुं खां, हुन वटां, हुतां.

तिकडे क्रि.वि. हुते, उते, तिते, होडांहुं.

तिकीट [इं] न. (१) टिकेट (२) टिकिली.

तिक्त [सं] वि. (१) कौडो (२) सुरहो. पु. कौडाणि.

तिक्त [सं] न. पितु.

तिखट न. (१) कुटियल गाड्हा मिर्च (२) मिर्चनि जो
मसालहो.

तिखट [सं] वि. (१) तिखो, तेजु, मिर्चनि वारो (२) तेजु,
तिखो (३) साडींदहु (४) चालाकु.

तिखटाई स्त्री. कौडाणि, तेजी, तिखाई (मिर्चनि जी).

तिखटावणे अ.क्रि. वात सडणु (मिर्चनि जे करे).

तिखरणे स.क्रि. तिखो करणु (कपु वगेरह).

तिखार, तिखे न. रुकु, फौलादु.

तिखी स्त्री. (१) दालचीनी (२) अहुरि.

तिखुळा, तिखळा पु. टिखुडु (बारु).

तिखे [सं] न. (१) फौलादु, रुकु (२) हिमय.

तिघे [सं] वि. टई, टेई (जुणा, शाख्ख). तिघी वि. टई
(जुणियूं, जालूं).

तिचा स.ना. हुन जो (औरत जो).

तिज स.ना. हुन खे, हुन जो (औरत).

तिजा वि. (१) टियों (२) टीझो.

तिजाई स्त्री. टियों हिंसी-भाडो.

तिजाईत वि. टे भेरा वियायल.

तिजारत [फा] स्त्री. तिजारत, वापार.

तिजारे न. बीहडु तपु.

तिजोर पु. टीणों जारु, टीणीं ताकत.

तिजोरी स्त्री. (१) टिजोडी (२) मिक्कियत.

तिटकारणी स्त्री. धिकार, नापसंदी, नफिरत.

तिटकारणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत सां निहारणु.

तिटकारा पु. धिकार, इकारत, नफिरत, बुछां.

तिठणे स.क्रि. वटणु (धागो), वटु विझणु, पेचु विझणु.

तिठा पु. (१) टिवाटो (२) वटु, पेचु (नोडीज जो).

तिठा वि. लुंडो, लाठो, नंडो.

तिडक, तिडकी, तिडीक स्त्री. (१) सुरु, पीडा (२) गुसो.

तिडका वि. (१) चिणिंगू बाहिरि कदंदहु (२) शुकियलु,
फिडो (३) चिडिणो, तीसिर.

तिडकी स्त्री. चिणिंग, उलो.

तिडणे स.क्रि. (१) सताडणु, घुटणु (२) तकिलीफू डियणु.

तिडणे अ.क्रि. सीटिजणु (लिड), मरोटिजणु, डिंगो फिडो
थियणु.

तिडतिडणे अ.क्रि. (१) टिडिकणु (२) काविडिजणु, खफे
थियणु.

तिडतिडा वि. (१) टिडिकाट कंदहु (२) तीसिर, चिडिणो
(३) डिंगो, फिडो, शुकियलु.

तिडा-ढा पु. मूंझारो, पेचु (धागनि जो) (२) कीनो, साडु
(३) गलतिफडमी, नासाजी, फिकति.

तिडीक स्त्री. (१) सूरु, दुर्दु (२) उत्साहु, उदमु (३) गुसो.
 तिडोली वि. टिनि अखियुनि वारो (नारेलु).
 तितका क्रि.वि. तेतिरो, एतिरो, होतिरो, तेडो. तितकासा
 क्रि.वि. एतिरो, को खसि.
 तितपत वि. (१) तेतिरो, जेतिरे कडुरि (२) होसिताई.
 तितंबा पु. मन्सूबो, साजशि.
 तितर-रू [सं] तितिरु (पखी).
 तितिडिका [सं] स्त्री. गिदामिडी.
 तितिक्षा [सं] स्त्री. (१) सहणी, सहनशक्ती (२) सडुरु,
 धीरजु (३) म्आफी, खिम्या.
 तितुका [सं] वि. (१) होतिरो, तेतिरो (२) सभु (३) जामु,
 शशा.
 तिथी [सं] स्त्री. तिथि, डीहुँ, तिथु. तिथिपर्व, तिथिपर्वणी
 स्त्री. शुभु डीहुँ.
 तिथे क्रि.वि. उते, तिते.
 तिन [सं] वि. टे (३). तिनसांज स्त्री. सांझी, निमाशाम.
 तिनसान स्त्री. सांझी. तिनी त्रिफाळ क्रि.वि. टई पहर,
 सुबुह, मंडंदि ऐं शाम जो.
 तिफण स्त्री. नारी, बिजु छटण जो ओजारु.
 तिंब [सं] वि. (१) तरि, आलो, पूरो पिसियलु (२) गुडंदडु.
 तिंबणे अ.क्रि. (१) पूरीअ तरह पिसणु, भिजणु (२)
 कलिजणु (अटो) (३) सरीरु सुकणु.
 तिंबणे स.क्रि. (१) पूरीअ तरह पिसाडणु, भिजाडणु (२)
 गोहिणु, कलणु (अटो), चिथिणु.
 तिंबसणे अ.क्रि. गुरी कंडा थी वणु.
 तिमिर [सं] न. (१) ऊंदहि, अंधूकार (२) अंधाई.
 तिया स.ना. हुन खे (औरत खे).
 तिरकट [सं] वि. टेडो.
 तिरकस [सं] वि. डिंगो, टेडो, बावंजिरो, उरेबी.
 तिरका [सं] वि. (१) टेडो (२) टेडी अखि (३) डिंगो,
 टेडो, बावंजिरो.
 तिरकूट न. (१) टियारी (२) खटाणि वगेरह जो मसालिहु.
 तिरटीम स्त्री. (१) आजारणु, जुल्मु (२) वेचारा (डिणयु).
 तिरडी स्त्री. टटी, काई, जनाजो.
 तिरडे न. टोकियो, खारो, छबो.

तिरतिरा वि. तिरतिन्यो, उबहरो, बेसबुरु, चंचलु.
 तिरपगडे न. टे दाणियूं (चौपड़ रांदि में).
 तिरपणे-णी न.स्त्री. ओटी, बुही.
 तिरपणे स.क्रि. ओटी डियणु, बुही वराडणु.
 तिरपणे अ.क्रि. हडे जो मुडणु, मोच अचणु, कंधु वगेरह
 मुडणु.
 तिरपतकाना वि. टेडो.
 तिरपा [सं] वि. ताडो, डिंगो, फिडो, बावंजिरो.
 तिरपीट स्त्री. (१) टाकोडो, फरफोटि, थरथिलो (२)
 थकावट.
 तिरमणे न.ब.व. ताकत, सघ, जोरु.
 तिरमिरी, तिरीमिरी स्त्री. (१) भांउटी, मये जी फेरी, चकरु,
 बेहोशी (२) सूरु.
 तिरवट वि. टेडो.
 तिरवड स्त्री. काई, जनाजो, टटी.
 तिरवा वि. (१) टेडो (२) टेडो, डिंगो, बावंजिरो.
 तिरशिंगराव पु. (१) चिडिणो, तीसिरु (२) बटाकी.
 तिरसट वि. तीसिरु, चिडिणो.
 तिरस्कार [सं] पु. (१) नफिरत, बुछां (२) धिकार, हकारत,
 फिठकार (३) निरादरु, बेइजती (३) निंदा, गिला.
 तिरस्कारणे स.क्रि. धिकारणु, परे करणु, नफिरत करणु, घटि
 लेखणु.
 तिरस्कृत [सं] वि. धिकारियलु, बेइजतो कयलु, निंदियलु,
 छडे डिनलु.
 तिरस्थळी, त्रिस्थळी स्त्री. (१) टिनि तीर्थनि जी यात्रा
 (काशी, प्रयागु ऐं गया) (२) अजाया चकर या पंध.
 तिरळणे अ.क्रि. फुटणु, डार पवणु, भजणु.
 तिरळा [सं] वि. थिरिडो, टेडो.
 तिरळी स्त्री. दालिचीनी.
 तिराईत वि. तीरंदाजीअ में माहिरु.
 तिरीप स्त्री. (१) तिरुविरो, किरणो (दर या छिति जे चीर
 मां अंदिर ईदडु) (२) सुबुह जी कोमलु उस.
 तिरीम न. नजर जी झकाई.
 तिरोधान [सं] न. (१) गुमु या गाइबु थी वणु (२) ढकु,
 पलउ.

तिरोहित [सं] वि. गाड़बु थियलु, गुमु थियलु, लिकलु, ढकियलु.

तिर्कस वि. डिसो 'तिरकस'.

तिर्यक् [सं] वि. फिडो, डिंगो, बावंजिरो. तिर्यकतुला स्त्री. गाराई.

तिन्याणव वि. टियानवे (९३).

तिन्यांशी वि. टियासी (८३).

तिन्याहत्तर वि. टेहतरि (७३).

तिन्हाइती वि. अमीनु, विचवाहूअ सां लागापो रखंदडु.

तिन्हाइती स्त्री. टियाकुराई, अमानत, सालिसी, निबेरो.

तिन्हाईत पु. (१) अमीनी, विचाहू (२) टियाकुरु, धारियो शखु. वि. बेतर्फदार, न हेडांहं न होडांहं, कंहिं बि धुरि में न हूंदडु.

तिन्हाईतपणा पु. टियाकुराई.

तिल [सं] पु. (१) तिरु, तिर (खाइण जा) (२) तिरु (बदन ते) वि. तिरु, थोरो, ज़रो. तिलप्राथ वि. तिरु, तामामु थोरो, ज़रो. तिलतंडुलक न. भाकुरु. तिलांजली स्त्री. (१) मुअल शखु जे नाल सां तिरनिसां गडियलु पाणी डियणु (२) त्यागणु, लागापो टोइणु, कंहिं गाल्हि तां हयु. खणणु.

तिलक [सं] पु. तिलिकु.

तिबा, तिब्बा [सं] पु. टिकी, टिक (तास जी).

तिबडा पु. मेइहि.

तिवाठा पु. टिवाटो.

तिवाशा-शी [फ़] पु. स्त्री. विहाणो, तक्पो.

तिशी स्त्री. टीहनि सालनि जी ज़मिरि.

तिष्ठणे [सं] अ.क्रि. तरिसणु, इतिज़ारु करणु, सीड़िजी विहणु.

तिसकूट [सं] स्त्री. (१) गलतिफहमी, फिकत (२) ःशी, बेहोशी.

तिसकूड वि. तीसिरु, चिड़िणो.

तिसड स्त्री. (१) टे भेरा छड़ण-साफु करण जी क्रिया (२) बारीक पुछा.

तिसमारखान पु. बहादुरीअ जी बटाक हणंदडु शखु.

तिसरा [सं] वि. टियों.

तिसरा पाय पु. को कमु करण जी ह्रद खां वधीक चुस्ती, फुड़िती.

तिसराब पु. टियों हिसो-भाडो.

तिसावा वि. टीहों (अददु).

तिहिरी, तिहीरी, तिहेरा वि. टीणो (वरायलु, तहु कयलु).

तिहीं स.ना. उनहनि.

तिहीसांज स्त्री. निमाशाम, संझा.

तिहोत्रा पु. टे सेकिडो व्याजु.

तिळी स्त्री. तिली, तिरी, हियाचो.

ती स.ना.स्त्री. (१) हूअ (२) पंहिजी ज़ाल.

ती (१) 'तीर्थस्वरूप' लफ़्ज़ जो मुख्तसिरु रूप. (डिसो 'तीर्थस्वरूप') (२) तिथि.

तीज स्त्री. टीज.

तीट स्त्री. (१) बार खे नज़र खां बचाइण लाइ मुंहं ते सुरिमे या काजल जो लगायलु तिलिकु (२) वकडु, मोडु.

तीड स्त्री. चीर, डार.

तीड स्त्री. (१) डिंगाई, फिडाई (२) मूंझारो (३) अणबणति, गलतिफहमी (४) वेरु, बुगुजु.

तीड स्त्री. (१) भुल, गलित्ती (२) रंडक, रोक, झल.

तीन [सं] तीन, टे (३). तीनतेरा वि. छुइविछुइ थियलु, फरफोटि पियलु. तीनतेरा नऊ बारा कूड़ा सबब, बहाना, यट. तीन दिवसांचा भाऊ पु. डूरांहों माइडु. तीन बार पु. ब.व. टिनि हफ़्तनि जो वक्तु, टे हफ़ता.

तीर [सं] न.पु. किनारो (नदीअजो).

तीर पु. (१) तीरु, बाणु (२) चीर, डार, चुर (३) पाराई, गुरो बारु खणण जी कल (४) टेक, आदारु, आड. तीरासारखा क्रि.वि. (१) सिधो (२) तीर ज्यां, ज़ोर सां, तेज़ीअ सां.

तीर्थ [सं] न. (१) तीर्थु, पवित्रु आस्थानु (२) पवित्र नदी, पाणी (३) गुरूअ या ब्रह्मण जे चरिननि जो पवित्रु पाणी, जलु (४) गंगा जलु (५) तीर्थयात्रा. तीर्थकाक पु. लोभी शखु, मोक्क लाइ अखियूं पाए विहंदडु शखु. तीर्थपाद पु. (१) धर्मगुरु (२) पिता. तीर्थप्रसाद पु. प्रसाद. तीर्थयात्रा स्त्री. तीर्थयात्रा. तीर्थराज पु. (१) प्रयाग नाले तीर्थु (२) समुंडु.

तीर्थस्वरूप वि. (१) पिता, माता पिता (२) ही लफ़्जु पिता या माता खे चिठी लिखण वक्ति मुंड में लिखियो वेंदो आहे, जीअं असां 'पूजि पिता साहिब' लिखंदा आहियूं. तीर्थवासी पु. तीर्थनि ते रहंदहु जोगी. तीर्थस्वरूप वि. पितास्वरूप, ही लफ़्जु वड़ी उमिरि वारनि खे (काके वगेरह खे) चिठी लिखण वक्ति मुंड में लिखियो वेंदो आहे. तीर्थटन न. सांदहि तीर्थयात्रा कंदो रहणु. तीर्थदक न. तीर्थनि जो जलु, गंगाजलु.

तीव्र [सं] वि. (१) तिखो, तेजु (२) कौड़ो, जलाईदहु, साड़ीदहु (३) गरमु, कोसो (४) बे हदि, सखु (५) सहण खां बाहिरि. तीव्रभावना स्त्री. जजुबो.

तीव्रोष्ण [सं] वि. तमामु कोसो, ततलु, टहिकंदो.

तीस [सं] वि. टीह (३०).

तीळ [सं] पु. (१) तिरु, तिर (खाइण जा) (२) तिरु (बदन जो). अंगाचा तिळपापड होणे गुसे में तपी बाहि थियणु. तोंडी तीळ न भिजणे का गाल्हि पेट में न रहणु, चई डियणु. तिळगूळ पु. तिरनि ऐं गुड जी मिठाई-शैड, जा तिरमूरीअ जे डीहूं विरिहाई वेंदी आहे. तिळगुणी स्त्री. मिठ मुहबत, सिक प्रेम, एकता. तिळेल न. तिरतिलु, तिरनि जो तेलु.

तीक्ष्ण [सं] वि. (१) तिखो, तेजु (२) नोकदारु, चुभंदहु (३) फुडितु. तीक्ष्णता स्त्री. तिखाई.

तीक्ष्णसार पु. लोह.

तीक्ष्णांशु पु. सिजु.

तुई स्त्री. जरीअ जी पटी-लेसि.

तुक न. (१) अहमियत (२) लियाकत (३) वजनु.

तुकडा पु. टुकरु, रोटीअ टुकरु. तुकडमोड्या वि. मुफतिखोर, बियनि जे टुकरनि ते पलिजंदहु.

तुकडी स्त्री. (१) भाडो, हिंसो, डिवीजनु (स्कूल में क्लास जो) (२) पलिटणि, टोलो, दलु, दस्तो (लश्कर जो).

तुकणे स.क्रि. (१) तोरणु, वजनु करणु (२) तखीनो करणु, अंदाजु लहणु (३) भेट करणु.

तुकणे स.क्रि. कंधु घूणणु, कंधु घूणे हा करणु.

तुकतुकी स्त्री. तिजिलो. तुकतुकीत वि. चिकिनो, लसो.

तुकमा [फा] पु. तुकमो, काजु, बीडो.

तुकविणे स.क्रि. घूणणु (कंधु), हा करणु.

तुका स.ना. तोखे.

तुकाई स्त्री. तोर, तोरण जी क्रिया.

तुकमराई स्त्री. नाजबूद, रीहान (बूटी), तुछु रेहानि, तुलसीअ जो बिजु.

तुक्का [फा] पु. (१) तुको, बिना चुहिब जे तीरु (२) तुनको, महिणो.

तुंग पु. (१) टोली (२) बंदु, धिको (नदीअ जो) (३) डौडु, टांकी.

तुंग [सं] वि. (१) वडो, शाही (२) कदावरु, लंबो (३) खसीसु (४) श्रेष्ठ.

तुच्छ [सं] वि. तुछु, खसीसु, ओछो, कमीणो.

तुज स.ना. तोखे.

तुझा पु.स.ना. तुहिजो.

तुटक [सं] वि. (१) भगलु, रुकियलु, मुंझियलु (आवाजु) (२) बेवास्तेदारु (२) टिडियलु पखिडियलु (३) रुखो (सुभाजु) (४) क्रोधी (५) थोर गाल्हाओ.

तुटका वि. (१) भगलु (२) बेवास्तेदारु (३) भगलु टुटलु.

तुटणे [सं] अ.क्रि. (१) टुटणु, भजी पवणु, टुकर थियणु, भजणु (२) घटिजणु, बंदि थियणु (३) डुबिरो थियणु, गरणु, सिहत टुटणु (४) छुटणु. तुटपुंजा वि. थोरो, थोरी पूंजीअवारो (वापारु).

तुटरा वि. (१) भुरणो (२) झेडाकारु, चिडिणो.

तुटवडा, तुटारा पु. (१) अणाठि, अण लभाई, कमी, तंगी (२) नुक्सानु, घाटो.

तुटसाल वि. झेडाकारु.

तुटार वि. (१) भगलु (२) घाटो-नुक्सानु पातलु.

तुटारा पु. (१) घाटो (२) अणाठि, कमी.

तुटारी स्त्री. कमिजोरी, हीणाई.

तुटावणे अ.क्रि. (१) सल करे वठणु (२) (कंहि ते) मटिजणु, गुसो करणु (३) काह करणु (४) वठ करणु.

तुटी स्त्री. (१) अणाठि, खोटि, कमी (२) रंडक, खंडकु, रुकावट (३) जुदाई.

तुटीर वि. भुरणो.

तुंड [सं] न. वातु, मुंह.

तुठतुठणे अ.क्रि. टिडिकणु, भजणु (१) थिड विची
गाल्हाडणु.

तुठतुठ्या वि. चिडिणो, तीसिर.

तुठवणूक स्त्री. (१) लताड, लतड, लतोड (२) तबाही.

तुठविणे स.क्रि. लताडणु, चीथाडणु, चिचिरणु, चीभाटणु,
भेलणु.

तुठस-साळ वि. झेडाकार.

तुडुंब, तुडुम क्रि.वि. कनातारि, टिम्टारि, कनाकानि.

तुणणावळ स्त्री. तुनाई, तुनण-रफू करण जी मजूरी.

तुणणे [सं] स.क्रि. तुनणु, रफू करणु, तुवणु.

तुणतुणे न. यकितारे जहिडे हिक तार वारो साजु. तुणतुणे
वाजविणे तुनि तंवारणु, सागी गाल्हि वरी वरी चवणु,
तुंदिरे वारी तार हणणु, सगियो रागु खणी विहणु.

तुणाई स्त्री. (१) तुनण-रफू करण जी मजूरी (२) कपड
पिवण जी क्रिया.

तुणीअ वि. रफू कयलु.

तुताती स्त्री. वडी, चहबुक जी डोरि (चमिडे जी).

तुतारी स्त्री. तूतारी, तूतारो.

तुतिया [सं] पु. तूतियो.

तुतिया [फा] स्त्री. इल्जामु, टिको.

तुती [अ] स्त्री. तूतनि जो वणु, तूत.

तुंद वि. आफूडियलु, फौसियलु, फुंडियलु (पेट्ट वगेरह).

तुंदील वि. भिभिर.

तुपट वि. सणिभो.

तुपटाण स्त्री. सडियल गिह जी बांस.

तुपला स.ना. तुहिंजो.

तुपाळ वि. घणी सणिभाणि वारो, घणो सणिभो.

तुफान [अ] न. (१) तूफानु (२) तबाही (३) इल्जामु,
कलंकु. वि. जोर सां, तूफान जियां (डुकंदडु, वहंदडु,
लगंदडु).

तुंब [सं] न. (१) तुमु, बैलगाडीअ जे फीये जे विच वारो
हिंसो (२) नार जो डंदाओं चक्रो (२) नदीअ जो
बंदु.

तुंबडी स्त्री. (१) तुंबी, फकीर जो पिनण जो कटोरो (२)
यकितारे जहिडो साजु. तुंबडी भरणे खूबि रुखत

खाडणु. तुंबडी नावणे (१) पुठि न छडणु (२) (कहिं
शळ्ळ खे पैसनि वगेरह लाड) डुहणु.

तुंबडी स्त्री. तंगी, कमी, अणाठि.

तुंबड्या पु. कदू.

तुंबणे अ.क्रि. गडु थियणु, रुकिजी बीहणु, अटिकी जमड
थियणु, मिडणु (पाणी वगेरह).

तुंबळ [सं] वि. जबरदस्तु, घमसानु, घाती (लडाई या
बहिंसु).

तुंबा पु. (१) तुंबो, कदू (२) नांहीं, तुमु, नाभु, (इं) 'नेव',
फीये जे विच वारो हिंसो.

तुंबारा पु. (१) बंदु (पाणीअ जो), जमड कयलु पाणी (२)
बूचु, बुंजो.

तुमचा स.ना. तव्हांजो.

तुमान [फा] स्त्री. सुथण, कांच.

तुमुल [सं] वि. घमसानु, मौतमारु, खीफिनाकु (लडाई
वगेरह).

तुम्ही [सं] स.ना. तव्हां, तव्हीं.

तुरई [सं] स्त्री. (१) बिन्ही पासे चुहिंव वारो कोको (२)
कपिडो वेडहण जो रूलु.

तुरंग, तुरंग पु. तुरंगु, जेलु, कैदखानो.

तुरंग, तुरंगम [सं] पु. तुरंगु, घोडो.

तुरट [सं] वि. कसगरो, फिटिकीअ जे सवाद जहिडो.

तुरटी स्त्री. फिटिकी.

तुरपणी, तुरपाई स्त्री. ओटी, बुही.

तुरपणे स.क्रि. ओटी डियणु, बुही वराडणु (कपिडे जी).

तुरंबणे स.क्रि. सीडाडणु, इतिजारु कराडणु.

तुरंबणे अ.क्रि. सीडिजी विहणु, इतिजारु करणु.

तुरये, तुररे पु.ब.व. तांडुडा, तंदू.

तुरळ, तुरळक [सं] क्रि.वि. (१) एकडि बेकडि, विरिले (२)
छिडो (३) अणलभु.

तुरा [अ] पु. (१) तुरो, कलंगी, कुलंगी, चोदी (२) छुगो.
तुरा नावणे खेप खटणु, नालो कडणु.

तुरीय [सं] वि. चोयों.

तुरंग [फा] पु. तुरंग, जेलु, कैदखानो.

तुरुतुरु [सं] क्रि.वि. तकिडो तकिडो (डलणु, गाल्हाडणु).

तुरक-स्वार [सं] पु. घोड़ेसवार.

तुर्क [सं] पु. तुर्कु, मुसलमान.

तुर्काण न. तुर्कस्तानु, तुर्कनि जो कब्जो.

तुलई [सं] स्त्री. गादी, सवड़ी.

तुलक [सं] पु.न. कपह, कपाह.

तुलना स्त्री. (१) भेट (२) हिकजहिड़ाई, मुशाबिहत.

तुलसी, तुळसी स्त्री. तुलसी. (डिसो 'तुळस').

तुला स.ना. तोखे.

तुला, तुळा [सं] स्त्री. (१) तुला, ताराजी, साहिमी (२)

तोर, माप (३) बराबरी, हिकजहिड़ाई, सरीखाई

(४) तुल रासि. तुलादंड पु. कानी. तुलादान न.

पंहिजे सरीर जे वज्रन जेतितो सोनु वगेरह दानु करणु.

तुलाचक्र न. पखो (घड़्याल जो).

तुलित [सं] वि. (१) तोरियलु (२) बराबरि.

तुल्य [सं] वि. तुलु, बराबरि, समानु, सानी, जहिड़ो, हम.

तुवरी [सं] स्त्री. थूहर जी दालि.

तुष [सं] पु. तुषु, तुहु.

तुषार [सं] पु. (१) फुहार, छंड (२) माक, पारो (२) बर्फ.

तुष्ट [सं] वि. राजी, खुशि, दावलु.

तुष्टणे [सं] अ.क्रि. तुसणु, राजी थियणु, डाङ्गणु.

तुष्टी [सं] स्त्री. राजिपो, ढउ, तिरुली.

तुष्टीभूत [सं] वि. राजी, खुशि.

तुसडा वि. रुखो, चिड़िणो, छितो, छुङ्कु, गुस्ताखु, खहरो,

तुर्शिमिजाजु.

तुसळ [सं] स्त्री. तुह, भूसो, बुहु.

तुसार न. खरीफु, बर्साति जी मुंद खां थोरो अगु थींदडु फसुलु.

तुळई स्त्री. (१) काम, चौरसि थंभो (२) हिक किस्म जी ताराजी.

तुळणे स.क्रि. (१) तोरणु, मापणु, वज्रनु करणु (२) भेट करणु, चटाभेटी करणु.

तुळतुळ स्त्री. चिंता, ओनो.

तुळतुळीत वि. चिमिकिणो, तिजिलेदार.

तुळवट न. वडो थंभो-काम.

तुळस, तुळशी [सं] स्त्री. तुलसी. तुळस उचलणे कसमु खणणु. तुळशीत भांग सुठे खान्दान में जावलु खराबु

बारु. तुळशीपत्र कानात घालून बसणे माठि करि वेही रहणु, बुधो अणबुधो करे विहणु. तुळशीपत्र ठेवणे त्यागु करणु, कुर्बानु करणु, दानु करणु. हलवायाच्या घरावर तुळशीपत्र ठेवणे बिणु जी शैड परबाहिरोई टिणु खे डेई छडणु. तुळशीपत्र न. (१) तुलसीअ जोप तु (२) डखिणा, भेटा. तुळशीचे लग्न, तुलसी विवाह न.पु. कती महीने जी शुधि बारसि जे डीहुं विष्णु भगिवान जी मूर्ती ऐं तुलसीअ जे बूटे जी शादी. तुळशीवृंदावन न. तुलसीअ जे बूटे जो चबूतिडो.

तुळाघार [सं] वि.क्रि.वि. बराबरि, ठीक (काणि कळी बराबरि करणु-ताराजी).

तुळी स्त्री. काम, थंभो.

तू [सं] स.ना. तूं.

तूक न. (१) तोर (२) वज्रनु, अहमियत.

तूट [सं] स्त्री. (१) टूटि, टोटो, नुक्सानु, घोटो (२) खोटि, कमी, अणाठि (३) अणबणति, फोटि (४) विछोडो (५) रुकावट. तुटीचा अर्थसंकल्प पु. खोटि वारो तखीनो-बजेट. (इं) 'डेफिसिट बजेट'.

तूण, तूणीर [सं] पु. तीरदानु, तर्कशु, बथी.

तूत [अ] स्त्री. तूतनि जो वणु. तूत न. तूत.

तूप [सं] न. (१) गिहु (२) सणिभु (३) मेंहुं.

तूर [सं] स्त्री. तूर, तूहर-थूहर जी दालि.

तूर्ण [सं] क्रि.वि. फौरन, हिकदमि.

तूर्त [सं] क्रि.वि. फिलहाल, हाणे, हालि, हिन वक्ति.

तूर्य [सं] न. तूतारो.

तूस [सं] न. बुही, तुहु, बुहु.

तूळ [सं] स्त्री. (१) तुल रासि (२) हिक पुंड वारी ताराजी (हिन जे कानीअ में वट टंगियल हुंदा आहिनि, जिनि खे सोरे तोर कई वेंदी आहे.).

तूळ [सं] पु. कपह.

तृण [सं] न. गाहु, कखु. तृणग्राही पु. अंबरु, कहरुबा.

तृणचर वि. गाहु खाईदडु, चरंदडु. तृणजाती स्त्री. वनस्पती कोटी, मौलूद निबाताति. तृणधान्य न. गाह जियां थींदडु अनाजु. तृणभू स्त्री. सब्जि ज़ारु, (इं) 'टर्फ'. तृणशत्रू पु. अनाडी हजमु.

तृतीय [सं] वि. टियों. तृतीय नेत्र पु. टीं अखि, शंकर जी टीं अखि. तृतीय पंथ पु. नओं रस्तो, अजीबु ढंगु. तृतीय मूल न. टियों मूल. तृतीय पुरुष सींगो गाड़बु (ग्रामर).

तृतीया [सं] स्त्री. टीज.

तृप्त [सं] वि. राजी, ढावलु, खुशि.

तृप्ती [सं] स्त्री. राजिपो, ढज, खुशी.

तृषा, तृष्णा [सं] स्त्री. (१) तास, तिरास, उज, प्यास (२) चाहिना, इछा, उकीर.

तृषाकुल, तृषातुर, तृषार्त [सं] वि. उजायो, उजारो, प्यासी.

तृषित [सं] वि. उजायो, प्यासी.

ते स.ना. ही, हू, औरत जो मुड़िस लाइ वापिराइ जो लफ़्जु.

ते स.ना. बे जिन्स अददु वाहिदु.

तेख [सं] पु. जोशु, क्रोध जी लहिर, तीसो.

तेगार पु. (१) मिलिकयत, जाइदाद (२) सामानु सड़ो (२) आकड़ि (३) नखिरो.

तेज [सं] न. (१) तेजु, चमक (२) गरमइश, ताज (३) शानु शौकत, शोभा, संह (४) दिलेरी, बहादुरी (५) ततु, अर्कु (६) बाहि (७) सघ, बलु. तेजःपुंज वि. रोशनु, चिमिकंदडु. पु. सिजु. तेजस्वी वि. (१) तेजस्वी, तेजिवानु, रोशनु, चिमिकंदडु (२) मशहूर. तेजाकार पु. सिजु. तेजाळ वि. रोशनु, तिजिलेदार, चिमिकंदडु. तेजोभंग पु. (१) बेइज़ती (२) बहादुरी-तेज जो नाशु. तेजोन्हास पु. बेइज़ती, नालो बदि थियणु.

तेजाब पु. तेजाबु, तेजाबु.

तेजिका [सं] स्त्री. तज, दालिचीनी.

तेजी [सं] स्त्री. तेजी, चड़हती, वाधारो. तेजीमंदी स्त्री. तेजी मंदी.

तेजी [अ] पु. जंगी घोड़ो, (इं) 'स्टीड'.

तेड न. टीज काठी.

तेड पु. (१) दुश्मनी, अणबणति (२) मूंझारो, रोलो (३) रोक, झल.

तेडा-ढा [सं] वि. टेडो, डिंगो, वरियलु, फिडो.

तेड स्त्री. (१) दुश्मनी, अणबणति (२) टेडाई, डिंगु, सिक, डिंगाई.

तेथ [सं] क्रि.वि. तिते, उते.

तेथपर्यंत, तेथपावेतो, तेथवर क्रि.वि. (१) तेसिताई (२) होसींताई.

तेथपासून, तेथून क्रि.वि. उतां खां वठी.

तेथचा, तेथला, तेथील क्रि.वि.वि. उतां जो.

तेथे क्रि.वि. तिते, उते.

तेम पु. (१) हठु (२) मस्ती, आकड़ि.

तेरबा [सं] क्रि.वि. तंहि परीहं (अजु, सुभाणे, परीहं, तंहि परीहं).

तेरस [सं] स्त्री. तेरसि.

तेरा [सं] वि. तेरहं (१३).

तेराबारा पु.ब.व. अणबणति, बहिसु, झेडो.

तेरावा-वे पु.न. तेरहो (मुअल शख्स जो).

तेरीज स्त्री. तारिजु, पोतामेलु.

तेरीमेरी [हिं] स्त्री. तकिरारु.

तेल [सं] न. तेलु, रोगनु. वि. सणिभो. तेलकट वि. तेली, सणिभो. तेलकटाण स्त्री. तेलवारीअ शैड जी बांस. तेलकटी स्त्री. तेल जी लिगलिगि वारी मरु. तेलकार पु. तेली. तेलट वि. सणिभो, तेलवारो. तेलबिया न.ब.व. तेली बिज.

तेलंगभट पु. रे कोठियो, अण सड़ियो (शख्स).

तेली पु. तेली.

तेव [सं] पु. धिम (गुड वगेरह जी).

तेवढा [सं] वि. ओतिरो, तेडो.

तेवणे अ.क्रि. बरणु (डीओ वगेरह).

तेवणे अ.क्रि. धिमिजणी, रिजणु.

तेवी क्रि.वि. (१) तहिडो (२) तहिडीअ तरह (कविता जो लफ़्जु).

तेवीस [सं] वि. टेवीह (२३).

तेव्हा क्रि.वि. तंहि वक्ति, सो, उनहीअ हालति में.

तेव्हा क्रि.वि. तडहिं, उन वक्ति. तेव्हापासून क्रि.वि. तंहिं खां पोड, तडहाकुरि.

तेव्हातीस, तेतीस वि. टेटीह (३३).

तै, सई क्रि.वि. तडहिं, उन वक्ति.

तेजस [सं] वि. तेजस्वी, तेजिवानु.

तैनात [अ] स्त्री. (१) फौजी हुकुमु (२) वजूफो, पघार (३) अधिकार, कब्जो (४) सौंप निगहबानी.

तैल [सं] वि. तेलवारो, तेल जहिडो. न. तेलु. तैलचित्र न. तेली रंगनि सां ('ऑइल कलर') निकितल या कढियल तस्वीर. तैलबुध्दी स्त्री. तेजफहिमी. तैलरंग पु. तेली रंगु, (इं) 'ऑइल कलर'. तैलाभ्यंग पु. तेलु मखणु-लगाइणु (सनान खां अंगु).

तैवज स्त्री. आदरभाउ, शानु मानु. तैवजखर्च पु. लागु, भाडो भुतो, खर्ची (महिमान खे डिनल).

तैसा [सं] वि. तहिडो.

तैसा कि.वि. तहिडीअ तरह (कविता में).

तों, तव [सं] कि.वि. तडहिं, त.

तोई-य स्त्री. पनी, जरी.

तोक [सं] न. बालकु, नंदिडो बार.

तोकडा [सं] वि. लुंडो, नंडो, सोड्हो.

तोख [सं] पु. संतोशु, आनंदु. तोखणे अ.कि. साराहिणु.

तोंगल न. पुतिलो (हार जो).

तोंगल पु. अमीरु, सखरु, रजु.

तोटा [सं] पु. (१) टोटो, घाटो, नुक्सानु (२) खोटि, घुर्ज.

तोटी स्त्री. (१) टोटी, नेसारो (२) नलु (३) तुनि (४) टूटी, नली.

तोड [सं] स्त्री. (१) ठाहु, ठाह जी योजना (२) उपाउ, तजिवीज, अटिकल (३) भवण जी क्रिया (४) बराबरी, समानता (५) हिक पासे तराशियलु पथर (६) बनावत. तोड करणे गोड खणणु, माति करणु. तोडीवर घेणे ठाहु करणु. तोडीचा वि. मटु, हिक जहिडो.

तोंड [सं] न. (१) वातु, मुंह (२) चहिरो, शिकिलि (३) मुहडु (४) बुंभो, लंधु (५) टुंगु (६) हिमय. तोंड आटोपणे-सांभाळणे संभाले गाल्हाइणु-खाइणु. तोंड आवरणे वातु बंदि करणु, घणो न गाल्हाइणु. तोंड आंबट करणे नाराजु थियणु. तोंड उतरणे मुंह लही वणु. तोंड करून बोलणे वातु कढणु, वातु करणु, घटि वधि गाल्हाइणु. तोंड काळे करणे मुंह कारो करणु, दफ़्फ़ थियणु, टरणु. तोंड गोड करणे वातु मिठो

करणु-कराइणु. तोंडघशी पडणे पाणीअ ते लीको कढणु, जिबान भवणु, डिठो थियणु. तोंड घेऊन येणे मुंह खणी अचणु. तोंड घेणे रडिपूं वाका करणु. तोंड चुकविणे मुंह लिकाइणु. तोंड टाकणे घटि वधि गाल्हाइणु, वेणु विझणु. तोंड दाबणे रुशवत डेई मुंह बंदि करणु. तोंड दाबून बुक्क्यांचा मार बे इत्साफी, अन्याउ, माठि करे मार खाइणु-सहणु. तोंड पसरणे बाडाइणु. तोंड पाघळणे मुंह खोलणु, गुसु गाल्हि चई डियणु. तोंड पडणे शुरू करे डियणु. तोंड फिरणे दिलि खजी वणु. तोंड फिरविणे (१) मुंह फेराइणु (२) रंगु बदलिजणु. तोंड फुटणे (१) शुरूआत थियणु (२) बे इजती थियणु. तोंड येणे वातु पची पवणु. तोंड रंगविणे (१) पानु खाई वातु गाड्हो करणु (२) गिटो गाड्हो करणु, चामट हणणु. तोंड वाईट होणे वातु कौडो थियणु. तोंड वाजविणे बकबक करणु. तोंड वासणे वातु फाटणु. तोंड वासून बोलणे बिना सोचण जे गाल्हाइणु, जिअं वणे तिअं गाल्हाइणु. तोंड विचकणे टहि टहि-खिलि खिलि लाइणु. तोंड वेडाविणे वेचारा डियणु. तोंड सुटणे ज़बान या वात ते लगामु न रहणु. तोंडाचा जड गुरी ज़बान वारो. तोंडात बोट घालणे डंदें आडुरिपूं डियणु, अजब में पणु. तोंडात साखर पडणे वातु मिठो थियणु, खुशी थियणु. तोंडाला पाने पुसणे ठाणु, सुरिमो पाए वणु. तोंडाला पदर येणे (१) विधवापुणो-डुहागु हासुलु थियणु (२) लजी थियणु जहिडी हालति थियणु. तोंडावर हात फिरविणे मये ते हथिडो घुमाए ठाणु. तोंडास कुत्रं बांधलेले असणे छितो थियणु, सदाई गारिगंदु कढणु. तोंडासारखे बोलणे हा में हा मिलाइणु, खुसि थी गाल्हाइणु. तोंडी तीळ न भिजणे (१) का गाल्हि पेट में न लिणु (२) वातु सुकणु. तोंडी तृण घरणे शरणि वठणु. तोंडी देणे मुंहि डियणु. लहान तोंडी मोठा घास (१) डोहिटी थी नानीअ खे सुम्हणु सेखारे (२) नंढे वातू वडो न कढिजे. तोंडओळख स्त्री. मअमूसी सुवाणप, आशिनाई. तोंडकळा स्त्री. चहरे जी चमक, मण्या. तोंडखोडी वि. वातयाघो, वडवाडो. तोंडघडण

स्त्री. रोश, मुहांडो. तौडघशी क्रि.वि. नकु गसाङ्गो पवंदुङ्. तौडचाट्या वि. थुकुनि चट्यो, चापिलसु. तौडचाळा पु. वेचारा (-डियणु). तौडदेखले वि. मुंहंडिठो. तौडपाठ वि. बर्जिबानु, यादि. तौडबाग स्त्री. रोश, मुहांडो. तौडमिळवणी स्त्री. जमअखर्च जो मेलु. तौडसुख न. वातु करणु-कढणु. तौडावर अ. (१) सामुहं, रूबरू, मुंहं ते (२) नजिदीकु. तौडाबळा पु. मुहांडो, रोश, शिकिलि. तौडाळ वि. वातराधो, वडवातो, मुँहँफुटु. तौडी वि. (१) ज़बानी (२) वातवेणी (परीक्षा).

तौडक न. छिनण जी क्रिया, छिनी फाड़े विहणु.

तौडगा [हिं] पु. (१) इलाजु, उपाज, चारो, वाह (२) टोणो फीणी (इलाज लाइ) (३) आजिमूदो.

तौडणे स.क्रि. (१) टोडणु, छिनणु, पटणु, भवणु (२) थवु छडाङ्गु (३) बंदि करणु, निबेरणु (झेडो).

तौडमोड स्त्री. (१) ज़ेवर वगेरह विकिणी पैसो हासुलु करणु (ज़रूरत में) (२) ठाहु.

तौडा पु. (१) हज़ार रुपियनि या मुहिरुनि सां भरियल थेल्ही (२) जामिकी, (बंदूक जो) पलीतो (३) सूतिलीअ जो टुकर (४) थुल्ही ज़री (५) चूडो, कडो, कंगणु.

तौडा पु. (१) छिनण-पटण जी क्रिया (२) छिगुलु टुकर.

तौतया पु. ठोगी, लिबासी, मकारु, बहुरूपी, जुडू, जअली.

तौतरा वि. बितिबितो, हकडु, बातो.

तौता [फ़ा] पु. तौतो.

तौपर्यत-पावेतो क्रि.वि. तेसिताई.

तौफ स्त्री. तौब. तौफबाना पु. तौबिखानो.

तौबरा [फ़ा] पु. तौबिरो.

तौबा पु. अंगोछे या कपिडे जो सौटो ('फिरि फिरि सौट' रंदि जहिडो).

तौमर [सं] पु.न. मंघीअडे वांगुरु हिकु इथियार.

तौय [सं] न. पाणी.

तौर [सं] न. अंबिडी.

तौरडी स्त्री. नूरो, पाजेब.

तौरणे न. (१) तौरणि, सजायल कमान, वंग (२) मिहिराब विचां रस्तो (३) झालरि, पूजा पाठ वक्ति दरनि ते

टंगण लाइ अंबनि जे पननि या गुलनि जू माल्हाऊं, गुलनि फुलनि कइठी (४) टिब, (इं) 'वूड पिन्'.

तोरा पु. आकडि, वडाई, बांवर.

तोल [सं] पु. (१) तोर, वज़नु (२) शुकाउ, माइलु थियण जी क्रिया (३) हमवज़नी, बराबरी, तवाजुन, (इं) 'बइलन्स'. तोलदार वि. (१) वज़नदारु, वडो (२) मटु (३) मुअ्तबिरु.

तोलणे [सं] स.क्रि. (१) तोरणु (२) कीमत-मुल्हु कढणु (३) अहिनु करणु, बराबरि करणु, हमवज़नु करणु.

तोलन [सं] न. (१) वज़नु करणु (२) खणणु (३) भेट, गुणगोत.

तोलाचा, तोलामोलाचा वि. (१) भेटण जहिडो, मटु, मुकाबिली (२) हिकजेतिरो, मिमलु (३) गौरो, गुरो, भारी.

तोबर-री क्रि.वि. तेसिताई.

तोशीस [अ] स्त्री. (१) जुल्मु, आजारु, तकिलीफ (२) नुक्सानु, घाटो (३) गाति.

तोष [सं] पु. (१) तोहु, राज़िपो (२) खुशी, आनंदु.

तोषक [सं] वि. आनंदु-खुशी डींदडु.

तोषण [सं] न. राज़िपो, आनंदु.

तोषणे [सं] अ.क्रि. राज़ी-खुशि थियणु.

तोहमत [अ] स्त्री. तुहिमत, इल्जामु.

तोळा [सं] पु. तोलो, बारहं मासा वज़नु.

तौल्य [सं] न. हिकजहिडाई, बराबरी, समानता.

त्यक्त [सं] वि. छडियलु, त्यागु कयलु, फिटी कयलु, जलानु.

त्यजिणे [सं] स.क्रि. छडे डियणु, कडी छडणु, त्यागणु.

त्या स.ना. (१) उहे (२) हू (जिन्स मुवन्स, अददु जमअ).

त्याग [सं] पु. त्यागु, दानु, छडे डियणु. त्यागणे स.क्रि. त्यागणु. त्यागी वि. त्यागी, सन्यासी.

त्याज्य [सं] वि. त्यागण-छडण जहिडो.

त्यापक्षी, त्यापेक्षा क्रि.वि. तंहिखां त, तंहिकरे.

त्यापासून क्रि.वि. तडिंहि खां वठि.

त्यास क्रि.वि. तंहिकरे.

त्यो स.ना. हू.

त्रय [सं] न. टे, टिनि शयुनि जो मेडु, टियारी, तसलीसि.
 त्रयस्थ वि. टिआकुडु, टिआकुरु, बेतरफदार.
 त्रयी [सं] स्त्री. (१) टियारी (२) टे वेद (ऋग्वेद, यजुर्वेद, सामवेद) (३) पीउ, डाडो, पर डाडो.
 त्रयोदश [सं] वि. (१) तेरहं (१३) (२) तेरहों. त्रयोदशी स्त्री. तेरसि.
 त्रस्त [सं] वि. (१) डिनलु, घबिरायलु (२) सतायलु, हलाखु थियलु.
 त्रांगडे [सं] न. रोलो, संसट.
 त्रागा पु. (१) छिताइप (२) पाण खे ई धक बुजा हणणु (गुसे में).
 त्राण [सं] न. (१) सघ, सत्या, ताकत (२) बचाउ, पनाह, हिफाजत (३) मुक्ती (४) जफाकशी.
 त्राता [सं] वि. रखकु, बचाईदहु, मुसीबत खां छडाईदहु, तारींदहु.
 त्रास [सं] पु. (१) तिरासु, तकिलीफ, दुखु, सताउ (२) नफिरत, बुछां (३) डपु.
 त्रासक [सं] वि. दुखाइतो, सताईदहु, तकिलीफ डींदहु.
 त्रासणे अ.क्रि. तंगि-बेजारु थियणु, सताइजणु, हलाखु थियणु.
 त्रासिक [सं] वि. (१) सताईदहु, जालिमु (२) चिड़िणो.
 त्राहि त्राहि! [सं] उ.वा.अ. 'मुखे बचाई', 'मुंहिजी रख्या करि'.
 त्रि [सं] वि. टि, टे (३).
 त्रिक् [सं] न. टियारी, टिनि शयुनि जो मेडु, टियाई.
 त्रिकाल-ळ [सं] पु. (१) जमानु माज़ी, हालु ऐं मुस्तकबलु (२) टे पहर, सुबुहु, मंसंदि ऐं राति. त्रिकालदर्शी वि. सभुकुसु जाणणहार, दानाबीना.
 त्रिकुट-कूट [सं] न. (१) टियारी (२) टिनि चोटियुनि वारो पहाड.
 त्रिकोण [सं] न.पु. टिकुंडो. त्रिकोणमिती स्त्री. इल्म मुसलतु, टिकुंडे जू कुंडू ऐं पासा मापण जो इल्मु.
 त्रिखंड [सं] न. पृथ्वी, सुर्गु ऐं पातालु (२) सारो जहानु.
 त्रिगुण [सं] वि. टीणों. पु. (१) इन्सान जा टे गुण-सत, रज, तम (२) टे पुरुषारथ-धर्म, अर्थ, काम. त्रिगुणात्मक

वि. टिनि गुणनि वारो (सत, रज, तम).
 त्रिचरण [सं] पु. बाहि, अग्नी. वि. टिपेरो.
 त्रिज्या [सं] स्त्री. नीमि कतरु, गोल जो घेरो.
 त्रित्व [सं] न. टियाई, टिकाई.
 त्रिदंडी [सं] पु. सन्यासी.
 त्रिदल-ळ [सं] वि. टिनि पननि वारी (-टारी).
 त्रिदोष [सं] पु.ब.व. शरीर जा टे दोष-वातु, पितु ऐं कफु.
 त्रिधा [सं] वि. टिनि किस्मनि जो. क्रि.वि. टिनि रस्तनि सां.
 त्रिनयन-लोचन [सं] वि. (१) टिनि अखियुनि वारो (२) शंकरु.
 त्रिपद [सं] न. टिनि लफ़्जुनि जो मजमूओ. वि. टि. पेरो.
 त्रिपाद [सं] पु. बाहि, अग्नी.
 त्रिपुंड [सं] न. निर्द ते भस्म जा लगायल टे लीका.
 त्रिफला-ळा [सं] पु. टिफुलो, आजरो, बहीडो ऐं हरीड (दवा).
 त्रिफळाचीत वि. क्रिकेट रांदि में 'क्लीन बोल्ड'.
 त्रिभुवन [सं] न. टे लोक-पृथ्वी, सुर्गु ऐं पातालु, सारी दुनिया.
 त्रिमूर्ती [सं] पु. टिमूर्ती-ब्रह्मा, विष्णू ऐं महेशु.
 त्रिरूप [सं] वि. टिनि किस्मनि जो.
 त्रिवार [सं] क्रि.वि. टिहर, टे दफ़ा, टे भेरा.
 त्रिविध [सं] वि. टिनि, किस्मनि जो, टिनि नमूननि जो.
 त्रिविष्टप [सं] न. सुर्गु.
 त्रिवेणी [सं] स्त्री. प्रयाग में धींदहु गंगा, जमुना ऐं सरस्वतीअ जो संगमु.
 त्रिशंकूसारखी अवस्था होणे बिन्ही जहाननि खां वजणु.
 त्रिशूल-ळ [सं] न. टिसूल, तिरशूल.
 त्रुटि-टी [सं] स्त्री. (१) हिकु पलु, हिक घडी (२) नासु, तबाही (३) शकु (४) रुकावट (५) घटिताई (६) खालु.
 त्रुटित [सं] वि. (१) भगलु, टुटलु (२) अधूरो.
 त्रेचाळीस [सं] वि. टेतालीह (४३).
 त्रेता, त्रेतायुग [सं] न. चइनि युगनि मां ब्रियों युग (कृत, त्रेता, द्वापार ऐं कलियुग).
 त्रेधा [सं] स्त्री. (१) फरफोटि, टाकोरो (२) मूंझारो,

गडिबडि.

त्रेपन्न [सं] वि. टेवंगाहु (५३).

त्रेसष्ट [सं] वि. टेहठि (६३).

त्रैराशिक [सं] न. टिरकमी (हिंसाबनि में).

त्रैलोक्य [सं] न. टे लोक-धरती, सुर्यु ऐं पातालु.

त्रैवार्षिक [सं] वि. टिसालो.

त्रैविध [सं] वि. वेदनि जो ज्ञाणू-विद्वानु.

त्रोटक [सं] वि. मुख्तसिर, थोरो.

त्र्यंबक [सं] पु. शंकर, टिनि अखिमुनि वारो भगवानु.

त्र्यांश्री [सं] वि. टियासी (८३).

त्र्याहात्तर [सं] वि. टेहत्तरि (७३).

त्र्याहिक [सं] पु. टीअड्डु, टिएं टिएं डीहुं ईदड्डु तपु.

त्वक् [सं] स्त्री. चमिडी, खल. त्वग्रोग पु. चमिडीअ जी

बीमारी.

त्वचा [सं] स्त्री. (१) चमिडी, खल (२) खल (फल जी), छोडो.

त्वत् [सं] स.ना. तूं. त्वद्गृह तुहिंजो घर. त्वदीय वि. तुहिंजो.

त्वरण [सं] न. तकिडो हलणु, तकडि. त्वरणे स.क्रि. तकडि करणु.

त्वरा [सं] स्त्री. तकडि, जल्दी, तेजी, ज्बहराई. त्वरागामी वि. तकिडो. त्वरित क्रि.वि. तुर्तु, जल्दी जल्दी, तकिडो. त्वर्य वि. जरूरी ऐं तकिडो, (इं) 'अर्जट'.

त्वष्टा [सं] पु. (१) विश्वकर्मा, ब्रह्मा (२) वाढो, ढखणु.

त्वेष [सं] पु. गुप्तो, जोशु, कावडि, तीसो.

थ

थ मराठी वर्णमाला जो सतिरहों इर्फु सहीइ.

थकणे [सं] अ.क्रि. (१) थकणु, थकिजणु (२) सघ घटिजणु (३) मति मारिजणु (४) बकाया रहणु, डेवालो निकिरणु. थकणे भागणे क्रि. थकणु टुटणु, बेहदि थकिजणु. थकबाकी स्त्री. बकाया. थकले कूळ न. खुटलु, डेवालो, डेवालो कढंदडु.

थकवा पु. थकु, थकावट.

थकित [सं] वि. अजब में पियलु, मुंक्षियलु, हैरानु.

थक्क [सं] वि. हैरानु, वाड्डो, दंगि.

थट स्त्री. (१) भीड, पीह (२) रचना, ठाहु.

थटणे अ.क्रि. ठठ सां हलणु, सींगारु करणु, टेगरिजी हलणु.

थटकारणे स.क्रि. सींगारणु, सजाडणु.

थटकारणे अ.क्रि. नखिरे सां हलणु, टेगरिजी हलणु, ठही संभिरी हलणु, आम्कडि सां हलणु.

थट्टा स्त्री. ठिठि, चर्चो, मज्जाकु, ठठोली, ठठो. थट्टेखोर-बाज वि. चर्चाई, खिलाईदड्डु, मज्जाकु कंदडु.

थड [सं] स्त्री. (१) किनारो, कपु, कन्धे (२) माथरि (३) नतीजो, अंतु.

थंड [सं] वि. (१) थघो, सडु, रुखो (२) सुस्तु, ढिलो (३) बीठलु (४) कमिजोरु, नामडु. थंडगार वि. तमामु थघो. थंडाई स्त्री. (१) थाघलि (२) नरमाई (३) सुस्ती. थंडावणे अ.क्रि. (१) थघाडणु, थघो थियणु, ठरणु (२) घटिजणु, ढरो थियणु (३) रुकिजणु. थंडावा पु. (१) वधाई, थघाणि (२) आरामु, ठापुर. थंडी स्त्री. थधि. थंध्या पोटाने क्रि.वि. शांतीअ सां, सुबुर सां.

थडक [सं] स्त्री. (१) धकु (२) खड्को, खुड्को.

थडकणे अ.क्रि. (१) थाबडिजणु (२) हिकदमि बीही वणणु (३) ओचितो अची वणणु-पहुचणु.

थडका पु. धकु.

थडगे [सं] न. कबर.

थडथडणे अ.क्रि. थरि थरि कंबणु, डकणु.

थडी स्त्री. किनारो.

थडे [सं] न. (१) घडु, लाशु (२) कबर.

थंतरमंतर [सं] न. (१) जंतर मंतर (२) दागिदूजो, मरमत
(३) समुझाडणु.

थपढाक, थप्पड स्त्री. थफड, चमाट. थप्पडखाऊ वि.

चापिलसु, लुंडो, बुछिडो.

थपाटी स्त्री. थफड, चमाट.

थप्पी स्त्री. थपी, थही, डिगु.

थबकणे [सं] अ.क्रि. रुकिजणु, बीहणु, तरिसणु.

थबथबणे अ.क्रि. गुडणु (पाणी), तरि थियणु, ठेंडी वहणु.

थयकार, थयथयाट पु. (१) लेथिड्यूं पाडणु, छड्यूं हणणु
(दुख में) (२) नचणु-टपणु, ठेंग टपा डियणु.

थर [सं] पु. (१) थरु, थरी, तहु, पर्तु (२) डिगु (३)

मजमूओ. थरफळी स्त्री. (इं) 'प्लाडू वूड'.

थरकणी स्त्री. थडकिणी, डकिणी.

थरकणे अ.क्रि. थडकणु, डकणु, कंबणु, थरकणु.

थरकाप पु. डप में बेहदि कंबणु, कंबिणी, डकिणी.

थरथर-थरा क्रि.वि. थरि थरि.

थरथरणे अ.क्रि. थरथियलु, कंबणु, डकणु.

थरारणे अ.क्रि. थडकणु, तमामु घणो कंबणु.

थरारी स्त्री. थरथिलो, डकिणी.

थरासन [सं] न. टिकाउ.

थरी [सं] स्त्री. थरी, मलाई.

थरु-रु [सं] पु.न. मुठि, हथियो.

थल [सं] स्त्री. फसुल जो हिसो.

थलथलीत वि. लफि लफि कंदडु, फेफो, गिल्हो.

थवा पु. टोलो, मेडु, वगडु, वलरु, झारि.

थळ न.पु. (१) पोख, खेती (२) गुरी जगुह, भूतनि जे वासे
वारी जाड.

थळणे स.क्रि. उकिरणु, नक्शु कडणु.

थाक [सं] स्त्री. (१) मूंझारो, रोलो (२) थकु.

थाकणे अ.क्रि. थकिजणु.

थांग [सं] पु. (१) तांघ, थाहु, ऊन्हाई (२) थांगि, पतो,
डसु, खुरु, सगु.

थांगपत्ता-दोरा पु. थांगि, सगु, पतो, डसु.

थांगपूस पु.स्त्री. खबर, पतो.

थाट [सं] पु. (१) ठाठु, ठठु, भभिको (२) टोली, जथो.

थाटमाट पु. ठाठु बाठु, ठठु, भभिको, डेखाउ.

थाटणे स.क्रि. (१) सजाडणु, ठाहे जोडे रखणु (२) शुरू
करणु.

थाडकन-दिशी क्रि.वि. ठकाउ करे.

थाण-न [सं] न. थानु (कपिडे जो).

थान [सं] न. ठाणो, जगुह.

थान न. थण जी बूंडि, बुबे जी डुंडी-बुंडी. थानकरीण स्त्री.

बार खे थनु डींदड माई-दाई. थानतुटा-तुटका वि.

थनु छडायलु बारु. थानवा-वे वि. थनु पीअंदडु
(बारु).

थानमान [सं] पु. (१) इजत, मानु (२) ठठु.

थानमान [सं] न. ठाणो ठिकाणो.

थाप [सं] स्त्री. (१) थफ (२) थपिकी, धकु (३) फड्बाट,
बटाक, लबाड, यटु (३) बंदु. थापाड्या वि. बटाकी,
बमिरु.

थापट [सं] स्त्री. थफड, चमाट.

थापटणे स.क्रि. (१) थफणु, ठपणु, धीरे धीरे थफिडा हणणु
(२) चमाट-धकु हणणु (३) परिचाडणु.

थापटी स्त्री. (१) चमाट, धकु (२) थाफ, थाफोडो, थफियलु
सुकलु छेणो (३) थापी (कुंभर जी).

थापणे स.क्रि. थफणु.

थापाथापी स्त्री. गपोडो, यटु, यट हणणु.

थापी स्त्री. (राजे जी) चूनाडी, चूनालो, मारो.

थांबणे [सं] अ.क्रि. (१) थथिरणु, बीहणु, तरिसणु (२) बंदि
थियणु, रुकिजणु.

थांबविणे स.क्रि. (१) थमाडणु, बीहारणु, तरिसाडणु (२)
बंदि कराडणु, रोकणु.

थांबा पु. गाडियूं बीहारण जी जगुह, (इं) 'स्टॉप', 'बस
स्टॉप'.

थारणे [सं] अ.क्रि. (१) पको-मजिबूतु थियणु (२) ठिकाउ
करणु, झलणु (३) रहणु (४) डियणु.

थारा [सं] पु. अझो, पनाह, सहारो.

थारामारा पु. ठाणो ठिकाणो, पतो.

थारोळा-ळे [सं] पु.न. (१) दुबो (२) खड.

थाली [सं] स्त्री. थाल्ही.

थाव पु. (१) अंतु (२) ताकत, बलु.

थावर पु. वडी तई या वडी केवी.

थावरणे अ.क्रि. पाण भरो थियणु, बुत में वरणु, थाईको थियणु.

थाळ [सं] स्त्री. (१) तपति (२) बूसट (३) चुल्हो (४) गप, चिक.

थाळा [सं] पु. (१) वडी थाल्ही (२) थाल्लु. थाळावाटी स्त्री. तबाही, नामु.

थिकुले वि. (१) नंढिडो (२) थोरो.

थिगळ-ळी न. चती.

थिजणे अ.क्रि. (१) गूड्हो थियणु, घाटो थियणु, जमी वगणु (धधि में) (२) हिक ई हंधि जमी-बीहिजी वगणु (अजब में) (३) हिमथ हारणु.

थिजविणे स.क्रि. (१) जमाइणु, गूड्हो करणु (२) नाउमेद करणु.

थिटा-टे वि. नंढो, लुंडो, घटि.

थिबणे अ.क्रि. टिमणु, फुडो फुडो थी वहणु.

थिर वि. हिक हंधि बीठलु, थिर.

थिराई [सं] स्त्री. माठि, सांतीकाई, शांती, स्थिरता.

थिरावणे [सं] अ.क्रि. (१) बीहणु, तरिसणु, रहणु, आरामु करणु (२) थाईको थियणु, जमणु

थिल्लट [सं] वि. (१) सुस्तु (२) छिडो (३) कमीणो.

थिल्लर [सं] न. दुबो. वि. मोगो.

थुई स्त्री. थुक, पिक.

थुकणे, थुंकणे स.क्रि. थुकणु, थूकणु. थुंकी झेलणे थुकूं चटणु, हा में हा मिलाइणु. थुंकी तोंडावर घेणे बेइजती कराइणु.

थुकदाणी स्त्री. थुको, पिकदाणी.

थुका, थुंका-की पु.स्त्री. थुक, पिक. थुंकापात्र न. पिकदानी, थुको. थुंकीचाट्या वि. थुकुनिचट्यो. थुंकीझेल्या वि. खुशामदिइयो, हा में हा मिलाईदडु.

थु थू स्त्री. थुक लअनत, हैफु.

थुवर स्त्री. थूहरु (वनस्पती).

थू पु.स्त्री. थुक, हैफु.

थूक स्त्री. थुक.

थेट [सं] वि. ठेठि, असलु, खालिसु, निजु. क्रि.वि. (१) सिधो (२) धू, उमालक.

थेटा [सं] वि. लुंडो, नंदो.

थेटे न. जुकामु.

थेंब [सं] पु. फुडो, फुडी, बूंद, टेपो, फिण्ण. थेंबथेंब टेपो, टेपो. थेंबे थेंबे तळे साचे फुडीअ फुडीअ तलाउ. थेंबनळी स्त्री. (इं) 'ड्रॉपर'.

थेंबाथेंबी क्रि.वि. फुडि फुडि.

थेर [सं] पु. (१) ठेंग टपा (२) जालाणा कपिडा पाए नचंदडु छोकिरो (३) अजीबु शख्सु, पूरालो (४) लोठियो (शख्सु) (५) बांदर जो खेलु डेखारींदडु बाजीगर.

थेरडा [सं] वि. बुडो, कुराडो.

थैमान न. बाकरुकुटो, बाएतालु, भबुडाह, ठेंगटपा.

थोकडे-ले वि. लुंडो, नंदो.

थोकणे [सं] अ.क्रि. (१) बीहणु (२) बंदि थियणु, रुकिजणु (३) लुंडो थियणु.

थोकावणे [सं] स.क्रि. बीहारणु.

थोट वि. लुचु, बदिम्आशु.

थोटक, थोटा [सं] वि. टुंडो, रूंडो. थोटुक न. टोटो, टुकर (बीडीअ जो).

थोटावणे अ.क्रि. माठि लगणु, मतियूं मुंझणु.

थोडा [सं] वि. थोरो, तिर. थोडका वि. थोरो, तिर.

थोडा [सं] वि. थोरो. क्रि.वि. थोरीअ देरि में, थोरे में. थोडक्यात क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर तौर, किसो कोताह. थोडाच वि. थोरो ई.

थोतरणे अ.क्रि. थोथिरिजणु, थोथिजणु, सुजणु.

थोतरी स्त्री. गिटो, गिलु.

थोतांड न. (१) डेखाउ, ढोंगु, पाखंडु (२) कूडु, ठाहु, डोहु.

थोप [सं] स्त्री. (१) रोक, झल (२) छेडो, हद (३) टिकणु, दमु पटणु, टिकण जी जगह या कारणु (४) थाफोडो. थोपाटणे स.क्रि. (१) ठापुरणु, ठपिरणु (२) थाफोडा

मारणु (३) रीसाडणु, परिचाडणु.
थोपणे अ.क्रि. (१) बीहणु, रुकिजणु (२) आधारु डियणु,
मदद करणु (३) हेठि रखणु-लाहिणु.
थोपविणे स.क्रि. बीहारणु, रोकणु.
थोबाढ-ही न.स्त्री. गिटो (थफ हणण जो डपु डेखारण लाड
कमि ईदड लफणु).
थोर [सं] वि. (१) वडो, महानु (२) इजतवारो, बुजुगु (३)

अजलों, अजीमु (४) मानाडतो. थोरामोठा वि. वड
घराणो, आकाहियो. थोरला वि. वडो, वडो पुट.
थोरवकी, थोरवी, थोराई, थोरपणा स्त्री.पु. वडाई,
बुजुगी, महानता, अजमत, इशमत, शानु शौकत.
थोराड वि. (१) वडो, सघारो, बे डपो (२) उमिरि जे
लिहाजु खां वधीक वडो थियलु. थोरावणे अ.क्रि. वडो
थियणु, वधणु.

द

द मराठी वर्णमाला जो अरिदहों हर्फु सहीह.

द [सं] वि. डीदड. (मि. सुखद = सुखु डीदड, धनद = धनु
डीदड).
दईत [सं] पु. दईतु, दैतु, राकासु.
दऊत [अ] स्त्री. दवात, मसु कुपिडी.
दखल [अ] स्त्री. (१) चिताउ, इतिलाउ (२) दखलु,
दस्तअंदाजी. वि. (१) आयलु, पहुतलु, वारिडु थियलु
(२) जालतु, सुवातलु. दखल घेणे ध्यान ते आणणु.
दखलगिरी स्त्री. (१) जाण, खबर, मअलूमियत (२)
नजरदारी (३) खबर डियणु, इतिलाउ डियणु (४)
दस्तअंदाजी.
दंग [फा] वि. (१) दंगि, हैरानु, वाडडो (२) मगनु, लीनु,
मह.
दगड [सं] पु. (१) पथरु, पाहणु (२) मोगो शखसु (३)
सिराणि. दगडफूल न. पर्यो (वनस्पती). दगडफेक
स्त्री. पथरबाजी. दगडफोड स्त्री. जफाकशी, बेहदि
डुखियो कमु. दगडफोड्या वि. पथर भनंदडु-टोडीदड.
दगडाची छाती स्त्री. (१) पथर जो जिगिरु, हिमथ
(२) बेडपो, साहसी. दगडावरची रेघ स्त्री. पथर ते
लीको. दगडी वि. पथराजों, पहणियारु.

दगडी स्त्री. पथर जो थांउ, आवाडो.
दगदग स्त्री. तकिलीफ, खफो, खटिराणु, गिहिल.
दगदगणे अ.क्रि. बेजारु-हलाखु थियणु, तंगि थियणु.
दगदावा पु. (१) हकु, दअवाँ (२) नाराजी, गुसो.

दंगल [फा] पु. (१) दंगलु, कुश्तीअ या मल्ह जो हंथु,
मलाखिडो (२) बगागो, गोडु, फसादु.
दगल [अ] स्त्री. दगा, बेईमानी.
दगा [फा] स्त्री. (१) दगा, ठगी, दोलाबु (२) खतिरो,
जोखो.
दंगा [हिं] पु. (१) दंगो, फसादु, बखेडो, फडफोटि (२)
तबाही, कहरु.
दगावणे [फा] अ.क्रि. खैड थियणु, नासु थियणु, मरणु.
दगध [सं] वि. (१) सडियलु, जलियलु (२) फिटलु (३)
डुखोयलु, सतायलु. दगध तिथी स्त्री. अशुभु तिथि.
दगधयोग पु. अशुभु योगु. दगधहस्त-स्ती वि. (१)
निभागो (२) नुक्सानकारकु (३) अशुभु.
दचक-का स्त्री.पु. (१) सदिमो, दको, घोडो (२) ओचितो
भ्रमु-वहिमु थियणु.
दचकणे अ.क्रि. छिरिकणु, डकी ववणु.
दचकळी स्त्री. नंदिडी ओगिराई.
दटावणी स्त्री. दडिको, छिडब, दब.
दटावणे स.क्रि. (१) दडिको डियणु, धमिकाडणु, दबाडणु
(२) डेजारणु.

दट्टा, दट्ट्या पु. (१) बूचु (२) दब.
दट्ट्या पु. डटो, (इं) 'पिस्टन'.
दंड [सं] पु. (१) डंडो, सौंटो, लठि (२) सजा, मार,
उकूनत (३) डंडु (४) बांहं (कुल्हे खां ठूठि ताई)

(५) कसिरत जो हिकु किस्सु, डंडु (६) करंधो, पुठीअ जो कंडो. दंड आवळणे मुश्कूं बुधणु. दंड थोपटणे ललिकारणु. दंड भरणे (१) डंडु भरणु (२) बांहूं थुल्हयूं थियणु. दंडनीती स्त्री. कानून जो शास्त्र, राजनीती. दंडप्रक्रियासंहिता स्त्री. गुनाहु साबितु करण जो तुरीको डेखारींदडु कानूननामो, (इं) 'क्रिमिनल प्रोसीजर कोड'. दंडप्राय वि. डंडे जियां, लेटियलु. दंडमुक्तता स्त्री. बेसजाई. दंडविधान न. सजा डियण जो कानूननामो, (इं) 'पीनल कोड'. दंड स्नान न. बीठे बीठे-तडि तकडि में कयलु सनानु. दंडाणू पु. वणडो, वण जीविडो, वणडा, (इं) 'बड्सिलाई'. दंडारणा पु. डंडो, सौटो. दंडावणे अ.क्रि. सरीर सीटिजणु (धधि में). दंडासन न. पेर डिघा करे सुम्हणु. दंडाई वि. सजा जोगो. दंडित वि. सजा मिलियलु. दंडिता वि. सजा डींदडु. दंडी पु. सन्यासी. दंडोका पु. डंडो, सौटो. दंडेल वि. सटरु वटरु, सटाणो, डटो मुटो. दंडेली स्त्री. उरह ज़ोराई, जबरदस्ती, दबड़ दौंस, अन्याउ. दंड्य वि. सजायाबु, सजाजोगो.

दंडक [सं] पु. (१) रीति, रसम, रवाजु (२) पड़मानो (३) हलति (४) बांहें.

दडकण [सं] न. दबाउ, दाबु.

दहणे [सं] न. डंडो, सौटो.

दहणे अ.क्रि. लिकणु.

दहणे स.क्रि. दबाइणु, दाबु डियणु.

दहणे स.क्रि. (१) डंडणु, डंडु विज्ञणु, सजा डियणु (२)

दबाइणु, मारणु, मनु मारणु (३) सूंहणु.

दंडन [सं] न. (१) सजा (२) डंडु (३) दबाउ, पाणु मारणु.

दंडनीय [सं] वि. सजायाबु, सजा जोगो.

दहपण न. (१) दबाउ, दाबु (२) ज़ोरु, बारु (३) डपु, धाको, सख्ती.

दहपणे स.क्रि. (१) दबाइणु, का गाल्हि लिकाइणु, दबाउ आणणु, भीड़णु (२) सथणु, सथे भरणु. दहपशाही स्त्री. कहिरु, गरीबामार, जुलिमी हुकूमत, दबड़दौंस, उरह ज़ोराई.

दंडवत [सं] न. डंडवति, डंडे जियां सरीर खे ज़मीन ते

लेटाइण जी क्रिया, ज़मीन ते सुम्ही निमिस्कार करणु.

दहविणे स.क्रि. लिकाइणु, ज़ाहिरु न करणु.

दडा पु. (१) अड़, कमीनगाहु (२) ताडी (कननि ते चड्हियल) (३) खातिरी (४) बूचु.

दंडा [सं] पु. डंडो. दंडाईत वि. डटो मुटो, सटरु वटरु.

दडी स्त्री. (१) लिक, लिकी विहण जी क्रिया (२) अड़, कमीनगाहु.

दणकट [सं] वि. मज़िबूत, डटो मुटो.

दणका पु. (१) धकु, ठकाउ (२) फसादु, गोडु (३) ज़ारु (४) धूमधाम.

दणकाविणे स.क्रि. (१) धकु हणणु, हणणु, ठोकणु (२) छींभणु, छंड कडणु, दब कडणु (३) धूमधाम सां कराइणु (शादी).

दणदणाट पु. ठडि ठडि, ठडिको, धबि धबि, ठडकाउ.

दणदणीत वि. (१) ज़ोरदारु, धामधूमसां थियलु (२) भभड़ करे बुरदंडु.

दणाणणे अ.क्रि. (१) धामधूम सां थियणु (२) मशहूर थियणु (३) डकी वणणु, वायूं बतालु थियणु, मतियूं मुंझी वणणु (४) ठडि ठडि करणु, धबि धबि करणु.

दणाणा पु. (१) ठडिको, ठकाउ, धमाको (२) दहशत.

दंत [सं] पु. (१) डंडु (२) पहाड़ जी चोटी. दंतकथा स्त्री.

डंडकथा, किसो. दंतकाष्ठ न. डंडणु. दंतकोथ न. चोरु

हडो, डंड-हडे जो सड़णु. दंतपरीक्षा स्त्री. डंडनि जे

बीमारीअ जी जाच-चकास. दंतमंजन न. मंजनु.

दंतमल पु. डंडनि में अडारी, (इं) 'टार्टर'. दंतवैद्य पु.

डंडनि जो डॉक्टर, दंदानिसाजु, (इं) 'डेंटिस्ट'.

दंतव्यंगोपचारशास्त्र न. (इं) 'ऑर्थोडोन्टिआ'.

दंतशास्त्र न. (इं) 'डेंटिस्ट्री', डंडनि जो शास्त्र.

दंतशुद्धी स्त्री. डंडनि जी सफाई. दंतक्षत न. (१) चकु

(२) औरत ऐं मर्द जा हिक बिणु खे कयल चकनि जा

निशान. दंतांतर न. बिनि डंडनि जी विथी, मज्मूली

फर्कु. दंताळ वि. डंडुरु. दंताळे न. ड़ांदारु, ड़ांदारी.

दंती पु. हाथी. स्त्री. (१) जांइफलु (२) फणी (३)

डंडो (४) फीथो. दंतुर वि. (१) डंडुरु (२) डंडाओं.

दंतुरचक्र न. डंडाओं फीथो, (इं) 'गिअर'.

दंतोच्चार [सं] पु. डुंदनि मां धींदडु उचार.

दंतोच्छिष्ट [सं] वि. डुंदनि सां जूठो कयलु-टुकियलु-चक पातलु. दंत्य वि. डुंदनि जो.

दत्त [सं] वि. (१) डिनलु, भेटा में डिनलु. दत्तपुत्र, दत्तक पु. गोदि में वरितलु या डिनलु बारु-पुट्ट. दत्तया, दत्त्या पु. गोदि में वरितलु या डिनलु पुट्ट. दत्तापहार पु. डिनलु दानु वापसि वंददडु शखु.

दत्त [सं] पु. (१) दनु भगवानु, दत्तात्रेय (ब्रह्मा, विष्णू ऐं महेश जो अवतारु) (२) नसीबु, भागु, प्रारब्धु (३) डाति. दत्त अवधूत पु. अत्री रिशीअ जो पुट्ट. वि. नंगो.

ददात [सं] स्त्री. (१) कमी, तंगी, अणठि, जूरूरत, धुरिज (२) तकिलीफ, पोरिहयो, जफाकशी.

दंदावा [सं] पु. हसदु, साडु, वेरु, बुगजु.

दंदी [सं] वि. साडेलु, हसदु कंदडु, वेरु सांढींदडु, खारी. दंदी दुश्मन वि. कटरु वेरी, साड सडियो.

दडु [सं] पु. डडु.

दधि, दधी [सं] न. डही.

दनुज [सं] वि. दैतु, राकासु.

दन्ना वि. तमामु वडो, शाही, परबत जेडो.

दधकाविणे स.क्रि. डेजारणु, धमिकाडणु, दबाडणु.

दपटणे स.क्रि. (१) दबे-सथे भरणु, बुटणु (२) दबाडणु, दडिका डियणु, धमिकी डियणु (३) फुरणु, फबाडणु, खाई वणणु, गबनु करणु (४) डुकाडणु, रवानो करणु. दपटशा पु. (१) दब (२) दडिको, धमिकी (२) लाख लाहिणु.

दपणे अ.क्रि. लिकणु, छपु मारे विहणु.

दंपती, दंपत्य [सं] स्त्री.न. जोडो (जाल मुडिसु, घोडु कुंआरि). दंपती कलह पु. जाल मुड्स जो सेडो.

दप्तर न. डिसो 'दप्तर'.

दफन न. दफनु.

दफाते [अ] न. कापी, नोटबुक.

दफिना [अ] पु. पूरियलु धनु-खजानो.

दफेरफे [अ] स्त्री. निबेरो, उकलाउ, चुकति, बंदोबस्तु, सफाई.

दफ्तर [अ] न. (१) दफ्तर, लेखु, कुलु कागज (२)

किताबनि जो थेल्हो (बारनि जो).

दबकणे [सं] अ.क्रि. (१) बार हेठां दबिजणु, छिरिकणु, निमणु, डकणु (२) दहिको विहणु, गूगी गांङ् थियणु, गीदी धी लिकणु (३) छपु मारे विहणु.

दबका पु. (१) दुबो (२) धकु.

दबणे [सं] अ.क्रि. (१) दबिजणु, चीभाटिजणु (२) छिरिकणु, डकणु (३) कमिजोर थियणु (४) छपु मारे विहणु (५) मोट खाडणु (६) आणु मवणु.

दबदबा [अ] पु. (१) दबिदबो, दहशत, धाको (२) हुकूमत (३) शानु, नामूसु.

दबदबीत वि. कूंआरो, नरमु.

दबरा पु. दहशत.

दबविणे स.क्रि. (१) दबाडणु, जुल्मु करणु.

दबा पु. (१) छपु, छपु मारे विहणु, लिकी विहणु (२) अड, कमीनगाहु. दबा धरून बसणे छपु मारे विहणु, लिकी विहणु, अड में विहणु.

दबाव पु. (१) दबाउ (२) दहशत (३) गटर जो डकु.

दबेल वि. जेरिदस्तु, दबियलु, दहिको वेठलु.

दंभ [सं] पु. (१) डोंगु, पाखंडु (२) डंभु, कूडो डेखाउ (३) डोहु, दगा. दंभी वि. डोंगी, पाखंडी.

दभाशी पु. जतु, ओठी, उठु काहींदडु.

दम [सं] पु. (१) साहु (२) दमु (३) प्राण (४) वडाई, बांवरु, आकडि (५) दमु, ताकत, सध, हिमथ (६) धमिकी, दब (७) दमु, कशु, सूटो (बीडीअ जो). दम कोंडणे साहु मुंझणु. दम खाणे साहु खणणु, साही पटणु, सबुरु करणु, दमु झलणु. दम छाटणे साहु झले बीहणु, सबुरु करणु. दम टाकणे (१) साही पटणु (२) आसिरो लाहे छडणु. दम देणे (१) दमु-धमिकी डियणु (२) हिमथ डियणु. दम धरणे (१) सबुरु करणु (२) बीहणु. दम भरणे दमु-धमिकी डियणु. दम सुटणे (१) हिमथ हारिजणु (२) दमु छिजणु. दमछाट स्त्री. घणी देरि साहु झले बीहणु जी क्रिया-शक्ती. दमट वि. आलो, धिमियलु. दमटणे अ.क्रि. धिमिजणु, आलो थियणु. दमदाटी स्त्री. धमिकी. दमदार वि. (१) आलो, आडोको, धिमियलु (२) धीरज-सबुर वारो

(३) तिजिले दारु (४) ज़ोरदारु, दम-हिमथ वारो, दिलेरु (५) फाड़देमंदु. दमदिलासा पु. दमुदिलासो, हिमथ डियारणु. दमसूट क्रि.वि. असुर जो, पिरिभाति जो.

दम [सं] पु. पंहिंजो पाण ते ज़ाब्तो, इंदियुनि जे ख्वाहिशुनि ते ज़ाब्तो.

दमणे अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) आलो थियणु, धिमिजणु (३) दबिजणु (४) गसी वजणु (५) कब्जे में अचणु.

दमन [सं] न. दबाज, वसि करणु, कब्जो, ज़ाब्तो, ज़ोरावरी. दमनीय वि. दबाइण जोगो. दमित वि. दबायलु, वसि कयलु. दमी वि. दबाईदडु, वसि कंदडु.

दमविणे स.क्रि. (१) थकाइणु (२) वसि करणु.

दमा [फा] पु. दमु, दम जी बीमारी, सहिको, मोंझारो.

दमान स्त्री. झोल (Naut.).

दमामा [फा] पु. दमामो.

दया [सं] स्त्री. (१) दया, रहमु (२) महिरबानी, कृपा. दयामाया स्त्री. दया, ममता. दयाळू वि. दयालू, बाझारो.

दयाळ पु. फूसिणी, फूसी (पखी), (इं) 'रॉबिन्'.

दयित [सं] पु. मुडिसु. वि. प्यारो, प्रेमी.

दयिता [सं] स्त्री. ज़ाल. वि. प्यारी.

दर [फा] पु. अधु, कीमत, नुरखु. दरपत्रक न. अघोतिरी, (इं) 'कोटेशन्'.

दर [सं] स्त्री. किनारो.

दर [सं] पु. डरु, डपु.

दर [फा] क्रि.वि. फी (फी सेकड़ो वगेरह), हर. दरमहा पु. महीने जो पधार. क्रि.वि. हर महीने, महिनेवारी. दरवक्त क्रि.वि. हरवक्ति, सदाई.

दर [सं] पु. संखु, शंखु.

दर [सं] खड, बिरु, चुर, गार.

दरक [अ] पु. (१) इरादो, वीचारु (२) ढंगु.

दरक [अ] पु. वडो दर्जो, अहुदो.

दरगा, दर्गा [फा] पु. दरगाह, पूजा जी जाइ, नमाज पड्हण जी जाइ, पीर जी जगुह.

दरज, दर्ज [अ] स्त्री. दर्ज, चीर, डार. दरजबंदी स्त्री. भिति

जूं दर्जु भरणु.

दरजा पु. डिसो 'दर्जो'.

दरड स्त्री. (१) पहाडु, जबलु (२) भिक्क, (इं) 'हाइ बड्क'.

दरहाई स्त्री. धमिकी, दब, दहशत.

दरहाविणे स.क्रि. धमिकी डियणु, छंड कढणु, दब कढणु.

दरद, दर्द [फा] स्त्री.पु. (१) दर्दु, बीमारी (२) चिंता, ओनो.

दरदर क्रि.वि. ज़ोर सां, खूबि, भरिपूर.

दरदरणे अ.क्रि. (१) पघिरिजणु, पघर में तरि थियणु (२) फुंडणु, उभामणु.

दरदरा क्रि.वि. डिसो 'दरदर'.

दरदरा [सं] पु. डपु, दहशत, भज.

दरदी, दर्दी [फा] वि. (१) ज़ाणू, माहिरु (२) हमदर्दु (३) शाइकु.

दरफहणे अ.क्रि. पोसिरणु, जख खाइणु, रड्युं वाका करणु.

दरबार [फा] पु. दरबारि, राजसभा. दरबारी वि. दरबारी, दरबारी सां लागुपो रड्युं.

दरवळ पु. धमक, तिखी बांस-हुबिकार-बूइ.

दरवळणे अ.क्रि. बांस-धप या हुबिकार फिज़ा में फहिलिजणु.

दरवाजा [फा] पु. दरिवाजो, दर.

दरा, दरी [सं] पु.स्त्री. (१) माथिरी, वादी (२) पेटु.

दरारा [सं] पु. दहशत, डपु, धाको, धमिकी.

दरिद्र [सं] वि. गरीबु, कंगालु. न. गरीबी. दरिद्रावस्था स्त्री.

गरीबीअ जी हालति. दरिद्री वि. (१) गरीबु, कंगालु (२) कंजसु.

दरी [सं] स्त्री. माथिरी, माथरि, वादी.

दरी [फा] फरासी.

दरोडा [हिं] पु. धाड़ो, डाको. दरोडेखोर पु. धाड़ेलु, डाकू.

दर्जा [अ] पु. (१) दर्जो, अहुदो, अधिकार (२) लाइकी, मअयार.

दर्जी [फा] पु. दर्जी.

दर्दुर [सं] पु. डेडुर.

दर्प [सं] पु. (१) बांवरु, मगिरूरी (२) तिखी बूइ (३) दहशत, भज.

दर्पण [सं] पु. दर्पनु, आईनो, आरिसी, दर्सनी.

दर्भ [सं] पु. (१) डभु, डभ (२) सड़ियलु फसलु. दर्भ घेऊन उभे असणे कंहिजो बुरो चाहिणु, कंहि खे नुक्सान पहुचाइण जी तयारीअ में हुअणु. दर्भासन न. डभनि जो आसनु. दर्भा पु. (१) अग्नीसंस्कार कराईदडु ब्रह्मणु (२) निदोरो, निभागो शङ्खु.

दर्भान [फा] वि. दलालु, विचवाह, ज़ामिनु. क्रि.वि. विचमें, इन विच में, दरिमियानि.

दर्भा [फा] पु. दरियाहु, दर्याहु. दर्याई वि. दर्याही, बहरी. दर्यार वि. दर्याही चोर. दर्यावर्दी पु. जहाज़िरानु, खलासी, मीरबहिर.

दर्बीमुख पु. डोइलु (पखी), (इं) स्पून बिल्.

दर्श [सं] पु. उमास.

दर्शक [सं] वि. (१) डेखारीदडु, (इं) 'इंडीकेटर' (२) डिसंदडु (३) त्रिद्वानु, ज़ाणू (४) नज़री. दर्शक सर्वनाम न. ज़मीरु इशारो (ग्रामर में).

दर्शन [सं] न. (१) दर्शनु, डिसणु, दीदारु (२) नज़र (३) अखि (४) डेखारणु (५) ख़ाबु. दर्शनपट्टी स्त्री. दर जे मथां वरी काठ जी डिज़ाईनवारी पटी. दर्शनप्रतिभू पु. ज़ामिनु. दर्शनसंतोषी वि. (१) सुहिणो (२) डिसण जो दहू (३) डिसी तृप्तु थियलु. दर्शनिका स्त्री. जुगराफी लुगति, (इं) 'गड्जिटिअर'. दर्शनी वि. (१) डिसण निसबति (२) मुंहु सामुहं, नज़रि ईदडु (३) सुहिणो, शकीलु. दर्शनी हुंडी स्त्री. दर्सनी, उहा हुंडी जेका डिसण शर्ति पैसा डिजनि. दर्शनीय वि. डिसण लाइकु, सुहिणो. दर्शविणे स.क्रि. (१) डिसणु, डेखारणु, लखाइणु (२) सुसाइणु, समुसाइणु, इशारो करणु. दर्शित वि. डिठलु, डेखारियलु. दर्शी वि. डेखारीदडु, डिसंदडु.

दल [सं] न. (१) पनु (वण वग़ेरह जो), बिजेरा पन (२) हिसो, भाढो, टुकरु (३) दलु, फौज, लश्करु (४) पंचुडी.

दलदपट वि. मज़िबूत, डटो मुटो, शाही, धुल्हो.

दलदल स्त्री. (१) धुबणि, गपणि (२) धुडणु, कंबणु (३) मबरो, ढोरा.

दलन [सं] न. (१) भवणु, भोरणु, पीहणु (२) भजी पवणु.

दलभार [सं] पु. वडी फौज.

दलाल [अ] पु. दलालु. दलाली स्त्री. दलाली.

दलिका [सं] स्त्री. बिजेरा पन.

दलित [सं] वि. (१) भोरियलु, डरियलु, पीठलु (२) डुखोयलु, लताडियलु, बेइज़तो कयलु, घटि ज़ाति. दलितवर्ग पु. डुखोयलु-निरादरु कयलु तबिको-ज़ाति.

दलिहर [हिं] वि. (१) कंगालु (२) कंजूसु.

दव [सं] पु. (१) संगलु, बनू (२) संगल जी बाहि.

दंव [सं] न. माक.

दवहणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) भजणु, भजी वणणु, डुकणु (२) डुकाइणु, डोडाइणु (३) फिट्टी करणु, नासु-ज़ियानु करणु (४) कढी छडणु (५) विगाइणु, गुमु करणु, (६) हय खां विगाइणु, मोक्कण जो फाइदो न वठणु.

दवंडी [सं] स्त्री. (१) दंडोरी, होको, पड्हो (२) ऐलानु, मशहरी.

दवदव [फा] स्त्री. खफो, तकिलीफ, पोरिहचो.

दवरणे न. थल्हो.

दंवारणे अ.क्रि. माक सां छांइजी वणणु, आलो थियणु.

दश [सं] वि. डह (१०). दशक न. (१) डहाको, डहनि शयुनि जो मजमूओ (२) डह साल. दशकंठ-मुख पु. रावणु. दशग्रंथ पु. वेद ऐं उनहनि जा भाडा-संहिता, ब्राह्मण, आरण्यक, शिक्षा, कल्प, व्याकरण, निघंटू, निरुक्त, छंद ऐं ज्योतिष. दशग्रंथी वि. वेदनि जो डहनि ग्रंथनि जो अभ्यासु कयलु. दशभुजी स्त्री. डहनि हयनि वारी दुगदिवी. दशविध वि. डहनि किस्मनि जो. दशहरा पु. दसहड़ो. दशम वि. डहों. दशमग्रह पु. नाठी (मज़ाक में). दशमानपध्दती स्त्री. (इं) 'मेट्रिक सिस्टिम्'. दशमी स्त्री. डिसिमी. दशांक पु. (१) डहनि जो अंगु (२) नांग जे फणि मथां डहनि अंगनि जहिइो निशानु. दशावतार पु. ईश्वर जा डह अवतार. दशांश पु. डहाइ. दशांश अपूर्णांक पु. डहाइ अणपूर. दशांश गुणाकार-भागाकार-वजाबाकी इ. डहाइ अणपूर जी जर्ब-वंड-जोडु-कट वग़ेरह. दशांश चिन्ह न. डहाईअ जी निशानी (मराठीअ में बुडीअ जी निशानी [.]

डींदा आहिनि). दशाह पु. मातम जा डह डीहं.

दंश [सं] पु. (१) डंगु, चकु (२) साडु, बुगुजु, कीनो. दंशक वि. डंगींदडु. दंशन न. डंगु, चकु. दंशित वि. डंगियलु. दंशी वि. डंगींदडु, कखींदडु.

दशन [सं] पु. डंडु.

दशमी [सं] स्त्री. अटो सेके खीर वगेरह में गोहे कयलु चिलो या रोदु.

दशा [सं] स्त्री. (१) हालति (२) बुरी हालति, डुखिया डीहं (३) जनम वक्ति ग्रहनि जी दशा-हालति (४) डही (कपिडे जी), बूजरु कपिडे जूं लडिकदड़ तंदू.

दशी [सं] स्त्री. डही (कपिडे जी), तंदु (अण उणियल).

दस [सं] वि. डह (१०). दसक पु. डहनि शयुनि जो मजमूओ.

दसरा [सं] पु. दसहड़ो.

दसाहे [सं] न. (१) डही (कपिडे जी) (२) थुल्हो कपिडे.

दस्त [फा] पु.न. (१) डल, चूंगी (२) हकु, अधिकार, अमलु (३) हथु (४) तास जो हथु (५) जुलाबु, दस्त (६) कैदु. दस्तक न. इजाजतनामो. दस्तगीर वि. कैदि, बंदि.

दस्ता [फा] पु. (१) दस्तो (२४ कागज़) (२) दस्तो (हमाम जो) (३) फौज जी टोली (४) मुठि, हथियो.

दस्तार [फा] स्त्री. पग, पटिको.

दस्तविणे [फा] स.क्रि. फुरणु, फबाइणु.

दस्ती [फा] स्त्री. (१) हलति, डंगु (२) नखिरो.

दस्यू [सं] पु. चोर.

दहक [सं] पु. (१) डह सेकिडो (२) डहों हिंसो (३) डहलो (तास जो).

दहन [सं] न. (१) साइण-जलाइण जी क्रिया (२) अग्नीसंस्कार. पु. बाहि. वि. साईंदडु, साइण जोगो.

दहम् [सं] डहाको-सा.

दहलू, दहिल्या पु. दहिलो, डहलो (तास जो).

दहशत [अ] स्त्री. दहशत. दहशतवाद पु. दहशतवादु, जुल्म जो राजु, आतंकवादु. दहशतवादी वि. दहशतवादी, आतंकवादी.

दहा [सं] वि. डह (१०). दहावा वि. डहों.

दहाट वि. (१) चालाकु, फुडितु (२) तीसिर, क्रोधी.

दहिंवर न. माक.

दहिवरणे अ.क्रि. माक सां छांइजी वणणु.

दही [सं] न. डही. दहीखाऊ की महीखाऊ मन जी शकी हालति, बुड तरि. दहीहंडी स्त्री. डहीअ जी दखी-मटिकी.

दह्याळ पु. फूसिणी (पखी).

दळ [सं] न. (१) पनु (२) फौज (३) जाणि जी फकी (४) सतु, मगजु, गुरु (५) फल जी गुरु. दळदार वि. सत वारो, गुरु वारो. दळभार पु. सजी फौज.

दळण [सं] न. (१) पीहणी, अटो पीहणु (२) पीठलु अटो. दळणकारी पु. अटो पीहंदडु शाखु. दळणावळ, दळाई स्त्री. पीहाई, पीहाणी. दळणे स.क्रि. पीहणु. दळप न. (१) पीहणी (२) पीहणु (३) पीहाणी.

दळणवळण न. (१) आमदिरफित (२) वहिंवार, वाकुफियत (३) वाहपो.

दळभद्रया वि. निभागो, निदोरो.

दळवटणे स.क्रि. (१) लताइणु, पेरनि सां भवणु (२) नरमु करणु (३) हेराइणु (४) सिधो करणु, ठीकु करणु.

दळिद्र वि. कंगालु. न. गरीबी, कंगालिपिणि.

दळुबाई वि. कांइरु, गीदी, लेल्हडु, रुङ्गो.

दळे [सं] न. (१) खल, छिलु (२) मिफणु.

दळ्या वि. गीदी, रूअंदडु, रुङ्गो.

दक्ष [सं] वि. (१) सुजागु, होशियार (२) सचो, ईमानदार (३) चतुर, माहिर, काबिलु (४) साजो.

दक्षिण [सं] स्त्री. (१) डखिणु (तर्फु), डखणु (२) डखण तर्फु जी हवा. वि. (१) साजो (हथु वगेरह) (२) होशियार, चतुर (३) डखण तर्फु जो (४) सचो, सिधो (५) लाइकु. दक्षिणवारा पु. डखिणी हवा. दक्षिणांग न. सरीर जो साजो पासो. दक्षिणायन न. डखिणाइणु, डखिणायणु. दक्षिणी वि. डखिणो-णी.

दक्षिणा [सं] स्त्री. डखिणा, भेटा, दानु.

दा पु. मार.

दा, दां प्रत्यय. प्रत्ययु, दपड़ा या भेरा, अददु डेखारींदडु प्रत्ययु. (मि. पाचदा = पंज दपड़ा. कितीदा = घणा

भेरा?)

दाई [सं] स्त्री. दाई.

दाक [सं] स्त्री. डाक, अंगूर.

दाखल [अ] वि. (१) दाखिलु, आयलु, पहुतलु (२) दाखिलु कयलु, दर्जु कयलु (३) जातलु, सुवातलु (४) हिकजहिडो.

दाखला [अ] पु. (१) सर खतु, सर्तिफिकेटु (२) मिसालु (३) आजिमूदो, खातिरी (४) साबिती, सनद (५) सिफारशनामो (६) रवाजु. दाखला घेणे सबकु सिखणु. दाखला पटणे खातिरी थियणु. दाखलपत्र न. सिफरशनामो. दाखलेवाईक वि. मिसाल डेई समुसायलु. दाखलेशीर वि. विश्वासजोगो, पको.

दाखवणूक स्त्री. (१) झलक, नमूनो, मिसालु (२) डेखाउ, डोंमु.

दाखवणे, दाखविणे [सं] स.क्रि. डेखारणु, डसणु.

दाग [सं] पु. दागु (२) डंभु.

दागदागिने पु.ब. गहु गठो, जेवर.

दागिना पु. गहु, जेवर.

दाट [का] स्त्री. गर्दी, पीह. वि. (१) घाटो, थुल्हो, गूड्हो (२) तंगि, सोड्हो (३) सथियलु (४) गहिरो, घाटो (५) आलिमु आशिकारु. दाटपणा पु. थोल्हि, गहिराई, गूड्हाणि.

दाटण स्त्री. (१) गर्दी, गपागीह, धूक धूकां (२) थोल्हि गूड्हाणि गहिराई.

दाटणी स्त्री. (१) गपागीह, धूकधूकां (२) झझाई (३) गूड्हाणि (४) छिके बुधण लाड नोडी-डोरि.

दाटणे अ.क्रि. (१) घाटो या गूड्हो थियणु (२) सोड्हो या तंगि थियणु (३) चीभाटिजणु, सोड्ह में विहणु, सोड्ह थियणु (५) फहिलिजणु (६) दबिजणु (७) गलो भरिजी अचणु (८) घुटिजणु, बंदि थियणु, फासणु (९) दब कडणु.

दाटणे स.क्रि. (१) उधणु, उधी साफु करणु (२) दबाडणु (३) डुंबणु. दाटून क्रि.वि. (१) जोरीअ, जाणी वाणी (२) अजायो, हरू भरू. दाटबळे क्रि.वि. जोरीअ, जबरदस्तीअ.

दाटी स्त्री. (१) थेल्हा थेल्ही, गपागीह, सोड्ह (२) गहिरी दोस्ती (३) मेडु (४) थोल्हि, गूड्हाणि, गहिराई. दाटीवाटीने क्रि.वि. सोड्ह में, सोड्ह में सुरी पुरी.

दाठर [सं] वि. सख्नु, डाढो.

दाठरणे अ.क्रि. सख्नु थियणु, डाढो थियणु.

दांड [सं] पु. (१) डिघी काठी (२) बनीअ जो बंदु (३) गंडु (साडीअ वगेरह जो) (४) सीट, सीटिजणु (लिङ्).

दांडमेंड पु.स्त्री. इद, सीमा.

दांड वि. बे अदबु, गुस्ताखु, डाढो.

दांडकणे स.क्रि. डंडे सां मारणु, मार डियणु.

दांडका-के पु.न. डंडो, सौटो, काठी.

दांडगा वि. (१) डटो मुटो, जांठो, दौंसो (२) शाही, तमामु वडो (३) गुस्ताखु (४) ज़िदी, निळरु (६) साहसी (७) डिंगो.

दांडगाई स्त्री. लुचाई, मस्ती, गुस्ताखी, डाढाई.

दांडळणे स.क्रि. ठाणु, भंभुलाडणु.

दांडा [सं] पु. (१) काठीअ टुकरु (२) गनु (कुहाडीअ जो), पोलु, बमु (३) करंधो (४) वारीअ जो दडो (५) काम (६) मुठि, हथियो (७) सराई (गाडीअ जी).

दांडारा पु. (१) करंधो, पुठीअ जो कंडो (२) बीनी (नक जी).

दांडाविणे स.क्रि. काठीअ सां मारणु.

दांडी स्त्री. (१) पालिको-डोली खणण लाड विचवारी थुल्ही काठी (२) कानी (ताराजीअ जी) (३) गनु, हथियो, मुठि (४) काम (५) समुंड में परे ताई वयलु जमीन जो पटो (६) 'स्टंप' (क्रिकेट). दांडी मारणे गुसाडणु, कम ते न ववणु, मैरि हाजूर रहणु.

दांडू पु. डकरु.

दांडूक, दांडुका न.पु. सौटो, काठी, डकरु.

दांडोरा [सं] पु. डंडोरो, होको, पड्हो.

दांडोळ-ळी स्त्री. (१) कतार (२) डिघी इमारत.

दाढ [सं] स्त्री. (१) डाढ (२) जाडी.

दाढरणे अ.क्रि. सख्नु या डाढो थियणु (मेवो, फुरिडी).

दाढा [सं] वि. बेडपो, जोधो, बहादुरु.

दाढी [सं] स्त्री. डांडही, तुझी दाढी जळो पण माझा दिवा

लागो मिरुआं मौतु, मलूकां शिकारु. दाढीचा गधडा पु. डाइहेलु, डाइहियारु.

दाणा [सं] पु. (१) दाणो, कणो (२) मोतीअ जो दाणो (३) दाणि दाणि. दाणागल्ला पु. अनाज जो गुदामु. दाणागोटा पु. अनाजु, अनु सनु. दाणापाणी न. दाणो पाण, पेटु भरण जो वसीले. दाणेदार वि. (१) दाणेदारु, कणिदारु (२) सघारो.

दाणादाण [फा] स्त्री. डुक डोड, टाकोडो-रो, फरफोटि, पुछ भाजुड, छुडविछुड, उडाई.

दात [सं] पु. (१) डुंदु (२) डुंदो (काराईअ जो) (३) साडु, बुरजु (४) आरो (फीथे जो). दात कोरून कुठे पोट भरते? मुछ चूपिए पेटु कोन भरिबो. दातओठ खाणे डुंद पिहणु-करिटणु. दात काढणे डुंद कढणु, खिलणु. दात खाणे डुंद करिटणु. दात घशात घालणे कंहिंजा पोल पधिरा करे बेइजतो करणु. दात धरणे मन में वेरु रखणु. दात पडणे बेइजती थियणु, बुछिडो थियणु. दात पाडणे सबकु सेखारणु, पोपिटचूं पड्हाइणु, ताल मूल गुमि करणु. दात वासणे सूणो मूणो धी विहणु. दात विचकणे डुंद कडी खिलणु, डुंद शीकणु, डुंद टेइणु. दाताच्या कण्या करणे चई चई थकिजणु, एलाज करणु. दात कोरून पोट भरणे इद खां वधीक किफाडत करणु. सोन्याने दात किसणे अमीरु-अमीरी हुअणु. आपलेच दात आणि आपलेच ओठ डुंद बि पंहिंजा ता चप बि पंहिंजा. पंहिंजोई माण्हू अगर गुनहमारु हुजे ते सजा कीअं डिजे? दातकडी स्त्री. डुंदण, डुंदण पवणु. दातकिसळ स्त्री. गारिगंदु, वातु कढणु, दब. दात कोरणे न. डुंद खोटिणी, डुंदेरी, छिंध. दातखिली-खीळ स्त्री. (१) डुंदण, डुंदण पवणु (२) चुपि करे वेही रहणु. दातपडका-गा-पड्या वि. खंडो. दातरा, दांताळ वि. डुंदुरु. दातवण न. डुंदणु. दातारी स्त्री. नओं डुंदु (बार जो).

दात [सं] वि. वसि कयलु, हथि कयलु, जीतियलु.

दातळणे अ.क्रि. डुंदु विज्ञणु.

दाता [सं] वि. (१) दाता, डातारु, डींदडु (२) दाता, डातारु, दानी.

दाता पु. डुंदो (फणीअ या फीथे वगेरह जो) [ब.व. 'दाते']

दातार [सं] वि. दातारु, उदारु, दानी, सखी.

दाताविणे अ.क्रि. डुंद विज्ञणु.

दाताळ वि. डुंदुरु.

दाताळणे स.क्रि. (१) डुंदनि सां टुकणु-कुतिरणु-जूठे करणु (२) वाहिणु, बकबक करे गुशी गाल्हि चई डियणु.

दाताळी [सं] स्त्री. बूटीही.

दातिरा वि. डुंदुरु.

दातृत्व [सं] न. उदारता, सखावत.

दातोणी स्त्री. फणी.

दातोन न. डुंदणु.

दाद [फा] स्त्री. (१) दादु, फरियादु (२) न्याउ, इन्साफु.

दाद [सं] स्त्री. डुंदु.

दादड न. डुंदु.

दादर [सं] पु. (१) डाकणि, डाकणि जो दर (२) काठ या पथर जी पुलि (३) काठ जी डाकणि.

दादर [सं] न. (१) डुंदु (२) आरायूं.

दादरा पु. (१) बर्तन खे बुधणजो कपिडो (२) मंघु (३) खाटु, डुंगु (४) ठकाउ, धकाउ (५) डाकणि.

दादला-ल्या पु. मुडिसु, पती, मर्दु, मुरसु. दादलाबाइले न. जाल मुडिसु.

दादा पु. (१) दादा, वडो भाउ (२) दादा, कंहिं खे इजत सां सडु करण वक्ति कमि ईदडु लफजु. मि. 'गोपाळदादा'.

दादा पु. दादा, शोदनि-गुंडनि जो अगुवानु. वि. लुचो, मवाली.

दादुला पु. (१) मुडिसु, पती (२) दिलेरु-बहादुरु मर्दु. दादुलेपण न. (१) मुडसपणो, मुरसाई (२) मदीनिगी, मुरसी.

दान [सं] न. (१) दानु, डियणु, अर्पणु करणु (२) उदारता (३) खैरात (४) मस्तीअ में आयल हाथीअ जे लौदिडीअ मां वहंदडु मदु (५) पंऊं, पंऊं बारहें (ढारे रांदि में). दानवीर-शूर वि. दानी, सखी.

दानत [अ] स्त्री. (१) उदारदिली, सखावत (२) दयानत, नेकी, ईमानदारी, मन जी पवित्रता.

दानव [सं] पु. दानज, दैतु, राकासु.

दानवा-वे पु.न. सापो.

दानी [सं] वि. दानी, दातारु.

दांपत्य [सं] न. (१) जाल-मुद्ग जो सन्धु, पती पत्नीज जो रिश्तो या नातो (२) जोड़ो, जाल-मुद्गसु.

दाप्य [सं] वि. सजायाबु.

दाब [हिं] पु. (१) दाबु (२) दबाइण जो साधनु (३) धमिकी, दब (४) धाको, दहशत (५) रज्जु. दाबक पु. दबाईदडु, (इं) 'कॉम्पेसर'. दाबकलम न. ओघ, (इं) 'लेयर'. दाबकाम न. सांचे में मिटी दबाए पुतिला ठाहिन जो कम.

दाबण न. दबु, का शैड दबाए रखण लाइ मथां रखियलु वजनु.

दाबणे [सं] स.क्रि. (१) दबाइण (२) धमिकाइण, दबाइण (३) का गाल्हि लिकाइण-दबाइण (४) फबाइण (५) रुशवत डियणु. दाबदहप स्त्री. दड्को दबाचो, धमिकी. दाबमणि पु. दाबु डिसिणो, (इं) 'मइनामीटर'. दाबादाबी स्त्री. (१) दबाउ, दबाइण जी क्रिया (२) फबाइण (३) ज़ाबो.

दाबहणे स.क्रि. (१) दबाइण, दबाए-लिकाए छडणु (२) लिकाए-सांढे रखणु (३) फबाइण.

दाभ [सं] पु. डभु-डभ.

दाभण पु.न. सूओ (गूणि सिबण जो).

दाभिक [सं] वि. ढोंगी, पाखंडी, लुचो. न. ढोंग.

दाम पु. (१) पैसो, धनु (२) कीमत, मुल्लु. दामचुंबक-जोड वि. कंजसु, मखीचूसु. दामजड वि. बे हृदि कीमती, महांगो. दामदुप्पट स्त्री. व्याज सां बीणी थींदड रकम. दामाजीपंत पु. पैसा, रोकड़ि. दामोदर न. शाही महलु-इमारत, मंदरु.

दाम [सं] न. (१) नोड़ी (२) हारु, माल्हा. दामोदर पु. श्रीकृष्ण.

दाम, दवाम [अ] वि. अमरु, दाइमी, वडीअ ज़मिरि वारो. दामदीलत स्त्री. शानु शौकत.

दामट वि. आलो, घिमियलु.

दामटणे [सं] स.क्रि. (१) जोर सां डुकाइण (घोड़ो), धूकणु

(२) बे हृदि कमु कराइणु, वहाइणु (३) सेघणु, दब कडणु, धमिकाइणु (४) पराई शैड जोरीअ वापराइणु.

दामटा [सं] पु. (१) थफे गोलु कयल शैड (२) गांड जे गिचीअ हेठां लडिकदड चमिड़ी.

दामटी स्त्री. (१) फुल्को, ढोढो (२) थफियलु छेणो (३) चिपियलु सिको.

दामणे स.क्रि. (१) दबाइण (२) सघणु (३) किल सां बुघणु (३) कम में वहाइणु.

दामिनी [सं] स्त्री. डांविणी, खिविणि, बिजिली.

दाय [सं] पु. वरिसो, हिसो, पती. दायजी, दायद पु. वारिसु. दायभाग पु. वरिसे में मिलंदड मिलियत जो हिसो.

दायक [सं] वि. (१) डींदड (२) दातारु, दानी.

दार [सं] न. (१) दरु, दरिवाजो (२) लंघु, रस्तो (३) रीति, तरीको. दारापेक्षा अडसर जड पगु खां बतातो वडो. दारकस-कुसू स्त्री.न. दर जी चूड़. दारघंटी स्त्री. दर जी घंटी, (इं) 'डोअर बेल'. दारफाळणी-फळी स्त्री. (१) घरु वीरानु थियणु, घर जी तबाही (२) डेवालो. दारमाथा पु. सरदर, ओड़ो, (इं) 'लिटेल'. दारवंट पु. बुंभो, चांउठि. दारवटा-ठा पु. बुंभो, चांउठि (२) किल्लु जो वडो दरिवाजो, लंघु.

दार [सं] स्त्री. दारा, जाल, पत्नी. दारग्रहण न. शादी.

दार [फा] वि. हैसियतवारो, शाहूकार (दार × नादार). दारनादार वि. अमीरु गरीबु.

दारा [सं] स्त्री. दारा, जाल, पत्नी.

दारिद्र्य [सं] न. गरीबु, मुफलसी, डालटि.

दारु-रू [सं] न. काठु.

दारुण [सं] वि. (१) भयानकु, निर्दई, वहिशी (२) जबरदस्तु, सहण खां बाहिरि.

दारु [फा] स्त्री. दारुं, शराबु. दारुच्या वि. शराबी.

दारु [फा] स्त्री. बारुदु. दारुकाम न. आतशबाजी, फटाका. दारुगोळा पु. बारुतु.

दारे न. (१) नंदिडो रस्तो, नंदिडो दरु, लंघु (२) टुंगु (३) बारे जी नाली (खेत में).

दाढ्य [सं] न. (१) मजिबूती, पकाई (२) स्थिरता, काइमी.

दार्शनिक [सं] वि. फेलिसूफीअ जो, फेलिसूफीअ सां वास्तो
रखंदडु.

दाल [फा] पु. सालरि, पटी, किनारी.

दाल [फा] स्त्री. चमिडे जो वेकिरो पटो.

दालचिनी [सं] स्त्री. दालिचीनी.

दालद [सं] न. मछीमारीअ जो धंधो, साटिको धंधो, (इं)
'फिशरी'.

दालन न. दालानु, हालु.

दाली स्त्री. परतलो, तलिवार अटिकाइण जो चमिडे जो पटो
(चेल्हि सां).

दाब [सं] पु. (१) संगलु, बनू (२) संगल जी बाहि.

दावाग्नी, दावाबल पु. संगल जी बाहि.

दावण [सं] स्त्री. पाढणु, वागुणि, गांइ वगेरह खे ब्रघण जी
नोडी.

दावणा वि. डिंसण में सुठो-मोचारो.

दावणे [सं] स.क्रि. डेखारणु.

दावा [अ] पु. (१) दअवॉ, हकु (२) वेरु, दुश्मनी (३)
अगिडो (४) फरियादु. दावा धरणे वेरु रखणु. दावा
सांगणे हकु रखणु. दावा साधणे (१) वेरु वठणु,
बदिलो वठणु (२) केसु खटणु. उभा दावा पु. जानी
दुश्मनी. दावेकरी, दावेदार पु. (१) दअवेदारु, हकुदार
(२) दुश्मनु.

दाविणे [सं] स.क्रि. डेखारणु.

दावे [सं] न. पाढणु, वागुणि.

दाष्ट वि. दुष्टु, पापी, बदिकारु.

दास [सं] पु. (१) दासु, नौकरु, चाकरु (२) गुलामु, दासीअ
जो पुटु (३) साधू, सन्तु, ईश्वर जो दासु.

दासी [सं] स्त्री. (१) दासी, बान्ही (२) रखियल, वेश्या.

दास्तान [फा] न. (१) अनाजु वगेरह गडु करण जी क्रिया
(२) गुदामु, अंबारु (३) नजुरदारी, हिफाजत (४)
हड.

दास्ताना [फा] पु. दस्तानो.

दास्य [सं] न. गुलामी, नौकिरी, चाकिरी. दास्यक वि.
शेवकु. दास्यत्व न. ब्रानहप.

दाह [सं] पु. दाहु, जलनि, साडो.

दाहक [सं] पु. बाहि. वि. जलाईदडु, साडींदडु.

दाहणे स.क्रि. जलाईणु, साइणु.

दाहा वि. डह (१०). दाहीदिशा स्त्री. (१) डह तर्फ (२) सारी
दुनिया.

दाहीतरा, दाहोत्रा पु. (१) डहोतरो, डह सेकिडो व्याजु (२)
केला-अंब वगेरह विकिणण वक्ति सव पुठियां डह
(केला वगेरह) वधीक डियण जो रवाजु.

दाह्य [सं] वि. (१) साटि बरंदडु (२) बरण जहिडो.

दाळ [सं] स्त्री. दालि.

दाळिब, डाळिब [सं] न. डाड्हं.

दाक्षिणात्य [सं] वि. डाखिणो, डाखण जो.

दाक्षिण्य [सं] न. (१) महिरबानी, कृपा (२) मुनासिब
हलति, पोशीदाई, सुठाई (३) चतुराई.

दिऊ [सं] पु. डीहं.

दिक्, दिग [सं] स्त्री. (१) तर्फु (२) मर्यादा. दिगंत पु.

उफकु. दिगंतर न. दूरि देसु, पराओ मुल्कु. दिगंतरी,

दिगंती क्रि.वि. सीमा ताई, सारी धरितीअ ते. दिगंबर

वि. नंगो, उघाडो. पु. (१) शंकरु (२) दत्तु भगवानु.

दिगज पु. (१) पृथ्वीअ खे अठनि पासनि खां शले

बीहंदडु हाथी (२) थुल्हो मतारो शख्खु (३) महा

विद्वानु शख्खु. दिग्दर्शक पु. (इं) 'डाइरेक्टर'. दिग्दर्शन

न. (इं) 'डाइरेक्शन'. दिग्दाह पु. उफकु जी

लालणि-गाडहाणि. दिग्घात वि. रस्तो-तर्फु भुलियलु.

दिग्विजय पु. (१) सारे जगुत ते जीत, सभिनी तर्फनि

जा मुल्क जीतणु (२) छुड्वागु हलति. दिग्विजयी वि.

(१) जगुत खे जीतींदडु (२) इलती, बदिचालु.

दिगव्यापी वि. सर्वव्यापी.

दिखाऊ वि. डेखाइतो, ठासी, डिंसण जो.

दिगर [फा] वि. (१) ब्रियो (२) उबतडि. क्रि.वि. अबा,

सवाड, वधीक, [ब्रियो त.]

दिघडा [सं] वि. डिघेरडो, डिघो, डिघेरो.

दिङ्निर्णय यंत्र [सं] न. तर्फ डेखारींदडु ओज़ारु, कुतुबनुमा.

दिठा [सं] पु. (१) डिंसंदडु (२) आत्मा.

दिठी [सं] स्त्री. नजुर.

दिठावणे अ.क्रि. नजुर लगणु.

दिंड [का] न. (१) कपड़े जी हड़-बुजिको (२) बुंडु, काठ टुकरु (३) थंभो.

दिंड स्त्री. नंढिड़ो दरु.

दिंडकी स्त्री. पैसो.

दिंढी स्त्री. (१) नंढिड़ो दरु (वड़े दर में कयलु) (२) नंढिड़ो तंबूरो (३) दरी, चोरदरी.

दिंढी [का] स्त्री. जुलूस, सर्गसि.

दिंढी स्त्री. डेढ़णि. दिढे क्रि.वि. डेढो.

दिघणे [सं] स.क्रि. डियणु.

दिन [सं] पु. डींहं. दिनकर, दिनपति, दिनमणी पु. सिजु. दिनचर्या स्त्री. (१) रोज़ानो कमु-नेमु-किरिति (२) पेटु भरणु (३) रोज़ानामो, डाइरी. दिनदर्शिका स्त्री. कडलेंडरु. दिनमर्यादा स्त्री. (१) सिजु उभिरणु खां वठी लहण ताई सजे डींहं जो वक्तु (२) संज्ञा. दिनमान न. सिजु उभिरणु खां वठी लहण ताई सजे डींहं जो वक्तु. पु. हलति. दिनरजनी क्रि.वि. राति डींहं, लगातार. दिनरजनी पु. सांशी, शाम. दिनार्थ पु. मंझंदि. दिनावधी स्त्री. (१) हिक डींहं जो वक्तु (२) देरि, गेसरि, सीइप, सिल.

दिनवाशी [सं] वि. गरीबु. दिनवास पु. गरीबी.

दिपणे [सं] अ.क्रि. (१) तिरुविरा करणु (अखि), तेजु रोशिनीअ सबबु अखियुनि जो चुंझो थियणु (२) वाइडो थियणु, अखियूं फाटणु (३) अखियुनि अगियां ऊंदहि थियणु.

दिपवाळी, दिपावळी स्त्री. डियारी.

दिपुष्ट, दिपोष्ट न. डीए में बचियलु तेलु.

दिमाख [अर] पु. दिमागु, आकड़ि, घमंडु, बांवरु, वडाई, नखिरो. दिमाखदार वि. (१) दिमागी, मगिरू (२) डेखाइतो, ठठवारो, सुहिणो, भभ्केदारु (३) टरडो.

दिम्मत [अ] स्त्री. (१) ज़िमो, हवालो, कब्ज़ो (२) कारोबारु, बंदोबस्तु, अखियारी (३) मालिकी.

दिरंगाई [फा] स्त्री. देरि, गेसरि, सिल, जल्हाई.

दिल [फा] पु.न. दिलि, मनु. दिलखुलास वि. खुलीअ दिलिवारो. दिलगिरी स्त्री. दिलगीरी, दुखु, अफ़सोस. दिलगीर वि. दिलगीरु, दुखी. दिलजमाई स्त्री. सर्चाज.

दिलजमीयत स्त्री. खातिरी. दिलदार वि. दिलदारु, उदारु, फ़राख़दिलि. दिलभरी स्त्री. (१) खातिरी, दिलासो (२) हिमय डियणु. दिलहवाल वि. बेचैनु, बेआरामु, मन में मुंघलु. दिलहवाली स्त्री. दिल होलु, बेआरामी, चिन्ता.

दिलासा पु. दिलासो.

दिवटा पु. (१) डियारी (२) खान्दान जो नालो बदि कंदडु पुटु. दिवटी स्त्री. डियाटी.

दिवली स्त्री. डीओ.

दिवस [सं] पु. (१) डींहं (२) सिजु (३) क्रियाकर्मु (मुअल जो) (४) हयाती (५) नसीबु (६) गर्भअवस्था, डींहंनि सां थियणु. दिवस करणे (मुअल जो) क्रियाकर्मु करणु. दिवस जाणे डींहंनि सा थियणु, गर्भु थियणु. दिवस फिरणे डींहं डिंगो थियणु. दिवसगत स्त्री. देरि, ईघ. दिवसा क्रि.वि. डींहं जो. दिवसाढवळ्या क्रि.वि. डींहं डिठे जो. दिवसादिवाळी स्त्री. अढंगो खर्चु, उबिता टोपा डियणु, डींहं जो डीओ बारणु. दिवसाभन्याचा क्रि.वि. डींहंको, सजे डींहं जो-लाइ. दिवसेंदिवस क्रि.वि. डींहं डींहं.

दिवा [सं] पु. डीओ, डिओ. दिवा न लागणे डीओ न बरणु, वीरानु थियणु, ऊंदहि थियणु. दिवा-वे लावणे डीओ बारणु, अक कारा करणु, नालो बोइणु. दिवे ओवाळणे (१) बे फ़ज़ीलतो हुआणु (२) नफ़िरत करणु. दिवेल न. डीए जो तेलु. दिवेलागण स्त्री. संज्ञा जो बती बरण जो वक्तु. दिव्याची आवस आखाड़ी उमास.

दिवा [सं] क्रि.वि. डींहं जो.

दिवाण, दिवाणजी [अ] पु. (१) मुख्य मंत्री (२) ढल वसूलि कंदडु हाकिमु (३) दीवानु. दिवाणखाना पु. (१) दरबारि (२) ओताक (३) कचहिरी.

दिवाणी [फा] वि. दीवानी, मुल्की.

दिवांध पु. (१) डींहं जो न डिसी सघंदडु शब्बु (२) चिबिरो.

दिवाळखोर वि. डेवालु, डेवालो, डेवालो कंदडु, हथ फाडु.

दिवाळसण पु. (१) डियारीअ जो डिणु (२) शादीअ खां पोइ पहिरियों भेरो नाठीअ खे घुराए खेसि सूखिदियू वगेरह डियण जो कार्यक्रम.

दिवाली [सं] स्त्री. दिवाली, डियारी, डिआरी.

दिवाळे न. (१) डेवालो, डेवालिपणो (२) भींग. दिवाळे वाजणे डेवालो कढणु, खुटणु.

दिवास्वप्न [सं] न. ख्याली पुलाहु.

दिव्य [सं] न. (१) को गैरि रवाजी कमु (२) सखु अजिमाइश-परीख्या (३) गुरो कष्ट, वडी मुसीबत, लकु (-लंघणु). दिव्य उत्तरणे लकु लंघणु, सखु अजिमाइश मां पारि पवणु, कचे घडे पाणी भरणु. दिव्य लागणे कूडो थियणु.

दिव्य [सं] वि. (१) सुर्गी, ईश्वरी, खुदाई, गैबी (२) बेहूदि सुहिणो (३) गैरि रवाजी, अलौकिक. दिव्यचक्षु-दृष्टी स्त्री. (१) गैबी अखियूं (२) रवाजी तरह नजरि न ईदइ गाल्हचूं बि डिसण जी नजर. दिव्यप्रकाश पु. अत्मग्यानु, गैबी प्रकाशु. दिव्यरस पु. अमृतु, अमिरितु. दिव्यरूप न. (१) बेहूदि सुहिणो रूपु, देवताउनि जहिडी संहं (२) आत्मा. दिव्यस्थान न. सुर्गु. दिव्यज्ञान न. (१) टिन्ही लोकनि जो ग्यानु (२) आत्मग्यानु.

दिशा [सं] स्त्री. (१) दिशा, तर्फु, पासो (२) प्रांतु, प्रदेसु (३) रीति (४) डसु (५) नजरियो. दिशाचक्र न. उफकु. दिशाभूल स्त्री. गुमराही, सची राह जो अग्यानु. दिशी प्रत्यय. नमूनो डेखारीदंडु प्रत्ययु. (मि. झटदिशी = झटिपटि).

दिस पु. डीहं.

दिसणे अ.कि. (१) डिसिजणु (२) समुझणु, जाणणु (३) लगणु, महसूस थियणु, भांजणु. दिसून येणे डिसण में अचणु, नजरि अचणु.

दिह [सं] पु. डीहं. दिहा दिवसात क्रि.वि. डीहं डिठे जो.

दीठ [सं] स्त्री. नजर.

दीड [सं] वि. डेडु. दीडकानाचा वि. थोरो बोडो. दीडपायाचा वि. मंडो. दीड दमडीचा वि. खसीसु, टडी टीमिणो-णी, वीणु. दीडदांडी स्त्री. काणिवारी कानी (ताराजी). दीडशहाणा वि. बेवकफु, छसो, इद खां वधीक सियाणो.

दीन [सं] वि. (१) गरीबु, निमाणो (२) गरीबु, कंगालु (४)

अनाथु दुखी (५) कमिजोरु, हीणो. दीनदयाळ वि. गरीबनि ते दया कंदडु. दीनवत्सल वि. अनाथनि जी रख्या कंदडु. दीनवाणा वि. रहिम जोगो, वेचारो.

दीन [अ] पु. दीनु, इस्लामु. दीन गाजविणे रडियूं वाका करणु.

दीप [सं] पु. दीपु, डीओ, दीपकु. दीपक पु. (१) दीपकु, डीओ (२) रोशिनी (३) बसरु (४) हिकु रागु. वि. बुख वधाईदंडु. दीपमाळ स्त्री. डीअनि जी कृतार. दीपशिखा स्त्री. डिणु जी लाट. दीपावली स्त्री. डिआरी. दीपाराधन न. आरिती. दीपन न. बारणु. दीपिका स्त्री. (१) नंदो डियो, डीओ (२) जोति. दीपावली स्त्री. (१) डियारी (२) डीअनि जी कृतार या रोशिनी. दीपोत्सव पु. डियारी. दीप्त वि. (१) जलंदडु, बरंदडु (२) चिमिकंदडु (३) सुहिणो, साफु. दीप्ति स्त्री. (१) रोशिनी, तेजु, चमक (२) संहं (३) बाहि.

दीर [सं] पु. डेरु.

दीर्घ [सं] वि. (१) डिघो (२) वडो, शाही (३) ऊन्हो, गंभीरु. दीर्घजीवी वि. वडीअ उमिरि वारो. दीर्घदर्शी वि. दूरंदेशु. दीर्घदृष्टि स्त्री. परीं नजर. दीर्घनेत्रता स्त्री. परीं नजर. दीर्घप्रयत्नी वि. अविरचु. दीर्घशंका स्त्री. काकूसु अचणु. दीर्घसूत्री वि. कम में देरि कंदडु. दीर्घस्वर पु. डिघो हर्फु इलत. दीर्घायु वि. वडीअ उमिरि वारो.

दीर्घिका [सं] स्त्री. वडो तलाउ.

दीस [सं] पु. डीहं.

दीक्षा [सं] स्त्री. (१) दीख्या, कंहि धर्म या पंथ में दाखिलु थियण जी रसम (२) नेमु, व्रतु. दीक्षित वि. (१) दीख्या वरितलु (२) व्रत वारो (३) काबिलु.

दु [सं] दू, बि, ब (२) - उपसर्गु. दुई, दुही स्त्री. बियाई, अणबणति. दुकटा वि. जोडीदारु, साथी, संगी, साणु हूंदडु. दुकड वि. अधु, अधूरो. दुकळ पु. (१) डुकरु (२) कमी. दुकानी वि. बिनि कननि वारो-दुंगनि वारो. दुक्कल स्त्री. जोडी. दुक्का पु. बिको, बिक (तास में). दुखंड वि. बिनि हिंसनि में विराहियलु. दुखांबी वि.

बिनि थंभनि ते बीहारियलु-बीठलु (घर). दुघडी स्त्री.
 बीणो, बीणि वरायलु कपिड़ो वगेरह. दुचाळा पु.
 मूंझारो, मसङ्गलो. दुजा वि. (१) बियो (२) धारियो,
 पराजो. दुजाभाव पु. बियाई, धारियाइप जी भावना.
 दुजारा, दुजांतरा वि. बिअडु (तपु). दुजोरा पु.
 पुठिभराई, टेको. दुटपी, दुटप्पी वि. बिन्ही पासे
 झुकाअ बारो (गुल्हाइणु, शङ्खु). दुटप्पीपणा पु.
 दुरंगी, अंदरि बहरीं. दुटाकी वि. बिनि किलिकुनि सां
 लिखियलु. दुटी-टी वि. बिटो, बीणो. दुटे न. (१)
 बीणो कागजु (२) डेघि मापण लाइ राजे जी काठी
 (३) इमारत जो नक्शो-खाको (४) मिसालु. दुंड न.
 बिनि पननि वारी टारी. दुंडा वि. (१) सुईअ में पुई
 बीणो कयलु (धागो) (२) बीणो कयलु (कागजु).
 दुणकाम न. बीहर कयलु कमु. दुणगे स.क्रि. (१)
 बीणो करणु, बिटो करणु (२) बिनि सां जर्ब करणु.
 दुणा वि. बिटो, बीणो, बीहर करणु (४) सचु साबितु
 करणु. दुतर्फा-फी वि. बिनि सरिकारुनि जे हुकूमत
 हेठि, बि अमली. दुतर्फा क्रि.वि. बितर्फो. दुतोही-झ्या
 वि. बिमुंहों, बिचापिड़ो. दुतोडिपणा पु. बिचपिड़ाई.
 दुथडी स्त्री. बिनि किनारनि वारी नदी. दुथडी क्रि.वि.
 बिन्ही किनारनि मथां, बिन्ही पासनि खां. दुपट, दुप्पट
 वि. बिटो, बीणो. दुपाखी छप्पर न. लाटणि. दुपायी
 वि. बिपेरो. दुपार स्त्री. मंझंदि. दुपारी क्रि.वि. मंझंदि
 जो. दुप्पट स्त्री. बीणि, वि. बीणो. दुप्पट करणे
 बीणाइणु. दुफळी स्त्री. डुफेरु, फोटि, फेटाड़ो,
 अणबणति. दुबक स्त्री. दुबकु, जानिवर जा ब परे बधी
 छड़ण जी नोड़ी. दुबकणे स.क्रि. (१) चरण लाइ छडे
 डिनल घोड़े वगेरह जा ब परे नोड़ीअ सां बधी छड़णु
 (२) धकु हणणु. दुबारी वि. बिहाडु, साल में ब भेरा
 फल डींदडु वणु. दुबेळके न. बिसांगु, बिनि शाखुनि
 वारी काठी. दुभाग वि. बिनि हिंसनि में विराहियलु, ब
 टुकर कयलु. दुभागणे स.क्रि. बिनि हिंसनि में
 विराहिणु, हिंसा करणु. दुभाषी-ध्या वि. (१) ब बोलियूं
 जाणंदडु (२) तर्जमानु, अनुवादु करे बुघाईदडु, (इं)
 'इंटरप्रेटर'. दुभास पु. (१) अग्यानु (२)

गुलतिफहमी. दुमजली वि. बिमाड़ि. दुमार-रे पु.न.
 (१) बिन्ही तर्फनि खां थींदडु हमिलो (२) मूंझारो.
 दुरंगी वि. दुरंगी, बिरंगो. दुरी स्त्री. बिकी (तास जी).
 दुलंगी वि. बिचापिड़ो, कूड़ो. दुलावा-बा वि.
 शेड़ाकारु, शेड़ा विचिड़ाईदडु. दुवेत न. (१) बियो
 वियमु (२) शरारती छोकियो. दुवेत्ती वि. ब भेरा
 वियमु कयल. दुवेळा क्रि.वि. ब दफआ, बई वक्त.
 दुव्वा पु. बिकी (तास जी). दुसांजा क्रि.वि. मंझंदि ऐं
 शाम जो. दुसारणी स्त्री. बेल, बीहर हरु डियणु,
 बिलहणु. दुसारणी क्रि.वि. बीहर, वरी. दुसाला वि. बि
 सालो, बिनि सालनि जो. दुहारणी स्त्री. दुहिराज,
 दुहिराइण जी क्रिया. दुहेरा-री वि. (१) बिटो, बीणो
 (२) बीहर कयलु. दुहेरी टाका पु. कंडिड़ो, (इं)
 'क्रॉस स्टिच'. 'Cross Stich'. दुही, दुई स्त्री. (१)
 अणबणति, फूटि (२) दुएतु, दैतु. दुहोत्रा पु.
 बिहोतरि, हर महने ब सकिड़ो व्याज जो अघु.

दु [सं] ऊणाई या घटिताई डेखारींदडु अव्ययु. दुआळणे
 स.क्रि. डुखोइणु, तकिलीफ डियणु. दुकळ पु. डुकर,
 महांगाई.

दुःख [सं] न. (१) दुखु, डुखु (२) सूरु (३) मुसीबत,
 तकिलीफ. दुःखकारक-दायक वि. दुखदाई, दुखु
 डींदडु. दुःखप्रद वि. दुखदाई.

दुकान [अ] न. दुकानु.

दुख [सं] न. आंसू, गोइहो.

दुखणे [सं] अ.क्रि. डुखणु, सूरु थियणु.

दुखणे [सं] न. बीमारी, आजारु. दुखणाईत वि. बीमार,
 डुखंदडु.

दुखरा वि. डुखेरो, सूरु कंदडु, डुखंदडु.

दुखवटा पु. (१) शोकु, गुमु, परिचाणी (२) डुखु.

दुखविणे स.क्रि. (१) डुखोइणु, दुखु डियणु (२) रणो कढणु,
 चिथारणु.

दुखापत स्त्री. ईजाउ, जखमु, सूरु, चोट, ज़ररु.

दुखावणे अ.क्रि. ईजाउ थियणु, डुखु थियणु, दुखी थियणु,
 सूरुटिजणु.

दुःखित, दुःखी [सं] वि. दुखी.

दुखोटा पु. इसो 'दुखवटा'.

दुग्ध [सं] न. (१) खीर (२) थलु (३) वण जो खीर.

दुग्धशर्करा स्त्री. थणनि वारनि साहवारनि जे खीर मां कटियल खंडु, (इं) 'लइस्टोज सेंपुर्'. दुग्धशाळा स्त्री. खीरखानो, खीर विकिणण जी जगह, (इं) 'डेअरी'.

दुग्धा [सं] स्त्री. शकु, अंदेशो, खुटिको.

दुचमळणे अ.कि. लुडणु, छुलिकणु.

दुचमळणे स.कि. लोडाइणु, गडणु, मिलाइणु.

दुजा वि. (१) बियों (२) अवा, वधीक (३) जुदा, पराजों.

दुजाभाव पु. बियाई.

दुडकी स्त्री. दुड्की, दुड्की, घोड़े वगेरह जी चालि.

दुहु पु. (१) पैसो, डोकडु (२) धनु.

दुहाचार्य पु. बटाकी, लबाडी, विद्वानु न हूंदे बि पाण खे विद्वानु सडाईवडु.

दुण [सं] वि. बीणो.

दुणणे स.कि. बीणाइणु, बीणो करणु, बिटो करणु.

दुणता वि. बीणो कयलु, बीणि वरायलु.

दुणा [सं] वि. बीणो.

दुणावणे अ.कि. (१) बीणो यियणु (२) वधणु.

दुणाविणे स.कि. (१) बीहर करणु, वरी करणु (२) बीणि वराइणु (३) बीणाइणु, बीणो करणु.

दुणी स्त्री. बीणि.

दुणे अ. बिकां, डूं.

दुदाविणे स.कि. होइ होइ करे कहिखे भजाए कडणु.

दुंदुभी [सं] पु. नगरो.

दुधबुळा वि. (१) बालो भोलो (२) अहमकु, मूर्खु (३) खीर प्याकु.

दुघाणी स्त्री. खीर कोसो करण जो मटु या बर्तनु.

दुधी, दुघणी स्त्री. खीरवलि.

दुपती, दुभती [सं] वि. खीर डीदइ (गांइ-मेहि). दुपतीगाय स्त्री. खाहर, खीर डीदइ गांइ.

दुपते, दुभते [सं] न. (१) खीर डीदइ जानिवरु (२) खीर-इधु-इही वगेरह (३) खीर-मखण जो धंधो (४) चौपायो मालु.

दुपार स्त्री. मंझंदि.

दुपारी कि.वि. मंझंदि जो.

दुबळा [सं] वि. डुबिरो, कमिजोर.

दुबळे न. लाचारी, मुपलसी.

दुबळके न. कूटी, (इं) 'क्लीट' (जहाज ते नेडियूं बघण लाइ).

दुभणी [सं] स्त्री. डुहाई, डुहण जी क्रिया.

दुभणे अ.कि. डुभणु, डुभिजणु, खीर निकिरणु.

दुभणे स.कि. डुहणु, खीर कडणु.

दुभती [सं] वि. डुभिलू, खीर डीदइ, खाहर (गांइ).

दुमची [फा] स्त्री. दुमची. दुमट न. डसडु (मिटी).

दुमह स्त्री. तहु, बीणि (-वराइणु), बुही.

दुमहणे स.कि. (१) बीणाइणु, बीणि वराइणु (२) भवणु, वराइणु (किताब जो वरकु).

दुमणी स्त्री. (१) लत, पुस्ती (घोड़े जी) (२) घोड़े जी पुठि टंग.

दुमता वि. वेइहियलु, तहु कयलु, बीणि वरायलु.

दुमदार वि. पुछ वारो.

दुमदुमणे अ.कि. (१) गुंजणु, वजणु (नगारो) (२) जूहिरु यियणु, फहिलिजी वजणु.

दुमाला-ळा [फा] पु. (१) पुठि, पुठियों इसो (२) मदद, पुठि (३) पीछो, पुठि वठणु.

दुमाला [फा] वि. (१) बिनि मालिकनि वारो (गोठु) (२) हासलु, हयि कयलु. दुमाळा कि.वि. कब्जे में. दुमाल अम्मल पु. बिनि सरकारनि जो अगलु.

दुयम, दुय्यम [फा] वि. (१) बिण दर्जे जो, घटि दर्जे जो, कमितरि (२) हय हेठि, जेरि.

दुर [सं] अ. दुरि, हिकु उपसर्गु-जहिजे लगाइण सां न, खराबु, बदि, बुरो, पापीअ जी मअनो निकिरंदी आहे.

दुरंत वि. बे हदि, बे अन्तु. दुरत्यय वि. (१) वस खां बाहिरि (२) लाजिमी. दुराभिमान पु. अजायो-कूडो अभिमानु. दुराग्रह पु. होडु, हठु. दुराग्रही वि. हठी, गुठो. दुराचरण न. खराबु हलति, निंदा जोगी हलति. दुराचारी वि. बदिचालु. दुरात्मा वि. बुरे मन वारो, पापी. दुराप वि. अणलभु. दुरापस्त-पास्त वि. (१) नागुमकिनु (२) डुखियो, अणयियणी. दुराज्ञा स्त्री.

नाउमेदी. दुरित न. (१) पापु (२) मुसीबत. दुरुक्ती स्त्री. (१) गारिगंदु, कचु (२) कठोर भाषणु (३) गिला. दुरुत्तर न. बेफज़ीलतो जवाबु. दुरुह वि. डुखियो, गूड़हो. दुर्गती स्त्री. बुरी हालति. दुर्गति वि. गरीबु, कंगालु. दुर्गध-धी स्त्री. बदिबूड़, धप. दुर्गम वि. डुखियो, पहुचण खां परे. दुर्गुण पु. खराबु गुणु, सुकमु. दुर्गुणी वि. बदिचालु, बुरनि गुणनि वारो. दुर्घट वि. करण-थियण में डुखियो. दुर्घटना स्त्री. अशुभु वाक्झो, हादिसो. दुर्जन वि. बदिइत्सानु, खराबु माणह, लुचु. दुर्जय वि. अजीतु, न जीतण जहिइओ. दुर्दशा स्त्री. दुरिदशा, खराबु हालति. दुर्दिन न. (१) सुइ वारो डीहुं (२) बुरो डीहुं. दुर्दब न. बदिनामीबु, दुर्भागु. दुर्दबी वि. अभागो, निभागो. दुर्धर वि. (१) सहण खां बाहिरि (२) डुखियो, जोखमवारो, भयानकु. दुर्धर्ष वि. वस खां बाहिरि, दबाइण खां बाहिरि, डुखियो. दुर्नाम न. बदिनामी. दुर्निमित्त न. बे बुनियादो सबबु, इल्जामु. दुर्निर्वाह वि. सहण खां बाहिरि. दुर्निवार वि. (१) अणटरि, लाजिमी (२) वस खां बाहिरि. दुर्बल-ळ वि. (१) डुबिरो, कमिजोरु (२) गरीबु. दुर्बुध वि. (१) दुष्ट, बुरे मन वारो (२) बेवकूफु. दुर्बुद्धी स्त्री. (१) बुरी मनोविस्ती (२) बेवकूफी. वि. बुरी बुधीअवारो (२) बेवकूफु. दुर्बोध वि. समुझण में डुखियो. दुर्भक्ष्य वि. खाइण में डुखियो-अजोगो. दुर्भाग्य न. कमिनसीबी, दुर्भागु. वि. निभागो, बदिनसीबु. दुर्भाव पु. बुरी भावना. दुर्भिक्ष न. (१) डुकरु, महंगाई (२) कमी, तंगी, अणठि. दुर्भेद्य वि. भजण में-अंदरि घिइण जो डुखियो. दुर्मती स्त्री. (१) कपटु, मन जी बुराई (२) बेवकूफी, चरियाई. दुर्मद वि. मगिरूरु, होडी. दुर्मना वि. उदासु, दुखी. दुर्मरण न. हादिसे में थियलु मौतु. दुर्मिल-ळ वि. मिलण में डुखियो, अणलभु, नायाबु. दुर्मुख वि. (१) वातराघो, वडवातो (२) सूणो मूणो. दुर्लभ वि. दुर्लभु, अणलभु. दुर्लक्ष वि. बेपरिवाहु. न. गफिलत, बेपरिवाही, ध्यानु न हुअणु. दुर्लक्षण न. (१) बदि सोणु (२) बुरी आदत. दुर्लक्ष्य वि. डिसण-समुझण में डुखियो. दुर्लाव पु. बटेरो

(पखी). दुर्लौकिक न. बदिनामी. दुर्बचन-वाक्य न. गारि गंदु, बुरो गाल्हाइणु, कूडु. दुर्वार वि. अणटरि, लाजिमी, निबेरण में डुखियो. दुर्वास पु. तकिलीफ, जुठि. दुर्वासना स्त्री. खराबु इछा. दुर्वसन न. इलत, बुरी आदत. दुर्वसनी वि. इलती, बदिचालु. दुर्वात्य वि. सताईदड़, डिंगो, दुष्ट. दुःशक वि. नामुमकिनु. दुश्चित वि. उदासु, मायूसु, दुखी. दुश्चिन्ह न. (१) अपशकुनु, बदि सोणु (२) बुरो आसारु. दुःशाप पु. भयानकु पारातो. दुष्कर वि. करण में डुखियो. दुष्कर्म न. बुरो कमु, पापु, कुकर्म. दुष्कर्मी वि. बुरा कम कंदहु, पापी. दुष्काळ पु. डुकरु, डुकारु, महंगाई. दुष्कीर्ती स्त्री. बदिनामी. दुष्कृत न. बुरो कमु, पापु, कुकर्म. दुष्प्राप्य वि. अणलभु, न थियण जोगो. दुष्फेन जल न. गुरो पाणी. दुस्तर वि. तरण में-पारि करणु में डुखियो. दुस्पर्श वि. छुहण में डुखियो. दुस्सह, दुःसह वि. सहण खां बाहिरि. दुसाध्य वि. (१) हासलु करण में डुखियो (२) ठीक थियण में डुखियो (मर्जु). दुस्स्वभाव पु. खराबु सुभाउ. दुःस्वप्न न. ओथाइओ, (इं) 'नाईट मेअर'.

दुरवा, दुर्वा [सं] स्त्री. छबर, हिक किस्म जो गाहु-जेको भगवान खे अर्पण कयो वेदो आहे.

दुरशी-सी वि. रजस्वला, उहा औरत जंहिखे माहिवारु आयलु हुजे ऐं जंहि खे छुही न सधिजे, भिटी.

दुरावणे अ.क्रि. दूर वजणु, विछोइओ-जुदाई थियणु.

दुरिच्यादुरि क्रि.वि. परे जो परे, तमामु परे.

दुरी क्रि.वि. परे.

दुरीदराज [फा] स्त्री. (१) टाकोरो, फरफोटि, डुक डोइ (२) तबाही.

दुरील वि. परियों, परे वारो, परे रहंदहु.

दुरस्त [फा] वि. (१) दुरुस्तु, बराबरि (२) दुरुस्तु कयलु, सुधारियलु. दुरुस्ती स्त्री. दुरुस्ती, दागदोजी, बिगिडियलु कमु सुधारणजी क्रिया.

दुर्ग पु.न. (१) किल्लो (२) मुसीबत.

दुर्गा [सं] स्त्री. दुर्गादेवी, पार्वती.

दुर्बिण [फा] स्त्री. दूरबीनु, (इं) 'टेलीस्कोप'.

दुर्मुखणे अ.क्रि. नाराजु या उदासु थियणु.

दुर्वा स्त्री. डिसो 'दुरवा' 'दूर्वा'.

दुलाई, दुलाई [सं] स्त्री. सवडि, रजाई.

दुलदुलीत वि. धुल्लो, दुंबो.

दुलाची स्त्री. लत, इट (गडह जी), पुस्ती (घोडे जी).

दुवा [अ] पु. दुआ, प्रार्थना, आसीस.

दुवा पु. (१) कडो, कडी (जंजीर जी) (२) बिकी (तास जी) (३) लागापो.

दुश्मन [फा] पु. दुश्मनु, वेरी.

दुष्ट [सं] वि. (१) दुष्ट, पापी, नीचु, बदिचालु (२) जूठो, खराबु थियलु. दुष्टबुद्धी स्त्री. पाप जी भावना, नीचता. वि. पापी, नीचु. दुष्टभाव पु. इसडु, साडु, वेरु. दुष्टात्मा वि. पापी, नीचु. दुष्टावा पु. नीचता, वेरु.

दुसरा वि. (१) बियो (२) निरालो, पराओ (३) बियो को. क्रि.वि. सवाड. दुसरा घरोबा पु. बी शादी. दुसरे बालपण न. बुढापो. दुसऱ्यांदा क्रि.वि. बीहर, वरी, बियो भेरो.

दुवणे [सं] स.क्रि. डुहणु (खीरु).

दुवल पु. दुहिलु.

दुहसबी वि. (१) सजे मुंह वारो (२) बिनि कमनि में काराडतो.

दुहिता [सं] स्त्री. धीअ, कन्या.

दूण स्त्री. (१) सिलाई, संघो, लीकी (२) बीणि (२) तहु. वि. बीणो.

दूत [सं] पु. दूत, कासिदु, एलिची.

दूतिका, दूती [सं] स्त्री. धूती, नियापो पहुचाईदइ औरत.

दूध [सं] न. खीरु (डिसो 'दुग्ध'). दूध काढणे डुहणु.

दुधकाटा पु. खीर मापु, (इं) 'लइक्टीमीटर'. दूधबुळा

वि. बालो भोलो, छसो, बेवकूफ. दूधदुभते न. (१)

खाहर, खीरु डींदइ जानिवर (२) खीर मां ठहंदइ

शयूं. दूधवणी न. तुतो खीरु. दुधाचे दात पु.ब.व.

खीरेता इंद. दुधाळ वि. घणो खीरु डींदइ

(गांडू-मेहिं). दुधाने धुतलेला वि. खीर धोतो, बे

डोही, बेदाग.

दूर [सं] वि. (१) दूरि, परे, परियों (२) नामुमकिनु. दूरचित्र न. (इं) 'रेडियो फोटो'. दूरचित्रवाणी, दूरदर्शन स्त्री.न.

(इं) 'टेलीविज़न'. दूरच्या दूर क्रि.वि. परे ताई. दूरतः

क्रि.वि. परियां. दूरदर्शक पु. दूरिबीनु, (इं)

'टेलीस्कोप्', दूरिबीनी. दूरदर्शन न. (१) दूरांदेशी (२)

'टेलीविज़न'. दूरदर्शी-द्रष्टा वि. दूरांदेशु, गाणू. दूरस्त

वि. परियों, दूरि जो. दूरदृष्टी स्त्री. दूरांदेशी, दूरि जो

वीचारु करण जी शक्ती. दूरध्वनी पु. परियां जो

आवाजु बुधण जो साधनु, (इं) 'टेलीफोन'.

दूरध्वनिचालक पु. (इं) 'टेलीफोन ऑपरेटर'. दूरमुद्रक

पु. (इं) 'टेली प्रिंटर'. दूरवर क्रि.वि. दूरि ताई. दूर

संवेदना स्त्री. (इं) 'टेलीपथी'. दूरान्वित क्रि.वि. परे

परे जो, डूरांहों. दूरीकरण न. परे करणु, विछोडो.

दूरेक्ष पु. दूरिबीनी, (इं) 'टेलीस्कोप्'.

दूर्वा [सं] स्त्री.ब.व. छबर, भगवान खे अर्पण करण जो हिक किस्म जो पवित्रु गाहु.

दूल [सं] पु. दुरु, वालो.

दूषक [सं] वि. निंदा कंदडु, दोषु लगाईदडु, खराबु कंदडु.

दूषण [सं] न. (१) दोषु, डोहु (२) निंदा, गिला, बुराई (३)

खराबु करणु, खारणु (४) अअतिराजु (५)

भविकिडी (६) डोरापो.

दूषणार्ह, दूषणीय [सं] वि. निंदाजोगो.

दूषणे, दूषिणे [सं] स.क्रि. (१) दोषु लगाइणु, विड कढणु

(२) निंदा करणु, कलंकु लगाइणु (३) भ्रष्ट-नापाकु

करणु.

दूषित [सं] वि. (१) दोषु लगायलु, निंदियलु (२) खराबु-

अपवित्रु कयलु (३) कलंकु लगलु (४) खराबु थियलु.

दृक्-ग [सं] स्त्री. (१) अखि (२) नजूर (३) ग्यानु (४)

बुधी. दृक्पटल न. अखि जो तन्ती पदों, (इं)

'रेटिना'. दृक्शास्त्र न. अखियुनि-नजूर जो इल्मु, (इं).

'ऑप्टिक्स' दृक्श्राव्य वि. डिसण ऐं बुधण जो.

दृग्गोचार वि. अखियुनि सां नजूरि ईदडु.

दृढ [सं] वि. (१) दिर्दि, पुख्तो, मजिबूत (२) डाढो, पको,

अटलु. दृढचित्त पु. एकाग्र मनु. दृढनिश्चयी वि.

साबितु कदमु, पके इरादे वारो. दृढभाजक पु. वडो

आमु वंडीदडु (हिसाब में). दृढभाव पु. पको प्रेम,
पकी भगिती. दृढमुष्टी वि. कंजूस. दृढीकरण न. पको
करण.

दृढावणे अ.क्रि. पको-पुख्तो थियणु.

दृश्य [सं] वि. (१) नजर ईदडु (२) बाहिरियों. न. (१)
निजारो, डेखु (२) चहमितो, दृश्य.

दृश्यमान [सं] वि. नजर ईदडु.

दृष्ट [सं] स्त्री. (१) दृष्टी, नजर (२) नजर लगणु. वि.
डिठलु, नजर आयलु. न. डेखु, आजिमूदो. (डिसो
'दृष्टी'). दृष्टकूट न. पिरोली. दृष्टपात पु. सरिसरी
नजर. दृष्टोत्पत्तीस क्रि.वि. डिसण में, नजरि
(अचणु).

दृष्टस्वप्न न. खराबु सुपनो, ओथाडो.

दृष्टलणे, दृष्टावणे अ.क्रि. नजर लगणु, नजर करे तकिलीफ
थियणु.

दृष्टांत [सं] पु. (१) मिसालु (२) अनुभउ, खातिरी (३)
दृष्टांतु, आईदे जे गाल्हियुनि जी सूचना डीदडु सुपनो
(४) हिकु अलंकार.

दृष्टावा [सं] पु. (१) सुपने में भगवानु दर्शनु डियणु (२)
अनुभउ (३) दर्शनु.

दृष्टी [सं] स्त्री. (१) दृष्टी, नजर (२) मक्सदु, निशानु (३)
बुधी (४) डिसणी (५) सूझ. दृष्टी ओळखणे नजर
सुवाणणु, इरादो सही करणु. दृष्टी-दृष्ट काढणे नजर
कढणु. दृष्टी ठेवणे नजर रखणु. दृष्टी-दृष्ट लागणे
नजर लगणु. दृष्टीबंद करणे मोहे छडणु, चशमबंदी
करण, अखि बुधणु. दृष्टीस पढणे नजरि अचणु,
डिसिजणु, लभणु. वाईट दृष्टीने पाहणे बुरी नजर सां
डिसणु. त्या दृष्टीने क्रि.वि. उन मूजिबि, उन लिहाज
खां. दृष्टिकोन पु. नजरियो, रुखु, नुक्तह नजर.
दृष्टिगोचर वि. नजरि ईदडु. दृष्टिदेखत क्रि.वि.
अखियुनि सामुहं. दृष्टिपटल न. अखि जी आरसी.
दृष्टिपथ पु. नजर जी पहुच. दृष्टिपात पु. सरिसरि
नजर. दृष्टिमर्यादा स्त्री. अखि डेधि, निगाह जी हद.

दृष्ट्या [सं] क्रि.वि. (१) अखियुनि सां, रूबरू (२) नजर
सां-खां, मक्सद खां.

दे क्रि. डे.

देऊपांशेरी-पासेरी स्त्री. (१) पंजसेरो कूडो वटु (२)
कंजूसार्ई.

देऊळ [सं] न. मंदर. देऊळघांट स्त्री. (१) मंदर में भगवान.
जे सामुहं टंगियलु घिंडु (२) बकबक्यो-बटाकी शब्दु.

देकार पु. (१) डखिणा, दानु, भेटा (२) डेबु.

देख [सं] पु. डेखु, निजारो.

देखणा वि. सुहिणो, ठाहको, छबीलो, वींगसु.

देखणे स.क्रि. (१) डिसणु (२) जाचणु, चकासणु (३)
गोल्हणु.

देखणे न. (१) पूरियलु धनु-खजानो (२) निजारो (३)
डिसण जी शक्ती.

देखत क्रि.वि. (१) सामुहं, अखियुनि सामुहं (२) ह्यातीअ
में, जीअरे. देखत चिड्डी-पत्र क्रि.वि. खतु-चिठी डिसण
शर्ति. देखत चोर पु. अखियुनि सामुहं चोरी कंदडु,
दुटो (चोर). देखता देखता क्रि.वि. डिसंदे डिसंदे.

देखरेख स्त्री. नजरदारी.

देखाऊ, दिखाऊ वि. डिसण जो दूह, सिर्फु डिसण जो सुहिणो.

देखावा पु. (१) डेखु, निजारो (२) डेखाउ (३) झलक.

देखील क्रि.वि. (१) बि (मि. राजा देखील = राजा बि) (२)
करे, तंहि करे.

देखीव वि. (१) डिठलु (२) ठाहको.

देखीवेखी क्रि.वि. मयाछिरो.

देखोदेखी-वेखी स्त्री. चटांभेटी, रीस.

दे घे स्त्री. डे वटु.

देठ-ठ [सं] पु. (१) डांडी (२) आधार, टेक (३) गुनरु
(बूटे में) (४) बूडि. देठचा तुटलेला वि. ना
आजिमूदगार, आरुटु, कचो. देठसुटा वि. पकलु,
रसियलु.

देठारी स्त्री. उलटी, कैड.

देणगी स्त्री. (१) चंदो, दानु (२) इत्तामु (३) सूखिडी (४)
डाति. देणगीदार पु. चंदो-दानु डीदडु.

देणावळ स्त्री. उजोरो, मजरी.

देणे [सं] न. डिअणो, ओधरि, कर्जु. देणेकरी-दार वि.
डिअणेदार, कर्जुदार. देणारा पु. डीदडु, (ई) 'पेअर'.

देने [सं] स.क्रि. डियणु, अर्पण, अता करणु, हवाले करणु, सौपणु. देणेघेणे न. डियणु वठणु. देऊ करणे आछणु.

देता [सं] वि. सखी, उदार. देताघेता वि. (१) डे वठु जो वापारु कंदडु शाहूकारु-व्याजखोरु (२) हथफाडु.

देदीप्यमान [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदडु, तेजिवानु, जल्वेदार.

देय [सं] वि. (१) डेतु, डियण जहिडी-जहिडो (२) डियणो, डियणी.

देव [सं] पु. (१) भग्वानु, ईश्वर (२) देवता (३) राजा (४) देवु. देव तारी त्याला कोण मारी? राखे राम त मारे केरु?. देवकला-ळा स्त्री. भग्वान जो या जहिडो तेजु-महानता. देवकार्य न. भग्वान जो पूजा. देवगत-ती स्त्री. (१) किस्मत जो फेरो (२) मौतु. देवघर न. मंदर. देवत न. (१) देवता (२) लाडुलो, प्यारो. देवत्रयी स्त्री. ब्रह्मा-विष्णू-महेशु. देवत्व न. देवपुणी. देवदर्शन न. ईश्वर जो दर्शनु. देवदारु पु. हिमालय में पैदा थींदडु दयालु वणु, सनोबरु. देवदासी स्त्री. भग्वान जी शेवा लाइ अर्पणु कयल औरत, भगितियाणी. देवदूत पु. पारिखदु, ईश्वर जो वृतु-कासिदु. देवमासा पु. मांगरमछु. देव्हारा पु. घणनि ई देवताउनि-साधू संतनि जी भगिती या प्रार्थना वगेरह करणु. देवद्वार न. मंदरु, मंदर जो दरु. देवधर्म पु. ईश्वर जी पूजा. देवधर्माचा वि. धर्मिष्ठ, दीनदार. देवधमनि टाकलेला वि. धर्म-ज्ञाति खां बाहिरि कढियलु. देवनादी स्त्री. गंगा नदी. देवनागरी स्त्री. देवनागरी लिपी, संस्कृत वगेरह हिंदू बोलियुनि जी लिपी. देवनिंदक वि. देवताउनि जी निंदा कंदडु, नास्तिकु. देवपिसा वि. ईश्वर लाइ पागलु थियलु. देवपूजा स्त्री. भग्वान जी पूजा. देवपूजा वाढणे मगिरू थियणु. देवप्रतिष्ठा स्त्री. मंदर में देवता जी नई मूर्ती विहारणु. देवभाषा-वाणी स्त्री. संस्कृत भाषा. देवभोळा वि. बालो भोलो, सादो. देवमाणूस पु. ईश्वर जहिडो माण्डू, सन्तु. देवयोनी स्त्री. देवताउनि जी जूणि-यक्ष, गंधर्व. देवर्षी पु. सुरग जो रिषी. देवलंड वि. नास्तिक. देवलोक वि. सुरग. देवसू वि. ईश्वर खे अर्पणु

कयल. देवस्की स्त्री. ईश्वर जी भगिती. देवांगना स्त्री.

(१) सुरग जी अप्सरा (२) भगितियाणी. देवापुढचा वि. (१) शंकर जो नंदी बैलु (२) छसो, बेवकफू. देवालय न. मंदर. देवाज्ञा स्त्री. मौतु, चालाणो.

देवघेव स्त्री. डे वठु, वहिवारु, वापार.

देवही-ढी स्त्री. डेढी, बुंभो.

देवता [सं] स्त्री. देवता, देविता.

देवदेवस्की स्त्री. कामिणु, कारो जादू.

देवळी स्त्री. (१) जारो, आरलो (२) नंदिडो मंदर.

देवाणघेवाण न. डे वठु, वहिवारु, वापार.

देवी [सं] स्त्री. (१) देवी, दुर्गा, भवानी (२) माता, माई, सीतला, सिअरि. देवी काढणे टुका हणणु-हणाइणु-डियणु (माता जा). देवी जागविणे देवीअ जे मंदर में ओजागो करणु.

देव्हारा [सं] पु. (१) डेविरो, भग्वान जी मूर्ती रखण लाइ काठ जो नंदिडो मंदरु या सिंघासन (२) पूजा पाठ जो ढोंग, भगितीअ जो डेखाउ. देव्हारे माजविणे (१) कंहिं खे अजायो पीरु करे पूजणु (२) (कंहिंखे) घणो पडाइणु (३) अजायो आदर.

देश [सं] पु. (१) देसु, देशु (२) जमीन, जगह (३) घाट जे मथां वारो प्रदेश (४) सह्याद्री-बालाघाट-गोदावरी-कर्नाटक जे विचवारो प्रदेश-शु. देशभक्त वि. देस-देश जी सेवा कंदडु. देशवटा पु. देश नेकाली, देशत्यागु. देशाटन न. सारे देश में घुमणु-सफर करणु. देशांतर न. लाडाणो. देशावर पु. (१) देश देश में बीख पिनंदो फिरणु (२) डेसावर. देशी वि. (१) मराठी भाषा, घाट वारे देश बाबति (२) डेही. देशीकार वि. मराठी भाषा जी बनावत जो, मराठी भाषा में लिखियलु. देशोधडीस क्रि.वि. देस देस में बीख पिनण जी हालति में.

देह [सं] पु. देहि, देही, सरीर, बदन. देहत्याग पु. मरण. देहदंड पु. (१) तपस्या सां कयलु सरीर जो संयमु, सरीर खे तकिलीफू डियणु (२) फासीअ जी सजा. देहधारी वि. सरीरी, अवतार वठंदडु. देहभान न. पंहिजी ज्ञान, मनु जाइ ते हुअणु, जमीर हुअणु,

सुजागी, होशु, समुझ. देहांत पु. मौतु. देहांतर न.
बियो जनमु, हिक सरीर मां बिण सरीर में वजणु,
जूणि. देहांतर प्राप्ती स्त्री. जूणि. देहभिमान पु. सरीर
जो अभिमानु. देहावसान न. मौतु.

देह [सं] पु. डीहं.

देह, देहे [फ़ा] पु. गोठ.

देहली [सं] स्त्री. चाउंठि, बुंभो.

दैत्य [सं] पु. दैतु, राकासु.

दैदीप्यमान वि. तजिलेदारु, जल्वेदारु, तेजस्वी.

दैन, दैनिक [सं] वि. (१) डिहाड़ी, डीहं सां लागुपो रखंदु.
(२) रोजानो (३) हिक महलो (तपु). न. रोजानी
अखबार. दैनंदिनी स्त्री. रोजानामो, (इं) 'डाइरी'.

दैन, दैन्य [सं] न. (१) गरीबी, मुफलसी, कंगालपुणो (२)
घटिताई.

दैना स्त्री. बुरी हालति.

दैव [सं] न. (१) किस्मत, नसीबु, भागु (२) भावी. दैवगती
स्त्री. (१) किस्मत जो फेरो (२) मौतु. दैवयोगाने-
योगेकरुन क्रि.वि. किस्मत सां, कज़ा सां. दैववश वि.
नसीब जे वसि. दैववाणी स्त्री. (१) संस्कृत भाषा (२)
आकाशवाणी. दैववाद पु. तक्दीर में यकीनु रखण
जो मतो, जंहिं मूजिबि इन्सान जा सभु सुख-दुख
सफलता-असफलता तकहदीर ते मदारु रखनि था.
(इं) 'फेटलिज्म'. दैववान वि. भागु वारो. दैवविपाक
पु. नसीब जो खेलु. दैवहत वि. अभागो, बदिनसीबु.
दैवज्ञ वि. ज्योतिषी.

दैव [सं] वि. ईश्वरी.

दैवत [सं] न. (१) देवता, ईश्वरु (२) बे हृदि प्यारी शैड या
शख्सु.

दैविक [सं] न. भागु, नसीबु. वि. (१) ईश्वरी (२) भागु
बाबति.

दैवी [सं] स्त्री. मंत्र या प्रार्थना वगेरह ज़रीए बीमारीअ ते
इलाजु करण ज रीति. वि. ईश्वरी. दैवीप्रसाद पु.
ईश्वर जो प्रसादु-फज्जु. दैवीसृष्टी स्त्री. ब्रह्मा जो पैदा
कयलु जगु.

दैशिक [सं] वि. डेही, मुल्की, मकानी.

दैहिक [सं] वि. सरीरी, बदिनी.

दोआब [सं] पु. दुआबो, दुवाब, बिनि नदियुनि जे विचवारो
प्रदेशु, केटी (इं) 'डेल्टा'.

दोकडा पु. डोकडु, अधु पैसो.

दोगला [फ़ा] वि. (१) गडियल ज़ाति-धर्म जो (२)
बिचपिडो.

दोघे, दोघी, दोघे [सं] पु.स्त्री.न. ब जणत, ब जणियूं
(मर्दु-औरत). वि. बई.

दोडका [का] पु. डेडिकी, तूरी (भाजी).

दोंद न. डिदु, भिभु. दोंदाळ वि. भिभिर.

दोन [सं] वि. ब (२). दोन मांडवांचा वन्हाडी उपाशी बि
घरो महिमानु, सुकाए पणु. देन डोळ्यांची भीड मुंह
डिठे जो प्रेम. दोन्हीसांज क्रि.वि. बिन्ही वक्ति.

दोर [सं] पु. डोर, डोरी, नोडी. दोरकस पु. नोडु, थुल्ही
नोडी. दोरखंड न. थुल्ही नोडी, नोडु. दौरा पु. (१)
डोरी, धागो (२) नातो, सन्धु (३) बसीलो. दोरी
स्त्री. नोडी, डोरि.

दोला [सं] पु. (१) पींधो, पींध, हिंदोरो (२) डोली.
दोलायमान वि. डोलाइमानु, लुंडदडु, चंचलु.

दोष [सं] पु. (१) दोषु, डोसु, डोहु, गुनाहु (२) पापु (३)
कमी, घटिताई (४) विड, खामी (५) बीमारी.
दोषणे स.क्रि. (१) डोहु डियणु (२) भ्रष्टु करणु.
दोषनाशण न. खामी-विड-घटिताई दूरि करणु.
दोषारोप पु. डोहु मड्हणु, इल्लामु. दोषी वि. डोही,
गुनहगार.

दोस्त [फ़ा] पु. दोस्तु, यार.

दोह, दोहन [सं] पु.न. डुहाई, खीरु कढणु-डुहणु, डुभु.

दोहणे स.क्रि. डुहणु. दोहनीय वि. डुहण जोगी.

दोहद [सं] न. (१) गर्भवती औरत जी इछा (२) गर्भु, गर्भ
जी निशानी.

दोहरा [हिं] वि. बिटो, बीणो.

दौही स्त्री. डिसो 'दवंडी'.

दौत [अ] स्त्री. दवात, मसु कुपिडी.

दौरा [अ] पु. दौर, गशु.

दौर्बल्य [सं] न. कमिजोरी, हीणाई.

दौलत [अ] स्त्री. (१) दौलत, धनु (२) जागीर, राजु (३) सेना.

दौहित्र [सं] पु. डोहिटो.

दुती [सं] स्त्री. सोझिरो, तेजु, रोशिनी, चमिको (२) सूंह (३) शानु शौकत.

दुमणि [सं] पु. सिजु.

दूत [सं] न. जुआ.

द्योतक [सं] न. निशानी. वि. (१) रोशिनी विझंदडु (२) तेजवारो (३) डेखारींदडु.

द्योतन [सं] न. (१) तजिलेदारु करणु (२) ज़ाहिरु करणु, खोले डेखारणु.

द्रव [सं] वि. (१) पटिडो, पाणियाठो (२) आलो (३) कूअरो. पु. (१) पाणियठ (२) रसु. द्रवण न. पाणियठ, पटिडो थियण जी क्रिया, आलाणि. द्रवणे अ.क्रि. (१) रिजणु, वहणु, टिमणु, गुरणु. स.क्रि. आटणु. द्रविक वि. आबी दाबी. द्रवित वि. आलो, रिजियलु, गुरियलु. द्रवीकरण न. ज़मियल शैड रिजाडण जी क्रिया.

द्रव्य [सं] न. (१) धनु, मिल्कियत (२) पदार्थ, मादो, मायो (३) जुजो, सतु, असुली मादो (४) दवा. द्रव्यपदार्थ पु. मायो, (इं) 'मड्टर'. द्रव्यवान्-शाली वि. शाहूकारु, धनवानु.

द्रष्टा [सं] वि. डिसदडु.

द्रष्टव्य [सं] वि. डिसण जोगो.

द्राख स्त्री. डाख, अंगूर.

द्रायुता स्त्री. वहक.

द्राव [सं] पु. गार. द्रावक वि. (१) गारींदडु (२) दिलि भिजाईंदडु, ध्यानु छिकाईंदडु. द्रावण न. गारो. द्रावणीय वि. गारंदडु, गारुडो.

द्राविड [सं] पु. मद्रास खां कन्याकुमारीअ ताई जो प्रदेशु ऐं उतां जी समाज. द्राविडी प्राणायम पु. पेचीदो-वर वकुड रस्तो, परे जो रस्तो, गाहि फेराए घेराए चवण जो डंगु.

द्राक्ष [सं] न. अंगूर-रु. द्राक्षशर्करा स्त्री. अंगूरनि जी खंडु. द्राक्षारस पु. अंगूरनि जी रसु-दारुं. द्राक्षासव पु. अंगूर जो शराबु.

द्रुत [सं] वि. (१) तेजु, तकिडो (२) रिदलु (३) गुरियलु. द्रुतता स्त्री. तेजी, जल्दाई.

द्रुती [सं] स्त्री. (१) सुगंधि, खुशबूड (२) तेजी.

द्रुम [सं] पु. वणु, वनस्पती.

द्रोण-णा [सं] पु. दोनो.

द्रोह [सं] पु. (१) डोहु (२) वेरु, साडु, हसदु (३) नुक्सान (४) बलिवो. द्रोही वि. डोही, वेरी.

द्वंद्व [सं] न. (१) जोड़ी, जोडो (२) मुखालिफती, झेडो (३) लड़ाई, कुशती (४) कश्मकशि, छिकताण. द्वंद्वगीत न. बिनि ज़णानि जो गडिजी गायलु गीतु. द्वंद्वयुध न. बिनि ज़णनि जी लड़ाई, दूबदू मुकाबिलो.

द्वय [सं] न. ब, जोडो.

द्वाह [सं] वि. शरारती, हरकती, लुचु.

द्वादश [सं] वि. (१) बारहं (१२) (२) बारहों.

द्वापर [सं] पु. टियों युगु (कृतयुगु, त्रेतायुगु, द्वापर युग, कलियुगु).

द्वार [सं] न. (१) दरु (२) वाट, लंघु (३) खुबु. द्वारपाल पु. दरवानु. द्वारमंडप पु. पेशि दालानु, ढकियलु बुंभो, (इं) 'पोर्च'.

द्वारा [सं] क्रि.वि. द्वारां, मअरफत, तर्फा.

द्वाही [सं] स्त्री. राजा जो मनअनामो, अअतिराजु.

द्वि [सं] वि. दू, ब (२). द्विगुण वि. बीणो. द्विघात पु. बी सघ (हिसाबनि में). द्वित्व न. (१) जोडो, बिट (२) दुहिराडण जी क्रिया. द्विदल न. दालि. द्विधा स्त्री. मतभेदु. वि. बिचापिडो. द्विपाद-पाद वि. बि पेरो. द्विभार्याकरण न. जीअरीअ ते जीअरी शादी. द्विमुख वि. बि मुंहों. पु. बाहि. द्विरह पु. हाथी. द्विरुक्त वि. ब भेरा चयलु. द्विविध वि. बिनि किस्मनि-तरीकनि जो.

द्विज [सं] वि. ब दफा जावलु. पु. ब्रह्मणु, खत्री ऐं वैश्यु.

द्वितीय [सं] वि. बियो. द्वितीय पुरुष पु. सीगो-ज़मीरु हाजुरु. द्वितीय संबंध पु. बी शादी. द्वितीया स्त्री. दुतिया, बीज.

द्वीप [सं] न. दीपु, बेटु.

द्वेष [सं] पु. (१) साडु, हसदु (२) वेरु, बुगु, हिकारत. द्वेषक, द्वेषा वि. हासिदु, वेरी. द्वेषबुद्धी-भाव स्त्री.पु.

वेरु, बदिले जी भावना.

द्वैत [सं] न. (१) जोड़ी, जोड़ो (२) फरकु, दुएतु (३) जीवु
ऐं ईश्वर जुदा मवणु (४) दुतिया, बियाई. द्वैतभाव
पु. बियाई, दुएतु, वेरु, दुतिया.

द्वैत [सं] वि. बिटो, बिनि तरीकनि जो. न. मतभेदु, फरकु,

ध

ध मराठी वर्णमाला जो उणवीहों हर्फु सहीह.

ध पकिड़णु.

धक, धग [सं] स्त्री. (१) तज, सेकु, लहस (२) बाहि (३)
गुसो, खारि (-अचणु) (४) सन्हो तपु.

धकणे [सं] अ.क्रि. (१) निबहणु (२) निडीअ खां हेठि लहणु
(३) हलणु, चालू थियणु, धिकिजणु.

धकधक न. धक् धक् (-थियणु), धडकणि.

धकधकणे अ.क्रि. धक् धक् थियणु, धडकणु.

धका, धक्का [सं] पु. (१) धिको, धकु, येल्लो (२) चोट
(३) घाटो, टोटो (४) दको, दहको (५) (जहाज
लाइ) धको. धक्काबुक्की स्त्री. धक बुजा, धिका ऐं
मुक्, ठकाठुकी, येल्ला येल्ली.

धकावणे अ.क्रि. (१) छिक अचणु, छिकिजणु (२) ठेकर
खाइणु, नुक्सानु थियणु (३) बुडणु, बर्बादि थियणु
(४) वहणु (५) हिमथ हारिजणु.

धकी स्त्री. धकु, चोट, छिक.

धक्क वि. (१) मजिबूत, डटो मुटो (२) तजिलेदार.

धक्कड वि. मजिबूत.

धक्का पु. (१) धकु, चोट, छिक (२) दहको (३) खतिरो,
भज (४) धक्को (जहाजनि लाइ).

धगड पु. धगिडो, चघु, औरत जो यारु. धगही स्त्री.
रखियल-विहारियल जाल.

धगणे अ.क्रि. (१) जख-खारि खाइणु, लुछणु, पोसिरणु (२)
गरणु, डुबिरो थियणु.

धगधग स्त्री. (१) भभडु, मचु (२) तज (३) बुखार जी गर्मी
(४) साडो.

दुएतु, भेदभाज, विरोधु.

द्वयर्थ, द्वयर्थक, द्वयर्थी [सं] वि. बिनि मतिलबनि वारो.

द्वयर्थोक्ति स्त्री. बि चिताई गाल्हि, बि चिताई.

द्वैवार्षिक [सं] वि. बि सालो.

धगधगणे अ.क्रि. (१) धगणु, मच बरणु (२) धक् धक्
थियणु.

धगधगीत वि. (१) ज़ोर सां बरंदडु (२) तेजस्वी (३)
पोसिरंदडु.

धज स्त्री. (१) ठठु, संहं (२) डीलु, बीहक. धजदार वि.
डोलाइतो.

धजणे, धजावणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. (१) ज़ोर सां थिडणु (२)
मुड्सी करणु, हिमथ डेखारणु-करणु, जुरअत करणु,
अगिते वधणु.

धजरा पु. नखिरो, ठठु.

धट [सं] पु. (१) वडी ताराजी, वडी साहिमीअ जी कानी
(२) निश्चो. धट लागणे-चालणे को कमु सांदहि चालू
हुअणु-रखणु.

धटिंगण, धटिंग [हिं] वि. (१) जांठो, डटो मुटो, दौसो (२)
गुस्ताखु, बेडपो.

धट्ट [सं] वि. (१) बे डपो, साहसी (२) बे अदबु, गुस्ताखु
(३) सिधो वेदडु.

धड [हिं] न. धडु. धड गेल्यावर पासंगाला जप पाईअ ते
पकाई, नोटनि ते नादानी.

धड न. तंदुरुस्ती, हठिसजाई.

धड स्त्री. (१) पासो, तर्फु (२) किनारो-री.

धड वि. (१) सजो, अखंडु, अण भगलु (२) अमीरु, धनवानु
(३) सियाणो. धडगत स्त्री. खैरु. धडधाकट वि. (१)

सजो, अण भगलु (२) तंदुरुस्तु (३) सघारो.

धड क्रि.वि. (१) साफु साफु, बिन कंहि डप जे (२) खुलियो

खुलायो. धड इकडे ना तिकडे क्रि.वि. न हेडांहुं न होडांहुं.

धडक स्त्री. (१) टकर, धिको (२) धकु, मुक (३) धूकींदो ववणु (४) टोटो, घाटो.

धडकणे अ.क्रि. (१) धडिकणु (२) धधिकणु, बरणु (३) तपणु (गुसे में) (४) टकिराङ्णु.

धडकी स्त्री. (१) दहको (२) धडकणि (३) थेल्हो, छिक. धडकी बसणे दहको विहणु.

धडंग वि. मज्जिबूत, जांठो.

धडधडणे अ.क्रि. (१) धडिकणु (२) धक् धक् करणु (३) हेठि किरणु (४) धंवणु.

धडधडीत क्रि.वि. साफु, निसरो, सिधो, खुलियो खुलायो, जीअरो (कूड).

धडपड स्त्री. (१) फधिको (२) खफो (३) कोशिशि.

धडपडणे [सं] अ.क्रि. (१) फधियणु (२) तडिफणु (३) कोशिशि करणु (४) थाबो खाङ्णु.

धडफडणे स.क्रि. थापोडा हणणु.

धडस-सा वि. (१) सजो, अण भगलु (२) मज्जिबूत, तंदुरुस्तु.

धडा [हिं] पु. (१) धडो (ताराजीअ जो) (२) डह सेर वज्जु (३) जमीन जो हिसो (४) धडो, टोली, जथो, मेडु.

धडा पु. घाघरि.

धडा पु. (१) सबकु (२) सिरिस्तो, मिसालु (३) हिमथ, निश्चो (४) चिताउ. धडा घेणे सबकु सिखणु.

धडाका [हिं] पु. (१) धकाउ, ठकाउ (२) धकु (३) धमचर.

धडाडणे अ.क्रि. (१) धकाउ धियणु (२) वडे आवाज सां किरणु (३) ज़ोर सां धडिकणु.

धडाडी स्त्री. हिमथ, धीरजु, उमंग भरी कोशिशि.

धडाधड, धडाधडा क्रि.वि. ठडाठडि, ज़ोर सां, हिक बिणु पुठियां.

धडी स्त्री. (१) धडो (२) ताराजी (३) धडी मुकिररु वज्जु जी माप-तोर, पंज सेर.

धण-णी [सं] स्त्री. (१) चाह, ख्वाहिश (२) हुब, उकीर (३) धनु दौलत. धण घेणे (१) पेटु भरे खाङ्णु (२)

दिलि पूरी करणु.

धणा [सं] पु. धाणो.

धणी स्त्री. (१) इछा, चाह (२) तिरप्ती (३) धनु दौलत, आबादी.

धताल वि. (१) वात फाटो, वड वातो (२) हथफाडु.

धत्तुर-त्तूर [सं] पु. धातूरो.

धत्तुरा, धत्तूरा [सं] पु. (१) आडूठो (२) ठगी, ठगणु (३) लनु. धत्तुरा दाखविणे आडूठो डेखारणु, ठगणु.

धंदा पु. धंधो, पेशो, रोजगार. धंदेवाईक वि. धंधई, धंधो कंदडु, धंधे सां लागपो रखंदडु, (इं) 'प्रेफेशनल'.

धन [सं] न. (१) धनु (२) ज़र ज़मीन (३) प्यारी शैड (४) वाधू (हिसाबनि में +) [जिदु-ऋण=कादू] (५) मूजिबो, (इं) 'पॉजिटिव' (साइन्स में). धन करणे

डई छडणु. धन पुरणे इछा पूरी थियणु. धनको, धनको नाम पु. पैसा उधारा डींदडु, व्याजखोर. धन चिन्ह न.

वाधूअ जी निशानी (+). धनत्तर, धनंतर वि. (१) डातार (२) शाहूकार (३) शाही. धनद पु. कुबेर, शाहूकार. धनपिसा वि. धन जो लोभी. धनप्रेषा स्त्री.

टपाल हुंडी, (इं) 'मनीऑर्डर', मनीआईर. धनवान वि. धनवान. धन संचय पु. पैसो कठो करणु. धनाकर्ष

प. 'बडंक ड्राफ्ट'. धनाग्र न. (इं) 'अड्गोर्ड' (साइन्स में). धनाढ्य वि. वडो शाहूकार. धनादेश पु. (इं)

'बडंक चेक', चेक. धनावर्ता पु. (इं) 'बडंक ड्राफ्ट'. धनिक वि. (१) धनी, धनवान (२) कर्जु डींदडु.

धनेश पु. धनि चिडी (पखी), (इं) 'हॉर्न बिल'. धनेश्वर वि. धनी, धनवान. धनेषणा स्त्री. धन जी

इछा-लालचि-हबछ.

धन [सं] पु. धनुष, कमान. धनकुली स्त्री. नंदिडो धनुष.

धनगर [सं] पु. रेडार, रिडू-बकिरियूं पालींदडु. धनचिडी स्त्री. धनिचिडी (पखी), (इं) 'हॉर्न बिल'.

धनंजय [सं] पु. (१) अग्नी, बाहि (२) अर्जनु. धना [सं] पु. धाणो.

धनी पु. (१) मालिकु, स्वामी (२) लाडकु शब्जु (३) पती, मुड्सु. धनीण स्त्री. (१) मालिक्याणी (२) ज़ाल.

धनु-नू [सं] न. (१) धनुष, कमान (२) धनु रासि (३)

कपह पिबण जी कमान (४) गोल जो अधु हिसो.
धनुक न. धनुष, कमान. धनुकली स्त्री. नंदिङो धनुष,
कमान. धनुर्धर पु. तीरंदाजु. धनुर्वात पु. कुंजाजु, उहो
मर्जु जंहि में बदन जूं मुश्कूं कमान वांगे सीटिजनि. ही
मर्जु कटियल लोह लगण करे (कोको वगेरह) धींदो
आहे. (इं) 'टेटइन्स्'.

धनुष्य [सं] न. (१) धनुष, कमान (२) इंडलठि.

धने [सं] पु. धाना.

धन्य, धन्यता स्त्री. धन्यु धियण जी हालति, सजायो धियणु,
मोक्ष.

धन्य [सं] वि. (१) धन्यु, सुखी, धनभाग, नसीब वारो (२)
राजी (३) पवित्र (४) अमीर.

धन्यवाद पु. धन्यवादि, महिरबानी, शुकिरानो.

धन्वंतरी [सं] पु. (१) समुंद्र विलोडन वक्ति निकितल
चोडहनि रतननि मां हिकु रतन, धन्वंतरी वैदु,
देवताजनि जो वैदु (२) होशियारु-इकीमु.

धपका [सं] पु. (१) धकु, छिक (२) मार, चोट (३)
सदिमो.

धपकावणे स.क्रि. धकु हणणु.

धपटणे, धपाटणे स.क्रि. मार डियणु, कुटणु.

धपाटा पु. थफडु, धपडु, मार.

धपापणे अ.क्रि. धकिजणु.

धप्प-प्पा पु.न. धकु, चोट.

धबडगा पु. तड़ि तकड़ि.

धबडबा पु. झरिणो, आबिशाह.

धमक [हिं] स्त्री. (१) हिमय, मुद्दिसी, दिलेरी (२) ताकत
(३) सट (उभिरणु) (४) तड़ (५) धमक, बड़.

धमकट वि. (१) मजिबूत, पुखो (२) धुलो ऐं सपारो.

धमकणे स.क्रि. (१) बारणु, दुखाडणु (बाहि) (२) मार
डियणु.

धमकणे अ.क्रि. धडिकणु, धकि धकि धियणु.

धमकी [हिं] स्त्री. धमिकी, दड़िको.

धमणी-नी स्त्री. टक वारी टगे गाड़ी.

धमधमणे अ.क्रि. धफि धफि धियणु-करणु.

धमनी [सं] स्त्री. (१) शर्यानि, नारि, रग (२) फूकिणी.

धमामा [फ] पु. (१) दमामो, बड़ो नपारो (२) गारो, गप
(३) दड़ो (४) होको, पड़ो.

धमाल पु. गोडु, हुलु.

धमासा पु. कांडेरो (वणु).

धय [सं] न. डही.

धर पु. (१) चीदालाई (२) जटाज, मजिबूती (३) कब्जो,
वसु (४) ध्यान में रखण जी ताकत (५) मेलु (६)
सिरिस्तो.

धरण न. (१) बंदु (२) धरणो.

धरणकारी पु. धरणो मारे विहंददु.

धरणी स्त्री. (१) धरण-पकिडण जी क्रिया (२) पकिडण
लाइ आयल पुलीसि. धरणीची मुनगी स्त्री. शादीअ
लाइ भजाए आंदल छेकिरी.

धरणी स्त्री. रीति, ढंग, हांज, तरीको.

धरणी [सं] स्त्री. धरनि, धरती, जमीन, पिरुथी. धरणीकंप
पु. जलजलो, धोबो, धोब, धरती धुडणु. धरणीतख न.
जमीन, धरतीअ जो सतहु. धरणीधर पु. पहाड,
जबलु.

धरणे [सं] स.क्रि. (१) धरणु, पकिडणु, सलणु (२) सांडणु
(३) सोचणु, इरादो करणु (४) कबूलणु (५) कब्जे
में करणु (६) समुझणु, डिसणु (७) मुकिरु करणु
(८) हासलु करणु (९) गुणणु (१०) मुबितिला धियणु
(११) कहि कम में लगाडणु (१२) लेखणु (१३)
पालणु. धरून बसणे हटु न छडणु.

धरणे [सं] अ.क्रि. (१) चंबुडणु, चंबुडी पवणु (२) फलु पैदा
धियणु (३) बठणु (४) ध्यान में हुअणु (५) लहणु
(बुछारु) (६) पेट सां धियणु (७) सिड बठिजणु
(८) तैड धियणु (९) बीहणु.

धरणे न. (१) धरणो, धरणो मारे विहण जी हालति (२)
तकाजो, धुर.

धरती-बी [सं] स्त्री. धरती, जमीन, पिरुथी.

धरती, धर्ती स्त्री. ढंग, रीति, किस्म, नमूनो, तरीको.

धरधरणे अ.क्रि. (१) नौबले धियणु, पाणभरो धियणु (२)
जटाज करणु, टिकणु, सहणु.

धरपकड स्त्री. पकडपछाड, गिरफ्तारी, थडफड, जंगाजंगी.

घरबंद-घ पु. (१) नेमु, सिरिस्तो, बन्धु (२) मेलु, मुवाफिकत.

अरम [सं] पु. धरमु, धर्मु. धरमधक्का पु. धरम जा घिका (-धाङ्गु), अजाया पंध, अजाई मङ्गिनस.

अरसबर स्त्री. (१) महिनानमवाजी (२) बंदोबस्तु, ढंगु (३) संभाल.

अरसांड स्त्री. (१) कश्मकश, जदोजहद (२) मुहुं हियणु.

अरा [सं] स्त्री. धरती. अरातल न. धरतीज जो सतहु.

अरिबी [सं] स्त्री. धरती.

अरुन कि.वि. (१) पकिड़े (२) -खां (३) शामिलु करे.

अर्ता [सं] वि. (१) धारणु कंदहु, धारीदहु, हम में रखंदहु (२) पकिडीदहु.

अर्ती [सं] स्त्री. तरीको, ढंगु, रीति, किस्म.

अर्म [सं] पु. (१) धरमु (२) काइदो (३) फर्जु (४) नीति (५) गुणु, सुभाउ (६) पुहु, दानु (७) परोपकार.

अर्म करता कर्म उभे राखे करि भलाई जट सां त फेरे हने पट सां. अर्मस कि.वि. महिरबानी करे. अर्मकर्ता पु. (१) धरमु कंदहु (२) जजु. अर्मकर्मसयोगाने

कि.वि. कृता सां, किस्मत सां. अर्मतः कि.वि. दर असलु, इकीकत में. अर्मनिरपेक्ष वि. गैर मजहबी.

अर्मपरायण वि. (१) धर्मात्मा (२) धर्माङ्ग. अर्मपरिवर्तन न. धरमु बदिलणु. अर्मपिता पु. धर्म जो पीउ.

अर्मपुत्र पु. धरम जो पुटु. अर्मप्रवणता स्त्री. धर्मी कटरिपिगो. अर्मभोजा वि. कटो मजहबी, कटरु सनातनी. अर्ममार्तद पु. (१) धर्मशास्त्र जो बडो पंडतु

(२) धर्म जी पूरी पालना कंदहु शख्सु (३) धर्म जो डोंगु कंदहु शख्सु. अर्मपुष्ट न. जिहादु, दीनी लड़ाई, पुष्टशास्त्र जे नियमनि मूजिबि भीद लड़ाई, कपट बिना भीद जंगि. अर्मराज पु. (१) सचार शख्सु (२) यमु देवता (३) पुधिष्ठिरु (४) गौतमु बुधु. अर्मनंद वि. नास्तिकु, धरम ते बिस्वासु न कंदहु. अर्मबेहा पु. कटो मजहबी, कटरु धर्मी, कटो. अर्मशाळा स्त्री. धर्मशाळा. अर्मसभा स्त्री. पंचाङ्गति. अर्मज्ञ वि. (१) धर्मशास्त्र जो ज्ञानू (२) फर्जु पालीदहु. अर्मापी गाय स्त्री. (१) कम्पा, धीज (२) मुफ्तु मिलियल सैद (३)

गरीबु. धर्मात्मा पु. धर्मात्मा. धर्मदाय पु. दान-धर्म लाइ कडी रखियल रकम. वि. धर्माङ्ग. धर्माधिकारी पु. जजु, मुन्सिफु. धर्मानुयायी, धर्मानुवर्ती, धर्मानुसारी

वि. धर्म मूजिबि हलंदहु, धर्म जी पेरीवी कंदहु, अख्ताक वारो. धर्मार्य कि.वि. धर्माङ्ग. धर्मिष्ट वि. धार्मिकु, अख्ताक वारो, सदाचारी, धर्मपालु,

धर्मचारी. धर्मी वि. धर्मी, धर्म मूजिबि हलंदहु. धर्मोपदेश पु. धर्म जो उपदेश-सिखा. धर्मोपदेशक पु. धर्म जो उपदेश कंदहु, गुरु. धर्म्य वि. हकी, धर्म जरीए कयलु.

धर्मण [सं] न. (१) जोरी, जबरदस्ती (२) मगिरूरी, डाढाई (३) जोरीअ जिनाहु.

धनपट, धनपा न.पु. टुकुरु, छोडो, चापोडो.

धब, धवाढ न. बिरु, डार.

धब पु. पती, मुदिसु.

धबक वि. खटो टिडु.

धबड [सं] पु. लोहार.

धबडी वि. बेदंगो.

धबन [सं] वि. (१) धौरो, अच्छो, सफेदु (२) साफु.

धशा वि. बे अदबु, गुस्ताखु, संगिली.

धशोट वि. बे फज़ीलतो, बे दंगो.

धस पु. (१) छेति, खुति, चुहिब (२) उभ कपरी, उभो कपु (नदीअ जो), (३) 'स्टीप्' (३) बिरु (४) जोरु (५) हमिलो (६) बूढिडी (७) बेअदबु शख्सु. धसास नावणे-घालणे पुजाणी करणु, हिक हिकाणी करणु.

धसावर धस घालणे सांदहि स्ताङ्गु. धसकट न. खुति. वि. (१) युल्हो (कपिडो) वि. डाहिरी, युल्हो मतारो (शख्सु). धसकणे स.अ.कि. (१) जोर सां ठिसणु, टुबणु, हणणु (२) छिकणु, छिनणु. धसकटपा, धसकटराव वि. बे फज़ीलतो, संगिली, बे दंगो. धसका पु. (१) छिक (२) धकु (३) सदिमो, दहको. धसणे अ.कि. जोर सां टुबणु-धिङणु. धसमुसळा-ळपा वि. तकिडो, डाढो (शख्सु) बे अदबु. धसासा पु. दक्दकि, धरु धरु. धसाळ पु.वि. (१) वेसरि (२) वेसरिखाघो (३) चरियो, छसो (४) वडो, शाही. धरस न.

सदिमो, दको.

धसाव पु. इरादो.

धा वि. डह (१०).

धाइणे अ.क्रि. डाइजणु, राजी तिरस्तु थियणु.

धाक [हिं] पु. (१) धाक, डपु, दहशत, धाको (२) ताकीद.

धाकटा-ला वि. (१) नंडो (भाज वगेरह) (२) घटि.

धाकटपण-णा न.पु. (१) नंडपुणि (२) घटिताई.

धाकटे न. बारु.

धाकड वि. (१) थुलो, खहुरो (कपिडो) (२) जांठो, थुलो मतारो.

धाकणे अ.क्रि. डकणु, मुंझणु.

धाकधुकी स्त्री. दक्दकि, डपु, चिन्ता.

धांगड वि. (१) थुलो, खहुरो (२) थुलो मतारो, जांठो.

धांगडधिगा पु. गोडु, शोरु, मस्ती, धमचरु.

धागधुगी, धागधूग स्त्री. दक्दकि, डपु, ओनो.

धागा पु. (१) धागो (२) तंडु.

धाटण-णी, धाटी [सं] स्त्री. रीति, दंगु, तरीको, नमूनो.

धाटा [सं] वि. डंडो डौंटो, जांठो.

धाड स्त्री. (१) धाड, धाडो, हमिलो (२) बीमारी. धाड येणे धाड पवणु.

धाडकन, धाडविशी क्रि.वि. फां यी, फह करे (किरणु).

धाडणे स.क्रि. मोकिलणु, पठणु, खानो करणु.

धाडस न. हिमथ, जुरिअत, हौसिलो. धाडसी-शी वि. हिमथ वारो, जानबाजु.

धाडळणे, धाडुळणे स.क्रि. गोल्हणु, फोल्हणु.

धाडळी स्त्री. दस्त.

धाडोडा-रा, धाडोरे पु.न. दंडोरो, पड्हो.

धाडोळा पु. गोल्हा, जाच.

धाणे अ.क्रि. डाइणु, राजी थियणु. धानेना वि. दावलु.

धात [सं] स्त्री. (१) धातू, वीर्यु (२) मसूदरु.

धात [सं] स्त्री. ख्याली गालि.

धाता [सं] पु. ब्रह्मा, दुनिया पैदा कंदडु (२) पिता, पालना कंदडु.

धातु-तू [सं] पु. (१) धातू (लोडु वगेरह) (२) धातू, वीर्यु (३) बुनियादी जुजो-धरती, हवा, आकासु वगेरह

(४) अहंकार (५) धनु, पैसो. धातू कुटणे सामाइजणु, शादीअ लाइकु थियणु. धातुक्रिया स्त्री. कीमिया. धातुपात पु. वीर्यु वहणु, इन्जाल. धातुपोषण न. (१) सरीर जे सतनि धातुनि जी पालना, सरीर सपारो बणाइणु (२) सुशामद, मिठो गाल्हाए धीरजु थियणु.

धातु-तू [सं] पु. (१) धातू, क्रिया या फजल जो बुनियादी रूपु (२) शब्दमूल, लफज जो मूल, इस्तिकाकु (३) मसूदरु. धातुसाधित वि. धातूसाधितु, धातूअ मां ठहियलु (ग्रामर में. इस्मु, सिफत वगेरह). धातूसाधितनाम न. इस्मु हालियो (ग्रामर में).

धात्री [सं] स्त्री. (१) माता (२) दाई (३) धरती (४) आविरे जो वणु. धात्रीफल न. आविरो.

धांदरणे अ.क्रि. (१) मतिपू मुंझणु, डकी वजणु (२) रहिदिजणु.

धांदल स्त्री. (१) धांदल, धमचरु, गोडु (२) पोटासो (३) धुम (३) टाकोदो.

धादांत पु. (१) आजिमूदे जो रायो-मतो (२) आजिमूदो या रायो. क्रि.वि. सफा, पधियो, बिल्कुलु, निसोरो.

धांदुळणे स.क्रि. गोल्हणु.

धाघाटा पु. हवा जो झूटो.

धान [सं] न. (१) सारियूं, चांवर (२) धागा (३) झांडी (४) भवानी, देवीअ जे नाले ते ठिकरनि में जवनि जी पोख.

धान्य [सं] न. अन्न, आनाजु.

धाप-पा [हिं] स्त्री. (१) सहकी, सहको (२) दमु. धापा टाकणे सहकणु.

धापणे, धापणणे अ.क्रि. सहकणु.

धाब, धाबडे न. खुडु, छिति.

धाबे न. खुडु, छिति. धाबे दगाणणे ददर दरा यी वजणु, मतिपू मुंझणु. धाब्यावर बसविणे (१) (कहिं थे) फुरे कंगालु करणु (२) दादु न थियणु.

धाम स्त्री. (१) बीमारीअ जो फहलाज (२) बबा (३) आदत.

धाम [सं] न. (१) धामु, घर, आस्थानु (२) हंशु (३) तैजु

(४) सरीर.

धामण स्त्री. डमणि (नांग जो हिकु किम्बु).

धामधूम स्त्री. (१) टाकोडो, फडफोटि (२) शोर, गोडु (३) धामधूम (४) चकिरी, धमाचकिरी.

धाय [सं] स्त्री. (१) दाहं, रुजण जू चीबूं, बाकारण, रोदनु, ज़ारी (२) सहको (३) हिदो, दिसि (४) धीरजु. धाय टाकणे ज़ारुं ज़ारु रुजणु, पार कडणु. धाय मोकलणे दाहं करणु, पार कडणु. धायमाय स्त्री. दाहं, ज़ारी, मुहिका भरे रुजणु.

धाय स्त्री. दाई.

धाय स्त्री. डउ, राज़ियो.

धायटी स्त्री. धंङ्फूनु (वनस्पती).

धार [सं] स्त्री. (१) धार (चाकूज वगेरह जी), रउ (२) कनो, किनारी, कपु (३) नहिर, बाहु (४) पहाड़नि जी क़तार (५) उफ़कु. धारकरी पु. सुरिमो, वेदू. धारबोड, धाराधार कि.वि. क़नातारि, टिम्टारु.

धार [सं] स्त्री. (१) धारा, बहुकियो (२) गूहो (धीर जो), धीरु (दुहणु). धार काडणे धीरु दुहणु. धारेवर धरणे सुबर वठणु, छंद कडणु. धार फुटणे (गांड़-मेहिं) धणो धीरु डियणु. धार नागणे लागीतो पवणु (मीहं), वहणु. धारवसा पु. पाणीज जो ज़ोरदारु बहुकियो.

धारक [सं] वि. (१) धारीदहु, पालीदहु (२) आणीदहु, मजीदहु (३) मलीदहु, रखंदहु.

धारनगा-जिगा वि. सभागो, शुभु, काराडतो, उपयोगी.

धारण स्त्री. (१) बाज़ारि जो चालू अभु (२) डुकल, महांगाई.

धारण न. (१) धरणु, पकिडणु, सलणु, संभालणु (२) वठणु, कज़लणु, धणणु.

धारण [सं] स्त्री. समुस, ध्यान में रगण जी ताकत.

धारणा [सं] स्त्री. (१) धादिगीरी, स्मरणशक्ती (२) हिमय, धीरजु (३) ध्यानु, एकाग्रता (४) क़्यामु (५) रीति, दंगु, हलति (६) क़ब्ज़ो, ज़ाक़ो (७) चीद्हालाई.

धारवाडी काटा पु. (१) धारवाड शहर जी ताराजी, पूरो पूरो वजणु क़वड ताराजी (२) इन्साफ़ु पसंदि हलति.

धार [सं] पु. (१) डल, महिसुलु (२) संप्रदायु, नियमु,

सिरिस्तो, धारा.

धार [सं] स्त्री. (१) धार, कनो (२) फरु. धारातीर्थ न. लड़ाईज जो मैदानु, लड़ाईज जे मैदान ते थियलु मौतु.

धार [सं] स्त्री. (१) धारा, बिजिलीज जो करंटु (२) धार (पाणीज जी), तार (पाणीज जी) (३) वासिकारो.

धार स्त्री. पोढ़े जी डोड़.

धारिष्ट [सं] न. हिमय, जुरिजत, बे डपाई, दिलेरी.

धारी [सं] स्त्री. धड़ी, कपिड़े जी किनारी, पटो.

धारे न. मंधु, गिड़िगी.

धार्मिक [सं] वि. (१) धार्मिकु, धर्मात्मा (२) धर्मी.

धार्म [सं] वि. (१) धारणु करण जोगो, पकिडण जोगो (२) वठण जोगो, पेरिवी करण जोगो (३) वापुराडण जोगो.

धार्ष्ट्य [सं] न. (१) हिमय, जुरिजत, बे डपाई, दिलेरी (२) बे अदबी, गुस्ताखी.

धाना वि. दावलु, तिरपु थियलु, राज़ी. धानाधाकटा वि. (१) नंदो ऐं सवलो (२) सुहिणो. धानेपण न. राज़ियो, डउ.

धाव, धांव स्त्री. (१) डोड़, डुक, 'रन्' (क्रिकेट में) (२) ज़ोर सां हलणु (३) चाकु, पटो, गाडीज जे फ़ीये ते चड्हियलु लोहो पटु (४) बिरु. धाव घेणे मदद लाड डोड़णु. धावचीत वि. 'रन् आऊट' (क्रिकेट). धावदोरा पु. कोक. धाव दोरा धालणे-शिवणे कोकणु, कोक हणणु. धावपट्टी स्त्री. उहो रस्तो जंहिं तां हवाई जहाजु उडामण धां पहिरीं रफ़्तार सां हलंदो आहे. (६) 'रन् वे'. धावफलक पु. (६) 'स्कोअर बोर्ड'. धावबाद वि. (६) 'रन् आऊट' (क्रिकेट).

धावडणे स.कि. डोड़ाडणु, डुकाडणु. अ.कि. भजी ववणु.

धावण-णी स्त्री. (१) पुठि वठणु (२) डुक, डोड़ण जी क्रिया (३) उपाड (४) डुक डोड़, भाजि, भाजुडि.

धावणे अ.कि. (१) भजणु, डुकणु, डोड़णु (२) मदद लाड डोड़ी अचणु.

धावता वि. (१) डुकंदडु (२) तकड़ो (३) मयाछिरो.

धावती स्त्री. (१) डुकण जी क्रिया, डुक, डोड़ (२) भाजि,

टाकोड़ो. धावती भेट स्त्री. तकिडी ऐं थोरे वक्त जी मुलाकाति.

धावते पाणी न. वहंदडु पाणी.

धावते समालोचन न. (इं) 'रनिंग कॉमेंट्री', रांदि जो अखियुनि डिठो बयानु-हालु.

धवदोरा पु. कची सिलाई.

धावन [सं] न. (१) डुक, डोड़ (२) धूअणु.

धावरा वि. (१) फुड्तु (२) डुकंदडु, तकिडो हलंदडु.

धावरे न. बिरु.

धावा, धांवा पु. मदद लाइ कयलु सडु-वेनिती-प्रार्थना.

धावाधाव स्त्री. डुक डोड़, भाजि, टाकोड़ो.

धासधूस स्त्री. दक्दकि, डपु.

धासळणे अ.कि. फह थी किरणु, पटि पवणु, भजी पवणु.

धास्त, धास्ती स्त्री. (१) दहशत, दको, भज, डपु (२)

ओनो, चिंता.

धास्तावणे अ.कि. डप करे मतियूं मुंझणु, वायूं बतालु पियणु.

धिव्कार [सं] पु. धिकारु, हकारत, बुछां, नफिरत, धू, हैठि.

धिव्कारणे स.कि. धिकारणु, नफिरत करणु.

धिंंग वि. (१) उदारु (२) हयफाडु (३) ढावलु (४) इलती

(५) डंडो, डौंटो, जांठो.

धिंंगड, धिंगाड वि. बे डंगो.

धिंंगा, धिंगाणा पु. मस्ती, शरारत, धमचरु.

धिटाई स्त्री. (१) हिमथ, जुरिअत (२) बे अदबी.

धिंड स्त्री. (१) आम जनता में कयल बेइजतीअ भरियो

जलूस, कंहिं खे गडह ते पुछ डांहुं मुहुं करे विहारे सजे शहर में फेराइणु.

धिंडवडा पु. बदनामी, सभिने जे सामुहूं बेइजती.

धिपाड, धिप्पाड वि. शाही, तमामु वडो ऐं मजिबूत.

धिमा, धिम्मा वि. (१) ढिलो, मोगो, सुस्तु (२) साबुरु,

साबिरु, थधो, गंभीरु, धीरजु धरीदडु.

धिया पु. (१) हिमथ, बहादुरी (२) ताकत.

धिरा, धिरे, धिरे धिरे कि.वि. धीरे, धीरे धीरे होरियां.

धिराई स्त्री. सबुरु.

धिरासा पु. (१) दिलासो (२) आधार, असो.

धिंवसा, धिंसा पु. (१) डपु, भज (२) धीरजु.

धी [सं] स्त्री. बुधी, गति, वीचारु, मनु. धीमान वि. सियाणो..

धीट [सं] वि. डीठु, दिलेरु, बेडपो, छातीअ वारो (२) डीठु, बेअदबु.

धीटत्व न. डीठाई, बेडपाई, हिमथ, जुरिअत.

धीर [सं] पु. (१) धीरु, धीरजु, सबुरु, दमु (२) मजिबूती,

जटाउ (३) विश्वासु, भरोसो (४) दब. वि. साबिरु,

हिमथवारो, धीरजु धरीदडु, पको. धीर चेषणे डपु

लहणु, हिमथ मोटी अचणु.

धीवर [सं] पु. मुहाणो, माछी.

धुई, धुकट स्त्री.न. कोहीडो, धुंधु.

धुकट पु. दूहो.

धुकटी स्त्री. दूहो (-डियणु).

धुके न. कोहीडो.

धुगधुगी स्त्री. (१) नब्ज डरी हलणु, थोरो साहु हुअणु (२)

दक्दकि.

धुडकाविणे स.कि. (१) फेटारणु, नामंजूरि करणु (२) कडी

छडणु (३) शिकस्त डियणु.

धुडकूस-गुस पु. मस्ती, धमचरु, नचणु टपणु.

धुडणे, धुडाळणे [सं] स.कि. दूंदणु, गोल्हणु.

धुणकणे, धुनकणे स.कि. (कपड) पिअणु-साफु करणु.

धुणावळ स्त्री. (१) धुआणी (२) धुअणु.

धुणी स्त्री. (१) धुअणु, धोपु (२) अछाणि (३) बर्बादी. धुणी

धुणे कपिडा धुअणु.

धुणी [सं] स्त्री. धूणी, बाहि जी खड. धुणी धानून बसणे

धरिणो मारे विहणु.

धुणीपाणी स्त्री. गहिरी. दोस्ती-नातो.

धुणे [सं] स.कि. (१) धुअणु (२) साफु करणु (३) फुरणु.

धुणे न. धुअणु जा कपिडा.

धुतार-रा पु. (१) लुचु, ठगु (२) नजमी.

धुतारणे स.कि. ठगणु, फुरणु.

धुत्कारणे स.कि. धिकारणु.

धुंद [सं] वि. (१) धुंधिलो, अणचिटो (२) खुमारीअ वारो,

बेहोशु (३) मगिरु (४) मगनु. पु. धमंडु. न.

बलिवो, फसाडु, अंधु धुंधु.

धुंदकारा पु. दादु, वाह वाह.

धुंदाई, धुंदाधुंदी स्त्री. अंध धुंधु, बेइंतजामी, बलिवो, फसादु.

धुंदावा पु. अनुमान, कयामु, तर्क.

धुंदी स्त्री. (१) नशो, सुगारी (२) बांवरु, गगिरूरी (३) नजर घटिजणु (४) डकु.

धुंदूक, धुंदूकधुंदूक, धुंदूमूद कि.वि. अणचिटीअ तरह, सकार्दअ सां.

धुंदूक न. (१) असुर, प्रभाति (२) साफु नजरि न ईदहु निजारा.

धुन [सं] स्त्री. आवाजु.

धुनक, धुनूक [सं] स्त्री. (१) सलिक, सलिको (२) परलाउ, अणचिटो आवाजु (३) अफिवाहु, हुलु (४) इलत, हेर (५) असुर या सांसीअ जो अणचिटो निजारा.

धुनकणे स.कि. (कयह) पिअणु.

धुनी [सं] स्त्री. धूनी.

धुपट वि. धोतलु.

धुपटणे, धुपाटणे न. धूपदाणी.

धुपणी स्त्री. किनु. हिसो 'प्रदर'.

धुपणे [सं] अ.कि. (१) धोपणु, साफु यियणु (२) दुखणु (३) वही वजणु (४) दिलि लुहणु (५) सरीरु हुरिरो यियणु.

धुपवणी स्त्री. वासणु, वासणु धूपणु, वासु करणु.

धुपविणे स.कि. धुपणु, वासणु धूपणु.

धुपाटणे न. धूपदाणी, वासूडो.

धुपावणे अ.कि. बारु किरणु, गर्भपातु.

धुमड स्त्री. (१) धूक धुकां, गपागीह, छिकछिकां (२) धगाई, ससाई.

धुमणे अ.कि. (१) दुखणु, बरणु (२) जख खाडणु, पोसिरणु.

धुमजान, धुमजकी स्त्री. (१) धमाचकी, धमचरु, मस्ती (२) धगाई, ससाई.

धुमसणे अ.कि. (१) दुखणु, बरणु धौकणु (२) पोसिरणु, जख खाडणु, धौकणु.

धुमाकूड पु. (१) मस्ती, धमचरु, नचणु टपणु, गोडु (२) टाकोडो.

धुमाजी स्त्री. अंध धुंधु, गोडु, फसादु, बे इंदजामी.

धुमे न. कोहीडो.

धुर [सं] पु. (१) गोठ या बर्नअ जी हद (२) बानीकारु, मुछु. स्त्री. गाडीअ जी पाजारी.

धुरकट वि. (१) दूहाटियलु, दूहेंवारो (२) धुंधिलो. न. दूहें जी कारहि, मरु. कि.वि. अणचिटीअ तरह.

धुरकटणे अ.कि. दूहांटणु, दूहाडणु, दूहें सां खराबु यियणु.

धुरत स्त्री. यादिगीरी.

धुरंधर वि. (१) काविलु, होशियारु, माहिरु, भडु (२) अगुवानु (३) उमदो, सुहिणो (४) बानीकारु.

धुरपणे अ.कि. दुखणु, दूहाटणु.

धुरळा पु. धूडि, दज.

धुरा [सं] पु. (१) हद (२) पाजारी (३) मुदत, मुहलत (४) अगुवानु, बानीकारु (५) जोखमु, जवाबदारी.

धुराटी-ही स्त्री. (१) दूहों (२) दूहें करे धींदइ ऊंदहि.

धुराडे न. दूहों बाहिरि वजण लाइ मंधु या नडो, बुखारो.

धुराळा पु. धूडि, दज.

धुरी [सं] स्त्री. (१) (गाडीअ जी) पाजारी (२) पबु, जुतीअ जे पादर जो अगियों भाडो (३) बाहि में का शैड विझी कयलु दूहों (४) बारु, जिमेदारी (५) पुठि (पेर जी). धुरी देणे (१) कंहें खे बुधी मिचनि जो दूहों डियणु (२) ठाणु.

धुराई स्त्री. धुआणी, धुलाई.

धुबट वि. (१) धोतलु (कपिडो) (२) अछो, साफु कयलु (३) पवतरु, पवित्रु.

धुवण न. धोतल चांवरनि जो पाणी.

धुवा पु. (१) हार, शिकस्त (२) बर्बादी, ताबही (३) टाकोडो.

धुवा पु. दूहों.

धुवाधार स्त्री. (१) जोरदार बसाति (२) फुरे फकीर करणु.

धुवारोटी पु. कंजसु.

धुवा पु. (१) हार, शिकस्त (२) तबाही (३) टाकोडो.

धुसमसणे, धुसमुसणे अ.कि. (१) सुडिका दबाए रुअणु (२) जख खाडणु, सडणु, पोसिरणु.

धुळ [सं] स्त्री. धूडि. धुळवट स्त्री. धूडि, दज. वि. धूडि में भरियलु. धुळवड स्त्री. (१) धूडयो (२) धूडि वारी

जगह.

धू स्त्री. दूँहों.

धू स्त्री. छोकिरी.

धूड [सं] न. तमामु गौरो ऐं वडो शख्खु या शैड, भिक, बुंदु, बेरहि.

धूण न. चांवर धोतलु पाणी.

धूत [सं] वि. (१) धोतलु (२) साफु-अछो कयलु (३) डकंदडु, धुडंदडु.

धून [सं] स्त्री. (१) पडाडो (२) संकार (३) अफवाहु (४) आडाणे में कपिडो वेडहण जो चौकुंडो काठ.

धूप [सं] पु. (१) धूप, लोबान जो दूँहों (२) उस. धूप घालणे (१) लगिता थियल शख्ख जे सागुहूँ लोबानु बारणु (जिन खे घुराडण लाड) (२) नीजारी करणु, लीलाडणु. धूप दाखविणे आडूले डेखारणु, कुसु बि न डियणु. धूपकाडी स्त्री. अगरबत्ती.

धूम पु. (१) दूँहों (२) बुखार, बाफ. धूमकेतु पु. धूमकेतु, पुछिरु तारो.

धूम स्त्री. (१) डोड, डुक, शर्त (२) धीरजु, हिमय (३) फसादु, बलिवो, गोडु (४) धूम, शोर, आवाजु. क्रि.वि. (१) जोर सां, तेजीअ सां (२) लागीतो. धूमधाम स्त्री. धूमधाम, धमचर.

धूम [सं] पु. दूँहों. वि. दूँहाटियलु, मेरो. धूमपत्र न. तमाक जो पनु, तमाकु. धूमपान न. तमाकनोशी, बीड़ी वगेरह पीअणु.

धूर पु. (१) दूँहों (२) मुलिमो, सोन-चांदीअ जो पाणी चाडहणु (३) एकाग्रता (४) बांवर.

धूर [सं] स्त्री. (१) पावारीअजू ब कुंडू, पोनु, बमु (२) पबु (३) मुहाडी, अगियों हिसो (४) धुठि (पेर जी). वि. अगुवानु.

धूर्त [सं] वि. (१) लुचो, कूडो, ठगु (२) होशियारु, चालाकु (३) दूरांदेशु (४) डोलबाजु. धूर्तपणा पु. डोलबाजी.

धूलि-ली [सं] स्त्री. धूडि, दज. धूलिवंदन न. धूडयो.

धूव [सं] स्त्री. धीअ, कन्या.

धूसर [सं] वि. (१) धुंधिलो, अणचिटो (२) दूँहें जहिडो. न. (१) कोहीडो (२) चूरणु.

धूळ [सं] स्त्री. (१) धूडि, दज (२) मूंझारो (३) बुरी हालति, तबाही, शिकस्त. धूळ चारणे माति करणु, जीतणु, दसणु. धुळीस मिळणे मिटीअ में मिलणु, नामु थियणु. धूळदशा, धूळघाण स्त्री. (१) तबाही (२) टाकोडो, भाजि (३) हार, शिकस्त (४) खुवारी.

धृत [सं] वि. पकिडियलु, जलियलु.

धृति-ती [सं] स्त्री. (१) धीरजु, हिमय, निश्चो (२) पुख्ताई, मजिबूती (३) धरणु, पकिडणु, मन में सांडण जी ताकत.

धृव [सं] वि. अटलु.

धृष्ट [सं] वि. (१) बे अदबु, गुस्ताखु (२) बहादुरु.

धेड पु. डेडु. धेडगुजरीं वि. अनेक बोलिपुनि जे मिलावत वारी भाषा.

धेंड [हिं] न. (१) धुल्लो मतारो शख्खु (२) अजलों शख्खु, वडो माण्डू, सखरु, सूरिमो.

धेंडळणे अ.क्रि. दस्त थियणु.

धेंडाळी स्त्री. दस्त.

धेनु-नू [सं] स्त्री. गांड.

धेप स्त्री. वड़ी विख-कंदमु-बिरांध.

धैर्य [सं] न. (१) धीरजु, सबुरु, दमु (२) हिमय, बेडपाई. धैर्यभंग पु. हिमय हारिणु. धैर्यवान वि. धीरजवानु, धीरो.

धैवत [सं] पु. सतनि सुरनि मां छहों सुरु (संगीत में).

धोक वि. (१) वडो, धुल्लो (२) मजिबूत.

धोकटी स्त्री. (१) गिचीअ में लडिकाडण जी येल्ही (२) भानी, किस्बत, इजम जी चमिडे जी येल्ही.

धोकहा वि. धुल्लो मतारो, दुंबो.

धोकती स्त्री. दहको.

धोका [हिं] पु. (१) खतिरो, डपु, जोखमु (२) चिन्ता, फिकिरु (३) मुसीबत, आफत (४) टोटो, घाटो, नुक्सानु.

धोंगड वि. (१) खहुरो (२) गुंवार, अनाडी.

धोंगडा-डे पु. न. धुल्लो ऐं मजिबूत कपिडो.

घोटणे स.क्रि. डोषणु.

घोटा पु. डोष, डोषो.

घोटा-टे पु.न. (१) जानिवरनि बे दवा पिआरण जो नहो
(२) नहो (३) उभे सुट में आडा धागा विनगन जो
साधनु (बेदीज जी शिकिलि जो).

घोंड स्त्री. (१) छिप, तमामु वडो पयर (२) नुक्सानु, घाटो
(३) मुत्तीबत, आफत (४) रुकावट (५) बारु,
जिमेदारी (६) इल्लामु. घोंडगळ वि. पयिराओं.
घोंडमहिना, घोंडमास पु. अघकु (महिनी), लुंडु.
घोंडबन-बाण न.पु. अघक महीने में डियण जी ब्रह्मण
जी इधिया. घोंडशीर स्त्री. चुच. घोंडा पु. (१) पयर,
छिप (२) उदकु-धर्माऊ महीनी, लुंडु (३) संगदिलि
शङ्खु (४) अनादी, जुटु. कोनेकाप्या कामामध्ये घोंडा
घासने कम में विधुन विनगु. घोंडे मारु लागने हुगिलो
करनु. पायावर घोंडा पाइन घेने पंहिजे पेर ते कुहादी
हगनु.

घोण न. (१) बुडु (२) बुंडु.

घोणका, घोणा वि. अनादी, गुंवार.

घाणा पु. बुंडु.

घोत पु. (१) पाणीज जो बहुकिरो (२) बाहि जो मचु.

घोतर [सं] न. (१) घोती (२) बोछनु.

घोतरा [सं] पु. धातूरो.

घोतरा वि. बरियो, पागलु, छसो.

घोतान वि. (१) हथफाडु, दानी, उदारु (२) वातराधो,
इलती.

घोदरने अ.कि. घोंघिरनु, मुजनु.

घोडाट, घोघाट पु. (१) पाणीज जो तेजु बहुकिरो (२) बाहि
जो मचु, भंभटु (३) धगाको.

घोघाटने स.कि. डोपनु.

घोघावने अ.कि. डही पवणु, पटि पवणु, हेठि किरणु.

घों घों, घो घो कि.वि. वडो आवाजु कंदे (बरणु, वसणु).

घोनका वि. घुल्हो, फेसो.

घोप स्त्री. (१) डिधी ऐं सिधी तरारि (२) धकु, बारु.

घोपट वि. घोटनु.

घोपट वि. (१) सिधो, सजों (२) रस्मी, मुकिररु. घोपटमार्ग
पु. (१) सिधो सजों रस्तो (२) सचाईज जी हलति
(३) सदाई-परंपरा सां हलंदी आपल रीति.

घोपटमार्गी वि. साफु दिलि, सरावर, सचो (शङ्खु).

घोपटने [सं] स.कि. (१) सटणु, पछाड़णु (२) मार डियणु.

घोपणे अ.कि. (१) उसाटिजणु, उअ में व्याकुलु यियणु, उस
में व्याकुलु यियणु (२) मुंतजिरु यियणु, मांदो यियणु.

घोपाटी स्त्री. बिन्ही हयनि में काठी झले हंयलु धकु.

घोबड वि. (१) तमामु वडो (२) बे डोलो.

घोबी [सं] पु. (१) घोबी (२) खटियाणी (पखी).

घोरण [सं] न. (१) रुखु, लाडो (२) अनुमानु, अंदाजो (३)
नीति, नीती, (इं) 'पौलीसी' (४) मक्सदु (५)
ध्यानु, नजर (६) ढंगु, रीति (७) सिरिस्तो, नेमु
(८) अगु पोड़ जो वीचार.

घोरणी वि. (१) दूरदिशु, गाणु (२) ठगु.

घोवट न. घोनु. वि. घोटलु, शुधि.

घोशा, घोशा-सा पु. (१) नगारो (२) डौंको (३) मशहूरी,
नागूसु (४) बहादुरी (५) संडो (६) जफाकशी.

घोष्ट, घोष्टपा वि. सुस्तु, आलिसी, मोगो.

घोसरा पु. (१) दहको, सदिमो (२) कोशशि. घोसरा काढने
तडिफणु.

घीत [सं] वि. घोटलु, साफु, पवित्रु.

घीती [सं] स्त्री. अंदिरिएं सरीर जी शुधी.

घीर्त्य [सं] न. कपटु, ठगी.

ध्यात [सं] वि. वीचार कयलु, सोचियल (गाल्हि).

ध्यातव्य [सं] वि. वीचार करण जोगो, ध्यान में आणण
जोगो.

ध्याता [सं] वि. वीचार या ध्यानु कंदडु.

ध्यान [सं] न. (१) ध्यानु, धियानु (२) वीचार, सोचु (३)
एकाग्रता (४) होशु (५) रीति, ढंगु (६) ईश्वर जो
रूप-शिकिलि (७) ईश्वर जो नालो (गिन्हणु) (८)
बेडोलो या अजीबु शङ्खु (९) पसंदी (१०) यादिगीरी.
ध्यानीमनी कि.वि. ख्वाब खियाल में. ध्यानस्थ वि.
ईश्वर जे ध्यान में मगनु, सोच में मगनु.

ध्यानने अ.कि. समुसणु, ज्ञाणणु.

ध्यानी [सं] वि. धियानी, ध्यानु कंदडु.

ध्यास [सं] पु. उकीर, सिक.

ध्येय [सं] न. मक्सदु, मुराद, इरादो. वि. धियानु करण

जोगो.

ध्रुपद, ध्रुपदु न. (१) राग जो थलु, बंदु (२) राग जो हिकु किस्मु, ध्रुपदु.

ध्रुव, ध्रुव [सं] पु. (१) ध्रुव तारो (२) कुतुबु, उतरु कुतुबु. वि. अटलु, हिक हंधि बीठलु. ध्रुवगामिता, ध्रुवप्रवृत्ति स्त्री. कुतुबनुगाई, कुतुबी खासियत. ध्रुवपद न. ध्रुव तारे जो आकास वारो हंधु, अटलु ऐं शानशौकत जो हंधु.

ध्रुव-[सं] स्त्री. धरती.

ध्रुज [सं] पु. धजा, शंडो. ध्रुज लावणे खटणु, सोभ हासुलु करणु.

ध्रुजा [सं] स्त्री. धजा, शंडो. ध्रुजारोपण न. शंडो फाडिकाडणु.

ध्रुजिनी [सं] स्त्री. सेना, फौज.

ध्रुनि-नी [सं] पु. (१) आवाजु (२) सुरु (३) साजनि जो आवाजु (४) गजगोड (५) अफवाहु (६) सुसिपुसि (७) लिकलु अर्थु-मत्तिलबु. ध्रुनिग्राहक पु. चोगो (फोन जो), (इं) 'रिसीवर'. ध्रुनिद्वार न. साह जी

नली. ध्रुनिप्रक्षेपक यंत्र न. तगामु परे ताई आवाजु खणी वेदइ मशीनि, (इं) 'ट्रांसमीटर'. ध्रुनिफीत स्त्री. (इं) 'टेप' (टेपरेकॉर्डर जी). ध्रुनिमंजूषा स्त्री. निदी. ध्रुनिरोधक वि. आवाजु रोकु, (इं) 'साऊंड प्रूफ'. ध्रुनिवर्धक वि., ध्रुनिक्षेपक न. (इं) 'लाऊडस्पीकर'. ध्रुनिविद्या स्त्री. इल्लु आवाजु, सुर विद्या. ध्रुनि क्षेपण न. (इं) 'ब्रॉडकास्टिंग'. ध्रुन्यर्थ पु. लिकलु अर्थु-मत्तिलबु.

ध्रुनित [सं] वि. (१) वज्रापलु, आवाज वारो (२) लिकलु (अर्थु), समुसापलु, चितापलु, ज्ञानापलु (३) अणघिटो (४) मुख्तसिरु. ध्रुनितार्थ पु. सारु, ततु, मुख्तसिरु मत्तिलबु.

ध्रुंस, ध्रुंसन [सं] पु. न. तबाही, बर्बादी, नासता.

ध्रुंसणे [सं] स. कि. नामु करणु.

ध्रुस्त [सं] वि. नामु घिपलु.

ध्रुवांत [सं] न. ऊंदहि.

ध्रुवान [सं] पु. आवाजु.

ध्रुवांश [सं] पु. कांउ.

न

न मराठी वर्णमाला जो वीहों हर्फु सहीइ.

न पु. इन्कार.

न [सं] कि. वि. न. न चा (नन्नाचा) पाढा वाचणे ननो अखर वारणु, इन्कार करणु. नकळा वि. अणजाणु. कि. वि. अणजाणाईअ सां. नकार पु. नाकार, इन्कार.

न न उद्गा. न न.

न अ. (१) ऐं (२) साणु.

नऊ [सं] वि. नव (९).

नकटा वि. (१) नक कटियो (२) मिनो.

नकल, नक्कल [फा] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो (२) नकुलु, अहल, कंहि माणहूअ जे गाल्हाइण-हलण जो कयलु नकुलु (३) खिलाईदइ मजेवारी गाल्हि (४) गुफ्तगू, 'डाइलाग' (नाटक जो). नक्कलकार वि. नकुलु

कंदडु, अहलियरु, अहली. नकननवीस पु. नकुलुनिवीसु.

नकलणे स. कि. नकुलु करणु.

नकली वि. नकुली, कूडो.

नकल्या वि. अहलियरु, नकुलु कंदडु, मसिखिरो.

नकशा [अ] पु. (१) नक्शो (२) खाको (३) डेखाउ, ठडु (४) मानु, वडाई. नकशा-नक्शा उतरविणे कयु केराडणु, आकडि लाहिणु.

नकशी [अ] स्त्री. नक्शु, नक्शाशी.

नकसणे स. कि. नक्शाशी करणु.

नकळा वि. (१) अणजाणु (२) मोगो.

नकळे! अलाए!

नको, नको नको, न.

नकादुवा, नकी दुवा पु. इकीअ बूधीअ रांदि.

नाकार स्त्री. नाकार, नाकारी, इन्कार, नाबिरी.

नकारणे स.कि. नाकार करणु, इन्कार करणु, हुंढी न
कुल्लणु-वठणु. नकारात्मक वि. इन्कारी, नाकारी.

नकाराधिकार पु. रदि करण जो हुकु, (इं) 'वीटो'.

नकाशा [अ] पु. नक्शो, शिकिलि, छाको. नकाशापुस्तक न.
(इं) 'अड्टलासु'.

नकाशी [अ] स्त्री. नकाशी.

नकास पु. (१) नक्शो (२) नकाशी.

नकासणे स.कि. नकाशी करणु.

नकी, नक्की [अ] वि. (१) बिल्कुल, पूरो पूरो (२) पको.

नकी, नक्की कि.वि. पक, ज़रूर, यकीनन.

नकील स्त्री. नाकेल, नाकेली (उठ जी).

नको कि.वि. नको, न.

नक्सा पु. आकदि.

नस्त, नगद न. नकुद, रोक.

नङ [सं] पु. (१) बापू. गांगरुमछु (२) गोह. नकाशु पु.ब.व.
बुडो रुजणु, गि.खेर.

नक्सा पु. हिंसो 'नकाश'.

नक्की स्त्री. हिंसो 'नकाशी'.

नख [सं] न. नहुं. नख देणे नहुं डियणु, गारे छडणु. नख नख
बोलणे आकदि सां गुल्हाङ्गु. नखाबोटांवर खेळविणे
ठगणु, अखिमुनि में सुरिगो पाए वजणु. नखाबोटांवर
जेवणे नजाकत सां रोटी खाडणु. नखे कुरतहत बसणे
बांदो विहणु. नखभर वि. जुरो, तगामु थोरो, तिर.
नखमूळ, नखरद, नखरु न. नहं उपदि. नखशिखांत
कि.वि. नहं खां थोटीअ ताई, पेराडतो. नखूस न. नहं
कटिणी, नहेरण. नखागी कि.वि. नहं जे पुछिडीअ ते,
घादि. नखाएवडा वि. नहं जेतितो, तगामु नंदो.

नखरा [फा] पु. नखिरो, आरो, अंगलु. नखरेदार-बाज वि.
नखिरेलो, नखिरेली.

नखरुद न. (१) नहं उपदि (२) बडा थियल नहं (३) इणी
(नहंनि जी).

नखसू न. नहं कटिणी, नहेरण.

नखाळणे स.कि. नहंनि सां छिलणु-लाहिणु.

नखी स्त्री. (१) छलो, सतार वगेरह वजाडण लाड आहुरि में
पाडण जो तार जो गोलु छलो (२) नहं, चंबो, नाभ
(पधीअ जी), शीख, खदह, दुडि (कुकुड जी) (३)
निम्बो (४) आधार. वि. नहंनि वारो.

नखोरा पु. रांबूटो.

नग [सं] पु. (१) पहाडु (२) वणु (३) शंगलु. नगाधिराज
पु. हिमालय पहाडु. नगारि-री पु. पहाडिनि जो दुश्मनु,
इंदु.

नग पु. (१) नंगु, अददु (२) जेवरु, गहु (३) नंगु, बुडो,
हीरो (४) कचे रेशम जी फोरी (५) हाथी.

नगज [सं] पु. हाथी.

नगद [फा] न. नकुद, रोक. वि. चूडि, खालिसु. नगदनारायण
पु. थुल्हो मतारो ऐं नंगो, कंगालु शख्सु.

नगदी स्त्री. रोकदि. वि. रोक, नकुद.

नगननारायण पु. हिंसो 'नगदनारायण'.

नगर [सं] न. नगरु, शहर. नगरकरी वि. नगरवासी,
शहरवासी. नगरनायक पु. शहर जो वडो शाहूकार.
नगरनिगम पु. (इं) 'म्युनिसिपल कॉर्पोरेशन'.
नगरपालिका स्त्री. (इं) 'म्युनिसिपालिटी'. नगरपिता
पु. म्युनिसिपालिटीअ जो मेंबरु, (इं) 'कॉर्पोरेटर'.
नगरभवानी स्त्री. वेश्या, शहर जूं घिटियूं धुमंदद
औरत. नगरसैनिक पु.ब.व. (इं) 'होम गार्ड्स'.
नगरांतरभाष-दूरध्वनी पु. (इं) 'ट्रंक कॉल'.
नगराध्यक्ष पु. म्युनिसिपालिटीअ जो सभापती.

नंगा [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) कंगालु. नंगानाच पु.
बेशरगाईं जी हलति.

नगारा [अ] पु. नगारो.

नगीना [फा] पु. (१) बुडो (२) खासी चीज, उची शैड.

नग्न [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) कंगालु.

नच, नचि शज. न, मूरि न.

नजर [अ] स्त्री. (१) नज़र (२) महिर, किरपा (३) इरादो,
मक़सदु (४) नज़िरानो (५) बुरी नज़र (६)
मुलाक़ाति (७) नज़रदारी. नजर असणे अखि हुअणु,
ध्यानु हुअणु. नजर करणे नज़िरानो डियणु. नजर देणे

ध्यानु डियणु. नजर मारणे नजर मरणु, सांगी सांगी
गाल्हि डिंसी नवाणि घटिजणु. नजरेचा खेळ पु. सौखो
कमु. नजरचूक स्त्री. नजर चुक, अणजाणाईअ विचां
थियल भुल. नजरबंदी स्त्री. (१) नजरबन्दी (२) हथ
जी चालाकी (३) जादू. नजरबाज वि. (१) बारीकीअ
सां डिंसंदडु (२) जासूस. नजरानजर स्त्री. अखियूं
गिलणु.

नजर [अ] स्त्री. (१) नजिरानो (२) मुलाकाति. नजरभेट
स्त्री. सरकारी अधिकारीअ खे पहिरीं मुलाकाति में
डिनलु नजिरानो.

नजरणा [अ] पु. नजिरानो, सौगात, भेट.

नजला [अ] पु. नुजलो.

नट [सं] पु. (१) नटु, खेलु कंदडु, वेसुधारी, अङ्कटरु,
नाटक या फिल्म में कमु कंदडु कलाकार (२) मदारी
(३) शोदो, लुचो, ठुगु (४) वेसु, सांगु. नटनागर पु.
(१) उत्तमु नटु (२) वेस वगा पाए धुमंदडु शङ्खु.
नटराज पु. नाचु कंदडु शंकरु भगवानु. नटवर पु.
नटनि में सिरेशु उत्तमु, किरशिनु, शंकरु.

नटणे [सं] अ.क्रि. (१) हारु सींगारु करणु, वेस वगा पाङ्गु
(२) वेसु धारणु करणु (नाटक में) (३) नखिरो करणु
(४) नचणु (५) आकडि डेखारणु.

नटणे [हिं] अ.क्रि. नाकारणु, इन्कार करणु, न कबूलणु.

नटन [सं] न. (१) अङ्किटिंगि (२) नाचु (३) लीला.

नटवा पु. (१) रसीबाजु बाजीगरु, नचंदडु (२) नखिरेलो.

नटविणे स.क्रि. (१) सींगारणु (२) नचाङ्गु.

नटवी स्त्री. (१) नखिरेली (२) नाचिणी.

नटिनी स्त्री. नाचिणी.

नटी स्त्री. (१) नाचिणी (२) नाटक-फिल्म में कमु कंदडु
औरत (३) नाटक जे 'सूत्रधार' जी औरत-जाल.

नटपट्टा [सं] पु. वेसु वगो, सींगारु, हारु सींगारु, नखिरो.

नठारा [सं] वि. बेकारु, रद्दी, खराबु.

नठ [सं] स्त्री. (१) रोक, रंडक, अडिचणि (२) तकिलीफ
(३) गुर्ज, जरूरत.

नडग पु. रिछु.

नडणे [सं] अ.क्रि. (१) अडणु, रंडक थियणु (२) खललु

पवणु, विच में अचणु (३) सोद्दो थियणु (४) तंगि
थियणु (५) गुर्ज पवणु, धुर्ज थियणु.

नडविणे स.क्रि. (१) अडाङ्गु, रोकणु, विच में अचणु, रंडक
विज्ञणु (२) ईजाज करणु.

नडाव पु. अडी, रोक, रंडक, अडिचणि.

नणद, नणंद [सं] स्त्री. निणाण, निरान, महंदी.

नणदधा, नणदा, नणदाई पु. निणाण जो धोटु.

नत [सं] वि. (१) निमियलु, सुकियलु (२) निमाणो,
हलीमु.

नतद्रष्ट वि. (१) कंजसु, मधीसूसु (२) बंदो, दुष्ट.

नंतर [सं] क्रि.वि. पोङ्ग, पुठियां, बड्दि.

नत्र [सं] पु. शोरो, (ई) 'नाडट्र'. नत्राम्न पु.न. (ई)
'नाडट्रिक अडसिद्'. नत्रवामु पु. (ई) 'नाडट्रोजन'.

नथ [सं] स्त्री. नथ. नथडा पु. बडी नथ. नथणी-नी, नथिनी
स्त्री. (१) नथ, नंदिनी नथ (२) नाकेली (३) बूली.

नद [सं] पु. बडी नदी, समुंदु.

नंद [सं] पु. बेवकूफ.

नंद पु. मगिरूरी, धमंडु.

नंद पु. शादी अ में वेडीअ वक्ति कडियल स्वास्तिक जी
निशानी. नंदाचा पासोडा-वेला पु. स्वास्तिक जी
निशानी लगलु पदों जेको घोट कुंवारि जे विच में
टंगियो वेदो आहे.

नंद, नंदकी पु.स्त्री. दलाली.

नंद पु. आनंदु.

नंदक वि. आनंदु डींदडु.

नंदन [सं] पु. पुट.

नंदा [सं] स्त्री. निणाण, निरान.

नंदादीप पु. भगवान जे मूर्तीअ अगियां राति डींई बरंदडु
डीजो.

नंदिनी [सं] स्त्री. (१) कन्या, धीअ (२) निणाण (३)
कागधेनु गांड.

नदी [सं] स्त्री. नदी. नदीपती पु. समुंदु.

नंदी [सं] पु. (१) शंकर जो बैलु (२) गुर्खु. नंदी बैल पु.
बेवकूफ, बे अकुलु.

नन्ना पु. ननो अखरु, न, इन्कार. नन्नाचा पाडा ननो अखरु,

हर गास्ति में न करणु.

नपुंसक [सं] वि. (१) नागर्दु, खदिदो (२) गीदी, इकिणो
(३) कगिजोरु. नपुंसकत्व न. नागर्दी. नपुंसकनिग न.
(व्याकरण में) बे जिन्स.

नपेक्षा उद्गा. न खां त, न त.

नफा [अ] पु. नफ़ो, फाड़ो. नफेबाजु वि. नफ़ाऊ. नफेजीर
वि. नफ़ाडतो.

नबाब [अ] पु. नबाबु.

नभ [सं] पु.न. उभु, आसिमानु. नभोवाणी स्त्री. रेडियो,
आकाशवाणी.

न भूतो न भविष्यति वि. न कड़हिं थियो आहे ऐं न कड़हिं
थीदो.

नम स्त्री. (१) निमणु, निउड़त (२) मोट, पोड़ते हटणु.

नमणे [सं] अ.कि. (१) नमणु, निमणु, मुकणु, नंवनु (२)
शांति थियणु (३) पेशि पवनु (४) मोट खाड़णु. नमते
थेने (१) हठु छड़णु (२) मोट खाड़णु (३) हेठाहीअं
सां हलणु.

नमता वि. निमियलु, मुकियलु, शांति थियलु.

नमदा पु. तकल्लु (हने जो).

नमन [सं] न. (१) नमस्ते (२) नमणु, निमाणो थियणु (३)
शुरूअं में गाड़ण लाड़ ईश्वर छे वेनिती करण जी
कविता (४) शुरूआत.

नमविणे स.कि. (१) मुकाड़णु (२) कंधु हेठि कराड़णु, हठु
भजणु.

नमथी [सं] स्त्री. शुरूआत.

नमस्कार [सं] पु. नमस्ते, हथ जोड़, निमिस्कार.

नमस्ते [सं] तोछे निमिस्कार.

नमाज [फा] स्त्री. (१) निमाज (२) मुसीबत, बला.

नमुना [फा] पु. (१) नमूनो (२) गिसालु (३) नकुलु,
उतारो.

नमूद [फा] वि. (१) नमूदु, दाखिलु कयलु, निखियलु (२)
मुकिरु, पक कयलु (३) मशहूर (४) राज़ी, कबूल
(५) मुहिणो, ठाड़को.

नमो [सं] निमिस्कार! नमोनम: उ.वा.अ. निमिस्कार,
मुहिजो निमिस्कार अथवा!

नम [सं] वि. (१) मुदियलु, मुकियलु (२) निमाणो, इलीमु
(३) नमस्कार कंदडु (४) वसि.

नय [सं] स्त्री. नदी.

नय [सं] पु. (१) नीती, नीतीशास्त्रु (२) न्याउ, सचाई (३)
राजनीती, राजकारोबारु (४) उपाउ.

नयन [सं] स.कि. वठी वजणु, निअणु, रस्तो डेखारणु.

नयन [सं] न. नेणु, अखि. नयनसुख न. अखियुनि जो सुख.

नये कि. न धुरिजे, न छपे, न कजे (मि. चोरी करू नये =
चोरी न कजे).

नर [सं] पु. (१) नरु, मुजकरु, गर्दु (२) इन्सानु, माण्हू (३)
धोदो (४) अर्जुनु (५) कोको, किली (६) परमात्मा
(७) सलो. नरकुजर पु. (१) गणेशु (२) सिरेष्ठु
इन्सानु. नरजन्म पु. मनुषु जनमु, माण्हूअ जी जूणि.
नरपती पु. राजा. नरपञ्च पु. जानिवरनि जियां हलति
हलंदडु, नीचु, निर्दई वहशी. नरभक्षक पु. आदमखोरु.
नरमादी स्त्री. नरु ऐं मादी. नरयोनी स्त्री. नर-माण्हूअ
जी जूणि. नरवर वि. माण्हुनि में सिरेष्ठु-उत्तमु.
नरसिंह पु. (१) नरसिंगु अवतारु (२) शेरु मुदिसु,
वीरु. नराधिपती, नरेंद्र, नरेश पु. राजा. नरोत्तम वि.
माण्हुनि में उत्तमु. न रोवा कुंज रोवा फरेब वारो
जवाबु 'नरु या हापी', खबर नाहे त ही या हू!

नरक [सं] पु. नरकु, दोजखु. नरककुंड न. (१) नरक जो
हिकु हिंसो (२) गर्भदानी. नरकाचे खापर-टोपले न.
(१) हृद खां वधीक कर्जु (२) बर्बादि थियलु धंधो.

नरटी, नरोटी स्त्री. (१) खोपिरी (२) नारेल जो खोपो.

नरठणे स.कि. घुटो डियणु.

नरठी, नरठे [सं] स्त्री.न. निदी, घटु, गलो. नरठीचा घोट
थेणे घुटो डियणु, निदीअ ते नैहूँ डियणु.

नरणी, नराणी, नन्हाणी [सं] स्त्री. नहेरण, नंहंकटिणी.

नरम [फा] वि. (१) नरमु, कोमलु (२) निमाणो, इलीमु
(३) बालो भोलो, सादो (४) सांतीको. नरम पडणे
(१) सूरु घटिजणु (२) बाज़ारि जो अघु घटिजणु.

नरमणे अ.कि. (१) घटिजणु, सको थियणु (सूरु वगेरह)
(२) शर्मसार थियणु (३) यधो थियणु.

नरमाविणे स.कि. सको करणु, यधो करणु, शांति करणु.

नरमावणे अ.क्रि. (१) घटिजणु, नरमु-सको थियणु (२) थघो थियणु, शांति थियणु.

नरसाळे न. वडी कीफ.

नरांही स्त्री. (१) नाली (२) निडी.

नरोटी स्त्री. हिंसो 'नरटी'.

नर्तक [सं] पु. (१) नाचू, नचंदडु (२) तिक (पक्षी), (इं) 'फ्लाडकडचर'.

नर्तकी [सं] स्त्री. नाचिणी, नर्तकी.

नर्तन [सं] न. नाचु.

नर्मद्या पु. मोगो, मूर्खु.

नर्मसचिव पु. खुशामदिदयो, चापिलूसु.

नलगे क्रि. न. वाजिबु नाहे, जूरुरत नाहे.

नलिका [सं] स्त्री. नली. नलिकाकूप पु. टधूब धूहु, (इं) 'टधूब वेल्', बरमी खोटियलु धूहु.

नलिन [सं] न. कमलु.

नलिनी [सं] स्त्री. (१) कमल गुल जी वलि या डांडी (२) कमलनि जो तलाउ या मज्मूओ (३) कमल जो पनु.

नव [सं] वि. (१) नजों (२) कोमलु, ताजो (३) जदीदु.

नवकीर्द स्त्री. पहिरीं पोख. नवजीवन न. (१) नजों

जीवनु, बीहर जनमु (२) नई उमेद. नवतर, नवेतर

वि. नजों, ताजो, हाणोको, 'मॉडर्न'. नवघळ पु.स्त्री.

नई टुही, जुवानु पीडही. नवनवती स्त्री. जुवानीअ जी

शुरूआत, जोभनु. नववधू स्त्री. कुंवारी, नई कुंवारी.

नवशिका वि. (१) नजों (२) सेखिडियातु, सेखाऊ,

नवआमोजु. नवसर वि. नजों, हाणोको, अजु कलह

जो. नवोढा स्त्री. नई परिणियल, कुंवारी, नववर्नी.

नव्याने क्रि.वि. नए सिर.

नव स्त्री. नव (९). नवरात्र न. (१) नवनि रातियुनि जो

मज्मूजों (२) असू महिने जा पहिरियां नव डीहं,

देवीअ जो उत्सवु, नौरातो, एकहणो. नवविध वि.

नवनि किस्मनि जो-तरीकनि जो.

नव [सं] न.

नवखा वि. (१) नजों, अण वाकुफु (२) अणजाणु, नव-

आमोजु.

नवट [सं] वि. नजों.

नवती स्त्री. (१) जोभनु, भरी जुवानी (२) नई बहार (३) जुवानि स्त्री (४) मोरिडो (Bot.).

नवनीत [सं] न. मखणु.

नवम [सं] वि. नाजों.

नवमी [सं] स्त्री. नोमी, नाई तिथि.

नवरदेव पु. घोटु.

नवर [सं] पु. (१) घोटु (२) मुदिमु, पती. नवरानवरी स्त्री. घोटु कुंवारी.

नवरी [सं] स्त्री. (१) वनिडी, कुंवारी (२) जाल, पत्नी (३) सामायल छोकिरी.

नवल [सं] न. (१) अजबु, डैरानी, डैरत (२) अजीबु गाल्हि (३) खबर. वि. नवलु, नजों. नवलकथा स्त्री. (१)

अजीबु गाल्हि (२) नाविलु. नवलघरी स्त्री. अजबु.

वि. अजीबु, अजब जहिडो. क्रि.वि. अजीब नमूने.

नवलाई स्त्री. (१) अजबु, अजबु (२) नवाणि.

नवली स्त्री. (१) ताजगी (२) मन जो लाडो.

नवशा वि. सुखा कंदडु, बास बासींदहु.

नवस [सं] पु. सुखा, बास, मनति.

नवसणे स.क्रि. सुखा करणु, बास बासणु, मनति मनाडणु.

नवसरणे स.क्रि. (१) मरिमत करे नजों करणु (२) वर वर करे चवणु.

नवसागर [सं] पु. नवसादरु, नौसादरु.

नवा [सं] वि. (१) नजों (२) सेखिडियातु, नव आमोजु

(३) अण सुजातलु, अण वाकुफु (४) अण वापिरायलु

(५) कोरो. नवा करकरीत वि. नजों निकोरो. नव्याचे

नऊ दिवस नई कुंवारी नव डीहं. नव्याची पुनव असू ऐं

मांघ जी पूरनमासी.

नवाई स्त्री. (१) नवाणि (२) ताजगी (३) अजबु.

नवार [फा] स्त्री. नवार.

नवाळी, नवाळी स्त्री. (१) महिर नजर (२) हासुलाति (३)

अजबु, करामत (४) नवाणि (५) मिठाणि (६)

पहिरियो फसुलु (७) फूह जुवानी (८) ताजगी.

नवीकरण न. वरी नजों करणु-शुरूअ करणु, (इं) 'रिन्यूअल'.

नवीन [सं] वि. नजों.

नवे अ. नां. (मि. छि नां चोवजाहु).

नवेतर वि. हाणो को, अजु कलह जो, जदीदु.

नव्याणव [सं] वि. नवानवे (९९).

नव्यायसी, नव्यांसी [सं] वि. उणानवे (८९).

नव्वड [सं] वि. नवे (९०).

नव्वा वि. नाजों.

नव्वणे अ.क्रि. न हुअणु. नव्वता वि. न हूंदहु.

नव्वाड स्त्री. कमी, ऊगाई, छोटी.

नव्वाळी स्त्री. हिंसो 'नवाळी'.

नव्वे अ.क्रि. नाहे, कोन्हे.

नव्वा [फा] स्त्री. नयो.

नवीब [अ] न. नसीबु, भागु.

नव्वर [सं] वि. नासवन्तु, फला.

नष्ट [सं] वि. नासु, नासु यियलु (२) दुष्टु, निर्दई. नष्टचर्च पु. अजायो खर्चु. नष्टचर्च न. बदि नसीबी, जवासिपत.

नस [सं] स्त्री. (१) नस (२) नारि. नसपेसी स्त्री. तन्ती जुजो.

नस [सं] स्त्री. नास.

नसहणे अ.क्रि. न वहणु, न छडणु.

नसणे अ.क्रि. न हुअणु.

नसता वि. (१) न हूंदहु, विजुद में न हूंदहु (२) कड़ी (गाल्हि) (३) अजायो (४) नुक्सानवारो (५) गरीबु. क्रि.वि. बिना. नसतेपण न. विजुद-हस्ती न हुअणु जी झालते.

नसरणा [अ] वि. सुचु, सोदो.

नसन [अ] न. नमुसु.

नस्य [सं] न. (१) नास (२) सिंघणु, नूसणु, नक में विन्नणु. वि. नक में विन्नण जो, नक जो.

नवर [अ] पु. नहिर, वाहु.

नहना, नहन्या पु. (राजे जी) चूनाडी.

नहन्या पु. नहलो (तास में).

नहाण [सं] न. (१) विहिजणु, सनानु (२) औरत खे पहिरियो दण्डो कपिडा अचणु-माहवार-हेजु. नहाणपदास येणे छोकिरी सामाडजणु. नहाणधर, नहाणीधर न. सनानु धर.

नहाणणे स.क्रि. नाहिणु, सनानु करणु.

नहाणे स.क्रि. (१) नाहिणु, सनानु करणु (२) भिटिजणु, माहवारी अचणु.

नहून अ. न खां, न त.

नळ [सं] पु. (१) नलु (२) नली (३) मोरी (४) कमल जी डांडी (५) नाडो (दुन जो). नळकांडी स्त्री. नली. नळकांडे न. (इं) 'सिलिन्डर'. नळकाम न. नल ठाहिण जो कमु. नळकारागीर पु. नल ठाहींदहु कारीगर. नळकुटी स्त्री. पिनी (टंग जी). नळपट्टी स्त्री. नल जी-पाणीअ जी ढल.

नळा पु. (१) नडो, बांस जो नडो (२) दुंगु (फटाकनि जो) (३) बिरु.

नळांडी स्त्री. (१) नहिर (२) मोरी, कसी (३) पेचिरो.

नळी स्त्री. (१) नली (२) पिनी (टंग जी) (३) मोरी (४) पेचिरो (५) बुकीअ जी नरी.

नक्षत्र [सं] न. नखत्रु, तारो. (तोंडावर) नक्षत्र पडणे लागीतो गाल्हाडणु, बक बक करणु, वातु हलणु. (पायांवर) नक्षत्र पडणे सांदहि भिटिकणु. (हातावर) नक्षत्र पडणे चोरियूं करणु. नक्षत्रासारखा वि. सुहिणो, गोरो.

नक्षा पु. (१) नक्षो (२) नामूसु, मशहूरी (२) मगिरूरी. (हिसो नकशा).

नक्षी स्त्री. हिंसो 'नकशी'.

ना [सं] उ.अ. (१) न, ऐं न (२) जेकडहिं (३) न त. स्त्री. इन्कार, न, नाहिं.

नाइनाज पु. बेवसी, लाचारी, मजबूरी. वि. बेवसि, लाचार.

नाईक [सं] पु. (१) अगुवानु, सरवरु (२) सेनापती (३) पती, मुडिसु (४) सरिवेरु, मयां नजरदारी कंदहु.

नाक [सं] न. (१) नकु (२) मुखु-खासि हिंसो (शहर जो) (३) पाखो, सुईअ जो टुंगु. कोणत्या नाकाने? कहिडे मुंहं सां? कहिडो मुंहं खणी-नकु खणी? नाक कापणे नकु कपणु, इजत लाहिणु. नाक खाजविणे वेचारा डियणु, चेडाडणु. नाक घासणे नकु गसाडणु, लीलाडणु, म्आफ़ी धुरणु. नाक धरणे कम में देरि विन्नणु, ईधाडणु. नाक मुरडणे नक खे मोडो डियणु

नकु मोड़णु. नाक वर करून चालणे नकु खणी हलणु, अभिमान सां हलणु, बे शर्मो यियणु. नाकात काढपा घालणे चेड़ाणु, छेड़णु. नाकात बोलणे नक मां गाल्हाणु. नाकाने कांदे सोलणे कूडी पवित्रता डेखारणु. नाकावर टिचणे मुंह ते हणणु (पैसा). नाकावर पदर येणे विधवा यियणु, शर्म विचां मुंह लिकाए विहणु. नाकावर माशी बसू न देणे नक खे मरु न लगणु डियणु, बेइजती न सहणु. नाकास मिरची झोंबणे (कंहिं गाल्हि ते) मिर्च लगणु. नाकापेक्षा मोती जड होणे पगू खां बतानो वडो, मालिक खां नौकर जो मानु वधीक हुअणु. नाकी नऊ येणे तंगि यियणु. नाकातील बाल पु. गहिरो दोस्तु. नाकाशी सूत घरणे वाई बीही वळणु, मरण जे वेशो हुअणु. नाकचिबा-ब्या वि. नक चिबो, मिनो. नाकतोडा पु. तिडु. नाकदुरई-दुराई स्त्री. नीजारी, वेनिती, नकु गसाडणु. नाकपुडी स्त्री. नास, नाकोटी, छौंटी. नाकमोड स्त्री. नक जो मोडो, नकु मोड़णु. नाकवणी न. नास (नक में विझण जी). नाकाड-डा न.पु. वडो ऐं बदिजेबो नकु. नाकाड-ड्या वि. नकिरु. नाकाचे हाड न. धूणी (नक जी). नाकीचे मोती न. नय. नाकील वि. सुहिणे-सिधे नक वारो. नाकोटा-टे पु.न. नकु.

नाकटा [सं] वि. नंगो, उधाडो.

नाकर्ता [सं] अण लाडकु, कमिजोर.

नाका, नाके पु.न. (१) बिवाटो (२) नाको, महसूल वसूल करण जी जगह (३) पोलीस चौकी.

नाकार, नाकारणी पु.स्त्री. नाकार, इन्कार.

नाकारणे स.क्रि. नाकारणु, इन्कार करणु.

नाके न. (१) बिवाटो (२) नाको. नाकेबंदी स्त्री. नाकाबंदी, सभु वाहूं बंदि करणु.

नाखवा [फा] पु. नाखुंओ, मुळु मलाहु.

नाखशिणे, नाखी न. नंहं कटिणी, नहेरण.

नाखुदा पु. हिंसो 'नाखवा'.

नाखूश-ष [फा] वि. नाखुशि, नाराजु.

नाग [सं] पु. (१) नांगु, वासींगु, कारीहरु (२) हापी.

नागकेशर नांग केसरि (हिक किस्म जो वणु).

नागचाफा पु. लोहिदो, लोह लकिदो. नागपंचमी स्त्री. सावण जी पंचम तिथि-हिन डीहुं नांगनि जी पूजा कई वेदी आहे. नागपात्र पु. (१) नांग जो फंदो (२) सिरकणि, फाहीअ जो किस्मु. नागफणा पु. नांग जी फणि. नागफणी वि. नांग जे फणि जहिदो. स्त्री. धूहरु (वणु). नागमोड स्त्री. (१) नांग जिपां वर वकड कंगिणी-चूडी (२) नांग जहिदी वरवकड रौड. नागमोडी वि. वर वकड, डिंगो फिडो, इंगिदि विगिरि. नागनोक पु. पातालु. नागबेल स्त्री. पान जे पननि जी वलि. नागसर, नागसूर न.पु. बीन. नागोबा पु. नांगु.

नागटा, नागडा [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) बुसो.

नांगडा-डी पु.स्त्री. (१) विछूअ जी डंगु-पुछु (२) खेदिदे जो चंबो.

नागर [सं] वि. (१) शहर में रहंदहु, शहरवासी, शहरी (२) पड्हियलु गड्हियलु (३) चतुरु. नागरपण न. सुहें (२) बडाई.

नांगर [सं] न. (१) हरु (२) संगरु (जहाज जो) (३) फणीअ जो धुल्हो डंदो, धुल्ही चुहिब वारी लेखणि. नांगरकी स्त्री. हरु डियण जी क्रिया. नांगरखुट न. हर जी चुहिब. नांगरट स्त्री. खेदियल जमीन. नांगरणी स्त्री. हरु डियण जी क्रिया. नांगरबाडा पु. पगहु, संगरु हणण वारी जाड, (इं) 'मूरिंग', संगरगाहु.

नांगरणे स.क्रि. (१) जमीन खेदणु, हरु डियणु (२) पगहणु, संगरु हणणु.

नांगरमोठ न. नागरिमोठि (वनस्पती).

नागरिक पु. (१) शहरवासी, शहरवासी मान्हू (२) 'बोट' जो हकदार. नागरिकत्व न. नगरवासीपुणो, शहरियत.

नागरी वि. (१) शहर जो (२) देवनागरी लिपी.

नागनी स्त्री. नांगुली (अनाज जो किस्मु).

नागवण, नागवणूक, नागवणे स्त्री.न. (१) लुटि, फुरि, धाडो (२) घाटो, टोटो, नुक्सानु (३) नंगाई (४) टुगणु.

नागवा [सं] वि. (१) नंगो, उधाडो (२) बुसो (३) ठल्हो (४) कंगालु. नागवा पाऊस पु. उस हूंदे पवंदहु मीहुं. नागवे न. (१) कमी, घटिताई, ऊगाई (२) उधाडप, उधाडो हिंसो.

नंगा, नागाडा पु. (१) (विछूँज जो) डंगु-पुछु (२) खेचिदे जो चंभो.

नांगी स्त्री. (१) (विछूँज जो) डंगु, डंग वारी पुछिड़ी (२) खेचिदे जू अगिपू ब टंगू (३) सलो (४) खदह, शीख (कुकुड़ जी), दुडि. नांगी टाकने हिमच हाराङ्गु, हार कुबूलणु. नांगी मागने तङ्गनो हणणु.

नाथ [सं] पु. नाथु. नाथकरी पु. नाथू. नाथरा वि. (१) नचंदहु (२) शुशामदिदधो. नाथा, नाथ्या पोन्था पु. जनाना कपिदा पाए 'तमाशा' (हिंसो 'तमाशा') में नाथु कंदहु छोकियो या मई.

नाथजी [का] स्त्री. सुवारी, बदिनामी, बेइजती.

नाथने अ.कि. (१) नथणु (२) बटाकू हणणु. नाथता येईना आंगन बाकडे अंधो कारीगर डोहु दिए ओजारनि थे.

नाथणी स्त्री. नांगुली (अनाज जो किस्म).

नाजूक, नाजूक [फा] वि. (१) नाजूकु, कोमलु (२) कमिजोरु (३) सुहिणो (४) गुसो. नाजूक जागा स्त्री. गुसी-नाजूकु जगह.

नाट पु. (१) रंदक, विष्णु, बदि सृणु (२) बदिनसीबु, दुर्भागु (३) कलंकु. नाटबाट पु. (१) बदिकिस्मत (२) कलंकु.

नाट पु. नाथु.

नाट पु. पंज कोडियुं, पंजनि कोडुणुनि जी रंदि.

नाट वि. (१) लुचो, कूडो, डेवालो कंददहु (२) अजायो (३) अशुभु.

नाट कि.वि. इद खां बाहिरि, मुंसंदद हालति में.

नाटक [सं] न. नाटकु. नाटकगृह, नाटपगृह-मंदिर-ज्ञाना न.स्त्री. खेल घर, पिएटरु (नाटकनि लाइ), नाटक घर. नाटकी वि. (१) नाटक में कमु कंदहु (२) नाटकाणो, डेखाङ्ग वारो. नाटक्या पु. नाटक में कमु कंदहु. नाटिका स्त्री. नंदिदो नाटकु.

नाटन [सं] न. नाटकु करणु, वेसु-सांगु करणु, नाथु.

नाटा-छा [सं] वि. बुरो, खराबु, दुष्टु. नाटाळ, नाठळ,

नाठाळ वि. (१) निठरु (२) बदि रिकाबु-लगामु (पोडो). नाठ्पाळ वि. कूडो, दुष्टु.

नाटथ [सं] न. (१) नाथु, सांगु (२) नाटक जो 'शो',

नाटकु करे डेखारणु. नाटपछटा स्त्री. नाटक जो हिकु किस्म-हिन में हिकिदोई शखु पंहिजो पाण सां गाल्हाईदे सुवाला जवाब कंदो वेंदो आहे, (इं) 'ब्रड्मड्टिक मोनोलॉग'. नाटपपूर्ण वि. नाटकी. नाटपमंदिर-ज्ञाना न.स्त्री. नाटक घर.

नाठ [सं] स्त्री. (१) नारि, नब्ज, नस (२) कमल जी डांडी (३) नडो. नाठबंदी स्त्री. ब्रह्मचर्यु, कुंवारी रहणु, स्त्री संजोग जी रोक.

नाठणूक स्त्री. (१) लुटि, फुरि, ठगी (२) बर्बादी (३) जुल्मु.

नाठणे स.कि. (१) लुटणु, फुरणु (२) ठगणु (३) मुसीबत में विसणु (४) तबाहु करणु (५) फासाङ्गु (६) आजारणु.

नाठा पु. (१) नोडु, धुल्ली नोडी (२) अगुठु (३) डोरो (४) धंभो.

नाडी [सं] स्त्री. (१) नारि, रण, नस (२) नब्ज (३) कमल जी डांडी (४) अगुठु (५) नली. नाडीवण पु. नासूर, विरि.

नाणक, नाणे [सं] न. नाणो, रुपयो, सिको. नाणबटी, नाणेबटी पु. सराफु.

नाणाबनेना वि. नालेरो, मशहूर.

नाणबणे स.कि. नालो कटणु, मशहूर थियणु.

नात [सं] स्त्री. (१) पोटी (२) डोहिटी. नातरु, नातबंद,

नातुंड न. (१) डोहिटी, डोहिटी (२) पोटी, पोटी.

नातू पु. (१) पोटी (२) डोहिटी.

नातरी [सं] अ. पा, न त, खां.

नातलग [सं] वि. मिटु, माइटु, रिस्तेदार.

नातवान [फा] वि. गरीबु, हीणो, कमिजोरु, बे बसि, गोथाजु, नातवानु.

नाताळ पु. नातालु, (इं) 'किस्मस् डे'.

नाते [सं] न. नातो, रिस्तो, सन्बंधु, भाइपी. नातेपोते न. सन्बंधु, रिस्तो, मिटाचारी. नातेबाईक वि. माइटु, रिस्तेदार.

नाथ पु. (१) नाथु, स्वामी, मालिकु (२) मुदिसु, पत्नी (३) रख्या कंदहु.

नाथ स्त्री. नाकेली.

नाथणे स.क्रि. नासु करणु, मारणु, तकिलिफू डियणु.

नाद [सं] पु. (१) नादु, नाडु, आवाजु (२) शौकु (३) आदत (४) गजगोड (५) एकाग्रता. नाद जाणे नालो बदि थियणु. नाद लावणे हेर विसणु, आदत विसणु. नादखोर वि. आदती, हेर विसंदडु. नादाळ, नादिष्ट, नादी वि. आदती, इलती. नादाळी स्त्री. (१) बदिनामी, खुवारी (२) टिको, कलंकु.

नांद [सं] स्त्री. (१) कूनरु, वडो डिघो मटु (२) मिटीअ जी सिगिरी.

नांदणे [सं] अ.क्रि. (१) रहणु, असो करणु (२) सुख सां रहणु, गृहस्ती करणु (३) कंहिं सां गडु खुशीअ सां रहणु (४) मन्जूर हुअणु (५) घर वसाइणु. नांदणूक स्त्री. घर वसाइणु, रहणु. नांदता वि. (१) आबादीअ वारो (हंधु) (२) पोख कयल (जमीन) (३) मुडिस सां गडु रहंदड (औरत). नांदती बायको स्त्री. मुडिस जे घर में रहंदड जाल. नांदते घर न. सुखियो सताबो घर.

नादर [अ] वि. उचो, उत्तमु.

नादान [फा] वि. नादानु, नालाडकु.

नादार [फा] वि. (१) कंगालु (२) डेवालो कंददड (३) नादारु, फी म्आफु थियलु (शागिर्दु). नादारी स्त्री. (१) गरीबी (२) डेवालु, डेवालो (३) फी म्आफी.

नादावणे अ.क्रि. इलती थियणु, हेर पवणु, कंहिं जे संग में खराबु थियणु, खरणु.

नादी वि. इलती, आदती, हेराकु.

नांदी [सं] स्त्री. (१) नाटकु शुरूअ थियणु खां अगु ईश्वर जी साराह में गायलु कल्याणकारी रागु (२) शुरूआत, आगजु (३) सुख संपदा.

नान [फा] स्त्री. नानु, रोटी.

नाना [सं] वि. घणा, केतिराई, जुदा जुदा. नानात्व न. अनेकता, गुनागूनी, घणाई. नानाविध वि. अनेक किस्मानि जो.

नानावटी पु. सराफु.

नानू स्त्री.न. कुरिकणु, हा न करणु, कनटार, बहानेबाजी.

नापत स्त्री. (१) खराबु पति, नलाडकी (२) बदिनामी. वि.

रे पतियो.

नापित [सं] पु. हजमु.

नापीक न. फसलु न थियणु.

नापीक वि. वीरानु (जमीन), फसलु न डीदिड (जमीन), खसडु, खजड, वराडती.

नापेर न. बिना पोख वारी जमीन-बुनी.

नाबद-दा [अ] स्त्री.पु. गुंदेरी, गुरी.

नाबर वि. नालाडकु, बे वसि, नामडु.

नाभी [सं] स्त्री. (१) दुनु (२) मर्कजु, विचु (३) अगुवानु (४) नाहीं, तुमु. नाभिकमल न. दुनु. नाभिबर्धन न. दुन जी सोजि.

नाम [सं] न. (१) नामु, नालो (२) इस्मु (ग्रामर में) (३) मये ते डिनलु उभो तिलिकु (४) घोडे जे निर्ई ते अछो पटो. नामकरण न. नालो रखण जी रसम, छठी. नामदार वि. (१) मशहूर, नामिवरु (२) मंत्री या वडे पद वारे शख्स जे नाले अगियां लगंदड पदिवी. नामधारक-धारी वि. (१) नामिवरु, मशहूर (२) सिर्फि नाले जो. नामनिर्देश पु. नाले जो जिकिर. नामपत्र न. नामपत्रिका स्त्री. नाले जो कार्डु, (ई) 'विजिटिंग कार्ड'. नामफलक पु. नाले जी पटी, (ई) 'साइन् बोर्ड'. नाममात्र वि. नाले मातरि, नाले जो. नामशेष वि. जंहिं जो सिर्फि नालो रहियलु हुजे, बर्बादि. नामांकित वि. नामिवरु, मशहूर.

नामाभिधान न. (१) नालो (२) नामिवरु शख्स. नामाबनी स्त्री. नालनि जी फहिरस्त.

नामर्द [फा] वि. नामडु, गीदी, कमिजोर.

नामी [फा] वि. (१) मशहूर, नामिवरु (२) उचो, उत्तमु, जगदो.

नामुष्की [अ] स्त्री. (१) ख्वारी, बदिनामी (२) नामूसु.

नामोहरण [फा] वि. (१) हारायलु, शिकस्त खाद्यलु (२) असफलु.

नायक [सं] पु. (१) नाडकु, नेता, अगुवानु (२) मुखु, स्वामी (३) सेनापती (४) मुखु पुरुषु चरित्र (५) पती. नायकी स्त्री. (१) अगुवानी (२) हकु, अधिकार, मालिकी. नायकीण स्त्री. (१) नायिणी,

वेश्या (२) नाइका (३) मालिकिणि.

नायटा पु. डडु.

नायनाट [सं] पु. तबाही, सत्यानासु.

नायब [फा] वि. नाइबु, (ई) 'असिस्टंट'.

नायिका [सं] स्त्री. (१) नाइका, नाटक जी मुखु वेसधारिणि
(२) सूरिमी, साहित में मुखु स्त्री चरित्र (३)
मालिकिणि (४) पत्नी.

नार [सं] स्त्री. नार, नारी, औरत, जाल.

नारळ [सं] पु. नारेलु. नारळ फुटणे माहूरतु यियणु, शुरूआत
यियणु. नारळ हाती देणे (१) मोकिलाइणु (२) कम
तां लाहे छडणु. नारळी स्त्री. (१) नारेल जो वणु (२)
नारेल जो अधु खोपो. नारळी पौर्णिमा स्त्री. सावण जी
पूरनमासी, हिन डींहुं समुंड खे नारेल अर्पणु कया वेंदा
आहिनि ऐं चौमासे में बंदि यियल जहाज-बेदा शुरू
कया वेंदा आहिनि.

नाराज [फा] वि. नाराजु.

नाराजी [फा] स्त्री. नाराजी.

नारी [सं] स्त्री. नारी, औरत, जाल.

नारु [सं] पु. नारु, सूतिलिज जहिदो डिघो कीअों (ही मुरे
वगेरह जे फट में भीदो आहे.), अहिदे कीए जे करे
भीदु मर्जु, वारो.

नान [अ] पु. नजुलु (पोहे वगेरह जे पेर जो).

नान [सं] पु. कमल जी डांडी. न. (१) रग, नस, नली (२)
नहिर, नालो, मोरी (३) नली (४) नादो.

नानस्ती [फा] स्त्री. नालत, लज्जनत.

नाना [सं] पु. (१) नहिर, वाहु, नई (२) नाली, नालो,
मोरी.

नानापक [फा] वि. नालाइकु.

नानिग-स्त [फा] स्त्री. (१) शिकाइत, फरियादु (२) निंदा
(३) डोह.

नाब [सं] स्त्री. बेदी. नाबाही पु. बेडियातो, मलाहु.
नाबाधार पु. कण्ठो (जहाज-बेहे जो). नाबिक पु.
खुसासी.

नाब [सं] न. (१) नाबु, नालो (२) साख, पति, इजत (३)
ख्वाही. नाब ठेवणे (१) नालो रखणु (२) ऐबु-विड

कडणु. नाब न घेणे नालो न वठणु, लागापो न रखणु.
नाब सोडणे नालो छडे डियणु. नाबाचा (१) नाले जो
(२) नालो सडाइणु. नाब अन्नपूर्णा आणि टोपल्यात
भाकर उरेना लभनि लूण कणा बि न मुंहिजो नालो
सोनबाई. नाबनाव कि.वि. धीरे धीरे, सजो. नाबनिशी
स्त्री. नालनि जी फहिरस्त. नावरूप न. नामूसु, साख.
नाबलौकिक पु. साख, नामूसु, हाक, नालो, नामाचार.

नाबाजणे स.कि. साराह करणु.

नाविन्य न. नवाणि.

नाश [सं] पु. नासु, बर्बादी. नाशक वि. बर्बादि कंदडु,
मारीदडु, खतमु कंदडु.

नाष्टा [फा] पु. नाशतो, नेरणि.

नास [सं] पु. नासु. नासका वि. (१) किनो यियलु, सडियलु,
फिटलु (२) तीसिरु. नासाही स्त्री. खराबी, तबाही.
नासरा वि. (१) किनो यियलु (२) नास्ती कंदडु.

नास [सं] स्त्री. नास (नक में विज्ञण जी).

नासणे अ.स.कि. किनो यियणु-करणु, फिटणु, सडणु, साडणु,
टकिजणु.

नासा [सं] स्त्री. (१) नकु (२) सरदर, ओडो. नासाग्र न.
नक जी चुहिब. नासपुट-रंध न. नास, नाकोटी.

नासिक-का [सं] न. स्त्री. नकु. नासिकाचूर्ण न. नास (नक में
विज्ञण जी).

नासूर [फा] पु. नासूर, विरि.

नास्त [सं] स्त्री. गरीबु.

नास्ति [सं] न, इहो नाहे. नास्तिपक्ष पु. (१) इन्कार कंदडु
शखु या धुरि (२) इन्कार (३) लाचारीज जो रस्तो
(४) नासु.

नास्तिक [सं] पु. नास्तिकु, धर्म खे न मवीदडु, ईश्वर जो
विजुदु न मवीदडु.

नाहक, नाहक [फा] कि.वि. नाहकु, अजायो.

नाहडणे स.कि. लुटणु, फुरे फकुरु करणु.

बाहडा पु. (१) लुटि, फुरि (२) बर्बादी, नासु.

नाहणे अ.कि. नाहिणु, विहिजणु, सनानु करणु.

नाहवी, नाहावी, न्हावी पु. नाई, इजमु.

नाही अ. नाहे, न. नाहीपेक्षा कि.वि. न खां त, न त.

नाही कि. न हुअणु, विजुदु न हुअणु. नाहीसा होणे गाडुबु
थियणु, नासु थियणु, गुमु थी वजणु.

नाहू [सं] पु. नाई, हजमु.

नाळ [सं] न. (१) नाडो, नारो (२) कमल जी डांडी (३)
फट्ट.

नाळ [सं] स्त्री. तोब, तोफ.

नाळ स्त्री. जेरिजमीन रस्तो.

नाळके-चे [सं] न. कीफ.

नाळदांडा पु. पर्सेलु Bowsprit (Naut.).

नाक्षत्र [सं] वि. नक्षत्रनि-तारनि बाबति, तारनि जो.

नाक्षत्रवर्ष न. धरतीज जो सिज खे फेरो डियण जो
वक्तु.

नि [सं] उपसर्ग. (१) नि, निसि (२) ऊणाई (३) घणाई.

नि अ. ऐं.

नि (१) निसबति, तर्फा (२) निशानी (३) अघु (४) अघु.

निकट वि. नजिदीकु, वेशो. निकटता स्त्री. वेसाई. निकटवर्ती
वि. नजिदीकु, वेशो, अजीज.

निकटणे अ.कि. परे वजणु, हली वजणु, पासीरो थियणु.

निकड स्त्री. (१) तंगी, घुर्ज (२) तकाजा, घुर (३) इगिलो.

निकण [सं] न. बिना दाणानि संगु. वि. छडियलु.

निकर पु. (१) हठु (२) गजबु, कहरु (३) जोशु (४) जोरु
(५) तकडि (६) बुरो नतीजो. निकरावर येणे जोश
में अचणु, उलर करणु.

निकष [सं] पु. कसुवटी, परिख, कसुवटीज जो पयख/
निकषण न. कसुवटी, पैमानो, चकास. निकषणक्षम
वि. काबिलु तस्दीक. निकष्यता स्त्री. पारख, चकास.

निकस वि. (१) निसतो (खाद्यो) (२) पोख लाड अण लाडकु
(जमीन).

निका [अ] पु. निकाहु, शादी.

निका [अ] वि. (१) पवित्रु, शुद्धि, बे दागु (२) निजु,
झालिसु (३) पूरो.

निकाडा-डा कंई शीड जो त्रियो दफां नित्तलु
काड्हो-अर्क.

निकामी वि. निकमो, बेकारु, कम में न ईदडु.

निकाल [सं] पु. (१) नेकालु (पाणीज जो) (२) नतीजो,

(३) 'रिजल्ड' (३) उकिलाज, फैसिलो, निबेरो.
निकाल लागणे (१) नतीजो जाहिर थियणु (२)
मरणु. निकाल लावणे खतमु करणु, मारे छडणु.
निकालात काढणे नेकालु करणु, उकिलाडणु.
निकालहुकूम पु. आखिरीनि फैसिलो, सजा. निकासी
वि. नतीजे वारो.

निकास पु. (१) नेकालु, बाहिरि मोकिलणु (२) खापो.

निकाळजी, निःकाळजी वि. बे फिकिरु, बे ओनो, बे परिबाहु.

निकुंज [सं] पु. बलियुनि सां दकियलु हंघु, सुमदु.

निकुरणे स.कि. खुरहणु.

निकृट [सं] वि. (१) जालिमु, निर्दई, कठोर (२) कंजसु.
कि.वि. घटि में घटि.

निकृत न. (इं) 'स्टेन्सिल'.

निकृतणे [सं] स.कि. कपणु, वडणु, कटणु, कृतलु करणु.

निकृष्ट [सं] वि. (१) नीचु, पापी (२) हल्को, घटि दर्जे जो.

निकृष्टपक्षी कि.वि. घटि में घटि.

निके वि. सचो, असली, सुठो, सजो.

निकेतन [सं] न. घर.

निकोप-पी वि. (१) तंदुरुस्तु, चढोभलो, सिहतबछु (२) बे
ऐबु.

निखंदणे स.कि. धिकारणु.

निखरणे अ.कि. नासु थियणु, गुमु थियणु, लही वजणु, साफु
थियणु, सांति थियणु, बीहणु.

निखळ वि. (१) शुधि, पवित्रु (२) फकति (३) झालिसु
(४) पूरो, सजो. कि.वि. झालिरीज सां, पक, फकति,
सिर्फु.

निखळणे अ.कि. उखिडणु, निकिरी अचणु, पिरपिलो थियणु.

निखाडा-ड्या वि. बुसिरो, रे डाड्हियो.

निखार, निखारओडट पु.स्त्री. तमामु वडी बीरि (समुंड जी).

निखारणे अ.कि. (१) पूरीज तरह लहणु (सोजि) (२) गाडुबु
थियणु, बंदि थियणु. सकि. खुरिदे कडणु, साहे छडणु.

निखारणे अ.कि. बुरणु.

निखार पु. टांडो, अडरु.

निखार पु. साफु आकासु-उभु.

निखालस वि. (१) साफु, झालिसु, शुधि (२) जुदा, अलगि,

धार. क्रि.वि. सरोसरि, महजि, निसूरो, समूरो.
 निखालसपणे क्रि.वि. साफु साफु, खातिरीअ सां.
 निखिल [सं] वि. सजो, सारो, सभु, पूरो.
 निगदित वि. बंधलु, सन्धु रखियलु, वास्तो रखियलु.
 निगम [सं] पु. (१) निगमु, वेद (२) ईश्वर (३) प्रतिग्या
 (४) नीतीशास्त्र (५) अनुमान (६) बापारी संधु.
 निगम [सं] पु. नतीजो.
 निगमन [सं] न. अनुमान, नतीजो.
 निगरणट-ट्ट वि. बे नको, निर्लजो.
 निगरणी [फा] स्त्री. निगहबानी, नजरदारी.
 निगई, निगबी वि. निहडो, निरअहंकारी.
 निगा [फा] स्त्री. निगाह, संभाल, खबरदारी.
 निमूड [सं] वि. गुडो, गूडो.
 निग्रह [सं] पु. (१) खुदि ज़ातो, रोक, क़ूतो (२) रोक,
 सल, बंदिश (३) सज़ा, हंडु (४) जीत (५) हार
 (६) निश्चो, पको इरादो. निग्रही वि. (१) रोकींदहु
 (२) पके इरादे वारो (३) इंदियुनि छे ज़ातो में
 रखंदहु.
 निघंट-ट्ट [सं] पु. वैदिक शब्दकोश, शब्दकोश.
 निघणे [सं] अ.क्रि. (१) निकिरणु, बाहिरि अचणु (२)
 शुरुअ यियणु, सुलणु (३) ज़ाहिरि यियणु, नज़रि
 अचणु (४) साबितु यियणु (५) पैदा यियणु (६)
 नामु यियणु (७) यियणु (८) उसहणु.
 निघाबा पु. निकिरण जी तपारी.
 निघोर-री [सं] वि. बे ओनो, बे फिकिर.
 निच [सं] क्रि.वि. सदाई.
 निच [सं] वि. (१) बिदिरो (२) हल्के दर्जे जो.
 निचरणे अ.क्रि. सिमणु, गडणु, वहणु, निकिरणु, सरणु.
 निचरा पु. नेकालु, गार, सेगो.
 निचब वि. अण सवादी, फिको.
 निचेष्ट [सं] वि. अचलु, बेहोगु.
 निज [सं] वि. पंहिजो, खुदि जो. निजकार्य न. (१) पंहिजो
 कमु (२) आत्मग्यानु हासलु करणु. निजगूज न.
 निजी-जाती कमु, शज़ी कमु, गुडी गान्हि. निजधाम
 न. पंहिजो घर. निजबोध पु. आत्मग्यानु. निजबस्तू

स्त्री. बहू. निजसाधन न. (१) आत्मा जो ग्यानु हासलु
 करणु (२) पंहिजी भलाई डिसणु. निजसार न.
 तात्पर्य, सार.
 निज, नीज [सं] स्त्री. निंड. निजगळ वि. निंडिर. निजसुरा
 वि. निंडाखिडो.
 निजणे [सं] अ.क्रि. (१) सुम्हणु, निंड करणु (२) लेटणु (३)
 गरणु.
 निजविणे स.क्रि. सुम्हारणु, निंड कराडणु.
 निजाळू वि. निंडिर.
 निजोर-री वि. (१) कमिजोर (२) निधिण्को.
 निझरणे अ.क्रि. सरणु, टिमणु, सिमणु, वहणु.
 निडाई स्त्री. सिधाई.
 निटावणे अ.क्रि. (१) दुरुस्तु-ठीकु-सिधो यियणु (२) सिधो
 वजणु (३) सुधारो करणु, सुधिरणु, तरकी करणु.
 निटाबा पु. (१) सिधाई (२) आधार, टेको, टेक.
 निटल [सं] न. निर्डु.
 निडल, निडाळ न. (१) निर्डु, पेशानी (२) नसीबु.
 निडळाच्या घामाचा वि. महिनत ऐं पघर जो (पैसो).
 निडळवाणी वि. निधिण्को.
 नित [सं] क्रि.वि. नितु, सदाई.
 नित, नीत [सं] स्त्री. नीति.
 नितकोर पु. अधु पाचो, फुलिके जो अठो हिसो.
 नितंब [सं] पु. यडा (औरत जा).
 नितळ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, अच्छो (२) लसो,
 चिमकिणो.
 नितळणे स.क्रि. चिमिकाडणु, लसो करणु.
 नितांत [सं] वि. बे हदि. क्रि.वि. घणाईअ सां, हद खां
 वधीक.
 नितांत [सं] पु. बे सबुरी, उबहिराई.
 नित्य [सं] वि. (१) नितु, सदा (२) दाइमी, काइमु. क्रि.वि.
 सदाई, सदा, नितु, हमेशाह. नित्यकर्म-कृत्य न.
 रोज़ानो कमु-सनानु पूजा वगेरह. नित्यपाठ पु. रोज़ानो
 पाठु-पढ़ाई, रोज़ जो नेमु.
 निथळणे अ.क्रि. वहणु, सरणु, टिमणु, सिमणु, बुरणु. स.क्रि.
 गाडणु (पाणी).

निद [सं] स्त्री. निड. निदणे अ.क्रि. निड करणु. निदाळू वि.
निडारो.

निंद स्त्री. निंदा, गिला.

निंदक [सं] वि. निंदा-गिला कंदडु, वीक कंददडु. निंदणे
स.क्रि. निन्दणु, गिला करणु. निंदा स्त्री. निंदा, गिला.

निंदण-णी न.स्त्री. रज-गाहु कडणु (खेत-फसल मां). निंदणे
स.क्रि. बेकार गाहु पटे खेतु साफु करणु.

निदरी स्त्री. माथिरी.

निदर्शन [सं] न. (१) डेखारो, डेखारणु, ध्यान ते आणणु
(२) डिसणु, नजूर (३) जाहिर करणु (४) साबिती
(५) नेमु. निदर्शन करणे मुजाहिरा करणु, टोली ठाडे
कंहि ग्राहि लाड गोडु करणु. निदर्शनास आणणे
डेखारणु, ध्यान ते आणणु. निदर्शनास येणे नजूरि
अचणु, खबर पवणु.

निदाघ [सं] पु. (१) ऊन्हारो (२) गरिमी (३) फिकिर.

निदान [सं] न. (१) मूल कारण-सबबु (२) बीमारीअ जी
परिख (३) निदानु, अन्तु, मौतु (४) नतीजो. क्रि.वि.
(१) निदानु, पछाडीअ जो (२) घटि में घटि.
निदानीचा वि. (१) औखीअ वेल लाड गडु करे
रखियलु (२) निदानु, पछाडीअ जो. निदानपक्षी
क्रि.वि. (१) निदानु, पछाडीअ जो (२) घटि में घटि.

निदिध्यास [सं] पु. (१) वर वर करे कयलु वीचारु, गूड्हो
सोचु (२) शौकु.

निदेश [सं] पु. (१) आग्या, हुकुमु (२) सबकु (३)
समुसाणी, डेखारण जी क्रिया. निदेश पुस्तक न. हय
किताबु, हिदायत नामो, (इं) 'हइंड बुक'.

निंब [सं] वि. निंदा जोगो.

निद्रा [सं] स्त्री. निंड. निद्राचर पु. निंड में हलंदडु शांस्तु.
निद्रित वि. सुतलु, सुम्हियलु.

निघड, निघडा वि. बे डपो, हिमयवारो, दिलेरु.

निघडा पु. (१) खातिरी, पको इरादो (२) पक. निघडपा
छातीचा वि. छातीअ वारो, हिमय वारो, दिलेरु.

निघन [सं] न. मौतु, नासु, कतलु.

निघा पु. तज, सेकु, जमीन मां निकिरंदद बाफ.

निघान [सं] न. (१) खजानो, भंडारु (२) खाणि (३) असो

(४) संग्रहु.

निधि-धी [सं] पु. (१) खजानो, भंडारु (२) फंडु, चन्दो,
फोडी. निधिनिक्षेप पु. जमीन में पूरियलु धनु.

निनाद [सं] पु. (१) बडो आवाजु (२) पडाडो.

निनाबा पु. खातिरी, जमानत.

निनाबी वि. गुमनामु, बिना नाले-सहीअ वारो.

निपचित-चेत [सं] वि. बिना चुरि पुरि जे, अचलु, चुपि
चापु, साणो.

निपज स्त्री. (१) उपति, पैदाइश, पैदावारि (२) नफ़्फ़ो,
मिल्कियत.

निपजणे अ.क्रि. (१) पैदा यियणु, ज़मणु (२) साबितु
यियणु.

निपट क्रि.वि. निहायतु, निपटु, बिनिह, असलु. निपट
निरंजन पु. (१) पवित्रु-पाकु (शांस्तु) (२) शोदो,
बदिम्माशु (३) कंगालु.

निपटणे स.क्रि. (१) चुरिडणु (२) डाहिणु (३) पूरो करणु
(४) घटिजणु.

निपटारा वि. बेकारु, नीचु, निर्लजो.

निपणजा पु. (१) तड डाडो, डाडे जो डाडो (२) नाने जो
नानो. निपणतू पु. तड डोहिटो. निपणतंबड पु. तड
पोटो, पोटे जो पोटो.

निःपक्षपात पु. बे तरफ़दारी. निःपक्षपाती वि. बे तरफ़दार.

निपात [सं] पु. (१) ज़वालु, हेठि किरणु (२) मौतु (३)
टपो, लामारो, हुहमिलो (४) चोट.

निःपात [सं] पु. सत्यानासु, पूरी तबाही, पूरी शिकस्त.

निपुण [सं] वि. होशियारु, काबिलु, माहिर.

निपुत्र, निपुत्रिक [सं] वि. निपुटो, निपुटी, रे औलादु,
उणवियाज.

निंब [सं] पु. निमु.

निंबंध [सं] पु. (१) मज़िमुतु (२) बुधणु, बुधनु (३) रोक,
सल.

निंबंधक पु. दाखिला कंदडु, (इं) 'रजिस्ट्रार'.

निबध [सं] वि. बुधलु.

निबर [सं] वि. (१) सज्जु, डाडो (२) सुकलु ऐं सज्जु (३)
सूनो ऐं बेकारु.

निबलोण न. नजर कढण लाइ निमु जा पण (घोरण).

निबिड वि. (१) सखु, डाढो (२) घाटो (संगलु) (३) गहिरो (४) भिभ (ऊँदहि).

निबू न. लीमो.

निबूर पु. आभू, बासिरीअ जा पका बीदइ संग, बासिरीअ जा सेकियल कूँजरा दाणा.

निबोणी, निबोळी स्त्री. (१) निमु (वणु) (२) निमूरी.

निभणे [सं] अ.कि. (१) निबहणु, पारि पवणु (२) सट झलणु (३) बचणु, छुटणु.

निभाव पु. (१) सट, सट झलणु (२) बचाउ (३) निभाउ, पूरो पियणु, न छुटणु, बेडा बनें लगणु.

निभावणे स.कि. निबाहिणु, बेडा बनें लगाइणु, कम रासि करणु.

निघांत वि. बिना शक-डप.

निम [फा] वि. नीमि, अघु. निमगोरा वि. घोरो गोरो-अछो. निमगोल पु. अघुगोल. निमसरकारी वि. अघु सरकारी, जंहिते सरकार जो घोरो तज्बो हुजे (अहिङ्गी संस्था). निमसारा पु. अघु डल. निमा, निम्मा वि. नीमि, अघु. निमेनिम वि. अघो-अघु. निमेशिमें कि.वि. अघूरो सघूरो.

निमक [फा] पु. निमकु, लूणु.

निमगन [सं] वि. मगनु, गुल्तानु.

निमज्जन [सं] न. पाणीअ में टुबी, मगनु पियणु.

निमंत्रण [सं] न. (१) नीँइ, दजवत (२) कोठ, सहु, घुराइणु.

निमित्त [सं] न. (१) निमिति, सबबु, कारणु (२) इरादो, मक्सदु (३) साधनु (४) इल्जामु. निमित्ताला टेकणे बहानो-सबबु गोल्हणु. निमित्ताचा घनी वि. सुदिके जी बुकिरी. निमित्त-स्य अ. - जे इरादे सां, - जे मक्सद सां.

निमिष [सं] न. (१) अखि छिभण जेतियो वस्तु, पलु, अखि छिभ, साइत (३) अखियू पूरणु.

निमुळता वि. (१) सोदहो (२) मखरुती, डिक तर्फु सन्हो बीदो बेंदहु, दल शिकिति.

निमूट वि. शांति, माठि, चुपि, चुपु. निमूटपणे कि.वि. चुपु

चुपाति, माठि करे.

निम्न [सं] वि. (१) ऊन्हों. गहिरो (२) हेठियो, हेठाहीअ वारो.

नियत वि. (१) मुकररु (२) काइमु (३) पको (४) दाइमी, नितु (५) कब्जे मां कयलु. नियत कालिक न. मछजनु, (इं) 'पीरिऑडिकल्'.

नियत [फा] स्त्री. नियत, मुराद.

नियंता [सं] वि. हाकिमु, अधिकारी.

नियती [सं] स्त्री. (१) भागु, नसीबु (२) ज़ाब्तो, नियमु.

नियंत्रक [सं] पु. हलाईदहु, मुहाफिजु, (इं) 'कंट्रोलर', 'मॉडरेटर'.

नियंत्रण [सं] न. ज़ाब्तो, अख्तियारु, राजु.

नियम [सं] पु. (१) नियमु, काइदो (२) सिरिस्तो (३) निश्चो, पको इरादो (४) शर्त (५) कब्जे में रखणु. नियमन न. (१) ज़ाब्तो, संजमु (२) अमलु, अधिकारु. नियमबाह्य वि. काइदे खां बाहिरि. नियमावली स्त्री. नेमनि-काइदनि जी क़तार. नियमित वि. (१) नेम सां (२) बा काइदे (३) महिलाइतो, नेमाइतो, वक्त जो पूरो (४) मुकररु (५) कब्जे में कयलु. नियमित बहुकोण पु. पूर घणकुंडो, (इं) 'रेग्यूलर पॉलीगॉन्' (जामेट्री). नियामक वि. नियम-हुकुम में रखंदहु, मुकररु कंदहु.

नियुक्त [सं] वि. मुकररु, धाफियलु, ठहिरायलु.

नियोग पु. (१) आग्या (२) अधिकारु (३) मुकररी (४) बे औलादि विधवा या ज़ाल खे नंटे डेर मां औलाद पैदा करण लाइ डिनल आग्या-मोकल.

नियोजन [सं] न. (१) तजिवीज, रिया, (इं) 'प्लेडिनिंग' (२) कारणु.

नियोजणे [सं] स.कि. मुकररु करणु, तजिवीज करणु, रियणु.

निरंकार वि. निरंकार.

निरंकुश [सं] वि. (१) बे लगामु, आज़ादु, छुड्वागु (२) बुदि मुख्तियारु.

निरख [फा] पु. निर्बु, नुर्बु, बाज़ारि जो अघु.

निरख स्त्री. निरख, पारिख.

निरखणे स.क्रि. (१) निरखणु, डिसणु (२) चिताए डिसणु.
 निरंगळी स्त्री. सुस्ती, निंड (थक करे ईदइ).
 निरगाठ स्त्री. पकी गुंढि. (निरगाठ × सुरगाठ).
 निरंजन [सं] वि. (१) शुधि (२) बेदागु (३) लिकलु. न.
 (१) विद्या (२) म्यानु (३) ईश्वरु, जाणुणहारु,
 निरंजनु.
 निरंजन न. डिसो 'निरांजन'.
 निरडणे स.क्रि. खुरिडणु, उधी पुधी साफु करणु.
 निरडणे, निरडणे स.क्रि. पचाए पको करणु (मटु).
 निरडाविणे अ.क्रि. हिरणु, हेर पवणु.
 निरत [स] वि. (१) बे इदि मण्णुलु (२) मोहितु, अकनु
 छकनु (३) राजी.
 निरंतर क्रि.वि. लगातारि, सांदहि, हिकसारु. वि. (१)
 दाइभु, काइमु (२) सजो, अखंडु.
 निरपणे स.क्रि. (१) खुरिडणु, उधी पुधी रणु (२) भोगणु,
 लोडणु (३) लाख लाहिणु, दब कडणु (४) ओलारणु.
 निरपराध वि. बे गुनाहु.
 निरपेक्ष वि. (१) कामना-इछा न कंदडु, बे गर्जु, निस्वार्थी
 (२) अनायु (३) निजु, निजो, (इं) 'अइसोल्पूद'.
 निरपेक्ष मूल्य न. निजु मुल्लु.
 निरभ [सं] वि. बादलनि बिना, साफु (आकासु).
 निरय पु. (१) नरकु (२) पापु, दुखु.
 निरर्गल वि. (१) रंडक बिना (२) आज़ादु, छुड्वागु,
 बेलगामु.
 निरर्थक [सं] वि. (१) बेम्झनों, अजायो (२) बेकारु,
 अजायो (३) गरीबु.
 निरलस वि. चुस्तु, जफ़कशु.
 निरवकाश [सं] वि. (१) फुरसत बिना (२) भरियलु,
 सथियलु (३) घाटो, गहिरो.
 निरवणे, निरविणे स.अ.क्रि. (१) सौपणु, इवाले करणु (२)
 इंतज़ामु-बंदोबस्तु करण लाइ चवणु (३) कम सौपणु.
 निरवानिरव स्त्री. तरतीब, उकलाउ, नेकालु.
 निरवयव [सं] वि. उजवनि बिना. निरवयव अंक पु. पूरो
 अंगु, सजो अंगु.
 निरबलंब [सं] वि. (१) बेआधारु, बेसहारे (२) खुदियारु,

पाण ते भाईदइ.
 निरसन [सं] न. उपवासु.
 निरसा-सी स्त्री. (१) बुछां (२) सुस्ती.
 निरस वि. (१) हल्के दर्जे जो (२) बे सवादी, फिको, रसु
 बिना.
 निरसणे [सं] स.क्रि. (१) परे करणु, फिटी करणु, कडी
 छडणु (२) डाहिणु (३) कूडो साबितु करणु, लाहिणु
 (४) हटाइणु. निरसन न. (१) शांति करणु, दूरि
 करणु-थियणु (२) नाकार.
 निरहंकार-री [सं] वि. निरहंकारी, निमाणो.
 निरक्षर वि. बेइल्लु, अण पड्हियलु, जाहिलु. निरक्षरता स्त्री.
 बेइल्लमी.
 निरा स्त्री. ताइ-खजीअ जे वण मां कडियल ताजी रसु.
 निरा [हिं] वि. शुधि, साफु. क्रि.वि. रगो, फ़क़ति.
 निराकरण [सं] न. (१) कडी छडणु, परे करणु (२) देश
 नेकाली (३) खंडनु (४) निबेरो, इलु.
 निराकार [सं] वि. (१) निराकार (ईश्वरु) (२) बे डोलो.
 निरांजन, नीरांजन [सं] न. (१) आरती करण जो बर्तनु,
 डीजो रखण जो बर्तनु, डीजो (२) आरती.
 निराधार [सं] वि. बेआधारु, बेनुनियानु.
 निरामय [सं] वि. (१) तंडुरस्तु, निरोगो (२) बिना
 बीमारीअ वारो भाडो-प्रदेशु (३) शांति.
 निरामिष [सं] वि. (१) मासु न खाईदइ, वेसू (२) वेसू
 (खाद्यो).
 निरालंब [सं] वि. (१) आधार-असे बिना (२) खुदियारु
 (३) (ईश्वरु) निराकार.
 निरास [सं] वि. निरासु, नाउमेडु.
 निराश्रय, निराश्रित [सं] वि. बे असे, बे सहारे.
 निरास पु. शांति करणु, दूरि करणु. निरास करणे दूरि करणु,
 काटणु, गुमु करणु, नासु करणु.
 निराहार [सं] पु. उपवासु.
 निराळ [सं] न. (१) आकासु (२) निराकार ईश्वरु. निराळे
 पोटी क्रि.वि. नेराने.
 निराळा-ळे [सं] वि. (१) निरालो, न्यारो (२) जुदा, असणि,
 धार (३) धारियो.

निरिच्छ वि. इछारहित, निर्लोभी, निष्कामु.

निरिन्द्रिय [सं] स्त्री. चुणु, धुंजु.

निरिम पु.न. नीरमु (जहाज लाइ), (इं) 'बडलस्ट'.

निरिम्बरबाद [सं] पु. नास्तिकु मतु. निरीम्बरबादी वि. नास्तिकु.

निरिह [सं] वि. निष्कामु, इछारहित.

निरिक्षण [सं] न. चकास, तपास, परिध, ध्यान सां डिसणु.

निरिक्षणे स.कि. बारीकीज सां-ध्यान सां डिसणु.

निरिक्त [सं] न. वेदनि जी समुसाणी डीदहु ग्रंथु. निरिक्ती स्त्री. इक्ष्वाकी समुसाणी, वस्फ.

निरिक्ता-सी-ते [सं] कि.वि. जूरु, पक, खातिरीज सां.

निरिक्तर [सं] वि. ला जयाहु, जजहु न डई सधंदहु.

निरिक्ताह [सं] वि. (१) बिना उत्साह (२) नाउमेवु, निरामु (३) निसतो, हिमय हारायलु.

निरिद्ध [सं] वि. बधलु, बंदि यियलु, रोकियलु.

निरिद्योग-नी [सं] वि. बे कारि, आलिशी, निधिमिणो.

निरिद्यव-बी [सं] वि. कंठिं छे न सताईदहु, तकिलीफ न डीदहु, गरीबु.

निरिद्यम [सं] वि. बे जोहु, लासानी.

निरिद्यम [सं] वि. (१) लाचारु, बे बसि (२) लाजिमी.

निरिद्यम [सं] पु. लाचारु, लाचारी.

निरु पु. सीमेंट जे पलस्तर मर्मा हणन जो धाटो चूनो.

निरूपक [सं] वि. बयानु कंदहु, बुधाईदहु.

निरूपण [सं] न. (१) कणु, बयानु (२) जाच, डिसणु, खोज (३) वस्फ (४) बीचारु. निरूपणीय वि. बयानु करण जोगो. निरूपणे स.कि. (१) बारीकीज सां डिसणु (२) बयानु करणु (३) समुसाणु.

निरोगी [सं] वि. निरोगी, तंदुरुस्तु, चाकु, हठसजो.

निरोध [सं] पु. (१) रोक, रंडक (२) संजमु, बुधनु (३)

जुनानखानो. निरोधक पु.वि. (१) रोकीदहु (२)

बिजिलीज जी धारा छे रोकीदहु, (इं) 'इन्स्युलेटर'.

निरोधणे स.कि. (१) रोकणु, संजमु करणु (२) बुधन

में रखणु, बंदि करणु, झलणु.

निरोप [सं] पु. (१) नियापो, पैगामु, सनीहो (२) आशा,

मोकल (३) मोकिनाणी, रुखिसत. निरोप देणे

मोकिनाणु, रुखिसत वठणु. निरोप देणे मोकिनाणु, रुखिसत डियणु, उमाणणु. निरोप समारंभ पु. मान शान सां उमाणण जो समारंभु, (इं) 'सेंड ऑफ'. निरोप्या वि. कासिदु.

निर्गत-ति [सं] स्त्री. सुठो नतीजो, सफलता.

निर्गत [सं] वि. बाहिरि वेंदहु (मालु).

निर्गम [सं] पु. (१) मोखु, छोटिकारो (२) नतीजो, अन्तु (३) बाहिरि वणणु (४) कूचु, नेकालु.

निर्गमन [सं] न. नेकालु, निकामु, बाहिरि वणणु.

निर्गाठ [सं] स्त्री. पकी गुंदि.

निर्गुण-णी [सं] वि. निर्गुण.

निर्घृण [सं] वि. बे रडुमु, निर्दई, कठोर.

निर्घोर [सं] वि. बे डपो, बे बाकु, बे ओनो, बे फिकिरियो.

निर्जंतुक [सं] वि. जीवडा कडी छडियलु (पाणी वगेरह), (इं) 'स्टरिलाइज्ड'. निर्जंतूकरण न. जीवडा कडी छडण जी क्रिया, (इं) 'स्टरिलाइजेशन'.

निर्जन [सं] वि. सुजो, उजहु, वीरानु. निर्जनीकरण न. सुजो-वीरानु-उजहु करण जी क्रिया.

निर्जन [सं] वि. (१) पाणीज बिना (हंघु) (२) खुशकु (३) निर्जल उवपासु.

निर्जीव [सं] वि. (१) बे जानि (२) कमिजोर (३) सुकलु.

निर्झर [सं] पु. झरिणो, आबशारु.

निर्डाबणे अ.कि. हिरणु, हेर पवणु, बे शरमो यियणु.

निर्णय [सं] पु. (१) निर्नइ, फैसिलो (२) इरादो, निश्चो (३) ठहराउ. निर्णायक वि. (१) फैसिलो कंदहु, मुत्सिफु (२) कर्तई, पको (रायो). निर्णायक मत न. कर्तई राइ या वोट, (इं) 'कास्टिंग वोट'. निर्णित वि. फैसलि कयलु, निबेरो कयलु. निर्णय वि. ठहराउ कयलु, फैसिलो करण जोगो.

निर्दलन न. तबाही.

निर्दलणे, निर्दलणे स.कि. (१) तबाहु करणु (२) शिकस्त डियणु.

निर्दिष्ट [सं] वि. (१) डेखारियलु, जाणायलु (२) मथे जिकिरु कयलु (३) हुकुमु-आग्या कयलु.

निर्देश [सं] पु. (१) जिकिरु (२) हुकुमु, आग्या (३) उपदेशु

(४) नालो, डसु पतो (५) डेखारण जी क्रिया.
निर्देशांक पु. बुधाईदडु अंगु, फहिरस्त, (इं) 'इंडेक्स'.
निर्देशिका स्त्री. (इं) 'डिरेक्टरी' (फोन).

निर्दोष [सं] वि. (१) बे ऐबु (२) बे डोही.

निर्द्वंद्व [सं] वि. बिना मुखालिफ.

निर्धन [सं] वि. निर्धनु, गरीबु.

निर्धार [सं] पु. (१) पको इरादो, विश्वासु, खातिरी (२)
फैसिलो (३) नेमु (४) आधार. निर्धारणे स.क्रि.

इरादो-निश्चो करणु, तइ करणु.

निर्धाव घटक न. (इं) 'मेडिन् ओवर्' (क्रिकेट).

निर्धास्त [सं] वि. (१) बे ओनो (२) बे डपो.

निर्धूम [सं] वि. बिना धूँहें.

निर्धोक [सं] वि. बे जोखो, सलामतीअ वारो.

निर्नायक [सं] वि. बिना हाकिम, बिना अगुवान. निर्नायकी
स्त्री. अन्धु धन्धु, बे इन्तिजामी.

निर्बाध [सं] पु. (१) पाइबंदी, रोक, झल (२) कानूनु,
काइदो, हुकुमु, नियमु.

निर्बल-ळ [सं] वि. निबलु, कमिजोरु, हीणो.

निर्बीज [सं] वि. (१) बिना बिज (२) नासु थियलु.

निर्बुद्ध-ध्दी [सं] वि. बे दिमागु, बे समुझु, अनाबी.

निर्बोध [सं] वि. अबोझु, जाहिलु, अण पड्हियलु.

निर्भय [सं] वि. (१) निर्भज, बेडपो, बेबाकु (२) बे जोखो,
सलामतीअ वारो.

निर्भर [सं] वि. (१) भरिपूर, पूरो भरियलु (२) बे इदि
(३) आधार रखंदडु. पु. (१) पुठि (वठणु) (२)
आधार, विश्वासु.

निर्भर्त्तणे [सं] स.क्रि. धिकारणु, लाख लाहिणु, बेइजतु
करणु, गिला करणु, नफिरत करणु. निर्भर्त्तना स्त्री.
निंदा, बेइजती, नफिरत.

निर्भीड [सं] वि. (१) बे डपो, बे बाकु (२) बे अदबु,
गुस्ताखु.

निर्भेळ वि. शुधि, खालिसु, बिना मिलावट.

निर्भात [सं] वि. खातिरीअ वारो, बिना भ्रम, भरोसे वारो.

निर्भातपणे क्रि.वि. बिलाशकि, अवसि, खातिरीअ सां,
डकण बिना.

निर्मनुष्य वि. (१) वीरानु, सुजों (२) अकेलो.

निर्मम [सं] वि. निर्मोही.

निर्मल-ळ [सं] वि. (१) निर्मलु, साफु (२) पवित्रु, (३)
शुधि.

निर्माण [सं] न. (१) निर्माणु, रचना (२) मापणु, तोरणु
(३) बनावत. निर्माणे स.क्रि. पैदा करणु, ठाहिणु,
बणाइणु. निर्मित वि. पैदा कयलु, ठाहियलु, बनयलु.
न. नसीबु, लेबु.

निर्माल्य [सं] न.पु. (१) ईश्वर खे अर्पणु करण खां पोइ सुकी
वियल गुल-पन वगेरह (२) जूळ गुल-पन (३) दिलि
तां लही वियलु शङ्खु.

निर्मूल-ळ [सं] वि. (१) बिना पाइ (२) बे बुनियादु, बिना
आधार (३) पाइ पटियलु (४) कुझो. निर्मूलन न.
(१) पाइ पटे कडणु (२) तबाही, नासु.

निर्याण [सं] न. (१) बाहिरि निकिरणु, खानो थियणु (२)
चालाणो, मुक्ती, मोबु.

निर्यात [सं] स्त्री. नेबति, नेगुति, खानगी.

निर्लज्ज वि. निर्लजो, बेशरमु.

निर्लेप, निर्लिप्त [सं] वि. (१) पवित्रु, शुधि (२) अण
छुह्यो.

निर्लेश [सं] वि. बे औलादि. पु. खानदान जी तबाही.

निर्वाचन [सं] न. चूड.

निर्वाण [सं] न. (१) निर्वाणु, मुक्ती, मोबु, छोटिकारो (२)
अनर्थु, मुसीबत (३) मौतु, चालाणो (४) कंहि
गाल्हि जी हद थियणु. निर्वाणीचा वि. (१)
आखिरीनि (२) औखीअ बेल में कमु ईदडु.

निर्वात [सं] न. (१) बिना हवा जाइ (२) खालु, (इं)
'वड्क्यूम'. वि. (१) बिना हवा (२) शांति, बिना
चुरपुरि.

निर्वासन [सं] न. देश नेकाली, जलावतुनी. निर्वासित वि. बे
घरु, पंहिजे देस खां बाहिरि कडियलु-निकितलु,
जलावतनु.

निर्बाह [सं] पु. (१) निर्बाहु, गुजिराणु (२) उपाइ, बसीलो,
चाइहो (३) बचाइ, असो. निर्बाह करणे (१) गुजरु
करणु, पेडु भरणु (२) चु के डेखारणु.

निर्वाहणे स.कि. हलाडणु, गुजुरु करणु, रहणु.

निर्वाळा पु. (१) खातिरी, पक (२) निश्चो (३) शुधिता, पाकीजगी.

निर्विकल्प [सं] वि. भेद रहित. निर्विकल्प समाधी 'सविकल्प समाधी' द्विसो.

निर्विकार [सं] वि. विकार रहित, गुण-रूप न बदिलींदड, अचलु.

निर्विघ्न [सं] वि. बिना रुकावट.

निर्विबाध [सं] वि. बिना तकिरार, बिना बहिस. कि.वि. पक, पूरीज तरुड, तकिरार बिना.

निर्वीर्य [सं] वि. बिना वीर्यु, नामरु, गीदी.

निवृत्ति-त्ती [सं] स्त्री. (१) निरुविरती, मोखु, मुक्ती (२) सुखु संतोषु (३) पछाडी, अन्तु.

निर्वेद [सं] पु. (१) कराहत, बुछां (२) वैरागु.

निर्वेध [सं] वि. वे ओनो, वे फिकिसियो.

निर्व्यसन-नी [सं] वि. बिना आदत-डलत.

निर्व्याज [सं] वि. (१) असुनी, बालिसु, शुधि सचो (२) कपट रहित. निर्व्याजता स्त्री. शुधिता, सरलाई, सादगी.

निर्बन्धित [सं] वि. कडी छडियलु, मौकफु, मुजतलु.

निन्नाम पु.न.स्त्री. द्विसो 'निनीम'.

निन्नाम पु. नीन्नामु.

निनीम पु.स्त्री.न. निरीमु (जहाज लाड), (इं) 'बडलसु'.

निवटणे स.कि. (१) मारणु, नासु करणु, बडणु (२) गोल्लणु, चूडणु, सोडणु, साफु करणु.

निवड स्त्री. चूड, पसंदी. निवडक वि. (१) चूडियलु, चीदो (२) थोरा.

निवडणे [सं] स.कि. (१) चूडणु (२) पसंदि करणु (३) फैसिलो-ठहराज करणु (४) कडी छडणु. निवडणी स्त्री. चूड, पसंदी. निवडणूक स्त्री. चूड, 'इलेक्शन'. निवडपाचड स्त्री. सोडणु (अन्तु).

निवडंग, निवडुंग पु. (१) नांग फणि जो बूटे-वणु (२) घूहक (वणु).

निवण न. जयियल अखिपुनि मयां रखण लाड खीर में पुसियलु पडो या पटी.

निवणे [सं] अ.कि. (१) ठरणु, यधो यियणु (२) घटिजणु, लहणु (३) शांति यियणु (४) खपी ववणु (५) सुखी यियणु.

निबंतणे न. रोटीअ जी नींड.

निवर्तणे [सं] अ.कि. (१) मोट खाडणु, वापसि वरणु (२) बीहणु, बंदि यियणु (२) मरणु, गुजिरणु.

निवविणे स.कि. (१) ठरणु, यधो करणु (२) घटि करणु (३) शांति या खुशि करणु (४) झको कणु.

निवळ स्त्री. (१) आछुरायलु-आठुरायलु पाणी, नितिरियलु पाणी (२) साफी रकम. वि. (१) आछुरायलु, नितिरियलु (२) साफी, (इं) 'नेट' (३) सिफि फकति.

निवळणे अ.कि. (१) आछुरणु, नितरणु, आठरणु (पाणी), साफु यियणु (२) शांति यियणु, घटिजणु, लहणु (३) सुधिरणु (४) पचणु, रसणु (५) धाको जमणु, चालाकु यियणु. निवळण न. आठार, नितिरणु, आछुरणु, आछार.

निवळी स्त्री. (१) आठारियलु-आछुरियलु पाणी (२) चूने जो पाणी.

निवाडा पु. (१) न्याज, फैसिलो, निबेरो (२) फर्कु. निवाडपत्र न. फैसिलो, (इं) 'डिक्री'.

निबांत [सं] वि. (१) निवेकिलो, शांति (२) बिना गोड-शोर. कि.वि. शांति-माठि करे, शांतीअ सां, बिना गोड जे.

निबात [सं] वि. बिना हवा.

निबारक वि. (१) टारींदड, रोकींदड (२) हटाईंदड.

निवारण [सं] न. (१) पोडते मोटाइणु-हटाइणु (२) रोकणु, रंडक (३) बचाज.

निवारणे [सं] स.कि. (१) निवारणु, पोडते मोटाइणु-हंटाइणु (२) मजाइणु (३) रोकणु (४) निवारणु, टारणु (५) मनड करणु, समुसाइणु.

निवारसा पु. लावारिसी.

निवारा पु. (१) असो, पनाह जी जगुह (२) बिना हवा जगुह. निवा-यास बसणे बूसाट में विहणु.

निवास [सं] पु. (१) निवाभु, घर (२) रहण-टिकण जी

जाइ, (इं) 'लॉज' (३) अज्ञो (४) आबादी. निवासी
 वि. निवासी, रहाकू.
 निविदा स्त्री. अघु पतरु, (इं) 'टेंडर'.
 निवृत्त [सं] वि. (१) वापसि वरियलु, मोटियलु (२)
 रोकियलु (३) मोख डींदडु (४) पेन्शन' मिलियलु.
 निवृत्ति-त्ती [सं] स्त्री. (१) बंदि थियणु, बीहणु (२) मोटणु,
 वापसि वरणु (३) अन्तु (४) वैरागु, दुनिया जे
 विषयनि खां मुहुं मोड़े ईश्वर आहुं लाड़ो रखणु (५)
 निर्विर्ती, मोखु, मुक्ती. निवृत्तिमार्ग पु.
 दुनियादारीअ खां परे रही ईश्वर आहुं लाड़ो रखण जी
 वीचार धारा (ज़िदु-प्रवृत्तिमार्ग). निवृत्तिवेतन न. (इं)
 'पेन्शन'.
 निवेदणे [सं] स.क्रि. (१) बुधाइणु, चवणु, गाल्हाइणु (२)
 ज़ाहिर करणु (३) अर्पणु करणु. निवेदक वि. बुईंदडु,
 गाल्हाईंदडु, बयानु कंदडु. निवेदन न. (१) बुधाइणु,
 बयानु (२) पधिराई (३) अर्पणु करणु (४) अर्जु.
 निवेश [सं] पु. (१) लंघु (२) घरु (३) रहणु (४) आबादी,
 गोटु वसाइणु (५) वाधारो (६) काबिलियत.
 निवेशन न. अंदिर रखणु, थाफणु, बीहारणु.
 निव्वळ वि. (१) साफ़ी (नफ़्फ़ो) (इं) 'नेट'. (२) फ़क़ति.
 निःशंक [सं] क्रि.वि. बिना कंहिं शक-संकोच जे.
 निःशब्द वि. आवाजु न कंदडु, माठि, चुपि. निःशब्दतास्त्री.
 बुट, खामोशी.
 निशा [फ़ा] स्त्री. (१) खातिरी, पक, विश्वासु (२) ढउ (३)
 ज़िमो.
 निशा स्त्री. (१) नशो (२) नशेवारी शैइ. निशाबाज वि.
 नशई.
 निशा [सं] स्त्री. राति. निशाकर-पत्नी पु. चंडु. निशाचर पु.
 (१) राकासु (२) चोरु (३) चिबिरो (पखी). निशांत
 पु. राति जी पछाड़ी, राति जो पोयों पहर.
 निशान न. (१) निशानी (२) झंडो (३) निशानु (बंदूक जो)
 (४) नगारो. निशाणी घाव घालणे हमिलो करण लाइ
 नगारो वज़ाइणु, हमिलो करणु. निशाणाचा हत्ती पु.
 (१) फ़ौज में झंडो लगलु हाथी (२) अगुवानु.
 निशि-शी [सं] राति. निशीथ पु. अघु राति.

निशी श.अ. सां, गडु.
 निशोत्तर [सं] न. टीजकाठी.
 निःशस्त्रीकरण न. हथियारबंदी.
 निःशेष [सं] सभु, सारो, समूरो, खातिमु.
 निश्चय [सं] पु. (१) निश्चो, पको इरादो (२) ठहराउ,
 निबेरो, फैसिलो (३) खातिरी. निश्चयी वि. अमुडु,
 निश्चो कंदडु.
 निश्चल-ळ [सं] वि. अचलु.
 निश्चित [सं] वि. पको, मुक़िररु कयलु, पक कयलु.
 निश्चिती स्त्री. पक, निश्चो.
 निश्चित [सं] वि. बे ओनो, बे फ़िकिर.
 निश्चेतन वि. अचलु, बे होशु, बे सुधि.
 निश्वास पु. साहु (बाहिरि कढियलु), डिघो साहु.
 निश्शंक वि. डिघो 'निःशंक'.
 निश्शब्द वि. डिघो 'निःशब्द'. न. ब्रह्म.
 निषाद [सं] पु. (१) शिकारी, चंडालु (२) शूद्र औरत खे
 ब्राह्मण मां थियल औलाद.
 निषिद्ध वि. (१) रोकियलु, मनअ कयलु (२) धर्म-शास्त्रनि
 में त्यागण लाइ लिखियलु.
 निषेध [सं] पु. (१) रोक, मनअ (२) अज़्तिराजु (३)
 धिकार.
 निष्कपट [सं] वि. निष्कपटु, बिना कपट, सिधो, सचो.
 निष्कर्ष [सं] पु. (१) सारु, तात्पर्यु, ततु (२) नतीजो (३)
 कसुवटी.
 निष्कलक [सं] वि. निहकलंकु, बे दागु, शुधि.
 निष्कांचन [सं] वि. ग़रीबु.
 निष्काम [सं] वि. निष्कामु, कामना रहित, फल जी इछा न
 कंदे कयलु.
 निष्कारण क्रि.वि. अजायो, कारण खां सवाइ.
 निष्कासन [सं] न. नेकाली, बाहिरि कडी छडणु.
 निष्काळजी वि. बे फ़िकिर, बे परिवाहु. स्त्री. लापरिवाही.
 निष्क्रिय [सं] वि. (१) सुस्तु, आलिसी (२) बे तास़ीरु.
 निष्ठ वि. (१) रहंदडु (२) साणु, गडु.
 निष्ठा [सं] स्त्री. (१) पको प्रेमु-भगिती-सरूधा (२) वेसाहु,
 विश्वासु (३) अन्तु, नतीजो (४) हालति. निष्ठान

वि. पको प्रेमु कंदडु-सर्धा खंदडु, पको विश्वासु कंदडु.

निष्ठुर वि. (१) कठोर, सखु (२) निर्दई.

निष्णात [सं] वि. (१) चतुर, होशियार (२) माहिर, भडु.

निष्पत्ती [सं] स्त्री. (१) समाप्ती, सिधी (२) नतीजो, फलु, अन्तु (३) उत्पत्ती.

निष्पन्न [सं] वि. (१) पैदा थियलु (२) पूरो पकलु (३) पिरायलु, हासलु थियलु. न. (१) फलु, नतीजो (२) अन्तु, नतीजो. निष्पन्न होणे (१) हासलु थियणु (२) पैदा थियणु (३) नतीजो निकिरणु, पिराडणु.

निष्पन्न, निष्पन्न [सं] वि. बिना पननि (वणु).

निष्पक्षपात [सं] पु. बे तरफदारी, बे रिआई. निष्पक्षपाती वि. बे रियाउ, न्यायी, न्याउ कंदडु.

निष्पादणे [सं] स.क्रि. पैदा करणु.

निष्पाप [सं] वि. निष्पापु, अबोझु, बे डोही, अभामझो.

निष्पन्न [सं] वि. फिको, तेज रहित.

निष्पन्न वि. अजायो, बिना नतीजे, बे सूदो, बे फाडदे.

निसटणे [सं] अ.क्रि. (१) खिस्कणु, भजी वणणु (२) तिरिकी वणणु, तिकिरणु.

निसडा घोंडा सिराणि, चाकू वगेरह तिखो करण जो पथर.

निसण-णी स्त्री. डाकणि.

निसणे [सं] स.क्रि. (१) चूडणु, सोडणु (अनाजु) (२) छिलणु, खल लाहिणु.

निसंतान न. (१) कुल-खानदान जो नासु, पूरी तबाही (२) औलादु न हुआण जी हालति.

निसंग वि. अकेलो.

निसत्त्व [सं] वि. (१) कमिजोरु (२) निसतो (३) नीचु.

निसंदिग्ध [सं] वि. बिना शक.

निसंदेह क्रि.वि. बिलाशकि, खातिरीअ सां, बे शकि.

निसबत [अ] स्त्री. (१) सन्धु, लागापो (२) हुकूमत.

क्रि.वि. निस्वति, बाबति.

निसरगाठ स्त्री. डेढ गुंढि.

निसरड-डा वि. तिरिकिणो.

निसरड-डे न. तिरकणि वारी जाड, तिरकणि.

निसरणे अ.क्रि. (१) तिरकणु, गिस्कणु (२) लहणु, घटिजणु.

निसर्ग [सं] पु. (१) सिरिष्टी (२) कुदिरत (३) सुभाउ. निसर्गचित्र-दृश्य न. निजारो, मन्जरु.

निसवणे [सं] अ.क्रि. (१) संगु निकिरणु (बूटे में) (२) बेशरमु थियणु (३) माहिर थियणु.

निःसंशय वि. बे शाकि.

निसळणे स.क्रि. चमिकाडणु.

निसासणे अ.क्रि. (१) सहिकणु (२) शूकारो भरणु, थधो साहु खणणु.

निसूक-ग वि. (१) बे शरमु, निर्लजो (२) सुस्तु (३) सिधो वेंदडु.

निसूर, निसूरवाणा-णी वि. (१) बे ओनो, बे फिकिरु (२) बे शरमु (३) निर्दई.

निःसृत वि. बाहिरि आयलु-निकितलु.

निस्तार पु. (१) उपाउ (२) छोटिकारो (३) तरणु (४) मोखु, मुक्ती (५) पारि पवणु. निस्तारानिस्तार स्त्री.

सीलणु, उकलाउ करणु, ठाहे रखणु, कमु पूरो करणु.

निस्तारणे स.क्रि. (१) सीलणु, पूरो करणु, ठीकु करणु (२) भोगणु, लोडणु, लोडाडणु.

निस्ता क्रि.वि. रगो, फकति.

निस्तूक क्रि.वि. (१) फकति (२) असुलु, सफा, समूरो, बिल्कुलु.

निस्तेज [सं] वि. (१) फिको, तेज रहित (२) मोगो, झको.

निस्पृह वि. (१) कामना रहित, संतोषी (२) बे फिकिरु, बे परिवाहु (३) बे रियाउ (४) जुदा.

निस्संग वि. (१) अकेलो (२) निर्लजो.

निस्सत्त्व [सं] वि. (१) निसतो (२) कूडो.

निस्सार वि. बेकारु, बे सूदो, निसतो.

निस्सीम वि. बे हदि.

निहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

निहित वि. (१) डिनलु (२) रखियलु, धरियलु.

निळंगणी, निळंगी स्त्री. (१) थकु, सुस्ती, आलिणु (२) निंड.

निळंबी स्त्री नार-गुलीअ जो वणु.

निळा वि. (१) नीलो, नीरो (रंगु) (२) नाजुकु, नरमु.

निळाहिरवा वि. बदि रंगु.

निक्षिप्त [सं] वि. (१) उछिलियलु (२) गिरिवी रखियलु.

निक्षी स्त्री. सख्ती. निक्षीचा वि. सख्नु, कठोर सुभाज जो.

निक्षून क्रि.वि. चटीअ तरह, साफु साफु, ताकीद कंदे.

निक्षेप [सं] पु. (१) अमानत, गिरिवी रखियल शङ् (२)

रखणु (३) पूरियलु धनु (४) त्यागु. निक्षेपणे-स.क्रि.

(१) फिटी करणु (२) रखणु (३) पूरे रखणु.

निक्षेपी वि. बुधो अणबुधो कंदडु.

नी उ.अ. ऐं.

नीच [सं] वि. (१) नीचु, कमीणो (२) हल्को, ओछो (३)

बिंदिरो.

नीज स्त्री. (१) निड (२) सिक.

नीट वि. (१) सिधो (२) पूरो (३) बराबरि, ठीकु. नीटनेटका

वि. साफु सुथिरो, ठाहूको, सुठो, ठहियलु ठुकियलु.

नीति-ती [सं] स्त्री. (१) नीती (२) सदाचार, सुठी हलति

(३) काइदो, नियमु. नीतिमत्ता स्त्री. सदाचार,

इखलाकु. नीतिशास्त्र न. नीतीअ जो बयानु ऐं

छंडछाण कंदडु शास्त्रु.

नीर [सं] न. नीरु, पाणी.

नीर पु. भनु, मछियूं फासाइण जो वडो जारु-रछु.

नीरस [सं] वि. निरसु, बेरसो, बे सवादु, फिको.

नीरांजन न. डिंसो 'निरांजन'.

नील पु. नीरो रंगु. वि. नीरो. नील प्रत स्त्री. (इं) 'ब्ल्यू प्रिंट'.

नील, नीलमणी [सं] पु. नीलमु. नीलकंठ पु. (१) नीलिकंठु,

शंकर (२) मोरु. नीलोत्पल न. नीरे रंग जो कमलु

गुलु.

नीलांजन [सं] न. (१) तूतियो (२) सूरिमो.

नीलिमा पु. नीराणि.

नीळ स्त्री. नीलु, नीरु, गुली, गुलीअ जो वणु.

नुकता क्रि.वि. एतिरे में, इझो, हाणेई.

नुकसान [अ] स्त्री. नुक्सानु.

नुक्ता [अ] पु. (१) चुटिको, लतीफो (२) इलाजु, उपाजु

(३) नुक्तो, बुडी (४) नय (उठ जी).

नुक्ता क्रि.वि. एतिरे में, इझो, हाणेई.

नुनी, नुंगी स्त्री. लली.

नुपकर वि. कमिजोरु.

नुपेक्षा स्त्री. ध्यानु डियणु, लख, ख्यालु (करणु).

नुमगणे अ.क्रि. गाइबु थियणु, गुमु थियणु.

नुमजणे अ.क्रि. (१) न समुझणु (२) लिंकलु हुअणु.

नुसत्ता, नुस्ता क्रि.वि. सिर्फि, फकति, रुगो, निलो.

नुस्कान न.स्त्री. नुक्सानु.

नूतन [सं] वि. (१) नओं (२) ताजो (३) जुवानु (४)

अजीबु (५) हाणोको. नूतनीकरणस न. नओं कराइणु,

बदिलाइणु, (इं) 'रिन्यूअल'.

नूपुर [सं] पु.न. मूरो, छेरि.

नूर पु. (१) नूरु, रोशिनी (२) तेजु, चिमिको (३) शानु

शौकत.

नृत्य [सं] न. नाचु.

नृप, नृपती [सं] पु. राजा.

नृशंस [सं] वि. निर्दई, कठोर.

नृसिंह पु. डिंसो 'नरसिंह'.

ने उ.उ. ऐं.

ने आण स्त्री. खणुपाह, खणी अचणु वणणु.

नेक [फा] वि. (१) नेकु, सचो, ईमानदार (२) लाइकु.

नेकजात वि. ईमानदार. नेकनामी स्त्री. नेकनमी.

नेचा पु. परसियानि (बूटो), (इं) 'फर्न'.

नेचा [फा] पु. हुके जो डिघो नडु.

नेट पु. (१) कोशशि (२) जोरु, ताकत (३) हिमथ (४)

आधार (५) उदमु (६) आकडि. नेटक वि. (१)

जोरदार, पके इरादे वारो, मंडी. नेटाचा वि. जोरदार.

नेटाबाभु. टेक, आधार, हिमायत.

नेटक, नेटका वि. (१) सुहिणो, ठाहूको (२) सिधो (३)

तरतीबवारि.

नेटणे स.क्रि. उदमु करणु, सख्नु कोशशि या जफाकशी करणु.

नेडे-ढे न. (१) नाको, पाखो, सुईअ जो टुंगिडो (२) आधार,

अझो (३) हिमायत.

नेण [सं] न. अग्यानु. वि. अग्यानी, अणजाणु. नेणेपण न. न

जाणणु, अग्यानु.

नेणणे अ.क्रि. (१) न जाणणु, न समुझणु. नेणता वि. (१)

अणजाणु, अबोझु (२) सेखिडियातु, नओं, मूर्ख.

नेणीव स्त्री. (१) बे खबरी, अणजाणाई (२) अग्यानु.

नेणे स.क्रि. (१) निअणु, निहणु, खणी वणणु, खणणु (२)

वठी वगणु, रस्तो डेखारणु.

नेत स्त्री. (१) नियत (२) सचाई, ईमानदारी.

नेता [सं] पु. नेता, अगुवानु, बानीकारु, लीडर. नेतृत्व,
नेतेपण न. (१) कारोबार, बंदोबस्तु (२) अगुवानी.

नेति [सं] अ. इएँ न, इएँ नाहे.

नेत्र [सं] पु.न. नेतिरु, नेणु, अखि. नेत्रगोलक पु. तारो
(अखि जो), दोड़ो. नेत्रचिकित्साशास्त्र न. (इं)
'ऑपथइमॉलाजी'. नेत्रतारका स्त्री. अखि जी
माणिकी. नेत्रपटल न. अखि जो फुलो, (इं)
'नेब्यूला'. नेत्रपल्लवी-पालवी स्त्री. (१) अखियुनि जे
इशारनि जी बोली (२) मेछ, अखि भगणु. नेत्रांजन
न. कजलु, सुरिमो. नेत्रोन्मीलन न. अखियूं खुलणु.

नेपथ्य [सं] न. (१) रंगमंच ते नाटक जे पुठियां वारो पर्दो,
मन्जूरु, 'सीन' (२) नाटक जे पर्दे पुठियां कलाकारनि
लाइ वेसु बदिलाइण वगेरह जी कोठी (३) सजावट.

नेपा, नेफा [फा] पु. (अगटू विक्षण लाइ) उब्दाणो.

नेपाळ वि. सिधी-लसी (जमीन).

नेपाळणे स.क्रि. (१) सिधी ऐं लसी करणु (जमीन), लसारणु
(२) महटणु.

नेफा [फा] पु. उब्दाणो.

नेभळट [सं] वि. (१) दुंबो, गदिलो (२) कमिजोरु, नामदुं.

नेभळा पु. थुल्हो ऐं कमिजोरु, फेफो, गीदी.

नेम [सं] पु. (१) नेमु, नियमु (२) निशानो (बंदूक-तीर
जो). नेम मारणे चुटणु, निशानो हणणु. नेमधर्म पु.
नेमु धर्म. नेमक वि. नेमी, नेम सां हलंदडु. नेमका वि.
पूरो पूरो, तुजि जूरुतर जेतिरो. क्रि.वि. वक्त ते.

नेमणे [सं] स.क्रि. (१) मुकररु करणु (२) दुंबणु, पूरणु,
खोइणु (३) तैइ करणु (४) थाफणु. नेमलेला वि.
मुकररु कयलु, थाफियलु.

नेमणूक स्त्री. मुकररी, योजना.

नेमस्त [सं] वि. (१) विचोलो, विचूलो (२) नेमी, नेम सां
हलंदडु (३) नरमु दिलि (४) 'लिबरल' (पार्टी)
(५) तरक्कीपसंदि (६) पूरो पुनो. नेमस्त करणे क्रि.
पक करणु, तैइ करणु.

नेमी वि. मुकररु कयलु.

नेमी स्त्री. पाटो (फीथे जो).

नेवर पु. घोड़े जे पेर जो मुरो, मुरे खे ब्रधण जो पटो, मुठियो.
नेसणे स.क्रि. पाइणु (कपिड़ा), पहिरणु, वेइहणु. नेसविणे
स.क्रि. पाराइणु (कपिड़ा).

नेसू न. पाइण जो या पातलु कपिड़ो, वगो.

नेहटणे अ.क्रि. (१) वेशो अचणु, मयां अची कइकणु (२)
गपागीह में विहणु (३) तकड़ि हुअणु (४) दबिणु.

नेहमी [सं] क्रि.वि. (१) सदाई, हमेशह (२) नेमसां.

नेहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

नैऋत्य स्त्री. इखण ओलहु तर्फु.

नैतिक [सं] वि. (१) नीताइतो, नीतीअ जो, इखलाकी.

नैपुण्य [सं] न. लियाकत, काबिलियत.

नैमित्तिक [सं] वि. (१) कारणि, सबबी, इतफाकी (२) व्रत
या ढिण जे मोक्ए ते करण जो. नैमित्तिक रजा स्त्री.
इतफाकी मोकल, (इं) 'कइज्युअल् लीव्'.

नैय्यायिक [सं] वि. न्यायशास्त्र जो पोइलगु, तर्कशास्त्री.

नैराश्य [सं] न. निराशा.

नैवेद्य [सं] न.पु. ईश्वर खे अर्पणु करण जो प्रसादु, भोगु.

नैष्ठिक [सं] वि. (१) विश्वास-सर्धा वारो, सर्धा सां (२)
सख्खु ऐं पाइबंदीअ वारो.

नैसर्गिक [सं] वि. (१) कुदिरती (२) सुभावीकु.

नोक न. (१) नोक, चुहिब (२) राजु (३) डंगु, नमूनो (४)
ठठु (५) टोक, तअनो.

नोकर पु. नौकर, चाकर. नोकरशाही स्त्री. नौकरशाही.

नौद स्त्री. नूध, दाखिला, दाखिलो. नौदवही स्त्री. दाखिला
जो किताबु, रजिस्तर. नौदणी स्त्री. नूध, दाखिलु
करणु.

नौदणे स.क्रि. नूधणु, दाखिलु करणु.

नोर न. जहाज-बेड़ीअ जो भाड़ो.

नौ [सं] वि. नव (९).

नौ [सं] स्त्री. बेड़ी, बेड़ो, जहाज. नौतल पु. जहाज जो
तख्तो, (इं) 'डेक्'. नौदल न. नौसेना स्त्री. आरमार,
दर्याही लश्कर, (इं) 'नेवी'. नौ परिवहन न. जहाज
रानी, दर्याई सफर. नौबंद पु. पगहु, लंगरु. नौभरण
न. नौप्रेष पु. चलकत, जहाज में मालु चाइहणु.

नौरजू स्त्री. छात्राहियूं, पोठियूं (जहाज जूं).

नौका [सं] स्त्री. नौक, ब्रेडी. नौकांग न. कण्ठो (जहाज जो). नौकानयन न. जहाजरानी, दर्याई सफर.
नौकाभंग प. कौंचु.

नौबत [अ] स्त्री. (१) नौबत, मुसीबत (२) वडो नगारो.

न्यस्त [सं] वि. फिट्टी कयलु, उछिलायलु.

न्यहारी, न्याहरी स्त्री. नेरणि, नास्तो.

न्यहाळणे स.क्रि. निहारणु, तकणु.

न्याय [सं] पु. (१) निआउ, न्याउ, फैसिलो (२) ढंगु, नेमु, सिरिस्तो (३) अंदाजु (४) नीती, सदाचार.
न्यायमंडळ न. न्यायमंडलु. न्यायमूर्ती पु. जजु, मुन्सिफु. न्यायसंगत वि. काइदे मूजिबि, जाइजु.
न्यायाधीश पु. जजु. न्यायालय न. अदालतखानो, कोरटि. न्यायाधिकरण न. न्यायसभा, मसुनद अदालत, (इं) 'ट्रिब्यूनल'. न्याय्य वि. वाजिबी.

न्यास पु. (१) रखणु (२) निशानु, निशानी (३) धरावत (४) सन्यासु (५) त्यागु, सौपणु.

न्यून [सं] वि. (१) घटि (२) कसो, हल्को, घटि दर्जे वारो (३) लुंडो, नंढो. न्यूनता स्त्री. घटिताई, कमी.
न्यूनगंड पु. घटिताईअ जी भावना, 'इन्फीरिअॅरिटी कॉम्प्लेक्स'. न्यून मूल्य न. घटि अधु. न्यून मूल्यांकन न. घटि मुल्लु. न्यूनाधिक वि. घटि वधि.

न्याण डिसो 'नहाण'.

न्याणणे स.क्रि. सनानु कराइणु.

न्याणी स्त्री. सनानु घर.

न्याणे अ.क्रि. सनानु करणु.

न्यावी पु. नाई, हजामु.

न्यावेर [सं] न. विधवा जी शादी, विधवा सां शादी.

न्येनो पु. अग्यानी, अणजाणु.

प

प मराठी वर्णमाला जो एकीहों इर्फु सहीइ.

प [सं] वि. (१) पालींदडु, बचाउ कंदडु (२) पीअंदडु.

पईलवान पु. पहिलवानु.

पंक [सं] पु. गप. पंकज न. कमलु.

पंक पु. चाश.

पकड, पक्कड [हिं] स्त्री. (१) पकडि, कब्जो (२) असुर (३) (कोका कढण जी) पकड़ (४) समुझण जी शक्ती.

पकडणे [हिं] स.क्रि. पकिड़णु, झलणु, गिरफ्तार करणु.

पकोडा-डी [हिं.सं] पु.स्त्री. पकोड़ो.

पक्का वि. (१) पको (२) पकलु, रसियलु (३) रघलु (४) मजिबूतु (५) चालाकु, होशियार (६) जटाउ कंदडु, पको.

पंक्ति, पंक्ती [सं] स्त्री. (१) पंगति, कृतार (२) सिट (३) पंगति (रोटीअ जी). पंक्तिार वि. पंगति में वेही खाईदडु. पंक्तिपठान-बारगीर पु. (१) रोटी खाराए

नौकरीअ ते रखियलु घोड़ेसुवार (२) आलिसी, टोटी. पंक्तिपावन वि. पंगति में वेही रेटी खाइण लाइकु. पंक्तिप्रपंच पु. पंगति में वेठल माणहुनि खे परछण वक्ति पासि छातरी करणु, भेदभाउ करणु. पंक्तिबाह्य -भ्रष्ट वि. पंगति सां गडु वेही रोटी खाइण लाइ ना लाइकु. पंक्तिभाऊ पु. हिक थालीअ में गडु खाईदडु -गहिरो दोस्तु. पंक्तिव्यवहार पु. गडिजी खाइणु.

पक्व [सं] वि. (१) पकलु, रसियलु (२) रघलु (३) बालगु (४) रसीदो (५) आजिमूदिगार. पक्वान्न न. पकवानु, मिठाई. पक्वाशय पु. मज्दो, पेटु, ओक्षिरी. पक्वीभवन न. पचण-रसण जी हालति.

पक्वाशी स्त्री. लोह जी शीख.

पख, पंख [सं] पु. पंखु, पखु, पर (२) खंभु, पंखु.

पखरडा, पखळ, पखाडा पु.स्त्री. पखेइण या डिइण पखेइण जी हालति.

पखरणे स.क्रि. पखेड़णु.

पखावज [हिं] पु. पखावज, ढोलक.

पंखा [सं] पु. पंखो, विविणो.

पखाल स्त्री. पखाल. पखाल्या वि. पखाली.

पग न. (१) पगु, पेरु (२) कदमु (३) राजु (४) खानो, घर (शतरंज जो). पगी घरणे गाल्हाङ्ग में पकिङ्गु.

पगडबंद पु. पग बुधण जो धंधो कंदडुशखु.

पगडा पु. (१) ढारे जे मथां वारी हिक बुडी (२) असुर, प्रभाउ (३) कब्जो.

पगडी स्त्री. पगिडी, पग. पगडी फिरविणे टोपी फेराङ्गु.

पंगत स्त्री. पंगति, भोजनु लाड वेठल माणहुनि जी कतार.

पगार पु. पधार.

पगार पु. हुड्ही, हुंटी, नंटी बेडी.

पगिस्त वि. (१) लंगिडो, मंडो (२) पर वसि.

पंगु-गू [सं] वि. (१) मंडो, लंगिडो, जडो (२) हीणो, बे वसि, गरीबु, लाचार.

पंघणे न. झूटो. अ.क्रि. झूटा खाङ्गु.

पघळ वि. वेकिरो, कुशादो, शाही.

पघळणे अ.क्रि. (१) पघिरिजणु, रिजणु, पघिरणु (२) दिलि भिजणु (३) वेकिरो थियणु.

पघा [सं] पु. सांचो (सोनारे जो).

पंच [सं] पु. पंचु, पैचु, अमीनु, फैसिलो कंदडु. पंचकयास पु. पैचनि जो फैसिलो-रायो. पंचनामा पु. पैचनि जे सामुहं कयल जाच जी दाखिला. पंचाईत, पंचायत स्त्री. (१) पंचाड्ति, पैचाति, टिआकुडी (२) पंचनि जो फैसिलो (३) मुकदिमो (४) अडिचणि (५) झगिडो (६) डुकर (७) बिगाडो (कम जो) (८) पैचाति.

पंच [सं] वि. पंज (५). पंचकल्याण वि. पंजिकल्याणु (घोडो). पंचकोण पु. पंजकुंडो. पंचतत्त्व न. पंज तत-धरती, बाहि, पाणी, हवा ऐं आकासु. पंचपक्वान्ने न.ब.व. पंज त्जाम, सत रखी. पंचपात्र न. पाणी पिअण जो नंदिडो ऐं उभो बर्तनु. पंचप्राण पु. पंज प्राण (-प्राण, अपान, व्यान, उदान ऐं समान). पंचमहाभूते न.ब.व. डिसो 'पंचतत्त्व'. पंचमुख पु. (१) शंकर (२) शीहुं. पंचराशिक न. पंजरकिमी

(हिसाबु). पंचविशी स्त्री. पंजिवीहनि सालनि जी जमिरि. पंचवीस वि. पंजिवीह (२५). पंचविसावा वि. पंजिवीहों. पंजहत्यारी वि. (१) पंजनि हथियारनि वारो (सिपाही) (२) काबिलु. पंचानन पु. (१) शंकर (२) शीहुं. पंचामृत न. खीरु-डही-गीहु-मखी-खंडु-इनहनि पंजनि शयुनि जी मिलावत वारी शैड्. पंचारती स्त्री. पंजनि डीअनि जी आरती. पंचाक्षरी पु. झाडो, झाड विशंदडु. पंचीकरण न. पंजनि तत्त्वनि मां (धरती, बाहि, पाणी, हवा, आकासु) हर हिक जो घटि वधि हिसो खणी उनहनि जे मिलावत मां नई शैड् तयारु थियणु, (इं) 'क्विट्यूलीकेशन'. पंचीकृत वि. पंज मूलतत्त्व गडु थियल हालति. पंचेचाळ, पंचेचाळीस वि. पंजेतालीह (४५). पंच्याऐंशी, पंच्याशी वि. पंजासी (८५). पंच्याणव वि. पंजानवे (९५). पंच्याहत्तर वि. पंजहतरि (७५).

पंचक न. (१) पंजनि जी टोली (२) पंजिकूं.

पंचकळ वि. (१) फाहिशु, बेहूदो (२) निसतो, अणसवादी.

पचणे अ.क्रि. (१) पचणु, रधिजणु (२) पचणु, हजमु थियणु (३) फबणु. पचविणे स.क्रि. (१) पचाङ्गु, रधणु (२) पचाङ्गु, हजमु करणु (रिश्वत) (३) पचाङ्गु, सहणु (घकु).

पंचत्व न. सरीर जा पंज तत्त्व जुदा जुदा थियणु, मरणु.

पचन न. हाजिमो. पचनी पडणे भाड पवणु.

पचपचीत वि. अणसवादी, फिको, बे रसो, लिसो (खाधो).

पचंबा पु. सांवण जे हर सूमार ते देवता जे मंदर अगियां लगुंदडु मेलो.

पंचम वि. पंजो. पंचम, पंचम स्वर पु. पंचमु, राग जो पंजों सुरु (२) वीणाजी पहिरीं तार (३) बदिनामी (४) तमाकु.

पंचमी स्त्री. (१) पंचमी (२) ग्रामर में पंजी विभक्ती या हालति जरी.

पंचा पु. अंगोछो, नंटी धोती.

पंचांग न. पंचांगु, टिपिणो, जंतिरी.

पंची [सं] स्त्री. डिघो भाषणु.

पच्ची [सं] स्त्री. (१) फज्जीहत, खारी, बदिमानी (२)

ठोली (३) हार, शिकस्त. पच्ची करणे शिकस्त
डियणु, कंधु केराडणु, नीचु निवाडणु.

पछाडणे स.क्रि. (१) पछाडणु, दसणु, हेठि केराडणु (२)
शिकस्त डियणु (३) जिनु लगणु (४) धाड विसणु.

पंज [सं] वि. (१) पंज (५) (२) पंजिसालु, पंजनि सालनि
जो (घोडो).

पंजडी स्त्री. पंजिडी, पंजो (ढारो जो).

पंजा [सं.फा] (१) पंजो (हय जो) (२) चंबो (३) पंजी
(तास जी).

पट [सं] पु. (१) कपिडो, उचो-रंगीनु कपिडो (३) बिसात
(शतरंज) (३) पखिडो, खंभडाटी (४) पर्वो. पटका
पु. (१) पटिको (२) कमरबंदु.

पट वि. ऊंधो. पट काढणे टंग छिके ऊंधो केराडणु (कुर्ती).

पट वि. ऊणि (पाचपट = पंजणो).

पटई स्त्री. तख्तापोशु, काठ जी छिति.

पटकणे स.क्रि. केराडणु, लेटाडणु, दसणु, उछिलाडणु, सटणु.

पटकथा स्त्री. फिल्म जी कहाणी.

पटकन, पटदिशी क्रि.वि. झटि, हिकदमि, तेजीअ सां.

पटकावणे स.क्रि. (१) हिकदमि झलणु-पकिडणु (२) हासुलु
करणु (३) मिरकाडणु.

पटकी स्त्री. वबा, 'कॉलरा' (बीमारी).

पटकोडगा वि. निर्लजो, बे नको, बे मानो.

पटकोडगे न. सुम्हारण खां पोड बि उथी विहंदद गुडी.

पटणे [सं] अ.क्रि. (१) कबूलि थियणु, बासणु (२) वणणु
(३) मन जोगो थियणु (कमु) (४) पवणु (पाण में
पवणु) (५) दिलि सां लगणु.

पटपट, पटपटा क्रि.वि. झटि पटि.

पटल न. (१) पटलु, पर्वो (२) छिति (३) ढकु (४) दज या
बादलनि जो मज्मूओ (५) सिली. पश्चपटल न.
अखि जो छिछिडी पर्वो. पुरःपटल न. अखि जो शफाफु
पर्वो, (इं) 'कॉर्निअ'. पोषकपटल न. अखि जो विचो
मुश्काओ पर्वो, (इं) 'कोराडड'.

पटविणे स.क्रि. (१) मबाडणु, समुसाडणु, बासाडणु (२)
पुअणु (३) कबूलि करणु (४) पताडणु.

पटाईत वि. भडु, माहिरु.

पटांगण न. अडणु, मैदानु.

पटापट क्रि.वि. झटि पटि.

पटासी स्त्री. पटासु, पटासी (काठु छिलण जो ओजारु).

पटु-दू [सं] वि. (१) होशियारु, चालाकु (२) माहिरु, भडु
पटेक्षण न. (इं) 'स्त्रीनिंग' (मेडिसिन्).

पट्ट [सं] पु. (१) पट्ट, रेशमु (२) रेशमी कपिडो (३) पट,
मुख्य (मि. पट्टराणी = पटराणी) (४) गादी, पदिवी
(५) मुटिकु. पट्टराणी स्त्री. पटराणी. पट्ट शिष्य पु.
मुख्य शिषु.

पट्टा पु. (१) पटो (२) पटी (३) पटो, लापे ते डिनलु जमीन
जो टुकरु (४) बिधारी तरार (५) पटो, इजारि पटो,
लापो (इं) 'लीज'. पट्टाईत वि. भडु, माहिरु.
पट्टाधारक पु. पटेदारु, लापे ते खंयल जमीन जो
मालिकु, (इं) 'लीज होल्डर'. पट्टापट्टीचा वि.
पटापटी. पट्टाभिषेक पु. गादी नशीनी, राजतिलकु.
पट्टेदार पु. पटेदारु, इजारतदारु, (इं) 'लीजी'.

पट्टी स्त्री. (१) पटी (कपिडे जी) (२) पटो (जमीन जो)
(३) डंडु (४) फोडी, चन्दो (५) झालरि (६) कतार
(७) पानु (८) माल्हा (गुलनि जी) (९) सचो-शुधि
रेशमु, पट्ट. पट्टीचा वि. माहिरु, काबिलु, अकाबरु,
उत्तमु. विद्वाननि-काबिलनि जी कतार में विहण
लाडकु.

पठडा, पठाडा, पठाडी [सं] वि. बिंदिरो ऐं थुल्हो, डंडो
डौंटो, जांठो, कुशादी पुठीअ वारो. पठाडी गोम स्त्री.
(१) कुशादी पुठीअ वारी सौपेरी (२) वडी भुल.

पठणे [सं] अ.क्रि. पड्हणु, यादि करे चवणु. पठन न. (१)
पड्हणु (२) श्लोकु वगेरह चवणु (३) अभ्यासु
(पड्हणु). पठनीय वि. पड्हण जोगो. पठित वि.
पड्हियलु, यादि कयलु.

पठाण पु. पठाणु.

पठार [सं] न. (१) पोठो, माथिरी, मथाहों पट्ट, पहाड जे
मथां वारो मैदानु (२) ब्रेडे जो तरो (३) शुरूआत
(४) बूरो. पठार घालणे शुरूअ करणु.

पट्टा-ट्ट्या [हिं] वि. पठो, पहलवानु, जांठो, सघारो.

पड न. थल्हो.

पड पु. (१) धागे जी तंदु (२) धागे जो वटु (३) बटियलु सुट.

पड पु. अनु, सीधो.

पड स्त्री. (१) इन्कार, नाकारी, फेटारणु (२) मोट, हार, निउड़त (३) माठि करे विहणु (४) पाठो, गैरि आबाद जमीन (५) किरणु, छणणु (६) वीरानु, सुवो. पडघर न. उजिड़ियलु-वीरानु घर.

पड वि. नाइबु, हय हेमं, बिए दर्जे जो. पडछया स्त्री. (१) पाछो (२) छांव. पडजावई पु. नाठीअ जो भाउ. पडजीभ स्त्री. काकिड़ो (वात जो). पडनाव न. तखलुसु. पडभित स्त्री. मुखु भिति जे बाहिरां वारी बी भिति. पडसाद पु. पड़ाडो, परलाउ. पडशाळ-ला स्त्री. (१) घर जे अगियां ठहियलु बियो नंदिड़ो घर, (इं) 'आऊट हाऊस' (२) डेडी, विरांडो (३) मंदर जे अगियां ठहियल धर्मशाला. पडसरी स्त्री. पाणीअ जे बहुकरे लाइ खोटियल नाली. पडसाळ स्त्री. डिसो 'पडशाळ'. पडसाक्ष स्त्री. ताईदी शाहिदी. पडसाक्षी पु. ताईदी शाहिदु, शाहिद जो शाहिदु.

पडकणे [सं] अ.क्रि. आद-हेर पवणु.

पडका वि. भजंदहु-किरंदहु (घर), डहंदहु.

पडखर वि. (१) बे बाकु (भाषणु).

पडगे-घे न. (१) नगारे जो काठ वारो हेठियों हिसो (२) काठ जो वडो कटोरो.

पडझड स्त्री. (१) हेठि किरियलु या बचियलु गंदु (२) भनुडाह.

पडण [सं] न. (१) अडो, बीहण-आरामु करण जी जाइ (२) चरण लाइ वियल जानिवरनि जे आराम जी जगुह (३) मौसम, मुंद (४) लाही.

पडणे अ.क्रि. (१) किरणु (२) पवणु (३) बंदि थियणु, बीहणु, सको थियणु (४) थियणु, हुअणु (५) इमिलो थियणु (६) घटिजणु (७) जमीन ते पवणु, लेटणु (८) पैसा पवणु (कीमत) (९) लुइहणु (१०) पवति, पवणु (११) लड़ाईअ में शहीदु थियणु (१२) हाराइणु. पडी पडणे (१) गाइबु थियणु (२) विसिरणु (३) नासु थियणु. पडता वि. (१) किरंदहु (२) जवालिय वारो.

पडता काळ-पाया पु. (१) जवालियत (२) गुरीबी. पडीचा आंबा पु. वण मां किरियलु अंबु. पडल्या पडल्या क्रि.वि. लेटी लेटी, लेटण जी हालति में, आराम सां.

पडताळणे स.क्रि. (१) भेटणु (२) चकास करणु (३) तसुदीक करणु (४) वेइहणु (५) लाहिणु (ओघरि). पडताळणी स्त्री. तसुदीक.

पडताळा पु. (१) पड्ताल, चकास (२) भेट (३) तसुदीक (४) आजिमाइश.

पडद स्त्री. पर्दो. पडदपोशी स्त्री. (१) पर्दो, लिक (२) एकांतु (३) पर्दे जी रसम.

पडदळ न. सामानु, सामानु सड़ो.

पडद-दाळे न. परतलो, इमाइलु (तरारि जो), तरार अटिकाइण जो पटो.

पडदा [फा] पु. (१) पर्दो (कपिड़े जो) (२) घूघटु (३) अखि जो पर्दो (४) शिली (५) एकांतु (६) लिक (७) रोक (८) नाटक जो पर्दो.

पडदी स्त्री. (१) पड्दी, पर्दी, सन्ही भिति (२) वीरी, वीअरी, (इं) 'पार्टीशन वॉल'.

पडप न. (१) लाडु (२) साराह (३) पासिखातरी (४) कूड़ो ठठु-रअबु (५) नवाणि, अजीबाई.

पडपेठ स्त्री. (१) सारी हकीकत (२) नसुलु.

पडवळ स्त्री. खडूतिरी, खडूतिडी (भाजी).

पडवी स्त्री. (१) विरांडो (२) बाहिरि वधायल छिति (३) सुफो (४) छनो (५) छज्जिहरी.

पडशी स्त्री. खुरजीन, बि मुंहीं गोथिरी.

पडसे [सं] न. जुकामु.

पडळ [सं] न. (१) अखि जो मोतियो, फुलो (२) पर्दो, ढकु.

पडाव पु. (१) पड़ाउ, छांविणी (२) बेडी, मछुओ, जहाज तां मालु लाहिणी बेडी.

पंडित [सं] पु. (१) पंडितु, पंडतु (२) विद्वानु (३) क्राबिलु. पंडित, पंडीत वि. (१) खराबो, न पोखण जहिडी (जमीन) (२) खाली, कम में न आंदल (शैइ).

पडिभार पु. (१) सझाई (२) आधार (३) वडाई.

पडीक वि. (१) खराबो, न पोखण जहिडी (जमीन),

वराङ्गी, साहीअ में छडियल (जमीन) (२) बे कार,
कम में न ईदङ (शैङ्ग).

पंङ्गु, पंङ्गुरोग [सं] पु. (१) रत पौणाई, रतु घटिजी ववण करे
चमिई अछी धी ववण जी बीमारी.

पढोशी-सी पु. पाङ्गिसिरी.

पढोसा [सं] पु. (१) हिकजहिङाई, मुशाबिहत, भेट (२)
आजिमाङ्ग (३) पाङ्गो. पढोसा पाहणे भेट करणु.

पढणे [सं] अ.स.क्रि. (१) पङ्गु, अभ्यासु करणु (२) यादि
करणु (३) बुधाङ्गु.

पढणे [सं] न. (१) पङ्गु (२) विद्या, ग्यानु, सिख्या.
पढतमूर्ख वि. पङ्गियलु पर बे अकुलु. पढयंता वि.
(१) लाङ्गुलो (२) पङ्गियलु. पढीक वि. विद्वानु,
पङ्गियलु गङ्गियलु.

पढविणे स.क्रि. पाङ्गु, सेखारणु.

पंढरी स्त्री. पंढरपुरि शहर, पंढरपुरि जी यात्रा करणु.

पंढरीची वारी स्त्री. (१) पंढरपुरि जे बिठोबा जे दर्शन
लाङ्ग नेम सां ववणु (२) अजाया पंघ, वरी वरी कयल
गाल्हि जहिं मां कुसु बि हासुलु न थिए.

पढळ न. शंभ.

पढियंता, पढिया [सं] वि. लाङ्गुलो, सिकीलघो, प्यारो.

पण पु. (१) पणु, शर्त (२) प्रणु, प्रतिग्या (३) वचनु (४)
जुवानी, जोभनु (५) बाजी. पणात येणे जुवानीअ में
अचणु. पणास लावणे बाजी लगाङ्गु.

पण [सं] उ.अ. (१) पिणु, बि (२) पर, लेकिन.

पण-पुणि मि. (लहानपण = नंदपुणि).

पणजा पु. (१) पङ्गु डाङ्गो (२) पङ्गनानो.

पणजी स्त्री. (१) पङ्गुडाङ्गी (२) पङ्गनानी.

पणत-ती [सं] स्त्री. पङ्गपोटी.

पणती स्त्री. डीओ.

पणतू पु. पङ्गपोटी, परपोटी.

पणपणे अ.क्रि. वधणु, वधणु वीझणु.

पणित [सं] वि. वचनु डिनलु, ज़बान कयलु.

पण्य [सं] वि. विकिरेलाङ्ग जोगो, विकिरे जो.

पण्यांगना [सं] स्त्री. कबिरी, वेश्या.

पत स्त्री. पति, इजत, (इं) 'क्रेडिट'. पतकर्ज न. (इं)

'कङ्क क्रेडिट'. पतपेडी स्त्री. (इं) 'बङ्क'.

पंत पु. इजतवारी पदवी. पंतप्रधान पु. मुख्य वजीर.

पतक पु.न. सौ घोड़ेसुवारनि जो टोलो-जधो.

पतकरणे स.क्रि. (१) कबूलि करणु (२) ज़िमो खणणु, सिर
ते खणणु.

पतंग पु. (१) पतंगु (कीङ्गो) (२) लगङ्गु (३) भंभूरी.

पतन न. (१) ज़वालियत (२) किरणु (३) लहणु (४)
नासु, मौतु. पतन किरण पु. (इं) 'इन्सिडेंट रे', मथां
पवंदङ्गु किरणो.

पताक-का स्त्री. (१) निशानी, निशानु (२) झंडो.

पति, पती [सं] पु. (१) पती, मुडिसु (२) मालिकु, स्वामी
(३) अगुवानु. पतिबंता वि. सुहागिणि. पतिव्रता स्त्री.
पतीव्रता औरत.

पतित [सं] वि. पतितु, किरियलु, भ्रष्ट, पापी, नीच.
पतितपावन वि. पापीअ खे पवित्रु कंदङ्गु (ईश्वर).
पतितोद्धार पु. पापियुनि जो उधारु-मोखु.

पंतोजी पु. मास्तर.

पत्ता पु. (१) पतो, जाच, खबर, ज़ाण (२) सगु, गोल्हा
(३) पतो, सरनामो, (इं) 'अङ्ग्रेस' (४)
मङ्गलूमियत.

पत्ता पु. (१) तमाक जो साओ पनु (२) तास जो) पतो.

पत्ती [सं] स्त्री. फौज जी नंदिङ्गी टोली.

पत्ती [सं] स्त्री. (१) (वण जो) पनु (२) भंग जा पन. पत्ती
चहा पु. पननि वारी-पननि जी चाहि.

पत्थर [सं हिं] पु. पथर.

पत्नी [सं] स्त्री. पत्नी, ज़ाल.

पत्र [सं] न. (१) पतिरु, चिठी (२) (वण जो) पनु (३)

पनो, कागजु (४) पंखुङ्गी (५) धातूअ जो पत्रो (६)

अखबार (७) लिखियलु कागजु (८) दाखिला.

पत्रकार पु. अखबार निवीसु, मुहतमिम. पत्र दर्शनी

क्रि.वि. चिठी डिसण शर्ति. पत्रद्वारा क्रि.वि.

खत-चिठीअ मङ्गुरफ्त-द्वारा, चिठीअ रस्ते.

पत्रव्यवहार पु. लिखपङ्गु, वहीवाट.

पत्रक [सं] न. (१) लिखियलु-किताब जो पनो (२) पत्रकु

पधरनामो (३) इश्तहारी पत्रु-कागजु.

पत्रा पु. पत्रो (धातूअ जो).

पत्रावळ [सं] स्त्री. पातल.

पत्रिका [सं] स्त्री. (१) जनमपत्री, छठी (२) महूरत जो कागज, शादीअ जो नीड पत्र.

पत्री स्त्री. (१) जाइत्री (२) पनु-पन.

पथ [सं] पु. (१) पथु, रस्तो (२) वाट (३) रीति, हलति.

पथकर पु. रस्ते जी चूंगी-महिसूलु, (इं) 'टोल', 'टोल टङ्क्स'. पथदर्शक पु. सूंहों, (इं) 'गार्ड', 'पाइलट'.

पंथ [सं] पु. (१) पथु, राह, रस्तो (२) रीति, ढंग (३) पंथु, धर्मी मतो. पंथास लागणे (१) को कमु चडीअ तरह हलणु (२) मरण ते हुअणु. पंथास पोहोचणे मरणु.

पंथी वि. पंथ-संप्रदाय जो (-पोइलगु).

पथक न. (१) टोली, जथो (२) फौज जी टोली, घोडेसुवारनि जी टोली.

पथिक [सं] पु. राहगीर, मुसाफिर.

पथ्य [सं] न. (१) पथु, किरी, किरीअ जो खाधो (२) किरीअ जो शास्त्र. वि. (१) फाइदेवारो (२) किरीअवारो, परहेजी. पथ्यकारक वि. फाइदेवारो, भलाईअ जो. पथ्यकरी वि. किरी कंदडु, किरयाइतो, पहरेजरारु. पथ्यपाणी न. बीमार जी संभाल, किरीअ जो बंदोबस्तु. पथ्याचा वि. (१) फाइदेवारो, भाइ पवंदडु (२) किरीअ जो. पथ्यावर पडणे क्रि. फाइदे में-फाइदेवारो थियणु.

पद [सं] न. (१) पेरु, कदमु (२) पदवी, दर्जो (३) पदु (४) सजो लफ्जु (५) जुजो (हिसाबनि में) (६) गीतु (७) अहमियत (८) मोक्खो (९) दागु, चिटो (१०) ब्रियो मूलु (हिसाबनि में) (११) ईश्वर. पदकूर्च पु. मुरो (पेर जो). पद चिन्ह न. पेरो, पेरनि जा निशान. पदच्युत-भ्रष्ट वि. दर्जे तां किरियलु. पदनाम न. पद या दर्जे जो नालो. पदनामकोश पु. राजकारोबार में इस्तअमालु थींदड लफ्जुनि जो कोशु. पदमुद्रा स्त्री. पेरो, पेर जो निशानु. पदयोजना-रचना स्त्री. कविता में लफ्जुनि जी रचना. पदशः क्रि.वि. सिलिसिलेवारि, दर्जे ब दर्जे. पदांबुज, पदाब्ज न. चरन कमल. पदोपदी क्रि.वि. (१) कदम कदम ते (२) हर

घडीअ, बारि बारि, हर हर.

पदक [सं] न. (१) बिलो, (इं) 'मेडल' (२) हिक मिठाई.

पदर [सं] पु. (१) पांडु, पलउ (२) कुंड (३) किनारी (४) रिस्तो (५) कब्जो (६) असो (७) माइटी (८) तहु (९) रजो, पोती (१०) लुपडो. पदर उत्तरणे विधवा थियणु. पदरचे खाणे पंहिजीअ हड जो खाइणु. पदर खोचणे कम सां लगणु. पदर घालणे ढकु ढकणु-विशणु. पदरचे घालणे पंहिजे खीसे मां-हड मां विशणु, लूणु मिर्च विशणु. पदर पसरणे पलउ झलणु, लीलाइणु. पदर फाइन देणे तलाकु डियणु. पदर येणे छोकिरि सामाइजणु, पहिरियो भेरो कपिडा अचणु. पदर सारणे तरफदारी करणु. पदरात घालणे धीउ डियणु. पदरात घेणे (१) शोलीअ में वठणु (२) मळणु, कबूलणु (३) असो डियणु. पदराला खार लागणे घाटो पवणु. पदराला गाठ मारणे पलअ में गुंढि बुधणु. पदरी असणे नौकिरिअ-असे में हुअणु. पदरी धरणे चोर खे चोरी कंदे पकिइणु. पदरी पडणे (१) पलइ पवणु, हिसे में अचणु (२) पारि पवणु. पदरी बांधणे शैइ ज़ोरीअ खणाइणु. पदरी माप घालणे खातिरी डियारणु. पदरचा वि. पंहिजो, खीसे जो, हड जो.

पदविका स्त्री. (इं) 'डिप्लोमा'.

पदवी [सं] स्त्री. (१) पदवी, पदु, दर्जो (२) खिताबु, लकबु (३) राह, रस्तो (४) नामूसु. पदवीदान समारंभ पु. (इं) 'कॉन्वोकेशन'. पदवीधर पु. (इं) 'ग्रैज्युएट'. पदव्युत्तर वि. (इं) 'पोस्ट ग्रैज्युएट'.

पदार्थ [सं] पु. (१) शइ, चीज, मायो, (इं) 'मट्टर' (२) तअामु (३) लाइकी (४) जिन्स (५) जुमिले जो मतिलबु. पदार्थविज्ञान न. पदारथ विद्या, इल्मु तबई, (इं) 'फिज़िक्स'.

पदावली स्त्री. मुहाविरों, इर्फु.

पध्दत, पध्दति-ती [सं] स्त्री. (१) तरीको, ढंग, लहजो (२) राह (३) क़तार, सिट.

पध्दतवार, पध्दतशीर क्रि.वि. तरतीब वारि, बाकाइदे, रीति सां, ढंग सां. वि. सिजलाइतो, सिटाइतो, बातरीतीब.

पदम [सं] न. (१) पदमु, कमलु (मुलु) (२) पदमु, सौ
किरोड़. पदमनाभ पु. विष्णू भगवानु. पदमपुष्प पु.
चंचलु (पखी). पदमहस्त वि. भागवारो. पदमाकर पु.
कमलनि जो तलाउ, कमलनि जो मज्जूओ. पदमासन
पु. (१) ब्रह्मदेवु (२) पदम आसणु.

पद्मा स्त्री. लछिमी देवी, लक्ष्मी.

पद्मिनी [सं] स्त्री. पदिमणी, सुहिण औरत.

पद्य [सं] न. नज्जुमु, पदु, कविता.

पंधरा [सं] वि. पंधिरहं (१५). पंधरबडा पु. बि हफ्तो, पखु.

पंधरे न. उत्तमु सोनु.

पनाळ, पन्हाळ पु. नालो (पाणीअ जो), नंड, नहरि, वाहु.

पनेर, पनीर [फा] स्त्री. पनीरु (खीर जो).

पन्नाग [सं] पु. नांगु.

पन्ना [सं] पु. जुमुर्दु.

पन्नास [सं] वि. पंजाहु (५०). पन्नाशी स्त्री. पंजाह सालनि
जी ज़मिरि.

पन्हाळ पु. नारो (पाणीअ जो वहुकरे लाइ). पन्हाळी,
पन्हाळीदार वि. नारीदार.

पन्हा [फा] पु. (कपिडे जो) पनो, बरु.

पन्हे न. अंबिडीअ जो घाटो शर्बतु. (ओबारियल अंबिडीअ
जी गुरु कढी उनमें खंडु फोटा मिलाए ठहियलु).

पन्हेरी स्त्री. (१) बिए हंधि पोखण लाइ पटे रखियल बूटा
(२) प्याऊ, पाणी पीअण जो हंधु.

पपई, पपय्या स्त्री. पु. पपयो.

पपनस, पोपनीस न. पु. पपिनसु (फलु).

पय [सं] न. (१) पाणी (२) खीरु. पयस्विनी स्त्री. (१) खीरु
डींदइ गांड-मेंहिं (२) नदी. पयोद पु. बादलु. पयोघर
पु. (१) स्तनु, बुबो (३) बादलु. पयोधी पु. समुंडु.

पर पु. परु, खंभु. पर फुटणे (१) पर निकिरणु (२) पर
कढणु, सामाइजणु (३) आधारु मिलणु. पराचा
काबळा करणे वधाउ करणु, तीलीअ मां थंभु बणाइणु,
गाल्हि मां गाल्होडो करणु.

पर, परी [सं] स्त्री. परि, रीति, चालि, ढंगु, हलति. परीचा
वि. अजीबु, खासि. परी प्रकारचा क्रि.वि. घणनि ई
किस्मनि जो, जुदा जुदा किस्मनि जो.

पर [सं] अ. पर, पुणि, तडहिं वि.

पर [सं] न. (१) ईश्वरु, ब्रह्म (२) शैइ (३) दुश्मनु. वि.
(१) पर, बियो (२) पराओ (३) अगियो, पोया (४)
उत्तमु, सुठो (५) ऊचो, अजलॉ. परका वि. पराओ,
धारियो, परेचो. परकाई स्त्री. धारियाई. परकाया
प्रवेश पु. बिए जे शरीर में घिइणु. परकीय वि. (१)
पराओ, धारियो (२) बिए जो. परकीया स्त्री. बिए जी
जाल, पराई जाल. परगती स्त्री. सुर्गु. परगमन न.
विभिचारु. परचक्र न. धारियनि जो ह्मिलो. परजीवी
वि. बिए जे आधार ते जीअंदहु. परतंत्र वि. गुलामु.
परतत्त्व न. ब्रह्म. परत्व न. (१) धरियाई (२) दूरी,
मुफासिलो. परदार न. पराओ दरु, विभिचारु. परदारा
स्त्री. बिए जी जाल, पराई जाल. परदेश पु. परदेसु,
परडेहु. परदेशी पु. परदेसी, परडेही. परधारणिणा वि.
बिए खेई कमु ईदहु. परपांडित्य न. बिए खे उपदेशु
करणु. परपीडा स्त्री. बिए जो दुखु, बिए खे रंजाइणु.
परपुष्प पु. (१) पराओ मर्दु-माण्ह (२) ईश्वर.
परपूर्व-स्त्री स्त्री. विभिचारी औरत. परबुद्धी स्त्री.
पराई मति. वि. परमतिइयो. परभृत वि. बिए जे
आधार ते जीअंदहु-पलिजंदहु (कांउ). परमार्ग पु.
ईश्वर जो रस्तो, परमार्थ. पररत वि. विभिचारी.
परराज्य न. धारियनि जो राजु. परराष्ट्रीय वि.
परडेही. परलोकवासी होणे क्रि. मरणु, गुजारे ववणु,
सुर्गवासु थियणु. परवशता स्त्री. बेवसी, लाचारी,
गुलामी. परवस्तू स्त्री. उची शैइ. परस्व न. बिए जी
मिलिकयत.

परघर पु. पड़ो, घाघिरो.

परगणा [फा] पु. (१) परगिणो (२) कम जो फहिलाउ.

परचुंडी स्त्री. मूडी.

परचुरण न. (१) रेजो (२) भगल टुटल जेवर (३) परचूणि.

परज पु. तलवार वगेरह जी मुठि-हथ्यो. परजणे स.अ.क्रि.
फेराइणु (तरारि), हत्या करणु, मारणु.

परटीण स्त्री. (१) घोबिणि, घोबियाणी, खटियाणी (२)
खटियाणी (पखी).

परटीस क्रि.वि. घोबीअ डे, धूअण लाइ (मोकिलणु-डियणु).

परडी स्त्री. छत्री, टोकिरी.

परडे न. (१) ताराजी अ जो पुडु (२) सिप जो अधु हिसो
(३) घर जो पोयों अडणु.

परणन [सं] न. परणो, परणजणु, शादी.

परणणे अ.क्रि. परणणु, शादी थियणु.

परत [सं] स्त्री. (१) वापसी, मोट (२) बीहर ध्यानु डियणु, संभाल. क्रि.वि. वरी, वापसि, मोटी, बीहर. परत करणे (शैड्) मोटाए डियणु. परत घेणे वापसि वठणु. परत येणे वापसि-मोटी अचणु, बीहर अचणु. परतताप पु. वरी उथिलियलु तपु. परतफेड स्त्री. अदाङ्गी, चुकतू करणु. परतभाडे न. मोट जो-वापसीअ जो भाडो. परतावा पु. मोटाए डिनल रकम, (इं) 'रिफंड'. परतून क्रि.वि. वापसि मोटी; पोडते मुडी, वरी.

परतणे अ.स.क्रि. (१) वापसि वरणु, मोटणु (२) मोट खाङ्णु (बुखारु) (३) भुजणु, सेकणु (तए ते), उथिलाङ्णु (५) रुखु बदिलणु.

परता-ती-ते [सं] वि. (१) परियों, परे जो (२) बिए पासे.

परता वि. सिरेंछु, उत्तमु.

परता अ. त पोड, चडो.

परती न. नाणाडी (सुट जी), गीट.

परंतु [सं] उ.अ. पर, लेकिनि, मगरि, तडहिं वि.

परत्र क्रि.वि. नत, बिए हंधि.

परत्वे श.अ. (कंहिं गाल्हि) करे, सबब करे, म्क्सद सां.

परनिष्ठ [सं] वि. (१) ईश्वर जे गाल्हियुनि में मगनु (२) सत्यवादी (३) उपकारी, सखी, सचार.

परंपरा [सं] स्त्री. (१) कतार, सिलिसिलो (२) परंपरा, रीति, रसम. परंपरागत वि. परंपरा सां आयलु-मिलियलु, अबनि डाडनि खां हलंदो ईदडु.

परभारा-रे क्रि.वि. परबाहिरो (२) अणसिधीअ तरह (३) पंहिंजो पाण (४) पर पुठि.

परम [सं] वि. (१) परमु, वडो, सभ खां सुठो-उत्तमु (२) मुखु, प्रमुखु (३) आखिरीनि. क्रि.वि. बे ह्दि, निहायतु. परमागती स्त्री. पछाडीअ जो आसिरो. परमतत्त्व न. ईश्वर. परमधाम न. मोखु, मुक्ती,

परमधामु. परमहंस पु. (१) सन्यासी (२) परमात्मा. परमागती स्त्री. आत्मा ऐं परमात्मा जे एकता जी हालति. परमानंद पु. (१) परमु आनंदु, बे ह्दि आनंदु (२) ईश्वर. परमावधी बे ह्दि मर्यादा. परमोक्त वि. बे ह्दि उत्तमु, ऊचे पद ते पहुतलु.

परमा पु. पर्मेनु, सुजाखु (बीमारी).

परमाणू [सं] पु. परमाणू, अड्टमु, (इं) 'अड्टम्'.

परमात्मा [सं] पु. परिमात्मा, ईश्वर.

परमार पु. दुश्मननि खे नासु कंदडु.

परमार्थ [सं] पु. (१) परमारथु, परउपकार (२) निजु सचु (३) ब्रह्मयानु.

परमित [सं] स्त्री.न. (१) माप, पैमानो (२) ह्द, मर्यादा.

परमेश्वर [सं] पु. परमेश्वर.

परवचा पु. यादि कयल खोडा वगेरह क्लास में गडिजी ज़ोर सां चवणु, बरज़िबान बुधाङ्णु.

परवड [सं] स्त्री. (१) रीति, हलति (२) बुरी हालति (३) मूंझारो, गोडु (४) तकिलीफ (५) कतार (६) सझाई.

परवडीचे काम न. वारे वटीअ सां करण जो कमु.

परवडणे अ.क्रि. पुजाअ में अचणु-पवणु.

परवणे [सं] अ.क्रि. कंझणु.

परवत [सं] पु. डे वठु, धंधो.

परवर स्त्री. (१) घर जी ज़मीन (२) खूह जे चौधारी बुधलु बनो.

परवल स्त्री. शिआरु, इशारे जो गुझो लफ़्जु.

परवा, पर्वा [फ़ा] स्त्री. परवाह, फ़िकिर, चिंता.

परवा क्रि.वि. (१) परीहं (२) टियों डीहु (गुज़िरियलु).

परवानगी [फ़ा] स्त्री. परवानगी, मोकल, इजाज़त.

परवाना [फ़ा] पु. (१) हुकुमनामो (२) सनद (३) पासि, (इं) 'परमिद'.

परशु-शू [सं] पु. तबर, कुहाडी.

परस, परसू [सं] न. घर जो हातो, ओसारो, अडणु (घर जे पुठियां). परसदार न. घर जे पुठियां वारो दरु, पुठियों दरु. परसाकडे न.स्त्री. काकूस अचण, काकूस लाड वणणु.

परस्पर [सं] वि. पाण में, हिक बिए सां-में.

परस्पर, परस्परा क्रि.वि. (१) पर बाहिरो, सिधो (२) हिक बिए सां.

परळ पु. ठिकर जी थाल्ली.

परा वि. स्त्री. सिरेछु. पराभक्ती स्त्री. सिरेछु भगिती.

पराई स्त्री. (१) वधंदइ ऐं घटिजंदइ उमिरि (२) जुवानी ऐं बुढापो.

पराई [सं] स्त्री. धारियाइप, पराओ हुअणु.

पराकाष्ठा [सं] स्त्री. हद, हद खां वधी वणन जी हालति.

पराक्रम [सं] पु. (१) पराक्रम, शक्ती, ताकत (२) बहादुरी, सूरिमाई.

पराक्रमी [सं] वि. पराक्रमी, बहादुर, वीर, सूरिमो.

पराक्रांत [सं] वि. खटियलु, कबजे में कयलु.

पराग [सं] पु. परागु, गुल जो बूरु-अटो, रजु. पराग कोश पु. रजि कोशु (गुल जो), (इं) 'अइन्धर', 'पॉलन सइक्'. परागण न. (इं) 'पॉलिनेशन'.

परागंदा वि. (१) फरार (२) पंहिजो मुल्कु छडे बिए मुल्क में वियलु (३) टिडियलु पखिडियलु. परागंदा होणे रूड पोशु थियणु.

पराह्मुख [सं] वि. मुंह मोडियलु, पचर छडे डिनलु, इन्कार कयलु.

पराजय [सं] पु. हार, शिकस्त.

पराजित [सं] वि. हारायलु.

परात स्त्री. थालु.

परात्पर [सं] वि. परमु सिरेछु-उत्तमु.

पराधीन [सं] वि. पराधीनु, गुलामु.

परान्न [सं] न. बिए जो अनु, बिए वटि-बाहिरि रोटी खाइणु.

परापवाद [सं] पु. पराई गिला-निंदा, चयर करणु.

पराभव पु. हार, शिकस्त.

पराभूत [सं] वि. हारायलु.

परामर्श [सं] पु. (१) सलाह (२) खबर, पुछागाछा (३) सहाइता (४) ज्ञाणणु (५) छुहाउ.

परायण [सं] वि. (१) लगलु, रुधलु, मगनु (२) लागणो रखंदइ तयार, ख्वाहणु.

पराया [सं] वि. पराओ, धारियो.

परार्थ [सं] पु. बिए जी मिलिकयत. परार्थवाद पु. परउपकारवादु.

परार्थ [सं] क्रि.वि. बिए लाइ.

परार्थ [सं] न. बियो-पोयों अघु हिंसो.

परावर्त, परावर्तन [सं] पु.न. (१) मोट, पोइते-पोयां फिरण-मोटण जी क्रिया, (इं) 'रिफ्लेक्शन' (२) फैसिलो बदिलणु, रदि-खारिजु करणु (३) बिए हंधि वणणु. परावृत्त होणे पोइते मोटणु, बाजि अचणु, मुंह फेराइणु. परावर्तक पु. अक्सु अंदाजु, पाछो विशंदइ. परावर्तित वि. मोट खाघलु. परावर्त्य व्यवहार पु. अपील, दादु, फैसिलो फेराइणु.

परावा [सं] वि. पराओ, धारियो.

परास्त [सं] वि. (१) पोइते मोटायलु, परे कयलु (२) हारायलु.

परि उ.अ. पर, मगरि.

परिकर [सं] पु. (१) चेल्हि जो कपिडो (२) कुटुंबु (३) भीड़ (४) पधर.

परिकल्प पु. वीचारु, (इं) 'कॉन्सेप्ट'.

परिकल्पना स्त्री. (१) वीचारु, रचना (२) मुकररु करणु.

परिक्रम, परिक्रमण [सं] पु.न. परकिरमा, फेरो, फिरणु (२) घुमणु फिरणु.

परिगणन [सं] न. (१) गुणप, गाणाटो (२) चूंड.

परिग्रह [सं] पु. (१) कुटुंबु (२) ज़ाबो (३) पकिडणु (४) शादी (५) ज़ाल (६) मिलिकयत (७) दानु, इन्जामु (८) गडु करणु, मेडणु (९) वठणु, कबूलणु.

परिघ [सं] पु. (१) हातो, लोड्हो, 'कम्पाऊंड' (२) रंडक (३) घेरो.

परिचय [सं] पु. (१) सुजाणप, वाकुफियत (२) आजिमूदो. परिचयपट पु. (फिल्म जो) (इं) 'ट्रेलर'.

परिचर्य-र्या [सं] न.स्त्री. शेवा, टहल.

परिचारक, परिचर [सं] पु. शेवाधारी, नौकर, (इं) 'अटेन्डंट'.

परिचारिका [सं] स्त्री. शेवाधारी औरत, (इं) 'नर्स'.

परिचित [सं] वि. (१) सुजातलु, वाकुफु (२) अजीजु.

परिच्छिन्न [सं] वि. जुदा कुयलु, छिनलु.
 परिच्छेद [सं] पु. (१) फुकुरो, पड़राप्पाफु (२) भाडो.
 परिजन पु. नौकर, चाकर, शेवकु.
 परिणत [सं] वि. (१) पकलु, रसियलु (२) निमाणो.
 परिणति स्त्री. (१) पकाई, पचण-रसण जी पूरन
 अवस्था (२) निजड़त (३) नतीजो (४) निमिस्कार.
 परिणय, परिणयन [सं] पु.न. शादी.
 परिणाम [सं] पु. (१) नतीजो, फलु (२) अन्तु (३) फेर
 फार, फेरो. परिणामक्षमता स्त्री. लाइकी, असुर करण
 जी लियाकत-कुवत. परिणामी वि. हासुलु कुवत.
 परिणीत [सं] वि. पर्णियल (औरत).
 परितोष [सं] पु. संतोषु, आनंदु, राजिपो. परितुष्ट वि.
 राजी, संतोषी, खुशि.
 परित्यक्त [सं] वि. छडियलु, त्यागियलु.
 परित्याग [सं] पु. त्यागु.
 परित्राण [सं] न. रख्या, असो.
 परिधान [सं] न. (१) पाइणु, पहरणु (कपिड़ा) (२) वेसु,
 पोशाक. परिधेय वि. पाइण जो, पहरण जो
 (लबासु-वेसु).
 परिधि [सं] पु. (१) घेरो (२) लोइहो (३) उफकु (४)
 तर्फु.
 परिनिरीक्षण [सं] न. बीहर चकास-जाच, सोझ, छंडछाण,
 पल्थारु, (इं) 'स्क्रुटिनी'. परिनिरीक्षक पु. (इं)
 'स्क्रुटिनाइजर'.
 परिपक्व [सं] वि. (१) पूरीअ तरह रसियलु-रधलु (२)
 बालिगु. परिपक्वता स्त्री. रसीदिगी, बुलूगत.
 परिपत्रक [सं] न. इतिलाउनामो, सभिनी डाहुं फेरायो वेंदडु
 पत्रकु, (इं) 'सर्क्यूलर'.
 परिपथ पु. (इं) 'सर्किट' (साइंस).
 परिपाक [सं] पु. (१) पूरी वाधि, विकासु (२) फलु,
 नतीजो (३) हाजिमो.
 परिपाटी-ठी [सं] स्त्री. ढंगु, तरीको, रवाजु, रसम.
 परिपालन [सं] न. पालना.
 परिपालित [सं] वि. पालियलु.
 परिपुष्ट [सं] वि. मजिबूत, डंडो डौंटो.

परिपूरक कोन पु. पूरक कुंड.

परिपूर्ण [सं] वि. (१) पूरनु, राजी, तिरप्तु (२) पूरि, पूरीअ
 तरह भरियलु (३) कामिलु. परिपूर्णता स्त्री. पूरनता,
 कमालियत. परिपूर्ति स्त्री. (१) पूरनता (२)
 कमी-घटिताई भरे कढणु (३) राजिपो, ढड़.

परिभव [सं] पु. बेइजती.

परिभाषा [सं] स्त्री. (१) परीभाषा, व्याख्या, वस्फ, इस्तलाहु
 (२) भाषणु, गुप्तगू (३) निंदा (४) नियमु (५)
 बयानु, समुझाणी.

परिभ्रमण [सं] न. (१) भिटिकणु, फिरणु (२) फेरो पाइणु,
 गोलु फिरणु.

परिमंडल [सं] न. दाइरो, (इं) 'जोन'.

परिमल-ळ [सं] पु. परमलु, खुशिबूइ, सुगंधि.

परिमाण [सं] पु. (१) तोर, माप, गुणप (२) पैमानो,
 अंदाजु (३) वजनु (४) डेघि या वजनु वगेरह
 मापण-तोरण जो साधनु (५) मिक्दार.

परिमार्जन [सं] न. (१) साफु करणु, धूअणु (२) शुधि करणु
 (३) गुमु करणु (४) पाप जो प्रायश्चित्तु. परिमार्जित
 वि. साफु थियलु.

परिमित [सं] वि. (१) महदुदु (२) धोरो, पूरो सारो (२)
 मापियलु, गणियलु.

परिमिती [सं] स्त्री. (१) माप (२) गुणप (३) हद (४)
 गिरदि माप, (इं) 'पेरिमीटर'. परिमेय वि. मापण
 जहिडो. परिमेय संख्या स्त्री. मुन्तिकि अंगु, (इं)
 'रइशनल नम्बर' (हिसाब).

परिरक्षण [सं] न. हिफाजत, महफूजी.

परिलेख [सं] पु. नक्शो, खाको.

परिवर्जन [सं] न. त्यागु.

परिवर्त, परिवर्तन [सं] पु. (१) फेरो, चकर (२) गोलु फेरो
 (३) इन्कलाबु, क्रांती (४) युग जो अन्तु.

परिवर्धक [सं] वि. वधाईदडु, वडो कंदडु, (इं)
 'एन्लार्जर'.

परिवहन [सं] न. हिक हंघां बिए हंघि नियणु, (इं)
 'ट्रान्सपोर्ट'.

परिवार [सं] पु. परिवार, कुटुंबु.

परिवीक्षावधी [सं] पु. नौकिरी काइमु थियण खां अगु
उमेदवारीअ जो वक्तु, (इं) 'प्रोबेशन पीरिअड'.

परिवेष [सं] पु. धेरो.

परिव्राज, परिव्राजक [सं] पु. सन्यासी. परिव्राजन पु. सन्यासु.

परिशिष्ट [सं] न. ज़मीमो, ग्रंथ जे पछाड़ीअ में दिनल
मअलूमियत, 'अपेंडिक्स'.

परिशीलन [सं] न. ध्यान सां पइहणु-अभ्यासु करणु, कंहिं
गाल्हि जे पुठियां पवणु.

परिश्रम [सं] पु. (१) महिनत, पोरिहयो (२) थकु.

परिषद [सं] स्त्री. (१) परिषद, असेम्बली (२) सभा, मेडु
(३) मंडलु, संस्था.

परिष्कार [सं] पु. (१) सफ़ाई, पवित्रता (२) टेको डियणु,
पुठिभराई (३) इल्जामु लहणु. परिष्कृत वि. (१) शुधि
कयलु, साफु (२) पुठिभराई कयलु (३) सींगारियलु.

परिसणे अ.क्रि. बुधणु, ध्यानु डियणु.

परिसर [सं] पु. (१) ओसो पासो (२) दाइरो (३) माहोलु.

परिसंवाद [सं] पु. कंहिं विषय ते अनेक माणहुनि जा राया,
(इं) 'सिंपोज़िअम्', कंहिं विषय ते बहिसु.

परिस्फुट [सं] वि. साफु, टिडियलु.

परिस्वरण [सं] न. निरवारी, तशरीह, सफ़ाई (कंहिं गाल्हि
जी).

परिहार [सं] पु. (१) त्यागणु, दूरि करणु (२) टारणु (३)
इल्जाम जो खंडणु (४) सफ़ाई, तशरीह, समुझाणी
(५) जतनु करणु. परिहारक वि. उपाउ-जतनु कंदडु.

परिहार्य वि. टारण जोगो, दूरि करण जोगो.

परिहास [सं] पु. खिल, मसिखिरी, ठोली.

परिहृत [सं] वि. दूरि कयलु, टारियलु.

परिक्षेत्र [सं] न. हद, दाइरो, पहुच, (इं) 'रेंज'.

परिज्ञान [सं] न. पूरनु ग्यानु, काबिलियत.

परी स्त्री. अटिकल, उपाउ.

परी स्त्री. (१) किस्मु, ज़ाति, रीति (२) हकीकत. ज्याच्या
त्याच्या परी क्रि.वि. जहिडो जहिडो माणहू हूंदो तहिडे
नमूने.

परी स्त्री. जहिडाई, बराबरी.

परी [फ़ा] स्त्री. परी, अप्सरा.

परी [सं] श.यो.अ. तरह, जियां, -खां.

परीघ [सं] पु. धेरो.

परीट पु. परिटु, परेठु, धोबी, खटी.

परीस [सं] पु. पारसु पथर.

परीस उ.अ. -खां.

परीक्षक [सं] पु. (१) मुम्तहिनु, इम्तिहानु वठंदडु (२)
ज़ाणू (३) आलोचकु, नकादु.

परीक्षा [सं] स्त्री. (१) परीखिया, इम्तिहानु (२) जाच,
चकास (३) आजिमाइश, परिख. परीक्षानली स्त्री.

आजिमाइशी नली, (इं) 'टेस्ट् ट्यूब'. परीक्षण न.
(१) परिख, आजिमाइश (२) आलोचना (३)

कसिवटी. परीक्षार्थी पु. मुम्तहिनु. परीक्षणे स.क्रि. (१)
जाचणु, परिखणु, तपासणु (२) बारीकीअ सां डिसणु.

परुष [सं] वि. (१) कठोर (२) खहुरो (३) निर्दई.

परेच्छा [सं] स्त्री. बिए जी इछा.

परेश [सं] पु. परमेश्वर.

परेशान [फ़ा] वि. परेशानु.

परोपकार [सं] पु. परोपकार, बिए ते कयल
महिरबानी-दया. परोपकारी वि. पर उपकारी.

परोपदेश [सं] पु. बिए खे उपदेशु करणु.

परोपरी-ने क्रि.वि. केतिरोई (समुझाणु), तरह तरह सां.

परोक्ष [सं] वि. नज़र खां परे, गैरि हाज़रु, अण ज़ाहिर.
क्रि.वि. पर पुठि, गैर हाज़रीअ में.

पर्गणा [फ़ा] पु. पर्गणिगो.

पर्जन्य [सं] पु. मीहूं, बर्साति. पर्जन्यमान न. मीहूं जो
अंदाजु, ओठ, ओठि. पर्जन्यमापक पु. मीहूं मापु.

पर्ण [सं] न. (१) पनु (वण जो) (२) पनो. पर्णरंघ न. वण
जे पन जो सोराखु, (इं) 'स्टोमा'. पर्णिका स्त्री.

पापिडी, (इं) 'पिन्ना' (बॉटनी).

पर्णणे अ.क्रि. डिसो 'परणणे'.

पर्दन [सं] न. फूस (डियणु).

पर्यंक [सं] पु. पलंगु, खटोलो.

पर्यटन [सं] न. घुमणु, फिरणु, शइलु (२) सफ़र, सैर.

पर्यंत [सं] पु. पछाड़ी, हद, हद वारी लीक.

पर्यंत [सं] श.अ. ताई, जासीं.

पर्यवसान [सं] न. (१) अन्तु, पछाड़ी (२) नतीजो, फल.
 पर्यवसाक [सं] पु. सभिनी मयां नजुरदारी कंदडु अधिकारी,
 जाच कंदडु अधिकारी, (इं) 'सुपरिरेटंड',
 'इन्स्पेक्टर', निगाह.
 पर्यवसाण [सं] न. नजुरदारी (करण), (इं) 'सुपरविजन'.
 पर्याप्त [सं] वि. (१) काफी, पूरो (२) हासुलु थियलु (३)
 ढावलु, राजी.
 पर्याय [सं] पु. (१) त्रिनि मां को हिकिडो रस्तो-उपाउ
 (चूडणु), चारो, बियो उपाउ, चूड (२) रीति, ढंग
 (३) फेरो (४) वसु (५) सागियो अर्थु. पर्याय शब्द
 पु. हम मजनों लफजु.
 पर्यावरण [सं] न. ओसो पासो, माहोलु, (इं)
 'एन्वायरन्मेन्ट', ओसे पासे जी हालत.
 पर्युषित [सं] वि. पारुथो.
 पर्व [सं] न. (१) पर्व, डिणु, जशनु (२) सभागो डींहं (३)
 ग्रंथ जो बाबु, भाडो (४) वक्तु, मोक्को (५) संजोगु
 (६) धनु दौलत, आबादी, सझाई. पर्व चुकणे सुठो
 मोक्को विगाडणु. पर्वणी स्त्री. (१) डिणु (२)
 पूरनमासी (३) सभागो डींहं, शुभु वक्तु, अण लभु
 मोक्को.
 पर्वत [सं] पु. पर्वतु, जबलु, पहाडु.
 पर्व [फा] स्त्री. पर्ववाह.
 पल [सं] न. (१) पलु, खिनु (२) चार तोला (वजनु).
 पलक-ख [फा] पु. पलु, खिनु.
 पलंग [सं.फा] पु. पलंगु.
 पलट-टी [सं] स्त्री. पलिटो, फेरो, बाजेली. पलटी खाणे
 (१) वापसि वरणु, मोट खाडणु (२) बाजेली खेलणु.
 पलटण-न न.स्त्री. पलटणि.
 पलाण [सं] न. (१) पालिणो, हनो, जिन (घोड़े जी) (२)
 मिटीअ जो बंदु. पलाणणे स.क्रि. पलाणणु.
 पलायण [सं] न. भाजि, भजी वरणु.
 पलाल न. पलालु, सारियुनि जो सुंकलु गाहु, कटी, किटी.
 पलाश [सं] पु. पलासु, केसू गुलनि जो वणी.
 पलित [सं] वि. बुढो, पोड्हो. न. वार अछा थियणु.
 पलिता-दा [सं] स्त्री. पलीतो.

पलीकडचा-ला वि. हुन भरि जो, परियों, डूराहों.
 पलीकडून क्रि.वि. परियां, परे खां.
 पलीकडे क्रि.वि. (१) हुन भरि, बिण् पासे (२) अगु, पोड
 (३) परे.
 पल्लव [सं] पु. (१) सलो, गौंचु, मोरिडो (२) मुखिडी (३)
 टारी (४) वघाउ (५) पलउ, पलादु. पल्लवित वि.
 ताजनि गौंचनि वारो.
 पल्ला [हिं] पु. (१) डेघि (२) फासिलो (३) पहुच (४)
 पुजंदी (५) हद, पहुच (६) विथी, मारि. पल्ला
 करणे-बांघणे आधारु-अझो हासुलु करणु, पलउ पवणु.
 पल्लेदार वि. तमामु डिघो.
 पब [हिं] पी. पंजें, ढारे ते हिकु अंगु.
 पवन [सं] पु. पवनु, हवा.
 पवाडा, पोवाडा [का] पु. (१) बहादुरीअ जो बयानु,
 बहादुरीअ जो बयानु कंदडु गीतु (२) पराक्रम, कीर्ती.
 पवित्र [सं] वि. पवित्रु, शुधि. न. (१) जणियो (२) डभ या
 सोन जी मुंडी. पवित्रक, पवित्री न.स्त्री. डभ या सोन
 जी मुंडी.
 पवित्रा पु. (कुस्तीअ लाइ) तयारु रहण जो ढंगु, खासि ढंग
 सां बीहणु.
 पशम [फा] न. (१) पशम, उन (२) कुचा.
 पशु-शू [सं] पु. पसूं, जानिवरु. पशुपती पु. शंकर. पशुवैद्यक
 महाविद्यालय न. (इं) 'वेटरिनरी कॉलेज'. पशुसंवर्धन
 न. (इं) 'अड्निमल हसबंड्री', पसूं पालना.
 पश्चपटल [सं] न. अखि जो छिछिडी पोशु, अखि जी
 अछणि.
 पश्चात् [सं] क्रि.वि. (१) पश्चात, पोड (२) पुठियां, पर
 पुठि (३) पछाडीअ जो.
 पश्चाताप [सं] पु. पछुताउ, पिशेमानी.
 पश्चिम [सं] स्त्री. (१) पछिमु, ओलहु (तर्फु) (२) ओलह
 जी हवा. पश्चिमद्वार न. (१) ओलाहों-पुठियों दर
 (२) गुई, गुदिया. पश्चिमवायू पु. फूस.
 पस पु. रोगु.
 पसंत-द [फा] वि. पसंदि.
 पसतीस वि. पंजुटीह (३५).

पसरट वि. वेकिरो.

पसरणे अ.क्रि. (१) पसरणु, फहिलिजणु, वेकिरो थियणु,
पखिडणु (२) स.क्रि. पसारणु, विछाडणु.

पसवणे, पसविणे अ.क्रि. वियामणु, वियमु करणु.

पसा पु. बुकु.

पसाय [सं] पु. (१) प्रसादु, परसादु (२) किरपा. पसायदान
न. खुशि-राजी थी डिनलु दानु या वरु.

पसार पु. (१) फेरा पाडणु, फिरणु, घुमणु (२) भजी वणु.
वि. भजी वियलु.

पसार पु. (१) पसारो, फैलाडु, विस्तारु (२) मशहूरी (३)
टिडण पखिडणु, टिडियल पखिडियल शयूं,
पसारी-न्या पु. पसारी.

पस्त क्रि.वि. पूरीअ तरह, सफा.

पस्तावणे अ.क्रि. पछुताडणु. पस्तावा पु. पछुताड.

पहाट स्त्री. असुरु, प्रभाति, पिरिहफुटी, भिभिरिको.

पहाड [हिं] पु. पहाडु, जबलु. पहाडी वि. पहाडी.

पहार स्त्री. बारी, पाराई, लोही लठि (चुहिंबवारी).

पहार पु. पहरो, चौकी. पहारेकरी पु. पहरेदारु.

पहिलटकर, पहिलार वि. स्त्री. पहिराति, पहिरियाति,
पहिरियों भेरो वियायल (औरत, गांड).

पहिलवान, पैलवान पु. पहिलवानु, कुस्तीबाजु.

पहिला [सं] वि. (१) पहिरियों (२) पहिरीं. पहिल्यांदा
क्रि.वि. पहिरियाई पहिरियाई.

पहिल्या पहील क्रि.वि. पहिरियों भेरो, पहिरियाई, पहीरी.

पहीपाहुणा पु. आयो वियो (महिमानु).

पहुची स्त्री. कराई.

पहुडणे अ.क्रि. पोडणु, लेटणु, आरामु करणु, सुम्हणु.

पळ न. पलु, खिनु.

पळ पु. (१) भाजि (२) भोजोकडु माण्हू (३) खिस्कणु.
उद्गा. भजु, टरु. पळ काढणे भाजु खाडणु, रूडपोशु
थियणु, पुछु पाए भजणु.

पळका वि. (१) डोकू (२) भाजोकडु, भजिणो, भाजू.

पळणी, पळापळ स्त्री. भाजि, टाकोडो, भाजुडि.

पळणे [सं] अ.क्रि. (१) भजणु, भजी वणु (२) डुकणु,
डोडणु. पळो पळोसे करणे बे हृदि बेजूर

करणु-सताडणु.

पळपुटा-ट्या वि. भाजोकडु, भाजू.

पळवा पु. ऊन्हारे में सुकाए रखियल भाजी-मिर्च वगेरह.

पळवाट स्त्री. भजण जी वाट, बहानो.

पळविणे स.क्रि. (१) भजाडणु, डुकाडणु (२) तडणु, धिके
कढणु (३) भजाए वणु (४) ठुशाडणु, लमाडणु.

पळस [सं] पु. पलासु (गुलु). पळसाला पाने तीन हर हंधि
इन्सान जो सुभाज सागियोई हूंघो आहे, हर हंधि
उहाई गाल्हि.

पळी स्त्री. नंढिडी केवी-डोई. पळा पु. वडी डोई, वाघाणो.

पक्ष [सं] पु. (१) परु, खंभु (२) पगु, बिनि हप्तनि जो
अरसो (३) पितरनि जो सिराधु (४) पासो (५) पंथु
(६) धुरि, पार्टी (७) मतो, तत्तु (८) अनूमान जी
विषय (९) (इं) 'डेटम्'. पक्षकार पु. (१) मुद्ई (२)
असीलु. पक्षघात पु. अधरंगु, लकुवो, फालिजु.
पक्षपात पु. पखपातु, तर्फदारी, पासखतिरी. पक्षी क्रि.
हिक वीचार खां, मजाणु, थी सधे त, शायद.

पक्षी [सं] पु. पखी. पक्षीविद्या स्त्री. पखी विद्या, (इं)
'ऑर्निथोलॉजी'.

पा [सं.फा] पु. पा, पेरु.

पाई, पाईक पु. (१) नौकरु, चाकरु (२) कासिदु, दूतु.

पाई [सं] श.अ. -लाड, -जे करे.

पाई, पाईत न. (१) तराई (२) पाओ.

पाउ [सं] वि. पाउ.

पाउण [सं] वि. पऊणो, मुनो, $\frac{3}{4}$ हिंसो. पाउणे आठ (१)
पौणा अठ (२) खदिडो.

पाउल न. (१) पेरु (२) विख, कदमु.

पाऊण [सं] वि. पऊणो, मुनो, $\frac{3}{4}$ हिंसो. पाऊण म्हातारी
स्त्री. बुढी.

पाऊल [सं] न. (१) पेरु, कदमु (२) विख (३) पेर जी तिरी
(४) हलग जो ढंगु. पाऊल पुढे ठेवणे कदमु खणणु,
अगिते वधणु, को कमु करण लाड तयारु थियणु, पेरु
विझणु. पाऊल मोजीत चालणे पेरु पेरु खणणु, तमामु
आहिस्ते हलगु. पाऊल वाकडे पडणे बुराईअ जे रस्ते ते
हलगु, खरिजणु. पावलावर पाऊल ठेवून जाणे पेरिवी

करण, पेर ते हलणु. पाऊलबुद्धी स्त्री. मन जी चंचलता, लहर. वि. लहरी. पाऊलवाट स्त्री. पेर चारो, पेचिरो रस्तो.

पाऊस [सं] पु. मीहुं, बर्साति, वस. पडल्या पावसात क्रि.वि. चौमासे में, मीहं में. पाऊस काळ पु. चौमासो.

पाक [सं] पु. (१) रसोई (२) रघण-पचण जी क्रिया (३) रसिजणु (४) हाजिमो (५) नतीजो (६) चाश.

पाक वि. शुधि, पवित्रु, पाकु.

पाक [सं] पु. चाश, चाशिनी, पति.

पाकणे स.क्रि. (१) वधणु (२) पचणु-रसणु.

पाकणे स.क्रि. चाश में विज्ञणु-बोडणु.

पाकळी स्त्री. (१) पंखिडी (गुल जी) (२) फार (मेवे जी) (३) तड (थूम जी).

पाकीट [इं] न. (१) लिफाफो (२) बटूं.

पाकोळी स्त्री. (१) चमिडे जी हिक ज्ञाति (पखी) (२) पंखिडी (३) फार, फाक (४) अबाबील पखीअ जो किस्सु, (इं) 'मार्टिन्'.

पाक्या पु. रसोयो, बोर्ची.

पाख पु. (१) पासो (२) परु (३) छिति जो लाहु (४) खंभु (५) पखु.

पाखंड [सं] न. (१) पाखंडु, नास्तिकु मतो (२) पाकोडो, तुहिमत. पाखंडी वि. पाखंडी, नास्तिकु, ढोंगी, बिदिअती.

पाखण न. छडह, अनु छडहण जी क्रिया (छज में), वाउरणु.

पाखणे [सं] वाउरणु, रांडणु, छडहणु (अनु). पाखडीत वि. छडहियलु, वाउरु.

पाखर [सं] स्त्री. (१) परनि जो ढकु (पखीअ जो) (२) अडो, पनाह (३) छांव (४) पहाड जी लाही.

पाखर [सं] स्त्री. पाखर, हाथी-घोडे जी जिरिह, झालरि.

पाखरू न. (१) पखी (२) नाजिनीनी, सुहिणी औरत.

पाखळणी स्त्री. (१) ठाकुरनि खे सनानु कराडण जी क्रिया (२) फसलु पूरो थियण खां पोड हारियुनि जो गडिजी भोजनु करण जो जशनु.

पाखळणे स.क्रि. ठाकुरनि खे सनानु कराडणु (डही-खीर-गीह

वगेरह सां).

पाखाडी स्त्री. (१) छिति जी लाही (२) दासो, छिति जे बागिरि निकितल हिसे जी काम-थंभो (२) फर्शबंदी (४) घिटी.

पाखाण पु. पाहणु, पथरु.

पाखे न. (१) छिति जे लाहीअ वारो पासो (२) पहाडनि जी लाही.

पाग पु. (१) मछियूं फासाडण जो वडो ज़ारु (२) रसि, ब्रेडो छिकण जी थुल्ली नोडी (३) भनु, घाओ, मछियूं फासाडण जो ज़ारु (४) पधारु.

पाग [सं] पु. पगु, पेरु.

पांग [सं] पु. (१) ख्वाहिश, इछा, मन्शा, मुराद (२) कमी, तंगी, खोटि (३) तकिलीफ (४) लज, शरमु. पांग फेहणे मुरादूं पूरियूं करणु.

पागडी स्त्री. पगिडी, लूंगी (दुकान-घर जी).

पांगणे अ.क्रि. (१) भजणु, छुड्विछुड थियणु (२) फहिलिजणु. पांगापांग स्त्री. भजु डोड, भाजि, छुड्विछुड थियण जी हालति, टाकोडो, थरथिलो.

पांगशी स्त्री. (१) वण मां फलु पटण खां पोड उन जाड ते निकितलु सलो-नौंचु. पांगशीचे फळ न. (१) बिण भेरे निकितल सले-गौंच जो फलु (२) बुढापे में जावलु बारु.

पांगळा [सं] वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पागा [फा] पु. (१) तबेलो (२) हिक अमलदार जे हथ हेठि घोडेसुवारनि जी टोली.

पांगा वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पांगुळ, पांगूळ वि. पिंगुलो, लंगिडो. पांगुळगाडा पु. बार खे पंधु करणु सेखारण जो गाडो.

पांगुळणे अ.क्रि. लंगिडो थियणु.

पांगूळ वि. पिंगुलो, लंगिडो.

पागोटे न. पग, पटिको. आपले पागोटे बगलेत मारणे विडहण लाड तयार थियणु. पागोटे गमावणे (१) पग लहणु, इजत लहणु (२) ठगिजणु. पागोट्याला फुले बांधणे खुशामद करणु, खुशि करणु. पागोटे फिरविणे टोपी फेराडणु, हिकु धुरि छडे बीअ धुरि में ववणु.

पागोट्याचा घनी पु. पति वारो, पतिवन्तु शब्बु.
 पागोरा, पांगोरा पु. (१) पांगारु, मछीअ जे जार खे कढण
 लाइ थुल्हो रसो (२) पगह, बेडी बुधण जो रसो (३)
 तांदूळो, कछो (Bot.) (४) वढी, दुवालु.
 पागोळी, पागोळा स्त्री.पु. छजहरी, छपर जो लाहु, छजहरीअ
 तां हेठि वहदंडु पाणी. पागोळ्या सोढणे हंजूं हारणु,
 रूअणु.
 पांघरणे स.क्रि. (चादर) मथां विसणु, (चादर वगेरह)
 पाइणु, ढकणु.
 पांघरूण [सं] न. (पाइण-ढकण लाइ) चादर, शाल वगेरह.
 पांघरूण घालणे ढकु ढकणु, बुराईअ ते ढकु विसणु.
 पाघळ पु. धिम, गारु, सेपो.
 पाघळणे अ.क्रि. (१) धिमिजणु, रिजणु, पधिरिजणु, गरणु
 (२) टिमणु, सिमणु (३) अजायो गाल्हाइणु, वहाइणु,
 बकणु. पाघळत येणे जाणे कन्धु हेठि करे (बे इजतो
 थो) ववणु.
 पांच [सं] वि. पंज (५). पाचावर धरण बसणे ढढर ढरा थी
 ववणु, दहलिजणु, साहु सुकी ववणु. पांच तेथे
 परमेश्वर पईचनि में परमेश्वर.
 पाचक [सं] वि. (१) रसोयो, रांधाओ (२) पाचू,
 हाजिमेकारकु (३) लिपिरी.
 पाचकळ वि. बेहूदो, फाहिशु.
 पांचजन्य पु. (१) विष्णू भगवान जो सन्धु (२) रङ्गचूँ वाका,
 होइ होइ.
 पाचट न. पूयो, कमंद जा सकल पन, फोगु, पूटो.
 पांचट वि. बेहूदो, फाहिशु.
 पाचन पु. (१) बाहि (२) खटाणि.
 पाचन [सं] न. (१) रघण जी क्रिया (२) हाजिमो (३)
 काइहो.
 पांचपट वि. पंजूणो, पंजूणि. स्त्री. असुरु.
 पाचर [हिं] स्त्री. चपर.
 पांचवणे अ.क्रि. नजर लगणु.
 पांचवा वि. पंजो.
 पाचारण [सं] न. सडु, कोठ, नींड, घुराइणु.
 पाचारणे [सं] स.क्रि. (१) कोठाइणु, सडाइणु, घुराइणु (२)

नींड डियणु (३) मुहुं पाइण लाइ ववणु (४) यादि
 करणु.
 पाचित वि. रघलु, पकलु (खाधो).
 पाचीव [सं] न. जानिवरनि जो मुटु-पोशाबु.
 पाचू स्त्री. पनो, पत्रो, जुमुटु.
 पाचोळा पु. सुकल पन, कख पन.
 पाजण, पांजण न. कपिडो उणण लाइ खंयल धागुनि खे लई
 या पेजी लगाइण जी क्रिया, पेणु करणु.
 पाजणी, पांजणी स्त्री. पेजी, लई, पेणु.
 पाजणी, पांजणी स्त्री. (१) पेजु, पाणी पिआरणु (२) तिखो
 करण जी क्रिया (छुरी वगेरह).
 पाजणे स.क्रि. (१) पाणी पिआरणु (२) जोरीअ पाणी
 पिआरणु (३) ढुकु (थनु) डियणु.
 पाजणे, पांजणे स.क्रि. (आडाणे में) तावीअ खे लई-पेजी
 लगाइणु.
 पांजपोळ, पांजरापोळ [सं] पु. पिबिरापुरि, गऊशाला.
 पांजरा पु. पिबिरो.
 पाजवणी स्त्री. (१) पिआरण जी क्रिया (२) तिखो करण जी
 क्रिया.
 पाजवणे स.क्रि. (१) पिआरणु (२) लाइणु, तिखो करण
 (चाकूँ).
 पाजळणे [सं] स.क्रि. पजराइणु, बारणु (डीओ वगेरह) (२)
 लाइणु, तिखो करणु, पाजी लगाइणु, छेरो डियणु.
 पाजी [सं.फा] वि. पाजी, पांजी, नीचु, कमीणो, कुधो.
 पाजीपणा पु. नीचाई, कमीणाई, कुधाई.
 पाझर [सं] पु. (१) धिम, पघरु (२) टिमणु, सेमो. पाझर
 तलाब पु. सिमंदडु तलाउ (इं) 'परकोलेशन टंक'.
 पाझरणे अ.क्रि. (१) टिमणु, सिमणु, गडणु (२) दिलि
 भिजणु (३) धिमिजणु.
 पाट [सं] पु. (१) संदुली (२) तळो (३) राजगदी, तळु
 (४) वडाई, सिरेळता. पाटाचा वि. (१) मुखु,
 सभिनी में उत्तमु (२) हकी.
 पाट [सं] पु. (१) नहिर, वाहु, नाली (२) (नदीअ जो) पेडु
 (३) नहिर जो पाणी. पाटकरी पु. खेतीअ में पाणीअ
 जी नहिर ते नजरदारी कंदडु शब्बु. पाटबंधारे रेजु,

पेजु, ज़मीन खे पाणी डियणु.

पाट [सं] पु. घटि ज़ाति जे विधवा जी शादी. पाटकर,
पाटकरीण स्त्री. बी शादी कंदड़ विधवा.

गट [सं] पु. (१) गूणि जे कपड़े जी वेकरि, बरु (२) गूणि.

पाट [सं] न. पटु, रेशमु.

पाट स्त्री. छेली.

पाटणी स्त्री. तख्तापोशी, घर में तख्तिन जो फर्श हणण जी क्रिया.

पाटणे स.क्रि. तख्तिन सां ज़मीन ढकणु, तख्तापोशी.

पाटल [सं] विं. लालु, गुलाबी.

पाटली [सं] स्त्री. सोनो कंगणु.

पाटलोण स्त्री. पतिलून.

पाटव [सं] न. काबिलियत, चतुराई, तेजुफहमी.

पाटा [सं.प्रा.] पु. (१) सिरणि, चटिणी वगेरह पीहण जो कारो पथरु (२) मथाहों पटु, पोठे (३) ठेकी, काठ जो उहो टुकरु जो फीये जो घेरो ठाहिण लाइ वापुरायो वेंदो आहे (३) चकुलो. पाटावरबंटा पु. चटिणी वगेरह पीहण जो पथरु (सिराणि) ऐं मुहुलिडो.

पाटिलकी स्त्री. गोठ जे पटेल जो कमु या अधिकार.

पाटी [सं] स्त्री. (१) लिखण जी पटी, तख्ती (२) स्लेट (३) सयूं करण जी काठ जी पटी (४) रीति (५) बारी (वंझवटीअ रांदि में). पाटी गणित न. अंगी हिसाबु.

पाटी स्त्री. टोकिरी, खारो.

पाटील [सं.हिं] पु. पटेलु, गोठ जो कारोबारु संभालींदडु अधिकारी, वडेरो.

पाठ [सं] पु. (१) पाठु, सबकु (२) बरज़बानि, यादि करणु (३) पड्हणु (४) सिख्या, ग्यानु (५) तरीको, रवाजु.

पाठ करणे यादि करणु. पाठनिर्देशक पु. (इं) 'ट्यूटर्'.

पाठशाला-ळा स्त्री. स्कूल. पाठांतर न. बरज़बानु,

यादि करणु. पाठ्यक्रम पु. (इं) 'कोर्स', 'सिलइबस्'.

पाठ्यपुस्तक न. दर्सी किताबु, (इं) 'टेक्स्ट बुक'.

पाठ [सं.प्रा.] स्त्री. (१) पुठि (२) पुठि, पुठियों पासो (तए वगेरह जी) (३) सतहु (४) मदद. पाठ उघडी पडणे

पाण खां नंदो भाजु मरणु. पाठ उचलणे पाणु खणणु.

पाठ घेणे-पुरविणे पुठि वठणु, सताइणु. पाठ

थापटणे-थोपटणे पुठी ठपरणु, शाबसि डियणु. पाठ दाखविणे पुठि डियणु, भजी वजणु. पाठ पोड सारखे होणे पेदु पुठीअ सां लगणु, डुबिरो थियणु, गरी कंडा थी वजणु. पाठीला तेल लावून ठेवणे मार खाइण लाइ तयारु थी वजणु. पोड पाठीस लागणे पेदु भरण जी जवाबदारी हुअणु. पाठीशी घालणे पुठियां लिकाइणी, अझो डियणु. पाठीशी लागणे पुठियां लगणु-पवणु, पुठि वठणु. पाठचा वि. पुठियां, मथां-पुठियां जावलु भाउ-भेण. पाठकुली-गुली क्रि.वि. पुठीअ ते. पाठकोरा वि. पुठिएं पासे कोरो (कागजु). पाठयोपटणी स्त्री. पुठी ठपरणु. पाठपुरावा पु. पुठिभराई, टेको, सहाइता. पाठपुराव्या वि. पुठिभरु. पाठपोटी क्रि. आमुहूं सामुहूं. पाठबळ न. पुठि, सहाइता. पाठाळ न. पुठारिकु. पाठी क्रि.वि. पुठियां. पाठीचा वि. पुठारिकु. पाठीचा कणा पु. करंधो. पाठीचा कोंका पु. कुबु. पाठीमागचा वि. पुठियों, पोयों. पाठीमागून क्रि.वि. पुठियां, पोइ. पाठीमागे क्रि.वि. पर पुठि. पाठुंगळी क्रि.वि. डडीअ. पाठोपाठ क्रि.वि. पुठियां पुठियां.

पाठक [सं] पु. (१) मंदर वगेरह में पुराण पड्हंदडु ब्रह्मणु (२) धर्मशास्त्र निसबति फैसिलो डींदडु पंडतु (३) गुरु, मास्तर (४) व्याख्यान डींदडु, 'लेक्चरर'.

पाठवण-णी, पाठवणूक स्त्री. (१) मोकिलाणी (२) विदाअ करण वक्ति पैसा वगेरह डियणु.

पाठविणे स.क्रि. पठणु, मोकिलणु, रवानो करणु.

पाठिंबा पु. पुठिभराई, पुठि, टेको, पुश्टी.

पाठी स्त्री. (१) पुठी (२) सहाइता, मदद. डिसो 'पाठ'.

पाठिमोरा वि. पुठीरो. पाठीराखा-ख्या पु. पुठिभरु, रख्या कंदडु, हाफिजु.

पाठी वि. पाठी, पाठकु, ग्रंथ जो पाठु कंदडु.

पाड पु. (१) नुर्बु, निर्बु, बाज़ारि जो अघु (२) प्रमाणु (३) बराबरी, लाइकी (४) परवाह (५) फर्कु (६) चटाभेटी (७) मेलु (८) लाइकु, जोगो (९) रसण जी हालति (अंब जी) (१०) वट. पाड लागणे जुरिअत थियणु. पाडाचा वि. पकलु, रसियलु, वण मां

पटण जहिङो (फलु).

पाहणी स्त्री. केराङ्णु जी क्रिया, केरणु.

पाहणे [सं.प्रा.] स.क्रि. (१) केरणु, केराङ्णु (२) लेटाङ्णु, दसणु (३) टुकर या हिंसा करणु (४) डाहिणु.

पाहवा [सं.प्रा.] पु. पडिव, एकमि, नए साल जो पहिरियो डीहुं.

पाहवा पु. केरणु, केरण जी क्रिया, दसणु.

पाहस न. बुठिङो, हरण जो बुचो.

पाडा पु. पाडो.

पाडा [सं.] पु. (१) बनीअ जे कम लाइ गोठ जे भरिसां डहनि बारहंनि घरनि जी बस्ती (२) हारियुनि जूं झुपिङ्चूं (३) पाडो, महिलो (४) वसी, बस्ती, गोठिङो.

पाडा [सं.] पु. नारेल या सोपारियूं वणनि तां हेठि केराए मेङ्गण जी क्रिया-मौसम.

पाडा [सं.] पु. (१) खोडो (२) तफूसीलिवारि इकीकत, विंघापणु.

पाडा वि. वंश रहित, तबाहु.

पाडा पु. बूटो.

पाडाव पु. (१) हार, शिकस्त (२) कैदी, लडाईअ में पकिडियलु.

पाडित्य [सं.] न. (१) पंडिताई, (२) वडाई.

पाडी स्त्री. (१) पाडी (२) गाबी, वहुडी.

पाडीव वि. (१) केरायलु (फलु-वण मां) (२) ठहियलु (३) खटियलु.

पांडु [सं.] वि. फिको, अच्छो.

पांडु, पांडुरोग पु. (१) साई (बीमारी) (२) रत पौणाई.

पांडुर वि. अच्छो.

पाडे न. गाबो.

पाडेकरी पु. वण मां फल कोराए मेडींदडु शङ्खु (-धंघो कंदडु).

पांढर स्त्री. (१) गोठ जी एराजी (२) गोठ जे आबादीअ वारी जमीन (३) गोठ जा सभु रहिवासी (४) अछी मिटी या जमीन (५) आबादी, बस्ती (६) गोठ जी रहिणी. पांढरपेशा पु. विचोले तबूके जो शङ्खु.

पांढरा वि. (१) अच्छो, सफेदु (२) लुचो, शोदो. पांढर्या

कपाळाची वि. विधवा. पांढर्या पायाचा वि. पेर गुरो, निदोरो, निभागो. पांढरा कावळा पु. अणलभु शैड. पांढरा परीस पु. मनहूसु. पांढरा फटफटीत वि. तमामु अच्छो. पांढरा हत्ती पु. वडे खर्चवारो-पालण में डुखियो माण्हू या जानिवरु. पांढरा माती स्त्री. चीकी मिटी.

पांढरी स्त्री. डिसो 'पांढर'.

पाढा [सं.प्रा.] पु. खोडो.

पाण न. पाणी. डिसो 'पाणी'.

पाणया पु. नदीअ जो घाटु.

पाणला पु. सिली, सिरि (पखी), (इं) 'स्लेक बई'.

पाणि [सं.] पु. हथु. पाणिग्रह, प्राणिग्रहण पु.न. शादी. पाणिपात्र न. बुकु.

पाणी [सं.प्रा.] न. (१) पाणी (२) मीहुं (३) शक्ती, ताकत (४) तेजु (५) मुलिमो (६) इजत, नामूसु (७) आँसू, गोड्हा (८) जवहर. पाणी उतरणे (१) तेजु-चमक घटिजणु (२) बदिनामी थियणु, जसु खोहिणु. पाणी ओळखणे पाणी कछणु, ताकत जो अंदाजो लहणु. पाणी पडणे-फिरणे नासु थियणु, कयल कम ते पाणी पवणु. पाणी मुरणे दालि में काला. पाणी लागणे कंहिजो जूठो पाणी पिअणु, संगित जो असुर थियणु. पाणी सोडणे आशा छडे डियणु, त्यागणु. पाण्याआधी पाळ बांधणे मुसीबत अचण खां पहिरीई उनखे दूर करण जो बंदोबसतु करणु. पाण्यात जाणे पाणीअ में वणणु-बुडणु-आजायो वणणु. पाण्यावरची रेघ पाणीअ ते लीको. पाणउतारा पु. बेइजती. पाणकावळा पु. माही खोर (पखी). पाणकोंबडी स्त्री. कुहंगु, गजिरो (पखी), (इं) 'वाटर हेन'. पाणकोळी पु. पेणि, फेणाही (पखी). पाणघोडा पु. दर्याई घोडो. पाणचक्की स्त्री. पाणीअ चकी, पाणीअ जे वहुकिरे जे ज़ोर ते हलंदइ कल. पाणचट वि. (१) फिको, अणसवादी (२) अजायो, बेमअनों (३) पाणियार (४) तुतो, छिडो. पाणजावई पु. नाठीअ जो भाउ. पाणढाळ पु. पाणीअ जो लाहु (छिति वगेरह जो). पाणतीर पु. (इं) 'टारपेडो'. पाणथरी स्त्री. तिली, तिरी. पाणयळ न. (१) धुबणि (२) आली जमीन.

पाणपोई स्त्री. प्याऊ, ईदइ वेंदइ माणहुनि लाइ रस्ते ते पाणी पिअण जो हंघु. पाणबुडी स्त्री. जेरि आबी, लडाईअ में जहाज बोईंदइ मशीनी बेडो, (इं) 'सबमरीन्'. पाणबुड्या पु. टोबो, टोबियरु, टोबिआरु. पाणमांजर न. लुधिडो (जानिवरु). पाणलोटे पु. (१) पाणी वहण लाइ कयल लाही (२) पहाइ-टकिरीअ जी लाही (३) आराको, पाणीअ जो तेजु बहुकिरो, पाणीअ जी उछल (४) (इं) 'केंडचमेंट एरिया'. पाणवठा पु. (पाणीअ जो) घाटु. पाणवळ न. आली या पोसलि वारी जमीन. पाणवारू पु. बेडी. पाणशोष पु. बुखार में लगंदइ बे हृदि उअ, खुश्की. पाणसळ-साळ स्त्री. (इं) 'लेवल बॉटल' (राजे जी). पाणीदार त्र. (१) पाणेठु, आबदार (२) सुहिणो, मज्जिबूत (३) तिखो (हथियारु) (४) जल्वेदार, जवहरिदार. पाणीपट्टी स्त्री. पाणीअ जी टङ्क्स. पाणोटा-ठा पु. हिंसो 'पाणवठा'.

पाणावणे अ.क्रि. (अखियूं) आलियूं थियणु, पिसणु.

पात [सं] न. (१) पातु, पनु (वण जो) (२) फरु, ढारु (तरारि जो) (३) पलक, छपरु (अखि जो).

पात न. पाहो, कोडरि-कुहाडीअ जो हथियो विज्ञण जो टुंगु.

पात पु. (१) किरणु, जवालियत, नासु (२) उडामणु (३) धकु, चोट (४) लामारो.

पात, पांत स्त्री. सिट, कतार.

पातक [सं] न. पातकु, पातु, डोहु, कुधो कमु. पातकी वि. पातिकी, पापी, डोही.

पातणे [सं] अ.क्रि. विश्वासु करणु, कंहिंजे आसिरे ते विहणु.

पातळ [सं] स्त्री. साडी.

पातळ [सं] वि. (१) सन्हो (२) पटिडो, छिडो, छिटिडो (३) मथाछिरो (प्रिमु). पातळपणा पु. सन्हाई, सन्हाणि. पातळाई स्त्री. (१) सन्हाई (२) पटिडाई (३) छिडाई.

पातळी स्त्री. (१) सन्हाई (२) छिडाई (३) छेणी (४) सतहु, संवति, (इं) 'लेवल' (५) काठु छिलण जो ओजारु (६) मथु, मथाछिरो, मुस्तवी (जामेद्री).

पाताल-ळ न. पातालु. पाताळयंत्री वि. हिस्फती, मन्सूबो

ठाहींदडु.

पातिव्रत्य [सं] न. पतीभगिती, पतीनिष्ठा, पतीव्रतु, पतीव्रता औरत जो धर्मु.

पाती [सं] स्त्री. (१) पनु (२) धातूअ जो सन्हों टुकरु.

पाती [सं] स्त्री. घराणो, घराणे जी शाख.

पाती [सं] स्त्री. पलक, छपरु (अखि जो).

पाती [सं] स्त्री. कपह जे वण जो गुलु.

पाती, पांती स्त्री. पती, हिंसो. पातीदार वि. पतीदार, भाईवार, हिंसेदार.

पातीचा चहा पु. साई चांहि (पननि जी).

पाते [सं] न. (१) पलक, छपरु (अखि जो) (२) पटु, धारो, फरु, ढारु (तरारि जो) (३) डिघो पनु (बसर वगेरह जो).

पातेले [सं] न. पतेलो, बाटी.

पात्र [सं] न. (१) पातर, बर्तनु, धांज (२) आधारु, असो (३) पेटु, सीर (नदीअ जी) (४) नाटक में कमु कंदडु वेसधारी (५) किरदारु (६) महिमानु (७) वेश्या (८) पातल. पात्रात राख कालविणे, पात्रावरुन उठविणे रोजीअ जो साधनु छिनणु, पेट ते लत डियणु.

पात्रा [सं] स्त्री. (१) वेश्या, कबिरी (२) नाचिणी.

पाथ, पांथ [सं] पु. कतार, सिट, मेडु.

पांथ [सं] पु. (१) पथु, रस्तो, वाट, राह (२) राहगीर, मुसाफिर. पांथस्थ पु. मुसाफिर, राहगीर. पाथेय न. मुसाफिरीअ लाइ खाइण जूं शयूं-अस्बाबु.

पाथर [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) तराशियलु वेकिरो पथर (कपिडा धूअण या सनान वगेरह लाइ) (२) पथर.

पाथरवट पु. पथर कटींदडु-घडींदडु शखु.

पांथरी स्त्री. तिली.

पाद [सं] पु. फूस.

पाद [सं] पु. (१) चोथों हिंसो (२) श्लोक जो पदु-कविता जी सिट, मिसिरअ.

पाद [सं] पु. पेरु. पादग्रहण न. पेरें पवणु. पादचारी वि. पंधि हलंदडु, प्यादो. पादत्राण न. पादरु, जुतियूं जोराब.

पादन्यास पु. पेरु रखणु. पादपीठ पु. पेर संदुलु.

पादप्रमाण पु. पेरनि ते मथो टेकणु. पादप्रहार पु. लत (हणणु). पादपृष्ठ न. पेर जी तरी. पादमूल न. मुरो (पेर जो). पादस्फोट पु. पेरनि जा चीर. पादहर्ष पु. पेर खे निंढ अचणु.

पादडणे, पादाडणे स.क्रि. सख्खु पोरिह्यो कराडणु, ज़ोर सां हलिकणु-काहिणु, थकाडणु, वहाडणु.

पादहा पु. (१) सख्खु पोरिह्यो (२) थकु, थकावट.

पादप [सं] पु. वणु.

पादणे अ.क्रि. फूस डियणु, टिटु डयणु.

पादरटा, पादष्टाण स्त्री. फूस जी धप.

पादरा वि. (१) फूसिरु (२) डकिणो, गीदी, कमिज़ोर.

पादशाहा पु. पादिशाहु, बादिशाहु. पादशाही स्त्री. पादिशाहत, बादिशाहत. पादशाही वि. बादिशाही, बादिशाही.

पादाक्रांत [सं] वि. जीतियलु, खटियलु (देशु), पेरनि हेठां लताडियलु.

पांदी-धी स्त्री. पेचिरो, गोठ-खेत मां वेंदडु ढगे गाडीअ जो सोड्हो रस्तो.

पादुका [सं] स्त्री. (१) चीखिडियूं (२) पथर मथां ईश्वरं या गुरूअ जे पेरनि जा निशान.

पादेलोण [सं] न. सोन्वरु लणु, कारो लणु.

पाद्य [सं] न. पेर धुअण जो पाणी या क्रिया. पाद्यपूजा स्त्री. जूतनि जी मार.

मार [सं] न. (१) पानु, पिअणी (२) पिअण जी शैड्. पानगृह न. गुतो, (ई) 'बार्'.

पान [सं] न. (१) पनु (वण जो) (२) (पान जो) पनु (३) पनो, कागजु (४) तास जो पतो (५) (किताब जो) सुफ्हो, पेज (६) धोतीअ जी जोडीअ मां हिक धोती, धोती (७) फरु, डारु (तरार जो) (८) पातल (९) नांगु, कखु (कखिजणु). पान लागणे कखिजणु, नांगु चकु पाडणु. पानाबर पान टाकणे-घालणे-टाकणे का गाल्हि दबाए छडणु. पांचा पानांचा विडा देणे (१) कंही खे कम ते रखणु (२) कम तां कडी छडणु. पानगळ स्त्री. खिजां पानझड स्त्री. केरो, पन छणणु. पानझडी वि. पन छाणींदडु (बूटो). पादान न. पानदानु, पान रखण जी पेटी-दबलो. पानपट्टी स्त्री.

(१) खाडण जो पानु (२) पानपटी. पानमळा पु. पान जे पननि जे खेतु. पानसुपारी स्त्री. (१) पान जो सामानु (२) माण्डुनि खे घुराए आदरु-इजत डियण जो प्रोग्रामु (३) रुश्वत.

पानक [सं] पु. नांगु, कखु.

पानकळा पु. बर्साति जी मुंद.

पाना वि. बर्साति जे पाणीअ करे सेवारियलु (अनु).

पानी वि. पिअंदडु.

पानीय न. पाणी. वि. पिअण जोगो.

पान्हणे अ.क्रि. थणनि मां खीरु निकिरणु. पान्हवण न. खीरु अचण लाड गांड-मेंहिं अगियां रखियलु चारो.

पान्हा पु. (१) पानू, खीर पियाक बार लाड माउ जे थणनि मां खीरु अचणु, थबु वहणु, वहंदड थबु (२) दिलि भिजणु.

पाप [सं] न. (१) पापु (२) गुनाहु (३) बुराई, मदाई. पाप उभे राहणे (१) कीतो लोडणु (२) मुसीबत में फासणु. पाप खाणे अंदरु (दिलि) खाडणु. पापकर्मी वि. पापी, कुधो. पापखाण स्त्री. महा पापी. पापग्रह पु. अशुभु ग्रह (मंगलु, राहु, केतु, छंछरु). पापदृष्टी स्त्री. पापी नज़र. पापपिंड पु. गर्भु. पापबुद्धी वि. कुबुद्धी, दुष्ट, बुरे मन वारो. पापभीरु वि. पाप खां डकंदडु. पापमूर्ती-राशी-स्वरूप वि. महा पापी. पापात्मा पु. महा पापी. पाप्याचा पितर न. बे हृदि सन्दिडो ऐं डुबिरो शख्खु.

पापड [स.प्रा.] पु. पापडु. पापडखार पु. चानीहो.

पापडी स्त्री. (१) पापिडी (२) खीचो.

पापणी [सं] स्त्री. पिबणी, पलक, छपरु (अखि जो) (२) भिजरु, भिजरी, अखि जे छपर ते जावलु वारु.

पापा पु. चुमी (नंढे बार जी).

पादुदरा, पापुद्रा [का] पु. (१) खरंडु (२) छिलिरु (३) क्षिली.

पाभर स्त्री. नारी, बिजु पोखण जो ओज़ार.

पामर [सं] वि. पापी, नीचु, ओछो, खसीसु, हिलिडो.

पामा [सं] स्त्री. डडु, छितो मलो.

पाय [सं.प्रा.] पु. (१) पांवु, पेरु (२) टंग (३) पेर जहिडी

शैड-खुर वगेरह (४) निशानी, आसार. पाय उचलणे
 पेरु खणणु, विख वधाडण, तकिडो हलणु. पायउतारा
 येणे निमाणो थियणु, पेरु भरणु. पाय काढणे पेरु
 कढाडणु, पाणु छडाडणु, हली वनणु. पाय पसरणे (१)
 फाड्दो वठणु (२) मरणु (३) टंगू टेडणु. पाय फुटणे
 (१) पेर फुटणु (२) गुमु थियणु (३) पेरु पेरु खणणु,
 पंधु करणु (बारु). पाय मोकळा करणे (१) थोरो पंधु
 करे-चकरु मारे अचणु (२) लकु लंघणु. पाय मोडणे
 (१) हिमथ हारिजणु, निरासु थियणु (२) पेरु मुडणु.
 पाय रोवणे पेर खोडणु, थाईको थियणु, पेर पुख्ता
 करणु. पोटावर पाय देणे पेट ते लत डियणु-रोजी
 छिनणु. पायापाशी पाहणे पंहिंजो ई सोचणु. पायांवर
 नक्षत्र पडणे, पायांवर भोवरा असणे पेर में छछरु
 हुअणु, पेर तपणु. पायास कुत्रे बांधणे गारियुनि जो
 वसिकारो शुरू करणु. मागल्या पायी येणे पेरु डेई
 अचणु, पोयां पेर करे मोटणु. तळपायाची आग
 मस्तकास येणे तपी बाहि थियणु (गुसे में). पाय
 उतार-रा पु. तांधो पाणी, तांधे पाणीअ वारो नदीअ
 मां लंघण जो रस्तो. पायउतारां-रा क्रि.वि. पेरें पंधि.
 पायखुंट पु. दबकु. पायखोळ पु. लत. पायगत न.स्त्री.
 पेरांदी, पलंग वगेरह जो पेरनि वारो पासो. पायगुण पु.
 पेर जो गुणु-अशुभु गुणु. पायगीर न. चोई (मछियं
 फासाडण लाड). पायगुंता-गोवा पु. रोक, रंडक,
 अटक. पायचळ पु.न. गुरो पेरु. पायचीत वि. (ई)
 'एल्.बी.डब्ल्यू.' (क्रिकेट). पायजामा पु. पाजामो,
 सुथण. पायटा पु. (१) पेरिडी, डाको (२) खपु, नारेल
 जे वण ते चडण लाड वण में कयल खड. पायथा पु.
 (१) हेठारु, सिडह जो हेठियों हिंसो (२) वाडणि
 (खट जी). पायदळ न. पियादो लश्कर. पायदळी
 क्रि.वि. पेरनि हेठां (लताडणु). पायघरणी स्त्री. पेरें
 पवणु, लीलाडणु. पायपाखळणी स्त्री. पेर धुअणु.
 पायपीटी, पायपीट स्त्री. अजाया पंध या चकर.
 पायपोश-सा पु. जुती-चम्पलु-बूट. पायपोळ पु.स्त्री.
 (१) पेरु सडणु (२) मंझंदि (२) धरतती. पायबंद पु.
 (१) पाबंदु, दबकु (२) रोक, रंडक (३) डावणु,

डाणु. पायमल्ली स्त्री. (१) लताडणु या नासु करण
 जी क्रिया (२) बुरी हालति, धिकार (करण) (३)
 नुक्सानु, नासु. पयमल्ली स्त्री. सत्यानासु. पायमोजा
 पु. जोराबु. पायवट स्त्री. पेरी, पेरो, पेरेनि जा निशान.
 पायवाट स्त्री. पेचिरो (रस्तो), पेरचारो. पायसर पु.
 पव्डी, डाको (डाकणि जो). पायाखालची वाट स्त्री.
 सुवातलु रस्तो. पायाचा जड वि. हलण जो सिलो-
 सिल्हो. पायाचा डोळा पु. मुरो. पायाचा नरम वि.
 खदिडो. पायाचा पारवा पु. हलण में तेजु. पायचा
 फटकळ वि. लतिडु. पायाळ, पायाळू वि. पेरिडियो,
 उहो बारु जंहिजा जमण वक्ति अवलि पेर बाहिरि
 अचनि.

पायक पु. नौकर, चाकर, शेवकु.

पायंडा पु. (१) शुरूआत (२) डाको (३) खपु, खपणो, वण
 ते चडहण लाड पेरु रखण लाड कयलु खुबु (४)
 रसम, सिरिश्तो, रवाजु. पायंडा पाडणे कंहि गाल्हि जी
 शुरूआत करणु, रवाजु विज्ञणु.

पायरी स्त्री. (१) पव्डी, डाको (२) हैसियत.

पायरी स्त्री. अंब जो हिकु किस्मु.

पायली स्त्री. चारि सेरी माप.

पायस [सं] न. चांवरनि जी खीरिणी.

पाया [फा] पु. (१) पायो, बुनियादु, आधार (२) पीडह
 (३) शुरूआत. पायाभूत वि. बुनियादी. पायाशुध्द वि.
 मजिबूत पीडहवारी (इमारत), बे ऐबु (कमु).

पायी अ. (कंहिजे) करे, लाड.

पार [सं] पु. (१) अन्तु, हद, मर्यादा (२) पारु, नदीअ जो
 बियो किनारो (३) पाणीअ में बुडल छिण.

पार [सं] पु. वण जे चौधारी बुधल थल्हो.

पार क्रि.वि. (१) पारि, हुन भरि (२) आरि पारि, विच मां
 (३) बिल्कुलु, सफा, पूरीअ तरह.

पारई [सं.प्रा.] स्त्री. पाराई.

पारख स्त्री. (१) पारख, परिख (२) जाच, चकास (३)
 लाडकी. पारखनीस पु. परिख कंदडु अधिकारी.
 पारखावण स्त्री. परखाणी. पारखी पु. पारिखु, पारिखू,
 पारखणे स.क्रि. परखणु, जाचणु.

पारखा [सं] वि. (१) पराजो, अण सुवातलु, धारियो (२) नजों (३) मह्रुमु (४) निघण्को. पारखा होणे मह्रुमु थियणु.

पारंगत [सं] वि. माहिर, काबिलु, जाणू.

पारठा [सं] वि. (१) ओटाकु, चौपाए जो अहो फरु जंहींजो खीरु घाड़णु बंदि धी वयो हुजे (२) पकलु (नारेलु) (३) बालगु.

पारही स्त्री. पाडी.

पारहू न. पाडो.

पारहे न. पुडु (ताराजीअ जो).

पारणे न. (१) उपवासु-वतु छोडणे (२) संतोषु, राजिपो. पारणे फिटणे बेहदि सामाधानु थियणु.

पारणे अ.क्रि. भाइ पवणु.

पारतंत्र्य [सं] न. परवसु, गुलामी.

पारत्रिक [सं] वि. परलोक बाबति, बीअ दुनिया निस्रति.

पारद [सं] पु. पारो (घातू). पारदमिश्रण न. पारेमेलु.

पारदर्शक [सं] वि. पारिदर्शिकु, शफाकु, बखंदडु.

पारदार्य [सं] न. बिए जे जाल जो भोगु-जमाजु, जिनाहु, विभिचार.

पारध-धी [सं] स्त्री. शिकार.

पारधी पु. पाराधी, शिकारी, पारिह्याडी.

पारपत्य पु. नजरदारी-संभाल कंदडु.

पारंपारिक वि. पुश्ति ब पुश्ति हलंदो ईदडु, सिलसिले सां ईदडु.

पारंबा-बी पु.स्त्री. जटा, पिपिर या बड जे टारियुनि तां हेठि लडिकदड पाडू-तांदूरा.

पारमार्थिक [सं] वि. (१) रूहानी (२) सचो (३) अध्यात्म जे बारे में (४) सच या ईश्वर जो गोलाऊ-गोल्हीदडु.

पारलौकिक [सं] वि. परलोक बाबति.

पारवा [सं.प्रा.] पु. पारेलो, पारेलु (पखी).

पारसनीस पु. फारसी बोलीअ में खतु पटु लिखंदडु दरबारी मुन्शी.

पारा [सं.प्रा.] पु. पारो (घातू).

पारा वि. चिटकमिरी (गांड वगेरह).

पारायण [सं] न. (१) पारानु, को ग्रंथु शुरूअ खां पछाडीअ

ताई पडहणु, पाठु (२) पारि पवणु.

पारावार [सं] पु. अन्तु, हद.

पारिजात [सं] पु. पारिजाति (वणु, गुलु).

पारितोषिक [सं] न. इन्जामु.

पारिपात्य [सं] न. (१) सजा (२) रख्या (३) दूरि करणु, मोटाड़णु.

पारिभाषिक [सं] वि. पारिभाषिक, इस्तलाही, (इं) 'टेक्नीकल'.

पारुखणे अ.क्रि. रुसणु.

पारुखणे [सं] स.क्रि. छुहणु.

पारुखणे अ.क्रि. नासु थियणु.

पारुखणे अ.क्रि. मह्रुमु थियणु.

पारुखणे स.क्रि. परिखणु.

पारुसा, पारोसा [सं] वि. (१) सनानु न कयलु (२) अण धोतली (३) पारुयो. पारोसे वि. पारुयो.

पारेषण न. खानगी, खानो करण-मोकिरण जी क्रिया.

पारोसा पिंपळ पु. छडो छांडु, छडो छड्मलु, निघण्को.

पार्यक्य [सं] न. जुदाई, विखराई, अलहदिगी.

पार्थिव [सं] वि. (१) धरतीअ सां लागापु रखंदडु, धरतीअ सां पैदा थियलु (पदार्थु) (२) मिटीअ जो (३) नासवन्तु (४) जाग्राफीअ जो, भूगोल जो.

पार्श्व [सं] पासे जो, वेशो. पु.न. पासि, पासो (सरीर-शैड जो). पार्श्वगायन न. (पदै) पुठियां गाड़णु, (इं) 'प्ले बड्क्'. पार्श्वभाग पु. बुंडणि, थडा. पार्श्वभूमी स्त्री. पासि मन्जुरु, 'बड्क् ग्राऊंड'. पार्श्वसंगीत न. (इं) 'बड्क् ग्राऊंड म्यूजिक'. पार्श्वसूचन न. (नाटक में) टेप डियणु.

पार्श्वक [सं] पु. शेवाधारी, चाकर.

पार्श्वद [सं] पु. (१) शेवाधारी, चाकर (२) पारिषदु, पारिखदु, देवदूत.

पाल [सं] स्त्री. किरिडी.

पाल [सं] न. (१) पालु, नंदो तूब (२) सिड्डु (जहाज जो) (३) वण जा कूंअ पन, सला (४) ढलजी छूटि.

पाल [सं] वि. पालु, पालिना कंदडु.

पालक [सं] स्त्री. पालक (भाजी).

पालक-ख [सं] पु. पींधो.

पालक [सं] वि. (१) पालींदडु, निपाईंदडु, सांभी, सांभीडो, संभालींदडु, धणी धूणी (२) रख्या कंदडु.

पालखी स्त्री. (१) पालिकी, डोली (२) काई.

पालट [सं] पु. (१) फेरो (२) वारो, भेरो (२) फरकु, तब्दली.

पालटणे अ.क्रि. फिरणु, जुदा थियणु, उथिलणु (बीमारी).

स.क्रि. फेराइणु, बदिलाइणु, वारेवटीअ सां करणु.

पालटीव वि. फेरायलु, वरायलु, बदिलायलु.

पालथणे अ.क्रि. ऊंधो थियणु. स.क्रि. ऊंधो करणु, लेटाइणु.

पालथा वि. ऊंधो. पालथे घालणे शिकस्त डियणु. पालथ्या घड्यावर पाणी ओतणे तांघे में थाफोडा हणणु, पाणी विलोडणु, अजाई कोशशि करणु. (घर, गांव, इ.)

पालथे घालणे (१) घरु हेठि मथे करणु (का शैड गोल्हण लाइ) (२) रुलणु, भिटिकणु.

पालन [सं] न. (१) पालिना, तातना (२) (वचनु) पालणु.

पालनपोषण न. पालणु, निपाइणु, संभालणु.

पालव पु. (१) वण जो कूंअरो पनु, सलो (२) गौंच जो छुगो (३) पलउ, पलांडु (४) मर्यादा, किनारी (५)

छजहरी (६) रिशतो, नातो (७) ढकु (८) क्रियासु

(९) नजुर (१०) कपिडा अचणु. पालव करीण स्त्री.

कपिडा आयल औरत. पालवपद न. थलु (कविता जो).

पालवणी स्त्री. पलअ सां कयलु इशारो.

पालवणे स.क्रि. (१) मोरिजणु, सलो फुटणु, अंगूरिजणु (२)

हथ या पलअ सां इशारो करणु-सडणु (३) पलअ सां

डीओ विसाइणु (४) लाडु करणु (५) जानि बख्खाणु

(६) हथि करणु (७) लोडो डियणु.

पालवी स्त्री. नओं गौंचु, नवां निकितल सावा पता, मोरिडो.

पाला [सं] पु. वण जा पन, सावा पन. पालेभाजी स्त्री. सायूं भाजियू-सागु-सब्जी.

पालाण [सं] न. पलाणु, संज, जीन.

पालाणणे स.क्रि. पलाणणु, धोडे ते संज विझी तयारु थियणु.

पालित [सं] वि. पालियलु.

पाली स्त्री. पाली भाषा ऐं लिपी.

पालुपद [सं] न. (१) थलु (कविता जो), बंडु (२) रट, वरी वरी चवणु.

पाल्य न.पु. संभालींदडु जे तअबे में हूंदडु बारु (छोकिरो-छोकिरी).

पाल्हाळ [सं] पु. (१) (गाल्हि जी) डेधि, विंघ, वधाउ, अजायो गाल्हाइणु (२) लूणु मिर्च विझी बुघायल

गाल्हि (३) दिलि भिजणु, कहकाउ. पाल्हाळीक वि.

वधाउ या डेधि कयल (गाल्हि), कन खाईंदडु-मगजु

खाऊ (भाषण).

पाव पु. (१) पाउ, चोथों हिंसो (२) पेरु. पावशेर पु. पाउ, सेर जो चोथों हिंसो.

पाव पु.न. पाउ, ढबल.

पावक [सं] पु. बाहि.

पावका पु. डाहो.

पावटी स्त्री. (१) पेरु, पेरो, पेर जो निशानु (३) डाको (३) चापुटो, पेरांघो (आइणि जो).

पावठणी स्त्री. (१) डाको (२) पेरिडियो, पेरांगो (आइणे जो) (३) पेरो.

पावडी, फावडी स्त्री. कोडरि.

पावडे न. कोडरि.

पावणी स्त्री. सरकारी वसूलीअ जी रकम.

पावणी स्त्री. नीलामु.

पावणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) पहुचणु, मिलणु (२) हथि लगणु, लभिजणु (३) राजी थियणु (ईश्वर), महिर

थियणु (४) समुझणु (५) मोक्खो मिलणु, मुमकिनु

थियणु (६) अतिराजु न हुअणु. स.क्रि. पहुचाइणु,

रवानो करणु, मोकिलणु, छडे अचणु.

पावणेआठ वि. (१) पौणा अठ (२) खदिडो.

पावता वि. पहुतलु, हथि अयलु, मोकिलियलु. पावता करणे पहुचाइणु.

पावती स्त्री. रसीद, पहुच.

पावन [सं] वि. (१) पावनि, पवित्रु, शुधि, पाकु (२) बे डोही (३) पवित्रु कंदडु.

पावला पु. (१) पेरु, कदमु (२) पेरो.

पावलपावली क्रि.वि. कदम कदम ते, वरी वरी, भेरे भेरे,

हौरे हौरे, दर्जे ब दर्जे. पावलोगणती क्रि.वि. टिप टिप ते.

पावशा पु. ताडो (पखी).

पावसाळा-ळी [सं] पु.स्त्री. वरसारो, बर्साति जी मुंद, चौमासो.

पावसाळी वि. बारानी, मींहाजों, बर्साती.

पावसाळे न. बर्साती हवा.

पावा पु. पावा (साजु), मुरली, बन्सरी.

पावित्र्य [सं] न. पवित्रता, शुधिता.

पावेतो श.अ. ताई, जासीं.

पाश [सं] पु. (१) पाश, फासिणी, फंडु, बंधनु, फाहो (२) नोडी (३) जार, कोडिको (४) मज्मूजो. पाश टाकणे मोहिणु, मोह में विझणु.

पाशी श.अ. पासे में, भरिसां, डांहुं, गडु, वटि, लगी.

पाशुपत [सं] पु. शंकर जो उपासकु.

पाश्चात्य [सं] वि. पश्चिमी, ओलाहों, मगरबी.

पाश्चिमात्य [सं] वि. ओलाहों, 'युरोपिअन्'.

पाषाण [सं] पु. (१) पाहणु, पथरु (२) संगदिलि. पाषाणी वि. पहणियारु, पहणेरो.

पास [सं] श.अ. वेझो, भरिसां.

पासंग [फा] पु. (१) पासंगु, काणि (ताराजीअ जी) आडियो (२) बराबरी. पासंगाला न पुरणे बराबरी न करे सघणु.

पासचा वि. (१) वेझो, ओडो (२) वटां जो.

पासदारी स्त्री. तरफदारी, सिफारश.

पासलणे अ.क्रि. लेटणु, ऊंधो थी सुम्हणु.

पासला वि. ऊंधो लेटियलु.

पासष्ठ वि. पंजहठि (६५).

पासून श.अ. (ग्रामर जे) हालति जरीअ जो लफ्जु-पासति, खां, खां वठी, लाकुरि, वटां, भरिसां.

पासोडी [सं] स्त्री. गोदिडी, रिली, सूजिनी.

पासोळी स्त्री. पासिरी.

पाहणी स्त्री. (१) डिसणी, डिसण जी क्रिया (२) जाच, पुछा (३) नजरदारी.

पाहणे स.क्रि. (१) डिसणु (२) जाणणु, समुझणु (३) डिसण

वाड्णु (४) ज़िमो खणणु, संभालणु (५) परिखणु, जाचणु (६) गोल्हणु (७) चाहिणु, ख्वाहिश करणु (८) मदद-रख्या करणु (९) छीहो रसाडणु. अंत पाहणे अन्तु डिसणु, इम्तिहानु वठणु. दुंकून न पाहणे थुक हणी बि न डिसणु, वास्तो न रखणु. पाहता, पाहिले असता क्रि.वि. इक्कीकत में, दर असल. पाहता पाहता क्रि.वि. डिसंदे डिसंदे.

पाहणे अ.क्रि. (सिजु) उभिरणु.

पाहणे स.क्रि. डुहणु (खीर).

पाहता वि. डिसंदडु.

पाहाणा वि. डिसणो, सुहिणो.

पाहिजे अ.क्रि. घुरिजे, जरूरी आहे, जरूरत आहे. पाहिजे तेव्हा क्रि.वि. कंहिं बि वक्ति, कडहिं बि, जडहिं वणे.

पाहुणा [सं] पु. सहिमानु, मिजिमानु. पाहुणाचार पु. सहिनामनवाजी. पाहुणी आली आणि म्होतुर लावून गेली आई टांडो खणण बोर्चाणी थी वेठी.

पाळ [सं.का] स्त्री. (१) बोडि बनो, खूह जे चौधारी बुधलु बनो (२) कनो (३) जंड जो मुहुं (४) घेरो, वेड्हो (५) बंडु (६) पापिडी (कन जी).

पाळ, पाळक न. पाड (वण जी). पाळे मुळे न.ब.व. वण जूं सभु पाडूं. पाळेमुळे खणून टाकणे पाड पटणु, सत्पानासु करणु.

पाळकपुत्र पु. पालियलु पुटु.

पाळणा [सं] पु. पालणो, पींचो, हिन्दोर. पाळणा हलणे बार थियणु-जमणु. पाळण्यातले नाव न. छठीअ जो नालो.

पाळणूक स्त्री. नेपाजु, पालणु.

पाळणे [सं] स.क्रि. (१) निपाडणु, पालणु (२) (वचनु) पालणु (३) मळणु (४) रख्या करणु (५) बजाड आणणु (हुकुमु).

पाळत स्त्री. (१) टहोड, पहिरो, निहार, निगहबानी (२) जाच, तलाश, सगु.

पाळतणे अ.क्रि. ताडणु, टहोडणु, नूच विसी विहणु.

पाळित [सं] वि. पालियलु.

पाळी स्त्री. (१) वारो, भेरो (२) पासे थियण (माहवारी) जो वारो (३) मोक्को. पाळी टळणे-चुकणे कपिडा चड्ही

ववणु-पेट सां थियणु.

पाळीव वि. पालियलु, पालितू, धालो (जानिवरु). पाळीव

पशू पु. घरू-पालियलु जानिवरु.

पाक्षिक [सं] न. बि हफतेवारु मळजनु.

पिक [सं] पु. कोइल (पखी).

पिक, पिक [हिं] स्त्री. पिक, थुक. पिकदाणी-नी स्त्री.

पिकदानी.

पिक न. फसुलु.

पिकट वि. फिको, निस्तेजु.

पिकटणे अ.क्रि. फिको-पीलो थियणु.

पिकणे अ.क्रि. (१) पचणु, रसणु (२) गर्भु वधणु (३) वधणु
वेसणु (४) पखिइणु, फैलिजणु, हुलणु (गाल्हि).

पिकले पान न. पीरिसनु, बुढो.

पिकविणे स.क्रि. (१) पचाइणु, तयारु-रासि करणु (२)
फसुलु पैदा करणु (३) फैलाइणु, हुलाइणु (४) पालु
विझणु.

पिकूट वि. फिको, निस्तेजु.

पिंगट [सं] वि. पीलांहो, कको, कके रंग जो.

पिंगळा पु. चिबिरो.

पिंगा घालणे फेरियूं पाइणु.

पिचकट [सं] वि. (१) चूंझो (२) डरियलु, भगलु,
टिड्कियलु.

पिचकारी [सं] स्त्री. (१) पिचकारी (२) पिचिक, पिचिकार.

पिचह न. पिची (अखि जो गंडु).

पिचणे अ.क्रि. (१) टिड्कणु, डार पवणु (२) फुंडणु (३)
गोइहो थियणु (शैइ) (४) सडणु, किनो थियणु.

पिचनळी स्त्री. पिचिकारी.

पिचपिचणे स.क्रि. (अखियूं) छिंभणु.

पिचपिचीत वि. थिरिडो, चुचो.

पिच्छ [सं] पु. (१) पुठि, पीछो (२) पोयों हिंसो, पुठि.

पिच्छ पुरविणे पुठियां पवणु, पुठि न छडणु, हथ धोई
पुठियां पवणु, पचर न छडणु, भंडी बुधणु.

पिछाडी [हिं] स्त्री. (१) पछाडी, पुठियों हिंसो (२) पछाडी,
घोडे जा पुठियां पेर बुधण जी नोडी. पिछाह्या बांधणे
हथ पुठियां बुधणु. पिछाडी मारणे लत या इट हणणु.

पिंजणे [सं] स.क्रि. (१) पिमणु (कपह) (२) उभो चीरणु
(काठु). पिंजणी स्त्री. (१) पिम, पिमण जी क्रिया
(२) पिमणि, पिमिणी, कपह पिमण जो ओजारु.
पिंजारी पु. पिमारो, कपह पिमण जो धंधो कंदडु.

पिंजर [सं] न. (१) पिमिरो (२) खाको (३) जेलु.

पिंजरणे अ.क्रि. पखिइणु, फैलाइणु.

पिंजरा [सं] पु. (१) पिमिरो (२) खाको, ढांचो (३) जेलु.

पिंजारणे स.क्रि. (१) पिमणु (२) पखेइणु (३) सुलिझाइणु
(वार).

पिटुकला वि. पित्किडो, तमामु नंदो.

पिटणे [सं.हिं] स.क्रि. (१) मारणु, मार डियणु (२)
डोडाइणु (घोडो) (३) वजाइणु (ताडी) (४) ठपणु.

पिटाळणे स.क्रि. (१) तडणु, जोर सां डोडाइणु (घोडो
वगेरह) (२) तकिडो डुकाइणु (माण्ह) (३) भजाए
छडणु (जानिवरु) (४) कडी छडणु (५) चपोल
नियणु.

पिठले न. बेसण जी घाटी दालि-भाजी.

पिठा [सं] पु. शराब जो दुकानु, गुतो.

पिठाळ वि. कूंअरो.

पिठी [सं] स्त्री. (१) चांवरनि जो सन्हो अटो (३) सुंदुलीअ
तां हेठि किरंदडु अटो.

पिठी साखर स्त्री. पीठल खंडु.

पिटूर वि. अटे जियां अछी-साफु (चांडोकी).

पिटूळ वि. (१) अटे जहिडी, भोरु (२) बे सवादी.

पिठोरी स्त्री. सांवण महिने जी उमास-उन डीहं जो वतु.

पिठ्या [सं] वि. (१) वारियासो (२) बे सवादी, फिको.

पिंड [सं] पु. (१) पिंडु, पिनोडो (२) मुअल शख्स खे अर्पणु
करण जो चांवरनि पिंडु, गिरहु (२) जिंदु, बदनु (३)
गोलु शैइ (४) नीम कतुर जो चोथों हिंसो (५)
गदुदु, (इं) 'ग्लइइ'. (६) जीवु. पिंढे पिंढे भिन्न
मती, तुंढे तुंढे सरस्वती जणे जणे जो पंहिंजो रागु. पिंड
रोगी वि. सदाई बीमार.

पिडणूक स्त्री. आजारणु, सताइणु, सताइणु, रंजाइणु.

पिंडरी [सं] स्त्री. पिनी (टंग जी).

पिडा [सं] स्त्री. पीडा, तकिलीफ, मुसीबत, बला.

पिंढा [सं] पु. ढेरो (सुट-रेशम जो), गोदो.
 पिंढी [सं] स्त्री. (१) गोदो, गोलो (२) शिवलिंगु (३)
 मिटीअ जो चाणो (कुंभर जो).
 पिंढे-ढे [सं] न. पीड्हो, मूड्हो.
 पिंढी स्त्री. पीड्हो, टही.
 पिंढे [सं] न. (१) पीड्हो, मूड्हो (२) काम ऐं थंभे जे विच
 वारो काठ जो टुकुर.
 पिंणे [सं] स.क्रि. (१) पिअणु, पियणु (२) छिकणु (बीडी)
 (३) चुहणु (४) दबाइणु (गुसो). न. पिअणी,
 पीअणी.
 पितर [सं] पु. (१) पितरु-पितर (२) माउ पीउ. पितर
 उध्दरणे माउ पीउ ते गारियूं डियणु.
 पितळ [सं] न. पितलु (धातू). पितळ उघडे पडणे पोल
 पधिरा थियणु.
 पितळा [सं] वि. तीसिरु.
 पिता [सं] पु. पिता, पीउ.
 पितांबर [सं] पु. पीतांबर, रंगारंगी रेशमी कपडो.
 पितामह [सं] पु. डाडो.
 पितामही स्त्री. डाडी.
 पितृ [सं] पु. पिता, पीउ, पितरु. पितृकर्म न. सिराधु,
 वगेरह कर्म. पितृगृह न. पीउ जो घर, पेका. पितृत्व
 न. पितापुणो. पितृभक्त वि. पीउ या अबनि डाडनि
 जा फर्ज पालींदडु. पितृवध न. पीउ जी हचा-हत्या.
 पितृवन न. मसाणु. पितृव्य पु. चाचो, काको.
 पितृहत्या स्त्री. पीउ जो कृतलु करणु.
 पित्त [सं] न. (१) पितु (२) तीसो, गुसे जी लहर (२)
 सफूरा. पित्त खबळणे झटि तपी बाहि थियणु (गुसे में)
 बाहि वठी वणणु (गुसे में). पित्तपापडा पु. शाहतूरो
 (वनस्पती). पित्तवेगी वि. तीसिरु, क्रोधी. पित्तशामक
 वि. पितु शांति कंदडु. पित्तशय पु. पितो.
 पित्या पु. (१) भेची (रांदि में), भेची न हुअण जो हालति
 में बियो खंयलु शख्खु (२) ताबअदारु.
 पिंपळ [सं] पु. पिपिरु, पिपिलु (वणु). पिंपळावरचा मुंजा पु.
 पेनांगु, रोलाकु.
 पिंपळी [सं] स्त्री. पिपिरी (बूटी).

पिपाणी स्त्री. तूतारी.
 पिपासा [सं] स्त्री. उव, प्यास.
 पिपीलिका [सं] स्त्री. किउली.
 पिरगाळणी स्त्री. मरोटो, मरोड.
 पिरगाळणे स.क्रि. मरोटणु, मरोटणु, मोडणु.
 पिरगाळा पु. मरोटो, मरोड, वटु.
 पिरपिर स्त्री. (१) किड किरि, गहिपी (२) मीहं जी लागीती
 फुडि फुडि.
 पिरी [फा] स्त्री. पीरी, बुडापो.
 पिलावन [फा] पु. पीलवानु.
 पिलू-ल्लू न. बचो, पूंगिडो, बटु. पिलावळ स्त्री. पूंग, पूंगिडा,
 बचा.
 पिवळकी स्त्री. पीलाई, पीलाणि.
 पिवळा [सं.प्रा.] वि. पिअरो, पीलो. पिवळट, पिवळसर वि.
 पीलांहो. पिवळी दारूहळद स्त्री. रस्वलि.
 पिशवी [का] स्त्री. थेल्ही, गोथिरी.
 पिशाच [सं] पु. पिशाचु, भूतु, जिनु, राकासु. पिशाचबाघा
 स्त्री. भूतारिजणु, भूताइजणु, लगति, लगिता.
 पिशाचभाषा स्त्री. पैशाची भाषा (प्राकृत भाषा जो
 किस्मु). पिशाच लिपी स्त्री. 'मोडी' लिपी. डिसो
 'मोडी'. पिशाच संसार पु. भूतारिजणु, लगिता.
 पिशाचिका स्त्री. भूतिनी. पिशाच पु. भूतु, जिनु.
 पिशित [सं] न. मासु.
 पिशुन [सं] वि. चुगिलु, नीचु.
 पिष्ट [सं] न. (१) अटो (२) निशास्तो. पिष्टपदार्थ पु.
 निशास्ते वारी शैड. पिष्टपेवण न. पीठलु वरी पीहणु,
 वरी वरी सागी गाल्हि चवणु.
 पिसटणे, पिसाटणे अ.क्रि. (१) भूताइजणु, भूतारिजणु (२)
 पागलु थियणु.
 पिसणे [सं.प्रा.हिं] स.क्रि. (१) पीसणु, पीहणु (अटो) (२)
 पीहणु (तास), ठपणु (३) पीहणु (चटिणी), गहणु.
 पिसणावळ स्त्री. पीहाणी, पीहाई, पीसाई.
 पिसाळणे, पिसळणे [सं] अ.क्रि. (१) छितो थियणु (कुतो)
 (२) गाल्हाईदे डाड्हणु (३) कुते जे चक करे पागलु
 थियणु (४) लगिता थियणु, भूताइजणु.

पिसा वि. चरियो, छितो, भूतारियलु.
 पिसाई स्त्री. पीसाई, पीहाणी.
 पिसाट [सं] वि. (१) पागलु, चरियो, छितो, छिड्कियो
 (२) भूतारियलु, भूतारी. पिसाटणी स्त्री. चर्याई.
 पिसाटीक वि. चरियो, चर्यट्ट, पागलु.
 पिसाटणे अ.क्रि. (१) छितो थियणु, पागलु थियणु,
 छिड्कियणु (२) भूताइजणु, जिनु लगणु.
 पिसारा पु. (१) पर, खंभ (२) मोर जा फहिलियल पर.
 पिसुबा, पिसू [हिं] स्त्री. कारिडो, (इं) 'प्ली'
 पिस्ता पु. पिस्तो.
 पिस्तुल [इं] न. पिस्तोलु.
 पिळगुटणे स.क्रि. मरोटणु, मोडणु.
 पिळणे [सं] स.क्रि. (१) पीङणु (२) निपोङणु (३) वटणु,
 वट्ट डियणु (४) दबाङणु (५) आजारणु.
 पिळवटणे स.क्रि. (१) वटणु, वट्ट विज्ञण-पवणु (२)
 निपोङणु (३) दाहें करणु.
 पिळवणूक स्त्री. (१) निपोङ, पीङ (२) पीङणु, आजारणु.
 पीक न. पिक, थुक.
 पीक [सं] न. फसुलु. पीक पाऊस पु. फसुल लाइ लाभदाइकु
 मीहुं.
 पीक [सं] पु. कोइल.
 पीक पु. रोगु.
 पीटिका [सं] स्त्री. फुरिडी, दाणो.
 पीठ [सं] न. (१) अटो (२) भेरि.
 पीठ [सं] न. (१) आसणु, बैठक (२) पट्ट, वडो दर्जो.
 पीठिका [सं] स्त्री. (१) आसणु (२) पायो, बुनियादु, पीड्हि
 (३) वन्हा परंपरा (४) सारी हकीकत (५) ग्रंथ जो
 भाडो.
 पीठणे [सं] स.क्रि. पीङणु, आजारणु, जुल्लु करणु, दबाङणु.
 पीडन [सं] न. पीडा, कष्ट.
 पीडा [सं] स्त्री. (१) पीडा, तकिलीफ (२) जुल्लु (३)
 लगिता. पीडित वि. पीडियलु, सतायलु.
 पीत [सं] वि. पीलो.
 पीत [सं] वि. पीतलु.
 पीन [सं] वि. थुल्हो.

पीप न. (पाणीअ जो) पीपु.
 पीयूष [सं] न. (१) अमृतु (२) पाणी (३) खीर (४) पिसु
 (खीर जो).
 पीर [फ़] पु. (१) पीर, पीर जी कबर (२) पीरिसनु.
 पीलभक्त वि. ढोंगी.
 पीस [सं] न. पर, खंभु. पिसे टाकणे-झाडणे कुरीज कढणु.
 पीळ पु. (१) वट्ट, मरोटो, पेचु (२) आकडि, टाटाई (३)
 आट. पीळणी स्त्री. मरोट-इ. पीळदार वि. (१)
 वटियलु (२) मज्जिबूतु (३) अभिमानी, जिदी.
 पुकार, पुकारणी पु.स्त्री. (१) पुकार, सड्डु (२) रडियूं वाका.
 पुंकेसर [सं] पु. पुंकेसरि, नरु वारु, (इं) 'स्टेमन्' (बॉटनी).
 पुंगळी स्त्री. कागज जी नली.
 पुंगी [प्रा] स्त्री. (१) बीन (२) तूतारी.
 पुची, पुच्ची [का] स्त्री. चुडु.
 पुच्छ [सं] न. पुछु.
 पुंज [सं] पु. (१) पुंजु, डिगु, ढेरा (२) छुगो (३) तअदादु.
 पुंजका पु. छुगो, मज्जुओ, डिगु.
 पुजणे [सं] स.क्रि. पूजणु, पूजिणु.
 पुजा, पूजा [सं] स्त्री. पूजा. कोणेकाची पूजा करणे गारियूं
 डियणु, खबर वठणु.
 पुजारी [सं] पु. पूजारी.
 पुंजविणे, पुंजाविणे स.क्रि. (१) गडु करणु, मेडणु (२)
 सडियल लाश जी रख मेडणु.
 पुंजाळ पु. डिगु.
 पुंजाळ वि. चिमिकिणो.
 पुंजी स्त्री. (१) डिगी (२) पूंजी, धनु. पुंजी करणे (१) डिगु
 करणु (२) पूंजी मेडणु.
 पुट [सं] न. (१) पुडु, तहु, परत, लपेट (२) खालु, खड
 (३) लेपु (४) ऊन्हों बर्तनु (५) अधु गोलु (६) तेजु
 (७) मुलिमो.
 पुटकळी-कुळी [सं] स्त्री. फुरिडी, दाणो.
 पुटपुट स्त्री. भुणि भुणि.
 पुटपुटणे अ.क्रि. भुणि भुणि करणु, भुण्कणु.
 पुटिका [सं] स्त्री. गोरी, (इं) 'कड्पस्यूल' (दवा जो).
 पुठा, पुझा [सं.प्रा.] पु. (१) पुठो (२) थडो (३) पाठो, पोशु

(किताब जो) (४) मज्जूओ, मेडु (५) डेरो, गोडो (६) सत्तुह.

पुंङ्ग वि. शरारती, लुचो, गुंडो, फितनाई.

पुंङ्का पु. पुड़ीको, पुड्डो, बंडलु, कागजु.

पुंङ्गीक [सं] न. अच्छो कमलु (गुलु).

पुंङ्गा पु. पुड्डो.

पुंङ्गाई स्त्री. (१) फुरि, लुटि, ज़ोरी, ज़बरदस्ती (२) जुल्लु (३) सरकशी (४) बलिवो, बगावत (५) बे कानूनी (६) खचरखलो.

पुंङ्गी स्त्री. (१) पुड़ी (२) गुड्डी गाल्हि. पुंङ्गी आणणे गुड्डी खबर आणणु. पुंङ्गी फुटणे गुड्डी ज़ाहिर थियणु.

पुंङ्गचा, पुंङ्गला, पुंङ्गील [सं.प्रा.] वि. (१) अगियों (२) सामुहं वारो (३) ईदडु (४) पहिरियों.

पुंङ्गपुडे क्रि.वि. अगिते, दर्जे ब दर्जे.

पुंङ्गाईत वि.पु. अगुवानु, नेता.

पुंङ्गाकार पु. अगुवानी.

पुंङ्गारणे अ.क्रि. (१) अगिते वधणु (२) सुधिरणु (३) तरकी करणु.

पुंङ्गारी वि. अगुवानु, नेता.

पुंङ्गील वि. (१) अगियों, पोयों (२) पोड (३) वरंदो (महीनो वगेरह), डिसंदो.

पुंङ्गन क्रि.वि. अगियां, सामुहं, पहिरीं.

पुंङ्गे [सं.प्रा.] क्रि.वि. (१) सामुहं (२) खां पोड, अगिते हली (३) अगुभरो (४) अगियां, पहिरी. पुंङ्गे पुंङ्गे करणे खुशामद करणु, चटि चटि करणु.

पुंङ्गात क्रि.वि. (१) सामुहं, अगियां (२) पहिरीं (३) विच में, पेरनि में.

पुंङ्ग [सं] न. पुंङ्ग. पुंङ्गकर्म न. पुंङ्ग. पुंङ्गजन पु. पुंङ्गवानु, पुंङ्गी. पुंङ्गतिथी स्त्री. पवित्रु डीहं, वरिसी, बारहमासी. पुंङ्गवान वि. पुंङ्गवानु, पुंङ्गाइतो. पुंङ्गक्षेत्र न. तीर्थ स्थानु. पुंङ्गात्मा पु. पुंङ्गआत्मा, सुठनि गुणानि वारो ऐं सदाचारी शख्खु. पुंङ्गाई स्त्री. (१) पुंङ्ग (२) समर्थी, सध. पुंङ्गाचा वि. पुंङ्गाइतो, धर्म जो (कमु). पुंङ्ग्योदक न. पवित्रु पाणी-जलु.

पुंङ्गणी स्त्री. (१) भाइटी (२) डेरोटि.

पुंङ्ग्या पु. (१) भाइटियो (२) डेरोटु.

पुंङ्गळा [सं] पु. पुतिलो, बोतो, बुतु.

पुंङ्गळी [सं] स्त्री. (१) औरत जो पुतिलो (२) गुडी (३) अखिजी पुतिली (४) सुहिणी औरत.

पुंङ्गी स्त्री. सन्तानु, बारु. वि. बार वारी (औरत), पुंङ्गवारी, पुंङ्गनि वारी.

पुंङ्ग [सं.प्रा.] पु. पडु. पुंङ्ग मागण्यास गेली, भतार (नबरा) घालवून आली वेई सिडनि खे, पर कन बि कपाए आई.

पुंङ्ग [सं] पु. पुंङ्ग.

पुंङ्गिका, पुंङ्गी [सं] स्त्री. (१) धीअ, कन्या (२) गुडी.

पुंङ्गिना पु. फूदिनो.

पुंङ्ग: [सं] क्रि.वि. वरी, बीहर, बिहर, नए सिरि.

पुंङ्ग: पुंङ्ग: [सं] क्रि.वि. वरी वरी, हर घडीअ, हर हर.

पुंङ्गर [सं] क्रि.वि. पुंङ्गरि, वरी, बीहर. पुंङ्गरपि क्रि.वि. वरी वीर. पुंङ्गरागमन न. वरी वापसि अचणु, मोटणु. पुंङ्गरावृत्ति स्त्री. दौरु, बीहर मोटणु. पुंङ्गरक्त वि. बीहर-वरी चयलु. पुंङ्गरक्ती स्त्री. दुहिराडणु. पुंङ्गरुच्चार पु. वरी चवणु. पुंङ्गरुत्थाय न. वरी उथणु, जीअरो थियणु. पुंङ्गर्घट्टन न. वरी ज़मणु (शैड). पुंङ्गर्जन्म पु. पुंङ्गरजनमु, वरी जनमु वठणु. पुंङ्गर्निरीक्षण न. नज़रसानी. पुंङ्गर्भेट स्त्री. वरी-बीहर मुलाक़ाति. पुंङ्गर्लग्न-विवाह न.पु. पुंङ्गर्विवाहु, बीहर शादी. पुंङ्गर्वसन न. (बे घर माण्डुनि खे) वरी वसाडणु, वरी वसणु, जाड नशीनु थियणु.

पुंङ्गव [सं] स्त्री. पूरनमासी.

पुंङ्गश्च [सं] क्रि.वि. वरी, वरी वरी, हर हर.

पुंङ्गीत [सं] वि. पवित्रु, शुधि.

पुंङ्गा [सं] क्रि.वि. (१) वरी, बीहर (२) खां सवाइ (३) नए सिर.

पुंङ्गान [सं] पु. पुरुषु, नरु.

पुंङ्ग [सं] न. पुरि, पुरी, शहर.

पुंङ्गखा [सं] पु. (१) बुडो, बुजुर्गु (२) आजिमूदिगार.

पुंङ्गण न. पूरणु-तआम ठाहिण लाइ दालि माओ खंडु वगेरह गडे टाहियलु चूरणु.

पुरणे स.क्रि. (१) पूरणु (जमीन में), दफ्तु करणु (२) पूरो पवणु (३) पूरी थियणु (इच्छा) (४) टिकणु.
 पुरता वि. पूरो, काफ़ी. क्रि.वि. पूरीअ तरह, खूबि.
 पुरःपटल न. अखि जो शफ़ाफु पदों.
 पुरवठा पु. (१) पूराओ (२) समाधानु (३) भंडारु (४) रसदि, रसाई, पहुचाइणु, (इं) 'सप्लाई' (५) तरु (कॉमर्स).
 पुरवणी स्त्री. (१) पूराओ (२) ज़मीनो (३) कागज़-पेपर लिखी पूरो करण-थियण जी हालति में बिए कागज़ या पेपर ते लिखियलु मज़कूर या उहो कागज़, (इं) 'सप्लीमेंट'. पुरवणी परीक्षा स्त्री. इम्तिहान में नापासि थियल विद्यार्थियुनि जो बीहर इम्तिहानु वठणु.
 पुरवणी वाचन न. मथाछिरे अभ्यास लाइ मुकिररु कयल किताब जी पड्हाई.
 पुरविणे स.क्रि. (१) पूराओ करणु (२) काफ़ी-पूरो थियणु (३) पूरो करणु (४) रसदि पहुचाइणु, पहुचाइणु, पुजाइणु.
 पुरस्कर्ता [सं] पु. (१) हिमा, अगुवानु, सर वरु (२) हिमाइती, पुठि भरू (३) (इं) 'स्पांसर्'. पुरस्कार पु. (१) हिमाइत, पुठि मराई (२) अगुवानु (३) इन्ज़ामु (४) इज़त, मानु.
 पुरस्सर वि. अगुवानु.
 पुरण न. (सरीर ते थियल) दाणा, दाणि दाणि, बुरि बुरि, बुरई, बुआरि. पुरळणे अ.क्रि. सरीर ते दाणा निकिरणु.
 पुरा वि. (१) पूरो (२) पूरो कयलु (३) पको, पूरो (लुचो). क्रि.वि. पूरीअ तरह.
 पुराकथा स्त्री. देवताजनि-पुराणनि जी कथा, (इं) 'मिथॉलॉजी'.
 पुराण [सं] न. (१) पुराणु (२) अजाई डेघिवारो बयानु. वि. झूनो, आगाटो. पुराणवस्तुविज्ञान-शास्त्र न. प्राचीन वस्तु विद्या, (इं) 'आर्किऑलॉजी'. पुराणवस्तुसंशोधक पु. प्राचीन इतिहासिक अहमियत वारियुनि शयुनि जी खोजना कंदडु, (इं) 'आर्किऑलॉजिस्ट'. पुराणोक्त वि. पुराणनि में चयलु.

पुराणा वि. (१) पुराणो, झूनो (२) बुढो.
 पुरातन [सं] वि. पुरातन, प्राचीनु, आगाटो.
 पुरावा पु. (१) पूराओ (२) साबिती, सुबूत, हथियो.
 पुरी स्त्री. पूरी (खाइण जी).
 पुरी स्त्री. पुरी, नंदिङो शहर.
 पुरीष [सं] पु. गूहं, छेणो.
 पुरुष [सं] पु. (१) पुरुषु, नरु, मर्दु (२) माण्हू (३) आत्मा.
 पुरुषवाचक सर्वनाम न. ज़मीरु खालिसु. पुरुषत्व न. (१) वीर्यु (२) मर्दानिगी. पुरुषाकार पु. मर्दानो कमु, मर्दानिगी, बहादुरी. पुरुषार्थ पु. (१) पुरुषारथु, जिंदगीअ जो मक्सदु-धर्म अर्थ काम ऐं मोख जी प्राप्ती (२) बहादुरी. पुरुषोत्तम पु. (१) पुरषोतमु, उत्तमु पुरुषु (२) ईश्वर. पुरुषोत्तम मास पु. पुरुषोतमु, लुंडु (महिनी).
 पुरे, पुरे पुरे क्रि.वि. (१) पूरो, भरिपूरि (२) बसि बसि! ठह्यो!
 पुरेपूर क्रि.वि. पूरो पूरो, काफ़ी.
 पुरोघा [सं] पु. पुरोहितु.
 पुरोगामी [सं] वि. तरकी पसंदु, प्रगतिशीलु.
 पुरोभागी [सं] वि. अगुवानु, मथ नज़र कंदडु.
 पुरोवर्ती [सं] वि. सामुहं बीठलु.
 पुरोहित [सं] पु. पुरोहितु, यग्यु वगेरह धर्मी कार्य कंदडु ब्रह्मणु.
 पुलकित [सं] वि. खुशीअ विचां वार खड़ा थियलु (सरीरु).
 पुलाव-वा पु. पुलाह.
 पुलिन [सं] न. वारियासो किनारो.
 पुल्लिंग [सं] न. पुल्लिंगु, जिन्स मुज़करु (ग्रामर में).
 पुवळणे अ.क्रि. रझणु (फटु), पूंइ सां भरिजणु.
 पुवा पु. मालपुडो.
 पुशी स्त्री. पुछा, सवालु.
 पुशी स्त्री. कारिङो. डिसो 'पिसू'.
 पुंश्चली [सं] न. (१) तलाउ, ढंढ (२) नीरो कमलु (३) हौदु (४) आकासु.
 पुष्करिणी [सं] स्त्री. नंदिङो तलाउ.
 पुष्कळ [सं] वि. (१) भरिपूरि, घणो, काफ़ी, वधि (२).

शाही, वडो (३) सिरेशु.

पुष्ट [सं] वि. शुल्हो.

पुष्टी, पुष्टाई [सं] स्त्री. (१) थोल्लि (२) हिमायत, पुष्टी, टेको (३) वाधि, वाधारो. पुष्टीकरण न. पुष्टी, ताईद.

पुष्प [सं] न. (१) पुष्प, गुलु (२) ज़नानी, हैजु, कपिड़ा अचणु (२) गर्भदानी. पुष्पदल न. गौंटु. पुष्पवाटिका स्त्री. फुलवाड़ी. पुष्पवृष्टी स्त्री. गुलनि जी वरखा. पुष्पांजली स्त्री. पुष्पांजली. पुष्पासब न. गुलनि जो शराबु.

पुष्पक [सं] न. (१) आखि जो फुलो (२) कुबेर जो विमानु-हवाई जहाजु.

पुष्पित [सं] वि. गुल आयलु (बूटो).

पुंस [सं] न. पुछु.

पुंस [सं] पु. पुरुष, नर.

पुसकट, पुसट वि. (१) अणचिटो, धुंधिलो, झको (२) अधु डयलु (३) मथाछिरो. पुसट कल्पना स्त्री. टर्ट.

पुसकटणे स.क्रि. (१) डाहिणु, मेसारणु (अखर) (२) महिटणु.

पुसणारा वि. पुछंदडु, पुछा कंदडु.

पुसणी स्त्री. उधिणो, छंडिणो, (इं) 'डस्टर्'.

पुसणे स.क्रि. (१) पुछणु (२) पुछा-जाच करणु.

पुसणे स.क्रि. डाहिणु, मेसारणु.

पुसणे न. पुछा ग्राछा.

पुसबन [सं] न. गर्भु थियणु खां पोड् टिएं महिने में गर्भ जे विकास लाइ थींदडु संस्कार.

पुस्त [सं.फा] पु. पुश्त, वन्धु, पीड्ही. पुस्त दरपुस्त क्रि.वि. पुश्त ब पुश्त.

पुस्त [सं.फा] स्त्री. पुश्त, पुठी, पुठि.

पुस्तक [सं] न. पुस्तकु, किताबु. पुस्तक डाक स्त्री. (इं) 'बुक पोस्ट'. पुस्तिका स्त्री. किताबिडी.

पुस्ती [सं.फा] स्त्री. (१) पुस्ती, मदद, पुठि (२) ज़मीमो (३) चती (बूट जी).

पुंस्त्व [सं] न. (१) वीर्यु (२) मर्दानिगी.

पुळका [सं] पु. जजूबो, कहकाउ.

पुळण न.स्त्री. लस, विकिरु, वारियासो किनारो.

पुळी स्त्री. फुरिडी, दाणो.

पू [सं] पु. पूंइ, रोगु.

पूजक [सं] वि. पूजा कंदडु, पूजारी. पूजणे स.क्रि. पूजणु.

पूजनीय वि. पूजि, पूजा लाइकु. पूजित वि. पूजियलु.

पूज्य वि. पूजि, पूजा लाइकु.

पूजा [सं] स्त्री. पूजा, पूजा. पूजा करणे मार डियणु.

पूज्य न. (१) बुडी (२) नुक्तो (३) खोटि, कमी.

पूड स्त्री. (१) बूरो, फकी (२) चूरणु.

पूड [सं] न. (१) खानो (२) दबी.

पूत [सं] पु. पूतु, पुट.

पूय [सं] न. पूंइ, रोगु, खराबु रतु. पूयप्रमेह पु. सुजाखु (बीमारी).

पूर [सं] पु. बोडि. न. पूरि, शहर (मि. नागपूरि). पूरतट न. दरबारि, नदीअ जो बंदु.

पूरक [सं] वि. (१) पूराई कंदडु, पूरकु (२) तृप्ती कंदडु (३) ज़मीमे तोर गडियलु (४) (हिसाबनि में) पूरकु, 'सप्लिमेंटरी'. पूरक कोन पु. पूरक कुंड. 'सप्लिमेंट अइंगल'. पूरकपत्र न. ज़मीमो, (इं) 'अइडेन्डम्'.

पूर्ण [सं] वि. (१) पुरि, पूरो, पूरनि (२) भरियलु (३) काबिलु, कामिलु. पूर्णकाम वि. कामना पूरी थियलु. पूर्णकालिक वि. (इं) 'फुल टाईम्'. पूर्ण भूतकाल पु. माज़ी बईद (ग्रामर). पूर्ण वर्तमानकाल पु. माज़ी करीबु (ग्रामर). पूर्णविराम पु. पूरो दमु, (इं) 'फुल स्टॉप'. पूर्णांक पु. सजो (अंगु या अददु). पूर्णाहुती स्त्री. यग्य जी आखिरीनि आहुती.

पूर्णमा [सं] स्त्री. पूरनमासी, चोडसि.

पूर्तता स्त्री. पूराई, रनता, कमालियत, समूराई.

पूर्ति-र्ती [सं] स्त्री. (१) पूरति, पूरत, पूराई (२) समाप्ती.

पूर्व [सं] स्त्री. पूरबु, ओभर (तर्फु).

पूर्व [सं] वि. (१) पहिरियों, अगियों, पेशि, अवलि जो (२) अगूणो, प्राचीनु (३) पूरबी, ओभर जो. पूर्वग्रह पु. (१) तअसुबु, बदि गुमानी (२) मन ते अगु में ई थियलु असरु. पूर्वचिन्ह न. सोणु, सुगुनु. पूर्वज पु. अबा डाडा, वडा. पूर्व तयारी स्त्री. पेशि तयारी.

पूर्वपरीक्षा स्त्री. (पके इस्तिहान खां पहिरीं थींदहु)
 अवाइली इस्तिहानु, (इं) 'प्रिलिमिनरी
 एकजइमिनेशन'. पूर्वपक्ष पु. (१) फरियादु (२)
 सिधान्तु. पूर्वपीठिका स्त्री. (१) मुहागु, दीपाचो (२)
 अंगीं परंपरा. पूर्वपुण्य न. अगिएं जनम जो पुनु. पूर्व
 प्रवृत्ती स्त्री. अगु लाइो, रग्वत. पूर्ववत क्रि.वि. अगे
 जियां, पहिरिएं वांगुरु. पूर्ववयस्क वि. नंदो नेटो,
 जुवानु. पूर्वसूचना स्त्री. अगु में ई डिनलु
 चिताउ-ताकीद. पूर्वपर क्रि.वि. (१) अगियों ऐं पोयों
 (२) मुंड खां पछाड़ीअ ताई. पूर्वापर क्रि.वि. पहिरीं
 खां ई (हलंदहु रवाजु). पूर्वार्ध पु. पहिरियों अधु.

पूर्वी क्रि.वि. (१) पहिरीं, अगु में (२) कदीम जमाने में,
 अगे. पूर्वीचा वि. शुरूआती. पूर्वीपासून क्रि.वि. शुरूअ
 खां, पहिरीं खां.

पूल [फ़ा] पु. पुलि.

पूषा [सं] पु. सिजु.

पृच्छक [सं] वि. पुच्छंदहु.

पृच्छ [सं] स्त्री. पुछा, सुवालु (करण), जाच.

पृथक [सं] वि. अलगि, जुदा. पृथक्करण न. (१) जुदा करणु,
 छांट (२) तजज़ियो, छेदु, (इं) 'अइनेलिसिस्' (३)
 तफ़रीक (२) तरकीब (ग्रामर में).

पृथु-यू [सं] वि. वडो, शाही.

पृथ्वी [सं] स्त्री. पृथ्वी, पिरथिवी, धरती.

पृष्ठ [सं] न. (१) पुठी (२) पुठि, पछाड़ी, पुठियों हिस्सो
 (३) सुफ़्हो (४) सतहु. पृष्ठफल न. एराज़ी. पृष्ठभाग
 पु. (१) सतहु (२) मधु.

पेकट, पेकाह न. चेल्हि जो सन्धु.

पेकणे स.क्रि. तरिसणु, इन्तज़ारु करणु.

पेखण [सं] न. नाचु.

पेंग स्त्री. झूटो (निंड जो), आलोड़.

पेंगणे अ.क्रि. झूटणु, झूटा खाइणु, ओशिरणु.

पेंगुळणे अ.क्रि. उदासु-सुस्तु थियणु.

पेच पु. (१) पेचु, वट्ट, मरोटो (२) मसइलो (३) राजु.

पेचात अठकणे पेच में अचणु. पेचदार वि. पेचिदार,
 पेचीदो. पेचपट्टी, पेचपाटी स्त्री. पेचिपाटी. पेच प्रसंग

पु. मुश्किलात, पसि व पेशि.

पेचणे स.क्रि. (१) पेचु विझणु (२) मुस्रीबत में विझणु.

पेज, पेजवणी [सं] स्त्री. पेज, पेजी, पाछ. पेजट, पेजकट
 वि. पेजाइतो.

पेटका-की पु. स्त्री. (१) सीट (२) खड्गी, (इं) 'स्प्याज़्म'.

पेटणे अ.क्रि. (१) जलणु, बरणु (२) तपणु (गुसे में). पेटवा
 पु. बाहि. पेटविणे स.क्रि. (१) बारणु, जलाइणु (२)
 गुसो डियाणु. पेटीव वि. बरंदहु.

पेटा पु. (१) गोलु (२) पित्रिरो.

पेटारा पु. (१) टोकिरो (२) पिंडो.

पेटारे न. टोकिरी, पिंडी.

पेटी स्त्री. पेती, संदूक, पिंडी (२) बाजो, 'हामोनियम्'.

पेठ स्त्री. (१) पेठि, बज़ारि जो अधु (२) बज़ारि (३) शहर
 जो वडो भाडो (४) गुझी गाल्हि-खबर. पेठ नसावी
 हो हीअ खबर ज़ाहिरु न थियणु डियो. पेठ लागणे
 गुझी गाल्हि ज़ाहिरु थी ववणु.

पेठा पु. पेठो.

पेड पु. (१) सुटु, तंदु, सर (२) पुडु (जंड जो) (३) गुरु,
 (इं) 'स्टइंड ऑफ ए रोप्'.

पेड न. वणु.

पेंड [सं.प्रा.] स्त्री. खडु. पेंड वळणे बीमारि थियणु.

पेंडका पु. गाह या काननि जी भरी.

पेंडा पु. आले गाह जी भरी.

पेडा पु. पेडो, खीरपेडो.

पेंडा पु. चांवरनि जा काना-तुहु, पालु, पलालु.

पेंडार-रा-री-रे [सं] न.पु. (१) पींढ, टोलो, मेडु (२)
 धाडेलनि जी टोली, धाडो.

पेढी स्त्री. पेढी.

पेंढी स्त्री. गाह जी भरी.

पेय न. पीअण जी शैड-चांहि-पाणी वगेरह.

पेरणी स.क्रि. बिजारणु, बिजु पोखणु या छटणु.

पेरू पु. जेतनु.

पेल पु. विथी.

पेलणे स.क्रि. (१) तोरणु (२) पुजणु, झले सघणु, झलणु,
 संभालणु, खणी सघणु, धी सघणु.

पेला [फा] पु. पियालो, ग्लासु.

पेव न. अनाजु सांढे रखण लाइ जमीन अंदरि ठाहियलु भंडार
या सुकलु खूहु. पेव फुटणे हिकदमि बाहिर निकिरी
अचणु, वडे तअदाद में गडु थियणु. पेवात पढणे
मुसीबत में पवणु-फासणु.

पेवंदी-धी [फा] स्त्री. पेवन्दु, पेवंदिकारी.

पेव [फा] वि. वजनदार. पेव करणे पोशि करणु.

पेववा पु. (१) पेशिवा, भगवानु, नेता (२) मुख्य मंत्री (३)
मराठा हुकूमत जो हिकु मुख्य मंत्री. पेशवाई स्त्री.
पेशिवाई, पेशवाजनि जी हुकूमत.

पेव्हा [फा] पु. पेशो, धंधो. पेव्हाकर पु. (इं) 'प्रोफेशनल
टइक्स्'.

पेशी [सं] स्त्री. जुजो, (इं) 'सेल्'. पेशीबंधशास्त्र न. (इं)
'हिस्टोलॉजी'. पेशीशास्त्र न. (इं) 'सायटोलॉजी'.

पेवण [सं] न. पीहणु-डरणु (जंड ते).

पेहरणे स.क्रि. पहिरणु, पाइणु (कपिड़ा).

पेहराव पु. पहरणु, लबासु, वेसु, पोशाक.

पेळी स्त्री. पिंडी.

पेळू पु. पूणी, कपह वटे ठाहियल यही.

पेक्षा [सं] क्रि.वि. खां, खूं, ब निसिबति.

पै स्त्री. पाई.

पैका पु. पैसो. पैकेकरी पु. शाहकारु, पैसेवारो.

पैकी श.यो.अ. मां, विचमां, विचों.

पैज स्त्री. (१) शर्त (२) बाजी, दाउ (३) प्रतिग्या.

पैजण पु. नूरो, धिंधिरियूं.

पैजार [फा] स्त्री. जूती.

पैठणी स्त्री. पैठण शहर में ठहंदइ रेशिमी नंव वालनि जी
साडी. वि. सिर्फि डिसण जो, कूडो.

पैण स्त्री. शर्त.

पैतृक [सं] न. पितरनि जो सिराधु. वि. अबाणो.

पैत्य [सं] न. पितु.

पैरण [सं] स्त्री. क़मीस.

पैल वि. हुन भरि जो, बीअ भरि जो. पैलतड न. पारेचो,
अंधी, परी भरि (नदीअ जी) बी भरि, परारि.

पैलू [फा] पु. (१) पहलू, पासो (२) पहलू, तिक्किडी, पखु

(हीरे जो). पैलूदार वि. पहलूदार.

पैशाच, पैशाचिक [सं] वि. भूत-राकास निसिबति.

पैशुन्य [सं] न. (१) चुगिली (२) बदिकारी, बुराई, नीचता
(३) ठगी (४) विड, घटिताई.

पैस पु. (१) कुशादी जगह (२) फहिलाउ (३) पेरु, रस्तो.

पैसा पु. (१) पैसो (२) धनु, नाणो. पैशापायली, पैसापासरी
तमामु सस्तो, सझाई. पैसाआडका पु.ब.व. पैसो
डोकडु.

पो, पोह पु. किरियलु छेणो, थाफो.

पोक न. (१) कुबु (२) उट. पोंक्या वि. कुबो.

पोकळ [सं] वि. (१) पोरो (२) कूडो, डेखारो (३) अजायो
(४) छूंछो, छूछो. पोकळी स्त्री. (१) पोरु, खालु,
खाली जगह (२) आकासु (३) कागज जी नली.

पोक्त [फा] वि. (१) बालगु (२) काबिलु, ज्ञानू (३)
मज़िबूतु (४) ग़ौरो.

पोखर [सं] न. तलाउ, सरोवर. पोखरणी स्त्री. नंदिङो
तलाउ.

पोखर न. खालु, टुंगु, पोरु.

पोखरणे स.क्रि. पोरो करणु, खालु करणु.

पोखराज [सं] पु. पुखिराजु.

पोंग न. कुबु.

पोगी स्त्री. कांतिरो, टिकुंडो सिङ्हु, (इं) 'जिब'.

पोच [हिं] पु. (१) दूरादेशी (२) पहुच, रसीद.

पोंचट वि. (१) पोरो, निसतो (२) बटाकी.

पोचणे अ.क्रि. (१) पहुचणु (२) मिलणु.

पोचा [हिं] धुबु (बर्तन जो), चिब. पोचारा-रे वि. धुब
वारो, चिबो.

पोंची स्त्री. (१) कराई (२) ताकत.

पोट न. (१) पेटु (२) मअदो (३) गर्भु (४) दिलि (५)
खालु, पोरु. पोट करणे पेट-गर्भु थियणु. पोट गळ्याशी
लागणे खाद्यो निडीअ ताई पहुचणु. पोट ढाळणे पेटु
अचणु, दस्त थियणु. पोट दुखणे पेट में सूरु-वीलो
पवणु, इसदु थियणु. पोट धरणे जुलाब बंदि थियणु.
पोट पाठीस लागणे पेटु पुठीअ सां लगणु. पोट पिकणे
पेट सां थियणु, वियमु करणु. पोट फुगणे पेट

फूकिजणु. पोट फाहणे पेट जी गाल्हि खोलणु. पोट बाहेर पडणे पेट गुजूर थियणु. पोट बुडणे पेट ते लत अचणु, रोजी खसिजणु. पोट भरणे पेट भरणु-पालणु. पोट येणे पेट रहणु, पेट सां थियणु. पोट सोसणे बुख सहणु. पोटात घालणे बड्याणु, डोहु स्त्राफु करणु. पोटात ठेवणे (गाल्हि) पेट में रखणु. पोटात घोंढा (गोळा) उभा राहणे बे इदि डपु थियणु. पोटात पाय शिरणे हिमथ हारे विहणु, हीणो थियणु. पोटात भडभडणे दिलि भरिजी अचणु. पोटात शिरणे पेटु कढणु, गुप्ती गाल्हि कढी वठणु. पोटाला चिमटा घेणे पेट खे पटियूं बघणु, बुखूं काटणु. पोटावर पाय देणे, मारणे पेट ते लत डियणु, रोजी खसणु, पेट जी मार डियणु. पोटाशी घरणे प्यार करणु, मदद करणु. पोटास येणे बारु जमणु. पोटचा वि. पंहिंजो, पंहिंजो जावलु, पंहिंजे पेट जो. पोट उकल स्त्री. मनु हल्को करणु. पोटकुली स्त्री. हबछ. पोटखर्च पु. पेट जो खर्चु. पोटजाळ पु. माज जो आंडो. पोटतिडीक स्त्री. (१) पेट सूरु (२) उकीर. पोटदुखी स्त्री. पेट सूरु, वीलो, हसदु, साडु. पोटनिवडणूक स्त्री. (इं) 'बाइ इलेक्शन'. पोटपोशा-सा वि. पेटोडी, खाऊ. पोटभर क्रि.वि. पेटु भरण जेतिरो. पोटशूळ पु. पेट सूरु, वीलो, वटु, पेचु. पोटातून क्रि.वि. मन मां, सचुपचु. पोटाथी वि. (१) पेटु भरींदडु (२) पेटोडी, पेटारिथी, घणखाऊ.

पोटगी स्त्री. (१) पेट अंगु, पर्वरुश या पालना जो खर्चु (२) मुकिरु पधार.

पोटरी [सं] स्त्री. पिनी (टंग जी), बुकु.

पोटशी स्त्री. पेट वारी, गर्भवती.

पोटळी स्त्री. मूडी, भीडी.

पोटी क्रि.वि. तंहिं करे.

पोटीस स्त्री. पोटीस, लिपिरी.

पोत स्त्री. पोति, नंढिडा मण्या-मोती.

पोत पु. कांच या सोन जे मोतियुनि जो माल्हा.

पोत पु. (कपिडे जी) उणति, उणावत, उणाति, तरु, बनावत.

पोत [सं] पु. बेडी, बेडो.

पोतडी स्त्री. हम्याणी, खीक.

पोतदार पु. (१) रुपया-नाणो परिखींदडु (२) गोठ जो सोनारो.

पोतनीस पु. सरकारी खजानिची.

पोती स्त्री. बर्तन जे तरे खे हेठां डिनलु मिटीअ जो लेपु.

पोतु न. गूणि.

पोतेरे न. पोथो, फर्शु उघण लाडू गूणि टुकरु, थिगिडी.

पोथा पु. पोथो, वडो किताबु-गंधु.

पोथी [सं.हिं] स्त्री. पोथी, किताबु, ग्रंथु. पोथीवाचा पु. पोथी पड्हुंदडु.

पोंद-दी न.स्त्री. तरो.

पोपट [सं] पु. तोतो. पोपटपंची स्त्री. मतिलबु समुझण बिना यादि करणु. पोपटी वि. तोताई (रंग जो).

पोपडा पु. (१) भित्ति जो चापोडो (२) खरंड, छिलिर.

पोपया पु. पपयो.

पोफळ [सं.फा] स्त्री. सोपारीअ जो वणु. पोफळ घालणे शर्त लगाडणु-हणणु. पोफळ स्त्री. आली सोपारी.

पोबारा पु. पौ बारहं. पोबारा करणे पुछु पाए भजणु.

पोय स्त्री. (१) बूंबु (बॉटनी) (२) गुंबजु, (इं) 'स्पडिक्स'.

पोये न. (वण जे पोर-खाल में) माखीअ जे मखियुनि जो मानारो.

पोर [सं] न. (१) नंढिडो बारु, नींगरु, नींगरि (२) पूंगिडो.

पोरकट वि. बारानो, बारानी (हलति, गाल्हि).

पोरकटपणा पु. छोकिराणी. पोरका वि. (१) यतीमु,

अनाथु (२) बारानो (३) छोरो. पोरखेळ पु. (१)

बारानि जी रांदि (२) बारानि जहिडी हलति (३)

मअमूली गाल्हि. पोरगा पु. बारु, नींगरु, छोकिरो.

पोरगी स्त्री. नींगरि, छोकिरी. पोरटा-टी-टे पु.स्त्री.न.

(१) बारु (२) टींभरु. पोरबाळ न. बारु तुचो.

पोरसबदा, पोरसौदा वि. नंढी लुमिरि जो, नंढो नेटो,

नाबालगु. पोरसोरी क्रि.वि. बारानि में, बारानि जे करे.

पोर [सं.हिं] न. परु (सालु).

पोन्या पु. (१) नौकर (२) नाचू छोकर.

पोल, फोल न. (१) पोरो दाणो (२) अनाज जे दाणे जो छिलु-बुही.

पोलके न. कोटी, ब्लाऊजु.

पोलाद [फ़] न. फौलादु, रुकु.

पोलिस मेट न. पोलीसि जी ब्राहिरीं चौकी, (इं) 'पोलीस आऊटपोस्ट'.

पोब, पोबटी पु.स्त्री. थाफ (छेणे जी).

पोबळा वि. गाड्हो.

पोबळे न. मरुजानि, गुणोठी (मणी).

पोबा [सं] पु. मेडु.

पोबाडा पु. डिंसो 'पवाडा'.

पोशाक-ख [फ़] पु. पोशाक, लिबासु.

पोषक वि. (१) पालना कंदडु (२) ताकृत डींदडु (खाद्यो, दवा). पोषक पटल न. अखि जो विचों मुश्काओं पदों, (इं) 'कोराड्ड'.

पोषण [सं] न. पालना, तातिना, परवरिश.

पोस [सं] पु. पिसु (खीर जी).

पोसणे स.क्रि. पोसणु, परवरिश करणु, निपाडणु, खाराडणु.

पोसणे अ.क्रि. वधणु वेक्षणु, फरणु फुलणु.

पोस्त [सं.हिं] न. (१) रुश्वत (२) खर्ची (डिणवार ते नौकर खे डिनल).

पोस्त बोंड न. पुस्त जी डोडी. पोस्त्या वि. पोस्ती, पुस्ती.

पोहोचणे अ.क्रि. पहुचणु, मिलणु, पहुच. पोहोचविणे स.क्रि. पहुचाडणु.

पोहणे अ.क्रि. तरणु.

पोहरा पु. खूह मां पाणी कढण जो डोलु.

पोहा [सं] पु. पेहू. (ब.व. पोहे).

पोळ पु. (१) बास बासण जे इरादे सां ईश्वर खे अर्पणु करण लाड आजादु छडे डिनलु ढगो-बैलु (२) दौंसो (शखु).

पोळ, पोळे न. मानारो (माखीअ जे मखियुनि जो).

पोळणे अ.क्रि. (१) सडणु, जलणु, तड अचणु (२) घाटो-नुकसानु पवणु, ठोकर खाडणु.

पोळपाट पु. चकुलो (फुल्का वेलण जो).

पोळा पु. (१) बैलनि जी पूजा जो डींहू-डिणु (२) मानारो.

पोळी [सं] स्त्री. (१) फुल्को (२) कमरु, गांड जे गिचीअ हेठां लडिकंदड चमिडी. पोळी पिकणे वारो वरणु.

ज्यावी खावी पोळी, त्याची वाजवावी टाळी जंहिजो खाडजे तंहिजो गाडजे.

पोळे न. (१) मानारो, छटो (२) कमरि, कमरु (गांड जे गिचीअ जी चमिडी).

पौंगड [सं] न. पंजनि खां सोरहं सालनि जी उमिरि.

पौंगडावस्या स्त्री. पंजनि खां सोरहं सालनिजी उमिरि.

पौत्र [सं] पु. पोतिरो, पोटो. पौत्री स्त्री. पोतिरी, पोटी.

पौराणिक [सं] वि. (१) पुराण-ग्रंथनि वारो या उन्हनि सां लागणो रखंदडु (२) पुराणिक, कदीमु, आगाटे जमाने जो.

पौरुष [सं] न. (१) बहादुरी, सूरिमाई (२) मर्दानगी, हिमथ.

पौर्णमासी, पौर्णिमा [सं] स्त्री. पूरनमासी, चोडसि.

पौर्वात्य [सं] वि. पूरबी, मशरकी, ओभर जो.

पौवापर्य [सं] न. पोयों ऐं अगियों सन्बन्धु, सिलिसिलो.

पौष [सं] पु. पोहु (महितो).

पौष्टिक [सं] वि. कुवतबखु, ताकृतबखु, मुकवी.

प्यादा [फ़] पु. (१) पियादो, सिपाही, पिआदी (२) पिआदो (शतरंज). प्यादे न. पिआदो (शतरंज). प्यादी स्त्री. पिआदे जो राजा खे शहु डियणु (शतरंज).

प्यार स्त्री. (१) पियारु, प्रेमु (२) पियारो, प्यारो.

प्यारा [इं] पु. (इं) 'पडरा'.

प्रकट [सं] वि. पर्घटि, ज़ाहिर.

प्रकटणे अ.स.क्रि. (१) पर्घरणु, ज़ाहिर थियणु (२) नज़ुरि अचणु (३) का ग़ाल्हि खोलणु. प्रकटित वि. ज़ाहिर थियलु.

प्रकथन [सं] न. साफु बयानु, तर्कु.

प्रकंपन [सं] पु. हवा.

प्रकर [सं] पु. मेडु, मज्मूओ, ढेर.

प्रकरण [सं] न. पिरकरणु, अध्याउ, बाबु (२) खातो, भाडो (३) म्झाम्लो, वाक्झो (इं) 'केस्'.

प्रकर्ष [सं] पु. (१) ख़ासियत, उत्तमता, सिरेष्ठता (२) वधणु वेक्षणु, आबादी, सझाई.

प्रकल्प [सं] पु. तजिवीज, रिय, योजना वारो कमु, (इं) 'प्रोजेक्ट'.

प्रकाट [सं] वि. वडो, उत्तमु, सिरिष्टु.

प्रकाम [सं] वि. बे हवि, भरिपूरि.

प्रकार [सं] पु. प्रकार, नमूनो, किस्मु. प्रकार करणे सताइणु.

प्रकाश [सं] पु. (१) प्रकाश, रोशिनी (२) तेजु (३) फहलाउ, विस्तार (४) नजुर (५) मशहूरी. प्रकाशक वि. (१) रोशिनी कंदडु (२) पिरकाशकु, जाहिरु-पधिरु कंदडु (३) शायअ कंदडु, छपाईदडु, पब्लिशर. प्रकाशगृह न. जोति घर, रोशनु मुनार, फानसु घर, (इं) 'लाईट हाऊस'. प्रकाशन न. पधिराई, छपाए पधिरु करण जो कम. प्रकाशबंदी स्त्री. रोशिनीअ ते रोक, 'ब्लिंक आऊट'. प्रकाशमान वि. रोशनु, चिमिकंदडु.

प्रकाशने [सं] अ.क्रि. (१) रोशिनी या सोशिरो थियणु (२) छपाए पधिरु करण. प्रकाशित वि. (१) छपाए पधिरु कयलु (२) चिमिकिणो, चिमिकियलु. प्रकाशी वि. रोशिनी-सोशिरो कंदडु, चिमिकंदडु.

प्रकीर्ण [सं] वि. टिडियलु पखिडियलु, जुदा जुदा किस्मनि जो, गुनागुनु.

प्रकृत [सं] स्त्री. (१) सिहत (२) सुभाउ. वि. (१) बयानु करण लाइ खंयल (विषय) (२) मौजूदह, हलंदडु, चालू (३) कुदिरती. प्रकृत स्वर पु. शुधि स्वर. प्रकृतार्थ पु. चालू विषय.

प्रकृति-ती [सं] स्त्री. (१) पिरकिर्ती, मूलु सुभाउ, फितिरत (२) मूलु करण या मक्सदु (३) पिरकिर्ती, कुदिरत (४) सिहत. प्रकृतिविकार पु. जगु, दुनिया.

प्रकृष्ट [सं] वि. उत्तमु.

प्रकोप [सं] पु. (१) वाई (२) कोपु, गुसो (३) फसादु.

प्रक्रिया [सं] स्त्री. (१) तरितीब्र, रीति, ठाहिण जो तरीको, (इं) 'प्रोसेस्' (२) संस्कार, असुर.

प्रखर [सं] वि. तमामु तिखो-तेजु-गरमु.

प्रख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो. प्रख्याती स्त्री. मशहूरी, नामसु.

प्रगंड [सं] पु. बांहे.

प्रगती [सं] स्त्री. उल्लती, सुधारो.

प्रगल्भ [सं] वि. (१) पूरो वधियलु, बालगु (२) सियाणो,

गंभीरु (३) बहादुरु.

प्रचात [सं] पु. सिरिष्टो, रीति, स्वाजु, ढंगु.

प्रचंड [सं] वि. (१) सिरिष्टु (२) जोरदार (३) भयानकु (४) तमामु वडो, शाही, गिंगु.

प्रचलित [सं] वि. हलंदडु, चालू, जारी, हालू चालू, राइजु.

प्रचार [सं] पु. (१) रीति, हलति (२) प्रचार, पर्चार, मशहूरी, तर्वीज. प्रचारक पु. प्रचार कंदडु.

प्रचीती [सं] स्त्री. आजिमूदो, खातिरी, विश्वासु.

प्रचुर [सं] वि. (१) घणो, झझो (२) पूरो (३) शाही.

प्रच्छन्न [सं] वि. लिकलु, ढकियलु.

प्रच्छदने स.क्रि. लिकाइणु, ढकणु.

प्रजळणे अ.क्रि. (१) पजिरणु, बरणु, दुखणु (२) पजिरणु, साइ खाइणु.

प्रजा [सं] स्त्री. पिरजा, प्रजा, रइयत. प्रजापती पु. ब्रह्मा, सिरजणहार. प्रजासत्ताक वि. लोकशाही, प्रजाराजु, जम्हूरी सल्लनत, लोकराजु. प्रजोत्पादन न. पैदाइश, जमु. प्रजोत्पादक वि. वियाटो.

प्रजाति [सं] स्त्री. जिन्स, जाति, किसमु.

प्रज्वळणे अ.क्रि. (१) पजिरणु, बरणु (२) पजिरणु, पोसिरणु, साइ खाइणु. प्रज्वलन न. (१) बरणु, बरण जो कम (२) बरणु. प्रज्वलित वि. बरंदडु, बारियलु.

प्रणणे, पर्णणे [सं] अ.क्रि. पर्णजणु.

प्रणत [सं] वि. सुकियलु, निमाणो.

प्रणती [सं] स्त्री. (१) निमिस्कार (२) निजडत, नम्रता.

प्रणय [सं] पु. प्रेमु, पियारु. प्रणयी वि. प्रेमी.

प्रणव [सं] पु. ओंकार, ॐ, ईस्वर.

प्रणाम [सं] पु. पर्णामु, निमस्कार.

प्रणाली [सं] स्त्री. (१) ढंगु, स्वाजु, रीति (२) नाली, गटर.

प्रणिपात [सं] पु. पेरे पवणु, नमस्कार.

प्रणीत [सं] वि. तयारु कयलु, जोडियलु, अमल में आंदलु, रचियलु, लिखियलु.

प्रणु [सं] पु. शादी.

प्रत [सं] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो, (इं) 'कॉपी'. (२) नमूनो, नमूने लाइ खंयल शैड (३) दर्जो (४) किताबु (५) नंगु. प्रतबार क्रि.वि. दर्जेवारि. प्रतबारी स्त्री.

(१) जिन्सवारी, क्लासबंदी, दर्जेवारि विराहिणु, (इं) 'क्लासिफिकेशन' (२) दर्जेवारि ठहराइणु, (इं) 'ग्रेडिंग'.

प्रत श.यो.अ. -डांहुँ, -खे.

प्रत क्रि.वि. हर हिक खे.

प्रतल [सं] न. सतुहु, (इं) 'प्लेन'. प्रतल कोन पु. (इं) 'प्लेन अइंगल'.

प्रतान [सं] पु. (१) वलि (२) विस्तार.

प्रताप [सं] पु. (१) परताबु, प्रतापु, बहादुरी (२) महिमा (३) तेजु (४) शक्ती.

प्रतारणा [सं] स्त्री. ठगी, दगा, कपट, दोखो. प्रतारित वि. ठगी-दोखो कयलु, ठगियलु.

प्रति [सं] उपसर्ग. पिति, पित्ति. ही उपगर्सु लफजु जे अगियां अचण सां जुदा जुदा मतिलब डेखारे थो - (१) फी, हरहिकु (२) बदिरां (३) डांहुँ (४) वापसि (५) वरी (६) तर्फि (७) हरहिक बराबरि (८) मोट में (९) जहिडाई (१०) बियो, (मि. प्रतिब्रह्मा = बियो ब्रह्मा).

प्रतिकार [सं] पु. (१) रोक, झल (२) विरोधु (३) बदिलो.

प्रतिकूल [सं] वि. (१) प्रतीकूलु, खिलाफि, मुख्तलिफु (२) अणवणंदहु (३) अशुभु (४) अणाओ (५) नाबिरी.

प्रतिकृती [सं] स्त्री. (१) नकुलु, उतारो (२) चित्रु-तस्वीर (३) बदिलो (४) अक्सु (५) ठाठो, कंहिं शैडु जो माडल, (इं) 'मॉडेल'.

प्रतिक्रिया [सं] स्त्री. (१) उल्टी क्रिया, कंहिं क्रिया जो थींदहु उबतो असुर, (इं) 'रिअइक्शन' (२) रदु अमलु (३) रायो, मन ते थियलु असुर (४) विरोधु.

प्रतिगामी [सं] वि. (१) पुठियां मोटाईदहु (२) तरकीअ जो विरोधु कंदहु, क्रांतीअ जे खिलाफि, (इं) 'रिग्रेसिव'.

प्रतिगृहित [सं] वि. (१) हासलु कयलु (२) कबूलि कयलु.

प्रतिगृह [सं] पु. कबूलियत, सूखिडी या दानु वठणु.

प्रतिदान [सं] न. बदिले में या मोट में मिलियलु दानु.

प्रतिदिन [सं] क्रि.वि. हरि रोजु, डिहाडी.

प्रतिद्वंद्वी [सं] वि. मुख्तलिफती.

प्रतिध्वनी [सं] पु. पडाडो.

प्रतिनायक [सं] पु. मुख्य नायक-नेता जो विरोधी.

प्रतिनिधी [सं] पु. पिस्तीनिधी, एवजी (२) चूंडे डिनलु अगुवानु (३) कंहिं जे बदिरां खंयलु बियो शख्सु या शैडु. प्रतिनिधित्व न. तर्जुमानी. प्रतिनिधिमंडळ न. एवजियुनि जी टोली, (इं) 'डेप्यूटेशन', सिफारत.

प्रतिपदा [सं] स्त्री. एकम, पडिव.

प्रतिपक्ष [सं] पु. मुख्तलिफ-विरोधी धुरि.

प्रतिपक्षी [सं] पु. मुख्तलिफती, विरोधी धुरि जो शख्स.

प्रतिपादणे [सं] स.क्रि. (१) सिधि या साबितु करणु (२) सभु कुसु बिणु जे हवाले करणु (२) बुधाइणु.

प्रतिपादन [सं] न. समुझाणी, तफसीलु, विचूर, अइतिराजु या तर्कु निवारे पंहिंजो मतो साबितु करणु.

प्रतिपाद्य [सं] वि. साबितु करण जोगी गाल्हि, बयानु करण जी गाल्हि-विषय.

प्रतिपाल [सं] पु. पालना, बचाउ.

प्रतिपालणे स.क्रि. पालणु, निपाइणु.

प्रतिफल-ळ [सं] न. पिस्तीफलु, बदिलो, फलु, नतीजो, कीतो, जजा.

प्रतिबंध [सं] वि. रोक-रंडक थियलु, विरोधु कयलु.

प्रतिबंध [सं] पु. (१) रोक, रंडक (२) विरोधु अइतिराजु.

प्रतिबंधक पु. रंडक-रुकावट विशंदहु-कंदहु.

प्रतिबंधन [सं] न. अडिचणि, विधु, रुख्णो.

प्रतिबिंब [सं] न. प्रितिबिम्बु, अक्सु, पाछो. प्रतिबिंबित वि. अक्सु-पाछो पियलु.

प्रतिभट [सं] पु. (१) चटाभेटी-मुकाबिलो कंदहु (२) दुश्मनु.

प्रतिभा [सं] स्त्री. (१) बुधु, समुझ, कल्पना करण जी शक्ती (२) डाति (३) अक्सु (४) कांती, तेजु.

प्रतिभासणे अ.क्रि. डिसिजणु, महसूस थियणु.

प्रतिभू [सं] पु. ज़ामिनु. प्रतिभूती स्त्री. ज़िमो, तलहाइपो, (इं) 'गारंटी', 'सिक्यूरिटी'

प्रतिम [सं] वि. उहडो, सागियो.

प्रतिमा [सं] स्त्री. (१) कंहिं पदार्थ जो मन में पैदा थींदहु अक्सु, (इं) 'इमेज' (२) सागियाई उहडाई (३) चित्रु, निशानी, मूर्ती (४) एवजी.

प्रतियोगी [सं] पु. (१) दुश्मन (२) मुखालिपूती, मुखालिफु.
 प्रतिरूप [सं] न. हूबहू रुपु-तस्वीर, तमसीलु.
 प्रतिरोध [सं] पु. रोक, रंडक, विरोधु.
 प्रतिलिपी [सं] स्त्री. हूबहू नकुलु, कापी. प्रतिलिपियंत्र न.
 नकुलु कंदड़ मशीन, (इं) 'हुप्लीकेटर'.
 प्रतिलेखन [सं] न. नकुलु, नकुलु निवीसी.
 प्रतिलोम [सं] पु. उबतड़ि.
 प्रतिवाद [सं] पु. जवाबु-वराणी-वरंदी, उल्लो जवाबु,
 विरोधु, खु इख्तिलाफु, खिलाफ बयानी.
 प्रतिवादी [सं] पु. मुद्दाइलीहु, जवाबदार.
 प्रतिवृत्त [सं] न. अहवालु, बयानु.
 प्रतिवेदन [सं] न. खबर, इतलाउ रिपोर्ट.
 प्रतिशब्द [सं] पु. (१) पड़ाडो (२) कंहि लफ्जु सां जुडियलु
 उहड़ोई को बेम्झनों लफ्जु (मि. पाणी-बाणी).
 प्रतिशोध [सं] पु. बदिलो, इन्तकामु.
 प्रतिष्ठणे अ.क्रि. मंदर में मूर्तीअ जी स्थापना करणु.
 प्रतिष्ठा [सं] स्त्री. (१) पिरतप्था, इजत, मानु, नामूसु (२)
 वड़े पद ते विहारणु (३) मूर्तीअ जी स्थापना.
 प्रतिष्ठान [सं] न. इदारह, बरपाई, स्थापनु.
 प्रतिष्ठित [सं] वि. (१) इजतवारो (२) काइमु कयलु.
 प्रतिसाद पु. चाहियलु ख अमलु, रिस्मानु, (इं) 'रिस्पोन्स'
 प्रतिसपर्धा [सं] स्त्री. (१) चटाभेटी, भेट (२) रीस, साडु.
 प्रतिसपर्धी [सं] वि. (१) चटाभेटी-मुकाबिलो कंदड़ु (२)
 रीसारो (३) कसब वेरी (४) रकीबु.
 प्रति स्वाक्षरी [सं] स्त्री. तस्दीक जी सही, (इं) 'काऊंटर
 सिग्नेचर'.
 प्रतिक्रिप्ति [सं] वि. अक्सु अंदाजु. प्रतिक्रिप्ति क्रिया स्त्री.
 अक्सु.
 प्रतिज्ञा [सं] स्त्री. (१) प्रतिग्या (२) अन्जामु, वचनु (३)
 सिधांतु लिखणु. प्रतिज्ञा भोगणे प्रतिग्या करणु.
 प्रतीक [सं] न. (१) प्रतीकु, निशानी, अलामत, (इं)
 'सिंबॉल' (२) चित्र.
 प्रतीत-ती [सं] स्त्री. परतीत, अनुभव.
 प्रतीयमान [सं] वि. अनुभव में ईदडु, नजरि ईदडु.
 प्रतीक्षणे स.क्रि. इन्तिजारु करणु, उमेद रखणु.

प्रतीक्षा [सं] स्त्री. इन्तिजारु, राह डिसणु, उमेद. प्रतीक्षागृह
 न. वेटिंग रूम, तर्षण जी जाइ.
 प्रतोद [सं] पु. चहबूक.
 प्रत्यक् [सं] वि. (१) अगियों (२) ओलाहों (३) साख्याति.
 प्रत्यक्ज्योति स्त्री. आत्मप्रकाशु.
 प्रत्यंचा [सं] स्त्री. धनुष जी डोरि.
 प्रत्यंतर [सं] न. साबिती, आधार.
 प्रत्यय [सं] पु. (१) अनुभव (२) खातिरी, पक, विश्वासु
 (३) ग्रामर में) प्रत्ययु, खासि म्झनों पैदा करण लाइ
 लफ्जुनि जे पुठियां गडियलु अखरु या लफ्जु.
 प्रत्यवाय [सं] पु. (१) अतिराजु, विरोधु (२) रंडक,
 रुखुनो (३) पापु.
 प्रत्यही [सं] क्रि.वि. डिहाड़ी, रोजु रोजु.
 प्रत्यक्ष [सं] वि. (१) परतखु, प्रतखु, जाहिर, डिसण में
 ईदडु, हाजुरु (२) खुदि. न. (१) जाण, अहसासु (३)
 हकीकत.
 प्रत्याख्यान [सं] न. इन्कारु, रदुकदु, खंडनु.
 प्रत्यावर्तन [सं] न. उबती मोट, उबताई, उबति, बर् अक्सु.
 प्रत्याहार [सं] पु. (१) रोक, मुखासिरु (२) इंदियुनि जे
 ख्वाहिशुनि ते ज्वाबो.
 प्रत्युत [सं] क्रि.वि. (१) न सिर्फु एतिरो पर, खां सवाइ (२)
 इन्हीअ हूंदे, बीअ तरह.
 प्रत्युत्तर [सं] न. जवाब जो जवाबु, वरंदी.
 प्रत्युत्पन्न [सं] वरी पैदा थींदडु, कंहि वक्त ते यादि ईदडु.
 प्रत्युपकार [सं] पु. कंहिजो थोरो लाहिन लाइ उन ते कयलु
 उपकार.
 प्रत्यूष [सं] न. प्रभाति, असुरु.
 प्रत्यूह [सं] न. विघ्नु, रंडक.
 प्रत्येक [सं] वि. हर हिकु.
 प्रथम [सं] वि. पिर्यमु, पहिरियों, अगु, मुख्यु. प्रथम चरण
 पु. पहिरियों डाको. प्रथमदर्शनी क्रि.वि. अवलि डिसण
 सां, जाहिरु जूहूरु, शुरू में. प्रथम दशा स्त्री.
 शुरूआत. प्रथम पुरुष पु. गाल्हाईदडु खुदि, जमीरु
 मुतकलिमु (ग्रामर में), (इं) 'फर्स्ट पर्सन'. प्रथम
 वयसा वि. जुवानु. प्रथमा स्त्री. (ग्रामर में) पहिरी

विभक्ती, हालति फाइली. प्रथमतः क्रि.वि.
 पहिरायाई. प्रथमोपचार पु. तुस्तु इलाज.
 प्रथा [सं] स्त्री. (१) खाजु, रीति, रसम (२) लोकराई.
 प्रदत्त [सं] वि. डिनलु, डिनल जाण या मज्लूमियत, (इं)
 'डेटम्'.
 प्रदर [सं] पु. किछु, औरत जे सफेद पाणीअ जी बीमारी,
 (इं) 'लिऊकोरिआ'.
 प्रदर्शन [सं] न. (१) निमाउ (२) डेखाउ.
 प्रदक्षिणा [सं] स्त्री. परडखिणा, परिक्रमा, चौधारी फेरो
 डियणु, गोशु करणु.
 प्रदान [सं] न. अता, डियणु.
 प्रदीप [सं] पु. (१) डीओ, डिओ (२) ग्रंथ जी
 टीका-समुझाणी. प्रतीप्त वि. (१) रोशन, बरंदहु (२)
 तेजस्वी.
 प्रदूषण [सं] न. आलूदगी, वायूमंडलु खराबु थियणु, (इं)
 'पोल्यूशन'.
 प्रदेश [सं] पु. प्रदेश, प्रान्त, राज्य.
 प्रदोष [सं] पु. (१) सिज लहण जो वक्तु, सांझी (२) पापु,
 डोहु (३) तेरसि जो व्रतु (शंकर जो).
 प्रधान [सं] वि. परधानु, मुख्य, उत्तम, सिरेष्ठ, सदर. पु.
 मंत्री.
 प्रध्वंस [सं] पु. बर्बादी, तबाही.
 प्रपंच [सं] पु. (१) परपंचु, दुनिया, संसार, दुनियावी जंजालु
 (२) घर गिरहस्तीअ जो जंजालु (३) ठगी, दोलाबु
 (४) उपटार, समुझाणी (५) अजायो वधाउ (६)
 पासखातिरी. प्रपंचबेडी स्त्री. जाल, पत्नी. प्रापंचिक
 वि. (१) दुनिया निसिबति (२) बचइ वालु,
 गिरहस्तीअ में फायलु.
 प्रपत्र [सं] न. फरमु, (इं) 'फॉर्म'.
 प्रपात [सं] पु. आबशार, झरणो.
 प्रपादणे [सं] स.क्रि. (१) साबितु करणु (२) इतलाउ
 डियणु, बीहर चवणु.
 प्रपिता [सं] पु. डाडो.
 प्रपौत्र [सं] पु. परपोटो.
 प्रफुल्ल, प्रफुल्लित [सं] वि. (१) टिडियलु (२) परफुलिति,

खुशि.
 प्रबंध [सं] पु. (१) बन्धनु (२) पिरबन्धु, ठाहु, बंदोबस्तु (३)
 रचना (४) मकालो, खोजनात्मक वडो मजिमुनु,
 (इं) 'थीसिस'.
 प्रबंधक [सं] पु. (इं) 'रजिस्टार' (हाइकोर्ट जो), बंदोबस्तु
 कंदहु.
 प्रबल-ळ [सं] वि. पिरबलु, बलिवानु, मजिबूत.
 प्रबुध्द [सं] वि. (१) सुजागु (२) विद्वानु.
 प्रबोध [सं] पु. (१) परबोधु, जाण, ग्यान (२) सुजागी (३)
 मन जी रोशिनी. प्रबोधक वि. परबोधकु, ग्यानु डींदहु,
 जागिरती आणींदहु. प्रबोधिका स्त्री. खासि कला
 सेखारण जी जगह-स्कूल, अकादमी.
 प्रबोधन [सं] न. (१) सुजागी, नई जागिरता (२) रोशन
 दिमागी (३) सिख्या. प्रबोधनकाळ पु. सुजागीअ जो -
 नई जागिरता जो समों, (इं) 'रिनैसन्स'.
 प्रभंजन [सं] न. हवा, वाचूडो, तूफानी हवा.
 प्रभव [सं] पु. (१) पराक्रम, बलु (२) मूल कारण (३)
 उत्पत्ती (४) सुखदुख.
 प्रभा [सं] स्त्री. (१) तेजु, रोशिनी (२) छाया, पाछो, छांव
 (३) परवाह, फिकिर (४) शोभा. प्रभाकर पु. सिजु.
 प्रभात [सं] न. (१) पिरभाति, प्रभाति, असुर, सुबुहु.
 प्रभारी वि. जंहिजे जे हवाले हुजे-हुकुम या हिदायत हेठि
 हुजे, सौपियलु, (इं) 'इन् चार्ज'.
 प्रभाव [सं] पु. (१) प्रभाउ, असुर (२) तेजु (३) सघ (४)
 विस्तार.
 प्रभु-भू [सं] पु. (१) पिरभु, ईश्वर (२) स्वामी, मालिकु
 (३) राजा. प्रभुत्व न. (१) पदवी, जगह (३)
 मुख्यारी, हाकिमी. प्रभु योजना स्त्री. मुख्य-वडी
 योजना, (इं) 'मास्टर प्लान'.
 प्रभृति [सं] स्त्री. शुरूआति. क्रि.वि. (१) बाकी, वगेरह (२)
 -खां वठी.
 प्रमत्त [सं] वि. (१) पीतलु, नशे में चूरि (२) गाफिलु (३)
 पागलु (४) धमंडी.
 प्रमदा [सं] स्त्री. सुहिणी औरत, जोभनवंती.
 प्रमा [सं] स्त्री. (१) यथार्थ-शुधि ग्यानु (२) अहसास, जाण.

प्रमाण [सं] न. (१) परमाणु, साबिती (२) आधार (३) अनुमान (४) कसिवटी (५) माप, पैमानो (६) निस्बत, (इं) 'रेशिओ', 'प्रपोर्शन' (७) मिक्चर, अंदाजो (८) (इं) 'स्टैंडर्ड'. प्रमाण बेळ स्त्री. 'स्टैंडर्ड टाईम'.

प्रमाणे श.यो.अ. (१) परमाणे, मूजिबि, सारू, पटांदर (२) जियां, वांगुरु.

प्रमाता [सं] वि. (१) सिधि कंदडु, साबिती डेखारंदडु (२) जाणणहारु, ईश्वर.

प्रमाद [सं] पु. (१) गलिती, डोहु (२) बेपरवाही (२) मगिरूरी.

प्रमुख [सं] वि. (१) मुख्य, वडो, उत्तम (२) पूजि. प्रमुख लिपिक पु. (इं) 'हेड क्लार्क'.

प्रमुदित [सं] वि. प्रसन्नु.

प्रमेय [सं] न. (१) सिधांतु (२) सध्यानु, (इं) 'थिअरम्' (३) ततु, सारू (४) ग्यानु (५) अनुमानु.

प्रमेह [सं] पु. जर्यानु, पेशाब जी बीमारी.

प्रमोद [सं] पु. आनंदु.

प्रयत्न [सं] पु. कोशशि, जतनु, महिनत.

प्रयाण [सं] न. (१) खानिगी, वगणु (२) मरणु (३) इमिलो.

प्रयास [सं] पु. कोशशि, महिनत.

प्रयुक्त [सं] वि. (१) गडियलु (२) कम में आयलु.

प्रयोक्ता [सं] वि. रुभाईदडु, लगाईदडु.

प्रयोग [सं] पु. (१) पिर्योगु, तजरबो, आजिमाइश, (इं) 'एस्पेरिमेंट' (२) इस्तअमालु, उपयोगी (३) स्टेज ते नाटकु करे डेखारणु, (इं) 'परफॉर्मन्स' (४) जादूमंतर (५) जुमिले में लफ्जुनि जी खासि रचना (६) नतीजो, अन्तु (७) रीति, ढंगु (८) कम. प्रयोगनलिका स्त्री. परिख नली, 'टेस्ट ट्यूब'. प्रयोग प्रमाद पध्दती स्त्री. (इं) 'ट्रायल अंड एरर मेथड'. प्रयोगशाळा स्त्री. तजरबी खानो 'लैबोरेटरी'. प्रायोगिक वि. तजरबाती, (इं) 'एक्सपेरिमेंटल'.

प्रयोजक [सं] वि. इतिजामु कंदडु, कराईदडु. पु. फाइलु (ग्रामर में).

प्रयोजन [सं] न. (१) पिरोजनु, पिर्योजनु, कारणु, इरादो, मक्सदु (२) जरूरत, घुर्ज (३) शुभु मोक्जो. प्रयोजनवाद पु. (इं) 'टिलिऑलॉजी'.

प्रलय [सं] पु. (१) परलइ, दुनिया जो अन्तु (२) तबाही, कयामत.

प्रलाप [सं] पु. (१) बक बक (२) दुखु (३) भाषणु.

प्रलोभन [सं] न. (१) पिरलोभनु, लोभु, लालचि (२) ठगु.

प्रवचन [सं] न. प्रवचनु, वेद पुराणनि जा सिधांत, सामुहं वेही बुधंदइनि खे चिटीअ तरह समुझाइणु.

प्रवण [सं] वि. (१) लाहु, लाहीअ वारो (२) तयारु, रुधलु.

प्रवर [सं] पु. नसुल-नोत्र जो मुख्य पुरुषु, वन्श जी स्थापना कंदडु.

प्रवर्ग [सं] पु. जिन्स, किस्मु, दर्जो, जाति.

प्रवर्त [सं] पु. डे वरु, वापरु, वहिंवारु. प्रवर्तक वि. (१) बुनियादु विसंदडु, शुरूआत कंदडु (२) तहरीक डींदडु, प्रेरणा डींदडु. प्रवर्तणे अ.क्रि. (१) तयारु थियणु (२) चालू, शुरूअ थियणु. प्रवर्तित वि. शुरूअ कयलु.

प्रवर्तन [सं] न. (१) शुरूआत, शुरूअ करणु (२) उत्साहु.

प्रवाद [सं] पु. अफिवाहु.

प्रवाल-ळ [सं] पु. सलो (२) मर्जीनि.

प्रवास [सं] पु. पिरवासु, मुसाफिरी, सफर. प्रवासी पु. पिरवासी, मुसाफिर.

प्रवाह [सं] पु. (१) पिरवाहु, वहुकिरो, वहक, रेलो (२) रफ्तार, खानी (३) लाडो, रुखु. प्रवाहाचा मध्यभाग विच सीर (समुंदु-नदी). प्रवाहित्व न. वहक.

प्रवाहिका [सं] स्त्री. अतीसार, सूरी, 'डिसेंट्री'.

प्रविष्ट [सं] वि. (१) अंदरि दाखिलि थियलु, धिडियलु (२) मगनु.

प्रवीण [सं] वि. पिरबीनु, काबिलु, भडु, माहिर.

प्रवृत्त [सं] वि. (१) मशगूलु, रुधलु (२) चालू थियलु. प्रवृत्त होणे कंहीं कम लाइ तयार थियणु.

प्रवृत्ती [सं] स्त्री. (१) पिरवर्ती, लाडो, रुखु (२) प्रेरणा (३) गिरहस्ती (४) तरकी. प्रवृत्तिमार्ग पु. गिरहस्तीअ जे वहिंवार जो रस्तो.

प्रवेश [सं] पु. (१) पर्वेशु, लंघु (२) बुंभो (३) कंहि
वेसधारी कलाकार जो स्टेज ते अचणु, (इं) 'एन्ट्री'.
प्रवेशणे अ.क्रि. घिड़णु, अंदरि वणणु. प्रवेशिका स्त्री.
अंदरि वणण जी पासि, (इं) 'पास'.

प्रब्रज्या [सं] स्त्री. सन्यासु.

प्रब्रंसणे [सं] स.क्रि. सारहिणु, वाखाणणु. प्रब्रंसक वि. साराह
कंदडु. प्रब्रंसनीय वि. साराह जोगो, तहसीन जोगो,
जसाइतो.

प्रब्रंसा [सं] स्त्री. साराह, वाखाण, तहसीन.

प्रब्रस्त [सं] वि. (१) कुशादो, वेकिरो, मोकिरो (२) साराह
जोगो (३) सिरेष्टु (४) लाइकु. प्रब्रस्त वाटणे पसंदि
पवणु.

प्रब्रस्ती [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाण (२) खुशी (३)
आफिरीन. प्रब्रस्तिपत्र न. साराहनामो, आफिरीननमो.

प्रब्रंता [सं] वि. (१) शांति, माठीणो (२) मुअलु.

प्रब्रसासन [सं] न. हुकूमत, इतिजामु, राजुकारोबार, (इं)
'अइडमिनिस्ट्रेशन'. प्रब्रसासक पु. कारोबार हलाईदडु
अधिकारी, (इं) 'अइडमिनिस्ट्रेटर'.

प्रब्रक्षिण [सं] न. खासि सिख्या-तअलीम, (इं) 'ट्रेनिंग'.
प्रब्रक्षिक पु. ट्रेनिंग डींदडु. प्रब्रक्षिणार्थी पु. ट्रेनिंग
वदंडडु. प्रब्रक्षित वि. (इं) 'ट्रेन्ड'.

प्रब्रश्न [सं] पु. (१) पिरश्निनु, सुवालु (२) पुछा, जाच. प्रब्रश्न
उठविणे सुवालु टारणु. प्रब्रश्नपेढी स्त्री. (इं) 'क्वेस्चन
बइंक्'. प्रब्रश्नावली स्त्री. सुवालनामो. प्रब्रश्नोत्तर न.
सुवालु जवाबु. प्रब्रश्नार्थक सर्वनाम न. जमीरु
इस्तिफहामु.

प्रब्रक्ती [सं] स्त्री. (१) प्रेमु, मोहु (२) मन जो लाइो (३)
पको इरादो.

प्रब्रसंग [सं] पु. (१) पिरसंगु, वाक्झो, समों, वक्तु (२) मोक्ने
(३) आपदा, मुसीबत (४) बहिस्र जी विषय (५)
प्रेमु (६) लागापो (७) मुकाबिलो (८) लाभु. प्रब्रसंग
झाडणे तूं छा तूं छा थियणु. प्रब्रसंग थाटणे चडीअ तरह
पूरो करणु (कमु). प्रब्रसंग संपादणे वक्तु टपाइणु-कदणु.
प्रब्रसंगबशात् क्रि.वि. कज्जा सां, मोक्ण सां. प्रब्रसंगविशेषी
क्रि.वि. मोक्ण ते. प्रब्रसंगावधान न. हिक्मत अमली,

मुसीबत में मतियूं न मुंझाइणु-वक्तु या मोक्ण मूजिबि
अकुल खां कमु वठणु, होसिलो, होशु जाइ.
प्रसंगोत्पात्त वि. इत्फाक सां, वक्तु ते. प्रसंगी अ.
मोक्ण ते.

प्रसन्न [सं] वि. (१) प्रसनु, खुशि, राजी (२) साफु.

प्रसरण [सं] न. फैलाउ, विस्तार, वाधि. प्रसरणयंत्र न. (इं)
'डायलेंटोमीटर'. प्रसरणे अ.क्रि. फैलिजणु, वधणु,
गरमाइश जे करे पदार्थ जो फैलिजणु.

प्रसब [सं] पु. (१) वियमु (२) जनमु (३) सन्तानु. प्रसविणे
अ.क्रि. वियामणु, जनमु वठणु, जमणु. प्रसववेदना
स्त्री. वियम जा सूर.

प्रसाद [सं] पु. (१) किरपा, महिर, आसीस (२) प्रसादु,
परिसादु (३) मन जी शांती (४) खूबी (५) रचना
जी सादगी मधुरता ऐं सवलाई.

प्रसाधन [सं] न. सींगारु, कपिडा पाइणु, संभिरणु.

प्रसार [सं] पु. तर्बीज, फैलाउ. प्रसरण न. फैलिजणु.

प्रसिद्ध [सं] वि. (१) परसिद्धि, मशहूर, हाकारो (२) पधिरो
(३) शायअ. प्रसिद्ध करणे छपाए पधिरा करणु,
शायअ करणु. प्रसिद्धी स्त्री. (१) हाक, मशहूरी,
शुहूरत (२) पधिराई. प्रसिद्धिपत्र न. पधिरनामो.

प्रसू [सं] स्त्री. वियमु कंदड औरत, माउ. प्रसूत वि.
वियामल (औरत), जावलु (बार).

प्रसूती [सं] स्त्री. वियमु, जण. प्रसूतिकालिकस्राव, प्रसूतिस्राव
पु. संसु, (इं) 'लुचिआ'. प्रसूतिगृह न. वियमु घर.
प्रसूतिव्यथा स्त्री. वियम जा सूर. प्रसूतिशास्त्र न. (इं)
'मिडवाइफरी'.

प्रसृत [सं] वि. फैलियलु, पखिड़ियलु.

प्रस्तार [सं] पु. फैलाउ, विस्तार.

प्रस्ताव [सं] पु. (१) ठहिराउ, रिथ (२) शुरूआत.

प्रस्तावना [सं] स्त्री. पिरस्तावना, दीपाचो, मुहागु, महंडु.

प्रस्ताविणे [सं] स.क्रि. कथा या भाषण जी शुरूआत करणु.

प्रास्ताविक वि. शुरूआती, ठहिराउ जे रूप जहिडो.

प्रस्तुत [सं] वि. (१) तयार (२) शुरूअ कयलु (३) साराह
कयलु. न. (१) गाल्हाइणु या बहिस्र जी विषय (२)
वक्तु, समों.

प्रस्तुत [सं] क्रि.वि. फ़िलहाल, हिन वक्ति.

प्रस्थ [सं] न. (१) वडी हैसियत वारो शख्स, रजु, चडो मुइसु (२) अहमियत (३) गोडु (४) पडिको पडाइणु, अजाई वाहवाह, ढोंगु. प्रस्थ माजविणे पडाइणु, अजाई वाहवाह करणु.

प्रस्थान [सं] न. प्रस्थानु, रवानगी, वनणु. प्रस्थान करणे हली वनणु.

प्रस्थापन [सं] न. (१) स्थापना (२) मोकिलणु. प्रस्थापित वि. (१) पको-काइमु कयलु (२) मोकिलियलु.

प्रस्फुट, प्रस्फुटित [सं] वि. (१) टिडियलु (२) फैलियलु

प्रहर [सं] पु. पहिरु, टिनि कलाकनि जो वक्तु.

प्रहसन [सं] न. (१) टहकु, चर्चो घोबो (२) तन्जी भाषणु (३) बे हदि खिलाईदडु नाटक-मज्जाकी नाटक, (इं) 'फ़ार्स'.

प्रहार [सं] पु. (१) चोट, धकु, हणण जी क्रिया (२) तज़नो.

प्रलय [सं] हिंसो 'प्रलय'.

प्रक्षालणे [सं] स.क्रि. पाठणु, धूअणु.

प्रक्षालन [सं] न. पाठणु, धूअणु. प्रक्षालित वि. धोतलु.

प्रक्षिप्त [सं] वि. (१) उछिलियलु, फिटी कयलु (२) ग्रंथ में पोइ जोडियलु-गुंदियलु.

प्रक्षेप [सं] पु. (१) फिटी करणु, उछिलणु, उडाइणु (२) ग्रंथ में जोडियलु हिंसो, वधाविडो, असुली इबारत में बीअ इबारत जी मिलावत.

प्रक्षेपण [सं] न. (१) उछिलणु, पखेडणु, (इं) 'प्रोजेक्शन' (२) फैलाउ, (इं) 'ब्राडकास्टिंग'.

प्रक्षेपणे स.क्रि. फिटी करणु, उछिलाइणु, फैलाइणु. प्रक्षेपक, प्रक्षेपी पु. (इं) 'प्रोजेक्टर'.

प्रक्षोभ [सं] पु. गुसो, जोशु.

प्रक्षोभक [सं] वि. ताउ या गुसो डियारींदडु, जोशु डियारींदडु, भडिकाईंदडु.

प्रज्ञा [सं] स्त्री. (१) बुधी, अकुलु, समुझ (२) वीचार करण जी शक्ती, ग्यानु. प्रज्ञाचक्षू पु. (१) अन्धो (२) सिर्फि ग्यान जी नज़र वारो शख्स. प्रज्ञावाद पु. विद्वानपुणो. प्रज्ञावान वि. सियाणो, गुणी, गोहर. प्रज्ञात वि. सियाणो.

प्राक् [सं] क्रि.वि. (१) पहिरीं, अगे (२) ओभर, ओभर जो. प्राक्त्तन वि. (१) अगियों (२) अगिएं जनम जो (३) आगाटो. न. नसीबु, लेखु.

प्राकट्य [सं] न. ज़ाहिर-पघिरो थियणु, खुलणु, मशहूरी.

प्राकृत [सं] वि. (१) रवाजी, मअमूली (२) कुदिरती, बुनियादी, सुभावीकु (३) अण पइहियलु (४) घटि दर्जे जो. प्राकृतिक वि. (१) सुभावीकु, कुदिरती (२) कपटु कंदडु.

प्राक्त्तन [सं] न. (१) नसीबु, लेखु.

प्रागतिक [सं] वि. तरकी कंदडु, सुधारकु.

प्रागल्भ्य [सं] न. (१) बहादुरी, हिमथ (२) चतुराई, सियाणप (३) पुज्जाई, बलुगत.

प्राचार्य [सं] पु. प्रिन्सीपालु, (इं) 'प्रिन्सिपाल'.

प्राची [सं] स्त्री. ओभर (तर्फु).

प्राचीन [सं] वि. (१) ओभर जो, मशिरकी (२) प्राचीनु, कदीमु, आगाटो.

प्राचुर्य [सं] न. झझाई.

प्राच्य [सं] वि. (१) ओभर जो, मशिरकी (२) प्राचीनु, झूनो. प्राच्यविद्या स्त्री. (इं) 'इन्डॉलॉजी'.

प्रांजळ वि. (१) सचो, सिधो (२) सवलो (३) शुधि, साफु ऐं सुठे, साफु सुथिरो.

प्राण [सं] पु. (१) प्राणु, पिरानु, साहु (२) हवा (३) जीवु (४) शक्ती, सघ (५) परमात्मा (६) साह जियां प्यारो. प्राण उरणे साहु बचणु, सिर्फु जीअरो रहणु. प्राण ओकणे सियापो-डुछु करणु. प्राण खाणे जानि खाइणु, सताइणु, तपाइणु. प्राण जाणे साहु निकिरणु, मरणु. प्राण ढोळ्यात उतरणे जानि जो खतिरो पैदा थियणु, मरण जे वेशो पहुचणु. प्राण सोडणे उब में साहु सुकणु. प्राण घातक वि. मौतमार. प्राणधर्म पु. बुख ऐं उब. प्राणनाथ पु. प्यारो पती. प्राणपूजा स्त्री. भोजनु. प्राणवायु पु. (इं) 'ऑक्सीजन'. प्राणांत पु. हयातीअ जो अन्तु, मौतु. प्राणांतदंड पु. फासीअ जी सज़ा. प्राणांतिक वि. ज़िंदगीअ जो अन्तु कंदडु-इ, मौतमार, भयानकु. प्राणायम पु. प्राणायमु (योगु). प्राणोत्क्रमण न. साहु निकिरी वनणु, मरणु.

प्राणिज [सं] वि. साहवारनि मां पैदा थियलु.

प्राणी, प्राणि [सं] पु. (१) प्राणी, प्राण वारो, साहवारो (२) गांड, मेंहिं (३) जीव जन्तू. प्राणिकोटी स्त्री. साहवारनि जी सिरिष्टी, (इं) 'अइनिमल् किंगडम्'. प्राणिशास्त्र न. जीव विद्या, इल्मु हैवानाति, (इं) 'जुऑलॉजी'. प्राणिसंग्रहालय न. जानिवरनि जो बागु, (इं) 'जुऑलॉजिकल गार्डन्'.

प्रांत [सं] पु. (१) प्रान्तु, पिरांतु, परिगिणो (२) जगुह, हंधु (३) भाषा (४) अन्तु (५) किनारी (६) पछाडी, सीमा, ह्द (६) नासु (८) विषय (शास्त्र जी).

प्रातः [सं] क्रि.वि. पिराति, असुर जो. प्रातःकाल-ळ पु. पिरातिकालु, असुरु, सुबहु. प्रातर्विधी पु. हाजत, सुबह जी सफाई, काकूसु वगेरह, पंजस्नानी. प्रातःस्नान न. असुर जो सवेल् कयलु सनानु.

प्रांती स्त्री. अन्तु, समाप्ती.

प्रातीची [सं] स्त्री. ओलहु तर्फु.

प्रात्यक्षिक न. पाण करे डेखारणु, (इं) 'डेमॉन्स्ट्रेशन'.

प्राथमिक [सं] वि. शुरूआती, इत्तदाई, पहिरियो, 'प्राइमरी'. प्राथमिक शाळा स्त्री. (इं) 'प्राइमरी स्कूल'. प्राथमिक शिक्षण न. (इं) 'प्राइमरी एज्युकेशन'.

प्राथमिका [सं] स्त्री. इसिणी आहुरि.

प्रादुर्भाव [सं] पु. (१) नजुरि अचणु, जुहूर (२) विजुद में अचणु, उत्पत्ती (३) जनमु.

प्रादेशिक वि. प्रान्त जो, प्रान्त सां लागुपो रखंदहु.

प्राधान्य [सं] न. (१) अहमियत, तरजीह (२) झझाई.

प्राधिकरण, प्राधिकार [सं] न.पु. अख्तियारी, मुख्तयारी, (इं) 'अथॉरिटी'.

प्राध्यापक [सं] पु. कालेज जो अध्यापकु, लेक्चरर, प्रोफेसर.

प्रापक [सं] वि. डींदहु, बहाल कंदहु.

प्राप्त [सं] वि. (१) प्रापति, हासुलु कयलु, कमायलु (२) थियलु (३) पूरन अवस्था में पहुतलु (४) ज़रूरी.

प्राप्तकालवचन न. हाजुर जवाबु.

प्राप्त [सं] न. प्रापति, फाइदो, कमाई, नफ़ा.

प्राप्तव्य [सं] स्त्री. (१) प्रापती, हासुलाति (२) आमदनी,

कमाई, नफ़ा (३) फाइदो (४) जुरिअत, हिमय. प्राप्तिकर पु. 'इन्कम टैक्स'. प्राप्त्यंश पु. फाइदो, लाभु.

प्राप्य [सं] वि. हासुलु करण जोगो.

प्राबल्य [सं] न. (१) ताकत, बलु, गल्बो (२) वासिरो, ज़ोरु (बीमारीअ जो).

प्रामाणिक [सं] वि. (१) सचो (२) साबितीअ वारो (३) वेदनि जे आधार वारो. प्रामाणिकपणा पु. सचाई, सुपति.

प्रामाणिक श.यो.अ. मूजिवि.

प्रामाण्य [सं] न. (१) सचाई (२) आधार, साबिती.

प्राय [सं] प्रत्यय. सागियाई डेखारींदहु प्रत्ययु.

प्रायः [सं] क्रि.वि. घणो करे; अक्सर.

प्रायश्चित [सं] न. प्रास्चितु, पापु धोई शुधि थियण जी रसम, सज़ा, पछिताउ.

प्रारण [सं] न. किरणा थी फैलिजणु, शुआरेज़ी, (इं) 'रेडिएशन'.

प्रारब्ध [सं] न. (१) प्रारब्धु, फलु (२) नसीबु.

प्रारब्ध [सं] वि. शुरूअ कयलु.

प्रारंभ [सं] पु. परारंभु, शुरूआत, आगाजु. प्रारंभणे स.क्रि. शुरूअ करणु. प्रारंभिक वि. शुरूआती.

प्रारूप [सं] पु. खाको, रिथा.

प्रार्थक [सं] वि. प्रार्थना-याचना कंदहु, अर्जदार.

प्रार्थणे, प्रार्थिणे [सं] स.क्रि. बीख घुरणु, प्रार्थना करणु, वेनती करणु.

प्रार्थना [सं] स्त्री. प्रार्थना, वेनती, अर्जु. प्रार्थनीय वि. प्रार्थना करण जोगो, घुरण जोगो. प्रार्थित वि. वेनती कयलु.

प्रारब्ध न. पिरारबिधु, नसीबु, भागु.

प्रावण्य [सं] न. (१) लाहु (२) लाडो, रुखु.

प्रावरणे [सं] न. काबिलियत.

प्रावृद्ध, प्रावृष [सं] पु. मींह जी मुंद.

प्रावृत्त [सं] वि. ढकियलु.

प्राशने स.अ.क्रि. पिअणु. प्राशित वि. पीतलु.

प्राशन [सं] न. (१) पिअणु (२) नासु.

प्रासंगिक [सं] वि. (१) इत्फाकी, मोक्पु सां आयलु (२)

मोक्क सा लागामो रखंदडु.

प्रासाद [सं] पु. (१) महलु, हवेली (२) मंदर.

प्रासादिक [सं] वि. (१) किर्पा सां मिलियलु (फलु), प्रसादु (२) मिठो.

प्रास्ताविक [सं] वि. (१) शुरुआती (२) दीपाचे तौर, मुहाण जे स्वरुप जो (३) चडीअ तरह शुरुअ कयलु.

प्राज्ञ [सं] वि. सियाणो, होशियार, विद्वानु.

प्रिय [सं] वि. प्रिय, प्यारो, वणंदडु. पु. पती, महबूबु. न.

वणंदड-पसंदि ईदड गाल्हि. प्रिय करणे खुशि करणु.

प्रियकर पु. प्रीतमु, महबूबु, प्यारो, पती. प्रियपात्र वि. लाडुलो, प्यारो.

प्रिया [सं] स्त्री. (१) महबूबा (२) जाल (३) नाइका (४) प्यारी.

प्रीणन [सं] न. संतोषु, ढउ.

प्रीति-ती [सं] स्त्री. (१) प्रीति, प्रेमु, प्यारु (२) मर्जी, किर्पा (३) शौकु, पसंदी. प्रीतिविवाह पु. प्यार जी शादी.

प्रीत्यर्थ [सं] क्रि.वि. - लाइ, - जे करे, - जे मक्सद सां.

प्रेत [सं] न. (१) लाशु, सूर्वो (२) प्रेतु, भूत. वि. मुअलु. प्रेतयात्रा स्त्री. सरु, काई खणी वेंदड माणहुनि जो टोलो. प्रेतालय न. मुरदह घर.

प्रेम [सं] न. (१) प्रेमु, प्यारु (२) ममता, सनेहु, दया. प्रेमकल्हार न. प्रेमरूपी कमलु. प्रेमतत्व न. सचो प्रेमु. प्रेमविवाह पु. प्यार-इश्क जी शादी. प्रेमळ वि. प्यारो, प्यार भरियो.

प्रेमा [सं] पु. (१) प्रीति, प्रेमु (२) प्रेम में तरि थियणु (३) प्रेम जी विषय.

प्रेय [सं] न. इंद्रियुनि खे प्यारा दुनिया जा सुख.

प्रेरक [सं] वि. प्रेरणा डींदडु, ज़ोरु वठाईंदडु, तरगीब डींदडु, मुहरिकु.

प्रेरणा [सं] स्त्री. प्रेरणा, ज़ोरु, जोशु, हिमथ अफ़्ज़ाई, तरगीब. प्रेरणार्थक क्रिया स्त्री. फ़इलु मुतइदी बिलवास्तो.

प्रेरित [सं] वि. (१) प्रेरणा-जोशु डिनलु-डियारियलु (२) मोकिलियलु.

प्रेष [सं] पु. (१) जोशु (२) पैगामु, नियापो (३) कासिदु (४) हुकुमु. प्रेषक वि. मोकिलींदडु. प्रेषण न. मोकिलणु. प्रेषणीय वि. मोकिलण जोगो.

प्रेषणे [सं] स.क्रि. मोकिलणु. प्रेषित वि. मोकिलियलु. न. ईश्वर जो दूतु, अवतारु, पैगम्बरु, (इं) 'प्रॉफिट'. प्रेष्य पु. शेवकु.

प्रेक्षक [सं] वि. (१) डिसंदडु (२) नाटकु वगेरह डिसण लाइ आयलु, तमाशि बीनु.

प्रेक्षणे [सं] स.क्रि. डिसणु. प्रेक्षणीय वि. डिसण जहिङो, सुहिणो, दीदारी.

प्रोक्त [सं] वि. चयलु, बुघायलु.

प्रोत्साहन [सं] न. उत्साहु, जोशु, हिमथ अफ़्ज़ाई, हिंयारी, हिमथ.

प्रौढ [सं] वि. (१) पूरो वधियलु (२) बालगु (३) पोड्हो (४) पूजि, महानु (५) सघारो. प्रौढशिक्षण न. बालगुनि लाइ सिखिया, (इं) 'अड्डल्ड एज्यूकेशन'.

प्रौढी स्त्री. (१) बलूगत, पूरी वाधि (२) वडाई, वडमाणहपाई (३) अभिमानु, बांवरु (४) महिमा.

प्लीहा [सं] पु. तिरी, हिंयाचो, हिंआचो, (इं) 'स्प्लीन'.

फ

फ मराठी वर्णमाला जो बावीहों हर्फु सहीह.

फकांडी स्त्री. गबुडि शबुडि, बे फाडदो गाल्हाइणु.

फकांडी वि. वडवातो, फाटोडो दुहलु, लबाडी, घण गाल्हाओ.

फकाण न. ठोली, मसखिरी.

फकिरी [फा] स्त्री. (१) फकीरी (२) गरीबी.

फकी, फक्की स्त्री. फकी.

फकी [सं] स्त्री. बटाक, डाइ, पडिको.

फकीर [फा.अ.] पु. (१) फकीरु (२) बेखारी (३) वैरागी (४) गरीबु.

फक्कड वि. (१) आज़ादु (२) रंगीलो (३) सुहिणो, खासो

(४) मौजी.

फक्त [अ] क्रि.वि. फक्ति, सिर्फि.

फग स्त्री. (१) फुरसत (२) मोक्को.

फजर [अ] स्त्री. फजुरु, सुबुहु.

फजल [अ] स्त्री. फजुलु, महिरबानी.

फजिती [अ] स्त्री. फज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती, बुरी हालति.

फजीत [अ] वि. बेइज़तो थियलु. फजीतवाडा पु. (१) बेइदि फज़ीहत (-थियणु) (२) हर हंघि बदिनामी-बेइज़ती.

फज्जा पु. फज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती, खिल, सुगोई झणि.

फज्जा उठणे फज़ीहत-बुरी हालति थियणु.

फट [सं] स्त्री. (१) चीर, डार, विच्छेदी (२) घटिताई.

फट स्त्री. बहानो, मिखिर, वसु. फट फावणे-लावणे वसु-मोक्को मिलणु.

फट स्त्री. फज़ीहत, धिकार.

फटक क्रि.वि. बेइदि, तमामु (-अछो वगेरह).

फटकडी [सं] स्त्री. फिटिकी.

फटकडी स्त्री. ठाहूकी, छबीली.

फटकणे स.क्रि. (१) छड़णु, छंडणु (२) विनियो हणणु (३) बाहिरि निकरणु, वणणु.

फटकनु, फट दिशी क्रि.वि. उमालक, हिकदमि, ठकाउ करे.

फटकळ वि. (१) वड वातो, वातराघो, फाटोडो दुहलु (२) वाहियातु (३) मुंहं ते चई डींदहु.

फटका पु. (१) धकु, चोट, ठोकर (२) जोशीले गाने जो किस्मु.

फटका पु. दर, फाटकु.

फटकारणे स.क्रि. कमु झटिपटि करणु.

फटकारा पु. (१) चोट, धकु (२) जफ़कशी.

फटकी स्त्री. फिटिकी.

फटफजिती स्त्री. तमामु धणी बेइज़ती.

फटफटणे क्रि. असुर थियणु, पिरिह फुटणु.

फटफटी स्त्री. फटफटी, 'मोटर साइकिल'.

फटफटीत क्रि.वि. (१) अछो, (२) फिको (३) साफ़.

फटाकडा पु. फटाको.

फटाकडा वि. सुहिणो, ठाहूको. फटाकडी वि. सुहिणी, ठाहूकी (औरत).

फटिक पु. बिलोर.

फटिंग पु. छड़ो छांडु.

फट्याळ पु. डिंसो 'फटकळ'.

फड [हिं] पु. (१) अडो, गडु थियण जो हंघु (२) कमंद जी बूनी (३) नाटक मंडिली-टोली (४) अनाज जो गुदामु (५) सभा (६) आखाडो, कुश्तीअ जो मैदानु (७) तयारु फसुलु (८) सरकारी वहिंवार जी जगह. फड उलगडणे (१) मुकाबिलो पूरो थियणु (२) कमु पूरो थियण खां पोइ माणहुनि जो उचणु. फड पडणे माणहु मिडणु. फड मारणे मैदानु मारणु, सोभ पाइणु.

फड [सं] पु. फंडु, धनु.

फडकणे अ.क्रि. फडिकणु.

फडका पु. कपिडे जो टुकर, अगिड़ी.

फडताळ-र न. भिति में ठाहियलु कबटु, ताकी, दरी.

फडतुस वि. निकमो, कीन जहिडो, खसीसु, ओछो.

फडनीस, फडणवीस पु. (१) मुन्नी, हिसाबु रखंदहु वडे आफ़ीसरु (२) मअमलेदारु, वसूली कंदहु वडो क्लार्क.

फडफड स्त्री. फड् फडि (आवाजु).

फडफडणे अ.क्रि. फड्फडि (आवाजु) थियणु, फड्कणु, वौटणु (झंडो).

फडफडाट पु. वस्कारो (गारियुनि-गोलियुनि जो).

फडफडीत वि. ठल्लो.

फडशा पु. (१) खात्मो, मौतु, कतलु (२) खाई खपाए छड़ण जी क्रिया. फडशा पाडणे (१) मौत जे घाटि उतारणु, खात्मो करणु (२) खाई खपाए छड़णु.

फडा स्त्री. (नांग ज) फणि, फणु.

फडा पु. (१) डिघो बुहारो (२) गुड़ी (अदिरक जी).

फडा, फडाचा निवडुंग प. नांगफणि (बूटो).

फडी स्त्री. बुहारी.

फण [सं] पु. (१) हर जी चुहिंब, हर (२) डांदारु, डांदारो (३) (नांग जी) फणि, फणु.

फणका, फणकारा पु. (१) डंगु (विछूअ जो), डंग जो सूर

(२) जलणि, साडो.

फणकारणे अ.क्रि. जिम मां हणणु, गुसे में गाल्हाइणु.

फणफणणे अ.क्रि. (१) बरणु (सरीरु-गुसे या बुहार में) (२)

सूरु थियणु.

फणस पु. फणस (फलु). फणसपोळी स्त्री. फणस जे गुरु मां ठाहियलु मिठो फुल्को.

फणा [सं] स्त्री. (१) (नांग जी) फणि (२) अदरक-हैड जूं पाहुं (३) छुगो (४) काठ जी कोडुरि.

फण स्त्री. (नांग जी) फणि, फणि वारो नांगु. फणींद्र पु. शेष नांगु.

फणी स्त्री. (१) (वारनि जी) फणी (२) फणी (आडाणे जी).

फतकण-ल स्त्री. वडी पल्थी मारें विहणु.

फताढा वि. (१) वेकिरो (२) बे डोलो.

फते, फते [अ] स्त्री. फतिह, जइ. वि. फतिहयाबु, खटियलु.

फतेमारी स्त्री. तेजु रफतार वारो बेडो.

फत्तर पु. पथरु. फत्तरफूल न. पर्यो (वनस्पती).

फंद [फा] पु. (१) मन्सूबी, साजशि, घाटु (२) बुरी अदत-रंडीबाजी-जुआ वगेरह (३) ठगी, दोलाबु (४) नशो (५) ठोली. तद छंद पु.ब.व. कुधा कम, ठगी.

फंद फितुरी स्त्री. कपटु, दगा, बगावत. फंदी वि. झलती, बदिकारु, रंगीलो.

फर [सं] न.स्त्री. (१) फणु, हंजी, कुल्हे जी हडी (२) नरो.

फरक [अ] पु. फर्कु.

फरकटणे अ.क्रि. रिहणु, गीसी पाए ववणु.

फरकंडा पु. फडफोटि, टाकोडो.

फरडा वि. भडु, माहिरु, काबिलु.

फरपटणे अ.क्रि. गिहिलणु, रेहणु, गिहिलिजंदो ववणु.

फरपट, फरकट स्त्री. गिहिल, गीसो. क्रि.वि. गिहिलीदे, छिकीदे, गीसी पाईदे.

फरमास [फा] पु. (१) फरमाश, आग्या, हुकुमु (२) नजिराणो.

फरस-स पु. कुहाडी.

फरसी [अ] स्त्री. फर्शु.

फरस [अ] पु. फर्शु. फरसबंदी स्त्री. फर्शबंदी.

फरा [सं] पु. (१) फणि, कुल्हे जी हडी, हन्जी (२) कतार

(३) नरो.

फराटा पु. अंगूडो, डिंगी फिडी लीक-लीका.

फरारा पु. झंडो.

फरारी [अ] वि. फरारु, ला पता, भजी वियलु.

फरास, फरासी [अ] पु. फराशु, फरासी वगेरह विछाडण लाडु रखियलु नौकर. फरासखाना पु. तंबू-फरासियूं वगेरह रखण जी जगह.

फराळ [सं] पु. मांझांदो, नाश्तो, चहर बहर.

फर्जी [फा] पु. फर्जी, वजरीरु (शतरंज जो).

फर्मास [फा] वि. (१) अचो, उत्तमु (२) चालाकु.

फल [सं] न. (१) फलु, मेवो (२) सन्तानु (३) फलु, नतीजो, अन्तु (४) फाडदो, नफओ (५) फसुलु (६) सोण जो पूरो थियणु. फलग्रंथ पु. ज्योतिष जो ग्रंथ.

फलज्योतिष न. आईदो बुघाईदडु शास्त्रु. फलद, फलद्रूप, फलप्रद वि. फलु डींदडु, उपताडतो,

काराडतो, फाडदेमंडु. फलबत्ता स्त्री. पहर, (इं) 'फर्टिलिटी'.

फलश्रुती स्त्री. फाडदो, नतीजो. फलकांक्षा स्त्री. फल जी इछा-आशा-कामना. फलागम

पु. मेवे पैदा थियणु जी मंद, सियारो. फलाशा स्त्री. फलु मिलण जी आशा. फलाहार पु. नाश्तो करणु, फल

वगेरह खाडणु. फलित वि. (१) लिकलु अर्थु-म्झनों (२) फलियलु फूलियलु. फलोत्पत्ती स्त्री. फाडदो, नफओ.

फलक [सं] पु. (१) डिसो 'फरा'-३ (२) बोर्डु (लिखण जो), तख्तो.

फलक पु. आकासु.

फलकट न. पोरो अनु. वि. खाली, अजायो, बे फाडदो.

फलंदाज पु. क्रिकेट में बडिटिंग कंदडु, (इं) 'बडिट्समन'. फलंदाजी स्त्री. (इं) 'बडिटिंग'.

फलन [सं] न. (१) नरु चाडहणु, नराडणु, गर्भिजणु, (इं) 'फर्टिलायजेशन' (२) वसाडणु, आबादगी, आबादी.

फलाट पु. (इं) 'प्लडटफॉर्म'.

फलाणा [फा] वि. फलाणो. फलाणा बिस्ताणा वि. फलाणो टीरो.

फवारा [अ] पु. (१) फूहारो (२) फूहार, छंड.

फशी क्रि.वि. जार में, फंदे में (फासणु-फासाइणु). फशी पडणे फासणु. फशी पाडणे फासाइणु, ढबणु.

फसगत स्त्री. ठगी, फरेबु, दगाबाजी.

फसणे अ.क्रि. (१) फासणु, अटिकी पवणु (२) ठगिजण (३) बुडणु (पैसा) (४) घाटो पवणु (५) भंभोरिजणु. फसण स्त्री. गपणि. फसणी, फसणूक स्त्री. गपी पवणु, अटिकणु.

फसफशीत वि. (१) (१) खुशकु, सुकलु (२) तमामु आलो.

फसफसणे अ.क्रि. मचण, (इं) 'फर्मेंटेशन'.

फसल [अ] स्त्री. फसलु.

फसबा वि. भुलाईदडु, मुंसाईदडु.

फसविणे स.क्रि. ठगणु. फसवण, फसवणूक स्त्री. ठगी, दगाबाजी, जुड्ताई. फसव्या वि. ठगु, ठेगी.

फस्त वि. (१) खतमु थियलु, खाई खपाए छडियलु (२) नासु थियलु.

फळ [सं] न. (१) फलु, मेवो (२) फलु, नतीजो (३) सन्तानु (४) फाडदो, नपणो (५) अन्तु (६) ओजार-हथियार जो फरु. फळास येणे फुलणु, फाडदो थियणु, फाडदो धीदो नजुरि अचणु. फळबाग स्त्री. मेवनि जो बागु. फळफळावळ स्त्री. मेविजाति, फलु फूलु. फळभाजी स्त्री. फलनि वारी भाजी-तूरी-कदू-करेलो वगेरह. फळावळ स्त्री. फलु फूलु, मेविजाति.

फळण [सं] स्त्री. गांड-मेंहिं वगेरह जो ढुकिजण (पेट सां थियण) जो वक्तु-मुंद. फळणी स्त्री. ढुक्याई. फळणे अ.क्रि. (१) फलणु, ढुकिजणु (गांड-मेंहिं) (२) फलणु (३) फरणु (४) खुशि थियणु. फळविणे स.क्रि. फरणु (बैल जो). फळा पु. (१) (हर जो) फारु-चुहिंब (२) तख्तो (३) इस्कूल में लिखण लाइ काठ जो कारो तख्तो, (इं) 'ब्लाइक बोर्ड' (४) तख्ती, पटी.

फळी स्त्री. (१) फरही, तख्ती, पटी (२) (दर जो) ताकु (३) गपागीह, भीड (४) कतार (५) धुरि, पाटी, पासो (६) संघु, समूहु, मेडु (७) लडाई (८) फरहु, फरहो (९) बड्ट (रांदि लाइ) (१०) चपिडी. फळी फुटणे सेना जी कतार डहणु, दुश्मन जी फौज में

धिइणु. फळी मांडणे-उभी करणे फौज में एकता पैदा करणु, कतार में बीहारणु.

फाक स्त्री. फार, फाक (मेवे जी).

फाकटणे स.क्रि. टेइणु (टंगुं).

फाकडा वि. (१) चालाकु, होशियारु (२) ठहूको, छबीलो.

फाफणे स.क्रि. (१) टेइणु (टंगुं), फैलाइणु (२) फैलिजणु, पसिरणु (३) छुइणु-डहणु (४) वधणु (५) अजाई डेघि करणु (६) भिटिकणु, रुलणु.

फाकणे स.क्रि. फकणु (फकी).

फाका पु. फकी, वात में विधल लप-बुकु..

फाका पु. फाको, उपवासु, लंघणु. वि. खाली, अजायो.

फाग [सं] पु. होलीअ जो रागु, होलीअ जूं गारियूं.

फांजणे स.क्रि. (१) फाइणु, चीरणु (२) वटि वडी करणु.

फांजणे स.क्रि. टपो डियणु.

फाजील [अ] वि. (१) फाजिलु, हद खां वधीक, वधीक (२) बेहूदो, वाहियातु. फाजीलपणा पु. बेहूदगी.

फाट, फांट पु.स्त्री. (१) रंडक, अइतिराजु (२) खामी, विड, कमी (३) फोटि, डार.

फांट [सं] न. अर्कु, काइहो.

फाटक न. फाटकु, मुखु दरिवाजो.

फाटका वि. (१) फाटलु (२) झूनो पुराणो (३) डुबिरो, सन्दिडो. फाटक्यात पाय शिरणे बूहे में फासणु.

फाटणे [सं] अ.क्रि. (१) फाटणु, चीरिजणु (२) भजणु (३) फिटणु (खीरु) (४) अणबणति पैदा थियणु, धार थियणु, निफाकु पैदा थियणु (५) फड्फोटि पवणु, टाकोडो पवणु (६) गरणु, पतिरो थियणु (७) वधणु.

फाटफूट स्त्री. (१) चीर, डार (२) फूटि.

फाटा पु. (१) टारी, शाख (२) नेछु, उपनदी, प्रवाहु, धारा, बहुकिरो (३) उपकथा (४) पेचिरो, वडे रस्ते मां फुटी निकिरंदडु नंदिडो रस्तो (५) गैरि हाजुरी (६) काठियूं (७) आवारो. फाटा देणे न. वणणु, गुसाइणु. फाटा फुटणे (१) हिक मां बियो निकिरणु (२) चरियो थियणु. फाटे फोडणे आवारो वणणु, मूल गाल्हि छडे बी गाल्हि कढणु.

फाटाफूट स्त्री. (१) फूटि, अणबणति (२) धार थियणु (३)

छुड् विछुड् थियणु (४) जुदाई.
 फांटी स्त्री. (१) टारी, शाख (२) काठियूं (३) छींभो, फींझो.
 फाटे न. बारण जूं काठियूं.
 फाड पु. (१) चीरफाड, चीर (२) शरह, समुझाणी, कंहीं
 गाल्हि ते रोशिनी विझणु (३) छेदु. स्त्री. (१) फार,
 टकुरु (२) हिक पासे तराशियलु पथरु.
 फाड [प्रा.] न. पंजनि जो मज्मूओ.
 फाडकन-दिशी क्रि.वि. जोर सां, फह करे, ठकाउ करे
 (हणणु).
 फाडणे स.क्रि. फाडणु.
 फाडी स्त्री. हिक पासे तराशियलु पथरु.
 फाणस, फणूस [अ.] पु. फानूस, लालटेनु.
 फांद स्त्री. (१) टारी, शाख (२) किल्लुजी भिति.
 फांदणे [सं.प्रा.हिं.] अ.क्रि. टपणु, टपो डियणु.
 फांदणे अ.क्रि. पखेडणु, टेडे पखेडे छडणु.
 फांदा पु. (१) बियांनी, वण जो उहो हिंसो जितां ब टारियूं
 फूटनि (२) अडिचणि.
 फांदी स्त्री. टारी, शाख, डार (वण जी), चहो. फांदा फोडणे
 (१) रंडक विझणु, अतिराजु वठणु (२) मूल गाल्हि
 छडे बी चवणु.
 फापटपसारा पु. कम जो डेखाउ, बेइंतजामी, खिचु.
 फापसणे अ.क्रि. (१) महिटणु (२) डमिरिजणु, काविडिजणु.
 फांपावणे अ.क्रि. (१) थुल्हो थियणु, सुजणु (२) फैलिजणु
 (३) मोरिजणु.
 फायदा [अ.] पु. फाडदो, लाभु, भलो. फायदेशीर वि.
 फाडदेवारो, काराडतो.
 फाया पु. (अतुर जो) बुडो, अतुर में बुडल कपह ज़री.
 फार [सं.प्रा.] वि. (१) साफु, खुलियलु (२) घणो, बे ह्वि.
 फार, फारकरून क्रि.वि. घणो करे.
 फारकत-खत [फा] स्त्री. (१) फारिकती, हिसेदारी, जुदा
 थियणु (२) चुकितूर कम जी रसीद (३) जुदाई.
 फारशी-सी [सं.फा] पु. पार्सी, ईरान जो रहवासी, फारसी,
 फारिसी बोली.
 फालतू वि. फालिटू, वधीक, अजायो, निकमो.
 फालसा पु. फारू (फलु).

फाल्गुन [सं] पु. (१) फगुण (महिनी) (२) अर्जनु.
 फाल्या क्रि.वि. सुभाणे.
 फावडा पु. कोडरि.
 फावडी स्त्री. (१) कोडरि (२) बुरी हालति.
 फावडे न. (१) कोडरि (२) ब घर बारू शखु, सताईदडु
 शखु.
 फावणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) फुरसत मिलणु, निवेकिलाई या
 वझु मिलणु (२) मिलणु, हथि लगणु (३) समुझणु,
 जाण या कल पवणु (४) मुनासिबु समुझणु.
 फाशी स्त्री. फासी, फाहो.
 फास पु. (१) फाही, सिर्कणी, फंदो (२) दबकु, जानिवरनि
 जे ब्रिनि टंगुनि खे बुधल नोडी (३) अटक (४) ज़ारु,
 कोडिको, ग़ारी.
 फासकी स्त्री. गिलफोडु.
 फासटणे स.क्रि. (१) महिटणु, लगाडणु (२) फाडणु, चीरणु.
 फासणे स.क्रि. (१) लगाडणु, हणणु, मखणु, महिटणु, थफणु
 (२) फासाडणु, कूडु गाल्हाए ठगणु.
 फासणे स.क्रि. चीरणु, वडणु, कपणु.
 फासरी स्त्री. (१) फंदो, फाही (२) ज़ारु.
 फासळी स्त्री. पासिरी, छातीअ जे पिबिरे जी हडी.
 फासा, फांसा [सं] पु. (१) फंदो, फाही, ज़ारु (२) फासाडणु
 जी कुंढी या आंकिडो (३) पकड (४) मन्सूबो. फासा
 घालणे जानिवरनि जा पेर नोडीअ सां बुधणु. फासा
 परसणे ज़ारु विछाडणु.
 फासा [सं] पु. डारो (रांदि जो). फासा उल्टा पडणे किस्मत
 साधु न डियणु. फासा टाकून पाहणे किस्म आजिमाए
 डिसणु.
 फासाडणे स.क्रि. (१) फासाडणु, अटिकाडणु (२) ठगणु.
 फासेपारधी पु. मारी, चिडी मारु, पखी फासाईदडु शिकारी.
 फासोळी स्त्री. पासिरी.
 फाळ [सं] पु. (१) फारु (हर जो), हर जो चुहिंब वारो हिंसो
 जंहिंसां ज़मीन खेडी वेंदी आहे (२) परु (लंगर जो).
 फाळका पु. (१) वडो टकुरु (२) ओबिरो, चखो (३) गंबदु,
 जहाज जो विचु.
 फाळणी [सं] स्त्री. (१) विरहासत, वरूछ, फांडिणी (२)

विरहाडो (३) जमीन-बनी-फसल जी ढल.

फालणे [सं.] स.क्रि. (१) फाडणु (२) विराहिणु.

फाळा पु. (१) कपिडे जो फाडियलु टुकरु (२) ढल (३) विरहासत में मिलियलु हिंसो, पती.

फाळी स्त्री. (१) जमीन जो डिघो पटो (२) टुकरु (३) अगिड़ी.

फिकट, फिककट वि. (१) फिको, अछेरिडो (२) हल्को (३) बे सवादी (४) मोगो.

फिटणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. (१) छुडणु (घोती), गुंढि छुडणु (२) अदा थियणु, चुकितू थियणु (पैसा), आजो थियणु (३) कमिजोर थियणु (४) खुलणु.

फिटंफाट स्त्री. लघ पथ, आजो पाजा, लहिणो डियणो पूरो थियणु, लहु पधु.

फिटी स्त्री. (१) (कपिडे वगेरह जो) बूचु (२) चपर (३) बुंजो.

फितणे [अ] अ.क्रि. (१) फिरी बिहणु, विश्वासघातु करे बीअ धुरि सां मिलणु (२) ठगिजणु.

फितविणे [अ] स.क्रि. (१) बिए खे फेराडणु, लालचि डेई पंहिजीअ धुरि में शामिलु करणु (२) बिगेडणु.

फितुरी [अ] स्त्री. (१) फितूर, दगा, विश्वासघातु (२) फूटि (३) बगावत (४) फिरी बिहणु. वि. फितूरी, बागी, फिरी बिहंदडु. फितूर वि. फितूरी, बागी, दगाबाजु, विश्वासघातु कंदडु.

फिदफिद, फिदी फिदी क्रि.वि. डंद कढी खिलणु, टह टह.

फिदा [अ] वि. फिदा, आशिकु (-थियणु).

फिरक स्त्री. (१) गाडण जी लरजिशि (२) वगण जी क्रिया.

फिरकणे अ.क्रि. (१) वगण, हलणु चलणु (२) अचणु, अची मिलणु, फेरो पाडणु (२) सुरणु.

फिरका पु. फेरो.

फिरकी स्त्री. (१) गाडण जी लरजिशि (२) फेरो, चकरु (३) फेरी, फिरती (४) पेचु (५) गोलु फिरंदडु शैड (६) नंढिडी ताराजी (७) नडांडी. फिरकी गोलंदाज पु. (इं) 'स्पिनर बोलर' (क्रिकेट).

फिरंगण-गाण न. फिरंगियुनि-गोरनि जो मुल्कु (खासि करे पोर्तुगीज मुल्कु).

फिरंगी पु. फिरंगी, यूरिपी, यूरोपिअन, गोरो.

फिरणे [सं.हिं.] अ.क्रि. (१) फिरणु, घुमणु (२) गोलु फिरणु (३) मुडणु (४) बदिलिजणु (५) फिरी वगणु (६) सफरु करणु (७) वापसि मोटणु (८) रिजणु.

फिरता वि. (१) फिरंदडु, फिरिणो (२) चंचलु (३) ढिलो (४) घमुंदडु (५) वापिस वरंदडु. फिरती स्त्री. दौरो, फिरती, फिरण जी क्रिया.

फिरवाफिरव स्त्री. फेरो, फेरुघार, फेरुघारि.

फिरविणे स.क्रि. (१) फेराडणु (२) बदिलाडणु, फेरु करणु (३) घुमाए फेराए अचणु (४) मोडणु (५) फेरुघार करणु (६) वापसि वराडणु (७) फिरिडाडणु.

फिरस्ता [फा] पु. (१) फेरीअ वारो, घोराडू (२) मुसाफिर, रमतो.

फिरून क्रि.वि. फिरी, वरी, बीहर, वर वर करे, नएँ सिस्.

फिर्याद [अ] स्त्री. फर्यादु.

फिश्री वि. चरबटु, अधमगिजी.

फिसकटणे अ.क्रि. (१) छडे डियणु (२) रदि थियणु, टुटणु (माड्टी) (३) डमिरिजणु, बिगिडणु.

फिसाद [अ] स्त्री. फसादु.

फीट स्त्री. चुकितू करणु, वापसि डियणु, थोरो लाहिणु, कर्ज खां छोटिकारो.

फीट [इं] स्त्री. मिरगीअ जो दौरो.

फीट स्त्री. धागो वेड्हण जी पटी. न. चपर.

फीत स्त्री. (१) फीथ, रिबीन, लेसि (२) कपिडे जी रंगीन पटी (३) (इं) 'टेप्'. फीत अभिलेखी न. टेप रेकार्डर.

फुंक पु. फूक. फुंकनळी स्त्री. फूकिणी.

फुकट वि. (१) फोकटि, मुफ्तु (२) फोकटु. क्रि.वि. अजायो, फोकटु. फुकटचा वि. फोकट जो. फुकटात क्रि.वि. फोकट में. फुकटाफुकटी क्रि.वि. फोकट में, फिजूलि, अजाई. फुकटपसारा वि. बिना कंहिं मतिलब जे खिलंदडु. फुकट्या वि. मुफ्तखोर.

फुंकणी [सं.प्रा.हिं.] स्त्री. (१) फूकिणी (२) पोरो दाणो.

फुंकणे [सं.प्रा.हिं.] स.क्रि. (१) फूकणु, फूक डियणु (२) शरनाई वगेरह वजाडणु (३) बारणु (४) उडाडणु (पैसा) (५) लाशु साडणु, अग्नीसंस्कार करणु (६)

कन भरणु.

फुंकर [सं] स्त्री. फूक; छूकार, छूकारो.

फुंकरणे अ.क्रि. (१) छूकारणु, फूक डियणु (२) फूक डेई ठरणु.

फुका क्रि.वि. (१) फोकटि, मुफ्तु (२) अजायो.

फुकाचा क्रि.वि. वि. फोकट जो, सवलाईअ सां, इएं ई.

फुंकार पु. मंतर जी फूक.

फुगट वि. फूकियलु, सुजियलु.

फुगटणे अ.क्रि. (१) फूकिजणु, सुजणु, फुंडणु (२) आकडिजणु.

फुगडी स्त्री. गोलु फेरी, छोकिरियुनि जी हिक रांदि.

फुगणे अ.क्रि. (१) फूकिजणु, फुंडणु (२) थुल्हो थियणु, सुजणु (३) मुंहं सुजाइणु, सुजी विहणु (४) हिक हंधि रुकणु (पाणी).

फुगवटा, फुगवटी पु.स्त्री. (१) सोजि (२) फुंडण जी हालति, फूकिणो.

फुगविणे स.क्रि. (१) फूकणु (२) फुंडाइणु (३) वडो करणु (४) गाल्हि वधाइणु.

फुगा पु. (१) फूकिणो (खड जो) (२) फूकिणो (पाणीअ जो) (३) फूकियली पेटु (४) गुसो (५) आकडि. वि. फूकियलु, फुंडियलु.

फुगारा पु. (१) फूकिणो (२) आकडि.

फुगारा पु. बूसाटिजणु, बूसट.

फुगार वि. (१) फूकियलु, फुंडियलु (२) वधियलु, वडो थियलु (३) आकडि में फूकियलु.

फुगे न. (१) भौरु, कुनु (पाणीअ में थींदडु) (२) (पाणीअ जो) बंदु.

फुटकर, फुटकळ वि. (१) भगलु, डरियलु (२) टिडियलु, पखिडियलु (३) मुतफरुको, रेजिको (खर्चु).

फुटका वि. (१) भगलु (२) फोटिवारो, डार पियलु (३) मुतफरुको, रेजिकी (४) अन्धो, बोडो (५) बदि बख्तो, बदिनसीबु, निभागो. फुटक्या कपाळाचा वि. निभागो. फुटक्या मनाचा वि. चंचलु, लहिरी पूरालो.

फुटणे [सं.प्रा.हिं] अ.क्रि. (१) भजणु, टुटणु, फाटणु (२) फिरणु (आवाजु) (३) कागज जे ब्रिण पासे जाहिर

थियणु (मसु) (४) फुटणु (हथ, पेर) (५) अंगूरिजणु, मोरिजणु (६) फिरी वजणु, बीअ धुरि सां मिलणु (७) फिसणु.

फुटवा पु. सलो, गौचु.

फुटाणा पु. (१) भुगिडो (२) चुस्तु ऐं चालाकु छेकरु.

फुटाफूट (१) फोटि (२) टाकोडो (३) भबु डाह.

फुटीर वि. (१) भगलु (२) भुरिणो (३) फोटि वारो, फसादी, धार धींदडु.

फुंद [सं.प्रा.] पु. (१) दबायलु सुडिको (२) आकडि, अभिमानु. फुंदणे अ.क्रि. (१) सुडिकणु, सुडिको भरणु (२) अभिमानु करणु.

फुफुस पु. फिफिडु. फुफुसदाह पु. फिफिडी, फिनिडिनी जी सोजि.

फुफाट पु. फूकार, फूकारो. फुफाटणे स.क्रि. फूकारणु.

फुफारा, फुफारा पु. फूकार.

फुरकटणे, फुरगुटणे, फुरंगटणे अ.क्रि. (१) रुसणु, मुंहं सुजाइणु, सूणो मूणो थियणु (२) पोसिरणु (३) आकडि सां हलणु-गाल्हइणु.

फुरण [सं.प्रा.] न. (१) लर्जिशि, लंवणु (२) जोशु.

फुरफुरणे अ.क्रि. (१) फूकारणु, जील-फूकारो हणणु (२) सुरणु, सुरि सुरि थियणु.

फुरसत, फुरसत [अ] स्त्री. फुरसत.

फुरसे न. खपरु (नांगु), लुंडी (त्राला).

फुलचूष पु. मीटरु, मीटो (पखी), (ई) 'सन् बई'.

फुलझाडणी स्त्री. बुहारी.

फुलणें अ.क्रि. (१) फुलणु, फुलारिजणु, टिडणु (२) फुंडणु (३) बहिकणु-टिडणु (चहिरो) (४) वार अछा थियणु (५) बुरणु (६) मोरजणु, फूलणु.

फुलपाखरू न. पोपटु.

फुलवरा पु. (१) गुलनि जो हारु (२) फुलहार, बूरु.

फुलविणे स.क्रि. (१) फुलाइणु (२) बारणु (३) सारह करे खुशि करणु.

फुलारी पु. फुलारी, बागाई.

फुली स्त्री. (१) गुल जी शिकिलि (२) निशानु, मंघीअडे जी निशानी (x).

फुलेल न. फुलेलु.

फुलोरा पु. (१) गुलनि जो हारु (२) फुलार, बूरु (३) फुलहार, संगनि जो बूरु.

फुल्लिंग [सं] न. चिणिंग.

फुल्लारकी, फुल्लारी स्त्री. (१) पड्बाट, पडिको, बटाक (२) वडाई, डेखाउ. फुल्लारखोर वि. पडिणो, बटाकी. फुल्लारणे अ.क्रि. पडणु, पडाइणु, बटाक हणणु.

फुसका वि. (१) खाली, पोरो (२) भुरंदडु (३) कमिजोरु, निसतो.

फुसकारणे अ.क्रि. फूकारणु (नांगु).

फुसकारा पु. फूकार (नांग जी).

फुसकी स्त्री. (१) फूस (२) गिला.

फुसफुस स्त्री. (१) फूकार (२) सुसिपुसिं, भुणि भुणि (३) सुडिको, रूं रूं.

फुसफुसणे स.क्रि. (१) फूकारणु (२) सुसिपुसि करणु, भुणिकणु (३) सुडिकणु (४) उलर करणु.

फुसलावणी स्त्री. फुसिलाइण जी क्रिया, लालचि, धुतार.

फूट स्त्री. (१) फोटि, डार, चीर (२) फोटि, अणबणति (३) फाटु (फुटणु) (४) अंबिडी (खटाणि लाइकु) (५) निफाकु (६) डडिरियल दाणा, डडरु (७) फोटहडो.

फूटतूट स्त्री. भगी टुटी.

फूट [सं] न. पुठीअ जो मासु.

फुत्कार पु. (१) फूक, फूकार (२) गाल्हाइण वक्ति फूकारणु (गुसे में). फुत्कारणे स.क्रि. फूकारणु.

फूव स्त्री. चुडु.

फूल [सं] (१) फूलु, फुलु, गुलु (२) जफुलु, चिणिंग (३) (अखि जो) फुलो (४) गर्भदानी (५) देसी दारूं (६) बुर, बुरि (कपिडे जी) (७) अछा दाग. फूल न फुलाची पाकळी देणे पुजंदीअ आहिरि डियणु. फूल बाहेर पडणे फाटु फाटणु. फूलकरी, फूलकारी पु. माल्ही. फूलकोबी स्त्री. फूलिगोबी, (इं) 'कॉली फ्लॉवर'. फुलझगरे न. छेणनि जी बाहि, बुरंदड कोइला, टांडा. फूलदाणी स्त्री. फूलिदाणी, गुलदस्तो. फूलपाखरू न. पोपटु. फूलबाग स्त्री. गुलनि जो बाग. फूलारी पु. माल्ही.

फूस स्त्री. (१) चुरच, छेइ (२) फुसिलाइणु, गुमराही धुतार (३) फुरसत, वांदिकाई (४) वझु, मोक्झो, बेघी.

फूस वि. खाली, भुरंदडु.

फेक स्त्री. फिटी करण जी क्रिया.

फेकणे स.क्रि. (१) फिटो करणु, उछिलाइणु (२) डोडाइणु, डुकाइणु.

फेंगडा वि. फाडो, फिझो.

फेता पु. फेंटो, पग, पटिको.

फेताळणे स.क्रि. (१) फेटारणु, रदि करणु, नामंजूरि कणु (२) हकाले कडणु.

फेड [सं.प्रा] स्त्री. (१) सत्मी, बे बाकी (कर्जु), अदा करण या कर्ज खां आजो थियण जी क्रिया (२) बास-सुखा पूरी करणु. फेडणे स.क्रि. (१) लाहिणु (कपिडा), छोइणु (गुंदि) (२) छोइणु (घोती) (३) सुखा-बास पूरी करणु (४) छिक डियणु (नकु) (५) दूरि करणु (६) आजो थियणु (७) लाहिणु (कर्जु), अदा करणु, चुकाइणु (पैसा) (८) धोई साफु करणु.

फेण [सं] पु. (१) फीणि, गजी (२) जहर.

फेणी स्त्री. (१) गजी, फीणि (२) नारेल-खजीअ जो शराबु (३) खीचो.

फेदका पु. गोबे जो चाणो.

फेंदडणे, फेंदरणे, फेंदरणे स.क्रि. फुंदाइणु (नकु), सुजाइणु (मुंहुं), मोइणु.

फेंदरा वि. मिनो.

फेन [सं] पु. फीणि, गजी.

फेपरी-डी स्त्री. (१) टां टां, बक बक (२) ब्रिति ब्रिति.

फेपरी बळणे ब्रिति ब्रिति करणु, वायूं बतालु थियणु.

फेपरे न. मिर्घीअ जो दौरो, गशी. फेपरेकरी पु. मर्गियलु, मिर्घीअ जो मरीजु.

फे, फेफे उ.वा.अ. हैफु!

फे फे स्त्री. घबरी, हिरासु, धांधलि. फे फे उडणे डुक डोइ पइजी ववणु, फज्जीहत थियणु, रूअणहारिको थियणु.

फेर पु. (१) फेरो (२) फिरण जी क्रिया (३) फेरु, फर्कु (४) वारो, भेरो (५) घेरो (६) वेइहो (७) तब्दील (८) वकडु. वि. वरी, बीहर. फेरनिवड स्त्री वरी-बीहर चूड.

फेर पगडी, फेरघोडी स्त्री. बे अदबी, गुस्ताखी.
 फेरबदल पु. फेरु धारु. फेरमोजणी स्त्री. बीहर गुणप.
 फेर सुनावणी स्त्री. बीहर शुनवाई.
 फेरणे स.क्रि. (१) फेराइणु, धुमाइणु (२) बदिलाइणु.
 फेरणी स्त्री. फेरो.
 फेरा पु. (१) फेरो, चकरु (२) मोडु, वकडु (३) अजायो
 चकरु (४) अडिचणि (५) घेरो (६) चौरासी लख
 जूणियूनि में फिरणु.
 फेरी स्त्री. (१) फेरी, चकरु (२) गस्तु, दौरो (३) वारो,
 भेरो, फेरी. फेरीवाला पु. फेरीअवारो.
 फेरून फारून क्रि.वि. फेराए घेराए.
 फेस पु. फीणि, गजी, झणि, गफ. फेसठ वि. फीणु या गजीअ
 वारो. फेसाळ वि. गजीअ वरो.
 फेसणे, फेसाळणे अ.क्रि. गजि यियणु. स.क्रि. गजी करणु.
 फेर [इं] स्त्री. (गोलियुनि जो) वसिकारो.
 फैल पु. (१) कमु (२) अमलु (३) बदिस्राशी (४) झेडो.
 फैलावर घेणे-घरणे (१) डुखिए कम में लगाइणु (२)
 छींभणु, खबर वठणु, लाख लाहिणु.
 फैल पु. टोली.
 फैलाव पु. फडलाउ, फैलाउ, विस्तारु. फैलावणे अ.क्रि.
 फैलणु. फैलाविणे स.क्रि. फैलाइणु.
 फैसल-ना [अ] स्त्री.पु. फैसिलो.
 फोक पु. छांभ, वण जी आली ऐं लसी टारी.
 फोकट वि. कूडो.

फोट [सं] पु. (१) फोटि, चीर (पेरनि जा) (२) फुरिडी.
 फोड पु. (१) फुरिडी, फोफीडो, फूकिणो (२) दाणो, गुलु
 (माईअ जो) (३) लिफ.
 फोड स्त्री. (१) तशीह (२) फाटु फाटणु (३) फार, फाक
 (मेवे जी) (४) समुझाणु, छेदु.
 फोडणी स्त्री. (१) राई डियणु (२) फोड डारणु, भवणु, टुकर
 करणु (काठियूं).
 फोडणे [सं] स.क्रि. फोडणु, डारणु, आडारणु (२) भवणु,
 टोडणु (३) खोलणु (४) जाहिरु करणु (५) लंघु
 करणु (६) जुदा करणु (७) फिसाइणु (८) कढणु.
 भित्त-घर फोडणे खाटु हणणु. डोळे फोडणे अखियूं
 कढणु, अन्धो करणु.
 फोडीव वि. फोडी, डरियल-फोडियल (काठियूं), फोडाठी.
 फोदरी स्त्री. चुडु.
 फोपशा-सा वि. फफसु, फेफो, थुल्हो.
 फोफावणे अ.क्रि. (१) तेजीअ सां वघणु, वडो यियणु (वणु)
 (२) छूटि वहणु (नदी), सूसाट करणु (३) फूकारणु
 (४) फुंडणु.
 फोल न. (१) अनाज जो पोरो दाणो (२) छिलु, तुहु (३)
 अजायो, फिजूल.
 फोलणे स.क्रि. छिलणु, खल लाहिणु.
 फौज [फा] स्त्री. फौज, सेना, लश्कर. फौजदार पु.
 फौजिदार, दारोगो, थाणेदार. फौजदारी स्त्री.
 फौजदारी. फौजी वि. फौजी, लश्करी.

ब

ब मराठी वर्णमाला जो टेवीहें हर्फु सहीह.

बई स्त्री. माउ, अमडि, अमा.
 बक [सं] पु. बहु (पखी). बक ध्यान न. सादिगीअ-भगितीअ
 जो ढोंगु. बकनळी स्त्री. कर्णफुलु, (इं) 'अलेंबिक्'.
 बकयंत्र न. कर्नो, (इं) 'अलेंबिक्'.
 बक [सं.हिं] स्त्री. बक, बक बक. बकवाद पु. बकिवाद,
 बेबणु.

बंक [सं] स्त्री. (१) चौंकी (२) पहिरो.
 बकणा-णी पु.स्त्री. लप.
 बकणे अ.क्रि. बकणु, बेबणु.
 बकबक स्त्री. बक, बक.
 बकरम [इं] न. बकरमु (कपिडो).
 बकरा [सं.प्रा] पु. बकरु, बकिरो.

बका बका खाणे डरणु.

बकाल, बकाल पु. (१) बकाली, पसारी (२) घटि ज्ञाति वारनि जी बस्ती, झोपडपटी.

बकालणे स.क्रि. कुटणु, मुकूं हणणु.

बखत [फा] पु. (१) वक्तु (२) भागु, नसीबु.

बखर [अ] स्त्री. तारीख, इतिहासु, राजा-सरदार जी या लडाईं जी हकीकत, चरित्र-जीविनी, शाहनामो.

बखळ स्त्री. (१) अडणु, पधरु, खाली जगह (२) डाहो, भडभांगु, वारीनि जमीन (३) खंडहर (४) खड (पेट जी).

बखा [अ] स्त्री. कीमत, अहमियत, परिवाह.

बखी-पी [फा] पु. बखी, सेनापती, सिपहसालारु.

बखी पु. उत्तमु किसम जी कण्क.

बग स्त्री. बगलु, पासो.

बगड स्त्री. अण छडियल चांवर.

बगड-डा न.पु. चेल्ह.

बगर, बगैर [फा] श.या.अ. बिगैरि, खां सवाड.

बगल [फा] स्त्री. (१) बगल, कछ (२) पासो (३) घोड़ी (मंडे लाड) (४) कछिड़ी. बगल देणे हिक पासे थियणु. बगल दाखविणे, बगला वर करणे डेवालो कढणु. बगलेत असणे मुठि में हुअणु. बगलेत मारणे खिसिकाडणु, लमाडणु. बगलबच्चा पु. (१) चेलो, बिए जे चए ते हलंदडु, वसीले जो शख्खु (२) ताबअदारु. बगलबिल्ली स्त्री. (१) सिक्कीलघो-लाडुलो बारु (२) कछोराडी.

बंगला [इं] पु. बंगुलो.

बगळा [सं] पु. बघु (पखी).

बघणे स.क्रि. डिसणु, जाचणु.

बचक, बचकण, बचका स्त्री.पु. लप, बुकु.

बचत स्त्री. बचति, बचाए रखणु. बचतपत्र न. (इं) 'सेविंग सर्टीफिकेट'.

बचाव [हिं] पु. (१) बचाउ (२) छोटिकारो. बचाविणे स.क्रि. (१) बचाडणु, तारणु, छडाडणु (२) बचणु.

बच्चा [सं.फा] पु. बचो, बारु.

बछडा [हिं.सं] पु. (१) वछिडो, गाबो (२) नंढिडो बारु.

बजबज, बजबजपुरी पु.स्त्री. मूसारो, बेइंतजामी, गडिबडि, गंडुगोडु, अंधुधुंध.

बजरंग, बजरंगबली [सं] पु. हनुमानु.

बजरबडू [सं.हिं] पु. (१) ताड जो वणु (२) हनुमानु (३) चालाकु छोकरु.

बजाज पु. बजाजु, कपिडे जो वापारी.

बजाविणे [फा] स.क्रि. (१) ताकीद डियणु, इतिलाउ डियणु (२) कमु पूरो करणु (३) अमल में आणणु. (४) वजाडणु. बजावणी स्त्री. ताकीद, चिताउ, तअमील.

बट स्त्री. (१) चगु (वारनि जी) (२) तंदू.

बट [सं] पु. (१) टटूं, डडो (२) वडो चिदो-गोली.

बटई स्त्री. (१) हिक जी पूंजी ऐं बिए जे मद्दिनत सां कयल पोख (२) अघु हिंसो (३) वटो, नाणे जी मटासटा जी कीमत (४) बटाई.

बटक, बटकुरु, बटकू, बटीक न.स्त्री. (१) खरीद कयल दासी, नौकिरियाणी (२) सुरेति, विहारियल जाल (३) वेश्या. बटीक काम-धंदा न.पु. ओछो कमु, दासी-वेश्या जो धंधो-कमु.

बटणावळ स्त्री. वटो, नाणे जी मटासटा जी कीमत.

बटवडा [हिं] पु. विरछ, विरहु, टपाल वगेरह विराहिण जी क्रिया.

बटवा [हिं.का] पु. बटूं.

बटविणे स.क्रि. वटाडणु, मटणु.

बटाई स्त्री. वटो, मटण जी क्रिया.

बटाटा-टे पु.न. पटाटो, पटाटा.

बटु, बटुक [सं] न. (१) नंढिडो छोकिरो (२) जणियो पाडणु खां वठी जुवानीअ ताई जे उमिरी वारो छोकिरो (३) ब्रह्मचारी. बटुभोजन न. जणियनि जे कार्ज में जणिया पातल छोकिरनि खे भोजनु कराडणु. बटुकरण न. जणियो पाडणु जी रसम.

बटीक स्त्री. डिसो 'बटक'.

बट्टा [सं.हिं] पु. (१) वटाउ, वटो, लाथि (३) दागु, टिको, कलंकु, ऐबु. बट्टेबाज पु.वि. (१) शोदो (२) रंडीबाजु, लौडेबाजु. बट्टेबाजी स्त्री. रंडीबाजी, लौडेबाजी.

बट्टी स्त्री. (१) वडी, टिकी (२) चकी (३) नारेल-डूंधीअ

जो अघु टुकरु (४) वटी.

बहु वि. मोगो, सुस्तु.

बँह [इं] पु. बँडि.

बंह न. (१) बगावत, राजद्रोह (२) बलिवो, गुदरु (३)

धाडेलनि जी टोली. पु. (१) बागी, विद्रोही (२)

निठरु (बारु). बंहखोर वि. बागी, गुदारु, राजद्राही.

बहक न. बुढो जानिवरु.

बहका पु. (१) बलगुमु, खांधारो (२) गोबो.

बहगा पु. हुंडो, सौटो.

बहतर्फ [फा] वि. बरतर्फ, नौकिरीअ तां लाहे छडियलु.

बहतर्फी स्त्री. बरतर्फी, मौकूफी, बरखास्तगी.

बहती, बढती स्त्री. इजाफो, तरक्की, वाधारो.

बहबह स्त्री. बड़ि बड़ि, बक बक, बेबणु, विलिफणु. बहबहणे

अ.क्रि. (१) बड़बड़ाइणु, बकणु (२) विफिलणु.

बहवणी स्त्री. मार. बहवलेला बैल पु. बुरदि, खसी कयलु

बैलु. बहवणे स.क्रि. (१) मार डियणु, कुटणु (२)

खसी करणु (३) जोर सां फिटी करणु, उछिलाइणु,

दसणु.

बहस पु. बलगम-गोबे जो चाणो.

बहा वि. वडो.

बंहाली स्त्री. (१) बगावत, विद्रोह (२) बलिवो (३)

बेइंतजामी, अंघुधुंध, बखेडो, फसादु.

बंही स्त्री. (१) गंजीअ जहिडी चेल्हि ताई ईदड़ कमीस (२)

गाडी, छकिडो.

बही स्त्री. अंगुडो, कुंढे वारी काठी (वणनि मां मेवा पटण

लाइ).

बहीशेप स्त्री. सौफ, वडुफ.

बहेजाव पु. वडाई, मानु शानु, वाधारो, इजत.

बहेशेप स्त्री. सौफ, वडुफ.

बढती [हिं] स्त्री. इजाफो, तरक्की, वाधारो.

बढाई, बढाइकी स्त्री. बटाक, वडाई, डाइ. बढाईखोर वि.

पडिणो, बटाकी.

बत न. (सिज जी) तपति-गरमाइश.

बत [सं] पु. अफिसोसु.

बताणा-डा वि. शाही, तमामु वडो.

बतावणी स्त्री. (१) बहानो, मिखिर (२) सांगु, वेसु.

बतासा, बत्तासा पु. पताशो.

बत्ता-त्या [प्रा] पु. दस्तो (हमामु दस्ते वारो).

बत्तीशी-सी स्त्री. (१) बूटीही, बूटीह हुंद (२) बूटीह शयुनि

जो मजमूओ (३) बूटीह साल उमिरि. बत्तीशी

दाखविणे हुंद कढणु, खिलणु. बत्तीशी पाडणे चमाट

हणी बूटीह हुंद केराइणु (घमंडु). बत्तीशी रंगविणे

(१) चमाट हणणु, गिटो गाइहो करणु (२) पान खाई

वातु गाइहो करणु. बत्तीशी लवणे बुरी गाल्हि कयणु.

बत्तीशी वठणे चयल बुरी गाल्हि सची थियणु.

बत्ती स्त्री. (१) बती (२) डिओ (३) वटि (४) पलीतो

(५) गोलो, गइसबती.

बत्तीस वि. बूटीह (३२). बत्तीस लक्षणी-गुणी वि. (१) बूटीह

लखणो, घणनि लछणनि वारो (२) बेवकूफ, फूहडु.

बद [फा] वि. बदि, बुरो, नीचु. बदअम्मल-अमली स्त्री. (१)

बदि अज्माली (२) विभिचारु. बदकर्म न. बदिकारी.

बदख्याली स्त्री. बदिकारी, विभिचारु. वि. बदिकारु,

विभिचारी. बददील वि. (१) कांडरु (२) बदिगुमानु.

बदनाम पु. बदिनामूसी. वि. बदिनामु. बदनामी स्त्री.

बदिनामी. बदफैली वि. बदिकारु, विभिचारी, बदि

इख्लाकु. बदबखत वि. बदि बखु. बदसूर वि. बदि

सुरो.

बंद पु. (१) बंदु, कही, बुधण जो साधनु-नोडी वगेरह (२)

बुन्धनु, हद, मर्यादा (३) अटक, रोक, झल (४)

नेमु, काइदो (५) बिटो कागज (६) संघु, गुंडु (७)

मेडु, टोली (८) मुंडो, (इं) हेडर. वि. बंदि. बंद

होणे बंदि थियणु, बूटिजणु.

बदक पु. बदक.

बदर [सं] न. बेरु.

बंदर न. बंदरु, समुंड जो किनारो.

बंदर [हिं] न. बांदरु, भोलो.

बदल, बदल [अ] स्त्री.पु. (१) तब्दील, फेरो, फर्कु, तफावतु

(२) उजरो. श.यो.अ. (१) लाइ, वास्ते (२) बदिरां,

बदिले में (३) सबब करे.

बदलणे स.क्रि. बदिलाइणु, फेराइणु, बिण हंधि रखणु. अ.क्रि.

(१) बदलिजणु (२) फिरी वनणु (३) हिक जी जगह ते बियो अचणु.

बदला पु. बदिलो, इत्तकामु.

बदली स्त्री. बदली.

ब-दस्तूर [फा] अ. मूजिबि, बा दस्तूरि.

बंदा पु. (१) बंदो, दासु (२) दासी या विहारियल औरत जो पुद.

बंदा वि. बुधो (रूपयो).

बदाहणे स.क्रि. मार डियणु, कुटणु.

बदाम पु. बादामु, बादामी.

बंदिस्त [सं.फा] स्त्री. (१) इमारत (२) रचना, अडावत, बनावत. वि. (१) बंदि (२) बुधल (३) पूरियलु (४) ब्रह्मचर्य जो पालनु कंदडु (५) मज्जिबूति ऐं सलामतीअ वारी (जगह).

बंदी स्त्री. बंदशि, रोक, झल, मनअ, कैदु, बंधनु.

बंदूक स्त्री. बंदूक.

बंदोबस्त [फा] पु. बंदोबस्तु.

बदू [सं] वि. (१) बदू (२) बदिनामु (३) कूडो, खोटो (रूपयो) (४) इकिणो.

बध्द [सं] वि. (१) बुधलु, पूरियलु, बंदि (२) तयारु.

बध्दकोष्ठ न. पेट जो बुधु, कब्जी. बध्दता स्त्री. बुंधनु.

बध्दमुष्ठी वि. कंजूसु. बध्दमूल वि. पकीअ तरह

जुमियल, पकी पियल (आवत). बध्दान्न न. हजमु

थियण में डुखियो अनु-शैड.

बंध [सं] पु. (१) बंधनु, मोहु (२) बुधणु (३) मर्यादा, हद,

वेइहो, बंदु (४) झल, बंदशि (५) कैदु (६) बुधण

जी पटी (७) नेमु, काइदो (८) रचना. बंधक वि.

(१) बुधंदडु (२) रोकींदडु. न. गिरिवी. बंधकी स्त्री.

(१) दासी (२) विभिचारी औरत. बंधपत्र न. (इं)

'बांइ'.

बधणे अ.क्रि. (१) मनणु, बुधणु (२) हटणु, भुनो पवणु (३)

मुइणु (४) पेशि पवणु (५) वठिजणु, असरु थियणु.

बंधन [सं] न. (१) बुंधनु, पाबंदी (२) बुदणु (३) बुंधणु,

बुधण जो साधनु (४) कैदु (५) रचना.

बंधान [सं] न. (१) कब्जो (२) हमिलो.

बंधारा [सं] पु. (१) बन्दु (तलाअ-नदीअ जो) (२) रोक, झल.

बधिर [सं] वि. (१) बोड़ो (२) साणो या निसतो (उज्जिवो), ठलियो. बधिरकरणशास्त्र न. (इं) 'अइनेस्येसिया'.

बंधु, बंधू [सं] पु. (१) भाउ (२) माइटु (३) दोस्तु, संगती.

बंधुजन पु.ब.व. भाउर, मिट माइट. बंधुत्व न.

भाईचारो, भाइपी, दोस्ती, भाउराई.

बन [हिं] न. बनु, झंगलु. बनकर पु. माल्ही.

बनणे [सं] अ.क्रि. (१) बणणु, थियणु, हुअणु, ठहणु (२)

थुल्हो थियलु (३) (पाण में) पवणु (४) ठगिजणु.

बनाव पु. बणाउ, बणति. बनाव दूध न. (इं) 'टोन्ड

मिल्क'. बनावट स्त्री. (१) बनावत (२) बणाउ. वि.

कूडो, बनावटी.

बनविणे स.क्रि. बणाइणु, ठहिणु, बणाइणु.

बनियन [सं] पु. गंजी.

बनेल वि. कूडो, लुचो, ठगु, चालाकु.

बंब पु. (१) बाहि विसाइण जी मशीन-पंपु, पाणी मथे

छिकण या उछिलाइण जो पंपु (२) सनान लाइ पाणी

कोसो करण जो टामे जो नल वारो पीपु (३)

बदिनामूसु.

बंब क्रि.वि. तारि, कनातारि.

बंबाल पु. (१) मेडु (२) वडो आवाजु. वि. (१) शाही,

तमामु वडो (२) भरियलु, मखियलु, तरि.

बबी पु.स्त्री. नंदो छोरु-छोकिरी.

बभरा, बभ्रा पु. (१) हुलु, (फकडु) फाटणु, औघडि (२)

बदिनामूसु.

बंबाल-ळे [सं] पु.न. (१) भभडु, भंभटु, भभटु (२) भभक.

बयतन [सं] न. बारण जूं काठियू.

बया स्त्री. माई.

बयाणा-ना [अ.फा] पु. (१) बयानो, पेशिगी रकम (२)

बयानु, इक्कीकत.

बयाद [अ] स्त्री.पु. (१) बयानु, तफ्सीलवारि बयानु (२)

बहानो (३) झंझटु, बला.

बयाण-न [अ] पु. बयानु.

बरकत [सं.अ] स्त्री. बरकत, लाभु.

बरकशी [फा] स्त्री. (१) रीस, चटाभेटी (२) वेरु, इसदु,
दुश्मनी.

बरगही स्त्री. पासिरी, पासिरीज जो कंडो.

बरगा पु. काम, थंभो.

बरह वि. (१) पोख लाइ काराइती न थींदइ जमीन (२)
खहुरो, खड्बड्यो.

बरणी [सं] स्त्री. (१) बरिणी (२) कूलो.

बरतरफ-तर्फ [फा] वि. मौकूफु. डिसो 'बडतर्फ'.

बरफ, बर्फ [फा] न. बर्फ.

बरफी स्त्री. बरफी.

बरबट न.पु. (१) अंब जी गुरु या गिदामिडीज जो शर्बतु
(२) तीवण जी रसु (३) गारो, गप.

बरबटणे अ.क्रि. (१) भरिजी वणु, तरि थियणु, थिफिजी
वणु (२) लेपो पाइणु.

बरबाद, बर्बाद [फा] वि. बर्बादु, नासु.

बरव [सं] स्त्री. सूंहें. बरवा वि. सुहिणो, सुठो. बरवेपण न.
सूंहें.

बरसात स्त्री. (१) बर्साति, मीहूं (२) वसिकारो. बरसाती
डगला पु. (इं) 'रेनकोट'.

बरहुकूम [फा] क्रि.वि. हुकुम मूजिबि.

बरल न. डडरु (अनु).

बरल स्त्री. बेबणु, बक बक, विफिलणु. वि. बेवकूफु
विफिलींदडु. बरलणे अ.क्रि. बेबणु, बकणु, विफिलणु.

बरा [सं] वि. (१) चडो, सुठो, भलो (२) तंदुरुस्तु, चडो
भलो (३) चाकु थियलु (४) पूरो सूरु, काफी (५)
सियाणो. क्रि.वि. चडो थियो, वक्त ते, सुठीज तरह.
(कोणेकाला) बरे घेणे मार डियणु, खबर वठणु.
बन्यावर असणे कंहिजे भलाईज में हुअणु. बन्या
बोलाने अ. माठि करे, भलाई जणी त. बराबाईट वि.
चडो, विचोलो, चडेरु. बरे न. भलाई, कल्याणु,
फाइदो. क्रि.वि. ठीकु, चडो, हा, कबूल.

बराक [इं] स्त्री. बडरक.

बराडी वि. हबिछी, पेटोडी.

बराबर, बरोबर [फा] वि. (१) बराबरि (२) हिक जहिडो,
सगियो (३) ठीकु (४) रु.फु. बराबरी, बरोबरी स्त्री.
बराबरी. बरोबरीचा वि. (१) सागियो, मट्ट (२)
साणु, गडु.

बराय, बराई [फा] क्रि.वि. (१) लाइ (२) खुदि, पाण.

बरास [फा] पु. बरासु, सौ चौरस फूट जगह.

बरी स्त्री.पु. वडी (माहिं जी).

बर्हि [सं] पु. मोरु.

बल, बळ [सं] न. (१) बलु, ताकत (२) बहादुरी (३)
जबरदस्ती (४) फौज. बलठा पु. शक्ती, बलु.
बलवत्तर वि. (१) बे हदि बलिवानु (२) वस खां
बाहिरि. बलवान वि. बलिवानु, सघारो. बलात्कार पु.
बलात्कार, जोरी करणु, जोरीज जिनाहु, औरत जी
इजत लुटणु, (इं) 'रेप'. बलिष्ठ, बलाढ्य वि.
शक्तीज वारो, बेहदि सघारो.

बलक [हिं] पु. (१) कंहिं शइ जो लिगुलिगुदारु हिसो (२)
बेदे जी सफेदी.

बलबल-पुरी स्त्री. अंधुधुंध, बेइतजामी.

बला, बलाई [फा] स्त्री. बला, मुसीबत.

बलि, बळी [सं] पु. बलि, बलि चाइहणु. बलिदान न.
बलिदानु, बलि चाइहणु.

बलुते [सं] न. गोठ में पुशित ब पुशित चाकिरी कंदइ हजम
वाढे कुंभर वगेरह खे हारियुनि तर्फां मिलंदडु फसुल
जो कुशु हिसो. बलुतेदार पु. मथिएं नमूने अनाजु
वठंदडु हजामु वाढो कुंभर वगेरह.

बशी स्त्री. बसी.

बस, बस्स क्रि.वि. बसि.

बस पु. पुख्ताई, पको निश्चो. बसकण न. आसणु, बैठक,
विहण लाइ फरासी वगेरह. बसका स्त्री. बैठक,
आसणु. वि. वेठलु, चिपितिरो.

बसणी स्त्री. विहक, बैठक मारे विहणु.

बसणे [सं.प्रा] अ.क्रि. (१) विहणु (२) जुडणु, थियणु,
लगणु (३) वांदो थियणु (४) (निडी) पवणु (५)
(मुडो) थियणु.

बसंत [सं] पु. बसंत, बहार (रुति).

बसविणे स.क्रि. (१) विहारणु (२) हणणु, पको करणु (३) मथां मडहणु, विझणु (४) शुरुअ करणु (५) थघो करणु. बसवी स्त्री. विहारियल औरत, वेश्या.

बस्तन, बस्तान न. बंदोबस्तु, थांज-थांईको थियण जी हालति. बस्तान बसणे थांईको थियणु, पेर पुख्ता थियणु, मेलु थियणु.

बस्ता [फा] पु. (१) गठिडी, हड, बुजिको (२) शादीअ जे कपडे जी हड-बंडलु, डाजे जो कपडे-लटो.

बस्ती [सं] स्त्री. (१) निहाई, पेट जो हेठियों हिसो (२) एनिमा पिचिकारी, दूशु.

बस्ती स्त्री. जैन मंदर.

बहकणे अ.क्रि. (१) विफलणु, बेबणु, हिक जो ब्रियो गाल्हाइणु (२) गुमराहु थियणु (३) भिटिकणु (४) तेजु थियणु.

बहकावणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) चुर्च डियणु, बरगिलाइणु.

बहर पु. (१) बहर (२) फूहु, जुवानीअ जो फूहु, पूरु (३) औजु.

बहाणा [फा] पु. बहानो, मिखिर, ढोंगु.

बहाणे [सं] स.क्रि. सडु करणु.

बहात्तर [हिं] वि. बहततर (७२).

बहादूर [फा] वि. बहादुर.

बहार स्त्री. मौज, मजो. डिसो 'बहर', बहार. बहारबारी स्त्री. सूंढें.

बहाल न. काम, थंभो.

बहाल [फा] वि. (१) बहालु (२) राजी, खुशि (३) स्त्राफु कयलु. बहाल करणे बहालु करणु, इन्ग्रामु डियणु, स्त्राफु करणु. बहाली स्त्री. बहाली, खुशी, स्त्राफी.

बहि: [सं] क्रि.वि. बाहिरि, बाहिरां, बाहिरियों. बहिरंग पु. बाहिरियों पासो-रूपु. बहिर्मुख वि. (१) बहरमुखी, बहरमुखु, बाहिरि मुंह वारो (२) संसारी गाल्हियुनि में फाथलु (३) मायूस. बहिर्गोल वि. उपेटो, (इं) 'कॉन्वेक्स'. बहिर्दिशा स्त्री. बाहिरियों पासो, काकूस लाइ वणु. बहिर्वक्र सट पु. उपेटो गूहु. बहि:स्नेह पु. बाहिरियों-डेखाअ जो प्रेम.

बहिरट वि. (१) थोरो बोडो (२) साणो.

बहिरा वि. (१) बोडो (२) साणो, निसतो. बहिरेपणा पु. बोडाणि.

बहिरावणे अ.क्रि. बोडो थियणु, साणो-निसतो थियणु.

बहिरी, बहिरी ससाणा पु. शिकारी बाजु पखी, जुरो.

बहिष्कार पु. बहिष्कार, ज्ञाति खां बाहिरि कढणु, लागपो न रखणु. बहिष्कृत वि. बहिष्कार कयलु, ज्ञाति खां बाहिरि निकितलु.

बहीण स्त्री. भेण.

बहु [सं] वि. (१) वधीक, घणा (२) वडो. क्रि.वि. केतिरा, घणा. बहुकोण वि. घण कुंडो. बहुदुधी वि. घणो खीरु डीदड (गांडू वगेरह). बहुधा वि. घणनि किस्मनि जो. क्रि.वि. घणो करे. बहुपत्नीकत्व न. अनेक जालुनि सां शादी करणु. बहुभाषी वि. घण बोलियो, घणियूं बोलियूं जाणंदडु. बहुभुज वि. घण पासो. बहुमत न. (१) घणनि जो रायो, घणाई, अध खां वधीक राया-वोट, गलबी राइ, (इं) 'मेजारिटी वोट' (२) अक्सरियत. बहुमान पु. आदर, मानु. बहुमूल्य वि. वडीअ कीमत वारो. बहुमोल वि. बेबहा. बहुरंगी वि. (१) रंगारंगी (२) फिडितीखोरु, मोक्क मूजिवि हलति हलंदडु (३) घणा रूप ऐं रंग धारीदडु. बहुरूप न. (१) अइक्विग (२) दुनिया. बहुरूपी पु. बहुरूपी, घणा रूप ऐं वेस धारे दिलि विंदुराईदडु. बहुवचन न. अददु जमजु (ग्रामर में). बहुवंशी क्रि.वि. घणो करे. बहुविध वि. किस्में किस्में, घणनि किस्मनि जो. बहुश: क्रि.वि. घणो करे. बहुश्रुत वि. वडो विद्वानु. बहुज्ञ वि. ज्ञाणू.

बहुत [सं.हिं] वि. घणो, काफी, ज्यादा. बहुतकरुन क्रि.वि. घणो करे, अक्सरि. बहुतेक वि. अनेक, घणा. क्रि.वि. घणे भाडे.

बहुवंशी क्रि.वि. घणो करे.

बहुवाशी [सं] वि. हबिछी, पेटोडी.

बळ [सं] न. (१) बलु, ताकत, सघ, शक्ती (२) फौज. डिसो 'बल'. बळास येणे (१) हटु करणु (२) हार न मवणु. बळाचा वि. (१) सघारो (२) ब्रिए जे ज़ोर वारो. बळकट वि. सघारो, मजिबूत, पको. बळकटी

स्त्री. मज्जिबूती, पुख्ताई, ज़ोर. बळजबरी स्त्री. ज़ोर,
जोरी, जुलु.

बळकविणे, बळकाविणे स.क्रि. फडाडणु, बेजाड कब्जो करणु.

बळकावणे अ.क्रि. सघारो-मज्जिबूतु थियणु.

बळत-द [का] न. (१) अनाजु सांढण लाड भिति या ज़मीन
में कयलु खालु-खड (२) सिरिंघ.

बळस-से पु.न. (१) ज़मण वक्ति बार जे वात ऐं नक मां
वहंदडु पाणी-लिव (२) बलामु.

बळावणे अ.क्रि. सघारो थियणु, ज़ोर वठणु, वघणु.

बळी पु.स्त्री. बलि, बलिदानु, बधु.

बळी [सं] वि. बलिवानु, ताकृत वारो, सघारो, डाढो. बळी
तो कान पिळी डाढो सो गाबो.

बळे क्रि.वि. (१) ज़ोरीअ ज़बरदस्तीअ (२) ज़ाणी वाणी.

बळिसी, बळीस [फा] स्त्री.न. (१) बख़िशिश, इन्ज़ामु (२)
बख़िश, म्ज़ाफी.

बा पु. पीउ, पिता.

बा अ. हे! (हे भगवान!).

बाइक्या, बाइल्या वि. (१) जोड जो मजू, ज़न मुरीदु (२)
जोयो (३) नामर्दु, ड़किणो (४) हमेशह ज़लुनि सां
गडु विहंदडु.

बाई स्त्री. (१) माई, औरत, नारी (२) बाई (गंगूबाई =
गंगूबाई) (३) नौकिरियाणी (४) मास्तिरियाणी,
अध्यापिका (५) साहेडी (६) रोटी कंदड माई (७)
विहारियल औरत. बाई बाई उद्गा. आई अला!

बाईल स्त्री. (१) ज़ाल, पत्नी (२) विहारियल-रखियल
औरत. बाईलकाम न. ज़ालाणा घरू कम.
बाईलखाट्या वि. रंडीबाजु, ज़िनाकारी, रन ज़ातियो,
रन ज़ातेरो. बाईलबुध्दी स्त्री. (१) ज़नानो अकुलु (२)
ज़नानी सलाह. बाईलबुध्दया वि. (१) बाइलो, जोड जो
मजू (२) जोयो, जोएतो. बाईलवेडा वि. (१) ज़ाल
जो मजू (२) जोएतो (२) जोयो. बायल्या वि. (१)
जोयो (२) जोएतो (३) बाईलो, जोडजो मजू (३)
नामर्दु, कांइरु.

बाऊ पु. बाऊ, लिलाऊ, हाऊ, अबू बहरू, शिशू, जिजाऊ.

बाऊ करणे अजायो वधाउ करणु, पडाइणु. बाऊ

दाखविणे डेज़ारणु.

बाऊट स्त्री. छांव, शुडु.

बाक, बांक पु. (१) बांक, टेड्हाई, डिंगाई, वरु (२) वकडु,
मोडु (३) निफ़ाकु (४) बेंच (विहण लाड).

बांका, बाका वि. (१) बहादुर (२) चालाकु, होशियारु (३)
डुखियो (४) नाजुकु वक्तु.

बाकी [अ] स्त्री. (१) बाकी (२) पाछी, कट उपति.

बाग [फा] स्त्री.पु. बागु, बागीचो. बागवान पु. बागिबानु.

बागाइतदार पु. बागाति कंदडु, बागीचनि जो मालिकु.

बागाईत स्त्री. बागाति.

बाग स्त्री. वागु.

बांग [फा] स्त्री. बांग (कुकुड जी).

बागडणे अ.क्रि. नचणु टपणु, खेडणु, रांदि रूंदि करणु.

बांगडी स्त्री. बंगिडी, कंगिणी, चूडी, चूडो. बांगड्या भरणे
नामर्दी डेखारणु, गीदी थियणु.

बागुल, बागूल, बागुलबोवा पु. लिलाऊ, हाऊ, शिशु.

बाच पु. डपु, दहशत, डिजु, डहको. बाचकणे अ.क्रि. (१)
डकण, छिरकणु (२) शकिजणु.

बाचके न. बाचिको, बुकिो, गुठिडी.

बाचणे अ.क्रि. (१) विडहणु, रडियूं वाका करणु (२)
विफिलणु, बेबणु.

बाचाबाची स्त्री. शेडो, रगिडो, तकिरारु.

बाच स्त्री. खट, मंजी, पलंगु. बाजले न. मंजी, खटोली.

बाज पु. डपु, दहशत, धाको.

बाज [फा] पु. बाजु (पखी).

बाज [सं] पु. बहार, फसुलु.

बाजरा-री पु.स्त्री. बासिरी.

बाजा पु. बाजो, बड्डबाजो.

बाजार [फा] पु. (१) बाज़ारि (२) खरीद फ़रोख़त (३) हुलु.

बाजार करणे खरीदी करणु. बाजारबुणगे न. (१)

बेकारु माण्हू (२) फौज सां गडु हलंदड वापारी.

बाजार भाव पु. बाज़ारि जो अधु. बाजारी वि.

बाज़ारी.

बाजी [फा] स्त्री. (१) बाज़ी (२) रांदि (३) इज़त (४)

आदत.

बाजू [सं] स्त्री. (१) बाजू, बांह (२) पासो, तर्फु (३) मर्यादा (४) सतहु (५) धुरि, पासो (६) संकट, अदिचणि. बाजूला बसणे पासे थियणु, कपिडा अचणु.

बाजूबंद पु. बाजूबंदु.

बाट पु. (१) कलंकु, दागु, लांछणि (२) अपवित्रता, नापाकी, नापाकाई, पलिताई, खबीसी (३) पंहिजे धर्म या ज्ञाति में रहण जी नालाङ्की. बाटगा वि. (१) पलीतु, नापाकु (२) पंहिजे धर्म छडे बियो धर्म अख्यारु कंदडु (३) चालाकु, होशियारु. बाटणी, बाटणूक स्त्री. नापाकी, पलीताई. बाटीव, बाट्या वि. पलीतु-भ्रष्ट थियणु. बाटणे अ.क्रि. पलीतु थियणु, पंहिजे धर्म छडे बियो धर्म अख्यारु करणु, धर्म बदिलणु. बाटविणे स.क्रि. पलीतु-भ्रष्ट करणु, केराङ्णु, धर्म बदिलारङ्णु.

बाटली [इं] स्त्री. बोटल, शीशी.

बाठ, बाठी [हिं] स्त्री. अंब जी कोडी-कोर-पितो.

बांठा, बाठा पु. (१) अंब जी कोर (२) गोड्हो (धक जो). वि. जांठो.

बाढ न. (१) पोथो, चोपडो (२) सभिनी जो मज्मूओ.

बाढ स्त्री.पु.न. चुर्च, छेड़, बरगिलाङ्णु, भडिकाङ्णु.

बाढ न. पधरु.

बाढ वि. ठगु, धूर्त.

बाढगा वि. (१) बे अदबु, गुस्ताखु (२) जालिमु, जोरावर (३) छुड्वाणु.

बांढगूळ [सं] न. वण-वेड्ही (बूटो), अणाई.

बाढबिछाना स्त्री. टपडु टाडी, हंधु बिस्तिरो.

बांढा [हिं] वि. (१) बागी (२) लुंडो.

बाडी [सं.हिं] स्त्री. (१) पधरु (२) लोड्हो, वधणु (३) खराबो, अण पोखियल जमीन.

बाढ [सं] वि. (१) झसो, तमामु घणो (२) पुख्तो.

बाण [सं] पु. (१) बाणु, तीरु (२) छडो छांडु (३) सिज जो किरणो.

बाणगुप्ती स्त्री. लश्करी पोशाक ऐं साजु.

बाणणे अ.क्रि. (१) मन में घर करणु, हंडाङ्णु (२) पाङ्णु, पहिरणु (३) संहणु (४) कबूलणु (५) सांति थियणु.

बाणा [हिं] पु. (१) अभिमानु, फखरु (२) पोशाक, लिबासु (३) कपिडे जा अडा धागा, उणाई, पेटो. बाण्याचा वि. फखरु कंदडु. बाणेदार वि. अभिमानु-फखरु कंदडु, तेजवारो.

बात [सं.हिं] स्त्री. यटु शटु, यखी, जटु, डाड़, बटाक. बाता मारणे बटाक हणणु. बाताढ्या वि. बटाकी, जटिली, घण गाल्हाओ.

बातमी [सं] स्त्री. खबर, समाचार, हकीकत. बातमी फुटणे फाटु फाटणु, फकडु फाटणु. बातमीदार पु. खाबिर, (इं) 'रिपोर्टर'.

बाद [अ] वि. रदि, निकितलु, (इं) 'आऊट'.

बादली स्त्री. बादिली, बाल्टी, डोलु.

बादशहा [फा] पु. बादशाहु. बादशाही स्त्री. बादशाही.

बादाम पु. बादामु, बादामी.

बाघ [सं] पु. रोक, अडक, रंडक, विरोधु, अइतिराजु, दिक्त.

बांध पु. (१) बंधु (नदी-तलाज जो) (२) बंधनु, बधण जी क्रिया (३) अडावत (४) बंधि (५) बनीज जी हूद डेखारीदडु बंधु. बांधकाम न. अडावत (जगह जी). बांधणी स्त्री. बंधु, बधण जी क्रिया, बधण जो साधनु. बांधणीकार पु. जुल्दाई, जुल्दुबंधु, 'बाईडर'.

बाघक [सं] न. रोक, रंडक, अइतिराजु. वि. (१) रोकंदडु, रंडक विसंदडु, अइतिराजु जोगो (२) नुक्सानकारकु, भाड न पवंदडु, हरजु रसाईदडु.

बाघणे [सं] अ.क्रि. (१) भाड न पवणु (२) भूताडिजणु, लगति-लगिता थियणु. स.क्रि. (१) रोक-रंडक विसणु (२) नुक्सानु रसाङ्णु.

बांधणे स.क्रि. (१) बधणु (२) वेड्हणु (३) रोकणु (४) ठहिणु, अडणु.

बांधव [सं] पु. (१) भाज, भाजर (२) माइट.

बाघा [सं] स्त्री. (१) सूरु, तकिलीफ, पीडा (२) लगति, लगिता, जिनु लगणु (३) डोहु, पापु. बाधित न. डोहु, पापु. वि. (१) रोकियलु (२) कूडु.

बांधा पु. (१) डौलु (२) रूपु, बनावत (सरीर जी) (३) गुड जी दिमी. वि. बधो (-रूपयो).

बांधाटी स्त्री. (१) बंधणु, नोड़ी (२) पेचिरो (रस्तो).

बांधारा पु. बन्दु.

बाधिर्य न. बोझाणि.

बांधिलकी, बांधीलकी स्त्री. बंधु, ज्ञातो, पाइबंदी, (इं) 'कमिटमेंट्'.

बांधीव वि. (१) बंधलु (२) सुघडु, डोलाइतो.

बांधेसूद वि. डोलाइतो.

बाध्य [सं] वि. रोकण जोगो, भाइ न पवंदडु.

बाप [सं.प्रा] पु. (१) पीउ, पिता (२) बुजुर्गु.
बापजन्मात-जन्मी क्रि.वि. सजी हयातीअ में.

बापडा-पुडा वि. गरीबु, गुगदामु, वेचारो.

बाप्या पु. बालगु छोकिरो.

बाब [अ] स्त्री. (१) बाबु, शैड, इस्म (२) विषय (३) स्त्रामलो (४) रकम (५) ढल. बाबत श.यो.अ.
बाबति, निसबति, बारे में.

बाबा [सं] पु. बाबो, बाबा, पीउ. बाबापुता करणे मिथ्यू मेडू करणु, नीजारी करणु, साई साई करणु. बाबागाडी स्त्री. बाराणी थेल्ह गाडी. बाबावाक्य न. वडनि जो रायो-वीचारु.

बांबू [इं] पु. बांबू, बां.

बाभळ, बाभळी, बाभूळ स्त्री. बुबुरु (वणु). बाभळीचा काटा पु. लडाडी, बटाकी.

बाह्यण पु. ब्रह्मणु.

बायको स्त्री. (१) जाल, पत्नी (२) औरत, नारी. बायको करणे जाल वठणु, शादी करणु. बायकोवेल्हाळ वि. जोयो, जोएतो; रंडीबाजु. बायकी वि. जालाणो, जालिको. बायक्या-ल्या वि. बाईलो, जाल जो मजू, जोयो, कांइरु.

बार पु. (१) बंदूक में भरियलु बारुदु (२) बारुद जो धकाउ, धमाको, विछुट, फाटु (३) गिरहु (४) मार (बंदूक जी).

बार स्त्री. भेरो, दफ़ो.

बार [फ़] दर्जु, दाखिलु (करणु).

बार पु. बारु, बोझु, वजनु.

बारकस वि. बारीकु, सन्हिडो.

बारका वि. बारीकु, सन्हो, पतिलो, नंदिडो. बारकाई स्त्री.

बारकावा पु. बारीकी.

बारकावणे अ.क्रि. सन्हो थियणु, गुरणु.

बारगळ वि. छुड्वागु, रोलाकु. बारगळणे अ.क्रि. (१) आज्ञादीअ सां हलणु (२) कम खां वजणु, रहिजी वजणु, फस थी वजणु.

बारगीर [फ़] पु. लश्करी घोडेसुवार.

बारणे [सं] स.क्रि. बारु रखणु (बारु, कम, वजनु).

बारदान [फ़] न. (१) बारदानो, गूणि (२) जहाज जो मालु वगेरह.

बारनिशी [फ़] स्त्री. (१) दर्जु, दर्जु करण जो कम (२) दाखिलु करणु.

बारसा, बारसे पु. छठी, बारहें डीहुं बार जो नालो रखण जी रसम. बारशास जेवणे, बारसे जेवणे उमिरि-अकुल में वडो हुअणु. बारशी, बारस स्त्री. बारसि.

बारा [सं.प्रा] बारहं (१२). बारा करणे, बाराचा पाढा वाचणे भजी वजणु. बारा गोष्टी सांगणे लागीतो गाल्हाइणु, कूडा सबब बुधाइणु. बारा महिने तेरा काळ सदाई, हमेशह, बारहोई. बारा वाजवणे बारहं वजणु, हाराइणु. बाराखडी स्त्री. बारहं मात्राजनि सां आईवेटा. बारा गावचे पाणी प्यालेला वि. आजिमदगारु, घाट घाट जो पाणी पीतलु. बारा पिंपळावरचा मुंजा पु. घोमूं, सेलानी. बारभाई, बाराभाई घोटाळा स्त्री. अंधु धुंध, बेइंतजामी. बारमाही वि. बारमाही वि. बारहं माहों, सालियानो. बारा महिने क्रि.वि. बारहं ई महिना, सजो सालु. बारावा पु. बारहो (मौत जो). बारावा वि. बारहों.

बारी स्त्री. वारो, भेरो.

बारीक [फ़] वि. (१) बारीकु (२) सन्हो, नफीसु (३) गुझी खबर.

बारे न. टुकु, हिक बारीअ मां बीअ बारीअ में पाणी रसाइण लाइ डिनलु वडु-टुको.

बाल [सं] पु. वारु. बाल बाल क्रि.वि. पूरी पूरी, पूरीअ तरह.

बालाग्र न. वार जी कुंड-चुहिब.

बाल, बालक [सं] न. (१) बारु, बालकु (२) छोकिरो.

बालबुद्धी स्त्री. बाराणी बुधी. बालबोध वि. बारानि खे समुझ में ईदहु, सवलो. बालब्रह्मचारी पु. बारपणे खां वठी ब्रह्मचारी. बालवीर पु. (इं) 'बॉय स्काउट'. बालरोगचिकित्साशास्त्र न. (इं) 'पेडिअट्रिक्स'. बालकमंदिर न. बालु मंदर. बालान्न न. बारानि जो खाधो, (इं) 'बेबी फूड'. बालिश वि. अग्यानु, नासमुझ, नंदिडो, बाराणो. बाल्य, बाल्यावस्था न.स्त्री. बारपणो, बालकपणि.

बालंट, बालट न. कलंकु, कूड़ो इल्लामु, तुहिमत.

बाला [सं] स्त्री. (१) छोकरी (२) जुवानि औरत.

बालिका [सं] स्त्री. छोकरी.

बालेकिल्ला [फा] पु. (१) किल् जो मयाहों-ऊंचो हिंसो (२) मज्जितु हंधु.

बावचळ पु. चरियाइप. बावचळणे अ.क्रि. (१) चरियनि जियां हलति हलणु (२) मतियूं मुंझणु, मुंझणु, बिबियूं मुंझणु.

बावची स्त्री. बावची (दवा).

बावटा [सं] पु. बाउटो, बाउटो, झंडो, झंडी.

बावन [सं] न.पु. शुधि-उत्तमु सोनु.

बावन, बावन्न वि. बावंजाहु (५२). बावनकशी-कस वि. (१) खालिसु-सचो सोनु, निजु सोनु, तिखो (सोनु) (२) पवित्र, शुधि. बावनखणी स्त्री. वेश्याउनि जी घिटी.

बावर [सं] पु. शकु, अंदेशो, वीचार. बावरणे अं.क्रि. घषिराइणु, मुंझणु, छिंस्कणु.

बावळट, बावळा वि. बाउलो, बांविरो, चरियो, छसो.

बावीस [सं] वि. बावीह (२२).

बाशा पु. (१) डपु, दहशत (२) शकु, अंदेशो.

बाशिंग न. घोट जो मुटिकु.

बाष्कळ वि. (१) घण गाल्हाओ, वडवातो, बकबकियो (२) कूड़ो. स्त्री. बकवास, घण गाल्हाइप, ढीकु.

बाष्प [सं] न.पु. (१) दिलि भरिजी अचण जी हालति, आंसूं (२) बाफ, बुझार. बाष्पशास्त्र न. (इं) 'अइटमॉलाजी'. बाष्पस्नान न. बाफ जो सनानु. बाष्पीकरण न. बाफ पैदा करणु, बाफणु. बाष्पीभवन

न. बाफ-बुझार थियण जी क्रिया, बाफ थी निकिरणु.

बास उदगा. बसि!

बासट वि. (१) बासी, बांसवारो (२) नुक्सानकारकु.

बासट, बासष्ट [सं] वि. बाहठि (६२).

बासी वि. बासी, पारूथो.

बासुंदी स्त्री. रबिडी (खीरु जी).

बाहणे [सं] स.क्रि. सडु करणु, पुकारणु.

बाहत्तर वि. बृहत्तरि (७२).

बाहवा पु. अमल्दासु (वणु).

बाहिरी स्त्री. विभिचारी औरत.

बाही स्त्री. (१) बाहें (२) आसितीन. बाहीदार पु. बांह बेली, मददिगार.

बाहीर क्रि.वि. बाहिरि.

बाहु, बाहू [सं] पु. (१) बाहें (२) टिकुंडे जो हिकिडो पासो.

बाहुबल-ळ न. सरीर जी ताकत. बाहुमूल न. कछ.

बाहुयुध न. कुशी, मल्ह. बाहे पु. (१) बाहें (२) आधार.

बाहुटा पु. झंडो, झंडी.

बाहुला पु. (१) बोतो, पुतिलो (२) गुडो (३) ओणो-णू (खेत में). बाहुली स्त्री. (१) गुडो (२) अखि जी पुतिली, माणिकी. बाहुले न. (१) गुडो (२) काठपुतिलो (३) बोतो.

बाहुल्य [सं] न. झंझाई, घणाई.

बाहेर [सं.प्रा] क्रि.वि. बाहिरि (२) परे (३) पती, मुडिसु (जालुनि जो लफ्जु). बाहेर करणे डई छडणु, फिटी करणु, विकिणी छडणु, बाहिरि करणु. बाहेर तुपाशी, घरी उपाशी अंदरि अगिडियूं, बाहिरि पगिडियूं. बाहेरची वि. पासे थियलु (औरत). बाहेरची बाधा स्त्री. लगति, लगिता थियणु. बाहेरख्याल पु. रंडीबाजी. बाहेरख्याली वि. रंडीबाजु. बाहेरून क्रि.वि. बाहिरां, बिप हंधां. बाहेरलू वि. बाहिरियों.

बाह्य [सं] वि. (१) बाहिरियों (२) पराओ. बाह्य जग न. बृहर. बाह्य गोल वि. उपेटो, गोलु सतह वारो (शीशो). बाह्यनेत्रकोश पु. दोडो, अखि जी अछाणि. बाह्योपचार पु. सरीर जे बाहिरां वारो इलाजु.

बाळ [सं] न. बारु, किको, बचिड़ो. बाळकडू न. (१) सुती
(२) नंदपुणि जी आदत. बाळढोक न. बुधु पखी.
बाळबोध वि. बाराणो, सवलो. डिसो 'बाल बोध'.
बाळलेंड न. डासो, डसिड़ो, (इं) 'मेकोनिअम्'.

बाळगण स्त्री. पालना. बाळगणे स.क्रि. (१) पालणु, निपाड़णु
(२) पाण वटि रखणु, सांढणु (३) मन में रखणु (४)
धारणु (नौकरु वगेरह).

बाळणे स.क्रि. बारणु (अगरबत्ती वगेरह).

बाळंत स्त्री. वियायल औरत. बाळंत होणे वियामणु, बारु
जणणु. बाळंतपण न. वियमु. बाळंतविडा पु. बाराणो
(नएँ ज़ावल बार लाइ). बाळंतीण स्त्री. वियायल
औरत.

बाळसणे, बाळसावणे अ.क्रि. (१) थुल्हो थियणु, जानि में
भरिजणु (३) बार वारी थियणु, माज बणिजणु (४)
बारनि जियां हलति हलणु.

बाळसे न. साल खन जे बार जो गाड़हो गुटिको सरीरु.

बाळा [सं] स्त्री. जुवानि औरत, शादी कयल छोकिरी.

बाळा पु. वालो (मर्द जे कन जो).

बाळिंगा पु. (१) घटो (२) जुवानु (३) वडो पथरु, भिक्क.

बाळी [सं] स्त्री. वालो, वाली.

बिक [सं] न. (१) ब्रु, ताकत (२) सूहं (३) तेजु.

बिकट [सं.का] वि. डुखिये, अहंजो, मुश्किलु, सखु.

बिंग [सं] न. (१) गुडु, पोलु (२) विड़, ऐबु, खामी. बिंग
फुटणे पोल पधिरा थियणु, फाट फाटणु, पर्या पधिरा
थियणु.

बिगर [अ.फा] श.योअ. बगैरि, खां सवाड़.

बिगरी स्त्री. आईवेटा-अलफु बे पे सेखारीदडु दर्जो-क्लासु.

बिगार स्त्री. बेगरि में वहण जी क्रिया, बिना मजूरीअ जो
कमु. बिगारी पु. बेगारी, मजूरु, कमी.

बिगीबिगी क्रि.वि. जल्दी जल्दी.

बिघडणे [सं] अ.क्रि. (१) बिगिड़णु, खराबु थियणु (२) नासु
थियणु (३) खरणु (४) अणबणति पैदा थियणु.

बिघाड [सं] पु. बिगाडु, खराबी, बिगाड़ो, निफाकु, फेटाड़ो.

बिघा पु. बीघो, जिरैबु.

बिचकणे [सं] अ.क्रि. (१) छिस्कणु (२) डकणु (३) मुंझणु.

बिचकाविणे स.क्रि. डकाड़णु, डेजारणु.

बिचल [सं] स्त्री.पु. (१) बिगाड़ो (२) मोट.

बिचारा [फा.सं] वि. वेचारो, गरीबु.

बिजली [सं.हिं] स्त्री. बिजिली, विजु.

बिजवर पु. फुलावंतो, बियों भेरो शादी कंदडु.

बिजा [सं] वि. बीजो, बियो. बिजाईत वि. बिहार, ब मेरा
वियायल गांड़ या मेंहिं वगेरह.

बिजागरी स्त्री. हिंजीजु (दर-दरीअ जो).

बिजे [सं] न. (१) अचणु (२) वणणु.

बिंढा [सं.हिं] पु. (१) ढेरो, गोटो (२) भरी.

बिंढा पु. (१) चुहिं (२) बुजुं, गुंबजुं.

बिडार, बिडार [का] न. घर.

बिडाल [सं] पु. बिलो.

बिडी स्त्री. बीड़ी.

बितणे [सं.हिं] अ.क्रि. (१) गुजिरणु, थियणु (२) सहड़णु,
वैशो अची पहुचणु.

बितं [अ] वि. (१) सची, बराबरि (२) पकी, खातिरीअ
वारी (खबर). बितंवातमी स्त्री. (१) पकी-सची खबर
(२) पूरी या सजी खबर-मअलूमियत.

बिथरणे [हिं.सं] अ.क्रि. (१) बिगिड़णु, गुसे में अचणु (२)
खराबु थियणु, खरणु (३) बीअ धुरि सां मिलणु.

बिंद [सं] पु. (१) फुड़ो (२) आंसू, गोड़हो.

बिंदडी-ली [सं] स्त्री. बिदिड़ी, नंदिड़ी हड़.

बिंदली-ले स्त्री.न. बिंदिली, बुड़ी, टुबिको.

बिदा, बिदागी [अ] स्त्री. (१) विदाई, खानगी, मोकिलाणी
(२) मोकिलाओ (३) मोकिलाणीअ वक्ति डिनलु
नजिराणो (४) इत्लामु.

बिदी [सं] स्त्री. घिटी, रस्तो.

बिंदु-दू [सं] पु. (१) फुड़ो (२) टुबिको, नुक्तो (३) निशानु
(४) मर्कजु. बिंदूपतिरूपता स्त्री. टुबिके वारी
प्रतिरूपता (जामेट्री). बिंदूले न. (१) कंगणु (२)
फुड़ो (३) बुड़ी. बिंदे न. वीर्यु जो फुड़ो.

बिन [सं] क्रि.वि. बिना, खां सवाड़, बे. बिनतोड वि. ला
जवाबु, बोजोडु. बिनघोक, बिनघोर वि. बोओनो, बे
फिकिरु, बेबाकु. बिनशर्त क्रि.वि. बिना शर्त जे.

बिनसणे [सं] अ.क्रि. (१) निफाकु पैदा थियणु (२) अणबणति थियणु (३) खराबु थियणु, बिगिङणु (४) जियानु थियणु, अजायो वणणु.

बिंब [सं] न. (१) टिकी, सिज या चंड जो मंडलु-चकर (२) अक्सु (३) मूर्ती (४) पाछो. बिंबोष्ठ पु. हेठियों चपु.

बिंबणे अ.क्रि. का गाल्हि मन में पेहणु, असरु थियणु, मन ते जमी वणणु.

बिबवा [सं.हिं] पु. भेलाओ, हिक किस्म जो फलु (दवा लाइ).

बिबळा पु. चीतो.

बिंबली स्त्री. मोथ (वनस्पती).

बिब्बा [सं.हिं] पु. भेलाओ, हिक किस्म जो फलु (दवा लाइ) डिंसो 'भिलावा'. बिब्बा घालणे भंगु विज्ञणु, कमु बिगाडणु, खीर में मूरी विज्ञणु. बिबेल न. भेलाए जो तेलु.

बिबी-ब्बी [अ] स्त्री. बीबी, जाल.

बिभत्स [सं] वि. डिंसो 'बीभत्स'.

बिभूत [सं] स्त्री. भभूति, रख.

बिमारी [फ़ा] स्त्री. बीमारी.

बियाणे [सं] न. बिजु (पोखण लाइ).

बिरहे-ढे न. (१) काजु ऐं बीड़ो (२) गुंढि (३) बंधनु.

बिरयाणी, बिर्याणी [फ़ा] स्त्री. बिर्यानी.

बिरीद, बिरुद [सं] न. (१) गानो (२) प्रतिग्या (३) मशहूरी (४) निशानी (५) फ़ख़र.

बिन्हाड न. (१) घर, भाड़े जी जगह (२) कुटुंब (३) देरो, ठिकाणो (४) घरेलू सामानु सड़ो (५) गुझाई.

बिन्हाडकरी-करू पु. मसुवाड़ी, किरायेदार.

बिन्हाडबाजले न. सामानु सड़ो.

बिल [सं] न. बिरु.

बिलकूल [अ] क्रि.वि. बिल्कुलु.

बिलगणे [सं.हिं] अ.क्रि. (१) लगणु, चंबुडणु (२) भाकुरु पाइणु, पकिडणु.

बिलंद, बिलंदर [फ़ा] वि. (१) बुलंदु (२) उत्तमु, मुखु, सिरेष्ठु (३) पको, लुचु, टिणकु, लोठियो.

बिलबिलित वि. (१) नरमु, कूंअरो (२) लबो थबो.

बिला [अ] क्रि.वि. बिला, बिना, खां सवाइ.

बिलामत [अ] स्त्री. इल्जामु, तुहिमत.

बिल्ला पु. बिलो (छातीअ ते लगाइण जो), निशानी.

बिल्ली [सं] स्त्री. बिली.

बिल्व [सं] पु. बेल वणु (ही शंकर खे वणंदो आहे) बेल पत्र.

बिशद [अ] स्त्री. (१) बिशारत, मिल्कियत (२) कीमत, अहमियत (३) हिमथ, जुरिअत, मजाल.

बिस [सं] न. बिहु, कमल जी डांडी. बिस तंतू पु. बिह जो वारु.

बिसाटणे अ.क्रि. फैलिजणु, टेडणु.

बिलूक न. बिरु.

बी [सं] स्त्री. (१) बिजु (२) आनूरो, खुसियो (३) खखिड़ी.

बी [सं] न. (१) बिजु (२) पोखण लाइ बिजु (३) कपह जो डिगु. बी मोहणे पाइ पटणु. बी बियाणे, बी भरण न.पु. पोखण लाइ बिजु-बिज, बीहणु.

बी [सं] अ. बि, खां सवाइ, अवा.

बीज [सं.प्रा] स्त्री. बीजि (तिथि).

बीज [सं] न. (१) बिजु, खखिड़ी (२) अनाज जो दाणो, कणो (३) वीर्यु (४) बुनियादु. बीज कणिका स्त्री. नंदिडो बिजु. बीजगणित न. आलजबिरा. बीजमंत्र पु. जादू टोनों. बीजांड न. ग़ुभु. बीजांडुक न. मादी जुजो. बीजाणू पु. तुखिमी ज़रो. बीजारोपण न. बिजु छटणु, कंहि कम जी शुरूआत.

बीजक [सं] न. (१) बीजकु, माल ते अधनि जी लगल चुटिकी (२) फ़हिरिसत.

बीड [सं] न. बीरु, कचो लोहु.

बीन [सं] पु.न. बीन (साजु).

बीभत्स [सं] वि. (१) कराहत भरियो, नफिरत डियारींदडु, बुछां जहिडो (२) दुष्ट, पापी (३) निंदा जोगो.

बीर [सं] पु. (१) मंत्र सां वसि धींदडु भूतु (२) वीरि. बीरविद्या स्त्री. जादू टोनों.

बील पु. (१) बेदे जी सफ़ेदी (२) फल जी गुरु.

बीळ न. (१) बिरु (२) गार, गुफ़ा.

बुकटी, बुकणा [हिं] स्त्री.पु. चूरणु, बुरिको.

बुकणा, बुकाणा पु. वडो गिरहु-बुकु.
 बुका, बुक्का पु. मुक, ठौशो.
 बुका, बुक्का पु. भुको, चूरो.
 बुगडी स्त्री. कननि जो जेवर.
 बुचकणे स.क्रि. (१) रांबूटा पाङ्गु (२) फुरणु.
 बुचकणे अ.क्रि. छिरकु भरणु, दहिलिजणु.
 बुच्चक्कुरणे स.क्रि. रांबूटा पाङ्गु.
 बुचकळणे स.क्रि. (पाणीअ में) बोङ्गणु, टुबाङ्गणु. बुचकळ्यात
 पडणे टुबीअ में पवणु, सोच में पवणु. बुचकळ्या खाणे
 गोता खाङ्गणु, टुबियूं खाङ्गणु. बुचकळी स्त्री. टुबी,
 बोडो, घोतो, गोतो.
 बुचका [सं] पु. मुचो (वारनि वगेरह जो).
 बुचहा पु. चोटो.
 बुचाटणे स.क्रि. ज़ोर सां छिकणु, खसणु, फुरणु.
 बुजगावणे न. ओणू, ओडो (खेत जो), पखियुनि खे डकाङ्गणु
 लाइ बनीअ में बीहारियलु बोतो.
 बुजट, बुजरा वि. लज़ारो, शर्मीलो, डकिणो, छिरकिणो.
 बुजणे अ.क्रि. छिरकणु, डकणु.
 बुजणे [सं] अ.क्रि. (१) बंदि थियणु (सोराखु) (२)
 भरिजणु.
 बुजविणे [सं] स.क्रि. (१) बंदि करणु (टुंगु) (२) भरणु.
 बुजाविणे स.क्रि. छिरकाङ्गणु.
 बुजुग [फा] वि. बुजुगु.
 बुझणे [सं.प्रा.] अ.क्रि. समुझणु, ज़ाणणु.
 बुटका वि. डेंडो, बिंदिरो.
 बुटकुळी स्त्री. टुबी, गोतो. बुटकुळ्या खाणे टुबियूं-गोता
 खाङ्गणु.
 बुटा-टी, बुट्टी [फा] पु.स्त्री. छुर, छुरणु (कपिडे ते
 डिज़ाईन).
 बुटी, बुट्टी स्त्री. बूटी (दवा लाइ).
 बुटी, बुट्टी [का] स्त्री. टोकिरी, खारो.
 बुट्टा वि. डेंडो, बिंदिरो.
 बुट्टी स्त्री. गैरि हाज़ुर, टारणु. बुट्टी मारणे गैरि हाज़ुर रहणु,
 गोही डियणु, मोकल वठणु.
 बुडकुली स्त्री. टुबी.

बुडकुला, बुडकुले पु.न. कुपिडो, टिभो.
 बुडखा पु. (१) थुडु (वण जो) (२) तरु, तरो, बुनियादु.
 कुलु.
 बुडगा वि. बुडो.
 बुडण [सं.प्रा.] स्त्री. (१) बुडण जी जाइ (२) टोटो,
 नुक्सानु. बुडणूक स्त्री. बुडण जी क्रिया या हालति.
 बुडणे अ.क्रि. (१) बुडणु (२) टुबीअ में पवणु (३)
 कम खां वणणु-नासु थियणु (४) खतमु थियणु. बुडता
 वि. (१) बुडंदडु (२) खतमु थिंदडु (३) किरंदडु,
 ज़वालियत डांहुं वेंदडु. बुडता पाया पु. ज़वालियत जी
 शुरूआत. बुडत्याचा पाय खोलात मुसीबत ईदी आहे
 त सभिनी पासां ईदी आहे.
 बुडबुडा पु. (१) बुडबुडो, बुडबुदो, पाणीअ जो फूकिणो (३)
 फोफीडो.
 बुडवणी-णूक स्त्री. बोङ्गण जी क्रिया, नासु, ज़वालियत.
 बुडविणे स.क्रि. (१) बोङ्गणु (२) गुमु करणु, विवाङ्गणु.
 बुडी स्त्री. टुबी, गोतो.
 बुडीत न. (१) नुक्सानु, घाटो, टोटो (२) बुडल रकम.
 बुडीद पु. बुड्द, (इं) 'साऊंडिंग लाईन'. डिंसो 'गळ'-२.
 बुडा [सं.प्रा.] वि. बुडो.
 बुंद न. तरु, तरो.
 बुंद पु. कॉफीअ जे वण जो बिजु.
 बुंद [सं] पु. बूंद, फुडो, टुबिको.
 बुंद वि. सुहिणो. क्रि.वि. बे हदि, तमामु.
 बुदकणे स.क्रि. मुकूं हणणु.
 बुदबुद स्त्री. बुड्बुडि.
 बुंदी स्त्री. बूंदी.
 बुध्द पु. गौतम बुध्द. वि. (१) ज़ातलु, समुझियलु (२)
 विद्वानु.
 बुद्धि-ध्दी [सं] स्त्री. (१) बुधी, समुझ, अकुलु डाहप (२)
 ग्यानु (३) वीचार (४) उपाज (५) फहमु.
 बुद्धिकौशल्य न. तेजु फहमु. बुद्धिगम्य-ग्राह्य वि.
 बुधीअ ज़रीए ज़ाणण या ग्रहण करण जोगो.
 बुद्धिपूर्वक-पुरःसर क्रि.वि. ज़ाणी वाणी, ज़ोरीअ.
 बुद्धिबळ न. (१) शतिरंजि (रांदि) (२) बुधीअ जी

ताकत. बुद्धिबोध पु. जीवु ऐं ईश्वर. बुद्धिभेद पु. (१) मन जो फेरो (२) निफाकु, साहु. बुद्धिभंश पु. दिमागी मंझारो. बुद्धिमांघ न. बुधीअ जी जड़ता, मोगाई. बुद्धिमंत-वान वि. बुधिवानु, फहीमु, सियाणो, डाहो. बुद्धिविलास पु. कल्पना जी रांदि-खेलु. बुद्धिवैभव न. बुधीअ जो सिरेछता. बुद्धिस्वातंत्र्य न. वीचार करण जी आजादी. बौद्धिक वि. दिमागी, ज़िहिनी. बुद्ध्यतीत वि. बुधीअ खां परे, समुझण खां बाहिरि. बुद्ध्या क्रि.वि. ज़ाणी वाणी, जोरीअ, मरज़ीअ सां.

बुद्धक-ख [फा] वि. (१) वडो (२) बुजुर्गु (३) हिक ई नाले वारे बिनि गोठनि मां वडो गोठ.

बुध [सं] पु. बुधु ग्रह. बुधवार पु. बुधर.

बुध वि. विद्वानु, पंडतु, सियाणो.

बुध, बुंधा न.पु. (वण जो) थुडु, खुति.

बुधला पु. (१) ताकु, ताकी, तेल-गिह लाइ चमिड़े जो कुपो, चमिड़े जो शीशो-बोतल (२) थुल्हो ऐं फेफो शाखु.

बुनणे [हिं] स.क्रि. उणणु.

बुबुळ, बुबूळ [सं] न. (अखि जो) तारो, दोडो.

बुभुत्सु [सं] वि. जिग्यासू.

बुभूसा [सं] स्त्री. बुख. बुभुक्षित वि. बुखायलु.

बुयांव न. बरिणी.

बुरखा [अ] पु. बुरको.

बुरंट, बुरंग, बुरगे न. फुड़ि फुड़ि, सन्हो मीहं.

बुरट, बुरंट वि. सेंवारियलु. बेरटणे अ.क्रि. सेंवारिजणु.

बुखुरणे अ.क्रि. (१) भुणि भुणि करणु, भुणिकणु (२) फुड़ि फुड़ि पवणु, सन्हो मीहं पवणु.

बुरखी-सी [सं] स्त्री. (१) सेंवर (२) अठारी (हुंदनि में), हुंदनि जी पीलाणि. बुरशीशास्त्र न. सेंवर जो शास्त्र, (इं) 'माइकॉलॉजी'. बुरशेल वि. (१) सेंवारियलु (२) पीला (हुंद). बुरसट वि. (१) सेंवारियलु (२) पारूथो, बांसी. बुरसटणे अ.क्रि. (१) सेंवारिजणु (२) पीला थीयणु (हुंद).

बुरूज [अ] पु. बुर्जु, गुंबजु, मुनारे जो मथियों हिंसो.

बुरूम पु. मोहीडो. डिसो 'मुरूम'.

बुरूस पु. पिचूं.

बुलंद [फा] वि. बुलंदु.

बुलबुल [फा] पु. बुलबिलि (पखी).

बुली-ल्ली स्त्री. बुली, लली.

बुवा पु. (१) मानवारो शखु, सखर (२) साधू, सन्तु (३) बाओ. बुवाबाजी स्त्री. गुरियाई, गुरी, साधू-बाओ बणिजी पडाइणु-अहमियत डेखारणु.

बुळकट वि. (१) तिरकिणो, लसो (२) चरबटु.

बुळका वि. डिलो, घिरघिलो.

बुळबुळ स्त्री. (१) सण्भु (२) तिरकणि (३) सेमो, टिमि टिमि. बुळबुळणे अ.क्रि. बुरि बुरि थियणु (जूं), सुरणु.

बुळबुळीत वि. (१) तिरकिणो, लसो (४) सण्भो (३) बे सवादी, निसतो (४) गीदी, डकिणो.

बुळा वि. (१) नमर्दु, खदिडो (२) डकिणो, गीदी (३) डिलो.

बूच पु. बूचु.

बूज स्त्री. (१) आदरु, मानु (२) इजत (३) ज़ाण, अहसासु.

बूट पु. फड़शनु, नओं रवाजु-कल्पना, पूर.

बूट पु. डंभु.

बूट [इं] पु. बूट.

बूड स्त्री. नुक्सानु, टोटो.

बूड न. (१) तरो, पायो, तर (२) थड़ा, विहक जी जाइ.

बूड टकणे विहणु.

बूंद पु. बूंद, फुडो.

बृहत् [सं] वि. तमामु वडो, शाही.

बृहस्पती [सं] पु. (१) देवताउनि जो गुरू (२) वडो विद्वानु (३) गुरू ग्रंथु (४) मूर्ख.

बे [हिं.सं] वि. ब (२), बि. (मि. बि डूं चारि).

बे [फा.सं.हिं] श.यो.अ. बे, खां सवाइ. बे अकली वि. बेअकुलु. बे अदब-बी स्त्री. बेअदबी. बे अबू स्त्री. बे आबिरूई, बदिनामी. बेइमान वि. बेईमानु. बेइमानी स्त्री. बेईमानी. बेकस वि. निसतो, बेसवादी. बेकायदा पु. बेकाइदे. बेकार वि. बेकारि-रु. बेकारी स्त्री. बेकारी. बेखबर वि. बेखबरु. बेगार पु. बेगारी. बेगुन्हा पु. बे गुनाहु. बेगुमान वि. बे परिवाहु, अभिमानी.

बेघर वि. बघरो. बेचब वि. बे सवादी. बेचिराख-ग वि. उजिडियलु, बर्बादि थियलु. बेचैन वि. बेचैन. बेजबाबदार वि. बेजवाबदार. बेजार स्त्री. बेजारी. बेडर वि. बेडपो, बेबाकु. बेडंग पु. बेडंगाई, बदिकारी. बेडंग-गी वि. बेडंगो, बदि चालु, बदिकारु. बेडब वि. बेडबो, बेडोलो. बेताल वि. (१) बेसुरो (२) बेकाबू (३) छुड्वागु. बेदम वि. मारे मारे अधुमुओ कयलु. बेदाणा पु. बेदाणो, बिना बिज वारो अंगूर, किसिमिसि. बेदाद स्त्री. बेदादु, अन्याउ, ज़ल्मु. बेदार वि. तयारु, सुजागु. बे दिली स्त्री. बेदिली. बेघडक क्रि.वि. बे धरकु, बिलाशकि. बेनवा वि. गरीबु, हीणो. बेपत्ता वि. लापता, गुमु. बेपर्वा वि. बे परिवाहु. बेफंदी वि. बदिचालु, बदिकारु. बेफाम वि. (१) बेकाबू (२) बेपरिवाहु (३) बेखालो. क्रि.वि. बेहदि (मारणु, डोइणु). बेफिकीर वि. बेफिकिरु. बेबंद वि. बेजाब्तो. पु. अंधुधुंध. बेबंदशाही स्त्री. बदि अमली, बेइतिजामी, अंधुधुंध. बेबनाव पु. निफ़क़, झेडो., अणपवंदि, नाइतफ़ाकी. बेबाक वि. बेबाकु. बेमार वि. (१) बे हदि (२) बीमार (३) थकलु. बेमालूम वि. (१) डिसण में न ईदहु (२) हबहू. बेमुरवत-ती वि. बे मरुवतु, निर्दई, बेडपो. बेरंग पु. रंग में भंगु, फेटाडो. बेलगाम वि. बेलगामु. बेवकूब वि. बेवकूफ़. बेवारशी वि. बेवारसु, निघण्को. बेशिस्त वि. बेचयो, बिना ज़ाब्तो. बेशुध्द वि. बेहोशु. बेसावध वि. (१) बेखियालो, बेखबर (२) बेहोशु. बेसुमार वि. बेशुमार, बेहदि. बेसूर वि. बे सुरो, बेतालो. बेहोश-ष वि. बेहोशु, गाफ़िलु.

बेगडी वि. (१) रंगीन टीन जे पत्रे जो (२) डेखाअ वारो (३) पोरो.

बेगम स्त्री. बेगमि.

बेगमी स्त्री. (१) पक (२) संग्रह, जमड़, गडु करणु.

बेंगल्ल वि. ज़ुटु, चरियो, वाइडो.

बेगसार [सं] क्रि.वि. जल्दी.

बेगी, बेगीने, बेगीबेगी क्रि.वि. जल्दी, जल्दी, तकड़ो, झटपिट.

बेचक-की, बेचकळी, बेचके न.स्त्री. (१) बियानी, बिनि आहुरियुनि या टारियुनि जे विच वारी विछोटी (२) दो आबो, केटी.

बेचणे, बेचन [सं] न. विकिरो.

बेचाळ, बेचाळीस [सं] वि. बाएतालीह (४२). बेचाळीस उध्दरणे बे हदि गारियूं डियणु.

बेचाळे न. खाडी ऐं चप जे विचवारी खड.

बेट [सं] न. (१) बेटु (२) मेडु, गर्दी.

बेटकुळी स्त्री. नंढिडो डेडरु, डेडिरी.

बेटणे स.क्रि. ठपणु (सोन जे पत्रे ते).

बेटा पु. बेटो, पुटु, छोकिरो. बेटी स्त्री. बेटी, धीअ, छोकिरी.

बेंड न. (१) फुरिडी, वडो गोइहो (२) वडो दुनु (३) बूडि.

बेंड फुटणे फाटु फुटणु, गुमु ज़ाहिरु थियणु.

बेडका पु. खांधारो, बलगु.

बेडकी स्त्री. (१) डेडिरी (२) मज़िबूतु डौरो (३) पुतिली (घोड़े जे पेर जी गंढि).

बेडी [हिं] स्त्री. लोह जूं पेर कडियूं, बंधनु, हथकड़ी, पेकुडो.

बेडूक [सं] पु. बेडकु, डेडरु. बेडूकपट्टा पु. बीडो, चम जी वडी (तलवार जी).

बेणणे स.क्रि. (१) खेत मां फिज़ूलु गाहु पटणु, रज कढणु (२) बिज छटणु.

बेणावणे अ.रि. पधिरु थियणु, ज़ाहिरु थियणु, ढकियल शैड उघाडी थियणु.

बेत [सं] पु. (१) इरादो, वीचारु, मन्सूबो, मक्सदु (२) प्रबन्धु, रीति, ठाहजोड. बेताचा वि. (१) रीताइतो (२) ठहकंदहु (३) ठीकु, मोचारो, पूरो पुनो (४) थोरो. बेतणे स.क्रि. (१) माप वठी कटणु (कपिडो) (२) चमाट हणणु.

बेत [सं] पु. बेदु (लुकणु).

बेतणे अ.क्रि. (१) वेशो पहुचणु (२) थियणु, गुज़िरणु.

बेथूड वि. बदियेबो, डिंगो फिडो.

बेंदू पु. (१) मगजु (२) गुरु, गुभु (३) पित्तकू.

बेंबटणे, बेंबणे [सं] अ.क्रि. बाकारणु.

बेंबळ, बेबळे [सं] वि. डिलो, निसतो, कमिज़ोरु, हीणो.

बोंबारा पु. फाटु (फाटणु).

बेबी [इं] स्त्री. बेबी, नंदिनी धोकिरी, किक्की.
 बेबी [सं] स्त्री. दुनु. बेबीपासून जोर करून वीहनिई नंदिनी
 जो जोर लगाए.
 बेर स्त्री. बेल, बेल्ह.
 बेरका, बेरकी वि. लुचु, टिणु, टिणिकु, चालाकु.
 बेरड पु. डाकू, धाडेलु.
 बेरड स्त्री. लीख, जूं.
 बेरगे स.क्रि. फैलाइणु, पसिरणु.
 बेरी स्त्री. तेल-गीह वगेरह जे तरे जो गंदु.
 बेरीज स्त्री. जोडु, टोटलु.
 बेल पु. बेल वणु. हिन जा पन शंकर भगवान ते चाइहिया
 वेंदा आहिनि. डिंसो 'बिल्व'. एखाद्यावर बेलपत्र ठेवणे
 पंहिंजो हुकु छडणु. बेलपत्र न. बेल जा पन. बेलभंडार
 पु. भगवान जे अगियां अर्पणु कयल बेल जा पन ऐं
 हैड, बेल जा पन वगेरह हयनि में खणी कसमु खणणु.
 बेलणे [हिं] स.क्रि. वेलणु.
 बेलदार [फा] पु. बेलिदारु, खाणि मां पथर कढंदडु-भवंदडु.
 बेला पु. नारेल वगेरह जो खोपो.
 बेलाशक क्रि.वि. बेलाशकि.
 बेवड स्त्री. मुख्य बिजनि सां गडु पोखियल बिया घटि दर्जेजा
 बिज, बिजनि जी मिलावत.
 बेवडा पु. देसी दारू, ताडी.
 बेव [फा] वि. बेशि, सुठो, उत्तमु.
 बेष्ट स्त्री. वेचारा, वेचारा डियणु.
 बेसन न. बेसणु.
 बेहडा, बेहेडा [सं] पु. बहीडो (वणु ऐं फलु).
 बेहडा, बेहाडा वि. सखु, पको, पकलु.
 बेळ, बेळसा न. बांस जे लकिडे जी फत्तील.
 बेळे न. (१) बियानी, बिटी टारी (२) नालिबुचो, (इं)
 'ब्रड्केट'.
 बैगण-न [हिं] न. वाडणु. बैगणी-नी वि. वाडिणाई.
 बैठक [हिं] स्त्री. (१) बैठक (२) विहक, विहण जी क्रिया
 (३) गडु थियल सभा (४) आसणु (५) तरु, तरो
 (६) गाने जी बैठक या मजिलस (७) ओताक (८)
 उथ वेह जी कसिरत (९) इजलासु. बैठक मारणे

घरिणो मारे विहणु. बैठका मारणे उथ वेह जी कसिरत
 करणु.
 बैठा वि. (१) वेठलु (२) वेही करण जहिडो, वेठे धींदडु (३)
 बेकारि. बैठा पगार पु. वेठे वेठे -कमु करण बिना-
 मिलंदडु पघारु. बैठा पघारा पु. वेही पहिरो डियणु,
 नजरदारी.
 बैद [सं] पु. धाडेलु, डाकू, फोरू.
 बैदा पु. गोडु, फसादु, अंधुधुंध, मूंझारो.
 बैदा पु. बेदो, बेजो.
 बैदुल, बैदूल [सं] पु. चिटो, गोली.
 बैरागी [सं] पु. बैरागी.
 बैल [स.प्रा.] पु. (१) बैलु, ढगो (२) अणपड्हियलु, जुटु,
 छसो. बैलगाडी स्त्री. बैलगाडी. बैलरहाट पु. ढगे वारो
 नारु.
 बैसणे अ.क्रि. विहणु.
 बोकड [सं] पु. बकर, बकिरो. बोकडी स्त्री. बकिरी.
 बोकणा-णी [का] पु.स्त्री. (१) लप (वात में विघल) (२)
 बूचु.
 बोकशी स्त्री. चोई (मछियूं फासाइण लाइ).
 बोका पु. (१) बिलो (२) दौंसो, धुल्हो माण्हू या पसूं. बोके
 संन्यासी पु. ढोंगी-पाखंडी साधू, ठोगी.
 बोका [सं] पु. बुकी.
 बोका पु. छाती.
 बोकांडी स्त्री. गिची. बोकांडी घरणे गिची पकिइणु, गिचीअ
 खां वठणु. बोकांडीस बसणे छातीअ ते चड्ही विहणु,
 गले पवणु.
 बोकाणा पु. लप, लप भरे वात में विज्ञणु.
 बोकाळणे अ.क्रि. (१) मस्ती करणु, नचणु टपणु, मिटिकणु
 (२) वधणु, फैलिजणु.
 बोके [सं] न. बघु.
 बोखा, बोंखा [सं] पु. सलो, मौंचु, पुछिडी, तुरो.
 बोगदा [फा] पु. (१) सिरिंध (२) खाटु (३) पहाडिनि मां
 आरिपारि रस्तो, पहाड में वडो खालु.
 बोंगा पु. (१) अघु टिडियल मुखिडी (२) नाडो (३) पेट जो
 फूकियलु डिंसो. बोंगाडा वि. जांठो, धुल्हो, गुरो.

बोंच न. जखमु, टुंगु. बोंचक वि. चुभंदडु. बोंचकणे अ.क्रि.
चुभणु, लगणु (कंडो) स.क्रि. (१) टुंबणु (२) रांबूटो
पाइणु, रहिडणु (३) पकिडणु.

बोंचक [सं] वि. बक्बक्यो, गाल्हियरु, किसिरु.

बोंचका-के पु.न. बाचिको, हड.

बोंचखिड, बोंचखंड स्त्री. बिनि डुंदनि जे विचवारी विधी,
खंडाइप. बोंचरखिड्या, बोंचरडा वि. भुडो.

बोंचणी स्त्री. (१) चुभिचुभि, चुभणु-टुंबणु जी क्रिया (२)
तअनो (३) वडु.

बोंचणे स.क्रि. (१) टुंबणु, चुभोइणु (२) तअनो हणणु.

बोंचा पु. गुई.

बोंचिरे वि. खंडो.

बोंज पु. वजणु, इजत, मानु, कीमत, नामसु.

बोंजह वि. (१) गुरो, वजणदारु (२) शाही, हद खां वडो
(३) अणखजु.

बोंजवारा पु. बदिनामी, खिल (-थियणु), बुरी हालति,
फज्जीहत.

बोंझा [हिं] पु. बोंझो, वजणु.

बोंट [इं] स्त्री. बेडी.

बोंट [का.सं] न. (१) आडुरि, आडूठो (२) आडुरि जी माप
(३) कलंकु, दागु, बदिनामी. बोंट दाखविणे इशारो
करणु, आडुरि खणणु. बोंट मोडणे गारियूं डियणु,
पारातो डियणु. बोंट लावणे छुहणु, छीहो रसाइणु, हथु
लगाइणु. बोंट शिरणे वंझु मिलणु, कंहिं कम में घिडणु
जो मोक्को मिलणु. तोंडात बोंट घालणे डुंदें आडुरियूं
डियणु, अजब में पवणु. बोंटका वि. डेंडो, बिंदिरो.
बोंटाचा खडा पु. डोडो, टिणी.

बोंटी स्त्री. पापइनि जे अटे जी चाणी.

बोंड, बोंडके [सं] न. मथो, कपारु, तारूं, ठेइहि. बोंड करणे
(१) डाइही लाहिणु (२) सिधो करणु. बोंडका वि.
(१) ठुरडु, बाखुडु (वणु) (२) ठुरडु, ठेइहो, गंजो
(३) मथे उघाडो (४) रनडु. बोंडकी स्त्री. (१)
ठेइही (२) विधवा. बोंडणे स.क्रि. (१) कूडणु,
हजामत करणु (२) लुटणु (३) लाख लाहिणु, खबर
वठणु. बोंडणी स्त्री. (१) लुटि, फुरि (२) हजामत

(३) बेइजती.

बोंड [का] पु. बूडि, बिंडी (२) कपह जो ककिडो (३)
नंदिडो नारेनु (४) बूबो, बूबु. बोंड वेचणे बितो
गाल्हाइणु. बोंडले न. सुतिअडो. बोंडेखाऊ वि. गीदी,
डकिणो, कांडरु, नामरु.

बोंडा पु. मर्द जी इंद्री, लनु.

बोंडा स्त्री. टुबी.

बोंयट, बोंयरा वि. बूयो, मुडो. बोंयटणे अ.क्रि. मुडो थियणु.
बोंयखंड वि. खंडो. बोंयखिड स्त्री. खंडाइप.
बोंयखिड्या, बोंयरा वि. खंडो.

बोंयी स्त्री. (१) चुहिंब (२) कपिडे जो बूचु (३) चित्रकार
जो बुरशु.

बोंद, बोंद न. धुकड-ढोलक वगेरह खे लगाइणु जो गोहियलु
अटो. वि. (१) बेसवादी (२) बेसुरो (३) मोगो.

बोंदणे, बोंदणे स.क्रि. डउ करणु. अ.क्रि. डाइजणु.

बोंदर-रा वि. गदिलो.

बोंध [सं] पु. (१) बोधु, ग्यानु (२) पुरझ, परोइ, फहमु
जाण (३) सुजागी (४) समुझ, बुधी (५) उपदेशु,
नसीहत (६) गुलनि जो टिडणु. बोंधगम्य वि. समुझ
में अचण जोगो. बोंधनीय वि. समुझाइणु जोगो.
बोंधणे स.क्रि. समुझाइणु, नसीहत डियणु. बोंधप्रद
वि. नसीहत-ग्यान वारो. बोंधन न. उपदेशु करणु,
नसीहत, समुझघणी. बोंधपर वि. उपदेशु-नसीहत
कंदडु. बोंधविणे स.क्रि. जाणाइणु, समुझाइणु,
नसीहत डियणु, सेखारणु. बोंधा पु. उपदेशु, ग्यानु.
बोंध्य वि. ग्यान जी विषय, जाणण जी गाल्हि-शैइ.

बोंधलाबाव पु. बोदो, धुल्हो शखु.

बोंनस [इं] पु. बोंनसु, बख्शीश.

बोंनी स्त्री. बुहिणी.

बोंपा पु. बोदिलो.

बोंब स्त्री. (१) होइ होइ, बाकरु, रडियूं वाका (२) हार (३)
दांह, बोक. बोंब करणे होइ होइ करणु, रडियूं वाका
करणु. बोंबाबोंब स्त्री. रडियूं वाका, होइ होइ, सड
करणु, रडोरडि.

बोंबडा वि. बातो, बितो. बोंबडणे अ.क्रि. बाताइणु,

बाताइणु. बोंबडी स्त्री. ब्रिति ब्रिति, हबक (गाल्हाइणु में). बोंबडी बळणे वायूं बतालु थियणु, वाईसर फिरी वणु.

बोंबलणे अ.क्रि. (१) होइहोइ करणु, रडियूं वाका करणु (२) बंदि थियणु (३) कमु अधूरो रहिजी वणु.

बोंबी [सं] स्त्री. दुनु.

बोंबील पु. बम्बलु, सुकायल मछी.

बोभाइणे, बोभाणे स.क्रि. ज़ोर सां सडु करणु, वाको करणु, रडियूं करणु. बोभा स्त्री. सडु, वाको. बोभाटा पु. (१) उघट, पघर, उघाड़, सभिनी खे खबर पड़जी वणु, होइ होइ (२) बदिनामी (३) वाइवेला, रडोरडि (४) शिकायत (५) अफिवाहु, हुलु.

बोभावणे स.क्रि. (१) घू घू करणु (२) वाको करणु, ज़ोर सां सडु करणु.

बोर न.स्त्री. बेरु, बेरि जो वणु. बोरकाटी, बोरांटी स्त्री. बेरि जी टारी.

बोरा, बोच्या [फा] पु. (१) गूणि (२) तडो (३) फज़ीहत, खिल. वि. (१) डेवालो कडियलु, खुटलु (२) अनायु, हीणो, कंगालु. बोच्या वाजणे फज़ीहत-खिल थियणु, कंधु हेठि थियणु.

बोरू पु. (१) किल्क, कानी (लेखणि) (२) कानहु.

बोल [सं] पु. (१) बोलु, वचणु, वाणी (२) लफ़्जु (३) कलंकु, ठपरु, डोहु. बोलात बोल नसणे (१) हिक जो ब्रियो गाल्हाइणु (२) अली वणु. बोलगढा-गाढा वि. बक्बक्यो, घण गाल्हाओ. बोलका वि. गाल्हाईदडु, बक्बक्यो. बोलपट पु. गाल्हाईदडु फिल्म, सिनेमा. बोलपटगृह न. सिनेमा घरु, टाकीज़. बोलभांड वि. वातराघो. बोलबाला पु. उन्नती, जड़, वाधारो, नामूसु. बोलाचाली स्त्री. (१) गाल्हि बोल्हि (२) बहिसु, झगिडो.

बोलणे अ.क्रि. (१) बोलणु, गाल्हाइणु (२) काविडिजणु, गाल्हव डियणु (३) सुरू कडणु (४) बोलणु (५) कुछणु. बोलून चालून क्रि.वि. (१) मिड्योई (२) खुलियो खुलायो (३) ज़ोरीअ. बोलता वि. गाल्हाईदडु, चवदंडु. बोलती स्त्री. वाणी.

बोलबा पु. अफिवाहु.

बोलावणे, बोलाविणे स.क्रि. (१) सडु करणु (२) घुराइणु, नींड डियणु.

बोली [हिं] स्त्री. (१) बोली, भाषा (२) वाइदो, बोली, अंजामु, बोल. बोलणे अ.क्रि. बोलणु.

बोहचक [सं] वि. बक्बक्यो, वातराघो, घण गाल्हाओ.

बोहणी [सं.का] स्त्री. (१) बुहिणी (२) शुरूआत (३) लाभु.

बोहणे स.क्रि. सडणु, सडु करणु.

बोहरणी स्त्री. बुहारी.

बोहरा-री [सं] पु. बोहिरी, खुवाजो, खोजो (मुसलमाननि जी हिक ज़ाति).

बोहला-ले पु.न. शादीअ वक्ति वेडीअ लाइ ठहियलु नंडो थल्हो.

बोहारीण स्त्री. पुराणा कपिडा वठी नवां बासण डीदडु माई.

बोळ, बोळक पु. घिटी.

बोळ [सं] न. (१) ऊडु, अगरु, एरियो (२) गरु, गभु (३) बेदे जी सफेदी (३) मुर (दवा).

बोळणे स.क्रि. (१) बोइणु (२) मखणु (तेलु वगेरह) (३) गूइहो-घाटो थियणु (४) विसिरणु (५) शांति थियणु, घटिजणु.

बोळवण [का] स्त्री. (१) खानगी, मोकिलाणी (२) नई कुंवारी जो घोट घरि अंचणु. बोळविणे स.क्रि. (१) मोकिलाइणु (२) मोकिलणु (३) बंदि करणु.

बोळा पु. (१) (कपिडे जो) बूचु, बुंजो (२) पहो (३) फुडो, टेपो (४) अगिडी. बोळा फिरविणे डाहिणु, मेसारणु, उघणु, नासु करणु.

बौध्द [सं] पु. (१) बुधु धर्म (२) बजुध धर्म जो पोइलुगु. वि. ग्यानी.

ब्याणव वि. ब्रियानवे (९२).

ब्याद-ध [सं] स्त्री. (१) मर्जु, आजारु (२) पीडा, तकिलीफ, बला.

ब्याहाडा वि. वण में पकलु-रसियलु (फलु).

ब्याहाडा पु. बहीडो (वणु).

ब उद्गा. बिड्क, हिकु बि अखर (-न कडणु). ब काढणे बिड्क कडणु.

ब्रह्म [सं] न. (१) ब्रह्म, ईश्वर (२) ब्रह्मणु (३) वेद (४) अजबु (५) तपस्या (६) मुक्ती (७) ग्यानु (८) अजीबु गाल्हि. ब्रह्मगाठ स्त्री. (१) जाणिये जी गूँडि (विघीअ सां डिनल) (२) पकी गूँडि-सन्धु. ब्रह्मगिन्हा-न्हों पु. ब्रह्मराकासु, ब्रह्मण जो भूत. ब्रह्मगोल तु. सिरिष्टी. ब्रह्मघोटाळा पु. वडो घोटालो-मूंझारो, गंडु गोडु. ब्रह्मघोळ पु. अंधुधुंध, बेइंतिजामी, मूंझारो. ब्रह्मघ्न वि. ब्रह्मण जी हचा कंदडु. ब्रह्मचर्य न. ब्रह्मचर्यु, कुंआरो रहणु. ब्रह्मचारी पु. ब्रह्मचारी. ब्रह्मदेव पु. ब्रह्मा, सिरिष्टी पैदा कंदडु. ब्रह्मदेव होणे परिणिजणु. ब्रह्मपद न. मोखु. ब्रह्मराक्षस पु. विद्वान ऐं अभिमानी शख्स जो भूत, ब्रह्मण जो भूत. ब्रह्मरेखा स्त्री. नसीबु, भागु, लेखु. ब्रह्मलिखित न. अणटरि गाल्हि, लेखु. ब्रह्मलोक पु. ब्रह्म जो लोक, सत्यलोक. ब्रह्मविद्या स्त्री. आत्मग्यानु. ब्रह्मवृंद पु. ब्रह्मणि जी सभा. ब्रह्मवेत्ता वि. ब्रह्मग्यानी. ब्रह्मसाक्षात्कार पु. ब्रह्म-ईश्वर जो दर्शनु. ब्रह्मसूत्र न. जणियो (२) व्यास मुनीअ जो लिखियलु 'ब्रह्मसूत्र' ग्रंथु. ब्रह्मसृष्टी स्त्री. ब्रह्मा जी रचियल सिरिष्टी.

ब्रह्मस्व न. (१) ब्रह्मण जी मिल्कियत (२) ब्रह्मण खां वरितलु कर्जु. ब्रह्महत्या स्त्री. ब्रह्मण जी हचा-खुनु. ब्रह्मज्ञान न. ब्रह्म-ईश्वर जो ग्यानु. ब्रह्मज्ञानी वि. ब्रह्मग्यानी. ब्रह्मांड न. ब्रह्मांडु, सारो जहानु, जगु. ब्रह्मानंद पु. ब्रह्म जे मेलाप वक्ति मिलंदडु आनंदु, वडो आनंदु. ब्रह्मास्त्र न. ब्रह्मा जो हथियार, ब्रह्मण जो पारातो. ब्रह्मिष्ठ वि. ईश्वर जे ध्यान में मगनु. ब्रह्मीभूत वि. खुदि ब्रह्म थियलु, मुअलु सन्यासी.

ब्रह्मा [सं] पु. ब्रह्मा, जगु जो रचींदडु.

ब्रह्ममुहूर्त [सं] पु. सिज उभिरण खां टे कलाक अगु जो वक्तु. ब्राह्मीस्थिती स्त्री. ब्रह्म सां मिली हिकु थी ववण जी हालति.

ब्राह्मण [सं] पु. ब्राह्मण, बांभण, महिराजु. ब्राह्मणी स्त्री. ब्राह्मणी, बांभिणी, बांभिणियाणी. ब्राह्मण्य न. (१) ब्राह्मण, ब्राह्मणनि जो मेडु (२) बांभिणार्ई.

ब्राह्मी [सं] स्त्री. (१) ब्रह्मशक्ती (२) सरस्वती (३) वाणी (४) सुदाबु (वनस्पती).

ब्रीद न. प्रतिग्या, वचनु, त्रितु, वाइदो. ब्रीदवाक्य न. कहणी, आदर्श जुमिलो, चविणी.

भ

भ मराठी वर्णमाला जो चोवीहों हर्फु सहीह.

भ [सं] न. (१) नखेत्रु (२) रासियूं (मेख रासि वगेरह).

भक [सं] पु.न. बखु, बलि.

भकलणे [सं] स.क्रि. खाइणु.

भकाटी-ळी स्त्री. पेटु पठीअ सां लगणु.

भकाविणे स.क्रि. (१) गुमराहु करणु (२) मुंझाइणु, डकाइणु.

भकास वि. (१) उजडु, उजाडु, वीरानु (२) उदासु.

भकाळणे अ.क्रि. पेटु पठीअ सां लगणु.

भक्कम वि. (१) मजिबूत, पुख्तो (२) गौरो (३) घणो, वधीक.

भक्त [सं] पु.न. भतु, रघल चांवर.

भक्त [सं] वि.पु. भगतु, शेवकु, पूजारी, प्रेमी. भक्तवत्सल

वि. भगतनि ते दया कंदडु-सबाइो (ईश्वर).

भक्ती [सं] स्त्री. भगिती, पूजा, शेवा. भक्तिभाव पु. भगितीअ जी भावना. भक्तिमार्ग पु. भगितीअ सां मुक्ती मिलण जो रस्तो या संप्रदाउ. भक्तियोग पु. उपासना. भक्तीण स्त्री. भगितियाणी.

भग [सं] पु.न. बखु.

भग [सं] न.पु. (१) जखमु, फटु (२) भगु, औरत जी योनी.

भगळ-ळी स्त्री. चीर, डार, टुंगु. भगदाड पु. खाटु, भंभाडु.

भग [सं] न. भागु, शानु शौकत, वाधारो.

भंग [सं] स्त्री. भंग. भंगट-ड, भंगी वि. भंगी, भंग पिअंदडु.

भंगेरा वि. भंग विकिणंदडु.

भंग [सं] पु. (१) भंगु (२) फाड़णु, भवणु (३) डार, चीर (४) हार (५) नासु (६) लहिर. भंगणे अ.क्रि.

भजणु, टुटणु. स.क्रि. भवणु, टोड़णु. भंगुर वि. (१)

भजंदडु (२) नासवानु, नसु थींदडु.

भगंदर [सं] न. भगंदरु, नवासीरु, विरि.

भगत [सं] पु. भगतु.

भगभग स्त्री. (१) जलणि, साड़ो, तउ (२) चिन्ता, संझडु.

भगभगीत वि. तिखो, तेजु, वातु साड़ींदडु.

भगर स्त्री. साविड़ी. भगराळ वि. डडिरियलु, भुरियलु.

भगल स्त्री. न. ढोंगु, मिखिरु, कपटु.

भगल, भगल स्त्री. ठोली, चयर.

भगवत् [सं] वि. भगवानु. भगवंत पु. भग्वन्तु, भग्वानु, ईश्वर. भगवती स्त्री. पार्वती, देवी.

भगवा [सं] वि. भगुजो, गेडू (रंगु). भगवे घेणे सन्यासु वठणु.

भगवान [सं] पु. भगवानु, ईश्वर.

भंगसाळ स्त्री. (१) भड्भांगु, वीरानु घरु या हवेली (२) वडी डारु, भंभाडु.

भंगार पु. भंगारु.

भंगारा पु. आजारु, रोगु.

भगिनी [सं] स्त्री. भग्नी, भेण.

भंगी [हिं] पु. भंगी, चुहिडो.

भंगी [सं] स्त्री. (१) रीति, ढंगु (२) नक्शो.

भगीरथ प्रयत्न [सं] पु. तमामु घणी कोशशि.

भगेंद्र [सं] पु. इंदु.

भगेंद्र [सं] पु. भगंदरु, नवासीरु, विरि.

भगोडा [हिं] वि. भाजूकडु.

भगन [सं] वि. (१) भगलु (२) खराबु थियलु (३) हारायलु.

भजक [सं] वि. भजंदडु, टोड़ींदडु, डाहींदडु, नासु कंदडुण, भावूकडु.

भजणे [सं] स.क्रि. (१) भजणु, पूजणु, भगिती करणु, भजनु करणु (२) इजत मानु डियणु (३) अंगीकार करणु (४) जपणु. भजता, भजक वि. भगतु, भजनु कंदडु.

भजन न. (१) भजनु, आराधना, पूजा, आजी नीजारी

करणु (२) वंड. भजनफल न. वंड.

भंजन [सं] न. (१) भाजि, भव, भवण जी क्रिया (२) नासु (३) हार. भंजणे स.क्रि. भवणु.

भजे न. पकोडो.

भट [सं] पु. (१) ब्राह्मणु, बांभणु, महिराजु, पुरोहितु (२) जोतिषी (३) भट्ट, भट्ट. भटाला दिली ओसरी, भट हातपाय पसरी आई टांडो खणण बोश्चाणी थी वेठी.

भटजी पु. ब्राह्मणु, महिराजु.

भट [सं] पु. जोघो, वीर.

भट पडो उदगा. नासु थिए, मरु, सडु.

भटकणे [हिं] अ.क्रि. भटकणु, भिटिकणु, रलणु.

भटकभवानी स्त्री. रोलकडि, सजो शहरु घुमंदड

औरत. भटक्या वि. रोलाकु, रोलू, भौणो, टोलाकडु.

भटारखाना [हिं] पु. (१) वडो रंधिणो (२) होटलु (३) नानिखानो.

भट्ट [सं] पु. भट्ट, विद्वान ब्रह्मण जो लकबु.

भट्टी [सं.हिं] स्त्री. (१) बठी, खूरो, वडी चुल्हि (२) शैड ठाहिण जी खूबी (३) हथ शफा (४) दारुंज जी बठी (५) आवी.

भंड न.पु. कलंकु, इल्जामु.

भंड न. फज़ीहत, चयर, खिल, ठोली, बेइज़ती.

भंड [सं] वि. (१) भंडु, हठीलो, ज़िदी (२) ठोली कंदडु.

भंड न. ढोंगु, पोलु (-पछिरो थियणु).

भडक वि. (१) चिभिकंदडु, बहकंदडु (२) गहिरो, घाटो.

स्त्री. भड्क, चमक, तेजु. क्रि.वि. बे हृदि, घणो.

भडकणे अ.क्रि. (१) भड्कणु (बाहि), मचणु, ज़ोर सां बुरणु (२) भड्कणु, डमरिजणु, कावडिजणु (३) भड्कणु (४) फैलिजणु.

भडका पु. (१) भड्को, भंभट्ट, मचु (२) जलणि (३) घूघाडु (४) भड्की.

भडकाविणे स.क्रि. चमाट हणणु. भडकी स्त्री. भड्की, जोशु (डियारणु), भड्काइणु.

भडंग [हिं] वि. हथफाडु, सखी.

भडंग पु. वडो लगडु.

भडभडणे अ.क्रि. (१) भभडकणु, भभ्कणु, भड्कणु (बाहि)

(२) दिलि भरिजी अचणु. भडभडून येणे मनु भरिजी अचणु. भडभडाट पु. (१) भम्को, भड्को (२) ठकाऊ, धकाऊ.

भडमार पु. ज़ोरदार ह्मिलो, वसिकारो (गोलियुनि वगेरह जो).

भडवा [सं.हिं] पु. भडुओ, भडिवो.

भडागनी पु. लाश खे डिनल बाहि (बिना धर्मी विधीअ जे).

भडाह पु. (१) भम्को, भड्को (बाहि जो) (२) ठकाऊ, धकाऊ. भडाहणे अ.क्रि. भम्कणु, भड्कणु (बाहि).

भंडार [सं] न. भंडार, खज़ानो. भंडारी पु. भंडारी. भंडारी स्त्री. भंडारो (पैसनि जो-भिति में), भंडालिड़ी.

भंडारा पु. भंडारो (रोटीअ जो).

भंडारी पु. ताडीअ जी रसु-दारुं कढंदइ ज़ाति या उन ज़ाति जो शख्सु.

भंडाविणे स.क्रि. सताइणु, तंगि करणु.

भण [सं] स्त्री. भेण.

भणंग पु. भणंगु, भींगो, सुजो, कंगालु. स्त्री.न. भड्भांगु, भींग.

भणणे [सं] अ.क्रि. चवणु, गाल्हाइणु.

भणभण स्त्री. (१) भां भां, भूं भूं (२) भुणि भुणि. वि. भड्भांगु, वीरानु. भणभणणे अ.क्रि. (१) भूं भूं थियणु (२) भुणकणु (३) टाकोडो पवणु (४) वजणु (५) मथो सूर करणु (६) घूघट करणु.

भत्ता [सं.हिं] पु. भतो, खासि भाडो.

भदरणे स.क्रि. कूडणु.

भघाह न. खाटु, टुंगु.

भदे, भंदे न. (१) ठिकर (२) टांडा पियलु ठिकर या ठिकर जो बर्तनु (फकीर जो) (३) बुरी हालति.

भद्र [सं] वि. (१) शुभु, भाग्वारो, सुखी (२) मुवाफ़िकु (३) सखरु (शख्सु). न. (१) भागु (२) सिंघासनु (३) ओताक. भद्रकाली स्त्री. दुगदिवी. भद्रपुरुष पु. सखरु माण्हू, भद्रासन न. सिंघासनु, तख्तु.

भंपक पु. निघण्को, ज़टु, निकमो, ढोंगी, वडो पर नीचु.

भपका पु. भम्को, ठठु.

भपकारा पु. (१) तिखी बांस-खुशबूड (२) भम्को, ठठु.

भबकणे अ.क्रि. भड्कणु, भम्कणु. भबकी स्त्री. (१) भभक, भम्को (२) भड्की (३) भड्को (४) वडाई (५) धम्की.

भबक, भबकारा पु. (१) भडक (२) तिखी बांस-बूड (३) भम्को, ठठु.

भंभेरी स्त्री. बेइज़ती, चथर, ठठोली, खिल, फज़ीहत.

भय [सं] न. (१) भउ, डपु (२) खतिरो, मुसीबत. भयंकर वि. भवाइतो, भंवरो, भयानकु. भयकातर वि. डिनलु. भयभीत वि. डिनलु. भयाकुल, भयातुर वि. बेहदि डिनलु-डकियलु. भयांकृत वि. भवाइतो, भवारो, भयानकु. भयाण न. भड्भांगु, वीरानु हुअण करे भवाइतो. भयासूर वि. भंवरो, भयानकु. भयानक वि. भयानकु. भयावह वि. भवाइतो, भवारो, खतरनाकु.

भर पु. (१) भर (२) पूरनता, झझाई, बहार (३) लाडो, पसंदी (४) ज़ोर, जोशु (५) उत्साहु (६) बारु (७) शौकु (८) मस्ती, पसुनि जी कामभावना (९) भरण जी क्रिया (१०) इज़ाफ़त. स्त्री. (१) घणि, वधीक, वाधि (२) भड्काइणु, छेइणु. भर करणे पूराओ करणु, घटिताई करणु, घटिताई दूरि करणु. भर घालणे भड्काइणु, छेइणु, हुशी डियणु. भर पढणे (का गाल्हि) गडिजणु. भरी घालणे आदत विझणु, छेइणु. भरी पढणे कंहिं अ़ामले में फासणु, अडिजणु. भरीस घालणे (१) कमी दूरि करणु (२) हुशी डियणु. भरीस पढणे (१) कंहिं गाल्हि जे विच में पवणु (२) नासु थियणु (३) आदत में फासणु. भर क्रि.वि. (१) सज़ो, पूरो, पूरीअ तरह (२) हमेशह, सभिनी हंधि (३) भरि. भरगच्च वि. टिम्टारु, पूरो भरियलु. भरगाव पु.न. भरियलु गोठु. भरगोणी स्त्री. भरियल गूणि. भरजरी वि. सोन-चांदीअ जे धागुनि जो कपिडो. भरजवानी स्त्री. फूहु जुवानी. भरदार वि. पूरो भरियलु, मजिबूत. भरदौड, भरघाव स्त्री. डुक, चौखिरो. क्रि.वि. पूरीअ रफ़तार सां (-डुकणु). भरनवती स्त्री. फूहु जुवानी. भरपाई स्त्री. (१) रसीद, पहुंच (२) एवज़ो, हरिजाणो, पूराओ. भरपूड न.

जखम जो खरंडु. भरपूर वि. भरिपूरि, खूबु. क्रि.वि.
पूरीअ तरह. भरपोट क्रि. (१) पेटु भरे (२) भरियल
पेट सां. भरसांड वि. भरिपूरि.

भरकटणे स.क्रि. (१) तकड़ि में को कमु करणु (२)
गिहिलिजणु (३) रहिइणु.

भरकांडा पु. (१) गोलु फेरो, फेरी (२) फिइती (३) घेरो,
वेइहो.

भरड पु.सी. (१) डोरो, थुल्हो अटो, दालि (२) कतार. वि.
डारो, डडरु.

भरडणे स.क्रि. डडिरणु, आडारणु, डारणु. भरडणी स्त्री.
डडिरण जी क्रिया. भरडा पु. डारो. भरडीब वि. डडरु,
डारो.

भरण स्त्री. (१) कतार (२) भरणु (३) पालना, पख्दश
(४) मापणु.

भरणा पु. (१) भरण जी क्रिया (२) जमअ करणु, पैसा
भरणु, (इं) 'डिपाजिट'.

भरणी स्त्री. (१) भरणी, भराज (२) भरण जी शैड.

भरणे [सं] स.क्रि. (१) भरणु (२) विज्ञणु (३) टुंबणु,
हणणु. अ.क्रि. (१) भरिजणु (२) बुत में वरणु,
सघारो-थुल्हो थियणु (३) खुपणु, टुंबिजणु (४) पूरो
थियणु. भरती स्त्री. (१) भरती, समुंड जे वीरि जो
चाइहु (२) भरिजणु (३) वाधि (४) दाखला (फौज
में). भरती सुकती स्त्री. वीरि लहणु-चइहणु, लाही
चाइही. भरते न. (१) पूरनता, पूर्ती (२) सहण जी
इव. भरते येणे दिलि भरिजी अचणु. भरला वि.
भरियलु. भरला सरला वि. भरियलु सरियलु. भरला
भारला वि. सखर, पति वारो (शख्खु). भरली सरली
स्त्री. पूरनि डीहंनि सां (पेट सां-औरत). भरले घर न.
भरियलु घर. भरल्या पोटी क्रि.वि. भरियल पेट सां.
भराई स्त्री. भराणी, भरण जी कीमत. भरित न.
भरणी.

भरत [सं] भरतु, भरथु, टामे ऐं रुक जे मिलावत मां
ठहियलु घातू.

भरतकाम न. भरतु, भरथु, भरिणो, (इं) 'एम्ब्रोइडरी'.

भरतकांड न. भारत देशु.

भरतवाक्य [सं] न. नाटक जे पछाडीज में ईदडु आसीस जो
जुमिलो या गीतु.

भरभर, भरभराट स्त्री.पु. वाधारो, बरकत, बहबूदी,
आबादानी, इकबालु.

भरभर क्रि.वि. तकड़ो तकड़ो, जल्दी जल्दी.

भरभरीत वि. खहुरो, डडिरियलु, अण्भो.

भरम [सं.हिं] पु. भ्रमु, भरमु, वहमु, शकु. भरमसाट वि. इव
खां वधीक.

भरविणे स.क्रि. (१) भराइणु (२) भरणु (गिरहु), वात में
डियणु (गिरहु) (३) दिमाण में विहारणु.

भरंवसा [सं.हिं] पु. भरवसो, खातिरी, पक, विश्वासु.
भरवंशाचा वि. भरवसे वारो, विश्वासु करण जोगो.

भराभर क्रि.वि. तकड़ो तकड़ो, तेजीअ सां. भरारी स्त्री.
उडाम, उडामकी. भरारी मारणे उडामणु.

भराव पु. भराज, खड भरण लाइ विधल मिटी वगेरह.

भरित [सं] वि. भरियलु.

भरिभार पु. पूरो भरवसो, पक-विश्वासु.

भरी क्रि.वि. भरि में, पासे खां, भरिसां.

भरीत न. (वाडणनि जो) बरथो-बरफो.

भरीब वि. (१) भरियलु (२) नुहिरो.

भरो पु. भरी (काठियुनि जी).

भर्ग [सं] पु. महादेवु.

भर्ता, भर्तार [सं] पु. (१) भतारु, मुरसु, पती (२) पालना
कंदडु, मालिकु (३) भगवानु. भर्तृघात पु. मुरस जी
हचा-हत्या. भर्तृत्व न. मुरसपाई, मुरसपणो.

भर्त्सणे [सं] स.क्रि. निंदा करणु, फिटिकारणु, धिकारणु.
भर्त्सना स्त्री. निंदा, धिकार-रु, हिंकारत.

भल [सं] न. चुहिंब, नोक, फारु.

भल वि. (१) भलो, सुठो, उमदो (२) नामिवरु (३) पको,
चालाकु, दुटो (४) वडो, शाही, परबत जेडो.

भलता वि. (१) को, केरु बि, कोई बि (२) पराजो, बियो,
हिक जो बियो, गैरु (३) वधीक. भलतसे क्रि.वि.
कीज बि, कहिडे बि नमूने. भलतासलता वि. धारियो,
गैरु, केरु बि, कुसु बि. भलते वि. (१) केरु बि (२)
डुखियो. भलतेव्हा क्रि.वि. जडहिं वणे. भलत्यास वि.

कंहिं खे बि. भलभलता वि. केरु बि.

भलमाणसाई स्त्री. सज्जणपाई, शराफ्त.

भला [सं] वि. (१) भलो, चढो, सुठो (२) शरीफु, पतिवारो, पतिवंतु (३) वडो, घणो (४) सखरु. क्रि.वि. पूरीअ तरह, चडीअ तरह. भलावण, भलामण स्त्री. सिफारशनामो, सिफारश, आफिरीन. भलावणी स्त्री. सिफारश. भले न. भलो, कल्याणु. भले उद्गा. भलो भलो! वाह वाह! शाबसि!

भल्ल [सं] न. (१) भालो, नेजो (२) भाले वगेरह जी चुहिब-नोक.

भल्लातक [सं] पु.न. भेलाओ. डिसो 'बिबवा, बिब्बा'.

भल्लूक, भल्लूक [सं] पु. भलु, रिछु.

भंव [सं] न. (१) चकरु, फेरो (२) जनमु मरणु.

भव पु. (१) शंकरु (२) संसार (३) विजुदु, मिस्त्पूलोकु (४) जनमु (५) हस्ती. भवगोवा पु. संसाररूपी मुसीबत. भवच्छेदक वि. संसार जो नासु कंदडु. भवनदी स्त्री. (१) गंगा (२) संसार रूपी नदी. भवभय न. संसार जो भज. भवभाव पु. संसार जी हस्ती-विजुदु. भवमोचक-मोचन वि. संसार खां छोटिकारो डींदडु. भवमोचन न. मुक्ती, मोखु. भवाब्बी पु. संसार रूपी समुंहु. भवाभव पु. उत्पत्ती ऐं नासु.

भवई स्त्री. भिरूं.

भवंडी [सं] स्त्री. भांवाटी, भांउटी, चकरु, मूर्छा. भवणे अ.क्रि. फिरणु, गोलु गोलु फिरणु.

भवणे अ.क्रि. भोगणु, लोइणु.

भवति न भवति [सं] स्त्री. बहिसु, मुबाहिसो, गाल्हयूं डोल्हयूं.

भवन [सं] न. (१) भवनु, जाइ, घर (२) हुअणु, थियणु.

भवनीय [सं] वि. हुअण-थियण जोगो.

भवरा [सं] पु. भौरु.

भ बलय, भवृत्त [सं] न. सिज जो फेरो-रस्तो, (इं) 'एक्लिप्टिक'.

भवानी [सं] स्त्री. (१) भवानी, पार्वती देवी (२) बुहिणी.

भवितव्य [सं] न. (१) आईदो, भावी, थियणी (२) भागु,

नसीबु, लेखु (३) होवनिहार, प्रालब्धु. भवितव्यता स्त्री. होअणहारी.

भविष्य [सं] न. (१) भविष्य, आईदो (२) भावी (३) अगकयी (४) भविष्य, मुस्तकिबलु. भविष्यकथन न. फाल, नबूत. भविष्यकाल पु. मुस्तकिबलु. भविष्यवाणी स्त्री. अगकयी. भविष्यद्वक्ता भविष्यवादी वि. अकयी कंदडु, नबी, फालची. भविष्यमाण वि. धींदडु, होवनिहार. भविष्यसूचक वि. होअणहारी गाल्हि अगु में ई डेखारींदडु, पहिरीई चिताउ डींदडु. भविष्योत्तर न. आईदे जी अगकयी.

भव्य [सं] न. कल्याणु, भलाई. वि. (१) शाही, आलीशानु (२) ठांसी, भभ्केवारो, डिसण जहिडो, सुहिणो (३) भावी, होअणहार.

भसकणे-भसकाविणे स.क्रि. टुंबणु, हणणु. भसका पु. टुंगु. भसभशीत वि. भुरणो.

भसाहा [सं] वि. (१) बेसुरो, वेढंगो (२) डिंगो फिडो, खहुरो (३) जाडो (४) गंदी ज़बान-आदत वारो, गदिलो.

भसित [सं] न. रख.

भस्म [सं] न. (१) भसम, भभूति, रख (२) चूरणु (३) कखु, धातूअ जी भस्म. भस्मणे अ.क्रि. भसमु थियणु. भस्मरोग पु. उली, बुख जी बीमारी, केतिरो बि खाइण खां पोइ बुख न लहण जी बीमारी. भस्मसात क्रि.वि. भसम-रख जियां, भसम जे हालति में. भस्मसात करणे साडे रख करणु, भसमु करणु. भस्मासूर पु. हिकु राकासु. वि. तबाही कंदडु. भस्मीकरण न. कंहिं शैइ खे भसम जे रूप में आणणु.

भळ स्त्री. चीर, डार.

भळभळ-ळा क्रि.वि. ज़ोर सां, घणो (रतु वगेरह वहणु).

भळभळणे अ.क्रि. ज़ोर सां वहणु (रतु). भळभळीत वि. आलीशानु.

भक्ष [सं] पु.न. (१) खाजु, खाघो, खाइण जी क्रिया (२) अनु (३) बखु. भक्षक वि. खाईंदडु. भक्षण न. खाजु, खाघो. भक्षणे स.क्रि. खाइणु. भक्षस्थानी पढणे बखु थियणु. भक्षित वि. खाघलु. भक्षी वि. खाईंदडु. भक्ष्य न. खाजु, अनु. वि. खाइण-जोगो.

भाई [सं] पु. (१) भाई, भाउ (२) भाई, शख्खु (३) दोस्तु.

भाईचारा-बंदकी पु.स्त्री. भाइपी, भाईचारो.

भाऊ [सं] पु. भाउ, अदो. भाऊगदी स्त्री. (१) गपागीह (२) अंधुधुध. भाऊजी पु. डेरु. भाऊबंदकी स्त्री. (१) भाईबंदी (२) भाउरनि जो झगिडो, घरू झेडो, खानाजंगी. भाऊबीज स्त्री. भाऊबीज, कतीअ जी सहाई बीज, डियारीअ जे बिए डीहं ते भेनरुं पंहिंजनि भाउरनि खे तिलकु वगेरह डीदियूं आहिनि ऐं मोट में भाउर भेनरुनि खे भेटा डीदा आहिनि. आतेभाऊ पु. पुफाटु. मामेभाऊ पु. मारोटु. चुलत भाऊ पु. सौटु.

भाक [सं] स्त्री. (१) वचनु, पक, विश्वासु, अंजामु (२) इकरार (३) चविणी (४) नीजारी, वेनती. भाकेस उत्तरणे वचनु पूरो करणु, वचनु पाइणु. भाकपालक पु. वचनु पाईंदडु. भाकणे स.क्रि. (१) अगकथी करणु (२) वचन जे रूप में का शैड भग्वान अगियां रखणु (३) घुरणु, वेनती करणु. भाकीत न. अगकथी, आईदो, फाल, पेशि गोई.

भाकड वि. (१) पछड, खीरु न डींदड (गांड़) (२) फसुलु न डुंदड (जमीन) (३) निसतो. भाकडकथा स्त्री. (१) बक बक, लबि लबि, बेबणु (२) उपकथा, आडी कथा.

भाकर-री [सं] स्त्री. ढोढो.

भाग [सं] न. भागु-नसीबु.

भाग पु. थकु, थकावट.

भाग [सं] पु. (१) भागु, भाडो, हिंसो, पती, (इं) 'शेअर' (२) विरह, विरहासत (३) मक्सदु (४) अन्शु (५) बहिरो. भाग घेणे बहिरो-हिंसो वठणु, शरीकु थियणु. भाड पडणे मजिबूर करणु, मवाइणु. भागणे स.क्रि. वंडणु (हिसबनि में). भागधारक पु. भाईवारु, पतीदारु. भागनफा पु. वंडी, नफ़ा जो हिंसो, (इं) 'डिवीडंड'. भागभांडवल न. 'शेअर कडपीटल'. भागाकार पु. (१) वंड (२) वंड उपति. भागणारा वि. वंडींदडु. भागी, भागीदारी स्त्री. भाईवारी, पतीदारी. भागी, भागीदार, भागीलदार पु. भाईवारु, पतीदार.

भांग [सं] पु. सीधि. भांगटिळा पु. फणी फूकारो, चोटी फणी,

हारु सींगारु. भांगवळ, भांगोळी स्त्री. सीधि.

भांग पु. भांग, समुंड जी वीरि लहणु, भाङ, (इं) 'नीप् टाईड'.

भांग [सं] स्त्री. भंग (पिअण जी), गांजो. भांगेत तुळस स्त्री. बुरनि जे विच में सुठो शख्खु, खराबु गालिधुनि में का सुठी गालिह. भांगिष्ट, भांगी, भांग्या वि. भंगी, भंग पिअंदडु.

भागणे [सं] अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) दबिजणु, झुकणु (३) हीणो थियणु, शिशिदरु थियणु (४) पूराओ थियणु (५) पुजणु, कमु निकिरणु (६) सुखी थियणु. भागलीक, भागवटा स्त्री.पु. थकु, हीणाई.

भागणे [सं] स.क्रि. वंडणु, (हिसाबनि में) वंड करणु.

भागणे स.क्रि.अ.क्रि. (१) कपणु, हिंसा करणु (२) गाहु पटणु (३) भजणु, टुटणु.

भागलणे स.क्रि. रज कढणु.

भागविणे स.क्रि. (१) थकाइणु (२) कमिजोरु करणु (३) पूराओ करणु.

भांगा पु. बनी, खेतु, बनीअ जो टुकर-हिंसो.

भागिनेय [सं] पु. भाणेजो, भाणिजु. भागिनेयी स्त्री. भाणेजी.

भागूबाई स्त्री. भाजूकडु, कांडरु, नामडु.

भागेली पु. भाईवारु, पतीदार.

भाग्य [सं] न. (१) भागु, नसीबु (२) शानु शौकत.

भाग्यवान वि. भागवानु, भागियो.

भाग्य वि. वंडण जोगो.

भाचर [सं] स्त्री. बठी.

भाचा [सं.प्रा] पु. भाणेजो. भाची स्त्री. भाणेजी.

भाजणे [सं.प्रा] स.क्रि. (१) भुवणु, सेकणु, तज डियणु, पचाइणु (२) सताइणु (३) साइणु (४) लहसाइणु (५) भवणु, ज़रब करणु. भाजका-के वि. सेकियलु (अनु), पकलु, ततलु. भाजणी स्त्री. (१) भुवणी, भुव (२) चारि पंज दालियूं गडु करे सेके पीठलु अटो. भाजणूक स्त्री. सताइणु, ज़ुल्मु, पीइणु. भाजलेले न. लहसाइयल-मेकियल-भुगल शैड. भाजवट स्त्री. (१) बिजु छटण खां पहिरीं जमीन साइण जी क्रिया (२)

सादियल जमीन. भाजणा पु. भुगलु दाणो.

भाजणे [सं] स.क्रि. वंडणु, भाडा या हिंसा करणु, वाटणु.

भाजक वि. (१) वंडीदडु (२) छेवु (हिंसाब में).

भाजणी स्त्री. (१) भजिणी, वंड (२) विरहासत (३)

खारणु (४) मटणु (हिंसाब में). भाज्य न. (१) अन्सु

(२) वंडीदडु अंगु (३) वंडणी रकम, फांडिणी.

भाजन [सं] न. (१) बर्तनु (२) वंड.

भाजी स्त्री. भाजी. भाजीपाला पु. सायूं भाजियूं.

भाट [सं] पु. चारणु, भट्ट. वि. बकबक्यो, बोलिरु.

भाट स्त्री.न. विकिरु, रेदु, वीरि लहण या पाणी लहण खां

पोइ नदी-समुंड जी नजरि ईदड जमीन, लस. भाटले

न. (१) नाकबूली जमीन (२) कमंद जे फसुल लाइ

ठाहियल जमीन.

भाटी स्त्री. (१) बिली (२) विकिरु, लस, (इं) 'सडंड बडूक'.

भाड [सं] स्त्री. भाडि, भडुवत, पंहेजी जाल-भेण बियनि खे

बुरे कम लाइ डेई वरितलु पैसो. भाडखाऊ. वि.

भाडिखाऊ, भडुओ. भाड्या वि. भाडियो.

भाड [हिं] न. बठी (भुगि. भुवण जी).

भांड [सं] पु. मसिखिरो. वि. निरुलजो.

भांड [सं] न. भांडो, बर्तनु.

भांड, भांडखोर वि. झेडाकार.

भांडण [सं] न. (१) भंडणु, झेडो, झगिडो, तकिरारु (२)

भनणु. भांडणे स.क्रि. विडहणु, झगिडो करणु, लडणु.

भांडप्रतिभांडक [सं] पु. डे वठु, का शैड डेई उन जे बदिले में

बी शैड वठणु, अदल बदल.

भांडवल [सं.हिं] न. पूंजी, मूडी. भांडवलदार पु. पूंजीपती,

सरमाएदार. भांडवलशाही स्त्री. शाहूकारशाही.

भांडार न. भांडारु, भंडारु, खजानो, गोदामु, अंबारु, (इं)

'स्टोअर'. भांडारपाल पु. अंबारची, (इं) 'स्टोअर

कीपर'.

भांडिक पु. अबाबीलु (पखी), (इं) 'स्वडलो'.

भाडे न. भाडो, मसुवाइ, किरायो. भाडेकरी पु. मसुवाडी,

किरायेदार. भाडेपट्टा पु. इजारिपटो, पटो, 'लीज'.

भाडोत्री वि. (१) भाडियतु (२) पैसो वठी कमु कंदडु.

भाड्याने घेणे भाडणु.

भाडे [सं] न. (१) भांडो, बर्तनु (२) तोफ-ब. भाडे फुटणे

भांडो फुटणु, फाटु फुटणु, पोल पधिरा थियणु.

भात [सं.हिं] न. भाति, चांवर, सारियूं. पु. रघल चांवर.

भातकरी पु. चांवरनि जो पोख कंदडु हारी. भातजमीन

स्त्री. चांवरनि जे फसुल लाइ काराडूती जमीन.

भाततेण, भात्याण न. पलालु. भातवणी स्त्री. पेजु,

पेजी.

भांत [हिं] स्त्री. (१) रीति, तरीको, ढंगु (२) भांति, किस्मु,

तरह. भात भातचा वि. भांति भांति जा.

भातकुली-ले स्त्री.न. (१) बारनि जी रांदि जंहे में कूड कूड

में रघण पचाइण जो कमु कयो वेदो आहे (२) इन

रांदि जूं शयूं.

भाता [सं.प्रा.हिं] पु. (१) बथी, तीरकशु (२) (लोहार जी)

धंवणि, धवणि, धौणी, धमणि, धूधो.

भातुके, भातूक न. (१) शैड, टोलु (बारनि लाइ) (२)

मांझांदो (३) खाघो.

भादरणे स.क्रि. कूडणु (वार), ठेड्हो करणु, हजामत करणु,

लाख लाहिणु, कुतिरणु.

भादवा [सं] पु. बडो (महिनी). भाद्या वि. बडे में जावलु.

भादा, भाद्या वि. खसी कयलु (बैलु).

भाद्रपद [सं] पु. बडो महिनी.

भान [सं] न. (१) सुजगी, जाण, अहसासु (२) सुधि (३)

ध्यानु (४) यादि.

भान [सं] पु. सिजु.

भानगड [हिं] स्त्री. रोलो, म्झामिलो, झंझटु, रगिडो.

भानामती [सं] स्त्री. जादू टोणो, जादूगिरी.

भानु-नू [सं] पु. सिजु. भानुनंदन पु. (१) यमु (२) शनी (३)

कर्णु (४) सुग्रीवु. भानुवार पु. आरित्वार, आचर.

भांब-म [सं] स्त्री. सूंहं.

भांब [सं] न. भरमु.

भाबळा वि. बालो भालो, तमामु सादो.

भांबावणे [सं] अ.क्रि. भंभुलिजणु, भंभोलिजणु, मुंझणु,

हबकणु, वाडडो धी वणणु. भांब्या, भांबळ्या, भांबळ

वि. वेसरि खाघो, वाडडो, भरमी.

भाष स्त्री. वडो खूहु.

भाषटा-ट्या पु. ठगु, लुचु, फोरु, चोरु.

भाषा [सं] स्त्री. जाल.

भाष [सं.फा] पु. (१) बारु, बोझु (२) वजनु (३) मज्मूजो, भीड़ (४) जवाबदारी (५) अहमियत (६) सेना (७) दाबु (८) जेरिबारी (कानून में). भाषकस न.पु. बारिकशु, नोड़ी. भाषगस्त वि. जेरिबारि. भाषदस्त वि. वजनुदारु, वडो कीमती. भाषदस्ती स्त्री. बारानो, वजनु, अहमियत. भाषभूत वि. (१) गुरो, बारु थियलु (२) बेकारु. भाषवाहक वि. बारु खणंदहु-ढोईदहु. भाषिक पु. भरियतु, इमालु.

भाषणी स्त्री. मोहु, कशशि.

भाषणे अ.क्रि. मोहिजणु. स.क्रि. मुहणु, मोहिणु, वस में करणु.

भाषणे अ.क्रि. गुरो थियणु.

भाषत [सं] न. भाषतु. भारतीय वि. भारतिय, भारत जो.

भाषती [सं] स्त्री. (१) सरस्वती देवी (२) वाणी.

भाषा पु. भरी, हड़, मूड़ी.

भाषावणे अ.क्रि. (१) गुरो थियणु (२) मोहिजणु (३) सरीरु गुरो थियणु.

भाषी वि. (१) भारी, वजनुदारु (२) तमामु कीमती, उचो (३) बुलिवानु (४) बेहदि.

भाषुड न. (१) मगजखाऊ गाल्हि-हकीकत (२) मुसीबत, बला, विघ्नु (३) इल्जामु, कूडो (४) हिक किसम जो काव्यात्मक लोकनाटक.

भाषव [सं] पु. (१) शुक्र ग्रहु (२) परशुरामु (३) कुंभरु.

भाष्या [सं] स्त्री. पत्नी, जाल.

भाष [सं] स्त्री. भाले-तीर जो फारु.

भाष [सं] न. निरुडु, लालटु.

भाष स्त्री. कसमु.

भाषा पु. भालो, नेजो.

भाषा पु. नुवणणि, ढंगु, खीरु डुहण वक्ति गांडू जूं पोयूं टंगूं ब्रधण लाइ नोड़ी.

भाषू-भाषूक [सं] स्त्री. रिछु.

भाष पु. बहा, अधु, कीमत, मुलु. भाषवाड स्त्री. चड्हदि,

अधु वधणु.

भाष [सं] पु. (१) भावु, भावना (२) भगिती, सर्घा (३) मक्सदु (४) सुभाज, मन जी विरुती (५) जनमु, उत्पती (६) हालति (७) हस्ती, विजुडु (८) प्रेम, नेहुं (९) माणु, माणो (१०) मुराद, मतिलबु. भाषकंद पु. मनि कल्पना, दिली खयालु, (इं) 'सेन्टीमेंट'. भाषगर्भ, भाषगर्भित वि. लिकल मजनों-मतिलब वारो. भाषगीत न. गीत जो हिकु किस्मु. भाषप्रवृत्ति स्त्री. (इं) 'मूड'. भाषरूप वि. हूंदहु, हकीकी. भाषवाचक नाम न. इसु जाति (व्याकरण). भाषशुद्धी स्त्री. मन जी शुद्धी. भाषार्थ पु. ततु, तातिपर्जु, मतिलबु. भाषिक वि. सर्घालू भगुतु, जजिबाती. भाषित वि. खयाली. भाषुक वि. भगुतु, सर्घालू जजिबाती. न. भलाई. भाष्य वि. उपासना करण जोगो.

भाषजयी-जय [सं] स्त्री. भाजार्ई.

भाषंड न. भाज भेण, भाजुर.

भाषणे अ.क्रि. (१) भावणु, वणणु (२) भाइ पवणु. स.क्रि. (१) भाइणु, समुझणु (२) इछा करणु.

भाषन पु. आधारु, अझो.

भाषना [सं] स्त्री. (१) भावना, मन जो लाइ (२) कल्पना, खयालु (३) भगिती, सर्घा मनु (५) उमंगु (६) सुभाज (७) जजुबो. भाषनाप्रधान वि. जजुबाती. भाषनिक वि. भावना जो, जजुबाती.

भाषि, भाषी [सं] स्त्री. भाषी, आईदो, अगकधी. वि. अगिते हली थींदहु.

भाषीण स्त्री. (१) भगवान जे शेवा लाइ अर्पण थियल औरत. डिंसो 'देवदासी' (२) वेश्या.

भाषे अ. या.

भाष्य [सं] न. आईदो. वि. थी सघण जोगो, अगिते हली थी सघंदहु.

भाष [सं] स्त्री. (१) वचनु, वाइदो, कसमु (२) बोली, इकिरारु (३) भाषा, बोली (४) भाषणु. भाषण न. (१) गाल्हाइणु (२) भाषणु, व्याख्यान, तक्रीर. भाषा स्त्री. भाषा, बोली. भाषावार वि. भाषा मूजिबि,

भाषा जे लिहाजु खां थियलु. भाषाशास्त्र, भाषाविज्ञान
न. भाषा विग्यानु, (इं) 'लिंग्विस्टिक्', लिसानियात.
भाषांतर न. तर्जुमो, उल्थो, अनुवादु. भाषांतरित वि.
तर्जुमो कयलु-थियलु. भाषित वि. गाल्हायलु. न.
भाषणु, वचनु, जुमिलो. भाषी वि. गाल्हाईदडु.

भाष्य [सं] न. (१) टीका, समुझाणी (२) वचनु, कसमु (३)
शरदु. भाष्यकार पु. (१) शास्त्रनि जी समुझाणी डींदडु
पंडतु (२) शंकराचार्यु. भाष्यदान न. वचन डियणु,
वाइदो करणु.

भास [सं] पु. (१) भास, समुझ, खयालु (२) शकु, भमु,
गुमानु, वहमु (३) धुंघली झलक (४) हिकजहिडाई.
भासणे अ.क्रि. भासणु, महसूस थियणु, डिसण में
अचणु, भांणु. भासमान वि. (१) चिमिकंदडु (२)
महसूस धींदडु, नजुरि ईंदडु.

भास्कर [सं] पु. भास्कर, सिजु.

भास्वर [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदडु.

भाळ [सं] न. (१) निरुडु (२) भालु, भागु, नसीबु. भाळनेत्र
पु. शंकर.

भाळणे अ.क्रि. मुहणु, मोहितु थयणु, आशिकु थियणु, फिदा
थियणु.

भाळवण-णी-पत्र न.पु. सिफारशनामो.

भाळाभोळा वि. बालो भोलो, सादो.

भाळी स्त्री. (१) भरी (२) चपिडी (वैद्यक); भगल हडे लाइ
काठ जी पटी.

भिकार [सं] न. फकीरनि जो मेडाको, फकीर, बेखारी. वि.
कंगालु, घटि दर्जेजो, रदी, अदना, खसीसु.
भिकारचोट वि. बेखारी, फकीरु, कंगालु, ओछो, कीन
जहिडो, निकारु, कसीरकु. भिकारडा वि. (१) बेखारी
(२) कसीरकु, निकारु, तुछु, इकीरु. भिकारी पु.
बेखारी, फकीरु, कंगालु.

भिग न. (१) शीशो, कांचु (२) अखि जो बिलोरु, (इं)
'लेन्स'.

भिगरी स्त्री. फिरिणी, फिरमोटी.

भिगारणे स.क्रि. उछिलाइणु, फिटी करणु.

भिजकट, भिजका [सं.हिं] वि. थोरो आलो थियलु-पुसियलु.

भिजणूक स्त्री. भेज. भिजणे अ.क्रि. भिजणु, पुसणु,
आलो थियणु. भिजविणे स.क्रि. भिजाइणु, पुसाइणु,
आबोहणु, टेहणु. भिजत कांबळे न. इंधाइणु, इंधियलु
कमु. भिजाणा पु. भिजायलु दाणो (चणो वगेरह).

भिड, भिड [सं] न. टोली, मेडु.

भिडणे अ.क्रि. (१) भिडणु, मिलणु, गडिजणु (२) पडुचणु
(३) लगणु, चंबुइणु (४) विडहणु, कुश्टी खेडणु.
भिडविणे स.क्रि. (१) भिडाइणु, आमुहूं सामुहूं आणणु,
मिलाइणु (२) वेड्हाइणु, टकिराइणु (३) लपेटणु.

भिडस्त वि. लजारो.

भिडा [सं] स्त्री. इछा.

भिडी स्त्री. खांभाणी. डिसो 'गोफण'.

भिडू पु. भेची (संदि में).

भिणे [सं] अ.क्रि. डकणु, भउ थियणु, हीसिजणु.

भित-भित [सं] स्त्री. भिति. भितबंड, भिताड न. भिति
(बिना छिति जे).

भिते, भितळे न. उमाडी.

भित्तिपत्रक न. भिति ते चंबुडाइण जो इस्तहार जो पनो,
(इं) 'पोस्टर'.

भित्या, भित्रा वि. डकिणो, डिजिणो, कांइरु. भित्रेपणा पु.
कांइरता, डपु, बुजिदिली.

भिनणे [सं] अ.क्रि. अंदरि घिडणु, पेहणु, असरु करणु, जज्जु
थियणु.

भिन्न [सं] न. अणपूर (हिसाबनि में), (इं) 'फ्रिक्शन'.

भिन्नसंकलन-व्यकलन-गुणन-भाजन न. अणपूर जो
जोडु कट जर्ब ऐं वंड. भिन्न वर्गमूळ न. अणपूर जो
बियो मूलु. भिन्नपरिकर्म न. अणपूर जो बियो मूलु
कडणु.

भिन्न [सं] वि. (१) भिनु, बियो, निरालो (२) जुदा, धार
(३) वंडियलु (४) भगलु टुटलु. भिन्न
अंधकार-काळोख पु. गुधु. भिन्नता स्त्री. भेडु, जुदाई.

भिन्नावणे स.क्रि. ज़ोर सां हणणु.

भिरकांडा पु. (१) फेरी, चकरु, फिड्ती (२) अजायो
चकर-पंघु (३) फेरियूं पाइणु, फिरणु (४) गश्ती,
लहरो, भांउटी, चकरु. भिरकाविणे स.क्रि. उछिलणु,

जोर सां फिटी करणु, फहकाए हणणु.

भिरभिरि स्त्री. (१) भांउटी, चकरु (२) गुसे जी लहर, जोशु. भिरभिरि न. (कागज जी) फिरिणी. भिरि न. (१) मकडु (२) वलरु.

भिरि भिरि रंगाटु.

भिलावा, भिल्ल, भिल्लावा [प्रा] पु.न. भेलाओ (वणु ऐं संदसि फलु). डिंसो 'बिबवा, बिब्बा'.

भिल्ल [सं] पु. भीलु.

भिल्लावणे स.क्रि. भिजाइणु.

भिवई स्त्री. भिरुं.

भिववणे स.क्रि. डकाइणु, डेजारणु.

भिशी स्त्री. (१) वीसी (खाघे जी) (२) भीसी (पैसनि जी).

भिसे [सं.प्रा] न. बिहु (खाइण जो).

भिस्त स्त्री. (१) आधारु (२) मदारु, भरवसो.

भिस्ती [फा] पु. बिहिस्ती, पाणी दोईदडु.

भिक्षा [सं] स्त्री. बीख, पिन. भिक्षार्थी वि. बीख घुरंदडु, बेखारी. भिक्षेकरी पु. बेखारी, फकीरु.

भिक्षु-भू [सं] पु. सन्यासी, बुधि धर्म जो सन्यासी.

भिक्षुक [सं] पु. (१) पुरोहितु, ब्राह्मणु (२) बेखारी (३) सिराघु-यग्यु वगेरह कराए डखिणा वठी पंहिंजो पेटु पालींदडु ब्राह्मणु. भिक्षुकी स्त्री. ब्राह्मण जो कमु-धंधो.

भी [सं] स्त्री. भज, डपु.

भीक [सं] स्त्री. (१) बीख (२) कमी, घटिताई. भीक घालणे लिहाजु करणु, मजणु. भीक न घालणे परिवाह न करणु, न बुधणु. भीक मागणे पीनणु, बीख घुरणु. भीक घालणे गरीबी अचणु, खुटणु. भिकेचे डोहाळे बदि इखलाकु थियणु, खरी खराबु थियणु. भिकबाळी, बिगबाळी वालो (मर्दनि जे कन जो). भिकणे न. बीख, फकीरी, गरीबी.

भीड स्त्री. (१) भीड़, गर्दी (२) कमी, अणाठ.

भीड [सं] स्त्री. (१) आदरु, लिहाजु, मुरवत (३) लज (३) डपु (४) वसीलो, वजणु, जोरु बारु, हलंदी. भीड खर्चणे जोरु हलाइणु, पंहिंजी हलंदीअ जो उपयोग करणु. भीड घालणे जोरु अणणु (बिए कंहिं शख्स ते). भीड चेपणे डपु लहणु. भीड घरणे (कंहिं खां) डकणु,

दडके में हुअणु, लज करणु. भिडेला गुंतणे चयो न मोटाइणु. भिडेचा वि. पूजि, मानवारो, हलंदीअ वारो. भीडभाड स्त्री. परिवाह, लिहाजु, डपु. भीडस्त, भिडस्त-थ वि. लजारो, लिहाजु वारो.

भीति, भीती [सं] स्त्री. (१) भज, डपु, दहशत (२) अंदेशो, शकु. भीत वि. डिनलु.

भीम [सं] पु. (१) भीमु (२) बडोको, थुल्हो मतारो शख्सु (३) हनूमानु.

भीरु, भीरु [सं] वि. डकिणो, डिनलु.

भीरु [सं] स्त्री. माई, अंगत.

भील पु. भीलु.

भीषण [सं] वि. भयानकु, खीफनाकु.

भीष्म [सं] पु. (१) पांडवनि जो डाडो मीष्म (२) बहादुरु, जोधो.

भुई स्त्री. (१) भुंइ, जमीन, भूमी (२) सतहु, पट. भुईचा लहान वि. डेंडो, बिदिरो. भुईकोट पु. मैदान जो किल्लो-कोट. भुईछत्री स्त्री. खुंभी, भुंइफोडु. भुईमूग पु. बोहीमुड, मुडेर. भुईरिंगणी स्त्री. पटपेरुं (वनस्पती). भुईसपाटी स्त्री. जमीन जो सतहु, पट. भुईसरपट (वाढणारा) वि. पट ते उभिरंदडु (वनस्पती).

भुकटा, भुकटी पु.स्त्री. भुको, चूरो, बूरो, भोरि.

भुक्कट-ड वि. (१) बुखायलु, बोखिड, बुखियो (२) खसीसु, निकामो, कीन जहिडो (३) सुजी (जमीन).

भुकण न. कुतो. भुकणे स.क्रि. भौकणु.

भुका, भुकेला वि. डिंसो 'भूक' में.

भुक्त [सं] वि. भोगियलु, वापिरायलु, खाघलु.

भुक्ती [सं] स्त्री. भुगति, भोजनु, खाघो.

भुगराळा, भुगा [सं] पु. भोरि, चूरो.

भुंगा [सं] पु. भिरंगु, भंजुरु, भौर.

भुंगेरा पु. टिडिणु.

भुज [सं] पु. (१) भुजु, बांहं, डौरो (२) हथु (३) टिकुंडे जो हिकु पासो (४) वकडु. भुज्या स्त्री. धनुष जी डोरि. डिंसो 'ज्या'—३. भुजप्रतिभुज पु. चौकुंडे जा आमुहं सामुहं वारा व पासो.

भुजंग [सं] पु. नांगु, कारीहर.

भुजणे स.क्रि. भुजणु.

भुजा [सं] स्त्री. भुजु, भुजा, बांहें.

भुडा [हिं] पु. भुटो, मकाई संगु.

भुडा वि. (१) बुसो, नंगो, उघाडो (२) ठेड्हो, मोडो, रे सिडो (जानिवरु) सखिणो. भुंही गाय स्त्री. (१) रे सिडी गांइ (२) गरीबु शाखु.

भुताटकी स्त्री. जादू टोणो, इसरारु. भुताटणे-भुतारणे अ.क्रि.

भूतारिजणु, भूताइजणु, भूतु लगणु. भूतावळ स्त्री. जिननि भूतनि जो मेडाको.

भुपकार, भुभुःकार पु. बांदरनि जूं रडियूं-चीखूं.

भुभुक्षा [सं] स्त्री. बुख. भुभुक्षित वि. बुखायलु.

भुमका-की स्त्री. अफिवाहु, हुलु.

भुय [सं] स्त्री. भूमी, जमीन. भुयार न. सुरिंध, बुहिरो, तहखानो, गार. भुयारी वि. जमीन हेठि, जेरि जमीन.

भुरकट वि. भूरो.

भुरकण न. (१) झीहं जी गजगोडि (२) गजगोडि, चीख, रडि. भुरकणे स.क्रि. (१) गजगोडि करणु (२) सुरकी भरणु. भुरका पु. (१) सुरको (२) सूटो, कशु (बीडीअ जो).

भुरका वि. (१) भूरो, अछो (२) मेरेरो, मेरांझडो (३) भोरू.

भुरकट-ड वि. (१) भूरो (२) मेरांझडो (३) वीरानु जमीन. भुरकाड न. नाकबूली-खुशकु जमीन.

भुरका पु. सुरकी.

भुरटा चोर पु. सन्हो चोरु, हथ छुहो, हथ छोहो, शैड लमाए भजी वेंदडु.

भुरदंड पु. तांवणु, चटी.

भुरळ स्त्री. भुलाओ, मोहु, रेच, रेब. न. छिडा बादल.

भुरळणे अ.क्रि. (१) बादल छिडा थी वजणु (२) बर्साति बंदि थियणु (३) मोहितु थियणु, आशिकु थियणु, फासणु. भुरळ घालणे मोहिणु, फासाइणु, बिबलाइणु, रेचणु.

भुरळणे स.क्रि. (१) ओजारु विझी टुंगु वडो करणु (२) अखर वडा-धुल्हा करणु.

भुरा वि. भूरो.

भुलणे [सं] अ.क्रि. (१) भुलणु, भंभुलिजणु (२) मोहितु थियणु, पाणु विसिरणु, सुधि वजणु. भुलवण स्त्री. भुल्कार, मोहिण जी क्रिया, मोहितु थियण जी हालति. भुलवणा वि. मोहींदडु. भुलविणे स.क्रि. (१) मोहिणु (२) रम्जुनि सां फासाइणु, वस में करणु. भुलावणी स्त्री. भंभुलिजणु-मुंझण जी हालति, ठगी. भुली स्त्री. बे सुरती, मोहु, भ्रमु.

भुवई स्त्री. भिरुं, पलकु.

भुवन [सं] न. (१) संसार, दुनिया, जगु, लोक (२) घर (३) शहर (४) जगह, हंघु (५) पाणी.

भुशी, भुंशी स्त्री. तुहु, तुही.

भुसकटा, भुसकुरा पु. तुहु, बुहु, भूसो.

भुसभुशीत वि. भुरणो, टाकुओं, अणभो.

भुसा [सं] पु. बूसो, तुहु, बुहु, भूसो, बूरो. भुसार न. अनाज जो वापारु, अनु. भुसारी पु. अनाज जो वापारी, अन पिड्यो.

भुसारचे, भुसाळणे अ.क्रि. रोटी खाइणु.

भुळभुळीत वि. खुशकु, भुरणो.

भू वि. धींदडु, कंहिं मां पैदा थियलु.

भू [सं] स्त्री. भू, भूमी, धरती, पिरखी. भूकंप पु. भूकंपु, जलजिलो. भूगणित न. जमीन माप जो शास्त्र, भू विद्या, (इं) 'जिऑडिसी'. भूगर्भ न. धरतीअ जो अंदिरियों तहु. भूगर्भवास पु. गुफा-गार वगेरह में रहणु. भूगर्भशास्त्र न. भू विद्या, धरतीअ जे अंदिरियों हिसे जो अभ्यासु कंदडु शास्त्र, (इं) 'जिऑलॉजी'. भूगोल पु. धरती रूपी गोलु, जाग्राफी. भूचर वि. जमीन ते फिरंदडु-रहंदडु (साहवारो). भूचुंबकत्व न. धरतीअ जी कशशि. भूजलचर पु. जलयलवासी. भूतल-ळ न. धरतीअ जो सतहु, पिरखी. भूतल विद्या स्त्री. पिरखीअ जे सतहु जी विद्या. भूतारण न. जमीन गिरवी रखणु. भूतैल न. धरतीअ मां निकिरंदडु तेलु, (इं) 'पेट्रोलिअम'. भूदेव पु. ब्राह्मण. भूधर पु. (१) पहाडु (२) नांगु (३) राजा. भूधारक पु. जमीन धारणु कंदडु, पंहिंजी जमीन वारो. भूपती पु. भूप, भूपतु, राजा. भूपृष्ठ न. धरतीअ जो सतहु, पटु. भूमंडल न.

पिर्खी रूपी गोलु. भूमध्य समुद्र न. भूँ विचु समुंड.
भूमध्यवृत्त न. खतुस्तवा. भूमापक पु. जिरेबिक्शु,
सरवेरु, (इं) 'सर्वेअर्'. भूमिती स्त्री. जमीन मापण
जो शास्त्र, जामेट्री. भूरूह पु. वणु, वनस्पती. भूलोक
पु. इहलोकु, पिर्खी. भूविज्ञान न. भू विद्या, (इं)
'जिऑलॉजी'. भूशलाका, भूशीर स्त्री.न. रासि,
मथाहरु, समुंड अंदरि वियल जमीन जी कुंड या
टुकरु, (इं) 'केप', 'हेडलंड'. भूस्तरशास्त्र न. भू
विद्या, 'जिऑलॉजी'.

भूक [सं.प्रा] स्त्री. (१) बुख (२) इछा, वासना. भूक मारणे
बुख मारणु. भुके मरणे बुख मरणु. भुकेचा कोवळा वि.
बुख न सही सधंदडु. भुकाळू वि. बोखंडू, बुखियो.
भूकेकंगाल वि. बेहदि गरीबु. भुकेला वि. बुखायलु,
बुखियो. भूकबळी पु. बुख मुओ.

भूजपत्र [सं] न. भोजपत्र.

भूत [सं] वि. थी वियलु, गुजिरियलु, माजी. भूतकाळ पु.
जमानु माजी, माजी. भूतकालवाचक धातूसाधित इसु
मफळलु (ग्रामर में). भूतपूर्व वि. माजीअ जो, अगूणो.
भूतलक्षी वि. गुजिरियल सां लगंदडु, (इं)
'रिट्रॉस्पेक्टिव्'.

भूत [सं] न. (१) भूत, जिनु (२) उहे मूलु तत जिनि मां
जानिदारि या बेजानि सिरिष्टीअ जी रचना थी आहे
(पिर्खी, पाणी, तेज, हवा या आकासु) (३) प्राणी,
साहवारो. भूतजात न. सभु जीव-साहवारा. भूतत्रय न.
पृथ्वी आबु ऐं तेजु. भूतदया स्त्री. साहवारनि ते दया
करणु. भूतपीडा-बाधा स्त्री. लगिता, जिनु लगणु,
लगति. भुताटकी स्त्री. जादूगिरी, जादू टोणो.
भुताटक्या पु. भोपो. भूतांत पु. कालु, यमु. भूतात्मा
पु. सरीरु, देहि, आत्मा. भुतारा, भुतेरा पु. भूतारी,
झाड विशंदडु, जिनु कढंदडु. भुतावळ-वळी स्त्री.
भूतनि जो मजमूओ-मेडु. भूतेबेते न. भूत प्रेत वगेरह,
जिन भूत.

भूपाळी स्त्री. असुर जो गाडण जो हिक रागु.

भूमि-मी [सं] स्त्री. (१) भूमी, पिर्खी (२) बुनियादु, मूल
आधार. भूमिका स्त्री. (१) धरतीअ जो सतहु (२)

नाटक में वेसु, पार्टु (३) आधार (४) भूमिका, (इं)
'प्रिफेस्'. भूमिगत वि. (१) जमीन में पूरियलु (२)
लिकलु, गाडु थियलु. भूमिजा स्त्री. सीता. भूमितल
न. धरतीअ जो सतहु. भूमिशाही वि. पट ते उभिरंदड
(वनस्पती). भूमिहीन वि. जमीन खां महूरुमु.

भूय: [सं] क्रि.वि. वरी वरी, हर हर.

भूर्ज [सं] पु. भोजु (वणु). भूर्जपत्र न. भोजपत्र.

भूल स्त्री. (१) बेहोशी (२) बेहोशु करण जी दवा,
'क्लोरोफार्म' (३) भुल, चुक, विसारणु.

भूषण [सं] न. (१) भूषणु, ठाहु सींगारु (२) गहिणो, जेवर.
भूषविणे स.क्रि. सींगारणु, सजाइणु, सुहिणो बणाइणु.
भूषित वि. सींगारियलु, सजायलु.

भूस [सं] न. भूसो, बूसो, तुहु.

भृकुटी [सं] स्त्री. भिरकुटी, भिरुं.

भृंग [सं] पु. भिरंगु, भौरु, भंजुरु. भृंगराज पु. भंगिरो,
बंखिरी (बूटी). डिसो 'माका'.

भृति-त्या [सं] स्त्री. मजूरी, पघारु, भाडो.

भे न. भज, डपु. भेकड वि. डकिणो, कांडरु.

भेक [सं] न. डेडरु.

भेकणे अ.क्रि. जोर सां रुअणु.

भेग स्त्री. डार, चीर, फोटि.

भेट स्त्री. (१) मुलाकात, गडिजाणी (२) भेटा, नजिरानो,
सूखिडी (३) भाकुरु. भेट नोंद पुस्तक न. मुलाकियुनि
जो किताबु, (इं) 'विजिट बुक्'. भेटणे अ.क्रि. (१)
गडिजणु, मिलणु, मुलाकात करणु, भाकुरु पाडणु
(२) हासलु थियणु, मिलणु. भेटविणे स.क्रि. (१)
मिलाइणु, मुलाकात कराइणु (२) भाकुरु पाराइणु.

भेड न. भज, डपु. वि. डकिणो, कांडरु. भेडसावणे स.क्रि.
डकाइणु, डेजारणु, धम्की डियणु. भेडसावणे न.
ओणू, ओडो. डिसो 'बुजगावणे'.

भेंडा पु. मिटीअ जी कची सिर.

भेंडा पु. कमरि, चेल्ह.

भेंडी स्त्री. भीडी.

भेंडोळा, भेंडोळे पु.न. गोलो, गोदो, वेड्हो.

भेण न. भज, डपु.

भेणीस [सं] स्त्री. भेण.

भेत [सं] न. फार, फाक, टुकर.

भेद [सं] पु. (१) भेद, फरक, तफावत (२) जुदाई, धार
धियण जी क्रिया (३) चीर, डार (४) गुस्त, राजु
(५) अणवणति, निफाकु. भेदअर्थ, भेदार्थ पु. बियो
मक्सदु-मतिलबु. भेदभाव पु. भेदभाउ, पराओ
समुझण जी भावना. भेदक वि. (१) भवंदहु (२)
नासु कंदहु (३) जुदा कंदहु. भेदणे स.क्रि. (१) मजणु
(२) जुदा करणु (३) फरकु करणु. भेदन न. जुदा
करण जी क्रिया. भेदाभेद पु. भेदभाउ, जुदाई, बियाई.
भेदित वि. जुदा कयलु. भेदी, भेद्या पु. भेदी, गुस्तु
जाणंदहु, फितूरी, जासूस. भेद्य वि. भेदिय, हंघाडतो,
संघाडतो, जुदा करण-भजण जोगो.

भेदह वि. डकिो, बुजदिलि.

भेदरणे अ.क्रि. डकणु, डिजणु, मुंझणु. भेदरट वि. डकिणो,
बुजदिलि.

भेदवणे स.क्रि. टां टां करणु (डेडर).

भेर स्त्री. बेरि, बेरनि जो वणु.

भेर, भेरी [सं] स्त्री. भेरि, वडो नगारो.

भेल, भेली स्त्री. भेली, दिमी (गुड जी), गुड जो गुंदो.

भेष, भेष [सं] पु. वेसु, पोशाक.

भेषज [सं] न. दवा.

भेसळ स्त्री. मिलावट, खोटि. वि. मिलावटी, गडियलु.

भेसूर वि. भवाडतो, भायनकु.

भेळ स्त्री. भेल, मिलावत, मुठ, गडियल शयू.

भोई स्त्री. जमीन, पट्ट. डिंसो 'भुई'.

भोई पु. कहारु, डोली खणंदहु.

भोक न. टुंगु, सोराखु, खालु. भोकणे स.क्रि. टुंगु करणु,
टुंबणु.

भौक पु. भौक (कुते जी), चीख. भोकणी स्त्री. भौक,
भौकणु, रडचूं करणु.

भोकर स्त्री. गेदूडी (वणु), गेदूडो. भोकरी स्त्री. गेदूडी.

भोकसा-से पु.न. टुंगु, बिरु.

भोकाड, भौकाड न. खुलियलु वातु-बूथु (रुअण वक्ति).

भोकाड पसरणे ज़ोर ज़ोर सां रुअणु.

भोक्ता [सं] वि. (१) भोगीदहु, उपभोगु वठंदहु (२)
अनुभज वठंदहु (३) खाइण पिअण जो शौक्रीनु (४)
शायकु, शैदाई, चाहींदहु (५) जाणू (६) कोडियो.

भोग [सं] पु. (१) भोगु, भोगणु, सुख-दुख जो अनुभज (२)
इस्तिअमालु (३) देवता अगियां लग्नयलु भोगु (४)
नसीबु (५) तकिलीफ. भोगवटा पु. (१) इस्तिअमालु
(२) कब्जो, दखलु, (इं) 'ऑक्यूपन्सी'. भोगवटादार
पु. कब्जेदारु, (इं) 'ऑक्यूपंट'. भोगविलास पु.
भोगविलासु. भोगक्षम न. सरीरु. वि. भोगण जोगो.
भोगासक्ती स्त्री. नफसानियत. भोगी वि. भोगी,
अयाशु. भोगणे स.क्रि. (१) भोगणु (२) वापुराइणु
(३) लोडणु.

भोग न. टुंगु. वि. बे अकुलु.

भोगळ स्त्री. तूतारी.

भोगळ-ळा वि. (१) ढिलो (२) पोरो (३) छसो, चरबट्ट,
अनाडी (४) उघाडो.

भोगा पु. घुधू (कारखाने जो).

भोज [सं] न. (१) आनंदु, खुशी (२) प्रेमु, शौकु (३)
भोजनु (४) वडाई, अहमियत.

भोजन [सं] न. भोजनु, मानी. भोजनभाऊ पु. खाधे जो
खोबिलो. भोजनीय वि. खाइण जोगो. भोजिणे स.क्रि.
मानी खाराइणु, भोजनु कराइणु. भोज्य वि. खाइण
जोगो (शैड-अनु-खाधो). न. खाधो.

भोट वि. चरबट्ट.

भोंडा वि. (१) बुडो (२) सुजो, बुसो.

भोंदू वि. ढोंगी, पाखंडी, लुचो.

भोपळा पु. (१) कदू, एरांओ, पेठो (२) थुल्हो ऐं फेफो शखसु
(३) बुडी. आदपाव भोपळा आणि अडीच शेर तेल
कसीरे जी कुती, टके जा खाए टुकर.

भोबडा वि. भुडो.

भो भो क्रि.वि. भौं भौं करे. पु. कुतो.

भोम, भोमाड न. कुवाकिरि, किउलियुनि जो घर-दंडो, (इं)
'अइंट हिल्'.

भोब, भोबंड-डी स्त्री. भाउंटी, भांवाटी, चकरु, फेरी-रो.

भोवणे अ.क्रि. (१) भाउंटी अचणु, चकरु अचणु (२)

भोगणु, लोड़णु (३) गोलु फिरणु.
 भोवती, भोवताला कि.वि. चौधारी, चौगरदि.
 भोवनी स्त्री. (१) बुहिणी (२) शुरूआत (३) सगुणु.
 भोवरा [सं] पु. भौर, भँउर.
 भोवरा पु. (१) लादू (२) कुनु. भोवन्थात सापडणे मुसीबत में फासणु. भोवरकडी स्त्री. भंवरकली, (इं) 'सेविवल'. भोवरजाली स्त्री. लादूँ जी डोरि.
 भोवळ स्त्री. भांवाटी, चकरु, फेरी, भौरी.
 भोवाडा पु. (१) चकरु, फेरो (२) फज़ीहत, बेड़ज़ती (३) सांगु.
 भोसकणे स.क्रि. टुंबणु, हणणु, अंदरि विज्ञणु (चाकू वगेरह).
 भोसडी [सं] स्त्री. चुडु.
 भोळा पु. शंकरु. वि. (१) बालो बोलो, सादो (२) मूर्खु, डाहिरी.
 भौतिक [सं] न. पंजनिमहाभूतनि जो ठहियलु सरीरु (डिसो 'भूत'-२. वि. (१) पंजनि महाभूतनि बाबति (२) साहवारनि बाबति, जग बाबति, दुनियवी, जिस्मानी, बदनी, मादी. भौतिकता स्त्री. जिस्मानियत, मादियात. भौतिकी स्त्री. इल्मु तब्दी, (इं) 'फिज़िक्स'.
 भौम [सं] पु. मंगलु ग्रहु. भौमवार पु. मंगलु (वारु-डीहं).
 भौम [सं] वि. भूमीअ बाबति, धरतीअ बाबति. भौमिक वि. धरती-पिर्खीअ जो, हिन लोक जो.
 भ्या न. भज, डपु. भ्याह वि. डकिणो, कांडरु.
 भतार पु. भतारु, पती.
 भम [सं] पु. (१) भमु भरमु (२) फिरणु, फेरी (३) वहमु, शकु (४) मन जो मूँझारो (५) गलतिफहमी. भमरस पु. (१) मोहु (२) शराबु. भमहत वि. भम में पियलु. भमज्ञान न. गलतिफहमी. भमिष्ट वि. भर्मी, मुंक्षियलु, सौदाई, चरबडु.
 भमण [सं] न. (१) फिरणु (२) घुमणु फिरणु (३) भिटिकणु, रुलणु. भमणे अ.क्रि. (१) भमणु, भुणणु,

भमणु, भिटिकणु (२) गोलु फिरणु (३) भिरमणु, गुमराहु थियणु, रस्तो भुलिजी पवणु. भमता वि. भिटिकंदडु, रोलाकु. भमंती स्त्री. फिरणु, घुमणु.
 भमर [सं] पु. (१) भौर, भंउर (२) भौरी (वारनि जी).
 भमर कीट पु. डेंभू.
 भंश [सं] पु. (१) ज़िवालियत, नासु (२) मूँझारो, चरियाङ्ग (३) पछो निकिरणु, गीहाणि निकिरणु. भंसणे अ.क्रि. भष्टु थियणु, किरणु, नासु थियणु. स.क्रि. भर्माङ्गणु, मुंझाङ्गणु, भंभुलाङ्गणु, केराङ्गणु.
 भष्ट [सं] वि. भुगलु, रघलु.
 भष्ट [सं] वि. (१) भष्टु, किरियलु, पलीतु थियलु (२) बदिचलि (३) रुश्वत वठंदडु. भष्टाचार पु. (१) नापाकाई, किनाई, पलीताई (२) रुश्वतखोरी. भष्टविणे स.क्रि. भष्ट करणु, आउटो करणु.
 भ्रांत [सं] वि. (१) चुक कयलु (२) मुंक्षियलु, शक में पियलु (३) फेरो पातलु, गोलु फिरियलु. भ्रांति-ती स्त्री. (१) भमु, वहमु (२) अग्यानु (३) गलतिफहमी (४) मूँझारो (५) शकु (६) चुक. भ्रांतिखोर वि. शकी. भ्रांतिष्ट, भ्रांत्या वि. शकी, वहमी, सदाई चुक कंदडु.
 भ्राता [सं] पु. भाउ. भ्रातृजाया स्त्री. भाजाई. भ्रातृव्य पु. भाइटियो.
 भ्रामक [सं] वि. मूँझारे में विभंदडु, शकु पैदा कंदडु (२) ठगु. न. चक्मकु. भ्रामक शोभा स्त्री. चश्मबंदी, मंडु, (इं) 'ग्लडमर'.
 भ्रकुटी स्त्री. भिरुं.
 भू [सं] स्त्री. भिरुं.
 भूण [सं] पु. (१) गभु, गर्भु (२) गर्भवारो बारु. भूणशास्त्र न. (इं) 'एम्ब्रिओलॉजी'. भूणहत्या स्त्री. गर जी हचा, गर्भु केराङ्गणु. भूणहत्यारा वि. गभ जी हचा कंदडु.

म

म मराठी वर्णमाला जो पंजवीहों हर्फु सहीह.

म ॥ (संक्षेप) मज्जकूर.

मळ वि. (१) कोमलु, कूंअरो, नरमु (२) लसो (३) शांति.

मकबरा [अ] पु. मकबिरो.

मकर [सं] पु. (१) मंगरु, वाघू, मांगरुमछु (२) मकर रासि.

मकरध्वज पु. मदन, कामदेव. मकरवृत्त न. मकरि धेरो, जदी धेरो. मकरसंक्रांत स्त्री. सिजु मकर रासि में अचण जो डीहूं, उतराङ्ग जी शुरूआत, तिरमूरी, मकर संक्रांति.

मकर [अ] न. मिखिर, ढोंगु, दगा, ठगी.

मकरंद [सं] पु. (१) गुलनि जो रसु (२) सुगंधि.

मका, मकई पु. स्त्री. मकाई. मकाणा पु. (१) मकाईअ जो दाणो (२) डोडो, कमल गुल जो बिजु.

मकाण-न [अ] न. मकानु, घर.

मक्ता [अ] पु. मकात्तो, ठीको, (इं) 'कांट्रैक्ट'. मक्तेदार पु. मकातेदार; ठीकेदार, पटेदार. मक्तेदारी स्त्री. मकातेदारी, ठीकेदारी, हिकहटी.

मख [सं] पु. यगु.

मखमल [फा] स्त्री. मखमलु, बखिमलु. मखमली वि. बखिमली.

मखर न. शालरि या रेशिमी कपिडा वगेरह टंगे सजायल जगह.

मखलाशी [अ] स्त्री. (१) मंजूरी (२) फैसिलो (३) टीका, समुझाणी (४) सनद.

मखी, मख्खी [सं] स्त्री. (१) निशानो (२) मखि (३) खूबी, राजु, लिकलु मतिलबु (४) रीति, अटिकल.

मख्ख वि. सिमिणो, अंदर जो कारो.

मग क्रि.वि. पोड़, तंहिं ते.

मगज [फा] पु. (१) मगजु, गभु, गुरु (२) ततु (३) अणी.

मगण [सं] न. महिमा.

मगन [सं] वि. (१) मगनु (२) खुशि.

मगर [सं] पु. मंगरु, मांगरुमछु, वाघू.

मगरी स्त्री. (१) मदियानु (२) बारे में बूटनि जी कतार (३) बंदु.

मगरूर [अ] वि. मगरूर.

मंगल [सं] न. (१) कल्याण, भागु (२) शुभु कार्जु (३) सुठे सुगुण. पु. मंगलु ग्रहु. वि. शुभु, भागुवारो, सुगुणिआतो. मंगलकार्य न. मंगलु कार्जु, कारिजु मंगलु, -शादी-जणियो वगेरह. मंगलजननी स्त्री. पिरखी. मंगलदायक वि. शुभुदाइकु. मंगलवाद्य न. शुभु साजु. मंगलवार पु. मंगलवार. मंगल(ळ)सूत्र न. मंगलसूतर, सुहागु जे निशानीअ जो कारनि मणियनि जो हारु (औरत लाइ). मंगलाचरण न. मंगलाचरण, कम जी शुरूआत, शुरूआति में कयल ईश्वर जी साराह. मंगलाष्टक न. (शादी-जणिये जे मोक्प ते) आसीस जा श्लोक.

मंगळ [सं] पु. मंगलु ग्रहु.

मंगळ [सं] न. कम जे शुरूआत में कहिं देवता जी कयल साराह, सारह जो गीतु. मंगळमूर्ती पु. गणेश. मंगळवार पु. मंगलवार, अडारो. मंगळसूत्र न. सुहागु जे निशानीअ जो कारनि मणियनि जो हारु, मंगलसूतर.

मंगळणे स.क्रि. (१) ठगुणु, गोही डियणु (२) वसि करणु (३) भोगणु.

मंगूस न. नोर.

मग्न स्त्री. 'मॅग्नेशियम' धातु.

मग्न वि. बुडलु, मगनु, मगलू. मग्नता स्त्री. मग्नली, लंज.

मघवा [सं] पु. इंदु.

मघा, मघाशी क्रि.वि. (१) हाणे (२) अगाणो, धोरी देरि अगु.

मंच, मंचक [सं] पु. (१) पलंगु, खट (२) मंचु (३) मंजो.

मचणे अ.क्रि. मचणु, मस्ती करणु, विड्ढणु.

मचमचीत वि. बेसवादी, निसतो.

मचविणे स.क्रि. मचाडणु.

मचूळ वि. फिको, बे सवादी, लिसो.

मच्छ [सं] पु. मछु, मछी. मच्छीमार पु. मछीमारु, मुहाणो, माछी. मच्छीमारी व्यवसाय पु. मछीमारीअ जो पेशो, खाटिको धंधो.

मच्छर [सं] न.पु. मछरु. मच्छरदाणी स्त्री. मछरदाणी.

मज स.ना. मूखे, मुंझिजे.

मजकूर [अ] पु. (१) मजकूर (२) हकीकत, गाल्हि (३) बयानु (४) क्रीमत, हिसाबु (५) उपाउ, तजिवीज (६) वीचार, सलाह वि. मये जाणायलु-लिखियलु.

मजगतीं [सं] क्रि.वि. विच में, दरिमियानि. वि. विचों.

मंजन [सं] न. (१) मंजनु, डंद साफु करण जो चूरणु (२) शैड मलण जो साधनु.

मजबूत [अ] वि. मज्जिबूत.

मंजरी, मंजिरी [सं] स्त्री. गुलनि जो छुगो (तुलिसीअ जो), बूरु.

मंजल [अ] स्त्री. (१) मंजल (२) मंजलगाहु (३) सजो डींहुं हलंदे कयलु सफरु (४) पाणो.

मंजला [अ] पु. (१) माडि, मंजल (इमारत जी) (२) तहु, पत, पदों.

मंजा [फा] स्त्री. (१) मंजो (२) सवादु (३) अलोली. मंजेदार वि. मंजेदारु.

मंजिष्ठा-ठा न.स्त्री. मनुठ (वनस्पती), फरह.

मंजु [सं] वि. (१) सुहिणो, मोहिणो (२) मिठो.

मंजुल-ळ [सं] वि. मिठो, मधुरु, शीरीनु.

मंजुषा, मंजूषा [सं] स्त्री. पेती.

मंजूर [फा] पु. मंजूरु. मंजुरी स्त्री. मंजूरी, कमिअत.

मंजूर [अ] वि. मंजूरु. मंजुरी स्त्री. मंजूरी, मोकल, इजाजत.

मंज्जन [सं] न. (१) टुबी (२) सनानु.

मंज्जा [सं] स्त्री. (१) मिग, मिगु, मिखु, मगजु (२) चरबी, मगजु (३) गुरु, सतु. मंज्जातंतू पु. नस, तंतू, (इं) 'नरव'. मंज्जा विज्ञान न. (इं) 'न्यूरोलॉजी'.

मंज्जाव पु. रोक, झल, मन्अ.

मटकणे, मटकाविणे स.क्रि. (१) गिरिकाडणु, हडपु करणु (२) झपो हणी पकिडणु.

मटकन, मटदिशी क्रि.वि. (१) यकिदम, फौरन (२) माठि करे.

मटका पु. मटिको (जूआ).

मटका पु. कमरि.

मटकी [सं] स्त्री. मुडनि जहिडो हिकु अनु.

मटार पु. मटरु.

मठ पु. डिसो 'मटकी'.

मठ [सं] पु. (१) मड्ही (२) मठु, साधुनि जे रहण जो आस्थानु (३) टिकाणो.

मठ, मठ [सं] वि. मोगो, मोगो, मटरु.

मठारणे [सं] स.क्रि. (१) लाडु कोडु करणु, चुमणु चटणु (२) मनु फेराडणु. अ.क्रि. फट जो अंगूरजणु, फट भरिजणु.

मठ्ठा पु. (डहीअ जो) मठो.

मठ्या वि. मोगो, सुस्तु, टोटी.

मड, मडे न. (१) मडहु, लाशु (२) तकिलीफ डींदहु शख्सु.

मंड [सं] पु. (१) पेजी, पेज (२) शैड जो सतु.

मंड [सं] वि. (१) निठरु, हठी (२) मुडो.

मंडई [सं] स्त्री. (भाजियुनि जी) मंडी, मार्केटु.

मंडकी-के [सं] स्त्री.न. मटिको, मटु.

मंडण-न [सं] न. (१) सूंह, शोभा, सींगारु (२) गहिणो (३) सिधि करणु.

मंडप [सं] पु. मांडो, शामियानो. मंडपी स्त्री. मंडिणी.

मंडम, मंडम [इं] स्त्री. मंडम.

मंडल-ळ [सं] न. (१) मंडलु, गोलु, घेरो (२) चंडु (३) देसु, मुल्कु (४) सिज-चंड जो घेरो (५) सभा, मंडिली, मंडलु, (इं) 'बोर्ड' (६) टिकी (चंड जी). मंडली-ळी स्त्री. (१) मंडिली, सभा (२) जाल.

मंडित [सं] वि. सींगारियलु.

मंडूक [सं] पु. डेडरु.

मंडूर [सं] पु. लोह जी कटु.

मडे [सं] न. मडहु, लाशु, मुर्दो.

मंडोदरी [सं] स्त्री. डेडिरी.

मढ [सं] पु. (१) पाठशाला (२) आशिरमु, गुफा (३) कोटी.

मढणे, मढविणे [हिं] स.क्रि. मड्हुणु, वेड्हुणु. (चमु, चांदी वगेरह). मढीव वि. मड्हुयलु.

मढी स्त्री. मड्ही, झुपिडी.

मढे न. मड्हु, लाशु, मुर्दो.

मण [सं] पु. मणु.

मणका पु. (१) वडो मणियो (२) मणको (३) मणको (पुठीअ जो), करंधो (४) कपी, चरखी, (इं) 'पुली'.

मणगट न. कराई.

मणि, मणी [सं] पु. (१) मणि, मणियो (२) मणको, (इं) 'अड्टरम्' (३) बूँडि (४) सिरिष्ठु माण्हू. मणिपूर न. तुनी, दुन वटि हिकु चकरु. मण्यार पु. फूकिणि, पिअणि (नांगु). मण्यार पु. मन्हेचारी, स्टेशन्.

मत [सं] सना. मुंहिजो.

मत [सं] न. (१) मतु, रायो, कल्पना, भावना, मन जो वीचारु, राइ (२) पंथु, रस्तो (३) पाखंडु (४) इजाजत (५) वोटु, (इं) 'वोट'. मतदार वि. वोटु डींदडु. मतदारसंघ पु. तकु, चूंडुनि जो हिसो. मतपत्रिका स्त्री. वोटु, वोट जो कागजु. मतप्रणाली स्त्री. मते, अकीदो. मताधिकार पु. चूंडुनि में वोट डियण जो हुकु.

मतंग [सं] पु. हाथी.

मंतरणे स.क्रि. मंतरु पड्हुणु-हणु, वस में करणु, मोहिणु.

मंतरलेला वि. मंतरु पड्हुयलु-हंथलु, वस में कयलु.

मतलब [अ] पु. मतिलबु.

मंतव्य [सं] वि. वीचारु करण जोगो. न. वीचारु, राइ.

मति, मती [सं] स्त्री. (१) मति, समुझ, अकुलु, बुधी (२) मनु, वीचारु (३) इरादो (४) इछा. मतिभ्रम पु. गलतिफहमी. मतिमंद वि. कमि अकुलु, मोगो. मतिमान-वंत वि. बुधीअवारो, सियाणो.

मत्कृण [सं] पु. मुंघुणु.

मत्त [सं] वि. (१) नशे में चूरि-मस्तु (२) चरियो (३) मगिरूर.

मत्ता [अ] स्त्री. मताअ, मिलकियत.

मंत्र [सं] पु. (१) मंतरु, जादू (२) गुझी सलाह (३) अटिकल. मंत्रप्रयोग पु. मंतरु हणु-पड्हुणु, जादू टोनो करणु, पड्ही विज्ञणु. मंत्राग्नी पु. मंतर पड्ही लाशु साइणु-अग्नी संस्कार करणु. मंत्रज्ञ वि. मंत्रविज्ञा जो ज्ञाणु, झाडो. मंत्रालय न. मंत्रालय, (इं) 'मिनिस्ट्री'. मंत्री पु. (१) मंत्री. वज्जिरु (२) झाडो, झाइ विशंदडु. मंत्रीमंडळ न. मंत्रीमंडलु, वज्जिरात. मांत्रिक वि. झाडो, मंत्रविद्या जो ज्ञाणु. मंत्रोपदेश पु. (१) मंतरु डियणु (२) सलाह मसलिहत्.

मत्सर [सं] पु. हसदु, साडु, रीस, चावति. मत्सरी वि. ह्रासिडु, चावती.

मत्सर पु. मछरु.

मत्स्य [सं] पु. (१) मछु, मछी (२) हथ जी रेखा (३) तिरु (बदन ते). मत्स्यव्यवसाय पु. मछीमारीअ जो पेशो, साटिको धंधो. मत्स्यव्यवसाय खाते न. मछीमारीअ जो सरकारी खातो, (इं) 'फिशरीज्'. मत्स्यक्षेत्र न. मियाणी, मडी, मछीमारीअ जो हंधु. मत्स्यालय न. माहीखानो, मछीघरु, 'अड्क्वेरिअम्'. मत्स्यी स्त्री. मछी.

मथणे, मंथणे [सं] स.क्रि. (१) मथणु, विलोडणु (२) छंड छाण करणु (३) बहिसु मुबाहिसो करणु (४) सोचु वीचारु करणु (५) पंहिजे पासे करणु (६) वसि करणु (७) शिकस्त डियणु. मंथणी-नी स्त्री. (१) मांघाणी (२) विलोडण जी क्रिया.

मंथन [सं] न. (१) मथ, विलोडण जी क्रिया (२) बहिसु मुबाहिसो, गाल्ह्यूं बोल्ह्यूं (३) मारणु. मंथनसार पु. चंडु. मथितार्थ पु. सारु, तात्पर्यु, मतिलबु.

मथळा पु. (१) मथो (२) उनवानु, सिरो, (इं) 'हेडिंग'.

मद [सं] पु. (१) नशो (२) चरियाइ (३) बांवरु, घमंडु (४) कामवासना (५) हाथीअ जे लौदिडियुनि मां वहंदडु रसु (६) दारूं (७) गुलनि जो रसु (८) खस्तूरी. मदांध वि. घमंड या नशे में अंधो.

मंद [सं] पु. छंछरु, प्रहु. वि. (१) ढिलो, ढरो, झको (२) सुस्तु, सूमती (३) मोगो, मंडु (४) कमिजोरु (५) बेअकुलु (६) अणचिटो, धुंधिलो (७) मुश्क (८)

बारीकु, हल्को. मंदगती वि. घटि रफ्तार वारो, होरियां हलंदडु. मंदबुध्दी वि. कमि अकुलु, मोगो. मंदभाग्य न. निभागु, कमि नसीबु. मंदवार पु. छंछरु, शनिवार. मंदस्मित-हास्य न. चपनि में खिल, मुश्क. मंदाई स्त्री. सुस्ती, ढिलाई, कमिजोरी. मंदाग्नी पु. हाजिमो कमिजोरु हुअणु, बदिहाजिमो. मंदावणे अ.क्रि. घटिजणु, ढिलो धियणु, झको धियणु. मंदी स्त्री. (१) सुस्ती, ढिलाई, कमिजोरी (२) मंदी, अघु लहणु, मोड़ी.

मदत-द [अ] स्त्री. मदद, वाहर.

मदन [सं] पु. (१) मदनु, कामदेवु (२) कामभावना. मदनसारिका स्त्री. चंचलु पखी. मदनमूर्ती, मदननाचा पुतळा स्त्री.पु. बेहदि सुहिणो माण्हू-शख्सु. मदननाची छडी स्त्री. बेहदि सुहिणी औरत.

मंदर, मंदराचल [सं] पु. उहो पहाडु जंहिं खे देवताजनि समुंड विलोडण वक्ति कम में आंदो हो.

मंदाकिनी [सं] स्त्री. सुर्ग या आकास जी गंगा, आकास गंगा, गंगा नदी.

मदार [अ] स्त्री.पु. (१) मदारु (२) थूहो (उठ जो) (३) कबर (४) मुख्यु आधारु (५) ठहाराज.

मंदार [सं] पु. अकु, सुर्ग जो हिकु वणु.

मदारी [हिं] पु. मदारी, बाजीगर.

मंदिर न. (१) मंदिरु, मंदरु (२) घर.

मदिरा [सं] स्त्री. मदिरा, दारुं, शराबु.

मइह वि. मोगो, मोगो मटरु, डडु.

मद्य [सं] न. मधु, शराबु, दारुं. मद्यपान न. दारुं पिअणु. मद्यसार, मद्यार्क न.पु. शराब जो सतु, 'अल्कोहोल'.

मद्य [सं] पु. मधु, मधू, माखी. मद्यपोळे न. मानारो (माखीअ जे मखियुनि जो), छटो. मद्यमाझी स्त्री. मधुमाखी, माखीअजी मखि. मद्याळ वि. मिठो.

मद्य [सं] वि. विचु, विचों. मद्यगर्भ-भी पु. विचों या अंदिरियों हिंसो. मद्यचा, मद्यला वि. विचों, विचवारो. मद्यल्यामद्ये क्रि.वि. (१) विचमें ई (२) अजायो. मद्यील वि. विचों, विच वारो. मद्यून मद्यून क्रि.वि. टिप टिप ते, विच विच में. मद्यून क्रि.वि. विच मां, अंदिरां,

मंझां. मद्योमद्य क्रि.वि. विच में.

मधू-धू [सं] न. (१) मधु, माखी (२) गुलनि जो रसु (३) महुए जे गुलनि जो शराबु. पु. चेटु महिनो, बहार जी मुंद. वि. मिठो. मधुकर पु. भौरु, भंउरु. मधुकरी स्त्री. (१) भमरी (२) रघल खाधे जी बिख्या. मधुचंद्र पु. शादीअ जा पहिरियां डींहं, आनदमास, (इं) 'हनीमूत'. मधुचंद्राचे ठिकाण न. मुहारो, हनीमून जी जाड. मधुप पु. (१) भौरु (२) शराबी. मधुमेह पु. मिठनि पेशाबनि जी बीमारी, (इं) 'डाइबेटिस'. मधुयष्टी-यष्टिका स्त्री. (१) कमंदु (२) मिठी काठी.

मधुर [सं] वि. (१) मिठो, मधुरु, शीरीनु (२) मोहीदडु, प्यारो, सुहिणो. मधुरता स्त्री. मेठाजु. मधुरिमा स्त्री. मेठाजु, शीरी.

मधुवा स्त्री. माखीअजी मखि.

मध्य [सं] पु. (१) विचु, मर्कजु (२) कमरि (३) गुभु. वि. (१) विचों (२) विचोलो. मध्यकटिबंध पु. पूरो पुनो कमरिबंदु. मध्यगा स्त्री. दर्मियानी लीक, (इं) 'मेडिअन' (जामेट्री). मध्यबिंदू पु. मर्कजु (गोल जो), नाभु. मध्यभाग पु. विचों हिंसो, विचु. मध्यमान वि. विचोलो, दर्मियानी. मध्यरात्र स्त्री. आधी राति. मध्यरेषा स्त्री. खतुस्तवा. मध्यवर्ती वि. (१) विचवारो, मर्कजी (२) विचवाहू (३) मुख्यु. मध्यवर्ती कल्पना स्त्री. मर्कजी खयालु या कल्पना. मध्यवर्ती सरकार न. केंद्र सरकारि. मध्य शिरा स्त्री. गुनी (पन जी). मध्यस्थ वि. विचवाहू, अमीनु, सालीसु, टियाकरु. मध्यस्थी स्त्री. विच में पवणु, सालीसी, टियाकराई. मध्यंतरी क्रि.वि. विच वारे अरसे में. मध्यान-न्ह पु. मधियानु, मंझंदि. मध्यान्हरेखा स्त्री. मध्यानि फाक. मध्यान्हकालसमय पु. (१) मंझंदि (२) मानी (३) गुज्जारो. मध्यान्हचे न. मांझांदो, मंझंदि जी रोटी.

मध्यम [सं] पु. (१) मधमु, रागु जो चोथों सुरु (२) रजोगुणु. वि. विचोलो, पूरो पुनो, मोचारो. मध्यम वयस्क वि. विचोली उमिरि जो, करडवडु. मध्यमा स्त्री. (१) विचीं आडुरि (२) सामायल छोकिरी.

मध्ये क्रि.वि. (१) में, विच में, अंदिर (२) इन विच में. मध्ये

मध्ये क्रि.वि. विच विच में.

मन [सं] न. (१) मनु (२) हिंदो, दिलि (३) बुधी, ज़मीर (४) कल्पना, वीचार (५) आत्मा (६) इच्छाशक्ती (७) मर्जी (८) सुजागी, ज्ञाण (९) लाड़ो. मन उठणे-उठणे दिलि खजणु. मन घालणे-लावणे मनु लगाइणु, ध्यान सां बुधणु या करणु. मन जाणे दिलि थियणु. मन पाहणे दिलि डिसणु. मन बसणे दिलि लगणु. मन मारणे मनु मारणु. मन मोठे करणे दिलि वडी करणु. मन मोडणे दिलि भजणु, दिलि भजणु. मन लावणे मनु लगाइणु. मन विटणे दिलि खजणु, तंगि थियणु. मनात आणणे इरादो करणु. मनात नेवणे दांल मे रखणु. मनात भरणे वणणु. मनात मांडे खाणे हवाई किळ्या अडणु, ख्याली पुलाउ खाइणु. मनातून उतरणे दिलि तां लही वजणु. मनाने करणे पंहिजे मर्जीअ सां करणु. मनावर घेणे इरादो करणु, ध्यानु डियणु. मनकवडा वि. मन जो ज्ञाणू. पु. बिण जो मनु छिकण जी शक्ती. मनघरणी स्त्री. वेनती, नीजारी, मिन्य. मनःपूर्वक क्रि.वि. दिलि सां, मन सां. मनःप्रवृत्ति स्त्री. लाड़ो, रुखु. मनमानी स्त्री. मनमानी, जो मन खे वणे, जिअं वणे तिअं. मनमान्य वि. छुडवागु. मनमिळाऊ वि. मिलनसार, मेलापी. मनमुराद वि. (१) आनंददाइकु (२) बेहदि, ढउ थियण ताई. मनमोकळा वि. दिलि खुलियलु. मनमोड स्त्री. निराशा. मनःशक्ती स्त्री. मन जी शक्ती. मनःशांती स्त्री. मन जी शांती. मनःशिला स्त्री. मन्छर. मनःसंतोष पु. मन जो संतोषु. मनसोक्त अ. जेकी वणे, दिलि भरे. मनस्ताप पु. डुखु, पछिताउ. मनःस्थिती स्त्री. मन जी हालति, मूडु. मनाजोगा वि. मन जोगो. मनापासून क्रि.वि. दिलि सां. मनायोग-ग्य वि. मन पसंदि. मनासारखा वि. मन जहिडो, मन जोगो. मनोगत न. इरादो, मन्शा. मनोगती स्त्री. मन जी विरती-वीचार, लाड़ो. मनोज पु. कामदेवु, मदनु. मनोजय पु. मन जी जइ. मनोजव वि. मन जे रफ्तार सां वेंदडु, तेज्जीअ सां वेंदडु. मनोदय पु. इरादो, इछा.

मनोधर्म पु. (१) मन जी भावना या शक्ती (२) मन जी चंचलता (३) इरादो, लाड़ो. मनोनिग्रह पु. मनु वस में रखणु, मन ते कब्जो. मनोनीत वि. मन पसंदि. मनोनुकूल वि. मन मूजिबि, मन जहिडो, दिलि जहिडी (गाल्हि). मनोभंग पु. निराशा. मनोभाव पु. (१) मक्सदु, इरादो, वीचार (२) भगिती, सर्धा, प्रेमु, नेंहु. मनोभावाने क्रि.वि. दिलि सां, दिलियां, सर्धा या भगितीअ सां. मनोभिराम वि. मनु मोहींदडु, आनंदु डींदडु. मनोनय वि. दिली, ख्याली, कल्पना जो. मनोयोग पु. मनु लगणु, ध्यानु. मनोरंजक वि. दिलिकशु, दिलि विंदुराईदडु. मनोरंजन न. दिलि विंदुर. मनोरथ पु. मनोरथु, इछा, उमेद. मनोरम वि. वणंदडु, मन खे मोहींदडु, सुहिणो. मनोरमा स्त्री. सुहिणी औरत, जाल. मनोरज्य न. मनोराजु, दिलि जा सपना, मन जा पूर, हवाई किळ्या, पहु (पचाइणु). मनोविकार पु. मन जा विकार या उमंग, भावना. मनोविकृति चिकित्साशास्त्र न. (इं) साइकिऑट्री. मनोवृत्ती स्त्री. मन जो लाड़ो. मनोविश्लेषण न. मनछेदु, मन जे गाल्हियुनि जी छंड छाण. मनोवेग पु. मन जी रफ्तार, तेजु रफ्तार. मनोवेध वि. मन ज़रीए ज्ञाणण जोगो. मनोहत वि. निरासु. मनोहर वि. मनोहरु, सुहिणो, दिलिकशु. मनोहारी, मनोज वि. मोहींदडु, सुहिणो, दिलिकशु. मनौनी क्रि.वि. मन मां, मन सां. मोकळ्या मनाने क्रि.वि. दिलि खोले, खुलीअ दिलि सां.

मनगट न. कराई.

मनणे अ.क्रि. (१) वणणु, (गाल्हि) दिलि सां लगणु, मजणु (२) ध्यान में अचणु (३) महसूस थियणु.

मनन [सं] न. वीचार, चिंतनु.

मनशा, मनीषा [सं] स्त्री. (१) मन्शा, इछा, इरादो (२) सियाणप.

मनसीळ न.पु. गाइहो हरतालु (धातू).

मनसुबा [फा] पु. मन्सूबो, मक्सदु, अटिकल.

मनस्वी [सं] वि. (१) मन खे वसि कयलु, संजमी, सुजागु मन वारो (२) सियाणो (३) पके इरादे वारो (४) बे

डपो (५) लहरी, छुड्वागु, आज़ादु (६) बे हृदि,
मना [अ] स्त्री. मनअ, रोक, झल, अअतिराजु. मनाई स्त्री.
मनअ, बंदशि.

मनावणी स्त्री. आजी नीजारी, मिन्थ, मवाङ्गु जी क्रिया.

मनाविणे स.क्रि. मवाङ्गु.

मनु-नू [सं] पु. (१) मनु रिषी (२) जुगु, ज़मानो (३)
मनुखु, माण्ह.

मनुका [अ] स्त्री. ब. व. डाख.

मनुज [सं] पु. मनुखु, माण्ह, इन्सानु.

मनुष्य [सं] पु. मामुख, मनुखु, माण्ह, इन्सानु. मनुष्यबळ न.
इन्सानी ताकत, (इं) 'मडून पॉवर'. मनुष्यवध पु.
मरदुम् कुशी, खूनु.

मनोरा [अ] पु. मुनारो, (इं) 'टॉवर'.

मन्मथ [सं] पु. कामदेवु.

मन्या [सं] स्त्री. कंध जी पोई नस-रग, शह रग.

मन्यु-न्यू [सं] पु. कावडि, गुसो.

मप शअ. मुंहिजे भरिसां.

मम [सं] वि. मुंहिजो, मुंहिजी. मम म्हणणे (१) हा चवणु,
बासणु, पंहिजो चवणु (२) बिण् जे बुक सां पाणी
पिअणु. ममकार पु. मांपुणो, ममतु. ममत्व न. ममता,
प्रेम. ममाभिमान पु. मांपुणो, आपो.

ममता [सं] स्त्री. (१) ममता, मांपुणो (२) प्रेम, नेहु (३)
अभिमानु.

मय [सं] स्त्री. हिकु प्रत्ययु-मैउ, मयो, भरियलु.

मयंक [सं] पु. चंडु.

मयत [अ] वि. मुअलु.

मयूख [सं] पु. किरणो, तजिलो.

मयूर [सं] पु. मोरु. मयूरपत्र न. मोर जा पर-खंभ. मयूरी
स्त्री. डेल.

मरकत [सं] पु. पन्नो (रतनु).

मरगण, मरगळ स्त्री. बे हृदि थकिजण जी हालति, बेहृदि
कमिजोरी, अधमुओ थियण जी हालति. मरगळलेला
वि. मिर्गियलु.

मरगी स्त्री. मिर्गी.

मरण [सं] न. (१) मरणु, मौतु (२) नुक्सानु (३) मुसीबत,

खतिरो (४) जानि जो जोखो. आजचे मरण उद्यावर
लोटणे मुसीबत कुसु वक्त लाइ टरणु. आपल्यामरणाने
मरणे पंहिजे पेरनि ते पाण कुहाडी हणणु, कुदिरती
मौतु थियणु, मौतु अचणु. एखाद्याच्या मरणी मरणे
बिण् खे छडाङ्गु जी कोशशि करण में पाण फासणु.
ज्याचे मरण ज्या ठायीं, तेथे जाई आपले पायीं गोह खे
जडहिं खुटी खणे तडहिं गोल्हे शिकारियुनि जा घर.
मेल्या म्हशीला मणभर दूध वेईअ वयु जो कदुरु.
मरणमूळ न. (१) मौत जो सडु (२) मौत जहिडी
मुसीबत. मरणोत्तर वि. मौत खां पोइ, मौत बडिदि.
मरणोत्तर तपासणी स्त्री. मौत खां पोइ लाश जी
डॉक्टरी चकास, (इं) 'पोस्ट मॉर्टेम्'. मरणोन्मुख वि.
मरणकंधीअ ते पडुतलु, मरणींगु.

मरणे [सं] अ.क्रि. (१) मरणु (२) सुकणु (३) नुक्सानु-घाटो
पवणु (४) जियानु थियणु. मरो ते (सारे) उद्गा.
बुनि पावे! मरे!

मरत [सं] वि. मुअलु. मरतमढे वि. डुबिरो, मरणींगु. मरता
वि. मरंदडु. मरतुकडा वि. मरणींगु, डुबिरो, हीणो.

मराठ, मराठा [सं] पु. मरहटो, महाराष्ट्र जो रहिवासी,
महाराष्ट्र जी हिक खत्री ज्ञाति. मराठमोळा पु. मराठा
माणहुनि जी रीति या रवाजु. मराठी स्त्री. मरहटी
बोली, मराठी भाषा. मराठेशाही स्त्री. मरहटनि जो
राजु.

मरातब [अ] पु. मरतिबो, दर्जो, लकबु.

मराममत [अ] स्त्री. मरामत.

मराल-ळ [सं] पु. चीह, चकुओ (पखी), (इं) 'टील्'.

मरी स्त्री. महामारी (जानिवरनि जी बीमारी).

मरीआई स्त्री. बीमारीअ जी देवी.

मरु-रू [सं] पु. (१) रेगिस्तानु (२) बयाबानु.

मरुत् [सं] पु. हवा.

मरूळ वि. वारियासो.

मरोहा पु. मरोटो, वटु, फेट सूरु.

मर्कट [सं] पु. बांदरु. मर्कट चेष्टा स्त्री. बाराणी हरकत.

मर्ज [सं] पु. पन्नो (रतनु).

मर्जी [अ] स्त्री. मर्जी. मर्जीतून उतरणे न वणणु, दिलि तां

लही वजणु.

मर्त्य [सं] पु. माण्हू, इत्सानु. वि. मरंदडु.

मर्द [फा] पु. (१) मर्दु (२) बहादुर शखु (२) मुड्सु (४) इत्सानु. मर्दगाजी-माणूस पु. मर्दु माण्हू. मर्दपणा पु. मुरसपणो. मर्दानी वि. मर्दाणो, बहादुर. मर्दुमकी, मर्दुमी स्त्री. मुरसाई, बहादुरी. मर्दुम पु. माण्हू.

मर्दणे [सं] स.क्रि. (१) महिटणु, आढणु (२) मारणु, नासु करणु. मर्दन न. महिटण जी क्रिया, आढ, महिट, मालशि. मर्दना स्त्री. सनानु.

मर्द [सं] न. (१) मरमु, सरीर जो नाजुकु ज़िजो (२) गुडु, राजु (३) विड, ऐबु (४) खूबी, अटिकल (५) दिलि (६) कमिजोरी. मर्मदृष्टी स्त्री. अंदर जी सोझी, (इं) 'इत्साईट'. मर्मभेद पु. (१) नाजुकु हिसे ते थियल चोट या ज़खमु (२) राजु सलणु, ऐबु उघाडणु. मर्मभेदक वि. दिलि डारींदडु, नाजुकु हिसे ते चोट कंदडु. मर्मवेत्ता वि. जाणू, विद्वानु. मर्मस्थान न. (१) नाजुकु हिसे (२) घटिताई, विड, कमिजोरी. मर्मज्ञ वि. (१) जाणू, विद्वानु (२) मर्मु या राजु ज्ञाणंदडु. मार्मिक वि. (१) राजु ज्ञाणंदडु (२) सरीर जे नाजुकु ज़िजो (मन वगेरह) ते असुर कंदडु, असुरादतो (३) ऊन्ही, बारीक (नजर वगेरह) (४) विषय जी बारीकीअ सां जाच कंदडु (५) चुभंदडु. मर्मोदघाटक वि. कंहिजी कमिजोरी या ऐबु ज़ाहिर कंदडु. मर्मोदघाटन न. कंहिजी कमिजोरी या ऐबु ज़ाहिर करणु, नाजुकु हिसे ते चोट करणु.

मर्यादा [सं] स्त्री. (१) मर्यादा, हद, सीमा (२) पछाड़ी, किनारो (३) रीति, नियमु (४) बन्धनु (५) हलीमाई. मर्यादित वि. महदुद.

मर्यादें न. मरहतनि जो राजु.

मल [सं] पु. (१) मैलु, गंदु, किनु, कचिरो (२) गुंहं मुट, गोबो, पघरु (३) पापु (४) कटु. मलकुंड न. गुंहं मुट जो झौजु, (इं) 'सेप्टिक टैंक'. मलद्वार न. गुई, गुदिया, सुफ़िरो. मलपृष्ठ न. किताब जो पहिरियों खाली पनो, कवर पेज जे पुठियां वारो सुफ़हो. मलप्रणाल पु. गुझी कसी-नाली. मलमूत्र न. गुंहं मुट.

मलविसर्जन न. काकूस जो नेकालु, इखराजु. मलशुद्धी स्त्री. पेटु साफु करणु, काकूसु करणु. मलावरोध पु. काकूसु न अचणु, कब्जी. मलाशय न. डिसो 'मलद्वार'. मलिन वि. (१) मेरो, गंदो (२) नापाकु (३) पापी, नीचु. मलोत्सर्ग, मलोत्सर्जन पु.न. इखराजु.

मलई [हिं] स्त्री. मलाई.

मलई स्त्री. (१) झेडो झटो (२) गोडु (३) धमचरु (४) फ़सादु (५) मेझाको.

मलखांब [सं] पु. कसिरत करण लाइ आखाड़े में खोड़ियलु थंभो.

मलंग पु. मलंगु, फ़कीरनि जो हिकु पंथु, दरवेशु.

मलम [फा] न.पु. मलमु.

मलमल स्त्री. मलमलि (कपिडो).

मलय [सं] पु. (१) भारत जे डखण तर्फि हिकु पहाडु, मलबार पहाडु या घाटु (२) मलबार प्रान्तु. मलयगीर पु. मलय पहाड ते धींदडु चन्दनु. मलयानील पु. मलय पहाड जी धधी ऐं सुगंधि भरी हवा.

मलसूत्र पु. (इं) 'स्कू' (कोको).

मला स.ना. मूं खे.

मलाई स्त्री. मलाई.

मलाई स्त्री. फ़सादु.

मल्ल [सं] पु. (१) मल्लु, मल्ल विडहंदडु, पहिलवानु (२) ठौंशे बाजु. मल्लखांब पु. कसिरत करण लाइ आखाड़े में खोड़ियलु थंभो. मल्लभू स्त्री. (१) आखाड़ो, मलाखड़ो (२) जंगि जो मैदानु. मल्लयुद्ध न. कुश्ती, मल्ल.

मल्लारी, मल्लारी [सं] पु. शंकर जो हिकु अवतारु, खंडोबा.

मल्लिका [सं] स्त्री. मोतियो (गुलु).

मवणे स.क्रि. (१) मअणु, मापणु (२) लिखी रखणु. मवणी स्त्री. मअप, गुणप, माप.

मवाग स्त्री. झीणी बाहि या तज. मवागनी पु. झीणी बाहि. मवागीत वि. झीणो, झको.

मवाली वि. मवाली, बदिम्आशु, गुंडो, शोदो.

मवास [अ] पु. (१) फोरू-लोदू-घाड़ेलनि जो अगुवानु (२)

फोरू, लोटू (३) राजा.

मवाळ वि. (१) नरमु, कोमलु (२) नरमु धुरि जो
(राजनीती) (३) नरमु सुभाज जो. मवाळपक्ष पु.
नरमु धुरि (राजनीती).

मवेशी [अ] स्त्री. (१) मिल्कियत (२) चौपाया जानिवर,
पसूं.

मव्हर [सं] पु. अगुवानु.

मश स्त्री. कारहिं, कजलु, कलंकु.

मशक, मश्यक, मसक [सं] पु. मछरु, मँहों.

मशक [अ] न. मशक, पखाल.

मशगूल [अ] वि. मशगूलु.

मशहूर [अ] वि. मशहूरु.

मशागत [अ] स्त्री. (१) मशक्कति, मझिनत, पोरिहचो (२)
शेवा, चकिरी, निगहबानी (३) बुनी बारो. मशागती
वि. मझिनती, पोरिहचतु.

मशाल [अ] स्त्री. मशालु, डिपाटी.

मशिंग पु. सुहांजिडो, सिडियुनि जो वणु.

मशी-सी [सं] स्त्री. (१) (कारी) मसु (२) कजलु (३)
कारहिं.

मशीद स्त्री. मसीति, मस्जिदि.

मशीन [इं] स्त्री. मशीन.

मस [सं] पु. (१) कारो तिरु (बदन जो) (२) हसो (३)
फुलो (बतीअ जो).

मसका [फ़ा.हिं] पु. मस्को, मखणु.

मसण [सं] न. मसणु, मसाणु, लाश साइण जी जगह.

मसणकुटी स्त्री. मसाणु. मसणवट-टी स्त्री. मसाणु.

मसनद [अ] स्त्री. मसनद, तख्नु, राजगदी.

मसलत [अ] स्त्री. मसिलत, मसिलिहत, सलाह.

मसा [सं.हिं] पु. हसो.

मसाण, मसाणखुंट [सं] न.पु. मसाणु.

मसाद [अ] स्त्री. जमीन जी माप.

मसाला [अ] प. (१) मसालो, मसालिहु (२) रुश्वत (३)
डंडु (४) सामानु.

मसुदा [अ] पु. मसौदो, मुसौदो, लेखु, खरिडो.

मसूर [सं] स्त्री. मसूर (दालि).

मसोटी स्त्री. मसाणु.

मस्करी [अ] स्त्री. मसखिरी, चर्चो. मस्कन्या वि. मसखिरो.

मस्त [फ़ा] वि. (१) नशे में चूरि (२) अभिमानी, मगिरूर
(२) मस्तु (४) थुल्हो मतारो (५) बे हदि. मस्तवालु
वि. मगिरूर.

मस्तक [सं] पु.न. (१) मस्तकु, मथो (२) सिरु, मुहडु,
मथियों हिसो.

मस्तराळ [इं] पु.न. हाजुरीअ जो किताबु, (इं) 'मस्टर
रोल्'.

मस्ती [फ़ा] स्त्री. (१) मस्ती, नशो (२) मगिरूरी (३) मडु
(हाथीअ जो).

मस्तुलुंग [सं] न. मगजु.

महत् [सं] वि. (१) वडो, शाही, (२) उत्तमु (३) बेहदि
(४) आलीशानु. महत्तम वि. वडे में वडो. महत्तम
साधारण विभाजक पु. वडो वंडीदंडु (हिसाबनि में).
महदंतर न. वडो फुकु. महती स्त्री. वडाई, महमियत.
महत्त्व न. (१) वडाई, उत्तमता (२) महमियत,
कीमत (३) लाइकी. महत्वाचे-ची-चे वि. अहमु,
ज़रूरी. महत्वाकांक्षा स्त्री. हिरसु, वडाईअ जी-वडो
माणहू थियण जी इछा, (इं) 'अइम्बीशन'.
महत्वाकांक्षी वि. हरीसु. महा वि. महा, वडो.
महाअधिवक्ता पु. (इं) 'अइडवोकेट जनरल्'. महापूर
पु. ब्रोडि, तमामु वडी ब्रोडि. महाएकादशी स्त्री. वडी
ग्यारसि (कती महिने जी). महाकाव्य न. महाकाव्यु,
(इं) 'एपिक्'. महातुला स्त्री. गाराई. महात्मा वि.
महात्मा. महादेव पु. महादेवु, शंकरु. महादेवी स्त्री.
महादेवी, पार्वती, दुर्गा. महाद्वीप पु. पृथ्वीअ जो खंडु.
महानगरपालिका स्त्री. (इं) महानगरपालिका,
'कापोरिशन'. महानवरात्र न. डिसो 'नवरात्र'. महानस
पु. रंधिणो. महानिद्रा स्त्री. मौतु. महानिरीक्षक पु. (इं)
'इन्स्पेक्टर जनरल्'. महानुभाव पु. हिकु द्वैतवादी पंथु.
वि. महात्मा, अज़ला शख्सु, महाप्रतापी. महापथ-पंथ
पु. मौत जो रस्तो, मौतु. महाप्रद पु. ब्रह्मपदु.
महापदम न. निखरिबु. महापातकी वि. महापापी.
महापाप पु. महापापु. महापुरुष पु. महापुरुषु, ईश्वर.

महापूर पु. तमामु वडी बोडि, परलइ, बोड बोडां.
 महापौर पु. महापौर, कार्पोरेशन जो अध्यक्ष, (इं)
 'मेयर'. महाप्रयास पु. तमामु घणी कोशशि-महिनत.
 महाप्राय पु. ज़ोर सां उच्चारण जो वर्णु-अखर,
 देवनागरी वर्णमाला जे हरहिक वर्ग जो बियो ऐं चोथों
 अखर. (मि. ख, घ, छ, झ, ठ, ड वगेरह).
 महाप्रस्थान-प्रयाण न. मौतु, मरणु. महाभाग वि.
 भागवानु, नसीबवारो. महाभारत न. महाभारतु
 (ग्रंथ). महामंत्री पु. मुख्य मंत्री. महामहोपाध्याय पु.
 वडो पंडित-विद्वान जी हिक पदिवी. महामाया स्त्री.
 पार्वती. महामारी स्त्री. (१) कॉलरा, वबा (बीमारी)
 (२) वडो मौतु (३) जानि जो जोखो (४) खूनिरेजी.
 महामार्ग पु. शाही रस्तो, (इं) 'हाइ वे'. महामिरा पु.
 मामीरो (वनस्पती). महायंत्र न. तौब. महायज्ञ पु.
 वडो यग्यु. महारथी पु. वडो जोधो, सूरिमो. महाराज
 पु. (१) महाराजा, राजा (२) महिराजु, सिरेष्ठु माण्हू.
 महाराष्ट्र पु. महाराष्ट्र, महाराष्ट्र माणहुनि जो देश.
 महारुद्र पु. हनूमानु. महारोग पु. महारोगु, कुश्टाई,
 जुजामु. महार्घ वि. 'महांगो, कीमती. महार्णव पु.
 महासागर. न. (१) महाभारी लडाई (२) ढंडोरो,
 होको (३) तीलीअ मां थंभु बणाइणु. महालेखापरीक्षक
 पु. सरकारी वडा हिसाब डिसंदडु वडो अधिकारी,
 (इं) 'ऑडिटर जनरल'. महालेखापाल पु. (इं)
 'अकाउंटंट जनरल'. महावात पु. तूफानु. महाशय पु.
 (१) महात्मा (२) इजत जो लफजु, श्रीमान.
 महाशिवरात्री स्त्री. शिव. महासागर पु. महासागर.
 महेश, महेश्वर पु. महेश्वर, शंकरु. महोत्सव पु. वडो
 उत्सव-जशनु. महोदय पु. मांघ-पोह जे सूमर ते सिजु
 उभिरण वक्ति उमास जी शुरूआत. महान वि.
 महानु, वडो, अज़लॉ.

महंत [सं] पु. महंतु, रिषी, साधू. वि. सिरेष्ठु, अज़लॉ.

महतारी स्त्री. बुढी.

महर्षी [सं] पु. महरिषी, महानु रिषी.

महशूर [अ] वि. मशहूर.

महसूल [अ] पु. महसूलु, ढल, आमदनी, (इं) 'रिवेन्यू'.

महसूलविभाग पु. महसूलु खातो.

महा [अ] पु. माहु, महिनो. क्रि.वि. हर महिने.

महाग, महागढा [सं] वि. महांगो. अन्नास महाग होणे पेटु
 टुकरु नसीबु न थियणु, दाणे दाणे लाइ मुहिताजु
 थियणु. महागाई स्त्री. महांगाई, डुकरु. महागाई भत्ता
 पु. महांगाई भत्तो, ('डी.ए.').

महात पु. पीलिवानु.

महार [सं] पु. हरिजनु, भंगी.

महाल [अ] पु. (१) महलु; महलातु, हवेली (२) महलु,
 तअलिके जो हिकु हिसो (२) ज़नानिखानो, महलु.

महालकरी-दार पु. महालकारी.

महावत [सं] पु. महावतु, माहलु, पीलिवानु.

महाळुंग न. तुरुंजु, खाटोबो, लीमे जे ज़ाति फलु, कर्नो.

महिख [सं] पु. मेंहिं, पाडो.

महिना [सं.फा] पु. महिनो.

महिमा [सं] पु. महिमा, वडाई.

महिरप[अ] स्त्री. मिहिराबु, कमान.

महिला [सं] स्त्री. (१) औरत, स्त्री (२) ज़ाल (२) माई.

महिष [सं] पु. पाडो. महिषी स्त्री. (१) मेंहिं (२) पटराणी.

मही [सं] स्त्री. (१) पिरस्थी, धरती (२) प्रदेशु. महीधर पु.
 (१) शेषु नांगु (२) पहाडु. महीश्वर पु. राजा.

मळ [सं] पु. (१) मैलु, गंदु, कचिरो (२) गूहं मुटु (३) मरु
 (४) पापु (५) कटु. डिसो 'मल'. मळईची वि.
 रेटवारी (ज़मीन). मळकट, मळका वि. मेरो, गंदो.
 मळखाऊ वि. मेरो हूंदे बि मेरो नज़रि न ईवडु
 (कपिडो, रंगु). मळी स्त्री. (१) मरु (२) गैरु, फोगु
 (खंडु या गुड जो) (३) गजी (४) कचे या लट वारी
 ज़मीन, बर्साति जे पाणीअ सा वहंदडु गंदु-मिटी
 वगेरह.

मळगावणे अ.क्रि. (१) लसो थियणु (२) गाठि थियणु, गसणु
 (३) हेर पवणु.

मळणी स्त्री. (१) गाहणु, संग लताडे अनाज जा दाणा कढण
 जी क्रिया (२) कंद जी रसु कढण जी क्रिया.

मळणे स.क्रि. (१) मलणु, गोहिणु, कलिणु (अटो) (२)
 सटणु, डाडोरणु (संग) (३) महिटणु, हणणु (४)

पीडणु, निपूडणु, रसु कढणु (५) मालशि करणु.

मळणे अ.क्रि. लुडाटिजणु, मेरो थियणु.

मळमळ स्त्री. (१) दिलि कची थियण जी भावना (२) बेआरामी, आंधमांधि. मळमळणे क्रि. दिलि कची थियणु. मळमळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) गंदो (३) बेडौलो.

मळविणे स.क्रि. लुडणु, मेरो या गंदो करणु, बकुलणु.

मळसूत्र न. (१) पेचु, 'स्कू' (कोको) (२) बारु मये खणण जो ओजारु, (इं) 'जड्क्'. मळसूत्री वि. स्कूअवारो, स्कूअ सां विहारियलु.

मळा [सं] पु. बागु, बागीचो (फलनि-भाजियुनि जो).

मळी [सं] स्त्री. ककहु.

मक्षिका [सं] स्त्री. मखि.

मा, मां [सं] क्रि.वि. (१) न (२) पोड (३) जेतोणीकि (४) त बि.

मा [सं] स्त्री. माज, माता. मासाहेब स्त्री. राणी, राजमाता.

माई [सं] स्त्री. माज खे सडु करण जो लफ्जु, माई.

माई स्त्री. बिली.

माउली [सं] स्त्री. (१) माज (२) माज जहिडी बी का औरत. माउशी, मावशी स्त्री. मासी. माऊसबहीण स्त्री. मासाति. माऊसभाऊ पु. मासातु.

माकड [सं] न.पु. बांदरु. माकडचेष्टा स्त्री. नाटु, बारनि जहिडी हरकत.

माकडी स्त्री. नालिबचो, (इं) 'ब्रड्केट'.

माकंद [सं] पु. अंब जो वणु.

माका [सं] पु. भंगिरो, तिक (बूटी).

माकोजी पु. बटाकी, ठु.

माकोडा पु. माकोडो.

माखटणे स.क्रि. मखणु, लगाडणु. माखण न. मखण जी क्रिया (तेलु वगेरह). माखणे स.क्रि. मखणु (गीहु, तेलु).

माग [सं] पु. आडाणो, (इं) 'लूम'.

माग [सं] पु. (१) रस्तो (२) आहट (३) निशानु पतो, सुरागु, पेरो, तपास, गोल्हा (४) पाणी वरण लाड कयलु रस्तो. मागकाडू वि. चोरु वगेरह गोल्हीदडु. मागमूस पु. पतो. मागलाव्या वि. पुठि वठंदडु. मागोसा

पु. सगु, गोल्हा, पेरो.

मागचा, मागला, मागील वि. पोयों, पछाडीअ वारो, पोडतां वारो. मागल्या पायी क्रि.वि. पोयां पेर करे, वापसि वरंदे.

मागणी [सं] स्त्री. (१) आछ, माड्टी अचणु, सड जी धुर, सडु (२) धुर, वेनती, तकाजा, तलब (३) खापो (४) छिक (वापार में). मागणीपत्र न. तलबनामो, मालु घुराडण-वठण लाड लिखियलु पत्रु. मागणे स.क्रि. मडणु, धुरणु.

मांगलिक [सं] वि. शुभ. मांगलिक स्नान न. मंगल कार्य में करण जो सनानु. मांगल्य न. (१) शुभु कार्जु (२) वाघारो (३) आसीस.

मागस वि. (१) पुठिते पियलु (२) देरि सां थियलु. मागसणे अ.क्रि. (१) पोडते पवणु (२) देरि सां थियणु या अचणु. मागात क्रि.वि. देरि सां. मागासलेला वि. पुठिते पियलु.

मागी [सं] स्त्री. (१) माड्टी (अचणु), मडिणो (२) जाच, गोल्हा (३) सन्बंघु, लागापो (४) पतो, पेरो, निशानु.

मागील वि. पोयों, अगूणो.

मागून, मागाहून क्रि.वि. पोड, पुठियां, बडवि.

मागे-घे क्रि.वि. (१) अगे, माजीअ में, गचु डीहं थिया (२) पुठियां (३) पोड (४) पुठिते. मागे टाकणे गोड खणी वरणु. मागे येणे पेके वरणु. मागेपुडे क्रि.वि. (१) अगियां पोयां (२) हाणे या पोड (३) घटि वधि. मागोमाग क्रि.वि. पुठियां पुठियां, जल्दुई.

मागोवा-सा पु. (१) पतो, सगु, गोल्हा (२) पेरिवी (३) पेरो खणणु.

माघ [सं] पु. मांघु (महिनी).

माघार स्त्री. मोट, वापसी, भाजि, पुठि डियणु. माघारा, माघारी क्रि.वि. वापसि, पोडते, वरी.

माच [सं] पु. (१) मचान, पेहो, थल्हो (२) मंचु (३) गाह-काननि जो डिगु (४) ठिकाणो (५) खट, पलंगु (६) अशो (७) घडामंजी.

माचा, माचवा [सं] पु. (१) मंजो, खट, पलंगु (२) पेहो,

खेत में पहिरो डियण लाइ ठाहियल चड्नि थंभनि जे मथां बैठक जी जगह. माचाळ न. पेहो, पखियुनि जे भजाइण लाइ खेत में चड्नि थंभनि मथां ठाहियल जगह. माची स्त्री. (१) पहाइ जे तरे ऐं चोटीअ जे विच वारो सतहु (२) किल्प जे किनारे तां लाहीअ वारो हिंसो (३) मंजी, नंदिडी खट. माचोळी स्त्री. घडामंजी.

माज पु. (१) बर्तन जे हेठां डिनलु मिटीअ जो लेपो (२) लेपो पाइण जी क्रिया (बर्तन खे).

माज [सं] पु. विचु, विचों हिंसो. माजघार न. घर जो विचों भाडो, विचवारो हिंसो. माजपट्टा पु. कमरिपटो, चेल्ह जो पटो.

माज [सं] पु. (१) मस्ती (२) छाणो, वडु, मिहर, मुहारि, वडुर, मादी पसूंअ जी कामभावना (३) अभिमानु, घमंडु, पेट भराई, अहंकार (४) नशो, खुमारी. माजणे अ.क्रि. (१) मस्तु थियणु, नशो चड्हुणु (२) पेटु भरिजणु मगिरू थियणु (३) मचणु.

माजणे स.क्रि. हणणु, लग्गाइणु, मखणु (तेलु वगेरह).

मांजर [सं] न. (१) बिली (२) पितो (गजर जो). मांजराची मावशी स्त्री. छुळंदर. मांजरमासा पु. खगो (मछी). मांजराचे पाय पु. चिचिमिचि अखर. मांजर डोळ्या वि. शेरो. मांजरी स्त्री. (१) बिली (२) कछोराडी (३) तडो.

मांजरपाट न. थुल्हो सोटी कपिडो (गादेलनि जे खलुनि लाइ).

माजविणे स.क्रि. (१) मचाइणु (२) थुल्हो करणु (३) मस्तु करणु.

माजविणे स.क्रि. बर्तन खे हेठां लेपु डियणु.

मांजा-झ्या पु. (लग्गाइ जे धागे जो) मांझो.

माजी [अ] वि. माजीअ जो, मुजिरियल वक्तजो, थी वियलु, अगूणो.

माजूफल न. माजो, मावा (औषधी).

माजूर-रा, माजोरी [अ] वि. अभिमानी, मगिरू.

माझा [सं] वि. मुंहिजो. माझी वि. मुंहिजी. माझे वि. मुंहिजो. माझा मी क्रि.वि. अकेले सिरि, मां अकेलोई.

माझ्या तर्फे मुंहिजे तर्फा. माझ्यासाठी मूं लाइ, मुंहिजे लाइ. माझ्या बरोबर मूंसां गडु.

माठ [सं] पु. (१) मट्ट, मटिको (२) मरीडो (भाजी).

माठ वि. (१) चपितिरो, चपिथिडो (२) डेंडो, बिंदिरो (३) मोगो. माठणे अ.क्रि. (१) भरिजणु, छुटणु (फट्ट) (२) गसणु (३) लसो थियणु. माठरणे, माठळणे अ.क्रि. (१) (जखमु) भरिणु, छुटणु (२) सुस्ती थियणु (३) वाधि बंदि थियणु. माठाळणे स.क्रि. (१) घडणु, ठाहिणु (बर्तनु) (२) आकारु डियणु (३) लसो करणु (४) मार डेई सिधो करणु. माठीव वि. घडियलु, तराशियलु (पथरु). माठ्या वि. मोगो, बुधू.

माठ पु. नारेल जो वणु.

मांड पु. (१) रचना, सजावट, बनावट (२) निजारो (३) फैलाउ (४) शानु शौकत (५) घोडे जे मथां बैठक. मांडणी स्त्री. सजावट, बनावट.

मांडणे स.क्रि. (१) सजाइणु, ठाहे जोडे रखणु (२) दुकानु वगेरह शुरू करणु (३) लिखणु, दाखिलु करणु (४) विषय अगियां रखणु (५) पाइणु (६) तयार थियणु, ठहणु (७) पखेइणु, खोले रखणु.

मांडकी [सं] स्त्री. डेडिरी.

मांडगे न. दालि वगेरह जो भतु, पेजु.

मांडलिक [सं] पु. नंदो राजा.

मांडव, मांडी [सं] पु. मांडो, मंडपु, शामियानो.

मांडळ [सं] स्त्री. कडो या छलो (मुहुलिडे वगेरह जो).

मांडळी स्त्री. (फीये जे मथांवारो लोही) पटो-रबड जो पटो.

माडा स्त्री. बूटो.

मांडा पु. कणिक जे अटे मां ठाहियलु चिले जहिडो त्जामु.

माडी स्त्री. माउ, माता.

माडी स्त्री. नारेल जे वण जे रसु मां ठहंदडु देसी शराबु.

माडी स्त्री. माडी.

मांडी स्त्री. (१) रान, सथर (२) जोट. मांडी घालणे पत्नी मारणु. मांडी देणे मरंदड शख्स जो कंधु पंहिजीअ सथर ते रखणु. मांडीवर मान ठेवणे पूरो विश्वासु रखणु. मांडीला मांडी लावून बसणे गडो गडु विहणु.

मांडी ठोकून उभे राहणे विड्ढण लाडू तयार थियणु.
मांडीवर मांडी घालून बसणे टंग टंग ते चाड्ढे विड्ढण,
बेओनो थी विड्ढण. मांडीचा सांधा पु. चडो. मांडीमोड
स्त्री. लिखण जी जफाकशी.

मांडुक [सं] पु. डेडरु.

माढा स्त्री. (१) मिरुनि जे कंध जी सोज्जि-साडो-बीमारी
(२) चीकी मिटी (३) तहु.

माणिक-णीक [सं] न. माणिकु, लालु, लज्जु.

माणूस [सं] पु. माण्हू, मनुखु, इन्सानु, शख्खु. माणूसघाणा
वि. रुखो रूहु, अकेलाई पसंदि कंदडु, जेको रिलणो
मिलणो न हुजे. माणसाळणे अ.क्रि. (१) माण्हू थियणु,
माणहुनि जी हलति हलण जहिडो थियणु (२) हिरणु.
माणसाळलेला वि. हिरियलु, धारियलु. माणुसकी स्त्री.
माणहप, इन्सानियत.

मात [सं] स्त्री. (१) फासाडणु, घुटणु (२) गोडू खणणु, मातु
करणु (३) वडी खेप (खटणु), वडो कम (करणु)
(४) ठाठु, शानुशौकत (५) झझाई (६) जशनु (७)
उपाज.

मातगा [सं] वि. (१) मगिरूरु (२) खरमगजु, तीसिरु.

मातणे [सं] अ.क्रि. (१) पेटु भरिजणु, खाई मचणु, मगिरूरु
थियणु (२) भरिजी वहणु, कनाकनि थियणु (३)
वात जा फटाका साडणु.

मातब्बर [अ] वि. मुअ्तबिरु, सखरु, अमीरु, इजतवारो
शख्खु.

मातम [फा] न. मातमु, दुखु.

माता [सं] स्त्री. (१) माता, माज (२) माता, देवी.

माती [प्रा] स्त्री. (१) मिटी, धरती, धूडि (२) नासु, तबाही
(३) मुअलु सरीरु. अति-ती त्यात माती का बि गाल्हि
हृद खां वधीक थियणु नुक्सानकारक थींदी आहे. माती
खाणे हाराडणु. मातीच्या मोलाने विकणे तमामु सस्तो
विकिणणु, घाटो पाए विकिणणु. माती देणे मिटी
डियणु, लाशु पूरणु, दफ्तु करणु. माती होणे मिटी
थियणु. मातकाम न. मिटीअ (बोता-मूर्तियूं-शयूं
ठाहिण) जो कम. मातड, मातट वि. मिटी गडियलु.
मातवाळू स्त्री. डसडु (-मिटी). मातियेडे न. मिटियरु.

मातीमोल वि. मिटीअ जे मुल्ह जेतिरो, तमामु सस्तो.

मातुल [सं] पु. मामो.

मातुश्री, मातोश्री [सं] स्त्री. माज, माता.

मातृ [सं] स्त्री. माज. मातृपद न. माज बणिजणु. मातृभूमी
स्त्री. मातृभूमी, जनमभूमी. मातृमंडल न. बुई भिरूं.
मातृका स्त्री. (१) माज (२) नानी (३) दाई (४)
'अ' खां 'ह' ताई अखर, आईवेटा, ककि. मातृत्व न.
माजपाई. मातृगमनी वि. मादरिचोतु.

मातेरा-रे पु.न. (१) मिटी मिलियल-गडियल शैड (२)
तबाही, बर्बादी, सत्यानासु.

मात्र [सं] न. जिन्स, ज्ञाति. क्रि.वि. (१) मातिरि, फकति,
सिर्फि (२) ज़रो, तिरु.

मात्रा [सं] स्त्री. (१) माप, पैमानो, परिमाणु, अंदाजु (२)
मर्यादा (३) दवा, दवा जो वजणु, (इं) 'डोज' (४)
मिल्कियत (५) सामानु सडो (६) मात्रा, लाकना,
देवनागरी अखरनि मथां डिनी वेंदड लीक (मि. 'के',
'मो'), हर्फ इलत जी निशानी (७) हिमथ, धीरजु.
मात्रा न चालणे वसु न हलणु. मात्रा लागू पडणे
इलाज-उपाज काराडतो थियणु. मात्रापध्दती स्त्री.
'मेट्रिक सिस्टिम्'.

मात्सर्य [सं] न. साडु, हसडु.

माथा, माथे पु.न. (१) मथो (२) तारूं (३) चोटी (पहाड
जी) (४) टिपी (कोके जी) (५) शैड जो मथियों
हिसो, मुहडु, मुंहुं, मुंहु, सिरो, मथु (६) उम्रियो, दर
जे चौखट जो मिथियों काठु. माथां क्रि.वि. मथे ते.
माथाकूट, माथाफोड, माथेफोड न.स्त्री. मथाकुट, मोगे
गे सेखारण वक्ति मथो हणणु. माथेफिरु वि. मथो
फिरियलु, खरमगजु, भौरीअ खाघो. माथेसूळ पु. मथे
जो सूरु. माथ्याचा वि. मथे खाऊ, मथे खपाऊ, जिंदी.
मादक वि. नशेदारु. मादक द्रव्य न. नशेदार शैड. मादक पेय
न. शराबु.

मांदणे [सं] स.क्रि. हणणु, लगाडणु, मखणु.

मांदा [सं] वि. मांदो, सुस्तु, थकलु.

मांदियाळी स्त्री. मंडली, मेडु, टोली.

मादी [फा] स्त्री. मादी.

मांदि [सं] न. वाघूअ जी चर्बी, बकर जी चर्बी.

मांघ [सं] न. सिथिलता, ढराई, साणाई, गृहिर, मोथाई.

माद्री [सं] स्त्री. किस्मु, रीति.

माधव [सं] पु. (१) विष्णू (२) वेसाखु महिनो (३) बसंत
रुति (४) किर्शनु. माधवी स्त्री. बसंत रुति.

माधुकरी [सं] स्त्री. रोटीअ जी बिख्या.

माधुर्य [सं] न. मधुरता, मेठाजु, शीरीनी.

माध्यम [सं] न. (१) वसीलो, ज़रीओ (२) बोली जंहिं रस्ते
तअलीम डिजे. वि. विचोलो. माध्यमिक वि. (१)
विचों (२) दर्जे अठें खां डहें ताई (स्कूल). माध्यमिक
शाळा स्त्री. हाइ स्कूल, सेकंडरी स्कूल.

माध्यस्थ [सं] न. टिआकुडी, विचवाहूअ जो कम. मध्यस्थी
स्त्री. विच में पवणु, टियाकुराई, सालिप्पी.

माध्यन-न्न-न्ह [सं] स्त्री. मंझंदि.

माण, मान स्त्री. चीकी मिटी.

मान [सं] स्त्री. गिची, कंधु, गलो, सिसी, गाटो. मान
अडकणे फासणु, अडणु. मान कापणे सिसी लाहिणु,
विश्वासघातु करणु. मान खाली घालणे कंधु हेठि
करणु, शरमु थियणु. मान डोलविणे-हलविणे कंधु
धूणणु, हा करणु, साराह करणु. मान ताठ ठेवणे कंधु
न झुकाइणु. मान वर करणे कंधु खणणु. मान
वाकविणे कंधु झुकाइणु, शरणि वजणु. मानेवर खडा
ठेवणे सांदहि कम करणु. मानगुटीस बसणे (१) सिर
ते सुवार थियणु (२) जिनु लगणु. मानगुटी स्त्री.
गिची, कंधु. मानमोड स्त्री. (१) कंधु सूर करणु (२)
कंधु झुकाए कम करणु (३) बेइजती.

मान [सं] पु. (१) मानु, आदरु (२) माणी, माणु,
अभिमानु, खूदी (३) मगिरूरी (४) अधिकार, हुकु
(५) दवा जो गुणु (६) माप, दर्जो, पैमानो, (इं)
'डायमेन्शन', 'मेज़र' (७) तोर, अंदाजु, वजणु (इं)
'क्वैन्टिटी' (८) प्रमाणु, (इं) 'स्टैंडर्ड' (९) हालति
(१०) वडो अहुदो (११) मुल्हु (१२) रीति, रवाजु
(१३) जोगाई (१४) शरफु. मानक न. प्रमाणिकु, (इं)
'स्टैंडर्ड'. मानकरी पु. मान लाइ लाइकु, जंहिंजो
मानु-आदरु कयो वजे. मानखंडना, मानभंग, मानहानी

स्त्री. बेइजती, बदनामी. मानचित्र न. नक्शो, खाको.
मानदंड न. उहो मापो जंहिंसां कंहजी लियाकत जाती
वजे, पैमानो. मानधन न. उजोरो, (इं) 'रेम्युनेशन'.
माननीय वि. मानवारो, मानाइतो, पूजि. मानपत्र न.
मानपत्रु. मानपान पु. शादी वगेरह जे मोक्ए ते
महिमाननि खे डिनल इजत ऐं नजिरानो, मानु रखणु.
मानवंदना स्त्री. सलामी. मानाई वि. मानु डियण
जोगो. मानणे स.क्रि. (१) मजणु, समुझणु, लेखणु
(२) मानु डियणु (३) कबूलणु (४) भाइ पवणु (५)
फर्जु करणु (६) वणणु (७) लगणु, महसूसि थियणु
(८) बास बासणु. मानवणे अ.क्रि. (१) भाइ पवणु
(२) कंधु धूणे हा करणु, पतिजणु (३) राजी थियणु.
मानविणे स.क्रि. (१) इजत मानु डियणु (२)
मजाइणु. मानिजणे अ.क्रि. मजणु, मजियो-लेखियो
वजणु. मानिनी स्त्री. मानाइती औरत, माणो कंदइ
औरत, मानी या खूदीअ वारी औरत. मानी वि. मानी,
मगिरूरु, वडीअ दिलि वारो शखु. मान्य वि. (१)
पूजि, मानाइतो (२) मंजूरि, कबूलि, राजी. मान्य
करणे मजणु, कबूलि करणु. मान्यता स्त्री. (१) मानु,
इजत (२) मजता (३) तस्लीमी, कबूलियत,
मोकल, इजाजत (४) आग्या पालणु (५) पति.

मान स्त्री. वझु, मोक्ओ.

मानव [सं] पु. माणहू. मानवता स्त्री. माणहप, इत्सानियत.

मानस स्त्री. गुस पकिड़ण लाइ काठ जो पिजिरो.

मानस [सं] न.पु. (१) मनु, चितु, बुधी (३) मन जो वीचारु
(३) इछा, इरादो. वि. मन सां वास्तो रखंदडु, मन
जो. मानसपुत्र पु. मन या कल्पना सां पैदा कयलु पुट.
मानसपूजा स्त्री. मन सां कयल पूजा. मानसशास्त्र न.
मन विद्या, मन जे गाल्हियुनि ऐं वीचारनि जो शास्त्रु,
(इं) 'साइकॉलॉजी', मनोविग्यानु. मानससरोवर न.
हिमालय जी मानससरोवर ढंड. मानसिक वि. (१)
मानसिकु, मन जो, बुधीअ जो, दिमागी (२) ख्याली.
माना, मायना [अ] पु. (१) मअनों, मलिलबु (२) मुसौदो,
खत जे शुरूआत में लिखण जो लफ्जु-श्रीमान वगेरह
(३) हकीकत.

मानुष [सं] पु. माण्डू. मानुष्य न. माण्डप.

माप [सं] न. (१) माप, माणु (२) वज्रनु, तोर (३) गुणप (४) काछो. माप देणे मापे-तोरे डियणु. माप पदरात घालणे साबिती डेई मवाइणु. मापणे स.क्रि. मापणु, मअणु, तोरणु. मापीव, मापित वि. मापियलु, तोरियलु.

माफ [अ] वि. मअाफु, मअाफु कयलु, छडे डिनलु. माफी स्त्री. मअाफी. माफीचा साक्षीदार पु. गुनहगारनि मां हिकु शाहिदु बणियलु जो मअाफी मिलण ते थियल हकीकत अदालत में बयानु कंदो आहे.

माफक [अ] वि. (१) मुवाफिकु, ठहकंदडु (२) लाइकु (३) मोचारो, चडो.

मामंजी पु. सहुरो (औरत जो).

मामलत, मामला [फा] स्त्री.पु. (१) मअामिलो, सरकारी कम (२) कम, गाल्हि (३) मअमूलु, ढल जी वसूली. मामलेदार पु. मअामिलेदारु, तपेदारु, ढल वसूलि कंदडु सरकारी अधिकारी.

मामा [सं] पु. मामो. मामाजी पु. सहुरो (औरत जो). मामी स्त्री. मामी. मामेबहीण स्त्री. मारोटि. मामेभाऊ पु. मारोटु. मामेसासरा पु. जाल या मुइस जो मामो.

मामूल [फा] पु. रीति, दस्तूर. वि. मअमूली. मामुली वि. मअमूली.

माय [सं] स्त्री. (१) माउ (२) ससु. मायअंग न. (१) सरीर जो बेहदि नाजुकु हिंसो (२) योनी. मायआजा पु. नानो. मायचा पूत पु. सचीअ माउ जो पुटु, पराकमी. मायदेश पु. जनमभूमी. मायबहीण स्त्री. माउभेण. माउली स्त्री. जीजलि, अमडि. मायाबोली स्त्री. मातृभाषा.

मायना [अ] पु. डिसो 'माना'.

मायफळ न. माओ, मावा (औषधी).

माया [सं] स्त्री. (१) माया, ईश्वर जी शक्ती (२) छलु, जादू, चालाकी (३) प्रेम, दया (४) माया, धनु (५) अग्यानु, अविद्या (६) कूडो भ्रमु. मायातीत वि माया शक्तीअ खां परे वेदडु, ईश्वर. मायापुर न. सरीर. मायाभान न. माया जो भ्रमु. मायाळू वि. दयालु,

प्रेमी. मायावी वि. (१) जादूगर, बाजीगर (२) कूडो, ठगींदडु. मायिक वि. माया जो ठहियलु, कूडो, माया कंदडु.

मार [सं] पु. मदनु, कामदेव.

मार पु. (१) मार (२) मारो, वसिकारो (३) गपागीह (४) झझाई (५) मारि, (इं) रेंज'. मारझोड स्त्री. माराकुटी, मारकुट. मारहाण स्त्री. मारणु ऐं हणणु. मारेकरी पु. खूनी, बिए खे मारण लाइ मोकिलियलु माण्डू.

मारक पु. फैलिजंदडु बीमारी. वि. मारींदडु, नासु कंदडु, रोकींदडु.

मारण [सं] न. (१) मारणु, खूनु (२) बिए खे मारण लाइ हंयलु मंतरु-जादू.

मारणी स्त्री. मार, हमिलो, चोट.

मारणे [सं] स.क्रि. (१) मारणु, मारे छडणु, साहु कडणु (२) धकु हणणु, मारणु, कुटणु (३) शिकस्त डियणु (४) हमिलो करणु (५) फुरणु (६) कब्जो करणु, हथि करणु, दबाइणु (७) कोको वगेरह खोइणु (८) लिखणु. अ.क्रि. (१) लगणु, असुर थियणु (२) नजरि अचणु (३) थियणु (४) करणु. कुलूप मारणे तालो बंदि करणु. बोंब मारणे होइ होइ करणु. हाक मारणे सडु करणु.

मारफत [अ] क्रि.वि. मअरिफत.

मारा पु. (१) हमिलो (२) वसिकारो (३) जोरु (४) झझाई (५) निशानो (६) मारि. मारामार स्त्री. (१) मारामारी, मारकुट (२) तकिलीफ (३) महिनत (४) तंगी, अणाठ. मारामारी स्त्री. मारामारी. मारू वि. (१) मारींदडु (२) सुहिणो, मोहिणो. मारून क्रि.वि. जोर सां, जोश विचां. मारून मुटकून क्रि.वि. (१) जोरीअ (२) जिअं तिअं करे (३) मारे कुटे.

मारिता, मारता वि. मारींदडु.

मारुत [सं] पु. हवा. मारुती पु. हनूमानु.

मार्ग [सं] पु. (१) मागु, रस्तो, वाट (२) रीति, दंगु, तरीको (३) उपाज, इलाजु (४) रीति, रसम (५) मुक्ती-मोखु या सुर्ग हासलु करण जो रस्तो (भि. कर्ममार्ग,

उपासनामार्ग, ग्यानमार्ग). मार्ग धरणे (१) रस्तो वठणु, रस्तो अख्तियारु करणु (२) रस्तो रोकणु. मार्गवर येणे सिधे रस्ते ते अचणु. मार्गी लागणे बिलो थियणु, को कमु या धंधो चडीअ तरह हलणु शुरू थियणु. मार्गक्रमण न. रस्तो तैड करणु, रस्ते तां ववणु. मार्गदर्शक वि. रहबरु, संहों, अगुवानु. मार्गदर्शन न. (१) रस्तो डेखारणु, रहनुमाई, रहबरी (२) सलाह, सिख्या. मार्ग परिवहन न. (इं) 'रोड ट्रान्सपोर्ट'. मार्गप्रतीक्षा स्त्री. इन्तिजारु करणु, रस्तो डिसणु. मार्गस्थ वि. मुसाफिरु, वाटहडू.

मार्गण [सं] पु. तीरु, बाणु.

मार्गशिर-शीर्ष [सं] पु. नाहिरी (महिनो).

मार्जन [सं] न. (१) छिण्कारु, छंडो (२) सफाई (३) धुअणु, मलणु.

मार्तंड [सं] पु. सिजु.

मार्तिक [सं] वि. मिटीअ जो.

मार्दव [सं] न. कोमलता, नमी.

मार्मिक [सं] वि. (१) राजु जाणंदडु (२) दिलि खे छुहंदडु असुराडतो (३) ऊन्ही, बारीक (नजर) (४) चुभंदडु (५) विषय जी बारीकीअ सां जाच कंदडु.

माल [सं] पु. मल्लु. मालखंड पु. मलाखिडो, कुशतीअ जी जाड.

माल पु. अन्तु, पछाडी.

माल [अ] पु. (१) मालु, पदार्थ, शैड (२) धनु, दौलत.

मालदार वि. मालदारु, अमीरु. मालबंदी वि. कीमती.

मालमत्ता स्त्री. धनु दौलत, जाडदाद. मालमसाला पु.

(१) मालु मसालो (२) अडावत जो सामानु.

मालमोटार स्त्री. मालमोटरि, लारी. मालक वि. (१)

मालिकु, धणी (२) मुड्सु, मालिकु. मालकी स्त्री.

मालिकी. मालगुजार पु. जमींदारु.

मालकांगोणी स्त्री. मालकंगिणी (वलि).

मालजादी [फा] स्त्री. वेश्या, वेश्या जी धीअ.

मालण-न [सं] स्त्री. बेहदि मुहिणी औरत.

मालणे [सं] अ.क्रि. विसामणु.

मालपुवा-पोवा [हिं] पु. मालपुडो.

मालवणे [सं] अ.क्रि. (१) विसामणु (बत्ती, डिओ) (२) नासु थियणु, मरणु, लही ववणु, पोडते पवणु.

मालविणे [सं] स.क्रि. विसाडणु.

माला [सं] स्त्री. (१) माला, माल्हा, गुलनि जो हारु, हारु (२) कृतार.

मालिन्य [सं] न. मेराणि, मलीनता.

मालिश-लीश [फा] स्त्री. मालशि.

मालुम [अ] वि. मजलूम.

माल्य [सं] न. (१) गुलु (२) माला, गुलनि जो हारु.

माव [सं] स्त्री. (१) कपटु, ठगी (२) भ्रमु (२) कूडु (३) माया-जादू. मावभक्ती स्त्री. कूडी भगिती.

मावणे [सं] अ.क्रि. मांङणु, समाडणु, भरिजणु, मापणु.

मावली पु. कोरीअडो.

मावली, माउली [सं] स्त्री. माउ. डिसो 'माउली'.

मावशी [सं] स्त्री. मासी. मावस वि. मासीअ जे रिश्ते सां जुडियलु. मावसबहीण स्त्री. मासाति. मावसभाऊ पु. मासातु. मावसा पु. मासडु.

मावळ [सं] न. महाराष्ट्र जे ओलह तर्फ वारो ऐं सह्याद्री पहाड जे ओभर वारो भाडो. मावळा पु. 'मावळ' भाडे जो रहाकू.

मावळण [सं] स्त्री. (१) पुफी (२) मामी. मावळा पु. मामो.

मावळणे [सं] अ.क्रि. (१) लहणु (सिजु), बुडणु (२) ववणु, गाडबु थियणु (३) नासु थियणु (४) बंदि थियणु, बूटिजणु.

मावा पु. (१) माओ (२) काम, वातु उथणु (३) उली, फसुल जो जीतु, (इं) 'एफिस'.

माशी [सं] स्त्री. (१) मखि (२) मखि (बंदूक जी). (दागिन्याला) माशी लागणे मुलिमो लही ववणु, जेवर तां सोन जो पाणी लही ववणु ऐं कूडो सोनु नजरि अचणु. माशी शिंकणे बदि सुगिणु थियणु, विघु थियणु.

माशूक, माषूक [अ] स्त्री. मजशूक.

मास [सं] पु. मासु, महिनो, माहु. मासांत पु.न. महिने जी पछाडी-अंतु. मासिक न. (१) महिने जी पधार (२) माहवारि मज्जणु (३) मासिकु-सिराघ (हर महिने

करण जो). वि. माहयानो, माहवार.

मांस [सं] न. मासु, गोशु. मांसग्रंथी स्त्री. डिपु, डिपो, फट-दाणे जो सख्तु मासु. मांसभक्षक वि. मासु खाईदडु, तीवणु खाईदडु. मांसरस पु. शुरवो, सूप. मांसल वि. मास सां भरियलु, भरियल सरीर वारो.

मांसाहारी वि. मासु खाईदडु.

मासला [अ] पु. (१) नमूनो, वनिकु (२) मिसालु (३) अनुभउ. मासलेवाईक वि. (१) नमूने लाइ खणण जोगो (२) अजीबु (३) सुहिणो, डोलाइतो.

मासा [सं] पु. मछु, मछी. माशांचे जाळे न. मछियुनि जो जारु. माशांची अंडी आनी. माशाने गिळलेले माणिक न. वरी हथि न ईदद शैड. मासेमारी स्त्री. मछीमारी. मासळी स्त्री. मछी, माछियूं. मासोळी स्त्री. (१) मछी (२) हिकु जेवर.

मासा पु. मासो (वजनु).

मास्तर [इं] पु. मास्तर, अध्यापकु.

माह [फा] पु. माहु, महिनो. माहवार, माहे न. माहवार, माहियानो.

माहात्म्य [सं] न. (१) महातमु, महानता (२) अहमियत, प्रतापु (३) मन जी उदारता (४) बहादुरीअ जो बयानु (५) कंहि देवता जी महानता जो ग्रंथु.

माहिती [अ] स्त्री. मअलूमियत, जाण, वाकुफियत, माहियत, सुधि. माहितगार वि. वाकुफ, जाणू, सुजाणंदडु. माहितीपट पु. मअलूमियत डींदड फिल्म, (इं) 'डॉक्यूमेंटरी' (फिल्म). माहीत स्त्री. माहियत, जाण, सुजाणप, अहसासु. वि. मअलूम, सुजातलु, जातलु.

माहिष [सं] वि. माहियो, मेंहि जो (खीर, मखणु).

माही [सं] पु. स्त्री. मांघु महिनो.

माहिना, माहीना [फा] वि. माहयानो. पु. माहवारि पघार.

माहुत पु. पीलिबानु.

माहे [फा] पु. माहु, महिनो. माहे गुदस्त पु. गुजिरियलु महिनो. माहे गुदस्ता क्रि.वि. अगिएं महिने में, गुजिरियल महिन में.

माहे [सं] क्रि.वि. विच में, में.

माहेर [सं] न. पेको, माउ जो घर. माहेर घर न. पेको, पेका. माहेरवाशीण स्त्री. पेके रहंदड औरत (जिदु 'सासुरवाशीन').

माहेवणी [सं] स्त्री. (१) गर्भवती (२) माहवारीअ वारी औरत.

माळ [सं] स्त्री. (१) माला, गुलनि जो हारु (२) हारु (३) डोरि (४) नवरात्र (देवीअ जा डींहं) जो हरहिकु डींहं (५) नोडीअ जी डाकणि. एका माळेचे मणी पु. रिहूं सभेई बूथ कारियूं, आलूअ जी आकहि ई हिकिडी. माळणे स.क्रि. पूअणु (गुल).

माळ [सं] पु. पोठो, टकिराजों ऐं मथाहों पटु. माळढोक पु. तलूरु पखी, गुरहणु पखी. माळरान न. मथाहों पथरीलो प्रदेश, नाकबूली जमीन जो वडो टुकर.

माळा पु. (१) पछटी, छजहरी (२) पैहो, मचान, मनहु.

माळी [सं] पु. मळ्ही, बागिवानु.

माक्षिक [सं] न. माखी. वि. मखियुनि या माखीअ जे मखियुनि बाबति.

मिख [सं] न. मिहूं, मिखिर.

मिचकट वि. सख्तु कारो.

मिचकणे, मिचकावणे [सं] स.क्रि. मिच्काइणु, अखियूं छिभणु, थिरिडाइणु. मिचक्या, मिचमिच्या वि. छिभिर. मिचकावणी स्त्री. छिभ.

मिजाज-स [अ] स्त्री. (१) मिजाजु, अभिमानु (२) रअबु, ठठु, मिजाजु. मिजाज-स जाणे नाराजु थियणु. मिजासखोर वि. मिजाजी, मगिरूरु, लहरी.

मिटकावणे स.क्रि. (१) बंदि करणु (अखियूं), मीचणु, थिकोइणु (२) कन खडा करणु.

मिटणे स.क्रि. (१) भीइणु, बेकिइणु (दरु) (२) पूरो करणु, खतमु करणु (३) बूटणु, पूरणु (अखियूं), मीचणु. अ.क्रि. बंदि थियणु, लहणु, खतमु थियणु.

मिठ न. लूणु. मिठवण वि. लूणियो, खारो, निमकीनु. मिठवणी न. लूण जो पाणी. मिठागर न. नूनारि, लूण ठाहिण जी जगह. मिठागीर पु. नूनारी, लूण ठाहिण जो धंधो कंदडु.

मिठण, मिठाण न. गर्दी, गपागीह.

मिठा [सं] वि. मिठो. मिठाई स्त्री. मिठाई. मिठास स्त्री.
मेठाजु, मेठु. मिठ्ठा वि. मिठो. मिठाक्षर मिठो लफ़्ज़.
मिठी स्त्री. (१) भाकुर (२) पकड़ (३) बंदशि. मिठी देणे
बंदि थियणु. मिठी मारणे भाकुर पाड़णु. तोंडाला
मिठी बसणे वरी खाड़ण ते दिलि न थियणु, हियांज
भरिजणु.

मिटू पु. मिटू, तोतो.

मिणमिणा, मिणमिणीत वि. (१) झीणो, झको (प्रकाशु)
(२) दबियलु (आवाजु) (३) मोगो (४) मन. में
पोसिरंदडु-सडंदडु.

मित वि. (१) गुणियलु, मापियलु (२) पूरो पुनो, थोरो (३)
महदुदु. मितभाषी वि. थोर गाल्हाऊ, कम् गो.
मितव्यय पु. कमि खर्ची. मितव्ययी वि. कमि खर्चाऊ.
मिताहार पु. किरी.

मिती [सं] स्त्री. (१) माप, वज़नु, गुणप, अददु (२) पूराई,
पूरति (३) मिती, तिथि, डीहूँ (४) वक्तु, मुदो.

मित्र [सं] पु. मित्रु, दोस्तु, यारु. वि. दोस्ताणो. मित्रत्व न.
दोस्ती. मित्राचार पु. दोस्ती, नेहु.

मिथ [सं] स.क्रि. पाण में, हिक बिण में.

मिथुन [सं] न. (१) जोड़ो (२) एकता (३) संजोगु,
समागमु (४) मिथुन रासि.

मिथ्या [सं] वि. मिथ्या, कूडो, कूडु. न. कूडी माया.
मिथ्यात्मा पु. देहि, सरीरु. मिथ्यादृष्टी स्त्री. कूडो
ग्यानु, नास्तिकता. मिथ्यावादी पु. मिथ्यावादी.

मिंधा वि. काणाइतो (१) शर्मिंदो, शर्मसारु (३)
अहसानमंदु. मिंधा-धे होणे गहणु, लजी थियणु,
कंहिजे अहसान हेठि दबिजणु, काणि कडणु.

मिनत, मिन्नत, मिनतवारी [अ] स्त्री. मिनत, मिन्य, वेनती,
आजी नीजारी.

मिना [अ] पु. मीनाकारी.

मिनिट, मिनीट [इं] न. मिन्दु.

मिरगी, मिरघी [हिं] स्त्री. (१) मिरिघी (२) चकरु,
भांवाटी.

मिरची [सं] स्त्री. मिर्चु.

मिरवण-वणी, मिरवणूक स्त्री. सर्गसि, जुलूस.

मिरविणे अ.क्रि. (१) ठठ सां घुमणु फिरणु (२) आकड़ि सां
हलणु (३) ज़ब या जुलूस सां गडु हलणु. स.क्रि. (१)
सर्गसि कडी घुमाड़णु (२) आकड़ि डेखारणु.

मिरास [अ] न.स्त्री. मीरासि, वसूँ. मिरासदार, मिराशी पु.
मीरासी, जागीर जो हकदार.

मिरी स्त्री. चुणु (धोतीअ वगेरह जो).

मिरी, मिरे [सं] स्त्री.न. मिरी, कारो मिर्चु. मिरकूट, मिरपूड
न.स्त्री. पीठल कारा मिर्च. मिरवणी न. कारनि मिर्चनि
जो काड्हो.

मिलाप-फ पु. मेलापु, मुलाकाति, गडिजाणी.

मिलिंद [सं] पु. भौरु, भंजुरु.

मिशी [सं.प्रा] स्त्री. मुछ. मिशा स्त्री.ब.व. मुछुं. मिशी
उतरणे, -खाली येणे इज़त घटिजणु, कंधु हेठि थियणु.
मिशीवर ताव देणे, मिशांना पीळ भरणे (१) मुछुनि खे
मरोटो डियणु, ताउ डियण, अभिमानु करणु (२)
गुसो ज़ाहिर करणु. मिशांना तूप लावणे न हूंदड
अमीरीअ जो डेखाउ करणु, अछा कपिडा खीसा
खाली, माणहुनि लेखे मुल्क जो वाली. मिशाळा वि.
मुछिरु.

मिशी स्त्री. वेश्या जो धंधो शुरू करण खां अगु थींदड
रसम. मिशी लावणे वेश्या जो धंधो शुरू करणु.

मिश्र, मिश्रित [सं] वि. (१) गडियलु, मिलावत थियलु (२)
जुदा जुदा किस्मनि जो. मिश्रण न. मिलावत,
गडण-मिलाड़ण जी क्रिया. मिश्रगणित न. (इं)
'अडिल्लिगेशन'. मिश्रधातूत पु. मिलावती धातू,
मिश्रणीय वि. मिलाड़ण-गडण जोगो.

मिश्री [अ] स्त्री. मिसिरी.

मिश्री, मिस्री स्त्री. मिसी, डंदनि जो पाउडरु.

मिष-स [सं] न. (१) मिहुं, मिखिर (२) ठगी.

मिष्ट [सं] वि. मिठो, सवादी, वणंदडु. मिष्टभाषी वि. मिठो
गाल्हाईदडु. मिष्टाई स्त्री. मेठाजु. मिष्टान्न न.
मिठाणु, मिठाई.

मिस, मिसक, मिसकट न. मिहुं, बहानो.

मिसकीन [अ] वि. मिसकीनु.

मिसर पु. मिसिरु देशु. मिसरी स्त्री. मिसिरी.

मिसरूड न. मुछुनि जी रेह.

मिसल [अ] स्त्री. (१) तर्तीब (२) मुकदमे सां लागणो
रखंदइ कागज पट. मिसलबंदी स्त्री. कम जी
विरहासत ऐं बंदोबस्तु.

मिसल [सं] स्त्री. (१) मिलावत (२) गडियलु मेडु (३)
मंडली, संघु. मिसलणे स.क्रि. मिलाइणु, गडणु.
अ.क्रि. रलणु, गडिजणु.

मिस्किल वि. (१) मिस्कीनु (२) सिमिणो, शरारती.

मिहिर [सं] पु. सिजु.

मिळकत [अ] स्त्री. (१) मिळिकत (२) आमदनी.

मिळणी स्त्री. (१) मेलु, मेलाप, मुलाकाति, मिलण-गडण
जी क्रिया (२) संजोगु (३) एकता. मिळणे [सं]
अ.क्रि. (१) मिलणु, हथि अचणु (२) गडु थियणु,
गडिजणु, मिली हिकु थी वजणु (४) लभणु (४)
ठहकणु (५) मुम्किनु थियणु (६) फासणु, अडिजणु
(७) डिसिजणु (८) फाडुदो थियणु. मिळून मिसळून
वागणे रिली मिली हलणु. मिळता, मिळता जुळता वि.
मिलंदडु, ठहकंदडु.

मिळमिळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) कमिजोरु,
फिल्फिलो, ढिलिडो (३) तुतो, खिंधो.

मिळवणी स्त्री. (१) जोड़ण जी क्रिया (अंगु, अददु) (२)
पाणी गडणु (३) मेलापु (४) शयूं गडण जी क्रिया,
मिलावत.

मिळवणे, मिळविणे स.क्रि. (१) हासुलु करणु, कमाइणु,
पिराइणु (२) गडणु, मिलाइणु (३) जोडु करणु (४)
खटणु, वसि करणु (५) भेटणु. मिळवून पाहणे भेटे
डिसणु, भेट करणु. मिळवता वि. कमाईदडु.

मी [सं] स.ना. मां, खुदि, आंज. मी मी म्हणणे मां मां
करणु, अहंकारु करणु, बटाक हणणु. माझा मी
मां-खुदि ई-अकेलोई, मां पाण ई. मीपणा पु. मां मां,
बांवरु, अभिमानु.

मीठ [सं] न. लूणु. डिसो 'मिठ'. मीठ तोडणे रोजी छिनणु.
मीठ मोहण्या स्त्री.ब.व. नजर कढण जूं शयूं-लूणु
वगेरह.

मीन [सं] पु. (१) मीनु, मछी (२) मीन रासि.

मीनणे, मीनिणे अ.क्रि. (१) गडु थियण (२) हासुलु थियणु,
मिलणु (३) मुलाकाति थियणु.

मीना [फा] (१) नीरो रंगु (२) मीना, नीलमणी (३) सुर्गु.
मीमांसा [सं] छहनि हिंदू दर्शनशास्त्रनि मां हिकु शास्त्रु
(पंजों दर्शनशास्त्रु) (२) कंहिं विषय जी चडीअ रीति
छंड छाण, खोज, जाच.

मीर पु. कपह तोरण जी ताराजी.

मीर [फा] पु. मीरु, सरदारु, राजा.

मीलन [सं] न. (१) मिलनु, मेलापु (२) मुलाकाति (३)
मिली हिकु थी वजणु (४) अखियूं छिभणु (५)
बूटिजणु. मीलित वि. (१) अण टिडियलु (गुलु),
बूटियलु, कूमायलु (२) गडियलु.

मुकण-णा न.पु. अनाज जो निसतो ऐं हल्को दाणो, भिजाइण
खां पोइ बि तरे में रहियलु दाणो. मुकणा हत्ती पु. रे
डुंदो हाथी.

मुकणे [सं] अ.क्रि. (१) विजाइणु, खसाइणु (२) महरूम
थियणु.

मुकदम, मुकादम [अ] पु. (१) मुक्कदमु, मजूरनि मथां
नजरदारी कंदडु (२) अगुवानु.

मुका [सं] वि. (१) गूंगो (२) माठि. मुका मुलगा होणे
पहिरियों भेरो कपिडा अचणु. मुका मार पु. गुशी
मार-चोट, गुशो धकु.

मुका पु. चुमी, मिठी.

मुकाट्याने क्रि.वि. माठि करे, चुपु चापि, चुपि चुपाति में.

मुकाबला [अ] पु. मुकाबिलो.

मुकाम, मुक्काम [अ] पु. मुकामु, तरिसणु, रहणु, रहण जी
जाइ.

मुकुट [सं] पु. मुकिटु, मुटिकु, ताजु.

मुकुरु [सं] पु. आईनो, आरिसी.

मुकुल [सं] पु.न. मुखिडी-री. मुकुलित वि. (१) अधु
टिडियलु (गुलु) (२) अधु बूटियल (अखियूं).

मुक्त [सं] वि. (१) मुक्तु, आजादु, खुलियलु (२) मोखु
हासुलु कयलु (३) छुटलु. स्त्री. (१) मुक्ती, मोखु
(२) मौतु. मुक्त होणे छुटणु, आजो थियणु. मुक्तद्वार
न. (१) अचण वजण लाइ खुलियलु दरु, बिना रोक

टोक वारो दरु (२) (भोजन जो) भंडारो.

मुक्त [सं] न. मोती. मुक्ता स्त्री. न. मोती. मुक्ताफल न.
(१) मोती (२) सीताफल (३) मोतियुनि जहिड़ा
अखर (४) चरियनि जहिड़ो गाल्हाइणु.

मुक्ति, मुक्ती [सं] स्त्री. (१) मुक्ती, मोखु (२) छोटिकारो,
आज़ादी. मुक्तिमार्ग पु. मोखु हासुलु करण जो
रस्तो-साधनु.

मुख [सं] न. (१) मुख, मुंह, वातु (२) शिकिलि, मुहूँ,
सूरत (३) मुहडु (४) शुरूआत (५) मुहांडो (६)
पखीअ जी चुहिब (७) छोडु (नदीअ जो). मुखचर्या
स्त्री. मुंह जो तेजु, मण्या. मुखंड वि. अगुवानु, मुखी.
मुखठा पु. मुंह. मुखपाक पु. काम, वातु उथणु
(बीमारी). मुखपृष्ठ न. किताब वगेरह जो कवर, सरि
वरकु. मुखबीर पु. खबर डींदडु, जासूस. मुखमार्जन न.
मुंह धूअणु. मुखर वि. बकवादी, घण गाल्हाओ.
मुखरस पु. थुक, गिग. मुखरोग पु. वातु उथण-पचण
जी बीमारी. मुखवटा पु. (१) मुहांडो, चहिरे जी
बनावत (२) बीचो, मुंह ते पाइण लाइ पाठे वगेरह
जो ठाहियलु नकाबु, नकाबु (३) सांगु. मुखशुद्धी स्त्री.
रोटी खाइण खां पोइ पानु सोपारी सौंफ वगेरह खाइण.
मुखश्री स्त्री. (१) मुंह, मुंह जो तेजु, मण्या (२) बूथु.
मुखसेक पु. गुरिडी. मुखस्तंभ पु. माठि करे विहणु. वि.
माठि करे विहंदडु, गुसिड़ो, सिमिणो. मुखाच्छादन न.
बीचो. डिसो 'मुखवटा'. मुखी वि. ज़िबानी, बर
ज़िबान. मुखोदगत वि. बर ज़िबान यादि.

मुखत्यार, मुख्तार [अ] पु. मुख्तियार. मुखत्यारी, मुख्तारी
स्त्री. मुख्तियारी, अधिकार.

मुखिक [सं] पु. कूओ.

मुख्य [सं] वि. मुख्य, प्रधान, अगुवानु, खासि. मुख्यार्थ पु.
लफ़्ज़ जो मुख्य अर्थ-मतिलबु, लफ़्ज़ जो वहिंवार में
चालू मतिलबु. मुख्याध्यापक पु. हेडमास्तर. मुख्यालय
न. (इं) 'हेड क्वार्टर्स'. मुख्यधुर पु. सेनापती. मुख्यत्वे
करून क्रि.वि. खासि करे.

मुगदल पु. मुदिगर, मुगिरी.

मुगदळ स्त्री. (१) मुडनि जे पोख लाइ काराइती ज़मीन (२)

मुड सेके पीठलु अटो.

मुगदाण [सं] न. डिसो 'वैसण'.

मुंगळा पु. माकोड़ो.

मुंगी स्त्री. किउली, माकोड़ी. मुंग्या येणे हथनि-पेरनि खे निंद
अचणु.

मुंगूस न. नोर, नांग खे मारींदडु नंदिड़ो साहवारो.

मुग्ध [सं] वि. (१) मोहितु (२) मुंशियलु (३) मूर्ख, मोगो
(४) अणचिटो, शकी (५) सुहिणो, मोहींदडु (बारु).
मुग्धा स्त्री. जुवानीअ में कदमु खंडदड़ छोकिरी,
सुहिणी जुवान औरत.

मुचूंक [सं] क्रि.वि. सवाइ, खां सवाइ.

मुच्छी [सं] स्त्री. मुछ.

मुंज [सं] स्त्री. (१) जणियो-जणिया पाइण जी रसम (२)
मुज, हिक किस्म जो गाहु. मुंजा-ज्या पु. जणियो
पाइण लाइकु छोकियो, ताजो जणियो पातलु छोकियो.
मुजरा [अ] पु. (१) मुजिरो, सलामु (२) अजोरो (३)
वेश्याउनि जो नाचु गानो.

मुजावर [अ] पु. मुजावर, मुसलमानु पूजारी.

मुजोर [फा] वि. वडवातो, फाटोडो दुहिलु.

मुटकणे [सं] स.क्रि. मुंकू हणणु, सूर वारे हिसे ते मुंकू हणणु.
मुटका-के पु. मुक.

मुंड न. मूनि (इटी डकर रांदि में-बरकत, लेनि-मूनि ...).

मुंड [सं] पु.न. ढल या व्याज जे रूप में डिनलु अनाजु या
पैसो. वि. बिना व्याज वारी (रकम).

मुंड, मुंडके [सं] न. (१) मुंडी, सिसी, मथो (२) बाखुडु
वणु, बिना पननि जे वणु (३) हजामु (४) ठोइहो
(५) मथो कूड़ायलु. मुंडमाला स्त्री.
मुंडियुनि-सिसियुनि जी माल्हा. मुंडण-न न. मुनणु,
हजामत. मुंडणे स.क्रि. (१) मुंडणु, मुनणु लाहिणु,
ठोइहो करणु (२) सन्यासु वठणु (३) ठाणु, फुरणु.
मुंडला जाणे ठागिणु, फुरिजणु. मुंडविणे, मुंडाविणे
स.क्रि. कूड़ाइणु, मथो कूड़ाइणु. मुंडावळ-ळी स्त्री.
घोट जे मुटिक जी लडिकंदडु माल्हा. मुंडित वि. मुनणु
लथलु, कूड़ियलु, ठोइहो थियलु. मुंडी-ढी पु. ठोइहो
सन्यासी. मुंडी-ढी स्त्री. मुंडी, सिसी. मुंडी फिरविणे

कंधु फेराइणु, नापसंदी जाहिरु करणु. मुंडी मुरगळणे मुंडी मरोटणु, सभु कुशु लुटणु. मुंडी हालविणे कंधु धूणणु. चारी मुंड्या चीत करणे पूरीअ तरह शिकस्त डियणु.

मुडकर न. लिफाफो.

मुडगा पु. (१) अन जी लप (२) मुठि, हथियो.

मुडदा [फा] पु. मुदो, लाशु. मुडदा पाडणे मौत जे घाटि उतारणु. मुडदेफरास पु. मसाणी. मुडद्या उदगा. मुआ!

मुडदार, मुदाई [फा] वि. मुदार्.

मुडदूस पु. कंगी, नंदिइनि बारनि जी हिक बीमारी. (Marasmus).

मुडप [सं] पु.न. मुटिको, पटिको, मथे जो ढकु.

मुडपणे स.क्रि. (१) मुडणु (कंधु, पेरु) (२) मोडणु, तहु करणु (३) डिंगो थियणु

मुडा पु. (१) हड (२) गुडजी दिमीअ जो किरियलु टुकर.

मुडा घालून बसणे कुंडिडो धी बिहणु.

मुंडा-ढा पु. खदिदे जो दोस्तु.

मुंडारणे स.क्रि. (१) मोट खाइणु, पोयां पेर करणु, वापसि वरणु, मोटणु (२) का शैड् खाइण ते दिलि न थियणु.

मुंडवणे स.क्रि. मुडो करणु.

मुंडा, मुंडा पु. (१) कुल्हो, कुल्हे जो गोलु मुंडु (२) खदिदे जो दोस्तु (३) वाडकु. वि. (१) मथे बिना, मुंड बिना, मुंडीअ बिना, सिरे बिना (शैड्, शख्खु) (२) रे सिडो (जानिवरु) (३) बुसो, बुटो.

मुंडामाकोजी वि. बटाकी, फड्वाटी.

मुंडी स्त्री. मुंडी, सिसी.

मुतगा पु. चांवरनि जी हिक जाति.

मुतणे [सं] अ.क्रि. मुटणु, पेशाबु करणु. डिसो 'मूत'. मुतरा वि. मुटिणो. मुतरी, मुतारी स्त्री. पेशाब घर.

मुत्सही [अ] मुदबिरु, दूरदिशु, हिरफती.

मुतसील [अ] पु. कब्जो, त्जाबो.

मुतालीक [अ] पु. उपमंत्री, नाड्बु.

मुदगल [सं] पु. मुदिगरु, पित्रिरी.

मुदणे स.क्रि. बूटणु, बंदि करणु.

मुदत, मुदत [अ] स्त्री. मुदत, मुदो.

मुदन-नी [सं] स्त्री. बीडे जो काजु.

मुदल, मुदल [सं] न. मूरु, मूल रकम, पूंजी. वि. मूरिगो, मूर जेतितो.

मुदाम [अ] क्रि.वि. मुदामु, सांदहि, लगातारि.

मुदित [सं] वि. खुशि थियलु, राजी, सुखी.

मुदी [सं] स्त्री. मुंडी या वालो.

मुदा [अ] पु. (१) विषय, गालिह (२) टिपु, (इं) 'पॉइंट' (३) मुदो, मतिलबु, तात्पर्यु (४) मक्सदु (५) दलीलु. मुदेसूद वि. विषय सां लागणो रखंदडु (भाषणु). मुदाची गोष्ट स्त्री. मूलि गालिह.

मुदाम [अ] क्रि.वि. जाणी वाणी, ज़ोरीअ, खासि.

मुदाळ वि. धुंडी (वार).

मुद्रण [सं] न. छपण जो कमु (किताबु, अख्बार), छपाई. मुद्रण प्रत स्त्री. (इं) 'प्रेस कॉपी'. मुद्रक वि. छापींदडु. मुद्रित वि. छपियलु. न. (इं) 'प्रूफ'. मुद्रणालय न. छापिखानो, (इं) 'प्रेस'.

मुद्रा [सं] स्त्री. (१) ठपो, मुहिर, छाप (२) मुंडी (३) सिको (४) मुंडुं, शिकिलि, मुंडांडो (५) शैड् ते कयल निशानी. मुद्राक्षर न. छापे जो-शीहे जो अखर, (इं) 'टाईप'. मुद्राक्षर ओतशाळा स्त्री. (इं) 'टाईप फ़ाऊंड्री'. मुद्राकित वि. सिको लगलु, ठपो लगलु, निशानी लगलु. मुद्रिका स्त्री. मुंडी, सिको, ठपो.

मुद्राळ वि. डिसो 'मुद्राळ'.

मुनसफ, मुनसीफ [अ] पु. मुनसिफु, जजु.

मुनासब [अ] वि. मुनासिबु, वाजिबु, ठीकु.

मुनि, मुनी [सं] पु. मुनी, तपस्वी, रिषी.

मुनीम पु. मुनीबु.

मुंबई स्त्री. मुंबई-बम्बई शहर. एखाद्याची मुंबई करणे, पैशाची मुंबई करणे (१) को शख्खु गुमु थियणु (२) वापार वगेरह में वडो घाटो पाइणु, बुडणु. जिवाची मुंबई करणे मौजू माणणु, मजा करणु.

मुबलक [अ] वि. झडो, मओ, जामु, रेलछेल.

मुबा, मुभा [अ] स्त्री. मुबाहु, इजाजत, पर्वानो, पूरो अख्यारु.

मुमुक्षा [सं] स्त्री. मोखु हासलु करण जी इछा. मुमुक्षु

मुमुक्षुजन वि. मुक्तीअ जी इछा रखंदहु.

मुमूर्षा [सं] स्त्री. (१) मरण जी इछा (२) मरण वक्त जी हालति. मुमूर्षू, मुमूर्षित वि. (१) मरणु चाहींदहु (२) मरिणीगु.

मुरकणे अ.क्रि. मोड़ो डियणु, कंधु मोड़णु. मुरका पु. मोड़ो, नखिरो.

मुरकुंडी स्त्री. (१) (घणे खिलण करे या सीअ पवण करे या डप करे) सरीरु कूंडिडो थी वजण जी क्रिया (२) गपागीह, गर्दी. मुरकुंडी वळणे खिली खिली पेट में सूर पवणु.

मुरगाळणे, मुरगाळणे स.क्रि. मरोटणु (हथु वगेरह), चिबो करणु. मुंडी मुरगाळणे मुंडी मरोटणु, सत्यानासु करणु.

मुरह स्त्री. (१) धुंजु, चुणु (२) वकडु (नदी, रस्ते जो) (२) बीणु, कपिडो वराङ्गण या बीणो करण जी क्रिया (४) आकारु, बनावत, डौलु (५) मरोटो, वटु. मुरहणे अ.क्रि. (१) वापसि वरणु, मोटणु (२) मुड़णु (३) धुंज पवणु, सुसणु. स.क्रि. (१) बीणो करणु, वराङ्गणु (२) कंध खे मोड़ो डियणु (३) मोड़ो डियणु. मुरहा पु. (१) वटु (२) मरोटो, सूरु, वटु (पेट में पवंदहु).

मुरणे [सं] अ.क्रि. (१) (पाण्याठी शैड्) अंदरि पेही वजणु, जज्जु बु थियणु (२) चूसिजणु (३) पिसणु, तरि थियणु (४) रसणु, मचणु (खटाणि) (५) अनुभवी थियणु (६) दबिजणु (७) मगनु-थियणु, महिवु-महू थियणु (८) तिरपु थियणु. मुरलेला वि. (१) पकलु, रसियलु (२) आजिमूदिगारु.

मुरदाइशिंग न. मुरदासिंगु (वनस्पती).

मुरंबा, मुरब्बा, मोरांबा पु. मुरिबो (अंब जो).

मुरब्बी [अ] वि. (१) मुरब्बी (२) आजिमूदिगारु, ज़ाणू (३) वडो, वाली.

मुरमुरा पु. मुरमिरा, मुरमिला, कुरमुरा.

मुरमशी स्त्री. (१) गामोड़ (बुखार जी), लंझ (२) कूंडिडो थी विहण जी हालति.

मुरमुसणे अ.क्रि. (१) गामोड़जणु (२) कूंडिडो थी विहणु (३) मुहुं लही वजणु (४) लिडु लिडु सूर करणु.

मुरली-ळी स्त्री. मुरली, बंसरी.

मुरवण स्त्री. (१) सबाणु (२) कंहि जी आकड़ि लाहिण जी का गाळि (३) खाघलु पैसो. मुरविणे स.क्रि. (१) रसाङ्गणु, रांघणु (२) पैसो खाङ्गणु, डहो डियणु, ठाणु.

मुरवत स्त्री. मरुअत, परिवाह, संकोचु, डपु.

मुरळी [सं] स्त्री. 'खंडोबा' देवता खे अर्पणु कयल औरत, डिसो 'देवदासी'.

मुराद [अ] स्त्री. मुराद.

मुरारी [सं] वि.पु. मुरारी, किरशिनु भगवानु.

मुरुम पु. (१) मोहीडो (२) मुरुमु, पीडह, पथिराई जमीन, मोरमु.

मुर्वत [फा] स्त्री. मुरुअत, इत्सानियत.

मुन्हाळी पु. (१) कुंवारि जो भाउ (२) अहनरु (३) कुंवारि खे पेके या साहुरे वठी वजण लाइ आयलु शख्खु.

मुन्हे न. कोहीडो, लुडाट, धुंधु.

मुलकी-खी [अ] वि. (१) मुल्की, देसी (२) वसूलीअ सां लागापो रखंदहु (३) दीवानी, मुल्की.

मुलगा पु. छोकिरो, पुट. मुलाचे पाय पाळण्यात दिसतात पुटु कुपुटु पीधे में पधियो.

मुलगी स्त्री. छोकिरी, धीअ.

मुलगे न. बारु.

मुलाखत [अ] स्त्री. (१) मुलाक़ाति, (इं) 'इंटरव्यू' (२) पुछा गाछा.

मुलामा [अ] पु. मुलिमो, सोन चांदीअ जो पाणी चाइहणु.

मुलायम [अ] वि. मुलाइयमु, नरमु, कूंअरो.

मुलाहिजा [अ] स्त्री. (१) मुलाहिजो, लिहाजु, परिवाह (२) दया, म्हाफी (३) आदरु (४) जाच, पुछा.

मुलूक-ख [अ] पु. मुल्कु; देसु, वतनु. मुलुखगिरी स्त्री. (१) चड्हाई, काह, इमिलो (२) बियो मुल्कु खटणु (३) फौज जो अगिते वधणु. मुलुखमैदान स्त्री.न. (१)

बीजापुरि शहर जी वडी तोब (२) वडवाती ऐं शेडाकारि औरत. मुलखाचा वि. बे ह्दि, तमामु घणो.

मुलुखाबेगळा वि. अजीबु, बियनि खां निरालो.

मुशांड [सं] न. ढोंगु.

मुशाफर-फीर [फा] पु. मुसाफिर.

मुशी [सं] स्त्री. मूसी (मछी).

मुषकी [फा] वि. मुशकी (घोड़ो).

मुष्टि, मुष्टी [सं] स्त्री.पु. (१) मुश्ति, मुठि (२) भरियल मुठि, लप (३) मुठि, हथियो (४) मुक. मुष्टिका स्त्री. मुठि, मुक. मुष्टिप्रहर पु. ठौंशो, मुक. मुष्टिमैथुन न. मुश्तिजनी, मुठि हणणु, हथरसु. मुष्टिमोदक पु. ठौंशो. मुष्टियुध न. ठौंशेबाजी, (इं) 'बॉक्सिंग'. मुष्टियोध्वा वि. ठौंशेबाजु, (इं) 'बॉक्सर'.

मुसकट-ड, मुसकूट [सं] न. मुंह, बूधु, गिटो. मुसकटदाबी स्त्री. (१) ब्रकर बूसाट, बूसाटणु, घुटणु, बुटणु, वातु बंदि करणु (२) वीचारनि या लिखण जे आज्ञादीअ ते सरकारी बंदशि (३) जुल्मु. मुसकाटणे स.क्रि. (१) चमाट हणणु (२) मुंहं लिकाइणु-ढकणु.

मुसकणे स.क्रि. मुंहं ढकणु.

मुसकाडी स्त्री. मुंहं, बूधु. मुसकाडीत मारणे चमाट हणणु.

मुसक्या [हिं] स्त्री. मुश्कू.

मुसंडा पु. (१) पाणीअ जो ज़ोरदार वहुकिरे, रेलो, सीइह (२) मथे सां हंयलु टकरु, थूतो. मुसंडी स्त्री. थूतो, मथे सां हंयलु टकरु.

मुसंडा पु. मुसलो, मुसलमानु, ज़टु.

मुसमुशी, मुसमुस स्त्री. जवानीअ जो फूहु, जुवानीअ जो तेजु, मण्या.

मुसमुस स्त्री. (१) सुडिका (२) रींगटु, रीं रीं. मुसमुसणे अ.क्रि. (१) फूह जुवानीअ में अचणु (२) सुडिका भरणु (३) गुसे में तपी बाहि थियणु (४) भुण्कणु.

मुसलमान [फा] पु. मुसलमानु. मुसल्या पु. मुसलो.

मुसळ [सं] न. मुहिरी, मुहुरी. मुसळ पांघरणे-नेसणे. बेशर्माईअ जी हलति हलणु, लंगो थियणु. मुसळाला कोंब फुटणे अण थियणी गाल्हि थियणु. मुसळकांड स्त्री. मुहिरीअ सां चांवर छड़ण जी क्रिया, छड़ह. मुसळघार पाऊस पु. वड़फुड़ो मीहुं. मुसळेश्वर पु. जांठो, डंडो डौंटो, थुल्हो मतारो शखु.

मुसळणे अ.क्रि. (१) फलु किनो थियणु (२) थकिजणु.

मुसळी स्त्री. धिको, गर्दीअ में धिड़ण जी क्रिया, थेल्लो.

मुसावणे अ.क्रि. (१) पूरो भरिजणु, कनातारि थियणु (२)

वघणु, फुंडणु (३) मगनु-महू थियणु (४) भरियलु हुअणु.

मुसावणे अ.क्रि. बेहोशु थियणु.

मुहुर्मुहुः [सं] क्रि.वि. हर हर, वरी वरी.

मुहूर्त [सं] पु. (१) महूरतु (२) खनु, पलु (३) शुभु वक्तु (४) कम जी शुरूआत (५) बी शादी. मुहूर्तमेढ रोवणे शुभ कम जी शुरूआत करणु.

मुळमुळ स्त्री. (१) फुड़ि फुड़ि, सन्हों मीहुं (२) थुकि थुकि (३) समुझण में डुखियो भाषणु, अणचिटो गाल्हाइणु (४) कम जी तकड़ि. मुळमुळ-ळा क्रि.वि. रीं रीं (रुअणु), फुड़ि फुड़ि. मुळमुळीत वि. (१) बे सवादी, फिको (२) शकी, अणचिटो (३) बे असुरियो (भाषणु).

मुळव्याघ-घी स्त्री. मोका, बवासीर.

मुळा पु. मूरी.

मुळाक्षरे न. 'मूळ' अंदिर डिसो.

मुळिया पु. ज्योतिषी.

मुळी स्त्री. पाइ, जड़ी.

मुळी क्रि.वि. (१) मूरि, बिनह (२) पहिरीई, अगुमेंई, मुंड में ई.

मुळे क्रि.वि. -करे, सबब करे, जे कर.

मुळ्या पु. (१) जड़ी बूटी विकिणंदहु शखु (२) नजूमी (३) पीरिसनि, कुराडो (४) डिंगो-शैतानु शखु.

मूक [सं] वि. (१) गूंगो (२) माठि. मूकनाट्य न. गूंगो नाटकु, गुंगबाजी. मूक संमती स्त्री. कुछण बिना हा करणु-मोकल डियणु.

मूग पु. मुहु, मुड. मूग गिळणे बिड्क न बोलणु, चुपि रहणु.

मूठ पु. आथरु, बैल जे पुठीअ ते विज्ञण जी गादी.

मूठ [सं.प्रा] स्त्री. (१) मुठि. डिसो 'मुष्टि-ष्टी' (२) मंत्रप्रयोगु (३) दस्तो (तरार जो). मुठीत असणे मुठि में हुअणु, वस में हुअणु. मूठभर मांस चढणे बुत में वरणु, उत्साहु अचणु, बोदि अचणु. मूठमाती देणे दफनु करणु. मूठ मारणे मुठि हणणु (मुश्तिजनी). झाकल्या मुठीने क्रि.वि. लिकाए, गुडीअ तरह.

मूढ [सं] वि. (१) मूर्ख, अग्यानी, मोगो (२) बेहोशु (३)

मुंझियलु, भ्रम में पियलु. मूढगर्भ पु. मुअलु गर्भु-गुभु.
मूढमती वि. मोगो, छसो.

मृत [सं] न. मुटु, पेशाबु. मूतखडा पु. पथिरी (पेशाब जी).
मुतणे अ.क्रि. मुटणु. मुतरा-त्रा वि. मुटिणो. मुतरी-त्री
स्त्री. मुतिरी, पेशाबघरु. मुतवणी न. मुटु, पेशाबु.
मुतारी स्त्री. मुतिरी, पेशाबघरु. मुती स्त्री. पेशाबु.
मुतेर-रे न. मुट वारो कपिडो.

मूत्र [सं] न. मुटु, पेशाबु. मूत्रकृच्छ न. पेशाब जी पथिरी
(बीमारी), पेशाब जी रुकावट. मूत्रदोष पु. परमेलु,
सोजाकु, (इं) 'गौनरिआ'. मूत्रपिंड न. गुरदो, बुकी.
मूत्रपिंडशूल पु. गुदें जो सूरु. मूत्रशलाका स्त्री. पेशाब
कडणी (सराई). मूत्रशूल पु. गुदें जो सूरु. मूत्रावरोध
पु. पेशाब रुकणु. मूत्राशय पु. मसानो, पेशाब जो हंधु,
मुटांगो. मूत्रोत्सर्ग पु. मुटणु, पेशाब जो नेकालु.

मूद [का] पु. चांवरनि जो पिनोडो-पिनु.

मूर स्त्री. (१) लिकलु-नजरि न ईदडु सोराखु (२) टेमो,
सेमो (३) टोयो, नुक्सानु, घाटो (४) चीर, फोटि,
डार.

मूर्ख [सं] वि. मूर्खु, बेवकूफु. मूर्खपणा पु. बेवकूफी.

मूर्च्छना, मूर्च्छा [सं] स्त्री. मूर्छा, बेहोशी, चकर, भांवाटी,
गशु. मूर्च्छित वि. मूर्छितु, बेहोशु.

मूर्त, मूर्तिमंत-वंत [सं] वि. मूर्तु, साकारु, साख्याति.

मूर्ति-ती [सं] स्त्री. (१) मूर्ती, मूरत, तस्वीर (२) सरीर
(३) माण्डू.

मूर्धा, मूर्धान [सं] स्त्री.न. (१) मथो, सिसी (२) मथियों
हिसो. मूर्धाभिषिक्त वि. (१) अगुवानु, मुब्बु (२)
राजतिलकु थियलु. मूर्धन्य वि. (१) मथे वारो (२)
सिरेष्टु (३) मूरधनी, लिसानी, तारुंअ मां उचार
थियलु अखरु-ऋ, ऋ, ट, ठ, ढ, ण, र, ष, ङ.

मूल [सं] न. बारु, बालकु. मूलबाळ न. बारु बचो.

मूल [सं] न. मूरु, मूलु, मूलु कारणु, जनमु, बुनियादु, पाड़.
मूलतत्त्व-द्रव्य न. जुजो, ज़नसरु, (इं) 'एलिमेंट'.
मूलतः क्रि.वि. बुनियादी तोर. मूलधन न. मूरु
(Com.) पूंजी. मूलभूत वि. बुनियादी, मूलु. मूलानुर
पु. सलो. मूलोद्योग शाळा स्त्री. बुनियादी हुनिर

सेखारीदड़ पाठशाला. मूलक वि. तंहिं करे थियलु,
पैदा कंदडु.

मूलक [सं] पु. मूरी.

मूल्य [सं] न. मुल्हु, कीमत, माणु, कंदरु. मूल्यदेय डाक स्त्री.
(इं) 'वी.पी.पी.' मूल्यनिर्धारण न. कथ, मार्कुं
डियणु.

मूष, मूषक [सं] पु. मूषु, कूओ.

मूस स्त्री. (१) धातू रिजाइण जो बर्तनु, कोठारी, मुंधो (२)
सांचो, कारबु, कालिबु.

मूळ [सं] न. (१) पाड़, डिसो 'मूल' (२) थुडु (३) मूरु
(४) शुरूआत (५) ब्रिड. मूळावर येणे कंहिंजे
सत्यानास जो कारणु बणिजणु. मुळाक्षरे न.ब.व.
आईवेटा, वर्णमाला (अ, आ, इ, ई .... क, ख ....
वगेरह), हरूफि तहजी. मूळक, मुळिक वि. पहिरियों,
असुल जो. मूळद्रव्य-धन न. मूरु, पूंजी, लागत.
मूळपुरुष पु. बरपा कंदडु शखु. मूळप्रत स्त्री. असुलु
नमूनो, असुली कापी, (इं) 'ओरीजिनल् कॉपी'.
मूळभूत वि. बुनियादी. मूळव्याध-घी स्त्री. मोका,
बवासीरु. मूळस्वभाव पु. मूलु सुभाउ.

मृग [सं] पु. (१) मिरगु, हरणु (२) जानिवरु (३) मिरगु
नखत्रु. मृगछाल पु. हरण जी खल. मृगजल-ळ न.
मिरगतिरुजा, रुज. मृगनयना-लोचना स्त्री. मिरग
नइनी, मिरग लोचनी. मृगनक्षत्र-शीर्ष न. मिरग
नखत्रु, जबारु. मृगनाभ-मद पु. कस्तूरी, मुश्क. मृगांक
पु. चंडु. मृगशिर-शीर्ष न. मिरगु नखत्रु, जबारु.
मृगासन न. हरण जी खल (विहण लाइ). मृगी स्त्री.
हरिणी. मृगया स्त्री. शिकारु.

मृड [सं] पु. शंकरु.

मृणाल [सं] पु.न. कमल गुल जी डांडी, बिहु.

मृणमय [सं] वि. मिटीअजो ठहियलु.

मृत [सं] वि. मुअलु. मृततिथी-दिवस स्त्री.पु. वरिसी.
मृतप्राय वि. मुअल जहिडो, मरणीगु. मृतसंजीवनी
स्त्री. मुअल खे जीअरो कंदडु मंत्रु. मृतस्नान न. सर तां
थी अचण खां पोइ स्नानु करणु. मृताह पु. वरिसी.
मृती स्त्री. मौतु. मृतक न.पु. लाश जो अग्नीसंस्कार,

लाशु.

मृत्तिका [सं] स्त्री. मिटी. मृत्पिण्ड पु. मिटीअ जो चाणो-गोड्हो. मृदघटवत् क्रि.वि. मिटीअ जे मट जियां. मृन्मय, मृण्मय वि. मिटीअ जो ठहियलु.

मृत्यु-त्यू [सं] पु. (१) मिरत्यू, मौतु (२) यमु, जमु. मृत्युगंडांतर न.पु. जानि जो खतिरो, मौत जहिडी मुसीबत. मृत्युपत्र न. मिरतलेखु, बसियतनामो. मृत्युपत्र प्रमाण न. बसियतनामे जो सचो नकुलु, (इं) 'प्रोबेद'. मृत्युलोक पु. मिरत्यू लोको, पिरथ्वी. मृत्युंजय पु. (१) मौत ते विजइ हासुलु कंदडु शङ्खु (२) शंकर.

मृद [सं] वि. कूअरो, नरमु.

मृद [सं] स्त्री. मिटी, जमीन. मृद संधारण न. मिटी-जमीन जी हिफाजत, (इं) 'सॉइल कॉन्जर्वेशन'.

मृदंग [सं] पु. मिरदंगु, पखावजु, ढोलक जहिडो हिकु साजु.

मृदु, मृदुल [सं] वि. (१) कोमलु, नरमु, नाजुकु. कूअरो (२) सादो, शांति, नरम दिलि.

मृषा [सं] वि. कूडो, नकुली.

मेकुड, मेकू पु.न. नक खे चंबुडियलु गोबो, सुकलु गोबो.

मेख स्त्री. (१) मेख, किली, चपर (२) राजु, गुझ गाल्हि.

मेख मारणे अले बीहणु, रोकणु, विघ्नु विअणु, बंदि करणु.

मेखला [सं] स्त्री. (१) चेल्हिकी, कमरिपटो (२) जणियनि में चेल्हि खे बुधण लाइ धागो (३) पहाड़ जो पासो.

मेंग स्त्री. नांग जी खल. मेंगे न. छसो, नामर्दु. मेंग्यामाखाडी पु. सिमिणो शङ्खु, अंदर जो कारो.

मेघ [सं] पु. मेघु, मेंघु, बादलु, ककरु. मेघाडंबर न.पु. (१) बादलनि सां आकासु भरिजी ववणु (२) डाड़.

मेचणे स.क्रि. (१) मापणु (२) मवणु (३) हिसाब में रखणु (४) परिवाह करणु.

मेज [फ़ा] न. मेज़, (इं) 'टेबल'. मेजघड्याळ न. मेज़ ते रागण जो घडियालु, (इं) 'टाईम पीस'.

मेजणे स.क्रि. गुणणु, मापणु.

मेजवानी [फ़ा] स्त्री. मजिलस, दअवत.

मेट न. (१) गोडे जो संघु (२) चौकी, पहिरो, पहिरे जी

जगह (३) हिमथ.

मेटाकुटी स्त्री. हिमथ हाराए गोडा खोडे विहण जी हालति, जफ़ाकशी. मेटाकुटीला येणे शिशिदर थियणु, हिमथ हाराए विहणु.

मेंढ पु. मेश, मेष, घटो, घेटो. मेंढपाळ पु. मेशिपालु, रेदारु, धनारु. मेंढरू न. रिढ जो बचिडो. मेंढी स्त्री. रिढ. मेंढ्या पु. घेटो.

मेढ स्त्री. मंघो, किलु.

मेण [फ़ा] न. मेणु. मेणकटणे अ.क्रि. सणिभो ऐं लिगिलिगिदार थियणु. मेणकापड न. मेणितो. मेणबत्ती स्त्री. मेणबती. मेण्या वि. (१) नरमु, कमिजोरु, नामर्दु (२) निसतो.

मेणा [फ़ा] पु. बंदि डोली, पालिकी. मेणेकरी पु. कहारु. डोली खणंदडु.

मेतकूट न. (१) दालिपूं अहुरि मेथी चांवर वगेरह गडे ठहियल चहिरी शैड (२) गहिरी दोस्ती (३) चचरु भचरु.

मेथी [सं] स्त्री. (१) मेथी (२) हुरबो.

मेद [सं] पु. चर्बी, थोल्हि. मेदस्वी वि. थुल्हो, फेफो.

मेदिनी [सं] स्त्री. भूमी, धरती. मेदिनीवसन न. समुंड.

मेंदी [सं] स्त्री. मेंदी.

मेंदू [सं] पु. (१) मगजु (२) दिमागु, बुधी, अकुलु (३) मेजालो.

मेध [सं] पु. यग्यु.

मेधा [सं] स्त्री. (१) बुधी, अकुलु, ज़िहिनु (२) ध्यानु (३) प्रेमु, नेंहु. मेधावी वि. तेज़ि फ़हमु, विद्वानु, ज़हीनु, सियाणो.

मेर [प्रा.का] स्त्री. (१) बनीअ जो बंदु. हद (२) वक्तु.

मेरू [सं] पु. (१) हिमालय जे उतर पासे हिकु पहाडु (२) जपण जी माल्हा जो विचों वडो मणियो (३) सांबर.

मेला वि. (१) मुअलु (२) मुअो! (ज़ालुनि जो लफ़जु).

मेलेला वि. (१) मुअलु (२) बुडलु (बैसो). मेल्या मुअ!

मेवा [फ़ा] पु. (१) मेवो, फलु (२) मिठाई.

मेष [सं] पु. (१) मेष, घेटो (२) मेषु रासि. मेषपात्र वि.

डकिणो, कांङ्क. मेघसंपात पु. सिज जो मेख रासिमें
धिङ्गु. मेघी स्त्री. रिठ.
मेघोन्मेष [सं] पु. बूटणु ऐं खोलण जी क्रिया.
मेस्तक न. (१) अंगी हिसाबनी जो किताबु (२) जद्वलुनि
जो किताबु, कम जे नियमनि जी किताबुड़ी.
मेह [सं] पु. (१) पेशाब जी बीमारी (२) मुटणु.
मेहतर [फा] पु. (१) अगुवानु (२) महतरि, भंगी.
मेहंदी स्त्री. मेंदी.
मेहनत [अ] स्त्री. महिनत.
मेहमान [फा] पु. महिमानु.
मेहर [फा] स्त्री. महिर.
मेहरप, मेहराब [अ] स्त्री. मिहिराबु, कमान.
मेहु, मेहु, मेहो [सं] पु. (१) मीहुं, बसाति (२) बादलु.
मेहुण, मेहुण [सं.प्रा] न. रोटी खाराङ्ग वगेरह लाइ नींड डेई
घुरायलु घोटु ऐं कुंवारि. मेहुणा पु. (१) सालो (२)
मेणीवियो. मेहुणी स्त्री. साली.
मेहेरबान [फा] वि. महिरबानु. मेहेरबानी स्त्री. महिरबानी.
मेळ [सं] पु. (१) मेलु, मेलापु (२) एकता, संजोगु (३)
ठहकणु.
मेळा पु. (१) टोली (२) मंडली (३) मेडु, मेडाको (४)
मेलो.
मेळावा [सं] पु. (१) मेडु, (इं) 'रङ्गी' (२) जल्सो (३)
संमेलनु (४) मेलु, मेलापु.
मैत्र [सं] न. दोस्ती. पु. दोस्तु. मैत्रकी स्त्री. दोस्ती, मित्रता.
मैत्री स्त्री. दोस्ती. मैत्रीण स्त्री. साहेड़ी.
मैथुन [सं] न. संजोगु, संभोगु.
मैद [सं] वि. (१) मोगो (२) सुस्तु (३) ढोंगी. मैदकर्म न.
खून, धाड़ो.
मैदा [फा] पु. मैदो.
मैदान [अ] न. मैदानु.
मैदालकडी स्त्री. मैदालकिडी (वनस्पती).
मैना स्त्री. (१) मैना (२) तोती.
मैफल [अ] स्त्री. महफिल, मजिलस, सभा, मंडली.
मैयत [अ] वि. मुअलु, नासु थियलु.
मैल [सं] पु. मरु, गलाजुत. मैला पु. मैलु, मङ्गलो, विष्टा,

गलाजुत.
मैल [इं] पु. मैलु, अधु कोहु.
मैस [सं] स्त्री. मसु, कारहिं.
मोकट वि. डिसो 'मोकाट'.
मोकलणे [सं] स.क्रि. (१) मोकिलणु, पठणु (२) खुलियो
छडणु, ज्वातो न रखणु (३) विजाङ्गणु (४)
ओछिगारणु, ओछिगार डेई रुअणु.
मोकळ [सं] स्त्री. (१) मोकिराई, टिडियल पखिडियल
हालति (२) आजादी.
मोकळा [सं] वि. (१) मोकियो (२) छुडियलु (३) खुलियलु
(४) आजादु, छुड्वागु (५) खाली (६) वांदो.
मोकणे होणे वांदो थियणु. मोकळाचाकळा वि.
छुड्वागु. मोकळीक स्त्री. (१) छोटिकारो (२)
आजादी (३) मोकल, इजाजत. मोकळेपणा पु.
आजादी.
मोकाट [सं] वि. (१) छुड्वागु, आजादु (२) बे अदबु,
गुस्ताखु.
मोकाळ वि. छुड्वागु, रोलाकु.
मोग पु. सलो.
मोगरा [सं.प्रा] पु. (१) मुगरी, धमक, हथोड़ो (काठ जो
मुतिरको) (२) सौंटी (३) टिडिणु.
मोगरा पु. मुगियो, चम्बेलीअ जो बूटो या गुलु.
मोगरी स्त्री. मुगरी, धमक, काठ जो हथोड़ो.
मोगल, मोगल [फा] पु. मुगलु. मोगलाई स्त्री. (१) मुगलनि
जो मुल्कु या राजु (२) जुल्मी राजु (३) अंधुधुंध,
अंधेरु, बादशाहगदी. मोगलाण न. मुगलनि जो मुल्कु
या बलिवो.
मोघ [सं] वि. अजायो, बे फाईदे, कम में न ईदडु.
मोघम [अ] वि. मुबहमु, अणचिटो, शकी.
मोच [सं] पु. सेमलु (वणु). मोचरस पु. मोचरसु.
मोचक [सं] वि. छडाईदडु, छोटिकारो या मुक्ती डींदडु.
मोचणे स.क्रि. खोलणु, छडाङ्गणु, छोटिकारो डियणु.
मोचन न. छोटिकारो.
मोचड [प्रा] पु. मोचिड़ो.
मोज [सं] न. गुणण-मापण जी क्रिया, कथ. मोजदाद स्त्री.

गुणप. मोजपट्टी स्त्री. ममापण कछण जी टेप. मोज संख्या स्त्री. गुणण जो अंगु-अददु. मोजका वि. (१) गुणियलु-मापियलु (२) पूरो पुनो. मोजणी स्त्री. मापण-तोरण-गुणण जी क्रिया. मोजणे स.क्रि. (१) मेचणु, मापणु, गुणणु, शुमारु करणु, लेखणु (२) मवणु, लेखणु, लिहाजु करणु. मोजला-लेला वि. गुणियलु, तोरियलु, मापियलु.

मोजा [फ़] पु. मोजो, जोराबु.

मोट स्त्री. (१) हड (२) बोको, ढगुनि जे मदद सां खूह मां पाणी छिके कढण जी पखाल. कोणेकाची मोट बांधणे मजीं न हूंदे बि कंहिंखां कमु कराडणु, वहाडणु. बाऱ्याची मोट बांधणे अण थियण जहिडी गाल्हि करण जी कोशशि करणु, उभ मां तारा लाहिणु, उभ में तीरु हणणु.

मोटार [इं] स्त्री. मोटरि, कारि, मोटरिगाडी. मोटारघर न. (मोटार लाड) (इं) 'गडरेज'. मोटारसायकल स्त्री. मोटरिसाडकिलि, फटफटी.

मोठा [सं] वि. (१) वडो (२) वधीक. क्रि.वि. बेहदि. मोठेपणा पु. वडाई, जलालु.

मोठी [सं] वि. वडी.

मोड [सं] पु. (१) हार, शिकस्त (२) बोडि बोडां (३) वकडु, मोडु (४) भाबि, कपिडे जो सरु, तहु (५) रीति, ढंगु (६) हिसाबु. स्त्री.पु. (१) भाबि, रेजो, खुदो (२) भगल टुटल बासण (३) संघो (४) बोलीअ जी बनावत-ठाहठूह-शैली (५) सुस्ती.

मोड पु. (१) सलो (२) मोकनि जी-बवासीर जी गोड्ही.

मोडक पु. माकोडो.

मोडकळ-ळी स्त्री. (१) भव, भजण टुटण जी हालति (२) थकावट (३) जवालयत. वि. (१) भगलु (२) नासु थियलु (३) भुरिणो. मोडकळीस येणे जवाल-तबाहीअ जे वेसो पहुचणु. मोडका वि. भगलु. मोडकी स्त्री. (१) भगलु हुअण जी हालति (२) शिकस्त, हार (३) रंडक, अजतिराजु (४) बिगाडो, खराबी (५) खंडनु.

मोडणी स्त्री. (१) संग कपण-कटण जी क्रिया, फसलु लुणणु (२) रीति, हलति (३) भवण जी क्रिया, मोड, टोड.

मोडणे स.क्रि. (१) भवणु, टोडणु, केराडणु (२) पैसा मटाडणु, रेजो कराडणु (३) टुकर करणु (४) रंडक-रुखिनो विसणु, बिगाडणु (५) विगाडणु (६) बंदि करणु, रदि करणु (७) डेवाले कढणु (८) गाडबु करणु. झोप मोडणे निंड फिटणु या फिटडणु. नियम मोडणे काडदो भवणु. बंद मोडणे बलिवो-बगावत खतमु करणु.

मोडणे अ.क्रि. (१) भजणु, टुकर टुकर थियणु, डहणु (२) किरणु, गिरावट-जवालु अचणु (३) बंदि थियणु (४) खर्चु थियणु (५) -में हुअणु (६) यादि न अचणु (७) पौणो पवणु, ढिरकणु, हिमथ हारिजणु (८) छिजणु (९) उजिडणु (१०) डेवालो निकिरणु. मोडता काळ पु. जवालियत जो वक्तु. मोडतोड स्त्री. भजु डाह.

मोडा पु. (१) अजतिराजु, रंडक, इन्कार, मनअ (२) अजतिराजु जोगी हालति. मोडावणे अ.क्रि. (१) थकिजणु, थक विचां साणो थियणु (२) होशहवास गुमु थियणु (३) दिलि बुडणु.

मोडावणे अ.क्रि. सलो फुटणु.

मोडी, मोडी लिपी स्त्री. तेज रफतार सां मराठी बोली लिखण जी हिक लिपी.

मोडीव वि. (१) वेडहण या तहु करण जोगो, मोडण जोगो, (इं) 'फोल्डिंग' (२) भगलु टुटलु (बासणु), भगल टुटल बासण डेई बियां नवां बासण वगेरह वठणु.

मोड्या वि. भजुडाह कंदडु, तबाही कंदडु.

मोत, मोत स्त्री. मौतु, मरणु.

मोतदार [अ] पु. सईसु, सैसु, घोडे जी संभाल कंदडु नौकर.

मोताद [अ] वि. मुहताजु, मोथाजु.

मोती [सं] न. मोती. मोतीचूर पु. मोतीचूर जो लडूं. मोतीबिंदु-दू पु. मोतियो, अखि जी बामारी, मोतिया बिंदु.

मोद [सं] पु. आनंदु, खुशी.

मोदक [सं] पु. मोदकु, हिक किस्म जो लडूं, मुठियो. वि. आनंदु डींदडु.

मोदळा-घळा [सं] पु. (१) गाह वगेरह जी भरी (२) थुल्हो मतारो माण्हू (पहिंजी थोल्हि न संभाले सधंदडु) (३)

मिटीअ जो चाणो या गोड्हो (४) बारु, हड़ (५) धडु, सिसीअ खां सवाइ सरीरु.

मोदी [अ] पु. मोदी, अनाज जो वापारी, परिचूणियो.
मोदीखाना पु. मोदीखानो, लश्कर-सेना जो अनाजु
रखण जी जगह.

मोघा [सं] वि. माठि.

मोघाड न. बूथु, मुंहुं

मोनई [सं] स्त्री. केले जे पन जो चोटीअ वारो हिंसो.

मोनवा, मोना [सं] पु. केले या ताइ जे थुइ मां नओ फुटंदडु
पनु.

मोना [सं] वि. (१) गूंगो, बे ज़िबानु (२) माठि.

मोप [सं] वि. जाम, झडो, मओ.

मोफत [अ] वि. मुफ्त.

मोबदला [अ] पु. (१) उजोरो (२) बदिलो. क्रि.वि. बदिरां.

मोम [फा] पु. मोमु, मेणु.

मोमीन [अ] पु. मोमिनु, मुसलमानु कोरी.

मोर [सं] पु.न. मोरु. मोरचल-चेल, मोरकुंचा न.पु.
मोरिछलु, मोर जे खंभनि जो चंवरु या विभिणो.
मोरपीस न. मोर जे खंभु.

मोरचंग पु. मोरिचंगु (वात सां वजाइण जो हिकु साजु).

मोरचल पु. मोरिछलु, चौर.

मोरचा, मोरचाल, मोर्चा [फा] पु. (१) तोफ रखण लाइ
ठाहियलु थल्हो (२) तोबुनि जो हमिलो (३) चौंकी,
पंहिरो (४) मोरिचो, मोरचाबंदी (५) नअरा हणंदे
हलंदइ सर्गिस, मोरिचो. मोरचा फिरणे वअण जो तर्फु
बदिलणु. मोचाबंदी स्त्री. मोरचाबंदी.

मोरचूत-द [हिं] पु. मोरिचटु, तूतियो.

मोरिणी स्त्री. फुली, कोको, नक जो जेवरु.

मोरंबा, मोरांबा [अ] पु. मुरिबो.

मोरी [का] स्त्री. (१) मोरी, नाली (३) सनानु करण जी
कोठी.

मोर्तब [अ] न. सरकारी मुहिर या ठपो.

मोल [सं] न. (१) मुल्हु, कीमत (२) उजोरो, मजूरी. मोल
देणे विकिणणु. मोलकरी पु. मजूरु, नौकरु. मोलकरीण
स्त्री. नौकिरियाणी, मजूरी कंदइ औरत. मोलमजूरी

स्त्री. मजूरी, पोरिहचो. मोलाचा वि. कीमती, वडे
मुल्ह वारो.

मोव [सं] वि. कूंअरो. मोवण न. मोणु, अटे में नरमाई
अणीदडु पदार्थ.

मोसंबी स्त्री. मुसंबी, मौसुम्बी (फलु).

मोसम [अ] पु. मौसम. मोसमी वारा पु. चौमासो, (इं)
'मॉन्सून'.

मोह-हो [सं.प्रा] महुओ (वणु) - हिन वण जे गुलनि मां
शराबु ठाहियो वेंदो आहे.

मोह [सं] पु. (१) मोहु, कशशि, प्रेमु (२) बेहोशी (३)
मतियूं मुंझण जी हालति (४) अग्यानु, मूर्खता (५)
भुल (६) शौकु, पसंदी या प्रेम जी अधिकता. मोहक
वि. मोहींदडु, भ्रम में विशंदडु. मोहपाश पु. मोहरूपी
फाहो-फंदो, संसार जो ज़ारु. मोहाथिणे अ.क्रि.
मोहिजणु, मोहितु थियणु. मोहित वि. मोहितु,
मोहियलु. मोहणे स.क्रि. मोहिणु, वसि करणु, जादू
करणु. मोहन वि. मोहनु, मोहींदडु. न. (१) मोहिण
जी क्रिया (२) बोहोशी (३) भ्रमु. मोहिनी स्त्री. (१)
मोहिणु (२) मोहिण जा कम (३) मोहिनी, मोहींदइ.

मोहटी स्त्री. महुए जो फलु.

मोहत्तर, मोहतूर पु. (१) महूरतु (२) शुभु घड़ी (३) डिसो
'पाट'.

मोहन वि. मोणु (अटे में विझण जो).

मोहर, मोहोर [फा] स्त्री. (१) मुहुर (सोन जी), अशिरफी
(२) मुहुरु, ठपो. मोहरबंद वि. मुहुरबंदि, 'सील'
थियलु.

मोहर, मोहोर [सं] पु. बूरु, अंब जे गुलनि जो छुगो. मोहरणे
अ.क्रि. (१) बूरिजणु, बूरु अचणु (२) ब्रोकिजणु (३)
फूलारिजणु (४) उभिरणु-निकिरणु (चंडु).

मोहर, मोहोर [सं.प्रा] स्त्री. (१) मुंहु, मुंहाड़ी, अगियों हिंसो
(२) अगिते वियलु शखु (३) तर्फु (४) रीति.
मोहरकाड्या, म्होरक्या पु. अगुवानु, महंदारु.
मोहरचा-ला, म्होरला वि. अगियों, मुंढवारो. मोहरणे
अ.क्रि. अगिते वधणु, अगियां मुंढणु-वरणु. मोहरा पु.
(१) मुहुरू (शतिरंज रांदि में), मुहिरो, सारी (२)

मुहांडो, मुहुरो-रू (३) अगुवानु, नेता (४)
मुहिणो-डिसण जहिडो. मोहरा क्रि.वि. सामुहं.
मोहरून क्रि.वि. सामुहं, अगियां. मोहरे अ. सामुहं.
मोहरे न. (१) मुहुरू, शिकिलि, मुहांडो (२) राजा खे
छडे बी का बि मुहुरू (शतिरंज रांदि में).

मोहरम [अ] पु. मुहरमु.

मोहरी स्त्री. अहुरि, राई.

मोहल्ला [अ] पु. (१) हमिलो, चड्हाई (२) महलो, शहर
जो भाडो, धिटी.

मोहळ, मोहाळ न. माखीअ जे मखियुनि जो मानारो.

मोहळ, मोहाळा, मोहळा न.पु. छिको (गाबे-वछिडे जे मुंह खे
बुधण लाइ नोडीअ जी ज़ारी), आंधो.

मोहिम, मोहीम [अ] स्त्री. मुहिम, चड्हाई, हमिलो, काह.

मोहिरे न. सामानु.

मोळ [सं] पु. छिति जो लाहु.

मोळ [सं] न. मुज (गाहु-हिन जूं नोडियूं-बुहारियूं ठाहियूं
वेंदियूं आहिनि).

मोळा [सं] पु. रीति, हलाति, रसम, रवाजु.

मोळा [सं] पु. कोको, किली.

मोळी स्त्री. (काठियुनि जी) भरी, झुडो.

मोळे न. आंधो, छिको, (गाबे जो) डिसो 'मोहळ, मोहाळा'.

मोक्ष [सं] पु. (१) मोखु, मुक्ती, सरीर मां आत्मा निकिरी
जनम मरण जे फेरे खां छुटणु (२) छोटिकारो (३)

मौतु (४) मुक्त अवस्था, अध्यात्मिक पूरन अवस्था.

मौ वि. नरमु, कूंअरो.

मौकूफ [अ] वि. मौकूफ.

मौक्तिक [सं] न. मोती.

मौज [अ] स्त्री. मौज, मजो. मौजमेळावा पु. मेलो, (ई)
'फनफेअर'.

मौज, मौजा-जे न.पु. गोठु.

मौज [सं] वि. मुज जो, (मुज नाले गाह जो) डिसो 'मोळ'
न.

मौढ्य न. अग्यानु, मूर्खता, चरियाइप.

मौत [अ.सं] स्त्री. मौतु.

मौन [सं] न. मौनु, माठि, चुपि. वि. मौनी, माठि, न

गाल्हाईदडु. मौनव्रत न. मौनव्रतु.

मौर्ख [सं] न. मूर्खता, अग्यानु, जाहिलियत, जाहिली.

मौर्वी [सं] स्त्री. धनुष जी डोरि.

मौल [सं] स्त्री. मथो, सिरु. मौलि, मौली स्त्री. मथो, सिरु.

मौणी पु. मुटिकु.

मौल न. कपटु, इंद्रजालु.

मौलवी [अ] पु. मौलिवी.

मौलिक [सं] वि. (१) असली (२) मुख्यु, सिरिष्.

मौल्य [सं] न. मुल्लु, कीमत.

म्यान [फा] न. मियाणु, खिप.

म्लान [सं] वि. (१) थकलु (२) कूमायलु (३) मलूलु,
गमगीनु, सुस्तु.

म्लेच्छ, म्लेच्छ पु. मलेछु, (हिंदूअ खे छडे) त्रिप धर्म जो.

महतले उद्गा. चयुमि, चयाई, ध्यान में हुजई, मां तो. महतले
तेव्हा क्रि.वि. कडहिं बि, जडहिं वगे तडहिं.

महण स्त्री. (१) चविणी, पहाको (२) खबर.

महण उ.अ. तंहिं करे. महणगत स्त्री.न. गाल्हाइणु, चवणु.

महणजे उ.अ. (१) यअने, मतिलबु त (२) तंहिं करे.

महणजे काय? मअनॉं छा? मतिलबु छा आहे? महणणी

स्त्री. (१) बुधाइणु, यादि करे बुधाइणु (२) चवण या

बुधाइण जी रीति (३) चविणी. महणजे स.क्रि. (१)

चवणु, बुधाइणु (२) गाइणु (३) पड्हणु, सिखणु.

महणण्यासारखा क्रि.वि. जिकिरु करण जोगो, बुधाइण

लाइकु. महणतखेवो-वी क्रि.वि. चवण शर्ति. महणता

वि. चवंदडु, बुधाईदडु, गाल्हाईदडु. महणविणे स.क्रि.

(१) चवाइणु (२) गाराइणु (गानो) (३) पाणु

पडाइणु. महणे क्रि. चे.

महणून, महणोन उ.अ. (१) तंहिं करे, इन करे (२) इएं, सो.

वि. हिन नाले सां, नाले वारो.

महाकूल पु. मइयो (मछी).

महातारा वि. बुढो, पोड्हो. महातारचळ पु. बुढ चड्ह, मति

खस, बाहतरियाई, बुढापे में मति मारिजणु. महातारी

स्त्री. बुढी.

महावरे न. मछियूं.

म्हेतर पु. मेहतरि, भंगी.

म्हैस [सं] स्त्री. मेंहिं. म्हशीचा प्राणनाथ पु. पाडो. वि. सुस्तु,
मस्तु. म्हशा पु. (१) पाडो (२) सस्तु, चरबटु शब्दु.
म्हैसमंगल वि. मोगोमटर. म्हैसिक वि. मेंहिं जो.
म्हैसोबा, म्हसोबा पु. पाडो, दौंसो.

म्होव पु. (१) महुए जो वणु (२) माखीअ जे मखियुनि जो
मानारो (३) माखीअ जे मखियुनि जी घणि-मेडु.
म्होवाळ न. मिठो-रसियलु फलु, रसु वारो मेवो.

य

य मराठी वर्णमाला जो छवीहों हर्फु सहीह.

यःकश्चित, यःकश्चित [सं] वि. कीनजहिडो, खसीसु, एलारी
पेलारी, ललू पंजू.

यकृत [सं] न. जेरो, (इं) 'लिवर्'.

यच्चयावत्, यच्यावत् [सं] वि. सभेई, सभोई.

यजन [सं] न. यग्यु, हवनु. यजणे अ.क्रि. हवनु या यग्यु
करण.

यजमान [सं] पु. (१) यग्यु कराईदडु (२) यजमानु,
मालिकु, स्वामी (३) मुड्सु, पती (४) महिमानुदारु,
मेजिबानु.

यजित वि. महांगो.

यंता [सं] वि. जुाब्तो रखंदडु, सूत्रधार.

यति-ती [सं] पु. जती, सन्यासी.

यति-ती [सं] पु. कविता जे सिट जे विच में बिहण जी
जगह.

यती [सं] पु. (१) जती, मोख लाइ कोशशि कंदडु सन्यासी
(२) यग्यु कंदडु.

यत्किंचित [सं] क्रि.वि. कुसु, थोरो, थोरो बि.

यत्न [सं] पु. (१) जतनु, कोशशि (२) महिनत. यन्ततः
क्रि.वि. कोशशि सां, जतनु करण सां. यत्नसाध्य वि.
कोशशि करण सां हासुलु थींदडु.

यत्र [सं] क्रि.वि. जिते, जंहिं हंधि. यत्रयत्र क्रि.वि. जिते
जिते. यत्रतत्र क्रि.वि. जिते तिते.

यंत्र [सं] न. (१) कल, मशीन (२) हथियारु (३) बंदूक,
तोफ (४) नारु (५) जादू. यंत्रउपअभियंता पु. (इं)
'मेकइनिकल इंजिनिअर्'. यंत्रचालक पु. (इं)
'ऑपरेटर्', मशीन हलाईदडु. यंत्रमानव पु. (इं)

'रोबट'. यंत्रशास्त्र न. कलसाजीअ जो शास्त्र.
यंत्रशीलपणा पु. मशीनुनि ज़रीए कमु करण जी
विरती, (इं) 'मशीनमाइंडेडनेस'. यंत्रज्ञ पु.
कल-मशीन जो ज़ाणू, (इं) 'टेक्निशियन्'. यंत्री वि.
मशीन हलाईदडु, (इं) 'ऑपरेटर्'. यांत्रिक वि.
मशीनी, कल जो.

यथा [सं] क्रि.वि. यथा, जीअं त, जहिडीअ तरह, मिसाल
तोरि. यथाकथा क्रि.वि. चडीअ तरह, चवण-बुघाडण
मूजिबि. यथाकाम क्रि.वि. मन घुरियो, मन जहिडो,
इछा मूजिबि. यथाकाल क्रि.वि. ठीकु वक्त ते, पूरे
वक्त ते. यथाक्रम क्रि.वि. सिलसिलेवारि. यथातथा
क्रि.वि. जीअं तीअं, कंहिं न कंहिं तरीके सां.
यथाशक्ती क्रि.वि. ताकत आहर, पुजंदीअ आहर.
यथान्याय क्रि.वि. नीति सां. यथापूर्व क्रि.वि. पहिरीं
जियां. यथाबुद्धी-मती क्रि.वि. अकुल आहर-मूजिबि.
यथायथा क्रि.वि. (१) जीअं जीअं (२) जीअं तीअं.
यथारुची क्रि.वि. पसंदीअ आहर-मूजिबि. यथार्थ वि.
(१) यथारथि, सचो, हकीकी (२) नाले जियां.
यथावकाश क्रि.वि. वादिकाई सां, फुर्सत में. यथावत
क्रि.वि. जीअं जो तीअं. यथाविधी क्रि.वि. नेम सां.
यथा विभव क्रि.वि. पुजंदीअ आहर. यथाशक्ती क्रि.वि.
यथाशक्ती, शक्तीअ आहर. यथासंख्य क्रि.वि.
सिलसिलेवारि. यथासंभव क्रि.वि. (१) इमकान
मूजिबि, अंदाजे आहर (२) पुजंदीअ आहर. यथासांग
क्रि.वि. पूरीअ तरह. यथासामर्थ्य क्रि.वि.
कुवत-पुजंदीअ आहर. यथेच्छ क्रि.वि. भरिपूरि, खूबि.

यथोक्त क्रि.वि. चवण मूजिवि. यथोचित क्रि.वि.

लाङ्कीअ आहर, जागो, मुनासिबु.

यद् [सं] स.ना. जो, जेको. यदर्थ क्रि.वि. जंहिं करे.

यदाकदाचित, यदि [सं] श.अ. जेकडहिं, शायदि, मबादा, अगर.

यंदा [फा] क्रि.वि. हेल, हिन सालि.

यदृच्छा [सं] स्त्री. (१) कज़ा, खुदि मुतहरकी, ईश्वर जी मर्जी (२) आज़ादी (३) (का गालिह) पाण मुरादो थियणु (४) इतफ़ाकु. यदृच्छा लाभ पु. अचानकु-पाणमुदो थियलु फ़ादो. यदृच्छया क्रि.वि. पाण मुरादो, पाणेही, खुदि ब खुदि. यादृच्छिक वि. इतफ़ाकी, ओचितो.

यद्यपि, यद्यपिचेत [सं] उ.अ. जेतोणीकि, तोड़े.

यःपलाय [सं] -भज़ी वनणु, डुक पाङ्गु.

यम [सं] पु. (१) यमु, जमु, मौत जो देवता, मौतु (२) निर्दई शख़्स. यमसदनास पाठविणे मौत जे घाटि उतारणु. यमझाडी स्त्री. मुसीबत. यम दिशा स्त्री. इखणु तर्फ़ु. यमदूत पु. जमदूत, यम जो दूत. यमनंदन पु. यम जो पुटु-युधिष्ठिर. यमपुरी स्त्री. (१) यम जी राज़धानी, पापियुनि खे सज़ा डियण जी जगह (२) जेलु. यमभट पु. यम जो दूत. यमसदन न. यम जो घर, यमलोकु.

यम [सं] पु. (१) ज़ाब्तो, इंद्रियुनि खे दबाङ्गु (२) अष्टांग योग जो पहिरियो अंगु. यमनियम पु. आत्मसंयम लाङ् करण जा कम. यमन न. दमनु करण, कब्जे में रखणु, संजमु करणु. यमी वि. संजमी, इंद्रियुनि ते ज़ाब्तो रखंदडु, कब्जे में रखंदडु.

यमक [सं] न. (१) हिकु अलंकार-तजिनीसि (२) तकु. यमकाला यमक (१) हा में हा मिलाङ्गु (२) अदिले जो बदिले, पाङ् शाङ्.

यमपुष्प [सं] न. सूबटु (कीड़ो), (इं) 'कड्टरपिलर'.

यव [सं] पु. जव. यवक्षार पु. जवखार.

यवन [सं] पु. यवनु, मलेछु, ग्रीकु, मुसलमानु.

यवस [सं] न. गाहु.

यज्ञ [सं] न. (१) जसु, जङ्, कीर्ती, नामसु (२) सोभ, सुणे

फलु, कामयाबी (३) नसीबु. यज्ञअपयज्ञ न. हार जीत, मानु अपमानु. यज्ञवंत, यज्ञस्वी वि. जसी, सोभारो, कामियाबु, नामिवरु, नालेरो, मशहूर. यज्ञोघन न. सोभ या कीर्ती रूपी धनु.

यज्ञद न. जिस्तु (धातु), (इं) 'जिक्'.

यष्टि, यष्टिका [सं] स्त्री. (१) काठी, छड्ही (२) गदा (३) (इं) 'स्टप्' (क्रिकेट), 'विकेट' (क्रिकेट). यष्टिचीत वि. (इं) 'स्टप् आऊट' (क्रिकेट). यष्टिरक्षक पु. (इं) 'विकेटस् कीपर' (क्रिकेट).

यक्ष [सं] पु. यक्षु, हिक देवयोनी, उपदेवता, कुबेर जो शेवकु, देवता जहिङो माण्हू. यक्षप पु. कुबेर.

यक्षमा [सं] पु. सिल्ह, तपेदिक.

यज्ञ [सं] पु. (१) यग्यु, होमु, महवनु (२) त्यागु (३) धर्मी कमु. यज्ञकुंड न. यग्य वक्ति होम में (हवन-बाहि में) आहूती विज्ञण लाङ् ठाहियल जगह, वेदी, होमुकुंडु. यज्ञनारायण पु. अग्नीदेवी. यज्ञमुख पु. बाहि. यज्ञोपवीत न. जणियो.

या उपर क्रि.वि. हिन खां पोङ्-वधीक.

याक्रुती स्त्री. घोटियल भंग, थाघलि.

याग पु. (१) यग्यु, हवनु, होमु (२) पूजा.

याचक [सं] पु. जाजिकु, मंगतो, बीखारी. याचणेअ.क्रि. जाचणु, मंगणु, घुरणु, आज़ी नीज़ारीअ सां का शैड् घुरणु, बीख घुरणु. याचना स्त्री. (१) याचिना, आज़ी नीज़ारी, वेनती, घुर (२) बीख. याचिका स्त्री. अरीज़ी, दरख्वास्त, (इं) 'पिटीशन'.

याजक [सं] पु. यग्यु कंदडु, उपाध्याअ.

यातना [सं] स्त्री. पीड़ा, अज़ाबु, बेहदि तकिलीफ़.

यातायात [सं] स्त्री. (१) अचु वनु, अजाया चकर-पंध (२) तकिलीफ़, महिनत, शंझटु, जफ़ाकशी (३) जनमु मरणु.

यातु, यातुधान [सं] पु. राकासु. यातुविद्या स्त्री. जादू, तिलिसिमु.

यात्रा [सं] स्त्री. (१) यात्रा, तीर्थयात्रा, सफ़र (२) उत्सउ, मेलो (३) मौतु. यात्रेकरू, यात्रिक वि. यात्रा कंदडु, मुसाफ़िरु, जाटी, जातिरी.

याद [फ़ा] स्त्री. (१) यादि (२) फ़हिरस्त. यादी स्त्री. फ़हिरस्त, चिठो.
 यादवी स्त्री. कुलूफ़त, निफ़ाकु, धरू लड़ाई.
 यान [सं] न. (१) सुवारी, वाहन (२) इमिलो (३) सफ़र (४) सर्गसि. यानकक्ष पु. दबो (रेल जो), (इं) 'कंपार्टमेंट'.
 या पुढे अ. आईदे, हिन खां पोड़.
 याम [सं] पु. (१) पहर, डीहं जो अठें हिंसो (२) टिनि कलाकनि जो पहर (३) सहनशीलता (४) तरिसणु, टिकी पवणु. यामत्रय न. राति या डीहं जा टे पहर. यामिनी स्त्री. राति.
 याम्य [सं] वि. डाखिणो, डखण तर्फ़ जो, जनूबी. याम्योत्तर रेखावृत्त न. निस्फ़ इलनहार, (इं) 'मेरिडिअन्'.
 यायी [सं] पु. अचानकु थियल ग्राहि, औखी वेल. वि. मुसाफ़िर, राही, राहगीर, वेंदडु.
 यार [फ़ा.सं] पु. (१) यार, दोस्त (२) यार, प्रेमी. यारी स्त्री. (१) यारी, दोस्ती (२) मदद.
 यारी स्त्री. गुरो बारु-मालु खणण जी मशीन, (इं) 'क्रिन्', मंजीक़. यारीची पोगी स्त्री. कान्तिरो.
 यावत् [सं] अ. जेसिताई. वि. (१) जेतिरो (२) सभेई. यावच्चंद्र दिवाकरौ क्रि.वि. जेसिताई, चंड सिज जो विजुदु आहे तेसिताई, बे अंत वक्त ताई. यावज्जीव क्रि.वि. जेसिताई जीअरो आहे तेसिताई.
 याज्ञिक [सं] पु. यग्य कंदडु.
 युक्त [सं] वि. (१) जुटु, गडियलु, जोडियलु, जुडियलु (२) तयार (३) ठहंदो, लाइकु, मुनासिबु (४) योग जे अभ्यास में मगनु. युक्तयुक्त वि. लाइकु नालाइकु, जोगो ऐं अजोगो, सुठो ऐं खराबु, जाइजु नाजाइजु. युक्ताहार पु. वाजिबु-मुनासिबु-पूरो खाधो. युक्तता स्त्री. जाइजगी, लाइकी, जोगाई.
 युक्ती [सं] स्त्री. (१) जुगिती, जुगिति, अटिकल, उपाउ, रम्ज़ (२) खूबी, काबिलियत, होशियारी (३) एकता (४) जोगाई, जाइजगी. युक्तिप्रयुक्तीने क्रि.वि. कंहिं न कंहिं तरीकेसां, अटिकल सां. युक्तिवाद पु. दलीलु, मुबाहिंसो, दअवों जो जवाबु, हूजत.

युग [सं] न. (१) युगु, जुगु, ज़मानो, ज़मानु (२) जोड़ो (३) पावारी. युगधर्म पु. वक्त जी महिमा, युग जे इत्साननि जी विरती-हलति, वक्त मूजिबि जोगी हलति. युगमाहात्म्य न. युग जी वडाई-अहमियत-खासियत-महिमा. युगांत पु. (१) युग जो अन्तु (२) क़यामत, परलइ. युगादि-दी पु. युग जी शुरूआत. युगुल, युगल न. जोड़ी, जोड़ो, जुतु.
 युग्म [सं] न. (१) जुतु, जोड़ो (२) संजोगु.
 युत [सं] वि. जुतु, गडियलु, जोडियलु, बधलु, मिलियलु. युती स्त्री. (१) गडु थियण-जुडण जी क्रिया, बधी, मेलु, एकता (२) जोड़ु (३) जोगु (तारनि जो).
 युध्द [सं] न. युधि, जुधि, लड़ाई, जंगि. युध्दफळी स्त्री. लड़ाईअ लाइ तयार थी बीठल फौज, सेना जी क़तार, सेना जी रचना. युध्दमद पु. लड़ाई करण जो जोशु. युध्दवीर पु. जंगी, जोधो.
 युवक [सं] पु. जुवानु. युवक संघ पु. जुवाननि जो संघु-संस्था.
 युवती [सं] स्त्री. जुवानु औरत.
 युवन [सं] न. जुवानी.
 युवा [सं] पु. जुवानु शब्बु.
 यूका [सं] स्त्री. जूं.
 यूथ [सं] पु. धणु, वलरु, सुंडु. यूथचारी वि. वलर में गुज़ारीदडु.
 यूप [सं] पु. थंभो.
 ये अचु.
 येऊन जाऊन क्रि.वि. (१) विच विच में, अची वजी, मोक्क़ सां (२) आख़रकार, पछाडीअ जो, नेठां नेठि, पोयां पोड़, नेठि.
 येक [सं] वि. हिकु.
 येजा स्त्री. अचु वजु, अजाया पंध-चकर.
 येडपट वि. चरबटु, चरियो.
 येणे न. अचणो (पैसो), ओधरि जो पैसो, बकाया.
 येणे अ.क्रि. (१) अचणु, पधारिजणु, सहडणु (२) नज़ुरि अचणु (३) हाज़ुरु थियणु (४) पैदा थियणु (५) घटि तुरणु (६) थियणु. येणेजाणे न. अचणु वजणु, धरू

रस्तो. येता जाता पु. आयो वयो, वाटहडू, राहगीर,
मुसाफिर. वि. (१) ईदें वेंदे, विच विच में (२) सदाई.
येताना ईदें. येतापाया पु. हलंदी पुजंदी.

येणेकरून क्रि.वि. तंहिं करे, इन करे.

येथे, येथे [सं] क्रि.वि. हिते, हिन जगह ते. येथचा-ला वि.
हितां जो. येथेपर्यंत-वर क्रि.वि. हेसिताई.

येर [सं] वि. बियो. स.ना. हीउ.

येरझार स्त्री. अजायो चकरु-पंधु.

येवा पु. अचणु, पधारिजणु.

योग [सं] पु. (१) जोडु, मेलापु, संजोगु, गडु थियण जी
क्रिया (२) सन्बंघु, गंडु (३) छुहाउ (४) अध्यात्मिक
ध्यानु (५) जोगाई (६) अटिकल, उपाउ (७)
भाकुरु (८) वडो फाडुदो (९) जादू टोणो (१०) कज़ा
(११) योगु, योग साधना. योगक्षेम पु. (१) चढभलाई
(२) गुज़ारो. योगानंद पु. योग जे अभ्यास सां धींदडु
आनंदु. योगायोग पु. इतफाकु, कज़ा, संजोगु. योगी
पु. योगी, जोगी.

योगे श.अ. सां.

योग्य [सं] वि. (१) जोगो, लाडकु, मुनासिबु, वडाडतो (२)
बराबरि, ठीकु. योग्यता स्त्री. जोगाई, लाडकी.

योजक [सं] वि. (१) गुंढीदडु, जोडींदडु (२) अटिकली (३)
बंदोबस्तु-इंतजामु कंदडु (४) जोडण-गडण-
मिलाण जी रकम या अदडु. योजणे स.क्रि. (१)
योजना या रिधा करणु (२) मुकररु करणु (३) तैड
करणु, पक करणु (४) बंदोबस्तु या तयारी करणु
(५) इरादो करणु. योजना स्त्री. (१) योजना, रिधा,
रचना (२) अटिकल (३) मुकररी.

योजन [सं] न. (१) चारि कोह, नव मैल मुफासिलो (२)
योजना, रिधा.

योध्दा [सं] पु. जोधो, वीरु, सूरिमो.

योनि-नी [सं] स्त्री. (१) योनी, उत्पती स्थानु, चुडु (२)
जनमु (३) जूणि. योनिपटल न. चीरो. योनिपुष्प न.
फर्जु, भगु. योनीभंश पु. योनी बाहिरि निकिरी अचणु.
योनीव्रण पु. योनीअ जो जखमु. योनिबंधु स्त्री.
योनीअ जो सोड्हो थियणु-सुसणु.

योषा, योषित् [सं] स्त्री. (१) स्त्री (२) विभिचारी औरत.

यौगिक [सं] वि. गडियुलु, मुक्कबु.

यौतक [सं] न. डेबु, दानु.

यौनसंबंध पु. जाल मुड्स जो -जिन्स जो सन्बंघु.

यौवन [सं] न. जोभनु, जुवानी. यौवनपीटिका स्त्री. मोहीडो.

र

र मराठी वर्णमाला जो सतावीहों हर्फु सहीह.

र स्त्री. रुअणु, रोदन. रर स्त्री. रीं रीं, मीकणु, कुरकणु.

रईस [अ] पु. रईसु, रईसु.

रंक [सं] वि. (१) गरीबु (२) लाचारु, खसीसु (३) बीखारी.

रकटा पु. अगिडी.

रकटे [का] न. फाटलु कंबलु या कपिडो.

रकम, रक्कम [अ] स्त्री. (१) रकम (२) निशानी (३)
ज़ाति, किस्मु (४) गडु, जेवर.

रकाना [अ] पु. खानो, अख्बार जो कालमु, (इं) 'कॉलम्'.

रकार पु. (१) मीकणु, रुअणु (२) नाकामयाबी (३)
कुरकणु, मीक मीक.

रक्त [सं] न. रतु, खून. वि. (१) गाड्हो, लालु (२)
रडियलु, रंगीनु (३) आशिकु, शौकीनु. रक्ताचे पाणी
करणे रतु विलोडणु, सख्तु महिनत करणु. रक्तात
असणे रत में हुअणु, सुभाउ हुअणु. रक्त ओकणे रतु
विलोडे भतु करणु. रक्त सांडणे रतु वहाडणु. रक्तगट
पु. रत जो गूहु, (इं) 'ब्लड ग्रूप'. रक्तदान न. रतु
दानु करणु. रक्तदाब पु. रत जो दाबु, (इं) 'ब्लड
प्रेसर'. रक्तपात पु. रतोछाण, खूनरेजी, कतिलामु.
रक्तपिती स्त्री. महारोगु, कोड्हु. रक्तपेढी स्त्री. (इं)
'ब्लड बॅङ्क'. रक्तपेशी स्त्री. रत जा जुजा. रक्तप्रमेह,

रक्तमेह पु.न. पेशाब में रतु अचण जी बीमारी.
रक्तबंबाळ वि. रतोछाण थियलु, खून सां भरियलु.
रक्तबोळ पु. मुर (दवा). रक्तमांस न. रतु ऐं मासु.
रक्तमोक्षण न. खराबु रत जे नेकाल लाइ सिडियूं
हणणु, जौर हणाए-नस कटाए रत जो नेकालु करणु.
रक्तरुधिरपेशी स्त्री. रत जो गाइहा जुजा. रक्तवर्णी
वि. गाइहो. रक्तशोषण न. (१) रतु घटिजणु-घटाइणु
(२) रतु चूसणु, जौर हणाइणु. रक्तसाव पु. रतु
वहणु-वणणु, (इं) 'ब्लीडिंग्', 'हेमरेज्'. रक्तक्षय पु.
रत पौणाई, किलत खूनु, (इं) 'अइनेमिआ'. रक्तार्श
पु. खूनी मोका. रक्ताशय पु. दिलि. रक्ताळ वि.
रतवनी. रक्तिमा स्त्री. लालणि. रक्ती मूळव्याघ स्त्री.
खूनी मोका. रक्तोत्पल न. गाइहो कमल गुलु.

रखडणे अ.क्रि. (१) (अजायो) भिटिकणु (२) तंगि ह्यालति
में डीहं काटणु (३) टुरणु, ईघणु, कम में रुकावटूं
अचणु, गहणु (४) गीसी पाइणु, गीसिजणु.

रखरख [सं] स्त्री. (१) (१) बाहि या सिज जी तपति-गर्मी-
तउ, सख्जु उस (२) सख्जु बुख या उब. रखरखणे
अ.क्रि. (१) बरणु (२) गलो खुश्कु थियणु, निडी
सुकणु, उब लगणु (३) खुश्कु थियणु, सुकणु या ठोटु
थियणु. रखरखीत वि. (१) सख्जुत ततलु (२) खुश्कु,
सुकलु (३) अणभो, सुकलु.

रखबालदार [सं.हिं] पु. रखवालु, रखकु, पहरेदार.

रखा [सं] स्त्री. रख.

रखेली स्त्री. विहारियल-रखियल जाल.

रग [फा] स्त्री. (१) रग, नस (२) जौर, ताकत (३)
आकडि, जौर, बांवरु (४) सूर, दर्दु (५) तकिलीफ
सहण जी सघ. रग जिरविणे आकडि या मस्ती
लाहिणु, अभिमानु भवणु. रगेल वि. (१) मगरूर,
अभिमानी, मजाजी, आफुरियलु (२) जांठो.

रंग [सं] पु. (१) रंगु (२) तेजु, चिमिको (३) सूंहं, मण्या
(४) ढंगु (५) ठठु (६) मजो, आनंदु, मौज (७)
रूपु (८) बहबूदी (९) वक्तु (१०) मुड्सु, पती (११)
वीचारु, इरादो (१२) ढोंगु, मिखिरु (१३) अहमियत.
रंग करणे रंग करणु, मौज-मजा करणु. रंग चढणे

बेइदि आनंदु पैदा थियणु. रंग दिसणे रंगु डिसिजणु,
आसारु नजरि अचणु. रंग भरणे मजो-आनंदु पैदा
करणु. रंगाचा भंग करणे रंग में भंगु विझणु. रंगात
येणे कंहिं गाल्हि में रडिजी वणणु, मगनु थियणु, मौज
में अचणु. रंगास चढणे-येणे रंगु कढणु, निखिरणु,
खुलणु. रंग आखाडा पु. कुश्तीअ जो आखाडो.
रंगकांडी स्त्री. रंग जो चाकु. रंगढंग पु. (१) रंगु ढंगु,
नखिरा (२) रूपु (३) नाचु गानो बुधण जी आदत.
रंगत स्त्री. मजो. रंगदार वि. (१) सुहिणे रंग वारो
(२) शौकीनु, रंगीलो (३) रंगारंगी. रंगदेवता स्त्री.
नाटक जी देवता. रंगपट पु. नाटक जे मेकअप जी
जगह, (इं) 'ग्रीनरूम'. रंगभंग पु. रंग में भंगु.
रंगभूमी स्त्री. रंगभूमी, नाटक करण जी जगह,
नाटकघर. रंगमंच पु. रंगमंचु, (इं) 'स्टेज'. रंगमंदिर
न. नाटकघर. रंगमहाल पु. रंगमहलु, ऐश अशरत जो
महलु. रंगरूप न. रंगु रूपु, शिकिलि. रंगरंगोटी स्त्री.
रंगुरोगनु, घर खे रंगु डियारणु. रंगवट स्त्री. रांदि करण
जी जगह. रंगशाला स्त्री. नाटकघर. रंगाची-रंगीत
तालीम स्त्री. नाटक जी आखरीनि रिहसल. रंगणे
अ.क्रि (१) रडिजणु (२) मगनु थियणु, पाणु विसारणु
(३) मेकअपु या वेसु करणु (नाटक में) (४) आनंदु
थियणु. रंगविणे स.क्रि. (१) रंगणु, रडाइणु, रंगु
हणाइणु (२) चमाट हणी गिटो गाइहो करणु. रंगिला,
रंगीला वि. रंगीलो, शौकीनु. रंगीढंगी वि. इलती.
रंगेल वि. रंगीलो, खुशि मिजाजु.

रगडणे स.क्रि. (१) रगिडणु, महिटणु (२) दबाइणु (३)
फबाइणु, खाइणु (४) गहणु (५) मारे छडणु.
रगडपटी स्त्री. तइतकडि में जहिडो तहिडो कयलु
कमु, इल्हो बिल्हो करणु. रगडा पु. (१) गपागीह, पीह
(२) बारु, दिगु (३) अंधुधुंध जो कारोबार (४) पथर
जो मुहिलिडो. रगडून क्रि.वि. जौर सां, पूरी ताकत
लगाए.

रंगण [सं] न. (१) मंडलु, गोलु प्रदेसु-भाडो (२) रांदि जो
मैदानु, (इं) 'स्टेडियम' (३) अडणु (४) नाटकघर,
नाचघर (४) सभा, मंडली.

रंगणे [सं] अ.क्रि. (१) रडिजणु (२) कंहिं गाल्हि में मगनु
थियणु, पाणु विसारणु.

रंगत [सं] स्त्री. (१) सजावट (२) मजो, आनंदु.

रंघळणे अ.क्रि. (१) कपिडो चोडणु, मेरो करणु (२)
गिहिलणु.

रच [सं] पु. (१) रचना, ढिगु, (२) ठाहिण जी क्रिया. रचणे
स.क्रि. (१) रचणु, ठाहिणु (२) हिक बिण् मथां रखी
ढिगु ठाहिणु (३) बीहारणु (४) कविता कहाणी
वगेरह लिखणु. रचना स्त्री. (१) रचना, बनावत, ठाहु
(२) जोडजक (३) रचना, कविता कहाणी वगेरह,
तस्नीफ. रचनात्मक वि. जोडजकी. रचयिता वि.
रचीदडु. रचित वि. रचियलु, ठाहियलु.

रज [सं] पु.न. (१) रज, मिटीअ जो जूरिडो, धूडि (२)
इन्सान जो बियो गुणु-‘रजोगुणु’-हेठि डिसो (३)
जालुनि जी माहवारी, हैजु, जालाणी (४) रज (गुल
जी). रजाचा गज करणे तीलीअ मां थंभु करणु,
गाल्हि मां गाल्होडो करणु. रजःकोश पु. मन जो
बिल्कुलु अंदिरियों डिसो. रजस्वला स्त्री. कपिडा
आयल औरत, भिटी, पासे थियल. रजोगुण पु.
रजोगुणु, इन्सान जो बियो गुणु (सत्त्व, रजस् ऐं
तमस्) - हिन गुण करे कामु क्रोधु वगेरह विकार पैदा
थंदा आहिति.

रंज [फा] पु. रंजु, दुखु, अफिसोसु.

रंजई, रंजाई [फा] स्त्र. रंजाई, सवडि.

रंजक [सं] पु. धोत्री.

रंजक [सं] वि. (१) रडींदडु (२) आनंदु डींदडु, दिलि
विंदुराईंदडु.

रंजगंज पु. कट्ट.

रंजणे अ.क्रि. रडिजणु, मोहितु थियणु, कंहिं गाल्हि में मगनु
थी वजणु, महु थियणु, दिलि विंदुरणु.

रंजणे [फा] अ.क्रि. रंजणु, सताइजणु. रंजले गांजले
वि.ब.व. दीनु दुखी, डुखोयलु, सतायल, बदिनसीब,
डुधल, डुधा.

रंजत [सं] न. चांदी.

रंजन [सं] न. दिलि विंदुर, मौज.

रजनी [सं] स्त्री. राति. रजनीकर पु. चंडु.

रजपूत पु. राजपूत.

रजा [फा] स्त्री. (१) रजा, मोकल, इजाजत (२) इजाजत
सां मिलियल मोकल, (इं) ‘लीव्’.

रंजित [सं] वि. खुशि, प्रसनु, राजी.

रंजी स्त्री. रंजु, खफो, परेशानी. रंजीस वि. (१) रंजि,
उदासु, परेशानु (२) थकलु. रंजीस येणे खफे थियणु,
परेशानु-तंगि थियणु.

रटणु अ.क्रि. (१) रटणु, दुहिराए यादि करणु (२) रडियूं
करणु, दांहं करणु, बाकारणु (३) बेबणु.

रटाला, रटेल वि. थुल्हो मतारो, दौसो.

रटाळ वि. विंध, मगज खाऊ (भाषणु).

रट्ट पु. (१) गर्दी, मेडु (२) थुल्हो ढोढो.

रट्टा पु. (१) धकु, धिको (२) थूनो (३) दबाज.

रठ वि. (१) थुल्हो (अटो), खहुरो (गाल्हाइणु) (२) सखु
(जमीन) (३) गौरी (जिबान) (४) मजिबूतु
(सरीर).

रड [सं] स्त्री. (१) रीं रीं, रोदनु, रडणु (२) शिकायत, दांहं
(३) घटिताई. रडकथा-कहाणी, रडगाणे स्त्री.न.
रुअणा रुअणु, रोई बुधायल गाल्हि. रडारड स्त्री. रोदनु
राडो. रडारोई स्त्री. रोदनु, पिटिको, बाएतालु. रडू, रडे
न. रुअणु, अखियुनि में गोड्हा तरी अचणु. रड्या वि.
रुडणो, चिडिणो. रडका वि. रुडणो, सदाई रुअंदडु-
शिकायत कंदडु. रडकुंडा वि. रुअणहारिको. रडकुंडीला
येणे रुअणहारिको थियणु. रडणे अ.क्रि. (१) रडणु,
रुअणु (२) दुखु-गम करणु (३) रुअणु पिटणु.
रडतराऊत वि. रुडणो. रडवा वि. रुडणो. रडविणे
स.क्रि. (१) रडाइणु, रुआरणु (२) रडाइणु.

रंढकी स्त्री. रन, विधवा.

रंढा [सं] स्त्री. (१) रन, विधवा (२) विभिचारिणि, छनाल.
रंढाप्रिय वि. रनुनि जो शौकीनु, कजर. रंढका वि.
रनडु. रंढी स्त्री. वेश्या, कबिरी, नाचिणी. रंढीबाज वि.
रंढीबाजु. रंढीबाजी स्त्री. रंढीबाजी. रंढुला, रंढोला वि.
जानानो, रन जातियो. रंढेय पु. रन पुटु, रंढीअ जो
पुटु.

रंढी स्त्री. रांदि में रुढ़णी-चिड़िणी छोकिरी.

रण [सं] पु.न. (१) रिणु, लड़ाईअ जो मैदानु (२) लड़ाई, जंगि. न. (१) जोरुदार झगड़ो या बहिसु (२) रिणु, रिणुपटु, रेगिस्तानु. रणकंदन-कंदल न. खौफिनाकु लड़ाई. रणकुदल वि. झेड़ाकार. रणगाढा पु. (१) बख्तरबंदि लोही गाड़ी, (इं) 'टर्क' (२) फौज या तोफू ढोईदड़ गौरी गाड़ी. रणझुंझार पु. सूरिमो, जोधो, पराक्रमी. रणतुंबल न. मौतमार लड़ाई. रणधुमाळी स्त्री. खौफिनाकु लड़ाई-लड़ाईअ जो शोर. रणनवरा पु. (१) जोधो, सूरिमो (२) जोश में अची लड़ंदडु. रणपिसा वि. लड़ाई करण लाइ आतो थियलु या पागलु थियलु. रणफंदी पु. सूरिमो, जोधो. रणभीत वि. लड़ाईअ खां डकंदडु. रणभूमी स्त्री. (१) रिण भूमी, लड़ाईअ जो मैदानु. रणभेरी स्त्री. लड़ाईअ जो तूतारो. रणयूप पु. बिन्ही फौजुनि जे विच में निशानीअ लाइ खोड़ियलु थंभो. रणवाद्य न. लड़ाईअ जो साजु-साज. रणसज्जा स्त्री. लड़ाईअ जो वेसु. रणस्तंभ पु. (१) डिसो 'रणयूप' (२) यादि लाइ खड़ो कयलु थंभो. रणक्षेत्र, रणांगण न. जंगि जो मैदानु.

रणदिस होणे बेजारु-तंगि-परेशानु थियणु.

रणरण स्त्री. तमामु ततल उस. रणरणीत दुपार स्त्री. धरतती.

रत [सं] न. (१) संगु, संजो (२) दिलि विंदुर. वि. (१) मगनु या महू थियलु (२) खुशि.

रतन [सं] न. रतनु. रतनजोत स्त्री. रतनजोति.

रताळू-ळे न. रतालू, लाहोरी गजर.

रति-ती स्त्री. नसीबु, भागु, किस्मत.

रति-ती [सं] स्त्री. रती (सोनु वगेरह तोरण जी).

रति-ती [सं] स्त्री. (१) प्रेम, प्यार, कामभावना, इछा, ऐशु अशरत (२) संजोगु, स्त्री पुरुष जो भोगु (३) आनंदु, सुख (४) कामदेव जी पत्नी. रतिचळ पु. कामु, विषयलालसा. रतिनाथ पु. कामदेव, मदनु. रतिसुख न. संभोगु जो सुख.

रतीब पु. (१) थेति, रोजु नेम सां खीरु वगेरह डियण जी रीति (२) खोराक, ताकतवारो खाधो.

रत्न [सं] न. रतनु. रत्नजडित-खचित वि. हीरनि जवाहरनि सां जडियलु. रत्नपारखी पु. जवाहरी. रत्नाकर पु. (१) रतननि जी खाणि (२) समुंडु.

रथ [सं] पु. रथु. रथी पु. रथवानु.

रथ्या [सं] स्त्री. रस्तो, हमरस्तो, राजमार्ग.

रद, रदन [सं] पु. डंडु. रदी पु. हाथी.

रद, रद [अ] वि. (१) रदि (२) कडी छडियलु. रदी वि. रदी. रदबातल वि. रदि ऐं बातिलु.

रदबदल-नी [अ] स्त्री. (१) रदुबदलु, रदुकदु (२) अमीन थियण या विच में पवण जी क्रिया, सालिसी, टियाकुरी (३) मिन्थ करणु.

रंद, रंध [सं] पु. रोगु, पूंड़.

रदल वि. किनो, गदिलो.

रंदापु. रंदो. डिसो 'रंधा'.

रंधन [सं] न. रंधणु, रंधणु पचाइणु, रंधणी. रंधप न. रधलु खाधो-रोटी-मानी.

रंधा पु. रंदो, काठु लसो करण जो ओजारु. रंधणे स.क्रि. रंदे सां काठु लसो करणु, रंदो हणणु.

रंध [सं] न. (१) मसामु, चमिड़ीअ जो सोराखु (२) चीर, डार (३) गुफा (पहाड़ जी) (४) घटिताई, विड, ऐबु (५) नाजुकु हिसो (६) टुंगु, सोराखु. रंधशलाका स्त्री. सोराखु करण जो ओजारु.

रनाळा पु. ऊन्हारो.

रप, रपका पु. धकु, मुक, चाट, बुजो. रपकन क्रि.वि. धू, ठा.

रपाटा पु. (१) जोरसां हंयलु धकु बुजो (२) तेजी, चालाकी.

रपेट स्त्री. (१) सैर सपाटो (२) घोड़े जी डोड़ (३) तिर्कणि वारी जाइ.

रफू [फा] पु.स्त्री. रफू, कपिड़ो रफू कराइणु.

रब [सं] स्त्री. रीति, हलति.

रबही स्त्री. रबिड़ी (खीर जी).

रबर [इं] न. रबडु.

रबरगीत [फा] पु. रअबु, धाको.

रबी-ब्बी [अ] स्त्री.न. रबीअ, चौमासे में पोखे वेसाख में लुणण जो फसलु.

रंभा [सं] स्त्री. (१) केले जो वणु (२) सुर्ग जी हिक अप्सरा

(३) वेश्या.

रंभा पु. रंभो, चमिड़ो छिलण जो ओज़ार.

रमण [सं] पु. (१) विलासु, संजोगु, भोगु (२) विलासु कंदडु पुरुषु, शौकीनु (३) पती, मुड्सु (४) यारु, चघु. वि. सुहिणो, मोहिणो, प्यारो, वणंदडु.

रमणी [सं] स्त्री. (१) रमिणी, सुहिणी औरत (२) पत्नी, जाल (३) औरत, स्त्री.

रमणीक [सं] वि. सुंदरु, सुहिणो, आनंदु डींदडु. रमणीय वि. सुहिणो, मनोहर. रमणीयता स्त्री. संहं, सुंदरता. रमणे अ.क्रि. (१) रमणु, मनु अडणु, (२) दिलि विंदुर करणु-थियणु (३) रमणु, घुमणु (४) संभोगु करणु. रमताराम पु. रमतो, घोमू. रमविणे स.क्रि. (१) खुशि करणु, दिलिविंदुर करणु (२) रीझाङ्णु, मोहिणु.

रमा [सं] स्त्री. (१) लक्ष्मी (२) संहं, शोभा (३) पत्नी.

रम्य [सं] वि. सुहिणो, वणंदडु, आनंदु डींदडु.

रयत [अ] स्त्री. (१) रडयत, प्रजा (२) जमींदार वटि खेती कंदडु (३) हारी.

रया स्त्री. (१) कीमत, मुल्हु, गुणु, लाङ्की (२) पति, दर्जो, मानु (३) शोभा, तेजु.

रया, रयायत स्त्री. (१) रिआज, रिआयत, महिरिबानी (२) अदबु (३) दानु.

र र पु. मीक मीक, रीं रीं, कुरकुरि.

रव [सं] पु. (१) आवाजु (२) नामूसु (३) शोर.

रव स्त्री. पु. (१) रस्तो (२) रीति, रसम (३) कतार (४) रिवायत.

रवण-णी स्त्री. (१) कतार (२) पहर, वक्तु (३) गश्त.

रवंथ पु. ओगार, ओगारण जी क्रिया. रवंथणे अ.क्रि.

ओगारणु (गांड़-मेंहिं. खाघो अधूरो चबाड़े खाई पोड़ फुरसत में वरी वात में कडी पूरीअ तरहु चबण जी क्रिया).

रवंदळ स्त्री. लताडिजण जी क्रिया, नासु, बर्बदी.

रवा पु. (१) कणि, कणो, दाणो (२) सूजी (३) दिमी (४) अरो, ओभारो (फीये जो), थांभो. रवाळ वि.

कणीदारु, कणिवारो, दाणेदारु.

रवानगी [फा] स्त्री. रवानगी.

रवी स्त्री. मांघाणी, मंघीअड़ो.

रवी, रवि [सं] पु. (१) सिजु (२) कपह जो वणु (३) साजी साहजी नली, इडानाड़ी. रविकांत पु. हीरे जो हिकु किस्मु.

रशना [सं] स्त्री. (१) डोरि (२) लगामु (३) कमरि पटो.

रश्मि-श्मी [सं] पु. किरणो, रोशनीअ जो किरणो. रश्मिराज पु. सिजु.

रश्मी [सं] स्त्री. रसी, नोड़ी.

रस [सं] पु. (१) रसु, सवादु (२) रसु (कंहिं शैड जी) (३) पसंदी, इछा (४) प्रेमु (५) सींगारु (६) आनंदु (७) खीरु (८) पाणी (९) कचु (१०) पाण्यठु. रसग्रहण न. शनाखत. रसभंग पु. रंग में भंगु, सवादु-मजो हलियो वणु. रसभरित वि. (१) रसु सां भरियलु (२) दिलि विंदुराईदडु, मजेदारु. रसवंती स्त्री. (१) जिभ (२) मिठी वाणी. रसरशीत वि. (१) रसु वारो (२) तेजवारो, ब्रहकंदडु, ताज़गीअ सां भरियलु, फूह जुवानीअ में (३) तपी गाड्हो थियलु. रसरसणे अ.क्रि. (१) फूह जुवानीअ में अचणु (२) रसु सां भरियलु हुअणु (३) तपणु. रसज्ञ वि. साहित्य कला जे खूबियुनि जो ज्ञाणू, साहित्य जो रसु वणंदडु. रसज्ञता स्त्री. साहित्य कला जो रसु वठण या ज्ञाणण जो गुण. रसा, रस्सा पु. (भाजीअ जी) रसु, रहो, शुरवो. रसाल-ळ वि. (१) रसालु, रस भरियो (२) मिठो (३) मजेदारु. रसिक वि. (१) रसु वणंदडु, प्रेमी, शायकु (२) साहित्य या कला जो ज्ञाणू (३) चर्चाई.

रस [सं] पु. पारो (धातू). रसी उतरणे हथ पेर वगेरह सुजणु. रसकाष्ट न. कचु, (इं) 'सड्पू वूड'. रसशुद्धी स्त्री. पारो शुधि करणु. रससिद्धी स्त्री. (१) इल्मु कीमिया जो ग्यानु (२) कीमिया. रसायन न. (१) रसायनि, सिहतबख्खु दवा, सरीर में फेरो आणींदडु दवा, कीमिया (२) काड्हो. रसायनशास्त्र न. इल्मु कीम्या, (इं) 'केमिस्ट्री', रसायन विद्या. रासायनिक वि. कीमियाई. रासायनिक क्रिया-कर्म न. कीमियाई अमलु, (इं) 'केमिकल् अड्कशन'. अचेतन रसायनशास्त्र न. (इं) 'इनॉर्गेनिक केमिस्ट्री'. चेतन

रसायनशास्त्र न. (इं) 'ऑर्गैनिक् केमिस्ट्री'.

रसकस-घस स्त्री. (१) झेड़ो, तकिरारु, बहिमु (२) बोठि, बदनू सूर करणु (बुखार खां पहिरीं) (३) लिङ कांडारिजणु. रसकसणे अ.क्रि. (१) लिङ कांडारिजणु (२) तकिरारु-बहिमु करणु (३) लिङ सूर करणु.

रसद [फा] स्त्री. रसद, फ़ौज लाइ मोकिलियलु. अनाजु या हथियार वगेरह.

रसना [सं] स्त्री. (१) जिभ (२) सवादु, चूस, चूश. रसनैद्रिय न. जिभ.

रसा [सं] स्त्री. पिण्डी, धरती. रसातल-ळ न. पातालु. रसातळांला जाणे नासु थियणु, बर्बादि थियणु.

रस्ता पु. रस्तो, वाट.

रसा पु. (भाजीअ जी) रसु, शुरवो, रहो.

रसा पु. रसो, थुली नोडी.

रहदारी स्त्री. आमदरफ्त, (इं) 'ट्रैफिक'.

रहस्य [सं] न. (१) गुझारत, गुझु, राजु, इसरारु (२) दोस्ती, नेहुं (३) खासु मक्सदु, ज़रूरी गाल्हि (४) चर्चो, मसखिरी (५) ततु, मतिलबु. रहस्यकथा स्त्री. जासूसी कहाणी.

रहा, रह [फा] स्त्री. (१) राह, रस्तो (२) रीति (३) हलति. रहदार पु. रहदारु. रहादारी स्त्री. आमदरफ्त.

रहाट [सं.हिं] पु. (१) नारु, चर्खो, पाणी छिकण जी चकिरो (२) ऐट्ट, अड्डु, चर्खो (सुट्ट कतण जो). रहाटगाडो न. (१) भांडो, नार जो चर्खो, पाणीअ चर्खु (२) जिंदगीअ जी लाही चाड्ही, राजवंतियूं छापूं. रहाटपा वि. (१) नारु छिकींदडु-हलाईंदडु माण्हू या ढगो (२) बिन्ही धुरियुनि तरफां खेडंदडु रांदीगरु (३) मुखु, बंदोबस्तु कंदडु (४) ढगो जियां वहंदडु.

रहाटणे अ.क्रि. (१) हिरणु, हिरी मिरी वणणु (२) डांउ अचणु.

रहाटी स्त्री. (१) रीति, रसम (२) हलति, रहति (३) पेरनि सां छिकण जो नारु.

रहाणी स्त्री. (१) रहणी (२) हलति.

रहाणे अ.क्रि. रहणु. डिसो 'राहणे'.

रहाळ स्त्री. (१) प्रान्तु, प्रदेसु, ज़िल्लो (२) इद (३) महिलो, पाडो.

रहाळ-ळी पु.स्त्री. (१) गहिरी सुवाणप, घरू रस्तो (२) गहिरी दोस्ती (३) गदी, गपागीह. रहाळणे अ.क्रि. (१) घरू रस्तो हुअणु, गहिरो नातो हुअणु (२) हिरणु, हेर पवणु.

रहित [सं] वि. (१) सवाइ, खांसवाइ (२) छडियलु, बंदि कयलु या रोकियलु.

रहिवासी वि. रहिवासी, रहाकू, रहंदडु, बाशंदो.

रळी स्त्री. (१) मसखिरी, चर्चो घोबो (२) आटो, हटु (३) तकिरारु (४) तअनो.

रक्षक [सं] वि. (१) रख्यकु, बचाउ-हिफाजत कंदडु (२) पहरदारु (३) कंजूसु. रक्षकगण पु.ब.व. सरीर जी रख्या-हिफाजत कंदडु हथियारबंदि सिपाही, (इं) 'बॉडी गॉर्डस्'. रक्षण न. रख्या, हिफाजत, संभाल.

रक्षा स्त्री. (१) रख्या, बचाउ (२) रख्या (बांह-गले में बुधण जी) (३) संभाल (४) रखिडी, राखी (५) लाख (६) रखियल-विहारियल ज़ाल (७) रख.

रक्षाबंधन न. रखिडी बुधण जो डिणु, रख्या बंधनु. रक्षित वि. रख्या कयलु, संभालियलु, महिफूजु. रक्ष्य वि. रख्या करण जोगो.

रक्षस [सं] पु. राकासु.

रक्षा [सं] स्त्री. रख. रक्षापात्र न. रखदानी, (इं) 'अइश ट्रे'.

राई स्त्री. राई, अहुरि.

राई स्त्री. (१) झंगु (२) क़तार (३) अराडो, झुमटो, झमटु, (इं) 'ग्रेव'.

राई स्त्री. टामो.

राउत, राऊत पु. घोडेसुवारु. राऊताळी पु. पियादो सिपाही. राऊताळे न. सेना, फ़ौज.

रांकट वि. सटाणो, सघरु, मज़िबूत, जांठो.

राका स्त्री. पूरनमासी.

राकेल [इं] न. गास्लेटु.

राख [सं] स्त्री. रख, भस्म. राखरांगोळी स्त्री. पूरी बर्बादी-तबाही, सत्यानासु. राखाडा-डी पु.स्त्री. रख जो ढिगु. राखुंडा पु. रख जो ढिगु. वि. चप चीरियलु

(शख्खु). राखोटी स्त्री. राख. राखोंडी स्त्री. (१) राख जो ढिगु (२) तबाही.

राख स्त्री. राखियल-विहारियल जाल.

राखण स्त्री. (१) राख्या, द्विफाजुत, संभाल (२) राख्या कंदड़-पहिरेदार जी पधार. राखणे स.क्रि. (१) राखणु, राख्या-द्विफाजुत करणु (२) राखणु, बचाए राखणु (३) पाइणु (४) कंहिं गाल्हि जी हृद न ओरांघणु (५) ठाहे राखणु. राखण्या पु. धनारु. राखीव वि. राखियलु, मखूससु राखयिलु, (इं) 'रिजर्वड'.

राखोळा पु. चप चीरियलु शख्खु.

राग [सं] पु. (१) रंगु (२) गाइहाणि, लाली (३) प्रेमु, प्यार.

राग [सं] पु. गुसो, कावडि, क्रोध. राग आणणे गुसो या चिड डियारणु. राग भरणे गुसे थियणु, काविडिजणु. रागास येणे काविडिजणु. रागावणे अ.क्रि. गुसे में अचणु, काविडिजणु. रागिष्ट, रागीट वि. तपिणो, क्रोधी, गुसेवारो, खडुरो. रागी वि. (१) प्रेमी (२) शौकीनु.

राग [सं] पु. रागु. रागमाला स्त्री. रागमाल्हा, रागुनि जो सिल्सिलो. रागिणी स्त्री. (१) रागिणी (२) विलसिनी औरत.

रांग स्त्री. (१) कतार, सिफ (२) बराबरी (३) ढिगु.

रांगडा पु. (१) अनाडी, वाहिणी (२) डीठु (३) अणसुधिरियलु.

रांगणे अ.क्रि. रिड्हणु, रेड्हियूं पाइणु, बांबिडा पाइणु-डियणु.

रांगोळी स्त्री. (१) रंगोली, हिक किस्म जे पथर जे चूरण सां या चांवरनि जे अटे सां धरतीअ ते कढियल शिकिलियूं (२) रंगोली कढण जो चूरणु या अटो.

राघ न. महापापु.

राघू पु. (१) तोतो (२) प्रेमी.

राज-ज्य [सं] न. दाउ (रांदि में), आग.

रांजण, रांझण पु. वडो ऐं डिघो मटिको.

रांजणवाडी, रांझणवाडी स्त्री. आनिडी.

राजस [सं] वि. (१) रजोगुण बाबति, रजोगुण वारो (२) क्रोधी, विषयी, लोभी.

राजसी [सं] वि. (१) राजिसी, सुहिणो, डिसण जहिडो (२) राजाई, आलीशानु (३) जिनत भरियो (४) अमीराणो.

राजा [सं] पु. (१) राजा (२) नाइकु, अगुवानु, सुखु (३) चरियो. राजकाज-कारभार पु. राजु कारोबार. राजकारण न. (१) राजनीती, सियासत (२) गुझारत, गुझी सलाह मसिलत (३) राजु गियानु, इल्मु सियासत. राजकारणी वि. सियासतदानु, दूरान्देशु. राजकीय वि. सियासी. राजकीय व्यवहार पु. (१) राजनीती (२) राजु जो कमु या कारोबार. राजकीय सभा स्त्री. सियासी सभा-मीटिंग. राजकुमार-कुबर पु. राजकुमार, शहजादो. राज्यक्रांती स्त्री. सियासी क्रांती-गोडु-मूंझारो. राजचिन्ह न. (१) राजाणो निशानु (२) राजा जो ठपो या मुहुर. राजतिलक पु. राजतिल्कु. राजत्व न. राजाई. राजदूत पु. (१) राजदूत, राजा जो एलिची (२) देश जो वकीलु (त्रिप देश में मोकिलियलु). राजद्रोह पु. राजडोहु. राजधानी-नगरी स्त्री. राजधानी. राजनीती स्त्री. राजनीती. राजपत्र न. (१) रसद, राजपत्र (२) सरकारी अख्बार, (इं) 'गड्जेट'. राजपत्रित वि. सरकारी अख्बार में जाहिर थियलु, (इं) 'गड्जेट'. राजपुत्र पु. राजा जो पटु, शहजादो. राजभवन न. (इं) 'गवर्नमेंट हाऊस'. राजबिंहा वि. राजाई तेजवारो, ठाहूको, सुहिणो. राजभाषा स्त्री. सरकारी कारोबार जी भाषा, (इं) 'ऑफीशियल लङ्गवेज'. राजमंदिर न. महलु, रंगमहलु. राजमान्य वि. राजा जो पसंदि कयलु या राजा जे तर्फा मानु मिलन-डियण लाइकु (२) सरकारी. राजमार्ग पु. (१) राजा जो हमरस्तो, शाही रस्तो (२) सभिनी माण्डुनि जी कबूलि कयल रीति-रहति. राजमुद्रा स्त्री. राजा जी मुहुर-ठपो. राजमोहरा वि. सियाणो, विद्वानु, सूरिमो. राजयक्षा स्त्री. सिल्ह (बीमारी). राजरोस क्रि.वि. (१) खुलियो खुलायो (२) डीहं डिठे जो. राजर्षी पु. राजर्षी, उहो राजा या खत्री जंहिं तपस्या करे रिषीअ जी पदिवी हासलु कई हुजे. राजबट-टी स्त्री. राजु,

हुकूमत, हुकूमत जो अरुसो. राजवटा पु. (१) हुकूमत जो अरुसो (२) शाही रस्तो (३) रीति. राजवाटा पु. (१) वडो हिंसो (२) राजा जो हिंसो. राजवाढा पु. राजमहल. राजविलास पु. राजाई सुख. राजश्री स्त्री. (१) राजाई शोभा, राजा जो शानु (२) राजाई शानु शौकत. पु. श्रीमान्. राजसत्ता स्त्री. राजा जी हुकूमत या अधिकार, राजाई. राजसदन महलातु. राजसभा स्त्री. राज दरबारि. राजसूय पु.न. चक्रवर्ती राजा जे करण जो यग्य, राजसूय यग्य. राजहंस पु. (१) हंसु पखी (२) महबूब, प्यारो. राजाधिकार पु. राजा जो अधिकार. राजाधिपती, राजाधीशु पु. महाराजा, शहन्शाहु. राजाधिराज पु. राजाजनि जो राजा, महाराजा, सुल्तानु. राजाभिषेक पु. राजतिलकु, गादी निशीनी. राजावली स्त्री. राजाजनि जी परंपरा, राज घराणो. राजाज्ञा स्त्री. राजाची आग्या-हुकुमु. राजिक वि. सियासी. राजीक न. (१) राजा जो जुलुम (२) बादशाहगदी, अंधु धुंध (३) क्रांती, बलिवो. राजेंद्र पु. राजाजनि जो राजा, बलिवानु राजा. राजेरजवाढे पु.ब.व. राजा सरदार वगेरह. राजेश्वरी स्त्री. शंकर या ईश्वर जी पत्नी, देवी. राजैश्वर्य न. राजा जो ठाठ-अजुमत-शानु शौकत. राजोटा स्त्री.पु. हिंसो 'राजवट'. राज्य न. (१) राजु, हुकूमत, अमलु (२) राजा जे अधिकार हेठि आयलु मुल्कु-प्रदेशु (३) राज्य, परगिणो (४) राष्ट्र, देसु (५) दाज (रांदि में), वारो. राज्यघटना स्त्री. जोड़जकु (हुकूमत जो), (इं) 'कॉन्स्टिट्यूशन'. राज्यचातुर्य न. फनु हुकुमरानी. राज्यपद्धती स्त्री. राजकारोबार जो तरीको. राज्यपाल पु. राज्यपालु, (इं) 'गवर्नर्'. राज्यशास्त्र न. राजशास्त्रु, इल्लु सियासत, (इं) 'पॉलिटिक्स'. राज्याभिलाष पु. राजु करण जी इछा. राज्याभिषेक पु. राजतिलकु, गादी निशीनी, जुलूस. राज्यासन न. सिंघासन.

राजी [अ] वि. (१) राजी, खुशि (२) कबूलियत. राजीनामा पु. (१) राजीनामो, कबूलयत (२) इस्तीफा.

राजीव पु. पती, महबूब.

राजीव [सं] कमलु.

राजोटा पु. 'जी साई' कंदडु.

राट पु. नारु (पाणी छिकण जो).

राठ वि. (१) धुल्हो ऐं खहुरो (कागजु वगेरह) (२) बे सुरो, खहुरो (आवाजु) (३) सख्तु.

राड स्त्री. (१) गप (२) होलीअ जे रंग जी खड (हिन में रंगु भरे रखंदा आहिनि).

रांड स्त्री. (१) रंडी, वेश्या (२) रनड, विधवा, रन (३) कांडरु, खदिडो. रांडका पु. रनडु. रांडगा पु. रंडीबाजु. रांडचाल स्त्री. कांडरता, नामदी. रांडछंद पु. रंडीबाजीअ जी आदत. रांडमाणूस न. (१) औरत ज्ञाति (२) कांडरु, गीदी. रांडवा स्त्री. रन, विधवा. रांडवाटा पु. रनपो, विधवापुणो. रांडवाढा पु. चकुलो, वेश्याजनि जी धिटी. रांडावणे अ.क्रि. (१) विधवा थियणु (२) कंधो विहणु. रांडया, रांड्याराघोजी वि. (१) रंडीबाजु (२) रनमुरीदु (३) नामर्दु.

राडा पु. (१) कम जो खिचु-ढिगु-फैलाज (२) गप (३) रोदन राडो (४) म्झामिलो.

राणा पु. राणो, राजा. राणी स्त्री. राणी. राण्या पु. किंगिरी पखी, बुरहाडो. राणवसा, राणीवसा पु. जनानिखानो, हरमु.

रात पु. गाड्हाणि, लअली.

रात स्त्री. राति. रातकिडा पु. राति जो चीं चीं आवाजु कंदडु जीतु. रातबडा पु. हिक राति जो कम. रातवा पु. (१) राति (२) राति जी बसाति (३) राताहो. रातांघळा पु. रातंधिरो, राति जो डिंसी न सधंदडु. रातांघळे न. राति-अंधाई, राति जो न डिंसी सधणु. रातोराती क्रि.वि. रातोवाह. रातावणे अ.क्रि. राति पवणु-थियणु. राती स्त्री. राति. रातीच्या राती, रातोरात क्रि.वि. रातोवाह.

रातणे अ.क्रि. (१) मोहितु थियणु, आशिकु थियणु (२) मगनु-महू थियणु, विलासु करणु.

रांतबा पु.न. कूकमु. रांतबी स्त्री. कूकम जो णु.

रात्र [सं] स्त्री. राति. रात्र थोडी सोंग फार राति नंढिडी साठ घणा. रात्र बैन्याची चिंता-मुसीबत जी राति. रात्रीचा

वि. राताको. रात्रीची वेळ स्त्री. राति जो वक्तु.
रात्रीची शाळा स्त्री. नाईट स्कूल. रात्रभर क्रि. सारी
राति. रात्रदिबस क्रि.वि. राति डीहं. रात्रि स्त्री. राति.
रात्री राति जो.

रांधण [सं] न. दांगी, मिटीअ जो-ठिकर जो तओ.

रांधण-न [सं] न. (१) रंधणी, रंधण जी क्रिया (२) रंधण
पचाइणु, रोटी करणु (३) चुल्हि. रांधणी स्त्री. रंधिणो,
(इं) 'किचन'. रांधणे स.क्रि. रंधणु, रोटी-रसोई
करणु. रांधते घर स्त्री. रंधिणो. रांधप न. (१) रंधणी,
रंधण जी क्रिया (२) रंधलु खाधो. रांधपी पु रांधाऊ,
रांधो.

रांधा पु. (१) रंधलु खाधो (२) रंधे ठाहियल शैड (३)
कीमिया ठाहिय जी क्रिया.

रान न. रान, सयर.

रान न. (१) शंगलु, बनू (२) खेतु, बनी (३) प्रदेसु, भाडो
(४) रज, खेत में ज़मंदडु गाहु (५) नाकबूली
जमीन, उजाड़. रान उठणे माणहुनि जो जोश-क्रोध में
अचणु, ममणु मचणु. रान उठविणे-जागविणे (१) परो
झलणु, घणाई माण्हू गडु धी शंगल में रडियूं वाका
करे-दुहिल दवा वजाए शिकार खे उथारणु-डकाए
डुकाइणु (२) वडो हलचलु शुरू करणु. रान खवळणे
आंडा कलूसि कलूसि करणु, सखु बुख लगणु. रान
खुरपणे रज कढणु, शंगु मारणु-हणणु. रानटक वि.
वाहिणी. रानघोळ स्त्री. लूणक. रानडुक्कर न. शंगिली
सूअरु. रानमांजर न. शंगिली बिलो. रानपारवा-पु.
गेरो. रानवट-वाट स्त्री. शंग डोंहुं वेंदड़ वाट.

राप, रांप पु. कसारी रसु.

रापणे, रांपणे अ.क्रि. (१) काराटिजणु, कारो थियणु (२)
खटाणि संधिजी वजणु (३) अंदरि पेही वजणु (४)
सरीर में फैलिजी वजणु (५) सरहो नज़रि अचणु.

रांपा पु. रंबो. रांपी स्त्री. रवाति.

राबणे स.क्रि. हरु डियणु, जमीन खेइणु.

राबणे अ.क्रि. लागीती अची वजु थियणु, अचणु वजणु
थियणु. राबता पु. (१) आमदारपुत, अचु वजणु, गर्दी
(२) घरू रस्तो, नेंहु (३) हेर.

राबणे अ.क्रि. पतोइणु, महिनत-पोरिह्यो करणु. राबता वि.
महिनत कंदडु.

राम पु. (१) रामु (२) सतु, ताकत, ज़ोरु (३) मतिलबु,
सचाई. राम म्हणणे मरणु. रामटोला पु. ज़ोरदार धकु.
रामनवमी स्त्री. रामनवमी. रामपहारा-पारा पु. सिजु
उभिरण जो पहिरियो पहरु. रामप्रतिज्ञा स्त्री. पको
वचनु. रामफल-ळ न. रामफलु, सीताफल जहिडो
हिकु फलु. रामबाण पु. (१) राम जो तीरु (२) अण
गुसु (दवा या इलाजु). रामबाण औषध न. अकसीरु
दवा, ज़रूरु फाईदो कंदड़ दवा. रामरस पु. लूण.
रामराज्य न. रामराजु. रामराम पु. रामरामु. रामलीला
स्त्री. रामलीला. रामायण न. (१) रामाडणु,
रामकहाणी (२) डिधी ऐं ककि कंदड़ गाल्हि. रामा
स्त्री. सुहिणी औरत.

रामठ-ठा पु. हिडु.

रामोशी [सं] पु. (१) हिक ज़ाति या उन ज़ाति जो शखु
(२) डाकू.

राया [सं] पु. राजा.

रायवळ न. शंगिली काठु (इमारती). वि. (१) शंगिली (२)
बिना कलम वारो हिकु अंबु (किस्मु).

रारावणे, रोराण करणे अ.क्रि. रीं रीं करणु, रुअणु, रडणु,
मीकणु.

राव पु. रावु, राजा.

रावखंडा पु.वि. चप चीरियलु. रावखंडे न. चीरियलु चपु.

रावण [सं] पु. रावणु. रावणखोत वि. दौंसो. रावणराज्य न.
अंधुंधुंध, जुल्मी राजु. रावणाचा लेक बुटाकी, डाडी,
आकडिखाधो, मगिरूर.

रांवस पु. रांवसि (-मछी).

रावा पु. तोतो.

रावा पु. पीठल हैड.

राशा [सं] वि. (१) विचोले दर्जे जो, मोचारो (२) नामर्दु
(३) मूर्खु (४) चरबटु. राशि-शी, रास स्त्री. (१) डिगु
(२) हिसाबु, रकम, कालकु (३) जोडु, टोटलु (४)
संगनि मां कढियल अनाज जो डिगु.

राशि-शी, रास [सं] पु.स्त्री. रासि. राशिचक्र न. रासि चकर,

बारहं रासियूं.

राशी वि. (१) विचोलो, मोचारो (२) खदिडो.

राष्ट्र [सं] न. (१) राष्ट्र, राजु, मुल्कु (२) प्रान्त, प्रदेश (३) कौम. राष्ट्रकुल न. (इं) 'कौमनवेत्थ'. राष्ट्रगीत न. राष्ट्रगीतु, कौमी गीतु. राष्ट्रध्वज पु. राष्ट्रिय झंडो, कौमी झंडो. राष्ट्रपीत पु. राष्ट्रपती. राष्ट्रवादी वि. कौमी वीचारनि जो, राष्ट्रवादी. राष्ट्रीय वि. राष्ट्रिय, कौमी. राष्ट्रीयता-त्त्व स्त्री.न. कौमियत, स्वदेशभाज. राष्ट्रीय छात्र सेना स्त्री. (इं) 'नैशनल् कड्डेट कोअर्'. राष्ट्रीयीकरण न. कौमीकरण.

रास पु. नंगु, अददु.

रास [सं] पु. रासि, गोल में नाचु. रासलीला स्त्री. रासिलीला.

रास क्रि.वि. सिधो.

रास [सं] स्त्री. (१) रासि, रक्म, कालकु (हिंसाबनि में) (ब.व. राशी) (२) डिगु, डेरु.

रासभ [सं] पु. गड्डहु.

रासायनिक वि. 'रसायन' में डिसो.

रास्त वि. (१) रास्ति, सचो (२) रासित्, वाजिबी, मुनासिबु (३) पूरो पूरो, जोगो.

रास्ती स्त्री. सचाई, जोगाई.

राहटी स्त्री. गप.

राहणी स्त्री. रहणी, रहण जी रीति (२) रहति, हलति.

राहणे [सं] अ.क्रि. (१) रहणु (२) मापणु, समाइणु (३) बंदि थियणु (४) टिकणु (५) न थियणु (६) बची पवणु. राहलेला वि. रहियलु. राहून राहून क्रि.वि. रखी रखी, विच विच में.

राहाटणे, राहटणे अ.क्रि. वर्तणु, हलणु, हलति हलणु.

राहाटी स्त्री. (१) हलति (२) रवाजु, रीति (३) वर्ताउ.

राहाणी स्त्री. रहणी करिणी, रीति, रवाजु, हलति, चलति.

राहित्य [सं] न. न हुअणु, ऊणाई, अदम मौजूदिगी.

राहु-हू [सं] पु. राहु ग्रह. राहुग्रस्त वि. राहुअ जो कब्जे में कयलु, ग्रहणु लगलु (चंडु, सिजु).

राहुटी स्त्री. नंदो तंबू.

राळ [सं] स्त्री. (१) राल (हिक किस्म जो खौर ही जल्दी बुरंदो आहे), रियाल (२) फज़ीहत, बेइज़ती (३) बिगिडियल हालति.

राळा पु. सेओं.

राक्षस [सं] पु. (१) राकासु, दैतु (२) निर्दई शखु. राक्षसविवाह पु. छोकरीअ खे ज़ोरीअ भज़ाए वनी कयल शादी. राक्षसवेळ स्त्री. सांझीअ जो वक्तु. राक्षसी स्त्री. राकसिणि. वि. राकसी (कमु). राक्षसी-विद्या स्त्री. राकास या भूत खे कब्जेमें करण जी विद्या.

रिकब स्त्री. रिकाबु.

रिकामा वि. (१) खाली, पोरो (२) अजायो, निराधार (३)

रे कमो. रिकामटेकडा वि. निखिमिणो, वांदो, बे कारि.

रिकामपणा पु. वांदिकाई, फुरसत, निखिमिणाई.

रिकामा वेळ पु. वांदिकाईअ जो वक्तु, फुरसत. रिकामे

पद न. नौकरीअ जी खाली जगह, (इं) 'वड्कन्सी'.

रिकाम्या पोटी क्रि.वि. नेराने.

रिक्त [सं] वि. खाली, पोरो. रिक्त अवकाश पु. हवा खां सवाइ खालु, (इं) 'वड्क्यूम'. रिक्त पद न. नौकिरीअ जी खाली जगह, (इं) 'वड्कन्सी'.

रिक्षा-बा स्त्री. रिक्शा, रिक्शा.

रिंगण न. पिडु, गोलु जगह.

रिंगण न. रिड्हणु, बांबिडा पाइणु.

रिंगणी, रिंगी स्त्री. आरीठो, आरीठे जो वणु.

रिंगणे न. चूपिणी.

रिंगणे, रिंगणे अ.क्रि. (१) पेहणु, पिहणु, अंदरि घिडणु (२) वणणु, निकिरणु (३) तयारु थियणु. रिंगनिग, रिघीनिघी स्त्री. अचु वणु.

रिंघणे स.क्रि. सोड्ह में-गर्दीअ में घिडणु, अंदरि घिडणु, वणणु. रिघू, रीघु पु. (१) दाखिलु थियण-घिडण जी क्रिया (२) समुझ, ज़ाण. रिघे रिघे क्रि.वि. होरियां होरियां.

रिचविणे, रिचावणे अ.क्रि. (१) किरणु, पटि पवणु, डहणु (२) ज़ोर सां वहणु, रेलणु (३) ज़ोरसां उल्टी या दस्त थियणु (४) घोडे तां किरणु.

रिचविणे, रिचाविणे स.क्रि. (१) खाली करणु, ओतणु (२)

जोर सां फिटी करणु, उछिलणु (३) गडु करणु,
मेङ्गणु, ढिणु करणु (४) फडाणु. रिचवणी स्त्री.
खाली करण जी क्रिया.

रिझणे [हिं] अ.क्रि. रीझणु, राजी थियणु, खुशि थियणु.

रिझविणे [हिं] स.क्रि. रीझाणु, दिलि विंदुराणु.

रिठा पु. आरीठे जो वणु.

रिता वि. खाली.

रिपरिप स्त्री. रिम्झिमि (बर्साति), लागीतो मीहूँ.

रिपु-पू [सं] पु. दुश्मनु, वेरी.

रियाज [अ] पु. रियाजु.

रियासत [फा] स्त्री. रियासत, राजु.

रिवाज [अ] पु. रवाजु.

री ओढणे हा में हा मिलाणु, साधु डियणु.

रीग, रीघ स्त्री. अचु वनु, कतार.

रीठ न. खंडहर.

रीठा पु. आरीठे.

रीत [सं] स्त्री. रीति, हलति. रीतभात स्त्री. हलति चलति,
रीति रवाजु, रसम. रीतसर वि. रीताडतो, बाकाइदे,
रस्मी.

रीति, रीती [सं] स्त्री. (१) रीति, रवाजु (२) हेर (३) ढंगु,
तरह (४) दस्तूर (५) इबारत. रीतिप्रधान वि. रस्मी,
जाहिरी.

रीति-ती [सं] स्त्री. कमी, ऊणाई.

रीस [सं] पु.न. (१) रिछु (२) आलिसी, टोटी (३) गदिलो
शख्तु.

रीस [सं] स्त्री. (१) डोहु, भुल, गलित्ती (२) नाराजी,
कावडि (३) कराहत, बुछां (४) भउ.

रीसी स्त्री. मोका.

रीळ न. रीलु, गेट, ओबिणो.

रुईटी, रुई [सं] स्त्री. (१) कपह जो वणु, कपह (२) अकु.

रुकार पु. हा, इजाजत, मोकल.

रुक्म [सं] न. सोनु.

रुख, रुक, रुखा [सं] पु. (१) वणु (२) बाखुडु (वणु), थुडु.

रुखणे [सं] अ.क्रि. गाल्हव डियणु, कावडिजणु.

रुखरुख स्त्री. उणितुणि, ओनो, बेचैनी.

रुखसत [अ] स्त्री. (१) रुखसतु (२) मोकल, छुट्टी (३)
विरोधु.

रुखा वि. रुखो, फिको, खुशकु, बे सवादी.

रुगळणे अ.क्रि. गुरणु, सन्हो-डुबिरो थियणु, गुरी कंडा थियणु.

रुण [सं] वि. मरीजु, बीमारु. रुणपट पु. (इं) 'स्लेचर्ड'.

रुणवाहिका स्त्री. मरीजनि लाड मोटरि, (इं)
'अइम्ब्यूलन्स'. रुणालय न. इस्पतालि.

रुच [सं] स्त्री. सवादु. न. लूण.

रुचकर [सं] वि. सवादी, लजीजु.

रुचणे [सं] अ.क्रि. (१) वणणु, पसंदि पवणु (२) संहणु (३)
कबूलि पवणु-थियणु.

रुचि, रुची [सं] स्त्री. (१) रुची, सवादु, लज्जत (२) इछा,
पसंदी (३) तेजु, संह (४) आनंदु, सुखु. रुचिकर वि.
(१) सवादी, लजीजु (२) दिलि विंदुराईदडु. रुचिर
वि. (१) सुहिणो, मोहिणो (२) सवादी.

रुजणे अ.क्रि. (१) सलो फुटणु (२) वधणु (३) असुर थियणु.

रुजवात [अ] स्त्री. भेटणु, जाचे डिसणु.

रुंजी स्त्री. भूं भूं.

रुजू [अ] स्त्री. रुजूआत. वि. (१) रुजूअ (२) राजी, तयार.

रुजू होणे (१) रुजूअ थियणु, हाजुरु थियणु (२)
वणणु.

रुझणे अ.क्रि. जखमु भरिजणु.

रुंड न. (१) सिसी, मुंदी (२) धड खां धार कयल मुंदी.

रुणझुण स्त्री. झिणकार, छिणि छिणि, छिमि छिमि, धिणि
धिणि, मिठो आवाजु.

रुतणे अ.क्रि. (१) चुभणु, कंडो वगेरह लगणु, टुंबिजणु (२)
गपी पवणु, गरणु, अटिकी-फासी पवणु (गप वगेरह
में). रुतण स्त्री. गिरणि, चिकणि, धिचणि.

रुंद वि. वेकिरो, कुशादो. रुंदावणे अ.क्रि. वेकिरो थियणु.
स.क्रि. वेकिरो करणु. रुंदी स्त्री. वेकरि, बरु.

रुदन [सं] न. रोदनु, रुअणु. रुदणे अ.क्रि. रुअणु.

रुद्ध वि. रोकियलु, रुंडियलु.

रुद्र [सं] पु. शंकर जो खौफनाकु रूपु. वि. खौफनाकु,
रुआरींदडु. रुद्रप्रेमी स्त्री. मसाणु. रुद्रयोनी स्त्री. सोइही
घिटी. रुद्रावतार पु. (१) शंकर जो खौफनाकु रूपु (२)

क्रोधी शङ्खु. रुद्राक्ष पु. हिक किसम जो वणु या उन जो फलु. हिन् जी जपमाला ठाही वेंदी आहे.

रघणे, रंघणे अ.क्रि. (१) रुकणु, बीहणु, अटिकणु (२) बंदि थियणु (३) फासणु, (४) भरिजी बंदि थियणु. स.क्रि. (१) रोकणु, रंडक विझणु (२) वेड्हणु, बंदि करणु.

रघिर [सं] न. रतु. रघिराभिसरण न. रत जो दौरो.

रपडे न. सुहिणो रूपु.

रपणे अ.क्रि. (१) टुंविजणु, लगणु (२) अंदरि पेही वणु, घिडिणु (३) फासणु. रूपण स्त्री.न. गरणि, चिकणि, घिचणि.

रपया [सं] पु. रुपयो, धनु.

रपे [सं] न. रुपो, चांदी. रुपेरी वि.रोपो, चांदीअ जो, चांदीअ जहिडो अछो.

रबाब [अ] पु. रअबु, धाको, ठठु, भभिको.

रमणी-णे स्त्री.न. हरोथो, हर जो हथियो.

रमाल पु. रुमालु.

रुष्ट [सं] वि. (१) रुठलु, नाराजु (२) काविडियलु.

रुसणे [सं] अ.क्रि. रुसणु. रुसका वि. रुसणो. रुसका वि. रुसणो. रुसवा पु. रोसामो, रुसण जी क्रिया.

रुळणे अ.क्रि. (१) हिरणु, हिरी मिरी वणु (२) लुडणु (हारु) (३) सुहिणो नजरि अचणु (४) मेरो थियणु, चमक घटिजणु (५) चुडणु (कपिडो).

रुक्ष [सं] वि. (१) रुखो (२) खुशकु (३) सख्तु, खहुरो (४) कठोरु, निर्दई (५) उजाडु (६) अण्भो.

रुक्ष पु. रिछु.

रू [सं] पु. साफु थियल कपह.

रूख [सं] पु. वणु, बाखुडु वणु, वण जो धुडु.

रूच [सं] स्त्री. (१) सवादु, लज्जत (२) शौकु.

रूढ [सं] वि. (१) उभिरियलु, पैदा थियलु (२) वधियलु, वधंदडु (३) हालू चालू, वहिंवार में हलंदडु (४) मशहूरु (५) रवायती. रूढी स्त्री. रवायत, रसम, हलति.

रूप [सं] न. (१) रूपु, शिकिलि, सूरत (२) सूंहं (३) निजारो (४) मूलु सुभाज. रूप करणे समुझाए चवणु.

रूपरंग न. रंगु रूपु. रूपरेषा स्त्री. (१) रूप रेखा,

खाको, बनावत (२) शिकिलि (३) बाहिरियों रूपु (४) डीलु. रूपवती स्त्री. रूपवान-सुहिणी औरत. रूपवान वि. रूपिवानु, सुहिणो, रूपिवंतु. रूपांतर न. (१) तब्दील सूरति, शिकिलि बदलिजणु, हिक रूप मां बिए रूप में वणु (२) तर्जुमो. रूपांतरक्रिया स्त्री. मटणु, (इं) 'रिडक्शन'. रूपस न. सूंहं. वि. सुहिणो, ठाहूको.

रूपक [सं] न. रूपकु (अलंकार), इस्तिआरो.

रूपेस्त [सं] वि. सुहिणो.

रूप्य [सं] न. चांदी.

रूळ [इं] पु. (१) रेल जो पटो-पटा (२) रस्ते जी पथिरी दबाए रस्तो सिधो करण जो रोलर.

रे उद्गा. अरे! हे!

रेकणे, रेंकणे अ.क्रि. (१) रंभणु (गांडू-मेंहिं) (२) हींग डियणु (गडहु) (३) घघे आवाज में गाल्हाइणु-गाइणु (४) जख खाइणु.

रेख [सं] स्त्री. रेखा, लीको.

रेखटणे, रेखाटणे स.क्रि. (१) लीकणु, लीकुनि सां तस्वीर कढणु (२) चित्रु चिटणु.

रेखणे स.क्रि. (१) लीका पाइणु, लीकणु, लीकुनि सां चित्रु कढणु (२) गही लसो करणु (३) मन में का तस्वीर कढणु (४) मुहिर हणणु. रेखक वि. लीका पाईदडु, अंगींदडु, आकींदडु.

रेखा [सं] स्त्री. (१) रेखा, लीक (२) कतार (३) चित्रु, शिकिलि (४) मर्यादा, हद. रेखागणित न. जामेद्री. रेखांश पु. डिघाई फाक (जाग्राफी). रेखावृत्त न. निस्फ इलनहारु, (इं) 'मेरिडियन' (जाग्राफी). रेखीव वि. सुहिणो, डोलाइतो.

रेंगणे अ.क्रि. (१) रिड्हणु, रेड्हियूं पाइणु, बांबिडा पाइणु (२) इल्हो बिल्हो करणु, सुस्तीअ सां कमु करणु.

रेंगाळणे, रेंगाळणे अ.क्रि. (१) पुठिते रहिजी वणु (२) कम में देरि पवणु, इंघणु (२) थकिजणु (४) धीरे धीरे कमु करणु (५) होरियां हलणु.

रेघ स्त्री. रेखा, लीक. रेघोटी स्त्री. लीक. रेघोट्या स्त्री.ब.व. रहड़. रेघोट्या काढणे अखर रहड़णु.

रेच, रेचन [सं] पु. (१) जुलाबु, दस्त (२) जुलाब थियण जी दवा. रेच पु. (१) रोटी खाइण वक्ति कंहिं जी नजर लगण करे रोटी खाइण ते दिलि न थियणु (२) बांवरु, मगिरूरी, आकड़ि. रेच मोडणे आकड़ि लाहिणु.

रेचक [सं] न. (१) जुलाब थियण जी दवा (२) प्राणायामु करण वक्ति अंदरि खंयलु साहु बाहिरि कढणु. वि. दस्तावरु. रेचणे अ.क्रि. नक मां साहु बाहिरि कढणु. रेचन न. दस्त, दस्त थियण जी दवा.

रेचणे स.क्रि. कपह ओटणु, कपह मां ककिड़ा कढणु. रेचाई स्त्री. कपह ओटण जी क्रिया.

रेज [सं] पु. सोन चांदीअ वगेरह जो ज़रिडो.

रेजा [सं.फा] पु. (१) कपिड़े जो टुकर (२) लोही शीख.

रेजी पु. (१) शीख (२) सोन चांदीअ जी सिर या लुसिरी ठहिण जो सांचो.

रेट स्त्री.पु. (१) गर्दी, गपागीह (२) शैड् खे पुठियां डिनलु धिको (३) वज़नु, बार.

रेटणे स.क्रि. (१) रेटणु, धिकणु, थेल्हणु, धिको डेई अगिते वधाइणु (२) झले बिहणु, रोकणु (३) बेड़ा बनें लगाइणु, कमू पूरो करणु (४) डुखीअ हालति में वक्तु गुज़ारणु (५) गिरिकाइणु, हब्रछ सां खाइणु. रेटा पु. धिको, थेल्हो. रेटून क्रि.वि. ज़ोर सां. रेटाई स्त्री. धूक धूकां, धिक धिकां.

रेडूक, रेडा [सं] पु. पाडो.

रेणु-णू [सं] पु. (१) कणो, ज़रिडो, (इं) 'मॉलिकयूल' (२) मिटीअ जो ज़रिडो (३) गुल जो परागु.

रेत न. वीर्यु, मर्द जी ताक़त, मनी. रेत:पात, रेतस्खलन पु.न. वीर्यु वहणु.

रेत, रेती स्त्री. रेती, वारी. रेतदानी स्त्री. रेतीदानु, (इं) 'संडू बॉक्स'.

रेंद पु. दाख़अ जी बठी या गुतो.

रेंद, रेंदा, रेंदाह स्त्री.पु.न. (१) गप, चिक, लिव (२) किनु कचिरो, गंदु (३) गुंह मुट जो गंदु. रेंदावणे अ.क्रि. (१) पाणी गंदो थियणु (२) रोग सां भरिजणु (फुरिडी). रेंद वि. आलिसी, मोगो, सुस्तु.

रेंप, रेंप स्त्री. (१) छिप्प, वडो पथर (२) परबत जेडो शख़्ख़ु. स्त्री.पु. तमामु घणी गप, चिक.

रेफ पु. (१) रे, 'र' अखर (२) अखर जे मथां अणु 'र' लिखण लाइ "र" जी निशानी (मि. धर्म).

रेंबट स्त्री. इल्हो बिल्हो कमू करणु, इंधणु.

रेबड न. गंदु, रतु ऐं रोगु. स्त्री. गुंह जो डिगु, गप.

रेम्या, रेम्याडोक्या वि. मोगो मटर, छसो.

रेल [हिं] स्त्री. (१) रेलछेल, झझाई (२) बोड़ि, पाणीअ जो तेजु वहुकिरो (३) सन्ही वारी. रेलचेल स्त्री. रेलछेल, झझाई.

रेलणे अ.क्रि. (१) टेक डियणु (२) झुकणु, फिडो थियणु (३) हेठि किरी पवणु, पटि पवणु (४) रंगु लही वणणु (५) गुडणु.

रेव स्त्री. राओ, पथिरी; सन्ही वारी, गोलु लसा पथर (समुंड जे किनारे ते). रेवठा पु. वारीअ जो डिगु. रेवडा पु. रेती, वारी, रेतीअ वारी जगुह.

रेवडी स्त्री. रेविडी. रेवडी उडणे खिल-फज़ीहत थियणु.

रेवंदचिनी [फा] स्त्री. रेवंदचीनी, रेवलचिनी.

रेवंदसार पु. रेवलिरसु.

रेवण स्त्री. (१) क्लिप्प जे बाहिरां बचाव लाइ लाहीअ वारो मिटीअ जो डिगु, अड़, खाही, खड (२) खड या खाही भरण जी मिटी पथर वगेरह (३) गरणि, धुबणि.

रेवणे अ.क्रि. (१) अंदरि वणणु, ज़मीन वेही वणणु (२) गपणु, गरणु, फासणु (३) गंद-मिटीअ सां भरिजणु (४) भरे कढणु.

रेवा पु. (१) सन्हिडी वारी (२) गंदु-किनु-गलाजुत (३) कारनि बादलनि जो मेडु.

रेवा स्त्री. धरती.

रेवाळ न. (१) वारी, रेती, किरसिडी, करिकरि, कर्कर (२) ककिरी, मोरमु, राओ. वि. वारियासो, करिकरि कंदडु.

रेशीम न. रेशामु. रेशमाची गाठ स्त्री. गहिरो नातो-रिश्तो (दोस्ती, शादी). रेशमाचा किडा पु. पट कीअों. रेशमी, रेशीम वि. रेशमी, रेशम-पट जो.

रेषा [सं] स्त्री. (१) रेखा, लीक (२) रेशो, तंदु, तांदूरी.

रेषावृत्त न. खतुस्तवा जी लीक.

रेसभर क्रि.वि. तिरु बि, थोरो बि.

रेहकणे अ.क्रि. रंभणु, बाकारणु.

रोकड स्त्री. (१) रोकड़ि (२) सोनु चांदी वगेरह. रोकडा वि.

(१) रोकड़ो, रोक (२) रोकु ठोकु. रोकड जबाब पु.

रोकिड़ो जवाबु.

रोख वि. (१) रोक, रोकड़ि (पैसो) (२) रोकु ठोकु, ठह पह

जवाबु. रोखठोक वि. (१) रोक, रोकड़ि (२) रोकु

ठोकु, बे बाकु जवाबु. रोखपाल पु. पैसा डींदडु ऐं

वठंदडु क्लार्कु या आफ़ीसरु, (इं) 'कइशियर'.

रोखलेखा पु. रोकड़ि जो हिसाबु, (इं) 'कइश

अकाऊंट'.

रोख [फ़ा] पु. (१) रुखु, लाड़ो (२) इरादो, मक्सदु. रोखणे

अ.क्रि. (१) यकि टकि निहारणु, तकणु (२) चिटणु,

निशानो लगाइणु, कशणु. रोखणे स.क्रि. गही लसो

करणु, संवति में आणणु.

रोखणे स.क्रि. (१) रोकणु, झलणु, अगिते वधणु न डियणु

(२) कब्जे में करणु, घेरो करणु. रोखून धरणे

झले-रोके बिहणु, अगिते वधणु न डियणु, घुटणु.

रोखा पु. (१) दस्तावेजु, कबूलियतनामो, (इं) 'बाँड' (२)

मौजूदात, (इं) 'स्टॉक'. रोखी स्त्री. (१) रोक

वहिंवार (२) रोकड़ि, नाणो.

रोखारोखी स्त्री. आमुहूं सामुहूं, रुबरू मुलाक़ाति.

रोग [सं] पु. रोगु, मर्जु, आज़ारु, बीमारी, सूरु. रोगग्राम पु.

आज़ार-मर्जु जे रहण जी जग़ह, सरीरु. रोगनिदान न.

बीमारीअ जी परिख-जाच-कारणु. रोगभावना स्त्री.

(१) बीमारीअ जूं निशानियूं-आसार (२) बीमारीअ

जी परिख-जाच. रोगभ्रम पु. खफ़क़ानु. रोगमल्ल पु.

सदाई रोगी शख़्सु. रोगमुक्तता स्त्री. शफ़ा. रोगराई

स्त्री. रोगु, बीमारी, आज़ारु. रोगलक्षण न. बीमारीअ

जूं निशानियूं-आसार. रोगट वि. (१) बीमारु, सदाई

बीमारु रहंदडु (२) बीमारी पैदा कंदडु. रोगटणे

अ.क्रि. (१) बीमारि थियणु (२) वण खे कीड़ो लगणु.

रोगी वि. रोगी, मरीजु.

रोगण [फ़ा] न. रोगनु. रोगणीकापड न. मेणितो.

रोचक [सं] न. कारो लूणु. वि. (१) सवादी, लज़ीजु (२)

उमदो, वणंदडु.

रोचणे स.क्रि. टुंबणु, विसणु.

रोचिस् [सं] न. प्रकाशु, तेजु.

रोज [फ़ा] पु. रोज़ु, डींहं. रोज़कारी पु. रोज़दारु. रोज़काम

न. रोज़ानो कमु. रोज़कीर्द स्त्री. रोज़नामचो. रोज़गार

पु. रोज़गारु. रोज़नामा पु. अदालत जो रोज़ानो कमु

लिखण जी कापी. रोज़निशी स्त्री. डाइरी. रोज़मेळ पु.

रोज जे जमअ ऐं खर्च जो मेलु. रोजी स्त्री. रोज़ी.

रोजा [फ़ा] पु. रोज़ो.

रोट, रोटगा [हिं.फ़ा] पु. रोटु. रोटी स्त्री. रोटी. रोटीबेटी

व्यवहार पु. गडिजी रोटी खाइण या मिटी माइटीअ जो

नातो जोइण जी रसम.

रोड, रोडका वि. डुबिरो, सन्हिड़ो, सुकलु (शख़्सु). रोडणे,

रोडावणे अ.क्रि. सन्हो थियणु, सुकणु, गरणु, डुरिघणु.

रोदन [सं] न. रोदनु, राड़ो, शोकु.

रोध, रोधक [सं] पु. (१) रोक, रंडक, (इं) 'रिज़िस्टन्स',

झल (२) शर्तु (३) बंदु. रोधणे स.क्रि. (१) रोकणु,

झलणु, अड़ाइणु (२) बंदि करणु.

रोप, रोपटे न. थड़ो, चकी, बूटो. रोपणे स.क्रि. (१) रोटणु,

पोखणु (२) टुंबणु, विसणु, हणणु. रोपमळा पु.

बिजारिणि, (इं) 'नर्सरी'. रोप लावणी स्त्री. रोति,

(इं) 'ट्रान्सप्लांटिंग'. रोपा पु. रेंबो, पोखण जी क्रिया.

रोप्य [सं] न. चांदी. वि. रोपो, चांदीअ जो.

रोब [अ] पु. रअबु, धाको.

रोम [सं] न. रोमु, सन्हिड़ो वारु. रोमकूप, रोमरंघ पु.न.

मसामु, चमिडीअ जो सोराखु जितां वारु बाहिरि ईदो

आहे. रोमराजी स्त्री. सन्हिड़िनि वारनि जी क़तार.

रोमशांती स्त्री. कुचा कूडणु. रोमहर्ष पु. वार

कांडारिजण जी क्रिया. रोमहर्षण न. (१) वार

कांडारिजणु (२) भउ डियणु. रोमहर्षक वि. वार

कांडारींदडु (खुशीअ जो मोक़ओ). रोमांच पु. रोमांचु,

वार कांडारिजणु. रोमांचित वि. रोमांचितु, वार

कांडारियलु सरीरु. रोमावली-ळी स्त्री. रोमावली, दुन

जे मथां वारनि जी कृतार. रोमाळ वि. घणनि वारनि वारो.

रोमंथ-न पु.न. डिसो 'रवंथ'.

रोराण न. (१) राडो (२) पखियुनि जो शोरु.

रोवण स्त्री. (१) जमीन जो भुरिणो सतहु (२) डठलु-भगलु बंदु या किनारो, जमीन वेही वणणु. रोवण घेणे आरो करणु (कुकिडि). रोवणी स्त्री. पोखण-बिजु विज्ञण-छट्टण जी क्रिया. रोवणे स.क्रि. (१) खोडणु (थंभो), हणणु, पूरणु, ओघ हणणु (२) पोखणु, बिजु विज्ञणु (३) टुंबणु, विज्ञणु (४) दबाए रखणु. अ.क्रि. लगणु, खुपणु, घिडणु, टुंबिजणु, चुभणु.

रोवंतणे, रोवंथणे [सं] अ.क्रि. ओगारणु. डिसो 'रवंथ'.

रोशन [फा] वि. रोशन. रोशणाई, रोशणाई स्त्री. (१) रोशिनी (२) रोशिनाई करणु, डीआ-बल्व वगेरह बारणु, सींगारणु.

रोष [सं] पु. नाराजी, गुसो, कावडि. रोषाविष्ट वि. काविडियलु, गुसे, डमिरियलु.

रोहक पु. भूत, राकसु.

रोहकणे अ.स.क्रि. रोकणु, अडाइणु, झलणु, पकिडणु.

रोहिणी [सं] स्त्री. (१) रोहिणी नखेत्रु (२) नवनि सालनि जी कुंआरी छोकिरी (३) विजु, खिविणि (४) शिरयान (५) रुब.

रोहो [सं] पु. (१) शुरुआत (२) वाधि, पुखाई (३) सलो. रोळ पु. सिलसिलो, नेमु.

रौद्र [सं] वि. (१) शंकर जो (२) भयानकु, खौफनाकु, भंवाइतो (३) क्रोधी, गुसेवारो. पु. (१) गुसो, क्रोधु, कावडि (२) रौद्र रसु.

रौप्य [सं] न. रोपो, चांदी. रौप्यमुद्रा स्त्री. चांदीअ जो रुपयो. रौप्य महोत्सव पु. पंजवीहनि सालनि जो जशनु, (इं) 'सिल्वर जुबिली'. रौप्य शृंखला स्त्री. सरकारी पधार या नौकरी.

रौरव [सं] पु. हिक महा नरक जो नालो.

रौक्ष्य [सं] न. खडुराई, खुश्की, सोक.

न्हस्व [सं] वि. (१) नंदो, लुंडो (२) बिंदिरो (३) नंदे उचार वारो (भि. इ, उ). न्हस्वमूर्ती वि. बिंदिरो, डेंडो.

न्हास [सं] पु. जवालियत, नासु, तबाही.

न्ही [सं] स्त्री. लज, शरमु.

ल

ल मराठी वर्णमाला जो अठावीहों हर्फुं सहीह.

लई वि. जाम, घणो, ज्यादह. लईलूट स्त्री. रेल छेल, झझाई. लकटणे, लकडणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु, चंबुडणु (२) धिकणु.

लकड स्त्री. खजी या नारेल जो डिघो वणु. लकडकोट पु. काठ जो लोड्हो या भित्ति. लकडखाना स्त्री. काठ जी मडी. लकडदिवी वि. डिघो ऐं सन्हिडो.

लकडा पु. तकाजा, घुर.

लकडी स्त्री. (१) लकिडी, काठी (२) सखु लाई. लकडी दाखविल्या शिवाय मकडी वळत नाही सौंटी हुजे साणु त गडहु गोही न करे.

लकतर [सं.फा] न.स्त्री. फाटलु कपिडो, लीड, अगिडी.

लकतन्त्या स्त्री. ब.व. लीड, फाटल कपिडा.

लकब [अ] स्त्री. (१) बुरी आदत, झलत, औगुणु (२) दंगु,

रीति, तरीको.

लकलकणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु, जरकणु. लकाकी स्त्री. तिजिलो. लकलकीत वि. (१) चिमिकंदहु (२) साफु (३) उघाडो, खुलियलु.

लंका [सं] स्त्री. (१) लंका, रावण जी राजधानी (२) सिलोन बेटु (३) नंदिडी छोकिरी (४) छनालि, विभिचारिणि औरत.

लकाटणे अ.क्रि. चिमिकणु, जरकणु.

लकीर [हिं] स्त्री. लीक, लीको.

लकीरी, लकेरी स्त्री. (१) लीक (२) तेजु, चमक (३) किरणो (४) रागु जी तान (५) किनारी (साडीअ जी) (६) सोभ्या, संहं (७) लाति.

लक्ख, लक्ख न. (१) झल्को, चिम्काटु (२) दहको. वि.

(१) साफु, चिटो (२) चिमिकंदडु (३) उघाड़ो, नंगो
(४) सखिणो (५) सुहिणो.

लखपचोतरी-त्री स्त्री. डाड़, बटाक, कूड.

लखपती [सं] पु. लखापती.

लखलखणे अ.क्रि. चिमिकणु, बहिकणु, जरकणु.

लखलाभ [सं] पु. (१) वडो फाड़ो-लाभु (२) नेबह.

लखलीट, लखलूट स्त्री. रेलछेल, झझाई.

लखोटा, लाखोटा पु. लिफाफो.

लग [सं] पु. (१) थंभे जे मथां आड़ी रखियल काम (२)
आधार (३) रिश्तो, नातो. पु.स्त्री. जोडु, गुंदु.

लगट [सं] स्त्री. (१) पुठि (वठणु), पीछो (करणु) (२)
जोरदारु हमिलो (३) पुठि (न छडणु) (४) कंहिं जे
बदन सां लगी विहणु, चंबुड़ (५) गहिरो नातो, लड्डु
वचुडु, घाड़ली माड़ली. लगट करणे बदन सां बदन
लगाड़णु-गसाड़णु, हथ चरांद करणु. लगटणे अ.क्रि.
(१) चंबुड़णु (२) मिलणु, गडिजी वणणु (३)
पहुचणु.

लगढ स्त्री. डंगी, लुसिरी, सोन-चांदीअ जी सिर, पशु.

लगढ स्त्री. (१) जानिवर जे पुठीअ ते घाघरि-मटु रखण लाड़
काठ जो चौकठु (२) बार.

लगढणे अ.क्रि. (१) चंबुड़णु (२) मिलणु.

लगढणे अ.क्रि. गंडाड़णु, मंडिकाड़णु. लंगढणी स्त्री. मंडक
मंडक. लंगढा वि. मंडो, लंगिडो. लंगडी स्त्री. (१)
मंडक मंडी रांदि (२) इंड (३) टापूअ रांदि.

लगणे [सं] अ.क्रि. बीमारि थियणु, कमिजोरु थियणु, गुरणु.

लगत स्त्री. (१) गुंदु, लागापो (२) माड़टी, रिश्तो, नातो
(३) घाड़ली माड़ली, लड्डु वचुडु, यारानी (४)
वेझाई. क्रि.वि. (१) वेझो, भरिसां (२) लगोलगि,
हिक बिए पुठियां. लगताळ स्त्री.पु. (१) माल्हा, हार
(२) सिल्सिलो.

लगतन्या स्त्री.ब.व. लीडूं, फाटल कपिड़ा.

लगदा पु. लुगिदी, चाणो, रब, गोड़हो (चांवरनि या अटे
वगेरह जो).

लगबग स्त्री. तकड़ि, जल्दी. लगबगा, लगबगीने क्रि.वि.
तकड़ि में, जल्दी.

लंगर [फा] पु. (१) लंगरु (बेड़े जो) (२) लोही जंजीर (३)
गौरी शैड़ (४) लंगरु (खाधे जो). लंगरदोर पु.
वेलि, छोड़ो.

लगविणे स.क्रि. हणणु.

लगा पु. (१) नातो, लग्गापो, गुंदु (२) आधार (३) वसीलो.

लगाबंधा पु. लागापो, लगु लागापो, सन्बधु,
मिटाचारी, अगिएं जनम जो नातो.

लगाम [फा] पु. लगामु.

लगाविणे, लगावणे स.क्रि. हणणु (धकु), मारणु.

लगी स्त्री. झंडो.

लगीन न. शादी.

लंगूल [सं] न. पुछु.

लगे क्रि.वि. झटि. लगेच क्रि.वि. फौरन, यकिदम्. लगतगे
करून क्रि.वि. जिअं तिअं, तड़ि तकड़ि में. लगेतार
क्रि.वि. लग्गातारि, सांदिह.

लंगोट [हिं] पु. लंगोटु, लंगोटी.

लगोलग क्रि.वि. (१) झटि (२) सांदहि (३) लगोलगि,
पुठियांई पुठियां.

लग्न [सं] न. (१) शादी, विहांवु (२) लगनु. लग्नाला येऊ

नको, तर म्हेणे कुठल्या घोड्यावर बसू? ज़ब में को
सुवाणेसि ई कोन चे आंज त घोट जी पुपी! लग्नक पु.
ज़ामिनु. लग्नकळा स्त्री. शादीअ वक्ति कुंआरि जे
चहिरे ते नज़रि ईदड़ सरहाई या तेजु. लग्नकार्य न.
शादीअ जो मंगलु कार्जु. लग्नगीत न. लाडो.

लग्नचिड्डी स्त्री. शादीअ जो महरत जो कागज़ु

(ब्राम्हण जो तयारु कयलु), शादीअ जो नींदपत्रु.

लग्नपत्रिका स्त्री. शादीअ जो कार्डु-नींदपत्रु.

लग्नमंडप पु. शादीअ जो मांडो-शामियानो. लग्नमास

पु. शादियुनि जे लाड़ शुभु महिनो. लग्नमुहूर्त पु.

शादीअ लाड़ शुभु महरतु. लग्नशिष्टाई स्त्री. माड़टी

करणु, पकं करण जूं गाल्हयूं. लग्नसराई स्त्री. तिहाड़ो,

शादियुनि जी मौसम, शादियूं थियण जा डीहं.

लग्नसाह्य पु. (१) शादीअ में डिनलु घोट माज जो

वगो (२) कुंआरि जो वगो (साड़ी, घोट तर्फी डिनल).

लग्नसोहळा पु. शादीअ जो जशनु. लग्नाचा वि.

शादीअ जो. लग्नाची बायको स्त्री. धर्मी विधीअ सां
कहिंजी थियल पत्नी-जाल.

लंघणे [सं] अ.क्रि. (१) डुबिरो-सन्दिहो थियणु, गुरी वगणु
(२) थकिजणु (३) लंघणु, पारि पवणु.

लंघन [सं] न. (१) लंघणु, व्रतु (२) लंघणु, पारि करणु
(३) बेचयाई (४) डुबिरो थियणु.

लघळ, लघाळ वि. (१) चापिलूस, खुशामदिडियो, साई साई
कदंडु (२) बेहया, बेशर्मु (३) बकबक्यो. लघाळकी
स्त्री. (१) चापिलूसी (२) बकबक.

लघाळ स्त्री. (१) कतार, सिल्सिलो (२) गाल्हाङ्गण में
अजाई डेघि.

लघिमा [सं] स्त्री. घटिताई.

लघु, लघू [सं] वि. (१) नंदो (२) हल्को (३) हल्किडो,
ओछो, खसीसु (४) थोरो. लघु उद्योग पु. नंदे पैमाने
वारो धंधो, (इं) 'स्मॉल स्केल इंडस्ट्री'. लघुकथा स्त्री.
कहाणी, (इं) 'शॉर्ट स्टोरी'. लघुकोण-न पु. सोड्ही
कुंड, (इं) 'अड्क्यूट अड्गल'. लघुतम साधारण
विभाजक, विभाज्य पु. नंदी आम भव उपति, (इं)
'लीस्ट कॉमन मल्टीपल'. लघुत्व न. (१) नंदाई (२)
हलिकाई. लघुदृष्टी न. वेक्षी नजर. लघुपरिपथ पु.
नंदो बर्की दौरो, (इं) 'शॉर्ट सर्किट'. लघुलहर स्त्री.
रेडियो जी 'शॉर्ट वेव'. लघुलेखन न. छोट अखरी,
(इं) 'स्टेनोग्राफी'. लघुलेखनपद्धती-लिपी स्त्री. (इं)
'शॉर्ट हंड'. लघुलेखक पु. (इं) 'स्टेनो'. लघुशंका
स्त्री. पेशाबु, पेशाबु करणु. लघ्वी स्त्री. (१) पेशाबु,
मुटु (२) नाजिनीन, परी.

लचक स्त्री. (१) लिचिको (२) मोच, पेरु वगेरह मुडणु (३)
शौक. लचकणे अ.क्रि. (१) पेरु वगेरह मुडणु (२)
तिरकणु, खिस्कणु (३) मोडो डियणु. लचका पु. (१)
मोच (२) चश्को.

लचका पु. चकु, चकु विक्षी या हथ सां पटे कढियलु मास
वगेरह जो टुकर.

लचकुटा वि. बेशर्मु, बे नको, लंधो.

लचंड, लचांड न. (१) म्यामिलो, झंझटु (२) मुसीबत,
तकिलीफ, बला (३) इल्जामु. लचांडखोर, लचांडी वि.

फित्तरती, फरेबी, लुचो, हिरफतिबाजु, शेडो
वचुडाईदडु.

लचाळ वि. (१) बकबक्यो (२) चुगिलु. लचाळी स्त्री. (१)
चुगिली (२) बक बक.

लज्जत [अ] स्त्री. (१) लज्जत, सवादु (२) हेरु (३) खूबी.
लज्जतदार वि. लज्जती, सवादी.

लज्जा [सं] स्त्री. (१) लज्ज, शरमु, हयाज (२) मर्यादा,
संकोचु, लिहाजु. लज्जावान-शील वि. (१) लज्जारो
(२) लज्जवारो, हयाअदारु. लज्जित वि. लज्जी.

लटक स्त्री. (१) दंगु, तीको, रीति (२) हेर, आदत (३)
बुरी आदत.

लटकणे अ.क्रि. लटिकणु, टंगिजणु, अटिकणु, लडिकणु.
लटकावणे-विणे स.क्रि. लटिकाडणु, टंगणु,
लडिकाडणु.

लटका-की-के वि. (१) कूडु, कूडो (२) ठगु, लुचो (३)
गैरिवाजिबी, अजायो. लटका ताठा पु. कूडी आकडि.
लटकेपण न. कूडु, ठगी.

लटपट स्त्री. (१) चालाकी, अटिकल (२) तकडि (३)
घबराहट, मूझारो (४) तकिरारु. लटपटणे अ.क्रि.
(१) लुडणु, लचिकणु (२) ज़ियानु थियणु (३) पटि
पवणु, किरणु (४) दबिजणु. लटपटीत वि. (१)
लुडंदडु (२) कमिजोर, चंचलु.

लटंबर, लटांबर न. (१) खफो, झंझटु, खिटिरागु (२) लडो,
सामानु सडो, बार बुचा वगेरह, टिडियल पखिडियल
माणहुनि जो मेडु (३) हशामु (४) पेचीदो कमु.

लटू वि. अग्यानी.

लटोरा पु. मलहालो (पखी).

लटू वि. अकनु छकनु, आशिकु (-थियणु).

लठ स्त्री. लठि.

लठणे [सं] अ.क्रि. लेथिडणु, लेथिडियूं पाडणु. लठन न.
लेथिडी.

लठ [हिं] पु. लठि, डंडो, सौटो, काठी. वि. थुल्हो मतारो,
डुंबो, डंडो. लठनिरंजन, लठभारती वि. डुंबो, थुल्हो
मतारो, दौसो. लठालठ्ठी स्त्री. लठियुनि सां मारामारी
(करणु).

लडा पु. थुल्ले सोटी कपिडे जो किस्मु.

लड स्त्री. (१) लड्ह, माल्हा (२) ढेरी, ढेरो (सुट जो).

लंड [फा] पु. (१) लनु (२) लुचो शख्नु (३) दौंसो, डाढो, मगिरूरु शख्नु (४) पाखंडी, विषयी शख्नु (५) ठगु, हिरफतिबाजु.

लडयड स्त्री. (१) रोलो, बखेडो, मूंझारो (२) बहिस जोगी गाल्हि (३) तकिरारु. लडयड करणे सताइणु, आजारणु.

लडदू वि. (१) जांठो, जबिरो, दौंसो (२) गदिलो (३) निखिमिणो.

लडबड स्त्री. (१) ढिलाई, साणाई (२) घोडालो, रोलो, मूंझारो (३) लोडो. लडबडणे अ.क्रि. (१) धुडणु, लुडणु (२) विच में पवणु. स.क्रि. मखणु, थफणु. लडबडीत वि. (१) भरियलु, मखियलु, थफियलु (२) लुडंदडु, धुडंदडु, लिचिकंदडु. लडबड्या वि. विच टपिणो, कुडधो, दस्तअंदाजी कंदडु.

लडिवाळ पु. लाडु, प्यारु. लडिवाळ-ळा वि. लुडणु, मिठणु, लाडुलो, प्यारो.

लडी स्त्री. लड्ह, माल्हा.

लडु - डुक [सं] पु. लडूं.

लड, लडी स्त्री. लड्ही, हारु.

लडणे अ.क्रि. (१) लडणु, विड्हणु (२) चटाभेटी करणु (३) मटु थियणु. लडत स्त्री. लडाई, वेड्हि. लडविणे स.क्रि. (१) लडाइणु, वेड्हाइणु, (२) भेट करणु, भेटणु (३) दिमागु लडाइणु, अटिकल सोचणु. लडा पु. (१) लडाई, जंगि, वेड्हि (२) झेडो, तकिरारु (३) रोक, झल (४) मूंझारो (५) तहिरकु, हलचलु. लडाई स्त्री. लडाई, जंगि. लडाऊ वि. जंगी, लडाईअ लाडू कमु ईदडु.

लत स्त्री. (१) इलत, आदत, हेर (२) कलंकु, टिको (३) फज़ीहत (४) चरियाइप. लतकोडगा-खोर वि. बेशर्मु, बे नको, बे ह्या.

लता, लतिका [सं] स्त्री. (१) वलि (२) टारी.

लत्ता [फा] पु. लीड, फाटलु कपिडो.

लत्ता स्त्री. लत. लत्ताप्रहार पु. पुस्ती, घोडे जी लत.

लथडणे. लथाडणे स.क्रि. (१) लताइणु, लतूं हणणु (२) खटणु, शिकस्त डियणु (३) फेटारणु (४) भवणु. लथाडणी स्त्री. लताइ, लतूं हणणु.

लहा पु. चाणो.

लंपट [सं] वि. (१) हबछी, लालची (२) कामी, शहवती.

लपटणे [सं] अ.क्रि. चंबुडणु.

लपणे [सं] अ.क्रि. (१) लिकणु (२) दबिजणु, झुकणु. लंपडाई, लंपडाव स्त्री.पु. (१) लिक छिप रांदि, लिकलिकाणी रांदि (२) लिक (३) कारा कारनामा. लपविणे स.क्रि. लिकाइणु. लपतछपत क्रि.वि. लिक छिप में. लपला का? लिको छा?

लपेट स्त्री. (१) लपेट, वेड्हो, फेरो (२) घेरो (३) मर्यादा (४) गाल्हाइणु जी रम्ज (५) तरीको (६) पटी. लपेटणे स.क्रि. लपेटणु, वेड्हणु.

लफंगा-ग्या [अ] वि. लफंगो.

लफडा-डे पु.न. (१) लफिडो, म्झामिलो, झंझटु (२) अजायो बहिसु (३) मुसीबत.

लफलफणे अ.क्रि. लफिलफि करणु.

लफ्फा पु. (१) कीमिख्वाबु, जरीअ जो कपिडो (२) गोलु काठु (इमारत लाड).

लब स्त्री. (१) नियापो, नियापो खणी वणणु या अचणु (२) चपु.

लंब [सं] पु. (१) शाहलु (राजे जो), शाहल जो गोलो (२) लोडो (३) अमूदु. वि. (१) लुडंदडु (२) डिघो (३) वडो, शाही (४) लंबो (५) अमूदी. लंबक पु. (१) घडियाल जो लुडिकिणो, (इं) पेंडचूलम् (२) अमूदु (३) शाहलु. लंबकर्ण पु. गडहु. लंबकेंद्र न. अमूदी मर्कजु. लंबगोल पु. अमूदी गोलु, डिघो गोलु. लंब रेखा स्त्री. खतु अमूदु. लंबभाजक वि. अमूदी अधकु. लंब संपात पु. अमूदी मर्कजु. लंबता स्त्री. उभो हुअण जी हालति. लंबा वि. डिघो धी पियलु, पटि पियलु, किरियलु, खतमु थियलु. लंबोदर पु. गणेशु. वि. (१) भिभिरु (२) पेटी, घणो खाईदडु.

लबक स्त्री. चश्को, हेर, इलत.

लबदा पु. चाणो.

लबलब स्त्री. जिभ जी तकिड़ चुरपुरि, ज़ाड़ी हलणु,
बकबक, यखी.

लंबा वि. 'लंब' अंदरि डिसो. लंबे करणे मार डियणु.

लबाढ वि. (१) लबाड़ी, कूड़ो (२) लुचो. लबाढकी, लबाड़ी
स्त्री. (१) लबाड़, कूड़ (२) फरेबु, ठगी, बेईमानी.

लंबाण पु. लबाणो (हिक ज़ाति ऐं उन जो शख़्खु).

लबालब स्त्री. झझाई, रेल खेल.

लंबित [सं] वि. लटिकियलु, आधार वरितलु.

लब्ध [सं] वि. (१) लघलु, हासुलु कयलु या थियलु (२)
जहिं हासुलु कयो हुजे. लब्धप्रतिष्ठित वि. (१)
नालेरो, नामूस वारो (२) पाण खे पडाईदडु-वडो
समुझंदडु. लब्धप्रतिष्ठा-शिष्टाई स्त्री. पडिको, कूड़ी
वडाई, टांड, टिंडि. लब्ध शूरत्व न. बटाक, डाड़.
लब्ध स्मरण-स्मृती वि. होश में आयलु, सुजागु
थियलु, जहिं खे यादि आयल हुजे. लब्धी स्त्री. (१)
हासुलाति, प्राप्ती (२) लाभु, फाड़दो.

लभणे अ.क्रि. लभणु, मिलणु.

लभ्य [सं] न. लाभु, फाड़दो, प्राप्ती. वि. मिलण जोगो,
हासुलु थियण जहिडो. लभ्यांश पु. लाभु, फाड़दो,
नफ़्फ़ो, हासुल कयल या हथि कयल गाल्हि.

लमाण पु. लबाणो. डिसो 'लंबाण'.

लय [सं] पु.स्त्री. (१) (राग जी) लड़, मौजूनी (२) राग
साज़ ऐं नाच जी एकरूपता (३) न हुआण जी
हालति, अण हूँदि (४) निंड. पु.न. परलड़, कयामत,
दुनिया जो नासु. पु. मन जी एकाग्रता, मगनु थियण
जी हालति, लंड में अचणु, बेखुदी, लंडं, लिव
लगाड़णु.

लय क्रि.वि. बेहदि, ज़ाम. लयलूट स्त्री. रेल खेल, झझाई.

ललकार, ललकारणी पु.स्त्री. ललिकार, सडु. ललकारणे
अ.क्रि. (१) ललिकारणु (२) ज़ोर सां सडु करणु, रडि
करे चवणु. ललकारी स्त्री. ललिकार, सडु, रडि.

ललन [सं] न. (१) रांदि (२) कंप, डकिणी.

ललना [सं] स्त्री. औरत, नारी.

ललाट [सं] न. लिलाटु, निरडु, पेशानी. ललाटेखा-रेषा
स्त्री. नसीबु, लेखु, भागु.

ललाम [सं] न. (१) रतनु (२) गृहिणो (३) सूंहं (४)
तिलकु. वि. सुंदर.

ललित [सं] न. (१) औरतुनि जे भावनाउनि जा
आसार-निशानियूं (२) सींगारु, विलासु (३) औरत
जो नाचु. वि. (१) सुहिणो, रमणीकु, मोहींदडु, आनंदु
डींदडु (२) छुड्वागु, विलासी, विकारी, विषयी (३)
कोमलु. ललितकला स्त्री. भावनउनि जे सूंहं जो
इजूहारु कंदड़ कला, (इं) 'फाईन आर्टस्' (नाटक,
कविता, संगीत, चित्रकला, नृत्यकला, वगैरह).
ललिता स्त्री. (१) औरत, सुहिणी औरत (२)
विभिचारी औरत (३) देवी, पार्वती.

लव, लंव स्त्री. लुंड लुंडी, ज़ति, सरीर जो सन्हिडो नंढिडो
वारु.

लव पु. (१) ज़रिडो, ज़रो, तिरु (२) बुड़ी, टुबिको (३)
खनु, पलु. वि. थोरो, तिरु, ज़रो. लवक वि. थोरो.
लवलेश पु. तमामु थोरो, ज़रिडो, तिरु.

लवकंड स्त्री. (१) लेथिडियूं पाड़णु, हिक बिए मथां किरणु
(२) गपागीह, धूकधूकां.

लवकर न. मुदो, मुकिरर वक्तु. क्रि.वि. (१) जल्दी, तुरतु
(२) सवेल.

लवकिरा वि. लिचकिणो, मुडणो, सरावंदो, नरमु.

लवखाद स्त्री. टपो, झपो, लामारो.

लवंग [सं] स्त्री. लौंगु. लवंगपट्टा पु. दालिचीनी. लवंगी
मिरची स्त्री. लौंगी मिर्चु, नंढिडो ऐं बिंदिरो साओ
मिर्चु. लवंगेल न. लौंग जो तेलु.

लवचिक वि. लिचकिणो, मुडणो, नरमु. लवचिकपणा पु.
लिचकाणि, लचक.

लवंडणे अ.क्रि. (१) लमणु, लेटणु (२) किरणु, हारिजणु,
वहणु (३) डुरिकणु. स.क्रि. लेटाड़णु, केराड़णु. ऊंधो
करणु.

लवंडी [फ़ा.हिं] स्त्री. (१) लौंडी (२) दासी (३) वेश्या.

लवण [सं] न. लूणु. वि. लूणातो, लूणाठ्यो, खारो. लवण
सागर पु. खारो समुंडु.

लवण न.स्त्री. (१) खड, चुधु (२) वकडु (३) लाही. लवणा
वि. निविडियलु, शुकियलु, ऊंधो. लवणे अ.क्रि. (१)

निउड़णु, निमणु, झुकणु (२) मुड़णु (३) लंवणु
(अखि) (४) उड्डामणु.

लवघट वि. (१) बे परिवाहु (२) निठरु, होडी.

लवलव स्त्री. (१) बक बक (२) सुरसुरि, चुरपुरि. लवलवणे
अ.क्रि. फथिकणु, सुरणु, चुरपुरि करणु. लवलवाट पु.
उबहराई, तकड़ि, बे सबुरी.

लवलवीत वि. मुड़णो, नरमु, लिचकिणो.

लवलक्षण न. ठाहूकाई, सूहँ.

लवलाही क्रि.वि. झटि पटि, खन पल में.

लवाजमा, लवाजिमा [अ] पु. अम्लो, अटालो, डंबिलो,
सामानु सरो. लवाजीम पु. लवाजिमो.

लवाद [अ] पु. (१) अमीन, बिनि धुरिपुनि जे तकिरार जो
फैसिलो कंदडु शखु, (इं) 'अबिट्रेटर' (२) ठाहु.
लवादी स्त्री. टिआकुडी.

लवाळा पु. डिसो 'लवाळा'.

लवित्र [सं] न. डाटो.

लव्हांगी स्त्री. गदा, सौटो.

लव्हा, लव्हाळा, लव्हाळे [सं] पु.न. नागरिमोठि, कलि
(गाहु).

लशुन पु.स्त्री.न. थूम.

लशकर, लष्कर [फा] न. (१) लशकर, सेना, फौज (२)
कइंप, सेना जे रहण जी जगह, लशकरगाहु.
लशकरी-फरी वि. लशकरी.

लस स्त्री. (१) टुकनि जो बिजु, टुको (बांह ते हणण जो)
(२) रतु जो पाणी.

लसणा पु. कुहाडी वगेरह तिखो करण जो पथर.

लसणे [सं] अ.क्रि. सूहँणु. लसत वि. सुहिणो.

लसलसणे अ.क्रि. (१) सुरणु, फथिकणु, चुरणु (२) फूह
जुक्नीअ में अचणु (३) बे सबुर थियणु (४) मचणु.
लसलशीत वि. (१) फूह में आयलु, फूलारियलु, सरहो
(२) जोश में आयलु, ततलु, मतलु (पदार्थ).

लसूण [सं] पु.स्त्री. थूम. लसणा-णी स्त्री. (१) थूम जी तड़
(२) लसूणो (मणियो).

लस्सी [हिं] स्त्री. लस्सी, डुधु.

लहर [सं] स्त्री. (१) लहर, लाट (२) पूरु, लहर, उमंगु,

झुझिकी (३) हवा जो झूटो (४) वरवकड़ लीक.
लहरदार वि. लहरी, टेमी, पूरालो. लहरबहर स्त्री.
लहरबहर. लहरी स्त्री. लाट, लहर. वि. लहरी, टेमी.
लहरीची कंपनसंख्या स्त्री. (इं) 'फ्रिक्वेन्सी'.

लहान वि. नंदो. लहानपण न. नंदपुणि. लहानसहान वि.
नंदिडो, मअमूली. लहानवी स्त्री. नंदाई. लहानसर वि.
नंदेरो.

लळा पु. लाडु, सिक, मोहु, लंउँ, प्यारु. लळिवाड वि. लाडु,
प्यारो.

लक्ष [सं] पु. लखु, सौ हज़ार. न. लख जी गाल्हि. लक्षाधीश
पु. लखापती. लक्षावधी क्रि.वि. लखें, लखनि में.

लक्ष [सं] न. (१) निशानो (२) ध्यानु. लक्षणीय वि. डिसण
लाइकु, वीचारु करण जोगो. लक्षणे अ.क्रि. डिसो हेठि
'लक्षणे'.

लक्षण [सं] न. (१) लछण, पार, अफ़आल (२) निशानी,
आसारु (३) व्याख्या, वस्फ (४) समुझाणी (५)
खासियत (६) परिख, जाच (७) गुणु.

लक्षणा [सं] स्त्री. लिकलु अर्थु-मअनॉ, लफ़जु जो बियो
मतिलबु बुधाईदड़ लफ़जु जी शक्ती.

लक्षिणे [सं] स.क्रि. (१) डिसणु, जाचणु, जाणणु, पसणु,
परोड़णु (२) निशानो लगाड़णु (३) राह डिसणु (४)
मक्सदु बणाड़णु. लक्षित वि. (१) परोड़ियलु, जातलु,
सुवातलु (२) डिठलु (३) मक्सदु बणायलु.

लक्ष्मी [सं] स्त्री. (१) लक्ष्मी, लछिमी (२) धनु, दौलत
(३) सूहँ, तेजु. लक्ष्मीपुत्र पु. अमीरु शखु.
लक्ष्मीपूजन न. लक्ष्मी पूजनु-पूजा.

लक्ष्य [सं] न. (१) मक्सदु (२) निशानु (३) शिकारु (४)
ध्यानु. लक्ष्यार्थ पु. लक्षणा शक्तीअ द्वारा हासलु थियलु
मतिलबु, लिकलु या बियो अर्थु.

लांक, लांख स्त्री. (१) मेलु, जोडु (२) संधु (३) बंधनु.

लाकणे, लाखणे स.क्रि. (१) जोड़णु, बुधणु, गूंदणु (२) लाख
हणणु.

लाकूड न. लकिडी, काठु, काठी. लाकूडकाम न. काठ गुडहु.
लाकूडतोड्या वि. काठेरु. लाकूडफाटी स्त्री. छींभो,
फींझो.

लाख वि. (१) लखु (२) लखें (३) लख जी गाल्हि. लाखो
क्रि.वि. लखें. लाखोली स्त्री. (१) लखु (२) भगवान
खे अर्पणु करण लाइ हिकु लखु फल-गुल वगेरह (३)
हिक लखु गारियूं, गारिगंदु.

लाख [सं] स्त्री. लाख. लाखटणे स.क्रि. लाख भरणु-हणणु.
लाखी वि. लाखी, लाख जो. लाखोटा पु. लिफाफो.
लाखोला वि. लाखी, लाख जो ठहियलु.

लाखा पु. रती, बूटनि जो मर्जु.

लाग [सं] पु. (१) इम्कानु, अंदेशो, वस्तु, मोक्को (२)
हालति (३) संधिरो (-बुधणु), कोशशि (४) मक्सदु,
इरादो (५) कहरु, आफ्त (६) फसुलु (७) आधार,
टेक, आड (८) ब्लाऊज खे कछ वटि हणण जो
कपिडो (९) नशो (१०) गोल्हा, जाच (११) मेलु,
मेलापु (१२) लुटि (१३) अधिकार (१४) लस,
विकिरु (१५) वट, पहिरियो फसुलु. लागभाग पु. (१)
लागापो (२) पुठि वठणु (३) इम्कानु, आसारु.

लागट वि. (१) हेराकु, इलती, चंबुडियलु (२) लुचो, बेशर्मु
(३) मन खे चुमंदडु (४) वचुडंदडु (५) थोरो
सडियलु-दागियलु (६) निडी विहारीदड़ (शैड).

लागण स्त्री. (१) पोखणु, रेंबो (२) लगिता, जिनु लगणु
(३) बीमारी थियणु. लागणदार पु. (१) जमीन जो
मालिकु, जमींदार (२) बनीअ में पहिरियो भेरो पोख
कंदडु हारी.

लागणे [सं] अ.क्रि. (१) लगणु (२) छुहणु, हथु लगणु,
लगणु (३) बंदि थियणु (४) पाइ पुखी थियणु (५)
जरूरत हुअणु (६) हासलु थियणु, मिलणु (७) रिश्तो
हुअणु (८) तरो लगणु (९) दिमाग में विहणु (१०)
महसूस थियणु (११) चकु-डंगु लगणु (१२) बरणु
(१३) चालू थियणु (१४) तिखो थियणु (१५)
अटिकणु. लागून असणे (१) प्रेम सां बुधलु हुअणु,
पाण में पवणु (२) नाजाइजु रिश्तो हुअणु, ठहियलु
हुअणु. शौचास लागणे काकूसु लगणु. लागत स्त्री.
लागति, खर्चु, भाडो. लागतगुण पु. संगति जो
नतीजो. लागीर स्त्री.न. (१) भूत, जिनु (२) लगिता.
वि. (१) लगलु, किनो, कीआरो (२) लगिता थियलु

(३) नशो आणीदडु (४) नुक्सानकारकु (५) खाधलु.
लागलाच-लीच-लेच क्रि.वि. झटि पटि, उछति.

लागवढ स्त्री. (१) जराइत, पोख, पोख जा सभु कम-हर
डियणु-बिजु छटणु-फसुलु लुणणु (२) पोखणु (३)
लाबारो.

लागाबांधा पु. रिश्तो नातो, अगिएं जनम जो सन्धु,
लागापो, गांढापो.

लागालुंगा वि. (१) ओछो, खसीसु (२) अधु भरियलु (३)
कमिजोरु, नालाइकु (४) चरियो, चरबटु.

लागावळ स्त्री. कतार.

लागावळ-ळी स्त्री. मिटाचारी, रिश्तो नातो.

लागी श.अ. (१) लाइ (२) भरिसां (२) खे (३) डौहुं.

लागी वि. (१) जोडियलु, गुंढियलु (२) लाइकु, जोगो.

लागी स्त्री. (१) लाइकी (२) लगिता.

लागू वि. (१) लागू, वास्तो रखंदडु, जुडियलु (२) असुरदार
(३) लाइकु, जोगो. लागू करणे लागू करणु, अमल में
आणणु. लागू पहणे लगणु, असुराइतो थियणु, फाइदे
वारो साबितु थियणु.

लांगूल-ळ न. पुछु. लांगूल चालन न. चापिलूसी, चट, पुछु
लोडाइणु, खुशामद.

लागोपाठ क्रि.वि. लागीतो, लगातारि, हिक बिणु पुठियां.

लाग्या पु. यारु, चघु.

लाघव [सं] न. (१) चालाकी, रम्ज, फुडिती (२) घटिताई,
नीचता (३) मिन्थ, खुशामद, चट (४) ठगी,
बहानेबाजी, फरेबु (५) अजबु, करामत. लाघवी वि.
(१) चालाकु, फुडितु, फितरती (२) ठगु (३) चट सां
कमु कदंडडु (४) निमाणो (५) खुशामादिडियो. पु.
जादूगर.

लांच, लाच स्त्री. लांच, रुश्वत. लाचखाऊ वि. रुश्वतखोर.
लाचलुचपत स्त्री. रुश्वतखोरी.

लाचकोडगा वि. बेशर्मु, बेनको.

लाचार वि. लाचार, गरीबु. लाचारी स्त्री. लाचारी.

लाचावणे स.क्रि. लालिचाइणु, लालचि डियणु, रुश्वत
डियणु.

लांछन, लांछन न. (१) कलंकु, टिको, दागु (२) निशानु,

चिटो. लांछित वि. (१) कलंकी, ऐबदार (२) दागी, निशानु थियलु.

लाज [सं] स्त्री. (१) लज्ज, शरमु (२) संकोचु, डपु (३) हलीमाई, नम्रता (४) कलंकु. लाज काढणे शरमसार करणु. लाज कोळून पिणे पूरो बेशर्मु-बेनको थियणु, लाहे पाहे बिहणु. लाज राखणे लज रखणु. लाजणे अ.क्रि. लजणु, लजिणु, लज करणु, शरमाइणु. लाजरा वि. लजरो. लाजलज्जा स्त्री. लज शरमु, हयाउ. लाजविणे स.क्रि. लजाइणु, शर्मिंदो करणु. लाजाळू वि. लजारो. लाजाळू, लाजरी स्त्री. शर्मबूटी. लाजिरवाणा वि. शर्म जहिडो. लाजिरवाणे न. बेशरमाइणु जो कम, घटिताई पैदा कंदद गाल्हि, शर्म जहिडी गाल्हि. लाजेकाजे क्रि.वि. लज खा, शर्म खां.

लाजवाब [फा] वि. लाजवाबु.

लाजा [सं] पु. फुला. लाजा होम पु. शादीअ में वेडीअ वक्ति घोट कुंवारि जो होम-अग्नीअ में फुला विज्ञणु, अहिडीअ तरह आहूती विज्ञ कयलु हवनु-होमु.

लाजीम [अ] पु. हकु, मालिकी. वि. लाजिमु, ज़रूरी.

लाट स्त्री. (१) लाट, लहर, छोली (२) डंडो (३) काम, थंभो (४) जमीन सिधी-लसी करण जो पथर या लोह जो रोलरु.

लाटण न. आटणु (अटो). लाटणी स्त्री. वेलण जी क्रिया. लाटणी-णे स्त्री.न. वेलिणी, वेलणु. लाटणे स.क्रि. (१) वेलणु (फुल्को, पापडु वगेरह) (२) फबाइणु, ठाणु, दबाइणु (३) मखणु, थफणु. लाटण्या वि. दौसो. लाटफळे न. चकुलो, सुंदली.

लाटा-डा-ढा पु. (१) पछड़ (गांड) (२) संड (जाल). वि. वांशि, वांशी.

लाटा-टी पु.स्त्री. (१) अटे जी चाणी (२) वेलणु.

लाटा पु. (१) ढिगु (२) भरी.

लाटा-ट्या वि. (१) दौसो (२) बेभओ (३) बे परिवाह.

लाटापिटी स्त्री. मारकुट.

लाटालाट स्त्री. (१) छबटु करणु, लिकाइणु (२) बेईमानी, ठी, फबाइण जी क्रिया, दबाइणु.

लाठ, लाठा वि. थुल्हो मतारो, दौसो, जांठो, ज़बिरो, जुंगु, सटरु वटरु, धिगु, सघारो.

लाठी स्त्री. लठि.

लाड [सं] पु. लाडु, प्यारु. लाड करणे लाडु करणु, अरहि रखणु. लाडात येणे लाड में अचणु, बोदि अचणु. लाडका वि. (१) लाडुलो, प्यारो (२) वणंदडु (३) अंगिली, बोदिलो. लाडकणे अ.क्रि. लाडु करणु. लाडावणे अ.क्रि. लाडु करे मये ते चाइहणु, लाडु करणु. लाडिकपणा पु. लाडु. लाडीगोडी स्त्री. मिठो गाल्हाइणु, चट, चुमाचाटी.

लांडगा पु. बघडु.

लांडा वि. (१) लुंडो, लाठो, नंदो (२) लुंडो, पुछ किटयलु. पु. ज़टु. लांडा बच्चा वि. बुसो. लांडाभाई पु. ज़टु, मुसलमानु.

लांडीलबाडी स्त्री. (१) चुगिली (२) ठगी, बेईमानी, डोहु.

लाडू [सं] पु. लडू, बोईडो.

लांडूर, लांडोर स्त्री. डेल.

लाणी स्त्री. डाटो.

लाणी [सं] स्त्री. (१) पछाडी, सीमा (२) हंधु.

लात-थ [हिं] स्त्री. (१) लत (२) थुडो. लाथा झाडणे छड्हं हणणु. लात, लाथ मारणे लत हणणु. लातड, लातडा, लातरा वि. लतिरु, लतिडु. लातळणे, लाथळणे स.क्रि. (१) लताइणु (२) थुडणु. लाताळ वि. लतिरु, इटिरु. लाथाळणी स्त्री. लतोड, लताड. लाथरा, लाथेरा वि. लतिरु, इटिरु.

लादणी स्त्री. (१) बारु, वजनु, बोझो (२) ढोइण जी क्रिया, पुठारक (३) तहखानो. लादणे स.क्रि. लडणु, ढोइणु, भरणु, सामानु भरणु-मथां रखणु.

लादनी स्त्री. तहखानो.

लादा पु. (१) कपिडिनि जो ढिगु-भरी-हड (२) बारु, बोझो (३) चाणो, गोड्हो. लादावर्दीचे काम न. बेगरि जो कम.

लादी स्त्री. (१) फर्श जो घडियलु पथर (२) बर्फ वगेरह जो वडो चौकुंडो टुकरु.

लाघणे अ.क्रि. मिलणु, हासलु थियणु. स.क्रि. हासलु करणु.

लापट [सं] वि. डिसो 'लंपट'.

लापट वि. (१) ढिलो (२) बेशर्मु, बेनको.

लापणिका [सं] स्त्री. (१) बक बक, अबू बहूरु, डिघी-थकाईदइ इकीकत, विंध (२) मन्सूबो, ठाहु (३) तशरीह, छंडछाण (४) इल्जामु. वि. कूड़ो.

लापणी [सं] स्त्री. भाषणु.

लापन [सं] न. (१) ब्रेकिङ्गु, बंदि करणु (२) खोङ्गु.

लापनिका स्त्री. तशरीह.

लापशी स्त्री. (१) लापिसी (२) बाटु (३) भतु, रब (४) कशु.

लाफा स्त्री. तख्ते वगेरह खे पुख्तो बणाङ्गु लाङ् कोकनि सां हंयल पटी.

लाफा स्त्री. (१) बटाक, डाइ, पडिको (२) थफ.

लांफाळ वि. लफंगो, इलती, बदिचालु.

लांब [सं] वि. (१) लंबो, डिघो (२) परे, दूरि (३) डिघो (गाल्हाङ्गु). लांबलांब, लांबचे लांब वि. तमामु परे. क्रि.वि. परे परे. लांबट वि. (१) डिघेरो (२) तमामु डिघो, लंबूसु. लांबटांग्या वि. ज़ांघो. लांबरंद वि. लंबो चौडो. लांबलचक वि. (१) तमामु डिघो (२) लंबो चौडो (३) डेघारो, काढारो.

लांबण [सं] स्त्री. (१) दूरी, मुफासिलो (२) देरि, ईघ (३) अजाई डेघि. लांबणीवर पडणे कम में देरि पवणु, कमु ईघिजणु. लांबणे अ.क्रि. (१) डिघो थियणु, वधणु (२) मुहमलु थियणु (२) सीङ्गिणु, देरि पवणु (४) वधणु, वधीक थियणु, वधाउ थियणु. लांबता वि. (१) वधायलु (२) सीझायलु, ईघ कयलु. लांबविणे स.क्रि. (१) वधाङ्गु (२) डिघो करणु (३) मुहमलु करणु (४) ईघ करणु, गेसरि करणु, लमणु (४) खिसिकाङ्गु, तिगाङ्गु, खणी भजणु (६) छिकणु. लांबी स्त्री. (१) डेघि (२) दूरी, मुफासिलो (३) फैलाउ (४) देरि. लांबून क्रि.वि. परियां, परे खां. लांबोढा वि. (१) डिघो, डिघेरो (२) बादामी (शिकिलि).

लांबी स्त्री. लांबी, रोगनु, दर दरियुनि जूं चीरूं भरण जी लिग्लिगुदारि शैड्.

लाभ [सं] पु. (१) लाभु, फाड्दो (२) हासुलाति (३)

मिल्कियत. लाभदायक वि. लाभदाङ्कु. लाभणे अ.क्रि.

(१) लभणु, मिलणु, हासुलु थियणु (२) काराडतो थियणु, फाड्देमंदु थियणु (३) शुभु थियणु, भागु वारी थियणु (गाल्हि), फरणु. लाभाचा वि. फाड्देवारो. लाभालाभ पु. (१) नफ़्जो नुक्सानु (२) नसीबु, भागु. लाभांश पु. नफ़्जो जो हिस्सो, (इं) डिबीडंड'.

लामणदिवा, लांबणदिवा पु. जंजीर में लटिकंदडु डिङो या बती.

लायक [अ] वि. लाङ्कु. लायकी स्त्री. लाङ्की.

लाल वि. लाडुलो. पु. लालु, पुटु.

लाल पु. (१) लालु, रतनु (२) लालु, लज़लु, बादाम जो पतो (तास) पि. लालु, गाड्हो. लालबावटा पु. (१) गाड्ही झंडी (२) कम्पुनिस्ट मज़ूरनि जी निशानी. लालभडक वि. तमामु गाड्हो. लालसर वि. गाड्हो, गारांशो. लालटपणा पु. गाड्हाणि.

लालच [सं] स्त्री. लालचि. लालचणे, लालचावणे अ.क्रि.

(१) लालचाङ्गु, लालचि करणु (२) चसिको लगणु.

लालची [सं] वि. लालची, लोभी. स्त्री. लालचि, लोभु, लालिसा.

लालचेल वि. लालची, लोभी.

लालन [सं] न. लाडु कोडु (२) पालना, तातना.

लालसा [सं] स्त्री. लालिसा, तेजु चाहिना, ख्वाहिश, लोरी.

लालित्य [सं] न. (१) सूंहं, ज़ीनत, सोभ्या (२) कलात्मक सूंहं (३) कशशि, छिक.

लालुप्य [सं] न. प्रेमु, मोहु.

लालूच स्त्री. लालचि, लोभु. लालूचखोर वि. लालची, लोभी.

लावण, लावणिक [सं] वि. लूणाठियो, खारो.

लावणी स्त्री. लाविणी, मरहिटी कविता जो हिकु किस्मु.

लावणी स्त्री. (१) रोंबो, रोट, रंब, विहर, पोखण जी क्रिया (२) गुणप (३) पोख. लावणी लावणे विहरणु.

लावणे स.क्रि. (१) हणणु, लगाङ्गु (२) ठाहे रखणु (३) पोखणु (४) जोङ्गु (५) मोकिलणु (६) धिके कढणु (७) ब़ारणु (८) कपणु (९) पोख करणु (१०) ज़माङ्गु (डही) (११) भीङ्गु (दरु). लावून घेणे

(दरु) ब्रेकिङ्ग, बंदि करणु.

लावण्य [सं] न. (१) सूंहं, सोभ्या (२) खारणि.

लावतोड स्त्री. (१) तमामु धणी तकिड (२) आंधिमंधि
(३) डुक डोड (४) छिक, तांघ.

लावसट स्त्री. राकसिणि, डाङ्गि.

लावा पु. बटेरो, तितिर पखीअ जो हिकु किस्मु. लावी स्त्री.
हंगर.

लावालाव-वी स्त्री. अगिडो वचुडाङ्ग जी क्रिया, चुगिली.

लाश वि. दाग या चिटे वारो (फलु). लाशे न. कारो
दागु-चिटो. लास, लासे न. (१) दागु, चिटो (२) तिरु.
लासणी स्त्री. (१) डंभु (डंभु डियणु) (२) निशानु.
लासणे स.क्रि. (१) डंभणु, डंभु डियणु, (२) साङ्गणु
(३) खारणु.

लांस स्त्री. (१) लूमिडी (२) बधियाडी.

लाहणा पु. लाभु, हासुलाति. वि. (१) फाडदेमंदु (२) हासुलु
धींदडु. लाहणी स्त्री. लाभु, होलाति. लाहणे अ.क्रि.
(१) लभणु, लभिजणु (२) मिलणु, हासुलु थियणु
(३) फलु मिलणु (४) हिमय ब्रधणु.

लाही स्त्री. (१) फुलो (जूअरि-चांवरनि वगेरह जो) (२)
फिटिकीअ जो फुलो (३) सरीरु तपी बाहि थियण जी
क्रिया (गुसो) (४) हूमिलो. लाही पीठ न. फुलनि जो
अटो.

लाहूर [सं] न.पु. बटेरो (पखी).

लाहो [सं] पु. (१) आदत, हेर (२) हबुछ (३) लाभु (४)
हठु.

लाळ [सं] स्त्री. लार, गिग, फीणी, लब. लाळ घोटणे
खुशामत करणु, चट चट करणु. लाळघोट्या वि.
चापिलूसु, चटिरु. लाळणे अ.क्रि. गिग गाङ्गणु. लाळ्यो
पु. गिगिरु.

लाक्षणिक [सं] वि. (१) लक्षणा शक्तीअ जरीए जाणण जो
मतिलबु (२) लफ्जी मअनॉं खे छडे बियो मतिलबु
डींदडु (लफ्जु) (३) तमसीली.

लाक्षा [सं] स्त्री. लाख.

लिकचोरी स्त्री. लिकचोरी. लिकूनचोरून क्रि.वि. लिक
चोरीअ.

लिकंढाव पु. लिकलिकाणी रांदि.

लिकण [सं] स्त्री. लिकण जी जाड्. लिकणे अ.क्रि. लिकणु.

लिकलिकणे अ.क्रि. टिमिकणु.

लिकवणे स.क्रि. लिकाङ्गणु.

लिका स्त्री. लीख.

लिखणे [सं] अ.क्रि. लिखणु. लिखन न. (१) लिखण जो कम
(२) लिखियलु कागजु-किताबु. लिखाई स्त्री. (१)
लिखाणी, लिखावट (२) लिखणु (३) अखर,
लिखिणी. लिखाण न. लिखिणी, लिखणु, रचना.
लिखापडा-पुसा पु. (१) लिखापड्ही (२) दस्तावेजु
(३) लेखु. वि. लिखियलु पड्हियलु. लिखापडी स्त्री.
लिखापड्ही, लिखपड्ह. लिखावट स्त्री. लिखावट.
लिखित न. लेखु, चिठी, पोथी. वि. लिखियलु, चित्रु
कढियलु. लिखितार्थ वि. (१) लेख जो अर्थ (२) पत्र
में लिखियलु मज्जकूर, ततु.

लिखा [सं] स्त्री. लीख (वारनि जी). लिखी स्त्री. लीखूं
कढण जी डिधी फणी. लिखो स्त्री. जूं.

लिख्या [सं] वि. नंदिडो.

लिंग [सं] न. (१) लिंगु, मर्दानो उज्जिवो (२) (शंकर जो)
लिंगु (३) जिन्स (ग्रामर में) (४) निशानी (५)
साबिती. लिंग देह-शरीरपु.न. सूक्ष्म देही, वासनात्मकु
सरीर. लैंगिक वि. जिन्स्याती, (इं) 'सेक्शुअल'.

लिगाड न. शंझटु, रंडक, खफो.

लिचाड न. पिचूं.

लिडबिडणे अ.क्रि. (१) भरिजणु (पेरु वगेरह-छेणे गप में)
(२) फासणु (३) थफिजणु.

लिपण स्त्री. (१) लिकण जी जाड् (२) डकु.

लिपण न. स्त्री. लेपो. लिपणे स.क्रि. लेपो पाङ्गणु (बर्तन खे),
थफणु-हणणु.

लिपणे अ.क्रि. (१) भिजणु, पिसणु (२) डोहु लगणु.

लिपणे अ.क्रि. लिकणु, छपु हणी विहणु.

लिपी [सं] स्त्री. (१) लिपी, लिखावट, अखर (२) लिखणु,
लेखु. लिपिक पु. 'क्लार्क'.

लिप्त [सं] वि. मखियलु, भरियलु, थफियलु (२) लीनु,
फायलु, चुहितियलु (३) डोहु मड्हियलु. लिप्ताळा

वि. (१) डोह में फायलु (२) थोराइतो, अइसान हेति
दवियलु.

लिप्ता [सं] स्त्री. (१) लोभु, लालचि (२) इछा, कामना.

लिफापा-फा [अ] पु. लिफाफो.

लिंब [सं] पु. लिमु, निमु.

लिबलिबीत वि. फिल्हिडो, लेल्हडु, लफि लफि कंदडु, गिल्हो,
कूंअरो, रब (अंबु).

लिंबा वि. कमिजोरु, फेफो.

लिमणे स.क्रि. सोक्षि करणु.

लिनाब पु. नीलामु.

लिबणे स.क्रि. लिखणु.

लिहणे स.क्रि. लिखणु.

लिहिणे [सं] स.क्रि. (१) लिखणु (२) चित्रु काढणु.

लिहिणाबळ स्त्री. लिखाणी. लिहिता वि. लेखकु.

लिहिणेपुसणे न. लिखणु पड्हुणु, विद्या.

लिळा [सं] स्त्र. लीला.

लीक-ख [सं] स्त्री. लीख.

लीद स्त्री. लिडि.

लीन [सं] वि. (१) लीनु, मगनु (२) हलीमु, निमाणो.

लीला-ळा [सं] स्त्री. (१) लीला (२) रांदि (३) मज़ाख
(४) सुभावीक क्रिया-गाल्हि, पंहिजो पाण धींदइ
क्रिया. लीलाधारण-अवतार पु. भग्वान जा अवतार
(मछु, कुमी वगेरह).

लुकडा-ड्या वि. सन्हिडो.

लुकण माती स्त्री. डसडु (मिटी), (इं) 'लोम्'.

लुकलुकणे अ.क्रि. टिमिकणु, चिमिकणु. लुकलुकी स्त्री. (१)
चिमिको (२) सरहाणि, ताजगी.

लुगडे न. साडी.

लुगणे अ.क्रि. (१) कमिजोरु-डुबिरो थियणु (२) ककि
थियणु, बेज़ारु थियणु, थकिजणु.

लुगदा-दी पु.स्त्री. लुगिदी, चाणो, गोड्हो.

लुंगासुंगा वि. (१) जहिडो तहिडो, खसीसु, टडी टीमणी
(२) डुबिरो.

लुगारणे, लुगाडणे स.क्रि. लुटिणु, फुरणु, फबाइणु.

लुंगी स्त्री. लूंगी (कपिडे जी), गोडि.

लुचणे, लुचणे [सं] स.क्रि. (१) वार पटणु-छिनणु (२)
भवणु, फाडणु.

लुचपत स्त्री. रुश्वत.

लुचाडणे स.क्रि. लुटणु, फुरणु.

लुचाबुचा, लुचामुंडा वि. बुसो, गृह न पातलु शख्सु.

लुंचित [सं] वि. गंजो, ठेड्हो.

लुच्चा वि. लुचो, शोदो. लुच्चेगिरी, लुच्चेपणा स्त्री.पु. लुचाई.

लुटणे [सं] स.क्रि. लुटणु, फुरणु. लुटविणे स.क्रि. लुटाइणु,

लुटे डियणु. लुटारू वि. लोट, फोरू, डाकू. लुटानूट
स्त्री. लुटि फुरि.

लुटपुट स्त्री. झझाई, रेलछेल. वि. थोरो, मयाछिरो. लुटपुटणे
अ.क्रि. दिलो थियणु, कमिजोरु थियणु. लुटपुट,
लुटपुटीचा वि. कूडाइतो, डेखाअवारो, नकुली.

लुंठणे अ.क्रि. लेथिडियूं पाइणु, लेथिडणु, लेटणु फेटणु. लुंठण
न. लेथिडीं.

लुठन-ण न. (१) लुटि, फुरि (२) नासु करणु, नुक्सानु.

लुंठ [सं] न. धडु, बिना सिर धडु.

लुडकणे अ.क्रि. (१) डरकणु (२) वेठे वेठे लेटी पवणु-सुम्ही
पवणु (३) माइलु थियणु, छिकिजणु.

लुडबा वि. (१) बितो, बातो (२) विच टिपिणो. लुडबेपणा
पु. बाताई, बाताणि.

लुडबुड स्त्री. दस्तअंदाजी, विच में टंग अडाइणु जी क्रिया.
लुडबुडणे अ.क्रि. (१) दस्तअंदाजी करणु, टंग अडाइणु
(२) गोडु करणु (३) विच में पवणु (४) सूक्षि सूक्षि
करणु. लुडबुड्या वि. विच टिपिणो.

लुडमा वि. (१) लुंडो (२) पिंगुलो.

लुंडा वि. (१) लुंडो, नंदो (२) पिंगुलो, लूलो.

लुतरा वि. (१) बडबड्यो, शक, वित्तवित्त्यो (२) लूतिबारु,
चुगिलु, परपुठि गिला कंदडु, गिलाखोर.

लुती स्त्री. (१) चमिडीअ जी बीमारी-खुजिली, खारसि (२)
आतु, उल्टी.

लुप्त [सं] वि. (१) लिकलु (२) लथलु, गाइबु थियलु (३)
छडिजी वियलु (४) विसिरी वियलु.

लुबकणे अ.क्रि. (१) वाझाइणु, आस रखी विहणु, इन्तिजारु
करणु (२) चंबुडणु.

लुबरा वि. (१) बकबक्यो (२) विच टिपिणो, कुड्डो, विच में गाल्हाईदडु, दस्तअंदाजी कंदडु.

लुबलुब स्त्री. बकबक, बड्बडि.

लुबाडणे स.क्रि. फुरणु, लुटणु. लुबाडणी स्त्री. फुरि, लुटि.

लुबुधका [सं] स्त्री. शिकारु.

लुब्ब [सं] वि. (१) मोहितु, अकनुछकनु थियलु (२) आसाऊ, आसवंदु (३) लालिचियलु, लोभी.

लुब्बक [सं] पु. (१) शिकारी, मारी (२) लोभी (३) रंडीबाजु (४) गुई (५) लुभदकु (तारो).

लुमणी, लुमणे स्त्री. न. हरोयो, (इं) 'प्लाऊ टेल'.

लुलपणे, लुलणे [सं] स.क्रि. (१) लोभु करणु (२) मोहितु थियणु.

लुला, लुळा [सं] वि. (१) लूलो (२) कमिजोरु, हीणो (३) ढिलो (४) अघूरो, एबाइतो. लुळापांगळा वि. लूलो लंगिडो, कमिजोरु, एबाइतो. लुलावणे अ.क्रि. लूलो-पिंगुलो थियणु, कमिजोरु थियणु.

लुसलुशी-सी स्त्री ताजगी, सरहाई, तेजु. लुसलुशीत वि. कूंअरो, सरहो, ताजो, कचिडो.

लुळा वि. हिसो 'लुला'.

लुळी स्त्री. निंडाखिडाई, गहर, ऊंच, गुम, झूटो.

लुळे न. गरा गंजा, टिडी टिम्णी, लुच लफंगा.

लू, लूक [हिं] स्त्री. लुक, झोलो, कोसो वाउ.

लूं [सं] न. लुंड, सन्दिडो वारु.

लूट स्त्री. (१) लुटि, फुरि (२) झझाई, रेलछेल (२) उडाउ, पैसो उडाइण जी क्रिया.

लूत स्त्री. खुजिलीअ जी बीमारी.

लेक पु. पुट्ट, बारु. स्त्री. धीअ, कन्या, छोकरि. लेकबळा पु. रनपुट्ट, हरामजादो, टेपो.

लेकरू न. बारु. लेकरू बाळ, लेकरे बाळ न. बार बचा.

लेकुरछंद पु. बाराणी, बाराणो सुभाउ या हलति.

लेकुरपण-पणा न.पु. बारपणो. लेकुरवा वि. बाराणो.

लेकुरवाळा वि. बचडवालु, बारानि बचनि वारो. लेकुरवाळी स्त्री. गुभोराडी, बारानि बचनि वारी.

लेख [सं] पु. (१) लेखु, लिखियलु मज्जकूरु (२) दस्तावेजु (३) लेखो, गुणप. लेखनिक वि. क्लार्कु. लेखपटपाल

पु. 'फिल्म रेकॉर्डर'. लेखनिबध्द वि. लेख में ज्ञाणायलु. लेखांक पु. लेख जो हिसो. लेखावेगळा वि.

गुणप खां बाहिरि, बेशुमारु. लेखी वि. लिखियलु, कलमी, लिखयत में. क्रि.वि. राये मूजिबि.

लेखक [सं] पु. लेखकु, लिखंदडु.

लेखणी-नी, लेखण [सं] स्त्री. लेखणि, कलमु. लेखण्या करणे (१) टुकर करणु (२) हिसा करणु (३) मौत जे घाटि उतारणु. लेखणीचा घड, -पुरा, -बहादर पु. उतमु-उमदो लेखकु, खुशि निवीसु.

लेखणे स.क्रि. (१) लेखणु, समुझणु, मनणु (२) चाहिणु, इजत करणु (३) लिखणु (४) वीचार करणु.

लेखन [सं] न. (१) लिखण जो कमु (२) लिखिणी, लिखण जो दंगु. लेखनकला स्त्री. लिखण जी कला. लेखनस्वातंत्र्य न. अख्बार में लेख लिखण जी आज्ञादी.

लेखा [सं] पु. (१) लेखो, गुणप, हिसाबु (२) दस्तावेजु (३) परिवाह. लेखाअधिकारी पु. हिसाबु रखंदडु खाते जो हाकिमु. लेखानिरीक्षक पु. (इं) 'इन्स्पेक्टर ऑफ अकाउंटस्'. लेखापरीक्षक पु. हिसाबु तपासींदडु, (इं) 'ऑडिटर'. लेखापाल पु. लेखारी, हिसाबी, (इं) 'अकाउंटेंट'. लेखापुस्तक न. बंदी, वही, (इं) 'अकाउंट बुक'. लेखाशास्त्र न. हिसाब किताब जो शास्त्रु, (इं) 'अकाउंटंसी'. लेखासमिती स्त्री. सरकारी हिसाब डिसंदडु कामेटी, (इं) 'पब्लिक अकाउंटस् कमिटी'.

लेखित [सं] वि. लिखियलु.

लेखी क्रि.वि. राये मूजिबि.

लेंगा पु. सुधण, पाइजामो.

लेंगो पु. खेखिडे जो पेरु-टंग.

लेचापेचा वि. कमिजोरु, ढिलो, जईफु, हिल्डो, निसतो.

लेंझा वि. ढिलो, ढिलिडो.

लेटणे [सं.हिं] अ.क्रि. लेटणु.

लेंड [सं] न. लेंडो, लेंडी, लिंडु.

लेंडा पु. दुम्ची, दुंबिची, घोई जे पुछ हेठां वेंदडु पटो.

लेंडार, लेंडार न. सामानु सडो, बार बचा, टपड सपड, टपड टाडी, लडो.

लेंडी स्त्री. (१) लेंडी, लेंडो (२) पुछड़ंगु (उठ जे पाखेडे जो).

लेणे, लेइणे स.क्रि. (१) सुरिमो पाइणु, तिलिकु डियणु, गुह गुठ पाइणु (२) पाइणु (कपिडा), पहिरणु (३) वठणु. लेणार-रा वि. पाईदडु, दठंदडु. लेणे न. (१) सूंहणु (२) गृहिणो, जेवर (३) पहाडु खोटे मूर्तनि-पुतिलनि सां सजायल गुफा.

लेथहणे [सं] स.क्रि. थिफणु (छेणो-मिटी वगेरह). लेथहणी स्त्री. थिफण जी क्रिया, लेपो.

लेप [सं] पु. (१) लेपु, मखु, लग्गाइण-हणण जी क्रिया (२) लेपो, पोची, पोचो, लिंब, पोयो (३) थिफण जी क्रिया (४) रंगु, मुलिमो (५) तहु. लेपणे स.क्रि. (१) लेपणु, लेपो पाइणु (२) मखणु, लेपणु. लेपन न. लेपु, लेपो. लेपाळणे स.क्रि. लेपणु.

लेंभड स्त्री. डुबिराई, कंगी, हीणाई, लांझ. लेंभडणे, लेंभणे अ.क्रि. कमिजोर थियणु, डुबिरो थियणु, लांझो पवणु, जईफु थियणु, सतु निकिरणु, थकिजणु.

लेभें न. तकिरार, मुकदिमो, दअवॉ.

लेलाम न. लीलामु, नीलामु.

लेबा पु. लेपु, लेपो.

लेझ [सं] पु. नंडो जूरिडो, तिरु, बिचयलु हिंसो.

लेझ-स वि. तयार.

लेह [सं] पु. (१) चट, चटण जी क्रिया (२) चाटो, चटण जी शैड. लेहन न. चट, चटण जी क्रिया. लेह्य वि. चटण जोगो.

लेहणे स.क्रि. लिखणु.

लैगिक वि. जिन्स्याती, नफसानी, (इं) 'सेक्शुअल'.

लो स्त्री. (१) लुंइ, जति, सन्हिडो वारु (२) उन.

लोई स्त्री. लोई.

लोक [सं] पु. (१) लोक, समाज (२) माण्हू (३) जनता, अवाम (४) देसु, मुल्कु (५) लोक, जहानु. लोककथा स्त्री. लोककथा, डंदकथा. लोकगंगा स्त्री. समाज, खल्क. लोकगान न. लोकगीतु. लोकग्रह पु. लोक राइ, अवाम जो रुखु-लाडो. लोकंतत्र न. लोकशाही, लोक राइ. लोकत्रय न. टे लोक-सुर्ग धरती ऐ पातालु.

लोकधारणिणा वि. लोकराइ मगी हलति हलंदडु, अवाम जी संभाल-ओनो कंदडु. लोकनाट्य न. लोकनाटक. लोकनायक पु. आम जनता जो अगुवानु. लोकनियुक्त वि. अवाम जो मुकिरु कयलु-चूडियलु. लोकनुत वि. आम माण्हुनि तर्फा साराहियलु. लोकपरी स्त्री. लोकरीति. लोकपाल पु. राजा. लोकप्रवाद पु. अफवाहु, हुलु. लोकप्रवाह पु. आम माण्हुनि जी हलति, लोकरीति. लोकप्रसिद्ध वि. (१) अवाम में मशहूर (२) आम, खाजी. लोकप्राणेश पु. हवा. लोकप्रसादन न. अवाम सां लागापो. लोकबंध पु. (१) माण्हुनि जो भलो कंदडु (२) सिजु. लोकबाह्य वि. (१) आम माण्हुनि खां निरालो, अजीबु, नियारो, गैरि मअमूली (२) अवाम जे बरखिस्कि, जनता खे न वणंदडु. लोकभांड वि. (१) शेडाकार (२) बकबक्यो. लोकभाषा स्त्री. आम माण्हुनि जी बोली. लोकमत न. लोकराइ, अवाम जो रायो-वीचार. लोकमतानुवर्ती वि. आम माण्हुनि जे राये सां हलंदडु, अवाम जे राये मूजिबि हूंदडु. लोकमांदी स्त्री. भीड, पीह, गदी. लोकमान्य वि. (१) आम माण्हुनि में प्यारो (२) अवाम जो नेता. लोकरंजन न. (१) जनता जी दिलिविंदुर (२) अवाम खे खुशि रखणु. लोकराज्य न. लोकराजु, जम्हूरी सुल्तनत, लोकशाही राजु. लोकरीति स्त्री. लोकरीति, रसम. लोकलज्जा-लाज स्त्री. (१) लोकमर्यादा (२) आम माण्हुनि जो शरमु, माण्हुनि डपु- (माण्हू छा चवंदा?). लोकवाद-वार्ता पु.स्त्री. अफवाहु, हुलु. लोकव्यवहार पु. लोक जो वहिवार, आम माण्हुनि जी हलति या रीति. लोकशाही स्त्री. लोकशाही, प्रजा जो राजु, जम्हूर, (इं) 'डेमाक्रसी'. लोकशिक्षण न. अवाम जी तअलीम. लोकसंख्या स्त्री. आदमशुमारी. लोकसत्ताक वि. जम्हूरी, (इं) 'रिपब्लिकन'. लोकसभा स्त्री. लोकसभा. लोकसाहित्य न. लोकसाहितु. लोकहित न. आम जनता जी भलाई. लोकहितैवी वि. प्रजा जो भलो चाहीदडु. लोकग्रणी पु. अवाम जो नेता-अगुवानु. लोकाग्रह पु. जनता जी मजी या ज़ोर.

लोकाचार पु. लोक जो वहिंवारु-रीति-रसम. लोकांती क्रि.वि. माणहुनि में, जाहिरी तौर, खुलियो खुलायो. लोकातीत वि. गैरि रवाजी, अलोकिकु, अजीबु. लोकापवाद पु. लोक में-अवाम में धींदड़ गिला या बदिनामी. लोकालोकी क्रि.वि. धारियानि खां, परावनि तर्फा, धारियानि मअरिफत. लोकिक पु. नामूस, मशहूरी. लोकेषणा स्त्री. मशहूरी-नामूस जी इछा, वाह वाह हासुलु करण जी ख्वाहिश. लोकोक्ती स्त्री. चविणी, पहाको. लोकोत्तर वि. गैरि मअमूली, गैरि रवाजी, अलोकिकु. लोकोध्दार पु. लोक जो उधारु-कल्याणु-मोखु.

लोकर [सं] स्त्री. उन, उन्न, (इं) 'तूल'. लोकरी वि. ओनी.

लोखंड [सं] न. लोहु. लोखंडाचे चणे खाणे लोहा चणा चबुणु.

लोखंडकाम न. (१) लोह जो कमु (२) लोहार जो कमु.

लोखंडी वि. (१) लोही, लोहांओ (२) लोह जहिडो.

लोखंडी काव स्त्री. गाड्हे रंग जी सखु मिटी.

लोखंडी रस्ता पु. रेल गाडी जो लोही रस्तो-लोही पटा.

लॉगर न.पु. (१) केलनि जो छुगु (वण में लटिकियलु) (२)

डिघो ऐं वडो संगु.

लोचट वि. (१) चीको, चीड्हालो, चाबूओं, जठरु (२)

बेशर्मु, बे नको, बुछिडो, निठरु.

लोचण [सं] स्त्री. वार पटण जो चिम्टो.

लोचन [सं] न. अखि.

लोट पु. (१) लेट, लाट, बहुकिरो, रेलो, बोड (२) जोरदार

धिको (३) झझाई, रेलछेल, आबादी (४) टोलो, वलरु.

लोटणे स.क्रि. (१) धिकणु (२) बेकिडणु (वरु), बंदि करणु

(३) गुजारणु (डीहं), वक्तु काटणु (४) ग्रीहणु (५)

परे करणु. अ.क्रि. (१) धिकिजणु (२) जोर सां

वहणु-अचणु (३) वडे तअदाव में मिडणु (४) पटि

पवणु (५) वक्तु गुजिरणु (६) मरणु (७) बदिलिजणु

(८) गुणणु (९) लेटणु (१०) झझाई थियणु.

लोटपोट स्त्री. (१) लेथिडी (२) टहकिडो, मौज, मजो (३)

ढज (४) झझाई, रेलछेल (५) कंहिं शैड् जा ब

पासा.

लोटा-ट्या पु. (१) लोटो (२) किंगिरु (नार जो). लोटी स्त्री. लोटी.

लोटांगण न. (१) सिधो सुम्ही कयलु नमस्कारु, डंडवति, सिजदो (२) फेराट्यूं.

लोटालोट-टी स्त्री. (१) धूक धूकां, थेल्हा-धिका डियणु (२) इल्हो बिल्हो करणु (३) पाण कमु न करे बिए मयां रखणु.

लोठा-ठ्या वि. थुल्हो मतारो, दौसो, जांठो.

लोड पु. (१) तूलु, थुल्हो विहाणो (२) खीर (कपिडे जी).

लोडणे स.क्रि. ओटणु, कपह पिजणु, कपह मां ककिडा कडणु.

लोडणे, लोडणा न.पु. (१) दबकु, रंडो, गुटु, काठ जो टुकरु जो अड्बंग जाविनर जे गिचीअ में बुधो वेंदो आहे (२) रुकावट, रंडक (३) जिजा, बला, अणवणंदडु कमु-शखु.

लॉढा पु. (१) पाणीअ जो जोरदार बहुकिरो, रेलो, बोडि, लेट, बोड (२) ओसाम, जोरदार लहर (३) टोलो, मेडु.

लोण न. लोनु, सन्हिडे कपिडे जो किस्मु.

लोण [सं] न. लूणु. लोणार न. नूनारि. डिसो 'मिठागर'.

लोणचे न. (१) खटाणि (२) बिन्ही पासे खेडंदडु रांदीगरु, विचावारो. लोणचे घालणे खटाणि संघणु.

लोणारी पु. कोइला या चूनो ठाहींदडु या विकिणंदडु.

लोणी न. मखणु. लोणकडी थाप स्त्री. यटु, गपोडो. लोणडे तूप न. सचो गीहु. लोणीकाप्या वि. मुडो.

लोय-घ स्त्री. (१) लोय, मुदो, लाशु (२) दुंबो, थुल्हो मतारो, दौसो (३) बुंडु, छिप (४) वडी हड.

लोघ पु. लोडु, लोघ जो वणु.

लोप [सं] पु. (१) नासु, गुमु थियण जी क्रिया (२) अलूप थियणु (३) छडिजी वणणु (४) रदि थियणु (५)

अणाठ. लोपणे अ.क्रि. (१) गाड्बु थियणु, गुमु थियणु,

निकिरी वणणु, रवाजु लही वणणु (२) गडिजी वणणु.

लोपन न. नासु, गुमु. डिसो मये 'लोप'.

लोंबकळणे, लोंबणे अ.क्रि. (१) लटिकणु, लडिकणु (२) अघ में रहणु (कमु) (३) लुडंदो रहणु (४) अहलणु.

लॉबट-ड स्त्री. (१) नारेल वगेरह फलनि जो छुगो (२) झंझट, तकिलीफ, मुसीबत.

लोभ [सं] पु. (१) लोभु, लालचि (२) प्रेमु, प्यारु (३) कंजूसी (४) महिरनजूर, महिरबानी. लोभणे, लोभावणे अ.क्रि. (१) प्यारु थियणु-हुअणु-करणु (२) छिकिजणु, कशशि थियणु, अबिलाखा हुअणु. लोभनीय, लोभस वि. मोहीदडु, दिलि छिकींदडु. लोभाविष्ट, लोभिष्ट, लोभी वि. (१) लोभी, लालिची (२) कंजूसु.

लोभान पु. लोभानु.

लोम न.पु. (१) रोमु, लुई, सरीर जो सन्हो वारु (२) कुति (वनस्पतीअ जे पननि मथां). लोमहर्षक वि. वार कांडारींदडु.

लोल [सं] वि. (१) लुडंदडु (२) बेसबुरु (३) हबुछी (४) नासवानु. लोलक पु. लटकियो, लुडिकियो (हीरो-मोतीअ वगेरह जो). लोललिंगत वि. लोभी.

लोलुप [सं] वि. (१) लोभी, लालिची (२) मोहितु थियलु.

लोलुपत्व, लोलुप्य [सं] न. लोभु, लालचि, मोहु, प्रेमु.

लोलो पु. आदत, शौकु.

लोलो पु. इल्हो बिल्हो-तकिडो तकिडो-जिअं तिअं पड्हणु या यादि करणु.

लोव स्त्री. लुई, रोमु, सन्हिडो वारु.

लोष्ट-ठ [सं] पु.न. (१) भितरु (२) लोह जी कटु. लोष्ठाशौच न. पाणीअ सां सोशि न कंदे भितर सां गुई उघणु.

लोह [सं] न. (१) लोहु, (इं) 'आयर्न' (२) लोही हथियारु (३) लोही धंभो (४) रतु. वि. (१) लोही (२) सुर्खु, गाड्हो. लोहकांत न.पु. चकुमकु. लोहकार पु. लोहार. लोहकिट्ट न. लोह जी कटु. लोहकुंतल न. (इं) 'स्टील वूल'. लोहचुंबक पु. चुंबकु पथरु, चकुमकु, (इं) 'मड्गनेट'. लोहपेटी स्त्री. टिजोड़ी. लोहमार्ग पु. रेल जो पटा, (इं) 'रेल्वे'. लोहार पु. लोहार. लोहारकाम न. लोहार जो कमु. लोहारकी स्त्री.

लोहारिको धंधो. लोहारसाळ स्त्री. लोहारखानो, लोह जी बरी.

लोहित [सं] वि. सुर्खु, गाड्हो. न. (१) रतु (२) गाड्हाणि. लोहित्व न. सुर्खी, गाड्हाणि. लोहितांग पु. मंगल ग्रहु. लोहितांगज्वर पु. गाड्हो तपु.

लोळ पु. (१) भंभटु, भंभडु, डाघ, बाहि जो मचु (२) गुलुगुलो.

लोळ पु. (१) लेथिडी, लेथिडण जी क्रिया (२) पथिको (३) थकावट (४) दुंबो-थुल्हो-मतारो-भिक (शंखु-जानिवर).

लोळण-णी स्त्री. (१) लेथिडी, लेथिडणु (२) डिघो धी सुम्हणु-लेटणु (३) छड्हयूं हणणु.

लोळणे, लोळत पडणे क्रि. (१) लेथिडियूं पाडणु (२) फथिकणु (३) छड्हयूं हणणु (४) गीसिरणु.

लोळविणे स.क्रि. (१) लेथिडियूं पाराडणु (२) दसणु, पट ते केराडणु, शिकस्त डियणु.

लोळा पु. (१) गोलो (शाहल जो), लुडिणो (२) लार, लारो, लटकियो (धिंड जो) (३) काकिडो. लाळी स्त्री. (१) धिंडिणीअ जी लार (२) हार में लडिकदडु मोती (३) काकिडो (वात जो).

लोळा गोळा पु. गोड्हो, चाणो.

लौकर क्रि.वि. जल्दी. लौकरच क्रि.वि. जल्दी, इसो, थोरो अगे-पोड़.

लौकिक [सं] पु. (१) नामूसु, कीर्ती, मशहूरी, साख, शुहरत (२) रसम, समाजिक वहिंवार. वि. (१) लौकिकि, दुनियवी, हिन लोक जो, जहानी (२) वहिंवार में हलंदडु, रवाज वारो. लौकिकी वि. (१) आम जो, आमफहमि, लोक में मशहूर (२) वहिंवार में होशियार.

लौंद वि. (१) फेफो (२) मोगो (३) कमीणो, छसो.

लौल्य [सं] न. (१) लोभु, लालचि, हबुछ (२) चंचलता.

लौह [सं] वि. लोही, लोह जो.

व

व मराठी वर्णमाला जो उणटीहों हर्फु सहीह.

व अ. व, ऐं.

व अ. या.

व उद्गा. (१) छा? (२) ओ, ए.

व उद्गा. वाह वाह!

वई स्त्री. वाड़ि, पहियरु, पनहियरु, लोड्हो.

वंकट वि. डिंगो.

वकट न.स्त्री. (१) बरखत, बरकत (इटी डकर रांदि में).

वकर [अ] स्त्री.पु. इजत, मानु, पति, धाको.

वकल [अ] न. (१) जाल (२) परीवार (३) मिट माइट

(४) रन, वेश्या (५) भडुओ (६) खातो, शाखा.

वकलात, वकालत [अ] स्त्री. (१) वकालत (२) मुख्यारी.

वकील [अ] पु. (१) वकीलु (२) एलिची (३) एविज़ी (४)

सलाहकार (५) मुख्यारु. वकीलनामा, वकालतनामा

पु. वकालतनामो. वकील परिषद स्त्री. वकीलनि जी

सभा, (इं) 'बार् काऊन्सिल'. वकीलसंघ पु. वकीलनि

जो मंडलु, (इं) 'बार् अड्सोसिएशन'.

वक्फ-ब [अ] पु. (१) अकुलु, होशियारी (२) कुवत, वितु,

ताकत. वक्बदार वि. ज़ाणू, माहिरु, काबिलु.

वक्न [अ] पु.न. (१) वक्तु (२) मोक्ओ (३) देरि (४) भेरा

(५) महल. वक्तशीर वि. नेमी, पूरे वक्त ते ईदडु,

महलाइतो, वक्त जो सचो. क्रि.वि. वक्ताइदतो,

पूरीअ महल ते, महल डिसी. वक्ताची वेळ स्त्री.

औखी वेल, डुखियो वक्तु.

वक्तव्य [सं] न. (१) वचनु, चविणी (२) बयानु, पधिराई

(३) नियमु. वि. गाल्हाइण जोगो, लाज़िमी.

वक्ता [सं] पु. (१) गाल्हाईदडु (२) भाषणु-तकिरीर कंदडु.

वक्तृत्व [सं] न. (१) गाल्हाइण जी शक्ती (२) तकिरीर,

भाषणु करण जी कल्ल. वक्तृत्व-स्पर्धा स्त्री.

तकिरीरुनि-भाषणनि जी चटाभेटी. वक्त्री स्त्री. उजामु

तकिरीर कंदड नारी-औरत.

वक्त्र [सं] न. वातु, मुंह, शिकिलि.

वक्फ [अ] वक्फु, दानु धर्मु.

वक्र [सं] न. वरु, वकडु. वि. (१) डिंगो, फिडो, टेडो (२)

विंगो (२) कपटी, बेईमानु, विंगो. वक्रगती-गामी वि.

(१) गुमराहु (२) विंगो. वक्रता स्त्री. टेडाई, डिंगाई,

विंगाई. वक्रतुंड-मुख पु. गणेश भगवानु. वि. फिडे मुंह

वारो. वक्रदृष्टी स्त्री. (१) टेडी-फिडी नज़र, टेडाई

(२) नाराज़ी (३) बुरी नज़र, हासिदु. वक्रपुरशीस

स्त्री. आडी पुछा. वक्ररेषा स्त्री. डिंगी लीक, डिंग,

वंगु. वक्रसंस्था स्त्री. डिंगाई, टेडाई, टेड्हाई. वक्रानन

वि. डिसो 'वक्रतुंड'. वक्रावलोकन न. अखि टेट.

वक्रिय वि. डिंगो, फिडो. वक्तीभवन न. मोड़, किरणनि

जी मोड़, (इं) 'रिफ्रैक्शन'. वक्रोक्ती स्त्री. (१)

चयरबाज़ी, तअनो हणणु, अणसिधीअ तरह गाल्हाइणु

(२) हिकु अलंकार.

वखट्या तोंडाचा वि. माता जे सिरनि वारो.

वखत [अ] पु.न. वक्तु, वेल.

वखर-रा [सं] पु.न. डांदारी, गाहु पटण जो ओज़ारु. वखरणे,

वखरणे स.क्रि. गाहु पटे जमीन साफु करणु.

वखवख स्त्री. (१) उली, बुख जी व्याकुलता, खाइण जी

बेहदि इछा, छिती बुख, केतिरो बि खाइण खा पोइ

ढउ न थियणु, डालडि (२) लालचि, हबछ, लालिसा

(३) बदिनामूसु (४) जुल्मु. वखवख्या वि. (१) उली

लगलु, बेहदि बुखायलु (२) लोभी, हबछी (३)

आजारींदडु.

वखा पु. थेति.

वखार स्त्री. (१) काठियुनि जी मडी (२) वखारु, गुदामु.

वग स्त्री. (१) महिर नज़र, किरपादिर्ष्टी (२) सुबाणप,

रिश्तो, लागापो (३) वसीलो, सिफ़ारश (४) इजत,

पति (५) पुजंदी.

वग पु. 'तमाशा' नाले मराठी लोकनाटक जी कथा.

वंग [सं] न. (१) कलई, टीनु (धातू) (२) जिस्तु. पु. वाङ्गु.

वंगण [सं] न. गाडीअ जे धुरीअ खे डियण जो तेलु.

वगळ स्त्री. फोगु, फोकु.

वंगळ वि. (१) गंदो, गलीजु, किनो, गदिलो (२) अशुभु, अमंगलु.

वगळणे स.क्रि. छडे डियणु, शामिल न करणु, न लेखणु.

वगार स्त्री. पाडी.

वगारू न. पाडो.

वगैरे [फा] अ. वगेरह.

वघळ पु. वहुकारी, नेडु, गडण-वहण जी क्रिया. वघळणे अ.क्रि. झरणु, टिमणु, वहणु. स.क्रि. (१) उलर करणु (२) रेटणु, वांजणु.

वच [सं] न. (१) न. (१) गाल्हाडणु (२) लफजु, बोलु.

वचक पु. (१) धाको, डपु, दहशत (२) रअबु (३) वीचार, अंदेशो.

वचकणे अ.क्रि. दहकणु, डकणु, भउ करणु, दहलिजणु.

वंचक [सं] वि. ठगु. वंचणूक स्त्री. ठगी, दोलाबु, डोहु, दगा.

वंचणे स.क्रि. ठगणु. वंचना स्त्री. ठगी, दगाबाजी.

वंचित वि. ठगियलु.

वंचणे, वचणे [सं] स.क्रि. (१) छडणु, छडे डियणु (२) टारणु (३) गुमराहु करणु, भुलाडणु (४) महरूमु थियणु (५) ठगणु (६) खर्चणु, सिरिफु करणु, कमु आणणु.

वचन [सं] न. (१) वचनु, वाकु, गाल्हाडणु (२) वचनु, अंजामु (३) चविणी, पहाको (४) सुखनु (५) अददु (ग्रामर में). वचनात असणे चप् में हुअणु, आग्या सां हलणु. अर्ध्यावचनात असणे बे हदि आग्याकारी हुअणु. वचनचिठ्ठी स्त्री. अंगिडो, अन्जामपत्रु, (इं) 'प्रॉमिसरी नोट'. वचनभाक स्त्री. ज़बान, बोली, अंजामु.

वचपा पु. कसर (-कटणु), बदिलो (-वठणु).

वचवच स्त्री. बड्बडि.

वंच्य-चु [सं] पु. कंजूसु.

वच्छ, वच्छ [सं] पु.न. (१) वछिडो (२) बारु.

वज [सं] स्त्री. ताति, संभाल, परघोर. वजणे अ.क्रि. संभाल थियणु.

वजन [फा] न. (१) वजनु, बारु (२) इजत, मानु (३) अहमियत, कीमत (४) असरु, छाप (५) पुजंदी, पुजिणाती. वजनदार वि. वजनदारु, वजनाडतो, पुजिणातु (शखु).

वजपा पु. डिसो 'वचपा'.

वजा, वजे स्त्री. तरह, किस्मु. वि. जहिडो, तरह, वांगुरु. क्रि.वि. मूजिबि, सारू, तरह.

वजा [अ] स्त्री. कट. वि. कट कयलु, घटि. वजाबाकी स्त्री. (१) कट (हिसाबनि में) (२) बाकी. वजावट स्त्री. डे वठु पूरी करणु.

वंजार, वंजारी पु. वणजारो.

वजिरात [अ] स्त्री. वज़ारत, वज़ीरी. वजिरी स्त्री. वज़ीरी. वजीर पु. वज़ीर.

वजीफा [अ] पु. वज़ीफो.

वज्र [सं] न.पु. (१) बजरु, इंद्र देवता जो हथियारु (२) हीरो (३) विजु (४) रुकु. वज्रघात पु. (१) वज्र जो धकु (२) बेहदि वडी मुसीबत, आफत. वज्रतडक पु. विजु. वज्रदेह पु. वज्र जियां कठोर-बुलवानु सरीरु. वज्रधर पु. इंद्र. वज्रनाद पु. विजु जो खौफनाकु आवाजु-कड़िको. वज्रपरीक्षा स्त्री. (१) हीरे जी परिख (२) बे हदि डुखी परीख्या-परिख. वज्रपाणि पु. इंद्र. वज्रपात पु. (१) वज्र हथियार जी चोट (२) विजु किरणु. वज्रपाय वि. वज्र जहिडो सखु-कठोर. वज्रमणी पु. हीरो. वज्रमय वि. (१) हीरे जो ठहियलु (२) तमामु सखु, इल्मासी. वज्रमिठी स्त्री. मजिबूतु भाकुरु. वज्रलेप पु. (१) मजिबूतु चूनो (२) काडमी, हमेशगी, अमरता (३) मजिबूती आणीदइ शैड्. वज्रसंकल्प पु. पको इरादो. वज्रहृदय-यी वि. कठोर दिलि. वज्रांगी स्त्री. ज़िरिह. वज्राग्नी पु. विजु जी बाहि. वज्राघात पु. डिसो 'वज्रघात'. वज्रास्त्र न. इंद्र जो हथियारु वजु-वजरु. वज्री पु. इंद्र. स्त्री. पेर गसण लाइ खहुरो पथरु. वज्रोपचार पु. कड़कु-सखु इलाजु. वट [सं] पु. बडु, बड जो वणु. वटवाघूल न. चमिडो, चीच

चमिड़ो. वटपौर्णिमा स्त्री. जेठ जी पूरनमासी-हिन
ईहं ते सुहागिणियूं बड़ जे वण जी पूजा कंदियूं
आहिनि. वटसावित्री स्त्री. बड़ जे पूजा जे व्रत जी
देवी.

वट स्त्री. वट्ट, डोरि.

वट वि. कुलु, सभु. वटहुकूम पु. सभिनी सां लागुपो रखंदहु
खासि हुकुमु या खासि कानूनु, अमुरु, (इं)
'ऑर्डिनन्स'.

वट स्त्री. दिमागु, मिजाजु, डेखु, ठठु.

वटक पु. (१) हजमु न थियल खाधे जो गोड्हो (२) नंदे बार
जी उल्ली (३) लेंडो, फोसो.

वटकण-न न. (१) टेक, आड (२) होडु, हठु.

वटका पु. बक बक, यखी.

वटणे स.क्रि. टाणिणु, फुटियुनि मां कपह ऐं ककिड़ा जुदा
करणु (२) सथणु, दनि-सथी करणु (गाहु). वटणी
यंत्र न. अरटी, कपह टाणण लाइ एटिड़ी, (इं)
'जिन्'.

वटवट स्त्री. बक बक, यखी, टरटरि. वटवटणे स.क्रि. बकणु,
यखी हणणु. वटवट्या वि. बकबकयो, बड़बड़यो.

वटवट्या वि. अखियुनि फाटो, दोडिर.

वटवणे, वटविणे स.क्रि. (१) मटाइणु (पैसा, नोट), पैसा
छुटा कराइणु (२) (हुंडी) भरणु (३) चेकु डेई पैसा
वठणु. वटाव पु. (१) पैसा मटाइणु जो उजोरो (२)
वटावु, लाथि.

वटारणे स.क्रि. अखियूं फाडे निहारणु, अखियूं फाइणु,
शूकणु.

वटिका, वटी [सं] स्त्री. (१) गोरी, गोली, टिकी, (इं)
'टड्ब्लेट' (२) चकी, टिकी.

वठण स्त्री. (१) निउड़त, मबिता (२) थधो-सिधो थियणु.
वठणीवर-वठणीस आणणे सिधो करणु, काबू करणु,
नीचो निवाइणु, ताति मनाइणु. वठणीस येणे सिधो
थियणु, थधो थियणु.

वठणे अ.क्रि. (१) नरमु-धधो थियणु (२) सुहिणो-चिटो
नजरि अचणु (३) सुकणु, सन्हिड़ो थियणु (४)
असराइतो थियणु (५) ज़ाहिरु थियणु.

वट्या, वट्टोबा वि. दोथरु, धुल्हो मतारो.

वड [सं] पु. बड़, बड़ जो वणु. डिसो 'वट'. वडवाघूळ न.

चमिड़ो, चीच चमिड़ो. वडांगळे न. बड़ जो फलु.

वडग न. मरणकंधीअ ते पहुतलु या मुअल जानिवर.

वडवा [सं] स्त्री. घोड़ी.

वडवा, वडवाग्नि, वडवानल [सं] पु. समुंड जी बाहि.

वडा [सं] पु. वडो (पटाटे-बेसण जो), टिकी.

वंडा [सं] स्त्री. (१) वांशि, रांढि औरत-मादी (२) पछड़
(गांड़).

वडार-री पु. पथर भगंदड़ हिक ज़ाति.

वडी [सं] स्त्री. (१) वड़ी, टिकी (२) चकी (साबुण जी)*
(३) टिकी, गोरी (दवा).

वडील [सं] पु. पीउ, पिता. वि. (१) अबो-डाडो (२) वडो,
वडीअ उमिरि जो (३) सिरिष्ठु (४) बे हदि. वडीलकी
स्त्री. वडाई, वडपणि. वडीलधारा-रे पु.न. बुजुर्ग, घर
जो वडो, वडको. वडिलोपार्जित वि. अबानो, मौरूसी.
वडिलोवडली क्रि.वि. मौरूसी, अबानो.

वडरी पु. सर ते वेंदड़ु शख्सु, जनाजे सां गडु वेंदड़ु शख्सु.

वडे [सं] न. (१) बदिलो (२) इन्तकामु.

वण [सं] पु.न. (१) फट्ट, फट जो निशानु (२) डनो, बड़हु,
डड़हो (३) चुधु, सिअरो (माईअ जो).

वण न. डिसो 'वन'.

वणज [सं] स्त्री. वणिजु, वापारु. वणजारा पु. वणिजारो,
वापारी.

वणवण स्त्री. जफाकशी, बज़गीरी, गीदी गहणु, वहणु.
वणवणणे स.क्रि. गीदी गहणु, गहणु, वहणु. वणवण
क्रि.वि. दरबदरु (-थियणु).

वणवा [सं] पु. (१) झंगल जी बाहि (२) बाहि (३) बाहि
जियां फैलियल खबर या बीमारी.

वणवी स्त्री. सथी, गंजी, डिगु.

वणिक [सं] पु. वणिजारो, वापारी.

वणिज [सं] न. वणिजु, वापारु.

वत् [सं] क्रि.वि. वांगुरु, जियां, मूजिबि.

वत, वती स्त्री. पासो, तर्फु.

वंत [सं] वन्तु, वानु, - जो मालिकु, - वारो. (मि. भाग्यवंत

= भागवानु. द्रव्यवंत = धनवानु).

वतन [अ] न. (१) वतनु, जनमभूमी (२) मौरूसी इन्जामु, पुशित ब पुशित जागीर (३) इन्जामु (४) अबाणो हकु. वतनदान पु. मौरूसी जागीर जो मालिकु, जागीरदार. वतनदारी स्त्री. मौरूसी-अबाणी जागीर जो हकु या पटो. वतनवाही स्त्री. जागीर, ज़मीन जे रूप में मिलिकयत. वतनी वि. मौरूसी-अबाणी (जागीर वगैरह), वस्से में मिलियल.

वतवत स्त्री. (१) अजायो भिटिकणु, रुलणु (२) बकबक, बड़बड़ि. वतवतणे अ.क्रि. बड़बड़ि करणु, यखी हणणु.

वताळणे अ.क्रि. बड़बड़ि करणु, गजणु.

वती, वतीने क्रि.वि. (१) तर्फा, बदिरां (२) लाइ.

वत्स [सं] पु.न. (१) वच्छिड़ो (२) बारु.

वत्सर [सं] पु. सालु.

वत्सल [सं] वि. प्रेमी, दयालू, ममता-प्रेम सां भरियलु. वत्सलता स्त्री. ममता, प्रेमु, नेंहुं.

वंदक [सं] वि. पूजा-भगिती कंदडु, भगलु.

वदनूक स्त्री. (१) साफु-खुलियो गाल्हाइणु (२) कबूलियत, सची, बास.

वदणे [सं] स.क्रि. (१) चवणु, गाल्हाइणु (२) कबूलि करणु, सची करणु, बासणु, सलणु. वदंता स्त्री. अफ्वाहु, हुलु, खबर. वदंती स्त्री. (१) गाल्हाइणु (२) बोलु, वचनु (३) खबर (४) बकबक. वदतोव्याघात पु. खुदि खिलाफि बयानी, (इं) 'सेल्फ कॉन्ट्रिडिक्शन'. वदविणे स.क्रि. चवाइणु, गाल्हाइणु.

वंदणे [सं] स.क्रि. (१) नमस्कार करणु (२) पूजा-भगिती करणु (३) इजत डियणु. वंदन न. (१) नमस्कार, सिज्दो, बंदगी, इबादत (२) शेवा, पूजा (३) इजत, आदर. वंदनीय वि. (१) नमस्कार करण जोगो (२) पूजु, पूजण जोगो. बंदित वि. (१) नमस्कार कयलु (२) पूजियलु.

वदन [सं] न. (१) मुंह (२) वातु.

वदळ स्त्री. (१) गाठि पीठि (२) आमदरफ्त.

वदान्य [सं] वि. (१) फराख दिलि, दानी (२) सुठी तक़ीरीर कंदडु.

वंदास्ता [सं] स्त्री. नमस्कार करण जी इछा, आदर, भगिती.

वद्य [सं] पु. महिने जो ऊंदाहों पखु. वि. ऊंदाहें पख जो. (मि. वद्य एकादशी = ऊंदाहें पख जी ग्यारसि).

वद्यपक्ष पु. ऊंदाहों पखु.

वद्य [सं] वि. नमस्कार-सिज्दो-पूजा करण लाइकु, पूजु.

वध [सं] पु. खूनु, हचा, कतलु. वधघटी स्त्री. मरण जी महल. वधस्तंभ पु. फासीअ जो थंभो. वधणे स.क्रि. कतलु करणु, खूनु करणु, मारणु. वध्य वि. मारे छड़ण जोगो, कतलु करण लाइकु.

वंधा [सं] पु. वटु, वकडु, आकेड़ो.

वधू [सं] स्त्री. (१) कुंवारी (२) पत्नी, ज़ाल (३) वडुवर (४) औरत. वधूपक्ष पु. कुंवारेता. वधूपक्षीय वि. कुंवारेतो. वधूमाय स्त्री. कुंवारी माज. वधूवरे न. धोटु कुंवारी. वधूवस्त्र न. कुंवारी जो वगो.

बंध्य [सं] वि. (१) ठल्हो, फलु न डींदडु (वणु) (२) अजायो. बंध्या स्त्री. संढ-वांझि औरत.

वन न. पाणी. वनद पु. बादलु.

वन [सं] न. (१) बन, झंगलु, बेलो (२) भड्भांगु (३) बन जो, बेले जो, बेलाजाति. वनतुलसी स्त्री. नाज़बूइ, रैहानु. वनपरिक्षेत्राधिकारी पु. झंगल जे हिक हिसे जो हाकिमु, (इं) 'फ़ॉरेस्ट रेंज ऑफ़िसर'. वनपाल पु. बेले जो अमलदार, (इं) 'फ़ॉरेस्टर्'. वनभोजन न. शहर खां बाहिरि वण हेठां या बाग में दोस्तनि सां गडु खानो पीनो. वनमाला-ळा स्त्री. (१) बन जे गुलनि जी माल्हा (२) बेलनि जी क़तार. वनमाळी पु. श्रीकृष्ण भग्वानु. वनराज पु. शींह. वनवाशी वि. निदोरो, निभागो. वनवास पु. बनवास, बन में रहणु. वनशास्त्र न. बेलाजाति जो इल्मु, (इं) 'फ़ॉरेस्ट्री'. वनश्री स्त्री. झंगल जी सूंह, वण टिण-सावक. वनानी क्रि.वि. बन बन में. वनेचर वि.पु. (१) झंगल जा जानिवर (२) बांदर. वन्य वि. बन जो, बेलाई.

वनवा पु. डिसो 'वणवा'.

वनसे, वन्से स्त्री. निणाण.

वनस्पति-ती [सं] स्त्री. (१) वनस्पती, वण-टिण (२) दवा

जो वणु (३) गिहु. वनस्पतिशास्त्र न. वणनि जो शास्त्र, इल्लु निबाताति, (इं) 'बॉटनी'.

वनिता [सं] स्त्री. (१) नारी, औरत (२) वनी, जाल, पत्नी.

वन्दि-न्दी [सं] पु. बाहि. वन्धियंत्र न. तोफ.

वपन [सं] न. (१) बिजु छटणु, पोख (२) इजामत, ठोड़हो थियणु (३) विघवा औरत खे ठोड़हो करणु.

वपा [सं] स्त्री. (१) मिछु, मित्र (२) हडीअ-नलीअ जो मालु (३) चरिबी.

वपु [सं] पु.न. (१) देहि, सरीर (२) चमिड़ी.

वफा [अ] स्त्री. वफ़ा, ईमानदारी.

वमक [सं] न. उल्टी. वमणे स.क्रि. उल्टी करणु. वमन न. उल्टी, आतु.

वय [सं] न. (१) वही, ज़मिरि (२) इयाती, ज़िंदगी (३) जुवानी (४) बुढापो. वय होणे पर्याइणु. वयात येणे सामाइजणु, बालगु थियणु. वयसा स्त्री. (१) ज़मिरि, इयाती (२) जुवानी. वयस्क, वयस्कर वि. (१) बालिगु, सामायलु (२) बुढो. वयस्य पु. दोस्तु. वयोगत-वृद्ध वि. कुराड़ो, पीरिसनि, तमामु बुढो. वयोधमनि क्रि.वि. ज़मिरि आहिर.

वर [सं] पु. वरु, वचनु, आसीस. वर देणे वरु डियणु. वरदान न. वरदानु, वरु डियणु. वरदी वि. वरु मिलियलु. वरद पु. गणेशु. वि. वरु डींदडु, दयालू. वरदहस्त पु. वडे माण्डूअ या ईश्वर जी महिर.

वर [सं] पु. (१) वरु, घोटु (२) वरु, पती, मुडसु. वर घोडा पु. ज़व. वरदक्षिणा स्त्री. घोट जी ड़खिणा, ड़ेबु. वरपक्ष पु. घोटता. वरपक्षीय वि. घोटतो. वरबाप पु. घोटपीउ. वरमाई-माय स्त्री. घोट माउ. वरकज्या पु. माइटी कंदडु-माइटीअ वारो, विचवारो.

वर [सं] वि. (१) वरु, श्रेष्ठ, उत्तमु (२) तमामु सुठे-सुहिणो (३) पहिरियों. वरकस पु. अख्यारी, अमलु, मुख्यारी. वरांगणा स्त्री. सिरेष्ठ औरत. वरिय वि. सिरेष्ठ, अज़लॉ.

वर क्रि.वि. (१) ताई (२) मथे, मथां (३) अवा, वधीक (४) वरी (५) -करे (६) पर (७) तां. वरउपचार पु. (१) ड़ेखाउ, मथाछिरी सुठे हलति (२) सरीर जो

बाहिरियों इलाजु. वरकड वि. बियो, बाकी, वधीक. वरकरणी वि. बाहिरियों, मथाछिरो, ड़ेखाअवारो, जहिडो तहिडो. वरकोट पु. (इं) 'ओवर कोट'. वरखर्च पु. मथि खर्चु. वरखाल-नी क्रि.वि. हेठि मथे. वरघाट पु. (१) बाहिरियों घाटु-रूपु-बनावत (२) पहाइनि जे घाट वारो भाडो. वरचढ वि. सरसु, उत्तमु, सिरेष्ठ, वडे दर्जे जो. वरचढपणा पु. सरसी, सरसाई, सिरेष्ठता. वरचष्मा पु. सरसाई, सरसी, उमदाई, बरतरी. वरदळ न. (१) मथीं खल या छिलको-छोडो (२) मथियों भाडो. वि. मथाछिरो. वरती क्रि.वि. (१) मथे (२) अवा (३) -खां (४) सिरेष्ठ, सरसु. वरपंग-क वि. मथाछिरो. वरपूल पु. (इं) 'ओवर ब्रिज'. वरला वि. मथियों. वरवर क्रि.वि. मथाछियो, बाहिरां, जहिडो तहिडो. वरीवरी क्रि.वि. (१) वरी वरी (२) झटि. वरी क्रि.वि. (१) मथे (२) अवा (३) बाहिरिअ तरह (४) ताई (५) -करे. वरीव वि. सिरेष्ठ उत्तमु. वरिष्ट-ष्ठ वि. (विद्या या ज़मिरि वगेरह में) वडो, अज़लॉ. वरील, वरचा वि. मथियों. वरून क्रि.वि. (१) मथां (२) -करे, -सां (३) सामुहं (४) पोइ (५) मदद सां (६) मथे (७) तां.

वरकस वि. हल्को अनाजु (चांवर, कणिक, जूअरि-थूहर चणा, रहां, मुढ छडे बियो हल्को अनु).

वरख [अ] पु. (१) वरु, किताब जो पनो (२) पनो.

वरंगळ-घळ स्त्री. लाही, गिस्कणि.

वरचा वि. (१) ओलह तर्फ जो, ओलिहयो (२) मथियों.

वरचेवर, वरच्यावर क्रि.वि. (१) मथे, हवा में (२) बारि बारि, वरी वरी (३) झटि.

वरचिले, वरचील वि. (१) बिया, बाकी, रहियल (२) मथियों (३) अवा (४) मज्मूली.

वरठा-ठी [सं] पु. धोबी.

वरंड स्त्री. (१) गाह जी भरी (मथे ते खणण लाइ) (२) गंजी, सधी, ढेरी (अनाज जी) (३) हृद वारी भित्ति, बनो.

वरंडा [सं] पु. (१) विरांडो (२) बनो (३) खेत जो बन्दु (४) (भित्ति जो) ओलो (५) पथरनि जो ढिगु.

वरण न. दालि (रघल). वरणभात पु. दालि चांवर (रघल).

वरण [सं] न. (१) वरणु, चूडणु (२) शादी (३) पसंदी, चूड. वरणीय वि. वरण-चूडण जोगो. वरणे स.क्रि. (१) वरणु, शादी करणु (२) थाफणु, मुक़िररु करणु (३) पसंदि करणु, चूडणु (४) अंगीकारु करणु, कबूलणु.

वरतावळा पु. (१) वटाउ (२) वटो (३) रंग, रंग (खीर वगेरह जी).

वरतीह, वरतीकडे क्रि.वि. ओलह डांहुं.

वरत्रा [सं] स्त्री. वडी, तस्मो, वर्तु, डोरि, पटो.

वरदळ, वर्दळ स्त्री. (१) भनु डाह, तबाही (२) आजारु, जुलु, तकिलीफ, सताइणु (३) आमदरफ्त, भीड़ (४) रुकावट. वरदळणे, वरदळीवर येणे वातु कढणु, शेडो करणु, शेडे लाइ तयारु थियणु.

वरदी स्त्री. वर्दी, यूनीफ़ार्म.

वरदी स्त्री. (१) नियापो, पैगामु (२) खबर, इतलाउ (३) हुकुमु.

वरघाविणे स.क्रि. खुशामद करे वस में करणु, रीझाइणु.

वरपड-डा वि. (१) हासुलु कयलु (२) वसि (३) मगनु (४) दुखी.

वरपा पु. धाडो, डाको.

वरंबा-भा पु. (१) बंदु (तलाव-खेत जो) (२) वाहु, नहिर (३) गोड्हो (धक जो) (४) संघरु.

वरमणे अ.क्रि. (१) शरमाइणु, खिखो विखो थियणु, लजी थियणु (२) दुखी थियणु.

वरमणे अ.क्रि. अंदरि दबिजणु (गोड्हो-धक जो).

वरयिता-यतु [सं] वि. शादी कंदडु, मुड्सु-घोटु.

वरला-ले-कडे-कडून क्रि.वि. ओलह तर्फ डांहुं.

वरलाशी स्त्री. बुबो, थणु.

वरव [सं] स्त्री. (१) रेलछेल, झझाई (२) लागीतो खर्चु (३) वधीकाई, वाधि (४) डाउ.

वरवंटा-ट पु. पथर जो मुहुलिडो. वरवंटा फिरविणे सत्यानासु करणु.

वरवा पु. बेडे-जहाज जो लंगरु.

वरस [सं] पु. वर्खा, बर्साति.

वराक-का-की [सं] वि. (१) गरीबु, कंगालु (२) अभागो (३) नीचु (४) कमिजोरु.

वराटक-टिका [सं] पु.स्त्री. कोडी.

वराह न. (१) ज़व (२) घर.

वरांहा पु. (१) बनो (२) खेत जो बंदु (३) विरांडो (४) चकु, खूह जो बनो.

वरात स्त्री. वर्तु, थुल्ही डोरि, वडी.

वरात [सं] स्त्री. बरात, ज़व. वराती-त्या वि. ज़ावी.

वरात [फ़] हुंडी, चेकु, बिलु.

वराम न. पाछेलु, बेडीअ जो पोयों भाडो.

वरावर्द [फ़] स्त्री. (१) हिसाबु, हिसाबु किताबु, गुणप (२) माहियानो लेखो (३) अंदाजु.

वराह [सं] पु. (१) सूअरु (२) विष्णुअ जो अवतार.

वराळी, वरिआळी स्त्री. वडुफ, सौफ.

वरिक वि. घटि वधि.

वरिस, वरीस, वरख [सं] न. वरिहु, वरहु, सालु.

वरिसणे-घणे [सं] अ.क्रि. वसणु (-मीहुं).

वरण [सं] पु. (१) वरुणु, जल देवता (२) ओलह तर्फ जो स्वामी.

वरण [सं] पु. (१) सूर्यमाला जो 'यूरेनस' नाले ग्रहु (२) हिकु धातू- 'यूरेनियम'.

वरून क्रि.वि. डिसो मथे 'वर' क्रि.वि. में.

वरो स्त्री. (१) सीधो (२) खाघो, अनु.

वरोरु [सं] स्त्री. सुहिणी औरत, नाज़िनीनि.

वर्क-खंड डिसो 'वरख'.

वर्ग [सं] पु. (१) दर्जो, (इं) 'क्लास' (२) जिन्स (३) मज्मूओ (४) दर्जो, (इं) 'डिग्री', 'कड्टेगरी' (५) फ़िर्को.

वर्गकलन न. (इं) 'क्लास कडलकयूलस्'.

वर्गपद न. (इं) 'क्लास टर्म'. वर्गमूल न. बियो मूलु

(हिसाबनि में), (इं) 'स्क्वेअर रूट'. वर्गलढा पु. फ़िर्के

या ज़ाति जी लडाई. वर्गविस्तार पु. बी सघ.

वर्गसमीकरण न. चौरसी मसावाति. वर्गवर्गी स्त्री.

क्लासबंदी, जिन्सवारो, दर्जेवारि विरिहाइणु.

वर्गीकरण न. क्लास बंदी, दर्जेवारि विराहिणु,

जिन्सवारी, (इं) 'क्लासीफ़िकेशन'. वर्गीय वि. दर्जे

जो, दर्जे-क्लास सां लागूपो रखंदहु.

वर्ग [सं] पु. बदिली. वर्गावर्गी स्त्री. (१) बदिली करणु, मटा सटा (२) जिन्सवारी.

वर्गणी स्त्री. (१) द्विसो, पती (२) अधु, कीमत (३) चंदो, फोड़ी. वर्गणीदार पु. (१) भाईवारु, पतीदारु (२) चंदो भरीदहु ग्राहकु.

वर्चस्, वर्चस्व न. (१) सरसी, सरसाई, ज़ोरु (२) अहमियत, वडाई (३) अधिकारु, मथांहीं (४) तेजु, सघ (५) गल्बो.

वर्ज [सं] स्त्री. वि. (१) छडण-त्यागण जोगो (२) मनअ कयलु (३) छडे डिनलु. वर्जणे, वर्जिणे स.क्रि. (१) छडे डियणु (२) शामिलु न करणु (३) फिट्टी करणु (४) त्यागु करणु (५) मनअ करणु, झलणु (६) रदि करणु. वर्जन न. (१) कडी छडण जी क्रिया (२) नामंजूरी (३) रोक. वर्जनीय वि. मनअ करण-त्यागण जोगो. वर्जित वि. रोक विघलु, मनअ कयलु, जलानु. वर्ज्य वि. (१) त्यागण जोगो (२) मनअ कयलु (३) छडे डिनलु (४) कडी छडण जोगो.

वर्ण [सं] पु. (१) रंगु (२) चमक, रूपु (३) वरनु, तबको, ज़ाति (४) घुरि, पंथु, संघु (५) वर्णु, हर्फु इलत (ग्रामर में. मि. अ, आ, इ वगेरह). वर्णक्रम पु. अखरनि जो सिल्सिलो. वर्णपट-पंक्ती पु.स्त्री. रंगारंगी पटो, रंगीन रोशिनीअ जो पटो, (इं) 'स्पेक्ट्रम'. वर्णपटदर्शक यंत्र न. सबति रंजन दर्शकु, (इं) 'स्पेक्ट्रोस्कोप'. वर्णमाला स्त्री. वर्णमाला, आईवेटा, ककि, (इं) 'अल्फाबेट'. वर्णविपर्यस-विपर्यास-व्यत्यास पु. लफ़जनि जे अखरनि जी फेरघेर (मि. मलणु-लमणु). वर्णविपर्यास पु. रंगानि जी उबताणि-विरुधता. वर्णसंकर पु. गडियल ज़ाति, ज़ातियुनि जो गेलापु. वर्णसंकरजन्य न. गडो. वर्णावली पंक्ती स्त्री. रंगारंगी-पटो. वर्णाश्रम पु. चारि ज़ातियूं ऐं चारि आश्रम.

वर्णनूक [सं] स्त्री. साराह, तज़रीफ़, आफ़ीरीन. वर्णने स.क्रि. (१) साराह-तज़रीफ़ करणु (२) बयानु करणु (३) चिटणु. वर्णन न. वर्णनु, बयानु. वर्णनात्मक वि. (१)

तज़रीफ़ी (२) बयानी. वर्णनीय वि. (१) साराह करण जोगो (२) बयानु करण जोगो. वर्णित वि. (१) साराहियलु (२) बयानु कयलु, चिटियलु. वर्ण्य वि. (१) विषय जहिंजो बयानु कजे (२) साराह जोगो.

वर्णी [सं] पु. ब्रह्मचारी.

वर्त [सं] पु. (१) वाट, रस्तो (२) बंधनु.

वर्त [सं] स्त्री. वार्ता, गाल्हि.

वर्तक पु. (१) वज़न-वट-माप तपासींदहु अधिकारी (२) वापारी.

वर्तनूक [सं] स्त्री. (१) वर्ताउ, हलति, सीलु, चरित्रु (२) वर्तणि, रहति. वर्तणे अ.क्रि. (१) वर्तणु, हलणु, हलति हलणु (२) वर्तणु, रहणु, हुअणु, थियणु. वर्तन न. (१) वर्ताउ, हलति (२) रहति (३) धंधो. वर्तविणे स.क्रि. अगु कथी करणु, कंहिं गाल्हि जो नतीजो अगु में ई बुघाडणु. वर्ती वि. रहंदहु, हुंदहु.

वर्तमान [सं] न. (१) हकीकत (२) गाल्हि, खबर (३) वर्तमानु, ज़मानु हालु. वि. (१) वर्तमानु, हलंदहु, चालू (२) हुंदहु (३) रवायती, चालू. वर्तमानकाळ पु. वर्तमानु कालु, ज़मानु हालु (ग्रामर में). वर्तमानपत्र न. अखबार.

वर्तवळा, वर्ताळा, वर्तावळा पु. डिसो 'वरतावळा'.

वर्ति-ती [सं] स्त्री. वटि (डिण्-बतीअ जी).

वर्तुल, वर्तुळ [सं] न. गोलु, चकरु, दाइरो. वि. गोलाओं, गोलु. वर्तुळमध्य न. गोल जो मर्कजु. वर्तुळमय वि. गोलाओं. वर्तुळाकार वि. गोलाओं, गोलु. पु. पूरी तबाही.

वर्त्म [सं] पु.न. (१) राह, वाट (२) पलक, छपरु (अखि जो).

वर्दळ स्त्री. (१) तकिलीफ़ (२) आमदरफ़्त.

वर्दी स्त्री. वर्दी, लश्करी लिबासु, यूनीफ़ॉर्म.

वर्दी [इं] स्त्री. (१) नियापो (२) खबर (३) हुकुमु. वर्दीचा शब्द पु. शिआरु, (इं) 'वॉच् वर्ड'.

वर्धक [सं] वि. वधाईदहु. वर्धणे अ.क्रि. वधणु. वर्धन न. (१) वाधि, वधणु, वडो थियणु (२) झझाई, आबादी, त्रकी. वर्धनीय वि. वधण जोगो, वधाडण-वडो करण

जहिडो. वर्धमान वि. वधंदडु, साओ सब्जु धींदडु.

वर्धित वि. वधियलु. वर्धिष्णू वि. वधंदडु.

वर्धापन [सं] न. जनम जो डीहं, बर्पा थियण जो डीहं, वरसी.

वर्म [सं] न. जिरिह, कवचु, लोही पोशाक.

वर्म [सं] न. (१) नाजुकु हिंसो, नाजुकु उजिवो, डिसो 'मर्म' (२) राजु, गुझु (३) जूरूरी गाल्हि (४) उहा गाल्हि जंहिजे बुधण सां चिइ लगे, चुभंदडु गाल्हि (५) कमिजोरी, (इं) 'वीक पाइंट'. बर्मी वि. (१) मन खे चुभंदडु (भाषणु) (२) ऐबु-खामी या कमिजोरी जाणंदडु (३) राजु जाणंदडु.

वर्य [सं] वि. (१) वरण-चूडण लाइकु (२) मुख्यु, सिरेष्कु.

वर्ष [सं] न. (१) सालु, वरिहु (२) सालियानो सिराघु. वर्षगाठ स्त्री. जनम डीहं. वर्षप्रतिपदा स्त्री. एकम, पड़िव. वर्षफल न. सजे साल जो टिपिणो. वर्षभविष्य न. सजे साल जो टिपिणो-भविष्यु. वर्षानुवर्ष, वर्षोवर्ष क्रि.वि. (१) हर सालि (२) सालनि जा साल, वरहियो वरहि, सालि ब सालि. वर्षासन न. आहतु, वरहियारी-सालियानी मुकररी वगेरह. यावर्षी हेल, हिन सालि. मागच्या वर्षी परु, परु सालु. यावर्षीचा वि. हेलोको, हिन साल जो. मागच्या वर्षीचा वि. परोको.

वर्ष [सं] पु. (१) बर्साति (२) वसिकारो, आछार. वर्षातू पु. बर्साति जी मुंद, चौमासो. वर्षण न. बर्साति. वर्षणे अ.क्रि. वसणु. स.क्रि. वसिकारो करणु. वर्षा, वर्षाकाल स्त्री.पु. बर्साति, चौमासो. वर्षाजन न. पलरु, पलुरु, मीहं जो पाणी. वर्षाव पु. (१) बर्साति (२) आछार, वसिकारो (३) बसु, गारियुनि जो वसिकारो.

वन्हाड न. (१) शादी (२) जुब (३) ज़ाजी (४) किउलियुनि जी कतार. वन्हाडी वि. ज़ाजी.

वन्हाड पु. महाराष्ट्र जो विदर्भ नाले प्रान्तु. वन्हाडी वि. विदर्भ जो रहाकु.

वलंगे [सं] न. वाग, लगामु.

वलय [सं] न. गोलु, घेरो (२) वेइहो, वकडु, (इं) 'कॉइल' (३) कंगणु, चूडो. वलयांकित वि. वेइहियलु,

घेरियलु.

वलविणे स.क्रि. हलाइणु (बेडी).

वलविणे स.क्रि. हथु विज्ञाइणु, बारु खणाइणु में मदद करणु.

वली [अ] पु. (१) वली, साधू, सन्तु (२) मालिकु.

वले, वल्हे [सं] न. वंशु (बेडी हलाइणु जो).

वले वि. आलो.

वल्क [सं] न.पु. (१) छोडो, वण जो छिलु (२) छिलिर (मछीअ जो). वल्कल न. (१) वण जो अंदिरियो छिलु, छोडनि मां ठहियलु कपिडो-कपिडा.

वल्गणे [सं] स.क्रि. (१) बकणु, बड़िबड़ाइणु, बेबणु (२) पडाइणु. वल्गना स्त्री. (१) बक बक, बड़ि बड़ि, यखी (२) डाइ, बटाक, पडिको.

वल्गा [सं] स्त्री. वाग, लगामु.

वल्मीक [सं] न.पु. उडोहीअ जो-किउलियुनि जो ठहियलु देर.

वल्की [सं] स्त्री. मुरली, बन्सी.

वल्भ [सं] पु. (१) पती, मुइसु, घोटु (२) प्रीतमु, जानी, यारु. वि. प्यारो.

वल्भ [सं] स्त्री. (१) पत्नी, ज़ाल (२) प्यारी औरत (३) रखियल-विहारियल औरत.

वल्ली [सं] स्त्री. वलि.

वल्ली [अ] पु. (१) वली, सन्तु (२) अजीबु शख्सु.

वल्ली [सं] स्त्री. वलि.

वल्हा, वल्हे पु.न. वंशु, ओलो (बेडी हलाइणु जो), गुनु, चपो. वल्हवणे स.क्रि. वंशु हणणु, हलाइणु (बेडी). वल्हेकरी पु. गुन वारो, बेडीअ वारो.

वश [सं] वि. (१) वसि, वस में (२) ताबिइ, फायलु (३) मोहितु थियलु, मोहियलु. पु.न. वसु, मज़ी, कब्जो. वशवर्ती वि. वस में हूंदडु. वशात् अ. वस में हुआण करे, जे करे, -सां. वशीकरण न. वसि करण जी क्रिया, कड़े में आणणु, झाइ विझी वसि करणु. वश्य वि. वसि थियलु.

वंश [सं] पु. (१) वन्शु, कुलु, नुख, बुणु (२) नसुलु (३) बांसु, बांस जो लकिडो (४) करंघो (५) कौम. वंशच्छेद पु. (१) कुल जो नासु, रे औलादि थियणु या

करण (२) बांसु चीरणु-भरणु. वंशज वि. वन्श-
खान्दान में पैदा थियलु, वन्श जो. वंशदाय पु. वन्श
परंपरा सां हासुलु थियलु गुणु, अडि छिकण जी क्रिया,
अडि. वंशपरंपरागत वि. पुश्ति ब पुश्ति, मौरूसी,
अबाणो, रिवायती. वंशवर्णन, वंशावलिवर्णन, वंशवृक्ष
न. (इं) 'जीनिऑलॉजी'. वंशविकासशास्त्र न. (इं)
'जिनेटिक्स'. वंशवेल स्त्री. वलि जियां वधंदडु वन्शु.
वंशावलि, वंशावळ स्त्री. कुल-वन्श जी परंपरा या
सिल्सिलो; वन्श में पैदा थियलनि जी फहिरस्त, बुणु,
आकहि, शुजिरो. वंशी स्त्री. बन्सी, मुरली. वंशीय वि.
वन्श जो.

वशंड, वशिंड [सं] न. कूहटु, कूहो (ढंगे जो).

वशिला, वशीला [अ] पु. सिफारश, वसीलो. वशिलेबाजी
स्त्री. वसीलेबाजी, पासखातरि, रियाज.

वषट्कार [सं] पु. (१) हवनु, यग्यु (२) लुटि फुरि, बाहि
डियणु, तबाही.

वसकन-दिशी क्रि.वि. उलर करे, खार मां.

वसणणे, वसणावणे [सं] अ.क्रि. विफलणु, बडिबडाइणु.

वसणे [सं] अ.क्रि. वसणु, रहणु, आबादु थियणु, बस्ती
करणु. वसति-ती स्त्री. (१) मुकामु (२) बस्ती, रहणु.
वसतिगृह न. रहण जी जगह, (इं) 'होस्टेल'. वसविणे
स.क्रि. वसाइणु, बस्ती करणु, आबादु करणु.

वसंत [सं] पु. बसन्तु, बहार जी मुंद. वसंत ऋतु-तू पु.
बसन्त रति.

वसन [सं] न. (१) कपिडो, कपिडा (२) रहण जी जाइ,
घर.

वसला [अ] पु. वसूलो, जमीन जो टुकर-हिसो, प्लाटु.

वसलात-द [अ] स्त्री. अडि (अडि छिकणु).

वसवसणे अ.क्रि. रडि करणु, दड्को डियणु, गुसे सां
गाल्हाइणु, उलर करणु, डमरजणु.

वसवसा [अ] पु. (१) डपु, धाको, दहशत (२) शकु,
अंदेशो.

वसवा [सं] पु. छांव, पाछो.

वसा [सं] स्त्री. (१) मगजु (२) चरिबी (३) अंदिरीं खल.

वसात, वसाहत [सं] स्त्री. (१) बस्ती, आबादी (२) बिप

मुल्क में वसायल घर, नई बस्ती, नौ आबादी, (इं)
'कॉलोनी'.

वसुंधरा [सं] स्त्री. धरती, पिरूथी.

वसुधा, वसुमती [सं] स्त्री. धरती, पिरूथी.

वसु [सं] पु. थइनि ते डंभ डेई ईश्वर जे नाले छडे डिनलु
ढिगो.

वसूल [अ] पु. (१) वसूली, उपति (२) मुल्हु, कीमत.
वसुली स्त्री. (१) वसूली (२) ढल बस्ती, (इं)
'लेवी'.

वस्त [सं] स्त्री. (१) वस्तू, शैड (२) गहु.

वस्तरा [फा] पु. उस्तुरो, पाकी.

वस्ताद [अ] पु. (१) उस्तादु, गुरू (२) चालाकु, टिण्कु.

वस्ती [सं] स्त्री. (१) बस्ती, वसणु, रहणु (२) घर (३)
आदमशुमारी. वस्तीकार पु. मुसाफिर, पांघीअडो.

वस्तु-स्तू [सं] स्त्री. (१) वस्तू, शैड, चीज, मायो (२)
गाल्हि (३) कम (४) नाविल या नाटक वगेरह जी
विषय (५) हस्ती, विजुदु (६) ब्रह्म, ईश्वर (७)
सतु, ततु. वस्तुकथन न. सची हकीकत बयानु करणु.
वस्तुतः क्रि.वि. हकीकत में, सचु पचु. वस्तुतथ्य न.
हकीकत, सची गाल्हि, असुलियत. वस्तुनिष्ठ वि. (१)
हकीकी (२) खारिजी. वस्तुपाठ पु. दर्सी सबकु,
तजरुबो. वस्तुमान पु. मादो (फिजिक्स में), (इं)
'मास'. वस्तुमानाच्या अविनाशित्वाचा नियम पु. मादे
जी बे जवाली. वस्तुस्थिती स्त्री. हकीकत, असुलियत,
सचाई. वस्तुक स्त्री. शैड, टोलु, रांदीको.

वस्तु-स्तू श.अ. तर्फा, हथां.

वस्त्र [सं] न. (१) वस्त्र, कपिडो (२) पोशाक, लिबासु (३)
ढकु. वस्त्रगाळ वि. कपिडे छाण कयलु, छाणियलु.
वस्त्रपरिधान न. कपिडा पाइणु. वस्त्रप्रावण न. कपिडा
लटा. वस्त्रप्रासाद पु. तंबू. वस्त्रलोचन न. कपिडिनि जी
चोरी. वस्त्रहरण न. (१) कपिडा लाहे नंगो करणु (२)
कपिडा चोरी करे वणु. वस्त्रागार न. (१) तंबू (२)
कपिडे जो गोदामु, (इं) 'एम्पोरियम्'.

वस्त्रा [फा] पु. (१) उस्तुरो, पाकी (२) विद्वानु, पंडतु (२)
चुभंदडु लफजु या भाषणु, कुराईदडु-पोसिराईदडु

लफ़्जु.

वस्नावणे [सं] अ.क्रि. निंड में विफलणु.

वहणे, वहाणे [सं] अ.क्रि. वहणु. डिसो 'वाहणे'. वहन न.

(१) खणणु, ढोइणु, खणी ववणु, नियणु (२) खणी ववण जो साधनु-गाडी वगेरह. डिसो 'वाहन' (३) पसारो, पसिरण जी क्रिया. वहनीय वि. ढोइण-नियण जोगो. वहित वि. (१) खंयलु (२) वसियल (जमीन).

वहाण स्त्री. (पाणीअ जो) वहुकरो, वहु, वाही, नहर.

वहाण [सं] स्त्री. चंपलु, जूती, जूतो.

वहाळ पु. वाही, नहर, नेडु.

वहिनी [सं] स्त्री. भाजाई, भाभी.

वहिवाट [सं] स्त्री. (१) वहिवारु (२) कारोबारु, धंधो (३) रवाजु, दस्तूर, रीति (४) इस्तिअमालु (५) लागपो, यारी (६) कब्जो. वहिवाटदार पु. (१) कारोबारु डिसंदडु, गुमास्तो (२) मुख्तियारु, एविजी (३) अमानतिदार (कोर्ट). वहिवाटणे स.क्रि. (१) इस्तिअमालु करणु, वापुराडणु (२) वहिवारु करणु (२) कारोबारु डिसणु (३) हेर पवणु (४) जिदु छुटणु.

वही स्त्री. (१) वही, बंदी, कापी (२) हिसाबु किताबु.

वही स्त्री. सुटु पुअण जी फणी.

वही स्त्री. गीत जो किस्मु.

वही स्त्री. वाडि, पहियरु, लोड्हो.

वहीत वि. वसियल-पोख वारी (-जमीन), ज़राइत.

वहीम [अ] पु. वहमु, शकु.

वहू [सं] स्त्री. डिसो 'वधू'.

वळ [सं] पु. (१) डूनो, निशानु (धक वगेरह जो), डिबिडु (२) गिढ, गिढी, गिढिडी.

वळ [सं] पु. वरु, वटु, वकडु, मरोट. वळकटी स्त्री. (१) लपेट, तहु, सरु, वेड्ही, सेन्हुडो (२) वेड्हियलु हंधु. वळखर वि. वटियल नोडी वगेरह. वळवटी स्त्री. वेड्ही, सेन्हुडो. वळवळ स्त्री. (१) वरवकड (२) फयिको, लोछ, लुछि लुछि. वळवळ्या विं. (१) फयिफ्यो (२) बेचैनु (३) तकिडो.

वळ [सं] स्त्री. (१) क़तार, सिट, लीक, लीको (२) रीति.

वळवटा पु. वहिवारु, रीति, ढंगु.

वळ पु. -णी, क़ीमत डेखारींदडु प्रत्ययु. (मि. धुणावळ = धुआणी; दळणावळ = पीहाणी).

वळग-घ स्त्री. हथ जी पकड, ज़ोर सां पातलु भाकुरु. वळंगणे स.क्रि. (१) भाकुरु पाडणु, पकिडणु, झलणु (२) लडिकणु (३) चड्हणु (४) रुलणु. वळगा-घा पु. वेड्हो, भाकुरु. वळघी स्त्री. हमिलो.

वळचण स्त्री. छज़हरी. वळचणीची पाल स्त्री. कनिडाई, कनु डेई बुधंदडु (चोरीअ बुधंदडु).

वळण न. (१) वकडु, मोडु, फेरो (२) हलति, ढंगु, तरीको (३) मन जो लाडो, रुखु (४) वहिवारु (५) तअलीम, सिख्या, लछण. वळण बांधणे बिलो करणु, अगु में ई को रस्तो कढणु. वळणावर जाणे कंहि ते ववणु (माज ते ववणु, पीज ते ववणु), उहिबु पवणु. वळणदार वि. डोलाइतो, सुहिणो.

वळणे अ.स.क्रि. (१) वरणु, मुडणु, फिरणु (२) वस में थियणु (३) ठाहिणु (४) संभालणु (५) चारणु (गायूं) (६) भवणु, वटणु (नोडी) (७) खुशि थियणु (८) झुकणु (९) डोलाइतो थियणु (१०) बुधणु (डीडियूं). वळविणे स.क्रि. (१) वराडणु, फेराडणु, मोडणु (२) राजी करणु.

वळता वि. वारियलु, वापसि कयलु, डिनलु, कट कयलु. वळते करणे वारणु, कट करणु. वळते देणे वरितल शैड मोटाए डियणु.

वळवळणे अ.क्रि. (१) सुरणु, चुरणु पुरणु (२) लुछणु, फयिकणु.

वळवा स्त्री.ब.व. पूर्वा नखत्र खां स्वाती नखत्र ताई जा बर्साती नखत्र. वळवाचा पाऊस पु. (१) ओभर खां ईदड बर्साति, ओभर खां ओलह डांहुं वेदडु मींहुं (२) लहरी बर्साति या शखु.

वळसणे स.क्रि. वरणु, फेरो पाडणु, चकरु डियणु. वळसा पु. (१) वकडु, चकरु, फेरो (२) गहिको, गहण जी क्रिया (३) तकिलीफ, आफ़त (४) गुलुगुलो, गोडु.

वळी [सं] स्त्री. (१) क़तार, सिफ़ (२) सिट (३) लीको (४) हलति, रीति, ढंगु (५) तहु, घडी (६)

सेन्हडो, वेड्हो.

वळू पु. सानी ढगो या घोडो, खसी न कयलु घोडो या बैलु,
आनिरु, बिजारु.

वळे [सं] न. छलो (आडुरि में पाइण जो).

वक्ष, वक्षस्थल [सं] न. छाती, सीनो, उरिहु. वक्षोज न.
बुबा, पिस्तान.

वक्ष्यमाण [सं] वि. चवण जो, चयो वेंदडु.

वा उ.अ. (१) या (२) ऐं.

वा स्त्री. जूं.

वा उद्गा. वाह!

वाइच-स, वाइसा वि.क्रि.वि. थोरो, ज़रो, तिरु.

वाइणे [सं] स.क्रि. वजाइणु.

वाइला वि. जुदा, धार, अलगि.

वाई [सं] स्त्री. (१) वाई (२) हवा.

वाई [सं] स्त्री. वक्तु, वेल.

वाईट [सं] वि. खराबु, बुरो, किनो, मठो. वाईट वाटणे
अफसोसु थियणु. वाईटावर असणे भगीअ में हुअणु,
कहिंजो बुरो चाहिणु. वाईटपणा पु. मठघुराई.
वाईटसाईट वि. खराबु, बुरो. दुसऱ्याचे वाईट
चितणारा वि. मठ घुरो.

वाईण-न [सं] न. उखिरी, खरडुलु.

वाउगा-ऊगा [सं] वि. अजायो, कूडो. डिसो 'वावगा'.

वाउघाण-न, वावघाण [सं] न. वाचूडो, तूफणु.

वाक्, वाग् [सं] स्त्री. (१) वाकु, वाणी, गाल्हाइण जी शक्ती
(२) वचनु, बोलु (३) भाषणु, बोली. वाक्चातुर्य न.
गाल्हाइण जी कला-चतुराई. वाक्चापल्य न. (१)
गाल्हाइण जी काबलियत (२) बक बक, यखी,
बडिबडि. वाक्पटू वि. तक्रीर में माहिरु, खुशि
गुफ्तारु, चरबटु. वाक्प्रचार पु. इस्तलाहु. वाक्सरणी
स्त्री. गाल्हाइण जी खानी-शैली. वाक्सिध्दी स्त्री. वात
मां कडियलु लफ़्जु सचो थियण जी शक्ती. वाक्सुकुत
न. वचनु. वाक्स्तंभ पु. गाल्हाइण जी हबक.
वाग्जल्प-ना पु.न. बडि बडि, बक, बक, चिरडाटु.
वाग्जाल न. लफ़्जुनि जो ज़ारु, बक बक. वाग्दत्त वि.
(१) मडियलु, मडियल (२) वचनु डिनलु. वाग्दत्त

वधू स्त्री. मड. वाग्दत्त वर पु. मडेतो, मडीदो. वाग्दान
न. मडिणो, मडिणी. वाग्देवी स्त्री. वाणीअ जी देवी
सरस्वती. वाग्ध्वज पु. (१) वाणीअ रूपी शंडो (२)
मशहूरी. वाग्निश्चय, वाइनिश्चय पु. मडिणो.
वाइनिश्चित वर पु. मडेतो. वाग्बाण पु. तीर जियां
चुमंदडु लफ़्जु, कौडा लफ़्जु, तिखो गाल्हाइण.
वाग्मय, वाइमय न. साहितु, अदबु, (इं) 'लिटरेचर्'.
वाग्मात्रा स्त्री. खनु, सेकंडु. वाग्माधुर्य न. गाल्हाइण
जो मेठाजु-शीरीनी. वाग्मी वि. (१) गाल्हाइण-तक्ररीर
में माहिरु (२) बोलिरु, बकबक्यो. वाग्मुख न.
शुरुआती लफ़्जु या जुमिलो. वाग्युध न. बडिसु,
जोरदार गाल्हि बोलिह, लफ़्जी लडाई, हर्फ़जनी.
वागरोघ पु. (१) गाल्हाइण जी मनअ-रोक (२)
खामोशी. वाग्वल्ली स्त्री. सरस्वती देवी. वाग्बिलास
पु. लफ़्जुनि जो भभको-डेखाउ, लफ़्जी रांदि, द्विलि
विंदुर, वाणीअ जो-बोलीअ जो ठाठु. वाग्शून्य वि.
गूंगो.

वाक, वांक स्त्री. (१) बाजूबंदु, बांह जो हिकु गहु-जेवर (२)
पेर जो छलो (३) ठेकी (फीथे जी). पु. (१) वरु,
वकडु (२) सुकाउ, लाडो (३) साडु, वेरु (४) डोहु,
भुल.

वाकड-डी स्त्री. लागीतो मीहुं.

वाकडा वि. (१) डिंगो, फिडो, टेडो (२) बुरो, मठो (३)
ज़िदी. वाकडातिकडा वि. डिंगो फिडो. वाकडा मार्ग पु.
डिंगो रस्तो, अणसिधो रस्तो. वाकडी नजर स्त्री.
हिकारत जी नज़र, पापी नज़, नाराज़ी. वाकडी वाट
स्त्री. (१) सुबो-वीरानु रस्तो (२) बुरो रस्तो. वाकडी
समजूत स्त्री. बुग्जु, कीनो, साडु, वेरु, गलतिफ़हमी.
वाकडे न. (१) दुश्मनी, वेरु, साडु. वि. (१)
अणवणंदडु, खिलाफ़ि (२) अजोगो. वाकडे पाऊल न.
अजोगो-गलति कदमु, विभिचार.

वाकण न. (१) वकडु, फेरो, डिंगाई (२) उपसमुंडु (३) कुबु.
वाकणे स.क्रि. (१) डिंगो-फिडो थियणु (२) सुकणु,
निमणु (३) निउडणु, निवणु, हलीमु थियणु (४)
कुबिडो थियणु (५) आणु मवणु, नीचु निवाइणु.

वाकनवीस-निवीस [फा] पु. शाही खान्दान जो रोज़ानो
वाक़ो या हकीकत लिखी रखंदहु लेखकु.

वाकबगार वि. वाकुफकार, ज़ाणू, माहिर.

वाकल्या स्त्री. डिसो 'वाकुल्या'.

वाकस न. वाहोलो (डखण जो).

वाकणसी-नी स्त्री. मुई (वाण वगेरह जी, बर्तन वगेरह साफु
करण लाइ).

वाकळ [सं] स्त्री. (१) गोदिडी (२) कुराडी-गदिली औरत.

वाकारणे अ.क्रि. (१) रस्तो छडे पासे थियणु, पाणु बचाइणु
(२) कंहीखां पासो करणु, परे परे रहणु, वंज वणणु.

वाकुली-कोली स्त्री. वेचारो, (वेचारा डियणु). वाकुल्या
स्त्री.ब.व. वेचारा (-डियणु). वाकुल्या दाखविणे
वेचारा डियणु.

वाक्य [सं] न. (१) वाक्यु, जुमिलो (२) वचनु, सुखनु,
बोलु. वाक्यदीप पु. साफु-सवलो जुमिलो. वाक्यदोष
पु. जुमिले जी गलती-चूक-खामी. वाक्यपृथक्करण न.
तर्कीब (ग्रामर में). वाक्यरचना, वाक्यविन्यास स्त्री.पु.
तर्कीब, जुमिलनि जी बनावत-रचना, नह्व, (इं)
'सिन्टिक्स्'. वाक्यरचनाशास्त्र न. (इं)
'सिन्टिक्टिक्स्'. वाक्यरचनेसंबंधीचा वि. नह्वी, (इं)
'सिन्टिक्टिक्'. वाक्यविशारद वि. अज़लॉ तर्कीर
कंदहु, भाषणु करण में माहिर. वाक्यविश्लेषण न.
तर्कीब. वाक्यज्ञः क्रि.वि. जुमिलो ब जुमिलो, हर हिकु
जुमिलो खणी. वाक्यार्थ [सं] पु. जुमिले जो मतिलबु,
सिधांतु.

वाख पु. तंदु, धागो.

वाखा [अ] पु. (१) दुखु, पीडा, तकिलीफ, मुसीबत (२)
वचुडंदड मर्जु (कॉलरा वगेरह) (३) तबाही, जंगि.

वाखाण [सं] स्त्री. (१) वाखाण, साराह (२) तश्रीह, बयानु,
समुझाणी. वाखाणणी स्त्री. वाखाण, साराह. वाखाणणे
स.क्रि. (१) वाखाणणु, साराहणु (२) बयानु करणु.

वाखार-री स्त्री. डिसो 'वखार'.

वाखील न. रिछु.

वागणूक स्त्री. हलति, रहति, वरिताउ, सलूकु. वागणे अ.क्रि.
हलणु, वरिताउ करणु. वागविणे स.क्रि. (१) हलाइणु

(२) हलति (३) संभालणु, रखणु (४) ध्यान में
रखणु (५) निबाहिणु. वागवून नेणे निबाहिणु.
वागायचा वि. रोज़ु वापुराइण जो.

वांगा वि. विंगो, टेडो.

वागुर, वागुरा स्त्री. गारी, पखी फासाइण जो ज़ार.

वांगी स्त्री. वाडणु, वाडण जो वणु-बूटो.

वागूळ [सं] स्त्री.न. चमिडो, चीच चमिडो.

वांगे [सं] न. वाडणु.

वागोर-रे-न्या, वागुरा [सं] स्त्री. गारी, पखी फासाइण जो
ज़ार.

वाघ [सं] पु. वाघु, बाघु, शींहं. वाघनख न. (१) शींहं जा
नंहं या चंबो (२) हिकु चुहिबदारु हथियारु. वाघबीळ
न. वाघ जी गुफा. वाघमान्या वि. (१) शींहं खे
मारींदहु (२) बहादुरु. वाघाची मावशी स्त्री. बिली.
वाघीण स्त्री. शींहणि.

वाघन, वाघीण [इं] स्त्री. (रल जो) बार गाडो, (इं)
'वड्गान्'.

वाघा, वाघ्या पु. खंडोबा देवता खे अपुर्ण कयलु मर्दु, खंडोबा
जो भगतु.

वाघूळ न. चीच चमिडो, चमिडो.

वाघोबा पु. शींहं.

वाघोळे न. चमिडो.

वाघ्या पु. डिसो मये 'वाघा'.

वाचक [सं] पु. (१) लफ़्जु (२) जुमिलो. वि. (१) वाचकु,
डेखारींदहु (२) पड्हंदहु (३) गाल्हाईंदहु (४)
बुधाईंदहु. वाचणे स.क्रि. वाचणु, पड्हणु. वाचन न.
पड्हार्ई, पड्हण जी क्रिया.

वाचणे अ.क्रि. (१) बचणु, बची वणणु (२) जीअरो रहणु.

वाचनालय [सं] न. पड्हण जी जगह, लाइबरी.

वाचा [सं] स्त्री. (१) ज़बान, वाणी, गाल्हाइण जी ताक़त
(२) वचनु, बोलु (३) आकाशवाणी. वाचा फुटणे
गाल्हाइणु शुरू करणु, वातु खुलणु. वाचा बसणे
ज़बान बंदि थियणु, गूंगो थियणु. वाचा विटाळणे वातु
खराबु करणु (कूडु गाल्हाए या गारियूं डेई). वाचाळ
वि. बकबक्यो, घण गाल्हायो. वाचाळता स्त्री. बक

बक, बडिबडि. वाचाळी स्त्री. बडि बडि. वाचिक न.
खबर, हुकीकत. वि. वात जो, ज़बानी, वाणीज
बाबति, लफ्जी.

वाची [सं] वि. डेखारीदंड.

वाचून, वाचौनि क्रि.वि. खां सवाइ, बिना.

वाचेदयाळ वि. बकबक्यो, घण गाल्हाऊ.

वांछ [सं] स्त्री. इछा, कामना, मन्शा, अबिलाखा.

वांछिणे स.क्रि. इछा करणु. वांछित वि. चाहियलु,
घुरिबलु. न. मनोकामना.

वाच्य [सं] वि. (१) बुधाइण-चवण जोगो, जिकिरु करण
लाइकु (२) निंदा जोगो (३) फाइल जो कमु कंदडु
(ग्रामर में). न. (१) मकसुदु, बुधाइण जी गाल्हि,
भाषण जी विषय (२) कर्तृत्वाच्य, कर्तरीवाच (ग्रामर
में), 'अइक्विट् वाईस्'. वाच्यता स्त्री. ओघडि, पघर,
पोलु पघिरो थियण जी क्रिया, राजु खुलण जी क्रिया.
वाच्यार्थ पु. लफ्जी म्झनॉ, गाल्हाइण जो मतिलबु.

वाजगस्त-गुस्त [फ़] वि. वापसि-मोटाए डिनलु (पैसो).

वाजघट [फ़] वि. खुलियो खुलायो.

वाजट न. (१) मशहूरी, पघर, ज़ाहिर थियण जी क्रिया (२)
ओघडि. वि. (१) मशहूर थियलु (२) ज़ाहिर कयलु
(३) बकवादी.

वाजणे [सं] अ.क्रि. (१) वजणु, आवाजु थियणु, लगणु (२)
वगणु, वक्तु थियणु (मि. किती वाजलेत = घणा वगा
आहिनि?) (३) मशहूर थियणु, पघिरी थियणु
(गाल्हि) (४) चंबुइणु (५) ठडिकणु. वाजतगाजत
क्रि.वि. धूम धाम सां. वाजता लगे, वगे (आठ वाजता
= अठें लगे).

वाजंतर, वाजंत्री-त्रे [सं] न. वाजटु, बाजो शरनाई ऐं भेरि.
वाजंत्री पु. बाजो शरनाई ऐं भेरि वजाईदंड.

वाजब, वाजवी [अ] वि. वाजिबी.

वाजवणे, वाजविणे [सं] स.क्रि. (१) वजाइणु (२) मशहूर
करणु, पघिरो करणु. बार वाजविणे बारहं वजाइणु,
खानो खराबु करणु.

वाजागाजा पु. मशहूरी, गोडु, गुलगुलो, गमणु, हुलु.

वाजी स्त्री. बदिनामी, ओघडि, पघर.

वाजी [अ] स्त्री. ककि-तंगि थियणु.

वाजी [सं] पु. घोडो. वाजीकरण न. (१) तेजु दवाउनि सां
काम वासना वधाइण जी क्रिया (२) शहवत
वधाईदंड दवा या शैड. वाजीनळ न. सुंबु (घोडे जो).

वांझ [सं] स्त्री. वंझ, वांशि, संडि औरत. वि. अजायो, बे
फाइदे (कमु वगेरह), कीन थियो, फलु न डींदडु
(वणु). वांझोटी गाय भटाला दान अंधो छोरु-खोटो
डोरु टिकाणे हवाले. वांझट स्त्री. वंझ, संडि. वांझे
दग पु.ब.व. बर्साति न आणींदड बादल. वांझोटा वि.
खदिडो, नि पुटो. वांझोटी स्त्री. वंझ, वांशि, संडि
जाल.

वांझ पु. सुकलु-बिना पाणीज नारेलु.

वाट [सं] स्त्र. (१) वाट, रस्तो, राह (२) हलति, तरीको,
रीति (३) उपाज (४) नतीजो (५) दुन जो हेठां पेट
में वटीज जे आकार जहिडो पैदा थींदडु गोड्हो. वाट
करणे रस्तो डियणु. वाट बघणे वाट निहारणु. वाट
घरणे (१) वाट वठणु, वजणु (२) रस्तो रोकणु. वाट
पाडणे नई वाट ठाहिणु. वाट पाहणे वाट निहारणु.
वाट लागणे (१) खानो खराबु थियणु, खतमु थियणु
(२) फैसिलो थी वजणु. वाट लावणे (१) नेकालु
करणु (२) खानो खराबु करणु. वाट वाहणे रस्तो
वहणु. वाट सरकणे छिकी अचणु. वाटेवर आणणे
सिधो करणु, सिधे रस्ते ते आणणु. वाटेवर पडणे रस्ते
ते लभणु-पयो हुजणु. वाटेस जाणे छेडछाड करणु,
छेडणु. वाटेस लावणे (१) दगि लाइणु (२) कडी
छडणु (३) अलविदाअ करणु. वाटकरी पु. वाटहडू.
वाटघेणा पु. लोटू, फोरू. वाटचा चोर पु. अजनबी,
अण सुवातलु शब्सु. वाटचा वाटसरू पु. अण सुवातलु
मुसाफिरु. वाटचाल स्त्री. सफर. वाटपाडी स्त्री. धाडो.
वाटमार स्त्री. फुरि, धाडो, रस्ते तां वेदे लुटणु.
वाटमाच्या वि. वाटमारू, फोरू, लोटू, बटमार.
वाटमार्गी पु. राहगरु. वाटसखा पु. सफर जो साथी.
वाटसरू पु. वाटहडू, वाटहडु, वाटवाहू. वाटाडी-ठ्या
पु. रहबरु, रस्तो डेखारीदंड.

वाट [सं] पु. वटु, वजणु.

वाटघाट स्त्री. कुटणु, भोरि करणु. डिसो 'वाटाघाट'.
 वाटचा क्रि.वि. बदिरां.
 वाटण न. का शैड पीहण जी क्रिया, पीठल शैड.
 वाटणी स्त्री. विरह, विरासत, हिसो.
 वाटणे [सं] स.क्रि. वाटणु, विराहिणु, हिसा करणु, विरछणु.
 वाटप [सं] न. (१) विरछ, विरासत, विरह (२) हिसो, (इं) 'कोटा'. वाटपपत्र न. विरासतनामो, फारिखती.
 वाटपी पु. वाटींदडु. वाटा पु. (१) वांटो, हिसो (२) हिसे रसदि भाडो, (इं) 'कोटा'.
 वाटणे स.क्रि. पीहणु (चटिणी वगेरह), चियणु, घोटणु, रगडणु, भोरणु.
 वाटणे स.क्रि. लगणु, महसुसु थियणु, भांडणु.
 वाटली स्त्री. वटी, तसिरी.
 वाटबा पु. बूटं.
 वाटाघाट स्त्री. (१) गाल्हि बोल्हि (ठाह लाड), बहिसु मुबाहिसो, अवाडली गाल्हि बोल्हि (२) जफकशी (३) थकु (४) बुरी हालति.
 वाटाणा पु. बटाणा, मटरु. वाटाण्याच्या अक्षता लावणे वाट न वारणु, इत्कार करणु.
 वाटारणे स.क्रि. फोटारणु (अखियूं). डिसो 'वटारणे'.
 वाटिका, वाटी [सं] स्त्री. बागु, बागीचो.
 वाटी स्त्री. (१) वटी, कटोरी (२) ढकिणी (गोडे जी) (३) नारेल जो अधु टकरु.
 वाटीव वि. पीठलु, भोरियलु.
 वाटेकर-री, वाटेदार पु. हिसेदारु, पतीदारु.
 वाटेपत्र न. फारिखती, विरासतनामो.
 वाटोळा [सं] वि. (१) गोलु, गोलाजों (२) बेजवी, डिघो गोलु, नलीअ जियां.
 वाटोळा वि. नासु कंदडु, बेडी बोडींदडु. वाटोळे न. सत्यानासु. वाटोळे करणे खानो खराबु करणु, बेडी बोडणु, झुगोई सणु करणु, सत्यानासु करणु. वाटोळे होणे सत्यानासु थियणु, बेडी बुडणु, ढींगो ढेरी थियणु.
 वाठ स्त्री. पाडी. वाठरू न. पाडो.
 वाठार न. शहर जो भाडो-हिसो, पाडो, घिटी.
 वाढ स्त्री. (१) खाली जगह-मैदानु (२) फुरसत, वांदकाई.

वाढ वि. वडो, शाही.
 वाढगा पु. कटोरो.
 वाढवडील पु. ब.व. अबा डाडा.
 वाढा [सं] पु. (१) तमामु वडो घरु, हुवेली, महलु (२) शहर जो हिसो, पाडो, महिलो (३) लोड्हो, हातो, वयाणु (४) घणु (५) वाडो.
 वाडी स्त्री. (१) नंदी बस्ती, गोठिडो, वसी, वाहणु (२) लोड्हो डिनलु नंदिडो बागु.
 वाढे-ढे न. पोछडु, कमंद जी मथीं पुछिडी.
 वाढे क्रि.वि. अजब विचां. वाढेकोडे क्रि.वि. (१) लाड सां, प्रेम सां (२) पंढिजो पाण (३) ठगीअ सां.
 वाढ [सं] स्त्री. (१) वाधि (२) वाघारो (३) वघाउ. स्त्री.न. सलो फुटण जी जाड, कमंद जी चोटी. वाढणे अ.क्रि. (१) वघणु, वडो थियणु, वाधि थियणु (२) उसिरणु (३) अगियां वघणु, हमिलो करणु, सामुह थियणु. वाढणे-वर्तणे अ.क्रि. वघणु वेसणु. वाढता वि. वधंदडु, वडो थींदडु, चड्हंदडु. वाढत्या अंगाचा वि. (१) वधंदडु, वडो थींदडु (२) दिलो. वाढदिवस पु. जनमडींहुं. वाढवण स्त्री. (१) वाधि (२) वाघारो (३) बुहारी. वाढवणे, वाढविणे स.क्रि. (१) वघाडणु (२) निपाडणु, वडो करणु (३) वधीक करणु. वाढी स्त्री. (१) वाधि (२) व्याजु (३) परछण जो बर्तनु. वाढीव वि. वधियलु. स्त्री. वडाई.
 वाढण, वाढणे न. परछण जी क्रिया, दालि-चांवर वगेरह परछण जूं शयूं. वाढणे स.क्रि. वघणु, परछणु (रोटी), पाए डियणु (खाघो), वघणु (रोटी), परोसणु, पाराडणु. वाढप न. परछण जा पदार्थ-शयूं, परछण जी क्रिया. वाढपी-प्या पु. परछींदडु, रोटी पाए डींदडु, रोटी खाराईंदडु शाखु.
 वाढपी स्त्री. बुहारी.
 वाढवेळ, वाढोळ पु. देरि, घणो वक्तु.
 वाढळ [सं] वि. जल्दी वधंदडु (वणु वगेरह).
 वाढाघरचा वि. वडाणे घर जो.
 वांढाळ वि. डिंगो.
 वाण [सं] पु. (१) रंगु (२) नमूनो, किस्मु. वाणढाळ वि.

फिको, निस्तेजु.

वाण [सं] स्त्री. कमी, घटिताई, खोटि, अणाठि.

वाणणे [सं] स.क्रि. वाखाणणु, साराह करणु, बयानु करणु.

वाणसी [सं] स्त्री. वेश्या.

वाणा [सं] पु. कपिडे जी उणाई, पेटो, आडो धागो.

वाणिज्य न. हेठि 'वाणी'. पु. अंदिर डिसो.

वाणी [सं] स्त्री. (१) वाणी, ज़िबान, गाल्हाइणु (२) जिभ, ज़िबान (३) भाषा (४) सरस्वती.

वाणी श.अ. जियां, वांगुरु.

वाणी [सं] पु. (१) वणिजारो, वापारी, वाणियो, दुकानदार (२) पसारी. वाणपण न. वापारु. वाणसौदा-जिन्नस पु. पसारिको सौदो-वखर-मालु. वाणिज्य न. वणिजु, वापारु. वाणीउदमी-बकाल पु. वापारी, वणिजारो, सौदागरु.

वात [सं] पु. (१) वाउ, हवा (२) वाई सूरु, वाउ, बादी. वातकंटक पु. वाईअ जी बीमारी, वाई सूरु. वातकफज्वर पु. वाई ऐं कफ जे करे धींदडु तपु. वातगुल्म पु. वाई गोलो, वाई सूरु (पेट में). वातचक्र न. (१) वाचूडो, तूफानु (२) वायूमंडलु. वातज्वर पु. वाईअ जो बुखारु. वातपूरकयंत्र न. ज़ोर सां हवा भरण जी कल. वातप्रकृती स्त्री. वाउ, बादी. वातबध्द वि. बादी, वाई. वातरक्त न. (१) तेजु वाई (२) कुश्टाई, जुज़ामु (३) निक्रिसु. वातरोग, वात विकार पु. वाई सूरु, संघनि जो सूरु. वातशूल पु. वीलो, पेट जो सूरु. वाताकृती वि. तेजु, तिखो. वातात्मज पु. (१) हनूमानु (२) बाहि. वातानुकूल-कूलित वि. (इं) 'एअरकंडीशन्ड'. वातायन न. दरी, गिड्डी, मंघु. वातावरण न. (१) वायूमंडलु (२) वातावरणु, माहोलु (३) हालति. वातूल न. वाचूडो, गोलु तूफानु. वातिक वि. वाई. वातूल-ळ वि. वाई, बादी. वातोन्मान न. हवामापु, (इं) 'बड्रामीटर'. वातोर्मी स्त्री. हवा जो झूटो.

वात [सं] स्त्री. वटि (बतीअ जी).

वांटा [सं] स्त्री. उल्टी, कैड, ओक, कद. वि. कढियलु.

वातंग [सं] पु. बैलु, ढगो.

वातड, वातट, वाताड वि. (१) चीड्हालो, चाबूओं, जठर, डाढो, सख्खु (२) निठरु, डिठो, होडाइतो, ज़िदी.

वाता पु. चूड (दर जी), डिसो 'कुसू'.

वाताहत, -हात स्त्री. तबाही, सत्यानासु, दाणो दाणो थियणु, टाकोडो.

वाताळ वि. बकबक्यो, वडवतो, घण गाल्हाऊ.

वांती [सं] स्त्री. (१) उल्टी, कैड, कद, अक (२) उल्टीअ रस्ते कढियल शैड. वांतीकारक वि. वातवारो, उल्टी कराईदड (दवा, शैड).

वातेरे न. अगिडी, थिगडी, चीउट, लीड.

वात्रट-ड वि. (१) चीड्हालो, चाबूओं, डाढो (२) शरारती, खेचिलो, डिंगो.

वात्सल्य [सं] न. ममता, माउ जो प्यारु, लाडु.

वाथरणे [सं] स.क्रि. पसारणु, विछाडणु, पथिरणु.

वाथा-प्या, वात्सी, वाथसी [सं] पु.स्त्री. पेट जो हेठियों डिसो, दुन खा हेठि वारो डिसो.

वाद [सं] पु. (१) वादु, बहिसु, मुबाहिसो (२) तकिरार, हुजत (३) खबर (४) गुनाहु (५) वादु, (इं) 'इज्म'. वादग्रस्त वि. बहिसु या अगिडे वारी गाल्हि, अगिडे-तकिरार वारो-जो. वादचंचू-पटू वि. बहिसु में माहिर, बहिसु, मुबाहिसु. वादप्रतिवाद पु. बहिसु मुबाहिसो, गुप्तगू. वादविवाद पु. वादविवादु, बहिसु मुबाहिसो.

वाद स्त्री. वादी, तस्मो, दुवालु, चमिडे जो पटो.

वादंग पु. बहिसु मुबाहिसो.

वादन [सं] न. साजु वजाडण जी क्रिया. वादक वि. वजाईदडु. वादित वि. (१) वजायलु (साजु) (२) चयलु. वादित्र न. साजु, साजुट.

वादळ [सं] न. वाचूडो, तूफानु.

वादा [सं] पु. रस, जानिवरनि जी हिक बीमारी.

वादाळणे अ.क्रि. (१) धिमिजणु (२) तूफान में फासणु-नासु थियणु.

वादी [सं] स्त्री. वादी, चमिडे जो पटो, दुवालु, तस्मो.

वादी [सं] पु. (१) फरियादी, मुदई (२) वादी, मुबाहिसु, बहिसु कंदडु (३) दुश्मनु, वेरी (४) कंहिं मते या वीचार जी पुठिभराई कंदडु. मि. 'समाजवादी' (५)

गाल्हाइण में या भाषण में माहिर.

वाद्य [सं] न. साजु. वाद्यवृंद न. अनेक साजनि जो मेहु, (इं) 'ऑर्केस्ट्रा'.

वाधंग [सं] पु.न. (१) कुरकुरि, झुणि झुणि (२) अजायो बहिसु.

वांधा, वांधे पु.न. वांधो, फडो, रंडो.

वाधावा पु. घोट जे अचण जी खबर, कंहिं जे अचण जी खबर. वाधावी पु. खाबिरू, खबर आणीदहु.

वान [सं] प्रत्य. 'वानु', 'वारो' जी मझनों डेखारंदहु. (मि. 'धनवान' = धनवानु, धनवारो).

वान [सं] पु. रंगु, रूपु, किस्सु, वनिक.

वानगी स्त्री. वनिक, नमूनो, मिसालु.

वानणे स.क्रि. (१) वाखाणणु, साराह करणु (२) बयानु करणु.

वानप्रस्थ [सं] पु. जीवन जो टियों आश्रमु-वडीअ उमिरि में घर जो मोहु छडे बन में वनी भगिती करणु.

वानर [सं] पु.न. वानरु, बांदरु, भोलो. वानरखाद स्त्री. बांदरनि जो हमिलो-तबाही. वानरचेष्टा स्त्री. बांदरनि जहिडी मस्ती-खेचलि, बाराणी हलति. वानरतेल न. सत्यानासु. वानरयूथ पु.न. बांदरनि जो झुंडु-टोलो. वानर लकड़ी स्त्री. दुखंदइ काठी-लकिडी. वानरविचकल्या स्त्री. वेचारा, वेचारा डियणु. वानरी स्त्री. भोली, भोलिडी.

वानवळा पु. वनिक, (शैड जो) नमूनो.

वानवा [सं] पु.स्त्री. (१) शकु, अन्देशो (२) टुबीअ में पवणु, मूंझारो (३) शकी हलति.

वानवा स्त्री. (१) वाखाण (२) बयानु.

वाना पु. सौदो, वखरु, विकिरे जो मालु.

वानी स्त्री. कमी, घटिताई.

वानी स्त्री. परिख.

वानोळा पु. (१) वखरु, विकिरे जो मालु (२) वनिक, नमूनो.

वाप [सं] पु. (१) बिजु पोखण जी क्रिया (२) उणणु (३) कूड़णु, इजामत. वापणे अ.क्रि. निकिरणु, फुटणु (सलो). वापसा पु. पोखण लाइकु वायूमंडलु. वापारी

पु. पोखो, पोखींदहु. वापित वि. (१) पोखियलु (२) कूड़ियलु. वाप्य वि. (१) पोखण जोगो (२) कूड़ण जोगो.

वापर [सं] पु. वापरु, इस्तिअमालु, वाहिपो, खपु, चोडु. वापरणे स.क्रि. वापुरणु, वापुराइणु.

वापस [फ़] क्रि.वि. वापसि.

वापी [सं] स्त्री. खुहु.

वाफ [सं] स्त्री. (१) बाफ (२) बुखारु. वाफणे अ.क्रि. बाफिजणु, बाफ ते सिझणु, पचणु. वाफलणे स.क्रि. बाफणु, बाफ सां सुकाइणु, बाफ डियणु. वाफसांडा वि. बाफ निकितलु, ठरियलु. वाफारा पु. बाफ जो सेकु, दवा गडियल पाणीअ जी बाफ जो सेक. वाफारणी स्त्री. बाफ जो सेकु.

वाफ [सं] स्त्र. (१) जमीन जी बाफ, बुखारु (२) पोखण लाइकु जमीन (३) छट (पोख) वाफणे स.क्रि. (१) फरणु, फरिजणु (२) संग अचणु, रसणु, पचणु.

वाफडणे अ.क्रि. डकणु, छिरकणु.

वाफरे न. डंकिणी, कंबिणी.

वाफा [सं] पु. बारो (बाग-बनीअ में).

वांब [हिं] पु. गोज (मछी).

वांब पु.स्त्री. बे हिंसी, साणाई, जइता, गिडिडी.

वांबळ-बाळ स्त्री. बूसट, घिमियल हवा.

वाभरू न. तूफानु.

वाभा, वाभाडा, वाभारा पु. (१) चीर, डार, खाटु (२) लीड, अगिडो (३) सज्जु आलोचना (४) टुंगु. वाभाडे काढणे खबर वठणु, चतियूं लाहिणु.

वाम [सं] वि. (१) वामु, खाबो, डाओ (२) उबतो, विरोधी (३) डिंगो (४) खराबु (५) सुंदर. वामकुक्षी स्त्री. (१) खाबो पासो-खुखि (२) सोपो, निंडिडी, दौंको, मंझंदि जो रोटी खाइण खां पोइ थोरी देरि लेटणु, कैलूला. वाममार्ग पु. (१) तांत्रिकु मतु जंहिं में मासु वगेरह वापुराइण जी मोकल आहे (२) बुराईअ जो रस्तो, खराबु रस्तो, उबतो रस्तो. वामसख्य वि. खाबो साजो. वामांग न. (१) खाबो पासो (२) पत्नी. वामांगी स्त्री. (१) पत्नी, जाल (२) सुहिणी औरत.

वामावर्त-तीं वि. खाबे पासे मुडियलु-वरियलु. वामा स्त्री. सुहिणी औरत. वामी वि. वाममार्ग ते हलंदडु. स्त्री. घोड़ी.

वाम [अ] न. कर्जु, डिअणो. वामदाम पु. डिअणातु, कर्जुदार.

वाम स्त्री. गिदिडी. पु. गोजीडो (मछी).

वामक [सं] वि. उल्टी-कैड करईदड़ (दवा), वातवारो.

वामणे स.क्रि. दिलि डुखाइणु, नाराजु करणु.

वामन [सं] पु. विष्णु भग्वान जो पंजों अवतार. वि. (१) जामिडो, डेंडो, बिदिरो (२) ठगु. वामनमूर्ती स्त्री. बिदिरो शङ्खु.

वाय [सं] पु. वाउ, वायू, हवा. वायकर वि. वाई कंदडु. वायकळा स्त्री. वाई सूर जो ददु. वायकळणे अ.क्रि. (१) चरियो थियणु (२) छुड्वागु थियणु. वायगोळा पु. छिकी, छिकी अचणु, हवा जे करे आंडनि में धींदडु सूरु-मरोटो. वायचळ पु. वाई थियण करे-मगज में हवा भरिजी वण करे चरियो थियणु. वायचाळा पु. चरियाइप, भरमु, वहमु.

वायचाळ न. ऊन्हारे में गरमु हवा जे करे हथथि-पेरनि में धींदड़ चीर.

वाय [सं] क्रि.वि. अजायो, बे फाइदे. वायपट वि. अजायो, मिथ्या. वायफट वि. (१) अजायो (२) बेहदो, चरबटु (३) खसीसु. वायफळ वि. अजायो, बेमअनों, पोरो, खाली. वायबार पु. पोरो-खाली ठकाउ. वाया क्रि.वि. अजायो, अजाई, बे फाइदे, पोरो.

वायदा [अ] पु. (१) वाड्दो, अन्जामु (२) इकरारनामो.

वायवी, वायव्य [सं] स्त्री. उतरु ओलहु तर्फु.

वायस [सं] पु. कांउ, कांगु.

वायसट वि. चरियो.

वायसे वि. कूडो.

वाया वि. अजायो, बे फाइदे.

वायू, वायू [सं] पु. (१) वायू, वाउ, हवा (२) वाउ, बादी, बादु (३) हवा जो देवता. वायू सोडणे बादु छडणु, बादु डियणु. वायुगोल पु. (इं) 'बलून'. वायुग्रस्त वि. (१) फूकियलु, फुंडियलु, फेफो (२) वाई-बादी

थियलु. वायुचक्र न. वायू चकर, वायू मंडलु. वायुभारमापक न. वायू मापु, हवा मापु, (इं) 'बडरामीटर'. वायुविकार पु. बाद-गड्स जी तकिलीफ, (इं) 'गड्स ट्रबल'. वायुवीजन न. हवा जो गुजरु. वायुस्थितिशास्त्र न. इल्मु आब हवा, (इं) 'मीटिऑरॉलॉजी'.

वार [सं] पु. (१) वारु, डीहूँ (२) मुकररु डीहूँ (३) हफ्तो (४) वारो. वारकर, वारकरी पु. (१) मुकररु डीहं ते भोजनु करण लाइ ईदडु विद्यार्थी या ब्राह्मणु (२) पंढरपुरि वगेरह तीर्थनि ते साल में मुकररु डीहं या तारीख ते दर्शन लाइ वेंदडु भगुतु, पंढरपुरि जो मुसाफिरु. वारनारी, वारयुवती स्त्री. वेश्या.

वार [फा] पु. वारु, धकु, चोट.

वार पु. वालु (कपिडो मापण जो).

वार [सं] स्त्री. जौर (जावल बार जी), और.

वार पु. वरसो, हकु.

वार पु. ढिगु, मेडु.

वार पु. (१) देरि (२) मोक्खो.

वार क्रि.वि. भेरा, दफ़ा.

वारकरी [सं] पु. (१) यात्रा-तीर्थयात्रा कंदडु (२) खासि डीहं ते तीर्थयात्रा कंदडु, मुकररु डीहं ते भग्वान जे दर्शन लाइ वेंदडु शङ्खु. डिसो मथे 'वार'-१ में 'वारकरी-री'.

वारंगुळा-गोळा-गोळे पु.न. वारे वटीअ सां हिक बिण जो कमु करण जी हारियुनि जी रीति.

वारट न. अन्तु, पछाड़ी.

वारहे न. पारूथो खाघो.

वारण [सं] पु. हाथी, हाथीअ जी सूंडि-सूंडि.

वारण-णे [सं] न. (१) वार, वारण जी क्रिया (वार वारणु) (२) रोक, मोट, मनअ (३) बचाउ.

वारणे [सं] अ.क्रि. (१) वारणु, कंहिं गाल्हि खां परे रहणु (२) गुज़िरणु, मरणु (३) आजो थियणु (कर्ज वगेरह खां). स.क्रि. (१) वारणु, टारणु (२) रोकणु, झलणु, मनअ करणु (३) मोटाए डियणु (४) कदी छडणु, धिकारणु (५) लोडाइणु (६) बुघाइणु.

वारणे अ.क्रि. सडु करणु.

वारती [सं] स्त्री. पींघे जी कड़ी या नोड़ी, वढी, चमिडे जी डोरि.

वारद [अ] वि. वारिदु थियलु, दाखिलु थियलु.

वारवणे, वारावणे स.क्रि. वाउरणु, हवा ते अनाजु छडणु.

वारवार [सं] क्रि.वि. वरी वरी, सदाई, वरवर करे.

वारस, वारसदार, वारीस [अ] पु. वारिसु, हकदार.

वारसनामा पु. वारिसनामो. वारसा पु. वारिसी, वरसो, वसीयत.

वारली-ली पु. महाराष्ट्र जे उतर कोंकण भाडे में रहंदइ हिक संगिली जाति या उन जाति जो माण्हू.

वारा [सं] पु. वाउ, हवा. एखाद्याचा वारा न घेणे कंहीं खां परे रहणु, पाछे बि न ओरांघणु. वारा खाणे (१) हवा खाडणु (२) वछिडो हेडांहुं होडांहुं डोडणु, छुडवागु थी हलणु. वारा घालणे हवा करणु, विविणो हणणु. वान्याला उभे न राहणे वास्तो न रखणु. वान्यावर टाकणे निघण्को छडे डियणु, सार संभाल न लहणु. वान्यावर वरात आणि दर्यावर हवाला बे जवाबदार शख्स ते का कमु रखणु. वान्याशी भांडणे हरू भरू विडहणु. वान्याची मोट स्त्री. अणथियणी गाल्हि (-करणु). वारापाणी न.स्त्री. (१) हवापाणी (२) धिकार, लापरिवाही (३) निवारणु, दूरि थियणु. वारे न. (१) हवा, वाउ (२) वचुडंदडु मर्जु (३) फैलाउ (४) लाडो, रूखु, झुकाउ (५) उमंगु, जोशु, उत्साहु (६) जिनु लगणु, लगिता (७) चरियाइप (८) लागणपो, सन्बधु (९) अधरंगु, लकुवो (१०) अन्धु, हिसो. वारे फिरणे हवा फिरणु, हालति में फेरो अचणु, मनु फिरणु. वारे लागणे हवा लगणु, संगति थियणु. वारेघशी क्रि.वि. हवा में, हवाते. वारेमाप क्रि.वि. (१) बिना गुणगोत जे (२) बे लगामु (३) बे तरतीब (४) बे शुमार.

वारांगणा [सं] स्त्री. वेश्या.

वारावणे स.क्रि. (१) वाउरणु (२) हवा ते सुकाडणु.

वाराह [सं] पु. सूअर. वि. सूअर बाबति.

वारि-री [सं] न. पाणी. वारिज न. कमलु. वारिराशी पु.

समुंडु. वारिवाह पु. बादलु.

वारिक [सं] पु. हजम.

वारिजणे अ.क्रि. (१) वारिजणु (२) बंदि थियणु.

वारी स्त्री. (१) वारो, फेरो (२) तीर्थयात्रा, त्रितु (३) हिसो

(४) ईश्वर जे नाले सां बीख पिनणु (५) वक्तु.

वारी-रीं श.अ. (१) -सां (२) जियां, तरह (३) -करे, गडु

(४) बदिरां (५) लाड.

वारी, वारिदत [अ] वि. वारिदु.

वार-रू [सं] पु. हैवर, उत्तमु घोडो, कहिकाणु, (इं) 'स्टीड'. वि. सुहिणो, उत्तमु.

वारणी [सं] स्त्री. (१) ओलहु तर्फु (२) दारुं, शराबु.

वारळ न. (१) किउलियुनि जो घर-दडो (२) नांग जो बिर.

वारे न. मथे 'वारा' में हिसो.

वार्ता [सं] स्त्री. (१) वार्ता, खबर, समाचार (२) अफिवाहु

(३) गुप्तगू (४) गाल्हि, आखाणी (५) मशहूरी,

नामसु. वार्ता नसणे (१) कुझु खबर न हुअणु (२)

विजुद में न हुअणु. वार्तापट पु. खबरुनिजी नंदिडी

फिल्म, (इं) 'न्यूजरील'. वार्ताहर पु. (१) खाबिरू,

अख्बार खे खबरूं पहुचाईदडु शख्सु, (इं) 'रिपोर्ट'

(२) नियापो पहुचाईदडु (३) जासूस.

वार्तिक [सं] न. (१) खाबिरू (२) दूत, जासूस (३)

समुझाणी, तशरीह, कंहीं ग्रंथ ते कयल टीका.

वार्धक्य [सं] न. बुढापो, पीरी.

वार्धुषिक [सं] पु. व्याजखोर.

वार्धुष्य [सं] न. व्याज, लाभु, किफाईत, नफ़ओ.

वार्षिक [सं] वि. (१) वरिहयोको, सालियानो (२) बरसाती.

वार्षिक-की न.स्त्री. (१) सालियानो जल्सो-जशनु (२)

सालियानी मुकररी (३) सालियानो मख़ज़नु.

वार्षिया, वार्षी पु.स्त्री. बर्साति जी मुंद, चौमासो.

वाल पु. (१) टे रतियूं वज़नु (२) दालि जो किस्मु, सेम.

वालथर वि. कमिज़ोर, फेफो, निसतो, पोरो.

वालदाणी-नी स्त्री. वारी रखण जो बर्तनु.

वाला पु. प्रत्ययु. मालिकी-रहाकू-क्रिया जो अर्थु डेखारींदडु

प्रत्ययु; वारो. (मि. पुस्तकवाला, मुंबईवाला).

वाला वि. वडो, अज़लॉ.

वाली-ल्ही [अ] पु. (१) वाली, रख्या-बचाड़ कंदडु (२) वाली, मालिकु, धणी, पती.

वालुका [सं] स्त्री. वारी, रेती, रेगि. वालुकातट पु. लस, विकिरु. वालुका तैल न. नामुमकिन गाल्हि. वालुकापत्र न. रेगिमालु, वारी पनो. वालुका यंत्र न. वारीअ जो घड़ियालु.

वालुवाल क्रि.वि. सजो, समूरो, सारो, पूरो.

वाल्हीदुल्ही [सं] वि. प्यारो, जानी.

वाव पु. वाड़, हवा. पु.स्त्री. (१) खाली जगह (२) वांदिकाई, फुरसत (३) सबबु, कारण, बहानो (४) अंदरि वजण लाइ वाट, रस्तो, मोक्खो, महल, गुंजाइश, गोइ ऐं मैदानु. न. रउ, बेकारु गाहु. वावझइ स्त्री. बर्साति जूं फींगूं (हवा ते ईदइ).

वाव [सं] क्रि.वि. अजायो, बेफाइदे.

वाव [सं] स्त्री. बाविड़ी, नंदो खूहु.

वावगा वि. (१) अजायो, बेफाइदे (२) बेलगामु (३) बे वाजिबी, गैरिवाजिबु.

वावटल स्त्री. (१) वाच, वाचूडो, तूफानु (२) चंचलु, पूरालो, लहरी (३) इल्जामु, तुहिमत, डोहु.

वावह वि. छुड्वागु, निठरु, रोलाकडु, रोलाकु.

वावहंग [सं] स्त्री. वाविडंगु.

वावहा वि. (१) सिहत बिगाडींदडु, तकिलीफ डींदडु, बादी (२) खिलाफि.

वाबंहा वि. अजायो, खाली.

वाबडिंग स्त्री. वाबडिंगि, वाविडंगु.

वावडी स्त्री. लगडु.

वावडे न. (१) वाई, बादी, गिटिडी (२) नामुवाफिक शैड्, भाइ न पवंदइ शैड्, (ई) 'अलजी', त्यागण जहिडी गाल्हि.

वावदल न. डिसो 'वादल'.

वावदूक [सं] वि. बकबक्यो, घणगाल्हाऊ.

वावघण-न, वावघाण-धूल न.स्त्री. वाच, वाचूडो, तूफानु.

वावर न. खेतु, बनी, बारो.

वावर पु. (१) गोडु, अचणु वजणु (२) कमु धंधो.

वावरणे स.क्रि. (१) कमु करणु, इस्तिअमालु करणु, अचणु

वजणु (२) रहणु, घरु करणु, वासु करणु (३) हलाइणु.

वावशी स्त्री. (१) अखियुनि जी थघाणि (२) (अखि जो) फुलो.

वावसळणे अ.क्रि. चरियो थियणु, सौदाउ थियणु, मति मारिजणु.

वावसा वि. (१) चरियो, चटु चरियो, सौदाई (२) चंचलु (३) बे लगामु.

वावसे न. चरियाई, सौदाउ.

वावी स्त्री. गिड्डी, दरी.

वावीर न. सुनो-वीरानु खेतु.

वांशिक [सं] वि. (१) वन्हा-कुल बाबति, घराणे जो (२) बांस जो, बांस जे लकिडे मां ठहियलु.

वांशीक न. घर जे छपर-छिति जी बनावत, घर जे छिति लाइ धंभनि जी रचना.

वाशेरा, वासट वि. बांस-बदिबूड् वारो.

वास [सं] पु. वासु, रहणु, बस्ती, घरु, अझो. वासन न. (१) निवासु, रहणु, बस्ती (२) ध्यान जो हिकु आसनु. वासी वि. वासी, रहाकू, रहंदडु. वासु पु. वासु, निवासु.

वास [सं] पु. (१) बांस, बूड् (२) सवादु, अन्धु, पतो, निशानी (३) तिरु, ज़रो (४) हिडु. वास काढणे जाच-गोल्हा करणु. वास मारणे बांस-बदिबूड् अचणु, बांस करणु. वास सुटणे खुशिबूड् फैलिजणु. वासकट, वासट वि. बांसदारु, गंदो, खिखो. वासन न. वासणु, खुशिबूड्दारु बणाइणु. वासाळणे अ.क्रि. सुगंधि फैलिजणु. वासित वि. सुगंधी, खुशिबूड्दारु, वासियलु.

वास स्त्री. (१) वाट, रस्तो (२) ओसीडो (३) शिकिलि.

वास [सं] पु. कपिडो. वासित वि. कपिडा पाललु.

बांसकटी, बांसटी [सं] स्त्री. वलो, पवरु, कायो-ओ.

वासकूट [इं] न. वासकोटु, सदरी, (ई) 'वेस्ट कोट'.

वासणे स.क्रि. (१) खोलणु (वातु), 'बडो करणु (२) फैलाइणु (३) फोटारणु (अखियूं) (४) वेहिजी वजणु (धंधो), खुटणु.

वासंत, वासंतिक [सं] वि. बसंती, बहार जे मुंद बाबति,

बसंत रुति जो, बहारी.

वासन [सं] न. हड़ बुधण जो कपिड़ो.

वासना [सं] स्त्री. (१) वसिना, इछा, कामना, हवस (२) ख्वाहिश (३) मन जो लाड़ो (४) क़ाबिलियत,

ग्यानु, अभ्यासु.

वासर [सं] पु. डीहं, वारु वासरमणी पु. सिजु.

वासरी [सं] स्त्री. विरांडो.

वासरू [सं] न. (१) वछिड़ो, गाबो (२) बारु.

वासरू न. दामणु, हंजो, रुखु, फटिको (जहाज़ जे पाल जो).

वासलात-द [अ] स्त्री. (१) वासुलाति (२) वसूली (३) बंदोबस्तु (४) निबेरो, नतीजो, पछाड़ी. वासलात लावणे निबेरणु, झेड़ो मिटाइणु.

वासव [सं] पु. इंदु.

वासा, वांसा पु. (१) काम, यंभो (२) कायो, वलो, पवर (३) नक जी हड़ी (४) वड़ी लेखणि.

वासिप-पु [सं] पु.न. भज, डपु.

वासी वि. अजायो.

वास्कूट [इं] न. वासकोटु, सदिरी.

वास्त, वास्तपुस्त स्त्री. पुछागाछा, जाच.

वास्तव [सं] वि. वासितिव, सचो, सचो पचो, हकीक़ी, असुली. वास्तवता स्त्री. हकीक़त, सचाई, असुलियत. वास्तववाद पु. हकीक़तशनासी, (इं) 'रिअलिज़्म'. वास्तववादी वि. सचो, असुली, हबहू, वास्तविक वि. हकीक़ी, सचो. क्रि.वि. हकीक़त में. वास्तविकता स्त्री. हकीक़त, असुलियत.

वास्तव्य [सं] न. (१) निवासु, रहणु, टिकणु (२) रहण जो हंघु, थहु, घरु, रहाशत.

वास्तु-तू [सं] स्त्री.न. रहण जो हंघु, रहाशत, घरु, निवासु. वास्तुकला-विद्या स्त्री. इमारतसाज़ी, अडण जो हुनरु, घरु ठाहिण जी कला, (इं) 'आर्किटेक्चर'. वास्तुशांती स्त्री. नए घर जे महूरत जी पूजा. वास्तुशास्त्र न. अडण-ठाहिण-बुधण जो शास्त्रु, (इं) 'सिविल इंजिनीअरिंग'.

वास्तेय [सं] वि. ओह बाबति, पेट खां हेठि वारे द्विसे बाबति.

वाह [फ़ा] उद्गा. वाह! शाबास्!

वाह, वाहक [सं] पु. मज़ूरु, गाडी वगेरह हलाईदडु शख़्सु. वि. (१) खणी वेंदडु (२) वसीलो, ज़रीओ (३) बसि जो कंडक्टर.

वाहटल स्त्री. वाच, वाचूडो, तूफ़ानु.

वाहण-हाण [सं] स्त्री. जुती, चंपलु.

वाहण [सं] न. वहुक, मार्गु, गती, रीति. वाहणी, वाहण स्त्री.न. वहुक, वहुकिड़ो.

वाहणी [सं] स्त्री. रस्तो, रीति, ढंग.

वाहणे [सं] स.क्रि. (१) खणणु, नियणु, पठणु (२) सहणु, अझो डियणु (३) मन में धरणु-रखणु-सांढणु (फ़ख़रु) (४) खणणु (जबाबदारी) (५) हलाइणु (घंघो) (६) खणणु (कसमु) (७) लाहिणु (उमेद) (७) करणु (निश्चो, इरादो) (८) विनाइणु (९) डियणु, त्यागु करणु (१०) अर्पणु करणु, अगियां रखणु (गुल वगेरह) (११) चाइहणु, विहारणु (१२) हमिलो करणु (१३) वहणु, पेरिह्यो करणु (१४) वामणु. वाहणावळ स्त्री. खणाणी, मालु खणाइण जो भाड़ो. वाहणी स्त्री. वामणी.

वाहणे [सं] अ.क्रि. (१) वहणु (पाणी), लगणु (हवा) (२) सिमणु, वहणु (रतु), गुइणु (३) वहणु (रस्तो-माणहुनि सां) (४) गुज़िरणु (वक्तु), ववणु (५) हलणु, चालू हुअणु (६) तिखो हुअणु (हयियारु) (७) मिलणु. वाहता वि. (१) वहंदडु (२) जारी, चालू (३) तिखो, तेजु, हलंदडु (हयियारु). वाहता घाणा पु. हलंदडु-चालू घाणो. वाहता रस्ता पु. वहंदडु रस्तो. वाहती स्त्री. (१) शुरूआत (२) रसम, रीति, रवाजु. वाहती गंगा स्त्री. (१) मुवाफ़िक़ु हालति (२) झझाई, रेलछेल, शानुशौकत, बहबूदी. वाहत्या गंगेत हात धुणे पोखीं तांकी पोखि जेसीं पाणी अयेई बारि में. वाहती धार स्त्री. (१) तरारि वगेरह जी तिखी कयल धार (२) पाणीअ जो वहुकिरो, वहंदडु पाणी. वाहती वाट स्त्री. (१) वहंदडु वाट, चालू रस्तो (२) शुरूआत. वाहतुक-तूक स्त्री. (१) आमदरपत (२) मालु हिक हंघां बिए हंघि आणणु-नियणु, बारु डोइणु,

(इं) 'ट्रान्सपोर्ट' (३) दुआणी, दुआई.
 वाहन [सं] न. सुवारी, वहिदु, गाडी वगेरह.
 वाहन [सं.फ़] न. उखिरी.
 वाहवट [सं] स्त्री. वहक, वहुकिरो.
 वाहवण-णी [सं] न.स्त्री. (१) वहुकिरो, वहक, धारा (२) वहण जी क्रिया, वही वणणु.
 वाहवणे [सं] अ.क्रि. (१) वहणु, वही वणणु, वहंदो वणणु (२) गाल्हाइण में वाहिणु, हिक जो बियो गाल्हाइणु, विफिलणु.
 वाहवरा [सं] वि. (१) वहंदडु, वहण जोगो (२) बेलगामु, आजादु.
 वाहवा [फ़] उद्गा. वाह! वाहवाह! शाबासि! स्त्री.
 वाहवाह, वाखाण, साराह.
 वाहाण [सं] स्त्री. जूतो, चंपलु.
 वाहिनी [सं] स्त्री. (१) नदी (२) सेना, फौज (३) (इं) 'चैनल्'.
 वाहिला [सं] वि. जुदा, धार, अलगि.
 वाहीक [सं] वि. खणी वेंदडु, ढोईदडु.
 वाहीत [सं] वि. वसियल, पोख वारी (जमीन), ज़राइती.
 वाहीन [फ़] न. उखिरी.
 वाहीम [सं] न. वहू, हरु-नारु काहींदडु जानिवरु.
 वाहीयात, वाहयात [अ] वि. वाहियातु, लफंगो, डिंगो.
 वाहोळ-की-दारी [सं] स्त्री. पोख, आबादी, खेतीअ जो कमु या पोरिह्यो.
 वाह्य [सं] वि. खजण जहिडो, हल्को, खजिणो.
 वाळ [सं] न. पुछु, पुछ जा वार.
 वाळ स्त्री. (१) ज़ाति मां बाहिरि कढी छडण जी हालति (२) रवाजु निकिरी वणणु, रवाजु लही वणणु (३) अघु न थियणु या घटिजणु (का शैड गसी वणणु करे).
 वि. (१) ज़ाति खां बाहिरि निकितलु-कढियलु (२) रवाजी लही वियलु, वहिंवार में कमु न ईदडु, बेकारु.
 बाळीत टाकणे थालिहयूं लाहिणु, ज़ाति खां बाहिरि कढणु, पेरु भणणु, हुको पाणी बंदि करणु.
 वाळका-कुजा-कुडा-कुंदा वि. (१) सुकलु, खीकु (२) सन्दिडो, सुकलु.

वाळगणे अ.क्रि. तरो लगणु, खाघो घणी बाहि ते सडणु.
 वाळणे [सं] अ.क्रि. (१) सुकणु (२) गरणु, सन्दिडो थियणु, सुकणु.
 वाळवण न. उस में सुकाइण लाइ रखियल अनु-पापड वगेरह.
 वाळवणे-विणे स.क्रि. (१) सहकाइणु (२) गारणु, सन्दि करणु.
 वाळंबा पु. (१) गाड्ही किउली (२) उडोही.
 वाळवंट-ठ न. रेगिस्तानु, रिणु, रुब.
 वाळवत न. केले जो सुकलु पनु.
 वाळवी स्त्री. उडोही.
 वाळा पु. वारो, वारो सुरहु, खस, -खुशिबूइदारु गाहु.
 वाळा पु. (१) पेर जो हिकु गहिणो (२) चूडो, कडो, कंगणु (३) गोड्हो (४) डावणु.
 वाळी स्त्री. वाली (कन में पाइण जी).
 वाळू [सं] स्त्री. वारी, रेती, ककिरी. वाळूची भित स्त्री. बे बकाउ गाल्हि-शैड.
 वाळूक न. (१) खीरो, वंगीअ जो-बादिरंग जो हिकु किस्मु (२) डिपो, (इं) 'वेन्'.
 वि [सं] उपसर्ग. (१) ही उपसर्गु लफजु जे अगियां लगी क्रिया जी उबितडि म्झनों, जुदाई ऐं अलगि हुअण जो अर्थु डेखारींदो आहे. मि. विक्रय = विकिरो (क्रय = खरीद) (२) घणाई.
 विकट [सं] वि. (१) तमामु वडो, शाही (२) भयानकु, भवाइतो (३) भगलु (४) बदिजेबो, बदिसूरति (५) अजीबु (६) अशुभु (७) ककि कंदडु. विकटोपर्यंत अध्ययन-ज्ञान न. अधूरो-अण पूरो ग्यानु या ज़ाण, ग्यानु या विद्या जो न हुअणु. विकटोपशास्त्री वि. मोगो मटरु.
 विकण वि. (१) कणनि खां सवाइ (२) अन जो कणो बि न हूंदडु (हारी, शख्खु), तमामु गरीबु.
 विकणे [सं] स.क्रि. विकणु, विकिणणु. विकणाऊ वि. वेकाऊ, वेकू. विकणी स्त्री. विकिरी, विकिरो. विकत-ता वि. खरीद कयलु. विकत घेणे खरीद करणु.
 विकता [सं] वि. (१) विकिणंदडु (२) वेकाऊ. विकताईचा वि. खरीद कयलु. विकाऊ वि. वेकाऊ. विक्या वि.

विकिणंदडु.

विकथन [सं] न. गिला, निंदा, बदिनामी (-करण).

विकंपित [सं] न. (१) कंबंदडु (२) तीसिरु.

विकर [सं] साहवारनि जे सरीर में पैदा थींदडु जुजो -
अनसरु - पदार्थ, (इं) 'एन्जाइम्'.

विकरण [सं] न. (१) विकारु, तब्दील (२) डिसो हेठि
'विकिरण'.

विकरणे अ.क्रि. फैलिजणु, पखिडणु.

विकरा-री पु.स्त्री. विकिरो, विकिरी.

विकराल-ळ [सं] वि. भयानकु, खौफनाकु.

विकर्तन [सं] पु. सिजु.

विकर्षन न. कशशि, छिक.

विकल [सं] वि. (१) वियाकुलु, दुखी (२) लूलो, लंगिडो,
लाचार, बदिजेबो, विडाइतो (३) कमिजोरु.

विकलता स्त्री. (१) वियाकुलता (२) विड. विकलांग

वि. विडाइतो, लूलो लंगिडो, ऐबाइतो, बेवसि.

विकल्प [सं] पु. (१) भेदु, फर्कु (२) मतभेदु, विरोधु (३)

अंदेशो, शकु, वीचार, भमु, ख्यालु (४) बियो

उपाउ, चारो (५) चूड, विषय जी चूड.

विकसणे अ.क्रि. टिडणु (गुलु), वधणु, खिडणु.

विकसन [सं] न. टिडण जी क्रिया.

विकसित [सं] वि. (१) टिडियलु (२) वधियलु, खुलियलु
(३) खुशि (४) उन्नती कयलु.

विकळ [सं] वि. (१) वियाकुलु, दुखी. डिसो 'विकल' (२)

उबतो (३) अणपूरो. विकळणे अ.क्रि. मति मारिजणु,

चरियनि जियां हलणु, बडिबडाइणु, बकणु.

विकळी स्त्री. कराहत, किरिभ.

विकार [सं] पु. (१) विकारु (२) तब्दील, फर्कु, फेर घेर,
पदार्थ जो बदिलियलु रूपु (३) हिंसु, दुखु, बीमारी

(४) विस्तारु, फैलाउ (५) गिरदानु, फेरो (ग्रामर).

विकारक, विकारी [सं] वि. (१) विकारु कंदडु (२)

कीमियाई अमलु कराईदडु, (इं) 'अइक्विनिक्'.

विकारणे स.क्रि. बियो रूपु धारणु करणु, रूपु अख्यार

करणु, वधणु.

विकारी [सं] वि. (१) विकारी (२) बीमारु (३)

बदिलिजंदडु (४) नासवानु (५) सरीर में खराबी पैदा
कंदडु.

विकार्य [सं] वि. तब्दील जोगो, बदिलिजण जोगो.

विकाल [सं] पु. अवेल्, अवेर.

विकास [सं] पु. (१) विकासु, वाधारो (२) टिडणु (गुलु).

विकासणे अ.क्रि. (१) विकासु करणु, वधणु, वडो

थियणु (२) टिडणु, खुलणु. विकासवाद पु.

विकासुवादु.

विकिरण [सं] न. (१) शुआरेजी, किरणा थी निकिरण या

फैलिजण जी क्रिया, (इं) 'रड्डीशन' (२) रोशिनीज

जी विरछ (३) फैलाउ.

विकीर [सं] पु. फैलाउ, पखिडण जी क्रिया. विकीरण न.

(१) फैलाउ, पखिडणु (२) छुडिविखिडि, टिडणु

पखिडणु (२) विरछ (३) खिंडीर.

विकीर्ण [सं] वि. पखिडियलु, छुडिविखिडि, कणो कणो.

विकृत [सं] वि. (१) बदिलियलु, तब्दील थियलु (२) खराबु

थियलु, बिगिडियलु (३) दिलि लथलु (४) बीमारु

(५) डिंगो फिडो (६) गैरि रवाजी, गैरि कुदिरती

(७) बुछां-किरिभ आयलु. न. बुछां, किरिभ. डिसो

हेठि 'विकृति'.

विकृति-ती [सं] स्त्री. (१) विकारु, बिगाडु, खराबी (२)

तब्दील (३) बीमारी (४) बुछां, किरिभ (५)

बदिलियलु रूपु (६) शकु (७) गैरि रवाजी हालति

(८) तकिलिफ (९) कीमियाई तब्दील.

विकृती [सं] वि. (१) खरीद कयलु (२) विकिणण जो.

विकृष्ट [सं] वि. छिकियलु.

विकेंद्रीकरण-भवन [सं] न. राजु दौलत कारोबार वंगेरह

हिक हंधि गडु न थीदे फैलिजणु-विरछणु, (इं)

'डीसेंट्रलाइजेशन', गैरि मर्कजी करणु.

विकोप [सं] पु. (१) गुसो, क्रोधु (२) अनर्थु, बुरो नतीजो

(३) अघ-कीमतू चोटि चड्हणु, हद खां बाहिरि

निकिरी वणणु (४) बदितराई.

विक्रम [सं] पु. (१) विक्रमु, बहादुरी, पराक्रम (२)

कारगुजारी (३) वणणु, खुटणु (४) 'रिकार्ड' (५)

विक्रमाजीतु राजा. विक्रम करणे रिकार्ड करणु. विक्रम

मोठणे रिकार्डु भवणु. विक्रम संवत पु. विक्रमी
संवतु-ही राजा विक्रमादित्य शुरू कयो हो.

विक्रय [सं] पु. (१) विकिरो (२) विकिरे जो अधु.
विक्रयानुशय पु. मुखियारी का शैड वठी वणु. विक्रयी,
विक्रेता पु. विकिणंदहु, दुकानदार. विक्री स्त्री.
विकिरी, विकिरो. विक्रीकर पु. 'सेल्स टर्क्स्'. विक्रीत
वि. विकियलु. विक्रेय वि. विकिणण जोगो-जहिडो,
वेकाऊ, वेकू.

विक्रांत [सं] वि. बहादुर, सूरिमो, प्रतापी.

विक्राळ [सं] वि. भयानकु, खौफनाकु, हैबतिनाकु.

विक्रीया [सं] स्त्री. विकार,

विक्रीडित [सं] न. लीला, रांदि, खेलु.

विख [सं] न. विखु, जहर, विहु. विखर वि. विखिर,
जहिरीलो. विखबणी न. जहर जो पाणी. विखार पु.
(१) विखु (२) नांगु.

विखंड, विखंडन [सं] न. फोड, फोटि, फोडण-टुकर टुकर
करण जी क्रिया. विखंडणे स.क्रि. फोडणु, भवणु, टुकर
टुकर करणु.

विखरणी [सं] सी. विखिराई, विखेर. विखरणे अ.क्रि.
विखिरणु, पखिडिजणु, फैलिजणु, कणो कणो थियणु,
विटुडणु, छुड्विछुड थियणु. स.क्रि. विखेरणु,
फैलाडणु, छुटणु, छटारणु, हारणु, पखेडणु छुड्विछुडि
करणु. विखरा पु. पसारो, टिडियलु पखिडियलु हुअणु,
फैलाड, ओलड. विखरणे अ.क्रि. विखिरणु, फैलिजणु.
डिसो मथे 'विखरणे'. न. कोरलि (चांवरति जी).
विखुरी स्त्री. पसारो.

विखळ वि. वडो दुष्ट-नीचु.

विख्यात [सं] वि. मशहूर, नामियारो, हाकारो. विख्याति
स्त्री. मशहूरी, हाक. विख्यापन न. (१) समुझाणी,
तशरीह, बयानु (२) जाहिर करणु.

विगत [सं] वि. (१) हलियो वियलु, वांजियलु (२)
धार-जुदा कयलु. विगतविघवा स्त्री. विघवा औरत.
विगतविषय वि. वैरागी. विगतश्रीक वि. (१)
बदिनसीबु, अभागो (२) सभु कुसु विगाए वेठलु.

विगत [सं] न. तफ्सील.

विगंधन [सं] न. बांस कडी वठण जी क्रिया, (इं)
'डीओडराइजेशन'.

विगमन [सं] न. खासि मां आम नतीजो, अनूमान जो हिकु
किस्मु-जंहीं में हिक या अनेक गाल्हियुनि जे चकास
सां आम नियमु काड्मु कयो वेंदो आहे, (इं)
'इंडक्शन'. विगमन पध्दती स्त्री. खासि मां आम
नतीजो कढणु, इस्तिफिराई तरीको, (इं) 'इंडक्टिव्
मेथड'.

विगर्हणा [सं] स्त्री. निंदा, नफिरत, फिटिकार.

विगलित [सं] वि. (१) गुरी वियलु (२) किरियलु.

विगालन [सं] न. सोध, सोधणु, सोधण लाइ कची धातू
गारणु, (इं) 'स्मेल्टिंग' (केमिस्ट्री).

विगीत [सं] न. गानो.

विगीत [सं] वि. नीचु, कमीणो, दुष्ट.

विगुण [सं] पु. विरोधी-मुखलिफु गुण-सुभाउ.

विग्रह [सं] पु. (१) लडाई, झगडो (२) परमात्मा जो
अन्धु-सरीर (३) छेदु, जुदा करणु. विग्रही वि. (१)
कंदडु, फैलाईदडु (२) शेडाकार, वेड्हाईदडु.

विघटन, विघाटन [सं] न. (१) फूटि, भवण-टोडण जी
क्रिया (२) छुड्विछुड थियणु-करणु, जुज जुज थियणु
या करणु (२) फोटि, चीरु (३) छांट, तरकीब.
विघटित वि. (१) नासु थियलु-कयलु, भगलु (२)
जुदा-धार कयलु, छुड्विछुडि थियलु.

विघड पु. (१) बिगाडु, बिगाडो (२) फोटि, छांट (३)
अणबणति, अणपवंदि, फिकत. विघडणे न. बिगाडो,
तकिरार, अणबणति. विघडणे स.क्रि. (१) भवणु, टुकर
टुकर करणु (२) बिगाडणु (३) छेडे डियणु, छिनणु.

विघरणे-धुरणे अ.क्रि. रजणु, गरणु, सोधणु.

विघात [सं] पु. (१) घातु, विनासु, तबाही (२) भवडाह
(३) विघुनु. विघातक वि. नासु कंदडु, जियानु खोर.

विघ्न [सं] न. (१) विघुनु, विघुनु, रंडक (२) मुसीबत,
आफत (३) भूत. विघ्नकर्ता वि. विघुनु विशंदडु,
रंडक कंदडु. विघ्ननायक-नाशन-हर्ता पु. विघुनु दूरि
कंदडु गणेशु. विघ्नसंतोषी वि. बिण जे कमनि में
विघुनु या मुसीबत डिसी खुशि थींदडु.

विचकट [सं] वि. फाहिशु, वाहियातु.

विचकटणे स.क्रि. उकेरणु, विचिरणु, उखेलणु, फाडणु, पखेडणु.

विचका [सं] पु. (१) गंडु गोडु, बे इंतजामी, मंजारो, खिचु, रोलो (२) नासु, बिगाडो, झुगोई झणि. विचकणे स.क्रि. (१) खोलणु, फाडणु (वातु) (२) वेचारा डियणु (३) पोल पधिरा करणु (४) नासु थियणु, भजणु टुटणु, भगणु.

विचकुरा-खुरा [सं] पु. रांबूटो, रहंड.

विचकोरा [सं] पु. रांबूटो, रहंड, चुहिंडिडी.

विचका पु. वडो विच्छं.

विचरण [सं] न. घुमणु, हलति, टहिलणु.

विचरणी [सं] स्त्री. (१) फणी (२) फणी डियणु, सीधि कढणु. विचरणे स.क्रि. सीधि कढणु, वार संवारणु - ठाहणु.

विचरणे [सं] अ.क्रि. (१) घुमणु फिरणु (२) भिटिकणु.

विचलन [सं] न. घटावधी, कमीबेशी.

विचवी-ण स्त्री. विच्छं जी मादी.

विचक्षण [सं] वि. ज्ञाणु, विद्वानु, बुधीमानु, चतुरु, सियाणो (२) बारीकीअ सां वीचारु-चकास कंदडु. विचक्षणा स्त्री. परिख, जाच, चकास, सूझ. विचक्षणता स्त्री. दूरांदेशी. विचक्षणबोर पु. सुगारो.

विचार [सं] पु. (१) वीचारु (२) कल्पना, तर्कु (३) विवेकु, जमीरु (४) उपाउ (५) सलाह (६) चिन्ता (७) जाच (८) दूरांदेशी (९) हकीकत (१०) इछा, मन्शा. विचार करणे वीचारु करणु. विचारक वि. वीचारु कंदडु, जाच कंदडु, खोज कंदडु. विचारगम्य वि. वीचारु करण सां समुक्षण जोगो. विचारण न. खोज, जाच, विवेकु, तर्कु, कल्पना. विचारणा स्त्री. (१) खोज, जाच, वीचारु, तर्कु, गौरु, पडु डडु (२) चिन्ता, फिकिरु (३) तजिवीज. विचारणीय वि. (१) वीचारु करण जोगो, गौरु करण जहिडो (२) जाच-खोज करण जोगो (३) पुछण जोगो. विचारणे अ.क्रि. वीचारणु, वीचारु-चिन्तनु करणु. विचारणे स.क्रि. (१) पुछणु (सुवालु) (२) पुछा करणु (३)

सलाह वठणु, पुछा गाछा करणु (४) अहमियत डियणु, परिवाह करणु (५) हलाडणु. विचारपूस स्त्री. पुछा, पुछा गाछा. विचारवंत-मान वि. वीचारवानु. विचारविनिमय पु. वीचारनि जी डे वठु. विचारी वि. वीचारी, वीचारवानु. विचारसरणी स्त्री. वीचारु करण जी रीति. विचारक्षम वि. विवेकी. विचार्य वि. डिसो 'विचारणीय'.

विचित्र [सं] वि. (१) विचित्रु, अजीबु, अजब जहिडो (२) घणनि किस्मनि-रंगनि वारो.

विचीण स्त्री. विच्छं जी मादी.

विचूक वि. बे तरितीबु, बेमेलो, विफिलियलु (गाल्हाउ).

विचू [सं] पु. विच्छं.

विचेतन [सं] वि. बे होशु.

विच्छाय [सं] वि. अच्छो, फिको.

विच्छिन्न [सं] वि. (१) छिनलु, जुदा थियलु, भगलु (२) भुरियलु, नासु थियलु (३) ओरांथियलु (४) बंदि थियलु. विच्छिन्नकिरण, विच्छिन्नकिरण पट न.पु. डिसो 'वर्णपट', रोशनीअ जो, जुदा थियलु किरणनि जो रंगीनु पटो. विच्छिन्नकिरणदर्शक पु. (इं) 'स्पेक्ट्रोस्कोप'.

विच्छेद [सं] पु. (१) जुदाई, सिल्सिलो टुटणु, विरु (२) भव डाह, भोरणु (३) जुदा जुदा करणु (४) नासु-गुमु थियण जी क्रिया (५) फोड, डार, फोटि (६) छेदु. विच्छेदक वि. विच्छेदु कंदडु.

विंजणा-ना [सं] पु. विंजिणो, पंखो, झली. विंजणे स.क्रि. विंजिणो हणणु. विंजणे न. विंजिणो.

विजन [सं] न. अकेलाई. वि. वीरानु, सुबो, भड्भांगु.

विजय [सं] पु. जड, जीत, सोभ. विजय तोरण पु.न. सोभ कमान. विजयध्वज पु. सोभ जो झंडो. विजयी वि. सोभारो. विजित वि. (१) हारायलु (२) खटियलु. विजेता वि. सोभारो, फातहु, जीत पाईदडु.

विजयादशमी [सं] स्त्री. दसहडो.

विजवटा [सं] वि. शरारती, डिंगो, बदियालु.

विजात [सं] स्त्री. बी ज्ञाति-जाती. विजातीय वि. (१) बीअ ज्ञाति जो-तबिके जो (२) अजीबु, पूरालो (३) अनेक

किस्मनि जो.

विजु, विजुका [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

विजुंभणे [सं] अ.क्रि. (१) उबासी अचणु (२) ज़ाहिर
थियणु, नज़रि अचणु.

विज़ार स्त्री. विज़ार, सुथण.

विजेरी स्त्री. बड़टरी.

विजोगत [सं] स्त्री. हादिसो, आपदा, दुखदाइकु घटना.

विजोगाचा दिवा पु. अजीबु शख्सु, टेसी.

विजोड [सं] वि. (१) बे जोडु, बे मेलु, न संहंदडु (२) न
ठहकंदद रंग रूप जो.

विज्वर [सं] वि. भयानकु, मौतमार.

विज्ञणा पु. डिंसो मये 'विज्ञणा'.

विज्ञणे [सं] अ.क्रि. (१) उझामणु, विसामणु, थघो थियणु
(२) शांति थियणु, खतमु थियणु. विज्ञविणे स.क्रि.
(१) उझाङ्णु, विसाङ्णु (२) खतमु करणु.

विज्ञणे स.क्रि. टोपाङ्णु, टुंगु-सोराखु करणु.

विट [सं] पु. (१) ठगु, लुचु (२) इल्ली (३) नाठी (४)
राजा जो दोस्तु (५) रंगीलो शख्सु.

विटकर, विटका वि. (१) फिटलु (कपिडो) (२) फिटलु,
खरियलु.

विटकन स्त्री. गिंब, सिर, सिर जो टुकर. विटकरी वि. सिर
जे रंग जहिडो.

विटणे [सं] अ.क्रि. (१) फिटणु (रंगु) (२) किनो-पारूथो
थियणु (खाधो) (३) सुकणु, कूमाङ्णु (४) दिलि
खटी थियणु, मनु खजणु, दिलि कची थियणु.

विटंबणे [सं] स.क्रि. (१) मज़ाक़ उडाङ्णु, ठोली करणु
(२) फज़ीहत या बेङ्णुती करणु (३) बिगाङ्णु,
खराबु करणु (४) बुछिडो-खुवार करणु. विटंब,
विटंबना पु.स्त्री. (१) मज़ाक़, ठोली (२) बेङ्णुती,
फज़ीहत.

विटवणी न. ओडक, नुक्सानकारक बर्साति, तमामु घणी
बर्साति.

विटवणे स.क्रि. (१) चेडाङ्णु, वेचारा डियणु (२) तंगि
करणु.

विटवार पु. पथेरो, सिरुं ठाहींदडु.

विटविट स्त्री. बिगाडो.

विटा पु. नेजे-भाले जहिडो हिनु, हथियार.

विटाळ [सं] पु. (१) पलीताई, अपवित्रताई, खबीसी (२)
छूआछूति, कुते वगेरह जे छुहण सां पूजा वगेरह में
थींदडु विघुनु (३) माहवार, डेजु, कपिडा अचणु,
जालाणी (४) हथु न लग्गाङ्णु जहिडी शैड. विटाळणे
अ.क्रि. (१) भिटिजणु (२) सूतकिजणु, नापाकु
थियणु, नापाकु करणु. विटाळलेले वि. नापाकु.
विटाळशी स्त्री. भिटी, कपिडा आयल औरत.

विटाळे [सं] न. पथेरो, सिरुं ठाहिण जां काठ जो सांचो.

विटी [सं] स्त्री. इटी, गिली. विटी दांडू पु. इटी डुकर
(-रांदि).

विठाई, विठाबाई स्त्री. 'विठोबा' जो सिक सां खंयलु नालो.
डिसो हेठि 'विठोबा'.

विठ्ठ, विठोबा, विठ्ठल पु. हिंदुनि जो हिनु देवता (हिन जो
मंदरु पंढरपुरि में आहे). विठ्ठल सवाशीण-सवाष्ण स्त्री.
उहा औरत या विधवा जंहीं खे सिर्फु विठ्ठल भगवान
जो ई आधार आहे; विधवा.

विठ्ठ पु. मिठ्ठ, तोतो.

विठंब [सं] पु. ठठु, डोलु.

विठंबना, विठंबन [सं] स्त्री.न. (१) ठठोली, मज़ाक़, तन्ज़,
चयर (२) नकुलु, सांगु, अहल. विठंबनकाव्य न.
ठठोली-चयर सां भरियल कविता, तन्ज़ी कविता.

विठवर [सं] न. बुरी हालति, फज़ीहत, नासु.

विडा [सं] पु. पानु (खाङ्णु जो), पान जो सामानु. विडा
उचलणे जवाबदारी हमवार करणु.

विडी [सं] स्त्री. बीडी.

विडुळणे अ.क्रि. पटिडो-छिडो थियणु, फिको थियणु. विडूळ
वि. (१) बे सवादी, फिको (२) फिटलु, फिको (३)
पटिडो, तुतो, छिडो (४) सूगारो, बुछां जहिडो,
गंदो.

विडार न. रहण जी जगुह, निवासु.

विण श.अ. बिनि, खां सवाई, बिना.

विणणे [सं] स.क्रि. (१) उणणु (कपिडो) (२) मड्णु (खट
वगेरह) (३) गुतणु (वार). विणकर पु. विणकर,

कोरी, जोलहो. विणकाम न. उणणी, उणण जो कमु
या कला. विणणावळ स्त्री. उणाई. विणमाल पु.
मड्हियलु मालु, (ई) 'होज़िअरी'. विणीव वि.
उणियलु.

विणा श.अ. बिना, खां सवाइ.

विणे [सं] अ.क्रि. विधामणु, बारु जणणु.

विणे श.अ. बिना, खां सवाइ.

वितंड [सं] वि. (१) शाही, तमामु वडो (२) अजीबु (३)
कूडो, अजायो. वितंडवाद पु. अजायो बहिसु, कूडो
बहिसु.

वितंडा [सं] स्त्री. अजायो वादविवादु-झेडो, रदु कदु.

वितरणे [सं] स.क्रि. डियणु, वाटणु, विराहे डियणु. वितरक
पु. विराहाईदडु, (ई) 'डिस्ट्रिब्यूटर'. वितरण न.
डियणु (इन्जाम), विराहिण जी क्रिया, (ई)
'डिस्ट्रिब्यूशन'.

वितर्क [सं] पु. (१) अनुमानु, शकु, अन्देशो (२) कल्पना,
वीचारु (३) बहिसु मुबाहिसो. वितर्कण न. गाल्ह्यं
बोल्ह्यं, वादुविवादु, बहिसु, रदु कदु.

वितलीय [सं] वि. पासीरो.

वितस्ती [सं] स्त्री. वितु.

वितळणे अ.क्रि. (१) विघरणु, पघिरणु, रिजणु, गरणु (२)
हली ववणु, लही ववणु (३) टाकोडो पवणु, कणो
कणो थियणु (४) दिलि पिसणु. वितळविणे स.क्रि.
पघारणु, रिजाडणु, गारणु, आटणु, आटाडणु.

वितान [सं] न. (१) छिति (२) फैलाउ (३) छटु (४)
आकासु.

वितुष्ट [सं] न. अणबणति, वेरु, तकिरारु, नाइतफ़ाकी.

वितुळणे अ.क्रि. रिजणु, गरणु.

वित्त [सं] वि. समुझियलु, ज्ञातलु.

वित्त [सं] न. धनु, दौलत, पैसो, पैसनि जी मदद,
मिल्कियत. वित्तघोषणा स्त्री. धन जो
वीचारु-चित्तनु-ध्यानु. वित्तप पु. कुबेरु. वित्तपिसा वि.
पैसे पुठियां चरियो. वित्तीय वि. माली. वित्तीय
महामंडळ, वित्त विभाग न.पु. सरकारी 'फाइनान्स
डिपार्टमेंट', माली खातो. वित्तेष्णा स्त्री. धन जो

लोभु.

वित्रस्त [सं] वि. डिनलु, घबिरायलु. वित्रास पु. डपु, भउ,
दहशत.

विथरणे अ.क्रि. गुमराहु थियणु, बेलगामु थियणु.

विदग्ध [सं] वि. (१) सडियलु (२) डधोरु-डु, अघ कचो
अघ पको, कचपकोडो (३) पूरो पकलु-रघलु.

विदग्ध [सं] वि. विद्वानु, चतुरु.

विदर [सं] न. चीर, डार, फोटि.

विदरू [सं] न. टुंगिडो, सोराखु.

विदळणे [सं] स.क्रि. मारणु, नासु करणु.

विंदाण-न [सं] न. (१) काबिलियत, कारीगरी, चतुराई
(२) मन्सूबो, कपटु.

विदारणे [सं] स.क्रि. (१) चीरणु, फाडणु, डारणु (२)
मारणु, मौत जे घाटि उतारणु (३) समुझाडणु, विषय
खोले समुझाडणु (४) भजाए कडणु, टाकाडो -
फडफोटि विझणु. विदारक वि. फाडींदडु, चीरींदडु,
डारींदडु. विदीर्ण वि. फाटलु, चीरियलु, डरियलु,
भगलु.

विदारणे [सं] स.क्रि. (१) बे लगामु थियणु, छुड्वागु थियणु.

विंदारी [सं] पु. वींझारु, मोती-मणियनि खे सोराखु कंदडु.

विदाह [सं] पु. जलनि, बाहि.

विदित [सं] वि. (१) ज्ञातलु, मज्जलु (२) बुधायलु,
जाहिरु कयलु.

विदिशा [सं] स्त्री. उपदिशा, बिनि तर्फनि जे विचवारो तर्फु.

विदुर [सं] वि. सियाणो, अजिमूदिगारु, ज्ञाणू.

विदुषी [सं] स्त्री. विद्वान स्त्री.

विदू [सं] वि. ज्ञाणू, ज्ञाणणहारु, ग्यानी.

विदूषक [सं] पु. विदूषकु, चर्चाई, मसिखिरो, नाटक जो
खिलाईदडु किरदारु.

विदेश [सं] पु. विदेशु, परदेसु, परडेहु. विदेशी-य वि.
परडेही, परदेसी.

विदेह [सं] पु. (१) हिक देस जी नालो (२) राजा जानकु.
वि. सरीर खां सवाइ, सरीर खे विसारे छडींदडु.
विदेहमुक्त वि. जिअरे ई मुक्तु थियलु.

विध [सं] वि. (१) टुंगु कयलु, टोपियलु (२) धायलु कयलु

(३) भगुलु (४) छिकियलु, मोहियलु.

विद्यमान [सं] वि. (१) मौजूदु, हूंदहु, ह्याति, विजूद में हूंदहु (२) चालू, हलंदहु, ह्यालि, जारी, मौजूदह. विद्यमाने क्रि.वि. जे सामुहं, -खे शाहिदु बणाए.

विद्या [सं] स्त्री. (१) विद्या, ग्यानु (२) विद्या, तअलीम, सिख्या (३) कला (४) ग्यानु हासुल करण जो साधनु, उपासना जो मार्गु. विद्याधन न. विद्या-ग्यान रूपी धनु. विद्यानिकेतन न. (इं) 'पब्लिक स्कूल'. विद्यापात्र न. विद्वानु शख्सु. विद्यापीठ न. (१) विद्यामंदिर, ग्यानमंदिर, विद्या सेखारीदड़ संस्था (२) (इं) 'यूनिवर्सिटी'. विद्यावर्ष न. तअलीमी सालु, (इं) 'अइकेडमिक् ईअर'. विद्यावान वि. विद्यावानु. विद्यावेतन न. तअलीम हासुलु करण लाइ मिलियल मदद-वज़ीफो, (इं) 'स्कॉलरशिप्'. विद्याशाखा स्त्री. (इं) 'फइकल्टी'. विद्यानुराग पु. तअलीम जो चाहु-प्रेमु-शौकु. विद्यार्थी पु. (१) विद्यार्थी, सिख्या हासुलु कंदहु (२) शागिर्दु, चेलो. विद्यालय न. स्कूल. विद्या विषयक अर्हता स्त्री. तअलीमी लियाकत, (इं) 'अइकेडमिक् क्वालिफिकेशन'.

विद्युत् [सं] स्त्री. विजु, बिजिली, बर्क, (इं) 'लाइटनिंग', 'इलेक्ट्रिसिटी'. विद्युत् वि. बिजिलीअ जो, बर्की, (इं) 'इलेक्ट्रिक्'. विद्युत् अपघटन न. बर्की तफरकु, (इं) 'इलेक्ट्रोलिसिस'. विद्युत् उपचारशास्त्र न. (इं) 'इलेक्ट्रिक थेरापेटिक्स'. विद्युत् कण पु. (इं) 'इलेक्ट्रान'. विद्युत्गतिशास्त्र न. बिजिलीअ जी गतीअ-रफ्तार जो शास्त्र, (इं) 'इलेक्ट्रो डायनामिक्स'. विद्युत् घट पु. (इं) 'सेल'. (निर्द्रव) विद्युत् घट पु. (इं) 'ड्राय सेल'. विद्युत्चक्र न. (इं) 'सर्किट', बिजिलीअ जो दौरो. विद्युत्चुंबक पु. (इं) 'इलेक्ट्रो मॅग्नेट'. विद्युच्छास्त्र न. बिजिलीअ जो शास्त्र, (इं) 'इलेक्ट्रॉलॉजी'. विद्युत्जनित्र न. बिजिलीअ जो सांचो, (इं) 'डायनामो'. विद्युत्जन्य वि. बिजिलीअ मां पैदा थियलु. विद्युत्दर्शक पु. बिजिली परिखिणी, (इं) 'इलेक्ट्रोस्कोप'. विद्युत्दाब पु. बिजिली दाब, (इं) 'वोल्टेज'. विद्युत् धनू न. (इं)

'इलेक्ट्रिक आर्क'. विद्युत्धारामापी पु. बिजिली परिखिणी, (इं) 'गडलवइन्तोमीटर'. विद्युत् धरित्र न. (इं) 'कंडेन्सर'. विद्युत् निरोधक वि. (इं) 'डायलेक्ट्रिक्'. विद्युन्मापक पु. बिजिली मापु, (इं) 'इलेक्ट्रोमीटर'. विद्युत्परिपथ पु. बिजिलीअ जो दौरो, (इं) 'सर्किट'. विद्युत्पात पु. विजु किरण. विद्युत्प्रवाह पु. बिजिली धारा, (इं) 'इलेक्ट्रिक् करंट', बिजिलीअ जी वहक. विद्युत् प्रवाह प्रतिबंधक पु. बिजिली धारा रोकीदहु, (इं) 'इन्स्युलेटर्'. विद्युत्प्रवाह मंडल न. बिजिलीअ जो दौरो, (इं) 'सर्किट'. विद्युत्बल न. बिजिलीअ जी शक्ती, (इं) 'पॉवर'. विद्युत्मापक पु. बिजिली मापु, (इं) 'इलेक्ट्रोमीटर'. विद्युत्वाहक पु. 'इलेक्ट्रिक कंडक्टर'. विद्युत्शक्ती स्त्री. 'इलेक्ट्रिसिटी'. विद्युत्संग्राहक पु. (इं) 'कंडेन्सर'.

विद्युल्लता [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

विद्योत [सं] पु. तेजु, चमक.

विद्रधी [सं] पु. वहंदहु फट्ट, पूंइवारो फूकिणो-फोफींडो, गोइहो.

विद्रा, विद्रूप [सं] वि. बदिसूरत, बदिजेबो.

विद्रावक [सं] वि. गुरंदहु, गारुडो, गाराओं. विद्राव्य वि. गुरणो, गाराओं, गुरण जहिडो. विद्रुत वि. गुरियलु.

विद्रुम [सं] न. मरजानि, गुणोटी-ठी.

विद्रोह [सं] पु. वेरु, दुश्मनी, अदावत.

विद्वान [सं] वि. विद्वानु, ग्यानी, अलामु. विद्वत्कुल न. विद्वाननि जो मेहु. विद्वज्जन पु. विद्वानु, फेलसूफ, सियाणो.

विद्वता [सं] स्त्री. विद्वानपुणो, ग्यानु. विद्वंस वि. विद्वानु.

विद्वेष [सं] पु. धिकार, नफिरत, हिफारत, इसदु.

विध [सं] पु. तरह, किस्मु, नमूनो.

विध [सं] पु. विधी, नियमु, रीति.

विध न. वेधु, सोराखु. विधणे स.क्रि. वेधणु, टुंगु करणु.

विधहणे [सं] अ.क्रि. खराबु थियणु, बिगिडणु.

विधमी [सं] वि. (१) बिण् धर्म जो (२) धर्म खे न मनींदहु.

विधवा [सं] स्त्री. विधवा.

विधा [सं] स्त्री. रीति, किस्म, डांउ.

विधाता [सं] पु. सिरिष्टी रचींदडु, ईश्वर, खालिकु.

विधान [सं] न. (१) चवणु (२) आग्या, नियमु, काइदो (३) तरीको, ढंगु, सिरिश्तो (४) स्थापना, स्वाधीनु करणु. विधान परिषद स्त्री. (इं) 'लेजिस्लेटिव् काउन्सिल'. विधान मंडळ न. कानूनसाज मजिलस, कानून ठाहींदइनि जो मंडलु, (इं) 'लेजिस्लेचर्'. विधानसभा स्त्री. विधानसभा, काइदेसाजनि जी सभा (राज-प्रांत जी), (इं) 'लेजिस्टेटिव् असंब्ली'.

विधान [सं] न. रिथ, ठहराउ, योजना.

विधायक [सं] वि. (१) स्थापना कंदडु, रचींदडु, ठाहींदडु (२) जोइजकी, आकारी, अमली.

विंधारी [सं] वि. वेंसरु, मोतियुनि खे सोराख कंदडु.

विधि-धी [सं] पु. (१) नियमु, शास्त्रनि जी आग्या या रीति (२) काइदो, कानून, (इं) 'लॉ' (३) आग्या, हुकुमु (४) कमु करणु (५) रसम (६) रीति, ढंगु, डांउ (७) विधि, विधी, धर्मी कार्जु (८) ब्रह्मा (९) करमु, नसीबु, भागु (१०) कुमिरि, चूड़ लाइ सोराखु, डिसो 'कूसु'. विधिअंड न. सजो विश्वु. विधिकिकर पु. कर्मनि जो दासु-गुलामु. विधिग्राह्य वि. जाइजु. विधितत्त्व न. काइदेदानु. विधिनियम-(संहिता) पु.न. कानूननामो. विधिनिषेध पु. इन गाल्हि जो नियमु त फलाणी गाल्हि कजे ऐं फलाणी न कजे. विधिपरता स्त्री. जाइजु-वाजिबु हुअण जी हालति. विधिमंडळ न. कानूनदाननि जी मंडिली, कानून ठाहींदइ संस्था-सभा. विधि महाविद्यालय न. (इं) 'लॉ कॉलेज'. विधियुक्त वि. विधीअ सां, बा काइदे, रस्मी. विधिलिखित न. लेखु, भागु, लिख्यो, होवनिहार. विधिवत् क्रि.वि. विधीअ सां, विधीअ मूजिबि. विधिवाक्य न. शास्त्रनि जो वचनु. विधिशास्त्र न. इल्मु कानून, (इं) 'जुरिस्पूडन्स'. विधिसंमत वि. जाइजु. विधिज्ञ पु. काइदेदानु, (इं) 'लॉयर्', वकीलु.

विधु-धू [सं] पु. चंडु.

विधुर [सं] पु. रनडु, रनोडु, फुलांवन्तो.

विधुर [सं] वि. ऐबाइतो, अणपूरो, अधूरो.

विधूम [सं] वि. बिना दूहें.

विधेय [सं] न. (१) कानून मूजिबि गाल्हि (२) फर्जु.

विधेयक [सं] न. काइदे जो मसौदो या बिलु, (इं) 'बिल'.

विध्वंस [सं] पु. तबाही, नासु, नासता. विध्वंसक वि. तबाही कंदडु. विध्वंसणे स.क्रि. तबाही-बर्बादी करणु.

विन-ना श.अ. बिना, सवाइ.

विनग्न [सं] वि. नंगो, उघाडो.

विनट [सं] पु. (१) प्रेमु, चाहु (२) दोस्तु, यारु, अजीजु. विनटणे अ.क्रि. (१) मगनु-महू थियणु (२) नचणु, मौज करणु.

विनत [सं] वि. (१) सुकियलु, निजडियलु (२) निमाणो, हलीमु.

विनति, विनती [सं] स्त्री. (१) वेनती, अर्जु (२) नम्रता, हलीमाई. विनतिव्याज न. प्रार्थना-वेनतीअ जो बहानो.

विनय [सं] पु. निजडत, नम्रता, हेठाहीं. विनयभंग पु. ईजाउ रसानी, हथ विज्ञणु. विनयशील, विनयी वि. निमाणो.

विनवणी [सं] स्त्री. वेनती, अर्जु, प्रार्थना, मिन्थ, आजी नीजारी. विनविणे स.क्रि. वेनती-अर्जुकरण, मिन्थ करणु, बासाइणु.

विनवणे अ.क्रि. कंझणु.

विनष्ट [सं] वि. नासु थियलु या कयलु.

विना [सं] श.यो.अ. बिना, खां सवाइ. विनाकारण क्रि.वि. अजायो, नाइकु, हरू भरू, बे सबब.

विनायक [सं] पु. (१) गणेशु (२) गरूडु.

विनाश [सं] पु. नासु, नासता, तबाही. विनाशकाले विपरीत बुद्धि गोह खे जइहिं खुटी खणे, तइहिं गोल्हे शिकारियुनि जा घर. विनाशी वि. विनासी, नासु थींदडु.

विनास [सं] वि. बे नको, रे नको.

विनिगम [सं] पु. निश्चो, इरादो.

विनिमय [सं] पु. डे वठु, अदिला बदिली, मटा सटा, वटो, (इं) 'एक्स्चेंज'. विनिमेय वि. मटाइण जहिडो.

विनियम [सं] पु. नियमु, काइदो, कानून.

विनियुक्त [सं] वि. मुकररु कयलु. विनियोग पु. (१) मुकररी (२) बंदोबस्तु, योजना.

विनीत [सं] वि. (१) निमाणो, हलीमु (२) नियम जो पालनु कंदडु (३) पडहियलु गडहियलु.

विनेता [सं] वि. नेता, अगुवानु, संहो, रहबर.

विनोद [सं] पु. दिलि विंदुर (२) मज़ाक (३) चर्चो, खिल.

विनोदास्पद न. मज़ाक जहिडो, चर्चे जहिडो, खिल

जहिडो. विनोदी वि. (१) मज़ाकी, खिलाईदडु (२)

दिलि विंदुराईदडु.

विन्मुख [सं] वि. (१) मुंह फेरायलु (२) बरिखिलाफु (३)

शिशिदरि, मुंशियलु (४) लज़ी, फिको, शर्मिंदो,

पिशेमानु.

विन्यस्त [सं] वि. रखियलु, ठाहे रखियलु.

विन्यास [सं] पु. (१) अनामत, धरावत (२) ठाहु, बंदोबस्तु,

सठे (३) बयानु, इज़हार (४) बातरीब रचना.

विपत्ति-त्ती [सं] स्त्री. विपत्ति, मुसीबत, आपदा.

विपत्तीक [सं] वि. रनडु.

विपष [सं] पु. बुरो रस्तो, खराबु रस्तो.

विपदा स्त्री. आपदा, मुसीबत.

विपन्न [सं] वि. (१) मुसीबत में फायलु (२) अभागो, मिस्कीनु.

विपरिणमन [सं] न. फर्कु, तब्दील.

विपरीत [सं] वि. (१) खिलाफु, विरुध (२) उल्टो, उबतो

(३) बेकाइदे. विपरीत संवेदन न. कूडो खयालु, भमु

विपरीत ज्ञान न. कूडो ग्यानु. विपरीतार्थ पु. मुख्तलिफु

मतिलबु, उबतोसुबतो अर्थ. विपर्यय पु. (१) भुल,

चूक, गलतिफहमी (२) बरिखिलाफी, मुख्तलिफति,

इख्तलाफ, उल्टेपिणो. विपर्यस्त वि. (१) उबतो,

उबतो, हिक जो बियो (२) अजबु (३) फिरियलु.

विपर्यास पु. (१) गलति फहमी, उबतो अर्थ (२)

उल्टेपिणो, मुख्तलिफति (२) तब्दील, फर्कु, फेरि घेरि,

चूक.

विपल [सं] न. पल जो सठियों हिंसो, सेकंड जी पंजादुई.

विपलाप [सं] पु. विरलाप, रोदनु राडो, दांह, पार कढणु,

वाइ बेला.

विपसळ-ळा वि. हरकती, लुचो, शरारती, डिंगो.

विपसळो [सं] पु. आजारु, तकिलीफ.

विपक्ष [सं] पु. (१) दुश्मनु, रकीबु, मुख्तलिफु (२) बीअ धुरि जो, बी धुरि, विरोधी पार्टी.

विपाक [सं] पु. (१) पूरो रघलु-पकलु हुअण जी हालति

(२) पूरी वाधि (३) नतीजो, अन्तु (४) मचण जी

क्रिया, (इं) 'फर्मेशन'.

विपादिका स्त्री. बिवाई, थधि जी फुरिडी.

विपारणे [सं] स.क्रि. बेलगामु थियणु, खेचिलो थियणु,

छुड्वागु थियणु.

विपाश [सं] वि. बंधनमुक्तु.

विपिन [सं] न. शंगु, बन.

विपुल [सं] वि. सझो, जामु, घणो, भरपूरि. विपुलता स्त्री.

घणाई, झाझ.

विप्र [सं] पु. (१) ब्राह्मणु (२) पैसो, धनु.

विप्रकर्ष [सं] पु. मुफासिलो, दूरी. विप्रकृष्ट वि. दूरि, परे,

डूराहों.

विप्रतिपत्ति [सं] स्त्री. मतभेदु, वीचारनि-मतनि जो

वादविवादु.

विप्रलंभ [सं] पु. (१) ठगी, दोखो (२) झेडो (३) साहित में

शृंगार रस जो किस्मु-विछोडो, प्रेमियुनि जो विछोडो,

विरहु.

विप्रलाप [सं] पु. (१) रडियूं वाका, गुलगुलो (२) बक बक,

बड़ि बड़ि, यखी.

विप्रिय [सं] वि. नापसंदि, न वणंदडु.

विफल-ळ [सं] वि. निष्फलु, अजायो.

विबुध [सं] पु. (१) अमरु (२) ग्यानी, विद्वानु.

विबोध [सं] पु. सुजागी, जागु.

विभक्त [सं] वि. (१) जुदा, धार, अलगि (२) भगलु (३)

बुरो भगलु.

विभक्ति, विभक्ती [सं] स्त्री. (१) जुदा-धार हुअण जी

हालति (२) भाडो, हिंसो, पती (३) मतिलबु,

इरादो, तात्पर्जु (४) विभक्ती, हालति (ग्रामर में).

विभग्न [सं] वि. भगलु टुटलु, नासु थियलु.

विभजनीय [सं] वि. भाडा-हिंसा-टुकर करण जोगो.

विभव [सं] न. (१) शानुशौकत, भागु, धनु दौलत (२)

महानता, बडाई, बुलंदी.

विभाग [सं] पु. (१) विभागु, भाडो, हिंसो, (इं) 'डिवीज़न'
(२) बाबु, टुकर (३) खातो, (इं) 'ब्यूरो'. विभागणी
स्त्री. विरहाडो, विरहासत, भाडा करणु. विभागणे
स.क्रि. हिंसा करणु, भाडा करणु. विभागित वि.
विरहायिलु, हिंसा कयलु. विभागीय वि. भाडे-हिंसे
जो, (इं) 'डिवीज़नल'. विभाजक पु. वंडीदडु, हिंसा
कंदडु. विभाजन न. विरहाडो, विरहु, भाडो, हिंसो.
विभाज्य वि. विरछ जोगो, विरछाडतो, विराहण
जोगो. विभाज्यता स्त्री. तक्सीम पज़ीरी, (इं)
'डिविज़िबिलिटी'.

विभाजा [सं] पु. नासता, नासु.

विभाङणे स.क्रि. (१) शिकस्त डियणु, खटणु (२) नासु
करणु.

विभाव [सं] पु. विभाउ, मन में 'रसु' पैदा कंदडु गाल्हि,
कविता लिखण जे जजूबे जो कारणु.

विभावन-ना [सं] न.स्त्री. (१) वीचारु, जाच, खोच (२)
कल्पना, तर्कु, भावना, ज्ञाण, समुझ. विभावनीय वि.
(१) वीचारु करण जोगो, खोजना करण जोगो (२)
कल्पना करण-समुझण जोगो.

विभावसु [सं] पु. बाहि.

विभाषा [सं] स्त्री. बियो उपाउ-चारो.

विभिन्न [सं] वि. (१) भाडा-टुकर कयलु (२) फैलायलु,
टेडे पखेडे छडियलु (३) गडियलु (४) जुदा जुदा
किस्मनि जो, गुनागूनि.

विभीषणकाल-वेला [सं] पु.स्त्री. मुसीबत जो वक्तु, अशुभु
वक्तु, डुखी वेल.

विभू [सं] पु. प्रभू, ईश्वर. वि. उत्तमु, बलवानु.

विभू [सं] पु. (१) सेना-फौज जी रचना, ब्यूहु (२) मन्सूबो,
सिट (३) रचना, कमु.

विभूत-ति-ती [सं] स्त्री. (१) भस्म, रख, भसम (२) शानु
शौकत, रेल छेल, झझाई, जसु, शोभा (३) ईश्वर जो
अन्शु, महानु पुरुषु, अज़लौ शख्सु, पुबवानु शख्सु.

विभूषण [सं] न. अलंकार, जेवरु, गृहणो. विभूषित वि.
सींगारियलु, सुहिणो बणायलु.

विभेद [सं] पु. भेदु, जुदाई, अलगि करणु. विभेद्य वि. जुदा

थियण जोगो.

विभ्रम [सं] पु. (१) भ्रमु, मूंझारो (२) चुक, डोहु, भुल,
गलिती (३) मकरु, छलु वलु, नाजु नखिरो.

विमत [सं] वि. नापसंदि, उबताडि, खिलाफि. विमती स्त्री.
नापसंदी वि. (१) मति मारियलु (२) चरियो.

विमनस्क, विमना [सं] वि. (१) बे मनो, अशांति मनु,
उदासु (२) बेज़ारु, मुंघलु.

विमर्दन [सं] न. (१) रगड़, महिट, कुटणु, लताइणु (२)
नासु, मारे छडणु.

विमर्श [सं] पु. (१) सलाह, वीचारु, गोल्हा, गौरु, पहु डहु,
सोचु वीचारु (२) छंडछाण.

विमल-ळ [सं] वि. (१) निर्मलु, साफु पवित्रु, शुधि (२)
शुभु.

विमा [फा] पु. (१) वीमो, (इं) 'इन्शुअरन्स'. विमा
उतरविणे वीमो भरणु. विमापत्र न. वीमेनामो,
'पॉलिसी ऑफ इन्शुअरन्स'.

विमाता [सं] स्त्री. बिमाति, लगी माउ, माटेजी माउ.

विमान [सं] न. विमानु, हवाई जहाजु. विमानघर न. हवाई
जहाजनि जो मनहु, (इं) 'हइंगर'. विमानतळ न.
हवाई अडो, (इं) एअर पोर्ट. विमानमार्ग पु. हवाई
रस्तो, (इं) 'एअर लाईन'.

विमार्ग [सं] पु. बुरो-खराबु रस्तो, बेलगाम हलति.

विमुक्त [सं] वि. आज़ादु, खुलियलु, बंधन खां मुक्तु थियलु.
विमुक्ती स्त्री. आज़ादी, मोखु, छोटिकारो, मोकल.

विमोचन न. छोटिकारो, मुक्ती, निजात.

विमुख [सं] वि. (१) मुंहं मोडियलु, पुठीरो (२) विरुधु.

विमोचन, विमोक्षण [सं] न. छोटिकारो, मुक्ती.

वियुक्त [सं] वि. धार-जुदा-अलगि कयलु, विछुडियलु.

वियुक्ति-ती [सं] स्त्री. फर्कु, तफावतु, घटिवघाई, कटपाछी
(हिंसाबु).

वियोग [सं] पु. (१) जुदाई, विछोडो, विरहु, बिरहु (२)
कट (हिंसाबु). वियोजक वि. कट करण जो अंगु, जुदा
कंदडु. वियोजन न. जुदा करणु, जुदाई, विछोडो.

विरक्त [सं] वि. विरक्तु, वैरागी. विरक्ती स्त्री. विरक्ती,
वैरागु.

विरंग [सं] वि. बे रंगु, फिको, फिटलु.

विरंगुळणे अ.क्रि. (१) दिलि विंदुराङ्गु (पंहिंजी), पाणु विंदुराङ्गु (२) कमु कंदे थोरी साही पटणु. विरंगुळा पु. (१) दिलि विंदुर (२) फरहत, आरामु, आसाङ्गुश (३) आलसु.

विरंगळणे [सं] अ.क्रि. (१) गुरणु (पाणीअ वगेरह में) (२) विधिरणु, रिजणु (३) पधिरिजणु (दिलि), दिलि भिजणु, थधो थियणु.

विरचणे [सं] स.क्रि. ठाहिणु, ठाहे जोडे रखणु.

विरंची [सं] पु. ब्रह्मा.

विरज [सं] वि. साफु, शुधि, अच्छो.

विरजण [सं] न. संबाणु (इही जमाङ्गु लाइ), संबाणु.

विरजण घालणे (१) इही जमाङ्गु, संबाणु विज्ञणु, संबाणु (२) खीर में मूरी विज्ञणु, कमु बिगाङ्गु.

विरजण पडणे कमु बिगिङ्गु, रंग में भंगु पवणु.

विरजणे अ.क्रि. (१) इही ठहणु (२) झेडो दूरि थी खीरु खंडु थियणु (३) फिटाङ्गु (खीरु).

विरजणे [सं] अ.क्रि. संहणु.

विरंजन [सं] न. रंगु कढी छडणु, अच्छो करणु, (इं) 'ब्लीचिंग'.

विरजाहोम [सं] पु. सयापु वठण वक्ति करण जो हवनु-होमु.

विरह स्त्री. अष्टु डीहूं.

विरहणे अ.क्रि. सरीर ते दाणि-दाणि थियणु-खारस थियणु.

विरहणे, विरहणे [सं] अ.क्रि. सलो फुटणु.

विरणे [सं] अ.क्रि. (१) गुरणु, रिजणु, , पधिरिजणु (२) चुङ्गु (कपिडो), खुसणु (३) भिजणु (दिलि) (४) भुरणु (५) शांति-तृप्ति थियणु (६) टाकोडो पवणु (७) दिलि खजणु.

विरत [सं] वि. (१) रुकियलु, बीठलु, बंदि थयलु (२) वैरागी, निर्मोही. विरती स्त्री. (१) बंदि थियण-बीहण जी क्रिया (२) वैरागु.

विरथ [सं] वि. रथ खां सवाइ, बिना रथ, रथ तां लथलु.

विरपणे स.क्रि. कख या रउ कढणु.

विरंबणे [सं] अ.क्रि. लजी थियणु, खिखो विखो थियणु,

फिको थियणु.

विरमणे [सं] अ.क्रि. (१) थोरो तरिसणु, साही पटणु (२) बंदि थियणु.

विरमणे [सं] अ.क्रि. लजी थियणु, फिको थियणु.

विरल-ळ [सं] वि. (१) छिडो, पटिरो, पटिडो (२) छिडो, परे परे (३) अणलभु, विरलो (४) खुयलु. विरलागत वि. विरलो, गैरि मअमूली, इतफाकी. विरलणे अ.क्रि. खुसणु, तंदू तारा थियणु, इहयूं निकिरणु.

विरविरीत वि. हिलिडो, खुयलु, तंदू तारा थियलु, पुराणो (कपिडो).

विरस [सं] पु. दिलि शिकस्ती. वि. (१) बे सवादी, फिको (२) रुखो, खुशकु (३) बे मनो, उदासु, शिकस्तो. विरसणे अ.क्रि. दिलि शिकस्तो थियणु, नाउमेदु थियणु.

विरह [सं] पु. बिरहु, विरहु, विछोडो, जुदाई, विरह जो दुखु. विरहज्वर पु. बिरह जो बुखारु. विरहाग्नी पु. बिरह जी बाहि. विरहिणी स्त्री. विछुडियल, वियोगिणि. विरही पु. विछुडियल, वियोगी.

विरहित-हीत [सं] वि. वांजियलु, खाली, रहित, हीणु, ऊणो, बिना, खां सवाइ.

विरळा [सं] वि. विरलो, अणलभु. क्रि.वि. विरले, इतफाक सां.

विराग [सं] पु. वैरागु. विरागी वि. वैरागी.

विराजणे [सं] अ.क्रि. संहणु, सुहिणो नजुरि अचणु. विराजमान, विराजित वि. संहदडु, सुहिणो.

विराट [सं] पु.न. विश्वव्यापी, ईश्वरस्वरूप, ईश्वर, तेजु. वि. आलीशानु, शाही, तमामु वडो.

विराण, वैराण वि. वैरानु, उजिडियलु.

विराणी स्त्री. (१) विछुडियल औरत (२) विछोडे जो गीतु.

विराम [सं] पु. (१) आरामु, साही, आसाङ्गुश (२) बंदि थियणु, बीहणु (३) अन्तु, नासु (४) पूरो दमु, बीहक जी निशानी (ग्रामर में). विरामचिन्ह न. बीहक जी निशानी (ग्रामर में), पूरो दमु.

विरि [सं] स्त्री. वीर्यु, तेजु, बलु.

विरुद्ध [सं] वि. विरुधि, बरिखिलाफु, विधिनु विस्संदडु,

मुखालिफु, उबताडि.

विरु [सं] न. वेरु, दुश्मानी. वि. उबताडि, बरिखिलाफु.

विरुढणे [सं] अ.क्रि. (१) वधणु, वडो थियणु (२) सलो फुटणु. विरुढी स्त्री. (१) वाधि (२) सलो, अंकुर.

विरूप [सं] वि. (१) बदिसूरत, बदिजेबो (२) जुदा, धार, निरालो.

विरुपाक्ष [सं] पु. शंकर.

विरेक [सं] पु. (१) दस्त, जुलाबु (२) टोरो, काकूसु. विरेचन न. (१) जुलाबु, दस्त (२) काकूसु अचण जी दवा.

विरोध [सं] पु. (१) विरोधु, बरिखिलाफी, मुखालिफत (२) फर्कु. विरोधभाव पु. वेरु. विरोधाभास पु. जाहिरु उबती पर हकीकत में सहीह गालिह, तज़ाद, विरोध जो आभासु, (इं) 'पडराडॉक्स'. विरोधी वि. विरोधु कंदडु, बरिखिलाफु, मुखालिफती.

विलग [सं] वि. (१) अलगि, धार, जुदा (२) अण ठहकंदडु, बे मेलो. पु.न. (१) विड, खामी, ऐबु, कमी (२) तकिलीफ. विलगणे अ.क्रि. परे थियणु, गाडु थियणु.

विलग्न [सं] वि. जुडियलु, गुंडियलु, चंबुडियलु.

विलज्ज [सं] वि. निर्लजो, बेशर्मु, बेहयाज.

विलपणे [सं] स.क्रि. विरलाप करणु, रूअणु.

विलंब [सं] पु. देरि. विलंबित वि. देरि थियलु, सीडियलु.

विलंबी वि. देरि विसंदडु, गेसरि कंदडु.

विलय [सं] पु. (१) अन्तु, नासु, परलड, कयामत (२) देरि, वेछो.

विलसणे [सं] अ.क्रि. (१) चिमिकणु, ब्रहिकणु, सूंहणु (२) हलति हलणु, रांदि करणु. विलसित वि. (१) चिमिकंदडु, सूंहंदडु (२) नज़रि ईदडु. न. (१) सूंह, चमक (२) रांदि, लीला.

विलक्षण [सं] वि. (१) अजीबु, गैरि खाजी, गैरि मअमूली (२) निरालो.

विलाप [सं] पु. विरलापु, रोदनु राडो, ज़ारी, वाडवेला, ओसार. विलापणे अ.क्रि. विरलाप करणु, पार कढणु, ओसारणु.

विलायची स्त्री. इलाइची, फोटो-फोटा.

विलायत [अ] स्त्री. (१) विलाइत-इंग्लैंड-यूरपु (२) पंहुजो मुल्कु (३) प्रान्तु, पर्गिणो. विलायती वि. (१) विलाइती, यूरप जो (२) टिणकु-टिणिगु, चालाकु, डिंगो (२) परडेही. विलायती कोंबडा पु. फीलुमुर्गु, गिनी मुर्गु. विलायती गवत न. रुश्को, रिश्को. विलायती मूग पु. बेही मुड. विलायती बांगी स्त्री. टमाटनि जो वणु-बूटो. विलायती बांगे न. टमाटो.

विलास [सं] पु. (१) खेलु, रांदि (२) बिलासु, ऐशु इशरत (३) नाजु नखिरो. विलासिनी स्त्री. विलासी औरत, नखिरेली. विलासी वि. (१) बिलासी, आरामु पसंदि, अयाशु (२) रांदि जो शौकीनु.

विलीन [सं] वि. (१) रिजियलु, गरियलु (२) समायलु (३) गडिजी वियलु. विलीनीकरण न. समाए छडणु.

विलेप-न [सं] पु.न. (१) लाइणु, लगाइणु, मखणु (लेपु) (२) सुरहाणि, सरीर ते लाइण जो लेपु-सुरहो लेपु.

विलोकणे [सं] स.क्रि. डिसणु. विलोकन न. डिसण जो कमु. विलोकनीय वि. डिसण जहिडो.

विलोम [सं] वि. उबतो, उल्टो, खिलाफु.

विलोल वि. चंचलु.

विल्हा-ल्हे पु.स्त्री. (१) भाडो, हिंसो, खातो (२) दर्जो, किस्मु (३) प्रान्तु, पर्गिणो. विल्हे करणे-लावणे (१) निबेरो करणु (२) लिखणु. विल्हेस लावणे (१) हवाले करणु, बिलो करणु (२) तरितीब सां रखणु. विल्हेवाट स्त्री. (१) फैसिलो, निबेरो (२) बंदोबस्तु (३) नेकालु, उकलाउ (४) उडाउ, बिलफुजली. विल्हेवार क्रि.वि. बातरितीब, सिल्सिलेवारि. विल्हेवारी स्त्री. तरितीब, सिल्सिलो, दर्जेबंदी, छांट, छांड.

विल्हाळ [सं] वि. (१) दुख-दर्द भरी (कहाणी) (२) अशुभु गाल्हाईदडु, निदेरो, निभागो, बदिसोणो, मनहूसु. विल्हाळक स्त्री. गहिपी, गहपिह, किर्किरि. वि. अजायो. विल्हाळणे स.क्रि. (१) गहिपी-किर्किरि करणु (२) मन में सदाई अशुभु वीचार आणणु.

विवंचणे [सं] अ.क्रि. (१) वीचार करणु, सोचणु (२) तशीह करणु (३) फर्जु करणु (४) चिन्ता-सोचु करणु. विवंचना स्त्री. (१) सोचु, चिन्ता, फिकिर (२)

ऊन्हो वीचार, गौर (३) चूड.

विवज [सं] न. समुझाणी, तशरीह.

विवदणे [सं] अ.क्रि. (१) बहिसु करणु, विडहणु (२) साराह करणु.

विवर [सं] न. (१) टुंगु, बिरु, खालु (२) गार, गुफा (३) बयानु, तशरीह.

विवरण [सं] न. (१) तपसीलु, बयानु, तशरीह, कैफियत, वजाहत (२) टीका, समुझाणी, व्याख्या. विवरणपत्र न. कैफियतनामो, बयानी. चिठो. विवरणे स.क्रि. (१) समुझाणु, खोले बुधाणु, व्याख्या-टीका करणु (२) वीचार करणु.

विवर्ण [सं] वि. रंगु लही वियलु, फिटलु, फिको.

विवर्त [सं] पु. (१) फेरो, चकरु (२) कुनु (३) भ्रमु, वहमु. विवर्तन न. घुमणु, भिरमणु.

विवर्धन [सं] न. वाधि, वडो थियण जी क्रिया. विवर्धक पु. (इं) 'अइम्लीफाडर'.

विवश [सं] वि. बे वसि, मेथाजु.

विवसन, विवस्त्र [सं] वि. नंगो.

विवसा [सं] पु. कमु, धंधो.

विवस्वत, विवस्वान [सं] पु. सिजु.

विवळणे अ.क्रि. डिसो 'विच्छळणे'.

विवक्षा [सं] स्त्री. (१) गाल्हाणु जो मतिलबु-इरादो-मुराद-मन्शा (२) इछा, मक्सुदु (३) बयानु. विवक्षित वि. (१) घुरिबलु, चाहियलु (२) खासि, मख्सूसु, अहमु, अज़लॉ.

विवाद [सं] पु. (१) बहिसु, बहिसु मुबाहिसो (२) अगिडो. विवाद्य वि. बहिसु जोगो, जेरि तकिरार.

विवार [सं] पु. वधाउ, उपटार, विस्तार, फैलाउ.

विवास [सं] पु. जिलावतनी, नेकाली.

विवाह [सं] पु. विहांउ, वियाहु, शादी. विवाहणे अ.क्रि. शादी करणु, स.क्रि. शादी कराणु. विवाहमेळ पु. शादीज जो मोक़ो-कार्जु. विवाहित वि. (१) परिणियलु, शादी कयलु. विवाही पु. सेणु. विवाह्य वि. शादीज लाडकु.

विविक्त [सं] वि. (१) निजो, संधाइतो (२) धार, जुदा,

अलगि, निवेकिलो.

विविदिषा [सं] स्त्री. जाणण जी इछा.

विविध [सं] वि. भांति भांति जो, जुदा जुदा किस्मनि जो, मुरकबु. विविधत्रैराशिक न. पंज रकिमी (हिंसाबु). विविध भागाकार पु. मुरकबु वंड. विविध मिळवणी स्त्री. मुरकबु जोडु. विविध वजाबाकी स्त्री. मुरकबु कट.

विवृत [सं] वि. खुलियलु, खोले समुझायलु, बयानु कयलु.

विवृत्ति-ती [सं] स्त्री. समुझाणी, तशरीह, खोले समुझाणु.

विवेक [सं] पु. (१) विवेकु, चढे मठे जो वीचार, बुधी (२) साबाह, समुझ, अकुलु, इमृतियाजु, ज़मीर. विवेकवादी वि. बुधीवादी, तर्कवादी. विवेकहीन वि. अविचारी, वीचार न कंदडु. विवेकक्षम, विवेकी वि. सुबुधु, सियाणो, अकुलाणो.

विवेचक [सं] वि. वीचार-छंडछाण कंदडु, शारहु.

विवेचन [सं] न. (१) तशरीह, शरअ, समुझाणी (२) चडीअ तरह वीचार, छंडछाण. विवेचनीय वि. परिखण-वीचार करण जोगो, समुझाणीअ या तशरीह लाडकु.

विच्छल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुलु, दुखी, बेचैनु (२) मुंघलु, परेशानु, पिशेमानु. विच्छळणे अ.क्रि. व्याकुलु थियणु, कंझणु.

विशंक [सं] वि. (१) बे भओ, बे बाकु (२) बे शकि.

विशकल [सं] वि. भगलु, टुटलु, टुकर टुकर थियलु. विशकलन न. भवणु, टुकर या हिंसा करणु.

विंशति-ती [सं] वि. वीह (२०).

विशद [सं] वि. (१) साफु, निर्मलु (२) ज़ाहिरु (३) खुलियलु, वसीउ, कुशादो (४) चिटो नज़रि ईदडु (५) सुहिणो (६) पधिरु, आशिकार.

विशरण [सं] न. किनो थियणु, सड़णु, नासु.

विशाखा [सं] स्त्री. सोरहों नखत्रु.

विशाप [सं] वि. पाराते-सिराप खां छोटिकारो मिलियलु, सिराप खां मुक्तु थियलु.

विशांपति-ती [सं] पु. राजा.

विशारद [सं] वि. विद्वानु, माहिरु, निपुणु, गोहरु, काबिलु,

आलिमु.

विशाल-ळ [सं] वि. विशालु, अलीशानु, शाही, तमामु वडो, वेकिरो. विशालकोन पु. वेकिरो कुंड (जामेद्री).

विशालस्कंध वि. वेकिरिनि कुल्हनि वारो (शख्स).

विशिख [सं] पु. (१) बाणु, तीरु (२) यवनु (३) अंग्रेजु. वि. चोटीअ बिना.

विशिष्ट [सं] वि. (१) खासि (२) गैरिमअमूली (३) उत्तमु, मुख्यु (४) मखसूसु. विशिष्ट उष्णता स्त्री. मखसूसि गरिमी, (इं) 'स्पेसिफिक हीट'. विशिष्ट गुरुत्व न. वज्रनु मखसूसु, (इं) 'स्पेसिफिक ग्रॅविटी'.

विशी वि. वीहनि सालनि जी उमिरि.

विशीर्ण [सं] वि. किनो, सडियलु, भगलु, टुटलु, छेहूं छेहूं थियलु.

विशुद्ध [सं] वि. शुधि, निर्मलु, धोतलु, पवित्रु. विशुद्धि स्त्री. सफाई (२) पाकाई, पवित्रता (३) सचाई, सुपति, बे ऐबु हुअण जी हालति.

विशृंखल [सं] वि. (१) आजादु, छुड्वागु (२) बे तरितीब.

विशेष [सं] पु. (१) गैरिमअमूली गुणु-निशानी (२) खासि गालिह या शख्सु (३) फरकु (४) खासियत. वि. (१) विशेषु, खासि (२) निरालो, नियारो, गैरि मअमूली. विशेषांक पु. खासि पर्चो (अख्बार जो). विशेषगुण पु. खासियत, सिफत. विशेषण न. (१) फरकु (२) अलगि, बियो (३) सिफति (ग्रामर में). विशेषतः, विशेषेकरून क्रि.वि. खासि करे. विशेषनाम न. इस्मु खासि (ग्रामर में). विशेषज्ञ पु. कंहि खासि गालिह या हुनर वगेरह में माहिरु, (इं) 'स्पेशिअलिस्ट'. विशेषज्ञान न. ब्रह्मग्यानु. विशेष्य न. उहो इस्मु जंहि सां सिफत लग्ने.

विशोक [सं] वि. दुख खां छुटल, शोक रहित.

विशोधित [सं] वि. शुधि-साफु कयलु.

विशोपक [सं] वि. वीहों हिंसो-अन्धु.

विशोभित [सं] वि. न संहंदडु, अण सहंदो, बे डोलो, बे वडो.

विश्रंभ [सं] पु. (१) विश्वासु (२) दोस्ती (३) राजु, गुब्बु. विश्रंभालाप पु. विश्वास ऐं प्रेम सां बुधायल मन जुं गाल्हयूं.

विश्रांत [सं] वि. कम-पोरिहये खां आजो थियलु, आरामु कंदडु, थकलु.

विश्रांती [सं] स्त्री. (१) आरामु (२) दिलि विंदुर, विंदुर जो ज़रीओ (३) पछाडी, मोछु.

विश्राम [सं] पु. विसरामु, आरामु, आराम जी जगह. विश्रामणे अ.क्रि. आरामु करणु. विश्रामगृह न. आरामघरु, (इं) 'रेस्ट हाऊस्'. विश्रामघाम न. आराम जी जगह.

विश्रुत [सं] वि. मशहूर, नामी, नांव चड्हियो, नालेरो. विश्रुती स्त्री. मशहूरी, नामूसु.

विश्लेष [सं] पु. (१) जुदाई, विछोडो, बिरहु (२) जुदा-अलगि करणु, छांट (३) कट पाछी, पाछी (हिसाबु), (इं) 'डिफरन्स'. विश्लेषण न. कंहि गडियल शैड् खे अलगि करणु, छंड छाण, छांट, तफरीक करणु, तर्कीब, (इं) 'अइन्डलिसिस'.

विश्व [सं] न. विश्व, दुनिया, संसारु, जगु, विसु. विश्वकर, विश्वंकर पु. सिरिष्टी रचींदडु, ब्रह्मा. विश्वकर्मा पु. (१) ब्रह्मदेव जो पुटु ऐं देवताउनि जो कारीगरु-वाढो (२) होशियारु कारीगरु. विश्वकारण न. ब्रह्मा, सिरिष्टी रचींदडु. विश्वकोश पु. विश्वकोशु, दुनिया जे सभिनी विषयनि जो ग्यानु-जाण डींदडु ग्रंथु, (इं) 'एन्साइक्लोपीडिआ'. विश्वजीवन न. दुनिया जो प्राणु-जिंदगी, ईश्वरु. विश्वनेत्र न. दुनिया जी अखि, ईश्वरु. विश्वंभर पु. दुनिया जी पालना कंदडु, ईश्वरु. विश्वभेषज न. सुंदि. विश्वविद्यालय न. 'यूनीवर्सिटी'. विश्वव्यापी वि. हर हंधि हाजुरु नाजुरु, ईश्वरु. विश्वसाक्षी वि. सारे जगुत खे डिसंदडु, ईश्वरु. विश्वसुंदरी स्त्री. (इं) 'मिस यूनीवर्स'. विश्वतः क्रि.वि. सभिनी हंधि, हर हंधि. विश्वक्षू पु. परमेश्वरु. विश्वेश पु. जगुत जो मालिक, ईश्वरु.

विश्वसनीय [सं] वि. विश्वासजोगो, अअतिबारु करण लाडकु, ईमानदारु, सचो, पतिवन्तु, पतिवारो, मअतबरु. विश्वस्त वि. विश्वासु रखियलु. पु. अमानतदारु, संभाल कंदडु, कंहि शख्स या संस्था जे जाइदाद जी हिफाजुत कंदडु, (इं) 'ट्रस्टी'. विश्वस्त

मंडळ न. (इं) 'ट्रस्ट'.

विश्वा, विस्वा [सं] पु. वीहों हिंसो. अठराविश्वेदारिद्र्य न. कंगालाई, बेहदि गरीबी.

विश्वास [सं] पु. (१) विश्वासु, अश्रुतिबारु, वेसाहु (२) सर्घा. विश्वासघात पु. विश्वासघातु, ठगी, दोलाबु. विश्वासघातक-की वि. विश्वासघातु कंदडु, ठगु. विश्वासणे स.क्रि. विश्वासु करणु-रखणु. विश्वासू वि. विश्वासी, सचो, ईमादारु. विश्वासी वि. भरिवसे जो, विश्वासु रखंदडु.

विष [सं] न. विहु, विखु, जहर. विषाची परीक्षा पाहणे तमामु वडी हिमथ करणु, जोखे जो कमु करणु. विषकंठ पु. शंकरु. विषघ्न वि. जहरमारु, उतारो, तिरयाकु, जहर जो असुर लाहींदड. विषद वि. जहर डींदड. विषप्रयोग पु. विहु डियणु, विहाटणु. विषयुक्त वि. विहु गाडुओं. विषवल्ली स्त्री. (१) जहरी वलि (२) दुष्ट-हासिदु.

विषकट [सं] वि. शाही, परबत जेडो, हद खां वधीक वडो.

विषण्ण [सं] वि. उदासु, मायूसु, दुखी, उबाणको. विषण्णता स्त्री. उदासी, मायूसी.

विषम [सं] न. संकट, मुसीबत, अडिचणि. पु. (१) मुदे जो बुखारु (२) भेदभाउ, फर्कु. वि. (१) बावंजिरो, आडो, घटि वधि, हेठि मथे (२) उबतडि, विरुधि (३) डुखियो, तकिलीफ डींदड (४) अण मटु, बे जोडु, लासानी (५) इकी (संख्या - १,३,५,७,९).

विषम अपूर्णक न. उबतो अणपूरु, (इं) 'इम्प्रापर फ्रिक्शन्'. मि. ३/२, ६/५. विषमकणाकर्षण न. चीडहु, चहटाउ. विषमकाल पु. फिरियलु वक्तु, मुसीबत, आपदा, डुखिया डींहं. विषमकोन पु. वेकिरी कुंड, (इं) 'ऑब्ज्यूज अडंगल' (जामेट्री).

विषमचतुर्भुज न. अणपूरि पासनि वारो चौकुंडो (जामेट्री). विषमज्वर पु. मुदे जो बुखारु, (इं) 'टाइफाइड'. विषमत्रिभुज न. अणपूरि पासनि वारो टिकुंडो (जामेट्री). विषमभाव पु. बुजु, साडु, वेरु, बियाई. विषमभुज त्रिकोण पु. अणपूरि पासो टिकुंडो (जामेट्री). विषम भोजन न. बे वक्तो रोटी खाइणु,

हिसाब सां खाधो न खाइणु. विषमवासना स्त्री. शहवत, कामवासना. विषयसंख्या स्त्री. इकी अंगु.

विषय [सं] पु. (१) विषय, (इं) 'सब्जेक्ट' (२) गाल्हि (३) कमु, फर्जु (४) पदार्थ, मालु, धनु (५) इरादो, मुराद, मक्सदु (६) शहवत, कामवासना, ऐशु आरामु (७) कर्ता, फाइलु (ग्रामर में). विषयद्वार न. इंद्रिय, इंद्दी, ह्वास. विषय पत्रिका स्त्री. सिटाउ, कम जी विचूर, (इं) 'अजेंडा'. विषयबध्द वि. कामी, शहवती, भोगी. विषयवासना स्त्री. कामवासना, शहवत. विषयसुख न. सरीरी सुख, कामवासना जो सुख, रतीसुख. विषयोपभोग पु. जिस्मानी सुख डींदड शयुनि जो इस्तिअमालु. विषयी वि. अयाशु, कामी, शहवती. विषयी श.यो.अ. जे बारे में, बाबति, बनिसिबति. विषयांतर न. गाल्हि बदल, मुखु गाल्हि छडे बी गाल्हि चवणु.

विषाण [सं] न. (१) सिडु (२) संघो, सुंघो, सूअर जो डिघो डंडु, कतिली.

विषाणू [सं] पु. विहु, जहर.

विषाद [सं] पु. विहु, जहर.

विषाद [सं] पु. (१) डुखु, अफिसोसु, निराशा (२) बुछां, किरभ, बे दिली. विषाद रोग पु. सौदाउ, खफ्कामु, दिलि हौलु. विषादणे अ.क्रि. दुखु-अफिसोसु थियणु, दिलि ते कटर विहणु. विषादी वि. (१) दुखी, मायूसु, निरासु (२) बे दिलि, जल्दी तंगि-ककि थींदड.

विषार [सं] पु. (१) विहु, जहर (२) जहर जो असुर. विषारणे अ.क्रि. (१) जहर चडहणु (२) दिलि ते कटु-कटर विहणु. विषारी वि. विसिहर, जहरी, विखिर, विहुगाडुओं. विषालू-ळू वि. विखिर, विसिहर, जहरीलो.

विषु, विषू [सं] न. मेख ऐं-तुल रासि जे शुरूआत वारो बिंदू. विषुव, विषुववृत्त न. खतुस्तवा, (इं) 'इक्वेटर'. विषुव न. पदु, जंहिं डींहं राति ऐं डींहं हिक जेडा थियनि, (इं) 'इक्विनॉक्स'.

विषूचिका [सं] स्त्री. वबा, कॉलरा.

विष्कंभ [सं] पु. सतावीहनि योगनि मां पहिरियों योगु.

विष्कम्भक पु. नाटक जे बिनि अंकनि जे विच में ईदइ उहो निजारो जहिं जे द्वारा ईदइ घटना या वाक्पु जी सूचना डिनी वने. बिनि अंकनि खे जोड़ीदइ निजारो.

विष्टप [सं] पु. भग्वानु.

विष्टभ [सं] पु. रोक, रुकावट, खंडकु, विघ्न, अड़िचणि.

विष्टा-ठा [सं] स्त्री. विष्टा, किरिपत्ती, गूहुं.

विष्टी [सं] स्त्री. बेगरि में वहणु.

विष्णू [सं] पु. विष्णू भग्वानु. विष्णुनाभ पु. ब्रह्मा. विष्णुपद न. आकासु. विष्णुपदी स्त्री. गंगा. विष्णुरथ-वाहन पु.न. गरूडु. विष्णुची तीन पदे न. बिनि भिरुनि जे विच वारो हिसो.

विसकटणे स.क्रि. (१) डाहिणु, टेइणु-पखेइणु, फैलाइणु (२) उखेलणु, खूंघणु, फुल्हेरणु (३) रोलो विझणु, खललु जागाइणु, मूंझारो विझणु, गड़िबड़ि करणु (४) खिंडेरणु (वार). विसकटाविसकट स्त्री. छिकताण, कश्मकश, मूंझारो, गंडु गोडु, रोलो, पसारो.

विसकणे अ.क्रि. विहकणु, विहुकणु (गांइ-मेंहिं जो खीरु बंदि थियणु). विसका वि. वहकियल, ठल्ली (गांइ).

विसकरणे [सं] स.क्रि. डिसो 'विसकटणे'

विसकळणे स.क्रि. (१) पखेइणु, खिंडेरणु, डाहिणु (२) रोलो-मूंझारो पैदा करणु, खललु विझणु. विसकळीत वि. डथलु, पखिडियलु, बे तरतीब थियलु, बे सिजिलो. विस्कळीतपणा पु. बे सिजिलाई.

विसंगत [सं] वि. अणमेलु, बे जोडो, अण ठहकंदहु, बे तअलुकु, नामुवाफिकु. विसंगती स्त्री. अणमेलु, नामुवाफिकत, बे तअलुकी.

विसंच [सं] पु. बिगाडो, घोटालो, नासु.

विससणे अ.क्रि. चिइणु, गुसे में अचणु, उभामणु.

विसंधीकरण [सं] न. जुदा करणु, (इं) 'डिस्जंक्शन' (केमिस्ट्री).

विसप-ब [सं] पु. खारसि जी बीमारी, (इं) 'एक्जिमा'. डिसो 'इसब'.

विसंब [सं] पु. आरामु, आसाइश.

विसंबणे, विसमणे [सं] अ.क्रि. (१) साही पटणु, आरामु करणु, वांदो विहणु (२) (कंहिते) भाइणु (३) छडे

डियणु (४) विश्वासु रखणु, ऐतिबारु करणु.

विसर [सं] पु. वेसरि, विसूझाई, भुलिजणु. विसर पडणे विसिरी ववणु. विसरण न. वेसरि, नासत. विसरणे अ.क्रि. विसिरणु. स.क्रि. (१) विसारणु (२) गफिलस करणु, अलगुर्जाई करणु. विसरभोळा-ळ्या वि. वेसरिखाधो, वेसिरो. विसराळू वि. वेसरियो, वेसरिखाधो, वेसलो. विसरून क्रि.वि. वेसरि भोले में, गलितीअ सां.

विसर्ग [सं] पु. (१) त्यागु (२) मोकिलणु, पठणु (३) विसर्गु, अघं 'ह' जो निशानु (:) (मि. क.पदार्थ, निःसंशय).

विसर्जणे [सं] स.क्रि. (१) त्यागणु, तर्कु करणु, छडे डियणु (२) बरखास्त करणु, मोकिलाइणु. विसर्जन न. (१) त्यागु, तर्कु (२) मोकिलाणी, बरखास्तगी. विसर्जनक्रिया स्त्री. इखराजु. विसर्जित वि. (१) त्यागु-तर्कु कयलु, कडी छडियलु (२) बरखास्त कयलु, अलिविदाअ कयलु.

विसर्प पु. डिसो 'विसब'.

विसबटा पु. आरामु, आयाइशु.

विसबणे, विसाबणे [सं] अ.क्रि. (१) आरामु करणु, दमु पटणु (२) साही पटणु (३) आलसु-सुस्ती थियणु (४) ढिरकणु.

विसबणे [सं] स.क्रि. िसाइणु.

विसंवाद [सं] पु. (१) अणमोलु, नामुवाफिकत (२) फर्कु, जुदाई (३) इखिलाफु.

विसवाविसवी क्रि.वि. वारे वटी अ सां साही पटे.

विसविशीत वि. कूंअरो, गिल्हो, फिलिहडो, फफसु.

विसळणे स.क्रि. आधारणु, धूअणु (बर्तनु).

विसार-रा पु. बयानो, पेशगी.

विसारणे [सं] स.क्रि. विसारणु, परे करणु.

विसावा [सं] पु. (१) आरामु, आसाइश (२) विंदुर (३) आराम जी जगुह.

विसाळ-ळा पु. साडु, इसदु.

विसुरा [सं] पु. (१) वीचारु, रायो (२) चमत्कारु, अजबु (३) भमु.

विसोळा [सं] पु. आखेरो.

विस्तार [सं] पु. (१) फैलाउ (२) अजाई डेधि, वधाउ (-करण). विस्तारणे अ.क्रि. (१) फैलिजणु (२) डेधि-वधाउ करणु.

विस्तव [सं] पु. बाहि.

विस्तार [सं] पु. (१) विस्तारु, फहलाउ, पसारो (२) वधाउ, डेधि (३) तफसीलु (४) संतान (५) वेकरि, पखेड (६) अवसरि. विस्तारणे अ.क्रि. पखिडणु, फैलिजणु, वधणु. विस्तारित वि. फैलियलु, तमामु वडो.

विस्तारी [सं] स्त्री. पातल.

विस्तृत [सं] वि. फैलियलु, तमामु वडो-कुशादो, वसीहु, तवील.

विस्तृती [सं] स्त्री. विस्तारु, वधाउ.

विस्फारित [सं] वि. फाटलु (वातु), खुलयलु (मुंहं, अखियं).

विस्फोट [सं] पु. (१) फुरिडी, फूकिणो, फोफीडो (२) फाटी पवणु, फाटु. विस्फोटक तूल पु. झटि बरंदइ कपह.

विस्मय [सं] पु. विस्मइ, अजीबु, तपिरसु, हैरत, अचिरजु. विस्मयजनक वि. अजीबु, अचिरज जहिडो. विस्मित वि. अजब में पियलु, हैरानु.

विस्मर [सं] पु. (१) वेसरि (२) गफिलत, भुल. विस्मरण न. वेसरि, विसिरणु. विस्मृत वि. विसिरियलु. विस्मृती स्त्री. (१) वेसरि (२) भुल, भ्रांती, गफिलत.

विसंगंध [सं] पु. कचे मास जी बांस, सड़णजी-किनी बांस.

विस्वर [सं] पु. बे सुरो आवाजु.

विस्वाद [सं] वि. बे सवादी.

विहंग, विहंग, विहंगम [सं] पु. पखी. विहंगमदृष्टी स्त्री. सरसरी-मथाछिरी नजूर. विहंगममार्ग पु. (१) फौरन वैरागु वठण जो रस्तो (२) को कमु तुर्तु करण जो रस्तो. विहंगमावलोकन न. चौफेर मथां नजूर, सरसरी नजूर (-विज्ञणु), चश्मअंदाजु.

विहनन [सं] न. हत्या, हचा.

विहरण, विहार [सं] न.पु. (१) खेलु, रांदि, मौज, दिलि विंदुर (२) हवाखोरी, मजे सां घुमणु घतणु (२) बौध्द मठु (४) रहण जी जगह. विहरणे, विहारणे अ.क्रि. (१) खेडणु, पाणु विंदुराडणु (२) मजे सां घुमणु

फिरणु. विहारपथ पु. सैरगाहु. विहारी वि. (१) खेडंदहु, पाणु विंदुराईदहु (२) रंगीलो, मौजी, ऐशु पसंदु.

विहानो [सं] पु. विहांउ, शादी.

विहिणे स.क्रि. चवणु, बुधाडणु, उपदेशु करणु.

विहित [सं] वि. (१) कयलु (२) पैदा कयलु (३) रखियलु (४) मुकररु, तैड कयलु (५) जोगो, शास्त्रनि मूजिबि, जाडजु.

विहीण [सं] स्त्री. सेणि.

विहीन [सं] वि. रहित, खां सवाइ, वांजियलु, बिना.

विहीर [सं] स्त्री. विअड़ी, खूह. विहीरवणी न. खूह जो पाणी.

विह्वल-ळ [सं] वि. डिसो 'विह्वल-ळ'.

विळ पु. (१) ब्रह्मा जो डीहुं (२) वक्तु, वेल.

विळखा [का] पु. (१) भाकुरु, बरक, भीडो (२) नांग जो वेड्हो, फासिणी, वंगु.

विळविळणे अ.क्रि. (कीएं वांगे) सुरणु, फथिकणु, चुरणु पुरणु.

विळविळीत वि. कूअरो, फिलिडो, गिल्हो, चिपो, चिकारो.

विळा [का] पु. डाटो.

विळी [का] स्त्री. भाजियूं कटण-वढण जो कातु.

विक्षा [सं] स्त्री. नजूर, डिसणु, नजूरदारी, निहार.

विक्षिप्त [सं] वि. (१) फिटी कयलु (२) पखिडियलु, उखिलियलु (३) भौरीअ खाघो, अजीबु, चरबडु, पागलु, सौदाई, पूरालो.

विक्षेप [सं] पु. (१) (मथे) हेडाहुं फिटी करण जी क्रिया, उछिलाडणु (२) मन जो मूंझारो, पिशेमानी, मतियूं मूंझणु, हैरानी, सौदाउ (३) रुकावट, खंडकु विघ्नु (४) ग्रह जी वेकिराई. विक्षेपमार्ग पु. विख्षेप मार्गु. विक्षेपवृत्त न. ग्रह जो मार्गु, फेरे जो चकरु (इं) 'ऑर्बिट ऑफ ए प्लेनेट'.

विक्षेपण [सं] न. छुड विछुड, फैलाउ, कणो कणो थियणु.

विज्ञ [सं] वि. विद्वानु, ज्ञाणु, ग्यानी, काबिलु, आलिमु.

विज्ञप्त, विज्ञाप्ती [सं] स्त्री. वेनती, प्रार्थना, अर्जु.

विज्ञात [सं] वि. सुबातलु, ज्ञातलु, समुझियलु, आलिमु

आशिकार.

विज्ञाता [सं] वि. जाणू, जाणणहार.

विज्ञान [सं] न. (१) खासि ग्यानु, विग्यानु, साइन्स (२) ब्रह्मग्यानु (३) जाण, मअलूमियत, सुवाणप, वाकुफियत (४) अहसासु (५) फेलसूफी.

विज्ञापक [सं] वि. ग्यानु डींदडु, उपदेशु कंदडु. विज्ञापणे स.क्रि. (१) ग्यानु डियणु, बुघाडणु (२) वेनती करणु (३) जूहिरु करणु. विज्ञापन न. (१) ग्यान जो दानु, सिख्या, नसीहत, उपदेशु (२) दरख्वास्त, अरीजी. विज्ञापना स्त्री. (१) वडे खे नम्रता सां कयल वेनती (२) अर्जु करणु (३) नसीहत, उपदेशु. विज्ञापनीय वि. वेनती करण जोगो, बुघाडण जोगो, अर्जु करण लाडकु. विज्ञेय वि. जाणण जोगो.

वी पु. पखी.

वीख न. विखु, ज़हर.

वीखार-री वि. विखिरु, ज़हिरि.

वीचि-ची [सं] पु. लहर, छोली, तरंग.

बीज [सं] स्त्री. (१) विजु, खिविणि, बिजिली (२) बिजिली, लाईटि, (इं) 'इलेक्ट्रिसिटी'. बीज कडाडणे खिविणि खजणु. बीज पडणे विजु किरणु. बीजतंत्री पु. (इं) 'इलेक्ट्रिशियन'. बीज पुरवठा पु. बिजिली पहुचाडणु, (इं) 'इलेक्ट्रिक सप्लाय'. बीजप्रवाह पु. बिजिलीअ जी वहक-धारा.

बीजणे [सं] स. विविणो हणणु-करणु. बीजण-णा न.पु. विविणो.

बीजन न. बैठक, आसनु.

बीट [सं] पु. (१) बुछां, कराहत, किरभु (२) बेइजती, जुठि. बीट येणे बुछां अचणु, दिलि उटाणिजणु, ककि थियणु.

बीट [सं] स्त्री. सिर. बीटबंदी स्त्री. सिरुनि जी अडावत. विटेचा तुकटा पु. सिरोटो.

बीण स्त्री. (१) उणति, उणावत, उणप (कपिडे जी), तरु (कपिडे जो) (३) उणियलु कपिडो (३) ओजु.

बीण स्त्री. वियमु, ज़मु, जनमु.

बीण [सं] श.यो.अ. बिना, सवाइ.

वीणा [सं] स्त्री. वीणा (साजु). वाणीपाणी स्त्री. सरस्वती देवी.

वीत [सं] वि. (१) वियलु, गुज़िरियलु (२) छडियलु, त्यागियलु. वीतराग-गी वि. त्यागी, वैरागी. वीतराग-रागता पु.स्त्री. त्यागु, वैरागु.

वीत स्त्री. बाडी, गिरांठि (माप).

वीत न. वियमु, ज़मु.

वीथि-थी [सं] स्त्री. रस्तो, घिटी.

वीर [सं] स्त्री. (१) सध, शक्ती, ताकत (२) तेजु, गुण (३) सिरिष्ठता.

वीर [सं] पु. (१) वीरु, जोधो, सूरिमो, बहादुरु (२) वीर रसु (३) हिक पदिवी. वि. वीरु, पराक्रमी, वेइहू. वीरकन्या स्त्री. दिलेर औरत, वीर जी धीअ, वीर जी ज़ाल. वीरघोषणा स्त्री. वीर गर्जना, लल्कार. वीरजननी स्त्री. वीरमाता. वीरभार्या स्त्री. जोधे-बहादुर जी पत्नी. वीरभाषण न. वीर जो वचनु. वीरराणा वि. वीरसिरेष्ठ. वीरवाद पु. वीर जो दुश्मन खे लडाईअ लाइ लल्कारणु. वीरवृत्ती स्त्री. वीर जो सुभाज-बहादुरी-पराक्रमु. वीरवैय्या स्त्री. जंगि जो मैदानु. वीरश्री स्त्री. सूरिह्याई. वीरसू स्त्री. वीर जी माता. वीरहंता वि. वीरनि खे शिकस्त डींदडु, वीरनि खे मौत जे घटि उतारींदडु. वीरवीर क्रि.वि. सभु या सभु वीर.

वीर्य [सं] न. (१) वीर्यु, मनी, वीरुं, वीरज (२) ज़ोरु, ताकत (३) वीरता, बुलु, सूरिह्याई. वीर्यवान् वि. बुलवान, बहादुरु, पराक्रमी.

वीस [सं] वि. वीह (२०).

वीक्षण [सं] न. डिसणु, पसणु, डिसण जो साधनु-अखि वगेरह. वीक्षणे स.क्रि. डिसणु. वीक्षित वि. डिठलु.

वृक [सं] पु. बघडु. वृकयुध न. लोटेरु जुधि, लिकी इमिलो करणु. वृकोदर पु. भीमु.

वृक्क [सं] पु. बुकी, गुदो, (इं) 'किडनी'. वृक्कविकार पु. बुकीअ जी-गुदो जी बीमारी.

वृंत [सं] न. तांदूरो, तांदूडो (बॉटनी), (इं) 'फिलामेंट'.

वृत्त [सं] न. (१) खबर, समाचार, इकीकत (२) हलति,

वहिवार, सिरिस्तो, वरताउ (३) बहुर, वजनु, काफियो, छंदु (कविता) (४) घेरो, गोलु (५) कमु धंधो (६) अगकपी. वृत्तखंड न. अधु गोलु, कताउ दाइरो, (इं) 'सेगमन्द' (जामेद्री), (इं) 'सेक्टर्'. वृत्तचिती स्त्री. सिलींडर (हिसाबनि में). वृत्तनिवेदक पु. खबरं पड्दंदु-बुघाईदु, (इं) 'अनाऊसर'. वृत्तपत्र न. अखबार. वृत्तपत्रव्यवसाय पु. वृत्तविद्या स्त्री. अखबारनिवेसी, (इं) 'जर्नइलिज्म'. वृत्तपाली स्त्री. घेरो (जामेद्री). वृत्तांश पु. कताउ, (इं) 'सेक्टर्' (जामेद्री). वृत्तांत पु. विस्तांतु, हकीकत, खबर. वृत्ती स्त्री. (१) विस्ती, मन जो लाडो (२) हलति, वर्ताउ, वहिवार, सिरिस्तो (३) धंधो, पेशो (४) मन जी भावना-झालति (५) खासियत (६) वजीफो (७) स्फूर्ती, उत्साहु (८) वापार. वृत्तिच्छेद पु. (१) अबाणे धंधे या वरसे जो नाशु (२) धंधे जी बर्बादी. वृत्तिधारी वि. वजीफो. वृत्तिशास्त्र न. वापार-धंधे जो वीचार कंदहु शास्त्र, अर्थशास्त्र.

वृथा [सं] क्रि.वि. अजायो, फिजूल.

वृंद [सं] न. (१) सभा, मेहु, मज्मूओ, मंडिली (२) वडो ढिगु, ढेरु (३) नामियारो शब्दु.

वृंदारक [सं] पु. अमरु, ईश्वर. वि. (१) सिरिष्ठु, सभिनी में उत्तमु, अजलों (२) इजतवारो, मानाइतो, मुअ्तबिरु (३) अगवानु, नेता, मुख्य.

वृंदावन [सं] न. तुलसी पोखियलु चबूतडो-चौकुंडी वडी कुंडी.

वृद्ध [सं] वि. (१) विरधु, बुढो (२) वधियलु (३) सिरिष्ठु, उत्तमु (४) विद्या वगोरह में वडो, बुजुर्ग. वृद्धदृष्टिता स्त्री. घटि नजर. वृद्धपतंग पु. लहंदहु सिजु. वृद्धापकाल पु. वृद्धावस्था स्त्री. बुढापो.

वृद्धी [सं] स्त्री. (१) वाधि, वाघारो (२) झझाई, घणाई (२) विरधी, वाधि, चड्हु (३) व्याजु. वृद्धिजीविका स्त्री. व्याज जो धंधो, व्याज वटे जे धंधे ते गुज्जारो करणु. वृद्धिगत वि. वधंदहु, वधियलु. वृद्ध्याजीव वि. व्याज जो धंधो कंदहु, व्याजखोर.

वृश्चिक [सं] पु. (१) विच्छं (२) विरश्चिक रासि.

वृष [सं] पु. (१) ढगो, बैलु (२) कुंतीअ जो पुटु कर्णु. वृषस्कंध पु. बैल जो थूहो-कूहो-कूहटु. वृषिन वि. बैल जो. वृषोत्सर्ग पु. मुअल शख्स जे यारिहे जे कर्म ते ढगो छडे डियणु-त्यागणु.

वृषण [सं] पु. आनूरो, अंडकोशु, आनूरनि जी थेल्ही.

वृषभ [सं] पु. (१) ढगो, बैलु (२) डांडु (३) विरषभ रासि (४) अजलों शख्स.

वृषल [सं] पु. (१) शूद्र (२) बदिचालु शख्स (३) राजा चंद्रगुप्त. वृषली, वृषाल स्त्री.स्त्री. (१) शूद्रियाणी (२) विभिचारिणी स्त्री.

वृष्टी [सं] स्त्री. (१) मीहुं, बर्साति (२) वसिकारो.

वृक्ष [सं] पु. बिरछु, वणु. वृक्षवाटिका स्त्री. बागु. वृक्षक्षीर न. शीरु ह्वाति, तुरंजिबीनु. वृक्षारोपण न. वणु पोखणु-लगाइणु-रोतणु.

वेखंड न. किनी काठी (वनस्पती-औषधी).

वेग [सं] पु. (१) रफ्तार, तेजी, चाल, रवानी, तिख, छोहु (२) जल्दी, तकड़ि (३) जोरु, जोशी (४) मन जो उमंगु (५) बहुकुड़ो (६) तिख. वेगघट पु. रफ्तार जी रोक-रंडक-रुकावट-झल. वेगमापी पु. रफ्तार मापी, (इं) 'स्पीडोमीटर'. वेगवान वि. (१) तेजु (२) फुर्तीलो, बे वेरमु, तिखो.

वेंग स्त्री. भाकुरु, गिराहिटिडी, भीडो. वेंगटणे, वेंगाटणे स.क्रि. भाकुर में झलणु, गिराहिटिडी पाइणु, भीडणु. वेंगणे स.क्रि. फेरा पाइणु-घुमाइणु. वेंगळणे स.क्रि. भाकुरु पाइणु, गिराहिटिडी पाइणु.

वेंगटणे, वेंगाटणे [सं] स.क्रि. बाडाइणु, घुरणु, लीलाइणु.

वेंगड-डी [सं] स्त्री. गिडिडी, गिडी, लिङ् सीटिजणु.

वेंगणे अ.क्रि. धकणु, धकियणु, विरचणु.

वेंगणे स.क्रि. चड्हुणु (वण-पहाइ ते).

वेगळ [सं] वि. वेगो, धार, जुदा, अलगि, निरालो. क्रि.वि.

(१) खां सवाइ, बिना (२) खां परे-बाहिरि. वेगळचार पु. गडियलु कुटुंबु धार धियणु. वेगळणे स.क्रि. (१) धार-जुदा करणु, हिसा करणु (२) छडे डियणु, ने लेखणु. वेगळा वि. (१) वेगो, धार, जुदा, अलगि (२) वेगियो, निरालो, बियो, धारियो (३) विडाइतो.

क्रि.वि. (१) सवाइ, बिना (२) खां परे-बाहिरि.
वेगळाचार पु. धार रहणु. वेगळावा पु. जुदाई, बेदु.
वेगळीक स्त्री. (१) जुदाई, भेदु (२) धार थियण जी
हालति (३) बियाई, भेदु, फर्कु (४) विरुछ.
वेगळेचार पु. (१) जुदाई (२) धार थियणु (३)
वीचार-मतनि जो फर्कु-निफाकु (४) धारियाइप.
वेगळेपणा पु. निरालाई.

वेंघणे अ.स.क्रि. (१) चडहणु (वण-पहाइ ते) (२) लड्कणु
(३) भाकुरु पाइणु (४) साणो थियणु.

वेच, वेंच [सं] पु. (१) खर्चु (२) नासु. वेचक वि. खर्चाऊ,
उदारु, दिलिदारु. वेचणे अ.स.क्रि. (१) खर्चणु, खर्चु
करणु (२) खतमु थियणु, घटिजणु (३) अर्पणु करणु
(४) विकिणणु (५) कम में आणणु, खपाइणु,
सिरिफु करणु (६) टोडणु.

वेचक वि. (१) चूंड, चीदो (२) तमामु उत्तमु.

वेचकीली स्त्री. वेचारो-रा (वेचारा डियणु).

वेचणी स्त्री. सोअ, भाजी सोइण जी क्रिया. वेचणे वेंचणे
स.क्रि. (१) सोइणु, विखणणु (२) चूंडणु, चूंडे कढणु
(३) मेइणु (४) कट करणु. वेचक वि. चूंड, चीदो.
वेचा पु. (१) वडे ग्रंथ मां कंहिं मक्सद सां चूंड करे
खंयलु टुकरु-बाबु-फुकरो (२) इन्तखाबु (३) खिर.

वेज [सं] न. (१) विंध, सोराखु (मोतीअ जो) (२) वेधु,
सलु, टुंगु. वेज पाडणे विंधणु (मोती). वेजण न. विंध,
वेधु.

वेट [सं] पु. (१) थबी (गाह जी) (२) मूडी, वेड्ही. वेटणे
स.क्रि. (१) वेड्हणु, वकडु डियणु (२) छिनणु, चूंडणु
(गुल वगेरह). वेटाळणी स्त्री. (१) थबी (गाह जी)
(२) वेड्हो, वकडु. वेटाळणे स.क्रि. (१) घेरो करणु,
वराए वणणु (२) वेड्हणु (३) मेइणु (४) छिके
वेड्हो ब्रधणु (५) फुरणु. वेटाळा, वेटाळे पु.न. (१)
वेड्हो, वकडु (२) थारो (नांग जो) (३) घडि
(नोडीअ जी). वेटी स्त्री. गाह जी सन्हिडी नोडी.

वेटणे-ठणे स.क्रि. पटणु, छिनणु, चूंडणु.

वेठ [सं] स्त्री. बेगरि में वहणु, बिना मजूरीअ जे कयलु कमु.

वेठ करणे (१) बेगरि में वहणु (२) इल्हो बिल्हो

करणु. वेठीस धरणे बेगरि में वहाइणु. वेठबिगार पु.
बेगरि जो कमु, मुफित वरितलु कमु.

वेठण-न (१) थुल्हो नोडी, नोडु (२) खूबी, सफाई, डांउ.

वेठ न. (१) चरियाई, सौदाउ (२) बेवकूफी (३) आदत,
शौकु. वेठ काढणे (१) चरियाइप करणु, चरियाइप जो
मिखिरु करणु (२) सबकु सिखणु. वेठ घेऊन
पेडगावला जाणे ज़ोरीअ चरियाई डेखारे पंहिजो
मतिलबु कढणु. वेठ भरणे आदत पवणु. वेठ लावणे
(१) चरियो करणु, मोहिणु (२) मूंझारे में विझणु.
वेठगळ-सर वि. अधु चरियो, अध मगजी, डाहिरी,
छसो, चरबटु. वेठझवा वि. चरबटी, बे अकुलु, गैरि
अमली.

वेठा वि. (१) चरियो, पागलु (२) बेवकूफु (३) इलती,
शौकीनु (४) मुंघलु (५) माहितु (६) दीवानो,
सौदाई. वेठाखुळा, वेठापिसा वि. चरियो, पागलु,
छितो. वेठा धोतरा वि. बेवकूफु, चरियो. वेठापीर पु.
(१) दीवानो, सौदाई (२) चरियो. वेठाबागडा वि.
(१) दीवानो (२) बे डालो. वेठा राघू पु. टाकुलो
(पखी). वेठाबाकडा वि. (१) डिंगो फिटो (२) लहरी,
सौदाई. वेठे वाकडे बोलणे घटि वधि गाल्हाइणु. वेठा
विद्रा, विपारा वि. (१) डिंगो फिटो, बेडोलो (२)
चरियो ऐं बदिजेबो. वेठेचार-चाळे पु.ब.व. चरियाईअ
जी हलति. वेठवणे, वेठावणे अ.क्रि. चरियो थियणु.
स.क्रि. (१) चेडाइणु, वेचारा डियणु (२) चरियो
करणु, मोहितु करणु.

वेठ न. छलो (सोन-चांदीअ जो), आडूठी.

वेठणे [सं] स.क्रि. (१) वेड्हणु, लपेटणु (२) घेरो करणु,
वराए वणणु (३) कब्जे में करणु. अ.क्रि. (१) कमनि
हेठां दबिजी वणणु (२) भरिजी वणणु (कागजु
अखरनि सां). वेठा पु. (१) वेड्हो, लपेट (२) घेरो,
वराए वणणु (३) फेरो, वकडु.

वेण, वेणा [सं] स्त्री. वियम जा सूर. वेणा-ण्या देणे (१) सूर
खाइणु (२) कंझणु (३) तकिलीफूं सहणु. वेणटणे,
वेणावणे अ.क्रि. वियम जा सूर थियणु.

वेणी [सं] स्त्री. (१) वेणी, चोटी, चडो (२) मूंझारो (३)

नदियुनि जो संगमु (४) (गुलनि जी) वेणी (चोटे में लगाइण लाइ). वेणी घालणे चोटी करणु. वेणीफणी स्त्री. फणी फूकारो, चोटी फणी, सीधि सुरमो.

वेणु-णू [सं] पु. (१) बान्स-सु, बांबू (२) बन्सी, मुरली. वेणुदंड पु. बान्स जी काठी.

वेत [सं] न. (१) फंडी, जानिवर जो वियमु, विघाटू (२) वियमु.

वेत [सं] पु. बेदु, नेदु, बेद जो लकुणु, छड्ही. वेताटी स्त्री. छड्ही, बेद जो लकुणु. वेतारी पु. बेदबाफु, कुर्सियूं मड्हीदंडु शखु.

वेतंड [सं] पु. हाथी.

वेतन [सं] न. पघारु, तनुख्वाह, मजूरी. वेतनमान-श्रेणी न.स्त्री. पघार जो पैमानो-दर्जो, (इं) 'पे स्केल', 'स्केल ऑफ पे'. वेतनपट पु. (इं) 'पे रोल'. वेतनवाढ स्त्री. पघार में वाधारो-इज़ाफो, (इं) 'इन्क्रीमेंट'. मूळ वेतन न. बुनियादी-मूल पघारु, (इं) 'बेसिक पे'.

वेताळ [सं] पु. (१) बेतालु, जिननिभूतनि जो राजा, भूतनाथु (२) पहेदेदारु, दरबानु.

वेत्ता [सं] वि. ज़ाणू, माहिरु.

वेत्र [सं] पु. (१) बेदु (२) छड्ही (बेद जी).

वेथा [सं] स्त्री. डिसो 'व्यथा'.

वेद [सं] पु. (१) वेदु, धर्म ईश्वर वगेरह जो बयानु कंदडु हिन्दुनि जो पवित्रु ग्रंथु. चार वेद - रुवेदु, यजुर्वेद, सामवेदु ऐं अथर्ववेदु (२) ग्यानु. वेदत्रय न. रुवेदु यजुर्वेदु ऐं सामवेदु. वेदमूर्ती स्त्री. वेदविद्या जो ज़ाणू. वेदवती स्त्री. पिरखी. वेदवाक्य न. वेदनि जा वचन, शास्त्रनि जो वचनु, पकी गाल्हि जंहिंजो खंडनु न थी सधे. वेदविंद वि. वेदननि जो ज़ाणू, विद्वानु. वेदशास्त्रसंपन्न वि. वेदविद्या जो ज़ाणू. वेदांगे न.ब.व. वेदनि जा छह अंग या शास्त्र-शिक्षा, कल्पु, व्याकरणु, निरुक्त, ज्योति ऐं छंदु. वेदांत पु. वेदान्तु, हिकु दर्शनशास्त्रु-फ़ल्सफ़ो. वेदाध्ययन न. वेदनि जो अध्ययनु, वेद सिखणु. वेदाभ्यास पु. (१) वेदन जो अध्ययनु (२) ॐ कार जो जपु. वेदाज्ञा स्त्री. वेदनि जी आग्या, वेदनि जो वचनु.

वेद [सं] न. कपटु, मन्सूबो.

वेदक [सं] वि. हिंसी. वेदणे अ.क्रि. ज़ाणणु. वेदन न. हिंसु.

वेदना स्त्री. (१) हिंसु (२) अहसासु (२) सूरु, दर्दु.

वेदिका, वेदी [सं] स्त्री. वेदी, वेडी, शुभ कारिजनि लाइ ठाहियलु ऊंचो स्थानु.

वेदित [सं] वि. महसूसु थियलु, ज़ाणायलु, नज़ुर पज़यिरु.

वेदितव्य [सं] वि. ज़ाणाइण जोगो, महसूसु कराइण जो.

वेद्य [सं] वि. ज़ाणण जोगो, महसूसु करण जहिडो.

वेद्य [सं] पु. (१) वेधु, विंघ, मोतीअ जो सोराखु (२) वेधणु, सलणु, टुंगु करणु (३) निशानो (-चिटणु) (४) ग्रहणु लगणु खां पहिरीं टिनि खां चड्नि पहरनि जो वक्तु (५) धुनि, लगन (६) कशशि, छिक (७) विधुनु, रुकावट, खंडकु (८) ओनो, फ़िकिरु, ताति (९) चिन्तनु (१०) आसारु. वेद्य घेणे दूरिबीन सां ग्रहनि-तारनि जी हालति जो अंदाजो लहणु. वेद्य लागणे अखियूं पाए विहणु, ताति लगणु. वेद्यक वि. (१) वेधु-टुंगु कंदडु (२) चुभंदडु, तिखो (३) दिलि छिकींदडु, मोहींदडु, मनोहरु, दिलि ते असुरु कंदडु. वेद्यणे स.क्रि. (१) वेधणु, विंघणु, मोती-हीरे खे सोराखु करणु (२) निशानो चिटणु (३) पाण डांहुं छिकणु, मोहिणु (४) दिलि घाड़णु, दिलि ते असुरु करणु. वेद्यन न. (१) वेधु, विंघ, टुंगु (२) सल, सलणु, छेदणु, (इं) 'ड्रिलिंग'. वेद्यनीय, वेद्य वि. वेद्यण-विंघण जोगो. वेद्यशाला स्त्री. ग्रहशाला, (इं) 'ऑब्ज़रवेटरी'. वेद्यित वि. वेधु-टुंगु कंदडु, घाईंदडु.

वेद्यळा वि. डाहिरी, गेदिडी, खिरविख्डी, चरबटु.

वेपथणे [सं] अ.क्रि. थड्कणु, कंबणु.

वेपथु [सं] पु. थड्किणी, कंबणी, डकिणी (ज़ज़िवनि जी).

वेमा [सं] पु. फणी (आडाणे जी).

वेरुल [सं] पु. बघडु.

वेल [सं] स्त्री.पु. (१) वलि (२) वन्शु, नसुलु. वेलबुट्टी स्त्री. गुलनि-बूटनि जी डिज़ाईनि (कपिड़े ते). वेलवटी स्त्री. पनहियरु, लोड्हो. वेलविस्तार पु. वन्श-कुटुंब में वाधि (-थियणु).

वेलरी [सं] स्त्री. वलि, वलियुनि जो ज़ारु.

वेलची स्त्री. इलाइची, फोटो.

वेलदोडा पु. फोटो.

वेल-ळा [सं] स्त्री. (१) वेल, वक्तु (२) समुंड जो किनारो (३) हृद, सीमा, मर्यादा.

वेलंटी स्त्री. हर्फ इलत जी निशानी, अखर मथां डियण जी निशानी 'ि', 'ी' (मि. शिरीष).

वेलिस्दार, वेलीजदास पु. वारिसु, छिक्कींदहु, पोंयरु.

वेल्लवणी स्त्री. विस्तार, अजाई डेधि (-करणु).

वेल्लाळ पु. (१) काव्यात्मक रचना-विस्तार-डेधि (२) वघाउ, जियादह बयानी, मुबालो.

वेल्लाळ वि. (१) पियारो, मिठणु, लुडणु (पती, प्रेमी) (२) पियारी, मिठिडी (पत्नी) (३) सुहिणो, सुहिणी.

वेल्लाळ स्त्री. (१) सुहिणी औरत (२) प्यारी औरत (३) गाल्हियर-किसिर-बकबकी औरत.

वेल्लाळा-ळी स्त्री. सुहिणी औरत, प्यारी औरत, प्यारी, महबूबा.

वेष पु. वेसु, पोशाक.

वेष्या [सं] स्त्री. (१) वेष्या, कबिरी (२) रक्सासा, नाचिणी.

वेष [सं] पु. (१) वेसु, पोशाक (२) वेसु पाइण जो ढंगु-तरीको-खाजु (३) बहानो, मिखिर (४) रूपु.

वेष्टणे [सं] स.क्रि. (१) घेरणु, घेरो करणु-विज्ञणु (२) वेड्हणु, लपेटणु.

वेष्टण-न [सं] न. (१) वेड्हो, लपेट, का शैड कागज वगेरह में वेड्हण जी क्रिया (२) घेरो (३) वेड्हण लाड कागज वगेरह (४) लोड्हो (५) फेरो, चकर.

वेष्टणीय [सं] वि. वेड्हण-ढकण जोगो.

वेष्टा पु. वेड्हो, घेरो.

वेष्टित [सं] वि. वेड्हियलु, ढकियलु.

वेस [सं] स्त्री. (१) वंग, गोठ या शहर जो दरिवाजो-फाटक (२) घर जो वडो दरिवाजो (३) सरकारी ढल.

वेषीवर तांगणे जाहिरु करणु, सभिनी खे बुधाइणु.

वेसण-न स्त्री. नथ, -बैल वगेरह जे नक जी नोडी.

वेसवा [सं] स्त्री. वेष्या, विभिचारी औरत.

वेळ [सं] स्त्री. पु. (१) वेल, वेलो, वक्तु, महल (२) फुरसत, वांदिकाई (३) देरि (४) मोक्को (५)

महूरतु. क्रि.वि. भेरो, दफ्फो. वेळ घालविणे वेलो करणु, वक्तु गुज्जारणु-काटणु. वेळ दडवणे अजायो वक्तु विजाइणु. वेळ मारून नेणे वक्तु टपाइणु. वेळ वाचविणे वक्तु बचाइणु. वेळ होणे (१) देरि थियणु (२) वक्तु थियणु. वेळ अवेळ क्रि.वि. अवेळ सवेल. वेळ मारणारा-न्या वि. हिक्मती. वेळ साधणारा-साधू वि. (१) जमानि साजु, मतिलब परस्तु (२) महलाइतो, नेमी. वेळा क्रि.वि. भेरा, दफ्फा. वेळापत्रक न. टाईम टेबलु. वेळावेळ स्त्री. (१) अवेळ सवेल (२) देरि. वेळी क्रि.वि. वेले. वेळी अवेळी क्रि.वि. गाहि बेगाहि. वेळेनुसार क्रि.वि. (१) वक्त मूजिबि (२) कडहिं कडहिं. वेळवर क्रि.वि. वक्त ते. वेळोवेळी क्रि.वि. वेलोवेल, वरी वरी, हर वक्ति, वक्त ब वक्त.

वेळ [सं] पु. बान्स, बांबू. वेळकाटी स्त्री. बान्स जी लकिडी, बांबू.

वेळणे स.क्रि. पाणी गाइणु.

वेळा [सं] स्त्री. (१) समुंड जो किनारो (२) मर्यादा, हृद.

वेळू [सं] पु. बान्सु, बांबू.

वै स्त्री. लोड्हो, डिसो 'वई'.

वैकल्पिक [सं] वि. (१) मर्जीअ जो, इछा मुताबिकु (२) मतभेद वारो (सिधांतु या बी का गाल्हि) (३) शकी (४) जंहिं लाड बियो उपाउ-चारो बुधायलु आहे.

वैकल्य [सं] न. (१) विड, खामी, ऐबु (२) घटिताई, कमी.

वैकारिक [सं] पु. दाबु, छिक.

वैकुंठ [सं] पु.न. (१) विष्णू भगवान जो आस्थानु-विष्णू लोकु-सुर्गु (२) विष्णू (३) किरणु.

वैकृत [सं] वि. बदिलियलु, डिसो 'विकृत'. पु. छिक.

वैखरी स्त्री. (१) ज़बान, वाणी (२) बोली, भाषा (३) ज़िभ.

वैगुण्य [सं] न. (१) विड, ऐबु, खामी (२) घटिताई, कमी.

वैचणे [सं] स.क्रि. छज में अनु विक्षी छंडे थुल्हा ऐं सन्हा कणा अलगि करणु.

वैचक्षण्य [सं] न. काबिलियत, लियाकत.

वैचित्र्य [सं] न. (१) अनोखाई, अजबु (२) गुनागून, जुदा

जुदा या क्रिस्में जा हुअण जी हालति.

वैज [सं] पु. वेजु, वेदु.

वैजयंती [सं] स्त्री. (१) कारी तुलसी (२) विष्णूज जे गले जो हार.

वैदुर्य [सं] न. लसनी (रतनु).

वैतरणी [सं] स्त्री. वेतरिनी, यमलोक जी नदी.

वैताग [सं] पु. परेशानी, बेजारी, खफे, ककि थियणु, कराहत. वैतागणे अ.क्रि. बेजारु-तंगि-ककि थियणु, खफे थियणु.

वैतालिक [सं] पु. असुर जो रागु-साज सां राजा खे जागाईदहु चारणु-भाटु, साराह कंदहु चारणु-भाटु.

वैद [सं] पु. (१) वेदु (२) गामिटू वेदु-हकीमु, कुवेजु.

वैदिक [सं] वि. वेदनि बाबति-मूजिबि.

वैदू [सं] पु. (१) नीमु हकीमु-तबीबु (२) जड़ी बूटीअ जूं दवाऊं विकिणंदइ हिक ज्ञाति या उन ज्ञाति जो शखु (३) गामिटू वेदु-हकीमु, कुवेजु.

वैदेह [सं] पु. विदेह देश जो राजा. वैदेही स्त्री. सीता.

वैद्य [सं] पु. (१) वेजु, वेदु, हकीमु (२) विद्वानु. वैद्यक न. तिब, दवाउनि जो शास्त्रु, (इं) 'मेडिकल् साइन्स'. वि. तिबी, तबीबाणो, हकीमाणो. वैद्यक महाविद्यालय न. (इं) 'मेडीकल् कॉलेज'. वैद्यकी स्त्री. हकीमी, वेद-तबीब-डॉक्टर जो पेशो. वैद्यकीय वि. हकीमाणो, तबीबाणो, डॉक्टरी. वैद्यकीय प्रमाणपत्र न. (इं) 'मेडीकल् सर्टीफिकेट'.

वैद्युत [सं] वि. बरूकी, बिजिलीअ सां वास्तो रखंदहु.

वैघ [सं] वि. (१) जाइजु, वाजिबु (२) कानूनी (३) शास्त्रनि जे नियमनि मूजिबि. वैघ रीतीने, विधितः क्रि.वि. कानूनन, बाकाइदे. वैधानिक वि. (१) कानूनी, जोइजकी (२) काइदेसाजु.

वैघर्म्य [सं] न. (१) फर्कु, तफावत, भेदु (२) बिए गुण या क्रिस्म वगेरह जो हुअण जी हालति.

वैघव्य [सं] न. विघवापुणो, रनापो.

वैन न. ग्यानु, बुधी.

वैनतेय [सं] पु. गरुड पखी.

वैपरीत्य [सं] न. उल्टेपिणो, नामुवाफिकत, इखतलाफ.

वैपुल्य [सं] न. सझाई, घणाई, बरकत.

वैफल्य [सं] न. विफलता, नाउमेदी, (इं) 'फ्रस्ट्रेशन'.

वैभव [सं] न. (१) शानु शौकत, धनु दौलत, अजूमत (२) महिमा, प्रताप, वडाई, जलालु.

वैमत्य [सं] न. मतभिन्नता.

वैमनस्य [सं] न. (१) दुश्मनी, वेरु, अणबणति, अणपवंदि (२) उदासी, मायूसी (३) दिली कश्मकशि, मन जो मूंसारो.

वैमात्र [सं] वि. लगो (-भाज वगेरह), माटेलो.

वैमानिक [सं] पु. हवाई जहाजु हलाईदहु, (इं) 'पाइलट'.

वैयक्तिक [सं] वि. (१) शखी, इन्फरादी, ज्ञाती, (इं) 'पर्सनल' (२) दाखिली, (इं) 'सब्जेक्टिव'.

वैयर्थ्य [सं] न. विअर्थता.

वैयाकरण [सं] पु. व्याकरण जो ज्ञाणू, सरिफ़ी. वि. व्याकरण-ग्रामर बाबति.

वैयात्य [सं] न. गुस्ताखी, जुरियत, बेशरमाई.

वैर [सं] न. (१) वेरु, दुश्मनी, कुलफत (२) बदिलो, वेरु, इत्तकामु. वैरभात पु. वेरिअपो, वेरु. वैराचार पु. वेरिअपणु, वेरु, दुश्मनी. वैरिणी स्त्री. वेरियाणी, वेरु-द्वेषु कंदइ औरत. वैरी पु. वेरी, दुश्मनु. वैरोध्दार पु. वेरु-बदिलो वठणु.

वैरक्त्य [सं] न. वैरागु.

वैरंगिक [सं] पु. इंदियुनि ते ज्ञातो रखंदहु-तपस्वी.

वैरण स्त्री. (१) चारो, गाहु (दोरनि लाइ) (२) चारे जो कूनरु.

वैरण [सं] न.स्त्री. (१) खीरो, जानिवर जो चारो (२) सुकल काना, कइब. वैरणे न. (१) चारो (२) चारे जो बर्तनु या कूनरु. स.क्रि. (१) ओतणु, विझणु, पाइणु (२) धिकणु, रेइहणु (३) डियणु, अर्पणु करणु, खर्चणु. वैरा पु. (१) हिक वेले जो सीधो (२) रोटीअ जो सामानु.

वैरल्य [सं] न. (१) छिड, छिडाई (२) ढिलाई (३) तंगी, कमी.

वैरस्य [सं] न. (१) नीरसता, रसहीनता, बेसवादाई (२) खुशकी (३) फिकाणि.

वैरागर [सं] पु. (१) हीरनि जी खाणि, रतननि-जवाहरनि
जी खाणि (२) चिंतामणी हीरो, -छुहाअ सां हीरो
कंदडु मणिया (३) खाणि, भंडार.
वैरागी [सं] पु. वैरागी, वैरागी, साधू, सन्यासी.
वैराग्य [सं] न. वैराग्य.
वैराण [फा] वि. वैरानु, सुओ, भड्भांगु.
वैलक्षण्य [सं] न. (१) अजीबाई (२) निरालाई.
वैवर्ण्य [सं] न. रंगु फिरणु-फिटणु, फिकाणि.
वैवाहिक [सं] वि. (१) शादीअ बाबति (२) शादीअ जो
(३) पती पत्नीअ जे सन्बंध जो.
वैशद्य [सं] न. सफाई, स्पष्टता.
वैशाख [सं] पु. वेसाखु महिनो.
वैशिष्ट्य [सं] न. (१) खुसूसियत, खासियत, नौइयत (२)
निरालाई, फर्क.
वैशेष्य [सं] न. (१) निरालाई (२) खासियत (३) गैरि
रवाजी हुआण जी हालति.
वैश्य [सं] पु. (१) वैशु, वड्श्यु (२) वापारी.
वैश्वानर [सं] पु. बाहि.
वैश्विक [सं] वि. सन्सार सन्बंधी, काइनात-जहान जो.
वैषम्य [सं] न. (१) घटि वधाई, अण सूधाई, नंद वडाई,
नाबराबरी (२) बियाई, इसदु, साडु (३) अणबणित
(४) पासिखातिरी.
वैषयिक [सं] वि. (१) विषय बाबति (२) नफ्सानी (३)
कामी, ऐशु आरामु पसंदि कंदडु.
वैष्णव [सं] वि. (१) विष्णूअ बाबति (२) विष्णूअ जो. पु.
(१) विष्णूअ जो भगुतु (२) विष्णू संप्रदाय जो
पोडलगु.
वैसा [सं] पु. उमिरि, हयाती.
वैज्ञानिक [सं] वि. विग्यान बाबति, विग्यान सां लागुपो
रखंदडु. पु. विग्यान जो ज्ञाणू, साइन्सदानु.
वोख वि. खराबु, बुरो.
वोखद [सं] न. औषध-दवा.
वोंगळ वि. डिंसो 'ओंगळ'.
वोज [सं] स्त्री. (१) रीति (२) सुठी रीति-बंदोबस्तु (३)
सुठाई, चडाई.

वोजा वि. सुठो, चडो. क्रि.वि. चडीअ तरह, सुठे नमूने.
वोजावणी स्त्री. रीति, ढंग.
वोडक वि. हरकती, शरारती, लुचो.
वोडंबर न. (१) पाखंडु, दम्भु (२) तूमानु, डेखाअ (३) ढोंगु.
वोडवारा पु. मर्यादा, सामिहणाई, मुखालिफ्त.
वोप न. (१) मुलिमो (२) तेजु, संहं.
वोपणे स.क्रि. (१) डियणु, अर्पणु करणु (२) हणणु, मारणु
(३) विकिणणु. न. दानु.
वोभण न. (१) बोडि (२) रफ्तार.
वोमारा स्त्री. घोट माउ.
वोल्हावणे स.क्रि. (१) पिसणु, आलो थियणु (२) शांति
करणु या थियणु.
वोवबा पु. व्रतु, नेमु.
वोवारा पु. मर्यादा, हद, बंदशि.
वोसंग [सं] पु. रान, सथर.
वोसस, वोसारा पु. कमी, घटिताई, घुरज.
वोहर-रे [सं] न. घोटु कुंआरि, जोडो.
वोहरी स्त्री. खालु.
वोहळ पु. नेडु, वहकुरी, नंदी नहर.
वोळगणे स.क्रि. (१) खिजूमत करणु, शेवा टहिल करणु (२)
गडिजणु, मिलणु.
वोळंब पु. (१) मिखिर (२) जहर.
व्यंकट [सं] वि. (१) डिंगो, फिडो, चिबो (२) कपटी.
व्यक्त [सं] वि. (१) नजुर पजियर (२) साफु, जाहिर,
चिटो, खुलियलु (३) उच्चार करण जहिडो (अखर,
लफ्जु) (४) जातलु (५) साकार.
व्यक्ति-क्ती [सं] स्त्री. (१) शख्सु, फर्दु, आसामी, जणो
(२) सचु, जाहिर गाल्हि-शैड (३) स्पष्टता, सफाई,
बेबाकी (४) जूहूर (५) आकार (६) अलोकिकु
-गैरिरवाजी शख्सु (७) लुचो-डिंगो-बदिम्आशु शख्सु.
व्यक्तिकर पु. मथगी, जजियह. व्यक्तिगत वि. शख्सी,
ज्ञाती. व्यक्तित्व, स्वतंत्र व्यक्तित्व, व्यक्तिमत्व न.
शख्सियत, फर्दियत, वहदति. व्यक्तिवाचक वि. (१)
शख्सी, ज्ञाती (२) पुरुषवाचकु (ग्रामर में).
व्यक्तिवैचित्र्य न. खुसूसियत, शख्स जो खासि गुणु.

व्यक्तिसापेक्ष वि. शङ्खी, ज्ञाती, इन्फरादी, (इं) 'सब्जेक्टिव्'. व्यक्तिस्वातंत्र्य न. शङ्खी-इन्फरादी आज्ञादी. व्यक्तिशः क्रि.वि. शङ्खी तरह, पंहिजे सिरि.
 व्यंग [सं] न. (१) विड्ड, ऐबु (सरीर जो) (२) घटिताई. वि. (१) विड्डाइतो, ऐबाइतो (२) घटि, अधूरो.
 व्यंग्य [सं] वि. अणसिध्दीअ तरह-इशारे सां चयलु. न. तन्ज, मज्जाक, तअनो. व्यंगचित्र न. तन्जी चित्र, कार्टून.
 व्यग्र [सं] वि. बेचैनु, मुंसियलु, परेशानु.
 व्यंजक [सं] वि. इशारो डींदडु, सूचना डींदडु, (इं) 'सजेसिव्'. व्यंजक न. (१) हर्फु (ग्रामर में) (२) नक मां निकिरंदइ आवाज जी निशानी जा अखर जे मथां डिबी आहे (३) चटिणी, चटाणि वगेरह (४) निशानी (५) तन्जी भाषणु (६) त्जाम. व्यंजना स्त्री. लिकलु मतिलबु, शब्द जी उहा शक्ती जंहिमा रवाजी अर्थ जे बदिरां खासि मतिलबु निकिरे.
 व्यजन [सं] न. विविणो, पंखो.
 व्यतिक्रम [सं] पु. (१) उबतो सिल्सिलो (२) उबती-उल्टी हलति (३) खिलाफु, मुखालिफ्त, विरुधता.
 व्यतिक्रांत [सं] वि. उबतो. उल्टो.
 व्यतिरिक्त [सं] वि. (१) बिगो, निरालो. क्रि.वि. खां सवाइ. व्यतिरेक पु. (१) नी निराली हालति, फर्कु, जुदाई, फेरु, तफावतु (२) कमी, ऊणाई (३) मेलु (४) न हुअणु, अदमु.
 व्यतिपात [सं] पु. (१) मुसीबत जी निशानी, बदि सूनु, आफ्त (२) हरकती बारु.
 व्यतीत [सं] वि. वियलु, गुजिरियलु.
 व्यत्यय [सं] पु. (१) रंडक, रुकावट, खंडकु (२) मुखालिफ्त, विरुधता, उबतो नमूनो (३) उबतो सिल्सिलो (४) भावो.
 व्यत्यस्त [सं] वि. उबतो, उल्टो.
 व्यत्यास [सं] पु. (१) विरुधता, मुखालिफ्त, विपरीतता (२) ज़िदु, उबतडि (३) तक्लीब, तहरीफ.
 व्यग्रक [सं] वि. दुखदाइकु, दुखु-दुई डींदडु. व्य्या स्त्री. दुखु, दुई, सूरु, पीडा. व्यथित वि. दुखी. व्यथिष्ट वि. घणनि डींहनि जो दुखायलु-दुखी या बीमारु.

व्याधिकरण [सं] वि. (१) गूनागून विषयनि वगेरह बाबति (२) बे मेलु. न. विरोधु.
 व्यभिचार [सं] पु. (१) विभिचार (२) आम नियमनि जी भविकिडी (३) बे वफाई (४) जुदाई, फर्कु. व्यभिचरणे अ.क्रि. (१) हिक में विश्वासु न हुअणु (२) गुमराहु थियणु (३) छडे डियणु. व्यभिचारी वि. विभिचारी, बदिचालु.
 व्यय [सं] पु. (१) खर्चु, खापो (२) नासु, बर्बादी. व्ययबुध्दी स्त्री. खर्चाऊ सुभाउ, हथफाडु हुअणु. व्ययवेत्ता वि. खर्चाऊ, हथफाडु. व्ययशंकित वि. कंजूसु. व्ययशील वि. खर्चाऊ, हथफाडु, बिलफुजूलु. व्ययित वि. खर्चु कायलु.
 व्यर्थ [सं] वि. अजायो, बे फाइदे.
 व्यलीक [सं] स्त्री. ठगी, डोहु, दगाबाजी.
 व्यवकलन [सं] न. कट (हिंसाब में).
 व्यवच्छिन्न [सं] वि. (१) जुदा, अलगि, निरालो (२) जुदाई डेखारींदडु. व्यवच्छेद पु. नियारप, निरालाई, नियारी हालति. व्यवच्छेदक वि. जुदाई या नियारप डेखारींदडु, नियारप कंदडु. व्यवच्छेदन न. वढ कुट.
 व्यवधान [सं] न. (१) अगु जो कब्जो, विच में पई रोकणु (२) रंडक, रुकावट, अडिचणि, रोक (३) देरि (४) दस्तअंदाजी.
 व्यवसाय [सं] पु. (१) धंधो, पेशो (२) खातिरी, पक, निश्चो (३) उदमु. व्यवसाय मार्गदर्शन न. धंधे बाबति रहनुमाई, (इं) 'वोकेशनल् गाईडन्स'. व्यवसायी वि. (१) धंधे वारो (२) उदमी. व्यावसायिक वि. धंधो कंदडु, पेशेवर.
 व्यवस्था [सं] स्त्री. (१) बंदोबस्तु, प्रबन्धु (२) ठाहु, ठाह जोड़, जोड़जक (३) फैसिलो (४) काइदो (५) रायो (६) गुणप (७) बिलो. व्यवस्थापक वि. बंदोबस्तु-इंतजामु कंदडु, (इं) 'मइनेजर'. व्यवस्थापन न. ठाहु, जोड़, जोड़जक, रचना, संवार. व्यवस्थित वि. (१) बा तर्तीब, तर्तीब वारि, संजूरो, चडीअ तरह ठाहे-जोड़े रखियलु, करीने सां रखियलु (२) काइदे-संजीदिगीअ सां हलंदडु.

व्यवहार [सं] पु. (१) वहिंवार, रीति (२) कमु, क्रिया (३) डे वठु, वापार (४) धंधो, पेशो, उदमु (५) अदालत जो मुकदिमो-वहिंवार, (इं) 'केस्' (६) वस्ताउ, हलति. व्यवहारकुशल-चतुर-निपुण वि. वहिंवार में होशियार-काबिलु-माहिर. व्यवहारतः क्रि.वि. अमली तोर. व्यवहारपद न. मुकदिमे जहिंड़ी गाल्हि, मुकदिमो. व्यवहारशास्त्र न. समाजिक रीति-रवाजनि जो शास्त्र. व्यवहारशून्य वि. वहिंवार-रीति रवाज खां नावाकफु, वहिंवार खां अणजाणु. व्यवहाराज्ञ वि. बालगु, समुसंदहु, माहिर. व्यवहारज्ञान न. साधारणु अकुलु, (इं) 'प्रइक्टीकल् नॉलेज', वहिंवार जी जाण. व्यवहारी वि. (१) वहिंवारी (२) वापारी. व्यवहारी अपूर्णाक पु. वहंवारी अणपूर (हिसाबु). व्यवहार्य वि. (१) वहिंवारिको (२) अमलाइतो, अमली (३) इस्तिअमाली, कारिगर (४) जोगो, लाइकु. व्यावहारिक वि. (१) वहिंवार बाबति, वहिंवारको, अमली (२) चालू, हलंदहु (३) कारिगर, कम जो (४) रीति रसम मूजिवि (५) हमेशह मुताबिकु. व्यावहारिक अपूर्णाक पु. वहिंवारी अणपूर (हिसाबु).

व्यवहित [सं] वि. रोकियलु, रोकण-रंडक जे करे बीठलु.

व्यवहत [सं] वि. वहिंवार में आयलु.

व्यवाय [सं] संभोगु, संजोगु.

व्यष्टी [सं] स्त्री. (१) शख्खु, फर्दु (२) देहि, सरीर.

व्यसन [सं] न. (१) आदत, इलत (२) शौकु (३) पापु (४) मुसीबत. व्यसनी वि. इलती, आदती.

व्यसुता [सं] स्त्री. मौतु.

व्यस्त [सं] वि. (१) जुदा, धार, अलगि, अलहिदो, विखिरो (२) हिक बिण् जे उबतडि, उबते सिलसिले वारो (३) मुंझियलु, परेशानु (४) उबतो, उल्टो. व्यस्तप्रमाण न. हिकु घटि थियण सां बियो वधंदहु प्रमाण. व्यस्ताव्यस्त वि. टिडियलु पखिडियलु, डांवाडोलु.

व्यवहाळ न. संगलु.

व्याकरण [सं] न. (१) व्याकरण, ग्रामर (२) विस्तार, वधाउ. व्याकरण चालविणे तरकीब करणु.

व्याकरणकार, व्याकरणी पु. व्याकरण जो जाणू, सरिफी. व्याकरणे स.क्रि. विस्तार करणु.

व्याकुल-ळ [सं] वि. (१) व्याकुल, बेचैनु (२) सूर-दर्द में मुबितिला (३) मगनु (४) चंचलु.

व्याक्रोश [सं] पु. विरलाप, दांहुँ, आक्रोशु, रोदनु.

व्याख्या [सं] स्त्री. (१) समुझाणी, विवेचनु (२) टीका, मतिलब जी छंडछाण (३) व्याख्या, वस्फ, परीभाषा, (इं) 'डेफीनिशन' (४) फाटु फुटणु, गुब्बु जाहिर थियणु (५) चयरबाजी. व्याख्याता पु. (१) व्याख्या कंदहु, समुझाणी डींदहु (२) व्याख्यानु कंदहु, (इं) 'लेक्चर' (३) कॉलेज जो लेक्चरार. व्याख्येय वि. व्याख्या करण जो, जंहिजी व्याख्या करिणी आहे.

व्याख्यान [सं] न. (१) व्याख्यानु, भाषणु, तकिरीर (२) समुझाणी डींदहु भाषणु (३) ग्रंथ या श्लोक वगेरह जो अर्थु बयानु करणु, तश्रीह.

व्याग [सं] पु. अनीसंस्कार जी क्रिया.

व्याघात [सं] पु. (१) खंडकु, रुकावट, विघ्नु (२) चोट, घकु.

व्याघ्र [सं] पु. वाघु, चीतो. व्याघ्रांबर न. चीते जी खल.

व्याज [सं] न. व्याजु, सूद. व्याजखाऊ-खोर वि. व्याजखोर. व्याजबट्टा पु. व्याज जो धंधो, सराफी.

व्याज [सं] न. (१) सबबु, बहानो (२) मिखिर (३) कारण, सबबु. व्याजस्तुती स्त्री. अणसिधी साराह, साराह करण जे बहाने गिला करणु या गिला जे बहाने साराह करणु. व्याजोक्ती स्त्री. कपटी भाषणु, हज्व, तअनो, ठोली, (इं) 'आयूरनी'.

व्याघ्र [सं] पु. (१) शिकारी, मारी (२) लुभदकु (तारो).

व्याधी [सं] स्त्री. (१) बीमारी, मर्जु (२) महारोगु (३) मुसीबत, आजार. व्याधित वि. मरीजु. व्याधिष्ट-ठ वि. महारोगु या सिल्ह वगेरह वडियुनि बीमारियुनि में मुबितिला.

व्याप [सं] पु. (१) कम वगेरह जो फैलाउ (२) वडो वहिंवार (३) मशगूली (४) कमनि जो संसटु-खफो.

व्यापक [सं] वि. (१) व्यापकु, फैलिजंदहु (२) शामिलु, सूधो, समाईदहु (३) वडनि वीचारनि वारो शख्खु.

व्यापणे स.क्रि. (१) व्यापणु, पखिङ्गणु, फहिलिजणु
(२) अंदरि पेही वणणु-घिडी फैलिजी वणणु, छांङ्गी
वणणु (३) वालारणु. व्यापी वि. व्यापंदडु,
फहिलिजंदडु, सर्वव्यापी. व्यापित वि. (१) छांयलु,
शामिलु कयलु (२) अंदरि पेही वियलु (३) भरियलु
(४) वालारियलु.

व्याप्त [सं] वि. (१) व्यापियलु, वेङ्हियलु, ढकियलु, छांयलु
(२) भरियलु (३) शामिलु कयलु.

व्याप्ती [सं] स्त्री. (१) फहिलाङ्ग, चौधारी पखिङ्गिजण जी
हालति (२) विस्तारु, पसारो (३) हासुलाति (४)
दर्जेवारि विराहिणु.

व्याप्य [सं] वि. (१) व्यापियलु, छांयलु, वेङ्हियलु (२)
शामिलु.

व्यापादणे [सं] स.क्रि. मारणु, नासु करणु.

व्यापार [सं] पु. (१) वापारु, धंधो, उदमु (२) कमु (३)
वहिंवारु, डेवडु.

व्यापारी [सं] पु. (१) वापारी, धंधे वारो (२) इस्तिअमालु
कंदडु.

व्यापारी बारे पु.ब.व. तिजारती हवाऊँ, (इं) 'ट्रेड विंड्स'.

व्यामोह [सं] पु. (१) इमु, मोहु (२) वेसरि, विसिरणु.

व्यायाम [सं] पु. कप्पिरन. व्यायामपद पु. कप्पिरती,
पहिलवानु, (इं) 'अइथ्लेट्'. व्यायामशाळा स्त्री.
कप्पिरत करण जी जगुह, आखाडो, (इं)
'जिम्नइशियम्'. व्यायामविद्या स्त्री. कप्पिरत-वरज्जि
जो हुनरु, (इं) 'जिम्नइस्टिक्स्'. व्यायामाचे खेळ
पु.ब.व. कप्पिरत जूं रांदियूं, (इं) 'अइथ्लेटिक्स्'.

व्याल [सं] पु. (१) हाथी (२) नांगु. व्याली स्त्री. नांगिणि.
व्यालनकुल न्याय पु. (नांग ऐं नोड जी दुश्मनी हुअण
करे मलिलबु) जानी दुश्मनी.

व्यावसायिक [सं] वि. धंधे वारो, पेशेवर, (इं) 'प्रोफेशनल्',
धंधई,

व्यावृत्त [सं] वि. (१) जुदा-धार-अलगि कयलु (२) छडे
डिनलु, दाखिलु न कयलु. व्यावृत्ती स्त्री. (१) जुदाई,
निरलाई (२) शामिलु न करण जी क्रिया (३) अदमु,

न हुअणु. व्यावर्तक वि. (१) जुदा कंदडु, अलगि कंदडु
(२) शामिलु-दाखिलु न कंदडु (३) गूनागून.

व्यास [सं] पु. (१) कृतुरु (गोल जो), (इं) 'डाइमीटर'
(जामेट्री) (२) विस्तार.

व्यास [सं] पु. (१) व्यासु मुनी (२) प्रवचनु कंदडु. व्यासपीठ
न. (१) प्रवचनकार जो आसनु (२) पोथी रखण जी
मंजी (३) प्रचार-थल्हो, स्टेजनुमा थल्हो, मनबरु,
(इं) 'स्टेज'.

व्यासंग [सं] पु. (१) उदमु, महिनत (२) ध्यान सां कयलु
अभ्यासु (३) शौकु. व्यासंगी वि. (१) उदमी (२)
अभ्यासु कंदडु.

व्याहत [सं] वि. (१) रोकियलु, रंडक कयलु (२) चोट
कयलु, घाडलु.

व्याहार [सं] पु. भाषणु.

व्याहाळ न. झंगलु, वैरानी. व्याहाळी स्त्री. शिकार.

व्याही पु. सेणु.

व्याहृती [सं] स्त्री. गायत्री मंत्र जे खासि हिसे जो उच्चारणु
- 'भूः, भुवः, स्वः'.

व्युत्क्रम [सं] पु. (१) उबतो सिल्सिलो-रीति (२) उबती
रचना (३) मूंझारो, गंडु गोडु, रोलो (४) रंडक,
रुकावट. व्युत्क्रम कोन न. मुतबदिलि कुंड, (इं)
'आल्टरनेट अइंगल्'. व्युत्क्रमभाव पु. उबतो
सिल्सिलो, उबताणि.

व्युत्पत्ती [सं] स्त्री. (१) विउत्पती, लफ्जु जो इशितकाकु
(२) काबिलियत (३) अर्थयानु (४) विद्वानपुणो
(५) उत्पती, स्वरूप (६) डांउ, अटिकल, खेड (७)
ग्यान जो धमंडु-अभिमानु. व्युत्पत्तिशास्त्र न. सरिफु,
(इं) 'एटिमॉलॉजी'. व्युत्पन्न वि. (१) शास्त्रनि ऐं
साहित में माहिर, विद्वानु, पंडितु (२) -मां निकितलु
(लफ्जु). व्युत्पन्नत्व न. विद्वानपुणो.

व्यूह [सं] पु. (१) व्यूह, फौज जी रचना, जंगि जो मोर्चो
(२) साज्जिश, मन्सूबो (३) खासि रचना-बनावत.

व्योम [सं] न. आकासु, उभू. व्योमकेश पु. शंकरु. व्योमगामी
वि. आकास डांहुं वेंदडु.

व्रण [सं] पु. जखमु, फुरिडी, फटु, फाडु, नासूर.

व्रत [सं] न. (१) व्रतु, विस्तु (२) प्रतिग्या, वचनु. व्रत मोडणे विस्तु भजणु-भवनु. व्रतबंध पु. जणियो, जणियो पाइणु. व्रतस्थ, व्रती वि. (१) विस्तु पालींदडु-रखंदडु (२) व्रित मूजिबि किनि नेमनि सां हलंदडु (३) ब्रह्मचर्य जो पालनु कंदडु.

व्रतति-ती [सं] स्त्री. वलि.

व्रात्य [सं] पु. (१) जोगे वक्त ते जणियो न पातलु ब्रह्मणु (२) ज्ञाति खां बाहिरि कढियलु शख्खु (३) आर्यु. वि. शरारती, हरकती, खेचिलो, डिंगो. व्रात्यस्तोम पु. जणियो न पातलु शख्खुनि खे वरी ज्ञाति में

शामिलु करण जी विधी.

व्रीडा [सं] स्त्री. लज्ज, हयाउ, संकोचु.

व्रीडित [सं] वि. लज्जी.

व्रीहि-ही [सं] पु. चांवर.

व्हरांडा [इं] पु. विरांडो.

व्हावे थिए, थियणु घुरिजे.

व्हाळ पु. वहु, नहर.

विक्टोरिया [इं] स्त्री. विक्टोरिया गाडी, बगी.

व्दोवळीक स्त्री. शादीअ जी नींड.

श

श मराठी वर्णमाला जो टीहों हर्फु सहीह.

श [सं] पु. शंकर.

शं [सं] न. सुखु, कल्याणु.

शऊर [अ] पु. शऊरु, शहूर, बुधी, सियाणप, चढा लछण.

शक [फा] पु. शकु.

शक [सं] पु. (१) वक्त जी उहा गुणप जा को राजा पंहिजे नाले सां शुरूअ कंदो आहे. मि. 'विक्रम शक' (२) हुकूमत, अमलु (३) अधिकार, अधिकार जो हुकुमु (४) सिरेष्ठता, सरसी, सरसाई (५) धाको. शककर्ता पु. (१) शकु-संबतु-सालु शुरूअ कंदडु शख्खु (२) छत्रपती शिवाजी महाराजु. शके अ. (फलाणे) शक में - साल में (मि. शके १८७२).

शकट [सं] पु. (१) गाडी, गाडो (२) फौज जी रचना जो हिकु किस्मु (३) बला (शख्खु, कमु), कम में विघ्नु विसंदडु शख्खु या गाल्हि (४) रोहिणी नखत्रु-हिन जां पंज तारा गाडीअ जे आकार जियां आहिनि. शकटभेद पु. (१) रोहिणी नखत्र जे पंजनि तारनि जे विच मां चंडु या ब्रियो को ग्रहु वरण करे उन 'शकट' जी थींदडु भविकिडी (२) सेना जे 'शकट' जे आकार जी रचना टोडे विघलु टाकोडो-भाजि (३) मत्सूबो, साजशि. शकटव्यूह पु. गाडीअ जे आकार जहिडी फौज जी रचना.

शकणे [सं] अ.क्रि. सघणु (-को कमु करे सघणु), थियणु, हुअणु.

शंकणे [सं] अ.क्रि. (१) शकु थियणु (२) थकिजणु (३) दपु थियणु.

शंकर [सं] पु. (१) शंकर, शिवु (२) शंकराचार्यु. वि. शुभु, सुखदाइकु.

शंकरपट पु. तिरमूरीअ जे मोक्क ते थींदडु बैलगाडियुनि जी डुक-शर्त.

शंकरपाळा-ळे पु.न. नंदिडो मिठो लोलो-चौकुंडे नंदिडे खारे बिस्कीट जेतितो.

शकल स्त्री. (१) अटिकल, योजना (२) रीति, हालति.

शकल [सं] न. (१) टुकरु, हिसो, भाडो (२) परदो.

शंका [सं] स्त्री. (१) शकु, अंदेशो, भज (२) अजितराजु (३) गाइण में तकडि करणु (४) रुकावट, खंडकु (५) लज्ज, डपु. शंकित वि. (१) शकी (२) शकाइतो. शंकी वि. शकी.

शकार [सं] पु. मूर्खु-दुष्टु शख्खु.

शंकु-कू [सं] पु. (१) नौकिदार शैड-चुहिंब वारी शैड-कोको किली टाचिनी-कंडो वगेरह (२) इह किरोड (३) शंकू, चोटु, मख्खुति, (इं) 'कोन्' (जामेट्री), सूची. शंकुयंत्र न. टूलो, उस घडियालु, (इं) 'सन् डायल'.

शंकवाकार, शंकव वि. मखरुती, (इं) 'कोनीकल'.
शंकवाकृती स्त्री. मखरुति जहिड़ी शिकिलि.

शंकुची स्त्री. सांगोस (मछी).

शंकुंत [सं] पु. पखी.

शकुन [सं] पु.न. (१) सोणु, सगुणु, शुभ अशुभ जी निशानी
(२) अगकथी. शकुनगाठ बांधणे अगकथी करणु, कंहीं
गाल्हि जी अगुमेंई पक करे विहणु. शाकुनिक न.
सगुणु, बदि सोण. वि. सगुण बाबति.

शकुनि-नी [सं] पु. (१) पखी, गिझ (२) दुर्योधन जो मामो
(३) कपटी, साजशी, बदि सलाह डींदडु शकुनु.
शकुनिचतुष्टय न. (१) दुर्योधनु दुःशासनु कर्णु ऐं
शकुनी (२) चंडाल चौकिडी.

शकून पु. चवणु, उचारणु, बोलणु.

शकूनी [सं] वि. समरथु, सघारो.

शक्कल स्त्री. (१) अटकल, उपाज, योजना (२) हालति.

शक्त [सं] स्त्री. शक्ती, सघ, बलु, ताकत, पराक्रम. वि.
(१) समरथु, सघारो, बलवानु, लाइकु, माहिरु (२)
डेखारींदडु.

शक्ति, शक्ती [सं] स्त्री. (१) शक्ती, बलु, सघ (२)
समरथी, लाइकी (३) हिमथ (४) वितु (५) माया,
ईश्वर जी शक्ती (६) हिकु हथियारु (७) देवी (८)
प्रेरणा (९) कुंडलिनी. शक्तिचक्र न. मायारूपु जगलु.
शक्तिपूजा स्त्री. शक्ती देवीअ जी पूजा.
शक्तिमान्-वंत वि. बलिवानु, समरथु, लाइकु.
शक्तिमापक न. मशीन जी ताकत या रफ्तार मापण
जी कल, (इं) 'डायनामोमीटर' शक्तिवर्धक द्रव्य न.
सघ वधाईदडु खोराक, (इं) 'टॉनिक'. शक्तिवैकल्य
न. शक्ती-ताकत में घटिताई या कमी, कमिजोरी.
शक्तिसंग्राहक न. इंजिणि जी रफ्तार अटलु रखण लाइ
लगायलु हिकु चक्रो, (इं) 'प्लायवील'. शक्तिहीन
वि. कमिजोरु, हीणो, निर्बलु. शक्तिकीण वि.
कमिजोरु, जईफु, निसतो, पौणो. शक्तितः क्रि.वि.
शक्तीअ मूजिवि, वित आहिर. शाक्त पु. शक्तीअ जो
उपासकु, देवीअ जो पूजारी, शक्तीदेवीअ जो भगलु.
शाक्तपंथ-मार्ग पु. शक्तीअ जी उपासना जो मार्ग.

शक्य [सं] वि. मुमकिनु, थियण जहिडो, शुदनी. शक्यरूप,
शक्यार्थ न.पु. इमकानी सीगो, (इं) 'पोटेन्शियल मूड'
(ग्रामर). शक्यता स्त्री. थियणी, इमकानु.

शक्र [सं] पु. इन्दु. शक्रधनु न. इंडलठि. शक्रदर्शनी, शक्रदर्शनी
क्रि.वि. डिसो 'सकृदर्शनी'.

शंख [सं] पु. (१) सन्खु (२) रडियूं वाका, गुलुगुलो (३)
मखरुति (४) कमी, अण हूंदि. शंख करणे (१) रडियूं
वाका करणु, हाइ घोड़ा करणु, वाइवेला लाइणु (२)
कंहिजे नाले चिल्लाइणु. शंखध्वनी पु. (१) संख जो
आवाजु (२) वाइवेला, हाइ घोड़ा, बोक. शंखासारखे
वि. साफु, निर्मलु. शंखिनी, शंखीण स्त्री. (१) औरत
जे चइनि किस्मनि मां हिकु (२) थोरो खीरु डींदडु
गांइ (३) गोगिल गांइ. शंखोदक न. भगवान जे
मूर्तीअ मथां छंडो विज्ञण लाइ संख जो पाणी. शंखोबा
पु. मोगो, मोथो, छसो. शंख्या वि.पु. (१) मोथो,
मोगो (२) निभागो, निदोरो, बदिनसीबु शकुनु.

शंखबलय न. संख जी कंगिणी.

शचि-ची [सं] स्त्री. इंद्र जी पत्नी, इंद्राणी.

शठ [सं] वि. (१) ठगु, कपटी, लुचो (२) बदि चालु (३)
कंजूसु. शठ्यता, शाठ्य स्त्री. ठगी, धूर्तता, कपट.
शठाई स्त्री. (१) ठगी (२) कंजूसी.

शंढ, षंढ [सं] पु. (१) खदिडो, नामरुं (२) खोजो (३)
नालाइकु, नाकाबिलु शकुनु.

शण [सं] पु. सिणी, जूटि.

शत [सं] वि. सज, सौ, हिकु सौ (१००). शतक न. (१)
सकिडो, सौ (२) सदी, सौ साल. शतकूट वि. सवें
टुकर थियलु. शतकृत्य न. (१) सौ अश्वमेघ यग्य
करण जेतितो वडो कमु (२) तमामु वडो कमु,
बहादुरी, खेप खटणु. शतऋतू पु. (१) इंदु (२) सौ
अश्वमेघ यग्य (३) खेप खटणु. शतगुण वि. सऊणो.
शतघृत न. सौ दफ़ा धोई साफु कयलु गीहु. शतध्वी
स्त्री. तोफ. शतछंदी जे. बदिचालु. शतघृती पु. ब्रह्मा.
शतघौत वि. सौ भेरा धोतलु. शतपदी स्त्री. सौपेरी.
शतपावली स्त्री. (१) सौ पेरी (२) रोटी खाइण खां
पोइ फेरा पाइणु-चकरु हणणु, जंघूं साहिणु. शतमूर्ख

वि.पु. तमामु वडो बेवकफू, महामूरखु. शतशः क्रि.वि. सवें, सवनि में-सां. शतायू, शतायुषी वि. सउ सालनि जे उमिरि वारो, सौ साल जीअंदडु. शतावधानी वि. हिक ई वक्ति सउ गाल्हियुनि डाँहुं पूरो ध्यानु डींदडु. शतांश वि. सवीं पती. शती स्त्री. सूदी.

शतरंज [अ.सं.हिं] स्त्री. शतरंजि, (इं) 'चेस्'.

शतवेधी स्त्री. चूको (भाजी).

शतावरी [सं] स्त्री. हालियो (वनस्पती).

शत्रू [सं] पु. दुश्मनु, वेरी. शत्रुता स्त्री. वेरु, दुश्मनी.

शनि-नी [सं] पु. छन्छरु, शनी ग्रह. शनी उदरी येणे वारो वरणु, भागु खुलणु. शनीचा फेरा पु. आपदा, मुसीबत, साढी सत साली, छन्छर जो साढनि सतनि सालनि-महीननि या डीहनि जो फेरो. शनिवार पु. शनिवारु, छन्छर. शनैश्चर पु. शनिसचरु, छन्छर.

शनैः शनैः [सं] क्रि.वि. धीरे धीरे, होरियां होरियां, दर्जे ब दर्जे.

शपथ [सं] स्त्री. (१) कसमु (२) प्रतिग्या. शपथ घालणे कसमु डियारणु. शपथपूर्वक, शपथेवर क्रि.वि. कसम सां, कसमु खणी. शपथपत्र न. कसमुनामो. शपथविधी पु. कसमु खणण जी विधी-रसम.

शफ [सं] पु. (१) खुरु (गांड जो) (२) सुन्नु (घोड़े जो).

शंबर [सं] पु. ब्राहं सिडे.

शबल-ळ [सं] वि. (१) रंगारंगी, गूनागून, किस्में किस्में जो (२) मुंशियलु.

शब्द [सं] पु. (१) शब्द, लफ्जु (२) वचनु, आवाजु (३) आग्या (४) वेदु (५) शास्त्रु (६) प्रतिग्या, कौलु, वचनु. शब्द काठिन्य न. लफ्जु जी कठोरता. शब्द-कार्पण्य न. थोरो गाल्हाइणु, घटि गाल्हाइणु. शब्दकोडे न. अखल पिरोली, आडाखरी. शब्दकोश-ष पु. शब्दकोशु, लुगति, (इं) 'डिक्शनरी'. शब्दकोशकार पु. शब्दकोशकारु, लुगति निवीसु. शब्दचित्र न. लफ्जुनि सां चिटियलु चित्रु, रेखाचित्रु, (इं) 'स्केच' (साहित में). शब्दच्छल पु. हर्फ जनी; लफ्जुनि जी रांदि. शब्दजाल-ळ न. (१) घणो गाल्हाए कंहिं खे मोहिण या मुंझाइण जो तरीको (२) बक बक. शब्द पारुष्य न.

कठोर भाषणु, कौडो गाल्हाइणु. शब्दप्रमाण न. लफ्जु-जबानी साबिती. शब्दब्रह्म न. वेदु-द. शब्दभेद पु. लफ्जु फर्कु. शब्दभेदी-वेधी वि. (१) कंहिंजो सिर्फु आवाजु बुधी तीरु चिटींदडु, कंहिं शैड जो आवाजु बुधी ओडांहुं वेंदडु (तीरु) (२) थोरा लफ्जु बुधी बिण जो अंदरु-मनु जाणी वेंदडु. शब्दमाधुर्य न. लफ्जुनि जो मेठाजु. शब्दयोनी स्त्री. धातू-लफ्जु जो बुनियादु, मसूदरु. शब्दवाहक यंत्र न. टेलीफोन. शब्दविता पु. परमात्मा. शब्दवेध पु. कंहिं जो आवाजु बगुधी निशानो चिटणु. शब्दवेधी वि. डिसो मये 'शब्दभेदी'. शब्दवैपरीत्य न. गलति लफ्जुनि जो इस्तिअमालु, हिक जा बिया लफ्जु वापुराइणु (सहित में). शब्दशक्ती स्त्री. (१) लफ्जु जो असुली मतिलबु (२) शब्द जी उहा ताकत जंहिं सां लफ्जु अंदरि लिकल अर्थ जी जाण पवे (-अभिधा, लक्षणा, व्यंजना). शब्दशः क्रि.वि. लफ्जी, लफ्जु ब लफ्जु. शब्दशास्त्र न. ग्रामरु, व्याकरणु. शब्दशूर वि. सिर्फु गाल्हाइण में बहादुरु. शब्दसंदर्भ पु. लफ्जुनि जो लागापो. शब्दसादृश्य न. लफ्जुनि जी हिकजहिडाई-सागियाई. शब्दसाधनविद्या स्त्री. शब्दसाधनविद्या, सरिफु, (इं) 'एटिमॉलॉजी'. शब्दसाधित वि. इस्म मां ठहियल (-लफ्जु) (ग्रामर), मुश्तकु. शब्ददृष्टी स्त्री. (१) लफ्जुनि जो मज्मूओ (२) लफ्जुनि जी रचना (३) काव्यु, इन्तखाबु. शब्दस्वारस्य न. लफ्जुनि जो मेठाजु. शब्दाचा मार पु. छंड कढण, गाल्हाव डियणु, फिटकारणु. शब्दावहंवर न. लफ्जुनि जी अजाई डेधि, अर्थहीन शब्द रचना, सिर्फु लफ्जुनि जी झडाई. शब्दान्शब्द क्रि. हर्फु ब हर्फु. शब्दार्थ पु. लफ्जु जी म्झां, लफ्जु म्झां. शब्दालंकार पु. हर्फ ते आधारियलु अलंकार, जिनत भरिया लफ्जु काव्य जे जुमिले में इस्तिअमालु करणु. शब्दाशब्द पु. सुठा खराबु लफ्जु, वातु कढणु. शब्दित न. भाषणु, आवाजु. वि. (१) गाल्हायलु, चयलु, उचारियलु (२) वजायलु, आवाजु कयलु. शब्द, शाब्दिक वि. (१) लफ्जु-हर्फ बाबति, लफ्जी, हर्फी (२) इस्म बाबति (३) बडि बडि.

शंभर [सं] वि. सौ, हिकु सउ (१००). शंभरपट करणे सऊणाइणु. शंभर वर्षे भरणे डीहं पूरा थियणु. शंभर टक्के सउ टका, सौ सेकिडो, फी सदी. शंभर नंबरी वि. बिल्कुलु शुधि, खालिसु (सोनु).

शंभू [सं] पु. (१) शंकरु (२) बालो भोलो शङ्खु.

शम् [सं] अ. (१) कल्याणु, सुखु, खैरु (२) समाप्ती, अन्तु.

शम [सं] पु. (१) शांती, सांति थियणु (२) बेहदि सुखु, मोखु (३) इंद्रियुनि ते कब्जो-दमनु (४) वैरागु. शमणे अ.क्रि. (१) शांति-सांति थियणु, माठि थियणु, ठरणु, थघो थियणु (२) घटिजणु, लहणु (३) थकिजणु (४) मरणु. शमविणे स.क्रि. (१) सांति करणु (२) माठि कराइणु (३) ठारणु (४) लाहिणु. शमन न. (१) शांति, सांति थियणु (२) ठापुर, आरामु, सूरु लहणु (३) उव वगेरह लहणु (४) सूरु लाहीदइ दवा. शमनीय वि. सांति थियण जहिडो, लहण या घटिजण जोगो. शमित वि. (१) शांति-सांति थियलु (२) लथलु या घटियलु (दरु) (३) राजी.

शमल [सं] न. विष्टा, गंदु, किरिफती.

शमी [सं] स्त्री. कंडो, कंडीअ जो वणु (दसहडे डीहं हिन जी पूजा थींदी आहे). शमीघान्य न. थूहरु मुह मंतर वगेरह.

शय [सं] पु. हथु.

शयन [सं] न. (१) निंड, सुम्हणु (२) हंघु, पलंगु वगेरह (३) लेटणु, सुम्हणु, बिस्तिरे दाखिलु थियणु. शयनीय वि. सुम्हण जोगो. शयालू वि. निंडिरु. शय्या स्त्री. (१) सुम्हणु (२) हंघु (३) पलंगु, कोचु. शायिका स्त्री. रेल में सुम्हण जी जगह, (इं) 'बर्थ'. शायी वि. सुम्हंदडु.

शर [सं] पु. (१) तीरु, बाणु. वि. पंज (५). शरकांड पु.न. तीर जी काठी-कानी-फतील. शरधी पु. तर्कशु, बथी. शरपंजर पु. तीरनि जो पिजिरो. शरपंजरी पडणे सूर या आजार में मुबितिला हुआणु. शरसंघान न. तीर जो निशानो. शरासन न. धनुषु, कमान.

शर [सं] पु. (१) कमान जी थोलिह या ऊंचाई (२) कौसु (जामेट्री).

शर [सं] पु. तारे-ग्रह जो क्रांतिवृत्त खां फासिलो (जाग्राफी).

शरवृत्त न. निष्क इलनहारु, (इं) 'मेरिडिअन'.

शरट-ठ [सं] पु. सांडो.

शरंह न. समंदरु, बाहिजो कीडो.

शरण [सं] न. (१) शरणि, रख्या, संभाल (२) अझो, पनाह.

वि. (१) रख्या-संभाल कंदडु (२) अझो घुरंदडु.

शरणागत, शरणार्थी, शरणापन्न वि. शरनि में आयलु,

पनाह वठण लाइ आयलु, पनाहगीरु. शरण्य वि. (१)

शरनि में आयल जी रख्या कंदडु (२) रख्या करण

जोगो, अझो डियण लाइकु, रख्या चाहीदडु.

शरत्-द [सं] स्त्री. (१) सरउ, खिजां, असू ऐं कतीअ जे

महिने वारी मुंद (२) सालु. शरत्काल, शरदऋतु पु.

खिजां, सियारो, सरउ.

शरबत [फा] न. शरबतु.

शरभ [सं] पु. (१) माकड़ि (२) मकडु (३) हाथीअ जो

बुचो (४) शेरु (५) हिमालय जो अठनि पेरनि वारो

ख्याली हरणु.

शरम [फा] स्त्री. शरमु, हयाउ, लज. शरमणे अ.क्रि. लजी

थियणु, खिखो विखो थियणु, शरमसारु थियणु.

शरमिंदा-धा वि. (१) शरमिंदो (२) अहसानमंदु.

शरा [अ] पु. शरअ, मुसलमानी काइडो, इस्लामु धर्मुशास्त्रु.

शराब [अ] पु.स्त्री. शराबु.

शरारत [फा] स्त्री. (१) इसडु, साडु, द्वेषु (२) बगावत.

शरीर [सं] न. सरीरु, बदनु, देही, जिस्मु. शरीरकष्ट पु.ब.व.

पोरिहयो, जफाकशी, हड हणणु. शरीरक्रियाशास्त्र,

शरीरशास्त्र न. (इं) 'फिजिओलॉजी'. शरीरपाटव न.

तंदुरुस्ती, सिहत. शरीरभोग पु. (१) शरीरी

आजारु-दुखु वगेरह (२) बदिनी ऐशु आरामु.

शरीरयष्टी स्त्री. सरीर-बदन जी बनावत-घाटु, हाठी

(शरीर जी). शरीर रचनाशास्त्र न. इल्मु तशरीह, अंग

विद्या, (इं) 'अइनाटॉमी'. शरीररक्षक पु. सरीर जी

रख्या कंदडु, (इं) 'डॉडीगार्ड'. शरीर संपत्ती स्त्री.

(१) तंदुरुस्ती, सुठी सिहत (२) ताकत, उत्साहु,

जोरु. शरीरसंबंध पु. (१) रिश्तो, नातो, मिटाचारी

(२) शादी (३) हयें पवणु, झेडो, विडहणु. शरीरी

वि. (१) सरीरी, बदिनी (२) देही-सरीरु धारणु कंदडु.

शारीरिक वि. शारीरीकु, सरीरकि, सरीरी, बदिनी.

शर्करा [सं] स्त्री. (१) खंडु (२) वारी, वारीअ जो कणो (३) (पेशाब जी) पथिरी. शर्करा प्रमेह पु. जिर्यानि (बीमारी). शर्करावगुंठित वि. खंडु में बुडल (शैड्), खंडु चड्हियल (कौडी शैड्). शर्करिन न. (इं) 'सड्करीन्'.

शर्त, शर्थ [अ] स्त्री. (१) शर्त, इकरारु (२) कमालु, इद, इन्तहा, चोटु (३) तेजु, पराक्रमु (४) सझाई.

शर्यत [अ] स्त्री. (१) शर्त (२) चटाभेटी.

शर्यत [अ] स्त्री. शरअ, डिसो मथे 'शरा'.

शलगम [फ़] पु.न. गोगिडू.

शलभ [सं] पु. (१) मकडु, माकडि (२) पतंगु, पर्वानो (शमअ जो).

शलल [सं] न. कंडो.

शलाका [सं] स्त्री. (१) सराई, शीख (२) काठी (३) नौकदार ऐं डिघी शैड्, डिघो कोको (४) कंहि शैड् जो नंडो टुकरु (५) फलील, काठी.

शल्य [सं] न. (१) कंडो, खारु (२) किली, कोको, मेख (३) नौकदार शैड् (४) तीर जी चुहिब (५) चुभिको, मन खे का गालिह चुभणु, मन जो दुखु (६) मुअलु गुभु, वियम में मुअलु बारु ज़मणु. शल्यचिकित्सा, शल्यचिकित्साशास्त्र, शल्यतंत्र स्त्री.न. जराही, वडकुट जो शास्त्रु, (इं) 'सर्जरी'. शल्यतंत्रज्ञ पु. जराहु, (इं) 'सर्जन्'.

शव [सं] न. लाशु, लाशो, मुदों, मडहु. शवघर न. मुरदहि घर. शवपरीक्षा स्त्री. शवविच्छेदन न. लाशु चीरे कयल जाच, (इं) 'पोस्टमार्टम्'. शव पेटिका स्त्री. लाश जी पेंती, (इं) 'कॉफ़िन'. शवयान न. काई, जनाजो. शववाहक पु. कांधी, काईअ खे कुल्हो डीदडु. शववाहिनी, शववाहिका स्त्री. लाशु-मुअलु-मडहु दोईदडु गाडी, (इं) 'अइम्बुलन्स'. शाव, शावक वि. लाश बाबति.

शश, शशक [सं] पु. सहो. शशविखान-विषाण न. सहे जो सिरु. शशविषाण-शृंग न. (१) सहे जो सिडु (२) अणलभु शैड्.

शशघर, शशांक [सं] पु. चंडु, चद्रमा.

शशी [सं] पु. (१) चंडु, चंद्रमा (२) इडा नाडीअ मां वहंदड हवा (३) काफूरु. शशिकला स्त्री. चंड जी कला. शशिनी स्त्री. चांडोकी राति. शशिमौणी-शेखर पु. शंकरु.

शष्य [सं] न. (१) कूंअरो-नरमु गाहु (२) कुचो, कुचा.

शस्य [सं] न. अनु, अनाजु.

शस्त्र [सं] न. (१) शस्त्रु, हथियारु (२) नासु कंदडु, मारींदडु. शस्त्रकार पु. हाथियार ठाहींदडु. शस्त्रक्रिया स्त्री. (इं) 'ऑपरेशन्'. शस्त्रक्रियागार न. (इं) 'ऑपरेशन् थिएटर'. शस्त्रविद्या स्त्री. जराही, (इं) 'सर्जरी'. शस्त्रवैद्य पु. जराहु, (इं) 'सर्जन्'.

शह [फ़] पु. (१) राजा (२) रोक, झल, शह (शतिरंजि में), (इं) 'चेक्' (३) इशारो, ताकीद (४) शहु, राजा. शह देणे शह डियणु. शहमात स्त्री. शहमातु.

शहर [फ़] न शहरु. शहरी वि. शहरी.

शहा [फ़] पु. शाहु, राजा. शहरग स्त्री. शहरग. शहाजादा पु. शहजादो.

शहा [फ़] वि. कारो.

शहा [हिं] पु. शाह, शाहकार.

शहाजिरे न. सुरही जीरी, सुरहो जीरो.

शहाडा पु. वडो वणु.

शहाडा [सं] पु. जबल जी गुरी.

शहाडे न. कचिडो नारेलु.

शहाणपर्ण न. सियाणप.

शहाणा वि. (१) सियाणो (२) होशियारु.

शहाण्णव [सं] वि. छहानवे (९६).

शहात्तर [सं] वि. छहतरि (७६).

शहानिशा [फ़] स्त्री. (१) जाच, तपास, चकास (२) पको फैसिलो, निबेरो.

शहामत [अ] (१) हिमथ (२) होशियारी, चतुराई.

शहामृग पु. शुरुमुर्गु, उठु पखी.

शहायशी [सं] छहासी (८६).

शहारा-रे पु.न. कांडार, लिड कांडारिजणु, रोमांचु, डकिणी.

शहाळे न. कचिडो नारेलु.

शहीद [फा] पु. शहीदु.

शाई [फा] स्त्री. सियाही, मसु. शाईसोक-शोक पु. मसु चटो.

शाई, शाही [फा] स्त्री. (१) शाही, अमलु, अधिकार (२) समाज (३) राजु.

शाक [सं] स्त्री. (१) सागु, भाजी (२) मासु. शाकापर्णकृमी पु. इलु (जीतु), (इं) 'अइफिस'. शाकाहार वु. वेशू खाद्यो. शाकाहारी वि. वेशू (शःसु).

शाकंबरी स्त्री. दुर्गा देवी.

शाकार [सं] पु. (१) वण जे नंदिडियुनि टारियुनि जो फैलाउ, ढकु (२) कांह. शाकारणी, शेकारणी स्त्री. छांङ्गु, -छपर जे मथां गाह या गोलु सिरुनि जो ढकु-गाहु या गोलु सिरुं विज्ञणु.

शाक्त पु. शक्ती देवीअ जो पूजारी. वि. शक्तीअ बाबति.

शाखा [सं] स्त्री. (१) शाखा, शाख (२) वण जी टारी (३) खातो, विभागु (४) पंथु. शाखामृग पु. बांदरु, नोरीअड़ो.

शाखी [सं] वि. (१) शाखा जो, खाते जो, पार्टीअ जो (२) टारियुनि जो (वणु).

शागीद [फा] पु. शागिर्दु, चेलो, विद्यार्थी.

शाटी [सं] स्त्री. सन्यासीअ जा भग्वा-गेरू कपिड़ा.

शाट्य-ठ्य [सं] न. ठगी, लुचाई.

शाढवळ [सं] वि. (१) गामड्यो, वाहणी, अनाड़ी, गदिलो (२) ताजो, नरमु, कोमलु.

शाहू स्त्री. अछी चीकी मिटी, (इं) 'पाईपक्ले'.

शाणव [सं] वि. छहानवे (९६).

शात [सं] वि. तिखो, तेजु (चाकूं वगेरह).

शांत [सं] पु. शांत रसु (साहित में). वि. (१) सांति, माठि, चुपि (२) सांतीको, माठीणो (३) ठरियलु, थधो थियलु, विसामियलु (४) सुशीलु (५) राजी. शांत पापं उ.वा.अ. शल मुसीबत दूरि थिए, भग्वानु भली करे! शांतवन न. (१) सांति करणु (२) आथतु (३) परिचाणी.

शांतता [सं] स्त्री. (१) शांती, खामोशी (२) एकांतु (३) संतोषु.

शांति-ती [सं] स्त्री. शांती, माठि (२) ठारु, थधो थियणु,

विसामणु (३) संतोषु, राजिपो, समाधानु (४) वैरागु, कटरु (५) विघ्न दूरि कंदडु धर्मी कार्जु-होमु-यग्यु वगेरह (६) पीडा या तकिलीफ़ खां छुटणु (७) छोटिकारो, मौतु (८) मोखु (९) शांत रसु. शांति होम पु. विघ्न या खराबु ग्रह दूरि करण लाइ कयलु होमु.

शातकुंभ [सं] न. सोनु.

शादी [फा] स्त्री. शादी, निकाहु.

शाद्वळ [सं] न. कूंअरो-नरमु गाहु.

शान [अ] स्त्री. (१) शानु, शानु शौकत, ठाठु (२) सूंह.

शाप [सं] पु. (१) सिरापु, पारातो, पिट (२) कावडि जो लफ़्जु. शाप देणे सिरापु या पारातो डियणु. शापगुण पु. सिराप जो नतीजो. शापग्रस्त वि. पारातो डिनलु, सिराप करे दुख सहंदडु. शापमुक्त वि. पाराते खां छुटलु. शापित वि. (१) पारातो मिलियलु (२) कसमु खंयलु. शापणे अ.स.क्रि. सिरापिजणु, सरापणु.

शाबर न. जादू टोणो.

शाबरी वि. जादूअ बाबति. शाबरी विद्या स्त्री. जादू टोणो, इंद्रजालु.

शाबास [फा] उद्गा. शाबासि, शाबसि! शाबासकी स्त्री. शाबसि.

शाबीत [अ] वि. साबितु.

शाबूत [अ] वि. (१) साबितु, सजो, पूरो (२) मजिबूत, शालू.

शांभव [सं] वि. शंभू-शंकर बाबति, शंकर जो, शंकर वटां मिलियलु. शांभवसुख न. ब्रह्मानंदु. शांभवी स्त्री. (१) पार्वती (२) भंग.

शामक [सं] वि. लाहींदडु (सूरु), मिटाईदडु, घटि कंदडु, थधो कंदडु, ठारींदडु.

हिमथ स्त्री. हिमथ, धीरजु.

शामदान [फा] न. शमअदानु.

शामल [सं] पु. शीदी, हब्शी. वि. कारो.

शामळू वि. डकिणो, गीदी, नामर्दु.

शामाना-शामीना, शामियाना [फा] पु. शामियानो, तंबूअ जो पर्दो-कपिड़ो.

शायिका स्त्री. डिसो 'शयन'.

शार न. टुंगिडो करण जो ओज़ार.

शारद, शारदीय [सं] वि. सरअ जे मुंद बाबति, सरअ जो.

शारदा [सं] स्त्री. भाषा-वाणीअ जी देवी सरस्वती.

शारा-रे पु.न. (१) भज, डकिणी, लिङ कांडारिजणु (२)

यधि, सिआटो, सरअ जो तपु.

शार्दंग [सं] न. (१) विष्णूअ जे धनुष्य जो नालो (२) सिङ

जो धनुष-धनु. शार्दंगधर-पाणी पु. विष्णू.

शार्दूल [सं] पु. शारिदूल, शीहुं.

शार्मण्य वि. जर्मनी देश जो.

शाल [फा] स्त्री. शाल (उन जी). शालजोडी स्त्री. वडी शाल.

शालक [सं] पु. (१) सालो (२) भेणीव्यो, भेणीवो.

शाला-ळा [सं] स्त्री. (१) शाला (२) स्कूल (३) घर, जाड.

शालाबंधू पु. खुताबी, स्कूल जो साथी, हम सबकु.

शालेय वि. स्कूली, स्कूल लाड.

शालि-ली [सं] स्त्री. सारियूं, चांवर.

शालिग्राम [सं] पु. (१) सालग्राम, गंडकी नदीअ जो कारो ऐं लसो गोलु पथर जंहिं खे विष्णूअ जे रूप में पूजियो वेदो आहे (२) बसर.

शालिवाहन [सं] पु. शकु संबतु हलाईदडु हिकु राजा.

शालिहोत्र [सं] वि. (१) चिमिकंदडु, बृहकंदडु (२) नामी, नालेरो (३) भरियो-भागियो.

शाली [सं] वि. (१) अताई (२) इलीमु (३) भरियो भागियो (४) तेजस्वी.

शालीन [सं] वि. (१) इलीमु, निमाणो (२) लजारो लजाइतो. शालीनता स्त्री. (१) इलीमाई, निउडत (२) लज, मुहाबो.

शालू [हिं] स्त्री. जरीअ जी उची साडी.

शाल्मलि-ली [सं] स्त्री. सेमल वणु.

शाव, शावक [सं] वि. लाश बाबति, लाश जो.

शाव, शावक [सं] पु. पसूंअ जो बचो, पूंगिडो, पूंगो.

शाश्वत [सं] स्त्री. हमेशहगी, बकाउ, जटाउ, टिकाउ. वि.

(१) बका, दाइमी, काइमु, हेमशह (२) अनश्वर,

अमर, अजली. शाश्वती स्त्री. (१) बकाउ, जटाउ

(२) पक, खातिरी, यकीनु (३) हमेशहगी.

शासणे [सं] स.क्रि. (१) सजा डियणु (२) हुकूमत हलाइणु

(३) कारोबारु डिसणु. शासक पु.वि. (१) सजा डींदडु

(२) हाकिमु, हुकुमरानु, राजु कंदडु, (इं) 'रूलर'.

शासकीय वि. सरकारी. शासन न. (१) सजा, डंडु

(२) हुकूमत, राजु (३) हुकुमु (४) सरकारी

फरमानु, सनद (५) अमलु. शासन निर्णय पु. सरकारी

ठहराउ, (इं) 'गव्हर्नमेंट रेजोल्यूशन'. शासनपत्र न.

अधिकारपत्र, सनद, हुकुमु, हुकुमनामो. शासनपध्वती

स्त्री. राजनीती, सियासत, हुकूमत जो तरीको,

काइदा कानून; हुकुमरानी. शासनशास्त्र न. इल्मु

सियासत, राजग्यानु, (इं) 'पॉलिटिक्स'. शासनीय वि.

(१) सजाइतो, सजावार (२) हुकूमत करण लाइकु.

शासित वि. (१) सजायाबु, सजा डिनलु (२) हुकूमत

हेठि, महकूम (३) हुकुमु कयलु (४) प्रजा, जनता.

शास्ता पु. (१) सजा डींदडु अधिकारी (२) हाकिमु,

हुकुमरानु, राजु कंदडु. शास्त्रत्व न. (१) सजा डियणु,

सिधे रस्ते ते आणणु, -सिधो करणु (२) हुकूमत, राजु,

अमलु. शास्य वि. सजाइतो, सजा डियण लाइकु.

शास्त्र [सं] न. (१) शास्त्रु (२) धर्मशास्त्रु (३) ग्रंथु (४)

खासि निविशिति-निविशितो. शास्त्रप्रवीण-वेत्ता-संपन्न

वि. शास्त्रनि जो जाणू. शास्त्रज्ञ वि. शास्त्रनि जो जाणू.

पु. विग्यानी, साइंसदानु. शास्त्री पु. शास्त्रनि जो

अभ्यासु कयलु शाखु, पंडितु.

शास्त्रीय [सं] वि. (१) शास्त्रिय, शास्त्रनि जो (२)

विग्यानकु, विग्यान मूजिबि, (इं) 'साइंटिफिक' (३)

इल्मी.

शाह [फा] पु. राजा.

शाही [फा] स्त्री. शाही, राजु, अमलु.

शाहीर [अ] पु. (१) 'लावणी', 'पोवाडा' लिखी गाईंदडु

कवी या चारणु (२) 'तमाशा' कंदडु शाखु (डिसो

'लावणी', 'तमाशा', 'पोवाडा') (३) वीरता ऐं

देशप्रेम जी कविता लिखंदडु कवी-शाइर. शाहीरी वि.

'शाहीर' बाबति. स्त्री. 'शाहीर' जी शाइरी या पेशो.

शाळग्राम, शाळिग्राम डिसो 'शालिग्राम'.

शाळू [सं.प्रा] पु. (१) रबीअ फसल जी जूअरि (२) सियारे जो नंदो डीहं. वि. खिन भंगुरु, नासवंतु, थोरे वक्त जो. शाळू आयुष्य न. खिन भंगुरु ह्याती. शाळू मैत्री स्त्री. थोरे वक्त जी दोस्ती. शाळू सोबती पु. थोरनि डीहनि जो दोस्तु.

शाळू स्त्री. पिट, पारातो.

शिकळ स्त्री. डोरिणो, पावारीअ जी-कांधाटीअ जी किली, पावारीअ जे ब्रिनि हिंसनि खे जोडींदइ किली.

शिक [सं.हिं] स्त्री. छिक (नक मां ईंदइ). शिक येणे छिक अचणु. माशी शिकणे रुकावट-रंडक पैदा थियणु. शिकणे अ.क्रि. सुंघणु, छिक डियणु.

शिककाई, शिकेकाई [का] स्त्री. सीकेकाई.

शिकणे [सं] अ.क्रि. सिखणु, पड्हुणु. शिकाऊ वि. सेखाऊ, सेखिडाऊ.

शिकंदर [अ.फा] पु. सिकंदर. वि. (१) किस्मत वारो (२) धूर्तु, सियाणो (३) पराक्रमी, बहादुर (४) बदिम्आशु.

शिरकणे स.क्रि. (१) (नकु) सुणकणु, गोबो कढणु.

शिकल [अ] स्त्री. (१) चिमिकाङ्गणु, पालिश करणु (२) चमक (३) इजत.

शिकला पु. नंदिदी नय.

शिकवण स्त्री. (१) सिख्या, नसीहत, उपदेश (२) छेइ, चर्चु, सेखारणु. शिकवणी स्त्री. खानगी पड्हुणु, खानगी पड्हाई, (इं) 'ट्यूशन'. शिकविणे स.क्रि. (१) सेखारणु, पाड्हुणु, पड्हाङ्गणु, सिख्या डियणु (२) नसीहत डियणु (३) कंहीं गाल्हि लाइ सेखारणु, छेइणु.

शिकस्त [फा] स्त्री. (१) शिकस्त, हार (२) इन्तहा, बेहदि कोशशि (३) बुरी हालति. शिकस्त करणे वीहनि ई न्हंनि जो ज़ोर लगाइणु, सिरुटोडु कोशशि करणु.

शिकाऊ वि. सेखाऊ, सेखिडाऊ.

शिकायत [अ] स्त्री. शिकायत.

शिकार [फा] स्त्री. शिकार. शिकारी पु. शिकारी.

शिकारणी [सं] स्त्री. (१) छिके जी नोडी (२) छिको.

शिकाळी, शिकाळी स्त्री. (१) बर्तन खे छिके वांगरु बघल नोडी (२) पाणी छिकण-कढण लाइ नोडी.

शिकी स्त्री. बंदर, मारि, जहाज जो सिङ्हु-पालु वेइहे काठीअ सां बुधण जी पाल जी नोडी-नोडीअ जो टुकर, (इं) 'रूफ'.

शिके, शिके [सं.प्रा] न. छिको (नोडीअ जो), तार-लोह वगेरह जो छिको.

शिकेकाई स्त्री. सिकाकाई-हिकु वणु ऐं फरियूं.

शिकोरा पु. ठिकर जो ढकु.

शिकका [अ] पु. सिको, ठपो, मुहुर, सील.

शिक्य [सं] न. मेणु.

शिकेकटार-कट्यार [फा] स्त्री. शाही इलामत-निशानी.

शिकेनीस पु. राजा जी मुहुर संभालींदहु अधिकारी.

शिकेबरदार पु. राजाई निशानी-शाही इलामत संभालींदहु अधिकारी. शिकची, शिकेची पु. मुहुर हणंदहु.

शिखंड [सं] पु. मोर जो पुछु या तुरो.

शिखंडी [सं] पु. (१) मोर (२) राजा दुपद जो पुटु (३) खदिडो.

शिखर [सं] पु. (१) पहाड जी चोटी (२) कुबो, गुंबजु (३) इन्तहा, हद (कंहीं गाल्हि जी), कमालु, बुलंदी (४) मुनारो. शिखर गाठणे कंहीं वडे पद ते पड्हुचणु, औज ते पड्हुचणु.

शिखा [सं] स्त्री. (१) चोटी (२) वारनि जो मुचो, मथे जा वार (३) बाहि जो मच, जिंभी. शिखा नष्ट वि. (१) बिना चोटीअ (शख्खु) (२) मुसलमानु. शिखा सूत्र न. चोटी ऐं जणियो. शिखी वि. चोटीअ वारो. शिखी पु. (१) मोर (२) बाहि. शिखिनी स्त्री. डेल.

शिंग [सं] न. (१) सिङ्हु (२) सिङ्गिडी, हिकु साजु-तूतारो (३) फंग, रोणो (पहाड जो). शिंग फुटणे अकुल वारो थियणु. शिंग मोहून वासरत शिरणे वडे माण्हूअ जो बारनि वांगुरु हलति हलणु, बारनि सां बार थियणु. शिंगावर घेणे आयल मुसीबत खे चंडीअ तरइ मुंहं डियणु, मुड्सु थी बीहणु. शिंगटणे, शिंगाटणे स.क्रि. (१) सिङ्हु हणणु, थूनो हणणु (२) गुसो करणु, गाल्हव डियणु (३) ठगणु. शिंगडा पु. हंबाचो, बारुतदानु. शिंगाळ वि. डिघनि सिङ्गिनी वारो, सिङ्गिरी. शिंगाळणे

स.क्रि. सिङ्ग हणणु. शिङ्गाळू वि. (१) सिङ्गिरु (२) सिङ्ग हणंदडु, सिङ्गनि ते खणंदडु (३) सिङ्ग निकिरंदडु. शिङ्गाळे न. सिङ्गनि जे चौधारी बुधल नोडी. शिङ्गाळ्या वि. सिङ्गिरु. शिङ्गी स्त्री. (१) सिङ्गिडी (वजाङ्ग जी) (२) वछेरी.

शिङ्गडा पु. हंबाछो, (इं) 'पावडर गन्'.

शिङ्गडी-डे स्त्री.न. सुकल फरियुनि जो दिगु.

शिङ्गरी स्त्री. कूअरो-कोमलु सलो.

शिङ्गरू न. (१) वछेरो (२) बिहाणु, खोदिङ्गो, घोडे-गडह गेरह जो बचो. शिङ्गा पु. वछेरो, बिहाणु. शिङ्गी स्त्री. वछेरी, घोडे जो मादी बचो.

शिङ्गन्या स्त्री. मूरीअ जूं फरियूं.

शिङ्गाडा [सं] पु. (१) सिंधोडो, पाणी फलु (२) सीढारी (मछी).

शिङ्गाला, शिङ्गाळा, शिङ्गारी पु. खगो (मछी).

शिङ्गू [सं] पु. सुहांजिङ्गो, सिङ्गियुनि जो वणु.

शिङ्गा पु. हिक गारि-रन पट्ट.

शिङ्गणे [सं] अ.क्रि. (१) सिङ्गणु, रधियणु, दमियणु (२) वीचार में हुअणु (३) थियणु. शिङ्गवण न.स्त्री. रधल शैड. शिङ्गविणे स.क्रि. सिङ्गाङ्गणु, रधणु, दमणु.

शिङ्गीर पु. मीटर, मीटो (पछी), (इं) 'सन् बर्ड'.

शिङ्ग [सं] स्त्री. फींग, फीगूं, पाणीअ जा फुडो, छंडो.

शिङ्ग, शिङ्ग स्त्री. विठि. शिङ्गणे अ.क्रि. विठि लाहिणु, हंगणु.

शिङ्गाळ, शिङ्गवा वि. हरामी, बदिम्भाशु, नीचु, ठगु.

शिङ्गा पु. फींग, छंडो.

शिङ्गी स्त्री. सीटी.

शिङ्गकणे स.क्रि. सटणु, काठीअ सां-लकुण सां मार डियणु.

शिङ्गकणे, शिङ्गकावणे स.क्रि. छटणु, छिण्कणु, छिण्कारणु.

शिङ्गकावा पु. छिण्कारु, छंडो.

शिङ्गशिङ्गणे अ.क्रि. बर्साति जो ओचितो वसिकारो शुरू थियणु. शिङ्गशिङ्गी स्त्री. थोरी देरि हलंदड बर्साति जी वस.

शिङ्गशिङ्गा वि. (१) थकलु (२) ढिलो.

शिङ्गशिङ्गीत वि. (१) सन्दिङ्गो (शङ्खु) (२) छुडियो.

शिङ्ग, शिङ्गासांटा वि. छडो छांडु, जरीदो, छडो.

शिङ्गाईत न. कलमु (वणु जो, कलमु करणु).

शिङ्गी [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) डाकणि, पौडी (२) कपु (टकिरीअ जो), (इं) 'बो'.

शिङ्गक स्त्री. सूरु. शिङ्गकणे अ.क्रि. सूरु थियणु.

शिङ्गणे अ.क्रि. थकिजणु, थकणु, विरचणु, खुहणु, कुडणु.

शिङ्गवटा, शिङ्गोटा पु. थकु. शिङ्गलेला वि. खुहचो, थकलु.

शिङ्गा पु. छातीअ जो मासु.

शिङ्गडणे स.क्रि. छिण्कणु, छिण्कारणु. शिङ्गडा पु. फींग.

शिङ्गतरपाड वि. चालाकु, होशियारु, फुड्तु, जल्फटाको.

शिङ्गतरपाडी स्त्री. चालाकी, होशियारी, फुड्तु.

शिङ्गळ [सं] वि. सीतलु, थधो, ठरियलु. शिङ्गळाई स्त्री. सीतलित्ता.

शिङ्गळचीनी स्त्री. सीतलिचीनी (वणु). शिङ्गळपाटी स्त्री.

सीतलिचीनी वण मां ठाहियलु नरमु ऐं थधो तडो.

शिङ्गळादेवी स्त्री. सीतिला, सीतिलादेवी-माता जी देवी.

शिङ्गळान स्त्री. डीहुं ठरणु, सिजु लहणु, उस घटियणु-लहणु.

शिङ्गा [सं] पु. जालुनि जे सीधि जी लीक.

शिङ्गाफळ [सं] न. सीताफलु.

शिङ्गापी-फी [फा] स्त्री. (१) फुड्ती, कम जी सफाई (२) खूबी, अटिकल, चालाकी. शिङ्गाब वि. (१) फुड्तु (२) चालाकु.

शिङ्गोडा पु. फींग, छंडो. शिङ्गोडे उडविणे कंहिं ते कलंकु हणणु.

शिङ्गिल [सं] वि. (१) सिथलु, ढिलो, ढरो, जल्हो (२) मोगो, मोधो, कमिजोरु.

शिङ्ग [फा] स्त्री. वेश्या, रन.

शिङ्ग [हिं] स्त्री. डिंसो हेठि 'शिंदी'.

शिङ्गळ वि. (१) विभिचारी, कामी, रंडीबाजु (२) विभिचारी (औरत), रन, वेश्या. शिङ्गळकी स्त्री. विभिचार, रंडीबाजी.

शिङ्गा पु. दासीअ जो पुट्ट, रखियल औरत जो पुट्ट, रन पुट्ट.

शिंदी-थी पु. शीदी, हबशी.

शिंदी-थी स्त्री. (१) झंगिली खजूर जो वणु, झंगिली खजी (२) खजीअ जी रसु-शराबु-ताडी.

शिदोरी-धोरी स्त्री. तोशो, मुसाफिरीअ लाइ खंयलु खाघो,
टीमणु.

शिघा [सं] (१) सीघो, रोटीअ जो सामानु (२) हिक डीहं
जो सीघो या अनु (३) राशनु, अनाजु-दालियूं वगेरह.
शिघापत्रक न. शिघापत्रिका स्त्री. राशनकार्ड.
शिघावाटप न. राशनु, राशनु डियणु, सरकारि तर्फां
सीघो डियणु.

शिघी स्त्री. डिसो मथे 'शिदी'.

शिघोट वि. सिघो, सिघी (नदी, पहाड़नि जी कतार वगेरह).

शिना [सं] वि. जुदा, निरालो.

शिंप, शिंपी [सं.प्रा] स्त्री. सिप. शिंपली स्त्री. नंढिड़ी सिप.
शिंपा पु. वड़ी सिप.

शिंपका [सं] पु. छंडो, छिण्कारु.

शिंपटी स्त्री. लकुणु, सन्दिही टारी, छड्ही.

शिंपडणे, शिंपणे स.क्रि. छिण्कणु, छिण्कारणु, पाणीअ जो
छंडो हणणु, रंगु हणणु. शिंपडणी स्त्री. छिण्कारु.
शिंपणपंचमी स्त्री. रंगपंचमी.

शिपाई [फा] पु. (१) सिपाही, फौजी (२) पटेवालो,
चपरासी, नौकर. शिपाईकी-गिरी स्त्री. सिपाहीगीरी,
सिपाहीपणो, सिपाहु. शिपाईबाणा पु. (१) सिपाहु,
सिपाहीपणो (२) लश्करी पोशाक.

शिंपी [सं] पु. दर्जी, टेलर.

शिंपी स्त्री. सिप.

शिफारस [फा] स्त्री. (१) सिफारश (२) साराह, तअरीफ.

शिबंदी [फा] स्त्री. बंदोबस्त लाइ रखियल फौज.

शिबरी वि. कामी मर्द.

शिबिका [सं] स्त्री. पालिकी.

शिबिर, शिबीर [सं] न. (१) छांविणी, (इं) 'कडम्प' (२)
तंबू.

शिबे न. सुकल तूरीअ जो जारु-जारो.

शिबे न. चिटी, कोड्हु.

शिमगा पु. होली. शिमगा करणे होइ होइ करणु, रडियूं वाका
करणु.

शिमटी स्त्री. चहो, छड्ही.

शिमरा वि. मिनो.

शिमा स्त्री. सीमा, हद, मर्यादा.

शिर [सं] न. (१) सिरु, सिसी (२) मथो, मधु, चोटी (३)
जुणो, हिकु शखु (४) मुहाडो. शिरावर घेणे सिर ते
खणणु, सिर ते वसाइणु. शिरी असणे हिफाजुत करणु.
शिरच्छेद पु. सिसी लाहिणु, कतलु. शिरवपन न. सिरु
बदरि (-कराइणु), ठोड्हु थियणु. शिरसा क्रि.वि. सिर
सां, मथे सां, सिरु झुकाए. शिरसाबंद-धार्य-मान्य वि.
मानाइतो, पूजि. शिरस्थ कोन न. नोकी कुंड
(जामेट्री). शिरस्त्राण न. मथे जो लोही टोपु, (इं)
'हेल्मेट'. शिरी क्रि.वि. मथे ते. शिरोग्रह पु. मथे जो
सूरु. शिरोबिंदू पु. (टिकुंडे जो) चोटीअ वारो
दुब्रिको-नोक, (इं) 'वरटेस्'. शिरोमणी पु.
सिरोमणी, मथे या मुकुट जो मणी, सिरेशु, शखु.
शिरोलेख पु. सिरो, (इं) 'हेडिंग'. शिरोवेदना स्त्री.
मथे जो सूरु. शिरोवेष्टन न. मथो वेड्हुण जो कपिडो.
शिरोश्रवणक न. (इं) 'हेड फोन्'.

शिरकणे स.क्रि. (-में) घिड़णु, घिड़ी वजणु, पिहणु.
शिरकावणी स्त्री. घिड़णु, दाखिलो. शिरकाव पु.
दाखिलो, लंधु, वाट.

शिरका, शिरका [फा] सिरको, सुरको, (इं) 'विनीगर'.

शिरकाण न. सत्यानासु.

शिरकी स्त्री. कपह जो ककिडो.

शिरजोर वि. (१) जोरवारु, डाढो (शखु) (२) ज़िदी (३)
गुस्ताखु. शिरजोरी स्त्री. डाढाई, डाढमुड्सी.

शिरट, शिरटी-ही न.स्त्री. वण जी सन्ही ऐं डिघी टारी,
छड्ही.

शिरणे [सं] अ.क्रि. अंदरि घिड़णु, दाखिलु थियणु, पिहणु.

शिरती [सं] स्त्री. केले जो कटियलु पनु.

शिरःफल [सं] पु. (१) नारेल जो वणु (२) नारेलु.

शिरवती [सं] स्त्री. केले जो कचिडो पनु, डिसो 'शिरती'.

शिरशिरि स्त्री. डकिणी, कंबिणी, थड्किणी, वार
कांडारिजणु, सीस्राटु. शिरशिरणे अ.क्रि. (१) डकणु,
कंबणु (सरीरु) (२) वार कांडारिजणु, सरीर में
लरजिशि पैदा थियणु.

शिरशी [सं] स्त्री. सिरिहु (वणु).

शिरस-सू [सं] पु. सरिह. शिरसेल न. सरहियांओ या कौड़ो तेलु.

शिरस [सं] पु. शिरीष वणु.

शिरस पु. सिरसु, (इं) 'ग्ल्यू'.

शिरस्ता [फा] पु. सिरिस्तो, रवाजु, ढंगु. शिरस्तेदार पु. सिरिस्तेदार, अदालत जो मुख्खु क्लार्क.

शिरलक [सं] स्त्री. छेति, तीली (बान्स जे लकिडे जी).

शिरलक स्त्री. सीटी (वात जी).

शिरा पु. सीमा, हृद, मर्यादा (गोठ या बनीअ जी).

शिरा स्त्री. रग, नस, नाडि, धमनी. शिरागत वि.

रगुनि-नसुनि जी (बीमारी). शिराळ वि. रगारो, जंहि शख्स जूं रगूं नजुरि ईदियूं हुजनि.

शिरा [अ] वि. शानदार, निहायत उम्दो, उत्तमु.

शिरा [सं] पु. (१) सीरो (२) अर्कु, काड्हो (३) कणाहु (४) रेशो.

शिराजणे [सं] अ.क्रि. सूंहणु.

शिराजी [फा] पु. शीराजी (अछो-गाड्हो कबूतर).

शिराटा पु. तीलियुनि जो बुहारो.

शिराणी [सं] स्त्री. (१) आनंदु, खुशी, सुख, लुत्फु (२) अहमियत (३) अणपूराई, कमी, अणलभाई.

शिराळ [सं] न. सुडु, बादलनि जी छांव. वि. मथे 'शिरै' में डिसो.

शिराळसोट पु. (१) रंगीलो-अयाशु शख्स (२) थोरे वक्त-जो अधिकारी. शिराळशेटीचे राज्य न. थोरो वक्तु हलंदडु राजु-हुकूमत-शानु शौकत, बे बका हुकूमत.

शिरिशिरी स्त्री. फुडि फुडि, सन्हो मीहूं.

शिरिम न. कोडूहु.

शिरिष [सं] पु. शिरीषु (गुलनि जो वणु).

शिरै न. (१) कंडनि वारी टारी (२) कंडनि जो लोड्हो.

शिलक, शिल्लक [अ] स्त्री. बाकु, पाछी, बकाया, बाकियाति, रहियल रकम. शिलकझाडा स्त्री. बे बाकी, सफाई. शिलकबंद पु. बकाया जो फुर्द, (इं) 'बड्लन्स शीट'. शिलकबाकी स्त्री. बाकी बचियल रकम. शिलका वि. चूडि, खासो, उत्तमु. शिलकी वि. (१) पाछी, बाकी (२) पासीरी करे रखियल या बचाए

रखियल (शैड). शिलकी अर्थसंकल्प पु. (इं) 'सरप्लस बजेट'.

शिलकणे, शिलगणे अ.क्रि. बरणु, बाहि लगणु, दुखणु.

शिलकावणे, शिलगावणे स.क्रि. (१) बारणु, दुखाइणु, बाहि डियणु (२) मचाइणु, छेइणु, भड्काइणु. शिलकावणी-गावणी स्त्री. (१) बारणी, बारणु (२) ढल जे वसुलीअ लाइ वियल शख्स जी पंहिजे लाइ जोरीअ वसूलि कयल रकम.

शिलंगण [सं] न. दसहडे जे डीहूं शाम जो पंहिजे शहर-गोठ जी हृद टपी 'शमी' वण जी पूजा करण जो कार्जु, डिसो 'शमी'.

शिलपट, शिलपट [सं] वि. डकिणो, गीदी, नामर्दु.

शिला [सं] स्त्री. (१) सिला, वडो पथर, छिप्प (२) चांउठि.

शिलाकुसुम-पुष्प न. पर्यो, (इं) 'लाइकन'.

शिलाजित पु. शिलाजीतु. शिलापट्ट पु. सिराणि.

शिलाराणी पु. वडी छिप, पहाडु. शिलालेख पु.

शिलेलेखु, पथर ते उकिरियलु लेखु-अखर. शिलोच्चय पु. पहाडु.

शिला [अ] पु. सिलाहु, जिरिह. शिलेखाना पु. सिलाहखानो, हथियार घर.

शिलाई स्त्री. सिलाई.

शिलीमुख [सं] पु. बाणु, तीर.

शिलेदार [अ] पु. सिलेदार, सलाहिदार, पंहिजोई घोडो खणी फौज में ववी नौकरी कंदडु सिपाही. शिलेदारी स्त्री. सिलेदारी, चाकिरी. विं. (१) सिलेदार बाबति (२) अभिमानी, घमंडी (३) हथफाडु, छुडवाणु. शिलेदारी ढंग पु. बिल फुजुली, लुटि, उडाउ.

शिलेपाट [इं] पु. रेल जे पटनि हेठां विज्ञण जो चौरस बुंडु, (इं) 'स्लीपर'.

शिलेभाले पु. हथियार पंवहार.

शिल्प [सं] न. कला, हुनर, हथ जो हुनर, दस्तकारी.

शिल्पकला स्त्री. (१) हुनरी विद्या (२) संगतराशी.

शिल्पकार, शिल्पी पु. (१) हुनरमंडु (२) संगतराशु.

शिल्पविद्या स्त्री. हथ जो हुनर, दस्तकारी. शिल्पशास्त्र

न. अडण जो शास्त्र, मूर्ती-बोतो चित्र वगैरह जा

नियम बुघाईदहु शास्त्रु.

शिल्लकल [सं] स्त्री. बारी, पाराई.

शिव [सं] स्त्री. सीमा, हद, मर्यादा. शिवार, शिवार न.पु.

(१) गोठ जे हद अंदरि बस्तीअ जी जमीन छडे बाकी सारी जमीन (२) बूनी, बाग, संगु.

शिव [सं] पु. (१) शिवु, शंकर (२) मोखु. वि. शुभु, कल्याणकारी, सुखदाइकु. शिवकळा स्त्री. गुसो, कावडि. शिवनिर्माल्य न. (१) शिव-शंकर खे अर्पणु कयल गुल (२) शंकर खे अर्पणु कयल शयूं (वरी न वापुराइण जूं). शिवपंचाक्षरी मंत्र पु. मंत्रु-‘ओम् नमः शिवाय’. शिवपुरी स्त्री. वाराणसी, काशी, बनारस. शिवलिंग न. शिवलिंगु, पिंडु. शिवा स्त्री. पार्वती. शिवात्मा पु. परमात्मा. शिवालय न. (१) शिवालो, शंकर जो मंदरु (२) मसाणु.

शिवण स्त्री. (१) सिलाई, सेबो, खीर (२) सिलाईअ जो कपिडो (३) टाको, बखो, बखियो (४) छांइणु, पखा टूओ, घर मथां-छिति मथां गाहु वगेरह-सिरूं वगेरह रखणु. शिवणकार पु. टुआई, टूआई. शिवणकाम न. सिलाई, दर्जिको कमु. शिवणयंत्र न. सिलाईअ जी मशीन. शिवणावळ स्त्री. सिलाई, कपिडा सिबण जी मजूरी. शिवणी स्त्री. गुंडो, टाको. शिवणे स.क्रि. (१) सिबणु (२) छांइणु, छिति मथां गाहु या सिरूं वगेरह रखी ढकणु.

शिवणे [सं] स.क्रि. छुहणु, हथु लगाइणु. शिवू नयेशी स्त्री. न छुहण जहिदी, पासे थियल औरत, भिटी. शिवतणे स.क्रि. छुहणु, हथु लगाइणु.

शिवर स्त्री. चीर, डार,

शिवरा, शिवराळ वि. (१) गारियुनि वारो (२) हमेशह गारियूं डींदहु.

शिवराई स्त्री. (१) शिवाजी महाराज जो शुरूअ कयलु ठामे जो पैसो (२) पैसो.

शिवशाही स्त्री. शिवाजी महाराज जो राजु.

शिवशिव शिमगा पु. धूडियो.

शिवशितळ [सं] वि. (१) थघो, ताजो, साफु (२) सवलो (३) थघो, सांति.

शिवशिवणे [सं] अ.क्रि. सुरणु, चुरणु, सुरसुरि थियणु, कंबणु.

शिवसर [सं] पु. सिजु शिंघ (सिंह) रासि में हुआण जो वक्तु.

शिवळ स्त्री. डोरिणो, बैल जो पावारीअ-कंधाट जे बिनि हिसनि खे जोडींदहु मेख, बैल जे कंध भरिसां पावारीअ जी किली-मेख.

शिवळ स्त्री. सीटी.

शिवळट स्त्री. (१) हिसो मथे ‘शिवळ’ (२) बैल जो गिची पावारीअ सां बुधण जो पटो (३) बैल जो पावारीअ जे भरिसां वारो कंध जो पासो.

शिवा स्त्री. पार्वती.

शिवा स्त्री. लूमिडी.

शिवाई स्त्री. हिसो मथे ‘शिवराई’.

शिवाय [फा] श.यो.अ. (१) सवाइ, सवा, बिना (२) अवा (३) बिए लेखे (४) वेतरि.

शिवी स्त्री. गारि, बदि सुखुनु. शिव्यांची लाबोली वाहणे गारियुनि जो धूडियो वसाइणु. शिवीगाळ स्त्री. गारि, गारियूं डियणु. शिवराळ वि. गारियूं डींदहु.

शिशपा [सं] स्त्री. अशोक वणु; सीताफल जो वणु.

शिशिर [सं] पु. सियारो, सियारे जी मुंद (असू, कती महीनो).

शिशी [फा] स्त्री. शीशी.

शिशी स्त्री. शीशमु.

शिशू [सं] न. (१) बारु, बारिडो, किकिडो (२) पूंगिडो, गुलरु. शिशुगीत न. बालगीतु. शिशुविहार पु. दायह खानो, (इं) ‘नर्सरी’.

शिशन [सं] न. लनु, मर्दानो उजिवो. शिशनमणी पु. सोपारो.

शिष्ट [सं] वि. (१) सदाचारी, सभ्य, हलीमु, फज़ीलतो (२) उत्तमु, अज़लॉ, सिरिष्ठु, पूजि (३) पडिणो (४) बचियलु. शिष्टमंडळ न. सिफारत, एवज़ियुनि जो मंडलु, (इं) ‘डेलीगेशन’. शिष्टशाही स्त्री. अमीरनि जो राजु, (इं) ‘टाइमोक्रसी’. शिष्टसंप्रदाय पु. समाज जे ऊचि ऐं मानवारनि माणहुनि जी हलति चलति-रवाजु. शिष्टसभा स्त्री. समाज जे वडनि-मुअत्तिबरनि जी मंडिली. शिष्टाई स्त्री. (१) वडाई, महानता, इज़त मानु (२) शफ़ाअत, विचमें पवणु, विच में पई

शेड़ो मिटाइण जी कोशशि, सालिसी, टियाकुडाई.
शिष्टाचार पु. इल्लु अदबु, सुठी हलति, सुठा लछण,
सुठो वहिंवारु, शाइस्तगी.

शिष्य [सं] पु. शिषु, शागिर्दु, चेलो, विद्यार्थी. शिष्यवृत्ती
स्त्री. वजूफो, (इं) 'स्कॉलरशिप'.

शिस न. सिसी, सिरु, मथो. शिसळ न. (वारनि जी) चगु,
पुठीअ ते टिडियल पखिडियल वार. शिसार, शिसाळे
स्त्री. मये जो सूरु.

शिसकारी स्त्री. (१) बुछां, कराहत (२) पेट जो वकडु.

शिसव, शिसवी पु.स्त्री. शीशमु (वणु), शीशम जो काठु.

शिसवी वि. शीशम जो ठहियलु. शिसेल न. शीशम जे
वण जो तेलु. शिसा पु. शीशमु (वणु).

शिसा [फ़] पु. वडी शीशी-शीशो.

शिसा [फ़] पु. माखीअ जे मखियुनि जो मानारो, छटो.

शिसारी स्त्री. (१) बुछां, कराहत (२) आतु, उल्टी.

शिसी स्त्री. दुंगु, सोराखु.

शिसे [सं] न. शीहो (धातु), (इं) 'लीड'. शिसपेन्सिल स्त्री.
(लिखण जी) पेन्सिलि.

शिस्त [फ़] स्त्री. (१) ज़ाब्तो, इतिजामु, अदबु, तादीब,
(इं) 'डिसीप्लीन' (२) रीति, नियमु (३) निशानो
(४) वहिंवारु, सिरिश्तो. शिस्त पाळणे अदब सां
हलणु, कड़दो अमल में आणणु. शिस्तभंग पु. इतिजामु
या ज़ाब्तो-काइदे जी भविकिडी.

शिस्त [फ़] वि. लाइकु, जोगो, बराबरि. शिस्तवार क्रि.वि.
चडीअ तरह, तरतीब वारि.

शिळट, शिळाटी स्त्री. (१) सीउ, सीआटो (२) ज़मीन जी
आलाणि.

शिळणघार, शिळाघार क्रि.वि.वि. छूटि (बर्साति).

शिळपट वि. (१) पारूयो (२) मुडो (३) गठलु (सिको)
(४) गीदी, डकिणो.

शिळा [सं] वि. (१) पारूयो (२) थघो, ठरियलु (३) ढिलो,
सिल्हो. शिळ्या कडीला ऊत आणणे पुराणियूं तिथियूं
वाचणु, पुराणी गाल्हि वरी कढणु. शिळापाका वि.
पारूयो सारूयो, बचियलु सचियलु. शिळवट, शिळवण
न. पारूथी शैड. शिळावळ स्त्री. थघी रोटी (खाइणु).

शिळा [सं] स्त्री. सिला, सिल, वडो सिघो पथरु, सिरणि.
डिसो 'शिला'. शिळाचुंबी पु. चक्मकु.

शिळासप्तमी [सं] स्त्री. सांवण जी सप्तमी, थघिडी.

शिळोपा पु. (१) सांझीअ जी थधिकार, थघि, सीआटो.

शिक्षक [सं] पु. सिख्या-विद्या डींदडु, गुरू, मास्तर.

शिक्षण [सं] न. सिख्या, तअलीम, (इं) 'एज्यूकेशन'.

शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय न. (इं) 'कॉलेज ऑफ
एज्यूकेशन'.

शिक्षणे [सं] स.क्रि. (१) सेखारणु, समुझाए बुघाइणु (२)
सज़ा डियणु.

शिक्षा [सं] स्त्री. (१) सिख्या, तअलीम (२) उपदेश,
नसीहत (३) सज़ा. शैक्षणिक वि. तअलीमी, (इं)
'अइकेडमिक्'.

शिक्षावार क्रि.वि. सज़ा वारि.

शिक्षित वि. (१) पइहियलु, तअलीमयाप्तः (२) सज़ायाबु.

शिक्ष्य [सं] वि. (१) पइहाइणु-सेखारण जोगो (२)
सज़ाइतो.

शी [सं] स्त्री. सीउ, थघि.

शी स्त्री. छी, गूहु.

शी उद्गा. छी, छी छी.

शीक स्त्री. सिख्या, रीति.

शीक-ख [सं] पु. सिखु, खालिसो.

शीक स्त्री. छिक (नक जी).

शीग [सं] स्त्री. (१) अनाज सां माप पूरी भरण खां पोइ मथां
पैदा थींदडु मखरूती ढिगु (२) ढेरु, ढिगु जी चोटी
(३) दडो (४) पछाडी, अन्तु, इन्तहा (५) मुदो.
शीगमाप देणे अन जी माप हद खां वधीक भरे डियणु.
शिगेस चढणे-पोचणे का गाल्हि हद ताई पहुचणु, हद
थियणु, चोटु चइहणु. शीगलोट स्त्री. झझाई, वाफ़रि,
सुकरु. शीगवर अ. टिम्टारु, वाफ़रि, झझो.

शीघ्र [सं] वि. जल्दी, तिखो, तकिडो. क्रि.वि. सिघो, जल्दी,
झटि, फौरन्. शीघ्रकवी पु. फौरन् कविता करे
बुघाईंदडु कवी. शीघ्रकोपी वि. जल्दी कवडिजंदडु,
तीसिरु. शीघ्रबुध्दी वि. तेजुफहमु, होशियारु. शीघ्रोच्च
न. कुरुबु आफ़्ताबु, (इं) 'पेरिहेलियन्' (जाग्राफी).

शीघ्रता स्त्री. सेघु, जल्दी, सिघाई.

शीट स्त्री. विठि, विठु.

शीट न. छीट (कपिड़ो).

शीड न. सिङ्हु, पालु (बेड़ीअ जो कपिड़ो). शीड गुंडाळणे मीनारणु. शीड उतरणे इजत वगणु, नाकामयाबी हासुलु थियणु, कंधु हेठि थियणु. शीड उभारणे साजो सज्जु थियणु, वघणु वेसणु. शीडकाठी स्त्री. शीकिलो, पालु बघण जो थंभो, खूहो.

शीण [सं] पु. (१) थकु, थकावट (२) नफिरत (३) अजाई कोशशि. शीणभाग पु. थकु.

शीण [अ] पु. स्त्री. उमिरि.

शीत, शीतकण न. रघल चांवरनि जो कणो.

शीत न. धनुष जी डोरि.

शीत [सं] न. सीउ, थधि, सदी, थधिकार. पु. सियारो. वि. (१) थधो (२) मोगो, मोथो, छसो, टोटी. शीतक (१) थधो करण जी मशीन, (इं) 'कंडेन्सर' (२) शयूं थधियूं करण जी मशीन-कबट्टु, फ़िजि, (इं) 'रेफ़्रिजरेटर'. शीतकटिबंध पु. थधो कमरिबंदु (जाग्राफ़ी). शीतकर-भानु पु. चंडु. शीतकाल पु. सियारो, सियारो. नातग्रह न. थधी कोठी या कमिरो, (इं) 'एयरकंडिशनरूम', 'कोल्ड स्टोरेज'. शीतज्वर पु. सीउ तपु. शीतगित्त न. छापाको. शीतवीर्य वि. थधो शखु. शीतांश पु. चंडु. शीतोष्ण वि. नंहं सोसिड़ो. शीतोष्णपात्र न. थर्मासु. शीतता स्त्री. थधि, थधिकार, सीउ. शीतल-ळ वि. सीतलु, थधो. शीतला-ळा स्त्री. सीतिला, वडी माता. शीतळचिनी स्त्री. सीतलिचीनी.

शीत वि. छह (६).

शीप [सं] स्त्री. सिप.

शीर [सं] स्त्री. (१) नस, धमिणी, रण (२) काठ या पन वगेरह जी लीक. शिरा तापणे ज़ोर सां रड़ियूं करणु, विड़हणु. शीर फुटणे खीर वहणु.

शीर न. सिरु, मथो.

शीर्ण [सं] वि. भगलु टुटलु.

शीर्ष [सं] न. (१) सिरु, मथो (२) चोटी, चोटु.

शीर्षतलास्थि स्त्री. पोपट्टु हड्डो.

शीर्षक न. सिरु, (इं) 'हेडिंग'.

शीर्षसन [सं] न. शीर्षासन-मथे हेठि ऐं टंगूं सिधियूं मथे करे बिहण जो आसन.

शील [सं] न. (१) सीलु, चरित्रु, हलति (२) सुभाज.

शीलघ्नष्ट वि. बेइस्मति, नापाकु.

शील [अ] स्त्री. ज़िरिह, लोही पोशाक.

शीव [सं] स्त्री. गोठ या शहर जी हृद या सीमा. डिसो 'शिव'. शीवघोंडा पु. हृद डेखारींदहु पथर.

शीस [सं] न. सिरु, मथो, कंधु.

शीळ स्त्री. शूल, सीटी (वात जी).

शीळ [सं] स्त्री. सिल, सिधो पथर, पथर.

शुक [सं] पु. (१) तोतो (२) व्यासमुनीअ जो पुट्ट.

शुकनासिक वि. तोते जे चुहिब जहिडे नक वारो.

शुकनासिका स्त्री. तोते जहिड़ो नकु. शुकी स्त्री. तोती.

शुकर [सं] न. सूअर.

शुक्ती, शुक्तिका [सं] स्त्री. (१) सिप (२) मोतीअ जी सिप.

शुक्र [सं] पु. (१) शुक्र ग्रह (२) दैतिनि जो गुरू शुक्राचार्य.

शुक्रतारा पु. सांझी तारो. शुक्रवार पु. शुक्रवार, जुम्ओ,

थारूं. शुक्राचार्य पु. (१) दैतिनि जो गुरू शुक्राचार्य (२) काणो.

शुक्र [सं] न. वीर्यु, मनी. वि. तेजवारो, अच्छो. शुक्रमेह पु.

पेशाब में वीर्यु अचण जी बीमारी, जिर्यानि मनी.

शुक्र [सं] न. अखि जो फुलो.

शुक्र, शुकर [अ] पु. शुकुरु, शुकिरानो. शुक्रगुजार वि.

शुकुरुगुजार. शुक्रगुजारी स्त्री. शुकुरुगुजारी.

शुक्ल [सं] न. अखि जो फुलो. वि. अच्छो, साफु, चंडवारो,

सहाओ (महिने जो अधु हिसो). शुक्लकाष्ट न. (१)

मुसीबत, बला, संसट्टु (२) मर्दानो उज़िवो, लनु,

आलत. शुक्लपक्ष पु. (१) शुक्ल पक्ष, महीने जो

सहाओ पखु (जहिं में चंडु डीहोईहुं वंधदो रहंदो

आहे) (२) तरकी, वाधारो.

शुचा [सं] स्त्री. चिन्ता, दुखु.

शुचि-ची [सं] वि. शुधि, पवित्रु, पाकु, साफु. पु. (१)

आखाडु महीनो (२) सींगारु. शुचित्व न. शुधता,

पवित्रता, निर्मलता. शुचिर्भूत वि. साफु, पवित्रु.

शुजा [अ] वि. शुजाउ, बहादुर. शुजात, शुजाजत् स्त्री.
शुजाअत, बहादुरी.

शुटं, शुठ [सं] पु. स्त्री. न. मोगो, मोघो, बे अकुलु.

शुठ [सं] स्त्री. सुंदि.

शुंदा स्त्री. सुंदि. शुंदायंत्र न. कर्णफुलु, (इं) 'अइलेंबिक्'.

शुतर, शतुर [फा] पु. शतुरु, उठु. शतरसवार पु. शतुरुसवार.

शुध्द [सं] न. ब्रह्म. वि. (१) शुधि, साफु, खालिसु (२) अच्छो
(३) पवित्रु (४) बे डोही (५) ईमानदार (६)

बराबरि, जोगो, बे ऐबु. शुध्द अपूर्णाक पु. वहंवारी

अणपूर, (इं) 'वलार फइक्शन'. शुध्द करणारा वि.

साफु कंदडु, सोधींदडु. शुध्द पक्ष पु. महीने जो सहाओ

पखु; डिंसो 'शुक्लपक्ष', चांडोकीअ जा पंद्रह डीहं.

शुध्द प्रज्ञा स्त्री. अंदर जी बूझ, (इं) 'इन्ट्युइशन'.

शुध्द भोजन न. वेश्नू खाद्यो. शुध्दलेखन न. इल्मु हिजे,

इमला, ग्रामर जे नियमनि मूजिबि शुधि लिखणु, (इं)

'ऑर्थोग्राफी. शुध्दज्ञान न. ब्रह्मग्यानु.

शुध्द [सं] स्त्री. सुधि, जाण, होशु. शुध्द बुध्द स्त्री. सुधि

बुधि, होशु. वि. मोगो, अण पइहियलु, बे अकुलु.

शुध्दि-ध्दी [सं] स्त्री. (१) शुधी, पवित्रता (२) सोध,

सफाई, (इं) 'रिफाइनिंग' (३) सुधि, खबर, होशु

(४) जाच, गोल्हा, डसु. शुध्दीवर आणणे होश में

आणणु. शुध्दीवर येणे होश में अचणु. शुध्दिकरण न.

सोधणु, साफु करणु, (इं) 'रिफाइनिंग'. शुध्दिपत्र न.

भुलिनासो (किताब जो).

शुन, शुनक [सं] पु. कुतो. शुनी स्त्री. कुती.

शुभ [सं] न. कल्याणु, खुशिहाली. वि. (१) शुभु (२) शुभु

कार्जु (३) चडो, भागवारो (४) सुहिणो. शुभंकर वि.

शुभदाइकु, सुखदाई, कल्याणकारकु. शुभकर्म न. शुभु

कार्जु. शुभकृत्य न. (१) शुभु कार्जु (२) संभोगु.

शुभचिंतक वि. चडाई चाहींदडु, भलाई घुरंदडु.

शुभचिन्ह-लक्षण न. सुठो सोणु, सुठी निशानी.

शुभवार्ता स्त्री. खुशिखबिरी. शुभा स्त्री. (१) पार्वती

(२) उरिडी (३) सुकल छेणा. शुभांगी स्त्री. सुहिणी

औरत, नाजिनीनि. शुभाशुभ न. सोणु, सुठो या बदि

सोणु. शुभेच्छा स्त्री. खीरूं, सुठी कल्याणकारी इछा,

शुभ कामना, (इं) 'प्रीटिंग्स्'. शुभेच्छापत्र न.

शुभकामना जो पत्रु, (इं) 'प्रीटिंग् कार्ड'.

शुभ [सं] पु. मोगो, मोगो मटर, छसो, बेअकुलु शङ्खु.

शुभ [सं] वि. अच्छो, सफेदु, तेजवारो.

शुभांशु [सं] पु. चंडु.

शुभोष्ण [सं] वि. अच्छो थियण ताई तपायलु-गरमु कयलु.

शुल्क [सं] न. (१) फी (२) मसिवाइ, भाडो (३) डेबु (४)
चूंगी.

शुशुमार [सं] पु. वाधू, मांगरमछु.

शुश्रूषा [सं] स्त्री. (१) शेवा टहिल, खिजिमत (२) बुधण
जी इछा.

शुषिरवाद्य [सं] न. अंदिरां पोरो साजु-बन्सी, शरनाई वगेरह.

शुष्क [सं] वि. (१) खुश्कु, सुकलु (२) डुबिरो, सन्दिडो.

शुष्ककूप पु. सुकलु खूह. शुष्कोपचार पु. अजायो

उपाउ, अजाईकोशशि, कूडो दिलासो.

शूक [सं] पु. न. (१) छेत, कंडो (२) चुहिंब.

शूकर [सं] पु. सूअर.

शूद्र [सं] पु. शूद्र.

शून्य [सं] न. (१) बुडी (२) अण हूँदि, न हुअण जी हालति

(३) नुक्तो, बुडी (४) आकासु, खालु. वि. (१)

खाली (२) उघाडो (३) वीरानु, सुजो. शून्यवाद पु.

सुजवादु-दुनिया कुशु बि नाहे. शून्याकार वि. वीरानु,

सुजो, खाली, सुन. शून्यता स्त्री. सुज, कुशु बि न

हुअण जी हालति, वीरानी.

शूर [सं] पु. सूरिहु, सूरिमो, वीरु, जोघो. वि. (१) पराक्रमी,

बहादुरु (२) धीरजवानु, बेडपो, साहसी.

शूर्प [सं] न. छजु.

शूल-ळ [सं] पु. (१) भालो, नेजो, बड्छी (२) चुहिंबवारो

लोही थंभो (३) सूरु, वीलो (४) मेख, किली,

कोको. शूलपाणि-णी पु. शंकर.

शूळी पु. शंकर.

शृंखला-ळा [सं] स्त्री. (१) जंजीर, लोह जी बेडी.

शृंग [सं] न. (१) सिडु (२) (पहाड जी) चोटी, फंग, रोणो.

शृंगापती स्त्री. हैसि बैसि, (इं) 'डाइलेमा'. शृंगाटक

पु. चौकु. शृंगी पु. शिव-शंकर जो दासु-शेवकु-गणु.
स्त्री. सिङ्गी (साजु). वि. (१) सिङ्ग वारो (२) चोटीअ
वारो (जबलु).

शृंगार [सं] पु. (१) सींगार, हारु सींगार (२) सींगार जो
सामानु (३) प्रेम जो जज़िबो, प्रेम जो नाजु नखिरो
(४) शृंगार रसु. शृंगार कलह पु. सिक-प्रेम जो शेङो,
कूङो झगिङो. शृंगारचेष्टा स्त्री.ब.व. आशिकाणियूं
रमजूं, प्रेम जो इजुहार कंदड़ इशारा, नाजु नखिरो.
शृंगारपेटी स्त्री. सींगार जी पेटी. शृंगारणे स.क्रि.
सींगारणे. शृंगारिक वि. (१) सींगार बाबति (२)
आशिकाणो, कामी (३) शृंगार रसु पैदा करण
जहिङो.

शृंगाल-ळ [सं] पु. गिदङु, लूमडु.

शृंगाली [सं] स्त्री. लूमिङी.

शे [सं] वि. सज, सौ (१००). शे सवाशे वि. सज सवा सज.
शेकडा पु. सेकिङो. क्रि.वि. फी सेकिङो. शेकडो क्रि.वि.
सवें.

शे [सं] अ.क्रि. आहे.

शेक पु. सेकु, तज, टाकोर, टाटार. शेकणे स.क्रि. सेकणु,
सेकु-टाकोर करणु, टाटारणु. अ.क्रि. लहस अचणु, का
गाल्हि पाण सां थियणु. शेकाटणे स.क्रि. सेकणु,
सेकु-टाकोर करणु. शेकाटा पु. सेकु, टाकोर, तज.
शेकोटी स्त्री. काठियूं-काना वगेरह विझी बारियल
बाहि, बदनु सेकण लाइ बारियल बाहि. शेकावणे
स.क्रि. लहसजणु, लहस अचणु, तज अचणु, नुक्सानु
थियणु.

शेक स्त्री. सागु, भाजी.

शेकाटा-टी [सं] पु.स्त्री. बांस जो लकिङो, डिधी काठी.

शेकार पु. छपरु, टूओ. शेकारणी स्त्री. छिति मथां गाहु या
गोलु सिरं विज्ञण जो कमु. शेकारणे स.क्रि. छांङणु,
छिति ते गाहु या गोलु सिरूं रखणु.

शेके [सं] न. कुकुड जी कलंगी.

शेख [फ़] पु. शेखु, पीरु. शेखचिल्ली पु. अघमगजी-चरियो,
औलियाउ. शेखी स्त्री. शेखी, बुटाक.

शेखर [सं] पु. तुरो, चोटी, मुटिकु.

शेखी [सं] क्रि.वि. पछाडीअ जो.

शेग स्त्री. कतार.

शेग [सं] स्त्री. फरी.

शेगट पु. सुहांजिङो, सिङियुनि जो वणु.

शेगडी [सं] स्त्री. सिगिरी.

शेचाळ-ळीस वि. छाहेतालीह (४६).

शेज स्त्री. (१) सेज, हंघु (२) कतार, सिट, सिल्सिलो (३)
घोट कुंवारि जे निरिङ ते चांवर चंबुडाङण लाइ डिनलु
तिलिकु. शेज लागणे सिल्सिलो शुरुअ थियणु. शेजेस
येणे ज़खमु भरिजणु. शेजघर न. सुम्हण जो कमिरो,
बेडरूम.

शेजार पु. (१) पाङो, वेझडाई, पासे वारो घर (२) पासे
वारो, पाडेवारो. शेजारघर्म पु. पाडे में-पाडेवारनि सां
सुठी हलति हलण जी रीति. शेजारपाजार पु. पाङो,
पाडेसिरी. शेजारी पु. पाडेसिरी, पाडेवारो, सियांदिरी,
सियांई. शेजारीण स्त्री पाडेवारी-पाडेसिरी औरत.
शेजारी क्रि.वि. भरिसां. शेजारून क्रि.वि. भरिसां.

शेट पु. सेठि, शाहूकार, वापारी. शेटाणी स्त्री. सेठियाणी.

शेट, शेटकूल [सं] न. कुचा.

शेड [सं] स्त्री. (१) फार (मेवे जी) (२) घारी, पटो, पटी.

शेडा पु. (१) नोडीअ जो टुकर (२) वडी धुल्ली नोडी (३)
जंजीर, सगो (सोनो).

शेडा पु. घाटो नासी रंगु.

शेंडा [सं] पु. (१) चोटी, मथु, कुंड, पुछिडी, छेङो, मुंढु
(२) झंडो (३) टुणी (नक जी). शेंडा मोरा पु. बार
जी वधियल झंडि. शेंडे नक्षत्र न. पुछिर तारो,
धूमकेतु, (इं) 'कॉमेट'. शेंडेफळ न. (१) मौसम जे
पछाडीअ में थियलु मेवो (२) बुढापे में ज़णियलु बार.

शेंडी [सं] स्त्री. (१) चोटी (२) तुरो, कलंगी (३) पुछिर
तारे जी पुछिडी. शेंडी तुटो की पारंबी तुटो चाहे कुशु
बि थी ववे.

शेण [सं] न. (१) छेणो (२) सुकल छेणा, थाफ. शेण खाणे
(१) वातु गंदो करणु (गारियुनि सां) (२) कारो मुंढु
करे अचणु. शेणकाई, शेणकी स्त्री. (१) छेणो विज्ञण
लाइ कयल खड (२) छेणे जो ढिगु. शेणकुट न. सुकल

छेणे जो टुकरु, सुकलु छेणो. शेणखळा पु. लेपो पाङ्ग
लाइ पतिरो कयलु छेणो. शेणभोळा पु. थाफ. शेणणे
स.क्रि. (१) छेणो लाहिणु (२) अखियुनि में पिचूं
थियणु. शेणवणी न. छेणो गडियलु पाणी. शेणसडा पु.
छेणे जो छिण्कारु. शेणामेणाचा वि. (१) डुबिरो,
निसतो, कमिजोरु (२) कूंअरो. शेणी स्त्री. (सुकलु)
छेणो.

शेत न. (१) खेतु, बनी (२) फसुलु (३) पोख (४) रोजी,
धंधो. शेतकरी पु. हारी, कुड्मी. शेतकाम न. हारिपो,
हारिपाई, पोख जो कम. शेतपोत न. पोख.
शेतभात-ती न.स्त्री. पोख, खेती, खेतीअ जा कम.
शेतमळा पु. बनी बागु वगेरह. शेतसारा पु. जमीन या
पोख जी ढल-महसूल. शेतकी स्त्री. (१) कुड्मपिणो,
कुड्मअपिओ, हारिपो धंधो (२) फसुलु.

शेती स्त्री. (१) खेती, पोख, हारिपाई (२) ज़रई कम. शेती
पु. खेती-बनीअ जो मालिकु.

शेंदह शिपाई, शेंदाहशिपाई पु. बहादुरीअ जी बटाक हणंदहु
सिपाही, डाडी, फड्बाटी.

शेंदणे स.क्रि. छिकणु, भरणु (खूह मां पाणी). न. खूह मां
पाणी भरण जो डोलु-बादिली वगेरह.

शेंदरी स्त्री. रतुल (जूअरि जो किस्मु). वि. रतोलु, किस्मिजी
(रंगु).

शेंदव न. (१) सेंधो लूणु (२) खाराणि, खाराई (३) धिम
(गुड जी).

शेंदूर [सं] पु. सिंधुरु, शिंगिरफु. शेंदूरविकार पु. धिघो
आवाजु.

शेंदेलोण [सं] न. सेंधो लूणु.

शेप [सं] स्त्री. पुछु, पुछुडु. शेपटणे स.क्रि. ज़ोर सां
डुकाङ्गण-डुकाए थकाङ्गण, तीकाङ्गण (गांड-मेंहिं
वगेरह खे). शेपटा पु. डिघो पुछु. शेपटी स्त्री. (१)
पुछिडी (२) छडी, छडीही. शेपाळ वि. पुछिरु. शेपूट
न. (१) पुछु (२) कुंड (३) पुछिडि. शेपूट घालणे पुछु
पाए भजणु.

शेप [सं] न. मर्द जो उजिवो, लनु. शेपाळ्या वि. कामी, ज़न
मुरीदु. शेपाळू वि. कामी औरत, बदिचालि औरत.

शेपा स्त्री. सौफ.

शेपा स्त्री. सूआ (जीरे-सौफनि जहिडो वखर).

शेपू [सं] स्त्री. सूअनि जो बूटो.

शेफारणे, शेफारणे अ.क्रि. मगिरूर थियणु, सीटिजणु,
फूडिजणु.

शेंब, शेम [सं] स्त्री. (१) गोबो (२) लिब. शेंबडा-ठ्या वि.
गोबिरु. शेंबूड पु. गोबो.

शेरे स्त्री. पखीअ जी विठि.

शेर पु. सेरु (माप).

शेर पु. शेरु, शींह.

शेरडी स्त्री. बुकिरी. शेरडू न. ओठ, पठ, नंढी बुकिरी.
शेरहुक्या पु. बुकिरारु.

शेरा [अ] पु. (१) अधु (२) रीति, परंपरा (३) जवाबु (४)
राइ, रायो, (इं) 'रिमार्क' (५) सिफारश (६)
नियमु, काइदो.

शेरी [सं] स्त्री. धिटी.

शेल [सं] न. (१) पछाडी, कुंड (२) नोडी.

शेलका [सं] वि. उत्तमु, उचो, खासो, चूंड.

शेलणे [सं] स.क्रि. (१) घाङ्गण, ज़खमु करणु (२) सोङ्गण,
छिलणु.

शेला पु. कीमती दुशालो या बोछणु. शेलापागोटे न.
इजत-मानु डियण वक्ति कंहिंखे दुशालो ऐं पटिको
नजिराणे तोर डियणु. शेलारी स्त्री. उची कीमती
साडी.

शेले न. (१) पावारी, कांघाटी (२) बारु, जिमेदारी.

शेव स्त्री. सिडरु.

शेव पु. (१) कुंड, पछाडी, छेडो (२) पलउ, पटिके जी कुंड
(३) लागुपो. शेव घालणे कपिडो लोडाए सडु करणु.
शेव घेणे घटिजणु. शेव बांधणे बुरी संगति थियणु,
खरणु. शेव लावणे मदद करणु. शेव येणे छोकिरी
सामाङ्गणु.

शेवई, शेवया स्त्री. सेंयूं, सेंयूं.

शेवक पु. शेवकु.

शेवगा [सं] पु. सुहांजिडो, सुहांदिडो, सिडियुनि जो वणु.
शेवगाच्या शेंगा स्त्री.ब.व. सिडियूं.

शेवट [सं] पु. (१) पछाडी, कुंड, छेडो (२) अन्तु, इन्तहा, मौतु, पुजाणी (३) फैसिलो. न. जामिकी (बंदूक जी), पलीतो. शेवटचा वि. आखिरीनु, पछाडीअ जो, पको, (इं) 'फाइनल्'. शेवटच्या आदितवारी क्रि.वि. कडंहिं बि न. शेवटी, सरतेशेवटी क्रि.वि. पछाडीअ जो, नेठि, आखिरकारि. शेवटची पालखी स्त्री. काई, जनाजो.

शेवटणे स.क्रि. (१) चुहिंब करणु (२) तेजु करणु (३) खतमु करणु. शेवटता वि. ज़रे घटि लगी-छुही वेंदडु.

शेवटला वि. पछाडीअ वारो, आखिरीनु.

शेवती, शेवती स्त्री. दाऊदी (गुलु).

शेवरी [सं.हिं] स्त्री. रेशमी धागे जो वणु.

शेवळ, शेवाळ [सं.हिं] पु.न. सेंवरु (पाणीअ जो), सेंअरु.

शेवाळणे अ.क्रि. (१) सेंवारिजणु (२) जानि में भरिजणु, धुल्हो यियणु.

शेवाळलेली वि. दुकी.

शेव [सं] पु. बाकी, बचियलु, बचलु. शेवपूर्ती स्त्री. घटिताई पूरी करणु. शेवाधिकार पु. वधीक हक, (इं) 'रेसिट्युअसी पॉवर्स'.

शेव [सं] पु. शेधु, नांगनि जो राजा.

शेसगाठ, शेसरगाठ स्त्री. हेड गंडि.

शेसाळणे [सं] अ.क्रि. (१) जख खाडणु, पोसिरणु (२) गुसे में तपी बाहि यियणु (३) कंहिं कम लाड बेसबुरु यियणु, उताविलो यियणु.

शेसाळा पु. गुसो, क्रोधु, कावडि.

शेहेचाळीस [सं] वि. छाएतालीह (४६).

शेळ [सं] स्त्री. ऊन्हारे में बि आली रहंदद चांवरनि जे पोख लाड काराडती ज़मीन.

शेळ स्त्री. थधि, आलणि.

शेळबंदी स्त्री. साहुरे ये पेके आयल छोकिरीअ जे मयां चांवरनि जी लप घोरणु या चांवरनि जी लप.

शेळी [सं] स्त्री. बुकिरी. शेळदू न. पठ, ओठ, नंदी बुकिरी.

शेळक्या पु. बुकिरारु. शेळीचा भाऊ पु. (१) बकरु (२) मगिरु.

शेळी [सं] स्त्री. सिराणि, पाकी तिखी करण जो पथर.

शेळू स्त्री. सीटी.

शेळोदरा [सं] वि. निभूरु कारो, तमामु कारो.

शैज्य [सं] न. फुड्ती, जल्दी.

शैत्य [सं] न. (१) थघाणि, थधि, सीआटु (२) सर्दी, जुकामु.

शैथिल्य [सं] न. ढिलाई, सुस्ती, आलसु, ढराई.

शैया स्त्री. सेजा, सेज.

शैल [सं] पु. पहाडु, जबलु. शैल्य वि. पहाड बाबति.

शैल्याघाटे क्रि.वि. पहाड जियां.

शैली [सं] स्त्री. (१) शैली, शडली, नमूनो, रीति, इबारत, लहजो, (इं) 'स्टाईल्' (२) खासियत (३) लिखिणी.

शैलूष [सं] पु. बाजीगरु, मदारी.

शैव [सं] पु. शंकर जो पूजारी. वि. शंकर बाबति.

शैवल, शैवाल [सं] न. डिसो 'शेवाळ', सेंवरु बूटी.

शैशव [सं] न. बालकपुणो.

शोक [सं] पु. (१) शोकु, सोगु, डुखु, गमु, रंजु (२) विरलापु, रोदनु, सियापो. शोकगीत न. मरसियो, दुख जो गीतु. शोकांतिका, शोकात्मिका स्त्री. दुख नाटक, (इं) 'ट्रिजडी'. शोकाकुल वि. दुख में व्याकुल, गमगीनु, रंजीदो.

शोकणे [सं] अ.क्रि. सुकणु, खुशकु यियणु, कूमाडजणु. स.क्रि. सुकाडणु, जज़बु करणु.

शोचणे [सं] स.क्रि. दुखु करणु, रूअणु, विलाप करणु.

शोचनीय वि. दुखदाडकु, दिलिसोजु, अफसोसनाकु.

शोच्य वि. (१) दुखदाडकु, शोक जोगो (२) गमगीनु.

शोण [सं] वि. गाड्हो.

शोणित [सं] न. रतु, खूनु. वि. गाड्हो.

शोय [सं] पु. सोज़ि.

शोध [सं] पु. (१) जाच, तपासु, तलाश, गोल्हा, पुछा गाछा (२) तहकीक, खोज, खोजना, ईजाद (३) भुल जो सुधारो (४) शुधि-साफु करणु. शोधक वि. (१) जाच-गोल्हा कंदडु, सूक्षियो (२) पुछा गाछा कंदडु (३) नज़र रखंदडु (४) शुधि-साफु कंदडु. शोधदीप पु. सोधबती, (इं) 'सर्चलाईट'. शोधन न. गोल्हा, जाच, तपासु. शोधपत्र न. शुधीपत्र, (इं) 'इराटा'

शोधने स.क्रि. (१) गोल्हणु, तलाश करणु (२) दुरुस्तु करणु-गलतियूं कडी छडणु (३) शुधि-साफु करणु.

शोधन [सं] न. (१) शुधी, साफु करण जी क्रिया, सफाई (२) कट (हिसाबनि में) (३) जखमु धुअण जी क्रिया. शोधनीय वि. शुधि-पवित्रु-साफु करण जोगो, साफु करण जो. शोधित वि. शुधि-साफु कयलु.

शोप स्त्री. (१) सौफ (२) सूआ.

शोभणे [सं] अ.क्रि. (१) सोभणु, सँहणु, शोभा डियणु, फबी बीहणु (२) सुहिणो नजरि अचणु.

शोभन [सं] न. (१) सुहिणो नजरि अचणु, सँहणु (२) मंगलकार्जु, जशनु. शोभनिक वि. सँहदडु. शोभनीय वि. सुहिणो.

शोभविणे [सं] स.क्रि. सहाइणु, सींगारणु, सुहिणो बणाइणु, सजाइणु.

शोभा [सं] स्त्री. (१) शोभा, सोभ्या, सँह (२) तेजु (३) गृहणो (४) बेइजती. शोभादर्शक पु. सैरिबीनु, चित्रबीनु, (इं) 'कलाइडस्कोप'. शोभादायक वि. सँहदडु. शोभायमान वि. सुहिणो, सोभिनीकु, बृहकंदडु, तजिलेदारु. शोभिवंत वि. सुहिणो, सुंदर. शोभेसा वि. ठहंदो.

शोर [फा] पु. शोरु, गोडु.

शोरा [फा] पु. शोरो.

शोष [सं] पु. (१) सोक, खुरकी (२) उज, उली. शोषक वि. जाजिबु, चुहंदडु, खुरकु कंदडु, जज्जुबु कंदडु. शोषण न. सोकहिडो, सुकण-चूसण जी क्रिया, चुहण जी क्रिया. शोषणे स.क्रि. (१) सुकाइणु, खुरकु करणु (२) चूसणु, चुहणु, जज्जुबु करणु (३) फबाइणु. शोषित वि. (१) सुकलु, खुरकु (२) चूसियलु, जज्जुबु कयलु.

शोहरत [अ] स्त्री. शुहरत, मशहरी.

शौक [अ] पु. शौकु. शौकी वि. शौकीनु.

शौच [सं] न. (१) सफाई, पवित्रता (२) टोरो, काकूसु (३) सोसि. शौचकूप पु. काकूसु (जगह), पाखानो.

शौचविधी पु. (१) काकूसु करणु (२) पंजसनानी, हथु मुहुं धुअणु. शौचतस्त न. हाजाती, (इं) 'बेइपडु'.

शौड [सं] वि. कबिलु, होशियार.

शौर [अ] पु. सियाणप, विवेकु.

शौरी [सं] पु. (१) श्रीकृष्णु (२) विष्णु.

शौर्य [सं] न. सूरिहाई, बहादुरी, धीरजु, हिमथ, पराक्रम.

शौहरत [अ] स्त्री. शुहरत, मशहरी.

श्मशान, स्मशान [सं] न. शमशानु, मसाणु. श्मशान कर्म न. अग्नीसंस्कार, सरु. श्मशाननिद्रा स्त्री. मौतु.

श्मशानवैराग्य न. कंहिजे मौत थियण करे कुसु वक्त लाइ पैदा थींदडु वैरागु, फकति मसाणनि में वजण खां पोइ मन में पैदा थींदडु उदासी-वैरागु. श्मशानसाधन न. जिन भूत वसि करण लाइ मसाणनि में वजी कयल पूजा-मंत्र-तंत्र वगेरह.

श्मश्रू [सं] स्त्री.न. (१) मुछ, मुछूं, डाइही ऐंमुछूं (२) हजामत.

श्याम [सं] वि. सांविरो, कारो. पु. हिकु रागु. श्यामल-ळ वि. साँवलु, सांविरो. श्यामिको स्त्री. (१) काराणि, नीराणि (२) धातूअ जी काराणि-मिलावट.

श्रद्धा [सं] स्त्री. (१) सरद्धा, सिदिकु (२) वेसाहु, विश्वासु. श्रद्धाळू वि. सरधालू, वेसाही, सादिक.

श्रम [सं] पु. (१) महिनत, पोरिह्यो (२) थकु, थकावट (३) डुखु. श्रमणे अ.क्रि. (१) थकिजणु (२) डुखु थियणु, अपसोसु थियणु. श्रमविणे स.क्रि. थकाइणु, सताइणु. श्रमसहिष्णु वि. महिनती, सहनशीलु. श्रमिक पु. पोरिह्यतु, महिनत कशु, मजूर. श्रमिक संघ पु. मजूरनि जो संघु, (इं) 'ट्रेड यूनियन'. श्रमित वि. (१) थकलु (२) दुखी, सतायलु (३) नाराजु.

श्रमणे [सं] पु. बोधी भिक्षू, जैन साधू.

श्रवण [सं] न. (१) सुणण-बुधण जी क्रिया (२) अनु (३) बावीहो नखत्रु. श्रवणपटु न. कनु. श्रवणमापकयंत्र न. (इं) 'ऑडिओमीटर'. श्रवणीय वि. बुधण जहिडो. श्रवणेंद्रिय न. कनु. श्रवणे अ.क्रि. सुणणु, बुधणु.

श्रवण [सं] न. वतरु, गोनी कुंड टिकुंडे जो आडो पासो, (इं) 'हाइपोटिन्यूज'.

श्रांत [सं] वि. थकलु, ककि थियलु.

श्रांती [सं] स्त्री. थकावट, तंगि थियणु.

श्राद्ध [सं] न. सिराधु, पितरनि खे पिंडु वगेरह दानु करण

जी क्रिया.

श्राद्ध [सं] वि. सर्धा रखंदहु, सादिकु, सर्धालु.

श्रामक [सं] वि. महिनती, पोरिहयतु.

श्रावक [सं] वि. बुधंदहु. पु. बोधी साधू.

श्रावण [सं] पु. सांवणु. श्रावणसर-री स्त्री. सांविणी. श्रावणी वि. सांवण जो, सांवण जी. स्त्री. (१) सांवण में जणिया पाइण जी क्रिया (२) सांवण जी पूरनमासी.

श्राव्य [सं] वि. बुधण जहिडो, बुधण जो.

श्री [सं] स्त्री. (१) श्री, लछिमी, लक्ष्मी (२) धनु, दौलत, शानु शौकत (२) सोभ्या, सूर्ह (३) नामूसु, जसु (४) श्री, सिरी, शिरी, देवताजनि ऐं मानवारनि जे नालनि अगियां ईदहु इजत वास्ते लफ्जु. पु. शंकराचार्य.

श्री [सं] वि. (१) अमीरु (२) सोभ्यावानु.

श्रीकंठ [सं] पु. शंकर.

श्रीकांत [सं] पु. विष्णू.

श्रीकार [सं] पु. ग्रंथ-खत वगेरह मथां लिखियलु 'श्री' लफ्जु.

श्रीखंड [सं] न. (१) डहीअ जो हिकु मिठो तजामु (२) चंदनु.

श्रीगणेश [सं] पु. शुरूआत, आरंभ.

श्रीद [सं] पु. कुबेर.

श्रीदर्शन [सं] न. देवता जो दर्शनु.

श्रीधर, श्रीनिवास, श्रीनाथ [सं] पु. विष्णू.

श्रीपती [सं] पु. (१) विष्णू (२) कृष्ण (३) अमीरु शाखु.

श्रीपाद [सं] पु. सन्यासी.

श्रीफल-ळ [सं] न. नारेलु, प्रसाद जो नारेलु, अर्पण कयलु नारेलु.

श्रीमंत [सं] पु. (१) राजा, महाराजा (२) पेशिवा जी सरकारि, गादीनिशीनु पेशिवा. वि. धनवानु, शाहूकार.

श्रीमन्यहा [सं] पु. शुरूआत.

श्रीमंती [सं] स्त्री. अमीरी, शाहूकारी, शानुशौकत. वि. शाहाणी, अमीरनि बाबति

श्रीमती [सं] वि. (१) शिरीमती, जालुनि लाइ इजत जो लफ्जु (२) विधवा लाइ लफ्जु.

श्रीमद [सं] पु. धन-वैभव जी मगिरूरी, पैसे जो घमंडु.

श्रीमाठ [सं] पु. अमीरीअ जो-धन दौलत जो अभिमानु-अहंकार.

श्रीमान् [सं] पु. वि. (१) अमीरु, धनवानु (२) श्रीमानु, पूजि, मानाइतो.

श्रीमुख [सं] न. (१) तेजवारो-बृहकंदहु मुंह (२) मुंह. श्रीमुख रंगविणे, श्रीमुखात लगावणे गिटो गाइहो करणु, चमाट हणणु.

श्रीयुत [सं] वि. (१) धनवानु (२) शिरी, मर्दनि जे नालनि अगियां ईदहु इजतवारो लफ्जु, (इं) 'मिस्टर्' (३) सभागो.

श्रीरंग, श्रीराज [सं] पु. (१) श्रीकृष्ण (२) विष्णू.

श्रीवत्स [सं] पु. विष्णू.

श्रीविद्या [सं] स्त्री. मंत्रतंत्रविद्या.

श्रुत [सं] वि. (१) बुधलु (२) मशहूर, ज़ाहिर (२) ज़ातलु. श्रुत ब्यावे क्रि. लिखिजो, बुधाइजो.

श्रुतकीर्ती [सं] वि. मशहूर, नालेरो.

श्रुती [सं] स्त्री. (१) बुधणु, बुधण जी क्रिया (२) कनु (३) वेद, शास्त्र (४) खबर (४) मिठो सुरु (५) आधार, नियमु (६) वतरु, गोनीकुंड टिकुंडे जो आडो पासो (जामेट्री) (७) वीणा. श्रुतिमधुर वि. सुरीलो. श्रुतिलेखन न. सूरतखती.

श्रूयमाण वि. बुधण जहिडो, बुधण में अचण जहिडो.

श्रेढी [सं] स्त्री. तरकी, सिल्सिलो, कंहि नियम मूजिबि लिखियल अंगनि-अददनि जी कतार, (इं) 'प्रोग्रेशन'. श्रेढीफल न. अददनि जे सिल्सिले जो जोडु.

श्रेणी [सं] स्त्री. (१) कतार, सिफ (२) सिल्सिलो (३) पइमानो, दर्जो. श्रेणिक वि. सिल्सिले वारो.

श्रेणी [सं] स्त्री. संस्था, मंडिली.

श्रेय [सं] न. (१) लाभु, भलाई, कल्याणु (२) पुबु, फलु (३) शरफु. श्रेयस्कर वि. कल्याणकारी, पुबवारो.

श्रेयान् [सं] वि. सिरिष्ठु, उत्तमु, मुखु.

श्रेष्ठ [सं] वि. सिरिष्ठु, उत्तमु, वडो. श्रेष्ठअर्थांग न. पत्नी.

श्रेष्ठमन न. सिरिष्ठु मनु, (इं) 'सुपर माइंड'. श्रेष्ठता स्त्री. सिरिष्ठता, उत्तमता. श्रेष्ठतागंड पु. (इं)

‘सुपिरिऑरिटी कॉम्प्लेक्स’.

श्रोगवी [सं] स्त्री. धरती, भूमी.

श्रोगि-णी [सं] स्त्री. षड़ो, षड़ा, दुड़ि. श्रोगीप्रदेश पु. हुंगिरो.

श्रोगित [सं] न. रतु.

श्रोतव्य [सं] वि. बुधण जो या बुधण जहिइो.

श्रोता [सं] पु. सरोता, बुधंददु.

श्रोतृसमाज [सं] पु. बुधण लाइ गडु थियल माण्ह.

श्रोत्र [सं] न. कनु, कन.

श्रोत्रीय [सं] पु. वेदनि जो ज्ञाणू, वैदिक ब्राह्मण.

श्रौत [सं] वि. वेदनि-श्रुतियुनि मूजिबि, वेदनि-श्रुतियुनि जे बारे में. श्रौतविद्या स्त्री. वेदनि जी विद्या. श्रौती पु. श्रुती या वेदनि जो ज्ञाणू.

श्लथ [सं] वि. डिलो, ढरो, कमिजोरु.

श्लाघणे [सं] स.क्रि. साराह करणु, वाखाणणु.

श्लाघनीय, श्लाघ्य [सं] वि. साराह जोगो.

श्लाघा [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाण (२) बटाक.

श्लिष्ट [सं] वि. ब्रिनि मत्तिलबनि वारो, तजिनीस वारो, मुंझाईदडु, मिलियलु.

श्लील [सं] वि. सुठो, सभ्यु, सुहिणो.

श्लेष [सं] पु. तजनीस, ब्रिनि मत्तिलबनि वारो लफ्जु, हिक लफ्जु जा वधीक मत्तिलब निकिरणु. श्लेषार्थ पु. लफ्जी म्झनों खां निरालो मत्तिलबु.

श्लेष्मा [सं] पु. (१) बलग्मु (२) गोबो. श्लेष्मपुरी स्त्री. गोबनि सां भरियलु नकु. श्लैष्मिक वि. बलग्मी.

श्लोक [सं] पु. (१) श्लाकु, सलोकु, कविता (२) साराह, नामसु.

श्वः [सं] क्रि.वि. सुभाणे.

श्व [सं] पु. कुतो. श्ववृत्ती स्त्री. नीच विरुती, कुते जहिइी विरुती.

श्वशुर [सं] पु. सहुरो.

श्वश्रू [सं] स्त्री. ससु.

श्वसणे [सं] स.क्रि. साहु खणणु. श्वसन न. साहु, साहु खणणु. श्वसन क्रिया स्त्री. साहु खणण जी क्रिया.

श्वान [सं] पु. कुतो. श्वान श्लोप स्त्री. कुते जी निंड, थोरे आवाज ते फिटंदइ निंड. श्वानवृत्ती स्त्री. कुते जहिइी विरुती, खुशामद, पुछु लोडाइण. श्वान वैखरी स्त्री. कुते जी भौक.

श्वापद [सं] न.पु. झंगिली जानिवरु, खौफिनकु जानिवरु.

श्वास [सं] पु. (१) साहु, उभो साहु (२) दमु, मोंझारो.

श्वासकुठार पु. दम जी दवा. श्वासाबरोध पु. दमु.

श्वासोच्छ्वास पु. साहु पसाहु, साहु खणणु ऐं कढणु, नफ्स. श्वासनलिकामार्ग पु. हल्कु.

श्वित्र [सं] न. कोइहु.

श्वेत [सं] वि. अछो. श्वेतकुष्ठ न. अछो कोइहु, चिटी.

श्वेतपत्रिका स्त्री. कंहीं विषय ते वीचार करण लाइ सरकारी तर्फाँ मोकिलियल कागज, (इं) ‘वाईट पेपर्स’. श्वेतप्रदर पु. किछु. डिसो ‘प्रदर’. श्वेत रक्तपेशी स्त्री. रतु जा अछा जुजा.

ष

ष मराठी वर्णमाला जो एकटिहों हर्फु सहीइ.

षट्, षड्, षण्, षष् [सं] वि. छह (६). षटक न. छहनि जो मजिमूओ, छको. षट्कर्म न. ब्रह्मण जो छह कर्म - यग्य करणु, यग्य कराइणु, पड्हणु, पड्हाइणु, दानु डियणु ऐं दानु वठणु. षट्कार पु. छको, (इं) ‘सिक्सर’ (क्रिकेट). षट्कोण पु. छहकुंडी शिकिलि. षट्चक्र पु.

हठयोग मूजिबि कुंडलनीअ जा छह चकर. षट्दर्शने न.ब.व. फेलसूफीअ जा छह शास्त्र - सांख्यु, योगु, न्यायु, वैशेषिकु, मीमांसु, वेदांतु. षट्पद-दी पु.स्त्री. (१) भंवरो (२) जूं (३) घोडेसुवार. षट्शास्त्रे न.ब.व. छह शास्त्र - छंदु, निरुक्तु, व्याकरणु, ज्योतिष, शिक्षा

ऐं कल्पसूत्र. बहंग, बहंगे न.ब.व. (१) शरीर जा मुख्य छह उज्जिवा - ब बौहं, ब टंगं, मयो ऐं चेल्ह (२) वेद जा छह अंग - शिक्षा, कल्पु, व्याकरण, निरुक्तु, छंदु ऐं जोतिष. बहगुण पु. छह गुण - (१) समूरो शानु ऐं शौकत, धर्मु, जसु, संहं, ग्यानु ऐं वैरागु (२) धर्मु, वीर्यु, जसु, धनु, दानु, वैरागु. बहंगुल-ली वि. छाहो, छहनि आहुरियुनि वारो. बहज पु. संगीत जे सतनि सुरनि मां पहिरियो सुरु. बहभाव पु. जनमु, हस्ती, वाधारो, बालगी, हीणाई ऐं मौतु. बहभुज पु. छहनि पासनि-कुंडुनि वारो. बहयंत्र न. मन्सूबो. बहरस पु. छह सवाद - मिठो, लूणियाठो, तिखो, कौड़ो, कसारो, खटो. वि. सवादी, लज्जीजु. बहरिपु पु. इन्सायिनत जा छह दुश्मन - कामु, क्रोधु, लोभु, मोहु, अहंकार, इसदु. बहृत्तू पु. छह मुंदू - वसंत,

ग्रीष्म, वर्षा, शरद, हेमंत ऐं शिशिर. बष्ठ वि. छहों. बष्ठी, बष्ठी स्त्री. (१) पख (पंद्रहं डीहंनि) जी छहीं तिथी (२) छहीं विभक्ती (व्याकरण), हालति इजाफ्त. बष्ठीपूजन न. छठी. बष्ठचष्टिपूर्ती स्त्री. सठि साल पूरा थियण जो जशनु-कार्यक्रम.

बंड, बंड [सं] पु. (१) नामदु, खदिहो (२) सानु, ढगो.

बोडह [सं] वि. सोरहं (१६), सोरहों. बोडहपदार्थ पु. तर्कशास्त्र, तर्कशास्त्र जा सोरहं भाडा. बोडहसंस्कार पु. जमण खां मरण ताई सोरहं संस्कार.

बोडहोपचार पु. ईश्वर जी पूजा जा सोरहं नमूना - आवाहन, आसन, पाद्य, अर्घ्य, आचमन, सनान, वस्त्र, जणियो, तिलकु, गुलु, धूप, दीप, नैवेद्य, डखिणा, फेरा, मंत्रपुष्प.

स

स मराठी वर्णमाला जो बूटीहों हर्फु सहीह.

स अ. इसम जे अगियां लगंदहु अखर, जो 'सां गंडु', 'समेति' जी म्झां डेखारे थो. ('स' लगल लफज मरहिटीअ में सिफ्त हूदा आहिनि) मि. सपुत्र = पुटनि सां, पुटनि सां गंडु. सकुटुंब = कुंभ सां, कुटुंब समेति.

स पु. शोदो, लुचु, ठगु.

सा (संक्षेप) (१) साष्टांग नमस्कार (२) सरकारि.

सौ (संक्षेप) सौभाग्यवती, सुहागिणि.

सह, सई, सय [सं.प्रा] स्त्री. यादि.

सई [सं] स्त्री. साहेड़ी, सखी.

सई स्त्री. गिडि.

सई [अ] स्त्री. (१) सहीह (२) कोशशि. वि. जीतियलु, खटियलु. अ. सचु पचु, जाई, बराबरि.

सऊ वि. सभु, सजो.

सऊळ वि. थोरो खारो (पाणी).

सक [सं] पु. छको. क्रि.वि. छां (मि. चारि छां चोवीह).

सकट [सं] क्रि.वि. (१) सां, सां गंडु, साणु, गडिजी (२)

सभु, सभेई (३) यकिदम.

संकट [सं] न. (१) संकट, मुसीबत (२) दुखियो वक्तु.

संकट घालणे जिदु करणु, आटो करणु.

संकटक [सं] वि. कंडाओं, कंडनि सां - वारो.

सकहा [सं] पु. छहनि जो मजिमूओ.

सकणव वि. दयावानु, रहमुदिलि.

सकणे अ.क्रि. सधणु, करे सधणु. डिसो 'शकणे'.

संकर [सं] पु. (१) मिलावत, खारु (२)

मिलियलु-बिगिडियलु मंतानु. संकरण न. मिलाव,

मिलावत जी क्रिया. संकरित वि. मिलावत वारो,

बिसरो, पेवंदी, मिलियलु, गाडोहु, (इं) 'हाइब्रिड'.

संकराई स्त्री. हुंडी कबूलण जो व्याजु.

सकरण वि. दयालू, रहमुदिलि.

सकर्मक [सं] वि. सकर्मकु, मुतअदी (फइलु), (इं)

'द्रइन्सिटिव'. सकर्मक क्रिया स्त्री. फइलु मुतअदी,

(इं) 'द्रइन्सिटिव वर्ब'.

संक्षर्पण [सं] न. (१) छिक, कशशि (२) जमीन (३) खेड़, जमीन खेड़णु.

सकल [सं] वि. (१) सभु (२) सजो, सारो. सकलगुणसंपन्न वि. सभिनी किस्मनि जे उत्तम गुणनि वारो, गुणवानु.

संकलन [सं] न. (१) अनेक अददनि जो जोड़ु, टोटलु (२) मिलाव, मिलावत, (इं) 'एडीटिंग' (३) ढिगु (४) संग्रह. संकलक पु. (इं) 'एडीटर'. संकलित वि. (१) गडु कयलु, मिलायलु (२) जोड़ कयलु (-अदद-रकम वगेरह) (३) थोरे में बुधायलु (४) गडियलु.

संकल्प [सं] पु. (१) संकल्पु, इरादो, निश्चो (२) इच्छा, मक्सदु.

संकल्पना [सं] स्त्री. वीचार, आमु वीचार-ख्यालु, (इं) 'कॉन्सेप्ट'.

संकल्पणे [सं] स.क्रि. (१) संकल्पणु, इरादो-संकल्पु करणु (२) इवाले करणु (कमु), को कमु कहिं ते रखणु.

संकल्पित वि. चाहियलु, रियियलु.

संकष्ट [सं] न. संकट, अड़िचणि, विधुनु. संकष्ट चतुर्थी, संकष्टी स्त्री. हर महीने जे ऊंदाहें पख जी चौथीं तारीख, गणेश चोथि.

सकस [सं] वि. (१) कुवत बख्खु, सघ डींदडु, सत वारो (खाघो) (२) मजिबूत, पको. सकस दूध न. (इं) 'होल् मिल्क'.

सकल-ळ [सं] वि. कुलु, सभु, मिडियोई.

सकळीक वि. सभु, सभेई.

संकळीत वि. इख्तसार, मुख्तसिर . क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिर.

सकाम [सं] वि. (१) वासना-इच्छा वारो (२) कामी (३) स्वार्थी. क्रि.वि. मजींअ सां.

सकार [सं] पु. हुंडी कबूलणु, हुंडी कबूलण जी निशानी.

सकारणे अ.क्रि. कबूलणु, वठणु, मवणु.

सकारा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

सकाळ [सं] स्त्री. सुबुहु, सुबुहु. सकाळी क्रि.वि. (१) सुबुहु जो (२) सुभाणे सुबुहु जो. सकाळ संध्याकाळ क्रि.वि. सुबुहु शाम.

सकिरा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

संकीर्ण [सं] वि. (१) मिलियलु, गडियलु, मिलावत वारो, कचकोलु (२) सोड्हो, तंगि (३) टिडियलु, पखिडियलु (४) गडु कयलु.

संकीर्तन [सं] न. साराह, वाखाणि.

संकुचित [सं] वि. (१) तंगि, सोड्हो (२) स्वार्थी, मतिलबी (३) बंदि थियलु, बूटियलु (४) संकोचु-शरमु कंदडु.

सकुटुंब [सं] वि. कुटुंब समेति, कुटुंब सां गडु.

संकुल [सं] वि. (१) गर्दीअ वारो (२) मुंझियलु (३) गडियलु (४) नुहियो. न. मुरकबु, (इं) 'काम्प्लेक्स'. संकुलित वि. गडियलु, मिलावत वारो.

सकून [सं] पु. सौणु, डिसो 'शकुन'.

सकृत [सं] क्रि.वि. हेकर, हिकु दफओ, फौरन. सकृदर्शनी क्रि.वि. (१) अवलि डिसण सां, डिसण शर्ति (२) पहिरीई, मुंड में ई.

सकृप [सं] वि. किरपालू, दयालू.

सकेकरी [अ] पु. बिहिश्ती, पाणी डींदडु.

संकेत [सं] पु. (१) रीति, रसम (२) बोली, वाइदो, करार (३) निशानी, उहिवाणु (४) इशारो (५) मिलण जी जगह (प्यारु कंदइनि जी). संकेत कुंज पु. प्यारु कंदइनि जे मिलण जी जगह.

संकेतार्थ [सं] पु. माजी शरतियः (व्याकरण में), (इं) 'सब्जंक्तिव् मूड'.

संकेतित [सं] वि. मुक़िररु कयलु, ठहिरायलु, रियियलु.

संकेरा [सं] पु. कंकरि, नंदिडी पथिरी.

सकेशा [सं] स्त्री. मयो न कूड़ायल विधवा, वारनि सां (विधवा).

संकोच [सं] पु. (१) संकोचु, हिजाबु, लज (२) भिकूइ, भीड़, पीह (३) सोसि, सुसण जी क्रिया, सोड्ह.

संकोचणे [सं] अ.क्रि. (१) लज-हिजाबु करणु-थियणु (२) सुसणु, सोड्हो थियणु.

संकोचित [सं] वि. (१) लजारो, हिजाब वारो (२) सोड्हो (३) सुसियलु.

संकोची [सं] वि. लजारो, हिजाब वारो.

सकोली स्त्री. काई, जनाजो.

सक्का [अ] पु. बिहिश्ती, पाणी डींदडु नौकर.

सक्त [सं] वि. (१) जुडियलु, गुंढियलु (२) मगनु, मह्व.
सक्ती स्त्री. (१) संजोगु, लागुपो, सन्बुधु (२) मगनु
थियण जी हालति.

सक्त, सक्ता [अ] वि. (१) सक्खु, मज्झिबूतु, पुख्तो (२)
जालिमु. सक्तमज्जुरी स्त्री. सक्खु पोरिह्यो (सजा).

सक्ती [अ] स्त्री. सक्ती, जोरु, जबरदस्ती, जुल्मु. सक्तीचा
वि. जोरीअ वारो, लाजिमी (तज्जलीम वगेरह).

संक्रंदन [सं] न. (१) क्तुलु, क्तलु आमु (२) रडियूं वाका,
शोरु, हाड्घोडा, वाड्वेला.

संक्रम, संक्रमण [सं] न. (१) चालि, गती, वणु, लड
पलाण (२) सिज जो हिक नखत्र मां ब्रिण नखत्र में
वणु (३) हिकिडीअ हालति मां ब्रीअ में लंघणु,
तब्दील. संक्रामक वि. लडींदडु, हिक हंघां ब्रिण हंघि
वेंदडु, वचुडंदडु.

संक्रात [सं] स्त्री. संकिरांति, डिसो 'संक्राती'. वि. (१)
अगिते वधी वियलु, ओरांघे वियलु, हिक मां ब्रिण में
वियलु (२) ब्रिण खे डिनलु. संक्रांत बसणे अशुभु
थियणु, बुरो वक्तु अचणु. संक्रांतफळ न. सिज जो
कंहिं रासि मां वणु-लंघण सां रासि या वक्त मूजिबि
मिलंदडु शुभु अशुभु फलु.

संक्रांती [सं] स्त्री. संकिरांति, सिज जो हिक रासि मां ब्रीअ
रासि में वणु (२) तिरमूरी-हिन डीहुं सिजु मकर
रासि में वेंदो आहे (३) फेरो, तब्दील (४) मुसीबत.

सब्ब [सं] पु. दोस्तु.

सब्बन न. (१) तराई, निशीबु, हेठाहीं, लाह वारी जमीन
(२) खड. वि. (१) निशीबी, हेठाहींअ वारी, लाहीअ
वारी (जमीन) (२) बिंदिरो (३) खड वारो.

सब्बलाट वि. तराईअ वारी, हेठाहींअ वारी (जमीन).

सब्बा [सं] पु. सखो, दोस्तु.

सब्बा, सब्बा वि. सगो (भाउ वगेरह).

सब्बी [सं] स्त्री. सखी, साहेडी.

सब्बेद [सं] क्रि.वि. दुख सां, अपसोस सां.

सब्बोल [सं] वि. गहिरो, ऊन्हो, गंभीर.

सब्ब [अ] वि. सक्खु.

सब्बा [सं] वि. सगो (भाउ वगेरह).

सब्ब [सं] न. दोस्ती, नेहु.

सब्ब [सं] न. शुधि, जुधि, लडाई.

सब्बा [सं] स्त्री. (१) संब्बा, अंगु, अददु (२) गुणप (३)
तअदादु. संब्बा मोजणे गुणणु, गुणप करणु. संब्बात
वि. गुणियलु. संब्बानक न. अंगशास्त्रु, (इं)
'स्टडिटिस्टिक्स्'. संब्बावाचक वि. शुमारी (ग्रामर में).
संब्बाशास्त्र न. अंगशास्त्रु, (इं) 'स्टडिटिस्टिक्स्'.
संब्बेय वि. गुणण जोगो, गुणप-शुमारु करण जहिडो.

संग [फा] पु. संगु, पथरु. संगजिरे न. संग जिराह,
संगजराहत. संगतरास पु. संगतराशु, पथर टाकींदडु.
संगमरवर पु. संगिमरु. संगसार वि. पथरनि सां कुटे
मारींदडु.

संग [सं] पु. (१) संगु, संगति, दोस्ती (२) संजोगु, भोगु,
मेलापु.

संगणक [सं] पु. (इं) 'काम्प्यूटर'.

संगत, संगती स्त्री. (१) संगति, संगु (२) संजोगु, मेलापु
(३) लागुपो, सन्बुधु (४) तरतीब, ठाहु (५)
मुवाफिकत, बणाति.

संगत वि. जोडियलु, जुडियलु, गडु थियलु, बुधलु.
संगतकोन पु. निसूबती कुंड (जामेद्री).

संगतवार वि. सिलसिलेवारि.

संगती-ते क्रि.वि. साणु, गडु.

संगती जाणे स.क्रि. (१) संगु करणु (२) सती थियणु.

संगती, संगती पु. संगती, दोस्तु. संगी पु. संगी, दोस्तु. संगे
क्रि.वि. साणु, गडु.

संगनमत न. मन्सूबो, साजशि.

सगबहीण स्त्री. धर्म जी भेण.

संगम [सं] पु. संगमु, मेलापु, संजोगु.

सगर, संगर [सं] पु.स्त्री. पेचिरो, पहाडिनि जे चि मां वेंदडु
रस्तो.

संगर [सं] पु. लडाई.

संगर पु. वचनु, प्रतिग्या.

सगर्भ-र्भ्य [सं] पु. सगो भाउ.

सगर्भ [सं] वि. गर्भवती, पेट सां.

सगवई पु. नंदपुणि जो दोस्तु, साथी, संगती, बाहंबेली.

संगसंगा पु. साडु, इसदु, रीस. क्रि.वि. साणु, गडिजी.

सगळा-ळे [सं] वि. (१) सभु, सभेई (२) सजो, पूरो. सगळे

एकाच माळेचे मणी रिद्धं सभेई बूथ कारियूं; आलूअ
जी आकहि ईं हिकिडी.

सगळा पु. ढिगु, ढेरु.

सगा [सं] पु. माड्डु, रिश्तेदार, अजीजु. वि. सगो, अजीजु.

सगासोयरा पु. मिटु माड्डु.

सगाई स्त्री. (१) नातो, रिश्तो (२) गुंडु, मडिणो.

संगाती पु. संगती, दोस्तु.

संगी पु. संगी, दुस्तु.

संगीत [सं] न. संगीतु, गाडू-वज्रङ्ग जी कला. वि. संगीत
वारो, गाननि वारो.

संगीन [फ़ा] वि. (१) वडो, भारी (२) सजो.

संगीन [सं] वि. (१) पथर जो (२) वजनदार, गौरो (३)
अखंडु.

संगीन [फ़ा] स्त्री. संगीन, (इं) 'बेअइनिट्', बंदूक जे
अगियां वारो छुरो.

सगुण [सं] वि. सगुणु, गुणनि वारो, साकार. सगुणरूप न.
देवता जी तस्वीर. सगुणसाक्षात्कार पु. देवता-ईश्वर
जो साख्याति दर्शनु-दीदार. सगुणोपासक वि. सगुण
ईश्वर जी - मूर्तीअ जी उपासना कंदडु.

सगुन पु. सोणु, डिसो 'शकुन'.

संगू [सं] पु. (१) भेची, रांदि में जोड़ीदार (२) दोस्तु,
महबूबु.

संगृहीत [सं] वि. गडु कयलु, मेडियलु, जमअ कयलु.

संगे श.यो.अ. साणु, गडु. क्रि.वि. गडिजी, मिली.

संगोपन [सं] न. (१) पालना, तातना (२) रख्या, बचाउ,
हिफाजत.

संग्रह [सं] पु. (१) संग्रहु, गुटिको (२) कठु, मेडु, ढिगु (३)
पकिङ्गु, झलणु. संग्रह पुस्तक न. (इं) 'स्टॉक बुक'.

संग्रहणे स.क्रि. संग्रहु करणु, गडु करणु, मेडणु. संग्रही
वि. (१) जमअ-गडु कंदडु, मेडींदडु (२) लोभी,
कंजूसु. संग्रही असणे पाण वटि हुअणु, मेडियलु हुअणु.

संग्रहीत वि. गडु कयलु, मेडियलु. संग्राहक वि. संग्रहु
कंदडु, मेडींदडु. संग्राहिका स्त्री. आलबमु. संग्राह्य वि.

संग्रहु करण जोगो, गडु करे रखण जहिडो, मेडे रखण
जहिडो.

संग्रहणी [सं] स्त्री. दस्त, अतीसार, सूरी, (इं) 'डिसेंटरी'.

संग्राम [सं] पु. संग्रामु, लड़ाई, जंगि.

संघ [सं] पु. (१) संघु, टोलो, मजिमूओ, रांदीगरनि या कंहिं
चटाभेटीअ में हिसो वठंदइनि जी टीम, (इं) 'टीम्'
(२) मंडिली, जमाइत. संघनायक पु. रांदीगरनि
वगेरह जे टोलीअ जो नाडकु-कप्तानु. संघराज्य न.
इतिहादी राजु, (इं) 'फ़ेडरल् स्टेट'. संघशः क्रि.वि.
टोले-मेड सां. संघशक्ती स्त्री. एकता, बुधी.

संघटन, संघष्टन [सं] न. (१) संगठनु, जमाइत (२) मेलु,
मेलापु (३) भाकुरु (४) गाठि.

संघटना [सं] स्त्री. संगठनु, जमाइत, मेडु, संघु, संस्था.

संघट्ट पु. गाठि.

सघन वि. घाटो, गहिरो.

संघर्ष [सं] पु. संघर्षु, टकरु, जदोजहद, झेडो.

संघर्षण [सं] न. गाठि, गसण जी क्रिया, गसिको.

संघर्षणे [सं] स.क्रि. (१) गसाइणु (२) विडूहणु.

संघात [सं] पु. (१) टोलो, मजिमूओ, मेडु, कठु (२) मेलु,
संजोगु (३) कतलु (४) टकरु.

संघारणे [सं] स.क्रि. कतलु करणु, मौत जे घटि उतारणु.

सच [सं.हिं] वि. सचो.

संच [सं] पु. (१) सटु (शयुनि जो), टोलो, मजिमूओ (२)
ढेरु, ढिगु (३) बनावत (४) मेलु, मुवाफ़िकत (५)
मेडीचूंडी.

सचकार [सं] पु. बयानो, पेशिगी, अगुवाट डिनल रकम,
सूची.

सचकारणे [सं] अ.क्रि. कबूलणु.

संचणे [सं] अ.क्रि. (१) संचणु, गडु थियणु, जमअ थियणु
(२) भरिजणु.

संचय [सं] पु. संग्रहु, कठु, जमअ, सहेड, ज़ख़ीरो.

संचयन [सं] न. मेडी चूंडी, गडु करणु, सांढ.

संचयी [सं] वि. संग्रहु-कंदडु, मेडींदडु, गडु कंदडु.

संचरणे [सं] अ.क्रि. (१) पेहणु, - में घिडी वजणु (२)
घिङ्गणु (३) भिटिकणु, गुमराहु थियणु (४) जिनु

लगणु.

संचरित [सं] वि. धिड़ियलु, अंदरि वियलु.

संचार [सं] पु. (१) धुमणु फिरणु (२) जिनु लगणु, लगिता थियणु (३) संचारु, फहलाउ, फैलाउ (४) प्रवेशु, दखलु. संचारबंदी स्त्री. मुकरर वक्त ऐं टुकर में धुमण फिरण जी मनअ, (इं) 'कफ्फू'.

संचारिका [सं] स्त्री. विचवारी औरत, दूती, भड़िवी.

संचल [सं] न. सोन्वर लूणु, कारो लूणु.

संचालक [सं] पु. अगुवानु, हरनुमा, सरकारी खाते जो मुख्य अधिकारी, संचालकु, (इं) 'डायरेक्टर'. संचालन न. इन्तजामु, तहरकु. संचालनालय न. सरकारी खातो, (इं) 'डाइरेक्टोरेट'.

संचित [सं] वि. संचिति, गडु थियलु, मेड़ियलु (धनु वगेरह). न. अगिएं जनम जा गडु थियल पाप या पुब. संचितोदक न. गडु कयलु पाणी. संचेय वि. गडु करण जोगो, मेड़ण जहिड़ो.

संचित [सं] वि. चिंता-फिकिर में बुडलु.

सचित्र [सं] वि. बातस्वीर, मूर्तुनिसां.

सचिव [सं] पु. (१) वजीरु, सलाहकार (२) दोस्तु (३) (इं) 'सेक्रेटरी'.

सचिवालय [सं] न. प्रान्त जे सरकारी खातनि-सेक्रेटरी-मंत्री मंडलनि जे आफिसुनि वारी इमारत, (इं) 'सेक्रेटरीएट'.

सचेतन [सं] वि. सचेतु, चेतनु, जीअरो, सुजागु. न. चित्तु, आत्मस्वरूप.

सचेल-चैल [सं] वि. कपिड़ा पातलु. न. कपिड़नि सूधो कयलु सनानु.

सचेष्ट [सं] वि. चेतनु, जीअरो.

सचोटी [सं] स्त्री. सचाई, सुपति, ईमानदारी.

सच्चर्या [सं] स्त्री. सुठी हलति.

सच्चा [सं.प्रा.हिं.] वि. सचो, सुपतियो, ईमादार.

सच्चिदानंद [सं] प. सचिदानंदु, परमात्मा, ईश्वर.

सच्चिदधन [सं] पु. जीवात्मा.

सच्छिद्र [सं] वि. दूंगनि वारो, सोराखदार.

सजण, सजणा, सजन [सं] पु. (१) साजनु, महबूबु, प्रीतमु

(२) माइटु, सजणु, अजीजु. सजणी स्त्री. (१)

महबूबा, प्यारी (२) साहेदी.

सजणे [सं] अ.क्रि. (१) सजणु, संभिरणु, हारु सींगारु करणु, ठहणु (२) सूहणु, ठहकणु.

सजविणे स.क्रि. सींगारणु, संभिराड़णु, सजाड़णु, संजोड़णु.

सजल [सं] वि. आबी, पाणियाठो, पाणीअ वारो.

सजा, सजा [फा] स्त्री. सजा.

सजाइत, संजाइती वि. मुखियारी आंदल शैइ.

सजातीय [सं] वि. सजाती, सागीअ जाति जो, हमि जिन्स, (इं) 'होमोजीनिअस्'.

संजाप, संजाफ-ब [फा] पु. सिंजाफु, कपिड़े जी रंगीन किनारी.

सजावट स्त्री. सजावट, ठाहवूह, सींगारु.

सजीव [सं] वि. चेतनु, जीअरो, साहवारो, जानदार.

संजीवन [सं] न. (१) नई जिंदगी (२) वरी जीअरो थियणु, मुअल खे जीअरो करण जो मंत्रु.

संजीवनी [सं] स्त्री. संजीवनी, मुअल खे जीअरो करण जी दवा-विद्या-मंत्रु.

संजोग [सं] पु. (१) कठु, जमअ, संग्रहु (२) ठाहवूह.

संजोगणी स्त्री. (१) पूराई (२) जमअ (३) बंदोबस्तु.

संजोगणे स.क्रि. संजोड़णु, तयारु करणु.

संजोग पु. संजोगु, कज़ा.

सज्ज [सं] वि. (१) तयारु (२) संभिरियलु, संजाइतो.

सज्जन [सं] वि. सजणु, शीलवानु, शरीफु, भलो माणहू.

सज्जा [सं] पु. (१) डेढी, छजहरी (२) कटहड़ो, (इं)

'गड़लरी' (३) बालाखानो, घर जे छिति मथां

ठहियलु हवादारु कमिरो (४) महसूल लाइ मुकरर

कयलु हिसा-भाडा (५) लगोलगि बनियुनि जी कतार

(६) पोख वारी जमीन.

सज्जीखार पु. सज्जीखार.

सट [सं] स्त्री. (१) हिंदू महीने जी छहं तारीख (२) छठीअ

जी देवी, दुर्गा (३) छठी. सटवणी न. नाहिरीअ जी

छहीं तारीख जे आसपासि पवंदइ बर्साति. सटवणे,

सटावणे अ.क्रि. (१) छाठीअ डीहुं बारु गुजारे ववणु

(२) नासु थियणु. सटवाई, सटवी स्त्री. (१) छठीअ

जी देवी (२) डाङ्गि (३) कंगी (बीमारी). सटवीची
बक्षरे न.ब.व. नसीबु, भागु, लेखु (जेको छठीअ जी
देवी हर बार जे निर्द्व ते लिखी छडीं दी आहे).

सटकण-न क्रि.वि. झटि, यकदम.

सटकणे अ.क्रि. खिसिकी वणु, गुझ गुह में भजी वणु.

सटका पु. सट, छिक, धिको, धकु.

सटकावणे स.क्रि. सटणु, हणणु.

सटपट स्त्री. जख खाङ्गु, गारियुनि जो वसिकारो.

सटरफटर न. (१) मज्मूली, रहति खहति, औख डौख (२)

अट अप, गडह गाजिरो, चचर पचर, खिचु.

सटसट, सटासट क्रि.वि. (१) झटि, तकिडो (२) ठडाठडिं.

सटीक [सं] वि. टीका या म्झनों समेति.

सटीप [सं] वि. सुफहे हेठां शरह दिनलु (किताबु वगेरह).

सटीसामाशी [सं] क्रि.वि. बड़जे, कडहिं कडहिं, वक्ते.

सटीसावत्र न. साडु, इसदु.

सटेगोपाळ [सं] पु. ठगु, धूर्त.

सटेगोपाळी स्त्री. ठगी, दोलाबु.

सट्टा [हिं] पु. (१) सटो (२) ठीको. सट्टेबाज पु. सटो हणंदडु.

सट्टाबट्टा पु. सराफी, वापारी डे वटु.

सठ स्त्री. डिसो 'सट'.

सठी स्त्री. कचूरि, जद्वार (वणु).

सठ पु. (१) खुति, सुंदो (२) थणु, बुबो, पिस्तानु (३) मर्द
जो ज़िजो.

सठ स्त्री. (१) रीति, रवाजु, ढंगु, वहिवार (२) शाहिदी,
ज़बानी (३) खड, चीरु (४) छंड छडह (चांवरनि
जी).

सठक स्त्री. (१) सडक, रस्तो (२) नोडी, नोडु, रस्सी (३)
बूटू (४) सिघी तरारि (५) डिघो ऐं सन्हिडो शख्खु
(६) वारनि जी चोटी-वेणी. वि. डिघो, सिघो.

सठक वि. साफु साफु, बुलियो, बिना कंहिं डप जे दिनलु
(जवाबु) क्रि.वि. दिलि खोले, खूबि. सठकपातळ वि.
सन्हिडो.

सठकणे स.क्रि. (१) सटणु, कुटणु, गुडणु, मारणु (२)

कोपेडा सटणु (३) काठु छिलणु (४) इट हणणु (५)

छडहणु.

सठकणे अ.क्रि. खिसिकी-भजी वणु.

सठका वि. सडियलु (फलु वगेरह), किनो.

सठकून क्रि.वि. ज़ोर सां, बेहदि.

सठकोळा वि. सन्हिडो.

सठगा पु. सौटो, काठी.

सठण न. छडह, चांवर छडहण जी क्रिया, छडहण लाड

खंयल चांवर. सठणावळ स्त्री. छडहाई. सठणी स्त्री.

छडह. सठणे स.क्रि. छडहणु (चांवर), कुटणु.

सठणे अ.क्रि. सडणु, किनो थियणु.

सठपातळ वि. सन्हिडो.

सठसडीत वि. डिघो ऐं सन्हिडो.

सठा पु. छिण्कारु (छेणे जे पाणीअ जो), छेणे जो पाणी.

सठासंमार्जन-सारवण न. सुबह जो छंडो पाणी-बुहारी

सुहारी (पाङ्गु)-लेपो बेपो (पाङ्गु).

सठा पु. पोठो, माथिरी.

सठा वि. छडो, अकेलो, आज़ादु. सठाफटिंग वि. छडो छांडु.

सडी बायको स्त्री. रे औलादि ज़ाल, छडी माई.

सडीसांड स्त्री. (१) छडी छांडि औरत (२) वांशि,

संदि. सडेसाट-ठ, सडेसोट पु.वि. छडो छांडु, अकेलो.

सडी वि. छडी, अकेली. सडीसाक्ष स्त्री. ज़बानी

शाहिदी.

संडास [हिं.सं] पु. काकूसु.

सडीक वि. छडियल, छडहियल (चांवर).

सडेतोड वि. (१) ठहपह, साफु साफु, मुंह जो मुंह ते ई (२)

जुदा, अलगि, छडो.

सडेल वि. सडियलु, किनो. सडेल बोंबील पु. सुकलु-सन्हिडो
शख्खु.

सडळ [सं.प्रा.] वि. (१) सखी, दरियाहदिलि, डातार (२)

मऊ, कुशादो. सडळ हाताने क्रि.वि. हथ खोले, वडीअ

दिलि सां (-दानु करणु).

सण पु. (१) डिणु, बारहमाहो डीहु (२) जशनु, डिण जी

मौज. सणवार पु. डिणवार, डिणु.

सण [सं] पु. सिणी, (इं) 'ज्यूट'. सणाकी स्त्री. सिणीअ मां

ठहियल शैड.

सणक स्त्री. (१) सूरु, पीडा, सट (२) पूरु, लहर. सणकी वि.
पूरालो, लहरी, टेमी.

सणकण, सणकन, सणदिशी क्रि.वि. शरडाटु कंदे, सूसाटु कंदे
वेंदइ (गोली-तीरु वगेरह).

सणंग न. कपिडो, कपिडे जो ताकियो.

सणगर [सं] पु. कोरी, जोलाहो, कंबल ठाहींदइ हिक ज्ञाति.

सणण-सणणण क्रि.वि. शरडाटु कंदे.

सणतिवार पु. डिणु, बारहंमाहो डींहुं.

सणव [सं] पु. सिणी.

सणबिया स्त्री. इलसी, अलिसी.

सणसण स्त्री. सूसाटु, शरडाटु.

सणसणीत वि. (१) टहकंदइ, तमामु कोसो (२) तमामु
तिखो (पदार्थुं) (३) मज्जिबूतु (४) ठहपह, साफु साफु
(जवाबु).

सणाण पु. सूसाटु, शरडाटु.

सत् [सं] पु. साधू, पवित्र पुरुष. न. बह्नु. वि. (१) सचो,
हकीकी (२) लाइकु, जोगो, उत्तमु, सुठो (३) हूंदइ,
थींदइ. न. हस्ती, विजुडु, हुअणु. सत्कर्म न. सुठो कमु,
पुबु. सत्कवन, सत्कविता न.स्त्री. सुठी-पवित्र कविता.
सत्कवी पु. सुठो कवी. सत्कार पु. सत्कारु, आदरु,
मानु, महिमाननवाजी, आजियां. सत्कालक्षेप पु. सुठो
कम में खर्चु कयलु वक्तु. सत्काव्य वि. सुठी कविता,
धर्मी काव्य. सत्कृती स्त्री. सुठो कमु, पुबु. सत्चर्चा
स्त्री. सुठो बहिसु, पुवाइती गाल्हि बोल्हि. सत्तम वि.
सभिनी में उत्तमु, सर्वसिरेछु. सत्पण पु. सुठो रस्तो,
पुवाइतो रस्तो, सुठी हलति. सत्पात्र वि. लाइकु,
इजत करण जोगो. सत्पुत्र पु. सुपुट, लाइकु पुट.
सत्पुरुष पु. भलो माण्हू, शरीफु माण्हू. सत्प्रिय वि.
सत्पुरुषनि-शरीफ माण्हुनि खे वणंदइ, सुठियूं गाल्हियूं
पसंदि कंदइ. सत्संग पु. सत्संगु, चढनि जी संगति,
साधुनि जी संगति.

सत [सं] न. सतु, ताकत, सघ, तेजु.

सत [सं] न. सतु, सचु, प्रतिग्या, कसमु, वचनु. सत घेणे
(१) आजिमाइणु, इम्तिहानु वठणु (२) कंहिजे
शराफत जो नाजाइजु फाइदो वठणु. सत जाणे वचन

जी भगिकिडी थियणु.

संत [सं] पु. (१) सन्तु, साधू (२) सदाचारी शख्नु. वि.
शांति, हलीमु, गंभीर.

संतअसंत, संतासंत वि. चढो मठो, सचो कूडो, सचु कूडु.

सतका, सदका [अ] पु. सदिके कयल-घोरियल शैड.

सतत, संतत [सं] क्रि.वि. सदाई, हमेशह, लागीतो, सांदहि,
हिक धडो (तपु). वि. दाइमु, नितु, काइमु, हमेशह
जो, शश्वतु. संततधार स्त्री. लागीतो मींहुं या पाणीअ
जी धारा, हमेशह खां हलंदी ईदइ रसम-कल्पना
वगेरह. सतती स्त्री. हमेशहगी, नित्यता, ह्याति
आबदी.

संतत [सं] स्त्री. सन्तत, सन्तानु, ओलादु, नसुलु, जण.

संतत, सतत [सं] वि. अलगि, निरालो, धार.

संतति-ती [सं] स्त्री. सन्तत, सन्तानु, ओलादु, नसुलु, जण.

सतपत स्त्री. पति, साख, नामूस.

संतप्त [सं] वि. (१) ततलु, गरमु (२) डमिरियलु, गुसे में
तपी बाहि थियलु, (इं) 'अइंपी' (३) बेहदि दुखी,
सतायलु.

सतरंजी [फा] स्त्री. फरासी.

सतरा [सं] वि. सतिरहें (१७).

संतर्पण [सं] न. समाधानु, राजिपो, तिर्प्ती. संतर्पित वि.
राजी, तृप्तु.

सतल-ले न. बाटिलो, वडी बाटी.

सतविणे स.क्रि. सताइणु.

सतसल क्रि.वि. पूरीअ तरह, सफा.

सताह क्रि.वि. पूरीअ तरह (-खुलियलु-दरु-दरी). वि. उभो,
खडो.

संतान [सं] न. सन्तानु, ओलादु, नसुलु. संतानकाम पु.
संतान जी इछा. वि. ओलाद जी इछा कंदइ.
संतानधन न. ओलादरूपी धनु.

संताप [सं] पु. (१) जलनि, बाहि (२) बरणु (३) दुखु,
पीडा, तकिलीफ, रंजु (३) संतापु, गुसों, कावडि,
इमरु.

संतापणे [सं] अ.क्रि. (१) गरमु थियणु, जलनि थियणु,
सडणु (२) गुसे में अचणु, काविडिजणु (३) दुखी

थियणु (४) तंगि थियणु.

संतापित वि. (१) ततलु (२) सतायलु, रंजि.

संतापी [सं] वि. (१) रंजि (२) काविडाइतो, तीसिरु, गुसे
वारो, विडणो.

सतार [सं] वि. सिधो, संओ.

सतार [फ़] स्त्री. सतार, सितार.

सतावणे, सताविणे [सं] स.क्रि. सताइणु, तकिलीफ़ डिणुणु,
आज़ारणु.

सतिके [सं] क्रि.वि. हकीकत में.

सती [सं] स्त्री. (१) सती, पतिव्रता औरत, वफ़ादारि औरत
(२) सती, मुअल मुइस सां गडु पाण चिख्या ते
चड्हंदद ज़ाल (३) ज़ाल, पत्नी (४) पार्वती. सती
जागविणे सती थियल औरत जो चिख्या ते पहरो
डियणु. सती जाणे सती थियणु, चिख्या ते चड्हणु.
सतीचा लाल पु. सतपुरुषु, पवित्रु पुरुषु. सतीचे बाण
न. (१) सतीअ जो त्रितु, जानि कुर्बानु करण जो
वचनु (२) कूडो साबितु न धींदडु वचनु.

सतुक [सं] वि. सचो, हकीकी.

संतुनी स्त्री. संतियाणी, सतियाणी.

संतुष्ट [सं] वि. राज़ी, तिरपु, ढावलु, खुशि.

संतुष्टणे अ.क्रि. राज़ी-तिरपु थियणु.

संतृप्त [सं] वि. पूरीअ तरह राज़ी थियलु, ढावलु. संतृप्ती
स्त्री. राज़िपो, समाधानु, तिरप्ती.

सतेज [सं] वि. तेजस्वी, चिमिकंदडु.

संतोष, संतोष [सं] पु. संतोषु, राज़िपो, आनंदु, सुखु,
तिरप्ती.

संतोषणे अ.क्रि. संतोषु थियणु, राज़ी थियणु.

संतोषविणे स.क्रि. राज़ी करणु, खुशि करणु.

संतोषी वि. संतोषी, राज़ी, खुशि.

सत्कार [सं] पु. डिंसो 'सत्'.

सत्तर [सं] वि. सतरि (७०).

सत्ता [सं] स्त्री. (१) सत्ता, (इं) 'पॉवर' (२) हस्ती, विजडु
(३) अधिकारु, हकु, अज़ियारी (३) अमलु, राज़ु,
हुकूमत, अयामकारी. पु. (१) सतो (दारे जो) (२)
सती (पतनि जी). सत्ताधारी-धिकारी पु. हाकिमु,

राजु कंदडु. सत्ताधीशु पु. राजा, हाकिमु. सत्तारूढ पक्ष
पु. (इं) 'पार्टी इन् पॉवर'. सत्तेचा वि. (१)
राज-हुकूमत जो (३) हकी.

सत्तावन [सं] वि. सतवंजाहु (५७).

सत्तावीस [सं] वि. सतावीह (२७).

सत्तू पु. जव, जवनि जो अटो.

सत्तेचाळ, सत्तेचाळीस, सत्येताल [सं] वि. सतेतालीह
(४७).

सत्य [सं] न. (१) सत्यु, सचाई, सुपति (२) सतु, सचु,
हकीकत (३) प्रतिग्या (४) सतिजुगु.

सत्य [सं] न. सचु, सचु आहे. वि. (१) सति, सचो, हकीकी
(२) सचो, सुपतियो, ईमानदार (३) जीअरौ,
साख्यात (४) सचो, सचु गाल्हाईदडु (५) असुली.
सत्यधातू वि. सच मां पवित्रु थियलु. सत्यनारायण पु.
सतिनाराइणु (देवता). सत्यनाश-स पु. सत्यानासु,
तबाही. सत्यनिष्ठ वि. सचारु, सुपतियो, सत्वादी.
सत्यप पु. ब्रह्मदेवु. सत्ययुग न. सतिजुगु. सत्यवादी
वि. सत्वादी, सचु गाल्हाईदडु. सत्यव्रत वि. सच ते
हलंदडु, सचारु. सत्यसंकल्प वि. सचाईअ सां हलण
जो संकल्पु कंदडु. पु. सचाईअ ते हलण जो
संकल्पु-इरादो. सत्याग्रह पु. सत्याग्रहु,
सिविलनाफ़रमानी. सत्यानाश पु. सत्यानासु, तबाही,
नासता. सत्यानृत न. सचु कूडु. सत्यान्वेषण न. सच
जी तलाश, (इं) 'फ़इक्टाइंडिंग'. सत्यापन न.
तलाश, चकास, तस्दीक. सत्यालाप पु. सच खे
लिकाइणु, सच खां परे भजणु. सत्योत्तर न. सचु
चवणु, ईश्वर खे यादि करे चवणु, भग्वान जो नालो
वठी चवणु. सत्योत्तरे क्रि.वि. कसम सां, कसमु खणी.

सत्या स्त्री. कसमु.

सत्या पु. सती (तास जी).

सत्याणव [सं] वि. सतानवे (९७).

सत्यात्तर, सत्याहत्तर [सं] वि. सतहतारि (७७).

सत्यांयशी, सत्यायंशी [सं] वि. सतासी (८७).

सत्येचाळ, सत्येचाळीस [सं] वि. सतेतालीह (४७).

सत्र [सं] न. (१) घणाई डींह हलंदडु यग्यु (२) भजनु (३)

भोजन जो लंगरु (४) दानु धर्मु (५) अभ्यासक्रम जो अर्सो, (इं) 'टर्म' (६) कतलु. सत्रप पु. यग्य कंदडु.

सत्रा [सं] वि. सतिरहं (१७).

संत्रा [हिं.फ़] पु. संगितिरो, नारंगी.

सत्राण [सं] पु. सघ, सतु, ताकृत, ज़ोरु, बलु.

सत्राण क्रि.वि. ज़ोर सां, वीहनि ई नंहनि जो ज़ोर लगाए.

सत्त्व [सं] न. (१) सतु (२) हस्ती, विजूदु (३) ततु, सारु

(४) शैड, पदार्थु (५) सुभाउ, गुणु, खासियत (६)

सचु, सचाई (७) बलु, सतु, ताकृत, (८) तेजु (९)

शीरो. सत्त्व घेणे कंधु केराङ्गु, नीची निवाङ्गु. सत्त्व

पाहणे इस्तिहानु वठणु, परिख लहणु. सत्त्वास जगणे

सत ते क़ाड्मु रहणु. सत्त्वगुण पु. सत्त्वगुणु, हलीमाई.

सत्त्वधीर वि. सत ते - सच ते क़ाड्मु रहंदडु.

सत्त्वनिष्ट वि. सतु न छडींदडु, सत ते क़ाड्मु.

सत्त्वमूर्ती स्त्री. सत्पुरुषु, सदाचारी, सचारु. सत्त्वशील

वि. सदाचारी, सचारु, गुणवानु, हलीमु. सत्त्वशुद्धी

स्त्री. मन जी शुधी-सफ़ाई. सत्त्वस्थ वि. (१) गुणगानु,

सच जो पको (२) सतवारो (खाधो), सिहत बख़्खु,

फ़ाड्देमंदु. सत्त्वहरण न. सतु टोडणु, सचु छडाङ्गु.

सत्त्वहीन वि. निसतो, तेजहीनु. सत्त्वान्न न. सत-सघ

वारो खाधो. सत्त्वाश्रित वि. गुणवानु ऐं सचारु,

ईमानदारु. सत्त्वाची चांगुणा स्त्री. सती, सतवारी

औरत, पवित्र नारी. सत्त्वाची सावित्री स्त्री. पतिव्रता

औरत, सतवारी औरत. सत्त्वर वि. फ़ुड्तु, चालाकु,

तेजु. क्रि.वि. फ़ुड्तीअ सां, जल्दी, फ़ौरन, उमालक.

सत्त्वरी क्रि.वि. जल्दी, उछति, झटि.

संघ [सं] वि. (१) ढिलो, सिल्हो, सुस्तु (२) माठो,

सांतीको. संघावणे अ.क्रि. (१) ढिलो-सिल्हो थियणु

(२) सांति थियणु, माठि थियणु. स.क्रि. ठारणु, सांति

कराङ्गु, सरचाङ्गु.

संघळ [सं] न. पोठो, मथाहों पटु, मैदानु.

संघा [सं] स्त्री. संथा, सबकु, पाठु (रोजु अभ्यासु करण

लाइ), यादि करणु.

सद [सं] स्त्री. सभा, मेडु.

संद [सं] स्त्री. चीर, डार.

सदट [सं] वि. (१) पको, मज़िबूतु (२) वडो, भारी, गुरो.

सदतीस [सं] वि. सतुटीह (३७).

सदन [सं] न. घर.

सदंभ [सं] वि. ढोंगी.

सद्भ्यास [सं] पु. सुठो अभ्यासु, सुठी आदत.

सदमा-ध्मा [अ] पु. सदिमो.

सदय [सं] वि. दयालू, दयावानु.

सदर [अ] स्त्री. (१) सदरु, मुख्य सभा, राजसभा (२)

मुख्य-सिरेष्ठ कचहरी. वि. सदरु, मुख्य. न. (१)

अख़बार जो कालमु, (इं) 'कॉलम्' (२) दर्जो, बाबु,

खातो, म्झामिलो. वि. मये ज़ाणायलु, माथियो.

सदरेस असणे नोकरीअ में हुअणु, शेवा में हुअणु. सदर

अदालत स्त्री. दीवानी अदालत, (इं) 'सिविल कोर्ट'.

सदर प्रमाणे क्रि.वि. मये लिखण मूजिबि, मये ज़िकिर

करण मूजिबि, मयीअ तरह. सदर बाजार पु. सदरु,

ब्रिटिश लश्करी छांविणीअ जी बाज़ारि. सदर बारगीर

पु. (१) पहारेदारु घोड़ेसुवारु (२) निकमो शख़्सु (३)

सूंहं लाइ साणु खंयलु माण्ह. सदरवार क्रि.वि.

क़लमवारि, खातेवारि. सदरेस क्रि.वि. कचहरीअ में,

दरबारि में. सदरहू वि. मये डेखारियलु-ज़ाणायलु-

बुधायलु. क्रि.वि. मये ज़ाणायल जियां, मथिएं

नमूने-मूजिबि.

सदर [अ] स्त्री. सीमा, हद, तर्फ़. वि. सभु, सभेई.

सदरा [अ] पु. क़मीस.

संदर्भ [सं] पु. (१) ह्वालो, लागापो (२) रिथा, इरादो (३)

मेलु, रचना. संदर्भ ग्रंथ पु. ह्वालनि जो किताबु, (इं)

'रेफरन्स बुक्'. संदर्भ विरुद्ध वि. अण ठहकंदडु, बे

तअलुकु. संदर्भ शुध्द वि. ठहकंदडु, तअलुकु-लागापो

रखंदडु.

संदल [सं] न. पंखिड़ी (गुल जी).

संदल [अ] न. संदल, चंदनु. संदली स्त्री. संदुली (विहण

जी). पु. खोजो. वि. संदुली, चंदन जे रंग जहिडो. पु.

उरसु (पीर जो).

संदला, सनला [सं] पु. पलस्तर लाइ छाणे ऐं घोटे तयारु

कयलु चूनो.

संदष्टक [सं] पु. चप खे चकु पाङ्गु.

सदसद् [सं] न. सचु कूड, चडो बुरो. सदसद्विचारशक्ती स्त्री. सच ऐं कूड बाबति वीचार करण जी शक्ती. सदसद्विवेकबुद्धी स्त्री. चडे ऐं मठे खे सुवाणण जी साजह, सचु ऐं कूड परिखण जी बुद्धी, (इं) 'कॉन्शन्स', ज़मीर, विवेक.

सदसद वि. फिलफिलो, नरमु.

सदसष्ट [सं] वि. सतहठि (६७).

सदसी [सं] स्त्री.पु. तरारि.

सदस्य [सं] पु. मेंबर.

सदा [सं] क्रि.वि. सदा, सदाई, हमेशह. सदानिकाळ क्रि. सदाई, टेई पहर. सदाकदा, सदानकदा क्रि. सदाई, हमेशह, सांदहि. सदाफळ वि. सदाई फल डीदडु. सदासर्वदा क्रि.वि. सदाई, हमेशह, सांदहि. सदासिध्द वि. दाइमु, काइमु, शाश्वतु.

सदाचारण [सं] पु.न. सुठी हलति, चडी चालि.

सदाचार [सं] पु. सदाचार, सुठी हलति, अख्खाकु, सुवाबु. सदाचारी वि. सदाचारी, अख्खाक वारो, गुणवानु, सुवाबी.

संदाणी, संदान [फ़ा.सं] स्त्री.न. संदाणि.

सदापर्णी वि. सदा साओ, बहार.

सदाफुली स्त्री. सदाफलु गुलु, गुलु फरंगु, (इं) 'पेरिविकल'.

सदार वि. वसीअतमंडु, शाहू, शाहु.

सदाशिव [सं] पु. सदाशिवु, शंकर.

सदिश राशी स्त्री. (इं) 'वेक्टर्स' (हिस्साबनि में).

संदिग्ध [सं] वि. (१) शकी, इबहामु (२) अणचिटो. संदिग्ध भूतकाळ पु. माज़ी मुतशकी (ग्रामर). संदिग्ध मती वि. (१) शकी मन वारो (२) नास्तिकु. संदिग्धार्थ पु. बिचिती शरह, शकी समुझाणी.

सदिच्छा [सं] स्त्री. खैर खुवाही, (इं) 'वैल् विशिंग'.

संदिष्ट [सं] वि. चयलु, बुधायलु, डेखारियलु.

संदिसा-से क्रि.वि. हाणे, हाणेई, हींअर जो हींअर.

सदी [फ़ा] स्त्री. सदी.

सदी [सं] क्रि.वि. सदा, सदाई.

सदीस क्रि.वि. सजो डींहं.

संदुक, -दूक [अ] स्त्री. संदूक, पेती.

सदुसष्ट [सं] वि. सतहठि (६७).

सदृढ [सं] वि. मज़िबूतु, सघारे, पको, पुख्तो.

सदृश [सं] वि. जहिडो, सागियो, उहडो, वांगुरु.

संदेश [सं] पु. (१) संदेशु, सनेहो, पेगामु (२) खबर (३) आग्या.

संदेह [सं] पु. शकु.

सदैव [सं] वि. भागवारो, नसीबवारो. क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

सदोदित क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

सदोष [सं] वि. (१) ऐबाइतो, विड वारो, खामीअ वारो (२) अणपूरो, अधूरो (३) गलति (४) डोही, गुनहगार.

संदोह [सं] पु. मेडु, मजिमूओ, डिगु, ढेर.

सद्गती [सं] स्त्री. सुठी गती, छोटिकारो, मोखु, सुर्ग जी प्राप्ती.

सद्गदिद [सं] वि. दिलि-गलो भरिजी आयलु.

सद्गीत [सं] न. धर्मी गीतु, भजनु, शब्दु.

सद्गणु [सं] पु. सदिगुणु, सुठो गुणु, सुठी खासियत.

सद्गुरु [सं] पु. सतिगुरु, सिरेछु गुरु, ईश्वर सां मिलण जी राह डेखारीदडु गुरु.

सद्गृहस्थ [सं] पु. भलो-सखरु माण्ह.

सद्दी [फ़ा.सं] स्त्री. सदी, सेकिडो. दरसदे क्रि.वि. फी सेकिडो.

सद्दी [अ] स्त्री. सुखु संपदा, इक्बालु, सणाई, बरकत, भागु.

सध्दर्म [सं] पु. (१) सुठी खासियत (२) सुठो धर्मु (३) सदाचार, सुठी हलति. सध्दर्मी वि. सादिकु, सालिहु, सुठनि गुणनि वारो.

सध्दया [सं] क्रि.वि. हिन वक्ति, हाणे, हाणे ई.

सदबुद्धी [सं] स्त्री. सुठी बुद्धी, सुठो अकुलु. वि. सुठी बुद्धीअवारो.

सदभक्त [सं] पु. सुठो भगलु.

सदभाव [सं] पु. (१) चडी भावना (२) हस्ती (३) सर्घा (४) भालु.

सदम [सं] न. घर.

सद्य, सद्यः [सं] क्रि.वि. हींअर, हाणे हिन वक्ति. वि. ताजो,

हाणोको. सबस्कालीन, सबःकालीन वि. हाणोको, ताजो. सबस्तप्त वि. ताजो, गरमुगरमु. सबस्तापदायक वि. सटि तकिलीफ डींदडु. सबःस्थिती स्त्री. सूरतहालु. सबःफलदायी वि. फौरन फलु-फ़डदो डींदडु. सबा वि. ताजो, हाणोको. सबा-बां क्रि.वि. फौरन, उन ई वक्ति, खन में. सद्योव्रण पु. ताजो ज़खमु.

सद्री [अ] स्त्री. सदिरी.

सदंश [सं] पु. सुठे वन्धु-कुलु.

सदस्तू [सं] पु.न. ईश्वर.

सद्विवेक [सं] पु. विवेकु, ज़मीर.

सद्वृत्त [सं] न. सुठी हलति. वि. (१) सदाचारी (२) गोलु.

सद्व्यय [सं] पु. लाइकु खर्चु, सुठीअ तरह कयलु खर्चु.

संघ [सं] स्त्री. (१) एकता, मेलापु, मिलावत (२) संघु, जोडु, गंडु (३) चीर, डार (४) ठाहु, सुलिहु (५) ठीकु मोक्खो. वि. धारणु कंदडु, जुडियलु, सन्धु रखंदडु.

सघट वि. (१) सजो, पूरो, सभु (२) सिधो, बे ऐबु. क्रि.वि.

सिधो, सामुह. वि.क्रि.वि. साफु, ठहपह. वि. मज़िबूत.

सघन [सं] वि. शाहकार, धनवानु.

सघर [सं] वि. मज़िबूत, पुख्तो, पको.

सघर्म [सं] वि. सागिए. धर्म-मत-खासियत वारो, हमु मज़हबु.

सघर्मिणी [सं] स्त्री. ज़ाल, पत्नी.

संघला [सं] पु. भित्ति जूं दर्जू भरण लाइ या पलस्तर करण लाइ घोटियलु लसो चूनो, - अहिडे चूने जो कम.

सघवा [सं] स्त्री. सुहागिणि औरत.

संघाता [सं] पु. लोहु वगेरह गंडे-मिलाए हिकु कंदडु कारीगर, (इं) 'वेल्डर'.

संघान [सं] न. (१) तरकीब, मेलु, मेलापु (२) निशानो (३) संघु (४) रुखु, लाडो (५) जोगो कदमु (-खणणु) (६) वक्तु (७) सिफारश (८) ध्यानु (९) कपटु, रिथा (१०) गुडो सन्धु. संघान ठेवणे नज़र रखणु, ध्यानु डियणु. संघान बांधणे अंदिरां सन्धु रखणु, सिफारश करणु, अंदिरां पाण में मिली वजणु.

संघारण [सं] न. सांड, संभाल, द्विफ़ाजुत, महफूज़ी, (इं) 'कॉन्ज़र्वेशन'.

संधि, संधी [सं] पु.स्त्री. (१) जोडु, मेलापु (२) जोडु, गंडु (३) संघु (४) मोक्खो, वसु (५) डार, चीर (६) वक्तु (७) ठाहु, सुलिहु (८) गार, चुर. संधी साधणे मोक्ख जो फ़डदो वठणु. संधिकाल पु. बिनि वक्तनि खे जोडींदडु विचों वक्तु. संधिगत वि. संधनि जे विच वारो, संधनि जो, संधनि जी (-बीमारी). संधिप्रकाश पु. मुहंऊंदाही, सिजु उभिरण या लहण खां अगु नज़ुरि ईदइ रोशिनी, शिफ़क. संधिभंग पु. संघ वठिजणु-सुकणु-भजणु. संधिवात-वायू पु. वाई, वाई सूर, संधनि जे सूर जी बीमारी, (इं) 'रूमडिटिज्म'. संधिविग्रह पु. सुलिहु या जंगि, मेलापु या बिगाडो. संधिवेला स्त्री. मुहंऊंदाही, संज्ञा. संधिसंकोच पु. वाई सूर.

संधिनी [सं] स्त्री. ढुकी गांड़.

संध्या [सं] क्रि.वि. दिन वक्ति, हाणे, फ़िल्हाल.

संध्या [सं] स्त्री. (१) संध्या, संज्ञा, सांझी, शाम (२) मुहंऊंदाही (३) अरसो, वक्तु. संध्याकाल-ळ पु. संध्या, संज्ञा, शाम. संध्याकाळी क्रि.वि. संज्ञा जो, शाम जो. संध्याराग पु. सांझीअ जो आकास में नज़ुरि ईदइ गाड्हाणि. संध्यावंदन न. असुर ऐं सांझीअ जो पूजा करणु.

सन [अ] पु. सनु, सालु.

सनई [फ़ा] स्त्री. शरनाई.

सनक स्त्री. सनक, लहर, पूर. सनकी वि. लहरी, पूरालो.

सनतकुमार [सं] पु. ब्रह्मा जे पुट जो नालो.

सनद [अ] स्त्री. सनद, अख्तियारीनामो, परवानो, लेसनु, सर्टीफ़िकेट. सनदशीर वि. काइदे मूजिबि. सनदी वि. सनदी, (इं) 'चार्टर्ड', 'गड्जेटेड'.

सनाट-टा पु. (१) ज़ोर, जोशु (२) ठकाउ (३) झटिको, छिक, धकु.

सनातन [सं] वि. (१) सनातनु, दाइमी, काइमु (२) आगाटो, पुराणो (३) सचो, शरई, दीन ते पको. पु. परंपरागत धर्म. सनातनता स्त्री. सचाई, सुपति.

सनातनी वि. सनातनी, दीन ते पको, सचो.

सनाथ [सं] वि. धणी-मालिक वारो.

सनाभी [सं] पु. (१) सगो भाऊ (२) माइदु.

संतिकर्ष [सं] पु. वेझाई, ओडिडाई.

संनिघ, सन्निघ [सं] क्रि.वि. वेझो, भरिसां, पासे में. संनिघान वि. वेझाई.

संनिघि-घी [सं] स्त्री. वेझाई, ओडिडाई, वेझिडाई.

सन्नाध [सं] वि. तयार.

सन्नाह [सं] पु. सामानु, टपड़ टाडी.

सन्नाह [सं] पु. जिरिह, ढाल.

सन्निपात, संनिपात [सं] पु. (१) मिलावत (२) गड्डु थियणु, मिङ्गणु (३) मेलु, मेलापु, जोड्डु (४) जवालयत, गिरावट (५) कफ वाई ऐं पितु जो गडिजी धींदडु ज़ोरु, वाजल जी बीमारी, सिरसामु.

सन्निविष्ट [सं] वि. (१) पूरीअ तरह अंदिर घिडी वियलु, अंदरि पेही वियलु-जज़बु थियलु (२) मगनु, मह्व (३) माहिरु, काबिलु.

सन्निवेश [सं] पु. (१) चुहण-जज़बु थियण जी क्रिया, मह्वियत (२) मगनता (३) काबिलियत.

सन्निहित [सं] वि. वेझो, भरिसां, गड्डोगड्डु.

सन्मती [सं] स्त्री. सुठी बुधी, चडी मति, सुठो सोचणु. वि. सुठो सोचींदडु, समुझ, सियाणो.

सन्मात्र [सं] न. बह्नु.

सन्मान [सं] पु. सन्मानु, मानु, इज़त, आदर. सन्मानणे स.क्रि. इज़त करणु, सत्कार करणु. सन्मान्य, सन्माननीय वि. मान वारो, इज़तवारो, पूजि, सन्मानिय.

सन्मार्ग [सं] पु. सुठो रस्तो, नेकीअ जी राह.

सन्मुख [सं] पु. नाई, हजमु. वि. सामुहं. सन्मुखकाल पु. सभागो-शुभु वक्तु.

सन्यास [सं] पु. सन्यासु, सभिनी गाल्हियुनि जो त्यागु, सन्यासु आश्रमु. सन्यासिणे स.क्रि. छडे डियणु, त्यागु करणु. सन्यस्त वि. (१) छडियलु, त्यागियलु (२) सन्यासी. सन्यासी वि. सन्यासी.

संप [सं] पु. (१) एकता, बुधी, संगठनु (२) हडिताल, (इं)

‘स्ट्राईक्’. संप करणे, संपावर जाणे हडिताल करणु.

सपक वि. बेसवादी, फिको, अलूणो.

संपणे [सं] अ.क्रि. (१) पूरो थियणु, खतमु थियणु, खलासु थियणु (२) खपी वनणु (३) पछाडी-अन्तु थियणु (४) मरणु.

संपत्, संपत्ती [सं] स्त्री. (१) संपत, धनु, दौलत (२) मिल्कियत, कमाई (३) शानु शौकत.

सपत्न [सं] पु. (१) माटेलो (२) दुश्मनु, वेरी, मुखालिफु.

सपत्नी [सं] स्त्री. बी ज़ाल, पहाज.

सपत्नीक [सं] वि. ज़ाल सां, ज़ालसूधो, ज़ाल समेति.

संपदा [सं] स्त्री. (१) संपदा, धनु, दौलत, मिल्कियत (२) शाहूकारी, शानु शौकत, बहबूदी.

सपन, सप्न [सं] न. सुपनो, ख्वाबु.

संपन्न [सं] वि. (१) सां, गड्डु, पूरो (२) शाहूकार, धनवानु, शान शौकत वारो (३) कमायलु, हासुलु कयलु.

सपरिवार [सं] वि. कुटुंब समेति.

संपर्क [सं] पु. (१) लागापो, सन्बंघु, गांढापो (२) मिलावत, गडिजण जी क्रिया, सहवासु, गडिजाणी (३) छुहाज. संपर्क साधणे गडिजणु, मुलाकी थियणु, मिलणु. संपर्क अधिकारी पु. जनता सां लागापो रखंदडु सरकारी अधिकारी.

सपर्यंत [सं] वि. सजो, सारो.

संपविणे स.क्रि. (१) पूरो करणु, खतमु-खलासु करणु, खपाइणु (२) पुजाइणु, पछाडी करणु, समेटणु.

सपशेल क्रि.वि. (१) उफट्टु, सफ़ा, बिल्कुलु, पूरीअ तरह, असुलु (२) खिर विखरि, टेडे पखेडे.

सपक्ष [सं] वि. (१) परनि वारो, परनि सां (२) सागीअ धुरि या पासे जो.

सपाखर [सं] वि. दयालू.

सपाट [सं] वि. सपाट, सिधो, संओं, संवति वारो, तराखिडो, सरीखो, तालहिडो, सुमिहियलु. सपाटी स्त्री. (१) सतहु, संवति (२) हिक जेडाई, सरीखाई (३) पोठो, मथाहों पट्टु, सिधो मैदानु. सपाटणे अ.क्रि. डिसो ‘सपाटणे’. सपाटन क्रि.वि. ज़ोर सां.

संपात [सं] पु. (१) मेलापु, मुलाकाति (२) धकु, चोट, टकर (३) उहा बुडी जिते ब सिधियूं लीकूं गडिजनि (४) उहा बुडी जिते खतुस्तवा सिज जे फेरे वारे मार्ग (चकर) सां मिले. संपातरेखा-षा स्त्री. छुहिणी लीक, गोल खे छुहंदइ लीक.

संपादक [सं] पु. सम्पादक, मुहत्तमिमु, (इं) 'एडीटर'. वि. कमाईदडु, हासुलु कंदडु. संपादणी, संपादनूक स्त्री. (१) कमाई, हासुलाति (२) सिधि करणु, रासि करणु, पूरो करणु (३) नकुलु, सजावट (४) बहानो, सांगु, मिखिरु. संपादणे स.क्रि. (१) हासुलु करणु, कमाइणु, पिराइणु (२) पूरो करणु, रासि-सिधि करणु (३) बहानो करणु, नकुलु करणु, मिखिरु करणु. संपादन न. (१) सम्पादकी करणु (२) पूरो करणु, रासि करणु (३) हासुलाति. संपादित वि. हासुलु कयलु, हथि कयलु, कमायलु.

सपासप क्रि.वि. जोर सां.

सपिंड [सं] पु. सागिए खान्दान-वन्श जो, सतनि पीडिहियुनि जो माइटु, सागीअ बिरादरीअ जो. सपिंडी स्त्री. पितरनि सां मिलाइण लाइ मरी वियल माइट जी पिंड क्रिया.

सपीठ [सं] न. कणिक जो सन्दिहो अटो.

सपील स्त्री. गोठ जे चौधारी बुधल भिति.

सपुट [सं] वि. जीअरो.

सपुट [सं] पु. (१) पेती, दबुलो, टोकिरो (२) दोनो (३) बुकु.

संपुष्ट [सं] पु.न. दबी, देवताउनि जूं मूर्तियूं रखण जी दबी. संपुष्टात येणे (१) सुसणु (२) खतमु थियणु, खलासु थियणु.

संपूरक कोन पु. तत्तमह कुंड (जामेद्री).

संपूर्ण [सं] वि. (१) सभु (२) सजो (३) संपूरणु, पूरो: न. कंहिं विधीअ जी समाप्ती. संपूर्णता स्त्री. समाप्ती, पुजाणी, आखरि.

संपृक्त [सं] वि. तरि कयलु, रचायलु, भिजायलु.

सपोल वि. पोरो, अजाई, बे फाईदे.

सपोश-ब-स [सं] वि. थुल्हो मतारो, दुंबो, खाई पी मतलु.

सप्त [सं] वि. सत (७). सप्तऋषी, सप्तर्षी पु. (१) सत महात्मा (२) सत रिषी तारा. सप्तक न. सतनि शयुनि जो मेडु. वि. सतों. सप्तकर पु. बाहि. सप्तकरनेत्र पु. शंकर, बाहि वसाईदइ अखि. सप्तकोण पु. सतकुंडी शिकिलि. सप्तचिरंजीव पु. सत अमर पुरुष - अश्वत्थामा, बली, व्यासु, हनूमानु, विभीषणु, कृप ऐं परशुरामु. सप्तजिह्व पु. बाहि.सप्तती वि. सतरि (७०). सप्तद्वीप पु. पुराणनि मूजिबि पिर्ध्वीअ जा सत खंड. सप्तद्वीपवती-द्वीपा स्त्री. पिर्ध्वी. सप्तपदी स्त्री. शादीअ जा सत फेरा. सप्तम वि. सतों. सप्तमी वि. (१) सतइं (तिथि) (२) सतीं हालति-विभक्ती (ग्रामर में), हालति जरी. सप्तरंग पु. इंडलठि जा सत रंग. सप्तर्षी पु. डिसो मये 'सप्त ऋषी'. सप्तसूर पु. राग-संगीत जा सत सुर, सरगम. सप्ताह पु. (१) सपिता, हप्तो, सत डीहं (२) हिकु हप्तो हलंदडु धर्मी कार्जु.

सप्पा, सप्फा [अ] पु. (१) थफ, चमाट, धकु (२) नासता, बर्बादी, तबाही. क्रि.वि. सफा, असुलु, पूरीअ तरह.

संजलवन [सं] न. (इं) 'सब्लिमेशन'.

संप्रचीत, संप्रचीत [सं] वि. आजिमूदो थियलु, कंहिं गाल्हि जो अनुभज आयलु.

संप्रती [सं] क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति.

संप्रतिबंध [सं] पु. रोक, झल, रुकावट, बंधनु.

संप्रदान [सं] न. (१) डियणु, अर्पणु करणु, हवाले करणु (२) भेटा (३) हालति मफ़लु सानी (व्याकरण में), चोथीं विभक्तीअ जो अर्थ - (मि. 'हुन ब्राह्मण खे गांइ डिनी').

संप्रदाय [सं] पु. (१) रवाजु, रसम, सिरिस्तो (२) चविणी, पहाको, इस्तलाहु (३) संप्रदायु, पंथु, मतु, फिरको (४) पोइलगुनि जो दर्जो. संप्रदायिक वि. पंथ-संप्रदाय मूजिबि, फ़िर्केवारि, रवायती, जातीवारि.

संप्रधार [सं] पु. वीचारु, इरादो, निश्चो.

संप्रधारणा [सं] स्त्री. वीचारु.

सप्रभ [सं] वि. तेजस्वी.

सप्रभव [सं] वि. पराक्रमी, हिमथी, बहादुर.

सप्रयुक्त [सं] क्रि.वि. अटिकल सां, चडीअ तरह.

सप्रयोजन [सं] वि. कारण-सबब सां, ज़रूरी, मतिलब सां.

सप्रज्ञात [सं] वि. डिसो 'सविकल्प'.

संप्राप्त [सं] वि. (१) पूरो कयलु, सिधि कयलु, रासि कयलु
(२) भरियलु. संप्राप्ती स्त्री. पूरन प्राप्ती, हसुलाति,
पूरनता.

सप्रेम [सं] वि. प्रेम वारो, प्रेमसहित. क्रि.वि. प्रेम सां, सिक
सां.

सफर [अ] स्त्री. सफ़र, सड़र.

सफरचंद पु. सूफ़.

सफल-ळ [सं] वि. (१) फल वारो (२) सफलु (३)
काराडतो, लाभदाइकु.

सफा [अ] स्त्री. (१) सिफ़, क़तार (२) क़तलु.

सफाचट वि.क्रि.वि. (१) साफ़ु, लसो (२) बिल्कुलु, सफ़नि
सफ़ा.

सफाई [अ] स्त्री. (१) सफ़ाई (२) चमक (३) चालाकी,
अटिकल.

सफेजंग [अ] स्त्री. (१) सेना, फ़ौज (२) घमासान लड़ाई
(३) तबाही.

सफेत [फ़ा] वि. सफ़ेदु, अच्छो.

सफेता पु. सुफ़ेदो, अच्छो रंगु.

सब [फ़ा.सां] वि. सभु, समूरो, समूरा.

सबकल-खल क्रि.वि. वि. बराबरि, ठीकु, पूरो सारो.

सबज [फ़ा] वि. सब्जु, साओ. सबजा पु. सब्जो, रीहानु.
सबजी स्त्री. (१) सब्जी, सावाणि (२) भाजी, सायूं
भाजियूं.

संबंध [सं] वि. (१) ब्रधलु (२) सजो, सभु, सारो.

संबद्ध [सं] वि. जोड़ियलु, जुड़ियलु, ब्रधलु, लागापे वारो,
वाबस्तः.

संबंध [सं] पु. (१) सन्बंधु, लागापो, गांढापो (२) नातो,
रिश्तो, दोस्ती (३) माइटु (४) शादी (५) मुअल
ब्राह्मण जो भूतु. संबंधी पु. माइटु. वि. (१) नाते जो,
सन्बंध जो, रिश्ते जो, जुड़ियलु (२) लागापेदारु,
विषय जो, विषय में, बारे में, बाबति. संबंधी सर्वनाम

न. ज़मीर मौसूलु, (इं) 'रिलेटिव् प्रोनाऊन्' (ग्रामर).

सबनीस [फ़ा] पु. दफ़तरदार.

सबब [अ] स्त्री. (१) सबबु, कारणु (२) बहानो (३)
इरादो, मक्सदु. क्रि.वि. तंहिं करे.

सबर [अ] पु. सबुरु, धीरजु.

सबल-ळ [सं] वि. (१) सबलु, बलिवानु, सघारो, मज़िबूतु
(२) सेना-फ़ौज समेति (३) घणो, जाम, बेहदि.

संबळ [सं] स्त्री. सीधो सामानु (मुसाफ़िरीअ लाइ).

संबळ पु. झील (दुहिल जो हिकु किस्मु).

संबळी स्त्री. पूजा जो सामानु रखण लाइ छबी-बेद जी पेती.

सबळे क्रि.वि. क्रि.वि. (१) हिकदमि, झटि (२) ज़ोरीअ.

सबाध [सं] वि. ऐबाइतो, खामु, घटिताईअ वारो.

संबार [सं] स्त्री. चटिणी.

संबाहणे [सं] स.क्रि. महिटणु.

सबाह्य [सं] वि. सरीर ऐं मन जो. सबाह्याभ्यंतर न.
अंदिरियों ऐं बाहिरियों हिंसो. क्रि.वि. (१) बाहिरां
ऐंअंदिरां (२) ज़ाहिरु ऐं मन मां.

सबील [अ] स्त्री. सबील, रस्तो.

सबुद्धी [सं] स्त्री. पूरी ज़ाण, समुझ, ग्यानु, पूरो अहसासु.

संबुद्धी [सं] स्त्री. सहमती, यकिमतु.

सबुरी, सबूर [फ़ा] स्त्री. सबुरु, धीरजु, दमु, सहनशीलता.

सबूर वि. साबिरु. सबुन्या वि. सबुराइतो. क्रि.वि. सबुर
सां.

संबोधणे [सं] स.क्रि. सडु करणु, कंहिं डांहुं इशारो करे
गाल्हाइणु, मुखातिबु थियणु. संबोधन न. (१) सडु
करणु, सडु (२) समुझाइणु (३) मिसालु (४)
संबोधनु विभक्ती. संबोधन विभक्ती स्त्री. हालति
निदा (व्याकरण में).

सभय [सं] वि. (१) डिनलु (२) भयानकु, भवाइतो.

संभरण [सं] न. पालना, तातना.

सभर्तृका [सं] स्त्री. (१) सुहागिणि स्त्री (२) मुइस समेति
ज़ाल.

संभव [सं] पु. (१) संभज, थी सघणु, इस्कानु (२) जनमु,
उत्पती (३) अंदाजो (४) सबबु, कारणु (५)
थियणी. संभवणे अ.क्रि. (१) थी सघणु, मुमकिनु

हुअणु (२) पैदा थियणु, विजुद में अचणु. संभवनीय वि. मुमकिनु, थी सघण जोगो, थियण जहिङो, इस्कानी. संभाव्य वि. मुमकिनु, थियणु, थियण जहिङो, इस्कानी.

संभवता, संभवताला, संभवती क्रि.वि. चौधारी.

सभा [सं] स्त्री. (१) सभा, मेहु (२) दरबारि (३) कामेटी, (४) 'असेंबली'. सभाकंप पु. (१) सभा में वजण सां धींदइ इकिणी-लज (२) डोही हुअण करे धींदइ डपु, दिलि डकणु. सभागृह न. माण्डुनि जे गडु थियण जो कमिरो-हालु, कचहिरी, सभा थियण जी जाइ. सभाजन पु. सभा जो मेंबर, सभा जो हरहिकु शङ्खु. सभाधिकारी पु. सभा जो सदर. सभाघीट वि. बिना कंहि डप जे सभा में भाषणु कंदइ. सभाघीर्त्य न. सभा जे कमनि जी धूर्तता-चतुराई-काबिलियत. सभाध्यक्ष, सभापती पु. सभापती, सदर, सभा जो अगुवानु, प्रधान. सभाभूषण न. सभा जो गृहणो, विद्वानु, पंडित. सभामंडप पु. सभा मंडप, सभागृह. सभासंकेत पु. सभा जा नियम. सभासद पु. सभासदु, मेंबर. सभास्थान न. सभा-मेड़ जी जगह, सभागृह-मंडप. सभ्य पु. (१) मेंबर, सभा में आयलु शङ्खु (२) सभ्य, इलीमु.

सभागी-ग्य [सं] वि. (१) भागवानु, नसीबवारो (२) शुभ.

सभागी [सं] वि. बराबरि, ठीकु, जोगो.

सभाजन [सं] न. (१) इन्जामु (२) सत्कार, पूजा, आजियां. सभाजणे स.क्रि. (१) सन्मानु-सत्कार करणु (२) पूजणु.

संभार [सं] पु. (१) सामानु (२) संग्रह, कठु (३) ढिगु, ढेर (४) मसालिह.

संभावना [सं] स्त्री. (१) थी सघणु, इमिकानु (२) अंदाजो, अनुमानु (३) इन्जामु (४) डेखाउ (५) आदरभाउ (६) जोगाई. संभावित वि. (१) मुमकिनु, थियण जहिङो (२) सभ्य, इजतमानवारो, सखर, पूजि (३) जोगो. संभाव्य वि. मुमकिनु, थियण जोगो.

संभाषण [सं] न. गाल्हि बोल्हि, गुफ्तगू, आलाउ.

संभाळ [सं] पु. (१) संभाल, सांढ, पालना (२) रख्या,

हिफाजुत.

संभाळणे [सं] अ.क्रि. (१) संभालणु, संभाल करणु (२) सुजागु रहणु (३) मइसूसु थियणु, अइसासु थियणु, समुझणु. स.क्रि. (१) पालना करणु (२) हिफाजुत-रख्या करणु.

सभीज वि. पूरीअ तरह भिगलु-पिसियलु, तरि.

संभूत-ती, संभूतवार्ता [सं] पु.स्त्री. (१) इमिकानु (२) सगु, पतो, खबर.

संभूत [सं] वि. (१) गडु पैदा थियलु (२) जुडियलु, गुंडियलु (३) जोगो, जहिङो, लाइकु.

संभूति-ती [सं] स्त्री. (१) जनमु (२) संजोगु, मेलापु (३) जोगाई, हिकजहिङाई (४) शानु शौकत (५) इमिकानु, थी सघणु.

संभूय [सं] क्रि.वि. गडु. संभूयसमुत्थान न. भाईवारी, पतीदारी, भाईवारीअ जो धंधो.

संभृत [सं] वि. (१) गडु कयलु, जोडियलु (२) हासुलु कयलु (३) तयारु कयलु (४) पूरो (५) सां, गडु.

संभेद [सं] पु. (१) संगमु (नदियुनि जो) (२) मिलावत (३) घोटालो (४) विश्वासघातु, फ़ितूर.

संभोग [सं] पु. (१) संभोगु, संजोगु, जमाउ (२) भोगु, इस्तिअमालु.

संभोगणे [सं] स.क्रि. (१) भोगु करणु, इस्तिअमालु करणु (२) जमाउ - संभोगु करणु.

संभोगी [सं] वि. (१) भोगु - इस्तिअमालु कंदइ, वापुराईदइ (२) विषयी, रंगीलो, विलासी.

संभवता, संभवताला, संभवती, संभोवर क्रि.वि. चौधारी.

सभ्य [सं] वि. सभ्य, इलीमु, सुधिरियलु. डिंसो 'सभा' में 'सभ्य'.

संभ्रम [सं] वि. वहमी.

संभ्रम [सं] पु. (१) वहमु, मोंसरो (२) बेइदि इछा, बेसबुरी (३) आदर, सन्मानु, इजत (४) मोहु (५) पसारो.

संभ्रांत [सं] वि. मुंसियलु, मोंसारे में पियलु, वाइडो थी वियलु, डिनलु.

सम् [सं] उपसर्ग. (१) साणु, गडु (२) बेइदि, पूरीअ तरह (३) सामुई (४) मेलापु (५) मेहु (६) सुई (७)

सझाई, घणाई.

सम [सं] स्त्री. ताल जी पहिरीं ताडी (संगीत में). न. (१) सम, समानता, हिकजहिडाई (२) बह्यु. वि. (१) सागियो, उहडो, जहिडो (२) सिधो, सँजो (३) बुधी (अंगु) (४) बराबरि (५) समदिरष्टी, भेदुभाज न कंदडु, हिकु लेखींदडु (६) बे तर्फद्वारु, न्यारो (७) सांति (८) बे रिआज, बे रियाओ. सम अपूर्णाक पु. सुबतो अणपूर (हिसाबु), (इं) 'प्रॉपर फ्रडक्शन' (मि. २/५, ३/८). समकर्णाकर्षण न. संजोग, मेलु. समकर्णतुल्य चतुर्भुज पु. चौरसि (जामेट्री), (इं) 'स्क्वेअर'. समकर्णायन न. मुस्ततीलु (जामेट्री), (इं) 'ऑब्लॉग'. समकक्ष वि. बराबरि, मटु. समकालीन वि. सागिए वक्ति जो, हमु वक्ति, हम्असर. समकेंद्र वि. हमु मर्कजु, (इं) 'होमोसेंट्रिक'. समकोण पु. गोनी कुंड (जामेट्री), (इं) 'राईट अङ्गल'. समक्रमांक पु. बुधी अंगु. समघटकत्व न. हिकजहिडाई, समरूपता, सागियाई. समघर न. घर जो विचों हिंसो. समचतुष्कोण पु. चौरसि (जामेट्री). समचुरस-चौरस वि. हमु चौरसि (जामेट्री). समच्छेद पु. हमु छेदु, समानि छेदु. समतलन न. दूरिबीनी करण, (इं) 'लेवलिंग'. समता स्त्री. (१) समता, हिकजहिडाई, सागियाई (२) समानि बुधी (३) भेदुभाज न करणु, बे रिआई. समतुक वि. हम् वजनु, बराबरि. समतोल वि. (१) हम वजनु (२) बराबरि, मटु, सानी (३) सांतीको (४) मौजू. समतोल आहार पु. पूरनु खाधो, मुकमलु खाधो. समतोलन न. बराबरी, हमवजनी, (इं) 'बइलन्स'. समतोलपणा पु. हिकजेडाई, बराबरी, सरीखाई. समत्रिभुज पु. समु टिकुंडो, पूर पासो टिकुंडो (जामेट्री). समत्रैराशिक पु.न. सागी टिकुंडो (हिसाबु), (इं) 'रूल ऑफ थ्री डाइरेक्ट'. समत्व न. समता, समानता. समदर्शी वि. समदर्सी, बिन्ही धुरियुनि खे सागीअ नजर सां डिसंदडु. समदुःखी वि. हमदर्दु. समदृष्टी स्त्री. बे रिआई, समानवृत्ती. वि. बे रिआज, बे रियाओ, विचवारो. समद्विभाजन न. पूरा ब अघ थियणु, (इं) 'बिसेक्शन'.

समद्विभुज त्रिकोण पु. बि पूर पासो टिकुंडो (जामेट्री). समघातू [सं] वि. पूरो पुनो, न तमामु थधो न तमामु कोसो, न तमामु फिको न तमामु तिखो. समनख न. नृत्य-नाच में पेर मिलाए नहं सिधी लीक में रखणु. समप्रमाण वि. सागिए अदाज में वधंदडु या घटिजंदडु, बा अंदाज, मौजनु, सूधो. सप्रमाणता स्त्री. मौजनी, सूधाई, सूधाणि, ठाहूकाई. समबुद्धी स्त्री. हिकजहिडी भावना-वीचारु. वि. हम खयालु, समदिरष्टी. समभाव पु. (१) हिकजहिडाई, समानता (२) सागियो सुभाज. वि. हिक जहिडो, सहमति, यकराड. समभावना स्त्री. समान भावना, राबितह कलवी, (इं) 'टेलीपथी'. समभुज वि. पूर पासो (चौकुंडो वगेरह), (इं) 'इक्विलडटरल'. समभुज चौकोन पु. चौपासि बराबरि चौकुंडो. सममात्र वि. हमवजनु, सागिए आकार जो. सममूल्य वि. बराबरि, सागिए मुल्ह वारो, मुसावी, (इं) 'इक्विवैलन्ट'. समयोग पु. सुठो योगु, का सुठी गाल्हि ठही अचणु. समरस पु. एकता, एकरूपता, मिली हिकु धी ववणु. वि. (१) सांति, माठीणो, बेरिआज (२) सागिए सुभाज या गुण-खासियत वारो. समरूप वि. सागिए रूप-आकार वारो, हिक जहिडो, मुनासिबु, मुवाफिकु. समरूपता स्त्री. समरूपता, मुवाफिकत. समलंब चतुर्भुज-चौकोन पु. बि पूर पासो चौकुंडो, (इं) 'ट्रिपिजिडाइड', 'ट्रिपिजिअम'. समन्वय-वयस्क वि. हम जमिरि, समबिषम न. ना मुवाफिकत. वि. बे तरितीबु, कुनेमो. समशीतोष्ण कटिबंध पु. पूरो पुनो कमरबंदु, (इं) 'टैम्परेट ज़ोन्' (जाग्राफी). समसंख्या स्त्री. बुधी अंगु. समसंभोग पु. लौडेबाजी. समसमान वि. हू ब हू, पूरो पूरो, तुजि. समस्थल न. मैदानु, सतहु.

समई [सं] स्त्री. थंभे वारो-स्टडंड वारो डिघो डीओ.

समई क्रि.वि. वक्त ते.

समग्र [सं] वि. सजो, सभु, समूरो.

समज [सं] स्त्री.पु. (१) समुझ, अकुलु, ज्ञाण (२) ताकीद (३) सियाणप (४) दडिको, धम्की (५) अहसासु.

समजदार वि. समुझदार, समुझ.
 समजणे स.अ.क्रि. समझणु, जाणणु.
 समजविणे, समजाविणे स.क्रि. समुझाडणु, खोले बुधाडणु.
 समजस वि. समुझ, सियाणो, चालाकु, होशियार.
 समजावणी स्त्री. समुझाणी, मनु फेराडणु, परिचाडणु.
 समजाविणे स.क्रि. समुझाडणु, खोले बुधाडणु.
 समजूत स्त्री. (१) बुधी, बोधु, ग्यानु, जाण, खालु, वीचार,
 कल्पना (२) समुझाणी (३) चिताउ, ताक्रीद (४)
 बीट. समजूत घालणे समुझाडणु, मवाडणु,
 परिचाडणु. समजूतदार वि. समुझ, सियाणो.
 समजून उमजून क्रि.वि. जाणीवाणी, जोरीअ.
 संमत [सं] वि. कबूलि, पसंदि, यकिराड, शामिलु राड.
 संमती, सम्मती [सं] स्त्री. मनुता, रजामंदी, रायो, इजाजत,
 हा, (इं) 'कन्सेंट'. संमतिवय न. औरत जे
 मेलाप-संजोग लाड मनुता डियण जी उमिरि.
 संमंत्रक पु. सलाहकार.
 संमंत्र-क [सं] वि. मंत्रनि सां, मंत्र चवंदे कयलु.
 समदा [सं] वि. सभु, सजो, समूरो.
 समंघ [सं] पु. (१) सन्बंधु (२) ब्राह्मण जो भूत.
 समंघकी स्त्री. भूत-पिशाच विस्ती.
 समन्वय [सं] पु. सुभावीकु क्रमु, ठाहु, मेलापु, जोडु,
 तरतीब.
 समन्वित [सं] वि. गडियलु, मिलियलु, सुभावीक क्रमवारो,
 तरतीबवारि.
 समय [सं] पु. (१) समों, वक्तु, वेल (२) मौसम (३)
 इकरारु, वचनु, प्रतिग्या (४) ठाहु (५) नेमु (६)
 आफ्त (७) मोक्जो. समय येणे औखी वेल अचणु,
 मुसीबत अचणु. समयाना उपयोगी पढणे वक्तते-
 मुसीबत में कमु अचणु. समयविशेषी क्रि.वि. मोक्ए ते,
 ठीक वक्त ते. समयभाषण न. मोक्ए सां ठहंकरदु
 भाषणु. समयसारणी स्त्री. टाईम टेबलु. समयसूचक
 वि. ह्याजुरु जवाबु. समयसूचकता स्त्री. हिक्मत
 अमली. समयज्ञ वि. मोक्जो सुबाणंदहु, मोक्ए मूजिबि
 जोगी हलति हलंदहु. समयानुसार क्रि.वि. वक्त
 मूजिबि. समयोचित वि. वक्ताइतो, महलाइतो.

समयोत्तर वृत्त न. देरि सां मिलंदद खबर, (इं) लेद
 न्यूज'.
 समर [सं] पु.न. लडाई, जंगि. समरांगण, समरभूमी न.स्त्री.
 लडाईअ जो मैदानु.
 समर्थ [सं] वि. सस्तो.
 समर्थ [सं] वि. (१) समरथु, लाडकु, जोगो (२) बलिवानु,
 सघारो.
 समर्थन [सं] न. पुठिभराई, टेको, पुशती, ताईद, हिमायत,
 सरपरस्ती. समर्थनीय वि. जाडजु, वाजिबी, ताईदी,
 पुठिभराई करण जोगो.
 संमर्द [सं] पु. गर्वी, पीह.
 समर्पक [सं] वि. जोगो, लाडकु, मुनासिबु, ठीकु.
 समर्पण [सं] न. अर्पणु, डियणु, इवाले करणु. समर्पणे स.क्रि.
 अर्पणु करणु. समर्पित वि. अर्पणु कयलु, डिनलु.
 समवाय [सं] पु. (१) मेडु, घणाई (२) मेलापु, सन्बंधु,
 लागापु, संजोगु (३) कठाई, गडु थियणु.
 समवेत [सं] श.योअ. समेति, सूधो, साणु, गडु.
 समशेर [फ़] स्त्री. तरारि, तलवारि.
 समष्टी [सं] स्त्री. (१) घणियुनि शयुनि जो मेडु, समूहु, मेडु
 (२) समूराई, कुल्यत (३) समाज.
 समसम स्त्री. (१) बेचैनु, परेशानी, हुरखुरि (२) खिटिपिटि.
 समस्त [सं] वि. (१) कुलु, सभु, समूरो, सजो (२) गडियलु,
 थिडियलु. समस्तराशिक, समस्तराशीगणित न. पंज
 रकिमी (हिसाबु), (इं) 'डबल रूल ऑफ ग्री'.
 समस्या [सं] स्त्री. (१) मसडलो (२) गुझारत, पिरोली.
 समस्यापूर्ती स्त्री. (१) पिरोली भवणु (२) डिनल
 अघूरी कविता पूरी लिखणु.
 समक्ष [सं] श.योअ. रूबरू, सामुहं. क्रि.वि. आमुहं सामुहं.
 समक्षा [सं] स्त्री. साख्यातकारु, रूबरू दर्शनु, ईश्वर जो
 दीदारु.
 समा [सं] पु. (१) भरती, समुंड जे भरतीअ-वीरि
 चडहण-जो वक्तु (२) मौसम (३) यकिराड थियणु
 (४) देवु, पिशाच देवता (५) कांपारु, चोडु, औजु.
 समाइणे [सं] अ.क्रि. समाडणु, मापणु.
 समाईक [सं] वि. (१) भाईवारीअ जो, गडियलु (२) आमु,

सभ जो, (इं) 'कॉमन्'. समाईक कुटुंब न. गडियलु कुटुंब.

समाकूल-ळ [सं] वि. कुलु, सभु, समूरो.

समाकूळ [सं] वि. व्याकुल.

समागत [सं] वि. आयलु, अची पहुतलु.

समागम [सं] पु. (१) संजोगु, जमाज, संभोगु (२) समागमु, संगति, गडिजाणी.

समाचरण, समाचार [सं] न.पु. सदाचार, सुठी हलति.

समाचार [सं] पु. (१) समाचार, खबर, हकीकत (२) पुछा, जाच. समाचार घेणे (१) पुछा करणु, सुधि समाज लहणु, हालु अहवालु वठणु (२) खबर वठणु, दब कढणु, मार डियणु.

समाज [सं] पु. (१) समाज, पंगति (२) जमाजत, मेडु, मंडलु, संग्रहु. समाजधारणा स्त्री. समाज जी संभाल-हिफाजत-सिहत. समाजशास्त्र न. समाजशास्त्रु, समाज जी जाच-छंडछाण कंदडु शास्त्रु, (इं) 'सोसिऑलॉजी'. समाज सुधारक पु. समाज सुधारकु. सामाजिक वि. समाजिक, पंगिती, जमाजती.

समांतर [सं] वि. समांतरि, बराबरि, मतवाजी, हिक ब्रिण् खां सागिए मुफासिले ते हूंदडु. समांतरभुज चौकोन पु. मुरब्ज, पूर विछोटि पासो चौकुंडो, (इं) पडरलेलोप्रॉम्. समांतररेषा स्त्री. पूर विछोटि लीकू (जामेट्री).

समाधान [सं] न. (१) समाधानु, संतोषु, मन जी शांती, राहत, तसल्ली (२) आनंदु, खुशी, राज़िपो (३) जोडणु. समाधानी वि. समाधानी, राज़ी, थोरे में राज़ी थींदडु.

समाधी [सं] स्त्री. (१) समाधी, मन जी एकागर हलति, ध्यानु, अंतर्ध्यानु (२) समाधी, क़बर (३) मन जे भावनाजनि ते ज़ाब्तो. समाधिस्थ वि. (१) ध्यान में मगनु, मन खे यकिजा करे परम शांतीज में मगनु थियलु (२) समाधी वरितलु, मुअलु (साधू-सन्तु).

समान [सं] वि. (१) समानि, बराबरि, सागियो, हिक जहिडो (२) सिधो संजो, लसो समानकक्ष वि. सागिए दर्जे जा, हिक जहिडा. समानशील वि. सागिए

सुभाज-शील वारो. समानांतर वि. समांतरि, बराबरि, मतवाजी, डिंसो 'समांतर'. समानार्थक वि. हम मअनों, सागीअ मअनों-अर्थ वारो. समानार्थकता स्त्री. मअनों जी सागियाई, (इं) 'सिनॉनिमी'. समानुभूती स्त्री. ब्रिण् जो अनुभज पंहिजो अनुभज समुझणु, (इं) 'एम्पथी'. समानीकरण न. बराबरि-सरीखो करण जी क्रिया, (इं) 'इक्वलाइजेशन'.

समान, सम्मान [सं] पु. सन्मानु, आदरु, सत्कारु. संमानित वि. सन्मानु कयलु, आजियां-सत्कारु कयलु.

समापन [सं] न. समाप्ती, अन्तु, पछाडी.

समापन्न, समापित [सं] वि. पूरो थियलु, समापति थियलु, खतमु थियलु.

समाप्त [सं] वि. समापति, खतमु-पूरो थियलु.

समाप्ती [सं] स्त्री. समाप्ती, पछाडी, अन्तु.

समायिक [सं] वि. वक्ताइतो, मोक्ए मूजिबि थींदडु, महालाइतो.

समायोजन [सं] न. ठाहु, संवार, मेलु.

समारंभ [सं] पु. (१) समारंभु, उत्सज, जशनु (२) आदरु, सत्कारु (३) चडीअ रीति शुरू थियलु कमु.

समाराधन-ना [सं] न.स्त्री. (१) उत्सज, जशनु, त्रितु (२) मवाडणु, मिन्य (४) ब्राह्मणनि जो भोजनु (५) भंडारो (रोटीअ जो).

समारोप [सं] पु. (१) अंतु, पिछाडी, समाप्ती, मोकिलाणी, विदाअ (२) हासुलु मतिलबु डियणु.

संमार्जन [सं] न. (१) साफु करणु, सफाई (२) लेपो-छिण्कारु (३) बुहारी पाडणु.

समालोचन [सं] न.स्त्री. समालोचना, आलोचना, तनूकीद.

समावणे [सं] अ.क्रि. (१) समाडणु, मापणु, पवणु, भरिजणु (२) अंदिर वजणु, दाखिलु थियणु. समाविष्ट वि. समायलु, थिडियलु, शामिलु थियलु, लेखियलु.

समावेश [सं] पु. शामिलु थियण जी क्रिया, मिलाडण-गाडण जी हालति.

समांशी [सं] पु. भाईवारु, पातीदारु, हिसेदारु.

समाश्रय [सं] पु. आधारु, अशो, पनाह.

समास [सं] पु. (१) समासु, लफ़जनि जो जोडु, के लफ़ज

गडे हिकु करणु (२) गडियलु-जुडियलु लफ़्जु-लफ़्जु
(३) गडियल लफ़्जुनि जी समुझाणी-शरह (४)
मुरकबु (५) इख्तसार (६) हाशी, (इं) मार्जिन',
लिखण वक्ति कागज़ जो छडियलु टुकर (७) बाबु,
अध्याज.

समाहरण [सं] न. गडु करणु, जोड़णु, मिलाइणु, मेड़णु.

समाहार [सं] पु. (१) मेडु, कठु, मेलापु (२) वर्णमाला (३)
इख्तसार (४) मरकबु, लफ़्जुनि या जुमिला
गुंठणु-जोड़णु.

समिती [सं] स्त्री. (१) समिती, सभा, कामेटी (२) लड़ाई.
समिध, समिधा, समीध [सं] स्त्री. हवन-यग्य में विज्ञण लाइ
काठियूं (पिपिर-बड़ वगैरह जूं). समिध शेकणे बंदि
रखणु.

संमिश्र [सं] वि. गडियलु, मिलायलु, मिलावत वारो,
मुरकबु.

संमिश्रण [सं] न. मिलावत.

समीकरण [सं] न. (१) बराबरि या पूरो पूरो करणु (२)
जोडु (३) समीकरण, कंहिं ज़ातल दर्जेजे मदद सां
कंहिं अण ज़ातल दर्जे जी ज़ाण (हिसाबनि में),
मुसावाति, (इं) 'इक्वेशन्'. समीकृत वि. (१)
बराबरि, सरीखो (२) जोडु कयलु (३) मुसावी.

समीचीन [सं] वि. (१) वाजिबी, सहीह, पूरो (२) सचो,
हकीकी (३) भरिपूरि, जाम.

समीननीमीन [सं] वि. घटि वधि.

समीप [सं] वि. वेशो, ओडो, क़रीबु.

समीपता [सं] स्त्री. वेशाई, ओडिडाई.

समीर-ण [सं] पु. हवा, वाज.

संमीलन [सं] न. मेलापु, गडु थियणु.

समीक्षण, समीक्षा [सं] न.स्त्री. जाच पड़ताल, छंड छाण,
तपास, तन्कीद, आलोचना. समीक्षक पु. नक़ादु,
आलोचकु, (इं) 'क्रिटिक', 'मॉडरेटर'.

संमुख, सम्मुख [सं] वि. मनमुख, सामुहं.

समुचित [सं] वि. ठीकु, योग्य, मुनासिबु.

समुच्चय [सं] पु. (१) मेडु, ढिगु, संग्रह (२) मुरकबु,
लफ़्जुनि जो जोडु. समुच्चयेकरून अ. सभु गडिजी,

कुलु मिलाए.

समुच्छेद [सं] पु. पूरी तबाही-नासता.

समुत्कट [सं] वि. बे हदि, तमामु.

समुत्थान [सं] पु. (१) उथणु, उथी बीहणु (२) उन्नती,
वाघारो, उदमु.

समुदाय [सं] पु. मेडु, टोलो, कठु. समुदायवाचकनाम न.
इस्सु मज्मूज.

समुद्र [सं] पु. समुंडु, सागर, वडो समुंडु, (इं) 'सी',
'ओशन'. समुद्रकाठ पु. समुंड जो किनारो.
समुद्रफेण-फेन पु. समुंड फीणु. समुंडमेखला स्त्री.
धरती, पिरखी. समुद्रवेली स्त्री. समुद्रशेवाळ न. पु.
समुंड उली, (इं) 'सी वीड'. समुद्रशोक-शेष-सोक-ख
पु. समुंड सोख (दवा). समुद्रिय वि. सामुंडी, सामूंडी.

समुपदेष्टा पु. सलाहकार.

समूल-ळ [सं] वि. बुनियाद वारो, पाये वारो. क्रि.वि. पाइ
सूधो, समूरो. वि. पाइ वारो.

समूह [सं] पु. मेडु, जमाअत, मजिमूओ, कठु.

समृद्ध [सं] वि. (१) पूरनु, भरियलु (२) धनवानु, भरियो
भागियो (३) वधियलु.

समृद्धी [सं] स्त्री. वाघारो, धनु दौलत, शानु शौकत,
आबादी, रेलछेल, सझाई, आबादानी.

समेट [सं] पु. ठाहु, सुलिहु, सर्चाउ, वरी ठाहु.

समेटणे स.क्रि. (१) पर्चाइण, ठाहु करणु, सर्चाइणु, शेड़ो
मिटाइणु (२) समेटणु, गडु करणु, मेड़णु, जमअ
करणु. अ.क्रि. (१) खतमु थियणु (२) गडु थियणु,
मिड़णु (३) एकता थियणु.

समेत [सं] वि. ब्रधलु, जुडियलु, गुंढियलु. श.यो.अ. समेति,
सां, गडु.

संमेलन [सं] न. (१) संमेलनु, मेडु (२) मेलापु.

समोर [सं.प्रा.] क्रि.वि. (१) सामुहं, रूबरू (२) सिधो (३)
अगियां. समोर आणणे सामुहं करणु. समोर असणे
सामुहं थियणु. समोर जाणे सामुहं वजणु, सामुहं
थियणु. समोरसमोर आणणे सामुहं करणु. समोरचा,
समोरील वि. सामुहं वारो, अगियों, मुंदवारो.
समोरसमोर क्रि.वि. आमुहं सामुहं, मुंहां मुंहिं, रूबरू.

समोरी स्त्री. सामुहाई, सामुहणाई. समोहन क्रि.वि.
सामुहं.

संमोह [सं] पु. मोह, भरमु, अग्यानु.

सम्मत [सं] वि. यकिराइ, शामिलु राइ.

सम्मेलक [सं] पु. दवासाजु, दवा मिलाईदहु, (इं)
'कपाऊंडर'.

सम्यक् [सं] वि. यथार्थ, ठीकु, योग्य, बराबरि, उत्तमु,
रासि, वाजिबु. क्रि.वि. पूरीअ तरह, बराबरि.

सम्राट [सं] पु. सम्राटु, शहनशाहु, महाराजा.

सय-ई [सं] स्त्री. साहेडी.

सय-ई [सं] स्त्री. यादि.

सय स्त्री. डूधीअ जी कुतिरि.

संयत [सं] वि. वस में कयलु, ब्रधलु, ज़ाबो हेठि, महदु.

संयात्मा वि. इंद्रियुनि खे वस में कयलु (शब्द).

संयती स्त्री. इंद्रियुनि ते ज़ाबो, संयमु, संजमु.

संयम, संयमन [सं] पु.न. (१) संजमु, ज़ाबो, रोक (२)

बन्धनु, रोक (३) त्रिलु, नेमु (४) ध्यानु, समाधी.

संयमित वि. ब्रधलु, ज़ाबो हेठि. संयमी वि. संजमी,

इंद्रियुनि खे वस में रखंदहु.

संयमनी स्त्री. यमपुरी, जम जो शहर.

संयुक्त, संयुत [सं] वि. (१) ब्रधलु, गडियलु, जुडियलु (२)

मिलियलु, मिलावत वारो (३) साणु, गडु (४)

मुक्कबु, गडियलु. संयुक्त संख्या स्त्री. गडियलु

अंगु-अदहु. संयुक्त मिळकत स्त्री. गडियलु

जाइदाद-मिल्कियत. संयुक्त स्वर पु. ए ऐ ओ औ

स्वर.

संयुक्तिक [सं] वि. मुनासिबु, वाजिबु, जोगो.

संयुती [सं] स्त्री. (१) जोडु, मेलु (२) ब ग्रह हिक रासि में
अचणु.

संयुग [सं] न. मिलावत, मुक्कबु, (इं) 'कॉम्पाउंड'
(केमिस्ट्री).

संयोग [सं] पु. (१) संजोगु, मेलु, मेलापु, मुलाक़ाति, संगु

(२) मिलावत, गडु करणु (३) जोडु, गंडु. संयोग

चिन्ह न. नंदी लीक (-), (इं) 'हाइफन'. संयोगभूमी,

संयोगी भूमी स्त्री. गिची धरती, (इं) 'इस्ट्रमस्'.

संयोग सिध्दांत न. (इं) 'अड्सोसिएटिव लाव'
(हिंसाबु). संयोगित वि. गडियलु, मिलियलु,
गुडियलु.

संयोजक [सं] वि. (१) जोडीदहु, गुंढीदहु (२)

बंदोबस्तु-इंतिजामु कंदहु, योजना कंदहु.

संयोजन [सं] न. जोडु, ठाहु, मेलापु, बंदोबस्तु, गडु करणु,

मिलाइण जी क्रिया. संयोजित वि. गडियलु, गुंढियलु.

सय्या, सह्या पु. छकी (तास जी).

सर [फ़ा] पु. (१) सिरु, मथो (२) सरि, मुख्य, अगुवानु,

सिरेष्टु. सर कारकून पु. हेड क्लार्कु. सरखत न. रसीद,

विकिरे जी रसीद. सरखबास पु. मुख्य नौकर. सरचष्मा

पु. सदर, नेता. सरचिटणीस पु. चीफ सेक्रेटरी.

सरताज पु. सिरताजु, मुख्य. सरनामा पु. खिताबु,

पदिवी. सरपंच पु. सरिपइंचु. सरपोस पु. सरि पोशु.

सरमास्तर पु. हेड मास्तर. सरसब्ज वि. सर सब्जु,

साओ. सरवाद पु. मोंझारो, गोडु, घोटालो.

सर [सं] पु. आवाजु.

सर [सं] पु. डहीअ जो चको.

सर [सं] पु. (१) सर, हारु, लड़ी, माल्हा, लड्ही (२)

काम, थंभो (३) आंडा (४) करंघो.

सर-री स्त्री. (१) ओहीडो (२) जुहो, बर्साति जो वस्कारो

(३) आवेशु, उमंगु, लहर.

सर-री स्त्री. (१) बराबरी, सागियाई, समानता, हिकजेडाई

(२) कतार.

सर वि. सरि, जीतियलु, खटियलु. सर करणे खटणु.

सर [सं] न. सरोवरु, तलाउ, ढंड.

सर [फ़ा] सर, सिफत खे लगंदहु हिकु प्रत्ययु. सरखुश-व वि.

पूरो खुशि. सरगरम वि. नंहं सोसिडो, थोरो गरमु.

सरगश्त स्त्री. सरगसि. सरघोपट वि. सिधो, संजो.

क्रि.वि. सिधीअ तरह, खुलियो खुलायो, साफु साफु.

सरबसर वि. (१) घठि वधि (फर्क वारो) (२)

गडियलु (३) विचालो, मोचारे (४) पूरो पुनो,

मअमूली. सरमिसल स्त्री. मिलावत. वि. गडियलु.

सररास वि. काबिलु, माहिरु, होशियारु. क्रि.वि. कुलु

मिलाए, बे इम्तियाजु, जिअं आयो तिअं, जुमिले.

सरशेवटी क्रि.वि. पछाडीअ जो, आखरकारि. सरसकट क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले. सरसपाटी स्त्री. सतहु, सिधो पट्ट. सरसहा क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले.

सरसाल न. सजो सालु. सरहद स्त्री. सरहद.

सरई, सराई [फ़] स्त्री. सराइ, सराहि, धर्मशाला.

सरई स्त्री. लाबारे जी मुंद, लाबारो.

सरकटणे अ.क्रि. (१) सिरकणु, खिस्कणु (२) गडणु, मिलाइणु (३) चुइणु (कपिडो).

सरकणे [सं] अ.क्रि. (१) सिरणु, परे थियणु (२) सिरकणु, खिस्कणु (३) सामुहं थियणु, अगियां वधणु. सरकगाठ स्त्री. डेढ गुंदि. सरकचित्र न. (इं) 'स्लाईड'. सरकफास पु. सिरकिणी, फाही.

सरकत [अ] स्त्री. भाईवारी, पतीदारी. सरकतदार पु. भाईवारु. सरकतनामा पु. मतो, भाईवारीअ जो - हिस्सेदारीअ जो इकरारनामो. सरकती वि. भाईवारीअ जो.

सरकन-दिशी क्रि.वि. तेजीअ सां, सिरकंदे, खिस्कंदे.

सरकविणे, सरकाविणे स.क्रि. सिरकाइणु, सोरणु, अगिते करणु, रेइहणु.

सरकश [फ़] वि. सरकशु, बागी, डोही.

सरकस [इं] स्त्री. सरकसि.

सरकार [फ़] न.स्त्री. (१) सरकारि, गवर्नमेंट (२) राजा, हाकिमु, साहिबु (३) राज्य-प्रांतु (४) राज्य-प्रांत जो खातो (५) मालिकु, धणी. सरकारअमल पु. सरकारी अमलु, हुकूमत. सरकारजमा वि. ज़ब्तु. सरकारस्वारी स्त्री. राजा, मालिकु, धणी. सरकारी वि. सरकारी. सरकारी अमल पु. सरकारी अमलु, हुकूमत. सरकारीचिन्ह न. सरकारी ठपो-मुहुर. सरकारी पाहुणा पु. कैदी. सरकारी पेढी स्त्री. (इं) 'स्टेट बंक्'.

सरकी स्त्री. (कपह जो) ककिडो.

सरगम पु. सरगमु.

सरंगा पु. पिथ (मछी).

सरगाठ स्त्री. डेढ गुंधि.

सरघा-घाली [सं] स्त्री. माछीअ जी मखि.

सरजा [फ़] पु. (१) नथ जे मोतियुनि जो गोलु (२)

अगुवानु ढंगो (२) शींहुं.

सरंजाम [फ़] पु. (१) सर अंजामु, सरंजामु, सामानु सड़ो, हथियार वगैरह (२) तयारी (३) किल्ले जे बंदोबस्त लाइ इन्जाम में डिनल ज़मीन, सेना जे बंदोबस्त लाइ डिनल जागीर. सरंजामी वि. जागीरी, इन्जाम में डिनल-मिलियल. सरंजामी पद्धती स्त्री. (१) फ़ौज जे अधिकारी-अगुवान खे पघार जे बदिरां जागीर डियण जी रीति (२) ईस्ट इंडिया कंपनीअ (अंगेज) जो भारत जे राजाजनि खां धनु या ज़मीन वठी पंहेजी फ़ौज वापुराइण लाइ डियणु. सरंजामशाही स्त्री. जागीरदारी.

सरट, सरढ, सरढा [सं] पु. सांडो.

सरण न. चिख्या, मुअल खे साइण लाइ बारियल बाहि.

सरणी [सं] स्त्री. (१) रस्तो, वाट (२) रीति, रवाजु, हलति (३) सिधी लीक, क़तार, सिट, सिल्सिलो (४) शैली, तिर्ज (५) (इं) 'सर्किट'.

सरणे [सं] अ.क्रि. (१) सिरणु, परे थियणु, सिरकणु (२) सरणु, पूरो थियणु (३) हलणु, तरकी थियणु (४) अगियां वधणु (५) गाल्हि दिलि सां लगणु.

सरता वि. (१) पूजि, सिरेछु, मानाइतो (२) पूरो, काफ़ी (३) पछाडीअ जो, आखरीनु (४) खतमु-खलासु-खर्चु थींदहु. सरता पालव पु. फ़सल जे पछाडीअ में निकिरंदइ पन, अन्तु, पछाडी, पुजाणी. सरतापुरता वि. (१) पूरो थियलु, खतमु थियलु (२) सभु, समूरो. सरतीपुरती क्रि.वि. (१) पछाडीअ जो (२) पूरीअ तरह. सरतेशेवटी क्रि.वि. पसि पेशि, पछाडीअ जो, अंत में, नेठि.

सरद [फ़] स्त्री. (१) सरहद, हद (२) तर्फ़, पासो (३) क़तार.

सरद [सं] वि. (१) सर्दु, थघो (२) आलो, धिमियलु. सरद होणे (१) लज़ी थियणु (२) रुसणु, नाराजु थियणु. सरदणे, सरदावणे अ.क्रि. (१) सर्दु थियणु, थघि में ज़मी वजणु (२) आलो थियणु, धिमिजणु (३) लज़ी थियणु. सरदी स्त्री. (१) सर्दी, सीउ (२) धिम, आलाणि.

सरदार [फ़] पु. सरदार.

सरपटणे [सं] अ.क्रि. सुरणु, रिड्हुणु, रेड्हुयूं पाड्णु,
गिस्कुणु, गीसी पाड्णु. सरपटणारा प्राणी पु. सुरंददु
साहवारो-जानिवरु.

सरपण न. बारणु, जलाऊ काठियूं.

सरफ [अ] पु. (१) सरिफु (२) सरिफो.

सरबत [अ] न. शरबत.

सरबती स्त्री. (१) बंदूक-तोफ मां कयलु गोलनि जो वस्कारो
(२) वस्कारो, फहको, बसु.

सरबराई-भराई [फ़] स्त्री. (१) सरबराई, सरबराही,
बंदोबस्तु (२) महिमानी, महिमान नवाजी,
खातरिदारी.

सरबरीत वि. पटिडो, छिडो. सरबरीत होणे मतियूं मुंझणु.

सररास क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले.

सरल-ळ [सं] वि. (१) सरलो, सिधो, संजों (२) सरारो,
नेकु, ईमानदारु, सिधो (शख्खु) (३) सवलो, सौखो,
आसानु (४) साफु, सादो, भोरिडो. सरळ रेषा स्त्री.
सिधी लीक. सरलीकरण न. सौखाई, सरलाई, सवलो
करणु.

सरवट स्त्री.न. ओहीरो, ओहीडो, बर्साति जो वस्कारो.

सरवणे, सरविणे स.क्रि. पूरो करणु, खलासु करणु.

सरबा पु. (१) लाबारे वारो खेतु, लुणियल बनी (२) लुणण
खां पोड् बि खेत में बचियल संग वगेरह.

सरशी स्त्री. (१) सरसी, सरयाई, सिरेष्ठता (२) तरकी,
वाधारो. श.यो.अ. (१) सां, साणु, गडु (२) भरिसां
(३) थिदि ई.

सरशेवटी क्रि.वि. पछाडीअ जो, आखरकारि. डिसो
'सरतेशेवटी'.

सरस वि. (१) सरसु, सिरेष्ठु, उत्तमु, वडो (२) सुहिणो (३)
रसीलो. सरसता, सरसाई स्त्री. सरसाई, सिरेष्ठता.

सरस पु. सरसु.

सरसकट क्रि.वि. कुलु मिलाए, जुमिले, बिना चूडण जे.

सरसा वि. सागियो, जहिडो, बराबरि. श.यो.अ. (१) सां,
गडु (२) तां, भरिसां, हिक पासे (३) थिदि ई (४)

यकिदम, ज़ोरसां, झटि (५) अगियां. सरसून श.यो.अ.
लगोलगि, सां, गडु, सरी.

सरसावणे अ.क्रि. (१) अगिते वधणु (२) काहींदो वनणु,
झमिलो करण लाड् वधणु (३) तयारु थियणु, बीहणु
(४) वधणु, वडो थियणु (५) पाण वटि करणु.

सरसाविणे स.क्रि. (१) अगिते वधाड्णु, अगियां करणु (२)
हिमयाड्णु (३) तलवारि म्यान मां कढणु.

सरसिज [सं] न. कमलु (गुलु). सरसिजोद्भव पु. ब्रह्मदेवु.
सरसिजोद्भवकुमारी स्त्री. सरस्वती.

सरस्वती [सं] स्त्री. (१) सरस्वती, विद्या जी देवी (२) वेद
शास्त्र वगेरह ग्रंथ (३) वाणी (४) सरस्वती नदी
(५) सुहिणी औरत.

सरहद-इ [फ़] स्त्री. सरहद, हद, सीमा.

सरळ वि. सरलो, संजों. डिसो 'सरल', सादो, निरो. क्रि.वि.
सिधीअ तरह, सिधो, तत वहंदो. सरळ व्याज न. निरो
व्याजु, (इं) 'सिंपल इंटेरेस्ट'.

सरळ स्त्री. पलालु, चांवरनि जा कख-काना, (इं) 'राईस
स्ट्राव्'.

संरक्षण [सं] न. संभाल, रख्या, बचाउ, हिफाजुत. संरक्षक
वि. रख्यकु, बचाउ कंदडु, हिफाजुत कंदडु, पहेरेदारु.
संरक्षिणे स.क्रि. रख्या-बचाउ करणु, हिफाजुत-संभाल
करणु. संरक्षित वि. रख्या-बचाउ कयलु, हिफाजुत सां
रखियलु, सांढियलु, संभाले रखियलु.

सर, सरा [सं] पु. काम, डिघो थंभो.

सरा [सं] पु. दारूं, शाराबु.

सरा [सं] स्त्री. नदी.

सराई [फ़] स्त्री. सराड्, धर्मशाला, सराहि.

सराई [सं] स्त्री. लाबारे जी मुंद, मौसम.

सराईत वि. (१) आजिमूदगारु (२) चालाकु, अटिकली,
भडु, होशियारु, पको, हेराकु.

सराटा [सं] पु. (१) गोखिरू (वणु ऐं फलु) (२) आवाज जी
लर्ज़िशि, गाने जो तानु (३) केवी, खुरपी, डोई
(४) बूहारो (५) सिणीअ जो वणु.

सराटी-ठी [सं] स्त्री. तीरु, बाणु.

सराफ [अ] पु. सराफु, सोनारो. सराफकट्टा, सराफा पु.
सोनारनि जी घिटी-बाजारि. सराफखाना पु. सोनारे
जो दुकानु. सराफी स्त्री. (१) सराफी, सोनारिको धंधो
(२) कंजूसी.

सराब [अ] स्त्री. शराबु.

सराय [फा] स्त्री. सराई.

सराव [सं] पु. आजिमूदो, हेर, आदत, मश्क (-पचाइणु)
(इं) 'प्रइक्विट्स्'. सराव करणे रांदि वगेरह जी
प्रइक्विट्स् करणु, पाणु हेरणु.

सरासर [फ] क्रि.वि. सरासरि.

सरासरी [फा] स्त्री. सरासरी, (इं) 'एवरेज्'. वि. मअमूली,
साधारणु. क्रि.वि. अटिकल, अंदाजे सां, आमु तरह,
जुमिले. सरासरी मान पु. औसतु, अअतिदालु, (इं)
'मीन्'.

सरित्, सरिता [सं] स्त्री. नदी.

सरितेश्वर [सं] पु. समुंडु, सागरु.

सरिसा [सं] वि. सरीखो, सागियो, बराबरि, समानु.
श.यो.अ. सां, साणु, गडु, भरिसां, सरी.

सरिसेपण न. सागियाई, सरीखाई, हिकजहिडाई.

सरी [सं] स्त्री. (१) धातूअ जी तार (२) गिचीअ जी सोनी
पटी (३) फतील (बांस जे लकिडे जी) (४) बराबरी,
सागियाई (५) डोराठी, कंधे जो हडो (६) बुरे जो
मिटीअ जो बंदु (७) बनो (बाग में-बुरे जो) (८)
ओढ़, हर जो नीशानु (९) चर, चीलो, खड.

सरीक पु. भाईवारु, मददगारु.

सरीसर्वत्र क्रि.वि. जिते तिते, हंधें मागें.

सरू [सं] पु. मुठि, हथियो.

सरूप [सं] वि. (१) हम शिकिलि, सागिए रूप वारो (२)
सुहिणो. न. रूपु, सुंहं, सरूप त्रिकोण पु. पूर कुंडो
टिकुंडो. सरूपता स्त्री. (१) हिक जहिडाई (२) सूंहं.

सरोज [सं] न. कमलु (गुलु).

सरोद [सं] पु. सरोदु (साजु).

सरोरुह [सं] न. कमलु (गुलु).

सरोवर [सं] न. सरोवरु, तलाउ, ढंड.

सर्ग [सं] पु. (१) उत्पत्ती, जनमु (२) अध्याउ, बाबु (३)

सुभाउ, त्यागु.

सर्जन [सं] न. खलकत, उत्पत्ती, पइदाइश, निर्माणु, (इं)
'क्रिएशन्'. सर्जनशील वि. तखलीकी, (इं)
'क्रिएटिव्'.

सर्दी स्त्री. (१) जुकामु (२) सर्दी, सीउ.

सर्प [सं] पु. सपु, नांगु. सर्प कंकाळी स्त्री. सप खुंभी.
सर्पत्वचा स्त्री. नांग जी खल. सर्पारी पु. नोरु. सर्पीण
स्त्री. सपिणि, नांगिणि.

सर्पण [सं] न. बारण जुं काठियूं वगेरह.

सर्पिल, सर्पील वि. पेचिदारु, नांग वरि, वर वर.

सर्व [सं] वि. (१) सर्व, सभु, सजो, पूरो (२) सभेई,
सभुको, हरको. सर्वकाल क्रि.वि. (१) सजो वक्तु (२)
सदाई, हमेशह. सर्वकालीन वि. दाइमा, काइमु,
शाश्वतु. सर्वगत वि. सर्वव्यापी. सर्वगामी वि. सभिनी
हंधि वेदडु. सर्वजित वि. सभिनी में सिरिष्ठु. सर्वतः
क्रि.वि. जिते तिते, हंधें मागें, जाइ बजाइ, हरि तर्फि.
सर्वता स्त्री. कुल्यत, समूराई, जुमलगी. सर्वतीर्थ पु.
समुंडु, सागरु. सर्वत्र क्रि.वि. हर हंधि. सर्वथा क्रि.वि.
हर तरह, पूरीअ तरह, बिल्कुलु. सर्वथैव क्रि.वि. हर
तरह. सर्वदर्शी वि. सभु डिसंदडु. सर्वदा क्रि.वि.
सदाई, हमेशह. सर्वदुःखक्षय पु. सभिनी दुखनि खां
छोटिकारो. सर्वनाम न. सर्वनामु, जमीरु (व्याकरण
में). सर्वनियंता वि. सभिनी ते जाब्तो रखंदडु.
सर्वपित्री अमावस्या स्त्री. बडे महीने जी उमास.
सर्वप्रायश्चित्त न. सभिनी पापनि जो प्राश्चित्तु. सर्वप्रिय
वि. सभिनी जो प्यारो. सर्वभक्ष-भक्षक-भोक्ता वि.
सभु कुसु खाईदडु, सभ गीहु, सभ खाऊ.
सर्वभूतभूतांतर वि. विश्वव्यापी, सर्वव्यापी. सर्वमय
वि. सर्वव्यापी, विश्वव्यापी. सर्वमान्य वि. सभिनी खे
मंजूरि-पसंदि, यकि राइ. सर्वरूप-रूपी वि. सर्वव्यापी,
विश्वरूपी. सर्ववल्लभा स्त्री. वेश्या. सर्ववाची वि.
विश्वव्यापी, काइनाति जो. सर्वविघ्न क्रि.वि. हर तरह.
सर्वव्यापी वि. सर्वव्यापी, हर हंधि हाजुरु नाजुरु.
सर्वशः क्रि.वि. सभिनी तफाई, मूरि. सर्वसंगपरित्याग पु.
वैरागु. सर्वसंमत वि. सभिनी खे कबूलि-पसंदि,

यकिराइ. सर्वसमर्थ वि. सर्वशक्तीमानु. सर्वसह वि. सभु सहंदहु. सर्वसहवर्तमान वि. सभिनी सां गहु, सभिनी सूधो. सर्वसाधारण-सामान्य वि. आमु, वहिंवारी, सभिनी सां लागू थींदहु, सभ जो. सर्वसाधारणपणे क्रि.वि. अमूमन्. सर्वसाक्षी वि. सभु डिंसंदहु. सर्वसिद्धी स्त्री. सभिनी इछाउनि जी पूराई, सभेई कामनाऊं पूरियूं थियणु. सर्वसुखानंद वि. सभेई सुख ऐं आनंद हासुलु कयलु. सर्वस्पर्शी वि. सभिनी खे छुहंदहु, -सर्वव्यापी. सर्वस्व न. (१) सभुकुसु, सारी संपत्ती-मिल्कियत वगेरह (२) सारु, ततु. सर्वस्वी क्रि.वि. पूरीअ तरह. सर्वस्वदंड पु. सारी मिल्कियत जुत्तु करणु. सर्वस्वहर्ता-हारक-हारी वि. सारो धनु-मिल्कियत चोराईदहु-लुटींदहु-फुरींदहु, सभु कुसु लुटींदहु. सर्वहरण न. फुरे फकीरु करणु. सर्वज्ञ वि. सभु जाणंदहु, भग्वानु. सर्वकष वि. (१) सर्वव्यापकु, सभिनी खे समाईदहु (२) सभिनी खे कसिवटीअ लाईदहु (३) सभु नामु कंदहु. सर्वांग न. सजो सरीर, बदन जा सभु ज़िवा. सर्वांगीण वि. सजो सरीर व्यापींदहु, सभिनी ज़िवा नि या भाडनि जो कयलु (-वीचार, विकासु वगेरह), समूरो. सर्वातीतता स्त्री. दुनिया खां परे-बाहिरि. सर्वात्मना क्रि.वि. (१) मन भाव सां (२) दिलि व जानि सां. सर्वात्मा पु. जीवात्मा. सर्वाथाई क्रि.वि. डिंसो 'सर्वथा'. सर्वाधिकार पु. पूरो अधिकार-अमलु, सारो इकु, सरसी. सर्वाधिकारी पु. (१) प्रमुख, मुख्य, सभु हक रखंदहु अमलदार (२) तानाशाहु. सर्वार्थी वि. लोभी. सर्वार्थी-वै क्रि.वि. हर तरह. सर्वशी वि. सभिनी सां, सभिनी हिंसनि सां लागुपो रखंदहु. सर्वीय वि. सभिनी जो, हरकंहिं जो. सर्वेश, सर्वेश्वर पु. (१) परमेश्वर (२) सम्राट्, आलमगीरु. सर्वेश्वरवाद पु. सर्वेश्वरवादु, हमह अवसति, परमेश्वर खे हर हंधि हाजुरु नाजुरु समुसंदहु मतो, (इं) 'पंड्यिङ्ग'. सर्वेक्षक पु. सरिवेर, माप कंदहु, (इं) 'सर्वेअर', जिरिबिकशु. सर्वेक्षण न. जाचणु, चकासणु, मापणु, कछणु, जाचजूच, पड़माश करणु, (इं) 'सर्वे'.

सर्वोच्च वि. सभ खां मये, सभिनी खां वडो, अज़लॉ. सर्वोच्च न्यायालय न. देस जी सभ खां मये-वडी अदालत, (इं) 'सुप्रीम कोर्ट'. सर्वोत्कृष्ट वि. सभ खां चडो-सुठो, उम्दे में उम्दो. सर्वोत्तम वि. सभिनी में अज़लॉ-सिरेष्ठु, परमु उत्तमु. सर्वोपयोगी वि. सभिनी लाइ काराडतो-उपयोगी. सर्वोपरि-री वि. सभिनी खां मये, सभिनी में अज़लॉ. क्रि.वि. हर तरह. सर्वोषध न. अक्सीरु अज़गुमु, हर दुख भंजन दवा.

सल [सं.प्रा.] न.पु. (१) कंडो (२) सलो (३) घणे वक्त लाइ पेट में रहियलु मुअलु गभु-गभु (४) दुखदाइक यादि (५) पीडा (६) सट (७) वडु (अंदर जो).

सलक स्त्री. सट (उभिरणु).

सलग वि. (१) गडियलु, गंडियलु, सजो, बिना जोइ वारो (२) लागीतो.

सलग-गी स्त्री. गहिरी दोस्ती, संगति, खासि वाकुफियत.

सलगम न. शलगुमु, गोगिडू.

सलभी स्त्री. (१) गहिराइप, दोस्ती, घाइली माइली, लड्डु वचुइ, सुहबत (२) लाडु.

सलगन, संलगन [सं] वि. लगलु, जुडियलु, मिलियलु, अखंडु, वाबस्तः.

सलज्ज [सं] वि. लज्जारो.

सलणे अ.क्रि. (१) चुभणु, चोकणु, टुंबिजणु (२) (अंदरु) खाइणु, वडु पवणु.

सलतन, सलतनत [अ] स्त्री. सुलतनत, बादशाही, राजु, हुकूमत.

सलम [अ] वि. (१) सालिमु, सजो, पूरो (२) डिलो.

सलह, सल्लाह [अ] पु.स्त्री. (१) सलाह, सलह (२) रायो, वीचार (३) ठाहु. सलहकार पु. सलाहकार. डिंसो हेठि 'सल्ला'.

संलाप [सं] पु. गुप्तगू.

सलाबत [अ] स्त्री. (१) सलाबत (२) दहशत, धाको.

सलाम [अ] पु. सलामु. सलामी स्त्री. सलामी.

सलूक-ख, सलोका, सलोखा [अ] पु. (१) सलूक, सुलूकु, सुहबत, दोस्ती (२) सुलिहु, शांती, ठाहु.

सलेप [सं] वि. ऐबाइतो, मेरो.

सलोखा पु. इसो मये 'सलूक'.

सल्ला [अ] पु. (१) सलाह, सलह (२) ठाहु, सुलिहु. क्रि.वि.

चढो. सल्लागार पु. सलाहकार. सल्लामलत स्त्री.

सलाह मसुलिहृत.

सब [सं] पु. (१) यग्यु (२) त्यागु.

सब स्त्री. सवादु, चसिको.

सब [सं] स्त्री. उत्तरु तर्फु.

सबई, सबय [सं] स्त्री. आदत, हेर.

सबकणे, सबकावणे अ.क्रि. चसिकणु, चसिको लगणु, हेर पवणु.

सबका [सं] वि. सजो, पूरो.

सबंग [सं] वि. सहांगो, सस्तो. सबंगणे अ.क्रि. सहांगो

थियणु. सबंगाई स्त्री. सहांगाई, सस्ताई.

सबंगडी पु. भेची, रांदि भाई, साथी, दोस्तु.

सबंगणी स्त्री. लाबारो विज्ञण-लुणण जी क्रिया.

सबंगणे स.क्रि. लाबारो विज्ञणु, लुणणु.

सबड [सं] स्त्री. (१) फुरसत, वंदिकाई (२) मुहलत (३)

कुशादाई. सबड, सबडे, सबडपा श.यो.अ. सामुहं,

अगियां. क्रि.वि. रूबरू, मुंहं ते, मुंहं मुंहं.

सबत [सं.प्रा.हिं] स्त्री. गहाज. सबतमत्सर, सबतीमत्सर पु.

(१) पहाजिपो (२) साहु, इसदु, रीस.

सबतळा, सबताळा पु. हिक ई औरत सां शादी करणु चाहीदह

बु या वधीक मर्द.

सबता [सं] वि. बियो, जुदा, अलगि, निरालो. सबता सुभा

पु. पंहिजो अलगि प्रांतु या मैदानु वगेरह.

संबत् [सं] पु. संबतु, सालु. संबत्सर पु.न. सालु, वहर्नु.

संबत्सरी स्त्री. (इं) 'ईयर् बुर्'.

संबथळ [सं] न. मघाहों पटु, पोळे, सत्तहु.

सबदा [पु] पु. सौदो.

सबन [सं] पु. सिजु.

सबय, सबय [सं] स्त्री. (१) आदत, हेर, मार (२)

आजिमूदो (३) टेव, (इं) 'प्रइविट्स'.

सबरीत वि. ढकियलु, वेड्हियलु.

सबर्ण [सं] वि. हिक ई रंग या ज्ञाति जो.

सबर्न, सबर्नक [सं] पु. (१) बादलु, ककरु (२) बोडि, बोदि

बोडां, परलइ.

संबर्धक [सं] वि. (१) वधाईदहु, वडो कंदहु (२) पालना कंदहु.

संबर्धन [सं] न. (१) वाधि, वाधारो (२) पालना.

संबर्धित [सं] वि. वधियलु, वाधारो कयलु.

सबलत [अ] स्त्री. (१) सहूलियत, छूटि (२) कबूलियत

(३) म्जाफ्री.

सबसा [सं] पु. संदू.

सबसांज स्त्री. सांझी, निमाशाम.

सबसाटी स्त्री. बराबरी, सागियाई.

सबा [सं] वि. सबा १ १/४. सबाई स्त्री. सबाई, सबाऊणि.

वि. (१) सबायो (२) सरसु, वधीक. सबापट वि.

सबाऊणो, सबायो.

सबागी [सं] स्त्री. सुहागो, (इं) 'बोरइक्स'. सबागी

टाकणखार पु. कंगणखार.

सबाद [सं] पु. सबादु, जाइको.

संबाद [सं] पु. (१) गुफ्तगू, गाल्हि बोल्हि, नाटक जो

डाइलागु (२) मेलु, हिकजहिडाई (३) ठाहु, मेलु.

संबादी [सं] वि. (१) बहिस्र में माहिर (२) ठहकंदहु.

सवारणे [सं] स.क्रि. संवारणु, सींगारणु.

सवारी, संवारी [सं] स्त्री. भरती, समुंड जे भरतीअ जो

वक्तु.

सवाल [अ] पु. सुवालु.

सवाशीण, सवाष्ट, सवाष्ठा [सं] स्त्री. सुहागिणि.

संबाहन [सं] न. (१) खणी अचणु, आणणु, मोकिलणु (२)

महटणु, मालशि करणु. संबाहक पु. (१) मालशि

कंदहु, महटींदहु (२) बिजिलीअ जे लहरुनि ज़रीए

संदेश मोकिलण लाइ तारुनि जी कयल योजना, (इं)

'ट्रैन्समिशन लाईन'.

सविकल्प [सं] वि. (१) मर्जीअ वारो (२) शकी (३) फर्कु

कंदहु. सविकल्प समाधी स्त्री. उहा समाधी (ध्यानु)

जंहि में ध्यानु कंदहु ऐ ईश्वर जे विच में फर्कु काइनु

हुजे (ज़िदु - निर्विकल्प समाधी) दिन में ध्यानु कंदहु

ऐ ईश्वर जे विच में कोई भेदु न रहंदो आहे. ध्यानु

कंदहु ईश्वरमय थी वेंदो आहे.)

सविता [सं] पु. सिजु, सूरिजु.

संविती-ति [सं] स्त्री. (१) पूरनु ग्यानु, जाण, समुझ (२) दोस्ती, वाकुफ़ियत.

संविदा स्त्री. करार, बोल, ठीको.

संविधान [सं] न. (१) जोड़जकु, (इं) 'कान्स्टीट्यूशन' (२) उपाज (३) लागुपो (४) तयारी, बंदोबस्तु.

संविधानक [सं] न. नाटक-नाविक वगेरह जो कथानकु, (इं) 'प्लॉट'.

संविधी [सं] पु. काइदो, कानुन, (इं) 'स्ट्रिक्ट्यूट'.

सविनय [सं] वि. इलीमु, निमाणो, निउड़त वारो, फज़ीलतवारो. सविनय कायदेभंग पु. सिविल नाफ़्तगानी, अहिंसा सां काइदे जी भविकिडी.

सविस्तर [सं] वि. क्रि.वि. (१) विस्तार वारो, तफ़्सील वारो (२) विचूर वारि.

संवृत [सं] वि. बंदि, लिकलु, ढकियलु, वेइहियलु. न. एकांतु.

संवृध्दी [सं] स्त्री. (१) वाधि, वाधारो (२) बहबूदी, सझाई.

सवे, सवेच, सवेची [सं] क्रि.वि. पंहिंजो पाण, पाणेही, खुदि.

सवेग [सं] पु. रफ़्तार, ज़ोर, कुवत रफ़्तार, (इं) 'मोमेंटस्'.

सवेदक [सं] वि. जाणाईदहु, अहसासु कराईदहु, बोधु कराईदहु.

सवेदना [सं] स्त्री. हिस्, हिंसी, अहसासु, जाण, अनुभज.

सवेदनशील वि. हिंसासु, डुखिणो, जूज्वांती.

सवेदनशीलता, सवेदनशक्ती स्त्री. अहसासाति, अहसासदारी. सवेद वि. अहसास करण जहिडो, आजिमूदे करण जहिडो, समुझ में ईदहु.

सवेज्ञा [सं] स्त्री. पंहिंजी इछा.

सवेळ [सं] स्त्री. सवेल, प्रभाति, असुरु.

सव्य [सं] पु. खान्दो हथु. वि. (१) खान्दो, डाओ (२) उबतो, बरखिवलाफु (३) डाखिणो (४) साजो. सव्यसाची वि. हस्तालो, डाए ऐं साजे हथ सां हिक जहिडो ई कमु करे सधंदहु. पु. अर्जनु. सव्यापसव्य वि. डाओ ऐं साजो, उबतो सुबतो, चढे मठो.

सव्याण [सं] वि. व्याज सूघो, व्याज समेति.

सव्या वि. सवा. डिसो मथे 'सवा'.

सव्वीस [सं] वि. छवीह (२६).

सशंक [सं] वि. (१) शकी (२) डपाइतो, डिनलु, हीसियलु.

सशक्त [सं] वि. बलिवानु, सधारो.

संशय [सं] पु. (१) शकु (२) वहमु (३) डपु. संशयखोर वि.

शकी, शकु कदंदहु, गुमानी. संशयग्रस्त वि. शक में

मुबितिला. संशयपिशाचिका स्त्री. शक रूपी भूत.

संशयात्मक वि. शकाइतो, शंकाओं, शकी. संशयी वि.

शकी, गुमानी.

सशर्त वि. शर्ती.

सशास्त्र [सं] वि. शास्त्रनि मूजिबि कयलु.

संशुध्दी [सं] स्त्री. शुधी, सफ़ाई.

संशोधक [सं] वि. (१) मुहकिकु, खोजना कंदहु (२)

शुधि-साफु कंदहु (३) दुरुस्ती कंदहु.

संशोधन [सं] न. (१) नई खोज, खोजना, तहकीक (२)

तलाश, जाच, तहकीक (३) शुधी, तपास, चकास

(४) सुधारो, दुरुस्ती. संशोधन अधिछात्र पु. (इं)

'रिसर्च फेलो'.

संशोधित [सं] वि. (१) खोज कयलु (२) शुधि कयलु (३)

दुरुस्तु कयलु.

संश्रय, संश्रुती [सं] पु. आधार, अज्ञो.

संश्लिष्टता [सं] स्त्री. संजोगु, गडु हुअण जी हालति, लगलु

या गंडियलु हुअण. संश्लिष्ट वि. गडियलु, जुडियलु,

लगलु, चंबुडियलु.

संश्लेष [सं] पु. (१) लगलु-गंडियलु हुअण (२) भाकुरु.

संश्लेषण [सं] न. तस्कीब, मेलापु, संजोगु, (इं)

'सिन्थेसिस', मिलावत.

ससकर पु. (१) रेती, वारी (२) अण सोयलु अनु,

पथरनि-गंद वारो अनाजु.

संसक्त [सं] वि. (१) जुडियलु, गंडियलु, गडियलु, लगलु

(२) मोहितु (३) अज़ीजु.

संसक्ती [सं] स्त्री. (१) सन्धु, लागुपो (२) गहिरो रस्तो,

ओडाई.

संसद् [सं] स्त्री. सभा, पर्लियामेंट, कानून साज मजिलस.

संसर [सं] पु. (१) संचार, अचु ववु (२) भुल, चूक,

गलती. संसरण न. (१) ववणु (२) जनमु, विजुडु,

हस्ती (३) जनम मरण जो फेरो (४) गती, तहरकु
(५) पसारो. संसरणे अ.क्रि. (१) जीअणु ऐं मरणु,
फिरणु (२) तयारु थियणु. संसरा, संसारा पु. (१)
हालति (२) पसारो, विस्तारु (३) लाभु.

संसर्ग [सं] पु. (१) सन्बुधु, लागणो, संजोगु (२)
वाकुफियत, संगति (३) छुहाउः (४) वहिवार.
संसर्गजन्य वि. वचुइंदडु (मर्जु, बीमारी). संसर्गी वि.
(१) गहिरो, घाड्लु माड्लु, वेशो (२) अजीजु,
वाकुकु.

ससा [सं] पु. सहो. ससे होलपट स्त्री. (१) मोंझारो,
गडिबडि, घमसानु, बाएतालु, रोलो (२) कत्लेआमु.

ससाणा [सं] पु. बाजु (पक्षी).

संसार [सं] पु. संसार, दुनिया, जगु (२) गिरहस्ती, घर बार
(२) जनम मरण जो फेरो, जीवति (३) पसारो,
विस्तारु (४) दुनियवी जंजालु. संसार करणे घर
करणु, घर जी जवाबदारी संभालीदि जिंदगी गुजरणु.
संसार भार पु. संसार-प्रपंच-घर बार जो बार. संसार
मार्ग पु. संसार, दुनिया. संसार सुख न.
संसार-गिरहस्तीज जे-प्रपंच जो सुख. संसारिक वि.
संसारी, संसार जो, दुनियवी. संसारी वि. संसारी,
गिरहस्तु, घरबार वारो.

ससाक, साक्षित, ससाणी [सं] वि. शाहिदीज समेति,
शाहिदीज सां, शाहिद या शाहिदीज वारो.

संसिद्धी [सं] स्त्री. (१) कुदिरती हालति, सहज गुणु (२)
पूरनता, पूराई, फलप्राप्ती, सिद्धी (३) वैरागु (४)
अत्मग्यानु.

ससु-सु पु. साहु, दमु.

संसृति-ती [सं] स्त्री. (१) संसार, दुनिया, जगु, विश्वु (२)
रवानी, प्रवाहु.

संसृष्टत्व [सं] न. गडु हुअण जी हालति, एकता, मेलु,
संजोगु. संसृष्टी स्त्री. (१) मेलापु, मेलु, जोडु (२)
मेडु, मेडण जी क्रिया (३) जुदा मिल्कियत गडु करणु.

ससेमिरा पु. (१) पीछो, पुठि वठणु, पुठि न छडणु (२)
पुठिया लगलु डपु (३) घुर.

ससोरा [सं] पु. गलो, निडी.

संस्कार [सं] पु. (१) संस्कार, विधी, रसम, (२) संस्कार,
सुठ-खराबु असुर (३) शुधि करण जी क्रिया (४)
तयारु करण-ठाहिण जी क्रिया (५) वीचार, भावना
(६) तब्दीली (७) असुर. संस्कार ग्रंथ पु. किताबु
रसिमाति. संस्कारणे स.क्रि. संस्कार करणु. संस्कर्ता पु.
संस्कार कंदडु. संस्कार्य वि. संस्कार करण
जोगो-जहिडो. संस्कारित वि. संस्कार थियलु. संस्कृत
वि. (१) संस्कार थियलु, संस्कारिण सां शुधि-पवित्रु
कयलु (२) पड्हियलु गुड्हियलु, सुधिरियलु,
सुधारियलु. संस्कृत स्त्री. संस्कृत (भाषा). संस्कृती
स्त्री. (१) संस्किरती, तहजीब, (इं) 'कल्चर' (२)
हलति, रीति, रवाजु.

सस्त, सस्ता [सं] वि. सस्तो, सहांगो. सस्तावणे अ.क्रि. सस्तो
थियणु. सस्ताई स्त्री. सस्ताई, सहांगाई.

सस्तन [सं] वि. थणनि वारो, धाराईदडु साहवारो, (इं)
'मइमल'. सस्तन प्राणी पु. खीरु धाराईदडु
साहवारो-जानिवरु.

संस्थ [सं] वि. (१) रहंदडु, बीहंदडु (२) - डांहु पूरो थींदडु.

संस्था [सं] स्त्री. (१) संस्था, मंडली (२) सिद्धत (३) अंतु,
पछाडी (४) बीहणु, रहणु (५) रचना, बंदोबस्तु.
संस्थापक पु. पायो विसंदडु, बर्पा कंदडु, स्थापना
कंदडु, शुरू कंदडु. संस्थापणे स.क्रि. (१) पायो
विसणु, बर्पा करणु, स्थापना करणु, शुरू करणु,
शुरू करणु (२) ठाहे रखणु. संस्थापन-ना न.स्त्री.
(१) बुनियादु, पायो (२) योजना, रचना, बनावत,
ठाहु.

संस्थान [सं] न. (१) देसी रियासत, राजा जो शहर-राजु
(२) देवता-साधूज खे मुकरर करे दिनल जगुह (३)
मशहूर मंदरु या मठु (४) संस्था, इरादो. संस्थानिक
पु. रियासत जो मालिकु. संस्थानी वि. (१) रियासती
(२) राज-प्रांत बाबति.

संस्पर्श [सं] पु. छुहाउ, सन्बुधु, लगु.

सस्मित [सं] न. मुश्क, मुस्कराहट. वि. मुश्कणो, खिलमुख.
क्रि.वि. मुश्कंदे, खिलंदे.

सस्य [सं] न. अनु, अनाजु.

सह [सं] वि. सहंददु, सहण जोगो.

सह [सं] उपसर्गु. (१) संगति, सन्बधु (२) संजोगु, मेलु (३) वाधि, वधीक हुअणु (४) पूनता, पूराई. क्रि.वि. सह, सां, सां गडु, समेति. सहकार, सहकारिता पु.स्त्री. सहकार, हिक बिण् खे मदद करणु, भाईवारी. सहकारी पु. सहकारी, हिसेदारु, साथी. सहकारी बैंक, सहकारी पतपेढी स्त्री. सहकारी बड्क, (इं) 'को-ऑपरेटिव् बड्क'. सहगमन न. (१) साणु ववणु (२) सती थियणु. सहगुणक पु. ज़रबींददु (हिजाब में). सहघटन न. मेलु, संजोगु. सहचर पु. संगती, साथी, दोस्तु. वि. साणु हलंददु. सहचरी स्त्री. साहेड़ी, साथिणि. सहचारिणी स्त्री. ज़ाल, पत्नी. सहजीवन न. बिनि जुदा जुदा ज़ातियुनि जे साहवारनि जो गडु ज़िंदगी बसर करणु, (इं) 'सिम्बिऑसिस्', बिनि सरीरनि जो सदाई गडु रहणु. सहघर्मिणी स्त्री. ज़ाल, पत्नी. सहपान न. गडु पीअणु. सहभोजन न. गडिजी मानी खाइणु. सहयोग पु. (१) सहयोगु, सहाइता, मदद (२) मेलु, संगु. सहयोजन न. मेलु, संगु. सहवास पु. (१) गडु रहाइश (२) वाकुफियत, दोस्ती. सहवासणे अ.क्रि. (१) गडु रहणु, संगति हुअणु (२) वाकुफियत हुअणु. सहसंपादक पु. सह सम्पादकु, (इं) 'सब एडीटर'. सहाध्यायी पु. हमिक्लासी, गडु पडहंददु. सहानुभाव, सहानुभूती पु.स्त्री. हमददी. सहोदर वि. सगो भाउ.

सहज [सं] वि. (१) गडु थियलु-ज़ावलु (२) सगो भाउ, हिक ई माउ जे पेट मां ज़ावलु (३) सुभावीकु, (इं) 'नइचरल' (४) सवल्लो. क्रि.वि. सहज, इण् ई, बिना कंहि मतिलब जे, पाणमुरादो, बिना कंहि कोशशि जे, पाणेही, सुभावीकु. सहजकला-ळा स्त्री. सुभावीक शक्ती, कुदिरती शक्ती. सहजगत्या क्रि.वि. अज़िखुदि, पंहिंजो पाण, सवल्लाईअ सां, बिना कंहि कोशशि जे. सहजगुण पु. कुदिरती सुभाउ, ज़ाए ज़म गुणु. सहजता स्त्री. सुभावीकता, सवल्लाई. सहजप्रेरणा स्त्री. (१) अंदर जी बूझ-उमंगु (२) ओचितो उभिरियलु

वीचारु-जुजो (३) (इं) 'इन्ट्युइशन'.

सहणे [सं] अ.क्रि. सहणु, बर्दाश्त करणु. सहन न. सहणु. क्रि.वि. सौखो, सवल्लो. सहनता, सहनशक्ती स्त्री. सहनशीलता, सहण जी ताकत. सहनशील वि. सहनशीलु, सांतीको. सहनीय, सह्य वि. सहण जोगो, सहारण जहिडो.

संहत [सं] वि. हिक हंधि जमअ-कठो कयलु, संगठु कयलु, (इं) 'कॉन्स्ट्रैटेड'.

संहती [सं] स्त्री. हम मर्कजी, संधु, मेडु, मेलापु, खोडु, मेलु.

संहरणे [सं] अ.क्रि. नासु थियणु.

संहर्ता [सं] पु. नासु कंददु.

सहल [अ] स्त्री. शैलु, घुमणु. घतणु, (इं) 'एक्सकर्शन', शहर खां बाहिरि खानो पीनो, (इं) 'पिकनिक'.

सहसा [सं] क्रि.वि. (१) ओचितो, अचानकु (२) अक्सुरि, घणो करे (३) उछत.

सहस्र [सं] वि. सहसु, हज़ारु, सहसैं. सहस्रकर पु. सिजु. सहस्रकिरण-रश्मी न.पु. सिजु, सूरिजु. सहस्रघा क्रि.वि. हज़ार किस्मनि सां. सहस्रनयन न. इंदु. सहस्रनाम न. भग्वान जे हज़ारु नालनि जो जपु. सहस्रभोजन न. हज़ारु ब्राह्मणनि खे भोजनु खाराइणु. सहस्रांश न. हज़ारीं पती, हज़ारों हिस्सो. सहस्राक्ष वि. हज़ारु अखियुनि वारो. पु. इंदु.

सहा [सं] वि. छह (६). सहासष्ट वि. छाहठि (६८).

सहाण [सं.प्रा.] स्त्री. सिराणि, चंदनु या बूटी वगेरह गहण लाइ अछो पथरु, रोही.

सहानुभाव, सहानुभूती [सं] पु.स्त्री. सहानुभूती, हमददी.

सहाय, सहाय्य [सं] न. मदद. सहायी पु. मददगारु, दोस्तु. सहायक पु. मददगारु, साथी.

संहार [सं] पु. (१) नासु, नासता, तबाही, नाबूरी (२) गडु, गडु करणु. संहारक वि. नासु कंददु, कतलु कंददु. संहारणे स.क्रि. नासु करणु.

सहित [सं] वि. साणु, गडु. श.यो.अ. सां, गडु, समेति.

संहित [सं] वि. गडु थियलु, मिडियलु.

संहिता [सं] स्त्री. (१) संग्रहु, मेडु, मेलापु (२) वेदनि जो

मंत्रनि वारो भाङ्गो (३) कानूननामो.

सहिष्णु-गू [सं] वि. सहनशीलु, साबिरु, सहू, सहिष्णुता स्त्री.

सहनशीलता, सहण जी सघ.

सही [सं] स्त्री. साहेदी, सहेली.

सही [अ] स्त्री. सहीह, (इं) 'सिग्नेचर'. वि. सहीह, बराबरि, ठीकु.

सहीसलामत [अ] वि. सहीह सलामति, सही सलामत.

सहृदय [सं] वि. (१) दयालू, दिलिवारो, हमदर्दीअ वारो (२) शौकीनु, कहिं गाल्हि में रसु वठंदडु, अहसास वारो.

सहेतुक [सं] वि. मक्सद सां कयलु, कारण सां कयलु. क्रि.वि. जाणी वाणी, ज़ोरीअ, डिंसी वाइसी.

सहेली [सं] स्त्री. सहेली, साहेदी.

सह्य [सं] वि. सहण जहिङ्गो, सहारण जोगो.

सह्य [सं] पु. सह्याद्री पहाडु.

सळ [सं] पु. अभिमानु.

सळ पु. मोडु, मोड जो संघो.

सळ [सं] न. वेरु, साडु, बुगुजु.

सळ [सं] न. चोक, चुहिंब, चूंग, डंगिणी, खुणु.

सळ [सं] न. (१) उकूबत, हलाखी, तकिलीफ (२) सुखु दुखु. सळणे अ.क्रि. (१) डझणु, हलाखु थियणु (२) डकणु.

सळ [सं] स्त्री. लुसिरी, सोन जी सिर.

जळई [सं] स्त्री. (१) सुई, डंगिणी (२) शीख, गजु.

सळक स्त्री. ओहीङ्गो, बसीति जो वस्कारो.

सळक [सं] स्त्री. इद, सीमा.

सळनळ, सळनळीत वि. पूरो, सिधो.

सळपा पु. दोगी, काठ टुकरु.

सळभेसळ स्त्री. मिलावत.

सळमिसळ स्त्री. मिलावत.

सळसळणे अ.क्रि. (१) टहकणु (रतु), फड्कणु (२) धौं धौं करणु, सूरु थियणु (३) कहिं कम लाइ उतावलो थियणु.

सळ्ळाणे अ.क्रि. (१) ज़ोर सां टहकणु, गजणु (२) सूसाडु करणु (३) फूकारणु, सूं सूं करणु (४) ज़ोर सां

बाहिरि कडणु (तलवारि).

सळी स्त्री. चोकिरु, गजु.

सक्षम [सं] वि. समरपु, लाइकु, सघारो, मजाजी.

संक्षय [सं] पु. नासु, परलइ, कयामत, पूरी बर्बादी.

संक्षिप्त [सं] वि. (१) मुख्तसिरु, थोरे में चयलु वगेरह (२) सरसरी.

सक्षूर [सं] वि. खुरनि वारो (जानिवरु).

संक्षेप [सं] पु. संक्षेपु, सारु, इख्तसारु (२) सादी सूरति में आणणु (हिंसाबनि में) (३) अघअखरी. संक्षेपे क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिरु तोर. संक्षेपक वि. मुख्तसिरु कंदडु, घटाईदडु. संक्षेपतः क्रि.वि. थोरे में, मुख्तसिरु तोर.

संज्ञक [सं] वि. नाले वारो, नाले जो.

संज्ञा [सं] स्त्री. (१) नालो (२) निशानी, इशारो (३) चेतना, बुधी, ग्यानु (३) पारिभाषिकु ग्यानु (४) जाण, समुझ, बूझ, परूड (५) गायत्री (६) सुजागी. संज्ञापत्र न. (१) कवरु, (इं) 'कवर पेज' (२) लिखियलु पनो. संज्ञापन न. नालो रखणु-डियणु.

संज्ञावान वि. (१) जाणु, विद्वानु, ग्यानी (२) सुजागु.

संज्ञान [सं] वि. (१) सियाणो, अकुलावारो, आलिमु (२) बालगु.

संजू [सं] वि. हलण वक्ति गोडा गसाए हलंदडु.

सा [सं] वि. छह (६).

सा स्त्री. (१) लक्ष्मी देवी (२) पार्वती.

साई [सं] स्त्री. (१) छाँव, पाछो (२) अझो.

साई स्त्री. (१) मलाई (२) तहु.

साईर [सं] स्त्री. (१) क़तार (२) मेडु, झुंडु (३) गोडु, लुडु (४) धणु.

साईस [अ] पु. सईसु, घोडेसुवार.

साक स्त्री. साख, पति, इज्जत, नेकी.

साकटण-णे, साकटा न.पु. दोगी, काठ टुकरु (का शैइ वढण लाइ हेठां रखण लाइ).

साकटणे स.क्रि. (१) काठ टुकरु हेठां रखी टुकर टुकर करणु (२) खतमु करणु.

सांकड-डा वि. (१) सोइहो, तंगि (२) लुंडो (३) पको, सख्तु.

साकड-डे स्त्री.न. (१) तकिलीफ, मुसीबत (२) खड (३) बार (४) बास. साकडणे अ.क्रि. मुसीबत में फासणु.
साकडे घालणे बार रखणु.

सांकणे अ.क्रि. ज़मी ववणु, ज़मणु, गाहट्टु थियणु.

सांकविणे स.क्रि. ज़माइणु.

सांकल्पिक [सं] वि. रियियलु, संकलपु कयलु.

साकल्य [सं] न. पूरनता, कुलयत, समूराई, जुमलगी.

साकव पु. थोरे वक्त लाइ ब्रधल पुलि (काठ वगेरह जी),
(ई) 'कौजवे'.

सांकशी स्त्री. छबी, टोकरी.

सांकल, साकळ [सं.प्रा.] स्त्री. संकिली, ज़जीर. साकळणे स.क्रि. (१) ज़जीर सां ब्रधणु (२) ज़ब्ते में रखणु.

साकळदंड पु. धुल्ली ज़जीर.

सांकळणे अ.क्रि. ज़मणु, ज़मी ववणु, घाटो थियणु, गूड्हो थियणु. सांकळा पु. (१) गूड्हणि, गहिराई (२) गोड्हो (३) कब्ज़ी.

साका, सांका पु. (१) ज़ेवर खे टाको डियण लाइ ठहियल मिलावत (२) (सोन जी) फेटि (३) फोगु, पसिमांदि (४) गारे मां जुदा थियल शैड.

साकार [सं] वि. साकार, रूप-आकार वारो, ज़ाहिर, ज़हूर.

साकी [अ] पु. साकी.

सांकैतिक वि. (१) इशारो वारो, इशारो कंदडु, मजाज़ी (२) शास्त्रीय, पारिभाषिक (३) ख़ासि निशानी वगेरह कयलु या थियलु.

साख [सं] स्त्री. (१) साख, पति (२) नामूसु, इज्जत (३) ईमानदारी. साखबाज वि. साखाइतो. साखसुरत वि. सुहिणो, ठाहूको.

साखर [सं.प्रा.] स्त्री. शकरि, खंडु. साखरगोळा पु. लडू. साखरमोप स्त्री. असुर जी मिठी निंड. साखरपुडा पु. मडिणो, मडिणे जी रसम, मडिणे वक्ति निशानीअ तौर-सगुण लाइ-छोकरीअ जे हथनि में डिनलु खंडु जो पुडो - मिठाईअ जो पुडो, पकी मिसिरी वठणु. साखर फुटाणा पु. खंडु भुगिडो, नकुलु. साखरपोळी स्त्री. मिठो फुल्को, बुसिरी. साखरभात पु. मिठा चांवर, ताहिरी.

साखळ, सांखळ [सं.प्रा.] स्त्री. (१) वडी ज़ंजीर (२) क़तार (३) ब्रन्धनु (४) सन्धु (५) संकिली, कडी. साखळी, सांखळी स्त्री. (१) संकिली, ज़ंजीर (२) सोनो सगो (३) दर जी कडी.

साखळणे [सं] अ.क्रि. ज़मणु, ज़मी ववणु, गूड्हो-घाटो थियणु. साखळा, सांखळा पु. (१) गूड्हणि (२) कब्ज़ी.

सांखरा [सं] पु. पाणीअ जे वहुकिरे-वहक खे रोकींदडु किनु-कचिरो-गंदु.

साख्य [सं] स्त्री.न. संगति, बेलप, सुहबत.

सांख्य [सं] न. (१) ग्यानु, तर्कवादु, फ़िलासफ़ी (२) वीचारु, मतो (३) सन्यासमार्गु.

साग [सं] पु. सागु (वणु), सागंवानु वणु. सागवान पु. (१) सागु (२) सागवानु काठु, (ई) 'टीकू वूड'.

सांग [सं] वि. (१) सभिनी ज़ज़िवनि समेति (२) सज़ो, समूरो, पूरनु, पूरो (३) निर्दोषु, बे ऐबु. सांगता स्त्री. पूराई, पूरनता, संपूर्णता, पछाडी, विधी-व्रत जी समाप्ती-पूर्ती. सांगोषांग वि. पूरो, सज़ो, सभिनी ज़ज़िवनि या भाडनि वारो, पूरीअ तरह-बाखूबी कयलु-थियलु.

सांग [सं.प्रा.] स्त्री. (१) बुधाइ, बुधाइण-चवण जी क्रिया (२) हुकुमु. सांगकामी-काम्या वि. अकुल खां कमु न वठे सिर्फु चयलु कमु कंदडु. सांगसरभरा स्त्री. (१) कंहिं खे चई करे कंहिंजो कमु कराइणु, सिफ़ारश करणु (२) कूडा दिलासा डियणु. सांगसुगरण-सुगण स्त्री. पाण कमु न कंदे बियनि ते हुकुम हलाईदडु औरत. सांगणी स्त्री. (१) नसीहत, सिख्या (२) ताकीद, हुकुमु (३) चवणु, नियापो (डियणु) (४) सेखारण जी रीति. सांगणे स.क्रि. (१) चवणु, बुधाइणु (२) घुराइणु (३) समुझाइणु, सेखारणु (४) चई बुधाइणु (५) सलणु. (मुलगी) सांगून येणे छोकिरे लाइ माईटी अचणु. सांगावांगी, सांगासांगी स्त्री. (१) चउ चउ (२) बुधल गाल्हि (३) बकणु, डाइ (४) हुलाइणु (गाल्हि). सांगता वि. चवंदडु, बुधाईदडु. सांगावा पु. नियापो, पैगामु. सांगी स्त्री. (१) नियापो

(२) समुझाणी, नसीहत (३) आग्या, हुकुमु.
 सांगठ्या वि. छाडो, छहनि आहुरियुनि वारो.
 सांगड-डी [सं] पु.स्त्री. (१) बू बेडियूं गडे ठहियल बेडी
 (२) बेडी, किस्ती (३) जोडी, सुहुबत, गंडु. सांगड
 घालणे सन्बुधु जोडणु, मेलु कराडणु. सांगडणे स.क्रि.
 बुधणु, सन्बुधु जोडणु, मिलाडणु संगमु कराडणु, मेलु
 कराडणु.
 सागर [सं] पु. सागरु, समुंडु.
 सागलाग पु. (१) मन जो लाडो, रुखु (२) पुठि वठणु (३)
 योजना, इरादो.
 सागळ [सं] पु. बकर जो चमु, -चमिडो.
 सांगळ्या वि. छाडो.
 सागा पु. धणु.
 सांगा पु. थोरे वक्त लाड ठहियल पुलि.
 सांगडा पु. (१) खाको, ढांचो, बनावत (२) हडनि जो
 पिबिरो (३) कण्ठो (जहाज जो).
 सांगातिणी-तीण स्त्री. संगितिणि, साहेडी.
 सांगाती पु. संगिती, दोस्तु.
 सांगाती-ते श.यो.अ. साणु, गडु.
 सागुती, सागोती [सं.हिं] स्त्री. गोस्तु, तीवणु.
 सागू पु. सागूदाणो, साबूदाणो-णा.
 सांगोपांग वि. मथे 'सांग' में डिसो.
 साग्र [सं] वि. (१) चुहिंबारो, तिखी चुहिंब वारो (२) सजो,
 सारो. साग्रझोप-निद्रा स्त्री. गहिरी निंड, गहर.
 सांघात [सं] पु. (१) संजोगु, मेलापु (२) मजिमूओ, समूहु.
 साच [सं.प्रा.] वि. (१) सचो (२) इक्कीकी (३) सघारो,
 बलिवानु.
 साच, सांच [सं] पु. जगह, जाड. साचणे अ.क्रि. (१) गडु
 थियणु, जमअ थियणु (२) वधणु (३) भरिजणु.
 साचविणे स.क्रि. संचणु, मेडणु, जमअ करणु. साचा पु.
 संग्रहु, कठु, मेडियलु शयूं.
 सांचा पु. (१) सांचो (२) संग्रहु, कठु (३) मिसालु.
 साज [सं.फा] पु. (१) साजु, साज (२) सींगार जो सामानु
 (३) साजु, सामानु सडो (४) तयारी (५) ठु.
 साजकरी पु. साजी. साजणे अ.क्रि. संहणु, सुहिणो

डिसिजणु, ठहकणु. साजरा वि. सुहिणो, ठाहको.
 साजरा करणे (डीहुं, जशनु) मल्हाडणु, मनाडणु.
 साजरेपण न. संहं, शोभा. साजविणे स.क्रि. सींगार
 करणु, सींगारणु. साजेसा वि. जुदंडडु, ठहंदडु,
 वडाडतो, शाडस्तो.
 सांज [सं.प्रा] स्त्री. संज्ञा, निमाशाम. सांजदिवा, सांजवात
 पु.स्त्री. संज्ञा जो डीओ-जोति, संज्ञा जो देवताउनि जे
 तस्वीरुनि अगियां जोति बारणु. सांजवणी स्त्री. (१)
 संज्ञा (२) संज्ञा जो खीरु डुहणु, खीरु डुहण जो बर्तनु.
 सांजसकाळ क्रि.वि. संज्ञि सुबाहि, सदाई. सांजवणे,
 सांजळणे अ.क्रि. संज्ञा थियणु.
 साजण [सं] पु. साजनु, महबूबु, प्रेमी, प्रीतमु.
 साजणी स्त्री. सजिनी, महबूबा, मिठी, दिलि धुरी, प्रेमिका,
 साहेडी.
 साजा-जी-जे [सं] वि. (१) नंओं (२) ताजो (३) तयारु.
 सांजा [सं] पु. (१) सूजी (२) सूजीअ जो सीरो.
 साजीझ-स [फा] स्त्री. साजशि, मन्सूबो.
 साजूक [सं.प्रा.] वि. ताजो, शुधि, खालिसु, सचो (गिहु
 वगेरह).
 सांजे न. नजर कढण लाड घोरण जूं शयूं (लूण, चांवर
 वगेरह).
 साट पु. बांस जे लकिडनि जी तख्तापोशी, चौंकटु, चौंकु.
 साट, साट [सं] पु. (१) चाबुकु, चहबुकु (२) धकु.
 साट, सांट पु.स्त्री. खाली जगह. साटणे अ.क्रि. गडु थियणु.
 साटण [सं] स्त्री. बटाक, डांड, लबाड.
 साटणे स.क्रि. (१) बटाक हणणु (२) बुधे अघ सां मालु
 खरीद करणु (३) भेदणु, छेदु करणु, भवणु.
 साटा-टी [प्रा.हिं] पु. स्त्री. उजोरो, प्रति दानु. साटकोष्ट
 वाट न. फेरे जो घरु खणणु. साटेलोटे न. (१) बढो,
 फेरे जो घरु खणणु, फेरे जी माड्डी-रिस्तो, जंहि घर
 में धीअ डिजे उन ई घर मां पुट्ट परिणाडणु (२) डे
 वठु. साटोवाटी स्त्री. फेर घेर.
 साटा पु. (१) ठाठो, बैलगाडीअ जो ढांचो, (ई) 'चड्सिस्'
 (मोटारि वगेरह जी) (२) डाकणि.
 साटे न. बुधे अघ सां वापारु-सौदो, बाजारि में विकिणण

लाइ आंदलु सभु मालु. साटे खत न. बयानो डेई
कयलु सौदो, सौदो करण वक्ति कुशु रकम डेई
लिखाए वरितलु इकरारनामो.

साटेलोटे न. (१) बदो, बदे जो सहु, हिक सहु जे बदिले में
बियो सहु (२) कनोवटी.

सोटोप पु. जोशु, जोरु, उत्साहु. वि. (१) वहिंवार में
होशियारु (२) थोरे में धींदहु.

साठ पु. चौकटु, चौकु, फ्रेमु. साठा-ठ्या पु. ढांचो, चौकटु.

साठ [सं] वि. सठि (६०). साठवणे अ.क्रि. (१) सठि
सालनि जो थियणु (२) बाहतरियो थियणु, झरि
थियणु, बुढापे में मति मारिजणु-अकुलु कम न करणु.
साठी स्त्री. (१) सठि (२) सठि सालनि जी उमिरि.
साठी उलटणे बुढापे अचणु, झरि थियणु, पीरीअ में
अचणु. साठीबुद्धी स्त्री. बाहतिरी, बुढापे में मति
मारिजी वणणु-अकुलु कम न करणु.

साठ, सांठ [सं.प्रा.] पु. (१) मापण जेतिरी जगह (२)
म्झाफी, खिम्या (३) संग्रहु, कठु, सधु. साठणे अ.क्रि.
(१) गडु थियणु, मिडणु, जमअ थियणु (पैसा वगेरह)
(२) मापणु, मापी सघणु. साठवण न.स्त्री. शयूं
मेडण-गडु करण जी क्रिया, गडु करण-मेडण जो
बर्तनु या जाइ, सधु, सिध, सथ. साठवणी न. गडु
थियलु या कयलु पाणी. साठवणूक स्त्री. सथो, सधु,
गडु करणु, मेडणु, जमअ करणु. साठविणे स.क्रि.
सथणु, गडु करणु, मेडणु, संचणु. साठा पु. सधु,
सथो, संग्रहु, कठु, डिगु.

साठी श.य.अ. (१) लाइ, करे (२) -जे करे (३) बदिरां
(४) लगि, सांगे, वास्ते, कारणि.

साठी [सं] स्त्री. नासु, त्यागु.

सांठ [सं] पु. (१) भगवान जे नाले ते छडे डिनलु बैलु-ढगो
(२) थुल्हो मतारो शखु (३) सानु.

सांठ [प्रा] स्त्री. डाची, उठि, (इं) 'शी कइमल'. सांठण,
सांठणस्वार पु. डाचीअ ते सुवारु थियलु. सांठणी स्त्री.
सांठिणी, डाची, तेजु हलंदइ महरी डाची.

सांठ स्त्री. (१) वधीक पाणी नेकालु करण जो रस्तो-जाइ
(२) पाणीअ जे नेकाल जो दरु. सांठवणी स्त्री. कसी,

मोरी, (इं) 'सिंक'. सांठवा पु. (१) पाणीअ जे बंद
('डइम') जो दरिवाजो (२) नहर (३) पाणीअ जो
नेकालु.

सांठ [सं.प्रा.हिं] स्त्री. (१) ध्यानु न डियणु (२) छडे डियणु,
फिटी करणु, त्यागु (३) छडियल जाल (४) गुमु
करण जी आदत (५) मथां घोरण जी शैइ. सांठ
करणे, सांठ देणे (१) वणणु डियणु, वणण जी मोकल
डियणु (२) लापरिवाहु थियणु, ध्यानु न डियणु (३)
छडे डियणु, त्यागणु (जाल). सांठखत-चिह्नी-पत्र
न.स्त्री. तलाकिनामो, तलाकनामो. सांठघर वि. घर
छडे वेंदइ, मुइस खे छडे डींदइ, तलाकु वठंदइ
(औरत). सांठपाणी न. मोरीअ जो-नालीअ जो पाणी.
सांठभोळा वि. वेसरि खाधो. सांठवर वि. मुइस खे
फिटीकंदइ-छडे डींदइ (औरत). सांठण-णे न. (१)
घोरियल शैइ, बलि (२) नजूर कढणु, जिनु लाहिणु
(३) घोरे फिटी करणु. सांठणी स्त्री. (१) हारिजणु
(पाणी) (२) हार वीर (पाणीअ जी) (३) ध्यानु न
डियणु. सांठणे अ.क्रि. (१) हारिजणु, वहणु (पाणी)
(२) गुमु थियणु. स.क्रि. (१) हारणु, वाहिणु (२)
छडणु, त्यागणु. सांठरा वि. (१) हथफाडु, पैसा
उडाईदइ (२) हारिजंदइ, वहंदइ (३) वेसरि खाधो,
चिल्विलो. सांठरू वि. मुइस तफां छडे डिनल
(औरत). सांठवणे अ.क्रि. लहकारिजणु, कमिजोरु-
सन्हों थियणु, गुरणु. सांठोसांठ वि. तारातूर,
कनाकनि, टिम्टारु.

सांठगा पु. कचिरी (बिह-चांवरनि वगेरह जी-उस में
सुकायल).

सांठशी स्त्री. अंबूरी.

सांठस [सं.प्रा.] पु. अडर खणण जो चिम्टो.

साडी स्त्री. साड़ी.

साडू, साडभाऊ [सं] पु. संधू.

साडे वि. साढि, साढा. साडे करणे (१) खलासु करणु (२)
कम तां कडी छडणु. साडे तीन वि. साढा टे. साडे तीन
शहाणे पु.ब.व. १ सखाराम बोकील २ विठ्ठल सुंदर ३
देवाजीपंत चोरघडे-ही पेशिवा काल जां टे सियाणा ऐं

नाना फडणीस अधु सियाणो-कुलु साढा टे सियाणा;
अहमकु, बे अकुलु. साढेसाती स्त्री. सादी सत साली,
छंछर जो साढनि सतानि सालनि जो फेरो, मुसीबत
जो वक्नु.

साण [सं] स्त्री. सिराणि. डिंसो 'सहाण'.

साणा पु. पतणु, बेडी, किस्ती, पातिणी.

साणे न. संघु, दरी.

सात [सं] वि. सत (७). सात आम्ब्ये न.ब.व. सत
इसरार-अजब- १ आकास खे थंभो नाहे २ हथ जे
तिरीअ ते वार नाहिनि ३ समुंड खे ढकु नाहे ४
घोडीअ खे थण कोन्हनि ५ भगवान खे माउ पीउ
कोन्हे ६ जिभ खे हडी नाहे ७ वार में रतु नाहे.
सातपुती स्त्री. सतपुटी, सतनि पुटनि जी माउ.
सातभाई पु. सातभाई, सतभाउर (पखी). सातबडा
पु. हफ्तो, सतनि डींहनि जो समों. सातबळा, सातोळा
वि. सतिडियो, सतनि महिननि जो जावलु बार.
सातसबाई क्रि.वि. सतूणों. सातरे न. (१) सत डींहं
बसांति पवणु, हवा लगणु वगेरह. साताळशी वि.
बेहदि सुस्तु, आरिसी, टोटी, ढाकुनि ढिलो. साती अ.
सतां (-बि सतां चोडहं). सातोळा वि. सतूणों.

सात [सं] स्त्री. (१) साधु, सुहुबत, संगति (२) परंपरा,
रवानी.

सात, सांत, साती स्त्री. उडंडु मर्जु, वचुडंडु बीमारी.

सांत [सं] वि. (१) सभु, सारो, समूरो (२) महदुदु. सांतत्व
न. महदुदी.

सातत्व [सं] न. (१) दाइमी, शाश्वतता (२) सिल्सिले
बंदी, हलंदो अचणु, (इं) 'कन्टीन्यूइटी'.

सातपाणी पु. भिति ते बालु हणी सपणु (रांदि).

सातरणे अ.क्रि. टिडणु पखिडणु, वधणु वेसणु.

सांतबन न. परिचाणी, सांति करणु, दिलासो.

सातू [सं] पु. जव.

सातू [सं] अ. हिकु प्रत्ययु.

सांतबन-ना [सं] न.स्त्री. परिचाणी, परिचाइणु, सांति

कराइणी, सुरु डियारणु, आयतु, शांती, दिलासो.

सात्त्विक [सं] पु. सात्त्विक भाव. वि. (१) सचो, पवित्र,

ईमानदार (२) माठीणो (३) ताकतवारो (खाधो)
(४) इकीकी (५) रूहानी. सात्त्विक प्रेम न. रूहानी
प्रेम, आत्मिक प्रेम.

साथ [सं] स्त्री. (१) साथु, संगति, सुहुबत (२) मदद.

साथकरी पु. मददगार.

साथ स्त्री. मरी, वचुडंडु मर्जु, उडंडु मर्जु.

साथी पु. साथी, मददगार. साथीदार वि. साथी, मिलती,
सलही.

साद [सं.प्रा.हिं] पु.स्त्री. (१) सडु, सडो, पुकार (२) सडु,
डियणु, जवाबु (३) पडाडो (४) आवाजु. साद
घालणे सडु करणु. सादविणे स.क्रि. (१) सडु करणु
(२) पड्हो डियणु. सादु पु. सडु.

सांद-दी [सं] स्त्री. (१) घिटी (२) अडणु.

सादर [सं] वि. (१) इज्जत सां, आदर सां, मान सां (२)
तयार (३) बे सुरु, ख्वाहानु. सादर-रे क्रि.वि.
इज्जत मान सां.

सादर [अ] वि. (१) सादरि, आयलु, दाखिलि (२)
निकितलु (३) हाजुरु, पेशि. सादर असणे हाजुरु
हुअणु. सादर करणे सादरि करणु, पेशि करणु, अगियां
रखणु-आणणु. सादर होणे हाजुरु-पेशि थियणु, सादरि
थियणु.

सादळ वि. सर्दु; आडोको.

सादृश्य [सं] न. सागियाई, हिकजहिडाई, उहडाई,
मुशाबिहत.

साबंत [सं] वि. सरासरि, सजो, सारो, पूरो, समूरो, शुरू
खां आखिर ताई.

सांघ [सं] वि. (१) गहिरो, घाटो (२) कोमलु, नरमु.
सांघमेह पु. घाटो पेशाबु अचणु, घाटो पेशाबु.

सांघ [सं] स्त्री. (१) संघु, गुंडु, जोडु (२) चीर, डार (३)
गुंदि. सांघीत पडणे पुठिते पवणु. सांघक पु.
गुंढण-जोडण जो कमु कंदडु, वेल्डिंग कंदडु.
सांघकाम न. लोडु वगेरह गुंढण-मिलाए हिकु करण
जो कमु, (इं) 'वेल्डिंग'. सांघकौंद स्त्री. कुंड कर्छ.
सांघरेष स्त्री. डिंसो 'संयोग चिन्ह'. सांघणी स्त्री. (१)
जोडण-गुंढण-संघी मिलाइण जी क्रिया (२) एकता.

सांधणे स.क्रि. जोड़णु, मिलाइणु, गूढणु, मेटणु, संघु मिलाइणु. सांधा पु. (१) संघु, गूढ (२) गूढि, जोड़ (३) दर्ज (४) मेलापु (५) रूखो (नोडीअ जो) (६) गोप (७) कांटो (रेल जी). सांधासांध स्त्री. (१) मिइणु, गडु थियणु-करण, मेइणु (माण्ह) (२) ठाहु. सांधित वि. गूढियलु. सांधी स्त्री. (१) संघु, गूढ (२) चीर, डार, चुर. सांधीतला वि. (१) कुंड वारो, कुंड कळ में रहंदडु (२) नावाकुफु, खसीसु. सांधीचा पदार्थ-बस्तू पु.स्त्री. (१) फिटी करण जहिडी शैड, बेकार शैड (२) विघवा (३) सिर्फि गुझी या खानगी जगह ते कमु ईदड शैड. सांधीव वि. गूढियलु, गूढ वारो. सांधोरी स्त्री. (१) चुर, गार (२) धिटी.

साधक [सं] वि. (१) सिधि या रासि कंदडु, पूरो कंदडु, रसाईदडु (२) काराडतो, उपयोगी. पु. साधकु, साधना या उपासना कंदडु. साधक बाधक वि. काराडतो ऐं नुक्सानकारु, मुवाफिकु ऐं नामुवाफिकु, जोगो ऐं अजोगो, सुठो ऐं खराबु. साधणे अ.स.क्रि. (१) साधणु, सिधि करणु, रासि करणु (२) हासुलु करणु, हथि करणु (३) नासु करणु (४) रखणु (व्रतु) (५) ठाहिणु (६) सिधि थियणु, पूरो थियणु (७) सफलु थियणु वधणु वेझणु (८) लफजुनि जे मेलाप सां ठाहिणु. साधित वि. साधियलु, पूरो कयलु. साधन न. (१) साधनु, ज़रीओ, उपाउ (२) साधण जो कमु, हासुलाति (३) पदार्थ, उज़िवो (४) जोड़ (५) नासु (६) हार (७) प्रतिग्या. साधनपत्र न. साबितीअ जो कागजु. साधनमार्ग पु. मोख जो रस्तो. साधनसूत्र न. सिधीअ जो उपाउ, कमु रासि करण जो ज़रीओ. साधना स्त्री. साधना, तपस्या. साधनीय वि. साधण जोगो, हासुलु करण जहिडो. साध्य वि. (१) हासुलु करण जोगो, थियण जहिडो (२) सिधि-रासि-तयारु करण जो (३) हासुलु, मिलियलु. न. इरादो, मक्सदु, हेतू. साध्यपद न. मुख्यु-वडो पदु, (इं) 'मेजर टर्म'. साध्यवाद पु. मक्सदवादु, (इं) 'टेलिऑलॉजी'.

साधर्म्य [सं] न. हिकजहिडाई, सागियाई, मुशाबिहत.

साधा [फ़.सं] वि. (१) सादो (२) बालो भोलो, भोरिडो.

साधारण [सं] वि. (१) साधारणु, खाजी (२) आमु (३) मअमूली, मोचारो. साधारण धर्म पु. आमु खासियत-सुफति-नियमु. साधारण मान न. सरासरी. साधारण शक्ती स्त्री. हैसियत. साधारण सभा स्त्री. आमु सभा.

साधित वि. मुश्तकु (ग्रामर में). साधित शब्द पु. मुश्तक़ातु.

साधु, साधू [सं] वि. (१) सिधो, योग्यु (२) पवित्रु (३) धार्मिकु (४) सुठो, सुठनि गुणनि वारो (५) भलाईअ वारो, भलो. पु. (१) साधू, सन्तु, भग्वान जो भगनु (२) सजणु, नेकु शब्दु. साधुसमागम पु. साधूसंतनि जी संगित-सुहबत.

साध्य वि. 'साधक' में डिसो.

साध्य [सं] वि. संज्ञा जो, संज्ञा सां लागणपो रखंदडु.

साध्यस [सं] पु. भउ, डपु.

साध्वी [सं] स्त्री. (१) साधूपत्नी (२) सती, पवित्रु औरत, पतिव्रता (३) साधणी.

सान [अ] वि. (१) नंडो, नंडिडो, बारीकु (२) थोरो, तिरु (३) हल्को, नंडो (४) नंडो, नंडी उमिरि जो, पिचकिडो, नंडेरिडो. सानथोर वि. नंडो वडो. सानट वि. नंडिडो, पितकिडो, पिचकिडो. सानी वि. नंडो. सानेजणे अ.क्रि. नंडिडो थियणु. सानेपण न. नंडपुणि.

सान [सं.हिं] स्त्री. सिराणि. डिसो 'सहाण'.

सानक [अ.हिं] स्त्री. (१) थाल्ही (२) रोटी.

सानुकंप [सं] वि. रहमी, बाझारो, रहीमु.

सानुनय [सं] वि. (१) हलीमु, निउडत वारो (२) सभ्यु.

सानुनासिक [सं] वि. नक जो (उचारु), अनुस्वार वारो.

सान्निध्य [सं] स्त्री. वेझाई, ओडिडाई.

सान्निपातिक [सं] वि. एकडि बेकडि, गाडिडु साडिडु, मुतफरको.

साप [सं.प्रा] पु. (१) सपु, नांगु (२) गोह. सापीण स्त्री.

सपिणि, नांगिणि. सापशिडीचा खेळ पु. नांगिणि रांदि.

सापका [सं] पु. डुखियो वक्तु, वडी मुसीबत, कहर.

सापट स्त्री. चीर, डार, फोटि.

सापट-ड वि. लुडाटियलु, सेंवारियलु.

सापडणे [सं.प्रा] अ.क्रि. (१) लभणु, लभिजणु (२) हथ में अचणु, कब्जे में अचणु (३) नज़ुरि अचणु, डिसिजणु

(४) मिलणु (५) फासणु.

सापल [सं] वि. माटेलो, पहाजु जो. सापल भाव पु. पहाजिपो, वेरु, साडु. सापलीक वि. पंहिजीअ जाल समेति, सां, जाल वारो. सापल्य न. (१) पहाजिपो, पहाजुपुणे (२) इसदु, साडु.

सापसारणे स.क्रि. (१) साफु सफाई करणु (२) सीलणु (३) थोरे में लिखणु.

सापळा, सांपळा [सं.प्रा] पु. (१) पिबिरो (२) भडरु, हडनि जो पिबिरो.

सापेक्ष [सं] वि. (१) उमेद भरियो, उमेद कंदडु (२) वास्तो रखंदडु, निसबती, (इं) 'रिलेटिव' (३) बिप् ते भाईंदडु (४) भेट या मुशाबिहत डिंसी कयलु. सापेक्षतः क्रि.वि. (फलाणे जे) भेट में या मुकाबिले में, मुकाबिले रूड्, अगियो ऐं पोयों सन्बधु डिंसंदे. सापेक्षा स्त्री. इछा, गर्ज, उमेद. सापेक्षित वि. (१) उमेद कंदडु, ख्वाहानु (२) जुडियलु.

साप्ताहिक [सं] वि. हफ्तेवार. न. हफ्तेवार अख्बार-रसालो. सांप्रत [सं] क्रि.वि. हाणे, हिन वक्ति, जमान हाल में. सांप्रतचा वि. हाणोको, अजोको.

सांप्रदाय [सं] पु. संप्रदाउ. सांप्रदायिक वि. (१) संप्रदाउ बाबति (२) रिवायती, परंपरागत. सांप्रदायिकता स्त्री. फिरकहबंदी.

साफ [अ] वि. (१) साफु, निर्मलु (२) पवित्रु, बेऐबु (३) सिधो (४) साफु, खुलियलु. क्रि.वि. (१) साफु साफु, खुलियो खुलायो (२) सभु (३) चडीअ तरह (४) बिनह.

साफल्य [सं] न. सफलता, कामियाबी, लाभु, हासुलाति.

सांब पु. (१) शंकरु, भोलानाथु (२) बालो भोलो शख्खु.

साबका पु. नालो, पति, नामूसु.

साबडा वि. सादो, बालो भोलो, भोरिडो, सिधो.

साबण [अ] पु. साबुण. साबणमती स्त्री. मेटु, मुल्लानी मिटी, कपिडा साफु कंदडु खारी मिटी.

साबर [सं] न. जादू, मंतरु, सिहिरु, सहुरु, कामणु. साबर पु. साहिरु, जादूगरु, कामणगोरु.

सांबर [सं] पु.न. साम्बरु, फाड्हो. सांबर शिंग न. साम्बर जो

सिडु. सांबर स्त्री. (१) साम्बर जी खल, -चमिडो (२) हिक किस्म जी चमिडे जी गोथिरी. वि. साम्बर जो, साम्बर बाबति.

साबळा वि. भोरिडो, बालो भोलो, सादो.

साबूदाणा पु. साबूदाणो.

साबोटी-टप्पा वि. छाडो, छहनि आडुरियुनि वारो.

साभार क्रि.वि. शुकिराननि सां, शुकरु गुजारीअ सां.

सांभाळ पु. संभाल. डिंसो 'संभाळ'.

सांभाळणे स.क्रि. संभालणु. डिंसो पुठियां 'संभाळणे'.

साभिमान [सं] क्रि.वि. फखर सां, अभिमान सां. वि. अभिमानी.

साम [सं] न.पु. सामवेदु.

साम [सं] न. (१) मिठो गाल्हाडणु, परिचाडणु (२) ठाहु (३) दोस्ती.

सामक [सं] न. मूरु, पूंजी.

सामका [सं.हिं] क्रि.वि. सामुह, अगियां. वि. सिधो, योग्यु.

सामग्री [सं] स्त्री. सामग्री, सामानु, मालु, मवादु, हथियार पंवहार. सामग्य न. कुल्यत, पूर्णता.

सामट स्त्री. घिटी.

सामंजस्य [सं] न. (१) मेलु (२) जोगाई, लाडकी (३) सियाणप (४) शाइस्ताणी.

सामंत [सं] पु. जागीरदार. वि. (१) सीमा-हद मुकिररु कंदडु (२) सीमा-हद वारो. सामंतवासी वि. सरहद-सीमा ते रहंदडु. सामंतशाही स्त्री. जागीरदारी.

सामता [सं] पु. बरमो, टुंगु करण जो हथियार.

सामची [सं] स्त्री. तयारी.

सामना [हिं] पु. (१) मुकाबिलो (२) गडिजाणी, मुलाकाति (३) रांदि (४) विरोधु, मुखालिफ्त (५) लडाई.

सामयिक [सं] वि. (१) वक्ताइतो, महलाइतो, वक्त-मोक्क सां ठहकंदडु (२) मुंदाइतो (३) आरिजी, मअ्यादी.

सामरिक [सं] वि. जंगी, फौजी, लडाईअ सां वास्तो रखंदडु.

सामर्थ्य [सं] न. (१) समर्थी, सध, ताकत (२) लाडकी, जोगाई. सामर्थ्यवान वि. बलिवानु, सधारो.

सामलात [अ] स्त्री. हिंसो, भाईवारी.

सामवणे अ.क्रि. समाडणु, मापणु.

सामसूम [सं.हिं] स्त्री. चुपुचुपाति, खामोशी, शांती.

सामाईक वि. गडियलु, आमु. सामाईक भांडवल न. गडियल
पूंजी.

सामाजिक [सं] वि. (१) समाजिक, पंगती, समाज जो (२)
जमाइत जो (३) सभासदु, सभा में विहंदडु.
सामाजिक आचरण न. पंगती हलति चलति.
सामाजिक चळवळ स्त्री. पंगती हलचलु. सामाजिक
दर्जा पु. समाजिक दर्जो-योग्यता. सामाजिक परंपरा
स्त्री. समाजिक परंपरा-रवानी. सामाजिक बहिष्कार पु.
समाज खां बाहिरि कडी छडणु.

समान [फा] न. सामानु, सामानु सडो.

सामान्य [सं] वि. (१) सामानिय, खाजी, मअमूली,
विचालो (२) आमु (३) हिक जहिडो. न. समानता.
सामान्य नाम न. (१) आमु नालो (२) इसिमु
आमु-जिन्स. सामान्य पक्ष पु. विचो रस्तो. सामान्य
भूतकाळ पु. माजी मुतलकि, मुजारअ. सामान्य शासन
न. आमु काइदो या हुकुमु. सामान्य सर्वनाम न. जमीरु
मुबहमु, (इं) 'इंडेफिनिट प्रोनाऊन्'. सामान्यतः
क्रि.वि. आमु तरह, घणो करे, अक्सरि, जुमिले,
अमूमन्. सामान्यत्व न. कुलियत, अमूमियत, मुबहमु
गाल्हि. सामान्यीकरण न. जिन्स वार, आमु करणु,
(इं) 'जनरलाइजेशन'. सामान्या स्त्री. वेश्या.

सामावणे वि. सामाइजणु, मापणु.

सामासिक [सं] वि. (१) मुरकडु, गडियलु (२) आमु, कठो.
सामिलात स्त्री. शामिलु हुअण जी हालति, भाईवारी.

सामीप्य [सं] न. (१) वेशिडाई, वेशाई (२) मुक्तीअ जो
हिकु किस्मु.

सामील [अ] वि. शामिलु.

सामुदायिक [सं] वि. आम जो, जमाइत जो, अक्सरियत
जो, समाज या मेइ बाबति. सामुदायिक चळवळ स्त्री.
आमु हलचलु, जमाइती तहरहक.

सामुद्र [सं] न. सरीर ते निशानु. सामुद्रिक न. सामुद्रिकु, हथ
पेर वगेरह ते शास्त्रनि मूजिबि शुभु अशुभु निशानु,
सरीर जी निशानी-निशानु डिसी शुभु अशुभु बुधाइणु,
हथ जे रेखाजनि जी विद्या.

सामुद्र [सं] वि. सामूंडी, समुंड बाबति. सामुद्रघुनी स्त्री.
गिची समुंडु. सामुद्रक वि. मलाहु, खलासी. सामुद्रिक
न. लूणु.

सामुरा क्रि.वि. सामुहं, अगियां.

सामोपचार पु. (१) मुरवत, मरूअत, मिठो गाल्हाइणु-समुझ
खां कमु वठणु, नरमाई (२) खासि तकिलीफ न
डींदडु इलाजु (दवा जो).

सामोरा क्रि.वि. सामुहं, अगियां.

साम्य [सं] न. हिकजहिडाई, उहडाई, सरीखाई, मुशाबिहत.

साम्राज्य [सं] न. शहनशाहत, राजु, सुल्तनत.

साय [सं] स्त्री. (१) मलाई (खीर जी) (२) सारु, ततु (३)
लटु, रउ (नदीअ जो).

साय [सं] स्त्री. (१) सायो, छांव, पाछो (२) अझो, रख्या.

साय [सं] पु. सागु, सागवान काठु, (इं) 'टीक वूड'.
सायबान पु. सागवानु.

सायं [सं] स्त्री. संझा, सांझी, शाम. सायंकाळ स्त्री. संझा,
सांझी, मुहंऊंदाही. सायंकाळी क्रि.वि. संझा जो, शाम
जो.

सायक [सं] पु. तीरु, बाणु. सायकासन न. धनुषु.

सायकल [इं] स्त्री. साइकिलि.

सायन [सं] पु. मेष रासि में सिज जे घिइण जे टुबिके खां
वठी गुणियल ग्रह जी डिघाई फाक. सायन वर्ष न.
डिसो 'सौर वर्ष'.

सायबान [फा] न. साइबानु, चंदो, छट, छपर.

सायर स्त्री. कतार सिट.

सायबान [फा] न. साइबानु, चंदो, छपर.

सायसंगीत [प्रा] वि. (१) हू बहू, हूबहू मिलंदडु (२)
बिल्कलु सजो, मुनासिबु.

सायारा पु. बे इदि महिनत-कोशशि. सायासी वि. महिनती.
सायासे क्रि.वि. महिनत सां, वडीअ तकिलीफ सां.

सायाह, सायाहन [सं] पु. संझा, शाम.

सायाळ [सं] स्त्री. जाहो, साइह, खारि पुशित (साहवारो),
(इं) 'पॉरक्यूपाइन्' डिसो 'साळ', 'साळिंदर'.

सायुज्य [सं] न. पूरनु मेलापु, आत्मा खे परमात्मा जो
अनुभज, आत्मा ऐं परमात्मा जी एकरूपता (मुक्तीअ

जो किस्मु). सायुज्यता स्त्री. सायुज्य मुक्तीअ जी अवस्था. सायुज्य मुक्ती स्त्री. ईश्वर सां मिली हिकु थी वजणु, आत्मा ऐं परमात्मा जी एकरूपता.

सायुध [सं] वि. हथियार बंदु, हथियारनि सहित.

सार न. सारी, गोट.

सार [सं] न.पु. (१) सारु, ततु (२) सचु (३) बलु, सघ (४) शुरुवो, सूपु (५) मलाई, मखणु. वि. (१) सिरिष्ठु, उत्तमु (२) शाम्वतु, दाइमु. सारवत्ता स्त्री. सिरिष्ठता. सारतत्त्व न. सारु, निचोडु, अरकु. सारभूत वि. सारिभूत, असुली, खालिसु. सारसार पु. सचु कूडु. सारसार विचार पु. ज़मीरु, चङे मठे जो या वाजिबु गैरिवाजिब जो वीचार.

सारक वि. (१) अगिते सोरीदडु (२) जुलाब जो, कब्ज कुशा.

सारखा [सं.प्रा.हिं] वि. (१) सरीखो, बराबरि, सागियो, जहिङो (२) जोगो (३) सानी, मटु, हम सर (३) पारो (मूं पारो, तो पारो). क्रि.वि. सांदहि. सारखेपणा पु. हिक जहिङाइप, सागुणाई.

सारंग [सं] पु. (१) भौरु (२) हरणु (३) मोरु (४) नांगु (५) शींहु (६) हाथी (७) चकोरु, चातकु (८) हंसु (९) कपिडो (१०) कमलु (११) कामदेवु (१२) धनुषु (१३) वणु (१४) रती (१५) सोनु (१६) गुलु (१७) रोशिनी (१८) बादलु (१९) काफूरु (२०) रागु जो हिकु किस्मु. सारंगधर-पाणी पु. (१) विष्णू (२) किरणु, कृष्ण.

सारंग [फा] पु. खलासी, मलाहु, खलासियुनि जो अगुवानु.

सारंग [सं] वि. रंगारंगी.

सारंगी [सं] स्त्री. सारंगी (साजु).

सारजा [सं.प्रा.] स्त्री. शारदा, सरस्वती.

सारण [सं] न. (१) सोरणु, रेड्हुणु (२) आटणु (अटो). स्त्री. (१) वाहु, नहिर (२) बुहारी. सारणिक वि. रस्ते या सफर बाबति. सारणी स्त्री. (१) रीति, बनावत, तरीको, (इं) 'फार्मूला' (२) जदवल, फहरिस्त (३) सिधांतु (४) वाहु, नहर (५) खानो, खाना (६) सिल्सिलो, संबीर. सारणी ग्रंथ पु. जदवलुनि जो

किताबु. सारणे स.क्रि. (१) सोरणु, परे करणु, रेड्हुणु, रेटणु (२) खर्चणु, खलासु करणु, खपाइणु (३) कम करणु, पूरो करणु, सीलणु.

सारथी [सं] पु. (१) सारथी, रथु हलाईदडु (२) मददगार (३) कप्तानु.

सारथ्य [सं] न. (१) रथु हलाइण जो कमु (२) मदद, सहाइता.

सारनेटा क्रि.वि. तेज़ीअ सां, फ़ौरन्.

सारभागी [सं] वि. सियाणो, गुणवानु.

सारमेय [सं] न. कुतो.

सारल्य [सं] न. (१) सरलता, सवलाई (२) सुपति, सचाई (३) सादगी.

सारवण [सं.प्रा] न. (१) पोथो, लेपो (छेणे जो) (२) लेपो पाइण लाइ ठहियलु छेणो-पाणी (३) लेपो पातल हालति (४) लेपु. सारवणे स.क्रि. लेपो पाइणु, पोथो पाइणु.

सारवान [फा] पु. सारिवानु, ओठेरो, ओठारु, उठु काहींदडु.

सारस [सं] पु. (१) चकुओ पखी (२) बघु पखी (३) हंसु पखी.

सारस [सं] न. कमलु (गुलु).

सारस्वत [सं] वि. (१) सरस्वतीअ बाबति (२) भाषा बाबति, भाषा जो (३) विद्वानु. पु. (१) सरस्वती नदीअ जे किनारे वारो प्रदेशु (२) ब्राह्मणनि जी हिक ज्ञाति. न. साहितु, अदबु, विद्या.

सारा [अ] पु. (१) ढल (जमीन जो), राजर, महसूलु (२) हिंसो (३) भाडो.

सारा [सं] वि. सारो, सभु, सजो.

सारांज [सं] पु. (१) सारु, तात्पर्यु, ततु, इख्तसारु (२) फ़ैसिलो (३) हुकुमुनामो.

सारि, सारी [सं] पु. (१) सारी, गोट (२) चौपड़ि रांदि कंदडु (३) चौपड़ि रांदि. सारीपाट पु. चौपड़ि रांदि.

सारि, सारी [सं] स्त्री. चिख्या जी रख, टिएं डीहं मेइण जी रख (चिता जी).

सारिका [सं] स्त्री. (१) मैना (पखी) (२) कबरि (पखी).

सारूख, सारोख वि. पति वारो, इजत वारो, मानाइतो

साख्यी, सारोखी स्त्री. (१) पति, इजत, नामूसु, साख
(३) चालाकी, सियाणप.

साख्य [सं] न. (१) हिकजहिडाई, सागूणाई, उहडाई (२)
मुक्तीअ जो हिकु किस्मु.

सारे [सं] न. (१) जिभ ते चड्हियलु अछो तहु.

सारे क्रि.वि. सदाई.

सार्थ [सं] पु. (१) वापारी संघु (२) मेहु, मजमूज (३)
काफिलो.

सार्थ [सं] वि. (१) अर्थवारो, मजनोंवारो (२) सचो,
हकीकी (३) मक्सदु सफलु कंदहु (४) धनवानु.
सार्थक-क्य न. (१) समाप्ती, सुठी पछाडी (२)
सफलता (३) धनभागु (थियणु), धन्यु (थियणु)
(४) सुवाबु थियणु, सजायो थियणु. सार्थकी लागणे
सजायो थियणु, सुवाबु थियणु, सफलु थियणु.

सार्थ [सं] वि. आलो, पुसियलु. सार्थता स्त्री. आलाणि,
आलाई.

सार्थ वि. अघु हासलु कयलु, डेदु.

सार्थ वि. सप-नांग बाबति.

सार्थ [सं] वि. कुलु, सभ जो, सभिनी लाई. सार्थकाल
क्रि.वि. सदाई. सार्थकालिक वि. हर वक्त जो, दाइमी,
मुदामी. सार्थजनिक-जनीन वि. आमु माणहुनि सां
लागापो रखंदहु, आमु, जनता जो. सार्थत्रिक वि.
आमु, सभिनी हंधनि जो, सर्वव्यापी. सार्थभीम वि.
सारे विश्व बाबति-दुनिया-पृथ्वीअ बाबति, दावुरु. पु.
शहनशाहु, राजा. सार्थमत न. अवाम जी राई.
सार्थराष्ट्रीय वि. अंतरराष्ट्रीय, सभिनी मुल्कनि सां
लागापो रखंदहु. सार्थनीतिक वि. दुनिया जे सभिनी
माणहुनि बाबति, आम जो, अवाम जो.

साल [फा] न. सालु, वरह्यु. साल आयंदा पु. ईदहु सालु.
सालगिरा पु. सालगिरह, जनमवारु, (इं) 'बर्थ डे'.
सालगुस्ता क्रि.वि. गुजिरियल सालि, परु. सालबसाल
क्रि. सालि बसालि. सालबारी स्त्री. सालतमामी.
सालाना, सालीना क्रि.वि. सालियानो, हर सालि.
सालाबाद वि. सालियानो, हर साल जो. सालोसाल
क्रि.वि. सालहा.

साल [सं] स्त्री. (१) छाल, खल, चमिडी (२) छोडो, छिलु,
कचु (वण जो) (३) तुहु (४) कूकमु. सालटी-टे,
सालपट स्त्री.न. (१) चमिडी (२) खल.

साल, सालई [सं] पु.स्त्री. सालु वणु.

सालमिश्री [फा] स्त्री. सल्लबु मिसिरी.

सालस वि. (१) गरीबु, सजणु, सचारु (२) सादो, भोरिडो
(३) माठो, माठीणो.

साला [सं.प्रा.हिं] पु. सालो.

साब [सं.प्रा] वि. सभु.

साब [सं.प्रा] पु. (१) साहू, शाहूकार (२) पतिवारो शाखु,
ईमानदार शाखु. सावकार पु. (१) शाहूकार (२)
व्याज जो धंधो कंदहु.

साव, सांव [सं] स्त्री. राग, नस, नाडि.

सावकाश पु. आरामु, फरहत. क्रि.वि. आराम सां, शांतीअसां,
बिना कहिं तकडि जे, आहिस्ते, होरियां.

सावचित वि. सुजागु, खबरदार, होशियार.

सावज [सं] न. (१) झंगिली जानिवरु (२) शिकार.

सावट [सं] न. छाया, छांव, छांववारी जगह.

सावहणे स.क्रि. गडु करणु, मेडणु, ठाहे रखणु.

सावत्र [सं] वि. लगो (भाउ), वेगो, माटे जो, माटेलो.

सांवत्सर [सं] वि. हर सालि ईदहु, हर सालि नेम सां करण
जो (सिराघु वगेरह), सालियानो.

सावघ [सं] वि. (१) सुजागु (२) खबरदार, चोकसु,
मुहतातु. सावघगिरी स्त्री. (१) सावधानी, खबरदारी
(२) सुजागी. सावघपत्र न. ताकीदनामो.

सावधान [सं] वि. साविधानु, खबरदार, सुजागु. न. शादी.
सावघनता स्त्री. सावधानता, खबरदारी, चोकसी.

सावधि, सावधिक [सं] वि. (१) महदुदु, मुकररु कयलु, इद
कयलु (२) मुदे-वक्त वारो.

सावन [सं] वि. सिज बाबति, सिज जो, शम्सी, (इं)
'सोलार्'. सावनमास पु. शम्सी महीनो, सिज खे टीह
दफ़ा उभिरण ऐं लहण में लगंदहु वक्तु. सावनवर्ष न.
शम्सी सालु, ३६० डीहनि जो वक्तु.

सावयव [सं] वि. (१) उज्जिवनि समेति, उज्जिवनि सां (२)
साख्याति, साकार.

सावर [सं.प्रा.] स्त्री. रग, नरा, मुश्क.

सावर, सांबर [सं.] पु. वरी अगे जियां थियण जी क्रिया, पाण भरो थियणु वगेरह. सावरणे, सांबरणे स.क्रि. (१) ठाहे रखणु (रजो, पोती) (२) गडु करणु, सीलणु (३) संभाले वठणु, हथु डियणु (४) जीअं जो तीअं रखणु (५) पाण भरो थियणु, कंधु खणणु (६) सुधारणु (७) पालणु, रोकणु. अ.क्रि. (१) सुधिरण (२) बीहणु (३) पाण भरो थियणु, चाकु थियणु, कंधु खणणु (४) संभालणु.

सांबर, सांबरी [सं.] स्त्री. रेशिमी घागे जो वणु, (इं) 'सिल्क कौटन ट्री'.

सावरणी स्त्री. बुहारी.

सावरे न. अडणु, आगंधु, पधरु.

सावर्य [सं.] न. (१) रंग जी हिकजहिडाई, हिक रंग जो हुअणु (२) जाति जी हिकजहिडाई.

सांवर्तिक [सं.] वि. क्रियामत-परलइ जे वक्त जो.

सावली [सं.प्रा.हिं.] स्त्री. (१) छांव (२) पाछो, छायो, सायो (३) अक्सु. सावली पडणे (१) पाछो पवणु, बुरनि गुणनि जो असरु थियणु (२) अगिते हली धींदइ गाल्हियुनि जा आसार नजरि अचणु. सावली पडू न देणे, सावलीस उभे न राहणे कंहिजो पाछो पवणु न डियणु, पाछो बि न ओरांधणु, टारणु. सावल्या मावळणे मुंहंऊंदाही थियणु, सांझी थियणु.

सावले-ळे न. औरतुनि जो वेसु वगो.

सावळ स्त्री. फासिणी, फाही, फंदो.

सावळ न.स्त्री. ताड़-नारेल-खजीअं जे वण जी वडी टारी.

सावळणे अ.क्रि. (१) लहणु, हटणु, मोट खाइणु. ववणु, गाइबु थियणु (२) कारो थियणु (३) कमिजोर थियणु.

सावळगोंदा वि. (१) मेरो, किनो, लुंडाटियलु (२) अनाचारी, बदिचालु.

सावळा [सं.हिं.] वि. (१) सांविरो, सांविरो, कारांझिडो (२) सांवलु, कृणु. सावळागोंधळ पु. बेइंतजामी, अंधुधुंध.

सावा [सं.] पु. सांजो, साविडी.

सावा वि. बे कंडो, कंडनि बिना.

सावा पु. सागु, सागवानु.

सावाई [सं.प्रा.] स्त्री. पूरनता, संपूर्णता, समाप्ती.

सावाद [सं.प्रा.] न. शिकारु.

सावाघावा पु. (१) मदद लाइ डोडी अचणु (२) डुक डोइ.

साबाये न. मदद, सहाइता.

साविका स्त्री. दाई, (इं) 'मिड् वाईफ'.

सांविधिक वि. कानूनी.

सांवृतिक [सं.] वि. (१) जूहिरी (२) ख्याली, आभासात्मकु.

साशंक [सं.] वि. (१) शकी, शकवारो, शकु कदंबडु (२) डिजिणो.

सांशयिक [सं.] वि. (१) शकी, शकाइतो (२) शकु कदंबडु, वहमी.

साष्टांग [सं.] वि. अठनि उज्जिवनि सां, सजो लेटी कयलु (प्रणामु). साष्टांग नमस्कार पु. डंडवति प्रमाणु, जमीन ते लेटी कयलु नमस्कार.

सासणे स.क्रि. गडु करणु, जमउ करणु.

सासपणे स.क्रि. (१) हथु लगाए-दबाए डिसणु, जोरु डेई डिसणु (२) गोल्हणु (३) हथु घुमाइणु-फेराइणु (४) हथोराडियूं हणणु.

सासर न. साहुरा (छोकिरीअं जा), साहुरो घर. सासरवास पु. साहुरो घर वसाइणु. डिसो हेठि 'सासुरवास'.

सासरा [सं.प्र.] पु. साहुरो. सासुरबाट स्त्री. औरतुनि जी खावे पासे वारी सींधि. सासुरबाडी स्त्री. साहुरा (छोकिरे जा), घोट जो-मुइस जो - साहुरो घर. सासुरबाडीण स्त्री. साहुरनि में रहंदइ औरत, साहुरो घर वसाइंदइ औरत. सासुरवास पु. (१) नुंहं जो साहुरे घरि रहणु (२) साहुरे घर जूं उकूबतूं-जुहूं (३) गुलामी. सासू स्त्री. ससु. चार दिवस सासूचे, चार दिवस सुनेचे ससु जा सज डीहं त नुंहं जो बि हिकिडो डीहूं. सासूपण न. साहुरनि जूं उकूबतूं.

सांसर्गिक [सं.] वि. छुहण सां धींदडु, गडु रहण सां धींदडु, वचुइंदडु (मर्जु).

सांसारिक [सं.] वि. संसारी, दुनियवी. डिसो 'संसार'.

साहचर्य [सं.] न. संगु, मेलु, सहबत, सन्बधु.

साहजिक वि. (१) सवलो, आसानु (२) सुभावीकु (३) सवलाईअ सां थींदडु (४) इत्फाकी. क्रि.वि. पंहिजो पाण, अज् खुदि.

साहणे [सं] स.क्रि. सहणु, भोगणु. साहता वि. सहंदडु.

साहस [सं] न. (१) साहसु, हिमथ, मर्दानगी, बहादुरी (२) जुरिअत, बिना सोचण जे कयलु कमु (३) जोखे जो कमु. साहसिक, साहसी वि. (१) साहसी, बहादुर (२) अविचारी (३) जानिबाजु.

साहाण स्त्री. डिसो 'सहाण'.

साहाय्य [सं] न. (१) सहाइता, मदद (२) नेहु, संगति.

साहित्य [सं] न. (१) सामानु, सामग्री, साधनु (२) सहवासु, सुहुबत (३) एकदा, सन्धु (४) सहाइता, मदद (५) अलंकारशास्त्र (६) साहितु, अदबु, (इं) 'लिटरेचर'. साहित्य संमेलन न. साहितु संमेलनु. साहित्यिक पु. साहितकार, लेखकु, कवी वगेरह.

साही अ. छकां (मि. छि छकां). वि. छहई, छहूणि.

साहेब [अ] पु. (१) साहिबु, वडो हाकिमु (२) मालिकु (३) अंग्रेजु.

साहोत्रा पु. छहोतरो, हर सालि छह सेकिडो व्याजु.

साह्य [सं] न. मदद, सहाइता (२) संगति, मेलु.

साळ [सं.प्रा] स्त्री. सारियूं, चांवर. साळवण न. पलालु, सारियलुनि जा कख काना.

साळ [सं.प्रा] स्त्री. (१) शाला, स्कूल (२) कारीगर जो कारखानो या दुकानु (३) जगह (४) आडाणो.

साळ, साळई [सं] स्त्री. सेडह, डिसो 'साळिंदर', 'साळ'.

साळघाळ वि. (१) सादो, सिधो (२) साफु दिलि (३) हलीमु, निमाणो (४) फराख दिलि.

साळणे स.क्रि. (१) छिलणु (२) साफु ऐं लसो करणु (३) वढणु (४) कपणु.

साळमाळ वि. तमामु डिघो, शाही.

साळसूद वि. (१) बालो भोलो, भोरिडो (२) सचार, ईमानदार.

साळा [सं.प्रा] पु. सालो. साळी स्त्री. साली.

साळाभोळा वि. बालो भोलो, भोरिडो.

साळिंदर स्त्री ज़ाहो, सेडह, बाबीहो, हिकु साहवारो जंहिं जे

सरीर ते कंडनि वारा खंभ हूँदा आहिनि, (इं) 'पॉरक्यूपाइन'.

साळी पु. कोरी, जोलाहो, विणकर.

साळी स्त्री. सारियूं, सारी, अणछडियल चांवर.

साळीक-ळूक [सं] न. कमलु.

साळुंकी-खी [प्रा] स्त्री. कबरि (पखी).

साळू स्त्री. ज़ाहो, सेडह, खारिपुशित, (इं) 'पॉरक्यूपाइन'.

साळोता, साळूती पु.स्त्री. बुहारी.

साळोत्तरी [सं] पु. घोड़नि जो हकीमु-डाक्टर.

साक्ष [सं] पु. साखी, शाहिदु. स्त्री. साख, शाहिदी, शाहिद जी ज़बानी, गुवाही, साबिती, तस्दीक. साक्षभोजन न. पंगति (रोटीअ जी). साक्षी पु. साखी, डिसंदडु, तमाशिबीनु. साक्षीदार पु. (१) साखी (२) शाहिदु, गुवाहु, साखी. साक्ष्य न. साख, शाहिदी, गुवाही, साबिती.

साक्षर [सं] वि. (१) पड्हियलु गड्हियलु, तज़लीम याफ़तो (२) अण पड्हियलु. साक्षरता स्त्री. तज़लीम याफ़ताई, (इं) 'लिटरसी'.

साक्षा [सं] स्त्री. (१) अनुभउ, आजिमूदो (२) साबिती, शाहिदी (३) साख्यात्कार.

साक्षात्कार [सं] पु. (१) साख्यात्कार, ज़ाहिर अनुभउ, ईश्वर जो दीदार (२) पिरतखु ग्यानु (३) पंहिजो आजिमूदो (लहणु). साक्षात्कारी वि. ईश्वर जो दीदार कंदडु.

साक्षात् [सं] क्रि.वि. (१) साफु साफु, खुलियो खुलायो (२) खुदि, पाण (२) सामुहं, अगियां, रूबरू. साक्षात्कृत वि. पाण डिठलु, खुदि आजिमायलु, खुदि कयलु. साक्षात्, द्रष्टा वि. सामुहं डिठलु. साक्षात् संबंध पु. (१) शख़्सी सन्बंघु (२) जिस्मानी सन्बंघु जो नातो, रिश्तो (३) रूबरू या आमुहं सामुहं मुलाकाति.

साक्षेप [सं] पु. (१) पको इरादो, जफ़ाकशी, सिरटोड कोशशि (२) विश्वासु (३) मन जो पको निश्चो (४) शौकु (५) को कमु नेम सां करण जी विरती. साक्षेपी वि. (१) कम-अभ्यास-खोजना वगेरह में मगनु (२) पके इरादे सां कंहिं कम पुठियां पियलु (३) अटलु,

जफ़कशु, महिनती. साक्षेपाने क्रि.वि. (१) ज़ाणी
वाणी, ज़ोरीअ (२) तकलीफ़ सा, महिनत सां.
सिकता [सं] स्त्री. रेती, वारी. सिकतातेल न. नामुमकिनु
गाल्हि.

सिकल [अ] स्त्री. साफ़ करणु, चिमिकाइणु, मुलिमो
चाइहणु.

सिक्क [सं] वि. छिण्कारियलु, छिण्कारु कयलु.

सिंचणे [सं] स.क्रि. (१) छिण्कारणु, छिण्कारु करणु
(पाणीअ जो) (२) रेजु डियारणु. सिंचन न. (१)
छिण्कारु (२) रेजु.

सिडी स्त्री. डाकणि.

सित [सं] वि. अच्छो, डिसो 'श्वेत'. सितघातू पु. चाकु
(लिखण जो). सितोपल पु. (१) मिसिरी (२)
बिलोरु. सितोपलादी चूर्ण न. मिसिरी-वंशलोचन-
फोटा ऐं दालिचीनी गडे ठहियल फकी (खंधि लाइ
मुफ़ीदु).

सिता स्त्री. (१) खंडु (२) मिसिरी (३) चांडोकी (४)
पूरनमासी.

सिताफळ न. सीताफलु.

सिंदूर पु. सिंधुर.

सिद्दी-ब्दी पु. शीदी, हब्शी.

सिद्ध [सं] वि. (१) तयारु, संभिरियलु (२) सिद्धि या रासि
थियलु-कयलु (३) साबितु थियलु (४) सिधलु
(अनु), रधलु, पकलु (५) काबिलु, माहिरु. पु. सिधु,
जोगी, साधू, कामिलु. सिद्ध होणे (१) सिद्धि-रासि-
पूरो थियणु (२) संभिरणु. सिद्धता स्त्री. (१) तयारी
(२) सिधी, कामियाबी (३) सबूतु. सिद्धमौळी वि.
सिधु पुरुषु, सिरिष्ठु पुरुषु, कामिलु. सिद्ध रस पुं. (१)
अमिरितु (२) पारो. सिद्धवट पु. कामना पूरी कंदडु
बडु (वणु). सिद्धवत वि. कबूलु कयलु, सचु करे
मनियलु. सिद्धसाधन पु. (१) सिधीअ जा
करिश्मा-इसरार डेखारणु, जादू (२) सिद्धि थियलु शैड
वरी सिद्धि करिणी पवणु. सिद्धाई स्त्री. (१)
चमत्कारु, इसरार (२) ईश्वरी शक्ती हासलु थियणु,
सिधी. सिद्धान्त न. सिधलु अनु, पकलु-रधलु खाधो.

सिद्धार्थ वि. (१) जंहि जूं कामनाऊं पूरियूं थियूं हुजनि
(२) गौतम बुधु. सिद्धी स्त्री. (१) सिधी, पूरनता,
मुक्ती (२) ईश्वरी शक्ती (३) अजीबु बलु, अजब में
विश्वंदइ सध-ताकत (४) गैबी ताकत (५) सबूतु,
साबिती (६) तयारी (७) जइ, कामियाबी, सफलता
(८) काबिलियत (९) मुक्ती, मोखु (१०) रचना,
बनावत (११) सामानु, सामग्री. सिद्धीस जाणे सिद्धि
या सफलु थियणु. सिद्धीभार पु. साबितीअ जो बारु,
(इं) 'बर्डन् ऑफ़ प्रूफ़'.

सिद्धांत [सं] पु. (१) सिधांतु, सबूतु डेई कडियलु नतीजो
फैसिलो (२) मतो (३) निश्चो, फैसिलो (४)
शास्त्रनि जो नियमु (५) सिध्यानु (६) ज्योतिषग्रंथु
(७) पकी अणमिटि गाल्हि. सिद्धांत मार्ग पु.
गुरुभक्तीमार्गु. सिद्धांतीत वि. सिद्धान्त जे रूप में
निश्चिति कयलु. सिद्धांती वि. सिधांतनि जा ग्रंथ
पडहियलु, तजुर्बा करे डिसंदडु, कंहि सच या मते जी
स्थापना कंदडु.

सिंधु-धू [सं] पु. (१) समुंड (२) सिंधू नदी (३) हाथी,
हाथीअ जो मदु. सिंधुक वि. (१) सामूंडी (२) सिंधु
जो. सिंधुदुर्ग पु. सामूंडी किल्लो. सिंधुपुष्प न.पु. संखु.
सिंधुलवण न. सेंधो लूण.

सिंधूर [सं] पु. हाथी.

सिपर [फ़ा] स्त्री. सिपर, ढाल.

सिरका [फ़ा] पु. सिरको, सुरको.

सिंह [सं] पु. (१) शींहूं, शेरु, शिंघु (२) शिंघ रासि (३)
सिरेष्ठु. सिंहकटी स्त्री. शींहूं जियां सन्हिड़ी चेल्हि वारी
औरत. सिंहकेशर पु. शींहूं जूं बुश्कूं, बुर. सिंहद्वार न.
किल्ल या राजमहल जो मुखु दरिवाजो. सिंहनाद पु.
(१) शींहूं जी गजगोड़ (२) जंगि जी ललकार (३)
वडो आवाजु. सिंहस्थ पु. गुरु ग्रहु शिंघ रासि में अचण
जो वक्तु. सिंहल, द्वीप न. लंका, सिलोन.
सिंहावलोकन न. (१) शींहूं जियां पुठियां मुड़ी डिसणु
(२) पोई ज़िंदगी यादि करणु (२) पोइते मुड़ी डिसणु
(४) बाज़िख्याली, पसिबीनी (५) पोयों इतिहासु
डिसणु, थी वियल गाल्हि ध्यान में अणणु. सिंहासन न.

सिंघासन, तख्तु, राजगदी. सिंहाचा वाटा पु.

मुख्य-अहमु हिसो. सिंही, सिंहीण स्त्री. शीहिणि.

सीत वि. डिसो 'शीत'.

सीता स्त्री. ओड़, हर जो नीशानु, हर जे चूनीअ जो लीको.

सीताफळ-ळी न.स्त्री. सीताफल.

सीत्कार [सं] पु. सूसटु, सूस् आवाजु.

सीघा [हिं] वि. सिघो.

सीमंत [सं] पु. (१) ह्रद (२) सरह्रद (३) सींधि (४) ह्रद जी पछाडी. सीमंतपूजन न. डिसो हेठि 'सीमांतपूजन'.

सीमा [सं] स्त्री. (१) सीमा, ह्रद (२) सरह्रद (३) मर्यादा (४) ह्रद दर्जो, उरूजु, छेहु (५) झझाई, रेलछेल, बहबूदी. सीमांतपूजन-पूजा न.स्त्री. शादीअ खां पहिरीं घोट जी पूजा. सीमा शुल्क न. (इं) 'कस्टम् ड्यूटी'. सीमोल्लघन न. (१) ह्रद ओरांघणु, ह्रद टपी गोठ या शहर खां बाहिरि वणु (२) दसहडे डींहुं शाम जो शहर खां बाहिरि वजी 'शमी' (कंडीअ जो वणु) वण जा पन पटे अचण जी रसम. सीमितता स्त्री. महदूदी.

सीयाळी [सं] स्त्री. सीज, थधि.

सीव [सं] स्त्री. सीमा, ह्रद.

सु [सं] उपसर्ग. (१) सु, सुठो (मि. सुगंध=सुठी बूड़, खुशबूड़) (२) सुंदर (मि. सुकेशी = सुहिनि वारनि वारी) (३) पूरीअ तरह (मि. सुदृढ = पूरीअ तरह मज्जिबूत) (४) आसानीअ सां (मि. सुलभ = आसानीअ सां मिलंदहु) वगेरह.

सुई [सं] स्त्री. सुई.

सुईण [सं] स्त्री. सदकी, दाई. सुईणगा पु. दाइपाई, दाइपो.

सुकट [सं] स्त्री. सुकल मछी. वि. सुकलु. सुकटणे अ.क्रि. सुकणु.

सुकढ-ढी [सं] स्त्री. अण छिलियलु सुकलु नारेलु. वि. सुकलु. सुकहा वि. सुकलु, गरी वियलु (शख्स).

सुकणे [सं] अ.क्रि. (१) सुकणु (२) सन्हीं थियणु, गरणु. सुकवण स्त्री. सुकाइण जी क्रिया या मज्जरी. सुकविणे स.क्रि. सुकाइणु. सुकवे न. सुकलु खेतु. सुका वि. (१) सुकलु (२) खुशकु (३) बे म्झनॉ (४) अजायो. सुकाट न. सुकलु गांगटु-झींगो. सुकाटणक वि. सुको ठोठु.

सुका मेवा पु. सुको मेवो-फूट.

सुकर [सं] वि. सहिंजो, करण में सवलो.

सुकले [सं] न. बूलो (नक जो) वालो, सन्ही सोनी तार (कन जी).

सुकळ [सं] पु. सुकर, सस्ताई.

सुकाण, सुकाणू [सं.अ] न. सुखाणु, सुखानु, जहाज या बेड़े खे कंहि पासे फेराईदहु चकर, (इं) 'हेल्म्'.

सुकाणदार-गीर, सुकान्या पु. (१) सुखानी, सुखानु झलींदहु (२) अगुवानु. सुकाणूची दांडी स्त्री. मुठियो.

सुकाळ [सं] पु. सुकर, सुस्ताई, बहबूदी.

सुकीर्ती [सं] स्त्री. सुठी कीर्ती, सुठो नामसु.

सुकुमार [सं] वि. कोमलु, नाजुकु.

सुकृत [सं] न. सुकिर्तु, सुकिर्ती, पुठु, सुठो कमु, पुववारो कमु. वि. पुववानु.

सुकृती [सं] वि. सुकिर्ती, पुववानु, नीतीवानु.

सुख [सं] न. सुखु, आनंदु, आरामु, शांती, चैनु. सुखाने, सुखे, सुखेनैव क्रि.वि. सुख सां. सुखकर वि. सुखु डींदहु, सुखकारी. सुखद, सुखावह वि. सुखु डींदहु, सुखकारी. सुख निद्रा स्त्री. सुखी निंद, सुख जी निंद. सुखभोगी वि. सुख माणींदहु, आसूदो. सुखरूप वि. सुखी, आसूदो. क्रि.वि. सुख सां, खैरियत. सुखवंत वि. सुखी. सुखवस्ती स्त्री. किये बि सुख सां रहणु. वि. आसूदो, सुखियो. सुखवस्तू वि. आराम सां रहंदहु. सुखवाद पु. सुखवादु, सुख खे ई आखरीनु मक्सदु मजींदहु मतो, 'हीडोनिज्म'. सुखविणे स.क्रि. सुखु डियणु. सुखसंतोष पु. सुखु संतोषु. सुखार्थी, सुखैषी वि. सुखु चाहींदहु. सुखावणे अ.क्रि. सुखी थियणु, खुशि थियणु. सुखात्मिका स्त्री. मज्जाकी पंगती नाटक, (इं) 'कॉमेडी', हिशी नाटक. सुखावह वि. सुखु डींदहु. सुखासीन वि. सुखी. सुखामुखी क्रि.वि. (१) पंहिंजीअ मज्जीअ सां (२) सवलाईअ सां (३) हरूभरू. सुखिया वि. सुखी, आसूदो, संतोषी. सुखी वि. सुखी.

सुगती [सं] स्त्री. (१) आसूदगी (२) मोखु, उत्तमु गती.

सुगंध [सं] पु. सुगंधु, खुशिबूड़. सुगंधक, -धीक वि. सुगंधियो, खुशिबूड़दार. सुगंधमुळी स्त्री. हड्ड. सुगंधी पु. सुगंधु.

वि. सुगंधी. सुगंधी द्रव्य न. खुशिबूदर शयूं. सुगंधी पु. अतारु, अतुरु विकिणंदु.

सुगम [सं] वि. सुगमु, सवलो, आसानु, समुझण में सवलो.

सुगर वि. सियाणो, चालाकु, माहिर, काबिलु.

सुगर, सुगरण, सुगरीण स्त्री. बयो (पखी). स्त्री. डिसो 'सुगृहिणी'.

सुगावा पु. सगु, निशानु, पतो, खबर, तलाश.

सुगी स्त्री. (१) लाबारे जी मुंद, फसलु करण जी मुंद (२) सुकरु, सझाई.

सुगृहिणी स्त्री. घरू कमनि में होशियार औरत, सुठी रसोई कंदड़ औरत.

सुगास वि. सवादी-लज्जती (खाधो). लज्जती खाधो.

सुघट, सुघटित [सं] वि. सुठो घडियलु-ठहियलु.

सुघन शल्यचिकित्सा स्त्री. (इं) 'प्लास्टिक् सर्जरी'.

सुघणे अ.क्रि. सिंघणु.

सुचणे [सं] अ.क्रि. (१) सुझणु, मन में अचणु (२) यादि पवणु. सुचक, सूचक पु. चुगिलु. वि. सुझाईदु, ज्ञाणाईदु. सुचविणे स.क्रि. (१) सुझाणु, बुझाणु, यादि डियारणु (२) सलाह डियणु. सुचे न. सूचना, सलाह.

सुचरित्र [सं] न. सुठा इख्लाक, सुठो चरित्रु, सुठी हलति. वि. चढीअ चालि वारो, चरित्रवानु, सदगुणी.

सुचित [सं] वि. (१) शांति, सांति, माठि (२) सावधानु, सुजागु.

सुचित [सं] वि. बेफिकिरु, बे ओनो.

सुचिन्ह [सं] न. सुठी निशानी, शुभु सोणु.

सुजगर [सं] वि. सुजागु.

सुजणे [सं] अ.क्रि. (१) सुजणु, सोजि थियणु (२) रुसणु.

सुजट, सुजकट, सुजीर वि. थोरो सुजलु. सुजलेला वि. सुजलु.

सुजन [सं] पु. सजणु.

सुजाण [सं] वि. विद्वानु, दानाउ, सियाणो.

सुझणे अ.क्रि. सुझणु, समुझणु, नजरि अचणु.

सुटक न. सुठी निशानी.

सुटकणे [हिं] अ.क्रि. खिसिकणु, गुस गोह में भजी वणणु.

सुटका स्त्री. (१) छोटिकारो (२) वियमु थियणु (३)

निजात, रिहाई. सुटगाठ स्त्री. डेढ गुंदि. सुटणूक स्त्री.

छोटिकारो, मुक्ती. सुटणे अ.क्रि. (१) छुटणु,

छोटिकारो थियणु (२) छुड़णु, खुलणु (गुंदि) (३)

भजणु, भजी पवणु (४) डोड़णु, भजणु (५) छुटणु,

लगणु, शुरुअ थियणु (हवा) (६) आजो थियणु (७)

जारी थियणु (८) ढरो थियणु (९) ठकाउ थियणु

(१०) सुजणु, हद खां वधीक वडो या शुल्हो थियणु.

सुटला वि. फालिदू. सुटसुटीत वि. (१) सवलो,

सणाओ, सेबहरो, सेवंजाइतो (२) बिना मौंझारे वारो.

सुटा वि. (१) खुलियलु, छुडियलु, अलगि, आजगु

(२) अकेलो, मार, जुदा (३) वांदो (४) खुलासो

(५) छुटलु (६) छुड़यो (पैसो). सुटारू स्त्री.

बदिचालि औरत. सुटी, सुडी स्त्री. छुट्टी, मोकल. सुटी

शिबीर न. (इं) 'हॉलीडे कम्प'.

सुंठ [सं] स्त्री. सुंदि.

सुडकणे अ.क्रि. खिसिकी वणणु, सट पाए हली वणणु.

सुडका-के पु.न. (१) अगिडी (२) बुढो शब्बु.

सुडावणी स्त्री. (१) गजगोड़, वडो आवाजु (२) शुरुआत (३) छोटिकारो.

सुडावणे अ.क्रि. हिमथ करे अगियां वधणु.

सुडी स्त्री. दनि, अनाज जे काननि-संगनि जो ढिगु, गंजी, खोडी.

सुणा-णी [सं] पु.स्त्री. कुतो, कुती.

सुत [सं] पु. पुटु. सुती स्त्री. धीअ.

सुत, सूत [सं] न. सुटु, धागो. वि. सुट या धागे वांगरु सिधो.

सुतणे स.क्रि. (१) कहिं मथां सुटु वेइहणु (२) मारणु.

सुतपोत न. उणति, उणावत (कपिडे जी), तर

(कपिडे जो). सुतरा वि. सियाणो, चालाकु. सुतविणे

स.क्रि. सुटु वेइहणु (कहिं जे मथां). सुती वि. (१)

सोटी (-कपिडा वगेरह), सुट जो ठहियलु (२) सिधो,

संओं. सुतेरा पु. कोरीअडो.

सुतक [सं] न. (१) सूतकु, मातम जो समो, पिनी (२)

छिलो. सुतकी, सुतकील वि. सूतकी.

सुतणे [सं.हिं] अ.क्रि. सुतिजणु, सुम्हणु.

सुतराम [सं] क्रि.वि. (१) बिनह, बिल्कुल, असुलु, कड़हिं
बि न (२) अगियां, अगिते.

सुतला स्त्री. चोरी.

सुतली स्त्री. सूतिली.

सुता [अ] पु. सुनत, तुहिर, खतनो.

सुताढे न. (१) थुल्लो कपिडो (२) मिटनि माइटनि जो ज़ार,
डूराहों नातो-रिश्तो.

सुतार [सं] पु. (१) सूतार, वाढो, डखणु (२) काठकुटो
(पखी) (इं) 'वूडपेकर' (३) हुदि हुदि (पखी).

सुतारकाम, सुतारकी न.स्त्री. वाढिको धंधो. सुतारमेट
न. वाढे जो दुकानु.

सूतोवाच [सं] उद्गा. गाल्हाइणु-बुघाइणु शुरू करणु.

सुदम [सं] वि. ज़ाबे में रखण में सवलो, पालण में सौखो.

सुंदर [सं] वि. सुंदरु, सुहिणो. सुंदरा, सुंदरी स्त्री. सुंदरी,
सुहिणी औरत.

सुदा वि. सादो, शुधि, सुठो.

सुदाम-मा पु. (१) सुदामो (श्रीकृष्ण जो दोस्तु) (२) गरीबु
ऐं डुबिरो शखु. सुदाम्याचे पोहे पु.ब.व. मअमूली पर
भगितीअ जो नज़िरानो-भेट.

सुदिन-स [सं] न.पु. (१) सुठो-सभागो डींहें (२) बारहंमाहों
डींहें. सुदिस क्रि.वि. सजो डींहें.

सुदावा पु. जाच, खबर, तलाश, सगु.

सुदुर्लभ [सं] वि. बेहदि डुखियो, अणलभु.

सुदृढ [सं] वि. तमामु मज्जिबूत-पुखो-पको, सघारो.

सुध्वबुध्व [सं] स्त्री. सुधि बुधि, ज़ाण, अहसासु.

सुध्वा [सं] क्रि.वि. बि (मि. तो सुध्वा = हू बि). श.यो.अ.
सां, गडु.

सुधरणे अ.क्रि. सुधिरणु. सुधर वि. सुधिरियलु. सुधराई स्त्री.
सुधारो.

सुधा [सं] स्त्री. (१) अमिरितु, आबहयातु (२) गुल जो रसु
(३) पाणी (४) चूनो (५) विजु. सुधाकर, सुधांशू पु.
चंडु. सुधारस पु. (१) अमिरितु (२) लीमे जी रसु.

सुधारणे [सं.हिं] स.क्रि. (१) सुधारणु (२) ठीकु करणु-रखणु
(३) सिधो करणु. अ.क्रि. सुधिरणु, ठीकु थियणु.

सुधारक पु. सुधारकु, सुधारो कंदडु शखु. सुधारगृह

न. (इं) 'रिमांड होम'. सुधारणा स्त्री. (१) सुधारो
(२) दुरुस्ती. सुधारित वि. सुधारियलु, वधायलु.

सुधी [सं] पु. विद्वानु, पंडितु. वि. तेजफहमु, अकुलवारो.

सुधीर [सं] वि. मज्जिबूत, सघारो, जानिबाजु, हिमथवानु.

सुनका [सं] वि. खाली, सुजो, वीरानु. सुनसान स्त्री.

सुनसानु, सुज. सुना, सुने वि. सुजो, खाली, उघाडो.

सुन्न वि. बेहोशु, साणो, होश हवास गुमु थियलु.

सुनत [अ] स्त्री. सुनत, तुहिर.

सुनावणी [हिं] स्त्री. बुघाइण जी क्रिया, शुनिवाई, पेशी
(कोर्द जी). सुनावणे स.क्रि. (१) बुघाइणु, चवणु, मुंद
जी बुघाइणु (२) शुनिवाई.

सुनीत न. चौडसी, चोडहनि सिटुनि जी कविता, (इं)
'सॉनेट'.

सुने [सं] न. कुतो.

सुपक्व [सं] वि. सुठो पकलु-रधलु.

सुपडे-ले, सुंपली न.स्त्री. नंदो छजु.

सुपथ [सं] पु. सुठो रस्तो, सन्मार्गु.

सुपरिणाम [सं] पु. सुठो नतीजो, सुठी पछाडी.

सपर्ण [सं] पु. गरुडु (पखी).

सुपाणी-नी स्त्री. नथ.

सुपात्र [सं] न. सुपात्रु, दानु मानु डियण लाइकु शखु.

सुपारी [सं] स्त्री. सोपारी. सुपारी देणे (१) नींड डियणु (२)

मुकररु करणु. सुपारी सोहणे शादीअ में घोट जो

कुंआरि जे मुठि मां सोपारी छडाइणु या कुंआरि जो

घोट जे मुठि मां सोपारी छडाइणु.

सुपिंड [सं] वि. मज्जिबूत, जांठो, जबरो.

सुपीक न. सुठो लाबारो, सुठो फसलु. वि. भली (जमीन),

उपताइती (जमीन). सुपीकपणा पु. पहर.

सुपुत्र [सं] पु. सुपटु, लाइकु पुटु.

सुपुर्द-र्त [फा] क्रि.वि. सुपुर्द, हवाले.

सुप्त [सं] वि. (१) सुतलु, सुम्हियलु (२) निसतो, साणो

(३) गुझो, लिकलु. सुप्त शक्ती स्त्री. लिकल-गुझी

शक्ती.

सुप्ती [सं] स्त्री. (१) निंड (२) साणाई.

सुप्रभात [सं] न. प्रभाति, असुरु. क्रि.वि. असुर जो.

सुप्रयुक्त [सं] वि. सुठो रचियलु-ठहियलु-रिथियलु.

सुप्रसन्न [सं] वि. बेहदि खुशि.

सुफराटणे [सं] स.क्रि. सुबतो या सिधो करणु. सुफराटा वि.
सुबतो, सिधो.

सुफल-ळ न. चुहिब, चोक, खुणु.

सुफल-ळ [सं] न. सुठो फलु. वि. सुठो फलु डींदडु,
फाड्देमंदु, सुठो असरु कंदडु.

सुफी [फा] पु. सूफी.

सुंब, सुंभ [सं] न.पु. काबारो, नारेल जूं खलूं (२) नोडी,
वाणु. सुंब-सुंभ जळे पण पीळ न जळे नोडी सडी वेंदी
आहे पर वकडु उहोई रहिजी वेंदो आहे. सुंबणे स.क्रि.
वाणणु.

सुंब-भ [हिं] पु. सुंभु, घोडे-गडह जो खुरु.

सुबक [फा] वि. सुहिणो, डोलाडतो, ठाहूको.

सुबत्ता [हिं] स्त्री. झझाई, सुकरु, सहांगाई, वाघारो,
रेलछेल, बहबूदी.

सुबध्द [सं] वि. चडीअ तरह बधलु, पको बधलु.

सुंबा-भा पु. (१) सुंबो (तोफ जो) (२) पथर भवण जो वडो
हाथोडो.

सुबुध्द [सं] वि. अकिलु, अकुलुवंदु, सियाणो, समुझ,
चालाकु.

सुबोध [सं] पु. सुठो बोधु, सुठी नसीहत, सुठो उपदेशु. वि.
सवलो, समुझ में अचण जहिडो, सहंजो.

सुंभ [अ] पु. शूमु, कंजूसु.

सुंभ [सं] न. (१) काबारो (२) वाणु, नोडी. मये डिसो
'सुंब'.

सुभग [सं] वि. (१) सुहिणो, डोलाडतो (२) सभागो, भाग
वारो. सुभगा स्त्री. भागवारी औरत.

सुभद [सं] वि. सुखी, राजी.

सुभर [सं] वि. सुठो भरियलु.

सुभा [फा] पु. (१) सूबो, प्रांतु, परगिणो (२) सूबो, प्रांत जो
हाकिमु. सुभेदार पु. सूबो, सूबे जो हाकिमु, गवर्नर.
सुभेदारी स्त्री. सूबेदारी.

सुभाष [सं] वि. सुठो गाल्हाईदडु, फसीह ज़बानु. सुभाषित
न. शुभु वाक्यु, ग्यान जो गुप्तो, सुठा वचन, सुहिणा

सुखन. वि. सुठीअ तह चयलु-लिखियलु.

सुभिक्ष [सं] न. सुकारु, सुकर जो वक्तु, सस्ताई, झझाई.
वि. सस्तो, झझो, घणो.

सुम [सं] न. गुलु, पुष्पु.

सुम [अ] वि. शूमु, कंजूसु.

सुमंत पु. शिवाजी महाराज जे अठनि वजीरनि मां हिकु.

सुमन [सं] न. (१) सुठो मनु (२) गुलु, पुष्पु.

सुमन [सं] पु. (१) देवता (२) कणिक.

सुमनस्क, सुमना [सं] वि. प्रसनु चितु, सुखी-संतोषी मन
वारो.

सुमार [फा] पु. (१) शुमारु, गुणप, अंदाजु (२) हृद खां
वधीक, बे शुमारु (३) हृद, मर्यादा (४) सुधि, खबर
(५) वक्तु, महल (६) अटिकल (७) रुखु (८)
इम्कानु, थियणी. वि. मज्मूली, रवाजी, पूरो पुनो,
विचोले दर्जे जो. सुमाराचा वि. साधारणु, रवाजी,
मोचारो, पूरो पूनो. सुमारणे अ.क्रि. (१) महदूदि
थियणु-हुअणु (२) बेशुमारु थियणु. सुमारे क्रि.वि.
अटिकल, अंदाजुन.

सुमुहूर्त [सं] पु. शुभु महूरतु.

सुमेरू [सं] पु. मेरू जबलु.

सुयंत्र, यंत्रित [सं] वि. चडीअ तरह, बिल्कुलु ठीकु.

सुयश [सं] न. सुठो जसु, कीर्ती, सोभ.

सुयोग [सं] पु. जोगु.

सुर [सं] पु. देवता, देविता. सुरगुरू पु. देवताउदि जो गुरू,
बिरहस्पती. सुरतरू पु. सुरगु जो वणु, कल्प विरखु.
सुरधनू न. इंडलठि. सुरनदी-सरी स्त्री. गंगा नदी,
आकाश गंगा. सुरपती पु. इंदु. सुरभी स्त्री. कामधेनू
गांड़. सुरलोक पु. सुरगु. सुरवाड पु. (१) वडाई, महिमा
(२) सींगारु (३) सुकरु, रेलछेल, झझाई (४) मज्जी
(५) आज़ादी. सुरवाडणे अ.क्रि. (१) खुशि थियणु
(२) संहणु.

सुरई [सं.हिं] स्त्री. सुराही, धुधी.

सुरकंडी-कांडी-कुंडी स्त्री. मछीअ वांगुरु टुबी डियणु.

सुरकणे अ.क्रि. (१) फुटणु, चीर-डार पवणु (२) गर्दीअ मां
खिसिकी ववणु.

सुरकांड स्त्री. कतार.

सुरकुती स्त्री. घुंजु (कपिड़े-चमिड़े वगेरह जो).

सुरकुतणे अ.क्रि. घुंजु पवणु.

सुरंग [सं] वि. सुरंगु, सुठे रंगवारो-जो. सुरंगता स्त्री. गाड्हाणि.

सुरंग, सुसंग [सं] पु. (१) सिरिंध, गुझो रस्तो (२) सुरिंध (हणणु), पहाडु वगेरह भवण लाड् जमीन में टुंगु करे बारूदु भरे पलीते खे तीली डियणु.

सुरगाठ स्त्री. डेढ गुंदि, दिली गुंदि.

सुरंजन, -मिश्री [अ] स्त्री. सुरंजानु (दवा).

सुरंट, सुरट पु.न. डिसो 'सुरवंट'.

सुरण [सं] पु. (१) सूरणु (२) सुरंजानि (दवा).

सुरत [सं] न. (१) संजोगु, मैथुन, जमाड़ (२) एकता.

सुरत [अ] स्त्री. (१) सूरत, शिकिलि (२) सूहें (३) ह्यालति (४) हिमथ (५) हकीकत. सुरतहाल पु. सूरत हालु, हकीकत.

सुरपारंबी, सुरपारंब्या स्त्री. हिक रांदि जंहि में हिकु जणो लकुणु परे फिटी कंदो आहे ऐं बिया छोकिरा वण ते चड्ही वेदा आहिनि. हिकु छोकिरो लकुणु खणी अची साथियुनि खे पकिडण जी कोशशि कंदो आहे.

सुरम, सुरमाई स्त्री. सुरमाई (मछी).

सुरमा, सुरमा पु. सुरमों.

सुरवट [फा] पु. सुबटु, डिघनि वारनि वारो डिघो कींओं, (इं) 'कड्टरपिलर'.

सुरवा पु. शुरवो, सूपु.

सुरवात स्त्री. शुरुआत. डिसो 'सुरुवात'.

सुरवार [फा] स्त्री. सलवार.

सुरस [सं] वि. सवादी, लज्जीजु, मजेदारु, मिठो, रसीलो.

सुरसा पु. बिमुंहों कोको.

सुरसुर क्रि.वि. सुरसुरि, सूसाटु. सुरसुरी स्त्री. दिलि सुरकणु.

सुरळी स्त्री. कागज़ या कपिड़े वगेरह जी वेड्ही-नली.

सुरळीत क्रि.वि. सरीखो, हिक जहिडो, बिना रंडक-खलल जे, आसानीअ सां, चडीअ तरह.

सुरक्षण [सं] न. सुठी संभाल-रख्या.

सुरक्षा, सुरक्षितता [सं] स्त्री. सलामती, डिफाजुत, सोधाई.

सुरक्षा समिती स्त्री. (इं) 'सिक्पूरिटी काऊंसिल'.

सुरक्षित वि. सलामत, महफुजु, बे जोखो. सुरक्षित ठेवघर न. (इं) 'सेफ़ डिपोज़िट वॉल्ड'.

सुरा [सं] पु. छुरो.

सुरा [सं] स्त्री. (१) दारुं, शराबु (२) सुराही.

सुराख [फा] पु. (१) सोराखु, टुंगु (२) सुरागु, जाच, गोल्हा, खबर.

सुराज्य [सं] न. सुठो राजु.

सुराणा [सं] पु. आवाजु.

सुरापान [सं] न. शराबु पीअणु, शराबनोशी.

सुरालय [सं] पु. (१) सुर्गु (२) मेरू पहाडु.

सुरी [सं] स्त्री. छुरी.

सुरूक स्त्री. धूनो.

सुरंग [सं] पु. सुरिंध. डिसो 'सुरंग'.

सुरुवात [अ] वि. स्त्री. शुरुआत. सुरवातीपासून अ. शुरुअ

खां, मुंड खां, कचीअ खां. सुरू वि. शुरुअ, चालू.

सुरू [फा] पु. सरव (वणु), (इं) 'साइप्रस'. सुरूदार वि.

सरव कदि, सर्व वण वांगुरु सिधो ऐं डिघो.

सुरूप [सं] वि. सुहिणो, सुंदरु, खुबिसूरत.

सुरेख [सं] वि. सुहिणो लीकियलु, सुहिणो. उद्गा. बलें!

सुन्या पु. टुंगिडनि वारो सांचो (कचिरियूं-सिडरु करण लाड्).

सुलगावणे [हिं] स.क्रि. बारणु, दुखाडणु.

सुलट, सुलटा वि. सुबतो. सुलटणे अ.क्रि. सुबतो थियणु, सिधो थियणु, सिधे रस्ते ते अचणु.

सुलतान [फा] पु. (१) सुलतानु, राजा (२) जालिमु राजा.

सुलतानी स्त्री. (१) सुलतानी, हुकूमत (२) जल्मु.

सुलभ [सं] वि. (१) सुलभु, सवलाईअ सां मिलंदडु (२) सवलो, सौखो.

सुलह [अ] पु. सुलिहु, ठाहु.

सुलक्षण [सं] न. सुठी निशानी, सुठो आसारु, शुभु निशानी.

वि. सुलछिणो. सुलक्षणिक, सुलक्षणी वि. सुलक्षिणो, सुहिणो.

सुलाख [फा] पु. सोन वगेरह खे परिखण लाड् सोन वगेरह में कयलु सोराखु-टुंगु. सुलाखणे स.क्रि. परिखण लाड् सोन वगेरह खे सोराखु करणु.

सुलीन [सं] वि. मगनु.

सुवर, सुव्वर [फा] पु. सूरु.

सुवर्ण [सं] न. (१) सोनु, तिला (२) सुहिणो-सोनहरी रंगु
(३) सोरहं मासा वज्जनु. वि. सुहिणे-सोनहरी रंग जो.

सुवर्णकार पु. सोनारो. सुवर्णकीटक पु. खुरखबीतो,

दांडाणो. सुवर्णखोटी स्त्री. लुसिरी, सोन जी सिर.

सुवर्णचलन न. सोने सिके जो वहिंवार में हलणु.

सुवर्णघातूचा मार्ग पु. कीमिया, (इं) 'अल्कमी'.

सुवर्णमध्य पु. विचु, विचों रस्तो. सुवर्णमहोत्सव पु.

पंजाह सालनि जो जशनु, (इं) 'गोल्डन् ज्युबिली'.

सुवर्णस्तेय न. सोन जी चोरी. सुवर्णस्तेयी पु. सोनारो.

वि. सोन जी चोरी कंदडु.

सुवह [सं] वि. (१) खणी वज्जण में सवलो (२) सहण में सवाल्लो, सहंदडु.

सुवाच्य [सं] वि. पड्हण में आसानु, पड्हि सधिजंदडु,
चिटो, साफु.

सुवार्ता [सं] स्त्री. खुशिखबिरी.

सुवाशीण स्त्री. सुहागिणि नार.

सुवास [सं] पु. (१) खुशिबूड, सुगंधु (२) सुठी बस्ती.

सुवासिक वि. सुगंधियो, सुगंधी, खुशिबूडदार.

सुवासिणे स.क्रि. खुशिबूडदार बणाइणु-करणु. सुवासित

वि. सुगंधी.

सुवासिनी [सं] स्त्री. सुहागिणि औरत.

सुविच [सं] वि. (१) विद्वानु, पंडितु, पड्हियलु गड्हियलु

(२) सियाणो, आकिलु.

सुवेर पु. पातकु, वियम जी गंदगी. सुवेरतुला वि. पातकी,
गंदो (वियम जो).

सुशिक्षित [सं] वि. पड्हियलु गड्हियलु, तअलीम याप्तो.

सुशील [सं] वि. सुशीलु, सुलछिणो, सुठे सुभाज वारो.

सुशोभित [सं] वि. सुहिणो, सींगारियलु-सजायलु.

सुश्रांत [सं] वि. बे ह्दि थकलु.

सुश्राव्य [सं] वि. बुधण में सुठो लगंदडु, कननि ऐं मन खे

आनंदु डींदडु, मिठो (आवाजु).

सुषमा स्त्री. तमामु घणी संह.

सुषृप्त [सं] वि. गहिरी निंड में पियलु. सुषृप्ती स्त्री. सुषृप्ती,

गहिरी निंड, बे सुधि रहण जी हालति, (इं) 'ड्रीमलेस स्लीप'.

सुषुम्ना [सं] स्त्री. हठयोग मूजिबि सरीर जे मुखु टिनि नाडियुनि मां हिक.

सुष्ट, सुष्ठ [सं] वि. सुठो, शुभु.

सुसकारा पु. शूकारो, आह, थधो साहु.

सुसंगत [सं] वि. सुठीअ तरह ठहकंदडु-मिलंदडु, मुवाफिकु.

सुसंगती [सं] स्त्री. सुठी संगति, सुठनि माणहुनि जी सुहुबत.

सुसंबध्द [सं] वि. चडीअ तरह बुधलु-जुडियलु-ठहकंदडु.

सुसर [सं] स्त्री. मांगरमछु, वाधू.

सुसंवाद [सं] पु. ठाहु, मेलु, तालुमेलु, सिलूकु.

सुसह्य [सं] वि. सहण जोगो, सहण में सवल्लो.

सुसाट क्रि.वि. सूसाटु कंदे, जूम सां, जोर सां, खहिरो.

सुसूत्र [सं] वि. चडीअ तरह बुधलु-जुडियलु, सुहिणो,
ठाहको. क्रि.वि. चडीअ तरह, सिटाइतो, तर्तीबवारि,
रीताइतो.

सुस्कारा पु. शूकारो, आह, थधो साहु.

सुस्त [फा] वि. सुस्तु, आलिसी. सुस्तावणे अ.क्रि. (१) सुस्तु
थियणु (२) देरि पवणु, ढरो थियणु.

सुस्थ [सं] वि. सुठे हाल वारो, सुधी. सुस्थिती स्त्री. सुठि
हालति, सुधी हालति.

सुस्मित [सं] वि. मुश्कंदडु.

सुस्वभाव [सं] पु. सुठो सुभाज.

सुस्वर [सं] पु. सुठो-मिठो आवाजु. वि. सुरीलो, सुठे-मिठे
आवाज वारो, सुठे-मिठे आवाज में गातलु (गानो).

सुस्वागतम् [सं] भले आएँ, भली करे आया, निचु आएँ,
(इं) 'वेलकम्'.

सुहागी [हिं] स्त्री. सुहागो, (इं) 'बोरडक्स'.

सुहास्यवदन [सं] वि. खिलमुखु, खिलमुखो-मुंहो.

सुहृत्-त्-द [सं] पु. सुठीअ दिलि वारो, सिक वारो दोस्तु.

सुहृदय [सं] वि. सुठीअ दिलि वारो, प्रेमी. न. सुठो मनु.

सुळकणे स.क्रि. गुझ गोह में खिसिकी वजणु.

सुळका [सं] पु. (१) पहाड जी डिधी चोटी, चुख (२)

चोटी, चुहिंब (३) सूओ डंडु (४) खुति (५) चुरि.

सुळसुळाट पु. झझाई, घणि, गर्दी.

सुळा [सं] पु. डिघो ऐं चुहिंबवारो डंडु, काणेठो; डड्ह.

सुज्ञ [सं] वि. सियाणो, समुझ, जाणू, विद्वानु. सुज्ञता स्त्री.
तमीजु, तमीज.

सू. सू. क्रि.वि. सूसाट कंदे, ज़ोर सां. सू. बाल्या करणे भजी
वणु, खिसिकी वणु.

सूकर [सं] पु. सूअर. सूकयलय न. सूअर खानो.

सूक्त [सं] न. (१) वेदनो जे किनि, श्लोकनि जो मज्मूओ
(२) लंबो भाषण. वि. सुठे नमूने चयलु, चडो, योग्यु.

सूचक [सं] वि. (१) सूचना डींदडु, इशारो डींदडु, चिताउ
डींदडु, जाणाईंदडु (२) चुगिलु (३) छेदींदडु. पु.
खाबिरु, जासूस. न. निशानी, तर्कु. सूचक चिन्ह न.
सगु, खुरु, पतो.

सूचना [सं] स्त्री. (१) सूचना, हिदायत, इशारो, चिताउ
(२) सभा जे वीचार लाइ सामुहं रखियल गाल्हि.
सूचित वि. सुझायलु, डेखारियलु. सूची वि. सूचना
कंदडु, डिसो 'सूचक' (२) टुंबींदडु.

सूचिका, सूची [सं] स्त्री. (१) सुई (२) सुई, (इं)
'इंजेक्शन' (३) फ़हिरिस्त, (इं) 'लिस्ट' (४) डिसो
'शंकू' (५) हाथीअ जी सूंढि. सूचित वि. टुंबियलु,
टुंगु कयलु-थियलु. सूचिमुख वि. नोकदारु.

सूज [सं.हिं.फ़ा] स्त्री. सोजि.

सूट स्त्री. (१) छूटि, लाथि, छडति (२) म्झाफी (३)
फ़ासिलो (४) वीर्यस्खलन. सूटपत्र न. तलाकिनामो.

सूड [सं.का] पु. बदिलो, वेरु, इन्तकामु. सूड घेणे बदिलो
वठणु, वेरु वठणु. सूडबुद्धी स्त्री. वेरु भाउ, इन्तकामु
वठण जी भावना.

सूत [सं] न. (१) सुटु, धागो (२) सन्धु (३) किनो
फ़लु-मेवो (४) सूतु, तंडु (५) सूतु, इंच जो बारहों
डिसो (६) उणति (७) दोस्ती (८) सियाणप. सूत
जमणे मेलु-दोस्ती थियणु. सूत धरणे मरणकंधीअ ते
पहुचणु, नक खे हथु लगाए साहु डिसणु. सूतगिरणी
स्त्री. सुट जी मिलि, (इं) 'कॉटन् मिल'.

सूतपात-पोत पु. कपिडे जी उणप, उणति, उणावत.

सूत [सं] पु. (१) रथु हलाईंदडु (२) वाढो (३) चारणु,
भाटु.

सूत [सं] वि. जावलु, जनमु वरितलु.

सूतक न. डिसो 'सूतक'.

सूति, सूती [सं] स्त्री. (१) जनमु, ज़मु (२) संतती (३)
वियमु. सूतिका स्त्री वियायल औरत. सूतिकागृह न.
वियमु घर. सूतिगाव पु. सझु, संझु.

सूत्र [सं] न. (१) सुटु, धागो, तंडु, सगो (२) काठ जे
पुतिलीअ जो धागो या तार (३) नुस्खो, दस्तूर अमलु
(४) कौलु, मतो (५) चाबी, राजु, अटिकल (६)
व्याकरण वगेरह शास्त्रनि जा नियम (७) हुकुमुनामो
(८) जणियो (९) कतार (१०) वटि (११) जदवल
(१२) दोस्ती. सूत्रक वि. हिक सरि, मुहकुमु, सिधीअ
लीक में, सिधो, बराबरि, नेमाइतो. सूत्रकृमी पु.
सीनकी. सूत्रधार पु. (१) सूत्रधार, नाटक जी
मअलूमियत डींदडु मुखु किरदार, नाटक जो
बंदोबस्तु कंदडु (२) काठजे पुतिलियुनि खे नचाईंदडु
शखु (३) मंडल-संस्था जो मुखु शखु, हर्ता कर्ता.
सूत्रप्राय क्रि.वि. थोरे में, मुखसिर. सूत्रा-त्री वि.
सियाणो, चालाकु. सूत्रीकरण न. साफु ऐं चिटी
रचना-बनावत, (इं) 'फ़ॉर्म्यूलेशन'.

सूदने [सं] स.क्रि. मारणु, कतलु करणु. सुदन न. कतलु,
हत्या.

सून [सं.प्रा] स्त्री. नुहं. सूनमुख न. शादीअ खां पोइ घर में
आयल नुहं जो मुहं डिसणु.

सून [सं] पु. पोहु महीनो.

सूनृत [सं] वि. सचु, सचो. न. सचु.

सूप [सं] न. सुपु, छजु. सूप बाजणे कमु पूरो थियणु.
सुपाएवढे काळीज होणे कपिड़नि में न मापणु, तमामु
घणी खुशी थियणु.

सूप [सं] न. दालि (रधल). सूपकर्म न. रधणु पचाइणु.
सूपकार पु. रांधो, रसोयो, बोर्ची. सुपशास्त्र न. रधण
पचाइण जो हुनर.

सूम [अ] वि. शूम, कंजूस.

सूर [सं] पु. (१) सुरु, आवाजु (२) 'सूरपारंबी-ब्या' रांदि
जो लकुणु-काठी. डिसो 'सूरपारंबी' (२) टुबी, गोतो
(३) रूखु.

सूर [सं] स्त्री. नारेल जो शराबु.

सूर [सं] वि. सूरिमो, वीरु, बहादुरु.

सूरण पु. सूरणु.

सूरपारंबी स्त्री. डिसो 'सूरपारंबी'.

सूर्य [सं] पु. सुर, सिजु, सूरिजु. सूर्यकमल पु. पोपट बूटी (गुलु). सूर्यकर पु. किरणो. सूर्यकांत पु. कलानुबीनु, सूरजमुखी. सूर्यकांतमणी पु. संगियशबु, ज़बरि जदु, (इं) 'जास्पर्'. सूर्यग्रहण न. सिज ग्रहण. सूर्यनंदन पु. (१) यमु, जमु (२) शनी (३) कर्णु (४) सुग्रीवु. सूर्यपक्षी पु. मीटरु, मीटो (पखी), (इं) 'सन् बर्ड'. सूर्यपुटी वि. उस में सुकायलु. सूर्यफूल पु. पोपट बूटी. सूर्यबिंब न. सिज जो अक्सु. सूर्यमंडल न. (१) सिज जो अक्सु (२) सूर्य मंडलु, सूर्यलोकु, सिज जे आस्पासि वारो प्रदेशु. सूर्यमंडली स्त्री. सिजु ऐं सिज जे चौधारी फिरंदइ बिया ग्रह उपग्रह वगैरह. सूर्यवंशी वि. (१) सूर्य कुल में जनमु वठंदइ, सूर्यवंश जो (२) सिजु उभिरण खां पोइ निंड मां उयंदइ. सूर्यविकासी वि. डीहं जो टिडंदइ ऐं राति जो बूटिजंदइ (गुल). सूर्यस्नान न. उस में विहणु. सूर्यावर्त पु. सिजावती सूरु, अध मथे जो सूरु. सूर्यास्त पु. सिजु लहणु, संझा. सूर्योदय पु. सिजु उभिरणु, सुबुहु. सूर्योपासना स्त्री. सिज जी उपासना, -भगिती-पूजा.

सूळ पु. सूरी, सलीबु, फासी, फासीअ जो थंभो.

सूळ पु. सूरु, दुर्दु, वटु.

सूक्ष्म [सं] न. ब्रह्म. पु. अणु, अइटमु. वि. (१) सूक्ष्म, बेहदि बारीकु, सन्हो (२) नाजुकु (३) सुहिणो, नफीसु. सूक्ष्मजंतु पु. तमामु सन्हिडो जीवडो, वणडो, (इं) 'बइक्त्रम्'. सूक्ष्मजंतुशास्त्र न. सन्हिडनि जीविडनि जो इल्लु, (इं) 'बइक्त्रीओलॉजी'. सूक्ष्मजीवशास्त्र न. (इं) 'माइक्रोबायलॉजी'. सूक्ष्मदर्शकयंत्र न. खूर्दबीनी, (इं) 'माइक्रोस्कोप'. सूक्ष्मदर्शी-दृष्टी-द्रष्टा वि. तेजु नजर वारो, बारीकबीनु. सूक्ष्मबुद्धी वि. बेहदि तेजु फहमु-बुधीवानु. स्त्री. तेजु फहमी.

सृजणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. पैदा थियणु-करणु, ठहणु, खलकणु.

सृजन न. पैदाइश, उत्पत्ती, खलकत, सिरष्टी, तख्लीक.

सृती [सं] स्त्री. मार्गु, रस्तो.

सृष्टी [सं] स्त्री. (१) सिरिष्टी, जगत्तु, दुनिया, जहानु (२) दुनिया जी उत्पत्ती (३) पैदा करणु, निर्माण करणु, खलकणु (४) कुदिरत, खलकत. सृष्टिकर्म-मार्ग पु. दुनिया जी रीति, दुनियावी जीवति. सृष्टिशास्त्र न. इल्लु पैदाइश, जगत्तु जे उत्पत्तीअ जो शास्त्र, (इं) 'कॉस्मॉलॉजी'. सृष्टि वि. (१) पैदा कयलु, खलकियलु (२) जोडियलु, बुधलु.

से [सं] स्त्री. (१) सिमिरती, यादि (२) अनूमानु.

सेक-ख [सं] पु. अन्तु, पछाडी.

सेक [सं] पु. छिण्कारु, छट्कार.

सेचन [सं] पु. छिण्कारु.

सेज [सं] स्त्री. (१) सेज, हंघु (२) कतार. सेज येणे सुमणु.

सेत, सेईत पु. गोबो.

सेतु, सेतू [सं] पु. (१) पुलि (२) बंदु.

सेंद्रिय [सं] वि. इंद्रियुनि वारो, इंद्रियुनि-उज्जिवनि जो, (इं) 'ऑर्गेनिक'. सेंद्रियरसायनशास्त्र न. (इं) 'ऑर्गेनिक केमिस्ट्री'.

सेन [सं] पु. बाजु (पखी).

सेना [सं] स्त्री. सेना, फौज, लश्कर. सेनाचर वि. सेना सां गडु वेंदइ. सेनापती पु. सेनापती, सिपहसालार, महन्दार. सेनाभार पु. सारी फौज.

सेरू [सं] पु. डोई, काठ जी केवी.

सेवक [सं] पु. (१) शेवकु, शेवाधारी (२) नौकर, चाकर, टहलियो. सेवकिनी स्त्री. दासी, नौकिरियाणी. सेवणे स.अ.क्रि. (१) उपयोग करणु, पूजा करणु (२) उपभोगु वठणु, भोगणु (३) शेवा करणु. सेवन न. (१) शेवा, टहल (२) नौकिरी, चाकिरी (३) पूजा (४) सेबो, सिबणु (५) उपयोग. सेवा स्त्री. (१) शेवा, टहल (२) चाकिरी, नौकिरी (३) टहल, पूजा (४) मानु, आदर, इजत. सेवा पुस्तक न. (इं) 'सर्विस् बुक'. सेवाधार पु. टहलियो. सेवानिवृत्त वि. गोशाइतो, रिटाइडु, गोशे निशीनु. सेविका स्त्री.

शेवा-टहल कंदड़ औरत. सेवेकरी पु. (१) टहलियो,
पूजारी (२) नौकर. सेव्य वि. शेवा करण लाङ्कु, पूजा
करण जोगो.

सेवडी [सं] स्त्री. चमिडी, चमिडो, चमु.

सेशन कोर्ट [इं] न. फौजदारी मुहकिमो, ज़िल्ज़ जी वड्डि
फौजदारी अदालत, सेशन कोरटि.

सेहत [अ] स्त्री. सिहत.

सैंग-घ [सं] पु. समूह.

सैतान [अ] पु. शैतानु.

सैधव [सं] न. पु. (१) सेंधो लूणु (२) घोड़ो. वि. (१)
सामूंडी (२) सिंधी, सिंधु बाबति. सैधवता स्त्री.
खाराणि, खाराई. सैधवी स्त्री. हिकु रागु.

सैन्य [सं] न. सेना, फौज, लश्कर. सैन्यापत्य, सैन्याधिपत्य
न. महन्दारी, सेनापतीअ जो कमु. सैनिक पु. सिपाही,
फौजी, सेना बाबति.

सैपाक, सैपाक [सं] पु. रसोई, रघणु-पचाङ्गु. सैपाकघर न.
रंधिणो, खानाडो. सैपाकी पु. रांधो, रसोयो.

सैराट, सैराट वि. छुड्वागु, आज़ादु, हठी, गुस्ताखु, डाढो
(शख्खु).

सैरधी [सं] स्त्री. हरम-ज़नानिखाने जी दासी.

सैरा, सैरावैरा [सं] क्रि.वि. हैबरि सैबरि में, जेडांहं रस्तो
मिले ओडांहं (भजणु).

सैल [सं] वि. ढिलो, ढरो. सैल सोडणे (१) छिलो छडणु (२)
आज़ादी डियणु.

सैली [हिं] स्त्री. सुट जो हारु, मोतियुनि-गुलनि जो
हारु-माल्हा.

सोई, सोय [सं] स्त्री. (१) सहूलियत, सहंजु, सुखु, सेवंजु
(२) बंदोबस्तु (३) इम्कानु (४) अझो. सोईवार,
सोईस्कर वि. सहूलियत वारो, सहलु, सहंजो.
सोईसुमार पु. जोगाई, जोगो वक्तु, वझु, मोक्को.
सोईसोईने क्रि.वि. सहूलियत-सहंजाईअ सां.

सोकट न. झींगो, सुकल मछी.

सोकणे, सोकावणे अ.क्रि. कंहिं गाल्हि जो चसिको लगणु, हेर
पवणु, डिसो 'सवकणे'. सोकील वि. इलती, हेराकु.

सोकरणे [सं] स.क्रि. (१) ख्या-हिफाज़त करणु (२)

हकालणु, धिके कडणु. सोकरी, सोकारी पु. पहरेदार.

सोंग [सं.का] न. (१) सांगु, नकुलु (२) नाटक जो
पार्टु-भूमिका (३) डेखाउ, ठठु (४) अजीबु शख्खु
(५) मिखिरु, बहानो, तेनालु. सोंगढोंग पु. (१) सांगु
(२) मिखिरु, तालुपखालु, बहानो. सोंगसंपादणी स्त्री.
कंहिं पार्ट जो हूबहू नकुलु करणु, हूबहू डेखाउ-नकुलु
करणु. सोंगाड्या पु. (१) सांगु कंदडु, बहुरूपी, नकुलु
कंदडु (२) तालिरु (३) 'तमाशा' नाटक जो मज़ाकी
किरदार.

सोंगटी स्त्री. सारी, गोट (ढारे रांदि में).

सोंगणी स्त्री. फसुल जी कटाई, लाबारो, फसुलु गडु करणु.

सोंगणे स.क्रि. लाबारो विमणु, फसुलु लुणणु.

सोंगळ [सं] वि. (१) नाजूकु, कोमलु (२) नरमु (३)
सूगारो, सूगी, सूगाइतो.

सोंगळा वि. ढिलो.

सोगा पु. सुरमो.

सोच्यपण [सं] न. गरीबी.

सोजी [सं] स्त्री. (१) सूजी (२) चांवरनि जी खीरिणी.

सोजळ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, पवित्रु, निष्पापु (२)
चिमिकिणो (३) दीनाइतो, धर्मी विचारनि जो.

सोट [सं.हिं] सौटो, लठि, डंडो. सोटगा पु. सौटो, डंडो. सोट
भैरव पु. थुल्हो मतारो-डुंबो. सोटवात पु. छांभ, चहो.
सोटशिंग पु. छडो छांडु, छडो छड्मलु. सोटा पु.
सौटो, डंडो. सोटेवरदार पु. लठिडियो.

सोड स्त्री. (१) छूटि, लाथि (२) आज़ादी (३) छडति,
रिआयत (४) मोकल (५) तलाकु. सोडखत,
सोडचिड्डी, सोडपत्र न.स्त्री.न. छोडचिठी, तलाकु,
तलाकिनामो. सोडजमीन स्त्री. बेज़ारी, (ई)
'डेरिलिक्ड लड्इ'. सोडधातू स्त्री. (१) धंधो धाडी
छडे भजी वणणु (२) इल्हो बिल्हो करणु. सोडवण,
सोडवणूक स्त्री. छोटिकारो, मुक्ती, छोटिकारे जो
उपाउ. सोडवणे, सोडविणे स.क्रि. (१) छडाङ्गु,
छोडणु, आज़ादु करणु (२) लीका पाङ्गु (३) राजु
सलणु (४) भजणु (पिरोली), हिसाबु हलु करणु.
सोडणे स.क्रि. (१) छोडणु, खोलणु (२) छडणु (३)

छडे डियणु (४) डोडाइणु, डुकाइणु (५) वहाइणु (पाणी).

सोंड [सं] स्त्री. सूंडि, सूंडि. सोंडकिडा पु. घुणो. सोंडाळ, सोंड्या वि. सूंडिरु, सूंडि वारो.

सोडत [अ] स्त्री. सूरती, (इं) 'लॉटरी'.

सोडा [इं] पु. सोडा, खारु.

सोत्कंठ [सं] वि. बे हृदि आतुरु-ख्वाहाणु.

सोदणे [सं] स.क्रि. सोधणु, साफु करणु, छाणणु.

सोदर [सं] वि. माएतो, सगो (भाउ).

सोदा पु. शोधो, बदिम्भाशु.

सोनामुखी स्त्री. सना, सना मकाई, सोन मकाई, (इं) 'सेन्ना', सना जा पन (जुलाब जी दवा).

सोनार [सं] पु. (१) सोनारो (२) लोभी-कंजूसु शब्दु. सोनारकी स्त्री. (१) सोनारिको धंदो (२) चोरी करण जी काबिलियत.

सोनी स्त्री. लली.

सोने [सं] न. (१) सोनु (२) कंडीअ जे वण जा पन. वि. कीमती. सोनकाव स्त्री. सोन गेडू (सोनहिरी मिटी). सोनकिडा पु. (१) खुरखतीतो (२) बिरिबिटी. सोनखत न. भाणु (काकूस-क्रिप्तीअ जो), किरिप्ती, मडलो, विष्टा. सोनपावडा वि. गरीबु, अभागो. सोन बैल स्त्री. सोन जी वटि. सोनसळा वि. (१) सोनहिरी (२) कको, भूरो. सोने नाणे न. सोनो सिको. सोनेरी वि. सोनहिरी. सोन्याचा दिवस पु. सोनो सिजु (उभिरणु), सभागो-शुभु डीहुं. सोन्याची पेटी स्त्री. दुरी, दोलिणो, लाकेटु.

सोप, सोपट न.पु. (१) केले जे वण जो छोडो, केले जे पनु (२) बिना दाणनि संगु. सोपटणे अ.क्रि. गुरणु, कमिजोरु-सन्हो थियणु.

सोपणे [सं.हिं] स.क्रि. सौपणु, हवाले करणु. सोपविणे स.क्रि. सौपणु, सुपरिदु करणु, बिए खे डियणु.

सोपस वि. नाजुकु, कोमलु.

सोपस स्त्री. हबछ, लालचि.

सोपस्कार पु. (१) कंहि कम लाइ खपंदड सभिनी शयुनि जी तयारी, साजु सरो, संजटु, समरु सठो (२) तमामु

घणी संभाल या हिफाजुत.

सोपा [अ] पु. सुफो, सुफहो (घर जो), ओसारो.

सोपा, सोपे [सं] वि. सहलु, सवलो, सणाओ, आसांनु, सलीसु.

सोपाण-न [सं] पु. डाकणि, डाको. सोपान मार्ग पु. डाकणि.

सोपाधिक [सं] वि. लकब वारो.

सोबत [अ] स्त्री. (१) सुहृबत, संगति, दोस्ती (२) दोस्तु.

क्रि.वि. सां, गडु, हिन सां गडु-शामिलु. सोबती पु.

(१) दोस्तु, मित्रु (२) संगी, साथी, जोडीदार.

सोम [सं] पु. (१) चंडु (२) अमिरितु, आबह्यातु (३)

शंकरु (४) सोम वलि, सोम रसु. सोमवार पु. सूरु.

सोमप वि. सोम रसु पीअंदडु. सोमवती स्त्री. वि. सूरु

डीहुं थींदड उमास.

सोमल, सोमलखार [सं] पु. संखियो.

सोय स्त्री. (१) सहूलियत. डिसो 'सोई' (२) हासुलाति, लाभु (३) मेलु (४) आधार, असो.

सोयरगत स्त्री. मिटाचारी.

सोयरा पु. (१) माड्टु (२) मिटु (३) शादी करण खां पोडू

थींदडु रिश्तो (४) चधु, यारु, भडुओ. सोयरी स्त्री.

(१) मिट्याणी (२) रखियल जाल. सोयरीक स्त्री.

मिटाचारी, विवाह-सन्बधु, सडु. सोयरे घायरे पु.ब.व.

मिट माड्ट, यार दोस्त. सोयरे माणूस न. माड्टु,

रिश्तेदार.

सोरा [सं.फा] पु. शोरो.

सोरा-न्या [का] पु. सिडरु-खीचा बीचा करण जो सांचो.

सोरो [सं] पु. दारुं, शराबु.

सोल पु. नोडु, थुल्ही नोडी-डोरि.

सोल पु. कूकमु. सोलवणी न. कूकमनि जो पाणी.

सोलणे स.क्रि. छिलणु, खल लाहिणु (फल जी), सोडणु

(बोहीमुड). सोल, सोलाणा पु. फोटो-फरीअ जो

सोयलु-छिलियलु दाणो. सोलाट वि. छडो छांडु.

सोलीव वि. (१) छिलियलु-सोयलु (दाणो) (२) पको

(चोर).

सोलद स्त्री. वडी टोकिरी.

सोव पु. ढोंगु, मिखिरु.

सोवळ [सं] वि. नाजुकु, कोमलु.

सोवळा [सं] वि. (१) शुधि, साफु, पाकु, सनानु वगेरह करे पवित्रु थियलु (२) सभिनी बुरायुनि खां दूरि रहंदडु, धर्मात्मा, पाकिदामनु. सोवळी होणे विधवा जो मथो कूडियलु हुअणु-मथो कूडाइणु. सोवळे न. पूजा या धर्मी कार्ज वक्ति पाइण जो साफु रेशिमी ऐं शुधि कपिडो, -या अहिडो कपिडो पाइणु. सोवळेकरी पु. रसोयो, रांधो.

सोवाणी [सं] स्त्री. आसनु, बैठक.

सोवाणी [सं] स्त्री. डाको.

सोस [सं] पु. (१) सहण जी सघ, सहनशीलता, सबुरु (२) हबुछ, लालचि. सोसणूक स्त्री. (१) सहलनशीलता, सबुरु (२) जुठि, बदि हलति, तअदी. सोसक, सोशीक, सोसाळू वि. सहनशीलु, साबिरु, धीराइतो. सोसणे अ.स.क्रि. (१) सहणु, जारणु, सबुरु खां कमु वठणु (२) भाइ पवणु (३) सहसाइणु. सोस पु. हबुछ, लोभु, लालचि. सोस करणे हबुछ-लालचि करणु. सोसी, -सोशी वि. हबिछी, लोभी.

सोसा पु. तूफानु, सूसट कंदड हवा. सोसा बारा पु. तूफानी हवा. सोसाटा पु. खहो. सोसाट्याचा वि. सूसट कंदड (हवा), खहिरो.

सोस्ती वि. ढल वारी (जमीन).

सोहं, सोहम् [सं] पु. 'मां ब्रह्म आहियां', 'मां उहो ब्रह्म आहियां' जी भावना. सोहंमूर्ति, सोहंमूर्तिब्रह्म न. गर्भ वारो बार.

सोहलत [अ] स्त्री. सहूलियत.

सोहळा, सोहाळा [सं] पु. (१) जशनु, उत्सज (२) संस्कार, असुर.

सोळा वि. डिसो 'सोवळा'.

सोळा [सं] वि. सोरहं (१६). सोळा आणे सोरहं आना, सौ सेकिडो, पकी गाल्हि. सोळभोक वि. लोफर.

सोक्षमोक्ष [सं] पु. बिलो करणु, पूरो फैसिलो-निबेरो करणु, हिक हिकाणी.

सौ स्त्री. 'सौभाग्यवती' (=सुहागिणि) जो मुखसिरि रूपु.

सौकर्य [सं] न. सहूलियत, सहजु.

सौख्य [सं] न. सौखु, सुखु, समाधानु.

सौगंध [फा] स्त्री. सौगंधु, कसमु.

सौजन्य [सं] न. सज्जनता, सुठाई, चडाई, हलीमाई, निउडत, शाइस्तगी.

सौंदर्य [सं] न. सुंदरता, सूंहं, सोभिया, जमालु. सौंदर्य प्रसाधन न. सींगार जो सामानु, सींगारु. सौंदर्यवाद पु. सौंदर्यवादु, छायावादु, (इं) 'रोमंड्टिज्म'. सौंदर्यशास्त्र न. इल्मु खूबसूरती, (इं) 'अइस्थेटिक्स्', जमालियात.

सौंदळ [सं] न. सेना, फौज.

सौदा [फा] पु. सौदो, वापारु, डे वठु. सौदागर पु. सौदागरु.

सौदामिनी [सं] स्त्री. विजु, खिंविणि.

सौध [सं] पु. मङ्गलु, वडो मंदिरु.

सौभाग्य [सं] न. (१) सभागु, सुठो नसीबु (२) सूंहं (३) सुहागु (४) कुंगू. सौभाग्य चिन्ह, सौभाग्य द्रव्य न. सुहागु जी निशानी-कुंगू-सिंदूरु हैड-वगेरह. सौभाग्य-तंतू पु. (१) मंगलसूत्र (२) मुडसु. सौभाग्यवती स्त्री. सुहागिणि औरत, वराइती, घोटवारी.

सौमनस्य [सं] न. मन जी सुठाई-सुठाणि.

सौम्य [सं] वि. (१) नरमु, हलीमु, शांति, थधो (२) शुभु (३) चंड बाबति. पु. चंड जो पुट्ट, बुधु. सौम्यग्रह पु. बुधु ग्रहु, गुरू ग्रहु, शुक्र ग्रहु. सौम्यवार, सौम्यवासर पु. बुधरु (वारु, डींहुं). सौम्या स्त्री. उतरु तर्फु.

सौर [सं] पु. (१) शनी-छंछरु ग्रहु (२) डिसो हेठि 'सौरमास'. वि. (१) सौर, सिज बाबति, शम्सी, सूरिज सां वास्तो रखंदडु (२) सूरिज जे फेरे तां गुणियलु (डींहुं या तारीख वगेरह), (इं) 'सोलार्'. सौर दिवस पु. शम्सी डींहुं, हिक सुबुह खां बिए सुबुह ताई वक्तु. सौरमान न. शम्सी पैमानो, सिज जे फेरे ज़रीए वक्तु गुणण जी रीति. सौरमास पु. सिज जो हिक रासि मां ब्रीअ रासि में वजण जो वक्तु, सिज जो हिक रासि खे पारि करण जो वक्तु. सौरवर्ष न. धर्तीअ जो सिज जे चौधारी हिकु फेरो डियण जो वक्तु, पूरो सालु.

सौरभ्य [सं] न. सुगंधु, खुशिबूइ.

सौरस [सं] पु. (१) मेठु, मेठाजु (२) सन्धु (३) लाइकी

(४) सघ (५) इच्छा. सौरस्य न. (१) मेठाजु (२) प्रेमभाज, नेंहुं, दोस्ती.
 सौरी स्त्री. (१) जालाणा कपिड़ा पातलु खदिड़ो (२) बेहयाज-निलंजी औरत.
 सौष्ठव [सं] न. (१) सुठाई, सूंहं, सुहिणी बीहक (२) फुड़ती.
 सौहृद, सौहार्द [सं] न. नेंहु, दोस्ती.
 स्कंद [सं] पु. (१) कार्तिकु स्वामी (२) टपो (३) अध्याज, बाबु, भाडो.
 स्कंध [सं] पु. (१) कुल्हो (२) थुडु (वण जो) (३) बाबु, अध्याज (४) टारी (५) मेडु.
 स्खलन [सं] न. (१) तिरिकणु (२) किरणु (३) जवालियत (४) वीर्यु वहणु (५) भुल (६) हबक, बिताइप (७) पापु करणु, गुमराहु थियणु. स्खलित वि. बदिचालु, किरियलु, गुमराहु थियलु, डोही, पापी.
 स्तन [सं] पु. थणु, पिस्तानु, बुबो. स्तन देणे थनु पिआरणु. स्तनपात पु. बुढापे में जालुनि जा थण लड़िकणु. स्तनपान-प्राशन न. थनु पीअणु. स्तनमर्दन न. पिस्तान महिटणु. स्तन्य न. थनु.
 स्तब्ध [सं] वि. (१) बीठलु, अचलु (२) माठि, चुपि (३) मन जो पको.
 स्तंभ [सं] पु. (१) थंभो (२) बीहणु (३) अटक, वीर्यु या पेशाब में अटक थियणु (४) थुडु. स्तंभक वि. रोक विस्दंदडु, बीहारींदडु, खडो करे बीहारींदडु, रोकावट पैदा कंदडु. स्तंभन न. (१) रोक, बंधेजु (२) वीर्य जल्दी न वहणु. स्तंभित वि. खडो थियलु, बीठलु, रोकियलु.
 स्तर [सं] पु. तहु.
 स्तव [सं] श.यो.अ. लाइ, करे.
 स्तव, स्तवन, स्तुती [सं] पु.न.स्त्री. उस्तती, साराह, वाखाणि, महिमा जो गीतु, गुणनि जो बयानु, तअरीफ, जसु गाइणु, हमदु, तहसीन. स्तवणे स.कि. साराह करणु, वाखाणणु, जसु गाइणु. स्तवनीय, स्तुत्य, स्तव्य वि. साराह जोगो, जसाइतो, उस्तुती करण जोगो, आफिरीन जोगो, तहसीन जोगो. स्तुती स्त्री.

साराह, वाखाणि, तअरीफ, आफिरीन. स्तुतिपाठक पु. (१) चारणु, भाटु, बुधंदइनि जे मन में हिमथ पैदा कंदडु गायकु-रागी (२) चापिलसु, खुशामदिड़ियो. स्तुतिप्रिय वि. पंहिंजी साराह बुधणु चाहींदडु. स्तोता वि. साराह कंदडु. स्तोत्र न. (१) साराह (२) देवता या गुरूज जे साराह जो गीतु, रबूर.

स्तिमित [सं] वि. (१) सूमती, आलिसी (२) बुतु बणिजी वेठलु (३) अजब में पियलु (४) माठि, सांति, माठीणो (५) मोगो. स्तिमिताई स्त्री. सूमत, आलिसु, मोगाई.

स्तूप [सं] पु. बुध्दनि जी समाधी.

स्तेय [सं] न. चोरी.

स्तोम [सं] पु. (१) ढिगु, ढेर (२) मेडु, झुगिटो. न. मंडलु, टोली, मज्मूओ.

स्तोम [सं] पु. (१) अजाई साराह, बे वाजिबि अहमियत, पड, कूडो अभिमानु या फखर (२) अजायो शौकु (३) पाणु पडाइणु. स्तोम माजविणे कंहिंजो अजायो कंदुरु करणु, (कंहिं खें बे वाजिबि अहमियत डेई अजायो) पडाइणु.

स्त्री [सं] स्त्री. (१) स्त्री, नारी, औरत, जाल (२) जिन्स मोन्सु (ग्रामर में). स्त्रीकेसर पु.न. मादीवार. स्त्रीगमन-संग न.पु. मैथुन, संजोगु, जमाउ. स्त्रीचिन्ह न. औरत जो लिकलु उज्जिवो-शरमगाहु. स्त्रीदास-लंपट वि. जनि मुरिदु, जाल जो मजू. स्त्रीधर्म पु. (१) नारीज जो धर्मु-लज्ज-निजड़त वगेरह गुण (२) औरत जो हैजु. स्त्रीधर्मिणी वि. भिटी, कपिड़ा आयल औरत. स्त्रीपुरुष पु. औरत मर्दु, जाल मर्दु, जाल मुइसु. स्त्रीरत्न न. सुहिणी ऐं पतीव्रता स्त्री. स्त्रीरोग पु. (औरतुनि जी) सफेद पाणीज जी बीमारी, किछु. स्त्रीलिंग न. जिन्स मोन्सु (ग्रामर में). स्त्रैण न. नारीपुणो. वि. (१) जोइ जो मजू, जाल जो गुलामु (२) जनानो (३) जनाने सुभाज वारो.

स्थ [सं] वि. रहंदडु, हूंदडु (लफ्जु जे पछाड़ीज में ईंदडु लफ्जु. मि. मार्गस्थ = रस्ते में हूंदडु.)

स्थल, स्थळ [सं] न. (१) जगह हंघु (२) घणनि ईं खेतनि

वारे भाडो (३) पदु (४) वरु, घोटु, छोकिरीअ लाइ
छोकिरो डिसणु, घरु (डिसणु) (५) जमीन. स्थलचर
वि. जमीन ते रहंदडु. स्थलमार्ग पु. खुश्कीअ जो रस्तो.
स्थलांतर न. जगह तब्दील, बिण हंधि वत्री रहणु,
सांगु (पखियुनि जो).

स्थविर [सं] वि. बुढो.

स्थानू [सं] पु.न. धूणी, धंभो. वि. मज्जिबूत, पको.

स्थातव्य [सं] न. थोरी देरि जी रहाशत, थोरे वक्त जो
मुकामु, खुशिबाशी.

स्थाता वि. बीहंदडु, खडो, बीठलु.

स्थान [सं] न. (१) जगह, हंघु (२) रहण जो हंघु, बस्ती
(३) दर्जो, पदु (४) जोगो वक्तु, मोक्को (५)
कंहिजे बदिरां हुअणु. स्थानच्युत-भ्रष्ट वि. पंहिजे
पद-जगह वगेरह तां हेठि लायलु, घर खां धिकियलु.
स्थानमाहात्म्य न. कंहि जगह-पद-अहुदे जी महिमा या
अहमियत-वडाई. स्थानापन्न वि. (१) एवज्जीअ तोर
कमु कंदडु (२) जगह ते वेठलु. स्थानक न. (१)
मंदरु, मठु (२) रेलगाडी या बसि जे बीहण जी जगह,
(इं) 'स्टेशन', 'स्टैंड'. स्थानिक, स्थानीय वि.
मुल्की, मागवारो, मकानी, (इं) 'लोकल'. स्थानिक
स्वराज्य न. मकानी खुदि हुकूमत-म्युनिसिपालिटी-
ग्राम सभा वगेरह.

स्थापक [सं] पु. (१) बुनियादु विशंदडु, स्थापना कंदडु, बर्पा
कंदडु (२) साबितु-सिधि कंदडु. स्थापणे स.क्रि. (१)
थाफणु, बर्पा करणु, बुनियादु विज्ञणु (२) सिधि
करणु, साबितु करणु (३) काइमु करणु. स्थापन-ना
न.स्त्री. (१) बुनियादु, पायो (२) साबिती, सिधि,
निश्चो. स्थापनीय, स्थाप्या वि. (१) बर्पा
करण-बुनियादु विज्ञण जोगो (२) सिधि करण जोगो.

स्थापत्यशास्त्र [सं] न. जायुनि जे अडावत जी कला या
शास्त्रु, इल्मु इमारत, रस्ता-पुलियू-इमारतू वगेरह
ठाहिण जो शास्त्रु, (इं) 'सिविल इंजीनियरिंग'.

स्थायिक, स्थायी [सं] वि. (१) दाइमु, काइमु (२) रहंदडु,
रहाऊ (३) टिकाऊ, शालाऊ. स्थायीभाव पु. (१)
पुख्ती हालति (२) सदाई मन में रहंदडु भावना.

स्थाली [सं] स्त्री. थाल्ही, पाटि.

स्थावर [सं] न. गैरि मुतहरक मिल्कियत. वि. गैरि मुतहरकु,
काइमु, बीठलु, अटलु. स्थावर जंगम वि. गैरि
मुतहरकु ऐं मुतहरकु, अचलु ऐं चलु, बीठलु ऐं
हलंदडु. स्थावरणे स.क्रि. थाईको थियणु, पाण भरो
थियणु, पेर पुख्ता करणु.

स्थित [सं] वि. थियलु, काइमु थियलु, पुख्तो, मुदामी,
बीठलु. स्थितप्रज्ञ वि. सिधु, स्थिर बुधी, जंहिजी बुधी
स्थिर थियल आहे, खाहोडी.

स्थिती [सं] स्त्री. (१) स्थिती, हालति, अवस्था (२)
स्थिरता (३) रख्या (४) विजुदु, हुअणु, हस्ती.
स्थितिरिती स्त्री. हलति चलति. स्थितिस्थापक वि.
लचिकिणो, लचिकदारु. स्थितिस्थापकत्व-ता न.स्त्री.
लिचिको.

स्थिर [सं] वि. (१) स्थिर, इस्थिर, अचलु, गैरि मुतहरकु
(२) पुख्तो, मज्जिबूत (३) काइमु (४) शांति,
माठीणो. स्थिर नाट्य न. अचलु नाटक, (इं)
'टिब्लो'. स्थिर प्रतिष्ठा स्त्री. (१) काइमु स्थापना
(२) काइमु रहाशत, कंहि हंधि हमेशह लाइ रहणु.
स्थिर बुद्धि वि. (१) स्थिर बुधीअ वारो, पके इरादे
वारो (२) मोगो मटरु. स्त्री. स्थिर बुधी, मन ऐं
सुभाअ जी बरोबरी. स्थिरस्थावर न. शांति, खामोशी,
चुपुचुपाति. स्थिरता स्त्री. स्थिरता, पुख्ताई, टिक,
टिकाऊ. स्थिरावणे अ.क्रि. (१) अचलु थियलु (२)
शांति-माठि-खामोशु थियणु (३) बीहणु. स्थैर्य न.
स्थिरता, पुख्ताई, टिक, टिकाऊ, पाइदारी.

स्थूल [सं] वि. (१) स्थूल (२) थुल्हो, वडो (३) घाटो (४)
मोगो (५) साकारु, नजरि ईदडु (६) थुल्हो मतारो
(७) गुपलु. स्थूलांत्र न. वडो आंडो. स्थूलमान न.
गुपलु, अंदाजे सां गुणप, अंदाजो, अटिकल.
स्थूलवाद पु. आत्मा खे ई सरीरु मजींदडु मतो.

स्नातक [सं] पु. ग्रइज्युएटु, कालेज जी डिग्री वरितलु
विद्यार्थी.

स्नान [सं] न. सनानु, तडु. स्नात, स्नातक पु. ब्रह्मचर्यु पूरो
कयलु, विद्या पूरी करे घरू जिंदगीअ में घिइंदडु. वि.

सनानु कयलु. स्नाता वि. सनानु कंदडु.

स्नायु-यू [सं] पु. नस, रग, मुश्क.

स्निग्ध [सं] वि. (१) सणिभो (२) प्रेम या सिक वारो.

स्नुषा [सं] स्त्री. नुंह.

स्नेह [सं] पु. (१) सनेहु, नेहुं, सिक, प्यारु, दोस्ती (२) सणिभु, सणिभी शैड, गिहु-तेलु वगेरह. स्नेहबुध्दी स्त्री. (१) तेजु यादिगीरी (२) दोस्ती, प्रेमु. स्नेहभाव पु. नेहु, दोस्ती, यारी. स्नेहन न. मखणु, हणणु, लगाइणु, सणिभी शैड सां मालशि करणु. स्नेहाकित वि. अजीजु, नेह-प्रेम सां बुधलु, सनेही, प्रेमी. स्नेहाळू वि. (१) सणिभो (२) सिक-प्रेम वारो, प्रेमी. स्नेही पु. दोस्तु, अजीजु. वि. (१) सणिभो (२) दोस्तीअ या प्रेम जो.

स्पंज [इं] पु. ककरु, स्पंजु.

स्पर्धणे [सं] स.क्रि. चटाभेटी-रीस करणु. स्पर्धा स्त्री. (१) चटाभेटी, मुकाबिलो, चडहत, चुट, (इं) 'काम्पीटीशन' (२) रीस, हसदु. स्पर्धक, स्पर्धी वि. चटाभेटीअ में हिसो वठंदडु, मुकाबिलो कंदडु, रकीबु, हासिदु, (इं) 'काम्पीटीटर'.

स्पर्श [सं] पु. (१) छुहाउ, छुहिणी (२) सन्बुंधु, लागपो (३) अंशु, ज़रो (३) पारिसु पथरु (४) हवा. स्पर्शमणी पु. पारसु पथरु. स्पर्श रेखा स्त्री. छुहिणी लीक (जामेट्री), मुमासु, (इं) 'टङ्जन्द'. स्पर्शस्नान न. ग्रहणु लगणु वक्ति कयलु सनानु. स्पर्शणे स.क्रि. छुहणु, हथु लगाइणु. स्पर्शा सपर्श पु. (१) छुहण जी क्रिया (२) समाजिकु सन्बुंधु रखण या न रखण जी रीति, कंहिं खे हथु लगाइण बाबति वीचारु करणु. स्पृश्य वि. छुहण लाइकु (जिदु-अस्पृश्य). स्पृष्ट वि. छुहियलु.

स्पष्ट वि. साफु, ज़ाहिर ज़हूर, पधिरु, चिटो, सिधो संजो. स्पष्टवक्ता वि. साफु गो, साफु साफु चई डींदडु, गाल्हाइण जो थुल्हो. स्पष्टवक्तेपणा पु. साफु गोई. स्पष्टीकरण न. (१) समुझाणी, तशरीह (२) सफ़ाई. स्पष्टीकृत स्त्री. ग्रह जी सची डिघाई फाक गोल्हे कढण जी रीति. वि. समुझायलु, स्पष्ट कयलु.

स्पृहा [सं] स्त्री. इछा, ख्वाहिश, कामना. स्पृहणीय वि. (१)

इछा करण जोगो (२) साराह करण जोगो (२)

साराह करण जोगो, वाखाणण लाइकु.

स्फटिक [सं] पु. बिलोरी पथरु, शफ़ाफ़ु.

स्फटी [सं] स्त्री. फिटिकी.

स्फीत, स्फीति [सं] स्त्री. (१) साराह, वाखाणि (२) वडाई, शानु शौकत.

स्फुंज [सं] पु. अभिमानु, घमंडु.

स्फुट [सं] वि. (१) ज़ाहिर, डिसण में ईदडु (२) टिडियलु, वधियलु (३) फुटलु (४) चिटो नज़रि ईदडु (५) ज़ाहिर ज़हूर, पधिरु (६) मुतिफ़र्को, एकडि बेकडि. स्फुटीकरण न. लफ़्ज़ जो उच्चारु करणु, (इं) 'आर्टिक्यूलेशन'.

स्फुंद, स्फुंदन [सं] पु.न. सुडिको. स्फुंदणे अ.क्रि. सुडिकणु, सुडिको भरणु.

स्फुरण [सं] न. (१) फड़क, चमक (२) दकि दकि (३) यादिगीरी, का गाल्हि यादि पवणु (४) जोशु, उत्साहु, बिशारत. स्फुरणे अ.स.क्रि. (१) का गाल्हि अचानक मन में अचणु (२) यादि पवणु, समुझणु (३) डकणु, कंबणु. स्फूर्ति-र्ती स्त्री. (१) प्रेरणा, उमंगु, का गाल्हि अचानकु मन में उयणु (२) जोशु, उत्साहु, चुस्ती (३) प्रतिभा.

स्फुल्लिंग [सं] पु. चिणिंग, उलो.

स्फोट [सं] पु. (१) फाटु, धकाउ, धमाको (२) फुरिडी, गोइहो (३) फाटु फाटणु, गुझी गाल्हि ज़ाहिर थियणु. स्फोटक वि. फाटंदडु, धकाउ कंदडु. पु. फुरिडी, गोइहो. स्फोटन न. फाटु.

स्मर [सं] पु. (१) कामदेवु (२) यादिगीरी. स्मरगृह न. चूति, चुडु.

स्मरण [सं] न. (१) सांभरि, यादिगीरी, हुर, सार, हाफ़िज़ो. स्मरणशक्ती स्त्री. यादिगीरी, हाफ़िज़ो. स्मरणिका स्त्री. यादिगीरीअ जी निशानी, (इं) 'सोविनिअर'. स्मरणी स्त्री. तेरहनि मणियनि जी जपमाल्हा. स्मरणीय वि. यादि करण जहिडो, यादि रखण जहिडो. स्मारक न. यादिगारु (इमारत, पुतिलो वगेरह). वि. यादि

कराईदंडु. न. डेविरो. स्मरणे स.क्रि. (१) यादि करणु
या अचणु (२) मन में आणणु (३) जपु करणु, जपणु.
स्मित [सं] न. (१) मुश्क, मुस्किराहट, मुरक (२) फोटहडो,
गुलु टिडणु.

स्मृत [सं] न. यादिगीरी. वि. यादि कयलु. स्मृति, स्मृती स्त्री.
(१) यादि, यादिगीरी (२) यादाश्त (३) उपेदशु
(४) स्मृतीग्रंथ-हिंदू रवायती काइदनि जो किताबु.
स्मृति चिन्ह न. कंहिं यादि जी निशानी. स्मृतिदिन पु.
वर्सी. स्मृतिनोप पु. यादाश्त हली वजणु, कुसु यादि
न रहणु. स्मार्त वि. (१) यादिगीरीअ बाबति (२)
स्मृतिग्रंथनि जी पेरीवी कंदडु (३) स्मृतीअ जे
काइदनि जो ज्ञाणू.

स्यंदन [सं] न. सिम, टिम, गडणु. पु. रथु.

स्रव, स्राव [सं] पु. (१) टिम, सिम, गाडो, सिमंदडु शैड,
वहुक (२) गर्भु किरणु. स्रवण न. (१) बहुक, सिम,
सेमो (२) पघरु-पेशाबु-रोगु वहणु. श्रवणे अ.क्रि.
सिमणु, टिमणु, वहणु, फुडो फुडो थी वहणु. स्रोत पु.
प्रवाहु, धारा, बहुकिरो, सरचश्मो.

स्रष्टा [सं] पु. ब्रह्मदेवु. वि. पैदा कंदडु, खालिकु, उपाईदडु.

स्व [सं] सना. स्व, पंहिंजो, शख्सी. न.पु. पाण, खुदि. न.
पंहिंजी मालिकी. स्त्री. वधीक रकम. वि. पंहिंजो,
खुदि जो, शख्सी. स्वकर्म न. पंहिंजो कमु, फर्जु.
स्वकष्टसंपादित-कष्टार्जित वि. पंहिंजे महिनत सां
हासुलु कयलु. स्वकार्य न. पंहिंजो कमु-फर्जु. स्वकीय
वि. पंहिंजो, अजीजु, माइटु, सको. स्वगत न. पंहिंजो
पाण सां-मन ई मन में गाल्हाइणु, खुदि कलामी, (इं)
'मोनोलॉग'. क्रि.वि. पंहिंजो पाण सां, मन ई मन में.
स्वच्छंद पु. पूरु, रीचकु. स्वच्छंद-दी वि. पूरालो,
लहरी, छुड्वागु, खुदि खाली, पाण हुरितो, पाण
हुरितिड्यो. स्वजन पु. मिटु माइटु, अजीजु. स्वतंत्र वि.
सुवतंत्र, आजादु (२) लहरी, हठी, छुड्वागु (३)
जुदा, धार, अलगि. स्वतंत्रता स्त्री. आजादी. स्वतः
क्रि.वि. पाण, खुदि, खुदि ब खुदि. स्वतःसिद्ध वि. पाण

सिधि कयलु, -थियलु, स्वम् सिधि. स्वता पु. मुइसु.
स्वत्व न. मालिकी, अख्तियारी, फर्दियत, वहदत.
स्वत्वनिवृत्ति, स्वत्वाभाव स्त्री.पु. पंहिंजो हकु छडणु.
स्वत्वबोधन न. पंहिंजो हकु डेखारणु-जमाइणु.
स्वदस्तूर न. (१) पंहिंजी सहीइ (२) पंहिंजे हथ'सां,
लिखियलु खतु या कागजु वगेरह. स्वदेश पु. पंहिंजो
देशु, मातृभूमी. स्वदेशी वि. डेही, पंहिंजे मुल्क जो.
स्वधर्म पु. पंहिंजो धर्म, फर्जु, पदार्थ जो गुण. स्वप्रवृत्त
वि. पाण मुरादो, मर्जीअ वारो. स्वभाव पु. पंहिंजो
भागु-नसीबु, पंहिंजो हिस्सो. स्वराज्य न. स्वराजु,
पंहिंजो राजु, खदि हुकूमत, लोकशाही राजु. स्ववन्न
वि. पंहिंजे वस वारो, आजादु, छुड्वागु. स्वसंपादित
वि. पाण हासुलु कयलु. स्वस्त्री स्त्री. पंहिंजी जाल.
स्वहित न. पंहिंजो फाइदो या भलाई, खुदिगर्जी.
स्वातंत्र्य न. आजादी.

स्वच्छ [सं] वि. (१) साफु, शुधि, पवित्रु, अच्छो (२) साफु,
चिटो. स्वच्छ प्रत स्त्री. साफु ऐं चिटो उतारो या
नकुलु, (इं) 'फैअर कॉपी'.

स्वच्छता [सं] स्त्री. सफाई, पवित्रता.

स्वन, स्वनि [सं] पु. आवाजु. स्वनिक्-त न. (१) आवाजु
(२) चौडसी, चोडहनि सिटुनि जी कविता, (इं)
'सॉनेट'. स्वनित वि. आवाजु कंदडु, वजंदडु.

स्वप्न [सं] न. सुपनो, ख्वाबु. स्वप्न पाहणे सुपनो डिसणु.
स्वप्नी नसणे ख्वाब-ख्वाल में न हुआणु. स्वप्नदोष पु.
सुपनदोषु, निंड में वीर्य वहणु, तडु. स्वप्नप्रपंच पु.
सुपने जी दुनिया, सुपने में नजरि ईदडु निज्जारो. स्वप्न
विचार पु. सुपने जो मतिलबु बुधाइणु. स्वप्न सृष्टी
स्त्री. सुपने जी दुनिया, कूडो जगुतु. स्वप्नाकार वि.
कूडो, खनभंगुरु, भ्रम में विसंदडु. स्वप्नावस्था स्त्री.
सुपनदोषु, निंड में वीर्य वहणु, तडु. स्वप्नाळू वि.
ख्वाबी, सुपना डिसंदडु, कल्पना-लोक में मगनु.

स्वप्नावस्था [सं] स्त्री. माया सां भरियलु जगुतु.

स्वभाव [सं] पु. सुभाउ, गुण, विरुती. स्वभावे, स्वभावाने

क्रि.वि. (१) खुदि, पाण (२) पंहिजो पाण. स्वभावगती-गत्या, स्वभावतः क्रि.वि. सुभावीक तरह, कुदिरती तरह. वि. ज़ाती, मौरोसी. स्वभावचित्रण न. किरदारनिगारी, कंहि किरदार जे खासियतुनि जो बयानु करणु. स्वभावसिद्ध वि. सुभावीकि, कुदिरती. स्वभाविक वि. सुभावीकि. क्रि.वि. पंहिजो पाण.

स्वयं, स्वयम्, स्वयमेव [सं] क्रि.वि. खुदि, पाण. स्वयंचलित वि. पाणेही हलंदडु, (इं) 'ऑटोमेटिक'. स्वयंपाक पु. रसाई, रोटी, खाघो. डिसो 'सैंपाक'. स्वयंपूर्ण वि. खुदि मुक्कमिलु. स्वयंप्रकाश वि. पाण ग्यानु हासुलु कयलु. स्वयंप्रेरिका स्त्री. मोटर कारि. स्वयंबोध पु. आत्मग्यानु. स्वयंभू वि. पाणेही पैदा थियलु, खुदि हस्तीअ वारो. पु. ब्रह्मा, ब्रह्मा, ईश्वर, विष्णू, शिव. स्वयंरचित वि. पाण ठाहियलु, खुदि जो लिखियलु या ठाहियलु, असलूको, असलाइतो. स्वयंवर न. स्वयम्बर, पतीअ जी चूड. स्वयंसिद्ध तत्त्व न. ज़ाहिरि साबिती. स्वयंसेवक पु. शेवाधारी, (इं) 'वालेंटिअर्'. स्वयंस्फूर्त वि. पाणेही थियलु, अजखुदि मन ते तरी आयलु. स्वये क्रि.वि. पाणेही, खुदि, पंहिजो पाण.

स्वर [सं] पु. (१) आवाजु (२) सुरु, तानु (३) हर्फु इलत (ग्रामर में). स्वर भजणे, स्वर बाहणे लाइो हुअणु (कंहि गाल्हि डांहुं). स्वरबद्ध वि. गाने-राग जे नियमनि मूजिबि रचियलु. स्वरभंग पु. आवाजु बे सुरो थियणु, आवाजु खराबु थियणु. स्वरमंडल न. तारुनि वारो हिकु साजु. स्वरज्ञान न. राग जे सुरनि जो ग्यानु. स्वराघात पु. हर्फु इलत ते ज़ोरु, (इं) 'अइक्सेंट'.

स्वरूप [सं] न. (१) पंहिजो रूपु-शिकिलि (२) मुंहांडो (३) सुभाजु (४) सूंहं, सोभ्या (५) खासियत, अहमियत (६) ईश्वर जो रूपु. स्वरूपप्राप्ती स्त्री. ईश्वरमय थी वजण जी हालति. स्वरूपवान वि. सुहिणो, सोभ्यावारो. स्वरूपी वि. समानि, जहिडो.

स्वर्ग [सं] पु. सुर्ग. स्वर्ग दोन बोट उरणे बांवरु थियणु, उभ में तरारुं हणणु. स्वर्गाला हात पोचणे धनभागु थियणु,

लाया सजाया थियणु, सभु मुरादूं पूरियूं थियणु. स्वर्गगती स्त्री. सुर्ग जो रस्तो-मौतु. वि. सुर्ग में वेंदडु. स्वर्गवास पु. (१) मौतु (२) सुर्ग में रहणु. स्वर्गवासी वि. (१) सुर्ग में रहंदडु (२) सुर्गी, मुअलु. स्वर्गारोहण न. (१) सुर्ग में वजणु (२) मरणु, गुज़ारे वजणु. स्वर्गीय, स्वर्ग्य वि. (१) सुर्गी, सुर्ग जो (२) बे हदि सुठो.

स्वर्ण [सं] न. सोनु. डिसो 'सुवर्ण'.

स्वल्प [सं] वि. तमामु नंदिडो, बिल्कुलु थोरो. स्वल्प विराम पु. थोरो दमु (ग्रामर में), (इं) 'कॉमा'.

स्वसणे [सं] स.क्रि. साहु बाहिरि कढणु.

स्वसा [सं] स्त्री. भेण.

स्वस्त [सं] वि. सस्तो. स्वस्ताई स्त्री. सस्ताई, सहंगाई.

स्वस्त [सं] वि. सांति, सुखी, राजी.

स्वस्ति-ती [सं] उद्. चडो, कल्याणु (आसीस जो लफ़्जु).

स्वस्तिकेम न. सुठी ड़ालति, खुशिहाली.

स्वस्तिक [सं] न. स्वस्तिक जी निशानी, का बि शुभु शैड्, शुभु निशानी.

स्वस्थ [सं] वि. (१) सुखी, राजी, समाधानी (२) सांति, माठि (३) तंदुरुस्तु (४) सस्तो (५) पके इरादे वारो. स्वस्थता स्त्री. सुखु, शांती. स्वास्थ्य न. (१) सुखु, समाधानु, राज़िपो (२) सुख या गुज़र जो साधनु (३) तंदुरुस्ती, सिद्धत (४) आत्मविश्वासु.

स्वागत [सं] न. स्वागतु, आजियां, आदरभाजु, मरहबा. स्वागतिका स्त्री. आफ़ीसि या होटल वगेरह में माणहुनि जे सुवालनि जा जवाब ड़ेई संदनि रहनुमाई कंदड औरत, (इं) 'रिसेप्शनिस्ट'.

स्वाति-ती [सं] स्त्री. पंद्रहों नखत्रु.

स्वात्म [सं] वि. पंहिजीअ आत्मा बाबति. स्वात्म सुख न. अंदिरियो-आत्मा जो सुखु, ब्रह्मानंदु. स्वात्मानुभाव पु. ब्रह्म जो अनुभज ईश्वर जो अनुभज.

स्वाद [सं] पु. (१) सवादु, लज़त (२) सुगंधु. स्वादू वि. (१) मिठो (२) सवादी. स्वादिष्ट वि. सवादी, लज़ती.

स्वाधिष्ठान [सं] न. (१) पंहिंजी जगह (२) गुई.

स्वाधीन [सं] वि. सुवाधीनि, पंहिंजे मर्जीअ वारो, आजादु, जेरिदस्तु. स्वाधीनपतिका-भर्तृका स्त्री. पंहिंजे मुइस खे मुठि में रखंदइ औरत.

स्वाध्याय [सं] पु. (१) वेदनि जो अध्ययनु-पइहाई (२) पंहिंजी पइहाई, पाण अभ्यासु करणु, खुदि अभ्यासु. स्वाध्यायी वि. (१) वेदनि जो अभ्यासु कंदडु (२) पाणेही पइहंदडु.

स्वानंद [सं] पु. आत्मा जो आनंदु, ब्रह्म जो अनुभउ. स्वानंदसोहळा पु. आत्मा जे आनंद जो अनुभउ वठणु.

स्वानुभव, स्वानुभूति-त्ती [सं] पु.स्त्री. पंहिंजो अनुभउ, पंहिंजो आजिमूदो, आत्मा जो अनुभउ.

स्वाभिमान [सं] पु. स्वमानु, सौमानु, गैरत, पाण ते अभिमानु. स्वाभिमानी वि. सौमान वारो, पिते वारो.

स्वामि, स्वामी [सं] पु. (१) स्वामी (२) मालिकु, धणी (३) गुरु (४) साधू, सन्यासी (५) पती. वि. मुखु, सिरेष्ठ. स्वामित्व न. मालिकी, इकु. स्वामिनी स्त्री. स्वामिणि, मालिकिणि, घर धयाणी. स्वामिद्रोह पु. निमकहरामीपुणो (मालिक-गुरुअ-राजा सां कयलु).

स्वायत्त [सं] वि. स्वाधीनु, पंहिंजे अधिकार हेठि, आजादु, (इं) 'ऑटोनॉमस्'. स्वायत्तता स्त्री. खुदि हुकूमत, (इं) 'ऑटोनॉमी', खुदि अख्तियारी.

स्वार [फ़ा] पु. सुवारु, घोड़े ते वेठलु शख्सु.

स्वारस्य [सं] न. (१) सुभावीक सवादु, रसु, मेठाजु (२) सारु, खूबी (३) सुठई.

स्वारी [फ़ा] स्त्री. (१) सुवारी, घोड़े वगेरह ते विहणु (२) चइहाई, काह, हमिलो (३) वाहन, विहण लाइ गाडी-घोड़ो वगेरह (४) सामानु सड़ो, बार बुचा (५) राजा, वड़ो माण्हू (६) मुइसु (७) कुश्तीअ जो हिकु दाउ (८) काईअ सां गडु वेंदइ माण्हू (९) शख्सु (१०) पाण खुदि. स्वारी करणे काह करणु, हमिलो करणु.

स्वार्थ [सं] पु. (१) स्वार्थु, खुदिगर्जी, मतिलबु (२) लफ्जी

अनॉ (३) पंहिंजी मिल्कियत. स्वार्थत्याग पु. स्वार्थु त्यागु, जानि फिशानी. स्वार्थपरायण, स्वार्थी वि. मतिलबी, खुदिगर्जु, स्वार्थी. स्वार्थबुद्धी स्त्री. मतिलबु, खुदिगर्जी. वि. मतिलबी.

स्वाहपी [सं] वि. शांति, सुखी, राजी, समाधानी.

स्वाहा [सं] उद्गा. अ. स्वाहा, अर्पणु थिए! मिले! स्वाहा करणे पेट में लंघाइणु, हइपु करणु, फडाइणु.

स्वाक्षर-री [सं] न.स्त्री. पंहिंजा अखर, पंहिंजी सहीइ.

स्विष्टकृत [सं] स्त्री. (१) मुखु होमु थियण खां पोइ डियण जी आहूती (२) समाप्ती, अन्तु, पछाडी (३) पूरी बर्बादी.

स्वीकरण, स्वीकार [सं] न.पु. (१) स्वीकार, कबूलियत, मजुता, इकरार, अंगीकार. स्वीकरणे स.क्रि. स्वीकरणु, कबूल करणु, वठणु, बासणु. स्वीकृत वि. कबूलियलु, बासियलु, वरितलु, मन्जूर.

स्वीय [सं] वि. पंहिंजो, पंहिंजे बारे में.

स्वेच्छ [सं] वि. पंहिंजी मर्जी रखंदडु, आजादु, छुइवागु, खुदि ख्याली. स्वेच्छा स्त्री. (१) पंहिंजी मर्जी, खुदि इरादो (२) आजादी, रलणु पिनणु. स्वेच्छाचारी वि. (१) पंहिंजे मर्जीअ वारो (२) आजादु, खुदि ख्याली. स्वेच्छेने, स्वेच्छापूर्वक क्रि.वि. पंहिंजे मर्जीअ सां.

स्वेत-तू [सं] पु. पुलि.

स्वेद [सं] पु. (१) पघरु, पसीनो, बाफ. स्वेदज वि. पघर मां पैदा थियलु.

स्वैर-री [सं] वि. आजादु, छुइवागु, खुदि ख्याली, खुदि मुख्तियार. स्वैरगती, -गामी-वृत्ती स्त्री. पंहिंजे मर्जीअ सां हलणु, छुइवागु हलति. वि. पंहिंजे मर्जीअ वारो, खुदिख्याली. स्वैरिणी स्त्री. छुइवागु औरत, चंचलु स्त्री. विभिचारी औरत. स्वैरता स्त्री. पूरु, रीचकु, मन मस्ती, बेजाबगी.

स्वोपार्जित [सं] वि. खुदि कमायलु, खुदि महिनत करे हासलु कयलु.

ह

ह मराठी वर्णमाला जो टेटीहों हर्फु सहीह.

हं उदगा. हं, हा.

हऊस स्त्री. डिसो 'हौस'.

हक [फा] पु. हकु. हक नाहक-नाक क्रि.वि. हकु बे नाहकु, बे
इन्साफीअ सां, बिना सबब जे.

हकम [फा] पु. हाकिमु.

हकमक-हकम क्रि.वि. जोरीअ, जाणी वाणी.

हकारणे स.क्रि. (१) हाकारणु (२) हलाङ्णु (३) खानो
करणु (४) घुराङ्णु.

हकालणे स.क्रि. (१) हकिलणु (२) हकालणु, तङ्णु, तङे
कढणु, लोधणु. हकालपट्टी करणे तङो खणाङ्णु.

हकीम [अ] पु. हकीमु, वैदु, यूनानी वैदु.

हकीम [अ.फा] पु. हाकिमु, अधिकारी.

हक्क [फा] पु. (१) हकु, अधिकार, वरसो (२) धंधो, कम.

हक्कताना पु. हक तअलॉ. हक्कदार वि. हकिदार.

हग [सं] पु. हंगणु, काकूसु, गूहं. हगओक स्त्री. जुलाबु,
उल्टी.

हगणे [सं] स.क्रि. (१) हंगणु, काकूसु करणु (२) बाहिरि
कढणु, मथां विझणु. हगंदारी, हगदारी स्त्री. काकूसु
(जगह). हगरड स्त्री. हंगणु, काकूसु, गूहं. हगरडा वि.
(१) सोसि न कयलु (२) अघूरो, अणपूरो (३) खराबु
थियलु (४) किनो (५) खसीसु. हगरा वि. (१)
हंगिणो (२) डकिणो, कांडरु (३) किनो, बुछां
डियारींदडु, गदिलो. हगरी-रे स्त्री. हंगण लाइ ठहियल
घडामंजी, बेडे-गोराब-जहाज में काकूस जी जाइ.
हगवण स्त्री. हंगणु, घुमिरा, घडीअ घडीअ काकूसु
अचणु. हगविणे स.क्रि. (१) हंगाङ्णु (२) लजी करणु
(३) नासु करणु, डकाङ्णु, मुंसाङ्णु. हगाड स्त्री.
काकूसु (जाइ). हगीरमुतीर वि. बेहदि डिनलु-मुंघुलु,
वायूं बतालु थियलु, डप करे टोरो मुंसी वियलु शखु.
हगुटणे अ.क्रि. (१) जोर सां काकूसु लगणु-अचणु

(२) हंगणु (३) वायूं बतालु थियणु, टाकोडो पवणु.

हगेरा-ला वि. गूहं में भरियलु (कपिडो). हग्या वि.

हंगिणी, काकूसु कंदडु, हंगंदडु (२) हंगाईदडु.

हंगाम [फा] पु. मौसम, मुंद, तुडि, वेल. हंगामी वि. (१)
मुंदाइतो (२) आरजी, थोरे वक्त लाइ, कचो, (इं)
'टेम्पररी'.

हंगामा [फा] पु. हंगामु, हंगामो, शोर, रडियूं वाका.

हजर [फा] वि. हाजुरु. हजेरी स्त्री. हाजुरी. डिसो 'हाजिरी'.

हजाम [अ] पु. हजमु, हजामु.

हजामत [अ] स्त्री. हजामत.

हजार [फा] वि. हज़ार. हजारी वि. हज़ारी. हजारो क्रि.वि.
हज़ारें.

हजत [अ] पु. हज़िरतु.

हट, हट्ट [सं] पु. (१) हटु, ज़िदु, आटो, खेटो (२) इसडु,
साडु. हटणे स.क्रि. हटु करणु. हटतट पु. ज़िदु, हटु.
हट्टी वि. (१) हठी, ज़िदी, शिदती (२) निगरो
(मरजु).

हट-ट्ट [सं] पु. हटु, बाज़ारि. हटाऊ वि. हटेलो, बाज़ारी.

हटक स्त्री. (१) सडु, हकल (२) रोक, अटक. हटकण-णी
स्त्री. (१) सडु (२) पुछां. हटकणे स.क्रि. (१) सडु
करणु, हकल करणु, कोठणु, पुकारणु (२) पुछा
करणु, पुछणु (३) बीहारणु, रोकणु (४) विरोधु
करणु. हटकून क्रि.वि. (१) ज़रूर, पक (२) जोरीअ,
जाणीवाणी.

हटणे स.क्रि. दालि वगेरह महिटणु.

हटणे [हिं] अ.क्रि. हटणु, मोटणु, मोट खाङ्णु, हाराङ्णु.
हटविणे स.क्रि. हटाङ्णु, पोइते मोटाङ्णु, शिकस्त
डियणु.

हठ [सं] पु. हटु, ज़िदु. हठयोग पु. हठयोगु, साहु रोक मन
जूं भावनाऊं एकागरु करण जी रीति, सांदहि हिक पेर

ते बीहणु वगेरह. हठकविता स्त्री. छिके ताणे रचियल
कविता. हठवाद पु. हठवादु, खुदि राड्, (इं)
'डॉगमड्टिज्म'. हठसंभोग पु. बलात्कार, ज़ोरीअ
जिनाउ.

हड पु. हडु, हडी, हडो. डिसो 'हाड'. हडकी स्त्री. हडी.
हडकुळा, हडक्या वि. सन्हिडो. हडवैर न. जानी
दुश्मनी. हडस वि. हड भगुलु, हड डोखी, मजिबूतु,
जांठो.

हड स्त्री. फिस (वनस्पती).

हडकणे अ.क्रि. गुरणु, सन्हिडो थियणु.

हडगा, हडगा वि. ज़नि मुरीदु.

हडगी स्त्री. वडी टोकिरी.

हडप न. धरावत, गिरिवी रखियल शैड्, ज़ामिनु.

हडप न. (१) पानदानु (२) भानी, इजम जी चमिडे जी
येल्ही, किस्वत. हडपा पु. (१) सन्दूक, वडी पेती (२)
अनाज जो वडो टोकिरो.

हडप पु. हड्पु करणु, फन्नाइणु.

हडपा पु. विजिपो, पंखो.

हडपा पु. (१) डाकणि या तहखाने जो दर (२) अनाज
रखण लाड् वडो मटु या टोकिरो.

हडबड [हिं] स्त्री. हड्बडि, हैबरि, डुकडोड, शोर.

हडबडणे अ.क्रि. हड्बडाइणु, मुंझणु.

हडसणे [सं] स.क्रि. (१) ज़ोर सां छिकणु (२) छिके बुधणु
(३) हेठि केराइणु, दसणु (४) ताकीद करणु.
हडसूनखडसून क्रि.वि. (१) ज़ोर सां छिके (२) ताकीद
कंदे (३) साफु साफु, मुंह ते (४) बिना कंहि डप जे
(५) ठके ठूके.

हडहडणे अ.क्रि. (१) सुकणु (२) गुरी वणणु, सन्हिडो थियणु.

हडहडीत वि. सुकलु, सन्हिडो.

हडळ-णी स्त्री. डाइणि, बांभ, भूतिनी, जिनिडी.

हंडा [सं.हिं] पु. हांडो, घाघरि जहिडो बर्तनु.

हंडी [सं] स्त्री. (१) हंडी (२) कुकर (३) मेणबती या डीओ
रखण लाड् कांच जो बर्तनु (ही टंगे छडींदा आहिनि).

हडूक न. हडी.

हडी स्त्री. हडी, हडो.

हणगोबा पु. (१) हनुमानु (२) बेवकूफु, छसो, डाहिरी (३)
सिंधुरु लगलु पथर.

हणणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु (२) कटणु, कपणु (३) मारे
छडणु.

हणमंत, हणुमंत [सं.प्रा] पु. हनुमानु.

हणवटी स्त्री. खाडी.

हणा [हिं] स्त्री. हनो (घोडे जे ज़ीन जो).

हत, हंत [सं] वि. (१) हँयलु, धकु हंयलु-लगलु (२) मारे
छडियलु (३) नासु थियलु-कयलु. हतदैव-भागी-भाग्य
वि. अभागो, बदिनसीबु. हतलज्ज वि. निर्लजो, बेशर्मु.
हतवीर्य वि. कमिज़ोरु, नामर्दु. हतज्ञान वि.
बुधी-समुझ नासु थियलु, बेवकूफु. हताश वि. नाउमेदु,
निरासु.

हतरू-रूड न. हाथी.

हतवा पु. कैसरि या कुंगूअ जो चंबो-बुजो (भिति ते हंयलु).

हंता [सं] वि. (१) धकु-ठोंशो-मुक हणंदडु (२) मारींदडु,
सफा मारे छडींदडु.

हतोडा पु. हथोडो, मुतिरको.

हतोड़ी स्त्री. नंदिडी हथोड़ी.

हत्ता पु. (१) बुजो, चंबो, भिति ते हंयलु कुंगूअ जो बुजो
(२) ज़मीन में खुतल सिर या काठ टुकर-जंहिं ते हथु
रखी कसिरत कई वेंदी आहे.

हत्ती [सं] पु. (१) हाथी (२) हस्त नखत्रु (३) रुखु
(शतिरंजि में). हत्ती दारात झुलणे बे हृदि अमीर
थियणु. हत्तीबार पु. हस्त नखत्र जे मीहं में थियलु
फसुलु. हत्तीण स्त्री हाथिणि.

हत्या, हत्या [सं] स्त्री. हत्या, हचा, खूनु. हत्यारा वि.
हचारो, खूनी, कातिलु.

हत्याण न. मादी जानिवर जी संजोगु ते दिलि थियणु.

हत्यार [सं.हिं] न. (१) हथियारु, शस्त्रु (२) ओज़ारु (३)
आलत.

हद [अ] हद. डिसो 'हद'.

हदरणे अ.क्रि. (१) धुडणु, धुडी वणणु (२) कंबणु, डकी
वणणु. हदरा पु. धिको, सदिमो, दको.

हदाल-ळ वि. वडो, शाही, तमामु वडो.

हदेरा वि. किनो, गदिलो, हंगिणो.

हद [अ] स्त्री. हद, सीमा, मर्यादा, अन्तु. हदपार वि. जलावतनु, जिलावतनु, नेकाली मिलियलु. हदपारी स्त्री. जिलावतिनी, नेकाली, तड़े कढणु.

हनन [सं] न. कृतलु, खूनु, खातिमो. हननीय वि. कृतलु करण जोगो.

हनु, हनुवटी स्त्री. खाड़ी. हनुग्रह-स्तंभ पु. बुंदण (पवणु).

हनुमंत-मान [सं] पु. हनूमानु.

हपका पु. (१) पाणीअ जो जोरदार छंडो-चोट (२) धिको, दको.

हपशी, हबशी [अ] पु. हबशी. हपशाण, हपसाण, हबशाण न. हबशु, अड्बीसीनिया.

हपाप [सं] पु. (१) गारियूं गंद, गुथा लफ्जु (२) जुल्मु, तकिलीफूं. हपापी स्त्री. दहशत, डरु, भज, फड्फोट.

हपाप स्त्री. हबछ, लालचि. हपापणे स.क्रि. (१) हबछ-लालचि करणु (२) बे सबुरु थियणु.

हपीस [इं] न. आफ़ीसि, (इं) 'ऑफ़िस'.

हपूस पु. आपूसी (अंबु).

हप्ता [फ़ा] पु. (१) हप्तो, सत डीहें (२) किस्त. हप्तेबंदी स्त्री. किस्तुनि में पैसा डियणु.

हबक स्त्री. (१) नुक्सान वारो धंधो-वापारु (२) नुक्सानु, टोटो, घाटो (३) विघुनु, खंडकु, रुकावट (४) धकु, ठिक, शोबो. हबकणे अ.क्रि. (१) सुदिमो पहुचणु-रसणु (२) छिक अचणु (३) फह थी करणु. स.क्रि. (१) जोर सां लोडाइणु या छिकणु (२) गजगोड करणु (३) धिको डियणु. हबका पु. (१) छिक, धिको (२) घाटो, नुक्सानु, टोटो (३) शोबो.

हंबरणे (१) रंभणु, ठिकणु (२) फूकूं डियणु. हंबरडा पु. (१) रंभ (गांडू जी), ठिक (२) दांहं, दांहं करणु, बाकारणु.

हबेलंडी स्त्री. हैबरि, टाकाडो, फड्फोटि, फज़ीहत, मोंझारो, मतिथूं मुंझणु.

हम [फ़ा.अ] वि. हम, सभु. हमखास क्रि.वि. (१) सभिनी जे सामुहूं (२) पक, ज़रूर. हमचौरस वि. हमचौरस. हमरंग वि. हम रंगु, सागिए रंग जो. हमरस्ता पु. वडो

रस्तो, राजमार्गु. हमराह वि. हमराहु.

हमनगोळा पु. डिंगो फिडो गोड्हो-दिगु.

हमरीतुमरी स्त्री. तूं छा तूं छा, टंटो, अगिडो, तूं तूं मां मां.

हमशा, हमशाधुमशा पु. हंबसु, हंबोछी, खेचलि, मस्ती, शोर, शेडो.

हमशाई [फ़ा] स्त्री. पाडो. हमशाईदार वि. पाडेसिरी.

हमाणी, हमीण स्त्री. हमियाणी, पैसा रखण लाइ डिधी ऐं सन्दिही थेल्ही.

हमाम [फ़ा] पु. हमामु. हमामदस्ता पु. हमामु दस्तो.

हमामखाना [फ़ा] पु. हमामु, सनानघरु.

हमाल [अ] पु. हमालु, कूली, मज़ूर. हमाली स्त्री. हमाली, मज़ूरी.

हमी [अ] स्त्री. हमी, ज़िमो, पक, खातिरी. हमीदार वि. ज़ामिनु, ज़िमेदार.

हमीधुमीचा वि. डेखाइतो, दीदारी, डेखि वेखियो, भड्काई.

हय [सं] पु. घोडो.

हय [सं] क्रि.वि. हिते.

हयगय-यी स्त्री. (१) लापरिवाही, ध्यानु न डियणु (२) आनाकानी.

हयवान [अ] पु. हैवानु, पसूं.

हयात-ती [अ] स्त्री. हयाती, ज़िदगी, ज़मिरि.

हर [सं] पु. शंकरु.

हर वि. सख्तु, डाढो.

हर [फ़ा] वि. हर, हरहिकु. हरएक वि. हरहिकु, हरको.

हरकसबी-हुन्नरी वि. हर कला में माहिर, हर कमु करे

सधंदडु. हरकामी वि. (१) सभेई कम कंदडु (२)

सभिनी में कमु ईदड़ (शैडू). हरकोणी वि. हरको,

जेको तेको. हरघडी क्रि.वि. हर घडीअ, सदाई, हरहर.

हरजिन्नस पु. हर किस्म जो मालु. हरतन्हा स्त्री. हर

तरह. हरदम क्रि.वि. हरदमु. हरदमख्याली पु.

अटिकलूं, हिकमत, रिथा, रिथाऊं, चतुराई, उपाअ.

वाहूं. वि. हिकमती, अटिकली. हरप्रयल पु. हर

कोशशि. हरबहाणा, -बयाज पु. हर बहानो-ढोंगु-

मिखिरु. हरहमेशा क्रि.वि. सदाई, हमेशह.

हर [सं] वि. (१) चोराईदडु, खणी वेंदडु, भजाए वेंदडु (२)

अणपूर जो छेदु. हरक पु. चोरु. वि. चोराईदंडु,
खणी-भजाए वेंदडु.

हरक न. हरखु (कपिड़ो).

हरकणे अ.क्रि. (१) हरखणु, हिरखणु (२) खुशि थियणु.

हरकत [अ] स्त्री. (१) हरकत, रंडक, रोक (२) अजतिराजु
(३) अजोगो कमु (४) देरि (५) विरोधु. हरकत घेणे
हुजत उधारणु, अजतिराजु वठणु.

हरकारा पु. दूतु, जासूसु.

हरकी स्त्री. गुमु थियलु शैड लभे डींदडु जो इन्धामु.

हरख [सं] पु. हरखु, हिरखु, खुशी, आनंदु. हरखणे अ.क्रि.
हरखणु, खुशि थियणु.

हरण [सं] पु.न. हरणु. हरणकाळजी स्त्री. तमामु घणी
चिन्ता-फिकिरु. हरणवीत, -वेण न.पु. सवलो वियमु.
हरणाळे न. हरण जी खल. हरणाचे काळीज न. डपु,
भज. हरणी-हरिणी स्त्री. हरिणी.

हरण [सं] न. (१) खणी वणणु, ज़ोरीअ खणी या भजाए
वणणु (२) नासु करणु, गाइबु करणु. हरणकिया स्त्री.
तख्कीफ.

हरणे [सं] स.क्रि. (१) हरणु, ज़ोरीअ खसणु-फुरणु, भजाए
वणणु (२) दूरि करणु, खतमु करणु. अ.क्रि. (१)
हाराइणु (रांदि वगेरह में) (२) विनाइणु (३) अजायो
वणणु. हरतलेपण न. ऊणाई, अण हूँदि, अभाज.

हरताळ स्त्री. हरतालु (पीलो ज़हरी पदार्थु), (इं) 'यलो
अर्सेनिक्'.

हरताळ पु. हड़ताल, (इं) 'स्ट्राईक्'. हरताळ पाडणे हड़िताल
कराइणु. हरताळ फासणे (१) रदि करणु, रदि
ठहराइणु (२) वचन जी भविकिड़ी करणु.

हरताळ, हरताळिका [सं] स्त्री. बडे महीने जे टीं तारीख डींहुं
सुहागिणियुनि जो पार्वतीअ जी पूजा करणु.

हरदास, हरिदास [सं] पु. (१) कथा-कीर्तनु कंदडु (२)
ईश्वर जो दासु.

हरदू [फा] वि. हरदो, हरदोई, बई, बिन्ही धुरियुनि जा.

हरद्व [सं] न. (१) मतिलबु, इरादो (२) मन जो लाडो (३)
मन्शा.

हरप, हरफ, हर्फ [अ] पु. हर्फु, अखरु, वर्णु.

हरपणे अ.क्रि. गुमु थियणु, वणणु, खतमु थियणु. स.क्रि. गुमु
करणु, विनाइणु.

हरबरा, हरभरा पु. चणो. हरभन्याच्या झाडावर चढविणे हद
खां वधीक खुशामद करे कंहीं खे राजी करणु.

हरमळ वि. बेताबु, बेचैनु, सुख फिटो, बेआरामु.

हरमळणे अ.क्रि. तडफणु.

हरमळणे अ.क्रि. सुवाणप-वाकुफियत थियणु.

हरवणे अ.क्रि. गुमु थियणु, विनाइणु. स.क्रि. (१) गुमु करणु,
विनाइणु (२) शिकस्त डियणु.

हर! हर! [सं] उद्गा. शिव! शिव! अफसोसु थियण करे
वातमां निकिरंदडु लफ़्जु-सतिनामु! हर हर महादेव!
उद्गा. (१) लडाई करण वक्ति हमिलो करण वक्ति
मरहटनि जो न्य़रो (२) नासता, बर्बादी, पाइ पटणु.

हरळ-ळी [सं] स्त्री. साए गाह जो किस्मु, छबुर.

हरळ वि. छिड़ो, ढिलो, डार-चीर पियलु.

हरळी स्त्री. (१) (ज़ोर सां कयलु) सडु, हाकारो, पुकार (२)
रडोरडि, बाकार, वाइवेला.

हराम [अ] वि. हरामु. हरामखोर वि. हरामखोर.
हरामजादगी स्त्री. हरामजादगी, हरामजादाई.
हरामजादी स्त्री. हरामजादी. हरामी वि. हरामी.

हराब [सं] पु. नुक्सानु, हाजी.

हरास पु. नीलामु.

हरि, हरी [सं] पु. (१) विष्णु, कृष्णु (२) बांदरु (३) शींहुं.

हरिखग पु. विष्णुअ जो वाहन गुरुडु. हरिगण पु.
बांदरनि जी सेना. हरिजन पु. हरीजन, अगे अछतु
मत्रियो वेंदडु शख्सु या ज़ाति. हरिदास वि.पु. हरीअ
जो दासु-भगतु. हरिपद न. सिज जो मेख रासि में
धिइणु. हरिभक्त वि. (१) विष्णुअ जो भगतु-दासु
(२) पको नास्तिकु या पाखंडी (३) अधचरियो.
हरिभक्तपरायण वि. ईश्वर जे भगतु-सन्तु. हरीचा
लाल पु. (१) भग्वान जो प्यारो-शख्सु (२) रंगिलो
शख्सु.

हरिक अम्ल न. (इं) 'क्लोरिक अइसिड'.

हरिक, हरीक-ख [सं] पु. हरखु, हिरखु, खुशी, आनंदु.

हरिण [सं] पु. हरणु. हरिणी स्त्री. हरिणी.

हरित [सं] वि. साओ.

हरितणे स.क्रि. फुरणु, खसणु, गुमु करणु, दूरि करणु. हरिता,

हर्ता वि. खसींदडु, फुरींदडु, दूरि कंदडु.

हरिद्र [सं] न. इरावो, मन्शा, मल्लिबु, मक्सुदु, अंदरु.

हरिद्रा [सं] स्त्री. हैड.

हरिन्मणी [सं] पु. पनो, जुमुरदु (साए रंग जो मणी).

हरिपी-प्या वि. जानबाजु, साहसी.

हरी [सं] स्त्री. हारु, कतार.

हरी [सं] स्त्री. हार, शिकस्त.

हरीप-फ [फा] वि.पु. (१) हरीफु (२) दुश्मनु (३) धूर्तु,
चालाकु (४) बराबरि, मट्ट.

हरीपी-फी स्त्री. (१) दुश्मनी (२) हिमय, साहसु, बहादुरी
(३) चालाकी, चतुराई.

हर्ता वि. (१) फुरींदडु, ज़ोरीअ भज़ाए वेंदडु (२) दूरि कंदडु.
हर्तृत्व न. भज़ाए वणणु, फुरणु.

हन्याल [सं] पु. नंढिडो साओ नांगु.

हर्ष [सं] पु. हरखु, हिरखु, खुशी, आनंदु. हर्षमाण वि. खुशि,
खुशीअ में भरियलु, खुशी माणींदडु, गदिगदि. हर्षवायू
पु. बेहदि खुशीअ जो उमंगु. हर्षशोकविरहित वि. सुख
दुख जे भावनाजनि खां छुटलु-भक्ति थियलु. डिसो
'स्थितप्रज्ञ'. हर्षक वि. खुशी डींदडु राजी कंदडु. हर्षणे
अ.क्रि. खुशि थियणु, राजी-प्रसनु थियणु. हर्षित वि.
खुशि, प्रसनु.

हल् पु. (१) हर्फु सहीह (२) अधु अखरु (मि. विद्युत,
विद्वान्).

हल [सं] पु. हरु.

हलक, हलाक [अ] वि. हलाकु, हलाखु. हलाकी-खी स्त्री.
हलाकी-खी.

हलकट वि. ओछो, हल्किडो, नीचु, कमीणो, कोझो.

हलकडी स्त्री. नय जो मोती.

हलकल्लोळ पु. रडियूं वाका, वाइवेला, रडोरडि, बाकरकुटो,
शोरु.

हलका-गा [अ] पु. हल्को, पींधे जी डोरि या कडियूं, बती
वगेरह टंगण जो आंकिडो.

हलका [सं.हिं] वि. (१) हल्को (२) नंडो (३) घटि दर्जे

जो, खसीसु (४) माठीणो, कमिज़ोरु, शको (५)

मअमूली. हलक्या कानाचा वि. हल्किडो, टरिडो.

हलक्या बुद्धीचा वि. कमिअकुलु, मोगो.

हलकारा पु. दूतु, जासूस.

हलकावणे अ.क्रि. (१) हल्को थियणु, कमिज़ोरु थियणु,
गुरणु (२) निमाणो थियणु.

हलगरजी-जी [फा] वि. अलगजु, अलगजियो, लापरिवाहु.

हलगरज स्त्री. अलगरिजाई.

हलगी मालगी स्त्री. आनाकानी, कन लाटार.

हलवा [अ] पु. (१) हल्वो (२) तिरमूरीअ डींहुं विराहिणजा
मिठा तिर. डिसो 'तिळगुळ'. हलवाई पु. हलवाई.

हलाल, हल्लाल [अ] वि. इलालु.

हलाकी-खी [अ] स्त्री. हलाकी, हलाखी.

हलालणे अ.क्रि. बेहदि धुडणु.

हलाहल [सं] न. (१) समुद्रमंथन वक्ति समुंड मां निकितलु
भयंकरु ज़हर (२) सख्खु ज़हर.

हल्य [सं] वि. हर बाबति, हर जो.

हल्या पु. पाडो.

हल्लर पु. लोली (गीतु).

हल्ला पु. हलां, हमिलो, काह, चड्हाई, जुलिह.

हल्ली क्रि.वि. हाणे, हीअर, अजु काल्ह. हल्लीचा वि.
हाणोको, अजोको.

हवन [सं] पु. हवनु, होमु, अग्नीअ में आहूती विज्ञणु. हवणे
स.क्रि. हवनु करणु, आहूती विज्ञणु. हवनी स्त्री.
हवनुकुंडु.

हवरा वि. हबिछी, लोभी.

हवलदील [फा] वि. घबिरायलु, डिनलु, परेशानु.

हवळा वि. हबिछी, लोभी.

हवळा वि. नाजुकु, कोमलु, नफीसु.

हवा [सं.अ] स्त्री. (१) हवा, वाज (२) आकास जो खालु.

हवादाबमापी पु. हवा मापु, (इं) 'बडरामीटर्'.

हवापालट पु. हवा बदिलाइणु. हवामान न. आबहवा,

मौसम. हवाई वि. हवाई. हवाई छत्री स्त्री. हवाई

छटी, (इं) 'पडराशूट'. हवाई परिवहन न. (इं) 'एअर

लाईन्'. हवाई बंदर न. हवाई बंदरु, (इं) 'एअर

पोर्ट'. हवाई सुंदरी स्त्री. (इं) 'एअर् होस्टेस्'. हवेशीर वि. हवादार.

हवाई स्त्री. हमिलो.

हवाल [फा] पु. हवाल.

हवालदार [फा] पु. हवालदार, हवलदार.

हवालदिल [अ] वि. (१) घबरायलु, डिनलु (२) परेशानु (३) गमगीनु. हवालदिली स्त्री. (१) ज़िमो (२)

हिफाजुत (३) मुख्तियारी (४) सौंपणु, हवाले करणु.

हवि, हवी [सं] न. हवन में विज्ञण जो पदार्थ, आहूती, बलि.

हवित्री स्त्री. हवनकुंडु. हविण्य न. हवन में विज्ञण

जोगो पदार्थ, आहूती. हविण्यान्य पु. आहूती, हवन में

विज्ञण जूं शयूं-चांवर कणिक खीरु गिहु वगेरह.

हवे अ. घुरिजे, खपे.

हवेली [अ] स्त्री. हवेली, वडो घर, महल, मंदिर वगेरह.

हव्य [सं] न. (१) हवन में विज्ञण जूं शयूं-गीहु चांवर वगेरह (२) होमु. हव्यवाह पु. अग्नी, बाहि.

हव्यास [अ] पु. (१) हवस (२) हवस, हबछ, लालचि (३) शौकु (४) उमंगु. हव्याशी-सी वि. हबिछी, लोभी, शौकीनु.

हशा, हशाम [अ] न. हशामु.

हंशा पु. खिल, टहकिडो, टहकु, टह टह.

हशील [अ] न. (१) हासुलु (२) कीमत, मुल्हु (२) मतिलबु, इरादो.

हंस [सं] पु. (१) हन्सु, हंजु (पक्षी) (२) जीवात्मा (३) परमात्मा (४) विष्णू (५) सूरिजु. हंसगती, हंसगामिनी वि. हन्स वांगुरु हलंदइ औरत. हंसबुद्धी स्त्री. तिखी बुद्धी. वि. तेजु फहमु. हंसवाहन पु. ब्रह्मदेवु. हंसवाहिनी स्त्री. सरस्वती. हंसक्षीरन्याय-विवेक पु. पाणी गडियल खीर मां हंसु सिर्फु खीर कडी पिअंदो आहे. तहिडीअ तरइ कहिं गाल्हि या कम जे ओणायुनि-ऐबनि डांहुं ध्यानु न डीदि चढायूं या गुण ग्रहणु करणु.

हसडणे स.क्रि. (१) जोर सां छिक डियणु (२) छंछिरी लाहिणु (३) वात मां कढणु (गारियूं).

हसणे [सं] स.क्रि. (१) खिलणु, मुश्कणु (२) मज़ाक करणु

(३) ठोली करणु, बिए ते खिलणु. हासत कर्म करावे भोगावे रहत ते चि परिणामी जो हथु करे सो हथु पाए; करंद पसंद, डियंद लहंद. हसता नाही पोसता नाही निघणको, बेहदि गरीबु. हसतमुख वि. खिलमुख, खलीकु. हसत शिंदळ वि. (१) खिलिणो, जोर सां टहक डियण जी आदत वारो (२) नखिरेलो-ली (३) खिलाईदे ठगींदडु शखु. हसता वि. (१) खिलिणो (२) शौकीनु. हसरा वि. खिलिणो, खिलमुख. हसाबाजी स्त्री. (१) खिल खुशी (२) मज़ाक, ठोली, मसखिरी.

हसंती [सं] स्त्री. सिगिरी.

हसळी [हिं] स्त्री. हसली, कंदिलो (बार जे गिचीअ जो गहु).

हस्त [सं] पु. (१) हथु (२) हाथीअ जी सूंडि (३) तेरहों नखत्रु. हस्तक पु. (१) हथु (२) हथ हेठां कमु कंदडु (३) एजंटु, छाडितू (४) दलालु, गुमाश्तो. हस्तकला स्त्री. हथ जी कला या हुनर. हस्तकौशल्य न. हथ जी कारीगरी-चालाकी. हस्तगत वि. हथि आयलु, मिलियलु. हस्तगुण पु. हथ जो गुण, नसीबु. हस्तपत्रक न. हथ में डियण जो इश्तहारी पनो, (इं) 'हइंडबिल'. हस्तपरीक्षा स्त्री. हथु डिसणु. हस्तमैथुन न. हथरसु, मुश्तजनी. हस्तलाघव न. चलटु, चल्तो, हथ जी चालाकी. हस्तलिखित वि. दस्तिखतु. हस्तलेखन न. लिखिणी, अखर. हस्तव्यवसाय पु. हथ सां करण जो धंधो. हस्तसंकोच पु. कंजूसार्इ, कंजूसार्इप. हस्तक्षेप पु. दस्तअंदाजी. हस्तांतरण न. हथ बदल, बिए जे हथ में डियणु. हस्ताक्षर न. (१) लिखिणी (२) सहीह, दस्तखत (३) अखर. हस्ते क्रि.वि. (१) हथ सां (२) मज़रिफ्त, तर्फा, हथां. हस्तोदक न. हथ में खणण जो पाणी. हस्त्य वि. हथ जो, हथ बाबति.

हस्ती [सं] पु. हाथी. हस्तिंदत न. हाथीअ जो डंडु, आजु. हस्तीदंती वि. आज जो. हस्तिदंतीकला-काम न. आज जे कला जो कमु, (इं) 'आइवरी वर्क'. हस्तिनी स्त्री. हाथिणि.

हस्व [अ] क्रि.वि. हस्बि, मूजिबि.

हळ स्त्री. लुक, कोसो वाज.

हळ [सं] पु. हर.

हळकुंड न. डिसो 'हळद'.

हळजणे स.क्रि. वियामणु, वियमु करणु.

हळद [सं] स्त्री. हैड. हळद लागणे (१) शादी थियणु (२) अधु वधणु (३) मिलणु डुखियो थियणु, डुकरु थियणु. अर्ध्या हळकुंडाने पिवळे होणे कूप लघी हैड गुडी चे आजं बि पसारी. हळकुंड न. हैड गुडी, हैड जी पाड. हळदकुंकू, हळदीकुंकू न. चेट वारे महीने में या नवरात्र में सुहागिणियुनि जो हिक बिण खे हैड कुंगू वगेरह डियणु. हळदिबा-दुबा वि. हैडाओं, हैडो.

हळदा पु. पियाकु (पखी).

हळवट वि. (१) जल्दी तयार थींदडु (फसलु) (२) नाजुकु (३) जजूबाती. हळवा वि. (१) जल्दु तयार थींदडु अनाजु (२) जजूबाती, कोमल दिलि वारो.

हळवार, हळुवार वि. (१) नाजुकु, कोमलु (२) हल्को (३) कीमती (४) जजूबाती.

हळस, हळीस [सं] पु.न. हर जो हथियो.

हळहळ [सं] स्त्री. (१) चोरा खोरा, आंधिमांधि, बेचैनी (२) अफसोसु, दुखु (३) चिन्ता, ओनो (४) हसरति. हळहळणे अ.क्रि. (१) अफसोसु थियणु (२) आंधिमांधि या चोरा खोरा थियणु.

हळाखळ स्त्री. (१) बेचैनी (२) पिट.

हळाहळ [सं] न. हलाहलु जहर.

हळु, हळू [सं] वि. हल्को. हळु, हळू, हळूहळू क्रि.वि. हौरै हौरै, होरियां, धीरेधीरे. हळूच क्रि.वि. हौरै, आहिस्ते.

हळुवारपणे क्रि.वि. हौरै, होरियां.

हळद्या पु. हिक किस्म जो तओ.

हा पु. सर्वनाम. (१) ज़मीरु-ही, हीउ (२) खुदि, पाण.

हा उद्गा. (१) हा, इझो (२) हाइ हाइ. हहाकार पु. हाहाकार, रोदनु राडो.

हा क्रि.वि. आहे.

हां उद्गा. (१) हा, हाओ (२) ठीकु (३) हां हां, खबरदार! (४) बीहु, इणं न करि, धीरे!

हाईस येणे थकिजणु, शिशिदरु थियणु, हिमथ हारणु.

हाउली, हाउळी [सं] स्त्री. सामूहं.

हाऊ पु. हाऊ.

हाक [हिं] स्त्री. (१) सडु, हकल, पुकार (२) रडि, वाको (३) रडियूंवाका, गोडु (४) हुलु, बदिनामी. हाक देणे (१) सडु करणु (२) सड ते डोडी अचणु. हाक मारणे ज़ोर सां सडु करणु, हकल करणु, हंगारणु. हाकबोंब स्त्री. रडियूं वाका, शोर, गुलगुलो. हाकटणे स.क्रि. (१) ज़ोर सां सडु करणु, हकल करणु (२) पड्हो डियणु, डंदोरो पिटाइणु. हाकणे स.क्रि. (१) हकिलणु, हकिले-काहे वजणु (२) गिहिलणु.

हाकरणे, हाकारणे [हिं] स.क्रि. (१) हाकारणु, जहाजु-वेडो हलाइणु (२) कंहिं कम लाइ नौकर-दूतु डोडाइणु. हाकविणे स.क्रि. हंगारणु, सडु करणु.

हाका पु. शिकार उधारण लाइ कयलु शोर. हाका मारणे हंगारणु, ज़ोर सां सडु करणु. हाकाक, हाकाहाक स्त्री. रडियूं वाका, गोडु शोर, सड. हाकाटी सी. (१) रडियूं वाका (२) शिकाइत जो शोर, हुलु (३) बदिनामी (४) सड (५) हांक. हाकारा पु. (१) हंग, सड (२) डंदोरो (३) शोर. हाकलणे स.क्रि. हकालणु, तडणु.

हाकम, हाकिम [अ] पु. हाकिमु.

हाकीम [अ] पु. हकीमु.

हाज, हज [अ] स्त्री. हजु.

हाजिरी [फा] स्त्री. हाजुरी. हाजीर वि. हाजुरु. हाजीरजबाब वि. हाजुरु जवाबु. हाजीरजामिनकी स्त्री. हाजुरु ज़ामिनी. हाजीरजामीन पु. हाजुरु ज़ामिनु, ज़ामिनु.

हांजी, हांजी स्त्री. खुशामद, चापिलूसी.

हाट [सं] पु. हटु, बाज़ारि, मंडी. हाटवट पु. स्त्री. बाज़ारि.

हाटक [सं] न. सोनु. हाटक रस पु. सोनिहरी मसु.

हाटील वि. हठी, ज़िदी, होडु, लापरिवाहु.

हॉटेल [इं] न. होटल.

हाड [सं.हिं] न. (१) हडु, हडो (२) शरीर जी बनावत, डीलु (३) उत्पत्ती, असलूकी ज़ाति, नसुलु. हाडांची काडे करणे हडु गसाइणु, कंहिं कम लाइ हडु सुकाइणु. हाडी खिलणे हडि पवणु. हाडी लागणे हडु कुरिकणु.

हाडे उपजविणे-भाजणे-शेकणे जीअं तीअं शादी कराइणु. हाडे घुसळणे-खिळखिळी करणे हडगुड भवणु. हाडाचा वि. बुनियादी, असुल खां, सुभाज जो. हाडाचा खंबीर-कणखर वि. हडडोखी, हड भगलु, मज्जिबूत, जांठो. हाडकपाळ्या वि. निभागो. हाडकी स्त्री. हडी. हाडकुळा वि. डुबिरो, हडिपूं निकितलु, सन्हिडो. हाडवैर न. झूतो वेर, जानी दुश्मनी, बुगुजु. हाडवैरी वि. जानी दुश्मनु. हाडहाड, हाडोहाड क्रि.वि. हड हड में. हाडळा वि. डुबिरो. हाडांचा पंजर-सापळा पु. हडनि जो पिबिरो. हाडीमांसी वि. संघ संघ में. हाडूक स्त्री.न. हडी, हडीअं टुकरु. हाड्या पु. (१) कांउ (२) बैल गाडी जी पावारी जमीन ते रखण वक्ति हेठा आड लाड रखण जो काठ टुकरु. हाड्याव्रण पु. हडे ताई थियलु जखमु-फुरिडी.

हाडळ स्त्री. डाइणि. डिसो 'हडळ'.

हांडोरिया वि. इयाणो, अयाणो, जाहिलु, अनाडी.

हाण [सं] स्त्री. (१) हावी, नुक्सानु (२) धकु, ईजाउ, चोट.

हाणणे [सं] स.क्रि. (१) हणणु, मारणु, धकु हणणु (२) हकालणु. हाणून पाडणे मत्सूबो पूरो न थियणु डियणु, कम ते पाणी फेरणु. हाणामारी स्त्री. मारामारी, मारकुट. हाणी स्त्री. हावी, नुक्सानु.

हात [सं.हिं] पु. (१) हथु (२) बांहें (३) तर्फु, पासो (४) मददगार (५) हिसो (६) अधिकार (७) चाबी (८) रांदि जो वारो (९) ठैशो, धकु (१०) हथ जी खेड-कारीगरी. हात आखडणे हथु सलणु, डियणु घटि करणु-बंदि करणु. हात उगारणे हथु खणणु (मारण लाड). हात ओवाळणे ओछाडप डेखारणु. हात करणे हथें पवणु, विडहणु. हातखंडा असणे कंहिं कम में माहिरु हुअणु. हात गहाण ठेवणे कम में हथु न विझणु. हात घालणे (१) हथु विझणु (२) दस्त अंदाजी करणु. हात चालविणे हथु हलाडणु. हात चेपणे-दाबणे रिश्वत डियणु. हात चोळणे हथ हणणु, हथ महिटणु, पछिताडणु. हात जोडणे (१) हथ जोडणु (२) नमस्कार करणु. हात झाडणे (१) हथ छंडणु, हथु कडाडणु, हथु कडणु (२) धिकारणु. हात टाकणे

मारणु. हात टेकणे (१) हथ हेठि करणु, आण मवणु (२) बाजि अचणु (३) थकिजणु. हात दाखविणे (१) हथु डेखारणु (२) मार डियणु. हात देणे हथु डियणु, मदद करणु. हात धरणे (१) हथु पकिडणु, बराबरी करणु (२) बीहारणु, रोकणु. हात धरून जाणे औरत जो मर्द सां गडु भजी वणणु. हात धुणे हथु कडणु, पाणु छडाडणु. हात धुवून पाठीमागे लागणे हथ धोई पुठियां लगणु. हात पसरणे हथु टंगणु, बीख घुरणु. हातपाय गाळणे हथ पेर थधा थियणु, हिमथ हारणु. हातपाय हालविणे कोशशि करणु, कम करणु. हात पोचणे पाण खे धनभागु समुझणु. हात फिरविणे हथु फेरणु. हातभार लावणे हथु विझाडणु, मदद करणु. हात मारणे (१) हथ हणणु (तरण वक्ति) (२) हबछ विचां खाडणु (३) फडाडणु. हातमिळवणी करणे (१) हथु मिलाडणु (२) पाण में मिली मत्सूबो ठाहिणु, बधी करणु, अंदरूनी मिलति करणु. हात लागणे हथु लगणु. हात लावणे हथु विझाडणु, मदद करणु. हात सैल सोडणे वडीअं दिलि वारो थियणु. हात हलवीत येणे हथ लोडींदो वापसि अचणु, कम पूरो न करणु. हाताची पाची बोटे सारखी नसतात पंजई आडुरियूं बराबरि न आहिनि, आडुरि आडुरि जो संघो आहे. हातचे सोडून पळत्यामागे लगू नये अघ खे छडे जो सजे पुठियां डोडे, तंहिंजो अघु बि वने. हातावर तुरी देणे हथनि मां खिसिकी वणणु, अखियुनि में सुरमो पाए वणणु, भजी वणणु. हातबारे करणे हथ सां इशारा करणु. हाती कंकण बांधणे कंहिं कम लाड प्रतिग्या करणु-संधिरो बुधणु. हाती धरणे हथ में करणु. हातीपायी येणे हथ पेर दरा थियणु, सुस्तु थियणु. हातीपायी उतरणे-सुटणे सुख सां वियमु करणु. हात इंद न. खेखिडा पकिडण जो जारु. हातउचल स्त्री. (१) खणति, पेडीअं तां थोरा थोरा पैसा करे वठणु (२) मूरु, पूंजी. हातकडी स्त्री. हथकडी, हथकडोल. हातकाम न. हथ जो कम. हातकचाटी, कैची स्त्री. भाकुरु. हातखंडा वि. माहिरु, काबिलु. हातखर्च पु. हथ खर्चु. हातखुरपा पु. रंबो. हातखुरपा पु. हथ सां ई

खोटे खाइण जहिइ को कचिइ को नारेलु. हातखेवा-व्या पु. मददगार. हातगाडी स्त्री. हथ गाडी. हातगुण पु. (१) हथ शफा (२) नसीबु. हातघाई स्त्री. तकड़ि. हातचलाखी स्त्री. हथ जी चालाकी-करामत-सफाई, हथ नटु, फेराटी, चलटु. हातचाळा पु. (१) हथ जी सुरसुरि (२) हथ चुरांदि. हातचे हाती, हातोहाती क्रि.वि. हथों हथि, सटि. हातचा वि. (१) हथ में, वस में (२) पंहिजे हथ जी कमाई (३) मथे खंयलु अंगु (हिंसाब में). हातजुळणी स्त्री. हथियालो. हातदाबी स्त्री. रिश्वत. हातपाय पु.ब.व. हथ पेर. हातपुसणे न. रूमालु, अंगोळो. हातफळी, हातोफळी क्रि.वि. हथोंहथि. हातबळ न. हथ जी ताकत. हातबेडी स्त्री. हथकडी. हातभट्टी स्त्री. देसी दारुं. हातभार पु. मदद, सहाइता. हातमाग पु. आडाणो, (इं) 'हइलूम'. हातमोजा पु. (हथ जो) दस्तानो, (इं) 'हइंड ग्लोव'. हातरवी स्त्री. मांघाणी. हातरहाट पु. हथ जो रहटु (पाणी छिकण लाइ). हातवटी, हातोटी स्त्री. हथ जी खेड, आरु, रम्ज. हातवडा, हातोडा पु. हथोडो, मुतिरुको. हातवडी, हातोडी स्त्री. हथोडी. हातवणी न. हथ धोतलु पाणी. हातवारे पु. हथनि जी चुरिपुरि-इशारा वगेरह. हातशेवई स्त्री. हथ सां कयल सेऊं-सयूं. हातसर न. हथ गजरी, बांहे जो जेवर. हातसुटी स्त्री. उदारता. हातसूत न. हथ जो कतियलु सुटु. हातसोन्या, -सुरा-न्या पु. खीचा वगेरह करण जो सांचो. हातचा वि. (१) हथ जो (२) हथ में, वस में (३) जल्दी हथि ईदडु-मिलंदडु (४) मथे खंयलु अंगु, मथे हलियलु अंगु (हिंसाब में). हातचा घेणे लाहे डियणु (हिंसाब में). हातळ, हाताळ वि. चोरु, फोरु. हातळणे, हाताळणे स.क्रि. (१) खसणु, फुरणु (२) हलाइणु, हथु रखणु. हातळी, हाताळे स्त्री.न. हथेली, खरखिरो, घोडे खे साफु करण जो ब्रशु. हाताखालचा वि. (१) जेरिदस्तु, हथ हेठां कमु कंदडु, मददगार (२) हथ में, वस में. हाताखाली क्रि.वि. हथ हेठि, जेरि दस्तु, वस में. हाताचा वि. हथरादू. हाताचा जड-थंड वि. कंजूस. हाताजोगता वि. हथ में मापण

जेतिरो, हथु पडुचण जेडो. हाता निराळा-वेगळा वि. पूरो कयलु, रासि कयलु, सिंधि कयलु. हाताची थट्टा स्त्री. हथ जी मसखिरी-मस्ती. हाताफळी स्त्री. मारामारी, हथें पवणु. हाताळ वि. हथ छोहो, उचको. हातिणे स.क्रि. मारणु. हातीवा पु. बुकु. हातोटी स्त्री. हथ जी खेड, नाटु, रम्ज. हातोसा पु. मदद, सहाइता, हथु विझाइणु. हातोहात-ती क्रि.वि. हथों हथि, डिसंदे डिसंदे, सटि. हातोळी स्त्री. शादी. हात्या पु. (१) हथियडु (२) रहट जो हथियो (३) हथेली, खरखिरो (घोडे लाइ) (४) हथियो, मुठि (५) हथो. हातणी-नी [सं] स्त्री. (१) हथेली, (घोडे खे साफु करण लाइ) खरखिरो (२) बूहारो. हादरणे अ.क्रि. धुडणु, कंबणु. हादरा पु. धोडो, लोडो, दको. हांदा पु. हिक बिणु खे मदद करण जी हारियुनि जी रीति. हांदुळणे [सं] स.क्रि. लोडणु, लोडा डियणु. हादोशी स्त्री. हबछ, लालचि. हानि-नी, हान-ण [सं] स्त्री. (१) हाजी, नुक्सानु, टोटो (२) धकु, जोखो, नासु. हांपा [हिं] पु. हुफ, सहकी, हुलो. हापूस पु. आपूसी (अंबु). हाफीज [फा] पु. हाफिजु. हाबका पु. लोडो, धुडिको, शोबो. डिसो 'हबका'. हाय [अ] स्त्री. ह्याती, जिंदगी, जमिरि. हाय [हिं] उद्गा. हाइ हाइ! हाय खाणे-घेणे (१) डकणु, हिमथ हारणु (२) अफसोसु करणु. हाय पत्करणे-मोकलणे हथ हणणु, पछिताइणु. हाय सोडणे थधो साहु खणणु. हायसे वाटणे साह में साहु पवणु, दिलि जाइ थियणु. हायदोस-दुल्ला पु. हइदूसु, खडचूंवाका, शोरु. हायकोर्ट [इं] न. हाइकोर्टि. हायड्रोजन [इं] पु. हाइड्रोजन (गइस). हायब्रीड [इं] वि. बिसरु, गाडोडु. डिसो 'संकरित'. हायन [सं] न. सालु, वरहचु. हार [सं] पु. हारु, माल्हा. स्त्री. कतार, सिफ. हार [सं] स्त्री. (१) हार, शिकस्त (२) नुक्सानु, खोटि,

टोटे. पु. (१) लुटि, फुरि, खणी भजी वणु, भजाए वणु (२) छेदु. हार खाणे हाराइणु. हारक वि. (१) फुरींदडु, भजाए वेंदडु, खण वेंदडु (२) दूरि कंदडु. हारजीत स्त्री. हार जीत. हारणे स.क्रि. (१) हाराइणु (२) खटणु. हारक वि. मोहिणो, सुहिणो. हार्य वि. चोराइण-फुरण जहिइो.

हारा पु. वडो टोकियो.

हारिद्र [सं] वि. हैडो, हैडाओं, पीलो.

हारी स्त्री. कतार. क्रि.वि. (१) डाहुं, पासे (२) भरिसां.

हारोहार क्रि.वि. (१) कतार में (२) हिक बिण् पुठियां, सांदिहि.-

हार्द, हार्द्र [सं] न. (१) मन जी गाल्हि, ख्यालु, नियत (२) इरादो, मन्शा, मस्सदु. वि. मन जो.

हाल [अ] पु. उकूबत, जुठि, बुरी हालति, तकिलीफ. हाल अपेष्टा स्त्री. दुख, जुठि, मुसीबतूं, उकूबतूं.

हाल स्त्री. (१) निश्चो, हटु, ज़िदु (२) शर्त, चटाभेटी.

हाल [अ] वि. हालु, हाणोको. क्रि.वि. (१) हाली, हिन वक्ति, हींअर, हाणे (२) सदाई, हमेशह. हालहवाल स्त्री. हालु अहवालु, हकीकत.

हालणे [हिं] अ.क्रि. धुडणु, लुडणु, कंबणु, उलिडणु (डंडु). हालबून सोडणे धोडाइणु, दिलियूं धोडाइणु, गहिरो असुर करणु. हालचाल स्त्री. (१) हलण-चलण जी क्रिया, हरकत, चुरिपुरि (२) तहरकु. हालता नारळ पु. पाणीअ वारो नारेलु. हालबोंदरा-बोंद्रा वि. (१) गदिलो, किनो (२) छसो, मूर्खु (३) चरबटु (४) नालाइकु (५) नामर्दु. हालविणे स.क्रि. धोडणु, धोडाइणु, लोडाइणु, धूंधाइणु.

हालत [अ] स्त्री. हालति.

हालाहल पु. हलाहलु जहर.

हालिक [सं] वि. हर बाबति.

हाव पु. माखीअ जो मानारो.

हाव [सं] पु. हाउ, नाजु नखिरो, हारु सींगारु, प्रेमकला.

हावभाव पु. हाउ भाउ, नखिरा, सरीर जी नाटकी हलति.

हाव [अ] स्त्री. (१) तेजु चाहिना, अबिलाखा (२) हबछ

(३) लोभु, लालचि (४) हिमथ, दमु (५) तेजु (६) हवस. हाव करणे ब्राझाइणु. हावभरी वि. (१) लोभवारी, हवस वारी (२) बे हदि उत्साही. हावरा, हावरट वि. (१) बे हदि लोभी, हबिछी, लालिची (२) बे सबुरु, उतावलो (३) बुख्यतु. हावरेपणा पु. हबछ.

हावभाव [सं] पु.ब.व. हाउ भाउ, भावनाऊं ज़ाहिर कंदडु अभिनउ, सरीर जी नाटकी हलति, नखिरा, हथनि जा इशारा वगेरह.

हाशील [अ.फा] न. (१) हासुलाति (२) अहमियत, सारु, मतिलबु (३) फ़ाइदो.

हास [सं] पु. खिल, मुश्क, खिलणु. हासणे अ.क्रि. खिलणु. डिसो 'हसणे'. हास्य न. (१) खिल, टहकु, मुश्क (२) चर्चो, मज़ाक, मस्खिरी, मौज. हास्यकारक वि. खिल पैदा कंदडु, खिलाईदडु, मज़ाकी. हास्यास्पद वि. खिलाइतो, खिल जोगो, मज़ाक जहिइो.

हासडणे अ.स.क्रि. डिसो 'हसडणे'.

हा हा! उद्गा. हाइ हाइ, अरे रे! हाहाकार, हाहाक्कार पु.

(१) हाहाकार, रोदनु राइो (२) अणाठ, तंगी, डुकर.

हां हां! उद्गो. हां हां!, तरसु, खबरदार! हां हां म्हणता क्रि.वि. हथों हथि, खन पल में, डिसंदे डिसंदे.

हाळ स्त्री. (१) टोकिरी, टोकियो (२) फेरी (करणु), फेरीअ जो मालु.

हाळ पु. (१) जानिवरनि लाइ पणी पिअण जो हौदु (२) वडी चुल्हि, चुल्हो (३) झरिणो.

हाळी स्त्री. हकल, सडु.

हाळीब न. आहिर्यो (वणु).

हि, ही [सं] अ. वि.

हिकणे स.क्रि. संभोगु करणु.

हिकमत [अ] स्त्री. (१) हिकमत, अटिकल (२) सियाणप, चतुराई. हिकमती वि. हिकमती, अटिकली, सियाणो.

हिकाती [अ] स्त्री. कूडो सबबु, बहानो.

हिकायत [सं] स्त्री. हिकायत, हिकाइत, कहाणी, आखाणी, गाल्हि.

हिंकृण्वती स्त्री. डुकर, गरीबी.

हिक्का [सं] स्त्री. हिडिकी.

हिंग [सं] पु. हिङ्ग. हिंग लावून विचारणे-मानणे कंहिं खे
अहमियत न डियणु, खसीसु लेखणु. हिंगडा पु.
हल्की-खराबु हिङ्ग. हिंगु पु. हिङ्गु ऐं हिङ्गु जो वणु.

हिंगण-णी [सं] स्त्री. हिङ्गु वणु.

हिंगारी स्त्री. रबीअ जो फसलु.

हिंगुळ-गूळ, हिंगोळ-हिंगळूक [सं] पु. हिंगिलू, शिंगिरिफु,
पारे ऐं गंदिरफ जी मिलावत, (इं) 'मर्क्यूरिक
सल्फाईड', 'रेड ऑक्साईड'.

हिजडा पु. हीजिडो, खदिडो. हिजडी स्त्री. खदिडी.

हिजरी [अ] स्त्री. हिजिरी, मुसलमानी सनु.

हिटगां वि. मन जो ओछो-हल्को, हल्किडो.

हिडगा पु. (१) लहरी, मनमौजी (२) आवारा, रंडीबाजु.
हिडगेचार पु. खुदि ब्याली, आवारागर्दी.

हिडणे [सं] अ.क्रि. घुमणु, फिरणु, भिटिकणु. हिडणवारो न.
भिटिकणु, रुलणु, पिनणु. हिडण्या वि. रोलाकु. हिडावे
मुंडावे न. तीर्थयात्रा करणु ऐं सन्यासु वठणु.

हिडशा-शी-सा [सं] वि. गदिलो, गलीजु, कराहत
डियारींदडु. हिडसणे स.क्रि. (१) धिकारणु (२)
बेइजती करणु, ओछो लेखणु (३) गंदो करणु.
हिडसाविणे स.क्रि. (१) धिकारणु, फेटारणु (२) किनु
करणु, मेरो-गंदो करणु. हिडीस, हिडिस न. गंदु, किनु,
गलाजुत. वि. (१) गंदो, किनो, फाडिशु, कराहत
डियारींदडु (२) भँवाडतो. हिडीसफिडीस न.
बेइजतीअ वारी हलति. क्रि.वि. धिकार सां, नफिरत
सां, बेइजतीअ सां.

हिडळणे अ.क्रि. लुडणु, घुडणु, लोडा खाडणु.

हिडाळा-डोळा पु. हिंदोरो, पींधो.

हिडिंबा स्त्री. (१) हिडिंब नाले राकास जी भेण (२) थुल्ही
मतारी ऐं बडिसूरत औरत (३) झेडाकारि औरत.

हिडोल [सं] पु. राग जो हिङ्गु किस्सु.

हिण-णे [सं] न. डिसो 'हीण'. हिणकस वि. (१) हल्के दर्जे
जो (२) मिलावत वारो (३) ओछो, खसीसु.
हिणवणी स्त्री. बेइजती, अपमानु. हिणवणे, हिणविणे,
हिणाविणे स.क्रि. बेइजती करणु, लजी करणु, नफिरत

करणु, नफिरत जे निगाह सां डिसणु, घटिताई डेखारे
कंहिंखे लजी करणु, कंधु हेठि करणु, लोड लाहिणु.
हिणवर पु. पंहरियों दफओ शादी कंदडु घोटु.
हिणाव-ओ पु. बेइजती, ओछाडप.

हित [सं] न. हितु, कल्याणु, भलाई, भलो, फाडो. वि.
जोगो, योग्यु, लाडकु, फाडदेमंदु, चडो. हितकर वि.
हितकारी, लाभदाइकु, फाडदेमंदु, कल्याणकारी.
हितगुज न. हालु ओरणु, मन जी गाल्हि, प्रेम जी
गाल्हि, प्रेम जू गाल्हियूं. हितचितक वि. घण घुरो,
भलो चाहींदडु, हेतू. हितबुद्धी वि. घण घुरो, भलो
कंदडु. हितवादी वि. भलाई-चडाई चवंदडु. हितशात्रू
पु. मठ घुरो, बाहिरां, दोस्तु पर अंदिरां दुश्मनु.
हितसंबंध पु. (१) स्वारयु, चाहु, (इं) 'इंटेरेस्ट' (२)
फाडदे वारो सन्धु. हिताबह अन्न न. सिद्धतिबखु
अन्नु-खाधो. हिताळू वि. भलाई कंदडु. हितेच्छू
हितैषी वि. घण घुरो, भलो चाहींदडु, दयालू
हितोपदेश पु. भलाईअ जी सलाह डींदडु.

हिंताल पु. खजूरि जो वणु.

हिंद [स.फा] पु. हिंदु, हिंदुस्तानु, हिंदुस्तानी. हिंदवानी,
हिंदवी वि. (१) हिंदू, हिंदुस्तान जो, हिंदुस्तान बाबति
(२) हिंदी. हिंदी स्त्री. हिन्दी भाषा. हिंदु-दू पु. हिन्दू.
हिंदुस्थान न. हिन्दुस्तानु.

हिंदकळणे, हिंदळणे [सं] अ.क्रि.स.क्रि. घुडणु, लोडा खाडणु,
लुडणु, सोबो खाडणु.

हिंदण-न [सं] न. (१) निशानो, आचामु (२) डुखियो वक्तु.
हिंदण-न न. (१) अटिकल, चतुराई (२) सिख्या.

हिंदुळा, हिंदोल, हिंदोळा [सं] पु. (१) हिंदोरो, पींध, पींधो
(२) लोडो.

हिंदोळणे स.क्रि. लोडाडणु.

हिंदान [सं] न. निशानो, आचामु.

हिप्पी पु. हिप्पी; निराशावादी माणहुनि जो पंथु या शब्सु.

हिफाजत [फा] स्त्री. हिफाजुत.

हिम [सं] न. (१) हिम, बर्फ, बर्साति जी बर्फ (२) पारो,
थधि, थधाणि (३) कोहीडो. पु. (१) चंडु (२)
हिमालय पहाडु (३) चंदन जो वणु (४) काफूर. वि.

थधो. हिमकर पु. चंडु. हिमगिरी पु. हिमालय पहाडु.
हिमज्वर पु. सीज तपु, थधि पर्ई थींदडु बुखारु.
हिमनग-वान पु. हिमालय पहाडु. हिमनग पु. तरंदड
बर्फानी छिप्प, (इं) 'आईस बर्ग'. हिमनदी स्त्री.
चुरंदड बर्फानी छिप्प, (इं) 'ग्लेशिअर्'. हिमभानू,
हिमाक्ष पु. चंडु. हिमशैल न. तरंदड बर्फानी छिप्प,
(इं) 'आईस बर्ग'. हिमवान् वि. थधो, बर्फ जहिडो.
हिमाचल, हिमाद्री, हिमालय पु. हिमालय पहाडु. हिम्य
वि. बर्फ जो.

हिमकरणी [सं] वि. कंजूसु.

हिमट, हिमटतांढ्या [सं] वि. उदासु, गमगीनु.

हिमटा-ट्या [सं] वि. कंजूसु. हिमटाण पु. कंजूसी, कंजूसाई.

हिमत, हिम्मत [अ] स्त्री. हिमत, हिमथ. हिम्मतदार,
हिम्मती, हिम्मतीचा वि. हिमतवानु, हिमती.

हिम्मतबहादुर वि. वीरु, बहादुरु, सूरिमो.

हिमसाण पु. मछीअ जी बांस.

हिमाळ, हिमळ वि. अलूणो, फिको, बे सवादी, लिसो.

हिये न. (१) हिर्दो, छाती (२) हिमत, धीरजु. हिय्या पु.

हिमथ, जुरियत, धीरजु. हिय्येदार-बाज वि.

हिमतवानु, धीरजवानु.

हिरकणी स्त्री. हीराकणी (कांचु कपण जी), नंदिडो हीरो.

हिरडा स्त्री. हरीड.

हिरडी स्त्री. महार. (ब.व. हिरड्या=महारुं). हिरडीचा फोड
पु. लोड. हिरडीला आलेली सूज स्त्री. लोड, महार जी
सोजि.

हिरणे [सं] स.क्रि. फुरणु, जोरीअ भज्राए वणणु, जोरीअ
खणी वणणु.

हिरण्य [सं] न. सोनु. हिरण्यगर्भ पु. ब्रह्मदेवु. हिरण्यश्राध्द पु.
अन जे बदिरां सोनु दानु करे कयलु सिराधु. हिरण्यमय
वि. सोनहिरी, सोन जो.

हिरतणे [सं] स.क्रि. फुरणु, खसणु.

हिरमुशी, हिरमूस, हिरमुसला वि. निरासु, नाउमेदु, उदासु,
शिकस्तो. हिरमुसणे अ.क्रि. उदासु थियणु, नाउमेदु
थियणु, निरासु थियणु, हिमथ हारणु, दिलि शिकस्तो
थियणु. हिरमोड वि. साएरो, साएरिडो, थोरो साओ.

हिरवा [सं] वि. (१) साओ, साए रंग जो (२) कचो (३)
भंग, गांजो, भंगी (भंग पिअंदडु), गांजाई (४)
झेडाकारु. हिरवा गार वि. तमामु साओ, पिप साओ.
हिरवा कच्चा वि. (१) अघु रसियलु-पकलु (२) अघु
सिधलु-रधलु. हिरवा निळा-पिबळा वि. नीरो कारो.
हिरवट वि. (१) साएरो, थोरो साओ (२) थोरो
कचो, हड कचो (३) तमाक सां गडु गांजो
पीअंदडु-छिर्कींदडु (४) अनाडी, अयाणो, जाहिलु
(५) तीसिरु. हिरवटाण स्त्री. साए गाह-चारे-फलनि
वगेरह जी बांस. हिरवंडा वि. (१) साएरो (२) साए
गाह वगेरह जे बांस वारो. हिरवसान पु. सावाणि,
सावाई, कचाई, कचाणि. हिरवळ, हिरावळ स्त्री. (१)
सावक, सावलि, साओ गाहु (२) साए गाह सां
छायल जमीन या मैदानु, (इं) 'लॉन्', सब्जु पधरो.
हिरवी तमाक्षु स्त्री. गांजो. हिरवे न. जानिवरनि जे
खाइण लाइकु साओ गाहु, चारो.

हिरविणे स.क्रि. खसणु, फुरणु.

हिरशी-सी [अ] वि. (१) हिर्सी, हारिसु, लोभी, हबिछी
(२) चिडिणो. हिरस पु. (१) हिर्सु, लोभु, हबछ,
इछा (२) हसदु, रीस.

हिरसा वि. निठरु, बे अदबु.

हिरहिरी स्त्री. (१) जोशु, उत्साहु (२) हमिलो (३) हिर्सु.

हिरा [सं] पु. हीरो. हिराबोळ पु. हीराबोडु, मुरं (दवा).

हिराहिंग पु. चिमिकंदड उची हिडु. हिरेखाण स्त्री.

हीरनि जी खाणि.

हिराकस पु. हीराकसु, (इं) 'ग्रीन् विट्रिअल्', लोह ऐं गंदिरफ
जी कुदिरती मिलावत.

हिराटा पु. गिझ (पखी).

हिरामण [हिं] पु. तोते जो हिकु किस्मु.

हिरावणे [सं] स.क्रि. जोरीअ खसणु, फुरणु.

हिरिरी [सं] स्त्री. (१) हिर्सु, उमंगु, उत्साहु, जोशु (२)

जोरदार हमिलो.

हिरीस [अ] स्त्री. हिर्सु, हबछ.

हिक्ती, हिरोत न. कुटियल गाड्हा मिर्च.

हिलगड स्त्री. (१) म्झामिलो, संझटु (२) मोंझारो, रुकावट.

हिलगडणे स.क्रि. (१) का गाल्हि पूरी न कंदे विच में ई लटिकणु डियणु, कमु पूरो न करणु.

हिलगडा, हिलगण पु.स्त्री. डिसो 'हिलगड'.

हिलगणे, हिलगावणे अ.स.क्रि. (१) ढिलो बुधणु (२) लटिकाङ्गणु, लटिकंदो रहणु (३) मुंझणु, अटिकणु (४) कंहिं कम में फासणु.

हिलणे [हिं] अ.क्रि. लुङणु, धुङणु.

हिलाल [अ] पु. (१) हिलालु (२) डियाटी, मशअलु.

हिलाल्या वि. मशअलिची.

हिल्ला [अ] पु. (१) अटिकल, चालाकी (२) ढोंगु, बहानो.

हिल्लारी स्त्री. पुकार, हकल, सडु.

हिव [सं] न. (१) थधि, सीउ (२) सियाटु, सीआरो (३) सीउ तपु. हिवज्वर, हिवताप पु. सीउ तपु, सरअ जो तपु. हिवडणे, हिवणे अ.क्रि. थधि में डकणु-कंबणु. हिवडी स्त्री. सीआटो, थधि जी डकिणी. हिवताळा पु. सियारो, सियारो. हिवळी स्त्री. थधि, सीउ. हिवशी स्त्री. थधि, सीउ. हिवस स्त्री. थधि हवा. वि. थधो. हिवसणे अ.क्रि. (१) थधो थियणु (२) नाउमेदु थियणु, दिलि शिकस्तो थियणु (३) थधि लगणु. हिवसा वि. (१) थधो, सर्दु (२) माठीणो, थधो (शख्सु), सांतीको. हिवाळा, हिवाळी पु.स्त्री. सियारो, सियारो, थधि जी मुंद.

हिवर पु. बहिणु (वणु).

हिवळणे, हिवळावणे अ.क्रि. कंझणु, हुङ्कणु, चिंघणु.

हिशेब, हिशोब [अ] पु. (१) हिसाबु (२) अंगु, अददु (३) गुणप (४) न्याउ, सिधी रीति, इत्साफु (५) परिवाह, अहमियत (६) जमअखर्चु. हिशेब कितेब-ठिशेब पु. हिसाबु किताबु. हिशेबी, हिशोबी वि. (१) वहिंवारी (२) सिधो (३) हिसाब सां हलंदडु (४) वाजिबु, योग्यु, जोगो.

हिस [अ] स्त्री. कदुरु, मानु.

हिसकणे [हिं] स.क्रि. (१) जोर सां छिकणु, छिबी डियणु, छिक डियणु, शोबो डियणु (२) फुरणु, खसणु. हिसकणी स्त्री. छिक, शोबो, छिबी. हिसका पु. (१) छिक, शोबो, छिबी, झाब, पूजु (२) धिको, लोडो

(३) अजायो पंधु. हिसकावणी स्त्री. जोरदार छिबी.

हिसकावणे स.क्रि. (१) जोर सां छिकणु (२) फुरणु, जोरीअ खसे वठणु. हिसकाहिसक स्त्री. छिकताण, फुरणु खसणु. हिसडा-डी पु.स्त्री. छिक, शोबो, छिबी.

हिसणे, हिसणे [सं] अ.क्रि. हिण्कणु, हिणकारणु (घोडो). हिसाळ न. हिणकार.

हिसणे [सं] स.क्रि. हिन्सा करणु, खूनु करणु, मारणु, जख्मी करणु. हिंसक, हिंस वि. (१) हिंसकु, खूनी, हचारो (२) भयानकु, निर्दई. हिंसा स्त्री. (१) हिन्सा, हचा, हत्या, खूनु, कतलु (२) दुखु-तकिलीफ-ईजाउ. हिंसालू वि. डिसो 'हिंसक'.

हिसळणे, हिंसळणे अ.क्रि. (१) उडिङणु, छुटिकणु, छुलिकणु (२) जोर सां डुकणु (३) फींगू उडामणु.

हिसा [फा] पु. हिंसो. डिसो 'हिंसा'.

हिसा वि. थधो.

हिसाब डिसो 'हिशेब'.

हिसार [अ] पु. किल्लो, गुड्डु.

हिंस वि. डिसो 'हिसणे'.

हिंसा [अ] पु. हिंसो, पती, भाडो. हिंसेरशीद-रसीद स्त्री. हिंसे रसी (हिंसाबनि में), (ई) 'प्रड्विट्स'. हिंसेदार वि. हिंसेदार, पतीदार, भाईवार.

हिळणे, हिळणे मिळणे [हिं] अ.क्रि. सिधो थियणु, हिरणु, माणहुनि में अचणु, मुडणु, चण्वानु बणिजणु.

हिळभर [सं] न. हर जो हथियो-मुठि.

ही श.यो.अ. वि.

ही सर्वनाम. हीअ.

हीण, हीन [सं] न. (१) मिलावती धातू, हल्को धातू (२) फेट, मिलावत (३) घटिताई, नीचता (४) ऐबु, घटिताई, कमी, कसु. वि. हीणु, हल्को, नीचु, घटि दर्जे जो, ओछो, खसीसु. हीणकस, हीणकट-वट वि. (१) मिलावती, फेटि वारो (२) घटि दर्जे वारे (सोनु वगेरह), कसो. हीणवर पु. बे मेलो घोटु-कुंआरि खां उमिरि या ताकत वगेरह में घटि वरु-घोटु.

हीन [सं] वि. (१) हीणु, हल्को, घटि दर्जे जो, ओछो (२) अणो, कसो. हीन दंती वि. पंजनि इंदनि वारो.

हीनवीर्य वि. निसतो, कमिजोर. हीनशक्ती वि. कमिजोर.

हीनसख्य न. घटि दर्जे जे माणहुनि सां दोस्ती. हीनसेवा स्त्री. घटि दर्जे जी नौकरी. हीनांग वि. जडो, पिंगिलो.

हीर स्त्री. रीस, चटाभेटी. हीरमोड-सांड पु.स्त्री. नाउमेदी, निराशा.

हीर [सं] पु. किर्णो.

हीर, हीरक [सं] पु. हीरो. हीरक महोत्सव पु. सठि साल पूरा थियण जो जशनु, (इं) 'डायमंड जुबिली'.

हीव न. हिस 'हिव'.

ही ही स्त्री. ही ही, इंद कढी खिलणु, खिल जो आवाजु.

हुं हुं उदगा. हुं.

हुकणे अ.क्रि. गुसणु, थिड्कणु, हयां वखणु (वझु), न पुजणु (गाडीअ खे), न लगणु (धकु वगोरह).

हुका, हुक्का [अ] पु. हुको.

हुकमत [अ] स्त्री. (१) हुकूमत (२) तहति हुकमत, कोर्ति जो अख्तियारु, (इं) 'ज्युरिस्डिक्शन्'. डिसे 'हुकूम'.

हुका-कीचू, हुं चूं न. कुरकुरि. हुंकार पु. (१) गजगोड, डाढियां रडि (२) रंभ. हुंकारा पु. (१) रडि (२) धनुष जी टंकार (२) गर्जना, गजगोड.

हुकावणे अ.क्रि. (१) मगनु थियणु (२) शौकु-आदत लगणु, संग में फासणु.

हुकी, हुक्की स्त्री. (१) गिदड जी कूक (२) हवा जी लहर-झूटो (३) बाइ (४) मन जी उछल-लहर-छिक-तांध, उलेलु, बुदिकी.

हुकूम, हुक्म [अ] पु. हुकुमु, आग्या. हुकूम खुदाई स्त्री. खुदा जो हुकुमु, मौतु. हुकूमदाज वि. हुकुमु कंदडु. हुकूमनामा पु. हुकुमिनामो, (इं) 'डिग्री', लेखी हुकुमु. हुकूमबरदार वि. हुकुम जो बंदो, आग्याधारकु. हुकूमत स्त्री. (१) हुकूमत (२) हुकुमिनामो. हुकूमशाहा पु. तानाशाहु. हुकूमशाही स्त्री. तानाशाही. हुकमी वि. (१) हुकुमी (२) ज़रूर असर कंदडु, अण गुसु. हुकमे क्रि.वि. हुकुम मूजिवि.

हुक्क स्त्री. पिरिह फुटी, असुर जी लालाणि.

हुक्का [फ] पु. हुको. हुक्केबाज वि. हुकाई.

हुग स्त्री. बूड, बांस. हुंगणे स.क्रि. (१) सिंघणु (२) नूसणु,

फकडु फाडणु, गुसु गोल्हणु. हुंग्या वि. जासूस.

हुच्च-च्चा वि. (१) चरबुटु (२) चंगु चडहियलु, नाम किठ्यो (३) कमीणो, कुधो, नीचु.

हुजत, हुज्जत [फ] स्त्री. (१) हुज्जत, तकिरारु, झेडो, बहिमु (२) आनाकानी, बहानो (३) रंडक, अज़तिराजु. हुज्जत घालणे हुज्जत उधारणु. हुज्जतखोर वि. हुज्जती.

हुजूर [अ] पु. (१) हुजूर (२) राजदरबारि (३) खुदि राजा. हुजूर खर्च पु. राजा जो खर्चु. हुजूरखजिना पु. सरकारी खजानो. हुजूरचौकशी-तपासणी स्त्री. राजा तर्फा-राजसभा तर्फे कयल जाच-तलाश. हुजूरनेमणूक स्त्री. (१) राजा जी मुकररी (२) राजा जे खर्च लाइ मुकरर कयलु पैसो-धनु (३) सरकारी नौकिरी. हुजूरपक्ष पु. सरकारी पार्टी-धुरि. हुजूरहशम पु. राजा जो अंग रख्यकु, (इं) 'बॉडी गार्ड'. हुजरत स्त्री. राजा जी फौज. हुज-न्या वि. खिज़मत कंदडु, राजा जो खासि नौकर.

हुटकणे स.क्रि. (१) लोडणु, धूणणु, धुडिकाडणु, धूंधाडणु (२) तकडि करणु. हुटकणी स्त्री. (१) लोडो, शोबो, घोडो (२) तकडि. हुटहुटीर स्त्री. (१) तकडि, उबहराई (२) हुरखुरि. हुटहुटणे अ.क्रि. हुरखुरि थियणु, बेसबुर बणिजणु.

हुडकणे स.क्रि. गोल्हणु, तलाश करणु. हुडकणी स्त्री. जाच, तलाश, गोल्हा.

हुडगा स्त्री. टोकिरी.

हुंडण न. (१) धूनो (२) धिको, थेल्हो (३) पीह, गर्दी.

हुंडणे अ.क्रि. भिटिकणु, रलणु.

हुडवा पु. छेणनि जो ढिगु.

हुंडवा पु. (१) ठीको (२) इकरार.

हुडसाम स्त्री. (१) 'कोडी कोडी' - 'हुतूतू' रांदि (२) हमिलो, चड्हाई.

हुडहुडी स्त्री. (१) (धधि जी) डकिणी, सियांडो, सियाडु (२) उकीर. हुडहुडणे अ.क्रि. हुड्कणु, (सीअ में) डकणु, कंबणु. हुडहुडा ज्वर ताप पु. सीअ तपु.

हुडा पु. (१) बुरजु, ठुलु, ठुलहु (२) छेणे सां लिंबियलु सुकल

छेणनि जो दिगु.

हुंदा वि. मोडो, रे सिडो (बैलु). हुंदा बैल पु. बेवकूफ, मुर्ख.
हुंदा [सं] पु. (१) डाजु, डेबु (२) डेती लेती (३) मकाईअ
जो भरियलु संगु (४) ठीको (५) बागाई जमीन जी
ढल. हुंहेकरी वि. डेबु वठण खां सवाइ कंहिजी धीअ न
कबूलीदडु शब्दु.

हुंढारणे न. पाणीअ जो बंदु. स.क्रि. (१) थूनो हणणु (२)
फेटारणु, धिकारणु.

हुंडी स्त्री. चंदो (पैसा) विज्ञण लाइ पेती.

हुंडी [सं] स्त्री. (१) हुंडी (२) कुँआरी कन्या. हुंडी
वटवणे-वटविणे हुंडी हलाइणु. हुंडीपत्र-चिड्डी न.स्त्री.
हुंडीअ जो कागजु. हुंढणावळ, हुंढावण स्त्री. हुंडियाणो,
वटाउ, वटो.

हुंडु पु. (१) वडो फोफीडो (२) बूचु.

हुंहेकरी पु. हिक हंघां मालु खणी विण हंघि पडुचाईदडु
दलालु.

हुत [सं] वि. (१) हवन-होम में विधलु (२) जलाए खाक
कयलु. हुतक न. हवन में विज्ञण जी शैड, आहूती.
हुतवह, हुताशन पु. बाहि, अग्नी. हुताशनी स्त्री. होली
(बाहि जी).

हुत [सं] वि. कोठायलु, नीड डेई घुरायलु.

हुतका पु. (१) मेडाको, अंबुहु, घणि, हशाम, छांगूं (२)
गपागीह, गाहटु, हैसि गैसि (३) खारसि (४) उकीर,
बेसबुरी.

हुताट-टा, हुताटकी पु.स्त्री. बेहदि बे सबुरी, उबहराई, आंधि
मांधि, बरि बरि. हुताटणे अ.क्रि. बे सबुरु थियणु,
विर्चणु, उताविलो थियणु. हुताट्या वि. उताविलो,
बे सबुरु.

हुतात्मा पु. शहीदु.

हुती स्त्री. वाचूडो, गोलु तूफानु.

हुतुतू पु. कोडी कोडी रांदि.

हुवकणे-गणे स.क्रि. हलाइणु, हाकारणु, काहिणु.

हुंदका पु. सुडिको. हुंदणे अ.क्रि. सुडिकणु, सुडिको भरणु.

हुंदहणे स.क्रि. (१) थूनो हणणु (२) नचणु, कुडणु, ठेंग टपा
डियणु (३) सोरणु, रेड्हणु. हुंदहा पु. (१) थूनो, टकर

(२) दौसो.

हुंदळा पु. हिंदोरो, पींधो.

हुदा [अ] पु. (१) अहुदो, अधिकार, अख्तियारी (२) नंदिडो
नगारो. हुहेकरी-दार पु. अहुदेदार, अधिकारी,
आफीसर.

हुनर, हुन्नर [फ] पु. (१) हुनरु, कला (२) अटिकल. हुनरी,
हुन्नरवंत वि. हुनरी.

हुंब वि. जुटु, अनाडी.

हुंबकणे स.क्रि. (१) जोर सां हेठि छिकणु, हेठि केराइणु,
दसणु (२) फुरणु, लुटणु. अ.क्रि. हेठि करणु, फह थी
करणु, पटि पवणु.

हुंबणे अ.क्रि. कंसणु.

हुंबते न. डेडो, बहिंसु.

हुंबरह, हुंबरडा-डे स्त्री. पु.न. रंभ, ठिक.

हुंबरणे अ.क्रि. रंभणु, ठिकणु (गांइ).

हुंबरणे अ.क्रि. फिटणु (रंगु), रंगु लही ववणु, फिको थियणु.

हुंबा-ब्या वि. रुडणो, रुअणहारिको.

हुबहु, हुबेहुब कि.वि. हूबहू, सधु पधु, निस् बिस.

हुब्बेवेतन [फा] न. वतन जी हुब, देशप्रेमु.

हुमण पु.न. चिबिरो (पखी).

हुमणदांडगा वि. वाहणी, अनाडी, छसो, जाहिलु.

हुमणी स्त्री. (१) थूनो, धिको, टकर (२) ठापुर, ठापी,
थाफोडो, थफि थफि.

हुमरणे अ.क्रि. (बुखार में मुंह) सुजणु, थोथरिजणु, थोथिरणु.

हुमरीतुमरी स्त्री. डेडो, तूं छा तूंछा.

हुमाणा, हुमाणे पु.न. पिरोली, गुसु.

हुम्या वि. (१) वाड्डो, चरबटु, मोगो (२) थोर गाल्हाओ,
माठीणो.

हुरहणे अ.क्रि. लहसणु, लहस अचणु, सडणु.

हुरहा पु. बाहि ते सेकियल जूअरि या मकाईअ वगेरह जा
कूंआरा सावा संग-संगनि जा दाणा, सेकियल आभूं.

हुरपळ-ळा पु. लहस, जुराट, साडो. हुरपळणी-फळणी स्त्री.

लहस, जुराट. हुरपळणे-पाळणे अ.क्रि. सडणु,

लहसणु. स.क्रि. (१) जुराटणु, साडणु (२) घाटो

पवणु, नुक्सानु थियणु, खोटि अचणु.

हुरमत [अ] स्त्री. इजत, पति, नामसु. हुरमतखाऊ-घेणा वि.
नालो बोडींदहु. हुरमतीचा, हुरमतदार वि. इजतवारो,
पति वारो.

हुररा पु. ठौशो, मुक.

हुररेवडी, हुरबावडी स्त्री. फ़ज़ीहत, बदिनामी, बेइज़ती.

हुरहुर स्त्री. (१) आंधिमांधि, उणितुणि (२) हुरखुरि, ओनो,
चित्ता. हुरणे स.क्रि. (१) अपसोसु करणु (२)
फथिकणु, आंधि मांधि थियणु.

हुरळ स्त्री. दिलि फ़रेबी, मति खसिजणु, मोहिजणु. हुरळणे,
हुरळणे अ.क्रि. (१) मोहिजणु, भंभुलिजणु, आशिकु
थियणु (२) थोरीअ साराह में फ़ंडिजी वणणु. स.क्रि.
भंभुलाडणु.

हुराण न. किउलियुनि जो वण में घर.

हुरूप पु.स्त्री. उमंगु, उत्साहु, हिरसु.

हुरूम [अ] स्त्री. मन जी मज़िबूती, निश्चो, पको इरादो.

हुरमुष्ट वि. रंगीलो, लापरिवाहु.

हुर्यो, हुररे, हुर स्त्री.पु. हेड्हो हेड्हो, खिल, मज़ाक उडाडणु.

हुलक, हुली स्त्री. आतु, आत, उतणो.

हुलकट स्त्री. गडिबुडि, फ़सादु, बगावत.

हुलकवणी स्त्री. गोही (-डियणु), दगा, तरकदु, हिरफ़त,
गुमराही. हुलकावणे सं.क्रि. गोही डियणु, गुमराहु
करणु.

हुलगा-गी, हुलवळा, हुलोकळा पु.स्त्री. कुल्लो, कुल्ली
(अनाजु).

हुलगूड पु.न. ग़ेरो (पखी).

हुलड, हुल्लड स्त्री. (१) फ़ुलडु (२) गर्दी, रडियूं वाका, शोर,
फ़सादु, बगागो, दंगो.

हुलप पु. बाहि जो मचु.

हुलहुल स्त्री. तकडि, हैबरि हैबरि, हड्बरि.

हुला वि. चरियो, पागुल.

हुल्लारा पु. (बसर वगेरह रखण जो) टोकिरो.

हुवळा, होवळा पु. अगुवानु, रहबर.

हुंवार [अ] पु. बोडि.

हुवाला वि. अनाडी.

हुशार [फ़ा] वि. (१) होशियार (२) तेज़फ़हमु (३) सुजागु

(४) ताजो तवानो. हुशारणे अ.क्रि. सुजागु थियणु,
होश में अचणु. हुशारी स्त्री. (१) होशियारी (२)
सुजागी (३) तेज़ी, फ़ुड्ती.

हुशी, हुसी स्त्री. ओसिडो, टपु (बाल जो).

हुसटणे स.क्रि. (१) हकिलणु, धिके कढणु (२) फ़िटी करणु,
टेडे पखेडे छडणु (३) विघुनु विज्ञणु. अ.क्रि.
घबिराडणु, डपु थियणु, डप विचां बीहिजी वणणु.

हुसकणे, हुसकावणे स.क्रि. (१) हकिलणु, उडाडणु (पखी)
(२) (कमु) बिगाडणु, खारणु, नासु करणु (३)
छिनणु, फ़ुरणु. अ.क्रि. गुसणु, गुसु वणणु.

हुसका पु. आंधि मांधि, उणि तुणि, हुरखुरि.

हुसूक स्त्री. अजाई कोशशि. हुसकार, हुस्कार पु. उबकारो,
शूकारो, आह, थघो साहु. हुसकावणे स.क्रि.
उबिकारणु, शूकारणु, थघो साहु खणणु.

हुसेनी [फ़ा] वि. (१) हुसेनी, हुसेन बाबति जो (२)
मुसलमानी. हुसेनी ब्राह्मण पु. मुसलमानु थियलु
ब्राह्मण.

हुस्न [अ] न. हुस्नु, सँहें.

हुळका वि. माता जे सिअरनि वारो.

हुळजावणे स.क्रि. मोट खाडणु, पोडते मोटणु. अ.क्रि.
भिटिकणु, रुलणु.

हुळहुळ स्त्री. (१) कितिकिति, कितिकिताई (२) खारसि.

हुळहुळणे अ.क्रि. (१) कितिकिताई या खारसि थियणु
(२) उताविलो थियणु, बेसबुरु थियणु. हुळहुळा-ळी
वि. (१) नाजुक चमिडीअ वारो, नाजुकु, नफीसु (२)
छुहाउ सही न सघंदहु. हुळहुळी स्त्री. कुबहिडी.

हुळहुळा, हुळा पु. भुगलु फोटो, आला चणा.

हूं उदगा. हा, हूं.

हूक स्त्री. (१) गिदड जी कूक (२) सट (उभिरणु) (३)
हुलु, अफवाहु (४) असुरु, पिरिह फ़ुटी, बाख.

हूक [इं] पु. कुंदो, आंकिडो, हुकु.

हूड स्त्री. लीला. वि. (१) डिंगो, शरारती, तीसिर (३)
शेडाकार (४) बे परिवाहु, उबहरो (५) जानबाजु,
साहसी.

हून श.यो.अ. (१) -मां (२) -खां (३) -डांहुं (४) -वटां.

हूप न. बांदरनि जूं चीखूं.

हूल स्त्री. (१) गोही, तरकट्ट (२) कूड़ी खबर, हुलु, हवर, अफवाह, भुलाओ (३) बहानो, मिखिर (४) शोर, हुलु, लुडु (५) निशानी.

हूळ स्त्री. (१) हिरासु, खौफु, गोडु, बखेडो (२) घम गोडु, थड़ि फड़ि.

हृत्, हृद [सं] न. (१) हिरदो, हियाउ, मनु, दिलि (२) कलेजो, छाती. हृत्कंप पु. दिलि जी धक धक-धड़िकाणि-डकिणी. हृत्कोश पु. दिलि जो पदो. हृदाकाश पु. हिरदो, दिलि, मनु. हृदिस्पृश वि. दिली, वणंदडु, प्यारो, मन ते चिटियलु. सन. दिलि जो, दिलि में पेलु, मोहिणो. हृदगत न. नियत, दिलि जो इरादो-ख्वालु. हृच्च वि. (१) मन बाबति (२) सुहिणो, वणंदडु, प्यारो, मनोहर. हृद्रोग पु. (१) दिलि जी बीमारी (२) मन जो दुखु-चिंता. हृद्वर्त वि. छातीअ जो, दिलि जो. हृद्विकार पु. दिलि जी बीमारी. हृद्विकास पु. फराख दिलि, दिलि वडी थियणु-हुअणु, दिली खुशी. हृद्विलास पु. मन जो आनंदु. हृन्मंदिर न. मन मंदिर.

हृत्त [सं] वि. चोरायलु, खंयलु.

हृदय [सं] न. (१) हिरदो, मनु, दिलि (२) छाती (३) नियत, मन जो इरादो. हृदयदेश पु. छाती. हृदयंगम वि. सुहिणो, मनोहर, मोहींदड, प्यारो. हृदयविकार पु. दिलि जी बीमारी. हृदयविदारक वि. दिल सोजु. हृदयशून्य वि. निर्दई, बेदिलि, कठोर. हृदयशूल पु. छातीअ जो सूर. हृदयशास्त्र न. दिलि जो शास्त्रु-विद्या, (इं) 'कार्डिओलॉजी'. हृदयस्पर्शी वि. दिलि सोजु. हृदयस्थ वि. दिलि में हृदडु-रहंदडु.

हृषित, हृष्ट [सं] वि. खुशि थियलु, राजी, सुखी. हृष्टपुष्ट वि. (१) सुखी, समाधानी (२) रिष्ट पुष्ट, सटर वटर.

हृष्टहृदय वि. खुशिलि.

हे उद्गा. हे! (मि. हे भगवान!)

हे अ. हीउ, ही.

हेकट वि. हठी, गुठो, ज़िदी.

हेका पु. आरो, हठु, पंहिजीई हलाइणु-बिए जी न बुधणु.

हेका चालू देणे आरो रखणु-खणणु. हेकेखोर वि. ज़िदी, हठी, पंहिजी हलाईदडु. हेकरी स्त्री. आरो, हठु.

हेकणा वि. काणो.

हेकस, हेकाढा वि. डिंगो, डिंगो फिडो.

हेक्का स्त्री. हिडिकी.

हेंगड, हेंगडा-गाड वि. (१) डाहिरी, चरियो (२) ज़िदी (३)

अजीबु, अण सूंहंदडु (४) झंगिली. हेंगडामेंगडा वि.

(१) डाहिरी, वाहिणी, चरबट्ट, ज़टु (२) बे सजलो (३) बे मेलो (४) हलिकडो, ओछो, गदिलो.

हेंगल स्त्री. हुजत, तकिरार, ज़िदु, अड़िचणि. हेंगलखोर वि. हुजती.

हेंगाळणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत करणु. हेंगाळणी स्त्री. धिकार, नफिरत.

हेंगे क्रि.वि. हेडांहं.

हेजीब [अ] पु. (१) वकीलु, दूतु (२) नौकर.

हेट [सं] स्त्री. डखणु तर्फु. वि. हेठियों, हेठियों डखण तर्फु जो. क्रि.वि. हेठि, हेठियें भाडे में, किनारे जे डखण तर्फि. हेटकरी पु. डखण जो रहिसी, कोकण (महाराष्ट्र) जे हेठाहें भाडे में रहंदडु. हेटचा वारा पु. डखण जी हवा.

हेटा वि. हलिकडो, ओछो.

हेटाळणी, हेटाळी, हेटाळा स्त्री.पु. धिकार, नफिरत, बेइजती, फिटकार. हेटाळणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत करणु, बेइजती करणु, खुवार करणु.

हेटीमेटी स्त्री. (१) धिकार, नफिरत, तिरस्कार (२) लापरवाही, अलगरज़ाई.

हेड [सं] स्त्री. विकिणण लाइ गांयुनि-मेंहुनि वगेरह जो धणु, काह जो मालु. हेड्या पु. (१) चौपाए माल जो सौदागर (२) माहिर, चालाकु.

हेंड न. (१) धिक धूमी, धिक मुठि, अटिकी पवणु (२) मैथुन, संजोगु.

हेंडगा पु. गाह या छोडुनि जो बंडु-गडो, गाह जी भरी.

हेडंबा-बी स्त्री. (१) भीम जी राकसिणि जाल (२) हैबतनाक ऐं गदिली औरत, जिनिडी.

हेडली स्त्री. भूतिणि, जिनिडी, विधवा जो भूत.

हेंडवा पु. गूणि.

हेडस, हेडीस, हेडसफेडस स्त्री. धिकार, बेइजती, थुक लअनत. हेडसावणे, हेडावणे स.क्रि. धिकारणु, नफिरत-बेइजती करणु.

हेत [सं] पु. हेतू, मक्सदु, इरादो, मुराद.

हेती [सं] स्त्री. हथियारु.

हेतप्रीत स्त्री. (१) नियत, मन जी मुराद, मन्या (२) प्रेम, दोस्ती.

हेतु-तू [सं] पु. (१) इछा (२) कारण, सबबु (२) मक्सदु, मुराद, इरादो, निअत. हेतुपुरस्सर क्रि.वि. जाणीवाणी, डिसी वाइसी. हेतुवाद पु. हेतूवादु, (इं) 'टिलिऑलॉजी' हेतुक वि. मक्सद-कामना वारो. हेतुकपण न. आबिलाखा, इछा, कामना. हेत्वाभास पु. भ्रांती, कूडो कारण, भ्रम वारो मक्सदु, गलति डेखारियलु कारण, कूडो दलीलु, कियामु काजिबु.

हेंदकाळणे, हेंदोलणे अ.क्रि. लुडणु, धुडिकाइणु, लोडा खाइणु, छलिकणु.

हेंदर स्त्री. किनु, गंदु, किप्ती. हेंदरा, हेंद्रट, हेंद्रा वि. (१) किनो, गदिलो, गंदो, बुछां डियारींदडु (२) छसो, चरबटु, डाहिरी, वाहिणी.

हेदारा पु. छिड्ब, दडिको.

हेपणे, हेपलणे स.क्रि. संभोग करणु, जहणु. हेपतबल्ला वि. संभोग लाइ उताविलो थियलु. हेपसालिंगा-लुंगा वि. (१) खदिडो (२) कमिजोरु (३) गरीबु.

हेबाळणी, हेंबाळणी स्त्री. छिक ताण, धिक धूमी, धिक मुठि.

हेंबालणे-ळणे स.क्रि. (१) ज़ोरीअ हथि करणु, फुरणु (२) धिको डियणु. अ.क्रि. लुडणु, हेठि मथे थियणु.

हेम [सं] न. हेम, सोनु. हेमकट वि. सोनहिरी. हेमदग्ध पु. सोनारो. हेम वि. सोनो, सोन जो.

हेमंत [सं] पु. सियारो, मांघ ऐं पोह महीने जी गडियल मुंद. हेमाडपंती वि. हेमाडपंत नाले शख्स जी शुरुअ कयल लिपी, 'मोडी' लिपी.

हेय [सं] वि. त्यागण जोगो, फिट्टी करण लाइकु, निकमो, खराबु.

हेर [सं] पु. (१) जासूस, जाचूस, सूझो, चारी (२) खाबिरु,

दतु. हेरणी स्त्री. सूझ, तक, जाच जूच, नजुर रखणु. हेरणे अ.स.क्रि. (१) सूझणु, जासूसी करणु, चकासणु, टेणु (२) तर्कु करणु, समुझणु, सही करणु, ध्यान में अचणु, साफु नजुरि अचणु. हेरगिरी स्त्री. जासूसी, चारालु-लो. हेरफेर-री, हेरीहेरी स्त्री. पहरो, चौकी, सूझ, तक.

हेरफेर पु. फेर घेरि, फेरु घारु, फरकु, तफावतु. हेरून फेरून क्रि.वि. (१) हेठि मथे करे, उथिलाए पुथिलाए (२) वर वर के, वरी वरी.

हेरंब पु. गणेशु देवता.

हेरे-ये न. गोराब-जहाज जो सिड्हु बदिलणु.

हेल पु. (१) डिघो सुरु या हिजे (२) गाल्हाइण-गाइण-रुअण वक्ति डिघो सुरु कडणु. हेल कादून बोलणे गुमियो गाल्हाइणु.

हेल न. मटु, मटिको.

हेल पु. (१) मजूरी, बारु दोइण जो धंधो (२) खणाणी, मजूरी. हेलकरी पु. हमालु, मजूर, कूली.

हेलकावा पु. (१) लोडो, धुडिको (२) अजायो पंधु (३) छिक (४) धीचो. हेलकावणे अ.क्रि. (१) लुडणु, हेठि मथे थियणु, पींधे में लोडा खाइणु (२) छिक अचणु, छिकिजणु. हिलकाविणे स.क्रि. (१) लोडा डियणु, लोडाइणु (२) हकालणु.

हेलगठ पु. पाडो.

हेलपटणे, हेलपाटणे [सं] अ.क्रि. (१) अजाया पंध थियणु (२) नासु थियणु. स.क्रि. (१) पंध कराइणु, अजाया चकर लगाराइणु (२) नाकामियाबु करणु, पाणी फेरणु. हेलपाटणी, हेलपाटा स्त्री.पु. (१) अजायो पंध, अजाया चकर (२) लंबो-डिघो फेरो.

हेलमी पु. तूफानु, तूफानी हवा ऐं बर्साति.

हेलसांड, हेलसांडणी, हेळसांडणी स्त्री. बेइजती, अनादर, नफिरत, लापरवाही. हेळसांडणे स.क्रि. नफिरत करणु, लापरवाही करणु, ध्यानु न डिअणु, बेइजती करणु.

हेला स्त्री. (१) धिकार, बेइजती, अनादर, फटिकार (२) रांदि.

हेला, हेळा पु. खिनु, पलु. हेलाभर क्रि.वि. थोरी देरि.

हेला [सं] पु. पाड़ो.

हेलावणे अ.क्रि. (१) धुडणु (२) दिलि हेठि मये थियणु,
उमंगु पैदा थियणु.

हेलि, हेळी [सं] पु. सिजु, सूरिजु.

हेवह पु. मोंझु, मोंझ. हेवहदेवह स्त्री. मटासटा, हारियुनि जो
पोख वक्ति हिक बिए खे मदद करणु.

हेवा, हेवादावा पु. (१) हूस, हसदु, रश्कु (२) साहु (३)
चटाभेटी (४) वेरु. हेवाखोर, हेवेखोर वि. हासिदु,
साड़े खाघो.

हेवा [अ] पु. (१) हवस, इछा (२) हबुछ, लालचि.

हेवाळ पु. पाणीअ जो नांगु.

हेषा [सं] स्त्री. (घोड़े जी) हिण्कार. हेसणे अ.क्रि. हिण्कणु,
हिण्कारणु.

हेसा पु. दूहें जी कारहिं.

हेळ स्त्री. ढोरनि जे लाइ पाणी पिअण जो हौदु.

हेळण, हेळणी [सं] स्त्री. धिकार, नफिरत, बेमानाई. हेळणे
स.क्रि. धिकारणु, नफिरत-बेइजती करणु, लापरिवाही
करणु. हेळसांड स्त्री. बेपरिवाही, गफलत, ध्यानु न
डियणु, धिकार, बेमानाई.

हेळणे, हेळणे मेळणे अ.क्रि. रिलणु मिलणु, रिली मिली
हलणु, दोस्ती रखणु. हेळीमेळी स्त्री. रिश्तो, सन्बुधु.
क्रि.वि. रिली मिली. हेळीमेळीने क्रि.वि. रिली मिली.

हेळंबी स्त्री. भारी तूफानु.

हैक, हैक हैक उद्गा. जानिवरनि खे हकिलण जो लफ्जु.

हैकत स्त्री. बुरी हालति.

हैजा [अ] पु. हैजु, हैजह, कॉलरा, वबा.

हैतुक [सं] वि. मक्सद या कारण बाबति.

हैदर [फा] पु. हैदरु, शीहं.

हैदोस पु. हड़दोसु, लुडु, गोडु, गड़िबड़ि, बाएतालु.

हैपत, हैबत [अ] स्त्री. हैबत, दहशत, डपु.

हैबतखाल्ला, -खालेल्ला वि. डकिणो, गीदी. हैबती वि.

डिजिणो, बुजिदिलि, गीदी. हैबतीगैबती वि. वाहिणी,

जुटु, अनाही, जडो, अढंगो.

हैम [सं] वि. (१) बर्फीलो, सियारे जी मुंद जो, अधि जो
(२) सोनो.

हैरत [अ] स्त्री. हैरत, हैबत, डपु.

हैराण [अ] वि. (१) हैरानु (२) परेशानु (३) अशांति,
दुखी, चिंता में बुडलु, बेचैनु. हैराणगत स्त्री. (१)
दुखु, बीमारी (२) बुरी हालति, व्याकुलता (३)
मुसीबत (४) मोंझारो, घोटालो.

हैवान [अ] पु. हैवानु, जानिवरु.

हो उद्गा. हा, चडो, ठीकु, सबुरु करि. हो स हो मिळविणे हा
में हा मिलाइणु, टेको डियणु. हो ना करणे हा न
करणु, आनाकानी करणु. होकार पु. हांकार, मोकल,
इजाजत, हा करणु. होकारणी स्त्री. हकल, हंगार,
जोर सां कयलु सडु. होकारणे स.क्रि. हकल या सडु
करणु. होकारार्थी वि. मुसबतु.

हो [सं] उद्गा. थिए. होआवे, होइजे थिए. होईक न. थींदड
गाल्हि, थियणी, हुअणी. होऊन क्रि.वि. (१) थी वियो
(२) थी, थी करे (३) खुदि, पंहिंजो पाण. होणार पु.
थींदो. होणे अ.क्रि. हुअणु, थियणु. होणारे न चुकेल,
होईल जरी ब्रह्मा तथा आडवा कज्ज कजा न थिए, तोड़े
को सदा रुप; जेको हंतो भाग में, सो वही पवंदो पागु
में. होऊन जाणे (१) थी वजणु (२) भरिसां अचणु.
होता वि. थींदडु, वधंदडु, थियण जहिडो, थियणो.
होती वाट स्त्री. शुरू थियल वाट-रस्तो, खुलियल
वाट. होती वेळ-काळ स्त्री. वसु, मोक्झो, मौसम, मुंद.
होत्साता क्रि.वि. थींदे, हूंदे. होय उद्गा. हा, हाओ.
होयकार पु. हांकार, हा करणु, मोकल. होय नाही
स्त्री. हा या न, मोंझारो, पक न हुअणु. होयबा पु. हा
में हा मिलाईदडु, बिना सोच वीचार जे हाओ चवंदडु.
होक न. रज्ज, कख, कसड़ (चांवरनि-सारियुनि में).

होका, होकायंत्र न. कुतिबुनुमा, तर्फु डेखारीदड़ कल, (इं)
'मइरीनर्स कम्पास'.

होका [फ] पु. हुको.

होगडणे स.क्रि. (१) लोघणु, कडी छडणु (२) फिटी करणु.

होगा वि. (१) जांठो, डाढो, फोरू, अत्याचारी (२)
आलिसी, मोगो, सुस्तु.

होट [सं.हिं] पु. चपु. होटाळ वि. चपिरु.

होड स्त्री. चटाभेटी, शर्त.

होडकी, होडके-गे [सं] स्त्री.न. हुड्ही, हुंटी, नंढिडी बेडी.

होडी स्त्री. बेडी, किश्टी. होडाकार पु. बेडीअ वारो.

होंडगणे स.क्रि. सौंटो हणणु, काठी फिटी करणु. होडंगा पु.

सौंटो, काठी. होडगा नहम, होडिक नाडिक स्त्री.

मारामारी, धिक मुठि.

होंडा पु. खड.

होणजे, होणसे स्त्री. निणान, निरान, निणुन.

होणसणे स.क्रि. टुंबणु.

होतकरू वि. उमेद भरियो, बख्तियारु, होवनहारु, वडो

थियण लाडकु.

होता, होतु [सं] पु. यग्यु कंदडु, हवन में आहूती डींदडु.

होत्र [सं] न. होमु, होम में विज्ञण जी शैड, आहूती.

होन पु. हिकु सोनो सिको.

होपट वि. पोरो.

होपळ, होपळसुती वि. (१) टिडियलु पखिडियलु (२) पोरो
(३) मूर्खु (४) सुस्तु.

होबाळ स्त्री. नंढिडो तलाउ.

होम [सं] पु. होमु, हवन. होमकुंड न. यग्यकुंड, होम करण
जी जगह. होमद्रव्य न. होम-हवन लाड धुरिबल शयूं.
होमणे स.क्रि. होमु-हवन करणु, साडणु. होमाग्नी पु.
हवन लाड बारियल बाहि. होम्य वि. होम बाबति,
होम जो.

होमिओपथी स्त्री. होमिओपथी.

होर स्त्री. लटु, रउ, पाणीअ जे वहुकिरे सां गडु आयल मिटी
वगेरह. होरणी स्त्री. भराउ विज्ञण जी क्रिया, खडा
वगेरह भरणु. होरणे स.क्रि. भराउ विज्ञणु. अ.क्रि. (१)
जमीन जी खड मिटीअ वगेरह सां भरिजी वणणु (२)
(जखमु) मिडणु-भरिजणु (३) भरिजी वणणु (सरीरु
जेवरनि सां).

होरट स्त्री. धप, बांस.

होरट स्त्री.पु. (१) हठु, ज़िडु (२) रडियूं, शोरु, गोडु.

होरपळणे-पाळणे अ.क्रि. लहसारिजणु, सडणु, तउ अचणु.

होरस स्त्री. कुंआरेतनि तर्फां घोटेतनि खे डिनल मजिलस.

होरा पु. (१) जोतिष जो हिकु किस्मु (२) अंदाजो, अटिकल
(३) महूरतु (४) हिकु कलाकु, डींह जो चोवीहों

हिंसो.

होतेत पु. बियो भेरो शादी कंदडु शखु.

होलकांडा पु. घिडण जी क्रिया, जूल, लोड.

होलगटणे स.क्रि. (१) घिडणु (२) फिटी करणु.

होलगा पु. (१) गेरो (२) पाडो.

होलगा पु. कुलो (अनाज जो किस्मु).

होलपटा-पाटा पु. लकिडी, काठी.

होला पु. गेरो (पखी). होलकोला पु. खसीसु-कीन जहिडो
शखु, जहिडो तहिडो, कुधो, गीदी.

होलिका [सं] स्त्री. (१) होलिका माता, होलीअ जी देवी
(२) होली, होलीअ जो डिणु, धूडियो. होलिकोत्सव
पु. धूडियो.

होष [फा] पु. हौशु.

होळणे अ.क्रि. वहणु, सिमणु, टिमणु.

होळपणे अ.क्रि. लहसारिजणु, सडणु.

होळा पु. वडी बाहि.

होळी [सं] स्त्री. होली, धूडियो, होलीअ जी बाहि. होळी
करणे बारणु, जलाडणु, साडे खाक करणु. होळी घेणे
जली खाक थियणु. होळीची पोळी स्त्री. होलीअ जो
रोटु. होळीचे होळकर पु.ब.व. (१) होलीअ जे बाहि
अगियां नचंदड-गोडु कंदड माणहू (२) तमाशबीन.

होळी स्त्री. दिगु, ढेर.

हौज्या [फा] पु. बेइजती, फज़ीहत. हौज्या उडविणे शर्मिंदो
करणु, कंधु हेठि करणु, लोड लाहिणु.

हौतात्म्य न. शहादत.

हौद [अ] पु. हौदु.

हौदा [अ] पु. (१) हौदो, हाथीअ ते विहण लाड खुलियल
पालिकी (२) कुस्तीअ लाड खोटियल हौद वांगुरु
चौकुंडी खड.

हौर पु. (१) नदीअ जी ओचिती आयल बोडि (२) जज्जो,
उमंगु.

हौशी वि. डिसो 'हौस'.

हौस [फा.अ] स्त्री. हवस, इछा, चाहिना, शौकु, उत्साहु.
हौशी, हौसी वि. इछा रखंदडु, शौकीनु, शायकु.
हौसदार वि. शौकीनु, लहरी, अयाशु.

हौसला [फ़] पु. हौसिलो.

ह्यंगशा [का] वि. खदिङो.

ह्यस्तन, ह्यस्य वि. कल्होको, काल्ह वारो.

ह्याचा हिन जो. ह्याच्यात येणे औरत जो जुवानीअ में

कदमु रखणु.

ह्यावरून क्रि.वि. तंहिते.

ह्रस्व, हास डिंसो 'र' में 'ह्रस्व', 'हास'.

ळ

ळ मराठी वर्णमाला जो चोटीहों हर्फु सहीद. ही अखर कहिडे बि लफ़्जु जे अगियां न ईदो आहे. हिन अखर सा शुरू थिंदड लफ़्जु कोन्हनि.

क्ष

क्ष मराठी वर्णमाला जो पंजटीहों हर्फु सहीद.

क्ष किरण पु.न. (इं) 'एक्स-रे'. क्ष किरण चित्र न. (इं)

'रेडियोग्राफ'. क्ष किरणशास्त्र न. (इं) 'रेडिऑलॉजी'.

क्षण [सं] पु. (१) खिनु, पलु (२) तमामु थोरो वक्तु (२)

ब्राह्मण खे सिराघ लाड कोठ. क्षणप्रभा स्त्री विजु,

खिविणि. क्षणबुद्धी वि. चंचलु. क्षणभंगुर वि. खिण

भंगुरु, नासवानु, बेजटा, हिक खिन में भजंदडु-नासु

थिंदडु. क्षणभर क्रि.वि. थोरी देरि. क्षणविध्वंसी वि.

डिंसो 'क्षणभंगुर'. क्षणोक्षणी क्रि.वि. खिन खिन में,

पल पल, हर पलि, हर वक्ति. क्षणावधी पु. थोरो

वक्तु. क्रि.वि. खिन में. क्षणिक वि. खिणकु, नासवानु,

नापाइदारु, बेजटा. क्षणिक बुद्धी वि. चंचल मन

वारो. क्षणिक बुद्धी-मती-कल्पना-विचार स्त्री.पु. थोरी

देरि जटाउ कंदडु वीचारु या मति, चंचलता,

अस्थिरता, पूरु. क्षणेक, क्षणैक क्रि.वि. हिकु खिनु-पलु,

थोरी देरि.

क्षणन [सं] न. मारणु, फटणु, कतलु करणु, कुहणु.

क्षत [सं] न. ज़खमु, फटु. वि. ज़खी थियलु, फटियलु.

क्षतज न. ज़खम-फट मां वहंदडु रतु. क्षतज दृष्टी स्त्री.

वेरु, नासाज़ी, वेर जी नज़र. वि. वेरी, वेरु रखंदडु.

क्षतवृत्ती वि. बेकारु, बेरोज़गारु. क्षतव्रत वि. त्रितु या

वचन टोडींदडु, त्रित-वचन जी भनिकिडी कंदडु.

क्षंता [सं] वि. खिम्यावानु, साबिरु, सहनशीलु. क्षंतव्य वि.

खिम्या करण जोगो.

क्षति, क्षती [सं] स्त्री. (१) छीहो, हाजी, नुक्सानु (२)

ज़खमु (३) ईज़ाज़ (४) नासता, बर्बादी. क्षतिपूर्ती

स्त्री. हरजाणो.

क्षत्र [सं] पु. (१) खत्री (२) जोधो, बहादुरु. न. खत्री

ज़ाति. क्षत्रिय पु. खत्री. क्षत्री पु. खत्री. क्षत्रियांतक पु.

परशुरामु.

क्षपणक [सं] पु. जैनु-बुधु सन्यासी.

क्षपा [सं] स्त्री. राति. क्षपावार पु. राकासु.

क्षम [सं] वि. (१) खिम्यावानु, सहनशीलु, साबिरु (२)

समरथु, लाइकु, सघारो, करे सधंदडु (३) थियण

जहिडो, मुमकिनु. क्षमण न. खिम्या, मज़ाफ़ी. क्षमणे

स.क्रि. (१) खिम्या करणु, मज़ाफ़ी डियणु, मज़ाफ़ु

करण (२) समरथु थियणु. क्षमत्व न. (१)

सहनशक्ती, सबुरु, खिम्य करण जो धर्मु (२)

समरथी, सध, हैसियत. क्षमता स्त्री. लियाकत,

काबिलियत, हैसियत.

क्षमा [सं] स्त्री. (१) खिम्या, मज़ाफ़ी (२) सबुरु,

सहनशक्ती (३) धरती, पिरखी. क्षमापाळ पु. राजा.

क्षमायाचना स्त्री. मज़ाफ़ी, मज़ाफ़ी धुरणु.

क्षमावान्-शील वि. म्झाफी डींदडु, दयावानु. क्षमापन न. परिचाणी, सांति करणु, समाधानु.

क्षय [सं] पु. (१) घटिजणु, नासता, नासु (२) ज्वालियत (३) सिल्ह (बीमारी) (४) कंगी, डूबरि (मर्जु). क्षयकार पु. सिल्ह जी खंधि. क्षयकाल पु. क्रियामत, परलङ्. क्षयतिथी स्त्री. (१) घटियल तिथि (२) मुअल शख्स जो महिने या साल जो डींहं, मासिकु. क्षयपक्ष पु. महीने जो ऊंदाहों पखु. क्षयरोग पु. सिल्ह, दिक्कि तपु. क्षयरोगी वि. सिल्ह जो मरीजु. क्षयवृद्धी स्त्री. ज्वालियत ऐं कमालियत, घटाउ वधाउ, घटिजणु ऐं वधणु, घटि वधाई, काटू वाधू. क्षयसूतक न. मौत जो सूतकु. क्षयाह पु. मथे 'क्षयतिथी' में मतिलबु (२) डिसो. क्षयिष्णू वि. नासु थियण जोगो, नासवन्तु, फ़ानी. क्षयी वि. (१) नासवन्तु, फ़ानी (२) सिल्ह जो मरीजु.

क्षर [सं] पु. दुनिया जूं सभु फ़ानी शयूं, सभु साहवारा. वि. (१) वहंदडु, टिमंदडु, सिमंदडु (२) फ़ानी, घटिजंदडु, नासवन्तु. क्षरण न. (१) टेमो, सेमो, वहणु (२) धीरे धीरे ज्वालियत-नासु (३) खाधि, खाजण जी क्रिया, गाठि. क्षरणे अ.क्रि. (१) टिमणु, सिमणु (२) गाठि थियणु. क्षरत्व न. खिनभंगुरता, बे बकाई. क्षरित वि. सिमियलु, टिमियलु. क्षारक वि. गाठि पैदा कंदडु, साडींदडु या खाईंदडु. क्षारित वि. गाडियल, टेपो टेपो करे वहायलु.

क्षांत [सं] वि. (१) खिम्या कयलु, मझाफु कयलु (२) खिम्या वारो, साबिरु, सहनशीलु. क्षांती स्त्री. (१) खिम्या, मझाफी (२) सबुरु, सहनशीलता.

क्षाती [सं] स्त्री. नामसु, कीर्ती.

क्षान्न [सं] वि. खत्रीअ सां वास्तो रखंदडु, खत्रीअ जो. क्षान्नधर्म पु. (१) खत्रीअ जो धर्मु या कमु (२) बहादुरी, धीरजु वगेरह गुण.

क्षार [सं] पु. (१) खारु, (इं) 'अल्कली' (२) खारी शैड् (३) खाराणि, खाराङ्गि. वि. खारो, लूणाठियो. क्षारता स्त्री. खाराणि, खाराङ्गि. क्षारमेह पु. खारो पेशाबु या अहिडी बीमारी. क्षाराब्धी वि. खार वारो.

क्षारोत्पादक वि. खारु-खाराणि पैदा कंदडु. क्षारोदक न. खारो-लूणाठियो पाणी.

क्षालन [सं] न. धुअणु. क्षालणे स.क्रि. धुअणु. क्षालित वि. धोतलु.

क्षिणणे [सं] अ.क्रि. खीणु-हीणो-डुबिरो थियणु, गरणु, खराबु थियणु. क्षित वि. खराबु थियलु, ज्वालियत थियलु.

क्षिति-ती [सं] स्त्री. (१) पिस्वी, ज़मीन (२) नुक्सानु, ज्वालियत, नासु, खराबी. क्षितिज न. उफ़कु. क्षितिजाचा वि. उफ़की. क्षितीश पु. राजा.

क्षिती स्त्री. चिन्ता, फ़िकिर, परिवाह.

क्षिती स्त्री. हार, शिकस्त.

क्षिपक [सं] वि. फिटी कंदडु, उछिलाईंदडु. क्षिपण न. फिटी करणु. क्षिप्र वि. फिटी कयलु.

क्षिप्र [सं] वि. तेजु, तकिडो, रफ़्तार वारो. क्रि.वि. हिकदमि, सेधु, जल्दी.

क्षीण [सं] वि. (१) खीणु, डुबिरो, निबलु, कमिज़ोर (२) नासु थियलु, गुमु थियलु (३) सन्हिडो (४) झीणो. क्षीणपाप वि. पाप पूरा थियलु (शख्स). क्षीणशक्ती वि. कमिज़ोर, निसतो. क्षीणायू वि. (१) मरणींगु (२) कमि ज़मिरि.

क्षीत [सं] स्त्री. परिवाह, गर्ज, फ़िकिर.

क्षीब [सं] वि. नशे में चूर.

क्षीर [सं] न. (१) खीर (२) पाणी (३) वण जी अच्छी रसु.

क्षीरनीरन्याय पु. हिक बिए में मिली हिकु थी वणणु-खीरु खंडु थी वणणु. क्षीरनीरविवेक पु. बुरे भले मां भलो जाचणु, मठे चंडे मां चंडो गोल्हणु, खराबु ऐं सुठीअ गाल्हि मां सुठीअ गाल्हि जी चूंड करणु. क्षीरपथ पु. आकाशगंगा. क्षीरसागर-सिंधु-समुद्र पु. खीर जो समुंडु, खीरु सागरु. क्षीर स्फटीक पु. दूधिया पथरु, (इं) 'ओपल'. क्षीरापती पु. विष्णू. क्षीराब्धि, -ब्धी पु. खीरु सागरु. क्षीराब्धिकन्या-तनया स्त्री. लक्ष्मीदेवी. क्षीराब्धि जामात पु. विष्णू.

क्षुण्ण [सं] वि. लताडियलु, कुटियलु.

क्षुत्-त् न. छिक (नक जी).

क्षुत् [सं] स्त्री. बुख. क्षुत्बोध पु. छिती बुख. क्षुत्क्षाम वि.

बुखायलु, बुख में पाहु (थियलु).

क्षुद्र [सं] न. घटिताई, विड, ऐबु, अदनाई. वि. हल्को, खसीसु, हल्किडो, ओछो, नीचु, कमीणो, अदना. क्षुद्रकल्पना स्त्री. घटि दर्जे जी कल्पना, हल्को वीचार. क्षुद्रदृष्टी स्त्री. कंहि मां को न को ऐबु गोल्हण जी मनोविस्ती, तंगि दिली. वि. ऐबु कदंदडु, खसीसु नजुर रखंदडु. क्षुद्रपणा पु. कमीणाई, ओछाई. क्षुद्रमेह पु. थोरो पेशाबु अचणु. क्षुद्रान्वेषण, क्षुद्रान्वेषी न.वि. हिंसो 'क्षुद्रदृष्टी'.

क्षुधा [सं] स्त्री. खुदिया, बुख. क्षुधाक्रांत, क्षुधातुर, क्षुधार्त वि. बुख में पाहु. क्षुधित वि. बुखायलु.

क्षुब्ध, क्षुभित [सं] वि. काविडियलु, बेसबुरु.

क्षुर [सं] पु. (१) खुरु (गांड वगेरह जो) (२) पाकी, छुरो.

क्षुल्लक [सं] वि. खसीसु, मजमूली, घटि दर्जे जो.

क्षेत्र [सं] न. (१) खेतु, बनी (२) तीर्थ आस्थानु (३) जगह, हंधु, जमीन जो हिंसो (४) लड़ाईअ जो मैदानु (५) खेतरु, एराजी, पट्ट, इलाइको, हद (६) अछ, छछ. क्षेत्रकर पु. हारी, किसानु. क्षेत्रगणित न. भूमितीशास्त्रु, जामेद्रीअ जो शास्त्रु, जमीन जी माप करण जो शास्त्रु. क्षेत्रज पु. जाल खे डेर या माइट मां थियलु पुट्ट (मुड्स जे इजाजत सां). क्षेत्रजीवी वि. (१) हारी, किसानु (२) पंडो. क्षेत्रतीर्थ न. तीर्थ स्थानु, तीर्थयात्रा. क्षेत्रपाल-ळ पु. गोठ जो देवता, गोठ जी रख्खा कंदडु देवता. क्षेत्रफल न. (१) एराजी, पखेड (२) नतीजो, फलु. क्षेत्रभूमी स्त्री. (१) पोख लाइ काराइती जमीन (२) पवित्र भूमी, तीर्थ स्थानु. क्षेत्रयात्रा स्त्री. तीर्थयात्रा. क्षेत्रक्षण न. (इं) 'फील्डिंग' (क्रिकेट). क्षेत्रवास पु. तीर्थ स्थान ते रहणु. क्षेत्रसन्ध्यास पु. कंहि तीर्थ स्थान ते ववी मरण ताई रहण जो नियमु-संकलु. क्षेत्रस्थ वि. तीर्थस्थानु या उते रहंदडु-उतां जो रहवासी. क्षेत्रज्ञ पु. आत्मा, जीवात्मा. क्षेत्राजीव, क्षेत्री वि. खेत में पोरिह्यो करे गुजर कंदडु हारी, किसानु. क्षेत्राधिकारी पु. (इं) 'फील्ड ऑफीसर'. क्षेत्रोपवास पु. तीर्थ क्षेत्र ते अचण

खां पोइ मथो कूड़ाइण खां पहिरीं रखण जो त्रितु-उपवासु-उपासु. क्षेत्रोपाध्याय पु. तीर्थक्षेत्र जो पंडो.

क्षेत्री पु. खत्री.

क्षेप [सं] पु. (१) फिटी करणु (२) परे मोकिलणु (३) अजायो विवाइणु (४) देरि (५) अनादर. क्षेपनिक्षेप क्रि.वि. जूरु, पक, कीअं बि करे. क्षेपपात पु. उहो दुबिको जंहि मां बिनि ग्रहनि जा मदार हिक बिण खे कपे वेदा आहिनि. क्षेपवृत्त न. मदार (ग्रह जो), (इं) 'आर्बिट'. क्षेपक पु. (१) देरि (२) अनादर. वि. दाखिलु कयलु, कंहि किताब में पोइ दाखिलु कयलु हिंसो क्षेपण न. फिटो करणु, परे मोकिलणु, बाहिरि कदणु. क्षेपणास्त्र न. अइटम जे शक्तीअ सां परे मुकरर हंध ते फिटो करण जो हथियारु, (इं) 'मिसाईल' क्षेपणे स.क्रि. फिटो करणु. क्षेप्ता वि. फिटी कंदडु, मोकिलीदडु.

क्षेम [सं] न. कल्याणु, सुखु, भलाई, खैर. वि. सुखी, कल्याणकारकु. क्षेमंकर वि. सुखदाइकु, कल्याणकारकु. क्षेमालिंगन न. दोस्त खे सिक मां पातलु भाकुरु. क्षेमी वि. सुखी, आनंदी, खुशि.

क्षोणी [सं] स्त्री. (१) पिर्खी धरती (२) अददु, संख्या. क्षोणीप-पती, क्षोणीश्वर पु. राजा.

क्षोद [सं] पु. (१) चूरणु, चूरो, बुकी, बुको (२) वीचार.

क्षोभ [सं] पु. (१) छोभ, क्रोधु, गुसो (२) बेचैनी, आंधि मांधि, बेकरारी, छोल. क्षोभक वि. गुसो डियारींदडु, मन में बेकरारी पैदा कंदडु. क्षोभणे अ.क्रि. गुसे थियणु, काविडिजणु, बेचैनु थियणु. क्षोभित वि. हिंसो 'क्षुब्ध'. क्षोभ्य वि. काविडिजण-गुसे थियण जोगो.

क्षौद्र [सं] न. माखी.

क्षौम [सं] पु. रेशिमी कपिडो.

क्षौर [सं] पु. हजामत, मुनणु. क्षौरिक पु. हजमु, नाई.

क्ष्मा [सं] स्त्री. पिर्खी, धरती. क्ष्मापती पु. राजा.

श्वेड [सं] न. (१) जहर (२) गजगोड़, शोर, गोडु.

ज्ञ

ज्ञ मराठी वर्णमाला जो छटीहों हर्फु सहीह.

ज्ञ [सं] पु. बुधु ग्रहु. वि. ज्ञाणू, ज्ञाणंदहु. (मि. शास्त्रज्ञ = शास्त्रनि जो ज्ञाणू).

ज्ञपित, ज्ञप्त [सं] वि. ज्ञातलु, मशहूर कयलु. ज्ञाप्ती स्त्री. (१) गियाति, बुधी, ग्यानु (२) ज्ञाण, अहसासु, समुझ (३) ब्रह्मग्यान करे थियल सुजागी.

ज्ञात [सं] वि. ज्ञातलु, समुक्षियलु, मअलूम. ज्ञातसिध्दांत वि. ज्ञाणण-समुक्षण जोगो, अहसासु थियण जहिडो. ज्ञाता वि. (१) ज्ञाणणहार, ज्ञाणू, समुझंदहु, माहिर (२) सियाणो, विद्वानु, ग्यानी. ज्ञातृत्व न. गियाति, ग्यानु, ज्ञाण, बुधी.

ज्ञात [सं] स्त्री. ज्ञाति. डिंसो 'ज्ञाति'.

ज्ञाति, ज्ञाती [सं] स्त्री. ज्ञाति, किस्मु, जिन्स, जाती. पु. माइदु.

ज्ञान [सं] न. (१) ग्यानु, बुधी, विषय जी ज्ञाण (२) खबर, जाण (३) संस्कार, मन ते थियलु असुर (४) ब्रह्मग्यानु. ज्ञानकळा स्त्री. ग्यान जो तेजु. ज्ञानकोश पु. (१) ग्यान जो संग्रह (२) दुनिया जे सभिनी विषयनि जी ज्ञाण डींदहु कोशु, (इं) 'एन्साइक्लोपीडिआ' ज्ञानगुरू पु. ग्यानु डींदहु-मोखु डींदहु गुरू. ज्ञानचक्षु-दृष्टी पु.स्त्री. ग्यान जी नजर, बुधी, आत्मस्वरूप ज्ञाणण जो ग्यानु. ज्ञानजनक वि. ग्यानु पैदा कंदहु. ज्ञानदाता पु. ग्यान जो गुरू. वि. ग्यान जो गुरू. वि. ग्यान जो दानु कंदहु. ज्ञानदिवा-दीप पु.बुधी रूपी डिओ. ज्ञानमठ-मठो पु.स्त्री. (१) एकांत वारी जगह (२) जेलु. ज्ञानमार्ग पु. वेदनि जो ज्ञाणायलु ईश्वर जे प्राप्तीअ जो जोगो रस्तो. ज्ञानमाला-ळा स्त्री. दुनिया जो ग्यानु, वहिंवार जो ग्यानु. ज्ञानयज्ञ पु. ग्यान जी प्राप्ती. ज्ञानरत्नाची मांदुस स्त्री. ग्यानी, सियाणो शख्स. ज्ञानवल्ली स्त्री. भंग. ज्ञानवाद पु. 'ग्यान सां ई

मोख मिलंदो आहे' - इन वीचर जो वादु, ग्यान खे ई मोख जो मुख्यु साधनु मजींदहु वादु. ज्ञानवान वि. (१) ग्यानी, सियाणो (२) ब्रह्मग्यानी. ज्ञानविज्ञान न. रूहानी या विग्यान जो ग्यानु. ज्ञानसूर्य, ज्ञानार्क पु. ग्यान रूपी सिजु. ज्ञानस्पृशू वि. ग्यान खे छुहियलु, समुक्षियलु, ज्ञातलु. ज्ञानांजन न. ग्यानरूपी कजलु. ज्ञानाभ्यास पु. रूहानी ग्यान जो चिन्तनु-मननु. ज्ञानाज्ञान न. हिन लोक ऐं परलोक जे विषय जो ग्यानु. ज्ञानी वि. (१) ग्यानी, ग्यानवानु, विद्वानु (२) ब्रह्मग्यानी. ज्ञानेंद्रिय न. ग्यान इंदिरी, पदार्थ जो ग्यानु कराईदइ इन्द्री (पंज इंद्रियूं - नकु, कन, अखियूं, जिभ, चमिडी), ह्वासु. ज्ञानोपदेश पु. रूहानी ग्यान या आत्मग्यान जो उपदेशु-सिख्या. ज्ञानोपासना स्त्री. उपासना जो टियों किस्मु, ज्ञान जी उपासना.

ज्ञापक [सं] वि. ग्यानु कराईदहु, ज्ञाणाईदहु, अहसासु कराईदहु, सुमाणप कराईदहु.

ज्ञापन [सं] न. ज्ञाण, मअलूमियत कराइणु, डेखारणु, सेखारणु, समुझाइणु.

ज्ञापनीय [सं] वि. सेखारण-डेखारण जोगो, मअलूमियत कराइण जहिडो.

ज्ञापविणे [सं] स.क्रि. मअलूमियत कराइणु, चिताइणु, खोले बुघाइणु, सेखारणु, सुमाणप कराइणु.

ज्ञापित [सं] वि. (१) ज्ञाणायलु (२) चितायलु, डेखारियलु.

ज्ञाप्य [सं] वि. सेखारण-डेखारण जोगो, सुमाणप कराइण जहिडो.

ज्ञेय [सं] वि. ज्ञाणण जोगो, ज्ञाणण जहिडो. ज्ञेयवाद पु. हिकु मतो, जंहिं मूजिबि-पंहिंजी बुधीअ सां ईश्वर खे ज्ञाणणु मुमकिनु आहे.

